Mi Namani Tino

The New Testament in the Mandara language of New Ireland Province of Papua New Guinea

Mi Namani Tino

The New Testament in the Mandara language of New Ireland Province of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Mandara long Niugini

Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators

Language: Mandara

Translation by: Mandara Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 13 Dec 2023
1ad42eca-167e-5607-b13a-e01c001050d9

Contents

MATAIO 1
MARKO 87
LUKA 140
IOANES 229
APOSOL 292
ROMA 374
1 KORINTO 411
2 KORINTO 446
GALATIA 469
EPESO 481
PILIPPOI 494
KOLOSE 503
1 TESALONIKA 512
2 TESALONIKA 519
1 TIMOTE 524
2 TIMOTE 534
TITO 541
PILEMON 546
IBURU 548
IAKOBO 576
1 PETRO 586
2 PETRO 597
1 IOANES 603
2 IOANES 612
3 IOANES 614
IUDA 616
PUEK VASANGAN 619

Mi Banga Vinavatei
E Mataio
a nga vataro

Man vinateteik katsep mi tietie se Iesu Karisito
(Luka 3:23-38)

1 Ine arie man vinateteik katsep mi tietie se Iesu Karisito.
E Iesu eie e tubuon e Davit. E Davit eie e tubuon e Abaraam.

2 E Abaraam eie e taman e Isak.
E Isak eie e taman e Iakop.
E Iakop eie e taman e Iuda ma bu kasien.
3 E Iuda eie e taman ba baser kasien e Peres ma e Tsera.
E kinaguor, e Tamar.
E Peres eie e taman e Esron.
E Esron eie e taman e Ram.
4 E Ram eie e taman e Aminadap.
E Aminadap eie e taman e Nason.
E Nason eie e taman e Salmon.
5 E Salmon eie e taman e Boas, ma e kinan, e Raap.
E Boas eie e taman e Obet, ma e kinan, e Rut.
E Obet eie e taman e Iesse.
6 E Iesse eie e taman e Davit mi kovakova ka leong.

E Davit eie e taman e Solomon. E kinan, eie ta be nga muna reie e Uria.

7 E Solomon eie e taman e Reoboam.
E Reoboam eie e taman e Abia.
E Abia eie e taman e Asa.
8 E Asa eie e taman e Iospat.
E Iospat eie e taman e Ioram.
E Ioram eie e taman e Usia.
9 E Usia eie e taman e Iotam.
E Iotam eie e taman e Aas.
E Aas eie e taman e Esekia.
10 E Esekia eie e taman e Manase.
E Manase eie e taman e Amon.
E Amon eie e taman e Iosia.
11 E Iosia eie taman e Iekonia ma bu kasien. Ian simi avareit bu Babilon gi ta nga kerie sien bu Israel nia ra tsatsang vinatoreis i Babilon.

12 I murien mi kinakir sibu Israel rakot i Babilon,

e Iekonia eie e taman e Sealtiel.
E Sealtiel eie e taman e Serubabel.

13 E Serubabel eie e taman e Abiut.
E Abiut eie e taman e Eliakim.
E Eliakim eie e taman e Asor.
14 E Asor eie e taman e Sadok.
E Sadok eie e taman e Akim.
E Akim eie e taman e Eliud.
15 E Eliud eie e taman e Eleasar.
E Eleasar eie e taman e Mattan.
E Mattan eie e taman e Iakop.
16 E Iakop eie e taman e Iosep, e Iosep eie ken labeit e Maria.
E Maria e kinan e Iesu ese gi ta vuotongie va mi Messia.

17 Io, a nga sinangavur kes ma voveit bu kienakav kokouk sibu tam ma sibu nout kovuni se Abaraam beit se Davit, ma mi sinangavur kes ma voveit te buer bu kienakav sibu tam ma sibu nout kovuni se Davit beit simi avareit bu Babilon gi ta nga kerie bu Israel rakot nia tsatsang vinatoreis i Babilon. Io, vakaek ian en beit si ken kienakav mi Karisito a nga sinangavur kes ma voveit te buer bu kienakav sibu tam ma sibu nout.

Ken kienakav e Iesu Karisito
(Luka 2:1-7)

18 Ine arie vasa ken kienakav e Iesu Karisito a nga tsorubeit ven. E Maria, e kinan, gi nga kubutsie va eguor e Iosep va guor ta nga rei. Eiekesen i muan guor ta kap ngas nga mon kokouk, gi nga vorotan va e Maria a te nga kour simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.
19 E Iosep, ken labeit, eie mi ka duis i matan e Raban. A kap nga lalaron nia vamangarie e Maria i matan mi lobaram. Io, a nga vodon nia kitipie keguor rei menemenen mo.
20 Sien ta nga vor ve vodovodon surie ine, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit seie i aron mi binorea ma a nga vakokoit ven ne, “Iosep, natuon e Davit. Kian va e ta motou nia kerie e Maria va ke vevien, simi vunan ine mi madar eie tate tian ngan, a kuvu simi Moromoruo Tamat.
21 Eie ta kava ka madar tamat, ma e ta ngas vuotongie ngan e Iesu, simi vunan eie ta vatoa ken kulou si kegi sar sinavei tsokor.”
22 Ine bu kepineits kokouk gi nga tsorubeit nia vara tuktuk ngan mi sana nama e Raban ta nga terie i ngutsuon mi propet,

---

1:17 mi Karisito - mi namani Grik ma simi namani Iburu mi Messia. Man vuevue ine ba as arie ‘mi ka ese e Raban ta vokunie ngan mi oel nian ken tsientsang.’ **1:21** e Iesu - Ine mi as a kuvu simi namani Grik ian gi ko tutuo ngan e Iosua, man vuevue ‘mi Nguts a vatoa.’

23 “Mi vevien vour ese ta kap ngas telekire ka, ta tian
nge kava ka natu madar tamat, ma gi ta vuotongie ngan e
Immanuel”, man vuevue va “E Raban a mon meie giet.”
24 Sien e Iosep ta nga pan, a nga tsana malan ken angelo
e Raban ta nga oeng sien, ma a nga reie e Maria.
25 Eiekesen, a kap nga mutur meie tuir oit ta nga kava e
Natuon tamat, ma e Iosep a nga tour asan ngan e Iesu.

2

Ba ka sievei gituo nga vorotan e Iesu

1 Io, gi nga kava e Iesu i Betilem i aron mi enamon leong
i Iudea sibu ra e Erot mi kovakova ka leong ta nga vuortie.
Ian sibu ra, ba ka sievei kuvu simi korot mi matanias ta rar
tsour en, gituo nga nemei i Ierusalem.
2 Ma gituo nga virei, “Ivangan ine mi madar gi tanga
kava va eie magi Kovakova ka leong bu Iuda? Gatuo nga
pare man kaemkaem sien gatuo ta nga mon simi korot
mi matanias ta rar tsour en ma ine gatuo te nemei nia
rangarie.”
3 Sien e Erot mi kovakova ka leong ta nga rongomie ine,
ine mi nama a nga tsola beitsak ken vienviendon ma buer
kegi vienviendon mi kulou kokouk i Ierusalem.
4 Ma sien e Erot tate nga kuk kakuon bu prist leong ma
bu vavvasengei simi vinuor kokouk, a nga vereie gie va ivie
mi Messia gi ta kava en.
5 Gi nga kuil nama, “I Betilem i aron mi enamon leong i
Iudea. Simi vunan arie misa mi propet ta nga vataro,

6 “ ‘Ma evoi, i Betilem, simi kaber se Iuda,
e kap lili beitsak i matan bu muomuo ni vuor i Iudea,
simi vunan ka muomuo ni vuor ta kovuni sevoi
ese va ta naneie kong kulou i Israel malan mi ka nennei
sipsip.’ ”

7 Samo e Erot a nga kukuo nge virei menentan ine ba
ka sievei, ma a nga vorotan segituo mi sana ra tuktuk mi
kaemkaem a nga tsorubeit segituo.
8 A nga tura gituo rakot i Betilem meie ngan mi nama
malan ne, “Ngatuo ta veis nge neneis kalei ngan ian
mi Madar. Ma sien va ngatuo tate vorotan, ngatuo ta
muerengei nemei nge me pengan seou, terengien va eou
buer o ta mang ra rangarie.”
9 I murien gituo tate nga rorong simi kovakova ka leong,
gituo nga sorvekenan. Ma sien gituo ta nga tsuok nge vineis,

1:23 ISA 7:14 **2:6** MIC 5:2

gituo nga pare te buer ine mi kaemkaem gituo ta be nga
pare simi korot mi matanias ta rar tsour en. Io, ine mi
kaemkaem a nga muonge gituo oit a nga so tuir i popon
mi korot ivie mi natu madar ta nga mon en.
10 Ma gituo nga res beitsak sien gituo ta nga pare ine mi
kaemkaem.
11 Sien gituo tate nga beit nge rubukien ian simi vonuo,
gituo nga pare mi natu madar meie e Maria e kinan. Ma
gituo nga sege pukupukukaek nge rangarie. Samo gituo nga
tsitsingie kegituo sar poukpouk nge tabeir ngan kegituo sar
tienebeir. Ine bu tienebeir arie mi vout kutsukutsuleip gi
vuotongie ngan mi gold, a, mi turou sosong gi ko tsana ngan
mi uiluiltan mi ei, ma mi mira.
12 Io, gituo nga muerengei nge ka simi rosar mene rakot si
kegituo enamon, simi vunan e Raban a nga vangenge gituo
simi binorea va gituo ta kap nga muerengei rakot se Erot.

Mi vini rakot i Isip

13 I murien gituo tate nga veis, ken angelo mi Nguts a nga
beit se Iosep i aron mi binorea nge pevien, “Tsuok tamtuir,
kerie mi natu madar ma e kinan nge vi rakot i Isip. Ngatuo
ta mon ian en oit simi ra o ta ba oeng sevoi, simi vunan e
Erot a nesie ine mi natu madar nia kenvamate.”
14 Io, a nga tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e
kinan ian sikati ma gituo nga tsuok nge vineis rakot i Isip.
15 Ma gituo nga mon ian en oit si ken miensei e Erot. Ine
mi kepineits a nga tsorubeit nia vaotie mi sana nama mi
Nguts ta nga terie i ngutsuon mi propet ven ne, “Kovuni i
Isip, o kuk tsana e Natung tamat.”
16 Sien e Erot tate nga vorotan va ba ka sievei gituo te
nga bitie, a nga kengeir beitsak. Ma a nga terie mi nama
ngeisngeis nia kenvamate bu natunatu madar tamat kokouk
i Betilem ma sibu enamon vatavatat ese gi ta nga avareit luo
ma peuk i keim. A nga tsang malan ngan ine vemusurie mi
ra ba ka sievei gituo ta nga me pengan surie ken kienakav
e Iesu.
17 Io, mi sana nama e Raban ta nga terie i ngutsuon e
Ieremia mi propet a nga me tsorubeit tuktuk:

18 “Mi kulou gi nga rongomie mi tina leong beitsak i Rama,
E Rakel a nga tengisie bu natuon.
Ma mi kulou gi nga konon nia vamada,
eiekesen a kap nga tor,
simi vunan kap te ka natuon a ba buer nga to.”

Mi vineis muerengei beit i Nasaret

2:15 HOS 11:1 **2:18** JER 31:15

19 I murien e Erot tate nga maet, ken angelo mi Nguts a
nga tsorubeit se Iosep i Isip i aron mi binorea.
20 Ma a nga oeng ven ne, “Tsuok tamtuir nge kerie mi natu
madar ma e kinan nge muerengei rakot simi kaber i Israel,
simi vunan egie ese gi ta nga lalaro kenvamate ine mi natu
madar, gi te maet.”
21 Io, a nga tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e
kinan nge muerengei rakot simi kaber i Israel.
22 Eiekesen, sien ta nga rongomie va e Arkelaus a te nga
tsorubeit mi kovakova ka leong i Iudea i murien e taman
e Erot, a nga motou nia rakot en. Io, a nga veis rakot simi
enamon i Galili vemusurie mi vienengeng ta nga beit sien i
aron mi binorea mene te buer.
23 Ma a nga veis rakot nge mon i aron mi taon mi asan
i Nasaret. Ine a nga tsorubeit nia vaotie misana nama e
Raban ta nga terie i ngutsugie bu propet ven ne, “Gi ta
vuotongie va eie mi kangi Nasaret.”

3

E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a rorois ngan mi rosar
(Marko 1:1-8; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

1 Ian sibu ra, e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a nga beit simi
beir simi enamon leong i Iudea ma a nga tsuok vakaek nge
vavatei ngan ken nama e Raban.
2 A nga vavatei malan ne, “Nga ta ngas vodon vuris, simi
vunan mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.”
3 E Isaia mi propet a te nga vakokoit surie e Ioanes sien
ta nga pevien,

“Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
‘Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.’ ”

4 Io, e Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga
virie ngan mi vuruvuru kamel nge verevere ngan mi piripiri
vinavinar, ma man nginonginou mi tsiko ma mi masiu.
5 Ian sibu ra, egie i Ierusalem ma sibu enamon kokouk i
Iudea meie mi kulou kokouk gi ta nga mon vatavatat simi
da i Ioridan, gi nga ra nemei se Ioanes.
6 Ma gi nga vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor.
Ma e Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv segie simi da i
Ioridan.
7 Eiekesen, sien e Ioanes ta nga pare palan bu Parisaio
ma bu Sadukaio gi ta nga nemei nia por sinusuruiv, a nga
pevien, “Enga bu natuon mi tsotsoi tsak! Ese a nga oeng

3:3 ISA 40:3

senga va nga ta oit nia vi ngan ken aor rarap e Raban ian
va ta nemei?
8 Nga ta ngas vua ngan mi banga vuovuo nia vara tuktuk
ngan va nga te vodon vuris.
9 Kian va nga ta vodon va nga ta oit nia pevien ne senga
kesenga, ‘E Abaraam, eie e tamagei.’ O oeng senga. E Raban
a oit nia tsana ine bu vunavout va gi ta tsorubeit bu natuon
e Abaraam.
10 Mi matou a te mon rorois te i vunan bu ei, ma bu ei
kokouk gi ta kap vua ngan kavo banga vuovuo, gi ta tara
nge tomekan simi leing.”
11 “Eou, o tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da nia
tourtelekiran va nga te vodon vuris. Eiekesen mi ka ta
vemusurie iou, a ngeisngeis rio iou. Ma o kap kalei oit
nia sorokie man ba poppop. Ma eie ta tsana mi sinusuruiv
senga ngan mi Moromoruo Tamat ma mi leing.
12 Mi napa sosos a te mon siba riman. Eie ta so vitseir
rivie mi biror sibu nginonginou, ma ta teir kakuon bu banga
nginonginou i aron ken vonuo teteir nginonginou, eiekesen
ta tunie bu biror simi leing ian ta kap oit nia maet.”

Ken sinusuruiv e Iesu
(Marko 1:9-11; Luka 3:21,22)

13 Io, e Iesu a te nga kovuni simi enamon leong i Galili
nge rakot simi da i Ioridan va ta nga ra por sinusuruiv se
Ioanes.
14 Eiekesen e Ioanes a nga lalaro vangenge, ma a nga
pevien, “Eou o pinat surie va o ta por sinusuruiv sevoi.
Surie misa e ta ra nemei seou?”
15 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Sunuir ngan ine va
ta malan. Terengien, giet ta mang vaotie bu sinavei duis
kokouk e Raban ta lalaro giet nia tsana.” Io, e Ioanes a nga
sunurie.
16 Sien e Iesu tate nga por sinusuruiv voto nge kienbeit
simi da, ian ngas te, mi rangit a nga katsep, ma a nga pare
mi Morumoruan e Raban a nga tsour peuk malan mi buen
nge mogos i popon.
17 Ma mi ien kovuni simi rangit a nga vakokoit ven
ne, “Ine e Natung. Eie mi ateung tuktuk ma o resmatan
beitsak.”

4

E Satan a nga konon e Iesu
(Marko 1:12,13; Luka 4:1-13)

1 Samo mi Moromoruo Tamat a nga kir terie e Iesu simi
beir, terengien va mi kovan bu tsaka moromoruo ta nga ra
konon.

2 Ma e Iesu a nga vorvor ba sinangavur voveit bu ra ma
ba sinangavur voveit bu kati, ma i muir sien a nangba nga
vitor.
3 Io, ine mi ka ni konokonon, a te nga beit sien nge pevien,
“Sien va evoi e Natuon e Raban, oeng ngeisngeis ine sibu
vout va gi ta tsorubeit mi tsoik.”
4 E Iesu a nga kuil nama ven ne, “Mi Pakpak Leong a
pevien ne, ‘Mi ka a kap oit nia tino ngan mi tsoik mo,
eiekesen ta ngas tino ngan bu nama kokouk ian ta kuvu
i ngutsuon e Raban.’ ”
5 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo, a nga kerie rakot
i Ierusalem mi taon tamat, ma a nga ra voturie simi korot
ta nga tsiroup i kur simi Vona rengeir leong.
6 Ma a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban,
tsibour peuk i keim, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.
Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie,
terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka vout.’ ”

7 E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, “Ma buer mi Pakpak
Leong a pevien, ‘Kian va e ta konon mi Nguts, ma Raban.’ ”
8 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga kerie e
Iesu kien simi pout i kur beitsak ma a nga vasangan sien
bu mangmagoso nguts kokouk simi kaber meie magi sar
matvinavaso.
9 Ma a nga pevien sien, “Sien va e ta sege pukupukukaek
nge rangarie iou, o ta terie sevoi ine bu kepineits kokouk.”
10 E Iesu a nga pevien sien, “Satan! Tsupek sorvekena iou.
Mi Pakpak Leong a pevien, ‘E ta ngas rangarie ma Raban mi
Nguts ma e ta ngas tsatsang seie mo.’ ”
11 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga sorveke-
nan, ma bu angelo gi nga ra nemei nge perngan e Iesu.

E Iesu a te tsuok vakake ken tsientsang
(Marko 1:14,15; Luka 4:14,15)

12 Sien e Iesu tate nga rongomie va gi te nga vurukude e
Ioanes simi vona vinatoreis, a nga sorvekenan i Iudea nge
rakot i Galili.
13 Sien ta nga sorvekenan i Nasaret, a nga ra mon i
Kapernaum ian ta mon i gegen mi barateis i Galili, si magi
kaber mi matabu Sebulon ma Naptali.
14 E Iesu a nga veis ven ne, terengien va ta vaotie mi nama
e Raban ta nga vorotsoruo i ngutsuon e Isaia mi propet ven
ne:

4:4 DEU 8:3 **4:6** PSA 91:11,12 **4:7** DEU 6:16 **4:10** DEU 6:13

15 “Magi kaber mi matabu Sebulon ma magi kaber mi matabu Naptali,
simi bienangaev peuk simi barateis, i bingan mi da i Ioridan,
simi enamon leong i Galili ivie bu Kibang gi ta ko mon en.
16 Mi kulou gi ta be nga mon simi ngingi leong,
gi te nga me pare mi berber leong.
Mi kulou gi ta be nga mon simi kaberan mi minoruvien mi miensei,
mi berber a te nga rarangie gie.”

17 Tsuok vakaek ian simi ra, e Iesu a nga vakaek nge vavatei simi kulou ven ne, “Nga vodon vuris, simi vunan mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.”

Ba Madar Tovtov Vourvour
(Marko 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i Galili, a nga pare ba baser kasien, e Simon gi vuotongie ngan e Petro, ma e kasien e Andre. Guor nga tomeke ben i aron mi barateis, simi vunan eguor ba ka vongovongon.
19 Ma e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado nemei nge vemusurie iou. Ma o ta tsana ngado va ngado ta tsorubeit ka nia vangoda mi kulou.”
20 Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma guor nga vemusurie e Iesu.
21 E Iesu a te buer nga veis rakot i pek lili, ma a nga pare ba baser kasien mene buer, e Iakobo meie e Ioanes, ba natuon e Sebedi. Guor nga mon i popon mi galeu meie e tamaguor e Sebedi ma gi nga name kegi sar ben. Io, e Iesu a nga kukuo guor.
22 Ian ngas te, guor nga sorvekenan mi galeu meie e tamaguor, ma guor nga vemusurie e Iesu.

E Iesu a vatoa bu tamat mienarouk

23 E Iesu a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavasengei si kegi sar vona rengeir bu Iuda. Ma a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban ma a nga vatoa bu tamat mienarouk sibu suasua mienarouk.
24 Surie ine ken banga tsientsang, gi nga valalame sibu korot kokouk simi provins i Siria. Io, bu mei gi nga kir terie sien egie ese gi ta nga suvuon bu suasua mienarouk ma vinavasor leong, ma bu mei mene bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie, ma bu muru ma bu gong. Ma e Iesu a te nga vatoa gie kokouk.

4:16 ISA 9:1,2

25 Ma mi bineit leong kovuni i Galili, i Dekapolis, i
Ierusalem, i Iudea ma simi kaber ta mon simi bienangaev
ka nikot simi da i Ioridan, gi nga vemusurie.

5

Mi nires leong
(Luka 6:20-23)

1 Sien e Iesu ta nga pare ine mi bineit leong, a nga veis
kien i bingan mi pout nge mogos. Ma ken sar madar tovtov
gi nga nemei sien.
2 Io, a nga vakaek nge vavasengei segie nge pevien:

3 "Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko deng kielala va
gi pinat simi morumoruagie,
simi vunan gi ta so suvu vavatamaes kovuni si ken
mangmagoso Nguts e Raban.
4 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta mon ngan mi tina,
simi vunan e Raban ta so vamada gie.
5 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta vous ngan mi molu,
simi vunan e Raban ta so vosuvu vunie gie ngan mi
kaber.
6 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko vietoron nge
moruon nia tsana mi sana e Raban ta lalaron va gi
ta tsana,
simi vunan e Raban ta so vovosuo gie.
7 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko aor molous ngan
bu mei,
simi vunan e Raban ta aor molous nge gie.
8 Mi nires leong ta mon segie ese kegi tino ta tamat,
simi vunan gi ta so pare e Raban.
9 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko vabatie mi ni
vedeng i kotubuon mi kulou,
simi vunan mi kulou gi ta so vuotongie gie va egie bu
natuon e Raban.
10 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta suvu vinekikin surie
gi ta tino ngan mi sinavei duis i matan e Raban,
simi vunan gi ta so suvu vavatamaes kovuni si ken
mangmagoso Nguts e Raban.

11 "Mi nires leong ta mon senga sien mi kulou gi ta
vavangiets nge nga, nge vikikinie nga, ma gi ta pouts bit
nge nga ngan bu suasuada tsaka nama surie iou.

4:25 i Dekapolis - mi namani Grik ma man vuevue va 'bu Taon mi sinangavur kes'

12 Nga ta res beitsak simi vunan e Raban ta so rorois ngan
kenga voirvoir leong simi rangit. Ine arie simi rosar kes mo,
gi te nga vikikinie bu propet gi ta nga muna tino senga.

Mi barateis ma mi berber
(Marko 9:50; Luka 14:34,35)

13 "Enga man barateis mi kaber. Eiekesen sien va mi
barateis va ta kapangan te ken barabaratasie, kap ka mei
a ba oit nia vara barabaratasie ngan te buer. A kap ba kalei
nia tsana ngan ka kepineits. Gi ta poro mo nge tomekan ma
mi kulou gi ta popoporie.
14 "Enga man berber mi mangmagoso enaenamon. Mi
taon i popon mi pout a kap oit nia kokoiv.
15 Mi kulou buer gi kap ko vakartie ka bember nge terie i
pakien ka koi leong. Eiekesen gi ko poro nge vogosongie si
man mogomogos ma ine mi bember ta teir berber sibu mei
kokouk i aron mi vonuo.
16 Malan mo, kenga sar berber ta ngas ber i matan
mi kulou, terengien va gi ta mang pare kenga sar banga
tsientsang ma gi ta puongan e Tamanga die i kur simi rangit.

Mi vinasengei surie bu vinuor se Moses

17 "Kian va nga ta vodon va o nga nemei nia tsang rivie
mi Vinuor se Moses ma bu nama sibu propet. O kap nga
nemei nia tsang rivie gie eiekesen o me tsang vaotie gie.
18 O oeng tuktuk senga. Kap ka puk mat vinavataor lili o,
kap ka puk ba tottok lili ine simi Vinuor ta tsereiv, tuir oit
ine bu nama kokouk simi vinuor ta muna tsorubeit pu. Ma
i muir, mi rangit ma mi kaber guor ta tsereiv.
19 Io, eie ese ta pop vuturungie mi meinmenien bu vuna
vinuor ta lili beitsak ma ta vasangan sibu mei mene nia
tsang malan ngan buer, e Raban ta so terie sien mi as lili
beitsak i aron ken mangmagoso Nguts. Eiekesen eie ese ta
vemusurie bu vuna vinuor nge vasangan sibu mei mene va
gi ta vemusurie, e Raban ta so terie sien mi as leong i aron
ken mangmagoso Nguts.
20 O oeng tuktuk senga. Sien va kenga sinavei nia
vemusurie mi namanien e Raban ta kap rio ian sibu Parisaio
ma sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses, nga ta kap oit
nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.

Mi sinavei nia kenvamate mi mei

21 "Nga te nga rongovan va e Raban ta nga vakokoit simi
kulou muomuo malan ne, 'Kian va e ta kenvamate ka mei.
Eie ese ta kenvamate ka mei, ta so tuir simi vinuor.'
22 Eiekesen, o oeng senga, eie ese ta aor rarap veie ka
kasien, eie ta so tuir simi vinuor. Ma buer, eie ese ta pevien

5:21 EXO 20:13

ngan e palapalan, ‘Evoi mi mat maermaer!’, eie ta ngas so tuir i matan mi Sanedrin. Ma eie ese ta pevien ngan e palapalan, ‘Evoi mi be!’, eie ta so rubukien simi leing leong ian ta kap ko mesei.

23-24 “Io, sien va e ta visi terie ke tienebeir rakot se Raban simi korot nia tu tienebeir ma samo e si vodonomie va e palapala a suvuon mi putu veie no, vuturungie ke tienebeir i muan mi korot nia tu tienebeir ma e ta muna rakot nge vodusie mi putu meie e palapala. Samo e ta ba muerengei nge me terie ke tienebeir.

25 “Sien va mi mei mene ta visi kir terie no simi vinuor, vodusie volopusuo mi putu meie i muan va ngado ta rakot simi vinuor. Sien va e ta kap tsana malan ne, eie ta masi so terie no simi ka ni vuor nama, ma mi ka ni vuor nama ta masi so terie no simi girigirir, ma mi girigirir ta masi so terie no i aron mi vona vinatoreis.

26 O oeng tuktuk sevoi, e ta kap oit nia rov tsour simi vona vinatoreis tuir oit va e ta voir vuruvan mi lakep vekvekitip simi vinatoreis.”

Mi sinavei tetteririv

27 “Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, ‘Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer.’

28 Eiekesen o oeng senga, eie ese ta deng aroie ka vevien, a te tsana mi sinavei nia rei puer i aron.

29 Sien va ke katsomat suv ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, gaol rivie nge tomekan. Simi vunan a kalei va ka korot kes simi kurikuri ta kapangan, surie a kap kalei va mi kurikuri kokouk gi ta tomekan simi leing leong ian ta kap ko mesei.

30 Ma sien va ke riem suv va ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, tava nge tomekan. Simi vunan a kalei va ka korot kes simi kurikuri ta kapangan, surie a kap kalei va mi kurikuri kokouk gi ta rubukien simi leing leong ian ta kap ko mesei.

Mi vinekapot simi rei
(Mataio 19:9; Marko 10:11,12; Luka 16:18)

31 “Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, ‘Ese ka ta ture rivie ken vevien, ta ngas terie sien mi pakapaka rorou nia tourtelekiran va guor te vekapot si keguor mienagos ni rei.’

32 Eiekesen o oeng senga, ese ka ta vekapot sorvekenan ken vevien misasien a kap ngas tsana ka sinavei tetteririv, a tsana ken vevien va ta tsorubeit mi mei simi sinavei ni

---

5:27 EXO 20:14 **5:31** DEU 24:1

rei puer. Ma eie ese ta reie ine mi vevien ken labeit ta
sorvekenan, eie buer a tsana mi sinavei nia rei puer.

Mi vakavakariem

33 "Ma buer, nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit
simi kulou muomuo malan ne, 'Kian va e ta tsana ka
vakavakariem ngan mi binit, eiekesen e ta tuir vemusurie
bu vakavakariem e ta nga tsana rakot simi Nguts.'
34 Eiekesen o oeng senga, kian rovoriu va nga ta
vakavakariem ngan mi rangit simi vunan eie ken mogomo-
gos e Raban,
35 o, ngan mi kaber simi vunan eie ken poppop, o, ngan
i Ierusalem simi vunan eie ken taon leong mi Kovakova ka
leong beitsak.
36 Ma kian va e ta vuotkov, simi vunan e kap oit nia tsana
ka vurvur kes va ta puneits o, megeot.
37 Nga ta pevien 'io' sien va 'a io' ma nga ta pevien 'a kap'
sien va 'a kap.' Ka nama mene va nga ta vuotongie a kovuni
simi Tsaka Ka.

Kian va e ta kuil vinevineken
(Luka 6:29,30)

38 "Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan
ne, 'Sien va e ta vakale ka mei mene gi ta vakale no buer. Ma
sien va e ta tsopukie ka rivon ka mei mene, gi ta tsopukie
buer ka rivo.'
39 Eiekesen, o oeng senga, kian va nga ta tuir biritie ka
tsaka ka. Sien va ka mei va ta pan ka si ke peir suv, terie
buer ke peir kieir.
40 Sien va ka mei va ta lalaro terie no simi vinuor surie
ma kuirkuir, terie sien buer ke lavlav.
41 Sien va ka mei ta votsuoke no nia veis ka kilomita kes,
veisngie meie si kaba kilomita luo.
42 Tabarie ese ta nongie no, ma kian va e ta ruit se ese ta
lalaro poro ka kepineits sevoi.

Tovie manga sar matakorot
(Luka 6:27,28,32-36)

43 "Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan
ne, 'E ta ngas tovie bu palapala, ma karto ma matakorot.'
44 Eiekesen o oeng senga, nga tovie manga sar matakorot
ma nga nongie e Raban surie gie ese gi ta vikikinie nga,
45 terengien va ta mang vara tuktuk ngan va enga bu
natuon mi Tam die i kur simi rangit. A ko tsana ken
matanias va ta rar i popon mi kulou tsokor ma mi kulou
kalei. Ma a ko vovuosongie mi bat i popon mi kulou gi ta
duis i matan e Raban ma egie gi ta kap duis.

5:38 EXO 21:24; LEV 24:20; DEU 19:21 **5:43** LEV 19:18

46 Ta kap man ka voirvoir sien va nga ta tovie gie ese gi
ta tovie nga. Mi kulou porpor takis buer gi ko tsana malan,
va gerek?
47 Sien va nga ta kalei ngan mo bu palapalanga, nga kap
kalei vekenan bu mei mene. Bu Kibang buer gi ko tsana
malan, va gerek?
48 Io, nga ta ngas dokei rovoriu malan mo e Tamanga die
i kur simi rangit ta dokei rovoriu.

6

Mi sinavei nia tabarie bu sinaortsak

1 "Nga nenei kalei va nga ta kap tsang vasangan kenga sar
sinavei duis i matan mi kulou va gi ta mang tienenge nga
surie. Sien va nga ta tsana malan ne, nga ta kap so poro
kenga voirvoir se Tamanga simi rangit.
2 "Io, sien va e ta lalaro tabarie ka sinaortsak, kian va e
ta tsana malan bu malamala ka duis gi ta ko tsana. Gi ko
kuiv tuvuir i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma sibu rosar,
terengien va mi kulou gi ta mang puonge gie. O oeng tuktuk
senga, gi te por vuruvan kegi voirvoir.
3 Eiekesen, sien va e ta lalaro tabarie ka sinaortsak,
vemusurie mi saran va ke riem kieir ta kap telekiran misa
ke riem suv a tsana.
4 Terengien ke sinavei nia tabeir ta mang mon mu-
muningei. Ma e Tama ta pare misa e ta tsang muningan,
ta terie ke voirvoir."

Mi sinavei simi nono
(Luka 11:2-4)

5 "Ma sien va nga ta no, kian va nga ta malan bu malamala
ka duis. Gi ko lalaron beitsak nia tuir nge no i aron bu vona
rengeir sibu Iuda ma sibu tangatso rosar va mi kulou gi ta
mang pare gie. O oeng tuktuk senga, gi te por vuruvan kegi
voirvoir.
6 Eiekesen sien va e ta no, rubukien i ruom ma bokutie
mi matavanuo nge no rakot se Tama ese kap ka mei ta oit
nia pare. Ma e Tama ta pare misa e ta tsang muningan, ta
terie ke voirvoir.
7 Ma sien va nga ta no, kian va nga ta teie bu nama palan
malan bu Kibang. Gi si vodon va e Raban ta rongomie kegi
sar no simi vunan gi teie bu nama palan.
8 Kian va nga ta mala gie, simi vunan e Tamanga a te
muna telekiran mi sana kepineits nga ta lalaro nongie sien.

9 "Io, nga ta ngas no malan ne;
" 'Tamagei die i kur simi rangit,
a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa.

10 A kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.
A kalei va gei ta tor sevoi ine simi mangmagoso enaenamon
malan gi ta tor sevoi die i kur simi rangit.
11 Tabarie gei ngan mi nginonginou ta oit simi ra vere.
12 Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei tsokor gi ta
tsana segei.
13 Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu konokonon,
eiekesen, vatoa gei i riman mi Tsaka Ka.
[Mi mangmagoso Nguts, ma mi ngeisngeis, ma mi
matvinavaso ta mon sevoi mo sibu ra bu ra. Amen.]'

14 Sien va nga ta vodon rivie bu sinavei tsokor bu mei gi ta tsana senga, e Tamanga die i kur simi rangit ta vodon rivie buer kenga sar sinavei tsokor.
15 Eiekesen, sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei mene, e Tamanga ta kap oit nia vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.

Mi sinavei nia vorvor

16 "Sien va nga ta vorvor, kian va nga ta mat masitinoiv malan bu malamala ka duis. Gi kap ko vavaso kalei va mi kulou gi ta mang deng kielala va gi vorvor. O oeng tuktuk senga, gi te por vuruvan kegi voirvoir.
17 Eiekesen, sien va e ta vorvor, e ta ngas dosie mi vuruvuru kova ngan mi oel nge papariu.
18 Terengien mi kulou gi ta kap mang telekiran va e vorvor. Eiekesen e Tama mo ese kap ka mei ta oit nia dengarie, ma ese ta dengarie bu kepineits e ta tsang muningan, ta terie ke voirvoir.

Bu poukpouk simi rangit
(Luka 12:33,34)

19 "Kian va nga ta teir toungan kenga sar mos ine simi kaber ivie bu ngitsilik ma bu om gi ta tsang vatsakatie, ma bu ka puerpuer gi ta bemrubikien nge pure.
20 Eiekesen, teir toungan kenga sar mos die i kur simi rangit ivie bu ngitsilik ma bu om gi ta kap oit nia tsang vatsakatie, ma bu ka puerpuer gi ta kap oit nia bemrubikien nge pure.
21 Simi vunan ivie ke mos ta mon en, mi aro buer ta mon en.
22 "Mi katsomat eie man bember mi kuirkuir. Sien va ba katsomata ta kalei, mi kurikuri kokouk ta vous ngan mi berber.
23 Eiekesen sien va mi katsomata ta tsak, mi kurikuri kokouk ta vous ngan mi ngingi. Sien va mi berber i aro a ngingi, e tate suvuon mi ngingi e kinagie.

24 “Kap ka mei a oit nia tsatsang petspets si kaba ka leong
luo. Eie ta karto ka mei ma ta lalaron ka mei mene. O, eie
ta vodon veleongtie ka mei mene ma ta matagout ngan ka
mei mene. Nga kap oit nia tsatsang petspets se Raban ma
simi lakep.

Kian va nga ta vodovodon palan
(Luka 16:13; 12:22-31)

25 “Io, o oeng senga, ‘Kian va nga ta vodovodon palan si
kenga tino va misa nga ta nganie nge unumie, o misa va nga
ta karie ngan kenga pirpir.’ Vasa, mi tino a kap putu rio mi
nginonginou, ma mi pirpir a kap putu rio bu poul?
26 Nga pare bu ma die i kur simi mariu. Gi kap ko
tsutsuor niagie o, por nginonginou i tau, o toungan magi
kavo nginonginou. Eiekesen e Tamanga die i kur simi rangit
a ko tabarie gie. Vasa, a kap vodon veleongtie nga rio bu
ma?
27 Ese mei senga a oit nia vakuora ka keipkepide ra si ken
tino ngan mi vodovodon palan?

28 “Ma surie misa nga ta vodovodon palan surie man poul
bu piripiringa? Nga pare bu gaelgael i uot vasa gi to ven.
Gi kap ko tsatsang niagie kesegie o, gi kap ko tsana kavo
kepineits nia karie kegi pirpir.
29 Eiekesen o oeng senga, e Solomon buer i aron man sar
matvinavaso kokouk a kap nga vavaso kalei beitsak malan
ka gaelgael.
30 E Raban a ko vosonie vakalaie bu uotuot tso ian gi ta to
nevere ma sivo gi ta vo tomeke terie gie simi leing. Io, eie ta
vosonie nga rio ine bu uotuot tso. Kian va kenga vodovodon
tuktuk ta lili mo.
31 Io, kian va nga ta vodovodon palan nge pevien, ‘Misa
gei ta nganie? o, misa gei ta unumie? o, misa gei ta vavaso
ngan?’
32 Ine arie bu kepineits bu Kibang gi ko vodovodon palan
surie. E Tamanga die i kur simi rangit a telekiran va nga
pinat surie ine bu kepineits kokouk.
33 Eiekesen, vourvour, nga ta ngas vengeis nia mon i
pakien ken vinuor e Raban ma nga ta ngas vengeis nia tino
duis i matan e Raban. Ma e Raban ta ba vosuvu vunie nga
ngan ine bu kepineits kokouk.
34 Io, kian va nga ta vodovodon palan surie mi ra sivo,
simi vunan mi ra sivo ta vo suvuon man putu kesen. Mi ra
keskes a suvuon man putu oit nian ian mi ra.

7

Mi sinavei nia vuortie bu mei mene
(Luka 6:37,38,41,42)

1 “Kian va nga ta vuortie ka mene surie mi sinavien, simi
vunan e Raban ta masi so vuortie nga surie bu sinavinga.
2 E Raban ta so vuortie nga malan vasa nga ta vuortie
venengan ka ka mene. Ma mi sana puppuo nga ta pua ngan
ka ka mene, arie mo mi puppuo e Raban ta so pua nge nga.
3 “Surie misa e ta muna dengarie mi poko tsop i matan e
kasi ma e kap vodon surie mi poko ei i katsomata kese?
4 E suvuon mi poko ei i mata. Vasa e ta oit ven va e ta oeng
se kasi nge kia, ‘Kasi, o ta tsang rivie mi tsop ian i mata,’
5 Evoi mi malamala ka duis! E ta ngas muna tsang rivie
mi poko ei i katsomata kese, io, e ta mang so dedeng kalei
nge tsang rivie mi poko tsop i katsomatan e kasi.
6 “Kian va e ta terie ka kepineits tamat sibu kopuen. Gi
ta vuris mo nge aratie no. Kian va e ta tomekan ke sar re
rakot sibu bor. Gi ta bumbut i popon nge tsang vatsakatie.

No, nesie, nge pinpin
(Luka 11:9-13)

7 “Nga no ma e Raban ta tabarie nga. Nga neneis ma e
Raban ta kulie nga nia neis vorotan. Nga pinpin ma e Raban
ta tsitsi vara nga.
8 Io, egie ese gi ta no, e Raban ta tabarie gie. Egie ese gi
ta neisneis, e Raban ta kulie gie nia neis vorotan. Ma egie
ese gi ta pinpin, e Raban ta tsitsi vara gie.
9 “Nga kap ko terie ka vout si ka natunga sien va ta nongie
man ka puk tsoik.
10 Ma nga kap ko terie ka tsotsoi si ka natunga sien va ta
nongie man ka ie.
11 Misasien kenga sinavei a tsokor, nga telekiran nia terie
bu banga kepineits sibu natunga. Ma ine, a tuktuk rovoriu
va e Tamanga die i kur simi rangit ta lalaron beitsak nia
tabarie gie ese gi ta nongie ngan bu banga kepineits.
12 Io, sibu kepineits kokouk, tsana sibu mei mene malan
e ta lalaron va gi ta tsana sevoi. Ine arie mi petsuon mi
Vinuor se Moses ma bu nama sibu propet.

Mi matasar bargurutsits
(Luka 13:24)

13 “Nga ta ngas rubukien ka simi matasar ta bargurutsits,
simi vunan mi matasar simi miensei a lebelebe ma mi rosar
nia rakot en a molous ma buer palan bu mei gi veis ka en.

14 Eiekesen mi matasar simi tino a bargurutsits ma mi
rosar nia rakot en a ngeisngeis beitsak ma ba mei kap vovo
mo gi vorotan ian mi rosar.

Mi ei ma mi vuovuan
(Luka 6:43,44)

15 “Nga nenei kalei sibu propet bitbit va gi ta nemei. Simi
baidendeng i marar gi ta mala sipsip, eiekesen si kegi tino
gi mala kopuen tso.
16 Nga ta deng kielalagie simi vuovuagie. Bu mei gi kap
ko dikitie mi vuavua ta o, mi bereu simi suo tsotso.
17 Mi banga ei ta vua ngan mi banga vuovuo ma mi tsaka
ei ta vua ngan mi tsaka vuovuo.
18 Mi banga ei a kap oit nia vua ngan ka tsaka vuovuo ma
mi tsaka ei a kap oit nia vua ngan ka banga vuovuo.
19 Ma mi sana ei ta kap vua ngan ka banga vuovuan, gi ta
tara nge tomekan simi leing.
20 Malan ine, nga ta ba deng kielalagie bu propet bitbit
simi tsinatsangagie.
21 “Kap va egie kokouk gi ta ko pevien seou va ‘mi Nguts,
mi Nguts,’ gi ta so rubukien si ken mangmagoso Nguts e
Raban, eiekesen egie ese gi ta ko vemusurie ken lalaron e
Tamoung die i kur simi rangit, gi ta so rubukien.
22 Sien va mi ra e Raban ta vuor ta beit, palan gi ta pevien
seou, ‘mi Nguts, mi Nguts. Vasa, gei kap nga vavatei ngan
ken nama e Raban simi asa? Ma vasa, gei kap nga kareir
rivie bu tsaka moromoruo nge tsana palan bu kepineits ni
vovokudier simi asa?’
23 Samo, o ta vakokoit katsep segie, ‘O kap telekira nga
rovoriu. Nga tsupek sorvekena iou! Mi sana nga ta nga
tsana, a kap toun meie mi vinuor.’

Mi ka sievei ma mi ka be
(Luka 6:47-49)

24 “Io, eie ese ta rongomie ine kong sar nama nge
vemusurie gie, eie a malan mi ka sievei ta nga tsana ken
vonuo i popon mi ropoil.
25 Mi bat a nga uos peuk ma bu da gi nga taev, ma mi mour
a nga tsour ngeisngeis veie mi vonuo. Eiekesen mi vonuo a
kap nga kor, simi vunan a nga tuir i popon mi ropoil.
26 Eiekesen eie ese ta rongomie kong sar nama eiekesen
ta kap vemusurie gie, eie a malan mi ka be ta nga tsana ken
vonuo i popon mi koen.
27 Mi bat a nga uos peuk, bu da gi nga taev, ma mi mour a
nga tsour ngeisngeis nge tsopukie mi vonuo. Ma mi vonuo
a nga katsoup kor.”

28 Sien e Iesu ta nga vaton ine ken sar nama kokouk, mi
bineit gi nga kudier tsak ngan ken vinasengei,
29 simi vunan, a kap nga vavasengei malan magi sar
vavvasengei sibu vinuor se Moses, eiekesen a nga vateteik
ngan mi ngeisngeis.

8

Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
(Marko 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Sien e Iesu tate nga peuk kovuni simi pout, mi bineit
leong gi nga vemusurie.
2 Ma mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei
seie nge sege pukupukukaek i matan, ma a nga pevien,
"Mong Nguts, sien va e ta sunuir, e oit nia vara melemelen
nge iou."
3 Io, e Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ma a nga
oeng sien, "O sunuir. E ta melemelen!" Ian ngas te, a nga
tsorubeit melemelen si man mienarouk lepra.
4 Samo e Iesu a nga oeng sien, "Rorong! kian va e ta
pengan si ka mei mene, eiekesen rakot duis nge vasanga no
simi prist, ma terie mi tienebeir rakot se Raban ian e Moses
ta nga vokokotie, terengien e ta mang vara tuktuk ngan sibu
mei kokouk va e te to si ma mienarouk."

Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi gargar ni minakiur
(Luka 7:1-10)

5 Sien e Iesu ta nga beit i Kapernaum, mi muomuo simi
kulou ni minakiur sibu Roma a nga nemei sien nge no
masitinoiv surie ken kuilkuil.
6 A nga pevien, "Mi Nguts, kong petspets a morouk mutur
i popon mi tsur nikot si kong vonuo. A kap oit va ta vovureis
ma a suvuon mi vinavasor leong."
7 E Iesu a nga oeng sien, "O ta rakot nge vatoa si man
mienarouk."
8 Ine mi muomuo a nga kuil nama, "Mi Nguts! O kap
kalei oit va e ta rubukien si kong vonuo. Eiekesen, e ta
vakokoit mo, ma kong petspets ta mang ketseketseng si man
mienarouk.
9 Simi vunan eou buer o mon i pakien ken vinuor mong
muomuo ma o suvuon buer kong sar petspets gi ta mon i
pakien kong vinuor. Ma sien va o ta oeng ngeisngeis seie
ine, 'Veis!', io, eie ta veis. Ma sien va o ta oeng ngeisngeis
seie nikot, 'nemei!', io, eie ta nemei. Ma sien va o ta oeng
ngeisngeis si kong petspets, 'Tsana ine!', io, eie ta tsana."
10 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier ma a
nga pevien simi kulou gi ta nga vemusurie, "O oeng tuktuk

senga. O kap nga vorotan ka mei i Israel va ta nga suvuon
mi vodovodon tuktuk leong malan ine.
11 O oeng senga! Palan mi kulou gi ta nemei kovuni simi
matanias ta rar tsour en ma simi matanias ta ros en. Ma gi
ta mogos nge ngou ngan mi nires meie e Abaraam, e Iakop
ma e Isak i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.
12 Eiekesen egie ese gi ta nga muna mon i aron ken
mangmagoso Nguts e Raban, gi ta tomeke vorotsoruo gie
simi ngingi e kinagie ma gi ta tata nge vengvengio bu
rivogie."
13 Samo e Iesu a nga pevien simi muomuo, "Rakot si ke
vonuo! Ta tsorubeit malan e tate vodovodon tuktuk surie."
Ian ngas te, ine mi petspets a te nga ketseketseng si man
mienarouk.

Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Marko 1:29-34; Luka 4:38-41)

14 Sien e Iesu ta nga rakot si ken vonuo e Petro, a nga
vorotan ken koko e Petro ta nga mutur i popon mi tsur ngan
mi mienarouk kuirkuir rarap.
15 A nga soburo mi riman ma ine mi vevien a nga to si
man mienarouk. Ma a nga tsuok tamtuir nge tsang man
nginonginou e Iesu.
16 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi kulou gi nga kir
nemei ngan se Iesu palan bu mei bu tsaka moromoruo gi ta
nga tsegerie gie. Ma a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo
ngan mi namanien ma a nga vatoa gie kokouk gi ta nga
morouk.
17 Ine nia vaotie misa e Isaia mi propet ta nga vokokotie,

"Eie ngas te, a nga sorokie magiet sar mienarouk
ma a nga tsang rivie magiet sar mienarouk."

Mi piner nia vemusurie e Iesu
(Luka 9:57-62)

18 Simi ra mene, sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga
beit viririsie, a nga oeng ngeisngeis si ken sar madar tovtov
va gi ta nga rakot simi bienangaev ka nikot simi barateis i
Galili.
19 Ma samo mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga
nemei sien ma a nga pevien, "Vavvasengei! O ta vemusurie
no ivie va e ta rakot en."
20 E Iesu a nga kuil nama, "Bu kopuen tso gi suvuon
magi sar mat nia mutur ma bu ma gi suvuon magi sar tou,
eiekesen e Natuon mi Ka a kap ken ka korot nia vuturungie
mi kovan."

8:17 ISA 53:4

21 Mi meinmenien ken sar madar tovtov a nga pevien, “Mi
Nguts, e ta sunuir va o ta be ra muna puonongie e tamoung.”
22 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Vemusurie iou.
tsupuk rivie bu tamat miensei, gi ta puonongie bu turagie
miensei.”

E Iesu a nga vara tiko ngan mi barateis
(Marko 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Samo e Iesu a nga ka simi galeu meie ken sar madar
tovtov nge tsuk.
24 Samo mi lon a si nga tsorungie gie simi barakatsep ma
bu naov gi nga vakaek nge kopo vovoi simi galeu. Ian simi
keipkepide ra e Iesu a nga muang.
25 Bu madar tovtov gi nga rakot sien ma gi nga vapada
nge oeng sien, “Mi Nguts, Vatoa giet! Giet tate tsokor!”
26 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa nga ta motou? Vasa,
kenga vodovodon tuktuk a lili mo?” Samo a nga tuir nge
oeng ngeisngeis simi lon ma a nga tiko mi barateis.
27 Egie kokouk gi nga kudier tsak nge pevien, “Mi sana
suada mei ine? Misasien mi mour ma bu peiv, gi tor surie
ken nama!”

E Iesu a nga vatoa ba ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie guor
(Marko 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Sien e Iesu tate nga beit simi enamon i Gadara simi
bienangaev ka nikot simi barateis i Galili, ba ka guor ta nga
ko mon sibu rie puppuon guor nga rovotsour nge suoeie e
Iesu. Ine ba ka bu tsaka moromoruo gi te nga tsegerie guor
ma buer guor nga ko ngengeir beitsak, ma kap ka mei a ba
nga oit va ta nga veis ka ian simi rosar.
29 Samo guor nga koup leong, “Natuon e Raban, ke sana
baitutuir meie gor? E te nemei nia me votorosie gor i muan
mi ra e Raban ta nga totok telekiran?”
30 Mi varin bor leong gi nga vivieir nikot i pek lili.
31 Samo bu tsaka moromoruo gi nga oeng se Iesu, “Sien va
e ta kareir rivie gei, ture varakoto gei i aron nikot bu bor.”
32 “Nga rakot!” e Iesu a nga oeng segie. Io, gi nga tsour
vekena guor ma gi nga rakot i aron bu bor. Ine mi varin
bor kokouk, gi nga soer peuk simi mala tsetseir ma gi nga
tsibour i rou nge kong maet.
33 Mi kulou gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge soer
rakot simi taon nge pengan ine bu kepineits kokouk ta nga
tsorubeit ma misa ta nga beit siba ka bu tsaka moromoruo
gi ta nga tsegerie guor.

34 Io, bu mei kokouk kovuni simi taon gi nga rovotsour va
gi ta nga ra suoeie e Iesu. Sien gi tate nga vorotan, gi nga
oeng sien va ta nga sorvekenan kegi enamon.

9

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Marko 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Io, e Iesu a nga ka simi galeu leong ma a nga tsourarak
simi barateis i Galili nia muerengei rakot si ken enamon.
2 Ma ba ka gituo nga sor terie sien mi muru ta nga mutur
i popon mi tsur. Sien e Iesu ta nga deng kielala kegituo
vodovodon tuktuk, a nga oeng simi muru, "Kian va e ta
vodovodon palan, natung. Ke sar sinavei tsokor o te vodon
rivie."
3 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu
lili segie kesegie nge kia, "Ine mi ka a oeng balapoik ngan e
Raban!"
4 E Iesu a te nga telekiran misa gi nga vodonomie. Samo a
nga oeng segie, "Surie misa nga ta suvu tsaka vienviendon?
5 Mi sana nama a molous nia vokokotie? 'Ke sar sinavei
tsokor o te vodon rivie.' o, 'Tsik tamtuir nge veis.'?
6 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi
duis i popon mi kaber nia vodon rivie bu sinavei tsokor." Ma
a nga oeng simi muru, "Tsik tamtuir. Sorokie ke mutumutur
nge rakot si ke enamon."
7 Io, ine mi ka a nga tsik tamtuir nge muer rakot si ken
enamon.
8 Sien mi bineit gi ta nga pare ine, gi nga kudier tsak ma
gi nga puongan e Raban ese ta nga turan mi ka meie ngan
ine mi suada ngeisngeis.

E Iesu a nga kukuo e Mataio
(Marko 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon. Ma sien ta nga
vor ve veisveis, a nga pare mi ka porpor takis, mi asan e
Mataio. A nga mogos i aron ken korot nia tsatsang. E Iesu a
nga oeng sien, "Vemusurie iou!" Ma e Mataio a nga tamtuir
nge vemusurie.
10 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve
ngongou i aron ken vonuo e Mataio, palan bu ka porpor
takis ma mi kulou tsokor, gi nga nemei nge me ngou kokouk
meie gie.
11 Bu mene segie bu Parisaio gi nga pare ine ma gi nga
vereie ken sar madar tovtov e Iesu, "Surie misa manga
vavvasengei ta ngou meie bu ka porpor takis ma mi kulou
tsokor?"

12 E Iesu a nga rongomie gie ma a nga kuil nama, “Mi
kulou gi ta tino kalei, gi kap pinat surie ka porpor oiv,
eiekesen egie mo gi ta suvu mienarouk.
13 Nga ta rakot nge menise surie mi sana mi vunan mi
Pakpak Leong ta vakokoit malan ne, ‘O lalaron mi aor
molous, kap va mi tienebeir ni varam. Kap va mi varam
ngan mi vinavinar’ O kap nga nemei nia me kukuo mi kulou
duis i matan e Raban, eiekesen bu mei tsokor.”

Mi vinirei surie mi vorvor
(Marko 2:18-22; Luka 5:33-39)

14 Samo ken sar madar tovtov e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
gi nga nemei se Iesu nge vosuoreie, “Surie misa egei ma bu
Parisaio gei ko vorvor, eiekesen ke sar madar tovtov gi kap
ko vorvor?”
15 E Iesu a nga kuil nama, “Ken sar vasier mi ka rei vour,
gi ta kap oit nia masitinoiv sien va ta ngas mon meie gie.
Eiekesen mi ra ta beit, va gi ta kir tsana ine mi ka rei vour
i kotubugie. Io, gi ta nangba so vorvor.”
16 “Kap ka mei a ko dekitie ka poko lavlav vour ta kap ngas
suok si ka lavlav kebeir, simi vunan ian mi poko lavlav vour
ta suok nge tsana mi kadeir ta leong.
17 Ma a kap buer ka mei a ko soe teir dangi vain vour i
aron bu utut kebeir gi ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien
va gi ta tsang malan ngan, bu utut gi ta puor kapot, ma mi
dangi vain ta puos ririv ma bu utut gi ta tsak. Eiekesen, gi ko
soe terie mi dangi vain vour i aron bu utut vour, terengien
eguor kokouk guor ta mang mon kalei.”

Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Marko 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu
nama, mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda a nga nemei
ma a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga pevien, “E
natung vevien ine mo a ba maet. Eiekesen, nemei nge me
soburo, terengien va ta mang to.”
19 E Iesu a nga tamtuir ma a nga nomeie ine mi muomuo,
ma ken sar madar tovtov gi nga vemuir buer.
20 Samo mi vevien, ese ta nga suvuon mi mienarouk nia
kavakava mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo, a
nga ka i murien e Iesu. Ma a nga tobelie ken lavlav.
21 Ine mi vevien a nga vodon i aron ven ne, “Sien va o ta
tobelie mo ken lavlav, o ta ketseketseng.”
22 E Iesu a nga vuvuris nge pare ma a nga pevien, “Natung,
kian va e ta vodovodon palan! Ke vodovodon tuktuk a te

9:13 HOS 6:6

vatoa no.” Ian ngas te mi vevien a nga ketseketseng si man mienarouk.
23 Sien e Iesu tate nga so rubukien i aron ken vonuo ian
mi muomuo, a nga pare ba ka guor ta nga kuvie ba tatu
ngan bu paka miensei ma egie ian gi ta nga ta i babaren mi
tetsikevien.
24 Ma a nga pevien, “Nga tsupek varan mi tetsikevien. Ine
mi tetsikevien a kap mesei, a muang mo.” Eiekesen gi si nga
vavangiets ngan.
25 I murien mi bineit gi tate nga rovotsour i marar, e Iesu
a nga rubukien si ken korot mutumutur ian mi tetsikevien
ma a nga por ka i riman ma mi tetsikevien a nga tsiktamtuir.
26 Mi nama surie ine mi kepineits a nga rorongovei sibu
enamon kokouk.

E Iesu a nga vatoa ba kael ma mi ngong

27 Sien e Iesu tate nga veis kovuni en ian, ba kael guor
nga vemusurie, ma guor nga koupkoup, “Tovie gor, Natuon
e Davit!”
28 Sien e Iesu tate nga so rubukien i aron mi vonuo,
ian ba kael guor nga nemei seie, ma a nga vosuoreie
guor, “Ngado vodovodon tuktuk va o oit nia vakalaie bu
katsomatangado?”
Guor nga kuil nama, “Io, mi Nguts.”
29 Samo a nga soburo bu katsomataguor nge pevien,
“Surie mo kengado vodovodon tuktuk ine ta tsorubeit
malan sengado.”
30 Ma bu katsomataguor a nga katsep. E Iesu a nga
vengeng vangvangasie guor, “Ngado ta kap pengan ine si
ka mei mene.”
31 Eiekesen guor nga rovotsour ma guor nga veis nge vor
ve pepengan sibu enamon kokouk misa ta nga tsorubeit
seguor.
32 Sien e Iesu meie ken sar madar tovtov gi tate nga veis
rovotsour, mi kulou gi si nga kir terie se Iesu mi ka ese mi
tsaka moromoruo ta nga tsegerie nge vara ngong ngan.
33 Ma sien e Iesu tate nga kareir rivie mi tsaka moromoruo
sien, a nangba nga vakaek nge patar. Mi bineit gi nga kudier
tsak ma gi nga pevien, “Kap ka kepineits malan ne gei nga
pare i Israel oit nevere.”
34 Eiekesen bu Parisaio gi nga pevien, “Eie a kareir rivie
bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien mi kovan bu
tsaka moromoruo.”

Bu ka ni tsientsang a kap palan

35 E Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon kokouk.
Ma a nga vavasengei i aron kegi sar vona rengeir bu Iuda.
Ma a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken sinavei

nia vuor e Raban, ma a nga vatoa bu tamat mienarouk sibu
suasuada mienarouk.
36 Sien e Iesu ta nga pare mi bineit, a nga tovie gie,
simi vunan gi nga mon ngan mi mientou ma mi masitinoiv
malan bu sipsip kap magi ka ka nennei.
37 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi
nginonginou tate komois a palan beitsak, eiekesen mi kulou
ni tsientsang nia por nginonginou i tau a kap palan.
38 Nga ta nongie e Taman mi tau ian tate komois va ta
turan mi kulou ni tsientsang nia por nginonginou si ken
tau.”

10

Mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
(Marko 3:13-19; Luka 6:12-16)

1 E Iesu a nga kukuo mi sinangavur kes ma luo ken sar
madar tovtov nemei sien ma a nga teir ngeisngeis segie nia
kareir rivie bu tsaka moromoruo ma nia vatoa bu tamat
mienarouk sibu suasua mienarouk simi kuirkuir ma bu
mienarouk leong.
2 Ine arie bu asagie mi sinangavur kes ma luo bu aposol;
mi mei vourvour, e Simon (ese gi ta vuotongie ngan e Petro)
ma e kasien e Andre, e Iakobo meie e Ioanes ba natuon e
Sebedi,
3 e Pilipo, e Bartolomeu, e Tomas, e Mataio mi ka porpor
takis, e Iakobo e natuon e Alpeo ma e Tadeo,
4 e Simon mi Silot, ma e Iudas Iskariot ese ta nga tuir
murien veie e Iesu.
5 Ine mi sinangavur kes ma luo, e Iesu a nga ture vavasie
gie ngan ine bu nama vinavanou, “Kian va nga ta rakot
i kotubuon bu Kibang o, rubukien si ka taon mene sibu
Samaria.
6 Eiekesen, nga ta rakot mo nia ra nesie bu sipsip kovuni
i Israel gi ta nga veis bebeir.
7 Sien va nga ta veis, nga ta vavatei ngan ine mi nama,
‘Mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.’
8 Nga ta vatoa bu tamat mienarouk ma bu tamat miensei.
Nga ta vara melemelen nge gie ese gi ta suvuon mi
mienarouk lepra, ma kareir rivie bu tsaka moromoruo. O te
nga teir resres ngan senga ine mi ngeisngeis, io, enga buer
nga ta ngas tabeir resres.
9 Kian va nga ta poro kavo gold, silva, o, kina ma toea
meie nga.
10 Kian va nga ta poro ka vovvoi nian mi vineis o, kavo
vevveleis o, ka poppop mene o, ka vaong. Simi vunan, mi
ka tsientsang, gi ta vaotie ken sar pinat.

11 “Mi sana taon o, enamon nga ta rubukien en, nga ta
nesie ka mei ta oit nia marangata nga. Ma nga ta mon meie
si ken vonuo oit nga ta sorvekenan ine mi enamon.
12 Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, vuot kalei segie.
13 Sien va ine mi vonuo gi ta resmata nga, momonongie
mi namani molu meie gie, ma sien va gi ta kap resmata nga,
por muerngan mi namani molu segie.
14 Sien va ka mei ta kap resmata nga o, ta kap rorong si
kenga sar nama, titike rivie mi puit sibu kamenga sien va
nga ta sorvekenan ian mi vonuo o, mi taon.
15 O oeng tuktuk senga, simi rangi vinuor, mi vinatoreis
segie i Sodom ma i Gomora ta mamavuek beitsak vekenan
simi kulou ian simi taon.
16 pare! O tura nga malan bu sipsip i kotubuon bu kopuen
tso. Io, nga ta sievei malan bu tsotsoi ma nga ta menemenen
malan bu buen.
17 “Nenei kalei simi kulou, surie gi ta terie nga simi vinuor,
gi ta tsatsakie nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda.
18 Surie iou mo, gi ta voturie nga i matan bu gavana ma
bu kovakova ka leong va nga ta vavatei ngan mi Banga
Vinavatei segie ma sibu Kibang.
19 Eiekesen, sien va gi ta voturie nga simi vinuor, kian
va nga ta vodovodon pilang surie misa nga ta pengan o,
vasa nga ta vakokoit ven. Ian simi keipkepide ra, nga ta so
telekiran mi sana nga ta pengan.
20 Simi vunan kap va enga nga ta vakokoit, eiekesen mi
Morumoruan e Tamanga ta vakokoit i ngutsunga.
21 “Mi kulou gi ta so roev terie bu kasigie va gi ta
kenvamate gie, ma bu tam gi ta tsana ine mi sinavei kes
malan mo sibu natugie. Bu nout gi ta leiltsei sibu tam ma
kien ma gi ta terie bu tamagie ma kinagie va gi ta kenvamate
gie.
22 Mi kulou kokouk gi ta so matakorot nge nga surie mi
asoung, eiekesen eie ese ta tuir ngeisngeis oit simi votovoto,
e Raban ta so vatoa.
23 Sien va gi ta tsang vatsakatie nga si ka enamon,
sorvekena gie rakot si ka enamon mene. O oeng tuktuk
senga, nga ta kap ngas oit nia vuruvan kenga tsientsang sibu
taon kokouk i Israel i muan va e Natuon mi Ka ta muerengei.
24 “Kap ka madar tovtov a leong si man vavvasengei, o,
kap ka petspets va ta leong si man ka leong.
25 Eiekesen, a oit ka madar tovtov va ta tsorubeit malan
man vavvasengei, ma ka petspets ta tsorubeit malan man
ka leong. Ma sien va mi kovan mi tietie arie mi mei va gi ta
vuotongie ngan e Belsebul, egie ian simi tietie, gi ta suvuon
bu as ta tsak rovoriu.

26 “Io, kian va nga ta motovagie. Mi sana kepineits
ian gi ta nga sarkuva, ta vasvas, ma mi sana kepineits ta
mumuningei, ta tsorubeit simi taparang.
27 Misa o ta vokokotie senga simi ngingi, nga ta vokokotie
simi taparang, ma misa o ta vemisir ngan i tateringanga,
nga ta kuiv tuvuir ngan i pungan mi vonuo.
28 Kian va nga ta motovagie ese gi ta kenvamate mo mi
pirpir eiekesen gi ta kap oit nia kenvamate mi moromoruo.
Eiekesen nga ta ngas motovan e Raban ese ta oit nia
voguersan kokouk mi moromoruo ma mi pirpir simi leing
leong ian ta kap ko mesei.
29 Nga ta oit nia vorie kaba ma luo ngan ka toea kes mo,
eiekesen kap ka ma ta kor simi kaber sien va e Tamanga ta
kap sunuir.
30 Ma buer ian bu vurvur i kovanga, a te mon simi aesaes
se Raban.
31 Io, kian va nga ta motou. Kenga tino a potokivout rio
bu ma palan.
32 “Sien va ka mei ta vakokoit vasangan simi kulou va
eie seou, eou buer o ta ba vakokoit vasangan i matan e
Tamoung simi rangit.
33 Eiekesen, sien va ka mei ta vakokoit i matan mi kulou
va a kap vodovodon tuktuk seou, eou buer o ta ba vakokoit
i matan e Tamoung va eie kap va seou.
34 “Kian va nga ta vodon va o nemei nia terie mi molu ine
simi kaber. O kap nga nemei nia terie mi molu, eiekesen mi
sele nian mi minakiur.
35 Ma o nemei nia tsana va,

“ ‘mi ka ta matakorot veie e taman,
mi vevien ta matakorot veie e kinan,
ba baser anan guor ta ve matakorot,
36 man matakorot mi ka ta kovuni ngas te i aron ken
vonuo.’

37 “Eie ese ta lalaron beitsak e taman o, e kinan rio iou,
a kap kalei oit nia tsorubeit kong ka ni tsientsang. Ma eie
ese ta lalaron beitsak e natuon tamat o, e natuon vevien rio
iou, a kap kalei oit nia tsorubeit kong ka ni tsientsang,
38 ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie
iou, eie a kap kalei oit nia tsorubeit kong ka ni tsientsang.
39 Eie ese ta ruit ngan ken tino ta votsorovie, ma eie ese
ta votsorovie ken tino surie iou ta suvuon mi tino.
40 “Eie ese ta suguo nga, a suguo iou, ma eie ese ta suguo
iou, a suguo eie ese ta nga tura iou.

10:36 MIC 7:6

41 Eie ese ta resmatan mi propet simi vunan eie mi propet,
ta suvuon ken potpot si ken voirvoir mi propet. Ma eie ese
ta resmatan mi ka duis simi vunan eie mi ka ta duis i matan
e Raban, ta suvuon ken potpot si ken voirvoir ine mi ka duis.
42 Ma sien va ka mei ta teir vunie ngan ka mei sasavoir
ka koi da tuong surie eie kong madar tovtov, o oeng tuktuk
senga, eie ta kap ba votsorovie ken voirvoir."

11

Ken vinirei e Ioanes mi ka ni sinusuruiv surie e Iesu
(Luka 7:18-35)

1 I murien e Iesu tate nga vakokoit vasangan mi tsientsang
simi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov, a nga
sorvekenan ian mi korot nge rakot sibu taon i Galili ivie a
nga ra vavasengei nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei en.
2 Sien e Ioanes mi ka ni sinusuruiv ta nga mon i aron mi
vona vinatoreis nge rongovan bu kepineits e Iesu Karisito
ta nga tsana, a nga turan ken sar madar tovtov rakot sien.
3 Ma gi nga ra vosuoreie, "Pengan segei. Arie evoi te, ian
mi Ka va ta ba beit, o, gei ta rosie ngas ka mei mene?"
4 E Iesu a nga kuil nama, "Nga ra pengan se Ioanes misa
nga ta rongomie nge pare.
5 Bu kael gi te dedeng, bu peong gi te veis, ma egie ese gi
ta suvuon mi mienarouk lepra gi te tsorubeit melemelen, bu
pi gi te rorong, bu mei maet gi te to muerengei simi miensei
ma bu sinaortsak gi te rongomie mi Banga Vinavatei.
6 Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk
seou ta kap kor."
7 Sien ken sar madar tovtov e Ioanes gi tate nga
muerengei, e Iesu a nga vakaek nge vakokoit simi bineit
surie e Ioanes, "Sien nga ta nga rakot simi beir, misa nga
nga visi ra pare? Mi rir mi mour ta uvie?
8 Sien va a kap, mi sana nga nga ra visi dengarie? Mi ka
ta vavaso ngan bu banga tsetstseik? A kap, egie ese gi ta ko
vavaso ngan bu banga tsetstseik gi ko mon i aron bu vonuo
sibu kovakova ka leong.
9 Io, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare mi
propet? A tuktuk, o oeng senga, nga te nga pare mi ka mi
tsinatsangan ta rio mi propet.
10 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak
Leong,

" 'O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.'

11:10 MAL 3:1

11 O oeng tuktuk senga, i kotubugie ian mi langei gi ta
nga kava gie, a kap ka mei a leong rio e Ioanes mi ka ni
sinusuruiv, eiekesen mi mei ese ta lili sibu mei gi ta mon si
ken mangmagoso Nguts e Raban, eie a leong rio e Ioanes.
12 Vakaek sibu ra se Ioanes mi ka ni sinusuruiv tuir oit ine,
ken mangmagoso Nguts e Raban a vor ve leongleong meie
ngan mi ngeisngeis leong, ma mi kulou per gi routsana meie
ngan mi ngeisngeis.
13 Bu propet ma mi Vinuor se Moses, tuir oit se Ioanes, gi
nga vokokotie surie mi sana kepineits va ta nga tsorubeit.
14 Ma sien va nga ta tor nia vodovodon tuktuk si kegi sar
nama, vodovodon tuktuk va e Ioanes arie eie e Eliia ese gi
ta nga vokokotie va ta nga beit.
15 Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.
16 "Misa o ta oit nia pua ngan mi kuoluon ine bu ra? Gi
malan bu natu madar gi ta mogos simi korot nia verikuil nge
kepineits. Mi gargar ka ie gi koupkoup rakot simi gargar ka
ie malan ne,

17 " 'Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,
eiekesen nga kap sieng.
Gei kavarie bu pak nian mi miensei,
eiekesen nga kap ta.'

18 E Ioanes a nga beit ma a kap nga ngou nge un dangi vain,
ma bu mei kokouk gi nga pevien, 'Eie a suvuon mi tsaka
moromoruo!'
19 E Natuon mi Ka a nga beit ma a nga ngou nge un, ma bu
mei gi nga pevien, 'Nga pare! Eie mi ka ngo ngeis ma mi ka
unun, ma e palapalan mi kulou porpor takis meie mi kulou
tsokor!' Eiekesen mi kulou ese gi ta tino ngan mi banga
vienviendon se Raban, gi vara tuktuk ngan va ine mi banga
vienviendon a duis."

Mi kuoluon bu taon gi ta kap nga vodovodon tuktuk se Iesu
(Luka 10:13-15)

20 Samo e Iesu a nga vakaek nge vakokoit petseir veie bu
taon ivie palan bu kepineits ni vovokudier a nga tsana en,
simi vunan gi kap nga vodon vuris.
21 "Mi tsienakor leong ta ba so beit sevoi, i Korasin! Ma
evoi buer i Betsaida! Sien va ian bu kepineits ni vovokudier
o ta nga tsana senga va o nga tsana i Turos ma i Sidon,
kebeir ngas te, va gi nga tsekie bu tsetstseik bita nge soute
puit i popogie nia vasangan va gi te nga vodon vuris.
22 Eiekesen o oeng sengado, simi rangi vinuor, ngado ta so
suvuon mi vinatoreis leong rio i Turos ma i Sidon.

23 Ma evoi i Kapernaum, vasa, gi ta tsuok terie no i kur
kien simi rangit? A kap, gi ta tomeka no peuk rovoriu i
keim i Ades Sien va bu kepineits ni vovokudier o ta nga
tsana sevoi va o nga tsana i Sodom, nevere va a ngas mon.
24 Eiekesen o oeng sevoi, simi rangi vinuor, e ta so suvuon
mi vinatoreis leong rio i Sodom."

Nga nemei seou nge por minaes
(Luka 10:21,22)

25 Ian simi keipkepide ra, e Iesu a nga pevien, "Tama. Evoi
man Nguts mi rangit ma mi kaber. O puonge no surie e nga
muningan ine bu kepineits sibu ka sievei ma segie ese gi
ta nga suvu vinasengei, eiekesen e nga vasangan sibu natu
madar.
26 A tuktuk, Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a
nga tsorubeit malan."
27 "Ine bu kepineits kokouk e Tamoung a te nga terie seou.
Kap ka mei a telekiran va mi Nout eie ese, eiekesen mi Tam
kesen mo, ma kap ka mei a telekiran va mi Tam eie ese,
eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi Nout ta vile gie
nia vasangan segie.
28 "Enga kokouk ese nga ta matpomaer nge sorokie mi
sinor putu, nga nemei seou. Ma o ta terie mi minaes senga.
29 Nga poro kong aigor nge terie i poponga, ma nga ta
tovtov seou, simi vunan o suvuon mi molu ma mi sinavei
menemenen, ma nga ta so vorotan mi minaes si kenga tino.
30 Simi vunan mi aigor va o ta terie senga, a molous ma
mi sinor va o ta terie senga, a mamavuek."

12

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Marko 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Io, ba ra a te nga rovoriu ma simi Rangi Minaes te, e Iesu
meie ken sar madar tovtov gi nga veis ka i aron bu tau wit.
Ma ken sar madar tovtov gi te nga vitor ma gi nga do tsana
bu kievkiev wit mene nge nganie.
2 Sien bu Parisaio gi ta nga pare ine, gi nga oeng se
Iesu, "Pare! ke sar madar tovtov gi tsana mi sinavei a kap
vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes."
3 E Iesu a nga oeng segie, "Vasa, nga kap ngas nga ase mi
sana e Davit ma bu palapalan gi ta nga tsana sien gi ta nga
vitor?
4 A nga rubukien si ken vonuo e Raban, meie bu palapalan
ma gi nga nganie mi tsoik tamat ian gi ta kap nga oit nia

11:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

nganie vemusurie mi vinuor, eiekesen bu prist mo gi ta oit nia nganie.
5 Vasa, nga kap ngas ase mi nama simi Vinuor se Moses ian ta pevien va sibu Rangi Minaes, bu prist gi ko pop vuturungie mi Vinuor simi vunan gi ko tsana kegi tsientsang prist simi Vona rengeir leong, eiekesen gi pevien va bu prist gi kap tsana ka tsienakor?
6 O oeng senga, mi kepineits ian ta leong rio mi Vona rengeir leong, a te beit.
7 Mi vinavataor simi Pakpak Leong a vakokoit malan ne, ‘O lalaron mi aor molous, kap va mi tienebeir ni varam. A kap va mi varam ngan mi vinavinar’ Sien va nga katsep si man papapleis ine mi nama, nga kap oit nia votorosie bu mei gi ta kap suvu bienebeir,
8 simi vunan e Natuon mi Ka eie man Nguts mi Rangi Minaes.”

Mi ka riem maet
(Marko 3:1-6; Luka 6:6-11)

9 E Iesu a nga veis sorvekenan ian mi korot, ma a nga rubukien si kegi vona rengeir bu Iuda.
10 Mi ka riem maet a nga mon ian en. Io, gi nga vosuoreie e Iesu, “A duis simi vinuor nia vatoa ka tamat mienarouk simi Rangi Minaes?” gi nga virei malan ne simi vunan gi nga lalaro vepitsie e Iesu.
11 E Iesu a nga oeng segie, “Sien va ka mei senga a suvuon ken ka sipsip ma ine mi sipsip a kor loloim si ka mat simi Rangi Minaes, vasa, ine mi ka ta kap tei terie i kur ine mi sipsip?”
12 Eiekesen, mi ka, ken tino a potokivout rio mi sipsip. Io, a duis i matan mi vinuor va giet ta tsana mi banga sinavei simi Rangi Minaes.
13 Samo e Iesu a nga oeng ian simi ka malan ne, “Kadosan mi rima.” Io, a nga kadosan mi riman ma mi riman a te buer nga kalei malan mi riman ka ie.
14 Eiekesen bu Parisaio gi nga rovotsour nge ra roev nian e Iesu va vasa gi ta nga kenvamate venengan.

E Raban a nga vile e Iesu va ken ka ni tsientsang

15 E Iesu a nga telekiran misa bu Parisaio gi ta nga tsana, ma a nga sorvekenan ian mi korot. Palan mi kulou gi nga vemusurie ma a nga vatoa gie kokouk si magi sar mienarouk.
16 Ma a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan va eie ese.
17 Ine a vaotie mi sana e Isaia mi propet ta nga vokokotie.

12:7 HOS 6:6

18 “Ine arie kong ka ni tsientsang, ese o ta nga vile,
mi mei o ta tovie nge resmatan.
O ta terie mi Morumoruong i popon
ma eie ta vavatei ngan mi sinavei duis nia vuor sibu Kibang.
19 Eie ta kap vevvengeis nge nama o, koupkoup,
ma kap ka mei ta rongomie mi inan sibu rosar.
20 Eie a kap oit nia do rivie ka pakapaka meitsmeits ta korot tekiu.
Ma ta kap oit nia kuiv vamate ka puk berber lili,
tuir oit va ta tsana mi sinavei duis ian va ta tseiptseiprio mi sinavien mi mangmagoso enaenamon.
21 Ma simi asan, bu Kibang gi ta terie kegi vodovodon tuktuk sien.”

E Iesu ma e Belsebul
(Marko 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Samo gi nga kir nemei ngan se Iesu mi ka ese mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie, a nga kael ma a nga ngong. Ma e Iesu a nga vatoa ine mi ka, io, a nangba nga oit nia vakokoit nge dedeng.
23 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Tavakier, ine mi ka eie nieng e natuon e Davit?”
24 Eiekesen sien bu Parisaio gi ta nga rongomie ine, gi nga pevien, “Ine mi ka a kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mo mi ngesengesien e Belsebul mi kovan bu tsaka moromoruo.”
25 E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng segie, “Ka mangmagoso nguts va ta vekapot nge veveken meie eie kesen, ta tsereir. Ma ka enamon o, ka tietie va ta vekapot nge veveken meie eie kesen, ta kap oit nia tuir ngeisngeis.
26 Sien va e Satan ta kareir rivie e Satan, eie a potakie eie kesen nge veveken, vasa ta ba oit nia tuir ngeisngeis ven ken mangmagoso nguts?
27 Ma sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, se ese ken ngeisngeis, bu natunga gi ta oit nia kareir rivie ngan bu tsaka moromoruo? Io, gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis.
28 Eiekesen sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien mi Morumoruan e Raban, ine a vasangan va nga te mon i pakien ken vinuor e Raban.
29 “Ma buer, vasa ka mei ta oit nia rubukien ven si ken vonuo ka ka per, nge sor vingan ken sar kepineits? Eie ta ngas muna vis vuturungie ian mi ka per, samo ta mang ba oit nia pure ken vonuo.

12:21 ISA 42:1-4

30 “Eie ese ta kap tsok seou, eie a matakorot meie iou, ma
eie ese ta kap kakakir, eie a kerekereir.
31 Io, o oeng senga, bu tsaka sinavei ma bu tsaka nama
mi kulou gi ta oeng balapoik veie ngan e Raban, e Raban
ta vodon rivie, eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi
Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie.
32 Eie ese ta oeng balapoik ngan e Natuon mi Ka, e Raban
ta vodon rivie. Eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi
Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie ine
sibu ra ma buer ian sibu ra va ta nemei.
33 “Mi banga ei ta vua ngan bu banga vuovuo, ma mi tsaka
ei ta vua ngan bu tsaka vuovuo. Mi ei a kilakilal ngan mi
vuovuan.
34 Enga bu tsotsoi tsak! Enga mi kulou tsak! Vasa nga
ta oit nia vokokotie ven ka banga nama? Simi vunan mi
ngutsuon mi mei a vokokotie misa ta vous i aron.
35 Mi banga ka a ko vorotsoruo bu banga kepineits ta
noutngan i aron, ma mi tsaka ka a ko vorotsoruo bu tsaka
kepineits ta noutngan i aron.
36 Eiekesen o oeng senga, simi rangi vinuor, nga ta ngas
so vakokoit vasangan mi vunan bu nama sasavoir kokouk
nga ta nga vokokotie.
37 Io, ngan kenga sar nama, e Raban ta so tienenge nga
sien va nga duis, ma eie ta so votorosie nga sien va nga kap
duis.”

Mi kulou gi nga nongie ngan ka totourlekier

38 Samo ba mei mene sibu Parisaio ma bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses gi nga oeng sien, “Vavvasengei, gei
lalaro pare va e ta vasangan ka totourlekier ni vovokudier.”
39 E Iesu a nga kuil nama, “Mi kuoluon ine bu ra ese mi
sinavigie ta tsokor meie mi sinavei tetteririv gi virei ngan
ka totourlekier ni vovokudier! A kap ka totourlekier mene
gi ta pare, eiekesen man totourlekier e Iona mi propet mo.
40 E Iona a nga mon i aron mi ie leong ba rosisiat tour
ma ba rokati tour. Ta malan mo e Natuon mi Ka ta mon i
mendien mi kaber ba rosisiat tour ma ba rokati tour.
41 Simi rangi vinuor, mi kulou i Nineve gi ta so tuir veie
mi kuoluon ine bu ra, ma gi ta so vuortie gie, simi vunan gi
nga vodon vuris si ken vinavatei e Iona, ma ine, mi mei ese
ta tsiroup rio e Iona a te beit.
42 Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong i Siba ta so
tamtuir veie mi kuoluon ine bu ra, ma ta so vuortie gie, simi
vunan a nga kovuni i tangatson mi kaber nia me rongomie
ken sar banga vienviendon e Solomon, ma ine, mi mei ese
ta tsiroup rio e Solomon a te beit.

43 “Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vekenan ka
mei, ta veisngie bu korot kap ka da en nia nesie ka korot va
ta maes en, eiekesen ta kap vorotan.
44 Samo ta pevien, ‘O ta muer surie mi vonuo o ta nga
sorvekenan.’ Sien va ta muerengei, ta vorotan va ine mi
vonuo kap ka mei a monongie, ma gi te videir vakalaie, ma
bu kepineits gi mon duis.
45 Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu
luo bu tsaka moromoruo mene gi ta tsokor rio eie, ma gi
ta me rubukien nge mon ian en. Ma ken tino ian mi ka ta
tsokor vekenan vourvour. Ma ine ta malan mo simi kuoluon
ine bu ra bu sinavigie ta tsokor.”

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Marko 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit simi bineit, e
kinan ma bu kasien gi nga me tuir i marar, ma gi nga lalaro
vakokoit meie.
47 Mi mene a nga oeng se Iesu, “E kina ma bu kasi die gi
tuir i marar. Gi lalaro vakokoit meie no.”
48 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Ese e kinoung ma ese
bu kasiung?”
49 A nga tusuo ken sar madar tovtov ma a nga pevien,
“Pare, egie ine arie bu kinoung ma bu kasiung.
50 Eie ese ta tsang vemusurie ken lalaron e Tamoung die
i kur simi rangit, arie eie e kasiung ma e vevineung ma e
kinoung.”

13

Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Marko 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Ian simi ra, e Iesu a nga rovotsour simi vonuo nge ra
mogos i gegen mi barateis i Galili.
2 Mi bineit leong gi nga beit viririsie e Iesu. Samo a nga
kesie mi galeu nge mogos i popon. Ma mi bineit gi nga tuir
i koen.
3 Io, a nga vokokotie segie bu kepineits palan ngan
mi nama puppuo. A nga pevien, “Nga rorong! Mi ka
tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei.
4 Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pei mene gi nga kor i gegen
mi baiveisveis ma bu ma gi nga nemei nge nganie gie.
5 Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie mi
pier a kap nga leong en. Bu pei gi nga tsutsuleik lalapus
simi vunan mi pier a nga lili mo.
6 Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor
gi nga bileits nge bukuk simi vunan a kap kavo uvigie.

7 Bu pi ei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso.
Ine bu suo tsotso gi nga to leong ma gi nga pipitsie bu ei
tsuotstsuor.
8 Bu pei mene, gi nga kor simi banga pier. Gi nga to leong
nge vua nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua ngan bu
vuovuo a nga oit mi sinangavur kes koboit (100), bu mene
a nga oit bu sinangavur napaririem potsu kes ma bu mene
a nga oit ba sinangavur tour rio misa gi ta nga tsuorkie.
9 Eie ese ta suvu taterieng ta rorong."
10 Ken sar madar tovtov e Iesu gi nga nemei ma gi nga
vosuoreie, "Surie misa e ta vakokoit rakot simi kulou ngan
bu nama puppuo?"
11 E Iesu a nga kuil nama, "E Raban a te nga terie senga
mi sinavei nia telekiran bu kepineits mumuningei surie ken
mangmagoso Nguts, eiekesen segie a kap.
12 Io, segie ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban
ta buer veleongtie kegi sinavei. Ma gi ta vous ngan mi
sinavei. Eiekesen segie ese gi ta kap lalaron nia tor surie
kong sar vinasengei, misasien kegi puk sinavei ta lili, e
Raban ta por tsana segie.
13 O vokokotie segie bu kepineits ngan mi nama puppuo,
simi vunan,

"Misasien gi ta dedeng, gi ta kap dengarie,
misasien gi ta rorong, gi ta kap rongomie o, katsep sien.

14 Ine mi sinavigie gi vara tuktuk ngan ken nama peteteir e
Isaia mi propet ian ta pevien,

" 'Nga ta munu rongomie kong sar nama
eiekesen nga ta kap katsep,
nga ta munu dengarie mi sana o ta tsana
eiekesen nga ta kap deng kielala.
15 Surie bu arogie ine mi kulou a te teng,
ma bu tateringagie a kap oit nia rorong,
ma gi te vamoge bu katsomatagie.
Sien va a kap nga malan ian, va gi nga dedeng ngan bu
katsomatagie,
ma gi nga rorong ngan bu tateringagie,
ma bu arogie a nga katsep nge vuvuris,
ma o nga vatoa gie.'

16 Eiekesen nga ta ngas res simi vunan bu katsomatanga gi
dengarie ma bu tateringanga gi rongomie.

13:15 ISA 6:9,10

17 O oeng tuktuk senga, palan bu propet ma bu ka gi ta duis
i matan e Raban, gi nga lalaron beitsak nia dengarie nge
rongomie misa nga tate dengarie nge rongomie, eiekesen gi
kap nga oit.

18 “Io, nga rong poro misa man vuevue man nama puppuo
mi ka tsuotstsuor.
19 Sien va ka mei ta rongomie mi nama surie ken
mangmagoso Nguts e Raban ma a kap katsep sien, mi Tsaka
Ka ta nemei nge tsang rivie misa gi tate nga tsuorkie i aron.
Ine arie a malan mi pei ta nga kor simi baiveisveis.
20 Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets, a malan
egie ese gi ta suvuon mi nama ngan mi nires sien va gi ta
rongomie.
21 Eiekesen ine mi nama a kap peuk i mendien ken tino
ine mi ka, ma a mon lili mo. Sien va ka putu o, ka vinekikin
ta beit sien surie ine mi nama, ine mi ka ta kor lalapus.
22 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, a malan
mi mei ese ta rongomie mi nama, eiekesen man sar aor
tsak ine mi tino ma bu lalaron ni suvuram ta pipitsie ine mi
nama ma ta tsana va ta kap vua.
23 Ma bu pei gi ta nga kor simi banga pier, a malan mi
kulou gi ta rongomie mi nama ma gi ta katsep sien. Gi ta
vua nge vuovuo. Bu mei keskes segie gi ta vua nge vuovuo
ta oit mi sinangavur kes koboit (100), bu mei mene ta oit bu
sinangavur napaririem potsu kes, ma bu mei mene buer ta
oit ba sinangavur tour rio misa gi tate nga tsuorkie.”

Man nama puppuo bu tsaka uotuot

24 E Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo mene malan
ne, “Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits
ta nga tsorubeit sien mi ka ta nga tsuorkie bu banga pi ei si
ken tau.
25 Sien bu mei kokouk gi tate nga muang, man matakorot
a nga nemei nge tsuorkie mi tsaka uotuot i kotubuon bu wit,
ma a nga veis sorvekenan ine mi tau.
26 Sien bu wit gi tate nga to leong nge vua, ine bu tsaka
uotuot buer gi te nga to leong.

27 “Ken sar petspets ine mi ka ken tau, gi nga ra vosuoreie
ven ne, ‘Ka leong! Vasa, e kap nga tsuorkie bu banga pi ei
mo i aron ke tau? Ine bu tsaka uotuot, ivie gi kovuni en?’

28 “Mi ka ken tau a nga kuil nama, ‘Ka matakorot a tsana
ine.’

“Bu petspets gi nga vosuoreie, ‘E lalaron va gei ta rakot
nge tet rivie ine bu tsaka uotuot?’

29 “A nga kuil nama, ‘A kap, simi vunan sien va nga ta tet
rivie bu tsaka uotuot, nga ta masi tet rivie meie ngan bu wit
buer.
30 Nga ta sunuir va eguor kokouk guor ta to oit simi ra nia
kakarie mi tau. Io, sien mi ra nia kakarie mi tau ta beit, o ta
oeng simi kulou nia kakarie mi tau va gi ta muna tet rivie
bu tsaka uotuot nge pokotsie gie sibu pokpok ma gi ta tunie
gie. Samo nga ta ba kakarie bu wit nge terie i aron kong
vonuo teteir nginonginou.’ ”

Man nama puppuo mi pi ei mastat ma mi iis

31 E Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo mene
malan ne, “Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana
kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka ta nga poro mi pi
mastat nge ra tsuorkie si ken tau.
32 Misasien ine mi pei a lili beitsak sibu pei kokouk, sien
va ta to leong, ta rio bu tsientsuor kokouk i aro tau, ma ta
tsorubeit mi ei leong ivie bu ma simi mariu gi ta me tou
sibu rakarakan.”
33 E Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo mene
buer. “Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana
kepineits ta nga tsorubeit sien mi vevien ta nga poro mi puk
iis nge leik meie ngan ba puol plaua tuir oit ine mi plaua
kokouk a nga popoek.”
34 E Iesu a nga vokokotie ine bu kepineits kokouk simi
bineit ngan mo bu nama puppuo.
35 A nga vakokoit malan ne nia vara tuktuk ngan mi sana
mi propet ta nga vokokotie,

“O ta vakokoit ngan mi nama puppuo sien va o ta vakokoit
segie.
O ta pengan segie bu kepineits ian ta nga mumuningei
vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso
enaenamon.”

E Iesu a nga palsie man nama puppuo mi tsaka uotuot

36 Samo a nga sorvekenan mi bineit ma a nga rubukien
simi vonuo. Ken sar madar tovtov gi nga nemei sien ma gi
nga pevien, “Palsie segei man nama puppuo mi tsaka uotuot
ta to simi tau.”
37 E Iesu a nga kuil nama, “Mi mei ese ta tsuorkie bu banga
pi ei arie e Natuon mi Ka.
38 Mi tau arie mi mangmagoso enaenamon ma bu banga
pi ei a tourtelekiran bu mei gi ta mon i aron ken mang-
magoso Nguts e Raban. Bu tsaka uotuot arie egie bu natuon
mi Tsaka Ka.

13:35 PSA 78:2

39 Ma mi matakorot ese ta tsuorkie gie arie mi kovan
bu tsaka moromoruo. Mi ra nia kakarie mi tau arie
man votovoto mi mangmagoso enaenamon. Ma mi kulou
tsientsang nia por nginonginou i tau arie bu angelo.
40 “Malan mo gi ta tet rivie nge tunie bu tsaka uotuot simi
leing, ta so kokouk si man ra vekvekitip mi mangmagoso
enaenamon.
41 E Natuon mi Ka ta so turan ken sar angelo ma gi ta so
vitseir rivie egie ese gi ta vokorongie mi kulou simi sinavei
tsokor ma egie ese gi ta tsana bu sinavei tsokor si ken
mangmagoso Nguts e Raban.
42 Gi ta tomeka gie i aron mi leing leong ivie va gi ta so
tata nge vengvengio en bu rivogie.
43 Samo mi kulou gi ta duis i matan e Raban gi ta so rar
malan mi matanias si ken mangmagoso Nguts e Tamagie.
Eie ese ta suvu taterieng ta rorong.”

Man nama puppuo mi mos gi ta muningan ma mi banga re

44 E Iesu a nga vor ve vakvakokoit, “Mi sinavien e Raban
nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien
mi ka ta nga neis vorotan mi mos ta nga mumuningei i
aron mi tau ma a nga puonongie te buer. Io, si ken nires a
nga muerengei nge poro ken sar kepineits kokouk ma a nga
verikuil ngan nge lakep. Ma a nga ra voir tsana ian mi tau.
45 “Ma buer, mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi
sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka suvuram ta nga
vorotan mi banga re.
46 Io, sien tate nga ra neis vorotan ian mi banga re
matkalei beitsak, a nga muerengei nge poro ken sar
kepineits kokouk ma a nga verikuil ngan nge lakep. Ma
a nga ra voir tsana ine mi banga re.

Man nama puppuo mi ben

47 “Ma buer, mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi
sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi kulou vongovongon
gi ta nga nun ngan kegi sar ben i rou ma bu suasuada ie gi
nga me tuveir sien.
48 Sien mi ben tate nga vous nge ie, mi kulou vongovongon
gi te nga te vatare i koen. Samo gi nga mogos nge vierta gie
bu ie. Gi nga terie bu ie kalei sibu leke, ma gi nga tomekan
bu ie tsak.
49 Ine arie vasa ta so ven simi ra vekvekitip si man
votovoto mi mangmagoso enaenamon. Bu angelo gi ta
nemei ma gi ta vierta gie bu tsaka mei sorvekenan bu mei
gi ta duis i matan e Raban.
50 Ma gi ta tomeka gie simi leing leong ivie va gi ta tata
nge vengvengio en bu rivogie.”

51 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Vasa, nga katsep ine sibu
kepineits?”
Gi nga kuil nama, “Io, gei katsep.”
52 Samo e Iesu a nga oeng segie, “Io, bu vavvasengei
kokouk sibu vinuor gi tate tsorubeit mi kulou nia vemusurie
ken sar vinuor e Raban, a malan mi mei ese ta sor
vorotsoruo bu kepineits vour ma bu kepineits kebeir si ken
vonuo teteir kepineits.”

Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret

53 Sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine bu nama puppuo,
a nga sorvekenan ian mi enamon.
54 Ma a nga muerengei rakot si ken enamon i Nasaret. Io,
e Iesu a nga vakaek nge vavasengei i aron kegi vona rengeir
bu Iuda, ma egie ese gi ta nga rongomie gi nga kudier. Gi nga
pevien, “Ine mi ka ivie a poro en ine mi banga vienviendon
ma mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier?
55 Giet si kia va eie mo e natuon mi ka tsangtsang vonuo
ma e kinan e Maria, ma bu kasien, e Iakobo, e Iosep, e
Simon, ma e Iudas.
56 Ma bu vevinen buer ine gi mon meie giet. Ma ine mi
ka ivie a mang poro en ine bu kepineits?”
57 Ma gi nga mekitsan e Iesu.
Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, “Mi propet a suvu
minangarei sibu enamon mene eiekesen si ken enamon ma
si ken vonuo, a kap.”
58 Ma a kap nga tsana kavo kepineits ni vovokudier palan
en, simi vunan gi kap nga vodovodon tuktuk sien.

14

Gi nga kitip tsana mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

1 Ian sibu ra e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i
Galili, a nga rongomie mi vinavatei surie e Iesu.
2 Ma a nga pevien si ken sar ka ni tsientsang, “A tuktuk te,
ine arie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv. A te buer to muerengei
simi miensei! Arie mi vunan a suvuon mi ngeisngeis nia
tsana bu kepineits ni vovokudier.”
3-4 Muomuo, e Erot a nga tuturei nia rakopie e Ioanes nge
terie simi vona vinatoreis, simi vunan e Ioanes a nga ko
munu oeng matan va a kap duis simi vinuor va a nga reie
e Erodias, ken vevien e Pilipo, e kasien.
5 E Erot a nga lalaro kenvamate e Ioanes, eiekesen a nga
motovan mi kulou, simi vunan gi nga telekiran va e Ioanes
eie mi propet.

6 Simi nginou nia barabaramatan ken kienakav e Erot, e
natuon vevien e Erodias a nga sieng i matan bu vasier ma
a nga varese beitsak e Erot.
7 Arie mi vunan e Erot a nga vakavakariem nia terie sien
ka sana kepineits ta nga nongie.
8 E kinan ine mi tosuor, a nga oeng ka i aron ngan misa
va ta nga nongie. Io, a nga oeng se Erot, “Ine ngas te, e ta
terie seou mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv i aron ka
leisleis.”
9 Ine mi kovakova ka leong a nga aor tsak, eiekesen surie
ken vakavakariem ta nga tsana i matan ken sar vasier, a nga
terie mi nama ngeisngeis nia tsang vaotie ken nono ine mi
tosuor.
10 Io, a nga turan bu mei nia ra kitip tsana mi kovan e
Ioanes i aron mi vona vinatoreis.
11 Gi nga vuotie mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie
ine simi tosuor, ma a nga sor rakot ngan se kinan.
12 Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga nemei nge me
poro mi piripirien. Ma gi nga ra puonongie. Samo gi nga
rakot nge ra pengan se Iesu.

E Iesu a nga tabarie mi kulou mi 5,000
(Marko 6:30-44; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)

13 Sien e Iesu ta nga rongomie misa ta nga tsorubeit se
Ioanes, a nga sorvekena gie nge kesie mi galeu eie kesen
rakot simi korot ta nga menemenen. Sien mi kulou gi ta
nga rongovan va e Iesu a nga ka galeu, mi kulou gi nga veis
vemusurie kovuni si kegi sar taon ka i sar.
14 Sien e Iesu tate nga so tsaer, a nga pare mi bineit leong
ma a nga tovie gie nge vatoa gie si magi sar mienarouk.
15 Sien tate nga reivreiv seserigo, ken sar madar tovtov
gi nga nemei sien nge vosuoreie, “Ine mi korot a mon
peken bu enamon, ma a te vatvatta ngingi. Turan mi bineit
muerengei, terengien gi ta veis rakot sibu enamon ma gi ta
mang ra vorie magi kavo nginonginou.”
16 E Iesu a nga kuil nama segie, “Gi ta kap veis. Enga ngas
te nga ta tabarie gie.”
17 Gi nga kuil nama, “Giet suvuon mo ba tsoik napaririem
ma ba ie luo meses.”
18 A nga pevien, “Nga me terie gie seou.”
19 Ma a nga oeng simi kulou va gi ta nga mogos i keim
simi potpotbor. A nga poro ba tsoik napaririem ma ba ie
meses ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase
gie. Ma a nga potakie bu tsoik. Samo a nga terie gie sibu
madar tovtov nia tabarie mi bineit.

20 Egie kokouk gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov
gi nga vuotie bu leke mi sinangavur kes ma luo ngan bu
kepide nginonginou.
21 Mi aesaes simi kulou gi ta nga ngou a nga oit malan bu
sinangavur mi napaririem soloba (5,000). Ma gi kap nga ase
mi langei ma bu natu madar.

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Marko 6:45-52; Ioanes 6:15-21)

22 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi
tate nga ka galeu nge muo rakot simi bienangaev ka nikot
simi barateis. Ma eie va ta be nga mon nge vavasie mi
bineit.
23 I murien tate nga ture vavasie gie, a nga veis kien i
gegen mi pout eie kesen nia ra no. Sien tate nga reivreiv
seserigo, eie kesen mo a te nga mon.
24 Eiekesen gi te nga mon i pek sorvekenan i koen. Ma
mi galeu a nga vosuvosuvie sibu naov simi vunan gi nga
samsuoeie mi mour.
25 Simi to vagoso ador tate nga ta, e Iesu a nga veis i popon
mi barateis beit segie.
26 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare e Iesu ta nga veis
i popon mi barateis, gi nga motou, ma gi nga pevien "Mi
tonuo nikot!" Ma gi nga koup ngan mi mientou.
27 Eiekesen e Iesu a nga oeng lalapus segie, "Bu aronga ta
menemenen! Arie eou mo. Kian va nga ta motou."
28 E Petro a nga pevien, "Mi Nguts! Sien va arie evoi mo,
oeng seou va o ta veis rakot sevoi i popon mi barateis."
29 E Iesu a nga pevien, "Nemei."
Samo e Petro a nga tsour simi galeu nge vakaek nge veis
i popon mi barateis rakot se Iesu.
30 Eiekesen sien ta nga pare mi mour, a nga motou ma
a nga vakaek nge luluis. Ma a nga koup, "Mi Nguts, kulie
iou!"
31 Puk lalapus mo e Iesu a nga tsotsokan mi riman nge
takivan, ma a nga pevien, "Ke vodovodon tuktuk a lili mo.
Surie misa e ta basbaslieng?"
32 Sien guor ta nga ka simi galeu, mi mour a nga voto.
33 Samo egie ian gi ta nga mon i aron mi galeu, gi nga
rangarie nge pevien, "A tuktuk rovoriu, evoi e Natuon e
Raban."
34 Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret.
35 Ma sien mi kulou ian en gi ta nga kielala va e Iesu,
gi nga vavasie mi nama rakot sibu enamon ververiris. Mi
kulou gi nga kerie kegi sar tamat mienarouk nemei sien.
36 Ma gi nga no masitinoiv va ta nga sunuir ngan bu
tamat mienarouk va gi ta nga tobelie mo mi tangatson man

tsetstseik, ma egie ese gi ta nga tobelie, gi nga ketseketseng si magi sar mienarouk.

15

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta bita (Marko 7:1-13)

1 Samo bu Parisaio mene ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga kovuni i Ierusalem ma gi nga nemei se Iesu nge vosuoreie.
2 "Surie misa ke sar madar tovtov gi ta pop vuturungie mi sinavei sibu tubugiet? Gi kap vavano bu rimagie i muan va gi ta ngou!"
3 E Iesu a nga kuil nama, "Ma surie misa nga ta pop vuturungie mi vuna vinuor se Raban nia vara matkalei ngan mi sinavei sibu tubunga?
4 Surie e Raban a te nga pevien, 'Mangaran e tama ma e kina,' ma, 'Eie ese ta oeng vatsakatie e taman o, e kinan, gi ta ngas kenvamate.'
5-6 Eiekesen enga nga ko pevien, 'Sien va ka mei ta oeng se taman o, e kinan, "Mi sana kepineits o ta nga oit nia kulie ngado ngan, o te nga terie se Raban," a kalei va ta kap mangaran e taman o, e kinan.' Io, nga te beir rivie ken vinuor e Raban ngan mi sinavei sibu tubunga.
7 Enga bu malamala ka duis! A nga duis te ken nama peteteir e Isaia mi propet ta nga vokokotie surie nga:

8 " 'Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngutsugie mo,
eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
9 kegi rengeir nemei seou a sasavoir mo,
kegi sar vinasengei, egie bu vinuor mo mi kulou gi te vabatie.' "

10 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien, a nga pevien, "Nga rorong seou terengien va nga ta mang katsep kalei.
11 Mi sana ta rubukien i ngutsuon mi mei a kap vara bita ngan, eiekesen mi sana mi mei ta vorotsoruo kovuni i ngutsuon, arie misa a vara bita ngan."
12 Samo bu madar tovtov gi nga nemei sien ma gi nga vereie, "E telekiran buer va bu Parisaio gi aor putu veie no sien gi ta rongomie ine mi nama?"
13 E Iesu a nga kuil nama, "Bu ei kokouk e Tamoung simi rangit ta kap nga tsuorkie, gi ta tet rivie.

15:4 PSA 78:2 **15:4** EXO 21:17; LEV 20:9 **15:9** ISA 29:13

14 Nga vodon tsupuk rivie gie ian bu muomuo. Egie bu
muomuo kael. Sien va ka kael ta muongan ka turan kael,
eguor kokouk guor ta kor i aron ka mat."
15 Samo e Petro a nga pevien, "Palsie segei ine mi nama
puppuo."
16 E Iesu a nga oeng segie, "Vasa, kenga teletelekirei a ngas
poitpoit?
17 Nga kap ngas katsep? Mi sana kepineits ta rubukien i
ngutsuon mi mei a peuk mo simi kititan ma samo a te buer
rovotsour.
18 Eiekesen bu kepineits ian ta rovotsour kovuni i ngut-
suon mi mei a kuvu si ken vienviendon, ma ine arie a vara
bita ngan.
19 Kovuni i aron mi mei, a vorotsoruo bu tsaka vienvien-
don, mi sinavei nia kenvamate ka mei, mi sinavei nia rei
puer, mi sinavei tetteririv, mi sinavei nia puer, mi sinavei
nia vokokotie mi nama binit i matan mi vinuor, ma mi
sinavei nia oengoeng tsak.
20 Ine bu kepineits arie gi vara bita ngan mi mei, eiekesen
simi ngou ngan bu riem kap vavvaon a kap vara bita ngan."

Ken vodovodon tuktuk mi vevine Kanaan
(Marko 7:24-30)

21 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon, ma a nga rakot
simi korot i Turos ma i Sidon.
22 Mi vevine Kanaan kovuni ian sibu enamon vatavatat, a
nga nemei se Iesu ma a nga koupkoup, "Mi Nguts, natuon e
Davit. Tovie iou! E natung vevien a suvuon mi putu leong
beitsak simi vunan mi tsaka moromoruo a tsegerie."
23 E Iesu a kap nga kulie ken ka nama. Ma ken sar
madar tovtov gi nga nemei nge no ngeisngeis sien, "Ture
muerngan, simi vunan a vor ve koupkoup vemusurie giet."
24 Samo e Iesu a nga kuil nama, "E Raban a nga tura iou
nian mo mi kuoluon i Israel ian gi ta malan bu sipsip gi ta
bebeir."
25 Eiekesen ine mi vevien a nga nemei nge sege
pukupukukaek i matan, ma a nga pevien, "Mi Nguts, kulie
iou!"
26 E Iesu a nga kuil nama, "A kap duis nia poro magi tsoik
bu natu madar nge tomeke terie sibu kopuen."
27 Ma mi vevien a nga kuil nama, "Io, mi Nguts. Eiekesen
bu kopuen buer gi ko nganie bu mememuru nginonginou
ian ta ko kor kuvu simi tsur ngongou sibu tamagie."
28 Samo e Iesu a nga pevien, "Vevien, ke vodovodon
tuktuk a leong beitsak! Mi sana e ta lalaron, ta tsorubeit
malan." Ma ian ngas te simi poko keipkepide ra, e natuon
vevien a nga ketseketseng si man mienarouk.

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou

29 E Iesu a nga sorvekenan ian mi korot ma a nga veis i
gegen mi barateis i Galili. Samo a nga veis kien i gegen mi
pout nge ra mogos.
30 Mi bineit leong gi nga nemei sien, meie bu muru, bu
kael, egie bu karatogie gi ta nga tsak, bu ngong ma bu
suasua tamat mienarouk mene buer. Ma gi nga vuturungie
gie i babaren ba kamen e Iesu. Ma a nga vatoa gie kokouk.
31 Mi bineit gi nga kudier tsak sien gi ta nga pare bu
ngong gi nga vakokoit, bu mei ta nga tsokor bu karatogie
gi nga tsorubeit kalei, bu muru gi nga veis ma bu kael gi
nga dedeng. Ma gi nga puongan magi Raban bu Israel.
32 Ma e Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov nemei
seie ma a nga pevien, “O tovie gie beitsak ine mi bineit.
Gi te mon meie iou ba ra tour ma gi kap suvuon te ka
kepineits nia ngou. O kap lalaro ture muer nge gie meie
ngan mi vientor. Kavo mei mene segie ta masi so girigirir
bu katsomatagie i sar.”
33 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, “Ivie a oit va
giet ta por tsoik palan en ine simi korot beir nia tabarie mi
sua bineit leong malan ne?”
34 Ma e Iesu a nga virei, “A voveis bu tsoik nga suvuon?”
Gi nga kuil nama, “Mi napaririem potsu luo, ma ba natu
ie meses.”
35 Io, a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i keim simi
kaber.
36 Samo e Iesu a nga poro bu tsoik mi napaririem pouts
luo ma ba ie meses, ma sien tate nga vuot kalei ngan se
Raban, a nga potakie gie nge terie si ken sar madar tovtov.
Ma gi nga vakaek nge tabarie ngan mi bineit.
37 Egie kokouk gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov
gi nga tsuokopie bu kepide nginonginou nge vovosuo mi
napaririem potsu luo bu leke leong.
38 Mi aesaes simi kulou gi ta nga ngou a nga oit ba
sinangavur voveit soloba (4,000), ma gi kap nga ase mi
langei ma bu natu madar.
39 I murien e Iesu tate nga ture vavasie mi bineit a nga ka
simi galeu ma a nga tsorurak rakot sibu enamon vatavatat
i Magadan.

16

Mi vinirei surie ka totourlekier

1 Bu Parisaio ma bu Sadukaio gi nga nemei se Iesu ma
gi nga konon ngan mi vinirei. Gi nga vosuoreie va ta nga
tsang vasangan segie ka totourlekier ni vovokudier kovuni
simi rangit.

2 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va tate reivreiv, nga ko
pevien, ‘Mi banga ra ta vo beit simi vunan mi rararangien
mi matanias a mereik!’
3 Ma tsourvovo nga ko pevien, ‘Nevere ta uos ma ta
mour, simi vunan mi matanias a rar mereik ma a bungou.’
Nga telekiran vasa nga ta palsie venengan mi baidendeng
surie mi matanias, eiekesen nga kap oit nia palsie man sar
totourlekier ine bu ra.
4 Mi kuoluon ine bu ra ese mi sinavigie ta tsokor meie
mi sinavei tetteririv, gi nesie ka totourlekier ni vovokudier.
Eiekesen a kap ka totourlekier mene gi ta pare, eiekesen
man totourlekier e Iona.” Samo e Iesu a nga veis sorvekena
gie.

Mi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio

5 Sien gi tate nga tsourarak simi barateis i Galili, bu madar
tovtov gi nangba nga so vodonomie va gi kap nga poro ka
tsoik.
6 E Iesu a nga pevien segie, “Nga nenei kalei. Nga ta ngas
naneie nga simi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio.”
7 Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie ma gi nga
pevien, “A vakokoit ven ne simi vunan giet kap poro kavo
tsoik.”
8 E Iesu a te nga telekiran mi sana gi nga vevuran ma a
nga virei, “Kenga sar vodovodon tuktuk a lili ngas te. Mi
sana mi vunan nga ta vevuor surie va nga kap suvu tsoik?
9 Vasa, nga kap ngas katsep? Nga te vodon punan o ta
nga tabarie bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000) mi
kulou ngan ba tsoik mi napaririem? Ma a nga voveis bu
leke nga nga vovosuo nge kapekapien?
10 O, nga te vodon punan buer o ta nga tabarie ba sinan-
gavur voveit soloba (4,000) ngan bu tsoik mi napaririem
potsu luo, ma a nga voveis bu leke nga nga vovosuo nge
kapekapien?
11 Surie misa nga ta kap katsep va o kap vakokoit senga
surie mi tsoik? Eiekesen nga ta ngas naneie nga simi iis sibu
Parisaio ma bu Sadukaio.”
12 I murien ine, bu madar tovtov gi nangba nga katsep va
e Iesu a kap nga oeng segie va gi ta nga naneie gie simi iis
nia tsang tsoik, eiekesen surie bu vinasengei sibu Parisaio
ma bu Sadukaio.

Ken vinakokoit katsep e Petro surie e Iesu

13 Sien e Iesu tate nga beit simi korot leong i Kaesarea
Pilippoi, a nga vosuoreie ken sar madar tovtov, “Mi kulou
gi ko pevien va e Natuon mi Ka eie ese?”
14 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va eie e
Ioanes mi ka ni sinusuruiv, a, bu mei mene gi pevien va eie

e Eliia, ma bu mei mene buer gi pevien va eie e Ieremia o,
ka meinmenien bu propet.”
15 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien
va eou ese?”
16 E Simon Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia e
Natuon e Raban ta tino.”
17 Io, e Iesu a nga kuil nama, “Simon, natuon e Iona. E ta
res, simi vunan kap ka mei a nga pengan sevoi ine mi nama,
eiekesen e Tamoung die i kur simi rangit a nga pengan sevoi.
18 Ma buer o oeng sevoi va evoi e Petro. Ma i popon ine
mi vunavout, o ta tsuok voturie kong kulou ni vodovodon
tuktuk malan mi ka tsangtsang vonuo ta voturie mi vonuo i
popon mi vunavout. Ma mi ngesengesien mi miensei ta kap
oit nia tseiptseiprio gie.
19 O ta terie sevoi bu tsitstsi nian mi mangmagoso Nguts
se Raban. Bu sana kepineits e ta rorotsie ine i keim simi
kaber gi ta rorotsie i kur simi rangit. Ma bu sana kepineits
e ta ruobatie i popon mi kaber gi ta ruobatie buer i kur simi
rangit.”
20 I murien ine, a nga vangenge gie ken sar madar tovtov
va gi ta kap nga pengan si ka mei mene va eie mi Messia.

Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei

21 Vakaek ian simi ra, e Iesu a nga vakaek nge palsie si
ken sar madar tovtov va eie ta ngas nga rakot i Ierusalem
ma ta suvu vinekikin palan kuvu i riman bu muomuo sibu
Iuda, bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor. Ma gi
ta kenvamate, ma simi ra ta tourngan ta to muerengei.
22 E Petro a nga kir terie e Iesu i gege ma a nga vakaek
nge patsarie.
Ma a nga pevien, “A kap, mi Nguts! Ine mi kepineits ta
kap tsorubeit sevoi!”
23 E Iesu a nga vuris ma a nga oeng se Petro, “Satan!
tsupek vekena iou. Evoi mi kepineits nia tsuotsuobakei
seou. Bu vienviendon e ta suvuon a kap kovuni se Raban,
eiekesen kovuni simi ka mo.”
24 Samo e Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Sien
va ka mei ta lalaro vemusurie iou, eie ta ngas vodon rivie
ken sar lalaron surie eie kesen ma ta ngas tsuok sorokie
man koitskoits nge vemusurie iou.
25 Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen
eie ese ta kap ruit ngan ken tino surie iou, ta so suvuon mi
tino.

16:18 Petro - man vuevue va mi vunavout

26 Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kaber
kokouk eiekesen eie ta rivie ken tino? O, mi sana kepineits
mi ka ta oit nia verikuil meie ngan ken tino?
27 E Natuon mi Ka ta muerengei meie ken sar angelo si
man matvinavaso e Taman, ma ian simi ra ta vorie mi kulou
kokouk vaotie mi sana sinavei gi tate nga tsana.
28 O oeng tuktuk senga. Kavo mene senga gi ta tuir ine, gi
ta kap so maet i muan mi ra va gi ta pare e Natuon mi Ka
va ta muerengei nia vuor malan mi kovakova ka leong."

17

Man baidendeng e Iesu ta nga tsorubeit kekineits
(Marko 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 I murien bu ra mi napaririem potsu kes, e Iesu a nga
kerie e Petro meie ba baser kasien e Iakobo ma e Ioanes,
ma a nga kir kien nge gituo i popon mi pout leong ivie egie
mo gi ta nga mon kesegie en.
2 Ian en, a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng,
ma mi matan a nga rar malan mi matanias ma man sar
tsetstseik a nga tsorubeit puneits malan mi rararangien mi
matanias.
3 Samo e Moses ma e Eliia guor nga beit i matagituo ma
guor nga vakokoit meie e Iesu.
4 E Petro a nga oeng se Iesu, "Mi Nguts, a kalei sien giet ta
mon ine, sien va e ta lalaron, o ta tsana kaba papael tour, ke
ka mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e Eliia."
5 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal ta nga rar
beitsak a nga kuva gie ma mi ien kovuni simi balbal a nga
pevien ne, "Ine arie e Natung, ese o ta tovie ma o resmatan
beitsak. Nga rorong sien!"
6 Sien ba madar tovtov gituo ta nga rongomie ine, gituo
nga motou beitsak ma gituo nga kor mutur matan i keim
simi kaber.
7 Eiekesen e Iesu a nga nemei ma a nga soburo gituo nge
pevien, "Ngatuo tamtuir. Ngatuo ta kap motou."
8 Sien gituo ta nga dedeng kien, gituo kap nga pare ka mei
mene eiekesen e Iesu kesen mo te.
9 Sien gi ta nga vor ve peukpeuk kovuni simi pout e Iesu
a nga vengeng vangvangasie gituo ven ne, "Kian va ngatuo
ta pengan si ka mei mene misa ngatuo tate pare, oit simi ra
va e Natuon mi Ka ta to muerengei simi miensei."
10 Ba madar tovtov gituo nga vosuoreie, "Surie misa bu
vavvasengei sibu vinuor gi ta pevien va e Eliia ta ngas muna
beit?"
11 E Iesu a nga kuil nama, "A tuktuk, e Eliia ta ngas muna
beit nge vuduis muerngan bu kepineits kokouk.

12 Eiekesen o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit ma gi kap
nga deng kielala. Gi nga tsana bu suada kepineits kokouk
gi ta nga lalaro tsana sien. Io, simi rosar kes mo, e Natuon
mi Ka ta so suvu vinekikin i naparimagie."
13 Samo gituo nangba nga katsep va e Iesu a nga vakokoit
surie mo e Ioanes mi ka ni sinusuruiv.

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Marko 9:14-29; Luka 9:37-43)

14 Sien gi tate nga muerengei vorotan mi bineit, mi ka a
nga nemei se Iesu ma a nga sege pukupukukaek i matan.
15 Ma a nga pevien, "Mi Nguts, Tovie e natung tamat. A
ko gong ma a suvuon mi vinekikin leong. A ko munu kor i
popon mi leing ma i aron mi da.
16 O kir nemei ngan si ke sar madar tovtov, eiekesen gi
kap oit nia vatoa."
17 E Iesu a nga kuil nama, "Enga mi kuoluon ine bu ra,
kap kenga ka vodovodon tuktuk ma mi sinavinga a tsokor.
Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga
pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Nga kir nemei ngan
mi madar seou."
18 E Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo ma a nga
tsourvekenan mi madar. Ma ian ngas te, a nga ketseketseng
si man mienarouk.
19 Samo bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu ma gi nga
virei menentan, "Surie misa gei ta kap oit nia kareir rivie
ine mi tsaka moromoruo?"
20 E Iesu a nga kuil nama, "Simi vunan kenga vodovodon
tuktuk a lili beitsak. O oeng tuktuk senga, sien va kenga
vodovodon tuktuk va a lili malan mo mi pi mastat, nga oit
nia oeng ine simi pout, 'Tamtuir en ne nge rakot nikot,' ma
ta tamtuir nge rakot. Ta kap ka kepineits ta mavev senga.
21 [Eiekesen ine mi suada tsaka moromoruo nga oit nia
kareir rivie ngan mo mi nono ma mi vorvor."]
22 Sien bu madar tovtov kokouk gi tate nga me beit kouk
i Galili, e Iesu a nga oeng segie, "E Natuon mi Ka gi ta so
roev terie i napariman mi kulou.
23 Gi ta so kenvamate, ma simi ra ta tourngan ta to
muerengei simi miensei." Ma bu madar tovtov gi nga vous
ngan mi aor tsak.

Mi takis rakot simi Vona rengeir leong

24 I murien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga
beit i Kapernaum, bu ka porpor takis nian mi Vona rengeir
leong gi nga nemei se Petro ma gi nga vosuoreie, "Manga

vavvasengei a ko vorie buer mi takis rakot simi Vona rengeir leong?”

25 E Petro a nga kuil nama, “Io, a ko vovoir.”

Sien e Petro tate nga me rubukien i aron mi vonuo, e Iesu a nga muna vakokoit nge virei, “Vasa ke vienviendon, Simon? Ese a ko voir takis rakot sibu muomuo leong simi mangmagoso enaenamon? Bu natugie o, bu mei mene?”

26 E Petro a nga kuil nama, “Bu mei mene.” E Iesu a nga oeng sien, “Io, a mat malan va bu nout gi ta kap vovoir.

27 Eiekesen, giet ta masi vamangarie gie. Peuk i koen nge tomekan ke suoauil. Poro mi ie vourvour va e ta aulie nge por vapanganga mi ngutsuon ma e ta so vorotan kaba silva lakep. Poro nge ra terie gie sibu ka porpor takis nian kenata takis.”

18

Mi mei ta tsiroup i aron ken mangmagoso Nguts e Raban (Marko 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ian simi keipkepide ra, bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu nge vereie, “Ese a tsiroup i aron ken mangmagoso Nguts e Raban?”

2 E Iesu a nga kukuo mi natu madar ma a nga voturie i kotubugie.

3 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga, sien va nga ta kap vurise aor nge tsorubeit malan bu natu madar, nga ta kap oit nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.

4 Io, eie ese ta vilikitie eie kesen malan ine mi natu madar, eie a leong beitsak i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.

5 “Ma eie ese ta suguo ka natu madar malan ne simi asoung, a suguo iou.

6 Eiekesen sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir gi ta vodovodon tuktuk seou va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie simi raman megeot.

7 “Mi tsienakor ta leong simi mangmagoso enaenamon surie bu kepineits gi ta vokorongie mi kulou va gi ta tsana mi sinavei tsokor! Bu suada kepineits ine ta ngas tsorubeit, eiekesen mi tsienakor ta leong simi ka ta tsang vabatie ine bu kepineits!

8 Sien va mi rima o, mi kame ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei tsokor, tav rivie nge tomekan. A kalei beitsak sien va e ta rubukien simi tino rovoriu meie ngan mo ka riem o, ka kaek kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba rima o, ba kame luo ma gi ta tomeka no simi leing ian ta kap ko mesei.

9 Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no va e ta tsana
mi sinavei tsokor, gaol rivie nge tomekan. A kalei beitsak va
e ta rubukien simi tino rovoriu meie ngan mo mi katsomata
kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba katsomata luo ma gi
ta tomeka no simi leing leong ian ta kap ko mesei.”

Man nama puppuo mi sipsip ta nga bebeir
(Luka 15:3-7)

10 E Iesu a te buer nga vakokoit, “Nenei kalei, kian va nga
ta matagout ngan ka mei segie ine bu mei kap asna. O oeng
senga, magi sar angelo die i kur, gi ko munu pare mi matan
e Tamoung die i kur simi rangit.
11 [E Natuon mi Ka a nga me vatoa mi kulou gi ta nga
bebeir.]
12 “Sien va ka ka a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes
koboit (100), ma ka mei segie a veis bebeir, vasa, eie ta kap
be voturie bu sinangavur napaririem potsu voveit ma mi
napaririem potsu voveit (99) bu sipsip simi kuitskuits nge
ra nesie ian mi mene ta nga veis bebeir?
13 O oeng tuktuk senga, sien va ta neis vorotan, ta res-
matan beitsak ine mi sipsip rio bu sinangavur napaririem
potsu voveit ma mi napaririem potsu voveit (99) bu sipsip
gi ta kap nga veis bebeir.
14 Malan mo, e Tamanga die i kur simi rangit a kap lalaron
va ka mei ine sibu mei kap asna va ta veis bebeir.

E kasi ese ta tsana mi sinavei tsokor veie no

15 “Sien va e kasi ta tsana mi sinavei tsokor veie no, rakot
nge vasangan sien ken bienebeir. Tsana i kotubungado mo.
Sien va ta rorong sevoi, e te buer kir muerngan e kasi.
16 Eiekesen sien va ta kap rorong sevoi, kerie ka ka kes o,
luo meie no, terengien bu nama kokouk e ta vokokotie sien,
ine ba ka luo o, a tour gituo ta mang vakokoit katsep ngan
va a tuktuk.
17 Sien va ta mereis nia rorong segituo ine ba ka, pengan
simi kulou kokouk ni vodovodon tuktuk. Sien va ta kap
rorong buer, tsana sien malan nga ta ko tsana sibu Kibang
o, sibu ka porpor takis.
18 “O oeng tuktuk senga, mi sana nga ta rorotsie ine simi
kaber, e Raban ta rorotsie buer die i kur simi rangit, ma
mi sana nga ta ruobatie ine simi kaber, e Raban ta ruobatie
buer die i kur simi rangit.
19-20 “O ta buer pengan senga, sien va kaba mei luo senga
guor aor kes ngan ka kepineits, nga ta no surie ine simi
kaber. E Tamoung die i kur simi rangit ta tsang vaotie

18:16 DEU 19:15

senga, simi vunan, ivie a luo o, a tour, gituo oir kouk en simi asoung, ian en, o mon i kotubugituo.”

Man nama puppuo mi petspets kap ken ka tentoiv

21 Samo e Petro a nga nemei se Iesu ma a nga vosuoreie, “Mi Nguts! Ta voveis bu keipkepide ra o ta ngas vodon rivie bu sinavei tsak e kasiung ta munu tsana seou? Ta oit mi napaririem potsu luo bu keipkepide ra?”

22 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng sevoi, a kap va bu keipkepide ra mi napaririem potsu luo mo, eiekesen bu pokpok keipkepide ra simi napaririem potsu luo va ta ra toun beit bu sinangavur mi napaririem potsu luo (70 x 7).

23 “Mi sinavien e Raban ta vuor a malan mi muomuo leong ta nga visi vodusie mi sinasoren ken sar lakep meie ken sar petspets,

24 Sien ta nga vakake ken tsientsang nia vuduis, gi nga kir nemei ngan mi mei ese ta nga poro sien bu lut lakep talent bu sinangavur sinangavur soloba (10,000).

25 Ine mi petspets a kap nga oit nia kulie ine bu lakep, io, ine mi muomuo leong a nga tuturei va ine mi petspets meie ken vevien ma bu natuguor ma bu kepineits kokouk ta nga suvuon va gi ta nga verikulie nge lakep ma gi ta nga poro ine mi lakep nge kulie ngan bu lakep ta nga poro.

26 “Ine mi petspets a nga sege pukupukukaek i matan ine mi muomuo leong ma a nga no masitinoiv, ‘E ta onvidit nge iou ma o ta kuil muerngan bu lakep kokouk.’

27 Man muomuo leong ine mi petspets a nga tovie nge beir rivie ken ora ma a nga ture vavasie.

28 “Eiekesen sien ine mi petspets ta nga rovotsour a nga suoeie e turan petspets ese ta nga poro sien bu lakep denari mi sinangavur kes koboit (100). A nga rakopie nge vakaek nge kuts konokonon ma a nga oeng sien, ‘Lalapus, kulie bu lakep e ta nga poro seou!’

29 “Ine e turan petspets a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga no masitinoiv, ‘E ta onvidit nge iou ma o ta kuil muerngan kong ora o ta nga poro.’

30 “Eiekesen ine mi petspets a kap nga rorong, a nga poro ine e turan petspets ma a nga vurukude simi vona vinatoreis tuir oit va ta nga kuil vuruvan ken ora.

31 Sien bu petspets ka ie gi ta nga pare mi sana kepineits ta nga tsorubeit, gi nga aor putu beitsak ma gi nga rakot nge

---

18:24 talent - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit mi voirvoir mi ka tsatsang ta poro sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem i popon.

18:28 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

pengan ian si magi muomuo leong bu kepineits kokouk ta
nga tsorubeit.
32 “Ine mi muomuo a nga kuk vurukude ine mi petspets
ma a nga oeng sien. ‘Evoi mi tsaka petspets. O nga vodon
rivie bu lakep kokouk e ta nga poro, simi vunan e nga no
masitinoiv seou.
33 A nga oit mo va e ta nga aor molous ngan e tura petspets
malan mo eou o ta nga aor molous nge no.’
34 Meie ngan ken pientseir leong ine mi muomuo leong
a nga terie ine mi petspets i napariman mi ka nennei simi
vona vinatoreis va gi ta nga votorosie oit va ta ngas nga
kulie bu lakep kokouk ta nga poro sien.
35 “Ine arie vasa e Tamoung die i kur simi rangit ta so
tsang venenga nga keskes, sien va nga ta kap vodon rivie
tuktuk sibu aronga bu sinavei tsak bu kasinga gi ta tsana
senga.”

19

Mi vinekapot simi rei
(Marko 10:1-12)

1 Sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine bu nama, a nga
sorvekenan i Galili ma a nga rakot simi enamon leong i
Iudea simi bienangaev ka nikot simi barada i Ioridan.
2 Mi bineit leong gi nga vemusurie, ma a nga vatoa gie si
magi sar mienarouk ian en.
3 Bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nia konon. Ma
gi nga vosuoreie, “Vasa, a duis simi vinuor va ka mei va ta
vekapot sorvekenan ken vevien surie ka vunan vende eie a
telekiran?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, nga kap nga ase mi Pakpak
Leong ian ta pevien va simi tsuoktsuok vakaek e Raban a
nga tsana mi ka ma mi vevien?
5 Arie mi vunan mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie
e kinan ma ta mon meie ken vevien, ma guor ta tsorubeit
kes.
6 Io, guor kap ba buer luo eiekesen guor te kes. Io,
misana e Raban tate nga votsok kakakuon, kian va mi ka
ta potakie.”
7 Bu Parisaio gi nga vosuoreie, “Surie misa e Moses ta nga
terie mi vinuor va mi ka ta teir vunie ngan ken vevien ka
pakapaka rorou nia tourtelekiran va keguor mienagos ni rei
a te vekapot ma ta ture rivie ken vevien?”
8 E Iesu a nga kuil nama, “E Moses a nga tor va nga
ta vekapot sorvekenan kenga sar vevien simi vunan bu

19:4 GEN 1:27 **19:5** GEN 2:24

aronga a nga bakiet. Eiekesen a kap nga malan ian si man
tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon.
9 Ma o oeng senga, ese ka ta vekapot sorvekenan ken
vevien nge reie ka vevien mene misasien ken vevien a kap
tsana ka sinavei nia tetteririv, a te tsana mi sinavei nia rei
puer.”
10 Ken sar madar tovtov gi nga pevien, “Sien va mi
mienagos ni rei ta malan ne, a kalei va kian te mi rei.”
11 E Iesu a nga kuil nama, “Ine bu nama vavasengei a kap
rakot sibu mei kokouk, eiekesen segie mo ese e Raban ta
teir vunie nge gie.
12 Kavo mei gi kap oit nia rei simi vunan gi nga beit malan
te si ken kienakav. Ma kavo mei mene gi kap oit nia rei
simi vunan mi kulou gi nga tsana va gi ta nga tsorubeit
malan. Ma kavo mei mene gi kap rei surie mi tsientsang
simi mangmagoso Nguts e Raban. Eie ese ta oit nia suvuon
ine mi nama vavasengei, ta vemusurie.”

E Iesu a nga vatamase bu natu madar
(Marko 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se Iesu
va ta nga teir riem i popogie nia vatamase nge no surie gie.
Eiekesen bu madar tovtov gi nga patsarie mi kulou.
14 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Nga ta ngas sunuir va bu
natu madar gi ta nemei seou ma kian va nga ta vangenge
gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso
Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ne.”
15 E Iesu a nga teir riem i popogie ma a nga veis sorvekena
gie.

Mi ka vour ta nga suvuram
(Marko 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Mi ka a nga ra nemei se Iesu ma a nga virei,
“Vavvasengei! Mi sana banga kepineits o ta ngas tsana nia
suvuon mi tino rovoriu?”
17 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa e ta vosuoreie iou
ngan va misa a kalei? E Raban kesen mo a kalei. Sien va
e ta lalaro suvuon mi tino rovoriu, e ta ngas vemusurie bu
vuna vinuor kokouk.”
18 A nga virei, “Bu sana vuna vinuor?”
E Iesu a nga kuil nama, “Kian va e ta kenvamate ka mei.
Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta puer.
Kian va e ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor.
19 E ta ngas mangaran e tama ma e kina. Ma e ta ngas
tovie e palapala malan e ta tovie no kese.”

19:19 EXO 20:12-16; DEU 5:16-20 **19:19** LEV 19:18

20 Ine mi ka vour a nga kuil nama, “Ine bu vuna vinuor
kokouk o te nga vemusurie. Ma misa buer o ta ngas tsana?”
21 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e ta lalaro tsorubeit
duis, veis nge ra verikuil ngan ke sar sinsuv nge lakep ma
terie sibu sinaortsak, io, e ta ba so suvuon mi banga mos
die i kur simi rangit. I muir, e ta nemei nge vemusurie iou.”
22 Sien ine mi ka vour ta nga rongomie ine, a nga mesirik
ma a nga veis sorvekenan, simi vunan a nga suvuram
beitsak.
23 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “O oeng
tuktuk senga, a ngeisngeis si ka ka suvuram va ta rubukien
si ken mangmagoso Nguts e Raban.
24 O ta buer oeng senga. A ngeisngeis beitsak simi ka
suvuram va ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban
rio mi kamel ta bilok ka i aron mi mat simi pide re.”
25 Sien bu madar tovtov gi ta nga rongomie ine, gi nga
kudier ma gi nga pevien, “Sien va ta malan, ese mo ta ba
oit nia suvuon mi vavato?”
26 E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga kuil
nama, “Ine a mavev simi kulou eiekesen se Raban bu
kepineits kokouk a oit va ta tsana.”
27 Samo e Petro a nga pevien, “Pare! Gei nga sorvekenan
kegei sar kepineits kokouk nge vemusurie no. Ma mi sana
kepineits gei ta so suvuon?”
28 E Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga. Si ka
ra mene bu kepineits kokouk gi ta so tsorubeit vour ma e
Natuon mi Ka ta so mogos si ken mogomogos ni Nguts meie
ngan mi matvinavaso. Ma ian simi ra, enga ese ine nga tate
nga vemusurie iou, enga buer nga ta so mogos i popon mi
sinangavur kes ma luo bu mogomogos ni nguts nge vuortie
ian mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel.”
29 Ma egie ese gi ta nga sorvekenan kegi sar vonuo, o, bu
kasigie, o, bu tamagie, o, bu kinagie, o, bu natugie, o, kegi
sar tau surie mi asoung, gi ta suvuon mi sinangavur kes
koboit (100) i popon kegi sinsuv ian gi ta nga sorvekenan,
ma gi ta so suvuon mi tino rovoriu.
30 Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so
vevemuir te, ma palan bu mei gi ta vevemuir ine, gi ta so
muomuo.

20

Man nama puppuo bu petspets simi tau vain

1 “Io, mi sinavien e Raban nia vuor a malan ne. Mi ka a
nga vo veis sivovo nia kerie kavo petspets nia tsatsang suri
lakep si ken tau vain.

2 A nga sunuir va ta nga vorie gie ngan mi silva lakep kes
ian simi ra, ma a nga tura gie nia tsatsang si ken tau vain.

3 “E taman mi tau vain a nga rakot simi korot nia verikuil
nge kepineits simi 9 kilok sivovo, ma a nga pare mi kulou
mene gi ta nga veririu tuvuon mo en ian. Gi kap nga tsana
ka tsientsang.
4 A nga oeng segie, Enga buer nga rakot nge ra tsatsang si
kong tau vain, ma o ta vorie nga ngan man voirvoir mi ra
kes.
5 Io, gi nga veis rakot simi tau vain.

“Samo, sisiat potaram e taman mi tau vain a te buer nga
ra kakir ma simi 3 kilok sireivreiv, a te buer nga tsana
malan.
6 A te nga vatvatta mi 5 kilok sireivreiv, a te buer nga rakot
simi korot nia verikuil nge kepineits ma a nga pare bu mei
mene te buer gi ta ngas nga vor ve verveririu tuvuon mo
en ian. Ma a nga vosuoreie gie, ‘Surie misa nga ta veririu
tuvuon ine simi ra pu ma nga kap tsana ka tsientsang?’

7 “Gi nga kuil nama, ‘Simi vunan kap ka mei a kerie gei
nia tsatsang suri lakep.’ Io, ine e taman mi tau vain a nga
oeng segie, ‘Enga buer nga ta rakot nge tsatsang si kong tau
vain.’
8 “Sien tate nga reivreiv seserigo, e taman mi tau a nga
oeng simi ka ta nga muomuo ngan mi tsientsang ven ne,
‘Kuk kakaku gie bu petspets ma vorie gie ngan magi sar
voirvoir, vakaek nge gie gi ta beit i muir ma voto ngan egie
gi ta muna vo beit nia tsatsang.’

9 “Bu petspets gi ta nga tsuok vakaek simi 5 kilok
sireivreiv a nga vorie gie ngan mi silva lakep keskes segie
kokouk.
10 Io, sien bu petspets ese gi ta nga muna beit nia tsatsang,
gi nga nemei nia por voirvoir. Gi si nga vodon va gi ta nga
popor palan. Eiekesen egie buer a nga vorie gie ngan mi
silva lakep keskes mo segie kokouk.
11 Sien gi ta nga poro kegi sar voirvoir, gi nga vakaek nge
nama vevengeis meie e taman mi tau vain.
12 Gi nga pevien, ‘Ine bu petspets ese e tate kerie gie i
muir, gi te tsatsang mi aua kes mo. Eiekesen e te vorie gie
malan mo e tate vorie gei ese gei tate tsatsang ngeisngeis
simi ra pu i aron mi parpar leong.’

13 “E taman mi tau a nga kuil nama simi mei segie,
‘Palapala. O kap nga bitie no. Vasa, e kap nga tor nia tsana
mi tsientsang nia poro mi silva lakep kes mo?
14 Poro ke voirvoir nge veis. O lalaro vorie gie ese gi ta ba
me tsatsang i muir kokouk malan evoi e ta muna tsatsang.

15 Vasa, o kap suvuon mi duis nia tsana misa o lalaro tsana
ngan kong sar lakep? Tavakier nieng nga ngungutsuo iou
simi vunan eou mi ka tabetabeir?'
16 "Io, egie ese gi ta vevemuir te, gi ta so muomuo, ma
egie ese gi ta muomuo, gi ta so vevemuir te."

E Iesu a nga vakokoit surie ken miensei
(Marko 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Sien e Iesu tate nga veis rakot i Ierusalem, a nga kerie
mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov rakot i gege
ma a nga oeng segie,
18 "Giet tate rakot i Ierusalem, ma e Natuon mi Ka gi ta
terie i riman bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor
se Moses. Ma gi ta so vuor terie simi miensei.
19 Ma gi ta terie i riman bu Kibang ese va gi ta vavangiets
ngan nge beilbeiltsie nge vetekiuo simi koitskoits. Eiekesen
simi ra ta tourngan ta ba buer to muerengei simi miensei!"

Ken no e kinan e Ioanes ma e Iakobo
(Marko 10:35-45)

20 Samo e kinan ba natuon tamat e Sebedi, e Iakobo ma
e Ioanes, a nga ra nemei se Iesu meie ba natuon, ma a nga
me sege pukupukukaek i matan nge vereie va ta nga tsang
vaotie ken lalaron.
21 E Iesu a nga vosuoreie, "Misa e lalaron?"
A nga pevien, "Sunuir ngan va ka mei kes ine siba natung
ta so mogos si ke riem suv ma ka mei mene si ke riem kieir
sien va e ta so tsorubeit mi kovakova ka leong."
22 E Iesu a nga kuil nama, "Ngatuo kap telekiran misa
ngatuo vovosurei ngan. A oit va ngado ta un ine simi koi ni
vinekikin ian o tate rorois nia unumie?"
Guor nga kuil nama sien, "Gor oit."
23 E Iesu a nga oeng seguor, "Ngado oit nia un si kong koi.
Eiekesen, o kap suvuon mi duis nia vile ese va ta mogos
si kong riem suv, o, si kong riem kieir. Ine ba mogomogos
segie ese e Tamoung tate tsang rosie gie ngan."
24 Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov mene gi ta nga
rongomie ine, gi nga aor putu veie ine ba baser kasien.
25 Io, e Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, "Nga
telekiran va bu muomuo ni vuor sibu Kibang, gi suvu
ngeisngeis nia vuortie mi kulou gi ta mon si kegi nennei.
Ma magi sar muomuo gi ko ngeisngeis va mi kulou gi ta
vemusurie kegi sar vinuor.
26 Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va
ta leongleong i kotubunga, eie ta ngas muna tsorubeit kenga
petspets.

27 Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit
va eie kenga petspets.
28 Malan mo e Natuon mi Ka a kap nga nemei va gi ta
tsatsang petspets sien, eiekesen a nga nemei nia tsatsang
petspets segie mi kulou ma nia terie ken tino nia voir tsana
mi kulou palan.”

E Iesu a nga vatoa ba kael
(Marko 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga
sorvekenan i Ieriko, mi bineit leong gi nga vemusurie gie.
30 Ba kael guor nga mogos i gegen mi rosar. Sien guor tate
nga rongomie va e Iesu a nga me veis rov riu ine simi rosar,
guor nga vakaek nge koupkoup, “Mi Nguts, Natuon e Davit,
tovie gor!”
31 Mi bineit gi nga patsarie guor nge oeng seguor va guor
ta nga bong, eiekesen guor nga koupkoup leong beitsak, “Mi
Nguts, Natuon e Davit, tovie gor!”
32 E Iesu a nga so tuir nge kukuo guor, ma a nga vosuoreie
guor, “Misa ngado lalaron va o ta tsana sengado?”
33 Guor nga kuil nama, “Mi Nguts, gor lalaron va gor ta
dedeng.”
34 E Iesu a nga tovie guor ma a nga tobelie bu katso-
mataguor. Ma ian ngas te bu katsomataguor a nga katsep
ma guor nga vemusurie e Iesu.

21

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong

1 Sien gi ta nga beit vatvatta i Ierusalem, gi te nga beit i
Betpage i popon mi pout i Oliv. Ian en, e Iesu a nga turan
ba madar tovtov luo,
2 ma a nga oeng seguor ven ne, “Ngado ta rakot simi
enamon i muangado, ma ian en, ngado ta so pare mi kina
dongki gi pala meie e natuon i babaren. Ngado ta ruobatie
guor nge kir nemei ngan.
3 Sien va ka mei ta pengan ka sana nama sengado, ngado
ta oeng sien va mi Nguts a pinat surie, ma ian ngas te ta
ruom terie sengado.”
4 A nga tsorubeit malan ine nia vara tuktuk ngan mi sana
mi propet ta nga vokokotie:

5 “Pengan se natuon vevien i Sion.
‘Pare, ma kovakova ka leong ian a nemei sevoi.
A menemenen mi sinavien ma a mogos i popon mi dongki,

e natuon mi kina dongki.’ ”

6 Ine ba madar tovtov guor nga veis nge tsang malan ngan
e Iesu tate nga vokokotie seguor.
7 Guor nga kir nemei ngan mi dongki meie e natuon, ma
guor nga poro maguor sar tsetstseik nge terie i popon ba
dongki ma e Iesu a nga mogos i popon.
8 Mi bineit leong gi nga poro magi sar tsetstseik nge
paparan i sar, ma bu mei mene gi nga tara bu pakapaka
bebei nge paparan i sar.
9 Mi kulou gi ta nga muo ngan e Iesu ma e gie gi ta vemuir
gi nga koupkoup,

“Osana, rakot se Natuon e Davit!
E Raban ta vatamase eie ese ta nemei simi asan mi Nguts!
Osana i kur beitsak!”

10 Sien e Iesu tate nga rubukien i Ierusalem mi kulou
kokouk i aron mi taon leong gi nga tsuorovo ma gi nga virei,
“Ese ine?”
11 Mi bineit gi nga kuil nama, “E Iesu, mi propet kovuni i
Nasaret i Galili.”

E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong
(Marko 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

12 E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong,
ma a nga kareir vorotsoruo egie kokouk ese gi ta nga vevoir
ma egie ese gi ta nga terie kegi sar kepineits nia vovoir ian
en. A nga vuir matan ngan i keim kegi sar tsur vovvoturu
bu ka ververieis nge lakep ma kegi sar tsur bu mei gi ta nga
verikuil nge lakep ngan bu buen.
13 Ma a nga oeng segie, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kong
vonuo gi ta vuotongie va mi vonuo nia rengeir.’ Eiekesen
nga me tsana va magi rie kokkoiv bu ka puerpuer!”
14 Bu kael ma bu muru gi nga nemei sien simi vona
rengeir, ma a nga vatoa gie.
15 Eiekesen sien bu prist leong ma bu vavvasengei simi
vinuor se Moses gi ta nga pare bu banga kepineits ta nga
tsana, ma buer bu natu madar gi ta nga koupkoup i mararan
mi vona rengeir ven ne, “Osana rakot se Natuon e Davit,”
gi nga aor rarap.
16 Ma gi nga vereie e Iesu, “E rongomie mi sana ine bu
natu madar gi ta koupkoup pevien?”
A nga kuil nama, “Io. Vasa, nga kap ngas ase mi Pakpak
Leong ian ta pevien malan ne?

21:5 ZEC 9:9 **21:9** PSA 118:26 **21:13** ISA 56:7 **21:13** JER 7:11

" 'Kovuni i ngutsuon bu natu madar ma bu natu madar sosor,
e Raban a te nga vasangan segie mi sinavei nia tietienengei.' "

17 Ma e Iesu a nga veis sorvekena gie i Ierusalem nge rakot
i Betani ivie a nga ra mutur en ian sikati.

Mi ei fik a nga bileits
(Marko 11:12-14,20-24)

18 Tsourvovo mokuopkuop sien e Iesu tate buer nga
muerengei rakot i Ierusalem, a nga vitor.
19 A nga pare mi ei fik i gege sar, ma a nga veis rakot
sien, eiekesen a kap nga vorotan kavo vuovuo, eiekesen bu
pakpak mo. Samo a nga oeng simi ei, "E ta kap ba buer oit
nia vua ngan kavo vuovuo!" Ian ngas te ine mi ei a nga
bukuk.
20 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare ine, gi nga kudier,
ma gi nga virei, "Vasa a bileits lalapus ven ine mi ei fik?"
21 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga, sien va
nga suvu vodovodon tuktuk ma nga kap basbaslieng, nga
oit nia tsana misa ta tsorubeit ine simi ei fik, ma buer nga
oit nia oeng ine simi pout, 'Tamtuir nge tsibour i rou,' ma
ta tsorubeit malan.
22 Sien va nga ta vodovodon tuktuk, nga ta suvuon mi
sana nga ta nongie i aron kenga sar nono."

Gi nga virei surie mi vunan mi duis e Iesu ta nga suvuon
(Marko 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong.
Ma sien ta nga vor ve vavvasengei, bu prist leong ma bu
muomuo simi kulou gi nga nemei sien nge vereie, "Ngan
mi sana duis e tsana ine bu kepineits? Ma ese a terie sevoi
ine mi duis?"
24 E Iesu a nga kuil nama, "Eou buer o ta vereie nga ngan
mi virevirei kes. Sien va nga ta kuil vaotie ine kong vinirei,
eou buer o ta pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine
bu kepineits.
25 Ken sinusuruiv e Ioanes, ivie a nga kovuni en? A kovuni
simi rangit, o, a kovuni simi kulou?"
Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, "Sien va
giet ta pevien va a kovuni simi rangit, eie ta virei, 'Ma surie
misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?'
26 Ma sien va giet ta pevien va a kovuni simi kulou, giet
ta ngas moungmoung simi kulou, simi vunan gi vodovodon
tuktuk va e Ioanes eie mi propet."

21:16 PSA 8:2

27 Io, gi nga kuil nama se Iesu, “Gei kap telekiran.”

Ma a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.

Man nama puppuo ba madar tamat

28 “Vasa kenga vienviendon? Mi ka a nga suvuon ba natuon luo. A nga rakot simi mei vourvour ma a nga oeng sien, ‘Natung, nevere, rakot nge tsatsang simi tau vain.’

29 “E natuon a nga kuil nama, ‘O ta kap ra tsatsang.’ Eiekesen i muir, a nga vurisan ken vienviendon ma a nga veis nge ra tsatsang.

30 “Samo e tamaguor a nga rakot simi mei ka ie nge oeng sien malan mo ken nama simi mei vourvour. A nga kuil nama, ‘O ta tsatsang, tama,’ eiekesen i muir, a kap nga ra tsatsang.

31 “Mi sana mei ine siba baser kasien a nga tsang vaotie ken lalaron e tamaguor?”

Gi nga kuil nama, “Mi mei vourvour.”

E Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, mi kulou porpor takis ma bu tetteririv nia por lakep, gi ta muna rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban i muo senga.

32 Surie e Ioanes a nga nemei senga nia me vasangan mi saran mi duis, ma nga kap nga vodovodon tuktuk sien, eiekesen mi kulou porpor takis ma bu tetteririv nia por lakep, gi nga vodovodon tuktuk sien. Misasien nga tate nga pare ine, nga kap nga vodon vuris nge vodovodon tuktuk sien.”

Man nama puppuo mi tsaka kulou nennei i tau
(Marko 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 “Nga rorong ine simi nama puppuo mene. Mi ka a nga mon ese ta nga suvuon ken poko pier, a nga tsuorkie mi tau vain. A nga oir viririsie ine mi tau nge tsopuo mi mat nia pop poltsan bu kievkiev vain ma a nga tsana mi vonuo nennei tau. Samo a nga oeng terie ken tau simi kulou tsuotstsuor va i muir gi ta ba nga pot terie ken ka potpot sibu vuovuo.

34 Sien mi ra nia kakarie mi tau tate nga beit, a nga turan ken sar petspets rakot simi kulou tsuotstsuor nia ra poro ken potpot sibu vuavua vain.

35 “Mi kulou tsuotstsuor gi nga rakopie ken sar petspets, mi mene kes gi nga tsatsakie, mi mene gi nga kenvamate, ma mi mene a tourngan gi nga tome nge vout.

36 Samo a nga turan bu petspets mene te buer rakot segie, gi nga palan rio ba mei vourvour, ma bu ka tsuotstsuor gi nga tsang malan nge gie mo ba mei vourvour.

37 I muir rovoriu mi ka ken tau a nga turan e natuon
tamat rakot segie, ma a nga vodon nge kia, ‘Gi ta mang so
mangaran e natung.’
38 “Eiekesen, sien bu ka tsuotstsuor gi ta nga pare e
natuon, gi nga pevien segie keskes, ‘Arie eie ine ta so suvuon
bu sinsuv se taman. Maga, giet ta kenvamate nge poro ken
sar sinsuv.’
39 Io, gi nga raok tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau
vain ma gi nga kenvamate.
40 “Io, sien va e taman ine mi tau vain va ta nemei, misa
ta me tsana segie ian bu ka tsuotstsuor?”
41 Gi nga kuil nama, “Eie ta ngas kenvamate gie ine bu
tsaka ka, ma ta terie mi tau vain simi kulou tsuotstsuor
mene egie ese gi ta terie ken potpot sibu kievkiev vain simi
ra nia poro bu vuovuo.”
42 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga kap ko ase bu nama
simi Pakpak Leong ian ta pevien malan ne?

“ ‘Mi vunavout ian mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga
purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos;
mi Nguts a nga tsang vabatie ine,
ma a matmatot si kegiet baidendeng.’

43 “Io, o oeng senga, kenga duis nia mon i pakien ken
vinuor e Raban, eie ta por tsana senga ma ta terie simi kulou
ese gi ta vabatie bu banga vuovuo si kegi tino.
44 Egie ese gi ta kor i popon ian mi vunavout gi ta
katokatoim vuolili, eiekesen egie ese ian mi vunavout ta kor
i popogie, gi ta kaviekaviets.”
45 Sien bu prist leong ma bu Parisaio gi ta nga rongomie
ken nama puppuo e Iesu, gi nga telekiran va a nga vakokoit
surie gie.
46 Io, gi nga nesie ka rosar nia rakopie, eiekesen gi nga
motovan mi bineit, simi vunan mi kulou gi nga telekiran va
eie mi propet.

22

Man nama puppuo mi nginou ni verei
(Luka 14:15-24)

1 E Iesu a te buer nga vakokoit ngan mi nama puppuo sibu
mei ven ne.
2 Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi kovakova ka
leong ese ta nga potsie mi nginou ni verei se natuon.

21:42 PSA 118:22,23

3 A nga turan ken sar petspets nia ra oeng segie ian bu
mei tate nga muna nongie gie va gi tate nga beit ian simi
nginou, va gi tate nga nemei. Eiekesen gi nga mereis nia
nemei.
4 “Samo a nga turan te buer ken sar petspets mene nge
pevien, ‘Nga ra oeng segie ian bu mei o ta nga nongie
gie malan ne; O te rorois ngan kong nginou. Kong sar
bulumakau tamat ma kong sar banga ginem gi te keda gie,
ma bu kepineits kokouk gi te rorois. Nga tate ra nemei ine
simi nginou ni verei.’
5 “Eiekesen gi kap nga rorong ma gi nga veis muirmuir.
Mi mei mene a nga rakot si ken tau, ma mi mei mene a nga
rakot si ken vonuo nia verikuil nge kepineits.
6 Ma bu mei mene gi nga rakopie ine bu petspets nge
tsatsakie gie nge kenvamate gie.
7 Ine mi kovakova ka leong a nga petseir beitsak, ma a
nga turan ken sar ka ni minakiur nia ra voguersan ian mi
kulou kenken nge tunie kegi taon.
8 “Samo a nga oeng sibu petspets, ‘Mi nginou ni verei a
te rorois, eiekesen ian mi kulou o ta nga kukuo gie, gi kap
kalei oit nia me ngou.
9 Nga ta rakot sibu tangatso rosar nge kukuo nemei ngan
simi nginou ese mune nga ta vorota gie.’
10 Io, bu petspets gi nga rakot sibu tangatso rosar nge kerie
mi kulou kokouk gi ta nga vorota gie, bu mei kalei ma bu
mei tsokor, ma ian mi vona verei a nga vous nge vasier.
11 “Eiekesen, sien mi kovakova ka leong ta nga rubukien
nia pare gie bu vasier, a si nga pare mi ka mene a kap nga
vavaso ngan man ka tsetstseik nian mi verei.
12 Ma a nga pevien, ‘Palapala, vasa e rubukien ven sien e
ta kap tsekie ma ka tsetstseik nian mi verei?’ Eiekesen mi
ka a nga bong mogos.
13 “Samo ine mi kovakova ka leong a nga oeng sibu
petspets, ‘Nga visie ba riman ma ba kamen nge tomeke terie
simi ngingi e kinagie ivie ta so tata nge vengvengio en bu
rivon.’
14 “Io, E Raban a kukuo bu mei palan eiekesen ta vile mo
ba mei kap vovo.”

Mi vinirei surie mi takis
(Marko 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Samo bu Parisaio gi nga sorvekenan, ma gi nga roev
nia romuo e Iesu ngan kavo vinirei.
16 Io, gi nga turan kegi sar madar tovtov meie mi kulou
simi gargar se Erot. Ma gi nga pevien, “Vavvasengei, gei
telekiran va evoi mi ka simi tuktuk. Ma e ko vavasengei

ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk. E kap ko vemusurie
mi tinatakien ka mei mene, simi vunan e kap ko oeng
potakie mi ka ta asna ma mi ka ta kap asna.
17 Io, be pengan segei, vasa e vodon ven. A duis va giet ta
voir takis rakot se Kaesar o, a kap?”
18 Eiekesen e Iesu a te nga telekiran ian kegi tsaka
roevroev, ma a nga kuil nama, “Enga bu malamala ka duis!
Surie misa nga ta lalaro kono iou?
19 Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma nga ta ko
voir takis ngan.” Gi nga por nemei ngan seie mi mene nge
silva lakep.
20 Ma a nga vereie gie, “Mi patsapatsan ma mi asan ese a
mon ine simi lakep?”
21 Gi nga kuil nama, “E Kaesar.”
Ma e Iesu a nga pevien, “Terie rakot se Kaesar ian se
Kaesar, ma terie rakot se Raban ian se Raban.”
22 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier ma gi nga
sorvekenan e Iesu.

Man vinirei mi tino mumuerengei
(Marko 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Ian simi ra ngas te bu Sadukaio ese gi ta nga ko pevien
va kap ka tino mumuerengei, gi nga nemei se Iesu nge me
vosuoreie ngan mi virevirei.
24 Gi nga pevien, “Vavvasengei, e Moses a nga pevien,
‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap
ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas reie te buer ine mi
vevien nge suvu nout ken e kasien.’
25 Mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon.
Mi muariem a nga rei ma a nga maet. Ma a kap nga suvu
nout ine si ken vevien, io, e kasien a te buer nga reie ine mi
vevien.
26 Simi rosar kes mo a nga malan se kasien ta luo ngan
ma ta tour ngan, beit se kasigie mi vemuir vekvekitip ian
simi napaririem potsu luo.
27 I muir nangba mi vevien a nga maet.
28 Io, simi tino mumuerengei, ese te ken vevien segie ine
mi napaririem potsu luo bu baser kasien, simi vunan egie
kokouk gi nga reie?”
29 E Iesu a nga kuil nama, “Nga bebeir, simi vunan nga kap
telekiran mi nama simi Pakpak Leong o, mi ngesengesien e
Raban.
30 Simi tino mumuerengei, mi kulou gi ta kap ba so rei,
eiekesen gi ta tsorubeit malan bu angelo die i kur simi
rangit.

31 Eiekesen surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap ko
ase mi nama simi Pakpak Leong misa e Raban ta pengan
senga?
32 A nga pevien, ‘Eou man Raban e Abaraam, a, man
Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’ Io, eie a kap va
magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta
tino.”
33 Sien mi bineit gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier tsak
si ken vinakokoit.

Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Marko 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Sien bu Parisaio gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga
vabongo gie bu Sadukaio, egie kokouk gi nga nemei.
35 Ma mi meinmenigie, eie mi ka sinavei sibu vinuor se
Moses, a nga konon e Iesu ngan mi vinirei.
36 “Vavvasengei, mi sana vinuor eie a tsiroup sibu Vuna
Vinuor kokouk?”
37 E Iesu a nga kuil nama, “ ‘E ta ngas lalaron beitsak mi
Nguts ma Raban ngan mi aro kokouk ma mi morumorua
kokouk ma mi vinavinadodo kokouk.’
38 Ine arie mi vuna vinuor ian ta tsiroup ma eie mi vunan
bu vuna vinuor kokouk.
39 Ma mi vinuor a luongan a malan ne, ‘E ta ngas tovie e
palapala malan e ta tovie no kese.’
40 Bu Vinuor se Moses kokouk ma bu vinasengei sibu
propet gi vunan ine siba vuna vinuor luo.”

Mi virevirei surie mi Messia
(Marko 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Sien bu Parisaio gi ta nga mon kouk, e Iesu a nga vereie
gie,
42 “Nga vodon va mi Messia eie ese? Eie mi tietie se ese?”
Ma gi nga kuil nama, “Eie mi tietie se Davit.”
43 Samo e Iesu a nga virei, “Ma surie misa mi Moromoruo
Tamat ta nga teir vienviendon se Davit va e Davit ta nga
vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts’? E Davit a nga oeng
malan ne,

44 “ ‘Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts;
“Mogos si kong riem suv
oit o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame.” ’

45 Sien va e Davit a nga vuotongie va eie man Nguts, vasa te
buer va mi Messia eie mi tietie se Davit?”

22:32 EXO 3:6 **22:37** DEU 6:5 **22:39** LEV 19:18 **22:44** PSA 110:1

46 A kap ka Parisaio va ta nga oit nia kulie ken vinirei e Iesu.
Ma vakaek ian ma i muir kap ka mei a ba nga vanvando
vereie ngan ka vinirei te buer.

23

Mi namani vinavanou surie bu tsaka sinavien bu Parisaio
(Marko 12:38,39; Luka 11:43,46; 20:45,46)

1 Samo e Iesu a nga oeng simi bineit ma si ken sar madar
tovtov.
2 "Bu vavasengei simi vinuor se Moses ma bu Parisaio arie
egie gi sievei nia vasangan mi vinuor se Moses.
3 Io, nga ta ngas vemusurie bu kepineits kokouk gi ta
vokokotie senga va nga ta tsana. Eiekesen kian va nga
ta vemusurie misa gi ta ko tsana, simi vunan gi kap ko
vemusurie misa gi ta ko vavasengei ngan.
4 Gi ko puputungie nge vosorkie gie mi kulou ngan mi
sinor putu, eiekesen egie kesegie gi ta kap sunuir va gi ta
terie ka pitsipitsiriem nia kuil ian simi sinor.
5 "Gi ko tsana bu suasuada kepineits va mi kulou gi ta
mang pare gie. Gi ko vavataor tsana bu vinavataor simi
Pakpak Leong nge vuotie sibu puk vovvoi a leong rio sibu
mei ka ie ma gi ko rorotsie terie i matadigie ma i rimagie.
Ma gi ko tsana mi napa lavlav kuar nge ruovan ian ta tsiu
peuk i keim.
6 Ma gi ko lalaron beitsak kegi mogomogos bu muomuo
sibu nginou ma si kegi sar vona rengeir.
7 Ma gi ko lalaron beitsak va mi kulou sibu korot nia
verikuil nge kepineits, gi ta mangara gie. Ma gi ko lalaron
buer va gi ta ve vuotongie gie va egie bu 'Vavvasengei.'
8 "Eiekesen kian va nga ta sunuir va gi ta vuotongie nga
va enga bu 'Vavvasengei', simi vunan enga bu baser kasien
ma manga vavvasengei a kes mo.
9 Ma kian va nga ta vuotongie ka mei ine simi kaber va
e tamanga, simi vunan e Tamanga a kes mo die i kur simi
rangit.
10 Ma kian buer va nga ta sunuir va gi ta vuotongie nga
va enga bu ka leong, simi vunan manga ka leong a kes mo,
ma eie mi Messia.
11 Eie ese ta muomuo senga, eie ta ngas tsorubeit kenga
petspets.
12 Io, eie ese ta veleveleongtie eie kesen, e Raban ta so
vilikitie, ma eie ese ta vilikitie eie kesen, e Raban ta so
veleongtie.
13 "Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
sibu vinuor ma enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka
duis! Nga ko tuir kitipan mi kulou va gi ta kap rubukien si

ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma enga buer nga kap ko
rubukien, ma nga kap ko tuir vara gie ese gi ta ko lalaron
nia rubukien.
14 [Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses ma bu Parisaio. Enga bu malamala ka
duis! Nga ko bit tsana kegi sar vonuo bu vevien naor gi tate
nga mamaet labeit ma nga ko vakam ngan mi nono kuar.
Io, nga ta suvuon mi vinatoreis leong.]
15 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
simi Vinuor ma bu Parisaio! Enga bu malamala ka duis!
Nga ko veisngie bu enamon nge tsourrak barateis nia oeng
vikisie bu vinavinadodon mi kulou nia vemusurie kenga
sinavei nia rengeir. Sien va nga ta vikisie kegi vienviendon
kavo mei, nga ko tsana va magi vinekikin i aron mi leing
leong ian ta kap ko mesei ta so leong vuluo rio senga.
16 “Mi tsienakor leong ta monongie nga, enga bu muomuo
nga kael! Nga ko pevien, ‘Sien va ka mei ta vakavakariem
ngan mi vona rengeir, ian a tuvuon, eiekesen sien va ka mei
ta vakavakariem ngan bu gold i aron mi vona rengeir, ian
a tuktuk ma a ngeisngeis.’
17 Enga bu kael ma nga be! Misa a potokivout senga, mi
gold o, mi vona rengeir ian a tsana mi gold va ta tsorubeit
tamat?
18 Ma nga ko pevien buer, sien va ka mei ta vakavakariem
ngan mi korot nia tu tienebeir, ian a tuvuon, eiekesen sien
va ka mei ta vakavakariem ngan mi tienebeir i popon mi
korot nia tu tienebeir, ian a tuktuk ma a ngeisngeis?
19 Enga bu kael! Misa a potokivout? Mi tienebeir o, mi
korot nia tu tienebeir arie eie a tsana mi tienebeir va ta
tamat?
20 Io, eie ese ta vakavakariem ngan mi korot nia tu
tienebeir, a vakavakariem ngan meie ngan bu tienebeir i
popon.
21 Ma eie ese ta vakavakariem ngan mi Vona rengeir
leong, a vakavakariem ngan meie ngan eie ese ta mon i
aron.
22 Ma eie ese ta vakavakariem ngan mi rangit, a
vakavakariem ngan ken mogomogos e Raban meie ngan eie
ese ta mogos sien.
23 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
sibu vinuor ma enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka
duis! Nga ko terie se Raban mi korot kes simi karton
mi sinangavur kes si kenga sar tsientsuor nia vesena mi
nginonginou gi ta vuotongie ngan mi mint, mi dill, ma mi
kumin. Eiekesen nga te vodon sasavoir ngan bu vinasengei
ian ta leong simi Vinuor, malan mi duis, mi aor molous ma
mi vodovodon tuktuk. Ine arie ba kepineits kokouk nga ta

ngas tsang vaotie ma kian va nga ta vodon sasavoir ngan
kavo vinuor ka ie.
24 Enga bu muomuo nga kael! Nga ko tsang rivie bu
ngenngen i aron manga sar koi da, eiekesen nga ko konobiel
ngan mi kamel!
25 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
simi vinuor ma enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka
duis! Nga ko govorie mi kurikurien kenga sar koi unun
ma kenga sar koi ngongou, eiekesen i aron a vous ngan mi
sinavei nia ngaguo ma mi sinavei nia vavada.
26 Evoi mi Parisaio! Evoi mi kael! E ta ngas muna govoir
rivie misa ta mon i aron mi koi unun ma mi koi ngongou
ma mi kurikurien buer ta melemelen!
27 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
simi vinuor ma enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka
duis! Nga malan bu monmon ian gi ta kovuo nge puneits.
Ma a matkalei ka i marar, eiekesen, i aron, a vous ngan bu
tsirien bu mei mesei ma bu kepineits molubiets.
28 Malan be mo, i marar nga matkalei i matan bu mei
kokouk, eiekesen bu aronga a vous ngan mi sinavei nia
malamala ka duis ma bu sinavei tsokor.
29 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
simi vinuor ma enga bu Parisaio! Nga tsana magi sar tetteir
bu propet ma nga vosonie magi sar monmon mi kulou gi ta
duis i matan e Raban.
30 Ma nga pevien ne, ‘Sien va gei nga mon ian sibu ra simi
tubugei, gei kap nga oit nia tuir meie gie gi ta nga kenvamate
bu propet.’
31 Io, enga kesenga nga vavatei katsep ngan va enga bu
natuon egie ese gi ta nga kenvamate bu propet.
32 Maga, nga vuruvan misa bu tubunga gi tate nga tsuok
vakake!
33 “Enga bu tsotsoi! Enga bu natuon bu tsotsoi tsokor!
Vasa nga ta vi ven si manga vinatoreis kuvu simi leing leong
ian ta kap ko mesei?
34 Io, o te ture terie senga bu propet ma bu ka sinavei ma
bu vavvasengei. Kavo mei mene segie nga ta kenvamate,
a, kavo mei mene, nga ta vetekiuo simi koitskoits, ma kavo
mei mene, nga ta tsatsakie gie i aron kenga sar vona rengeir
nge vikikinie gie sibu taon kokouk.
35 Io, surie ine, mi vinatoreis leong ta kor i poponga surie
mi daran mi kulou kokouk gi ta duis i matan e Raban,
vakaek simi daran e Abel ese ta duis i matan e Raban, beit
simi daran e Sakaria e natuon e Barakia ese nga ta nga
kenvamate i kotubuon mi Vona rengeir leong ma mi korot
nia tu tienebeir.

36 O oeng tuktuk senga, man vinatoreis ine bu kiden ta
kor i popon mi kuoluon ine bu ra.
37 “Ierusalem, Ierusalem! Evoi e nga kenvamate bu
propet nge tomerie nge vunavout egie ese e Raban ta nga
ture terie sevoi. Palan bu ra o nga lalaro govite kakakuon
bu natu, malan mi kina to ta govitan bu natuon i pakien ba
poroporuon, eiekesen e kap nga sunuir seou!
38 Pare! Ke vona rengeir tate mon tuvuon nge
ringringidin.
39 O oeng senga, “Nga ta kap dengarie iou te buer, tuir oit
va nga ta pevien, ‘Mi vavatamaes ta mon seie ese ta nemei
ngan mi asan mi Nguts.’ ”

24

Man sar totourlekier man votovoto mi mangmagoso enaenamon
(Marko 13:1,2; Luka 21:5,6)

1 Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona rengeir leong,
ken sar madar tovtov gi nga nemei sien nge tus vasangan
seie bu vonuo i mararan mi Vona rengeir leong.
2 Io, a nga pevien segie, “Nga pare ine bu vonuo leong?
O oeng tuktuk senga. Kap ka vout kes ta so muturungie
ka turan vout. A tuktuk, bu vout kokouk gi ta vatsarerie
vuturungie gie i keim.”
3 Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv bu madar
tovtov gi nga nemei kesegie mo sien ma gi nga vereie,
“Pengan segei. Venenges ine mi ra va ta beit ma man sana
totourlekier ke minuer ma man votovoto mi mangmagoso
enaenamon?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Nga ta nenei kalei. Kian va ka
mei ta bitie nga.
5 Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien,
‘Eou mi Messia,’ ma gi ta bitie palan bu mei.
6 Ma nga ta so rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu
nama i sar surie bu vinevineken i pek. Eiekesen kian va nga
ta aor tsak. Ine bu kepineits ta ngas tsorubeit, eiekesen man
votovoto mi mangmagoso enaenamon ta kap ngas beit.
7 Bu enamon leong gi ta veken nge gie kesegie, bu
mangmagoso nguts gi ta vemikiur nge gie kesegie ma bu
se ma bu oen ta beit sibu korot palan.
8 Ine bu kepineits ta malan mi vinavasor vourvour simi
vevien va ta por madar.
9 “Samo gi ta so rakopie nga nge terie nga va gi ta vikikinie
nga nge kenvamate nga. Mi kulou gi ta karto nga simi vunan

23:39 PSA 118:26

nga vodovodon tuktuk seou. Bu mei kokouk gi ta matakorot
nge nga surie mi asoung.
10 Ian simi ra, palan bu mei gi ta so kor vekenan e Raban,
ma gi ta so veroev nge terie gie kesegie ma vematakorot nge
gie.
11 Ma palan propet bitbit gi ta so tamtuir nge bitie palan
bu mei.
12 Ma surie mi sinavei tsokor ta beit leong, palan bu mei
gi ta so tsupuk rivie kegi sar lalaron sibu palapalagie.
13 Eiekesen eie ese ta tuir ngeisngeis oit simi ra votovoto
ta so suvuon mi vavato.
14 Ma ine mi Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e
Raban gi ta vavatei ngan i aron mi mangmagoso enaenamon
kokouk terengien bu mei gi ta mang oit nia vodovodon
tuktuk, ma i muir mi ra votovoto ta ba beit.

15-16 "Io, sien va nga ta pare 'mi kepineits ian ta molubiets'
va tate tuir simi korot tamat malan e Daniel mi propet ta nga
vokokotie, egie gi ta mon i Iudea gi ta ngas vi ra kien sibu
pout. Io, eie ese ta ase ine ta ngas katsep.
17 Sien va ka mei ta mon i pungan ken vonuo, kian va ta
tsour nge rubukien nia poro ken sar kepineits.
18 Sien va ka mei ta mon i tau, kian va ta muerengei nge
poro man kuirkuir.
19 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma
mi langei vusus ian simi keipkepide ra.
20 Nga no va kenga vini ta kap tsorubeit sibu rangi bat o,
simi Rangi Minaes,
21 simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta
so beit, ian ta kap nga tsorubeit vakaek si man tsuoktsuok
vakaek mi mangmagoso enaenamon oit nevere, ma i
murien ta kap kavo kepineits tsak malan te buer.
22 Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra,
va kap ka mei a nga to, eiekesen ine bu ra, eie ta ngas por
potiepotiegie nia kulie ken kulou vivviel.
23 Ian sibu ra, sien va ka mene ta pevien senga, 'Pare, ine
arie mi Messia! o, eie nikot!' kian va nga ta vodovodon
tuktuk sien,
24 simi vunan bu Messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta
beit ma gi ta so tsana bu suasuada totourlekier leong ma bu
kepineits leong ni vovokudier. Sien va ta oit, gi ta bit tsana
ken kulou vivviel e Raban.
25 pare! O te muna pengan senga ine bu kepineits i muan
va gi ta ba so beit.

24:15-16 DAN 9:27; DAN 11:31; DAN 12:11

26 “Io, sien va ka ka ta pengan senga, ‘Pare eie nikot a
mon simi beir,’ kian va e ta rakot o, sien va ta pevien, ‘Pare
eie die a mon i ruom,’ kian va e ta vodovodon tuktuk sien.
27 Sien va e Natuon mi Ka ta nemei eie ta malan mi
kutsukutsuleip ian ta kutsuleip simi mariu kovuni simi
matanias ta rar tsour oit simi matanias ta ros.
28 Ivie mi piripirien bu mei maet gi ta mon en, bu
moduram gi ta beit kokouk en.

29 “I murien duis ian bu ra ni vinekikin tsokor,
“ ‘mi matanias ta rar bungou,
ma mi vura ta kap puits,
bu kaemkaem gi ta kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor.’

30 “Io, man totourlekier e Natuon mi Ka ta tsorubeit
vasvas simi mariu ma bu vuna enamon kokouk simi kaber
gi ta ta. Gi ta pare e Natuon mi Ka ta nemei i popon mi
balbal simi mariu meie ngan mi ngeisngeis ma mi banga
matvinavaso.
31 Ma e Raban ta turan ken sar angelo ngan mi tienengen
mi tuvuir, ma gi ta kir kakaku gie ken kulou vivviel e Raban
kovuni siba mata mour voveit, kovuni simi tangatson mi
mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots ka ie.
32 “Nga por vavakatsep simi sinavien mi ei mi fik. Sien va
bu rakarakan va gi tate beit mangmangeda ma vakaek nge
bira, nga telekiran va man vura mi parpar a te vatavatat.
33 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits ta vor ve
tsotsorubeit, nga ta telekiran va a te vatavatat ian mi ra,
ma a te tuir i matavanuo.
34 O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap
ngas voto tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
35 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar
nama ta kap so voto.”

Kap ka mei a telekiran mi ra ma mi keipkepide ra
(Marko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

36 “Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra o, mi
keipkepide ra va ta beit. Bu angelo simi rangit ma e Natuon
buer gi kap telekiran. E Raban kesen mo a telekiran.
37 Sien e Natuon mi Ka va ta beit, ta malan misa ta nga
tsorubeit ian sibu ra se Noa.
38 I aron ian bu ra i muan mi tubuik leong, mi kulou gi
nga mon ngan mi ngou, a, mi un, a, mi verei, ma mi vavuo
bu natugie, tuir oit simi ra e Noa ta nga rubukien si man
mon.

24:29 ISA 13:10; ISA 34:4

39 Eiekesen gi kap nga telekiran misa va ta nga beit oit mi
tubuik leong a nga nemei ma a nga sorara gie. Ine arie ta
malan simi ra va e Natuon mi Ka va ta beit.
40 Ian simi ra ba ka luo guor ta mon i tau nge tsatsang,
e Natuon mi Ka ta kir tsana mi mei kes seguor, ma mi mei
mene ta mon.
41 Ba vevien luo guor ta leik leseik, e Natuon mi Ka ta kir
tsana mi mei kes seguor ma mi mei mene ta mon.

42 “Io, nga ta ngas nenei kalei simi vunan nga kap
telekiran venenges manga Nguts va ta beit.
43 Eiekesen nga ta ngas telekiran ine, sien va e taman mi
vonuo a telekiran mi keipkepide ra mi ka puerpuer va ta
beit sien, eie ta pan rorois va mi ka puerpuer ta kap mang
me rubukien si ken vonuo.
44 Io, enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon
mi Ka ta nemei simi keipkepide ra nga ta vodon va ta kap
beit sien.
45 “Ese mi banga petspets sievei ma a ko tuktuk si ken
tsientsang? Arie eie man ka leong ta terie ken baitutuir nia
naneie ken sar petspets nge tabarie gie duis sibu kato ra nia
ngou.
46 Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong
ta me beit vorotan va a ngas tuir si ken baitutuir simi
tsientsang.
47 O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken
petspets nia naneie ken sar sinsuv kokouk.
48 Eiekesen, sien va ine mi tsaka petspets ta pevien
seie kesen nge kia, ‘Ta potaram te mong ka leong ta ba
muerengei,’
49 ma samo ta vakaek nge tsatsakie bu turan petspets, ma
ta mon ngan mi ngou ma mi un nge be,
50 io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra ta
vodon va ta kap beit sien ma si ka keipkepide ra eie ta kap
telekiran.
51 Ma ta me tsetstseik vatsakatie ine mi petspets nge teir
meie nge gie bu malamala ka duis ivie va gi ta so tata nge
vengvengio en bu rivogie.

25

Man nama puppuo mi sinangavur kes mi langei vour

1 “Ian simi ra, mi sinavien e Raban nia vuor ta malan
mi sinangavur kes mi langei vour gi ta nga poro kegi sar
bember ma gi nga rakot nia suoeie mi ka va ta nga rei vour.
2 Ba vevien vour napaririem ka ie gituo nga be ma ba
mene napaririem ka ie gituo nga sievei.

3 Ba mei gituo ta nga be gituo nga poro mo kegituo sar
bember, eiekesen gituo kap nga por man karasin.
4 Eiekesen ba mei gituo ta nga sievei gituo nga poro
kegituo sar bember meie ngan bu utut a nga vous nge
karasin.
5 Mi ka va ta nga rei vour a kap nga beit lalapus ma gi
nga mat mumuang nge muang.
6 “Sikati potaram gi nga koupkoup ‘Eie te mi ka va ta rei!
Nga nemei nge me suoeie!’
7 “Samo mi langei vour kokouk gi nga pan nia vakartie
kegi sar bember.
8 Ba mei gituo ta nga be gituo nga oeng segituo ian gituo
ta nga sievei, ‘Ngatuo terie segatuo kegatuo ka puk karasin
mene, kegatuo sar bember gi te maet.’
9 “Ba vevien gituo ta nga sievei gituo nga kuil nama, ‘A
kap. Ta masi kap oit segiet kokouk. Misasien, ngatuo rakot
segie gi ta ko verikuil nge lakep ngan mi karasin ma ngatuo
ta ra vovoir.’
10 “Eiekesen i murien gituo ta nga veis nia ra voir karasin,
mi ka rei vour a te nga beit. Ba vevien mene ese gituo ta
nga rorois, gituo nga rubukien meie ine mi ka rei vour simi
nginou ni verei. Ma gi nga bokutie mi matavanuo.
11 “I muir sien ba vevien be gituo ta nga nemei, gituo nga
virevirei, ‘Ka leong! Ka leong! Tsitsi vara gatuo!’
12 “Eiekesen a nga kuil nama, ‘O oeng tuktuk sengatuo. O
kap telekira ngatuo!’
13 “Io, nga ta ngas nenei kalei, simi vunan nga kap
telekiran mi ra ma mi keipkepide ra va e Natuon mi Ka
ta beit.

Man nama puppuo ba petspets tour
(Luka 19:11-27)

14 “Ma buer mi sinavien e Raban ta vuor a malan mi ka
ese ta nga visi veis simi vineis kuar, a nga kukuo ken ba
petspets ma a nga terie ken sar sinsuv i naparimagituo.
15 Simi mei vourvour a nga terie sien bu lut lakep talent
mi napaririem, ma simi mei vuluongan a nga terie sien ba
lut lakep talent luo, ma simi mei mene buer a nga terie sien
mi lut lakep talent kes. A nga teir malan ngan ian nia vaotie
ken sinavei mi ka keskes. Samo a nga veis si ken vineis.
16 Mi ka ese ta nga tserie bu lut lakep talent mi napaririem,
ian ngas te a nga veis nge ra tsatsang ngan bu lakep, ma a
nga vabatie bu lut lakep talent mi napaririem te buer.

25:15 talent - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit mi voirvoir mi ka tsatsang ta poro sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem i popon.

17 Io, ian buer mi mei ta nga tserie ba lut lakep talent luo a
nga veis nge ra tsatsang ngan ma a nga vabatie ba lut lakep
talent luo te buer.
18 Eiekesen mi ka ese ta nga tserie mi lut lakep talent kes
a nga veis ma a nga ra tsuopuo mi mat ma a nga muningan
ken sar lakep man ka leong.
19 “I murien bu ra palan, man ka leong ian ba petspets
a nga muerengei ma a nga me vereie gituo vasa gituo nga
tsatsang venengan ken sar lakep.
20 Mi ka ese ta nga tserie ba lut lakep talent mi napaririem
a nga nemei nge pevien, ‘Ka leong e nga terie i naparimoung
ba lut lakep talent mi napaririem. Pare! O te buer vabatie
ba lut lakep talent mi napaririem mene te buer.’
21 “Man ka leong a nga kuil nama, ‘Mi banga tsientsang,
evoi mi banga petspets ma e ko tuktuk si ke tsientsang! E
te nga ko tuktuk si ke tsientsang siba kepineits kap vovo. O
ta terie no va e ta kovan bu kepineits palan. Nemei nge me
suv si ken nires ma ka leong!’
22 “Mi ka ese ta nga tserie ba lut lakep talent luo a nga
nemei buer nge pevien, ‘Ka leong, e nga terie i naparimoung
ba lut lakep talent luo. Pare, o te buer vabatie ba lut lakep
talent luo mene te buer.’
23 “Man ka leong a nga kuil nama, ‘Mi banga tsientsang,
evoi mi banga petspets ma e ko tuktuk si ke tsientsang! E
te nga ko tuktuk si ke tsientsang siba kepineits kap vovo. O
ta terie no va e ta kovan bu kepineits palan. Nemei nge me
suv si ken nires ma ka leong!’
24 “Samo ian mi petspets ese ta nga tserie mi lut lakep tal-
ent kes a nga nemei nge pevien, ‘Ka leong. O nga telekiran
va evoi mi ka kov ngeisngeis. E ko por nginonginou ivie e
ta kap nga tsutsuor en ma e ko sere kakakuon ivie e ta kap
nga riv pei en.
25 Io, o nga motou ma o nga veis nge ra muningan ke lut
lakep talent simi kaber. Pare, ine arie ke lut lakep talent e
ta nga terie seou.’
26 “Man ka leong a nga kuil nama, ‘Evoi mi tsaka petspets
mat maermaer! Io, e telekiran va o ko por nginonginou ivie
o ta kap nga tsutsuran ma o ko sere kakakuon ivie eou o ta
kap nga riv pei en.
27 Io, a nga kalei beitsak sien va e nga poro kong sar lakep
nge ra terie simi vonuo teteir lakep va gi ta nga ra tsatsang
ngan, terengien sien va o ta muerengei, o ta mang suvuon
kavo lakep mene i popon kong sar lakep.
28 “ ‘Nga por tsana mi lut lakep talent sien nge terie seie
ian ta suvuon bu lut lakep talent mi sinangavur kes.’

29 Segie ese gi ta suvuon, e Raban ta buer teteir i popon
ma gi ta suvuon ta palan beitsak, eiekesen segie ese gi ta
kap suvuon, misasien va ka puk lili gi ta suvuon, e Raban
ta por tsana segie.
30 'Nga ta tomeke vorotsoro ine mi petspets mat maer-
maer simi ngingi e kinagie, ivie va ta tata nge vengvengio
en bu rivon.'

Mi sipsip ma mi meme

31 "Sien va e Natuon mi Ka va ta nemei ngan man
matvinavaso meie bu angelo kokouk, eie ta mogos i popon
ken mogomogos ni Nguts meie man matvinavaso.
32 Bu vuna enamon kokouk gi ta kir kakaku gie beit i
matan, ma ta vierta gie malan mi ka nennei sipsip ta viertan
bu sipsip sorvekenan bu meme.
33 Eie ta pot terie bu sipsip si ken riem suv ma bu meme
si ken riem kieir.
34 "Samo mi kovakova ka leong ta oeng segie si ken riem
suv, 'Nga nemei, enga ese e Tamoung ta vatamase nga. Nga
me suvuon kenga vavatamaes si ken mangmagoso Nguts e
Raban ian e Raban ta nga rorois ngan va senga vakaek te
simi vinagoso.
35 O nga vitor ma nga nga tabarie iou. Ma o nga moruo
ma nga nga vuvunumie iou. Ma o nga mala kibang ma nga
nga marangata iou si kenga sar vonuo.
36 O nga pinat surie lavlav ma nga nga vosonie iou. Ma
o nga morouk ma nga nga naneie iou. Ma o nga mon simi
vona vinatoreis ma nga nga nemei nia me iro iou.'
37 "Samo bu ka gi ta duis i matan e Raban, gi ta kuil nama
sien, 'Mi Nguts, sisa gei nga pare no e nga vitor ma gei nga
tabarie no, o, sien e ta nga moruo ma gei nga vuvunumie
no?
38 Sisa gei nga pare no va e nga malan mi kibang ma gei
nga marangata no si kegei sar vonuo, o, e nga pinat suri
lavlav ma gei nga vosonie no?
39 Sisa gei nga pare no e nga morouk, o, e nga mon i aron
mi vona vinatoreis ma gei nga ra iro no?'
40 "Mi kovakova ka leong ta kuil nama, 'O oeng tuktuk
senga, mi sana kepineits e ta nga tsana si ka meinmenien
ine bu kasiung kap asna, e te nga tsana seou.'
41 "Samo ta oeng segie ian si ken bieng kieir. 'Nga tsupek
sorvekena iou. Enga e Raban a te nga oeng subira nga. Nga
rakot simi leing ta kap man ka votovoto nian e Satan ma
ken sar angelo.
42 O nga vitor eiekesen nga kap nga tabarie iou. O nga
moruo eiekesen nga kap nga vuvunumie iou.

43 O nga mala kibang eiekesen nga kap nga marangata iou
si kenga sar vonuo. O nga morouk nge mon i aron mi vona
vinatoreis eiekesen nga kap nga naneie iou.'
44 "Ma egie gi ta kuil nama, 'Mi Nguts, sisa gei nga pare no
e nga vitor, o, moruo, o, mala kibang, o, pinat suri lavlav, o,
morouk, o, mon simi vona vinatoreis, ma gei kap nga kulie
no?'
45 "Eie ta kuil nama, 'O oeng tuktuk senga, mi sana
kepineits nga ta kap nga tsana si ka meinmenien ine bu
kasiung kap asna, nga kap nga tsana seou.'
46 "Samo, gi ta rakot simi vinatoreis kap man ka votovoto,
eiekesen bu ka gi ta duis i matan e Raban, gi ta rakot simi
tino rovoriu."

26

Gi nga roev nia kenvamate e Iesu
(Marko 14:1,2; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 I murien e Iesu tate nga vokokotie ine bu kepineits
kokouk, a nga oeng si ken sar madar tovtov.
2 "Malan nga tate telekiran, mi Nginu Pasova ba ra luo mo
a te kitipan. Ian simi ra gi ta terie e Natuon mi Ka va gi ta
vetekiuo simi koitskoits."
3 Samo bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga
beit kouk i mararan ken vonuo e Kaiapas mi kovan bu prist,
4 ma gi nga roev nia raok menentan nge kenvamate e Iesu.
5 Gi nga pevien, "Eiekesen giet ta kap tsana i aron mi
nginou. Mi kulou gi ta masi tsuokvakake ka tseng."

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu
(Marko 14:3-9; Ioanes 12:1-8)

6 E Iesu a nga mon i Betani i aron ken vonuo e Simon ese
ta nga suvuon mi mienarouk lepra muomuo.
7 Sien e Iesu ta nga mogos i bingan mi tsur ngongou, mi
vevien a nga nemei sien ngan mi utut vout ta nga vous ngan
mi da sosong ivie man voirvoir ta nga vaen ma a nga soan
i kovan.
8 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare ine, gi nga petseir,
ma gi nga virei, "Surie misa ine mi vevien ta soe tuvuon
ngan ine mi da sosong?"
9 Ine mi da sosong, a oit nia verikuil ngan nge lakep palan
ma ian mi lakep ta oit nia kulie bu sinaortsak.
10 E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vokokotie, ma
a nga oeng segie, "Surie misa nga ta nama palan ngan ine
mi vevien? Eie a tsana mi banga kepineits seou.
11 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk,
eiekesen eou o ta kap mon meie nga sibu ra kokouk.

12 Sien ta soan ine mi da sosong i kurikuriung, a te
tsana nia rorrois ngan mi piripiriung nian kong mintur simi
monmon.
13 O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso
enaenamon gi ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, mi sana
kepineits ine mi vevien ta tsana gi ta vavatei ngan buer nia
vodonomie ngan eie."

E Iudas a nga roev terie e Iesu
(Marko 14:10,11; Luka 22:3-6)

14 Samo mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu
madar tovtov, mi asan e Iudas Iskariot, a nga rakot sibu
prist leong,
15 ma a nga vereie gie, "Misa nga res nia terie seou sien
va o ta roev terie e Iesu i naparimanga?" Io, gi nga aes terie
sien ba sinangavur tour bu silva lakep.
16 Vakaek te ian, e Iudas a nga dedeng ngan ka kientsep
nia roev terie e Iesu i rimagie.

E Iesu a nga nganie mi Nginou nian mi Pasova
(Marko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Ioanes 13:21-30)

17 Simi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis
sien, bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu nge vereie, "Ivie
e lalaron va gei ta rorois ngan en mi Nginou nian mi Pasova
va e ta ra nganie?"
18 E Iesu a nga kuil nama, "Nga rubukien simi taon nge
rakot simi ka ma nga ta oeng sien, 'Mi vavvasengei a pevien;
Kong keipkepide ra a te vatavatat. O ta barabaramatan mi
Nginu Pasova meie kong sar madar tovtov si ke vonuo.' "
19 Io, bu madar tovtov gi nga tsana malan e Iesu ta nga
oeng segie ma gi nga ra tsang rorois ngan mi Nginu Pasova
en.
20 Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu ma mi sinangavur
kes ma luo ken sar madar tovtov gi nga mogos viririsie mi
tsur ngongou.
21 Ma sien gi tate nga vakaek nge ngou, a nga pevien,
"O oeng tuktuk senga, ka mei senga ta roev terie iou simi
matakorot."
22 Gi nga mesirik ma gi nga vakaek nge virei vovokes rakot
se Iesu, "A tuktuk, kap va eou, va gerek, mi Nguts?"
23 E Iesu a nga kuil nama, "Mi mei ese ta tsonga mi poko
tsoik meie iou i aron mi koi ngongou, arie eie ta roev terie
iou simi matakorot.
24 E Natuon mi Ka ta mesei malan mo mi Pakpak Leong
ta vakokoit surie. Eiekesen, mi tsienakor leong ian simi ka
ese ta roev terie iou simi matakorot! A kalei sien va gi kap
nga kava."

25 Samo e Iudas ese ta nga roev terie a nga pevien, “A
tuktuk, kap va eou, va gerek, Vavvasengei?”
E Iesu a nga kuil nama, “Io, arie evoi mo.”
26 Sien gi ta nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi
tsoik, ma a nga vuot kalei nge potakie nge terie si ken sar
madar tovtov ma a nga pevien, “Nga poro nge nganie. Ine
arie mi piripiriung.”
27 Samo a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei se
Raban ma a nga terie segie nge pevien, “Nga un sien ine,
enga kokouk.
28 Ine arie mi daroung simi kinubuits ian ta tamasoei nian
bu mei palan nia vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
29 O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua
vain vakaek ine oit ian simi ra va o ta so unumie mi dangi
vuavua vain vour meie nga i aron ken mangmagoso Nguts
e Tamoung.”
30 Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir gi nga veis
rovotsour rakot simi pout i Oliv.

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie
(Marko 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

31 E Iesu a nga pevien segie, “Enga kokouk nga ta kor si
kenga sar vienviendon surie iou, surie mi Pakpak Leong a
pevien ne,

“ ‘O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.’

32 Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta
muo senga rakot i Galili.”
33 E Petro a nga oeng ngeisngeis, “Misasien va egie kokouk
gi ta murien veie no, eou kap.”
34 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati
i muan va mi to ta kurkuku, e ta so vamoie iou votour.”
35 Eiekesen e Petro a nga oeng ngeisngeis sien, “Misasien
va o ta mesei meie no, o ta kap oit nia vamoie no.” Ma bu
madar tovtov kokouk gi nga vakokoit malan buer.

E Iesu a nga no i Getsemane
(Marko 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Samo e Iesu a nga veis meie ken sar madar tovtov rakot
simi korot gi vuotongie va i Getsemane, ma a nga oeng segie,
“Nga mogos en ne. O ta rakot en nikot nge ra no.”
37 A nga kerie e Petro ma ba natuon e Sebedi meie. Ma a
nga rongmetsikien mi aor tsak leong ma mi putu.

26:31 ZEC 13:7

38 Samo a nga oeng segituo, “Mi aroung a vous ngan mi
aor tsak ma a te vatvatta kenvamate iou. Ngatuo ta mon en
ne nge nenei meie iou.”
39 E Iesu a nga veis rakot i pek lili ma a nga tsibour matan
i keim simi kaber ma a nga no, “Tama, sien va a oit, por
tsana seou ine mi koi simi vinekikin. Eiekesen, vemusurie
ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”
40 Samo a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov
ma a nga vorota gituo sien gituo tate nga muang, ma a nga
vosuoreie e Petro, “Vasa, ngatuo kap oit nia pan nge nenei
meie iou ka aua kes?
41 Ngatuo ta pan nge no, terengien ngatuo ta kap mang
kor simi konokonon. Mi moromoruo a pets, eiekesen mi
pirpir a kap suvu ngeisngeis.”
42 E Iesu a nga veis sorvekena gituo te buer mi keipkepide
ra a luongan, ma a nga ra no, “Tama, sien va e kap oit nia
por tsana seou ine mi koi, ma sien va o ta ngas un sien, a
kalei, tsatsang vemusurie ke lalaron.”
43 Ma a te buer nga me vorota gituo sien gituo ta nga
muang simi vunan bu katsomatagituo a nga putu.
44 Io, a nga sorvekena gituo te buer ma a nga veis nge ra
no mi keipkepide ra a tourngan. A nga no vemusurie mo
malan ken nono vourvour ta nga vuotongie.
45 Samo a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma
a nga oeng segituo, “Vasa, ngatuo ngas vor ve mumuang nge
maes? Ngatuo dedeng, mi keipkepide ra a te vatavatat, ma
e Natuon mi Ka gi tate roev terie i napariman bu ka tsokor.
46 Nga tamtuir! Giet tate ra. Eie te mi ka va ta roev terie
iou simi matakorot!”

Gi nga rakopie e Iesu
(Marko 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

47 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas mi
meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
a nga beit. Mi kulou palan gi nga nomeie ma gi nga sorokie
kegi sar kuor ma bu bam. Bu prist leong ma bu muomuo
simi kulou gi nga tura gie.
48 Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a nga rove mi
totourkilal meie gie ven ne, “Mi mei ese o ta so ngungurie,
arie eie mi ka. Nga ta rakopie.”
49 E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien,
“Mi kati, Vavvasengei!” Ma a nga ngungurie.
50 E Iesu a nga oeng sien, “Palapala, tsana misa e ta me
visi tsana.” Samo gi nga nemei nge rakopie e Iesu nge visie.
51 Sien gi tate nga tsang malan ngan ine, mi mene segie
ese gi ta nga mon meie e Iesu a nga te vorotsoruo ken kuor

ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan bu prist.

52 E Iesu a nga oeng sien, “Teir muerngan ke kuor si man sovsov, simi vunan egie kokouk ese mune gi ta ken nge kuor, gi ta kenvamate gie ngan mi kuor.

53 Vasa, e vodon va o kap oit nia kukuo e Tamoung ma ine ngas te ta turan mi sinangavur kes ma luo bu gargar leong sibu angelo simi minakiur?

54 Eiekesen vasa ta oit nia tsorubeit tuktuk ven mi nama simi Pakpak Leong ian ta pevien va ta ngas tsorubeit malan ne?”

55 Samo a nga oeng simi kulou, “Vasa, nga kia va eou mi ka kenken? Arie mi vunan nga te nemei ngan bu kuor ma bu bam nia me rakopie iou? Sibu ra kokouk o nga mogos i mararan mi Vona rengeir leong nge vavasengei ma nga kap nga rakopie iou.

56 Eiekesen ine bu kepineits a tsorubeit nia vaotie bu vinavataor sibu propet.” Samo ken sar madar tovtov kokouk gi nga murien veie nge vi.

E Iesu a nga tuir i matan mi Sanedrin

(Marko 14:53-65; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24)

57 Egie ese gi ta nga rakopie e Iesu gi nga kerie rakot se Kaiapas, mi kovan bu prist. Ian en bu vavasengei simi vinuor ma bu muomuo simi kulou gi te nga oir kouk en.

58 Eiekesen e Petro a nga vor vevemuir oit te i mararan ken vonuo mi kovan bu prist, ma a nga rubukien nge mogos meie mi kulou nennei va ta nga pare misa va ta nga tsorubeit.

59 Bu prist leong ma bu Sanedrin kokouk gi nga nesie man kavo nama binit e Iesu, terengien va gi ta mang nga kenvamate.

60 Eiekesen gi kap nga vorotan kavo nama, misasien palan gi ta nga rovotsour nge vokokotie bu nama binit.

I muir, ba mei luo guor nga rovotsour,

61 ma guor nga pevien, “Ine mi ka a pevien, ‘O oit nia vatsarerie ine ken vona rengeir e Raban, ma o ta tsang muerngan i aron ba ra tour.’ ”

62 Samo mi kovan bu prist a nga tamtuir ma a nga vereie e Iesu, “Vasa, e ta kap kulie ka nama? Mi sana suada nama ine, ine ba ka guor vepitsie nge no?”

63 Eiekesen e Iesu a kap nga vokokotie ka nama.

Mi kovan bu prist a nga oeng sien, “O oeng sevoi ngan mi ngesengesien e Raban ta tino. Pengan segei sien va a tuktuk va evoi mi Messia, e Natuon e Raban.”

64 E Iesu a nga kuil nama sien, “A malan ian e tate pengan.
Eiekesen o oeng senga kokouk, vevemuir, nga ta pare e
Natuon mi Ka ta mogos si ken riem suv eie ese ta ngeisngeis
rovoriu ma ta nemei i popon mi balbal simi rangit.”
65 Samo mi kovan bu prist a nga derikie ken lavlav ma
a nga pevien, “Eie a te oeng balapoik ngan e Raban! Surie
misa nga tate buer lalaron kavo nama mene? Nga pare, ine
nga te rongomie mi namani oeng balapoik ngan e Raban.”
66 “Vasa nga vodon ven?”
Gi nga kuil nama, “Eie ta ngas maet.”
67 Samo gi nga ebisie mi matan. Ma gi nga tutuo ngan bu
rimagie. Bu mei mene gi nga pantsie,
68 ma gi nga pevien, “Pengan segei, Messia! Ese a tutuo
no?”

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Marko 14:66-72; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

69 Ian simi keipkepide ra, e Petro a nga mogos i mararan
ken vonuo mi kovan bu prist ma mi vevien petspets a nga
nemei sien ma a nga pevien, “Evoi buer e nga ko nomeie e
Iesu kovuni i Galili.”
70 Eiekesen e Petro a nga vamoi i matagie kokouk nge
pevien, “O kap telekiran misa e pengan.”
71 Samo a nga veis rovotsour simi rumrubukien. Ian en
mi vevien petspets mene a te buer nga pare ma a nga oeng
segie gi ta nga mon ian en, “Ine mi ka, a nga ko nomeie e
Iesu kovuni i Nasaret.”
72 E Petro a te buer nga vamoi nge vakavakariem, “O kap
telekiran ian mi ka!”
73 Samo a kap nga potaram, egie ian gi ta nga tuir kouk
gi nga nemei se Petro ma gi nga pevien, “A tuktuk, evoi mi
meinmenigie, simi vunan mi ina a vasanga no.”
74 Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i
matagie, “O kap telekiran ian mi ka!”
Ma ian ngas te, mi to a nga kurkuku.
75 Samo e Petro a nga vodonomie ken nama e Iesu ta nga
vokokotie malan ne, “I muan mi to va ta kurkuku, e ta so
vamoie iou votour.” Ma e Petro a nga rovotsour ma a nga
ta beitsak.

27

E Iudas a nga lilio
(Marko 15:1; Luka 23:1,2; Ioanes 18:28-32)

1 Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu muomuo
simi kulou gi nga beit simi vienviendon kes va e Iesu ta ngas
nga maet.

2 Gi nga visie ba riman nge kir rakot ngan ma gi nga terie
i napariman e Pilato mi gavana.
3 Sien e Iudas, ese ta nga roev terie ta nga pare va gi te
nga votorosie e Iesu, a nga maduo ma a nga teir muerngan
ian ba sinangavur tour bu silva lakep sibu prist leong ma
bu muomuo.
4 Ma a nga pevien, “O te tsana mi sinavei tsokor, simi
vunan o te roev terie mi ka kap ken ka tsienakor.”
Ma gi nga kuil nama, “Kap kegei ka korot ba buer sien.
Ian, sevoi ke baitutuir en te.”
5 Io, e Iudas a nga tomeke vurukude bu lakep simi Vona
rengeir leong. Ma a nga veis nge ra lilio.
6 Mi meinmenien bu prist leong a nga tsuokopie ine bu
lakep ma a nga pevien, “Ine bu lakep mi dar a mon sien ma
a kap duis simi vinuor va giet ta terie simi korot teteir lakep
simi Vona rengeir leong.”
7 Io, gi nga beit simi vienviendon nia poro ine bu lakep
nge vorie ngan mi poko kaber simi ka tsangtsang koi pier va
ine mi poko kaber ta nga tsorubeit mi puppuon sibu kibang.
8 Arie mi vunan gi nga vuotongie ngan va ‘mi Pier simi
Dar’ oit te ine sibu ra.
9 Io, misa e Ieremia mi propet ta nga vokokotie a nga
tsorubeit tuktuk. A nga pevien, “Gi nga poro ba sinangavur
tour bu silva lakep ian mi kulou i Israel gi ta nga sunurie
nia vovoir ngan.
10 Ma gi nga vorie ngan mi poko kaber simi ka tsangtsang
koi pier, malan mi Nguts ta nga oeng seou.”

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Marko 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioanes 18:33-38)

11 E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Pilato a nga
vosuoreie, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
E Iesu a nga kuil nama, “A malan e tate vuotongie.”
12 Sien bu prist leong ma bu muomuo gi ta nga vepitsie
nge nama, a kap nga vuotongie ka nama.
13 Samo e Pilato a nga vosuoreie, “Vasa, e kap rongomie
ine bu kepineits gi ta vepitsie no ngan?”
14 Eiekesen e Iesu a kap nga kulie ka nama surie bu
kepineits gi ta nga vepitsie ngan. Ma mi muomuo a nga
kudier beitsak.
15 Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a ko ruom rivie
ka mei tsatsang vinatoreis vemusurie kegi lalaron mi kulou.
16 Ian sibu ra mi ka tsokor a nga mon simi vona vinatoreis,
mi asan e Barabas.

27:10 ZEC 11:12,13; JER 19:1-13; JER 32:6-9

17 Io, sien mi kulou gi tate nga me beit kouk, e Pilato a
nga vosuoreie gie, “Ese mei nga lalaron va o ta ruom rivie
terie senga? E Barabas o, e Iesu ese gi ta vuotongie va mi
Messia?”
18 A nga telekiran va gi nga terie e Iesu i napariman simi
vunan gi nga ngungutsuo si ken tsientsang.
19 Sien e Pilato ta nga vor ve mogomogos simi mogomogos
ni vuor, ken vevien a nga turan ine mi nama rakot sien,
“Kian va e ta tsana ka kepineits ine simi ka ian ta duis i
matan e Raban, simi vunan sikati o berevan ine mi ka, ma
ine mi binorea a tsang vatsakatie iou.”
20 Eiekesen bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi
nga oeng ka i aron mi kulou va gi ta nga nongie va ta nga
ruom rivie e Barabas eiekesen e Iesu va ta nga sunuir terie
simi miensei.
21 E Pilato a nga virei, “Ese seguor ine nga lalaron va o ta
ruom rivie terie senga?”
Gi nga kuil nama, “E Barabas.”
22 E Pilato a buer nga virei, “Ma misa o ta tsana se Iesu
ese gi ta vuotongie va mi Messia?”
Egie kokouk gi nga kuil nama, “Vetekiuo simi koitskoits!”
23 E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsaka sinavei
a nga tsana?”
Eiekesen gi nga koup ngeisngeis, “Vetekiuo simi koit-
skoits!”
24 Sien e Pilato tate nga deng kielala va a kap nga oit
nia tsang vaotie ka kepineits, ma mi tseng leong a te nga
lalaro tamtuir, a nga poro mi da ma a nga vavano ba riman
i matagie kokouk nge pevien, “O ketseketseng simi daran
ine mi ka. Kenga baitutuir en te!”
25 Ma egie kokouk gi nga kuil nama, “E ta ngas sunuir va
mi daran ta kor i popogei ma bu natugei!”
26 Samo a nga ruom rivie e Barabas terie segie. Eiekesen
a nga tuturei ma gi nga beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga terie
va gi ta nga ra vetekiuo simi koitskoits.

Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Marko 15:16-20; Ioanes 19:2,3)

27 Samo ken sar ka ni minakiur mi gavana gi nga
kir rubukien ngan e Iesu si ken vonuo mi gavana gi ta
vuotongie ngan mi Praetorium. Ma gi nga kukuo mi gargar
kulou simi minakiur kokouk ma gi nga tuir viririsie.
28 Gi nga tsion rivie man sar tsetstseik nge vavatsekie ngan
mi lavlav dav.
29 Ma gi nga ruonie man kovage ngan bu suo tsotso ma
gi nga vavatsekie ngan mi kovan. Gi nga poro mi poko ei
nge terie i riman ma gi nga sege pukupukukaek i matan

nge vavangiets ngan. Ma gi nga pevien, “E ta tino kuar,
kovakova ka leong sibu Iuda!”
30 Gi nga ebisie, ma gi nga poro mi poko ei nge nisnis ka
i kovan.
31 I murien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang
rivie mi lavlav dav sien ma gi nga vavatsekie ngan man sar
tsetstseik kesen. Samo gi nga kir varakoto nia ra vetekiuo
simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Marko 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

32 Sien gi ta nga vor ve veisveis rovotsour simi taon, gi nga
suoeie mi kangi Kurene mi asan e Simon ma gi nga votsuoke
nia sorokie mi koitskoits.
33 Gi nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i Golgota
(man vuevue va, ‘Mi Korot simi Paptikov’).
34 Ian en, gi nga terie se Iesu mi dangi vain gi ta nga gula
meie ngan mi da bo va ta nga unumie, eiekesen i murien ta
nga daem pare, a nga mereis nia unumie.
35 I murien gi tate nga vetekiuo simi koitskoits, gi nga
paluo satu nia potakie man sar tsetstseik i kotubugie.
36 Ma gi nga mogos nge moun ngan e Iesu.
37 Simi napa ei i kovan mi koitskoits gi nga vataro ian
mi nama gi ta nga vuortie surie ngan, ‘Ine e Iesu, magi
Kovakova ka leong bu Iuda.’
38 Ba ka puerpuer luo buer gi nga vetekiuo siba koitskoits
i bingan e Iesu, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene
si ken bieng kieir.
39 Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng
balapoik ngan,
40 ma gi nga pevien, “E nga pevien va e ta vatsarerie mi
Vona rengeir leong nge voturie te buer siba ra tour. Maga,
sien va evoi e Natuon e Raban, vatoa no kese nge tsour simi
koitskoits!”
41 Simi sinavei kes mo bu prist leong, ma bu vavvasengei
sibu vinuor, ma bu muomuo simi kulou gi nga oeng balapoik
ngan, ma gi nga pevien,
42 “A nga vatoa bu mei mene, eiekesen a kap oit nia vatoa
eie kesen! Eie mi kovakova ka leong sibu Israel! Nga ta
sangan, ta tsour simi koitskoits va giet ta mang vodovodon
tuktuk sien.
43 Eie a vodovodon tuktuk se Raban! Nga ta sangan e
Raban ta vatoa sien va ta lalaron, simi vunan a nga pevien
va eie e Natuon e Raban.”
44 Ian ba ka puerpuer gi ta nga vetekiuo guor siba
koitskoits i bingan e Iesu, guor nga oeng balapoik ngan buer.

27:35 PSA 22:18

Ken miensei e Iesu
(Marko 15:33-41; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

45 Vakaek sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi
ngingi leong a nga kuva mi enamon kokouk.
46 Vatvatta mi 3 kilok sireivreiv, e Iesu a nga koup leong,
"Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Man vuevue va, "Mong Raban,
mong Raban, surie misa e tate murien veie iou?"
47 Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie
ine, gi nga pevien, "Nga rorong, eie a kukuo e Eliia."
48 Io, ian ngas te, mi mei segie a nga soer rakot nge ra
vosuvie mi kukui kovuni i rou simi dangi vain monour, ma
a nga rorotsie simi poko ei nge vutuirse terie se Iesu va ta
nga un.
49 Mi kulou kokouk gi nga pevien, "Kian be! Giet ta be
pare va e Eliia ta nemei nge me vatoa."
50 Ma e Iesu a te buer nga koup leong ma a nga tsupuk
rivie mi Morumoruan.
51 Ian ngas te simi keipkepide ra, mi baba gi ta nga tsana
ngan mi lavlav leong nia bangie kitipan mi Korot Tamat
Rovoriu simi Vona rengeir leong a nga kedeir napaluo
kovuni i kur beit i keim. Mi kaber a nga oen ma bu vunavout
gi nga kapot.
52 Bu monmon gi nga katsep ma bu piripirien palan mi
kuoluon e Raban gi tate nga maet gi nga to muerengei.
53 Gi nga rovotsour sibu monmon. Ma i murien e Iesu
tate nga to muerengei, gi nga rubukien simi taon tamat ma
gi nga beit vasvas sibu mei palan.
54 Mi kulou ni minakiur ma magi muomuo gi ta nga
naneie e Iesu, gi nga pare mi oen ma ian bu kepineits
kokouk ta nga tsorubeit. Io, gi nga kudier beitsak nge
pevien, "A tuktuk te, ine mi ka eie e Natuon e Raban!"
55 Palan mi langei gi nga mon, gi nga tuir i pek nge dedeng.
Ine mi langei gi nga vemusurie e Iesu kovuni i Galili nia
kulie si ken sar pinat.
56 E Maria kovuni i Magadala, e Maria e kinan e Iakobo
ma e Iosep, ma e kinan ba natuon e Sebedi, gi nga mon i
kotubuon ine mi langei.

Gi nga puonongie e Iesu
(Marko 15:42-47; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

57 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi ka suvuram kovuni
i Arimatea a nga nemei, mi asan e Iosep. Eie buer a nga
vodovodon tuktuk se Iesu.
58 A nga rakot se Pilato ma a nga ra vosuoreie ngan mi
piripirien e Iesu. Io, e Pilato a nga tuturei va gi ta nga poro
mi piripirien nge terie sien.

27:46 PSA 22:1

59 E Iosep a nga poro mi piripirien nge ovutie ngan mi
lavlav puneits vour.
60 Ma a nga ra vuturungie i aron ken tetteir vour ta nga
kole simi vunavout. Ma a nga vuvuil kitipan mi monmon
ngan mi vunavout leong nge veis.
61 E Maria kovuni i Magadala ma e Maria ka ie, guor nga
mogos matan veie ine mi monmon.

Mi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon

62 Simi ra vemusurie, eie mi Rangi Minaes, bu prist leong
ma bu Parisaio gi nga rakot se Pilato, ma gi nga pevien,
63 "Ka leong, gei vodonomie ken nama ine mi nguts bitbit.
Sien ta ngas nga to, a nga pevien, 'Simi ra a tourngan o ta
to muerengei.'
64 Io, e ta ngas terie ka nama ngeisngeis va gi ta naneie
vakalaie mi monmon oit simi ra a tourngan, surie ken sar
madar tovtov gi ta masi nemei nge me pure mi piripirien
nge bitie bu mei va a te to muerengei. Ine mi binit vevemuir
ta tsokor rio mi binit vourvour."
65 E Pilato a nga kuil nama, "Nga ta kerie kavo ka ni
minakiur nia ra nenei, ma nga ta rakot nge ra biritie
vakalaie ine mi monmon malan nga ta telekiran."
66 Io, gi nga rakot nge ra terie mi golgol mi asan e Pilato
ta nga mon sien. Ma i muir, gi nga voturie ba ka ni nenei.

28

E Iesu a nga to muerengei simi miensei
(Marko 16:1-10; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

1 I murien mi Rangi Minaes sibu Iuda, tsourvovo mokuop-
kuop simi ra vourvour simi wik, e Maria kovuni i Magadala
ma e Maria ka ie, guor nga rakot nia ra dengarie mi
monmon.
2 Ian simi keipkepide ra mi oen leong a nga beit simi
vunan ken angelo mi Nguts a nga tsourpeuk kovuni simi
rangit ma a nga rakot simi monmon nge vuvuil rivie mi
vunavout ma a nga mogos i popon.
3 Ken baidendeng a nga malan mi kutsukutsuleip ma man
sar tsetstseik a nga puneits malan mi busobuso naov.
4 Mi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon gi
nga motou beitsak ma a nga sigosigong bu arogie ma gi te
nga malan bu ka maet.
5 Mi angelo a nga oeng siba vevien, "Kian va ngado ta
motou. O telekiran va ngado nesie e Iesu ese gi ta nga
vetekiuo simi koitskoits.

6 Eie a kap mon en ne, a te to muerengei, malan mo ta
nga vokokotie. Ngado nemei nge me pare mi korot ivie ta
nga mutur en.
7 Ngado ta muerengei lalapus nge ra pengan si ken sar
madar tovtov va a te to muerengei simi miensei ma a te muo
rakot i Galili. Ian en nga ta so pare. Ngado ta vodonomie
misa o tate pengan sengado."
8 Io, ba vevien guor nga lalapus sorvekenan mi monmon.
Guor nga motou eiekesen bu aroguor a nga vous ngan mi
nires, ma guor nga soer nia ra pengan sibu madar tovtov.
9 Puk lalapus mo, e Iesu a nga beit seguor ma a nga pevien,
"Mi vovo kalei," guor nga nemei sien ma guor nga rakopie
ba kamen nge rengeir rakot sien.
10 Samo e Iesu a nga oeng seguor, "Ngado ta kap motou.
Ngado rakot sibu kasiung nge ra oeng segie va gi ta rakot i
Galili. Ian en gi ta so pare iou."

Kegi vinavatei mi kulou ni minakiur

11 Sien ba vevien guor ta ngas nga vor ve veisveis
muerengei, bu mei simi kulou ni minakiur gi ta nga naneie
mi monmon, gi nga rubukien simi taon nge ra pengan sibu
prist leong bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit.
12 Bu prist leong gi te nga vakokoit meie bu muomuo leong
ma gi nga rove va gi ta nga terie bu lakep palan simi kulou
ni minakiur,
13 ma gi ta nga oeng segie, "Nga ta ngas pevien ne, 'Ken sar
madar tovtov gi nga nemei sikati nge me pure mi piripirien
sien gei ta nga muang.'
14 Sien va ine mi nama ta ra beit simi gavana, egei gei ta
ba ra vuduis nama meie nia piknge nga simi tsienakor."
15 Io, mi kulou ni minakiur gi nga poro bu lakep ma gi
nga tsana malan ngan gi ta nga oeng teteir segie. Ma ine mi
pinouts a nga puorkan i kotubuon bu Iuda kokouk tuir oit
ine sibu ra.

Mi vuna tinuturei nian mi tsientsang

(Marko 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioanes 20:19-23; Aposol 1:6-8)

16 Samo ian mi sinangavur kes ma kes bu madar tovtov
gi nga rakot i Galili, simi pout ivie e Iesu ta nga oeng terie
gie en.
17 Sien gi ta nga pare e Iesu, gi nga rengeir rakot sien,
eiekesen bu mei mene a nga bakiet kegi sar vienviendon.
18 Samo e Iesu a nga nemei segie ma a nga pevien, "Bu
ngeisngeis kokouk simi rangit ma simi kaber e Raban a te
nga terie seou.

19 Io, nga ta veis nge ra tsana mi kuoluon bu vuna enamon
kokouk va gi ta tsorubeit kong sar madar tovtov. Io, nga ta
tsana mi sinusuruiv segie simi asan mi Tam ma e Natuon
ma mi Moromoruo Tamat.
20 Ma nga ta vasangan segie nia vemusurie bu kepineits
kokouk o tate nga oeng ngeisngeis ngan senga. Ma a tuktuk
rovoriu, o ta mon meie nga tuir oit si man ra vekvekitip mi
mangmagoso enaenamon.”

Mi Banga Vinavatei
E Marko
a nga vataro

E Ioanes a nga rorois ngan mi rosar
(Mataio 3:1-12; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

1 Ine arie man tsuoktsuok vakaek mi Banga Vinavatei
surie e Iesu Karisito e Natuon e Raban.
2 E Isaia mi propet a nga vataro ven ne simi Pakpak Leong,

"O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese va ta rorois ngan ke rosar."
3 "Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
'Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.' "

4 Io, e Ioanes a nga beit ine simi beir nge tsana mi
sinusuruiv. Ma a nga vavatei va mi kulou gi ta mang nga
vodon vuris nge por sinusuruiv terengien va e Raban ta
mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
5 Mi kulou kokouk kuvu i Ierusalem ma sibu enamon
kokouk i Iudea gi nga beit seie. Ma gi nga vakokoit katsep
ngan kegi sar sinavei tsokor. Ma e Ioanes a nga tsana mi
sinusuruiv segie simi da i Ioridan.
6 E Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga tsana
ngan mi vuruvuru kamel ma a nga ko verevere ngan mi
piripiri vinavinar, ma man nginonginou, mi tsiko ma mi
masiu.
7 Ma ine arie ken vinakokoit vavakatsep, "Mi ka va ta
vemusurie iou, eie a ngeisngeis rio iou. O kap kalei oit nia
korgout nge ruobatie mi suo si man ba poppop.
8 O tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da, eiekesen, eie
ta tsana mi sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo Tamat."

Ken sinusuruiv ma man konokonon e Iesu
(Mataio 3:13—4:11; Luka 3:21,22; 4:1-13)

9 Ian sibu ra, e Iesu a nga kovuni i Nasaret simi enamon
leong i Galili, ma a nga por sinusuruiv se Ioanes simi da i
Ioridan.
10 Duis sien e Iesu ta nga kien beit simi da, a nga pare mi
rangit a nga katsep ma mi Moromoruo Tamat a nga peuk i
popon malan mi buen.

1:2 MAL 3:1 **1:3** ISA 40:3

11 Ma mi ien kuvu simi rangit a nga pevien, “Evoi e
natung, o tovie no. Ma o resmata no beitsak.”
12 Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga turan e Iesu
rakot simi beir.
13 Ma e Iesu a nga mon simi beir bu ra ba sinangavur
voveit ma e Satan a nga konon. A nga mon meie bu
vinavinar tso ma bu angelo gi nga perngan e Iesu.

E Iesu a nga kukuo bu madar tovtov vourvour
(Mataio 4:12-22; Luka 4:14,15; 5:1-11)

14 I murien gi tate nga vurukude e Ioanes simi vona
vinatoreis, e Iesu a nga rakot i Galili ma a nga vavatei ngan
man Banga Vinavatei e Raban.
15 A nga pevien, “A te beit nangba mi keipkepide ra
e Raban ta nga vile. Mi ra va e Raban ta vuor a te
vatavatat. Nga vodon vuris nge vodovodon tuktuk simi
Banga Vinavatei!”
16 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i
Galili, a nga pare ba baser kasien e Simon ma e Andre guor
ta nga tomekan mi ben simi barateis, simi vunan eguor ba
ka vongovongon.
17 Ma e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado nemei nge
vemusurie iou. Ma o ta me veseveie ngado nia vangoda
mi kulou.”
18 Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma
guor nga vemusurie e Iesu.
19 Sien tate buer nga veis rakot i pek lili, e Iesu a nga pare
e Iakobo ma e Ioanes, ba natuon e Sebedi, i popon mi galeu
guor ta nga name kegi sar ben.
20 Ian ngas te, a nga kukuo guor ma guor nga sorvekenan
e Sebedi e tamaguor i aron mi galeu meie bu petspets nia
tsatsang suri lakep. Ma guor nga vemusurie.

E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo
(Luka 4:31-37)

21 Gi nga rakot i Kapernaum. Ma simi Rangi Minaes tate
nga beit, e Iesu a nga rubukien simi vona rengeir sibu Iuda
ma a nga vakaek nge vavasengei.
22 Mi kulou gi nga kudier si ken sar vinasengei, simi vunan
a nga vavasengei segie malan mi ka ta suvu ngeisngeis, ma
a kap nga malan bu vavvasengei sibu vinuor se Moses.
23 Ian ngas te, i aron kegi vona rengeir, mi ka mi tsaka
moromoruo ta nga tsegerie a nga koup leong,
24 “Misa e lalaro tsana segei, Iesu kovuni i Nasaret? Vasa,
e nemei nia me voguersa gei? O telekiran va evoi ese. Evoi
ken Ka Tamat e Raban!”

25 E Iesu a nga patsarie, “Bong! Rovotsour sorvekenan ine
mi ka!”
26 Mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie nge
vedederie ine mi ka ma a nga koup leong nge rovotsour
sorvekenan.
27 Mi kulou gi ta nga mon i aron mi vona rengeir gi nga
kudier tsak nge vevuor i kotubugie nge pevien, “Mi sana
ine? A vavasengei meie ngan mi ngeisngeis! Ma a terie mi
nama ngeisngeis buer sibu tsaka moromoruo ma gi rorong
sien.”
28 Ma man vinavatei e Iesu a nga puorkan lalapus te sibu
enamon kokouk i Galili.

E Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Mataio 8:14-17; Luka 4:38-41)

29 Duis sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga
sorvekenan ine mi vona rengeir, gi nga nomeie e Iakobo
ma e Ioanes rakot si ken vonuo e Simon ma e Andre.
30 Ken koko e Simon a nga mutur simi tsur ngan mi
mienarouk mi kuirkuir rarap. Ma gi nga pengan se Iesu
ine mi vevien.
31 Io, e Iesu a nga rakot sien ma a nga por ka i riman
nge kulie nia tsuok vogosongie. Io, mi kuirkuir rarap a
nga sorvekenan ine mi vevien ma a nga tsang nginonginou
niagie.
32 Sien tate nga reivreiv seserigo, bu mei gi nga kir nemei
ngan se Iesu bu tamat mienarouk ma bu mei bu tsaka
moromoruo ta nga tsegerie gie.
33 Bu mei kokouk ian simi taon gi nga beit kouk simi
matavanuo.
34 Ma e Iesu a nga vatoa palan segie gi ta nga suvuon
bu suasuada mienarouk. Ma buer a nga kareir rivie
palan bu tsaka moromoruo, eiekesen a kap nga sunurie bu
tsaka moromoruo va gi ta nga vakokoit simi vunan gi nga
telekiran va Eie ese.

E Iesu a nga ra no simi korot menemenen
(Luka 4:42-44)

35 Simi to vagoso ador, e Iesu a nga pan tamtuir nge
sorvekenan mi vonuo ma a nga rakot simi korot meneme-
nen nge ra no en.
36 E Simon ma bu palapalan gi nga veis nge ra nesie.
37 Ma sien gi tate nga ra vorotan, gi nga oeng sien, “Bu
mei kokouk gi nesie no!”
38 E Iesu a nga kuil nama, “Giet ta rakot si kavo enamon
mene vatavatat, terengien va o ta mang ra vavatei en buer.
Arie mi vunan o ta nga nemei.”

39 Ma a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavatei i
aron bu vona rengeir sibu Iuda ma a nga kareir rivie bu
tsaka moromoruo.

Mi ka a nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16)

40 Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei se
Iesu nge sege pukupukukaek ma a nga no masitinoiv sien.
"Sien va e ta sunuir, e ta oit nia vara melemelen nge iou."
41 E Iesu a nga tovie beitsak ma a nga soburo ngan mi
riman. Ma a nga pevien ne, "O sunuir, e ta melemelen!"
42 Ian ngas te mi mienarouk lepra a nga voto ine simi ka
ma a nga tsorubeit melemelen.
43 Ma e Iesu a nga ture vavasie meie ngan mi nama
ngeisngeis malan ne,
44 "Kian va e ta so pepengan ine mi kepineits si ka mene.
Eiekesen, e ta so rakot nge vasanga no simi prist, ma e ta ra
terie mi tienebeir nia vara tuktuk nge no i matan bu mei va
e te melemelen, malan e Moses ta nga vokokotie."
45 Ma ine mi ka a nga veis, eiekesen a nga vakaek nge
vavatei ngan misa e Iesu ta nga tsana sien. Surie ine, e Iesu
a kap ba nga oit nia rubukien si ka taon i matan mi lobaram.
Io, a te nga ko mon mo sibu korot beir. Eiekesen mi kulou
kovuni sibu enamon kokouk gi ngas nga ko nemei sien.

2

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Mataio 9:1-8; Luka 5:17-26)

1 I murien ba ra mene tate nga rovoriu, sien e Iesu tate
buer nga muerengei rakot i Kapernaum, mi kulou gi nga
rongovan va e Iesu a te buer nga beit ian en.
2 Mi bineit a nga palan beitsak ma a kap ba ka kientsep
i aron mi vonuo ma i matavanuo buer. Ma a nga vavatei
ngan mi namanien e Raban segie.
3 Ba ka voveit gituo nga sorokie mi muru nge nemei ngan
se Iesu.
4 Eiekesen gituo kap nga oit nia sor terie ine mi muru
rakot se Iesu, surie mi bineit. Io, gituo nga tseperie mi mat
i pungan mi vonuo duis ivie e Iesu ta nga tuir en. I murien
gituo ta nga tseperie mi mat, gituo nga vunurie mi tsur mi
muru ta nga mutur i popon.
5 Sien e Iesu ta nga pare kegituo vodovodon tuktuk, a nga
oeng simi muru, "Natung, o te vodon rivie ke sar sinavei
tsokor."
6 Bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos
ian en. Ma gi nga vukulik nge kia,

7 “Surie misa ine mi ka ta vakokoit malan ine? A oeng
balapoik ngan e Raban! Kap ka mei a oit nia vodon rivie bu
sinavei tsokor, eiekesen e Raban kesen mo a oit.”
8 Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran simi Morumoruan
misa gi nga vodonomie sibu arogie. Ma a nga oeng segie,
“Surie misa nga ta suvuon ine bu suada vienviendon?
9 Mi sana nama a molous nia vokokotie ine simi muru?
‘Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.’ o, ‘Tsik tamtuir nge
poro ke tsur nge veis.’?
10 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi
duis i popon mi kaber nia vodon rivie bu sinavei tsokor.” E
Iesu a nga oeng simi muru,
11 “O oeng sevoi. Tsik tamtuir. Sorokie ke tsur nge rakot
si ke enamon.”
12 Ine mi muru a nga tamtuir ian ngas te nge sorokie ken
tsur ma a nga veis rovotsour i matagie kokouk. Io, gi nga
kudier beitsak ma gi nga puongan e Raban nge pevien, “Gei
kap ngas nga pare ka kepineits malan ine!”

E Iesu a nga kukuo e Levi
(Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32)

13 E Iesu a te buer nga veis rakot i gegen mi barateis i
Galili. Mi bineit leong gi nga nemei sien, ma a nga vakaek
nge vavasengei segie.
14 Sien ta nga vor ve veisveis, a nga pare e Levi e natuon
e Alpeo ta nga mogos simi vona porpor takis. E Iesu a nga
oeng sien, “Vemusurie iou.” Ma e Levi a nga tamtuir nge
vemusurie.
15 Sien e Iesu ta nga ngou si ken vonuo e Levi, palan bu
ka porpor takis ma bu ka tsokor gi nga ngou meie ma ken
sar madar tovtov. Io, palan bu suada mei malagie gi nga
vemusurie.
16 Sien bu vavvasengei simi Vinuor ese bu meinmenigie
bu Parisaio gi ta nga pare e Iesu ta nga ngou meie bu ka
tsokor ma bu ka porpor takis, gi nga vereie ken sar madar
tovtov, “Surie misa eie ta ngou nge un meie bu ka porpor
takis ma mi kulou tsokor?”
17 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga oeng segie, “Kap
va egie gi ta tino kalei gi pinat surie ka porpor oiv, eiekesen
egie gi ta morouk. O kap nga nemei surie gie mi kulou duis
i matan e Raban, eiekesen o nga nemei surie egie mi kulou
tsokor.”

Bu Parisaio gi nga vereie e Iesu surie mi vorvor
(Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Io, ken sar madar tovtov e Ioanes ma bu Parisaio gi
nga ko vorvor. Bu mei gi nga nemei nge vosuoreie e Iesu,

“Surie misa bu madar tovtov se Ioanes ma sibu Parisaio gi
ko vorvor, eiekesen ke sar madar tovtov gi kap ko vorvor?”
19 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, a oit va bu vasier simi
nginou ni verei, gi ta vorvor sien mi ka rei vour ta ngas mon
meie gie? A kap, gi ta kap oit nia vorvor sien va mi ka rei
vour a ngas mon meie gie.
20 Eiekesen mi ra ta beit va ine mi ka rei vour, gi ta kir
tsana segie, ma ian simi ra gi ta nangba so vorvor.
21 “Kap ka mei a ko dekitie terie ka poko lavlav vour ta
kap ngas suok, si ka lavlav kebeir. Sien va ta tsana malan,
mi poko lavlav vour ta suok ma ta katsaep sorvekenan ine
mi lavlav kebeir ma ta tsana mi kadeir ta leong.
22 Ma kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron
bu utut kebeir gi ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien va ta
tsana malan, mi dangi vain vour ta tsana bu utut kebeir va
gi ta puor kapot, ma mi dangi vain meie bu utut kebeir egie
kokouk gie ta tsak. Eiekesen eie ta soe teir dangi vain vour
i aron bu utut vour gi ta tsana ngan mi piripiri vinavinar.”

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi
nga veis ka i aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi
nga do tsana bu kievkiev wit.
24 Ma bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, “Pare, surie misa
gi ta tsana mi sinavei ian ta kap vemusurie man vinuor mi
Rangi Minaes?”
25 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, nga kap ngas nga ase
misa e Davit a nga tsana sien eie ma bu palapalan gi ta nga
vitor nge suvu pinat?
26 Sibu ra e Abiata ta nga kovan bu prist, e Davit a nga
rubukien si ken vonuo e Raban ma a nga nganie mi tsoik
tamat ian mi Vinuor a kap sunuir va ka mei mene gi ta
nganie eiekesen bu prist mo. E Davit a nga tabarie ngan
buer bu palapalan.”
27 Samo, e Iesu a nga oeng segie, “Mi Rangi Minaes e
Raban a nga tsana nian ken kalekalei mi ka, kap va mi ka
nian mi Rangi Minaes.
28 Io, e Natuon mi Ka, eie buer man Nguts mi Rangi
Minaes.”

3

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk simi Rangi Minaes
(Mataio 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Simi ra mene te buer, e Iesu a nga rubukien simi vona
rengeir sibu Iuda ma mi ka riem maet a nga mon ian en.

2 Bu Parisaio gi nga moun ngan nia telekiran va ta nga
vatoa ine mi ka riem maet simi Rangi Minaes, terengien va
gi ta mang nga vepitsie.
3 E Iesu a nga oeng simi ka riem maet, “Tamtuir nge me
tuir i matan mi lobaram.”
4 Samo e Iesu a nga vereie gie, “Mi sana a duis i matan
mi vinuor nia tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi
kienelei o, nia tsana mi tsienakor? Nia vatoa mi tino o, nia
kenvamate?” Eiekesen gi nga bong mo.
5 E Iesu a nga dedeng petseir veie gie, ma a nga aor putu
beitsak surie kegi aor papan, ma a nga oeng ian simi ka,
“Kadosan mi rima.” A nga kadosan mi riman ma a te buer
nga kalei ruruvei.
6 Samo bu Parisaio gi nga rovotsour ma gi nga vakaek nge
roev meie mi gargar se Erot nian e Iesu va vasa gi ta nga
kenvamate venengan.

Mi bineit gi nga vemusurie e Iesu

7 E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis peuk i gege
da ma ine mi bineit leong kovuni i Galili gi nga vemusurie
gie.
8 Sien gi ta nga rongovan bu kepineits kokouk e Iesu ta nga
tsana, bu mei palan gi nga nemei sien kovuni i Iudea, a, i
Ierusalem, a, i Idumea ma sibu enamon ka nikot i Ioridan
ma veriris i Turos ma i Sidon.
9 Surie ine mi bineit, e Iesu a nga oeng si ken sar madar
tovtov va gi ta nga rorois ngan ka galeu, simi vunan a nga
lalaro tuir kitipan mi bineit va gi ta masi nga vususungie.
10 Simi vunan e Iesu a te nga vatoa palan bu tamat
mienarouk, bu tamat mienarouk gi nga sikei rakot seie nia
tobelie.
11 Sibu keipkepide ra kokouk bu tsaka moromoruo gi ta
nga pare e Iesu, gi nga ko kor mutur i matan ma gi nga
koupkoup, “Evoi e Natuon e Raban!”
12 Eiekesen e Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi
ta kap nga pepengan va eie ese.

E Iesu a nga totoka bu aposol
(Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16)

13 E Iesu a nga veis kien simi pout ma a nga kuk nemei
ngan egie ese ta nga lalaro gie, ma gi nga nemei sien.
14 Samo a nga totok telekiran mi sinangavur kes ma luo
bu ka. Ma a nga vuotongie gie va bu aposol. A nga oeng
segie, “O vile nga va nga ta mon meie iou. O ta ba tura nga
nia ra vavatei.
15 Ma buer nga ta suvuon mi ngeisngeis nia kareir rivie
bu tsaka moromoruo.”

16 Ine arie mi sinangavur kes ma luo bu ka ta nga totok
telekiran; e Simon (ese e Iesu ta nga tutuo ngan mi as Petro),
17 e Iakobo ma e Ioanes ba natuon e Sebedi (seguor ine a
nga tutuo nge guor mi as Boaneges, man vuevue ine mi as
va eguor ba natuon mi tengteng),
18 e Andre, e Pilipo, e Bartolomeu, e Mataio, e Tomas, e
Iakobo e natuon e Alpeo, e Tadaios, e Simon mi Silot,
19 ma e Iudas Iskariot ese ta nga murien veie e Iesu.

Bu mei gi nga pevien va e Belsebul a nga tsegerie e Iesu
(Mataio 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

20 Samo e Iesu a nga rubukien simi vonuo ma mi bineit
gi te buer nga oir kouk. Surie ine, eie ma ken sar madar
tovtov gi kap ba nga oit nia ngou.
21 Sien e kinan ma bu kasien ma bu vevinen gi ta nga
rongovan ine, gi nga nemei nia vangenge, simi vunan bu
mei gi nga pevien, “Eie a te be.”

22 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ese mune gi
ta nga kovuni i Ierusalem gi nga pevien ne, “E Belsebul a
tsegerie! A kareir vorotsoruo bu tsaka moromoruo ngan mi
ngesengesien mi kovan bu tsaka moromoruo.”

23 Io, e Iesu a nga kukuo gie ma a nga vakokoit segie
ngan bu nama puppuo, “Vasa e Satan ta oit nia kareir rivie
venengan e Satan?
24 Sien va ka mangmagoso nguts ta potakie eie kesen, ine
mi mangmagoso nguts ta kap oit nia tuir.
25 Sien va ka tietie ta potakie eie kesen, ine mi tietie ta
kap oit nia tuir.
26 Ma sien va e Satan ta veveken meie eie kesen ma ta
potakie eie kesen, a kap oit va ta tuir, man votovoto a te
beit.
27 A tuktuk, kap ka mei a oit nia rubukien si ken vonuo ka
ka per nge sor vingan ken sar kepineits. Eie ta ngas muna
visie ine mi ka per. Samo, ta ba oit nia pure bu kepineits si
ken vonuo.
28 O oeng tuktuk senga. Bu sinavei tsokor ma bu oengoeng
balapoik simi kulou, e Raban ta vodon rivie,
29 eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo
Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie. Eie a tsana mi
sinavei tsokor kap man ka votovoto.”

30 E Iesu a nga vakokoit ven ne simi vunan gi nga pevien,
“Eie a suvuon mi tsaka moromoruo.”

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga beit. Gi nga
tuir i marar, ma gi nga turan mi mei mene va ta nga ra
kukuo.
32 Mi bineit gi nga mogos viriviririsie e Iesu ma gi nga
oeng sien, “E kina ma bu kasi gi mon i marar ma gi nesie
no.”
33 A nga virei, “Ese e kinoung ma bu kasiung?”
34 Samo, a nga dengarie gie ese gi ta nga mogos viririsie
ma a nga pevien, “Ine arie egie e kinoung ma bu kasiung!
35 Eie ese ta vemusurie ken lalaron e Raban, arie eie e
kasiung ma e vevineung ma e kinoung.”

4

Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Mataio 13:1-9; Luka 8:4-8)

1 Io, e Iesu a te buer nga vavasengei i gegen mi barateis
i Galili. Mi bineit ian gi ta nga beit viririsie a nga palan
beitsak. Io, e Iesu a nga ka simi galeu nge mogos i popon.
Mi galeu a nga mogos i rou ma mi bineit gi nga tuir i koen.
2 A nga vavasengei segie ngan bu kepineits palan ngan bu
nama puppuo. Ma si ken vinasengei a nga pevien ne,
3 “Nga rorong! Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi
ei.
4 Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pi ei mene gi nga kor simi
baiveisveis. Ma bu ma gi nga nemei nge nganie gie.
5 Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie
mi pier a kap nga leong en. Ine bu pi ei gi nga tsutsuleik
lalapus, simi vunan mi pier a nga lili mo.
6 Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor
gi nga bileits nge bukuk, simi vunan a kap kavo uvigie.
7 Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu
suo tsotso gi nga to leong ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor.
Io, gi kap ba nga oit nia vua nge vuovuo.
8 Bu pei mene gi nga kor simi banga pier. Gi nga tsutsuleik
rovotsour nge to leong ma gi nga vua nge vuovuo. Bu mene
keskes gi nga vua nge vuovuo a oit ba sinangavur tour, bu
mene a oit bu sinangavur mi napaririem potsu kes, ma bu
mene a oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga
tsuorkie.”
9 Samo e Iesu a nga pevien, “Eie ese ta suvu taterieng nia
rorong, ta ngas rorong.”
10 Sien e Iesu ta nga mon kesen, mi sinangavur kes ma luo
bu madar tovtov ma bu mei mene gi nga nemei sien ma gi
nga vosuoreie ngan mi vunan ine ken nama puppuo.
11 E Iesu a nga oeng segie ven ne, “E Raban a te nga terie
senga mi sinavei nia telekiran bu kepineits mumuningei

surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Eiekesen bu
kepineits kokouk o vokokotie sibu nama puppuo segie ian
kap va kong kulou.
12 Terengien,

" 'Gi ta dedeng nge dedeng, eiekesen gi ta kap dedeng kilal
ma gi ta rorong nge rorong, eiekesen gi ta kap rong
telekiran.
Sien va a kap malan ian, va gi mang vurisan bu arogie,
ma e Raban a mang vodon rivie kegi sar sinavei
tsokor!' "

13 Samo e Iesu a nga oeng segie, "Vasa, nga kap katsep ine
simi nama puppuo? Sien va nga ta kap katsep, vasa nga ta
oit nia katsep ven si ka nama puppuo mene?
14 Mi ka tsuotstsuor a tsuorkie ken nama e Raban.
15 Bu pei gi ta kor simi baiveisveis arie egie ese gi ta
rongomie mi nama ma i murien ine, e Satan a nemei ma
a me tsang rivie ine mi nama gi ta nga tsuorkie i arogie.
16 Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets arie egie
ese gi ta rongomie mi nama ma ian ngas te, gi poro ngan
mi nires.
17 Eiekesen, gi to lili mo, a, gi maet simi vunan a kap ka
uvigie. Sien va ka tsienakor o, kavo vinekikin va ta beit
surie ine mi nama, gi ta kor lalapus mo.
18 Bu pei gi ta kor i kotubuon bu suo tsotso arie egie ese
gi tate nga rongomie mi nama.
19 Eiekesen, man sar aor tsak ine mi tino, ma bu lalaron
nia suvuram, ma bu lalaron nia suvuon bu suasuada
kepineits, gi rubukien, ma gi pipitsie ine mi nama nge tsana
va ta kap vua.
20 Bu pei gi ta kor i popon mi banga pier arie egie ese gi ta
rongomie ine mi nama nge suvuon si kegi tino. Ma gi vua
nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua nge vuovuo a nga
oit ba sinangavur tour, bu mene a nga oit bu sinangavur mi
napaririem potsu kes, ma bu mene a nga oit mi sinangavur
kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie."

Mi berber i popon man mogomogos
(Luka 8:16-18)

21 E Iesu a nga oeng segie, "Vasa, nga ko poro mi bember
nge terie i pakien mi utut o, mi tsur? A kap, nga ko terie i
popon man mogomogos.
22 Mi sana kepineits ta mumuningei ta tsorubeit simi
taparang ma mi sana kepineits ta kokoiv ta tsorubeit vasvas.
23 Sien va ka mene a suvu taterieng nia rorong, ta rorong."

4:12 ISA 6:9,10

24 A nga pevien buer, “Vodon surie misa nga ta rongomie.
E Raban ta pua nga ngan mi puppuo nga ta puangan bu mei
mene, eiekesen ta terie te buer ta leong i popon vunie nga.
25 Segie ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta
buer veleongtie kegi sar sinavei. Ma segie ese gi ta kap suvu
sinavei, misasien va kegi puk sinavei ta lili mo, e Raban ta
por tsana segie.”

Man nama puppuo mi pi ei ta to

26 E Iesu a te buer nga pevien, “Ken sinavei e Raban nia
vuor, a malan ne. Mi ka a nga riv pi ei i popon mi pier.
27 Ma a nga muang sibu rokati nge pan sibu rosisiat ma
mi pi ei a nga papak nge to leong veisveis. Eiekesen ine mi
ka a kap telekiran vasa a nga to ven.
28 Mi pier kesen a tsana ine mi pei va ta to leong nge vua
ven ne, ‘vourvour mi aien, samo mi kievkiev, ma samo bu
vuovuo die i aron’.
29 Sien va mi kievkiev va tate komois, ta lem tsana ngan
mi sele, simi vunan mi ra nia kakarie mi tau a te beit.”

Man nama puppuo mi pi mastat
(Mataio 13:31,32,34; Luka 13:18,19)

30 E Iesu a te buer nga pevien, “Mi sana kepineits giet ta
oit nia pua ngan mi sinavien e Raban nia vuor va a malan,
o, mi sana nama puppuo giet ta oit nia vokokotie nia pua
ngan?
31 Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi pi mastat. Ine
mi pi mastat a lili beitsak sibu pi ei kokouk gi ta tsuorkie
simi pier.
32 Eiekesen, sien va gi ta tsuorkie, ta to ma ta leong rio bu
tsientsuor kokouk i tau. Ma buer bu ma gi ta oit nia tsana
magi sar tou simi minoruvien bu rakarakan leong.”
33 Ngan bu nama puppuo palan malan ine, e Iesu a nga
vasangan segie ngan bu kepineits palan gi ta nga oit nia
katsep sien.
34 E Iesu a nga ko vavasengei segie ngan mo bu nama
puppuo. Eiekesen, sien va ta nga mon kesen meie ken sar
madar tovtov a nangba nga ko palsie man vuevue bu nama
puppuo.

E Iesu a nga vara tiko ngan mi mour leong
(Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Sien tate nga reivreiv seserigo ian simi ra, a nga oeng
si ken sar madar tovtov, “Giet ta rakot simi bienangaev ka
nikot.”
36 Io, gi nga sorvekenan mi bineit ma gi nga tsuk ngan mi
galeu e Iesu tate nga ka sien. Bu galeu mene buer gi nga
soer kokouk meie.

37 Samo mi lon a te nga tamtuir, ma bu naov gi nga vakaek
nge kopo vovoi simi galeu, ma a te nga vatvatta luluis.
38 E Iesu a nga kuraeng ngan mi kurakuraeng ma a nga
muang i taven mi galeu. Bu madar tovtov gi nga vapada
nge oeng sien, “Vavvasengei, a kap putu si ke vienviendon
sien va giet ta luluis?”
39 Io, a nga tsik tamtuir nge oeng ngeisngeis simi mour
ma bu peiv, “Bong nge tiko!” Io, mi mour a nga kor girir
ma a nga tiko rovoriu.
40 A nga oeng si ken sar madar tovtov, “Surie misa nga ta
motou? Vasa, nga kap ngas suvu vodovodon tuktuk?”
41 Gi nga motou beitsak ma gi nga vevirei nge gie keskes,
“Ese ine? Misasien buer mi mour ma bu peiv gi rorong
sien!”

5

E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie

(Mataio 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Gi nga soer kitipie mi barateis i Galili rakot simi korot
leong i Gerasa.
2 Sien e Iesu tate nga tsour simi galeu, a nga suoeie mi
ka ta nga rovotsour kovuni sibu rie puppuon. Ine mi ka mi
tsaka moromoruo a nga tsegerie.
3 Ma a nga ko mon i kotubuon bu monmon ma kap ka
mene a ba nga oit nia rakopie nge visie, misasien bu tsen.
4 Palan bu ra gi nga ko visie ba riman ma ba kamen,
eiekesen a nga ko motukie bu tsen ma bu baivinis aen siba
kamen. Kap ka mene a nga ngeisngeis oit nia tseiptseiprio.
5 Sibu rokati ma rosisiat, i kotubuon bu monmon ma i
popon bu kuitskuits ine mi ka a nga ko koup kuar nge tava
eie kesen ngan bu poko vunavout.
6 Sien ta nga pare e Iesu i pek lili ngas te, a nga soer rakot
sien ma a nga sege pukupukukaek i matan.
7 Ma ine mi ka a nga koup leong, “Iesu, Natuon e Raban
ese ta tsiroup! Ke sana baitutuir meie iou? O nongie no
simi asan e Raban va e ta kap votorosie iou!”
8 A nga koup ven ne, simi vunan e Iesu a te nga oeng sien,
“Moromoruo tsak! Rovotsour sorvekenan ine mi ka.”
9 Samo e Iesu a nga vosuoreie, “Ese mi asa?”
A nga kuil nama, “Mi asoung e Gargarleong, simi vunan
gei palan.”
10 Ma a nga vor ve nono masitinoiv se Iesu va ta kap nga
matokera gie ian simi korot.
11 Mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits
vatavatat.

12 Bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv se Iesu, “Tura
gei rakot i kotubugie bu bor va gei ta mang rubukien segie.”
13 E Iesu a nga tor, ma bu tsaka moromoruo gi nga
rovotsour ma gi nga rubukien sibu bor. Mi varin bor, mi
aesaes sien a nga vatvatta ba sinangavur luo soloba (2,000),
gi nga soer peuk simi malamala tsetseir nge tsibour i rou,
ma gi nga kong maet.

14 Bu ka gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge ra vavatei
ngan ine mi kepineits i aron bu taon ma bu enamon i uot
i Gerasa. Ma mi kulou gi nga rakot nge ra pare mi sana
kepineits ta nga tsorubeit.
15 Sien gi ta nga me beit se Iesu, gi nga pare ine mi ka bu
tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie ta nga mogos, ma a
te nga lavlav nge suvu banga vienviendon. Ma egie kokouk
gi nga motou.
16 Egie ese gi ta nga me pare ine mi kepineits, gi nga
potsukie simi kulou mi sana kepineits ta nga tsorubeit ine
simi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie ma buer
misa ta nga tsorubeit sibu bor.
17 Surie ine, mi kulou gi nga vakaek nge nongie e Iesu nia
sorvekenan kegi enamon.

18 Sien e Iesu tate nga visi ka simi galeu, ine mi ka bu
tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie, a nga nongie e Iesu
va ta nga nomeie.
19 E Iesu a kap nga tor ngan, eiekesen a nga oeng sien,
“Muerengei rakot sibu patsa nge vateie gie ngan mi sana
kepineits mi Nguts tate nga tsana sevoi ma vasa a nga toiv
venenga no.”
20 Io, ine mi ka a nga veis rakot i Dekapolis ma a nga
vakaek nge vavatei ngan bu sana kepineits e Iesu ta nga
tsana sien. Ma mi kulou kokouk gi nga kudier tsak.

Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 E Iesu a te buer nga tsourarak nge galeu rakot simi
bienengeiv ka nikot simi barateis. Sien tate nga so mon i
koen, mi bineit leong gi nga beit viririsie.
22 Samo e Iairo mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda
a nga beit en ian. Sien ta nga pare e Iesu, a nga sege
pukupukukaek i matan.
23 Ma a nga no masitinoiv ngeisngeis sien, “E natung
vevien lili a te vatvatta mesei. O nongie no va e ta nemei
nge me soburo, terengien va ta mang ketseketseng si man
mienarouk ma ta to.”
24 Io, e Iesu a nga nomeie.

Mi bineit leong gi nga vemusurie ma gi nga bubutit viririsie.
25 Ma mi vevien a nga mon ian en buer ese ta nga
suvuon mi mienarouk nia kavakava mi dar sibu avareit mi
sinangavur kes ma luo.
26 A nga ko rongmetsikien mi vinavasor leong. Palan bu
porpor oiv gi te nga pilang nia vatoa si man mienarouk. Io,
a te nga vaton ken sar lakep, eiekesen man mienarouk a
kap nga voto mo ma a si nga vor ve tsotsorubeit leong.
27 Sien ta nga rongovan e Iesu, a nga veis nemei ka i
murien e Iesu i kotubuon mi bineit. Ma a nga tobelie ken
lavlav e Iesu.
28 Simi vunan, a nga vodon ven ne, “Sien va o ta tobelie
ken lavlav, ta voto mong mienarouk.”
29 Ian ngas te, a kap nga kava te mi dar ma a nga
rongmetsikien simi kurikurien va a te nga ketseketseng si
man mienarouk.
30 Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran va mi ngeisngeis a
nga tsour sorvekenan. E Iesu a nga tuir vuris ma a nga virei,
“Ese a tobelie kong lavlav?”

31 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama sien, “E pare
mi bineit ine gi ta viririsie no. Surie misa e ta virei va ese
a tobelie no?”
32 Eiekesen e Iesu a ngas nga vor ve dendeng veriris nia
pare ian mi vevien ese ta nga tobelie.
33 Samo ine mi vevien ta nga tobelie a nga telekiran mi
sana kepineits ta nga tsorubeit sien. A nga nemei nge
me sege pukupukukaek i kamen ma a nga dedeir ngan mi
mientou nge pengan se Iesu mi tuktuk.
34 E Iesu a nga oeng sien, “Natung, ke vodovodon tuktuk
a te vatoa no si ma mienarouk. Veis ngan mi molu. E te
ketseketseng si ke sar vinavasor.”

35 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, bu mei gi
nga kovuni si ken vonuo e Iairo, mi muomuo simi vona
rengeir sibu Iuda. Ma gi nga pevien, “E natu vevien a te
maet. Kian va e tate buer vobusie mi vavvasengei.”

36 E Iesu a nga vodon sasavoir ngan misa gi ta nga pengan
ma a nga oeng se Iairo, “Kian va e ta aor tsak, vodovodon
tuktuk mo.”
37 E Iesu a kap nga tor ngan ka mei mene va ta nga
vemusurie, eiekesen mo e Petro, a, e Iakobo, ma e Ioanes
e kasien e Iakobo.
38 Sien gi tate nga beit si ken vonuo ian mi muomuo simi
vona rengeir, a nga dengarie mi vegululo ma bu mei gi ta
nga ta masitinoiv nge ta koupkoup.

39 A nga rubukien ma a nga oeng segie, “Nia sa ine bu
vegululo ma mi tina? Mi tetsikevien a kap maet, eiekesen a
muang mo.”
40 Eiekesen gi si nga vavangiets ngan.
I murien tate nga ture vorotsoruo gie kokouk, e Iesu a nga
kerie e taman ma e kinan ine mi tetsikevien ma ba madar
tovtov ian gituo ta nga nomeie. Ma gi te nga rubukien simi
korot ivie ine mi tetsikevien ta nga mutur en.
41 E Iesu a nga popor i riman ine mi tetsikevien ma a nga
oeng sien, “Talita koum!” (man vuevue va, “Tetsikevien, o
oeng sevoi, tamtuir!”.)
42 Ian ngas te, ine mi tetsikevien a nga tamtuir nge
veisveis. A te nga sinangavur kes ma luo ken sar avareit.
Surie ine mi kepineits, gi nga kudier beitsak.
43 E Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga
pepengan sibu mei mene, ma a nga oeng segie va gi ta nga
tabarie ine mi tetsikevien.

6

Mi propet kap man ka minangarei
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

1 E Iesu a nga veis sorvekenan en ne ma a nga rakot si ken
enamon i Nasaret ma ken sar madar tovtov gi nga nomeie.
2 Sien mi Rangi Minaes tate nga beit, a nga vakaek nge
vavasengei simi vona rengeir sibu Iuda ma palan bu mei gi
ta nga rongomie gi nga kudier.
Gi nga vevirei nge gie, “Ivie ine mi ka a nga tserie en ine
bu kepineits? Mi sana banga vienviendon a te suvuon va ta
tsana buer bu kepineits ni vovokudier?
3 Giet si kia va eie mo mi ka tsangtsang vonuo ma e natuon
e Maria, ma bu kasien, e Iakobo, e Ioses, e Iudas ma e Simon.
Bu vevinen gi mon ine meie giet.” Ma gi nga mekitsan e
Iesu.
4 E Iesu a nga oeng segie, “Mi propet a suvu minangarei
sibu enamon mene, eiekesen si ken enamon, ma sibu
patsan, ma si ken vonuo, a kap.”
5 E Iesu a kap nga oit nia tsana ka kepineits ni vovokudier
en ne, eiekesen a nga teir riem i popon ba tamat mienarouk
mo ma a nga vatoa gie.
6 Ma a nga nak nge gie sien gi ta kap nga vodovodon
tuktuk.

E Iesu a nga turan bu madar tovtov
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

Samo, e Iesu a nga veis rakot sibu enamon ververiris en
ne ma a nga vavasengei simi kulou.

7 A nga kukuo mi sinangavur kes ma luo ken sar madar
tovtov, ma a nga ture luoluo nge gie. Ma a nga teir
ngeisngeis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo.
8 Ine, arie ken sar nama vavakatsep. “Kian va nga ta poro
ka kepineits nian mi vineis, eiekesen mi vaong mo. Kian va
nga ta poro ka tsoik, lapa, ma lakep meie nga.
9 Tseik poppop sibu kamenga, eiekesen kian va nga ta por
vevveleis.
10 Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, mon ian en oit va
nga ta sorvekenan ine mi enamon.
11 Ma sien va ka enamon ta kap resmata nga o, rorong
senga, titikan mi puit sibu kamenga nge sorvekena gie. Ine
arie mi kepineits nia vasangan segie va e Raban ta votorosie
gie.”
12 Gi nga veis ma gi nga vavatei simi kulou va gi ta ngas
nga vodon vuris.
13 Gi nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo, ma gi
nga soe oel sibu tamat mienarouk palan nge vatoa gie.

E Erot a nga kitipie mi ruan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 E Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, a nga
rongovan ine bu kepineits surie e Iesu, simi vunan mi asan
e Iesu a te nga rorongovei. Bu mei gi nga pevien, “E Ioanes
mi ka ni sinusuruiv a te buer to muerengei simi miensei,
ma arie mi vunan ine, a suvuon ine bu ngeisngeis nia tsana
bu kepineits ni vovokudier.”
15 Bu mei mene gi nga pevien, “Eie e Eliia.”
Ma bu mei mene ngas buer gi nga pevien, “Eie mi propet,
malan mi meinmenigie bu propet muomuo ngas te.”
16 Eiekesen, sien e Erot ta nga rongovan ine, a nga vor ve
pepevien, “Eie e Ioanes o ta nga kitip tsana mi kovan, a te
to muerengei!”
17 E Erot a nga vakokoit ven ne, simi vunan eie ngas te a
nga tuturei va gi ta nga rakopie e Ioanes nge terie simi vona
vinatoreis. A nga tsana malan ine surie e Erodias ese ta be
nga muna reie e Pilipo, e kasien. Eiekesen e Erot a te buer
nga reie ine mi vevien.
18 E Ioanes a nga ko munu oeng matan e Erot ven ne, “A
kap duis sevoi va e ta reie ken vevien e kasi.”
19 Surie ine, e Erodias a nga karto e Ioanes ma a nga lalaro
kenvamate. Eiekesen a kap nga oit nia keda,
20 simi vunan e Erot a nga motovan e Ioanes ma a nga ko
tuir kitipan va e Erodias ta masi nga kenvamate e Ioanes,
surie a nga telekiran va e Ioanes eie mi ka ese mi sinavien
a nga tamat, ma a nga naneie vakalaie e Ioanes. Sien e

Erot ta nga rongomie e Ioanes, a nga mangmangarien bu namanien, eiekesen a ngas nga ko lalaro rorong sien.

21 Simi rangi barabaramatan ken kienakav e Erot, e Erodias a nangba nga suvuon mi kientsep nia keda e Ioanes. Ian simi ra e Erot a nga tsana mi nginou leong nian ken sar kovakova ka i pakien ken vinuor ma bu muomuo leong simi kulou ni minakiur ma bu muomuo i Galili.

22 Sien e natuon vevien e Erodias ta nga rubukien nge me sieng, a nga varese e Erot ma ken sar vasier.

Mi kovakova ka leong a nga oeng simi tosuor, “Nongie ka sana kepineits e ta lalaron seou ma o ta terie sevoi.”

23 Ma a nga kukubuits ngan mi vakavakariem, “Mi sana kepineits e ta nongie iou, o ta terie sevoi, misasien va mi kapien buer si kong mangmagoso nguts.”

24 Ine mi tosuor a nga veis rovotsour ma a nga ra vereie e kinan, “Mi sana kepineits o ta virei ngan?”

E kinan a nga kuil nama, “Mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv.”

25 Ian ngas te, ine mi tosuor a nga lalapus rakot simi kovakova ka leong meie ngan ken lalaron nge pevien, “O lalaron va e ta terie seou mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv i aron ka leisleis ine ngas te.”

26 Mi kovakova ka leong a nga aor tsak beitsak, eiekesen surie ken vakavakariem ma ken sar vasier gi te nga rongomie ken vakavakariem, a kap ba nga lalaro vuvurisei sien.

27 Io, ian ngas te, a nga turan mi ka simi minakiur ngan mi tinuturei nia por nemei ngan mi kovan e Ioanes. Ine mi ka a nga rakot nge ra kitip tsana mi kovan e Ioanes i aron mi vona vinatoreis.

28 Ma a nga por muerngan mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie ine simi tosuor, ma a nga sor rakot ngan se kinan.

29 Sien ken sar madar tovtov e Ioanes gi ta nga rongovan ine, gi nga nemei nge me poro mi piripirien ma gi nga ra puonongie.

E Iesu a nga tabarie mi 5,000 mi kulou
(Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)

30 Bu aposol gi nga muerengei ma gi nga me pengan se Iesu bu kepineits kokouk gi ta nga tsana ma gi ta nga vasangan.

31 E Iesu ma ken sar aposol gi kap nga suvuon ka kientsep nia ngou, simi vunan a nga palan bu mei gi nga mono nemei ma muerengei. Io, e Iesu a nga oeng segie, “Nga nomeie iou ma giet ta rakot si ka korot ta menemenen ma nga ta por minaes en.”

32 Io, gi nga ka simi galeu egie kesegie mo nge tsourarak
rakot simi korot ta nga menemenen.
33 Eiekesen sien gi ta nga tsuk, palan bu mei gi nga pare
gie. Ma bu mei gi nga soer kovuni sibu enamon kokouk nge
muna so beit segie.
34 Sien e Iesu tate nga so tsaer nge pare mi bineit leong, a
nga tovie gie, simi vunan gi nga malan bu sipsip kap magi
ka ka nennei. Io, a nga vakaek nge vavasengei segie ngan
bu kepineits palan.
35 Sien tate nga vor reivreiv, ken sar madar tovtov gi nga
nemei sien, ma gi nga pevien, “A te reivreiv ma ine mi korot
a mon peken bu enamon.
36 Ture vavasie mi bineit va gi ta mang rakot sibu korot
tsangtsang tau ma sibu enamon, va gi ta mang ra vorie magi
kavo nginonginou.”
37 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Nga tabarie gie ngan
kavo nginonginou!”

Gi nga oeng sien, “E lalaron va gei ta voir nginonginou
ngan ba sinangavur luo koboit (200) bu lakep denari nge
tabarie gie?”
38 A nga virei, “Nga suvuon a vovies bu tsoik? Nga ra
dedeng.”

Sien gi ta nga muerengei, gi nga pevien, “Ba tsoik mi
napaririem ma ba ie luo meses gei vorotan.”
39 Samo, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos
sibu gargar i popon mi potpotbor.
40 Io, gi nga mogos sibu gargar. Bu gargar mene a nga oit
mi sinangavur kes koboit (100) mi aesaes kokouk segie ma
bu gargar mene a nga oit bu sinangavur mi napaririem (50).
41 E Iesu a nga poro ba tsoik napaririem ma ba ie meses
luo, ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase
gie. Ma a nga potpot terie bu tsoik si ken sar madar
tovtov nia tabarie mi bineit. A nga potakie ba ie luo buer i
kotubuon mi bineit kokouk.
42 Ma gi nga ngou ma gi nga ti.
43 Ma bu madar tovtov gi nga vovosuo bu leke mi
sinangavur kes ma luo ngan bu keipkepide tsoik ma ie.
44 Mi aesaes kokouk sibu ka gi ta nga ngou a nga oit bu
sinangavur mi napaririem soloba (5,000).

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Ioanes 6:15-21)

6:37 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

45 Ian ngas te, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov
va gi tate nga ka simi galeu nge muo rakot i Betsaida. Sien
eie va ta be nga ture vavasie mi bineit.
46 I murien tate nga ture vavasie gie, e Iesu a nga veis kien
i gegen mi pout nia ra no.
47 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi galeu a te nga mon
i kutum simi barateis ma e Iesu kesen mo a te nga mon i
koen.
48 A nga pare bu madar tovtov gi tate nga keilkeilgo tarave
bu voes simi vunan gi nga suoeie mi mour. Simi to vagoso
ador tate nga ta, e Iesu a nga veis i popon mi barateis rakot
segie ma a te nga vatvatta veis rov rio gie.
49 Sien gi ta nga pare ta nga veis i popon mi barateis, gi si
nga kia va eie mi tonuo. Ma gi nga kudier koupkoup,
50 simi vunan egie kokouk gi nga pare ma gi nga motou
beitsak.
Ian ngas te, e Iesu a nga oeng segie, “Bu aronga ta
menemenen. Kian va nga ta motou! Arie eou mo.”
51 Samo a nga rov ka simi galeu meie gie ma mi mour a
nga voto. Ma gi nga kudier beitsak,
52 simi vunan gi kap nga katsep si man vuevue ian mi
kepineits ta nga tsorubeit sibu tsoik, surie bu arogie a nga
teng.
53 Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret,
ma gi nga koroir vangvangasie mi galeu ian en.
54 Ian ngas te sien gi tate nga tsour simi galeu, mi kulou
gi nga deng kielala e Iesu.
55 Ma gi nga soer veriris ian simi enamon kokouk ma gi
nga sorokie bu tamat mienarouk i popon bu tsur rakot sibu
sana korot gi ta nga rongovan va e Iesu a nga mon en.
56 Ma sibu korot kokouk va ta nga rakot en, bu enamon,
o, bu taon o, bu korot tsangtsang tau, gi nga ko vogosongie
bu tamat mienarouk sibu korot nia verikuil nge kepineits.
Ma gi nga ko no masitinoiv seie va ta nga tor nge gie va gi
ta nga tobelie mo mi tangatson man tsetstseik. Ma egie ese
gi ta nga tobelie, gi nga ketseketseng si magi sar mienarouk.

7

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta kap melemelen

(Mataio 15:1-9)

1 Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi
ta nga kovuni i Ierusalem, gi nga oir kouk i babaren e Iesu.
2 Ma gi nga pare ken sar madar tovtov mene e Iesu gi kap
nga vavano bu rimagie ma gi nga ngou ngan bu rimagie
bita.

3 (Bu Parisaio ma bu Iuda kokouk gi kap nga ko ngou oit
va gi ta muna vavano bu rimagie vemusurie bu sinavei sibu
tubugie.
4 Sien va gi ta nga muerengei simi korot nia verikuil
nge kepineits, gi ta kap nga ngou oit va gi ta muna vara
melemelen nge gie ngan mi da. Ma gi nga vemusurie palan
bu sinavei mene sibu tubugie, malan mi sinavei nia govorie
bu koi unun, bu utut ma bu sosopen.)

5 Io, bu Parisaio ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga
vosuoreie e Iesu, "Surie misa ke sar madar tovtov gi ta kap
vemusurie bu sinavei sibu tubugiet? Gi si ngou ngan bu
riem bita."
6 E Iesu a nga kuil nama, "Ken nama e Isaia ta nga
vokokotie surie nga, a tuktuk va enga bu malamala ka duis.
Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

" 'Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngutsugie mo,
eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
7 Kegi rengeir nemei seou a sasavoir mo,
simi vunan gi ko vasengei ngan bu vinuor mi kulou mo
gi ta nga vabatie.'

8 Nga ko tsupuk rivie bu vuna vinuor se Raban eiekesen nga
ko vemusurie bu sinavei simi kulou mo."
9 Ma e Iesu a nga oeng segie, "Nga ko sievei beitsak nia
tsupuk rivie Ken vuna vinuor e Raban terengien nga ta
mang vemusurie bu sinavei sibu tubunga!
10 E Moses a nga pevien, 'Nga ta mangaran bu tamanga
ma bu kinanga', ma 'Eie ese ta oeng vatsakatie e taman o,
e kinan, gi ta ngas kenvamate.'
11 Eiekesen nga ko pevien va sien va ka mei ta oeng se
taman o, se kinan, 'Mi kepineits o ta oit nia kulie ngado
ngan, eie te mi Korban,' (Mi Korban eie mi tienebeir rakot
se Raban),
12 io, nga ko sunuir va mi ka ta kap tsana ka kepineits nia
kulie e taman o, e kinan.
13 Ma surie ine, nga ko beir rivie ken nama e Raban ngan
bu sinavei sibu tubunga ian nga tate vasangan sibu natunga.
Ma nga ko tsana buer palan bu kepineits malan ian."

14 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien,
a nga pevien, "Nga rorong seou terengien va nga ta mang
katsep kalei.

7:7 ISA 29:13 **7:10** EXO 20:12; DEU 5:16 **7:10** EXO 21:17; LEV 20:9

15 Kap ka kepineits ta mon i marar si ka mei a oit nia vara
bita ngan sien va ta rubukien i aron. Eiekesen, mi sana
kepineits ta rovotsour kovuni i aron, arie a vara bita ngan.
16 [Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.]”
17 I murien e Iesu tate nga sorvekenan mi bineit nge
rubukien simi vonuo, ken sar madar tovtov gi nga vosuoreie
surie ngan ine mi nama puppuo.
18 E Iesu a nga pevien, “Vasa, nga kap ngas katsep? Kap
ka kepineits ta rubukien i aron mi mei kuvu i marar, a oit
nia vara bita ngan.
19 Simi vunan, a kap rubukien i aron, eiekesen a rubukien
mo simi kititan, ma samo a te buer rovotsour.” (E Iesu ta nga
vuotongie ine mi nama nia vakatsepa va bu nginonginou
kokouk a melemelen.)
20 E Iesu a nga pevien buer, “Mi sana kepineits ta
rovotsour simi mei, arie mi kepineits a vara bita ngan.
21 Bu tsaka kepineits gi ta kovuni die i aron mi ka. Arie
egie bu tsaka vienviendon, mi sinavei nia tetteririv, mi
sinavei nia puer, mi sinavei nia kenvamate mi mei, mi
sinavei nia rei puer,
22 ma mi sinavei nia ngaguo, mi sinavei malangiets, mi
sinavei ni pouts bit, mi sinavei ni mala kopuen, mi sinavei
ni ngunguts, mi sinavei ni oengoeng tsak, mi sinavei ni
kakaleong, ma mi sinavei ni mala be.
23 Ine bu tsaka kepineits gi kovuni die i aron mi ka ma gi
vara bita ngan.”

Ken vodovodon tuktuk mi vevine kibang
(Mataio 15:21-28)

24 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis
beit vatavatat simi enamon i Turos. Ma a nga so rubukien
simi vonuo ma a kap nga lalaron va ka mei ta nga telekiran
ken bineit, eiekesen a kap nga oit nia muningan ken bineit.
25 Io, mi vevien ese e natuon vevien mi tsaka moromoruo
ta nga tsegerie, a nga nemei lalapus sien ta nga rongovan
va e Iesu a te nga beit. Ma a nga me sege pukupukukaek i
kamen e Iesu.
26 Ine mi vevien eie mi Kibang, kap va mi Iuda, gi nga kava
i Ponisia i aron mi enamon leong i Siria. A nga no masitinoiv
se Iesu va ta nga kareir rivie mi tsaka moromoruo se natuon
vevien.
27 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Vourvour, gei ta be
tabarie bu natu madar vaotie kegi lalaron. Surie a kap duis
va gei ta poro magi tsoik bu natu madar nge tomeke terie
sibu kopuen.”

28 Mi vevien a nga kuil nama, “A tuktuk, mi Nguts,
eiekesen bu kopuen i pakien mi tsur ngongou buer gi ko
nganie bu mememuru nginonginou sibu natu madar.”
29 Samo e Iesu a nga oeng ine simi vevien, “Surie ine ke
nama, e tate veis. Mi tsaka moromoruo a te sorvekenan e
natu vevien.”
30 Sien ine mi vevien ta nga muerengei beit si ken vonuo,
a nga so vorotan va e natuon ta nga mutur i popon mi tsur
ma mi tsaka moromoruo a te nga tsour sorvekenan.

E Iesu a nga vatoa mi ngong

31 Samo e Iesu a nga sorvekenan mi enamon vatvatta i
Turos, ma a nga veis rov riu ka i kotubuon mi enamon i
Sidon, ma a nga peuk simi barateis i Galili simi enamon
leong i Dekapolis.
32 Ian en, bu mei gi nga kir nemei ngan seie mi ka ngong.
Ma gi nga no masitinoiv se Iesu va ta nga teir riem i popon
ine mi ka.
33 I murien e Iesu tate nga kir kesevan ine mi ka rakot
i gege sorvekenan mi bineit, a nga tsure terie ba pitsipitsi
riman siba tateringan ine mi ka. Samo a nga kinouts simi
pitsipitsiriman ma a nga tobelie mi karamen ine mi ka.
34 E Iesu a nga dedeng kien simi rangit ma a nga
maesaram nge pevien ne simi ka, “Epata!” (man vuevue
va, “E ta katsep!”)
35 Ian ngas te, ba tateringan ine mi ka a nga katsep, ma
mi karamen a te nga ketseketseng ma a nga vakaek nge
vakvakokoit kalei.
36 E Iesu a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta kap nga
pengan si ka mei mene. Eiekesen, misasien ta nga vangenge
gie, gi ngas nga vor ve pepengan.
37 Mi kulou gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Eie a te
tsang vititirie bu kepineits kokouk. A tsana buer va mi pi ta
rorong ma mi ngong ta vakokoit.”

8

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou
(Mataio 15:32-39)

1 Ian sibu ra, mi bineit leong mene gi te buer nga me beit
kouk. Ma sien gi ta kap nga suvuon te ka puk nginonginou,
e Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga pevien,
2 “O tovie ine mi bineit. Gi te me mon meie iou en ne oit
ba ra tour, ma kap te magi kavo nginonginou.
3 Sien va o ta ture muer nge gie rakot si kegi sar enamon
meie mi vientor, ta so girigirir bu matagie i sar, simi vunan
bu mei mene segie gi veis kovuni te i pek.”

4 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, “Ivie giet ta oit
nia por tsoik en ine simi korot beir nia tabarie gie kokouk?”
5 E Iesu a nga virei, “A voveis bu tsoik nga suvuon?”
Gi nga kuil nama, “Mi napaririem potsu luo.”
6 Io, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i
keim simi kaber. Sien tate nga poro bu tsoik mi napaririem
potsu luo nge vuot kalei se Raban, a nga potakie gie ma a
nga terie gie si ken sar madar tovtov va gi ta nga tabarie
ngan mi bineit. Io, gi nga tsana malan.
7 Gi nga suvuon ba natu ie meses buer. E Iesu a nga vuot
kalei ngan buer se Raban surie ine ba ie ma a nga oeng sibu
madar tovtov nia potakie gie.
8 Mi kulou gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi
nga tsuokopie bu kepide nginonginou nge vovosuo ngan mi
napaririem potsu luo bu leke leong.
9 Mi aesaes kokouk ine simi bineit a nga oit malan ba
sinangavur voveit soloba (4,000). Ma e Iesu a nga ture
vavasie gie,
10 ma ian ngas te, a nga rov ka simi galeu meie ken
sar madar tovtov ma gi nga rakot simi enamon leong i
Dalmanuta.
11 Bu Parisaio gi nga nemei ma gi nga vakaek nge vetei
nge nama meie e Iesu. Gi nga vosuoreie nia konon va ta
nga tsana ka totourlekier ni vovokudier kovuni simi rangit.
12 E Iesu a nga maesaram ma a nga pevien, “Surie misa
mi kuoluon ine bu ra, gi ta virei surie ka totourlekier ni
vovokudier? O oeng tuktuk senga, kap ka totourlekier nga
ta pare.”
13 Samo a nga sorvekena gie ma a nga ka muerengei simi
galeu ma a nga tsourarak rakot simi bienengeiv ka nikot.

Mi iis sibu Parisaio ma se Erot
(Mataio 16:5-12)

14 Bu madar tovtov gi nga vodon punan nia por tsoik.
Eiekesen gi nga suvuon mi tsoik kes mo i aron mi galeu.
15 E Iesu a nga vanuo gie, “Nga nenei kalei. Nga ta ngas
naneie nga simi iis sibu Parisaio ma se Erot.”
16 Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie nge pevien,
“A vakokoit ven ne simi vunan giet kap suvu tsoik.”
17 E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vevuran ma a
nga vereie gie, “Surie misa nga ta vevuor va nga kap suvu
tsoik? Nga kap ngas katsep? Bu aronga a ngas bakiet?
18 ‘Nga suvu katsomat. Vasa, nga kap oit nia dedeng ngan?
Nga suvu taterieng. Vasa nga kap oit nia rorong ngan?’ Ma
vasa, nga kap vodonomie?

19 Sien o ta nga potakie ba tsoik mi napaririem nian bu
sinangavur mi napaririem soloba (5,000) mi kulou, a voveis
bu leke nga nga vovosuo ngan bu kepide nginonginou?”
Gi nga kuil nama, “Mi sinangavur kes ma luo.”
20 Ma sien o ta nga potakie bu tsoik mi napaririem potsu
luo nian ba sinangavur voveit soloba (4,000) mi kulou, a
voveis bu leke nga nga vovosuo nge kapekapien?
Gi nga kuil nama, “Mi napaririem potsu luo.”
21 E Iesu a nga oeng segie, “Ma vasa, nga kap ngas katsep?”

E Iesu a nga vatoa mi ka kael i Betsaida

22 Gi nga beit i Betsaida, ma bu mei gi nga kerie mi kael
ma gi nga no masitinoiv se Iesu va ta nga soburo.
23 E Iesu a nga popor ka i riman mi kael ma a nga kir
vorotsoruo i marar simi enamon. I murien e Iesu tate nga
kientsuo ba katsomatan nge teir riem i popon, a nga vereie,
“E pare ka kepineits?”
24 Mi kael a nga dedeng nge pevien, “O pare bu mei gi mat
malan va bu ei gi veisveis.”
25 E Iesu a buer nga teir riem i popon ba katsomatan ine
mi ka, io, ine mi ka a nga aan vangvangasie, ma samo ken
baidendeng a te nga kalei ma a nga deng vititirie te bu
kepineits kokouk.
26 E Iesu a nga oeng sien, “Rakot duis si ke vonuo. Ma
kian va e ta rakot nge pengan sibu mene simi enamon.”

Ken nama vavakatsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis rakot sibu
enamon viririsie mi enamon leong i Kaesarea Pilippoi. Sien
gi ta nga vor ve veisveis, a nga vosuoreie gie, “Mi kulou gi
pevien va eou ese?”
28 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e
Ioanes mi ka ni sinusuruiv; a, bu mei mene gi pevien va
evoi e Eliia, ma bu mei mene ngas buer gi pevien va evoi
mi meinmenien bu propet.”
29 Ma a nga vereie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou
ese?”
E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia.”
30 E Iesu a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan si
kavo mei mene va eie ese.

Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei
(Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Samo e Iesu a nga vakaek nge vavasengei si ken sar
madar tovtov va e Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin
palan. Ma bu muomuo simi kulou, bu prist leong, ma bu

vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta so sunuran ma gi ta
kenvamate. Ma i murien ba ra tour ta to muerengei.
32 E Iesu a nga vakatsepa vititirie ine mi nama. Ma e Petro
a nga kir terie i gege ma a nga vakaek nge patsarie.
33 Eiekesen sien e Iesu ta nga vuris nge pare ken sar madar
tovtov, a nga patsarie e Petro nge pevien, “Satan, tsupek
vekena Iou! Bu vienviendon e ta suvuon a kap kovuni se
Raban, eiekesen a kovuni mo simi ka.”
34 Samo e Iesu a nga kuk nemei ngan seie mi bineit meie
ken sar madar tovtov nge pevien, “Sien va ka mei ta lalaro
vemusurie iou, eie ta ngas vamoie eie kesen ma ta ngas
tsuok sorokie man koitskoits nge vemusurie iou.
35 Simi vunan eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken
tino. Eiekesen eie ese ta rivie ken tino surie Iou ma surie
mi Banga Vinavatei, ta suvuon mi tino.
36 Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kaber
kokouk eiekesen eie ta rivie ken tino?
37 O, mi sana kepineits mi ka a oit nia verikuil meie ngan
ken tino?
38 Mi kuoluon ine bu ra gi mon simi sinavei tetteririv ma
simi sinavei tsokor. Io, sien va ka mei a mengemengeir rivie
Iou ma mi Namaniung, e Natuon mi Ka ta so mengemengeir
rivie buer, sien va ta nemei meie ngan man matvinavaso e
Taman meie ken sar angelo e Raban.”

9

1 Ma e Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, kavo
mei senga gi ta tuir en ne, gi ta kap so maet i muan va gi ta
pare e Raban ta so vuor mi mangmagoso enaenamon ngan
mi ngeisngeis.”

Mi kurikurien e Iesu a nga vuris simi baidendeng
(Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36)

2 I murien bu ra mi napaririem potsu kes, e Iesu a nga
kerie e Petro, a, e Iakobo ma e Ioanes. Ma a nga kerie gituo
kien i popon mi pout leong ivie egie kesegie mo gi nga ra
mon en. Ian en, e Iesu a nga tsorubeit kekineits si kegituo
baidendeng.
3 Man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits nge kutsukut-
suleip. A nga puneits beitsak rio mi busobuso naov.
4 Samo e Eliia ma e Moses guor nga beit i matagituo nge
vakokoit meie e Iesu.
5 E Petro a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, a kalei sien
giet ta mon en ne. Gatuo ta voturie kaba papael tour, ke ka
mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e Eliia.”
6 E Petro a kap ba nga telekiran vasa va ta nga vakokoit
ven, simi vunan gituo te nga motou beitsak.

7 Samo mi balbal a nga tsorubeit nge kuva gie ma mi ien
kovuni simi balbal a nga pevien ne, “Ine arie e Natung ese
o ta tovie beitsak. Nga rorong sien!”
8 Puk kam lalapus, gituo ta nga dedeng veriris, eiekesen
gituo kap nga pare te ka mei mene, eiekesen e Iesu kesen
mo te.
9 Sien gi tate nga vor peukpeuk kovuni simi pout, e Iesu
a nga vengeng vangvangasie gituo va gituo ta kap nga
pepengan si ka mei mene misa gituo ta nga pare oit va e
Natuon mi Ka va ta ba to muerengei simi miensei.
10 Gituo nga vodon terie segituo kesegituo mo ine mi
nama, ma gituo nga vevuor tarave va misa man vuevue,
“Mi tino mumuerengei simi miensei.”
11 Ma gituo nga vosuoreie e Iesu, “Surie misa bu vavvasen-
gei sibu vinuor se Moses gi ta pevien va e Eliia ta ngas muna
beit?”
12 E Iesu a nga kuil nama, “A tuktuk, e Eliia ta ngas muna
beit nge tsang muerngan bu kepineits kokouk. Ma surie
misa mi Pakpak Leong ta pengan va e Natuon mi Ka ta ngas
suvu vinekikin palan ma gi ta mugumitsan?
13 Eiekesen, o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit. Ma
gi nga tsana bu suada kepineits kokouk gi ta nga lalaro
tsana sien malan be mo gi tate nga vataro surie simi Pakpak
Leong.”

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 17:14-21; Luka 9:37-43)

14 Sien gi tate nga muerengei vorotan bu madar tovtov
mene, gi nga pare mi bineit leong viririsie gie, ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vevuor meie gie.
15 Sien mi bineit gi ta nga pare e Iesu, gi nga kudier tsak
ma gi nga soer rakot nia ra res suoeie.
16 A nga virei, “Misa nga vevuor meie gie surie?”
17 Mi ka i aron mi bineit a nga kuil nama, “Vavvasengei,
o kir nemei ngan e natung sevoi, ese mi tsaka moromoruo
ta tsegerie ma a kap oit nia vakokoit.
18 Sibu keipkepide ra kokouk sien va mi tsaka moromoruo
ta tsegerie, ta tomekan simi kaber, ma ta kat nge guruos
mi ngutsuon nge vengvengio bu rivon, ma a ko vadotso mi
kurikurien. O te vosuoreie ke sar madar tovtov va gi ta
kareir rivie mi tsaka moromoruo, eiekesen gi kap oit.”
19 E Iesu a nga oeng segie, “Enga mi kuoluon ine bu ra,
kap kenga ka vodovodon tuktuk. Ese a ba nga pare o ta nga
mon meie nga? Ma ese a ba nga pare o ta nga sorokie kenga
sar putu? Nga kir nemei ngan seou mi madar.”

20 Io, gi nga kir nemei ngan. Ine mi tsaka moromoruo
sien tate nga pare e Iesu, ian ngas te, a nga vedederie ine
mi madar. Ine mi madar a nga tsibour mutur nge vuilvuil
simi kaber, ma mi ngutsuon a te nga kat nge guruos.
21 E Iesu a nga vosuoreie e taman mi madar, “Venenges te
a nga malan ne?”
A nga kuil nama, “Vakaek ngas te ta nga natu madar.
22 A nga ko tomekan i aron mi leing ma mi da nia
kenvamate. Eiekesen sien va e ta oit nia tsana ka kepineits,
tovie gei nge kulie gei.”
23 E Iesu a nga pevien, “Surie misa e ta pevien va, ‘Sien
va e ta oit?’ Bu kepineits kokouk a oit seie ese ta vodovodon
tuktuk.”
24 Ian ngas te, e taman ine mi madar a nga pevien, “O
vodovodon tuktuk. Kulie iou va kong vodovodon tuktuk ta
mang leong!”
25 Sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga veis lalapus
nemei, e Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo, “Evoi mi
tsaka moromoruo simi pi ma mi ngong. O oeng ngeisngeis
sevoi, rovotsour sorvekenan ma kian va e ta ba buer
tsegerie.”
26 Ine mi tsaka moromoruo a nga koup nge vadotso
vangvangasie ine mi madar ma a nga rovotsour. Ine mi
madar a te nga mat malan va a nga mesei ma palan bu mei
gi nga pevien, “A te maet.”
27 Eiekesen e Iesu a nga popor i riman ma a nga tsuok
voturie ma a nga tuir.
28 I murien e Iesu tate nga rubukien simi vonuo, ken sar
madar tovtov gi nga virei menentan, “Surie misa gei ta kap
oit nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo?”
29 E Iesu a nga pevien segie, “Ine mi suada tsaka
moromoruo nga oit nia kareir rivie ngan mo mi nono.”
30 Gi nga sorvekenan ine mi enamon ma gi nga veis ka
i aron i Galili. E Iesu a kap nga lalaron va ka mei ta nga
telekiran ivie gi nga mon en,
31 simi vunan a nga vavasengei si ken sar madar tovtov.
Ma a nga pevien, “E Natuon mi Ka, gi ta roev terie i riman
mi kulou. Gi ta kenvamate ma i murien ba ra tour ta to
muerengei.”
32 Eiekesen gi kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie. Ma
gi nga motou nia vosuoreie surie ine mi namanien.

Ese a tsiroup?
(Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48)

9:29 Mi pakapaka rorou mene gi tanga vataor ngan mi riem a pevien, ‘mi nono meie mi vorvor’.

33 Samo gi nga nemei i Kapernaum. Sien e Iesu tate nga
mon i aron mi vonuo, a nga vereie gie, “Misa nga vevuor
surie i sar?”
34 Eiekesen gi kap nga kuil nama simi vunan gi nga vevuor
surie va ese a tsiroup.
35 E Iesu a nga mogos, ma a nga kukuo mi sinangavur
kes ma luo bu madar tovtov nge pevien, “Sien va ka mei
ta lalaro muomuo, eie ta ngas vevemuir, ma eie ta ngas
petspets segie kokouk.”
36 A nga kerie mi natu madar nge voturie i kotubugie. Ma
a nga govitan nge pevien,
37 “Eie ese ta suguo ka mei segie ine bu natu madar simi
asoung, a suguo iou. Ma eie ese ta suguo iou, kap va a suguo
iou mo, eiekesen a suguo buer eie ese ta nga tura iou.”

Eie ese ta kap murien veie giet, eie segiet
(Luka 9:49,50)

38 E Ioanes a nga pevien, “Vavvasengei, gei nga pare mi
ka a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi asa. Ma
gei nga vangenge simi vunan eie kap va mi meinmenigiet.”
39 E Iesu a nga pevien, “Kian va nga ta vangenge, simi
vunan eie ese ta tsana bu kepineits ni vovokudier simi
asoung, a kap ba buer oit nia oeng vatsakatie iou.
40 Eie ese ta kap murien veie giet eie segiet.
41 O oeng tuktuk senga, eie ese ta terie ka koi da senga
simi vunan enga ken sar madar tovtov e Karisito, eie ta kap
ba votsorovie ken voirvoir.”

Bu kepineits nia vokorongie nga simi tsienakor
(Mataio 18:6-9; Luka 17:1,2)

42 “Ma sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine
bu mei lili gi ta vodovodon tuktuk seou va ta tsana mi
sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong
i konokonon nge ra votsorovie i rou.
43 Sien va mi rima ta vokorongie no nia tsana mi sinavei
tsokor, tav rivie. A kalei va e ta rubukien simi tino rovoriu
ngan ka riem kes mo, sien a kap kalei va e ta suvuon ba
rima kokouk nge rubukien ngan simi leing leong ian ta kap
ko mesei.
44 [Ian en, ‘Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap
ko mesei.’]
45 Ma sien va mi kame ta vokorongie no nia tsana mi
sinavei tsokor, tav rivie. A kalei va e ta rubukien simi tino
rovoriu ngan ka kaek kes mo, sien a kap kalei va e ta suvuon
ba kame kokouk ma gi ta tomeka no simi leing leong ian ta
kap ko mesei.

46 [Ian en, ‘Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap
ko mesei.’]
47 Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no nia tsana mi
sinavei tsokor, gaol rivie. A kalei beitsak va e ta rubukien si
ken mangmagoso Nguts e Raban ngan mo ka katsomat kes,
sien a kap kalei va e ta suvuon ba katsomata kokouk ma gi
ta tomeka no meie simi leing leong ian ta kap ko mesei.
48 Ian en,

“ ‘Bu kunkun gi kap ko maet,
ma mi leing a kap ko mesei.’

49 Mi kulou kokouk mi leing ta vara melemelen nge gie
malan mi barateis ta vara melemelen ngan mi nginonginou.
50 “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ta voto
ken barabaratasie, vasa nga ta ba buer oit nia vara
barabaratasie venengan? Nga ta ngas suvuon mi barateis si
kenga tino, ma nga ta suvu banga mienagos i kotubunga.”

10

Mi vinekapot simi rei
(Mataio 19:1-12; Luka 16:18)

1 Samo e Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga
veis rakot simi enamon leong i Iudea ma a nga veis kitipie
mi da i Ioridan. Mi bineit gi nga nemei sien te buer, ma a
nga vavasengei segie malan ta nga ko tsana.
2 Bu Parisaio mene gi nga nemei sien nia konon. Ma gi
nga vosuoreie, “Vasa, mi vinuor a tor va mi ka ta vekapot
sorvekenan ken vevien?”
3 A nga kuil nama, “Mi sana vinuor e Moses a nga oeng
ngeisngeis ngan senga?”
4 Gi nga pevien, “E Moses a nga tor ngan ka ka va ta
vataro ka pakapaka rorou nia vavakatsep va keguor rei a te
vekapot ma ta ture rivie.”
5 E Iesu a nga kuil nama, “Bu aronga a nga bakiet, arie mi
vunan, e Moses a nga vataor vunie nga ngan ine mi vinuor.
6 Eiekesen simi tsuoktsuok vakaek simi vinagoso, e Raban
a nga tsana mi ka ma mi vevien.
7 Arie mi vunan, mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie
e kinan ma ta toun meie ken vevien.
8 Ma eguor guor ta tsorubeit mi kurikuri kes. A tuktuk,
guor kap ba luo eiekesen guor te kes.
9 Mi sana e Raban tate nga votsok kakuon, e Raban a kap
sunuir va ka mei ta potakie.”

9:48 ISA 66:24 **10:6** GEN 1:27 **10:8** GEN 2:24

10 Sien gi tate buer nga mon i aron mi vonuo, bu madar
tovtov gi nga vosuoreie e Iesu ngan ine.
11 A nga kuil nama, “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken
vevien ma a te buer reie ka vevien mene, eie a te tsana mi
sinavei nia rei puer varaveie ken vevien vourvour.
12 Ma sien va ka vevien ta vekapot sorvekenan ken labeit
ma a te buer reie ka ka mene, eie a te tsana mi sinavei nia
rei puer.”

E Iesu a nga vatamase bu natu Madar
(Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17)

13 Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se
Iesu va ta nga soburo nia vatamase gie, eiekesen bu madar
tovtov gi nga patsarie mi kulou.
14 Sien e Iesu ta nga pare ine, a nga petseir veie ken sar
madar tovtov ma a nga oeng segie, “Nga ta ngas sunuir va
bu natu madar gi ta nemei seou, ma kian va nga ta vangenge
gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso
Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ne.
15 O oeng tuktuk senga, ese mei ta kap lalaron va e Raban
ta vuortie ken tino malan mi natu madar, eie ta kap oit nia
so rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.”
16 Ma a nga govitan bu natu madar ma a nga teir riem i
popogie ma a nga vatamase gie.

Mi ka suvuram
(Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30)

17 Sien e Iesu tate nga vakaek nge veis, mi ka a nga soer
nemei sien ma a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga
virei, “Banga vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia suvuon
mi tino rovoriu?”
18 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa e ta vuotongie iou
va eou mi banga vavvasengei? Kap ka mei a kalei eiekesen
e Raban kesen mo.
19 E telekiran bu vuna vinuor ian ta pevien, ‘Kian va e
ta kenvamate ka mei. Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei
puer. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama binit
i matan mi vinuor. Ma kian va e ta bitie ka mei. Mangaran
e tama ma e kina.’ ”
20 Ine mi ka vour a nga pevien, “Vavvasengei, o nga
vemusurie ine bu vinuor kokouk vakaek te sien o ta ngas
nga madar lili.”
21 E Iesu a nga dengarie nge tovie ma a nga pevien,
“Mi kepineits kes e kap ngas tsana. E ta ngas veis nge ra
verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge terie sibu

10:19 EXO 20:12; DEU 5:16-20

sinaortsak, ma e ta ba so suvuon mi banga mos die i kur
simi rangit. I muir, nemei nge vemusurie iou."
22 Sien ine mi ka ta nga rongomie ine mi nama, a nga
mesirik ma a nga veis sorvekenan, simi vunan a nga
suvuram beitsak.
23 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga oeng si ken sar
madar tovtov, "A ngeisngeis beitsak segie gi ta suvuram va
gi ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!"
24 Bu madar tovtov gi nga kudier tsak ine si ken nama.
Eiekesen e Iesu a te buer nga pevien, "Bu natung, a
ngeisngeis nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!
25 A ngeisngeis beitsak simi ka ta suvuram va ta rubukien
si ken mangmagoso Nguts e Raban rio mi kamel va ta bilok
ka i aron mi mat simi pide re."
26 Bu madar tovtov gi nga kudier tsak beitsak ma gi nga
veveoeng segie keskes, "Sien va ta malan, ma ese mo a ba
oit nia suvuon mi vavato?"
27 E Iesu a nga pare gie nge pevien, "Ine a mavev simi
kulou eiekesen se Raban bu kepineits kokouk a oit va ta
tsana."
28 E Petro a nga pevien, "Pare, gei te nga sorvekenan kegei
sar kepineits kokouk nia vemusurie no!"
29 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga, eie ese
ta sorvekenan ken vonuo, bu kasien, bu vevinen, e kinan,
e taman, bu natuon, o, ken sar tau surie iou ma surie mi
Banga Vinavatei, ta suvuon palan i aron ken tino.
30 Eie ta suvuon mi sinangavur kes koboit (100) i popon bu
kepineits keskes tate nga sorvekenan (ken vonuo, bu kasien,
bu vevinen, e kinan, bu natuon ma ken sar tau meie buer
bu vinevinekikin.) Ma eie ta so suvuon mi tino rovoriu ian
sibu ra va ta nemei.
31 Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so
vevemuir, ma palan bu mei gi ta vevemuir ine, gi ta so
muomuo."

E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34)

32 E Iesu ma mi kulou gi te buer nga veis rakot i Ierusalem
ma e Iesu a nga veis muo. Ma bu madar tovtov gi nga kudier,
ma egie gi ta nga vemuir gi nga motou. Samo, a te buer nga
kerie mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov rakot
i gege, ma a nga oeng segie ngan misa va ta nga so tsorubeit
seie.
33 A nga pevien, "Giet ta rakot i Ierusalem. Ma e Natuon
mi Ka gi ta so terie i riman bu prist leong ma bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses. Ma gi ta so vuor terie simi miensei
ma gi ta terie i napariman bu Kibang.

34 Gi ta vavangiets ngan nge kientsuo ma gi ta so beiltsie
nge kenvamate. Ma i murien ba ra tour ta to muerengei
simi miensei."

Ken lalaron e Iakobo ma Ioanes
(Mataio 20:20-28)

35 Samo e Iakobo ma e Ioanes, ba natuon tamat e Sebedi,
guor nga nemei sien, ma guor nga pevien, "Vavvasengei,
gor lalaron va e ta tsana segor mi sana kepineits va gor ta
vosuoreie no ngan."
36 A nga virei, "Mi sana kepineits ngado lalaron va o ta
tsana kengado?"
37 Guor nga kuil nama, "E ta ngas tor va ka mei kes segor
ta mogos si ke riem suv ma ka mei mene si ke riem kieir i
aron ke banga mangmagoso Nguts, terengien gor ta mang
so vuor meie no sien va e ta so tsorubeit mi kovakova ka
leong."
38 E Iesu a nga pevien, "Ngado kap telekiran mi sana
ngado vovosurei ngan. A oit va ngado ta un simi koi da
o ta un sien? Ma ngado oit nia suvuon mi sinusuruiv malan
mi sinusuruiv o ta suvuon?"
39 Guor nga kuil nama, "Gor oit!"

E Iesu a nga oeng seguor, "Ngado ta so un simi koi da o
ta un sien, ma ngado ta so suvuon mi sinusuruiv malan mi
sinusuruiv o ta suvuon.
40 Eiekesen, o kap suvuon mi duis nia vile ese va ta mogos
si kong riem suv, o, si kong riem kieir. Ine ba mogomogos
segie mo ese e Raban tate nga tsang rosie gie ngan."
41 Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov gi ta nga
rongomie ine, gi nga aor putu veie e Iakobo ma e Ioanes.
42 E Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, "Nga telekiran
va egie ese gi ta vuotongie va bu muomuo ni vuor sibu
Kibang, gi suvu ngeisngeis nia vuortie mi kulou gi ta mon si
kegi nennei. Ma magi sar muomuo gi ko ngeisngeis va mi
kulou gi ta vemusurie kegi sar vinuor.
43 Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va
ta leongleong i kotubunga, eie ta ngas muna tsorubeit kenga
petspets.
44 Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit
va eie kenga petspets.
45 Surie e Natuon mi Ka buer a kap nga nemei va gi ta
tsatsang petspets sien, eiekesen a nga nemei nia tsatsang
petspets segie mi kulou ma nia terie ken tino nia voir tsana
palan mi kulou."

E Batimeus mi kael
(Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43)

46 Samo gi nga beit i Ieriko. Ma sien e Iesu ma ken
sar madar tovtov kokouk meie mi bineit leong, gi tate nga
sorvekenan i Ieriko, mi kael mi asan e Batimeus (eie e
natuon e Timeus), a nga mogos i gege sar nge vor ve nono
kepineits.
47 Sien tate nga rongomie va e Iesu kovuni i Nasaret a nga
veis rov riu, a nga vakaek nge koupkoup, “Iesu, Natuon e
Davit. Tovie iou!”
48 Palan gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga bong,
eiekesen eie a ngas nga koupkoup leong, “Natuon e Davit.
Tovie iou!”
49 E Iesu a nga so tuir ma a nga pevien, “Nga kuk nemei
ngan.” Io, gi nga kukuo mi kael nge oeng sien, “E ta res!
Tamtuir! E Iesu a kukuo no.”
50 A nga tsion terie man kuirkuir i gege ma a nga rov
tamtuir nge nemei se Iesu.
51 E Iesu a nga vereie, “Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?”
Mi kael a nga pevien, “Vavvasengei, o lalaron va o ta
dedeng.”
52 E Iesu a nga pevien, “Veis! Ke vodovodon tuktuk a te
vatoa no.” Ian ngas te, ba katsomatan guor nga katsep ma
a nga vemusurie e Iesu i sar.

11

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Luka 19:28-40; Ioanes 12:12-19)

1 Sien gi tate nga beit i Betpage ma i Betani simi pout i
Oliv vatvatta i Ierusalem, e Iesu a nga turan ken ba madar
tovtov luo.
2 Ma a nga oeng seguor, “Ngado rakot simi enamon i
muangado, ma sien va ngado ta so beit en, ngado ta so pare
mi natu dongki gi pala, ivie ka mei a kap ngas nga kesie.
Ngado ta so ruobatie nge kir nemei ngan.
3 Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado ta
ruobatie ine mi dongki?’ Ngado ta oeng sien, ‘Mi Nguts a
pinat surie, ma samo ta ba ture muerngan.’ ”
4 Io, guor nga veis ma guor nga so pare mi natu dongki
i marar simi rosar gi ta nga pala simi rumrubukien. Sien
guor tate nga ruobatie,
5 ba mei gituo ta nga tuir ian en gituo nga vereie guor,
“Misa ngado tsana? Surie misa ngado ta ruobatie ian mi
natu dongki?”
6 Guor nga kuil nama malan e Iesu tate nga vokokotie
seguor, ma gituo nga tsupuk rivie guor.

7 Guor nga kir nemei ngan mi natu dongki se Iesu. Sien
guor ta nga terie maguor sar tsetstseik i popon mi dongki,
e Iesu a nga mogos i popon.
8 Palan bu mei gi nga peperan magi sar tsetstseik i sar, ma
bu mei mene gi nga peperan bu pakapaka bebei ian gi ta
nga tara i uot.
9 Egie ese gi ta nga muo ma egie ese gi ta nga vemuir, gi
nga koupkoup.

"Osana!"
"E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi
Nguts!"
10 "E Raban ta vatamase ken mangmagoso nguts e Davit e
tamagiet ian va ta nemei!"
"Osana die i kur beitsak!"

11 E Iesu a nga rubukien i Ierusalem ma a nga rakot simi
Vona rengeir leong. A nga dedeng veriris sibu kepineits
kokouk. Ma sien a te nga reivreiv, e Iesu a nga veis rakot i
Betani meie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov.

E Iesu a nga nasaran mi ei mi fik
(Mataio 21:18,19)

12 Simi ra vemusurie, sien gi tate nga sorvekenan i Betani,
e Iesu a nga vitor.
13 I pek lili, a nga pare mi ei fik a nga vous nge pakpak, e
Iesu a nga rakot sien va ta nga ra pare va a nga vua, o, kap.
Sien ta nga me beit simi fik, a kap nga vorotan ka vuovuo,
eiekesen bu pakpak mo, simi vunan kap va man vura bu fik
nia vua.
14 Samo a nga oeng simi ei, "Kap ka mei ta ba buer nganie
ka vuovuo sevoi." Ma ken sar madar tovtov gi nga rongomie
misa ta nga pengan.

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

15 Sien gi tate nga beit i Ierusalem, e Iesu a nga rubukien i
mararan mi Vona rengeir leong, ma a nga vakaek nge kareir
vorotsoruo gie ese gi ta nga vevoir ma egie ese gi ta nga
terie kegi sar kepineits nia vovoir ian en. Samo a nga vuir
matan ngan i keim kegi sar tsur vovvoturu bu mei gi ta nga
ververieis nge lakep, ma kegi sar tsur vovvoturu bu mei gi
ta nga verikuil nge lakep ngan bu buen.
16 Ma a kap nga sunurie ka mene va ta nga sor kepineits
nia vovoir ka i aron mi mararan mi Vona rengeir leong.

11:9 Osana - mi namani Iburu ma man vuevue va "Vatoa ine!". Mi kulou gi ko koup ngan ine mi kato nama nia puongan e Raban. **11:9** PSA 118:25; PSA 118:26

17 Ma sien e Iesu ta nga vavasengei segie, a nga pevien,
“Mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘Kong vonuo gi ta vuotongie va mi vonuo nia rengeir
sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenamon.’
Eiekesen enga nga te tsana va ‘magi rie kokkoiv bu ka
puerpuer.’”

18 Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses
gi nga rongomie ine ma gi nga vakaek nge nesie ka rosar
nia kenvamate e Iesu. Eiekesen gi nga motovan e Iesu, simi
vunan bu mei kokouk gi nga kudier ngan ken sar nama.
19 Sien tate nga reivreiv seserigo, gi nga veis sorvekenan
i Ierusalem.

Mi fik a nga bukuk
(Mataio 21:20-22)

20 Sivovo, sien gi ta nga vor veisveis, gi nga pare ian mi
fik tate nga bukuk vakaek sibu pakpak peuk sibu buon.
21 E Petro a nga vodonomie misa e Iesu ta nga pengan ma
a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, pare! Ine mi ei fik e ta
subiran, a te bukuk!”
22 E Iesu a nga kuil nama, “Nga ta vodovodon tuktuk se
Raban.
23 O oeng tuktuk senga. Sien va ka mei ta oeng ine simi
pout, ‘Tamtuir nge ra tsibour i rou,’ ma a kap basbaslieng
mi aron eiekesen ta vodovodon tuktuk va misa ta vokokotie
ta tsorubeit malan, e Raban ta tsang vaotie ine.
24 Surie ine, o oeng senga, misa nga ta nongie si kenga
sar nono, nga ta vodovodon tuktuk va nga te suvuon, ma e
Raban ta terie senga.
25 Sien va nga ta tuir nge no, vodon rivie bu sinavei tsokor
gi ta tsana senga, terengien, e Tamanga die i kur simi rangit
ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.
26 [Eiekesen sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei
tsokor, e Tamanga die i kur simi rangit buer ta kap vodon
rivie kenga sar sinavei tsokor.”]

Bu muomuo gi nga virei surie ken duis e Iesu
(Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8)

27 Gi te buer nga beit i Ierusalem, ma sien e Iesu ta nga vor
ve veisveis i mararan mi Vona rengeir leong, bu prist leong
ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo
simi kulou gi nga nemei sien.
28 Ma gi nga virei, “Ngan ke sana duis, e tsana ine bu
kepineits? Ma ese a terie sevoi mi duis nia tsana ine?”

11:17 ISA 56:7 **11:17** JER 7:11

29 E Iesu a nga kuil nama, “O ta vereie nga ngan mi
virevirei kes ma nga ta pengan seou, va o ta mang pengan
senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.
30 Ken sinusuruiv e Ioanes, a nga kovuni se Raban, o, a
nga kovuni simi kulou? Nga pengan seou!”
31 Gi nga vevuran i kotubugie kesegie ma gi nga pevien,
“Sien va giet ta pevien, ‘A kovuni se Raban,’ e Iesu ta virei,
‘Ma surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?’
32 Eiekesen sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’
mi kulou gi ta matakorot nge giet.” (gi nga motovan mi
kulou simi vunan mi kulou kokouk gi nga vodovodon tuktuk
va e Ioanes eie mi propet tuktuk.)
33 Io, gi nga kuil nama se Iesu, “Gei kap telekiran.”

E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga mi
sana duis o tsana ngan ine bu kepineits.”

12

Mi nama puppuo surie mi kulou nennei tau
(Mataio 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 E Iesu a nga vakaek nge vokokotie bu nama puppuo
segie, “Mi ka a nga tsuorkie mi tau vain, ma a nga oir
viririsie. Samo a nga tsuopuo mi mat nia pop poltsan bu
kievkiev vain. Ma i muir, a nga tsana mi vonuo nennei tau.
I muir sien, a nga oeng terie simi kulou tsuotstsuor meie
ngan mi kinubuits va bu kievkiev vain mene, magi voirvoir
te. Ma a nga veis rakot simi enamon i pek.
2 Io, simi ra mi tau tate nga komois te, a nga turan ken
petspets rakot simi kulou tsuotstsuor nia ra poro ken potpot
eie sibu kievkiev vain.
3 Eiekesen gi nga rakopie ine mi petspets nge tsatsakie.
Ma gi nga ture muerngan riem kapasen.
4 Samo a nga turan ken petspets mene te buer. Ma gi
nga nis porie mi kovan ma gi nga tsang vatsakatie nge
mamangarie.
5 A te buer nga turan mi mei mene ma ian mi mei gi nga
kenvamate. Ma a nga turan te buer palan ken sar petspets
mene, bu mei mene gi nga tsatsakie gie, ma bu mei mene gi
nga kenvamate gie.
6 “A te nga suvuon mo ken mei kes nia turan. Eie e natuon
tamat mi aten. I muir rovrovoriu sien kap te ka mei nia
turan, a nga turan e natuon rakot ian simi kulou tsuotstsuor.
Eie a nga vodon nge kia, ‘Gi ta mang so mangaran e natung.’
7 “Eiekesen mi kulou tsuotstsuor, gi nga roev i kotubugie
ine, ‘Arie eie ta so suvuon bu sinsuv se taman. Nga lapus,

giet ta kenvamate. Ma bu kepineits ian va ta so suvuon,
segiet mang.'
8 Io, gi nga rakopie nge kenvamate ma gi nga tomekan die
i muirmuir simi tau.
9 "Mi sana nieng, e taman mi tau ta tsana? Ta nemei nge
voguersan ine mi kulou tsuotstsuor ma ta terie mi tau simi
kulou tsuotstsuor mene.
10 Vasa, nga kap nga ase ine mi vinavataor simi Pakpak
Leong ian ta pevien,

" 'Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos;
11 Mi Nguts a nga tsana ine,
ma a matmatot si kegiet baidendeng.' "

12 Bu muomuo sibu Iuda gi nga nesie ka rosar nia rakopie
e Iesu, simi vunan gi nga rong telekiran va e Iesu a nga
vokokotie ine mi nama puppuo surie gie. Eiekesen gi nga
motovan mi bineit, ma gi nga veis sorvekenan e Iesu.

Mi takis rakot se Kaesar
(Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Io, gi nga turan bu Parisaio ma mi gargar se Erot rakot
se Iesu nia ruom tsang nama sien.
14 Gi nga nemei sien ma gi nga pevien, "Vavvasengei, gei
telekiran va evoi mi ka simi tuktuk. E kap ko vemusurie mi
tinatakien ka mei mene, eiekesen e ko vavasengei ngan mi
saran e Raban ngan mi tuktuk. Vasa, a duis nia voir takis
rakot se Kaesar, o, kap?
15 Vasa, giet ta ngas vovoir, o, giet ta kap vovoir?"
Eiekesen e Iesu a te nga telekiran kegi vinirei binit ma a
nga virei, "Surie misa nga ta lalaro virei bitie iou? Nga terie
seou ka silva lakep sibu Roma va o ta pare."
16 Gi nga por terie mi silva lakep sien, ma e Iesu a nga
vereie gie, "Mi patsapatsan ma mi asan ese a mon ine simi
lakep?"
Gi nga kuil nama, "E Kaesar!"
17 Samo e Iesu a nga oeng segie, "Terie rakot se Kaesar ian
se Kaesar, ma terie rakot se Raban ian se Raban."
Ma gi nga kudier beitsak sien.

Mi rei simi tino mumuerengei
(Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40)

18 Samo bu Sadukaio ese gi ta pevien va kap ka tino
mumuerengei, gi nga nemei se Iesu ngan mi virevirei.

12:11 PSA 118:22,23

19 Ma gi nga vereie, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor
vunie giet ven ne, ‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken
vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas reie
ine mi vevien ma ta suvu nout ken e kasien.’
20 Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon.
Mi muariem a nga rei ma a nga maet sorvekenan ken vevien
ma kap ka natuon.
21 E kasien a luongan a nga reie ine mi vevien, eiekesen
eie buer a nga maet, ma kap ka natuon. A nga kokouk malan
mo se kasien a tourngan.
22 Io, kap ka mei ine sibu baser kasien mi napaririem
potsu luo a nga suvu madar. Vevemuir te, ine mi vevien
a nga maet buer.
23 Simi tino mumuerengei, surie ine mi napaririem potsu
luo bu baser kasien gi ta nga reie ine mi vevien, ese te ken
vevien segie?”
24 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa nga ta tsana ine mi
bienebeir? Vasa, nga kap katsep simi namanien mi Pakpak
Leong, o, mi ngesengesien e Raban?
25 Simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei ma vavuo gie te
buer, eiekesen gi ta tsorubeit malan bu angelo simi rangit.
26 Io, surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap nga ase
mi vinavataor se Moses surie mi ei to ta nga ngang? Ian en,
e Raban a nga oeng se Moses ‘Eou man Raban e Abaraam,
man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’
27 Eie kap va magi Raban bu mei maet, eiekesen magi
Raban bu mei gi ta tino. Enga nga te bebeir kalei te!”

Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga nemei nge
rongomie gie gi ta nga vevuor. A nga pare va e Iesu a nga
terie segie bu banga nama kuilkuil. Samo a nga vereie e
Iesu, “Mi sana vinuor a tsiroup sibu vuna vinuor kokouk?”
29 E Iesu a nga kuil nama, “Mi vinuor ian ta tsiroup segie
kokouk, a malan ne, ‘Rorong, Israel, mi Nguts magiet Raban,
eie mi Nguts a kes mo.
30 Ma e ta ngas lalaron beitsak mi Nguts ma Raban
ngan mi aro kokouk ma mi morumorua kokouk ma mi
vinavinadodo kokouk, ma mi ngisingisi kokouk.’
31 Mi vuna vinuor a luongan a malan ne, ‘E ta ngas tovie e
palapala malan e ta tovie no kese.’ A kap kavo vinuor mene
a tsiroup rio ine ba vuna vinuor.”
32 Ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga pevien, “Vav-
vasengei, ke banga nama kuilkuil. A tuktuk e ta vakokoit

12:26 EXO 3:6 **12:30** DEU 6:4,5 **12:31** LEV 19:18

malan ine. E Raban a kes mo, ma a kap ka mei mene te
buer.
33 Mi ka ta ngas lalaron beitsak e Raban ngan mi aron
kokouk ma ken teletelekirei kokouk ma ken ngeisngeis
kokouk. Ma eie ta ngas tovie bu palapalan malan ta tovie
eie kesen. Ine ba vinuor a tsiroup rio kokouk bu tintu ma
bu tienebeir ni varam."
34 E Iesu a nga pare va ine mi vavvasengei sibu vinuor
a nga kuil vakalaie ken nama, ma a nga oeng sien, "E kap
mon i pek nia tsorubeit mi meinmenigie mi kulou ese gi ta
mon i pakien ken vinuor e Raban." Ma i murien ian, kap
ka mei a ba nga vanvando vereie te buer.

Mi Messia, eie e natuon ese?
(Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 E Iesu a nga vavasengei i mararan mi Vona rengeir
leong ma a nga virei, "Surie misa bu vavvasengei sibu
vinuor se Moses gi ta nga pevien ngan mi Messia va eie
e Natuon e Davit?
36 Mi Moromoruo Tamat a nga teir vienviendon se Davit
va ta nga vakokoit katsep ngan:

" 'E Raban a nga pevien si mong Nguts:
"Mogos si kong riem suv,
oit va o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame." '

37 E Davit kesen a nga vuotongie mi Messia va 'mi Nguts'.
Vasa ta me beit ven va mi Messia eie e Natuon e Davit?"
Mi bineit leong gi nga rorong se Iesu ngan mi nires.
38 Sien e Iesu ta nga vavasengei, a nga pevien, "Nga ta
nenei kalei nge nga kesenga sibu vavvasengei sibu vinuor.
Gi ko lalaro vakam nge veis tateie magi sar tsetstseik kuar,
ma gi ko lalaron va mi kulou gi ta ve mangara gie sibu korot
nia verikuil nge kepineits.
39 Ma gi ko lalaron kegi sar mogomogos bu muomuo si
kegi sar vona rengeir ma kegi sar mogomogos mi kulou asna
sibu nginou.
40 Gi ko bit tsana kegi sar kepineits bu vevien naor gi tate
mamaet labeit. Ma gi ko vakam nge vuotongie kegi sar nono
kuar. Mi sua kulou ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis leong."

Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Luka 21:1-4)

41 E Iesu a nga mogos matan veie mi korot teteir tienebeir
simi Vona rengeir leong, ma a nga pare gie gi ta nga terie

12:36 PSA 110:1

kegi sar lakep i aron ine mi korot teteir lakep. Palan mi
kulou suvuram gi nga terie kegi sar lakep leong.
42 Eiekesen mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit
a nga nemei nge terie ba natunatu lakep luo mi putu sien a
oit malan mi toea kes mo.
43 E Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga oeng
segie, "O oeng tuktuk senga, ine mi vevien sinaortsak a terie
mi tienebeir leong beitsak rio bu mei mene gi ta teteir.
44 Egie kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar sin-
suv, eiekesen ine mi vevien si ken mienagos ni sinaortsak,
a teir vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian ta oit nia tino
ngan."

13

Man sar totourlekier mi votovoto
(Mataio 24:1,2; Luka 21:5,6)

1 Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona rengeir leong,
mi meinmenien ken sar madar tovtov a nga pevien sien,
"Pare, vavvasengei! Madar! Vasa ine bu banga vout ma bu
banga vonuo!"
2 E Iesu a nga kuil nama, "E pare ine bu vonuo leong?
Kap ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. Bu vout
kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim."
3 Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv matan veie mi
Vona rengeir leong, e Petro, e Iakobo, e Ioanes, ma e Andre
gi nga virei menentan,
4 "Pengan segei, venenges ine bu kepineits ta ba tsorubeit?
Ma bu sana totourlekier gi ta me vara tuktuk ngan?"
5 E Iesu a nga oeng segie, "Nga ta ngas nenei kalei va kap
ka mei ta bitie nga.
6 Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien,
'Arie eou mi Karisito ine.' Ma gi ta bitie palan bu mei.
7 Sien va nga ta rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu
nama i sar surie bu vinevineken i pek, kian va nga ta kudier
tsak. Bu suasuada kepineits malan ine ta ngas tsorubeit,
eiekesen man votovoto ine mi kaber ta kap ngas beit.
8 Ka enamon mene ta tamtuir nge makiur meie ka
enamon mene, ka mangmagoso nguts mene ta makiur meie
ka mangmagoso nguts mene. Kavo enamon mene gi ta
suvuon mi oen leong ma bu se. Ine bu kepineits ta malan
man vakavakaek mi vinavasor simi vevien va ta por madar.
9 "Nga nenei kalei. Gi ta rakopie nga nge voturie nga i
matan bu ka simi vinuor, ma gi ta tsatsakie nga i aron bu
vona rengeir sibu Iuda. Surie mi asoung, gi ta voturie nga
i matan bu gavana ma bu kovakova ka leong, terengien

va nga ta mang vakokoit vakatsepa gie ngan mi Banga
Vinavatei.
10 Eiekesen i muan man votovoto mi mangmagoso enae-
namon va ta tsorubeit, gi ta ngas muna vavatei ngan mi
Banga Vinavatei sibu vuna enamon kokouk.
11 Sien va gi ta rakopie nga nge kerie nga rakot simi vinuor,
kian va nga ta vodovodon palan surie mi sana nama va nga
ta so vokokotie simi keipkepide ra nia vuor nama. Nga ta so
vokokotie mi sana kepineits mi Moromoruo Tamat ta terie
senga ian simi keipkepide ra, simi vunan kap va enga nga
ta so vakokoit, eiekesen mi Moromoruo Tamat.
12 “Ka ka ta so roev terie e kasien simi miensei, ma ta
malan buer mo, si kaba baser taman. Bu madar gi ta so
matakorot meie bu tamagie ma bu kinagie ma gi ta terie bu
tamagie ma bu kinagie simi miensei.
13 Mi kulou gi ta so matakorot nge nga surie mi asoung,
eiekesen eie ese ta so tuir ngeisngeis oit simi ra vekvekitip,
mi Nguts ta so vatoa.
14 “Nga ta ba pare ‘mi kepineits ta molubiets’ va ta tuir
simi korot tamat ivie ta kap oit va ta tuir en. (Mi mene ta
ase ine mi nama, ta ngas katsep.) Sien va ine mi kepineits
ta beit, egie ese gi ta mon i Iudea, gi ta ngas vi ra kien sibu
pout.
15 Eie ese ta mon i pungan ken vonuo, kian va ta tsour
nge rubukien nia poro ken sar kepineits.
16 Ma buer eie ese ta mon i tau, kian va ta muerengei nia
poro man kuirkuir.
17 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma
mi langei vusus ian simi keipkepide ra!
18 Nga no va ine bu kepineits tsokor gi ta kap mang beit
sibu rangi bat,
19 simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta
so beit, ian ta kap nga tsorubeit vakaek si man tsuoktsuok
vakaek mi vinagoso oit nevere, ma i murien ta kap kavo
kepineits tsak malan te buer.
20 Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra, va
kap ka mei a to. Eiekesen surie ken kulou vivviel, a te por
potiepotien ine bu ra.
21 Ian sibu ra, sien va ka mei ta pevien senga, ‘Pare, ine
arie mi Messia o, eie nikot!’ kian va nga ta vodovodon
tuktuk sien,
22 simi vunan bu messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta
beit. Ma gi ta so tsana bu suasuada totourlekier ma bu
kepineits ni vovokudier. Sien va ta oit, gi ta bit tsana ken
kulou vivviel e Raban.

13:14 DAN 9:27; DAN 11:31; DAN 12:11

23 Io, nga nenei kalei. Pare! O te muna pengan senga ine
bu kepineits i muan va gi ta ba so beit.”

24 “Ian sibu ra, vemusurie ine bu ra ni vinekikin tsokor,
“ ‘mi matanias ta so rar bungou,
ma mi vura ta kap so puits;
25 bu kaemkaem gi ta so kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta so moruor.’

26 “Ma gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi
balbal meie mi ngeisngeis leong ma mi matvinavaso.
27 Ma e Raban ta turan ken sar angelo nia kir kakaku gie
ken kulou vivviel kuvu siba matamour voveit, kovuni simi
tangatson mi mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots ka
ie.
28 “Nga ta por vavakatsep simi sinavien mi ei fik. Sien va
bu rakarakan va gi tate beit mangmangeda ma vakaek nge
bira, nga ta telekiran va man vura mi parpar a te vatavatat.
29 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi ta vor ve
tsotsorubeit, nga ta telekiran va a te vatavatat ian mi ra.
30 O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap ngas
voto rovoriu tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
31 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar
nama ta kap so voto.

Kap ka mei a telekiran ian mi ra ma mi keipkepide ra (Mataio 24:36-44)

32 “Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra ma mi
keipkepide ra va ta tsorubeit. Bu angelo simi rangit ma e
Natuon buer gi kap telekiran, eiekesen mi Tam kesen mo a
telekiran.
33 Nga ta nenei kalei ma nga ta mat panpan! Simi vunan
nga kap telekiran venenges ine mi ra va ta beit.
34 Ine mi ra ta malan mi ka ta nga veis sorvekenan ken
vonuo rakot simi enamon i pek. Ma a nga teir tsientsang
vovokes si ken sar petspets. Ma a nga oeng simi petspets ta
nga naneie mi matavanuo va ta nga nennei kalei.
35 “Io, nga nenei kalei, simi vunan nga kap telekiran
venenges e taman ian mi vonuo va ta muerengei. Tavakier,
sireivreiv, o, sikati potaram, o, simi to ta kurkuku, o, sivovo
mokuopkuop.
36 Sien va ta muerengei lalapus, ta masi me vorota no va
e ta mon muang.
37 Misa o pengan senga, o pengan sibu mei kokouk. ‘Nga
nenei kalei!’ ”

13:25 ISA 13:10; ISA 34:4

14

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu
(Mataio 26:1-5; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 Ba ra a te nga luo karie mo, mi Nginu Pasova ma nian
mi Tsoik kap ka iis sien. Bu prist leong ma bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses gi nga vor ve nesienesie ka rosar nia
raok menentan nge kenvamate e Iesu.
2 Eiekesen gi nga pevien, “Kian va giet ta tsana i
kinorotuon mi nginou. Mi kulou gi ta masi tsuok vakake
ka tseng.”

3 Simi ra mene sien e Iesu ta nga mon i Betani, a nga
mogos i bingan mi tsur ngongou i aron ken vonuo e Simon
ese ta nga suvuon mi mienarouk lepra muomuo. Sien ta
nga mon ian en, mi vevien a nga nemei ngan mi utut vout
ta nga vous ngan mi da sosong gi ta tsana ngan mi dangien
mi nat matan kesen. Man voirvoir ine mi da sosong a vaen
beitsak. A nga porie mi ngutsuon ine mi utut, ma a nga soan
mi da sosong i kovan e Iesu.

4 Bu mei mene segie gi ta nga mon, gi nga petseir nge
oengoeng palan, “Surie misa ta soe tuvuon ngan ine mi da
sosong?
5 Ine mi da sosong, a oit va giet ta verikuil ngan ba
sinangavur tour koboit (300) bu lakep denari. Ma ian mi
lakep giet oit nia terie sibu sinaortsak.” Ma gi nga nasaran
ine mi vevien.
6 E Iesu a nga pevien, “Nga tsupuk rivie. Surie misa nga
ta nama palan ngan ine mi vevien? Eie a tsana mi banga
kepineits seou.
7 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk, ma nga
ta oit nia kulie gie sibu ra sien va nga ta lalaron. Eiekesen
eou o ta kap mon meie nga sibu ra kokouk.
8 Ine mi vevien a te tsana misa a oit va ta tsana. A soan
mi da sosong i kurikuriung nian kong mintur i aron mi
monmon i muan kong miensei.
9 O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso
enaenamon gi ta vavatei ngan en mi Banga Vinavatei, mi
sana kepineits ine mi vevien ta tsana gi ta vavatei ngan buer
nia vodonomie ngan eie.”

10 Samo e Iudas Iskariot, mi meinmenien mi sinangavur
kes ma luo bu madar tovtov, a nga rakot sibu prist leong nia
roev terie e Iesu segie.

14:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

11 Gi nga res beitsak nia rongomie ine mi namanien ma gi
nga kukubuits nia teir lakep sien. Io, e Iudas a nga dedeng
ngan ka kientsep nia roev terie e Iesu segie.

Ken nginou vekvekitip mi Nguts
(Mataio 26:17-25; Luka 22:7-14,21-23; Ioanes 13:21-30)

12 Mi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis
sien, a te nga beit va gi ta keda sien ka natu sipsip va mi
tienebeir ni varam simi Nginu Pasova. Io, ken sar madar
tovtov e Iesu gi nga vosuoreie, “Ivie e lalaron va gei ta rakot
nge rorois ngan en mi Nginu Pasova va e ta ra nganie?”
13 Io, a nga turan ken ba madar tovtov luo ma a nga oeng
seguor, “Ngado rubukien i Ierusalem, ma ngado ta so vesuei
meie mi ka a sorokie ken utut mi da sien. Ngado ta so
vemusurie.
14 Ma ngado ta so oeng se taman mi vonuo ine mi ka ta
rubukien en ven ne, ‘Mi vavvasengei a virei, “Iva ngan mi
roruom ken bu vasier va o ta nganie en mi Nginu Pasova
meie kong sar madar tovtov?” ’
15 Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu
mogomogos ma mi tsur ngongou a mon en. Ngado ta ra
tsang rorrois ngan mi nginonginou niagiet ian en.”
16 Ba madar tovtov guor nga veis rubukien i Ierusalem
nge vorotan bu kepineits kokouk malan mo e Iesu tate nga
vokokotie seguor. Io, guor nga tsang rorrois ngan mi Nginu
Pasova en.
17 Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu meie ken sar
madar tovtov mi sinangavur kes ma luo gi nga beit.
18 Sien gi tate nga mogos viririsie mi tsur ngongou nge
ngou, a nga pevien, “O oeng tuktuk senga, ka mei senga ese
ta ngou meie iou ta roev terie iou simi matakorot.”
19 Gi nga mesirik, ma egie keskes gi nga vereie e Iesu, “A
tuktuk, kap va eou, va gerek?”
20 E Iesu a nga kuil nama, “Mi mei senga mi sinangavur
kes ma luo, ese ta tsonga mi poko tsoik meie iou i aron mi
koi ngongou, arie eie.
21 E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie malan mo mi
Pakpak Leong ta vakokoit. Eiekesen, mi tsienakor leong simi
ka ese va ta roev terie iou simi matakorot! Ta kalei sien va
gi kap nga kava.”
22 Sien gi tate nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi
tsoik nge vuot kalei se Raban ma a nga potakie nge terie
si ken sar madar tovtov. Ma a nga pevien, “Nga poro nge
nganie, ine arie mi piripiriung.”
23 Samo, a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei ngan
se Raban ma a nga vetserie segie ma egie kokouk gi nga un
sien.

24 A nga oeng segie, “Ine arie mi daroung nian mi
kinubuits vour va ta tamasoei nian bu mei palan.
25 O oeng tuktuk senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi
vuavua vain oit simi ra va o ta nangba so unumie mi dangi
vain vour i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.”
26 Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir, gi nga
veis rovotsour rakot simi pout i Oliv.

E Iesu a nga peterie e Petro va ta nga vamoie
(Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

27 E Iesu a nga pevien segie, “Enga kokouk nga ta so
murien veie iou surie mi Pakpak Leong a pevien ne,

“ ‘O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.’

28 Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta
muo senga rakot i Galili.”
29 E Petro a nga oeng sien, “Misasien va egie kokouk gi ta
murien veie no, eou o ta kap.”
30 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati
ngas te i muan va mi to ta kurkuku vuluo, evoi kese ngas
te, e ta so vamoie iou votour.”
31 Eiekesen e Petro a nga vakokoit ngeisngeis, “Misasien
va o ta so mesei meie no, o ta kap oit nia vamoie no.” Ma
egie kokouk gi nga vakokoit malan buer.

Getsemane
(Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46)

32 Gi nga rakot simi korot gi ta nga vuotongie ngan i
Getsemane, ma e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov,
“Nga mogos en ne. O ta ra no.”
33 A nga kerie e Petro, e Iakobo ma e Ioanes, ma a nga
vakaek nge rongmetsikien mi putu ma mi masitinoiv leong.
34 Ma a nga oeng segituo, “Mi aroung a te vous ngan mi
aor tsak ma a te vatvatta kenvamate iou. Ngatuo ta mon en
ne nge nennei.”
35 A nga veis rakot lili sorvekena gituo. Ma a nga tsibour
mutur simi kaber. Ma a nga no va ine mi keipkepide ra ta
mang nga evisie sien va a oit.
36 A nga no, “Abba, Tama, bu kepineits kokouk a oit mo
va e ta tsana. Por tsana seou ine mi koi simi vinekikin.
Eiekesen vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”
37 Samo e Iesu a nga muerengei rakot si ken ba madar
tovtov ma a nga vorota gituo gituo ta nga muang. A nga

14:27 ZEC 13:7

oeng se Petro, “Simon Petro, e muang? A kap oit va e ta
pan meie iou si ka aua kes?
38 Ngatuo ta pan nge no, terengien ngatuo ta kap mang
kor simi konokonon. Mi moromoruo a sunuir, eiekesen mi
pirpir a kap suvu ngeisngeis.”
39 E Iesu a te buer nga veis sorvekena gituo nge ra no
malan mo vourvour.
40 Sien ta nga muerengei, a te buer nga me vorota gituo
gituo ta nga muang, simi vunan bu katsomatagituo a nga
putu. Gituo kap nga telekiran misa va gituo ta nga pengan
sien.
41 Sien ta nga muerengei votour ngan, a nga oeng segituo,
“Ngatuo ngas vor ve mumuang mo nge maes? A te oit! Mi
keipkepide ra a te beit. E Natuon mi Ka gi tate roev terie i
riman bu ka tsokor.
42 Ngatuo tamtuir! Giet tate ra! Pare, eie te mi ka va ta
roev terie iou i rimagie bu ka tsokor!”

Gi nga rakopie e Iesu
(Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

43 Ian ngas te, sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas
mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
a nga beit. Mi kulou palan gi nga nomeie ma gi nga sorokie
kegi sar kuor ma bu bam. Bu prist leong ma bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou gi nga tura
gie.
44 Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a te nga rove mi
totourkilal meie gie ven ne, “Mi mei ese o ta so ngungurie,
arie eie mi ka. Nga ta rakopie. Ma nga ta rur kitipan si ken
sar madar tovtov.”
45 E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien,
“Vavvasengei!” Ma a nga ngungurie.
46 Mi kulou gi nga rakopie e Iesu nge visie.
47 Samo mi mene segie ese ta nga tuir vatavatat, a nga teie
vorotsoruo ken kuor ma a nga tseir rivie mi tateringan ken
petspets mi kovan bu prist.
48 Samo a nga oeng simi kulou, “Vasa, nga kia va eou mi
ka kenken? Arie mi vunan nga te nemei ngan bu kuor ma
bu bam nia me rakopie iou?
49 Sibu ra kokouk o nga mon meie nga nge vavasengei i
mararan mi Vona rengeir leong ma nga kap nga rakopie iou.
Eiekesen ine bu kepineits a tsorubeit nia vaotie bu nama
simi Pakpak Leong.”
50 Samo ken sar madar tovtov kokouk gi nga sorvekenan
nge vi.
51 Mi ka vour a nga vemusurie e Iesu ma a nga kukuov
ngan mi lavlav mo. Sien gi tate nga rakopie e Iesu,

52 ine mi ka vour a nga soer sorvekenan ken lavlav ma a
nga vi beol.

E Iesu i matan mi Sanedrin
(Mataio 26:57-68; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24)

53 Gi nga kerie e Iesu rakot simi kovan bu prist. Ma
bu prist leong kokouk, bu muomuo simi kulou ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga beit kokouk.
54 E Petro a nga vemusurie e Iesu i pek lili oit a nga
rubukien i mararan ken vonuo mi kovan bu prist. Ian en,
a nga mogos meie mi kulou nennei ma a nga miriur simi
leing.
55 Bu prist leong ma mi Sanedrin kokouk, gi nga nesie
kavo nama vinepipits nia vuortie e Iesu, terengien va gi ta
mang nga oit nia kenvamate, eiekesen gi kap nga vorotan
kavo nama.
56 Palan bu mei gi nga vokokotie bu suasua nama binit
veie. Eiekesen kegi sar nama gi kap nga soer kokouk.
57 Samo, bu mei gi nga tamtuir ma gi nga vokokotie ine
bu namani binit surie eie,
58 "Gei nga rongomie a nga pevien malan ne, 'O ta
vatsarerie ine mi Vona rengeir leong mi kulou gi ta nga
tsana. Ma i murien ba ra tour, o ta tsana mi mene ian mi
ka ta kap oit nia tsana.' "
59 Eiekesen kegi sar nama gi kap ngas nga soer kokouk.
60 Samo mi kovan bu prist a nga tsik tamtuir i matagie ma
a nga vereie e Iesu, "Vasa, e ta kap kulie ka nama ine sibu
nama mi kulou gi ta vepitsie no ngan?"
61 Eiekesen e Iesu a nga tuir bong mo ma a kap nga kuil
nama.
Mi kovan bu prist a te buer nga vereie e Iesu, "Arie evoi
mi Messia e Natuon e Raban ese giet ta ko puongan."
62 E Iesu a nga pevien, "Arie eou mo, ma e ta ba pare va e
Natuon mi Ka ta mogos si ken riem suv e Raban a ngeisngeis
beitsak ma ta nemei i popon bu balbal simi mariu."
63 Mi kovan bu prist a nga derikie man kuirkuir nge
pevien, "Surie misa giet ta pinat surie ka nama mene te
buer nia vuortie?
64 Nga te rongomie ine mi namani oeng balapoik ngan e
Raban. Vasa kenga vienviendon?"
Egie kokouk gi nga vuor terie e Iesu simi miensei malan
va a nga tsana ka tsaka sinavei ian ta otien mi miensei.
65 Samo bu mei gi nga vakaek nge kientsuo ma gi nga
rorotsie mi poko lavlav i matan ma gi nga tutuo ngan bu
rimagie ma gi nga pevien, "Pengan ese a tutuo no!" Ma mi
kulou nennei gi nga kerie nge tsatsakie.

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

66 Sien e Petro ta nga mon i keim simi marara vuor nama,
mi vevien petspets simi kovan bu prist a nga ra nemei.
67 Sien ta nga pare e Petro ta nga mariur, ine mi vevien a
nga deng vangvangasie.
Ma a nga pevien, "Evoi buer e nga ko mon meie e Iesu
kovuni i Nasaret."
68 Eiekesen e Petro a nga vamoi. Ma a nga pevien, "O
kap telekiran, o, o kap katsep simi sana e ta vokokotie." Ma
a nga veis rakot simi rumrubukien ian simi marara vuor
nama. Samo mi to a nga kurkuku.
69 Sien ine mi vevien petspets ta nga pare eie ian en, a te
buer nga oeng segie ian gi ta nga tuir kouk, "Ine mi ka, eie
mi meinmenigie."
70 E Petro a te buer nga vamoi.
I muir lili, egie gi ta nga tuir kouk, gi nga pevien se Petro,
"A tuktuk, evoi mi meinmenigie, simi vunan evoi mi kangi
Galili buer."
71 Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i
matagie, "O kap telekiran ian mi ka nga ta pepengan."
72 Ian ngas te, mi to a nga kurkuku vuluongan. Samo,
e Petro a nga vodonomie mi nama e Iesu ta nga vokokotie
sien ven ne, "I muan va mi to ta kurkuku vuluo, e ta vamoie
iou votour." Ma a nga tsuok nge tina.

15

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Mataio 27:1,2,11-14; Luka 23:1-5; Ioanes 18:28-38)

1 Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu kovakova
ka meie bu vavvasengei sibu vinuor ma mi Sanedrin
kokouk, gi nga beit simi vienviendon kes. Ma gi nga visie e
Iesu nge kir rakot ngan ma gi nga terie i napariman e Pilato.
2 E Pilato a nga vosuoreie, "Arie evoi mi kovakova ka leong
sibu Iuda?"
E Iesu a nga kuil nama, "A malan e tate vuotongie."
3 Bu prist leong gi nga vepitsie ngan bu kepineits palan.
4 Samo e Pilato a te buer nga vosuoreie, "Vasa, e ta kap
kulie ka nama? Pare, a vovies bu kepineits palan gi ta
vepitsie no ngan."
5 Eiekesen e Iesu a kap nga kuil nama te, ma e Pilato a
nga kudier ngan.
6 Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a nga ko ruom
rivie ka ka tsatsang vinatoreis vemusurie kegi lalaron mi
kulou.

7 Mi ka mi asan e Barabas a nga mon simi vona vinatoreis
meie egie ese gi ta nga ko matakorot meie mi gavaman. Gi
nga kenvamate bu mei sien gi ta nga mon simi tseng leong.
8 Mi bineit gi nga beit nge vosuoreie e Pilato va ta nga
ruom rivie ka ka tsatsang vinatoreis malan ta nga ko munu
tsana.
9 E Pilato a nga virei, “Nga lalaron va o ta ruom terie senga
ine mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
10 A nga telekire vititirie va bu prist leong gi nga terie e
Iesu i napariman simi vunan gi nga ngungutsuo surie ken
tsientsang.
11 Eiekesen bu prist leong gi nga tut ka i murien mi bineit
va e Pilato ta nga ruom rivie e Barabas rakot segie nia
verikulie e Iesu.
12 E Pilato a nga vereie gie, “Misa o ta tsana sien ine mi ka
nga ta vuotongie va eie mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
13 Gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits!”
14 E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsienakor a
nga tsana?”
Eiekesen gi nga koupkoup leong beitsak, “Vetekiuo simi
koitskoits!”
15 E Pilato a nga lalaro varese mi bineit. Io, a nga ruom
rivie e Barabas terie segie. E Pilato a nga oeng va gi ta nga
beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga terie e Iesu va gi ta nga vetekiuo
simi koitskoits.

Bu ka ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Mataio 27:27-31; Ioanes 19:2,3)

16 Mi kulou ni minakiur gi nga kir rubukien ngan e
Iesu si ken vonuo mi gavana, gi ko vuotongie ngan va mi
Praetorium, ma gi nga kuk kakuon mi gargar simi kulou ni
minakiur.
17 Gi nga vavatsekie ngan mi lavlav dav, ma gi nga ruonie
man kovage ngan bu suo tsotso nge vavatsekie simi kovan.
18 Ma gi nga vakaek nge koup rakot sien, “E ta tino kuar,
mi kovakova ka leong sibu Iuda!”
19 Gi nga nisnis ka i kovan ngan mi vaong nge kientsuo.
Gi nga sege pukupukukaek ma gi nga rangarie.
20 Ma sien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang rivie
mi lavlav dav sien ma gi nga vavatsekie ngan man sar
tsetstseik kesen. Samo gi nga kir varakoto nia ra vetekiuo
simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

21 E Simon mi kangi Kurene, eie e taman e Aleksandro ma
e Rupus. A nga kovuni si ken enamon ma a nga veis rov rio

gie nia rubukien simi taon. Ma gi nga votsuoke nia sorokie
mi koitskoits.
22 Gi nga kerie e Iesu rakot simi korot gi ta vuotongie ngan
i Golgota (man vuevue va, 'Mi Korot simi Paptikov')
23 Samo gi nga terie sien mi puk dangi vain gi nga guol
meie ngan mi dangi ei bo, eiekesen a kap nga unumie.
24 Ma gi nga vetekiuo simi koitskoits. Gi nga potakie man
sar tsetstseik, ma gi nga paluo ngan mi pinaluo nia pare va
ese mei segie va ta nga poro ken ka sana kepineits.
25 Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits simi 9 kilok sivovo.
26 Mi vinavataor vavakatsep surie mi sana nama gi ta nga
vuortie ngan a nga aes malan ne, 'MAGI KOVAKOVA KA
LEONG BU IUDA'
27 Gi nga vetekiuo ba ka puerpuer luo siba koitskoits i
bingan e Iesu, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene
si ken bieng kieir.
28 [Ma mi mat vinavataor simi Pakpak Leong a nga me
tsorubeit tuktuk sien ta nga pevien, "Gi nga aes meie ngan
bu ka tsokor."]
29 Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng
balapoik ngan ma gi nga pevien, "Arie evoi, e pevien va e
ta vatsarerie mi Vona rengeir leong ma e ta ba buer tsuok
voturie i aron ba ra tour!
30 Tsour peuk vekenan mi koitskoits nge vatoa no kese!"
31 Ine simi rosar kes mo, bu prist leong ma bu vavvasengei
sibu vinuor se Moses gi nga vavangiets ngan e Iesu i
kotubugie ma gi nga pevien, "A nga vatoa bu mei mene
eiekesen a kap oit nia vatoa eie kesen!
32 Giet ta be pare ine mi Messia, mi kovakova ka leong sibu
Israel, va ta tsour peuk vekenan mi koitskoits. Terengien
giet ta mang pare nge vodovodon tuktuk sien!" Ba ka gi ta
nga vetekiuo siba koitskoits i bingan e Iesu, guor nga oeng
balapoik ngan buer.

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

33 Sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi ngingi
leong a nga kuva mi enamon kokouk.
34 Ma simi 3 kilok sireivreiv e Iesu a nga koup leong, "Eloi,
Eloi, lama sabaktani?" Man vuevue va, "Mong Raban, mong
Raban, surie misa e tate murien veie iou?"
35 Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie
ine, gi nga pevien, "Nga rorong, eie a kukuo e Eliia."
36 Mi ka a nga soer rakot nge ra vosuvie mi poko kukui
kuvu i rou simi dangi vain monour, ma a nga rorotsie simi
poko ei nge vutuirse terie se Iesu va ta nga un. Ma a nga

15:28 ISA 53:12 **15:34** PSA 22:1

pevien, “Kian be! Giet ta be pare va e Eliia ta nemei nge
por terie i keim.”
37 E Iesu a nga koup leong, ma a nga maes rivie ken tino.
38 Mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie
kitipan mi Korot Tamat Rovoriu simi Vona rengeir leong a
nga kedeir napaluo kovuni i kur beit i keim.
39 Ma sien mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga tuir i
muan e Iesu ta nga pare vasa a nga mesei ven, a nga pevien,
“A tuktuk te, ine mi ka eie e Natuon e Raban!”
40 Mi langei mene gi nga tuir i pek ma gi nga dedeng. I
kinorutugie ine, e Maria kovuni i Magadala, a, e Maria e
kinan e Ioses, e kasien lili e Iakobo, ma e Salome.
41 I Galili, ine bu vevien gi nga ko vemusurie e Iesu ma gi
nga ko deng surie ken sar pinat. Palan bu vevien mene gi
ta nga nomeie e Iesu rakot i Ierusalem, gi nga mon buer.

Gi nga puonongie e Iesu
(Mataio 27:57-61; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

42 Ine mi ra mi ra i muan mi Rangi Minaes. Mi ra nia
tsatsang rorrois. Io, sien tate nga reivreiv seserigo,
43 e Iosep kovuni i Arimatea a nga rakot ngan mi aor
ngeisngeis se Pilato nge vosuoreie nia poro mi piripirien
e Iesu. Eie mi ka aiminangarei i kotubuon mi Sanedrin ma
eie buer a nga rorois surie ian mi ra va e Raban ta vuor.
44 E Pilato a nga kudier sien ta nga rongomie va e Iesu a
te nga maet. E Pilato a nga tuturei surie mi muomuo simi
kulou ni minakiur ma a nga vosuoreie va e Iesu a nga maet
kebeir te.
45 Sien e Pilato tate nga rorong kalei simi muomuo simi
kulou ni minakiur va e Iesu a te nga maet, a nga sunuir
terie mi piripirien e Iesu se Iosep.
46 Io, e Iosep a nga vorie bu lavlav puneits ma a nga por
votsorungie mi piripirien e Iesu nge gulie ngan bu lavlav
puneits ma a nga ra vuturungie i aron mi monmon ta nga
kole simi vout. Samo, a nga vovulie mi vunavout leong
kitipan mi rumrubukien simi monmon.
47 E Maria kovuni i Magadala meie e Maria e kinan e Ioses,
guor nga pare ivie ta nga vuturungie en.

16

Ken tino mumuerengei e Iesu
(Mataio 28:1-8; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

1 Sien mi Rangi Minaes tate nga voto, e Maria kovuni i
Magadala, e Maria e kinan e Iakobo, ma e Salome gituo nga
voir da sosong va gituo ta mang nga rakot nge ra vososongo
mi piripirien e Iesu.

2 Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien mi matanias
tate nga rar tsour, gituo nga veis rakot simi monmon.
3 Ma gituo nga vevirei nge gituo keskes, “Ese ta so vuvuil
rivie mi vunavout i matan mi monmon?”
4 Eiekesen, sien gituo ta nga so dedeng kien, gituo nga
pare ine mi vout gi te nga vuvuil rivie. Ine mi vout a nga
leong beitsak.
5 Sien gituo ta nga rubukien simi monmon, gituo nga pare
mi ka vour ta nga tsekie man tsetstseik puneits a nga mogos
simi bienengeiv suv, ma gituo nga kudier.
6 A nga pevien, “Ngatuo ta kap kudier. O telekiran va
ngatuo nesie e Iesu kovuni i Nasaret ese gi ta nga vetekiuo
simi koitskoits. Eie a kap mon ine. A te to muerengei!
Ngatuo pare mi korot gi ta nga vuturungie mi piripirien en.
7 Ngatuo veis nge ra pengan si ken sar madar tovtov ma
e Petro ven ne, ‘E Iesu a te muo nge nga rakot i Galili. Ian
en, nga ta so pare eie malan mo ta nga vokokotie senga.’ ”
8 Gituo nga kudier tsak nge dendeir ma gituo nga
rovotsour nge vi simi monmon. Gituo kap nga pengan ka
kepineits si ka mei mene, simi vunan gituo nga motou.

[Bu mat vinavataor muomuo ngan te, gi kap suvuon Marko 16:9-20.]

9 Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien e Iesu tate
nga to muerengei simi miensei, a nga muna vasvas se Maria
kovuni i Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie sien bu tsaka
moromoruo mi napaririem potsu luo.
10 E Maria kovuni i Magadala a nga rakot ma a nga pengan
segie ese gi ta nga ko nomeie e Iesu. Gi nga mon ngan mi
tina ma mi aor tsak.
11 Sien gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga to ma gi ta nga
rongomie va e Maria a te nga pare, gi kap nga vodovodon
tuktuk sien.
12 I muir, e Iesu a nga beit vasvas ngan mi baidendeng
vour siba mei luo segie sien guor ta nga vor ve veisveis i
sar.
13 Guor nga muerengei rakot i Ierusalem nge vateie gie
kokouk, eiekesen gi kap nga vodovodon tuktuk seguor buer.
14 I muir te buer, e Iesu a nga tsorubeit vasvas simi
sinangavur kes ma kes bu madar tovtov sien gi ta nga vor
ve ngongou. Ma a nga nasara gie surie gi ta kap nga suvu
vodovodon tuktuk se Raban, ma surie bu arogie a nga bakiet
nia vodovodon tuktuk segie ese gi ta nga pare e Iesu va a te
nga to muerengei simi miensei.
15 E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta veis rakot sibu korot
kokouk simi kaber ma nga ta vavatei ngan mi Banga
Vinavatei sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenamon.

16 Eie ese ta vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv, e
Raban ta so vatoa. Eiekesen eie ese ta kap vodovodon
tuktuk, e Raban ta so votorosie.
17 E Raban ta terie mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni
vovokudier segie ese gi ta vodovodon tuktuk: simi asoung
gi ta kareir rivie bu tsaka moromoruo; gi ta vakvakokoit
ngan bu vuna nama vour.
18 Sien va gi ta tsuokopie bu tsotsoi ngan bu rimagie, ma
sien va gi ta unumie bu dangi mu, gi ta kap oit nia babas.
Gi ta soburo bu tamat mienarouk ngan bu rimagie ma ian
magi sar mienarouk ta voto.”
19 Io, i murien mi Nguts e Iesu tate nga vakokoit voto segie,
e Raban a nga kir kien ngan simi rangit ma ine a mogos simi
riem suv se Raban.
20 Bu madar tovtov gi nga veis ma gi nga vavatei ngan
mi Banga Vinavatei sibu korot kokouk, ma mi Nguts a nga
tsatsang meie gie. Ma a nga vara tuktuk ngan ine mi Banga
Vinavatei sibu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana.

Mi Banga Vinavatei
E Luka
a nga vataro

Mi nama vavakatsep

1 Ka leong Tiopilus.

Palan mi kulou gi nga konon nia vavataor vuturungie ian bu kepineits gi ta nga tsorubeit tuktuk i kinorutugei.

2 Mi kulou ese gi ta nga pare ine bu kepineits ngan bu katsomatagie ma mi kulou vavvatei ngan mi namanien e Raban, gi nga me vateie gei ngan ine bu kepineits. Arie mo gi nga vavataor vemusurie.

3 Io, eou buer o nga menise vititirie ine bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit vakaek si man vakavakaek, ma o vodon buer va ta kalei sien va o ta vavataor petan ine bu kepineits rakot sevoi, Tiopilus mi ka leong,

4 terengien va e ta mang telekire vititirie ine bu nama gi ta nga vateie no ngan, va a tuktuk rovoriu.

Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

5 Sibu avareit e Erot ta nga muomuo i Iudea, mi prist a nga mon. Mi asan e Sakaria. Eie mi prist simi tietie se Abia ma ken vevien, mi asan e Elisabet. Eie simi tietie se Aron.

6 Keguor tino a nga dokei i matan e Raban. Guor nga vemusurie vititirie bu vuna vinuor ma mi saran mi tino simi Nguts.

7 Eiekesen guor kap nga suvu nout, simi vunan e Elisabet a kap nga oit nia porpor madar, ma guor te nga komois.

8 Simi ra mene sien mi gargar se Sakaria gi ta nga tsatsang prist, ine mi ra va eie e Sakaria ta nga tsatsang prist sien i matan e Raban,

9 simi vunan gi te nga vile vemusurie mi saran mi tsinatsangagie bu prist va ta nga rubukien simi vona rengeir simi Nguts nia ra tunie mi buliebuliet saien sosong.

10 Ian simi poko ra ta nga tunie mi buliebuliet saien sosong, mi bineit leong gi ta nga mon i marar, gi nga no.

11 Samo ken angelo mi Nguts a nga beit sien ma a nga tuir simi bienengeiv suv simi korot nia tu buliebuliet saien sosong.

12 Sien e Sakaria ta nga pare mi angelo, a nga kudier tsak ma a nga motou.

13 Eiekesen mi angelo a nga oeng sien, “Sakaria, kian va e ta motou. E Raban a te rongomie ke sar no. Ke vevien,

e Elisabet, ta kava mi madar tamat. Ma e ta so tour asan
ngan e Ioanes.
14 E ta so vous ngan mi nires leong ma palan bu mei gi ta
res meie no sien va e kinan ta kava,
15 simi vunan, eie ta suvu as leong i matan mi Nguts. Eie
ta kap un dangi vain ma da ngeisngeis. Ma sien ta ngas mon
i aron e kinan, ta vous ngan mi Moromoruo Tamat.
16 Eie ta kir muerngan palan bu Israel rakot simi Nguts
magi Raban.
17 Eie ta suvuon mi moromoruo ma mi ngeisngeis malan
se Eliia ma ta muo ngan mi Nguts. Eie ta vurisan bu arogie
bu tam nia aor kes meie bu natugie, ma ta vurisan kegi tino
mi kulou rong tsak va gi ta mang tino vemusurie mi sinavien
mi kulou duis. Ine arie vasa eie ta tsang rorois venengan
mi kulou nia rosie mi Nguts."
18 E Sakaria a nga vereie mi angelo, "Vasa o ta telekire
venengan va ine mi nama a tuktuk? O te komois ma kong
vevien buer a te labatevien."
19 Mi angelo a nga kuil nama, "Eou e Gabriel. O ko munu
mon i matan e Raban. Ma a nga tura iou nia me vateie no
ngan ine mi banga vinavatei.
20 Rorong. Ine e ta ngong, ma e ta kap oit nia vakokoit
tuir oit simi ra va ine bu kepineits gi ta tsorubeit tuktuk,
simi vunan e kap vodovodon tuktuk ine si kong sar nama
ian va gi ta tsorubeit tuktuk si magi sar keipkepide ra duis."
21 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi kulou gi nga
rosie e Sakaria, ma gi nga vodovodon palan surie a te nga
mon pilang te i aron mi vona rengeir simi Nguts.
22 Sien ta nga rovotsour, a kap nga oit nia vakokoit segie.
Ma gi nga telekiran va a nga pare ka baidendeng i aron mi
vona rengeir, sien tate nga tsana mi vinakokoit ngan mo ba
riman rakot segie surie a te nga ngong.
23 Sien ken tsientsang tate nga voto, a nga muerengei rakot
si ken vonuo.
24 I murien ine, ken vevien e Elisabet a te nga kour. Ma a
nga mon mo simi vonuo ba vura mi napaririem, ma a nga
pevien,
25 "Sibu ra ine, mi Nguts a pernge iou. Ma a te tsang rivie
kong mienengeir i matan mi kulou."

Ken kienakav e Iesu

26 Sien tate nga napaririem potsu kes bu vura e Elisabet
tate nga tian sien, e Raban a nga turan e Gabriel mi angelo
rakot simi taon i aron i Galili gi nga vuotongie ngan i
Nasaret.

27 Io, e Gabriel a nga ra vorotan mi vevien vour ese gi tate
nga vouo ngan mi ka mi asan e Iosep. E Iosep eie mi ka simi
tietie se Davit. Mi asan ine mi vevien vour e Maria.
28 Ma a nga beit sien nge pevien, “Mi molu ta mon meie
no. E Raban a resmata no! Mi Nguts a mon meie no.”
29 E Maria a nga rongomie ine mi nama ma a nga kudier
nge vodon, “Mi sana nama ine?” Mi aron e Maria a
nga bakiet surie ken sar nama ine mi angelo ma a nga
vodovodon palan va mi sana man vuevue ine mi vinakokoit.
30 Mi angelo a nga oeng sien, “Maria! Kian va e ta motou.
E Raban a te lalaro vatamase no. E Raban a resmata no.
31 Rorong! E ta so tian nge kava mi madar tamat. Ma e ta
so tourasan ngan e Iesu.
32 Eie ta suvuon mi as leong, ma gi ta vuotongie ngan e
Natuon e Raban ese ta tsiroup. Mi Nguts e Raban ta terie
sien ken mogomogos ni nguts e Davit e tubuon.
33 Ma eie ta vuortie mi tietie se Iakop sibu ra bu ra, ma
ken vinuor ta kap voto.”
34 Ma e Maria a nga vereie mi angelo, “Eou o kap ngas
telekire ka. Vasa ine mi kepineits ta tsorubeit ven?”
35 Mi angelo a nga kuil nama, “Mi Moromoruo Tamat ta
nemei sevoi ma mi ngesengesien e Raban ese ta tsiroup ta
kuva no. Arie mi vunan, ine mi madar ken tino ta tamat
ma gi ta vuotongie va e Natuon e Raban.
36 Rorong! E patsa, e Elisabet, misasien a te labatevien, a
te tian ngan mi madar tamat. Gi nga ko pevien va eie mi
vevien a kap ko porpor madar, eiekesen a te tian sibu vura
mi napaririem potsu kes.
37 Surie a kap ka kepineits a mavev se Raban.”
38 Ma e Maria a nga pevien, “A kalei, eou ken petspets mi
Nguts. Mi sana kepineits e tate oeng ngan seou, ta tsorubeit
malan.” Samo mi angelo a nga sorvekenan.

E Maria a nga ra pare e Elisabet

39 I murien ine, e Maria a nga tamtuir lalapus rakot simi
taon simi enamon i popon bu kuitskuits i Iudea.
40 A nga rubukien i aron ken vonuo e Sakaria ma a nga
oeng vatamase e Elisabet.
41 Sien e Elisabet ta nga rongomie ken nama e Maria, mi
madar i aron a nga kolueits ma mi Moromoruo Tamat a nga
vovosuo e Elisabet.
42 Ma a nga oeng leong malan ne, “Ken vatavatamse e
Raban a leong sevoi i kotubuon mi langei kokouk. E Raban
ta vatamase ian mi natu madar va e ta kava!
43 Surie misa ine mi kepineits ta tsorubeit seou va e kinan
mong Nguts ta me iro iou?

44 Pare! Sien o ta rongomie mi ina, mi madar i aroung a
kolueits ngan mi nires.
45 E Raban ta vatamase no, simi vunan evoi e vodovodon
tuktuk simi sana nama mi Nguts ta vokokotie sevoi va ta
tsorubeit tuktuk!”

Ken pak e Maria nia puongan e Raban

46 E Maria a nga pevien;

“Mi aroung a puongan mi Nguts.
47 Ma mi morumoruong a resmatan e Raban kong
vavato,
48 surie a te nga vodonomie iou misasien eou ken
petspets tuvuon mo.
Rorong! Vakaek ine ma i muir, mi kulou kokouk gi ta so
pevien va a te nga vatamase iou,
49 simi vunan eie ese ta ngeisngeis beitsak, a te nga
tsana bu kepineits leong surie iou,
ma mi asan a tamat.
50 Ma ta vasangan ken aor molous segie ese gi ta mangaran,
si kegi sar tietie sibu kienakav kokouk.
51 A te nga tsana bu tsientsang ngeisngeis ngan mi riman.
Ma a te nga sunura gie mi kulou gi ta vodon sibu arogie
va egie gi asna.
52 A te nga pop terie gie i keim bu muomuo ni vuor si kegi
sar mogomogos ni vuor,
ma a nga tsuok terie i kur egie ese gi ta nga vilikitie gie
kesegie.
53 A te nga vetingie mi kulou gi ta nga vitor ngan bu banga
kepineits,
ma egie ese gi ta nga suvuram a nga ture muernga gie
ngan bu riem kapasen.
54 A te nga kulie i Israel ken petspets,
surie a nga vodonomie va ta aor molous nge gie,
55 e Abaraam ma bu natuon sibu ra bu ra,
malan ta nga pengan sibu tubugiet.”

56 E Maria a nga mon meie e Elisabet siba vura tour ma i
muir, a nga muerengei rakot si ken enamon.

Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

57 Io, mi ra nia por madar a te nga beit se Elisabet, ma a
nga kava mi madar tamat.
58 Bu palapalan ma bu patsan gi nga rongovan va mi Nguts
a te nga vasangan ken aor molous leong sien, ma gi nga res
meie.

59 Simi ra ta nga napaririem potsu tourngan, gi nga me varapuo, ma gi te nga lalaro tourasan ngan e Sakaria vemusurie e taman.
60 Eiekesen e kinan a nga pevien, “A kap! Mi asan gi ta vuotongie ngan e Ioanes.”
61 Gi nga oeng sien, “Eiekesen kap ka mei sibu patsa a nga suvuon ine mi as!”
62 Samo, gi nga teik matan e taman nia telekiran vasa ken lalaron surie mi asan.
63 A nga revie gie ngan ka napa ei ma a nga vavataor, “Mi asan e Ioanes.” Ma egie kokouk gi nga kudier tsak.
64 Ian ngas te, mi ngutsuon ma mi karamen a nangba nga ketseketseng. Ma a nga tsuok vakaek nge vakokoit ma a nga puongan e Raban.
65 Bu palapalan gi ta nga mon vatvatta, bu arogie a nga vous ngan mi mientou. Ma sibu enamon i popon bu kuitskuits kokouk i Iudea, mi kulou gi nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits kokouk.
66 Mi kulou kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga vodovodon palan nge virei, “Ine mi madar, vasa ta so tsorubeit ven vevemuir?” Simi vunan mi ngesengesien mi Nguts a te mon meie.

Ken vinakokoit peteteir e Sakaria

67 E taman e Ioanes, e Sakaria a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga vokokotie mi nama peteteir malan ne;

68 “Giet ta puongan e Raban mi Nguts sibu Israel,
simi vunan a nga nemei nge vara ketseketseng ngan mi kuoluon.
69 A nga terie segiet mi ka ni vavato ese ta ngeisngeis beitsak,
kuvu simi tietie se Davit, ken petspets,
70 malan tate nga vakokoit i ngutsugie ken sar propet muomuo te
71 va ta vatoa giet si magiet sar matakorot,
ma i riman bu mei kokouk gi ta nga ko karto giet.
72 A nga pevien va ta vasangan ken aor molous sibu tubugiet,
ma a nga vodonomie ken kinubuits ian ta tamat,
73 mi kinubuits ta nga tsana se tubugiet e Abaraam.
74 A te nga vatoa giet i riman magiet sar matakorot,
terengien giet ta kap motou ma giet ta mang tsatsang sien,
75 simi sinavei ta tamat ma ta duis i matan
sibu ra kokouk si kegiet sar tino.”

76 “Evoi, e natung, gi ta vuotongie no ngan ken propet e Raban ese ta tsiroup,
surie e ta muo ngan mi Nguts nia rorois ngan mi rosaran,
77 terengien va mi kuoluon gi ta mang telekiran
va ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor nge vatoa gie.
78 E Raban a nga tsana malan ne, simi vunan ken aor molous a leong beitsak.
Ma surie ine, a tsana va mi matanias ta rar tsour i popogiet kuvu simi rangit,
79 terengien va ta mang rarangie mi kulou gi ta mon simi ngingi ma simi minoruvien mi miensei,
ma nia vavasie kegiet vineis rubukien simi saran mi molu.”

80 Io, ine mi natu madar, a nga vor ve leongleong ma ken tino simi moromoruo a nga tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga mon simi beir tuir oit simi ra ta nangba nga tsorubeit vasvas simi kulou i Israel.

2

Ken kienakav e Iesu
(Mataio 1:18-25)

1 Ian sibu ra, e Kaesar Augustas a nga terie mi nama ngeisngeis va gi ta nga ra por asan bu mei kokouk i aron bu enamon bu Roma gi ta nga naneie.
2 Sien ine mi por as vourvour ta nga tsorubeit, e Kurenio a nga vuor i Siria.
3 Ma egie keskes gi nga rakot si kegi sar taon kesegie nia ra teir as.
4 Io, e Iosep buer a nga kien kovuni i Galili, simi taon i Nasaret rakot i Iudea, simi taon se Davit gi nga vuotongie va i Betilem, simi vunan eie kovuni simi tietie se Davit.
5 Eie a nga rakot ian en nia ra teir as meie e Maria, ese gi tate nga kubutsie va ta nga reie. Ian sibu ra e Maria a te nga tian.
6 Sien guor tate nga mon ian en, mi keipkepide ra a te nga beit va e Maria tate nga por madar.
7 Ma a nga kava ken muariem, mi madar tamat. A nga ovutie nge poko lavlav ma a nga vuturungie i aron magi ngongou bu vinavinar, simi vunan kap te ka niagituo simi vonuo mutumutur.

Mi Kulou nennei sipsip ma bu angelo

8 Mi kulou nennei sipsip gi nga mon si kegi sar korot i uot nge naneie kegi sar sipsip ian sikati.

9 Samo ken angelo mi Nguts, a nga beit segie, ma man
matvinavaso mi Nguts a nga rar viririsie gie. Ma gi nga
motou beitsak.
10 Eiekesen mi angelo a nga oeng segie, “Kian va nga ta
motou! Nga rorong! O nemei nia vateie nga ngan mi banga
vinavatei nian mi nires leong va ken mi kulou kokouk.
11 Nevere, i aron mi taon se Davit, mi Ka ni vavato gi te
kava. Eie mi Karisito mi Nguts.
12 Nga ta so deng kielala malan ine. Nga ta so vorotan mi
natunatu madar gi ta ovutie nge poko lavlav ma a mutur i
aron magi ngongou bu vinavinar.”
13 Ma puk kam lalapus, mi gargar angelo leong simi rangit
gi nga tsorubeit vorotan ian mi angelo, ma gi nga puongan
e Raban malan ne,

14 “Mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak,
ma simi kaber, mi molu ta kuva gie ese e Raban ta
resmata gie.”

15 Sien bu angelo gi tate nga sorvekena gie kien i kur simi
rangit, mi kulou nennei sipsip gi nga veveoeng i kotubugie,
“Giet ma. Giet tate rakot i Betilem nge dengarie ine mi
kepineits ian ta tsorubeit, ivie mi Nguts tate oeng ngan
segiet.”
16 Io, gi nga lalapus rakot ma gi nga so vorotan e Maria
meie e Iosep, ma mi natunatu madar ta nga mutur i aron
magi ngongou bu vinavinar.
17 Ma sien gi tate nga dengarie, gi nga pouts ngan ine mi
nama mi angelo ta nga vokokotie surie ine mi natu madar.
18 Ma egie kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier
tsak surie mi sana mi kulou nennei sipsip gi ta nga pengan
segie.
19 Eiekesen e Maria a nga rong toungan ine bu nama
kokouk i aron ma a nga ko vodonomie gie.
20 Io, mi kulou nennei sipsip gi nga muerengei. Gi nga
keveir nge puongan e Raban surie bu kepineits kokouk gi
tate nga rongomie nge dengarie malan ngas te mi angelo ta
nga pengan segie.

Gi nga terie e Iesu rakot se Raban

21 I murien bu ra mi napaririem pouts tour, gi te nga
varapuo ine mi natu madar ma gi nga tourasan ngan e Iesu.
Ine mi as, mi angelo a nga terie sien, sien ta kap ngas nga
vou i aron e kinan.
22 Sien keguor keipkepide ra nia tsorubeit melemelen
vemusurie mi Vinuor se Moses tate nga voto, e Iosep meie e

Maria guor te nga kerie ine mi natu madar rakot i Ierusalem
nia ra vasangan va eie simi Nguts.
23 Guor nga tsana ine malan gi tate nga vataro i aron mi
Vinuor simi Nguts malan ne, “Mi muariem tamat, gi ta ngas
vuotongie va eie mi natu vavaku simi Nguts.”
24 Ma buer guor nga ra terie mi tienebeir ni varam
vemusurie mi Vinuor simi Nguts ian ta pevien, “Ka ba buen
luo o, ka ba natu bour luo.”
25 Io, mi ka a nga mon i Ierusalem, mi asan e Simeon. Eie
mi ka duis ma a nga mangaran e Raban. Eie a nga rorois
surie man vavaman i Israel, ma mi Moromoruo Tamat a nga
mon meie.
26 Ma mi Moromoruo Tamat a te nga vakatsepa va ta kap
nga maet tuir oit va ta nga dengarie ken Messia mi Nguts.
27 Mi Moromoruo a nga vavasie ma a nga rubukien i
mararan mi Vona rengeir leong. Sien e Maria ma e Iosep
guor tate nga sor rubukien ngan mi madar e Iesu nia tsana
sien mi sana mi Vinuor ta vokokotie,
28 e Simeon a nga tserie ine mi madar ma a nga puongan
e Raban nge pevien,

29 “Mi Nguts! Vere e tate vavasie ke petspets ngan mi molu,
vemusurie ke nama.
30 Ba matoung guor te dengarie ine mi Ka ni vavato,
31 ian e tate nga rorois ngan i matan mi kulou kokouk.
32 Eie mi berber ni vavakatsep ngan e Raban rakot sibu Kibang
ma eie man matvinavaso ke kulou i Israel.”

33 E taman meie e kinan guor nga kudier tsak ngan misa
ta nga vokokotie surie ine mi madar.
34 Io, e Simeon a nga vatamase gituo ma a nga pevien ne se
Maria, e kinan mi madar, “Rorong! Ine mi madar, e Raban
a te vile nia tsana palan mi kulou i Israel gi ta kor ma palan
gi ta tamtuir, ma eie mi totourlekier kovuni se Raban ian va
palan mi kulou gi ta so oge,
35 terengien, bu vinavinadodogie bu mei palan ta mang
mon simi kientsep. Ma ka kuor simi vinevineken ta tsoka
buer mi ate.”
36 Mi propet vevien a nga mon buer. Mi asan e Ana,
e natuon vevien e Panuel, simi matabu Aser. Eie a te
nga labatevien tsak te. Eguor ken labeit guor nga rei sibu
avareit mi napaririem pouts luo ma ken labeit a te nga maet
vekenan.

2:23 EXO 13:2,12 **2:24** LEV 12:8

37 Ma a nga mon naor tuir oit ken sar avareit a nga oit
bu sinangavur mi napaririem pouts tour ma voveit (84). E
Ana a kap nga ko sorvekenan mi vona rengeir, ma a nga ko
tsatsang se Raban ma a nga ko vorvor nge no sibu rokati
ma bu rosisiat.
38 Io, ian ngas te, a nga veis kien seguor, ma a nga vakaek
nge puongan e Raban. Ma a nga vakokoit surie ine mi
madar rakot segie kokouk ese gi ta nga rorrois va e Raban
ta nga vara ketseketseng ngan i Ierusalem.
39 Sien e Iosep meie e Maria guor tate nga tsang vaotie
bu kepineits kokouk vemusurie mi Vinuor simi Nguts, gituo
nga muer rakot i Galili, si kegituo taon i Nasaret.
40 Ma mi madar a nga vor ve leongleong ma mi kurikurien
a nga tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga vous ngan mi banga
vienviendon, ma ken tentoiv e Raban a nga kuva.

Mi madar e Iesu simi Vona rengeir leong

41 Sibu avareit kokouk, e taman meie e kinan, guor nga
ko rakot i Ierusalem simi Nginu Pasova.
42 Sien tate nga sinangavur kes ma luo ken sar avareit e
Iesu, gituo nga rakot te buer ian simi Nginou malan gi ta
nga ko tsana.
43 I murien mi Nginou tate nga voto, mi kulou gi te nga
muerengei, eiekesen mi madar e Iesu a ngas nga mon i
Ierusalem. Ma e kinan ma e taman guor kap nga telekiran.
44 Guor si nga vodon va eie a nga veis meie gie ian bu mei
gi te nga veis muerengei. Io, guor nga veis muer mi ra pu.
Samo guor nga vakaek nge nesie i kotubuon bu patsaguor
ma bu palapalaguor.
45 Sien guor ta kap nga vorotan, guor nga muerengei rakot
i Ierusalem nia ra nesie.
46 I murien ba ra tour, guor nangba nga ra deng vorotan
i aron mi Vona rengeir leong. A nga mogos i kotubuon bu
vavvasengei nge rorong segie ma a nga ververeie gie ngan
bu virevirei.
47 Egie kokouk ian gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga kudier
tsak si ken banga teletelekirei ma si ken sar nama kuilkuil
sibu vinirei.
48 Sien e taman meie e kinan, guor ta nga vorotan, guor
nga kudier tsak, ma e kinan a nga pevien sien, “Natung,
surie misa e ta tsang malan ngan ine segor? Egor e tama,
gor te pilang neisneis sevoi.”
49 E Iesu a nga virei, “Surie misa ngado ta nesie iou?
Ngado kap telekiran va o ta ngas mon i aron ken vonuo
e Tamoung?”
50 Eiekesen guor kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie
seguor.

51 E Iesu a nga muerengei rakot i Nasaret meie guor, ma a
nga ko mangara guor. Eiekesen e kinan a nga perngan ine
bu nama kokouk i aron.
52 Ma e Iesu a nga vor ve leongleong meie ngan mi
banga vienviendon. Ma buer e Raban ma mi kulou gi nga
resmatan beitsak.

3

Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Ioanes 1:19-28)

1 Io, simi avareit ta nga sinangavur kes ma mi napaririem
ngan e Tiberius Kaesar ta nga vuor sien, e Pontio Pilato a
nga gavana i Iudea. Ian simi avareit, e Erot a nga vuortie i
Galili. Ma e Pilipo e kasien e Erot a nga vuortie i Ituria ma
i Trakonitis. Ma e Lisanias a nga vuortie i Abilene.
2 Ma, sien e Annas ma e Kaiapas guor ta nga mon kovan
bu prist, ken nama e Raban a nga beit se Ioanes e natuon e
Sakaria sien ta nga mon simi beir.
3 Io, e Ioanes a nga rakot sibu korot kokouk vatvatta mi
da i Ioridan nge vavatei simi kulou gi ta nga beit ian en va
gi ta nga vodon vuris vekenan kegi sar sinavei tsokor nge
por sinusuruiv, terengien va e Raban ta mang vodon rivie
kegi sar sinavei tsokor.
4 A nga vavatei vemusurie bu vinavataor ta mon simi
Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro, ven ne,

“Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
‘Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.
5 Vovosuo bu korot gi ta kopiekopien kokouk,
ma tsoup pepekutsie bu pout ma bu kuitskuits kokouk,
ma vodusie bu rosar vilvilguo,
ma tsang vakalaie bu rosar gi ta tsongetsonge.
6 Terengien mi kulou kokouk gi ta mang telekire surie ken
vavato e Raban.’ ”

7 Mi bineit gi nga nemei se Ioanes va gi ta nga me por
sinusuruiv. Ma a nga pevien segie, “Enga bu natuon mi
tsotsoi tsak! Ese a nga oeng senga va nga ta oit nia vi ngan
ken aor rarap e Raban ian va ta nemei?
8 Nga ta ngas vua ngan bu banga vuovuo nia vara tuktuk
ngan va nga te vodon vuris. Kian va nga ta konon nia
pevien ne senga kesenga, ‘E Abaraam, eie e tamagiet.’ O
oeng senga. E Raban a oit nia tsana ine bu vunavout va gi
ta tsorubeit bu natuon e Abaraam.

3:6 ISA 40:3-5

9 Mi matou a te mon rorois i vunan bu ei, ma bu ei kokouk
gi ta kap vua ngan kavo banga vuovuo, gi ta tara gie nge
tomekan simi leing."

10 Io, mi bineit gi nga vosuoreie, "Mi sana gei ta ngas
tsana?"

11 E Ioanes a nga kuil nama, "Sien va ka mei man kaba
kuirkuir luo, eie ta ngas terie ka mei si ka mei kap man ka
kuirkuir, ma sien va ka mei ken kavo nginonginou eie buer
ta ngas tsana malan mo."

12 Bu ka porpor takis buer gi nga nemei nge me por
sinusuruiv, ma gi nga vosuoreie, "Vavvasengei, mi sana
kepineits gei ta ngas tsana?"

13 A nga kuil nama, "Kian va nga ta por lakep rio misa mi
vinuor ta pengan."

14 Samo mi kulou ni minakiur gi nga vosuoreie, "Mi sana
gei ta ngas tsana?"

Ma a nga kuil nama, "Kian va nga ta teie tsana tuvuon
ngan kegi sar kepineits bu mei mene nge vepitsie gie ngan
kavo namani binit. Nga ta ngas vodon surie va kenga sar
voirvoir eie a te oit."

15 Mi kulou gi nga vor ve rorrois surie mi Messia va ta
nga beit ma i arogie gi nga vodon va e Ioanes arie eie mi
Messia.

16 Ma e Ioanes a nga kuil nama segie kokouk, "O tsana
mi sinusuruiv senga ngan mi da. Eiekesen mi ka eie ese
ta ngeisngeis rio iou, ta nemei, ma o kap kalei oit va o ta
ruobatie man ba poppop. Eie ta tsana mi sinusuruiv senga
ngan mi Moromoruo Tamat ma mi leing.

17 Mi napa sosos a te mon siba riman. Eie ta so vitseir rivie
mi biror sibu nginonginou, ma ta teir kakakuon bu banga
nginonginou i aron ken vonuo teteir nginonginou, eiekesen
ta tunie bu biror simi leing ian ta kap oit nia maet."

18 Io, e Ioanes a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei simi
kulou nia vangasie gie ngan bu suada rosar palan.

19 E Ioanes a nga oeng matan e Erot mi kovakova ka leong,
surie mi sinavei tsokor ta nga tsana se Erodias ken vevien e
kasien ma surie palan bu sinavei tsokor ta nga tsana buer.

20 Samo e Erot a te buer nga tsana mi sinavei tsokor mene,
sien ta nga terie e Ioanes simi vona vinatoreis.

Ken sinusuruiv e Iesu
(Mataio 3:13-17; Marko 1:9-11)

21 Io, sien mi kulou kokouk gi tate nga por sinusuruiv, e
Iesu buer a nga por sinusuruiv. Ma sien ta nga vor ve nono,
mi rangit a nga katsep.

22 Ma mi Moromoruo Tamat a nga tsour peuk seie malan
mi buen, ma mi ien kovuni simi rangit a nga vakokoit malan
ne, “Evoi e natung mi ateung. Ma o resmata no beitsak.”
23 Sien e Iesu tate nga tsuok vakake ken tsientsang, ken
sar avareit a te nga oit malan va ba sinangavur tour. Ma bu
mei gi nga telekiran va eie e Natuon e Iosep.

E Iosep e natuon e Eli.
24 E Eli e natuon e Matat.
E Matat e natuon e Levi.
E Levi e natuon e Melki.
E Melki e natuon e Ianai.
E Ianai e natuon e Iosep.
25 E Iosep e natuon e Matatias.
E Matatias e natuon e Amos.
E Amos e natuon e Naum.
E Naum e natuon e Esli.
E Esli e natuon e Nagai.
26 E Nagai e natuon e Mat.
E Mat e natuon e Matatias.
E Matatias e natuon e Semein.
E Semein e natuon e Iosek.
E Iosek e natuon e Ioda.
27 E Ioda e natuon e Ioanan.
E Ioanan e natuon e Resa.
E Resa e natuon e Serubabel.
E Serubabel e natuon e Salatiel.
E Salatiel e natuon e Neri.
28 E Neri e natuon e Melki.
E Melki e natuon e Adi.
E Adi e natuon e Kosam.
E Kosam e natuon e Elmadam.
E Elmadam e natuon e Er.
29 E Er e natuon e Iosua.
E Iosua e natuon e Elieser.
E Elieser e natuon e Iorim.
E Iorim e natuon e Matat.
E Matat e natuon e Levi.
30 E Levi e natuon e Simeon.
E Simeon e natuon e Iuda.
E Iuda e natuon e Iosep.
E Iosep e natuon e Ionam.
E Ionam e natuon e Eliakim.
31 E Eliakim e natuon e Melea.
E Melea e natuon e Mena.
E Mena e natuon e Matata.
E Matata e natuon e Natan.
E Natan e natuon e Davit.
32 E Davit e natuon e Iesi.
E Iesse e natuon e Obet.
E Obet e natuon e Boas.
E Boas e natuon e Salmon.

E Salmon e natuon e Nason.
33 E Nason e natuon e Aminadap.
E Aminadap e natuon e Atmin.
E Atmin e natuon e Ram.
E Ram e natuon e Esron.
E Esron e natuon e Peres.
E Peres e natuon e Iuda.
34 E Iuda e natuon e Iakop.
E Iakop e natuon e Isak.
E Isak e natuon e Abaraam.
E Abaraam e natuon e Tera.
E Tera e natuon e Naor.
35 E Naor e natuon e Seruk.
E Seruk e natuon e Reu.
E Reu e natuon e Pelek.
E Pelek e natuon e Eber.
E Eber e natuon e Sela.
36 E Sela e natuon e Kainan.
E Kainan e natuon e Arpaksat.
E Arpaksat e natuon e Sem.
E Sem e natuon e Noa.
E Noa e natuon e Lamek.
37 E Lamek e natuon e Matusela.
E Matusela e natuon e Enok.
E Enok e natuon e Iaret.
E Iaret e natuon e Maalalel.
E Maalalel e natuon e Kainan.
38 E Kainan e natuon e Inos.
E Inos e natuon e Set.
E Set e natuon e Adam.
E Adam e natuon e Raban.

4

E Satan a nga konon e Iesu
(Mataio 4:1-11; Marko 1:12,13)

1 E Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge muerengei kovuni i Ioridan. Ma mi Moromoruo Tamat a nga muongan rakot simi korot beir.
2 Ian en, e Satan a nga konon sibu ra ba sinangavur voveit. E Iesu a kap nga ngou i aron ine bu ra. I murien ian bu ra, e Iesu a nangba nga vitor.
3 Ma e Satan a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, oeng ngeisngeis ine sibu vout va gi ta tsorubeit tsoik.”
4 E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, “Mi Pakpak Leong a pevien ne, ‘Mi ka a kap oit nia tino ngan mi tsoik mo.’ ”
5 Ma e Satan a nga kerie e Iesu kien simi korot i kur ma ian ngas te, a nga vasangan se Iesu bu mangmagoso nguts kokouk simi kaber.

4:4 DEU 8:3

6 Ma a nga oeng sien, “O ta terie kegi sar ngeisngeis
kokouk nia vuor ma magi sar matvinavaso sevoi, simi
vunan o te suvuon ine bu kepineits, ma a oit va o ta terie
seie ese o ta lalaron.
7 Io, o ta terie sevoi ine bu kepineits kokouk sien va e ta
rengeir nemei seou.”
8 E Iesu a nga kuil nama sien, “Mi Pakpak Leong a pevien,
‘E ta ngas rangarie mi Nguts ma Raban ma e ta ngas tsatsang
seie mo.’ ”
9 Samo e Satan a nga kerie rakot i Ierusalem ma a nga ra
voturie simi korot ta nga tsiroup simi Vona rengeir leong.
Ma a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, tsibour
peuk i keim,
10 simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.
11 Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie
terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka
vout.’ ”

12 E Iesu a nga kuil nama, “Ken nama e Raban a pevien,
‘Kian va e ta konon mi Nguts, ma Raban.’ ”
13 I murien e Satan tate nga vaton ken sar konokonon
kokouk, a nga sorvekenan oit ka ra mene va ta ba buer nga
me konon.

E Iesu a nga tsuok vakake ken tsientsang i Galili
(Mataio 4:12-17; Marko 1:14,15)

14 Io, e Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma
a nga muer rakot i Galili. Ma man vinavatei e Iesu a nga
puorkan bu enamon kokouk ververiris i Galili.
15 Io, a nga vakaek nge vavasengei i aron bu vona rengeir
sibu Iuda. Ma bu mei kokouk gi nga puongan.

Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret
(Mataio 13:53-58; Marko 6:1-6)

16 Io, e Iesu a nga rakot i Nasaret ivie ta nga leong en. Ma
simi Rangi Minaes, a nga rubukien simi vona rengeir sibu
Iuda malan ta nga ko tsana. Ma a nga tamtuir nia ase mi
Pakpak Leong.
17 Gi nga terie sien mi Pakpak Leong e Isaia mi propet
ta nga vataro. Ma a nga pakate ine mi Pakpak Leong nge
vorotan mi korot ta nga vavataor ven ne,

18 “Mi Morumoruan mi Nguts a kuva iou,

4:8 DEU 6:13 **4:11** PSA 91:1,12 **4:12** DEU 6:16

simi vunan a te nga vokunie iou va o ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu sinaortsak.
A te nga tura iou va o ta vakokoit katsep segie gi ta mon simi vinatoreis va gi ta mon ketseketseng,
ma segie gi ta kael va gi ta buer dedeng,
ma a nga tura iou va o ta ra vara ketseketseng ngan mi kulou gi ta mon simi putu leong.
19 Ma a nga tura iou va o ta vakokoit katsep ngan mi rito
mi Nguts va ta vatoa mi kuoluon sien."

20 Io, e Iesu a nga pomutie mi Pakpak Leong ma a nga teir muerngan simi ka nennei Pakpak Leong ma a nga ra mogos. Mi kulou kokouk i aron mi vona rengeir gi nga aan ngan.
21 Ma a nga pevien segie, "Nevere mi namanien e Raban a te tsorubeit tuktuk si kenga bairorrong."
22 Egie kokouk gi nga tienengan ma gi nga kudier ngan ken sar banga nama ta nga vokokotie. Ma gi nga pevien, "Vasa! Kap va eie e natuon e Iosep?"
23 E Iesu a nga oeng segie, "A tuktuk, nga ta vokokotie ine mi namani vinavanou terie seou, 'Porpor oiv! Vatoa no kese. Tsana ine si ke vuna enamon mi sana gei ta nga rongomie va e nga tsana i Kapernaum.' "
24 Ma a nga pevien, "O oeng tuktuk senga. Kap ka propet a suvu minangarei si ken vuna enamon.
25 Si man tuktuk, o oeng senga, sibu avareit se Eliia, palan bu vevien naor gi tate nga mamaet labeit, gi nga mon i Israel. Ma siba avareit a tour ma mi kapien a kap nga uos sien, ma mi se leong a nga betingie mi enamon kokouk.
26 E Raban a kap nga turan e Eliia rakot si ka kangi Israel ngas te, eiekesen a nga turan rakot simi vevien naor tate nga mamaet labeit i Sarepta i aron mi enamon leong i Sidon.
27 Ma sibu avareit se Elisa mi propet, palan mi kulou i Israel gi nga suvuon mi mienarouk lepra. E Raban a kap nga vatoa gie si magi sar mienarouk, eiekesen e Naaman kesen mo mi kangi Siria."
28 Bu mei kokouk gi ta nga mon i aron mi vona rengeir, gi nga aor rarap veie e Iesu sien gi ta nga rongomie ine mi nama.
29 Gi nga tamtuir ma gi nga veis babate vorotsoruo sorvekenan ine mi taon. Ma gi nga kerie e Iesu rakot i popon mi vam ivie ian gi ta nga tsana ine mi taon en, simi vunan gi nga lalaron va gi ta nga ra duo tomekan e Iesu en.

4:19 ISA 61:1,2

30 Eiekesen a nga veis muer duis ka i aron mi vintuir nge
sorvekena gie.

Mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Marko 1:21-28)

31 Io, e Iesu a nga rakot i Kapernaum mi taon i Galili, ma a
nga vavasengei simi kulou i aron mi vona rengeir sibu Iuda
simi Rangi Minaes.
32 Ma gi nga kudier si ken vinasengei simi vunan mi
namanien a nga suvu ngeisngeis.
33 I aron mi vona rengeir, mi ka a nga mon mi tsaka
moromoruo ta nga tsegerie. A nga koupkoup leong.
34 "Tsupuk rivie gei! Ke sana tsientsang meie gei, Iesu
kuvu i Nasaret? E nemei nia me voguersa gei? O telekiran
va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat e Raban!"
35 E Iesu a nga patsarie nge pevien, "Bong! Rovotsour
sorvekenan ine mi ka!" Samo, ine mi tsaka moromoruo a
nga tomeke vuturungie i keim i matagie kokouk nge tsour
sorvekenan ine mi ka ma a kap nga tsana ka tsienakor i
kurikurien.
36 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge vevirei nge gie,
"Mi sana suada nama ine? Ine mi ka a tuturei ngan mi duis
ma mi ngeisngeis sibu tsaka moromoruo ma gi rovotsour!"
37 Ma mi nama surie e Iesu a nga puorkan bu korot
ververiris ine simi enamon.

E Iesu a nga vatoa palan bu tamat mienarouk
(Mataio 8:14-17; Marko 1:29-34)

38 Io, e Iesu a nga sorvekenan mi vona rengeir ma a
nga rakot si ken vonuo e Simon. Ken koko e Simon a nga
morouk, mi kurikurien a nga rarap. Ma gi nga nongie e Iesu
va ta nga me kulie.
39 E Iesu a nga ra tuir i babaren nge kareir rivie mi
mienarouk kuirkuir rarap. Io, ian ngas te mi kuirkuir rarap
a nga sorvekenan ma ine mi vevien a nga tamtuir nge tsang
nginonginou niagie.
40 Sien mi matanias tate nga nane man mat, mi kulou gi
nga kir nemei ngan se Iesu egie gi ta nga suvuon bu suasua
mienarouk. Ma a nga soburo nge vatoa gie kokouk si magi
sar mienarouk.
41 Bu tsaka moromoruo buer gi nga rovotsour sorvekenan
bu mei palan nge koupkoup pevien, "Evoi e Natuon e
Raban!"
Eiekesen e Iesu a nga patsarie bu tsaka moromoruo va gi
ta kap nga vakokoit, simi vunan gi nga telekiran va eie mi
Messia.
42 Tsourvovo mokuopkuop, e Iesu a nga veis rakot simi
korot a nga menemenen. Mi kulou gi nga nesie e Iesu ma

sien gi tate nga me vorotan, gi nga konon nia rutie va ta kap
nga veis sorvekena gie.
43 Eiekesen a nga pevien, “O ta ngas vavatei sibu taon
mene buer ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso
Nguts e Raban. Ine arie mi vunan e Raban ta nga tura iou
surie.”
44 Ma a nga ra vavatei ververiris i Iudea si kegi sar vona
rengeir bu Iuda.

5

E Iesu a nga kukuo ba madar tovtov vourvour
(Mataio 4:18-22; Marko 1:16-20)

1 Simi ra mene, e Iesu a nga tuir i gegen mi barateis i
Genesaret, ma mi bineit gi nga tuir gonie nge rongomie mi
namanien e Raban.
2 E Iesu a nga pare ba galeu leong luo. Bu ka vongovongon
gi nga vogosongie i bourbournga koen, ma gi nga suruvie
kegi sar ben.
3 A nga ka simi galeu se Simon, ma a nga oeng se Simon
va ta nga tsure terie i rou lili. E Iesu a nga mogos i popon
ine mi galeu ma a nga vavasengei simi bineit.
4 I murien tate nga vavasengei voto, a nga oeng se Simon,
“Vuruos peuk simi raman nge vululusie kenga sar ben.”
5 E Simon a nga kuil nama, “Ka leong, gei te pilang
vongovongon simi rokati pu. Eiekesen, sien e ta oeng malan,
o ta vululusie ine bu ben.”
6 Sien gi tate nga tsana malan, gi nga sovie bu ie palan,
ma bu ben gi nga vakaek nge kabem.
7 Io, gi nga revie bu turagie ka vongovongon simi galeu
mene va gi ta nga me kulie gie. Ma gi nga me vakaek nge
vovosuo ine ba galeu kokouk, ma guor te nga vatvatta luluis.
8 Sien e Simon Petro ta nga pare mi sana kepineits ine ta
nga tsorubeit, a nga sege pukupukukaek i matan e Iesu, ma
a nga pevien, “Sorvekena iou, mi Nguts. Eou mi ka tsokor!”
9 A nga tsana malan ine simi vunan e Petro ma bu turan
ka vongovongon gi nga kudier tsak ngan ine bu ie palan
beitsak gi ta nga sovie.
10 E Iakobo ma e Ioanes, ba natuon e Sebedi, eguor ba
turan ka vongovongon e Simon, guor nga kudier tsak buer.
Io, e Iesu a nga oeng se Simon, “Kian va e ta motou.
Vakaek ine, e tate vangoda mi kulou.”
11 Gi nga teie terie i kur magi ba galeu, ma gi nga
sorvekenan bu kepineits kokouk nge vemusurie e Iesu.

E Iesu a nga vatoa mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Marko 1:40-45)

12 Simi ra mene, e Iesu a nga mon simi meinmenien ine
bu taon. Ian en, mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
i kurikurien kokouk, a nga nemei. Sien ta nga pare e Iesu,
a nga sege pukupukukaek nge matan i keim ma a nga no
masitinoiv, "Mi Nguts, sien va e ta sunuir, e oit nia vara
melemelen nge iou."
13 E Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ine mi
tamat mienarouk, ma a nga pevien, "O sunuir. E ta
melemelen!" Ma ian ngas te, man mienarouk a nga voto.
14 E Iesu a nga oeng ngeisngeis ian simi ka, "Kian va e ta
pengan sibu mei mene eiekesen rakot nge vasanga no simi
prist. Ma terie ke tienebeir malan e Moses ta nga oeng ngan
senga, simi vunan e te tsorubeit melemelen. Ma ian ta vara
tuktuk ngan sibu mei mene va ma mienarouk a te voto."
15 Eiekesen mi vinavatei surie e Iesu a te nga puorkan
bu enamon ian en ma bu enamon i pek buer. Io, palan mi
kulou gi nga ra nemei seie nia rorong, ma gi nga nemei seie
surie va ta mang nga vatoa gie si magi sar mienarouk buer.
16 Eiekesen e Iesu a nga sorvekena gie nge rakot simi beir
nge ra no.

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Mataio 9:1-8; Marko 2:1-12)

17 Simi ra mene, sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou,
bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi
nga mogos. Gi nga kovuni sibu kato enamon keskes i aron i
Galili, i Iudea ma i Ierusalem. Ma mi ngesengesien mi Nguts
a nga mon meie nia vatoa bu tamat mienarouk.
18 Io, ba ka gituo nga sorokie mi muru ngan mi tsur nemei,
ma gituo nga lalaro sor terie mi muru i ruom simi vonuo
nia ra vuturungie i matan e Iesu.
19 Gituo kap nga oit nia vorotan ka kientsep nia rubukien
surie mi bineit a nga beitsak. Io, gituo nga sorvavane i
pungan mi vonuo, ma gituo nga bemvaran nge vunurie i
kinorotuon mi kulou, duis peuk i matan e Iesu.
20 E Iesu a te nga telekiran kegi vodovodon tuktuk, ma
a nga pevien, "Palapala, o te vodon rivie ke sar sinavei
tsokor."
21 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu
Parisaio, gi nga ngungu lili i kotubugie kesegie ven ne, "Nge
kia va eie ese ine mi ka ta oeng balapoik ngan e Raban?
Ese mei a oit nia vodon rivie mi sinavei tsokor? Ine mi
tsientsang, se Raban kesen mo."

22 E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon, ma a nga
virei, “Surie misa nga ta suvuon bu suasuada vienviendon
sibu aronga?
23 Mi sana nama a molous nia vokokotie? ‘Ke sar sinavei
tsokor o te vodon rivie.’ o, ‘Tsuok tamtuir nge veis.’?
24 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi
duis i popon mi kaber nia vodon rivie bu sinavei tsokor.”
E Iesu a nga oeng simi muru, “O oeng sevoi. Tsuok
tamtuir. Sorokie ke tsur nge rakot si ke enamon.”
25 Ian ngas te, ine mi ka a nga tsuok tamtuir i matagie
nge tsuokopie ken tsur ta nga ko mutur ngan ma a nga veis
rakot si ken enamon ma a nga puongan e Raban.
26 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge puongan e
Raban. Gi nga vous ngan mi mientou nge pevien, “Giet te
pare mi kepineits a kekineits rovoriu nevere.”

E Iesu a nga kukuo e Levi
(Mataio 9:9-13; Marko 2:13-17)

27 I murien ine, e Iesu a nga rovotsour ma a nga pare mi
ka porpor takis ta nga mogos simi vona porpor takis. Mi
asan ine mi ka e Levi. Ma e Iesu a nga kukuo, “Vemusurie
iou.”
28 Io, e Levi a nga tamtuir nge sorvekenan bu kepineits
kokouk nge vemusurie.
29 Samo e Levi a nga tsana mi nginou leong si ken vonuo
nian e Iesu. Palan mi kulou porpor takis ma palan bu mei
mene buer gi nga mogos nge ngou meie guor.
30 Ma bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses, gi nga nama palan veie ken sar madar tovtov e Iesu
nge pevien, “Surie misa nga ta ngou ma un meie bu ka
porpor takis ma mi kulou tsokor?”
31 E Iesu a nga kuil nama, “Mi kulou gi ta tino kalei gi kap
pinat surie ka porpor oiv, eiekesen bu tamat mienarouk mo.
32 O nga nemei nia kukuo mi kulou tsokor va gi ta mang
vodon vuris, a kap va mi kulou duis.”

Mi vinirei surie mi vorvor
(Mataio 9:14-17; Marko 2:18-22)

33 Ma gi nga oeng se Iesu, “Sibu ra palan ken sar madar
tovtov e Ioanes gi ko vorvor nge nono. Ma bu madar tovtov
sibu Parisaio buer gi ko tsana malan, eiekesen ke sar madar
tovtov gi ko tsatsang ngan mo mi ngou ma mi un.”
34 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga oit nia oeng sibu
vasier va gi ta vorvor sien va mi ka rei vour a ngas mon
meie gie?
35 Eiekesen mi ra ta beit va gi ta kir tsana ine mi ka rei
vour segie. Ian sibu ra gi ta nangba so vorvor.”

36 Ma e Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo buer segie.
A nga pevien, “A kap ka mei a ko derikie ka poko lavlav simi
lavlav vour nge dekitie meie ngan mi lavlav kebeir. Sien va
ta tsang malan ngan ine, eie ta tsang vatsakatie ine mi lavlav
vour. Ma ian mi poko lavlav vour ta kap venvenioit meie
mi lavlav kebeir.
37 Ma a kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron
bu utut kebeir gi ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien va ta
tsang malan ngan ine, mi dangi vain vour ta tsana bu utut
kebeir va gi ta puor kapot. Ma mi dangi vain tate puos ririv,
ma bu utut buer tate tsak.
38 Io, gi ta ngas utuvie mi dangi vain vour simi utut vour.
39 Ma eie ese ta unumie mi dangi vain kebeir, ta kap ba
lalaron mi dangi vain vour. Eie ta pevien, ‘Mi dangi vain
kebeir eie a kalei.’ ”

6

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Marko 2:23-28)

1 Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi
nga veis i aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi nga
do tsana bu kievkiev wit, ma gi nga gosaran sibu rimagie
nge nganie bu pi wit.
2 Bu meinmenien bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, “Surie
misa nga ta tsana mi sinavei ian ta kap vemusurie man
vinuor mi Rangi Minaes?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “Nga kap ngas nga ase misa e
Davit ta nga tsana sien eie ma bu palapalan gi ta nga vitor?
4 A nga rubukien si ken vonuo e Raban, ma a nga poro
mi tsoik tamat, ma a nga nganie. Vemusurie mi vinuor, ine
mi tsoik kap ka mene a oit nia nganie eiekesen bu prist mo.
Ma a nga tabarie ngan buer bu palapalan.”
5 Samo a nga oeng segie, “E Natuon mi Ka eie man Nguts
mi Rangi Minaes.”

Mi ka riem maet
(Mataio 12:9-14; Marko 3:1-6)

6 Ma simi Rangi Minaes mene e Iesu a nga rubukien i aron
mi vona rengeir sibu Iuda nge vavasengei, ma mi ka a nga
mon ian en, mi riman suv a nga maet.
7 Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu Parisaio gi nga moun
ngan nia dengarie va ta nga vatoa ka tamat mienarouk simi
Rangi Minaes, terengien va gi ta mang nga vepitsie.
8 Eiekesen e Iesu a te nga muna telekiran kegi sar
vienviendon ma a nga oeng ian simi ka riem maet, “Tamtuir

nge me tuir i matan mi lobaram." Io, a nga tsuok tamtuir nge me tuir.
9 Samo e Iesu a nga oeng segie, "O ta vereie nga, mi sana a duis i matan mi vinuor nia tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei, o, nia tsana mi tsienakor? Nia vatoa mi mei, o, nia voguersan?"
10 E Iesu a nga dedeng veriris segie kokouk, ma samo a nga oeng ian simi ka, "Kadosan mi rima." Io, a nga tsana malan, ma mi riman a te buer nga kalei.
11 Eiekesen gi nga ngengeir nge vakaek nge vevuor surie mi sana va gi ta nga oit nia tsana se Iesu.

E Iesu a nga viel tsana bu Aposol
(Mataio 10:1-4; Marko 3:13-19)

12 Ian simi ra, e Iesu a nga veis kien simi pout nia ra no ma a nga nono rakot se Raban ian simi rokati.
13 Ma sivovo sien, a nga kuk nemei ngan ken sar madar tovtov ma a nga me viel tsana mi sinangavur kes ma luo segie, ma a nga vuotongie gie va bu aposol.
14 Arie egie ine. E Simon (ese ta nga vuotongie ngan e Petro), e Andre e kasien, e Iakobo, e Ioanes, e Pilipo, e Bartolomeu,
15 e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon e Alpeo, e Simon ese gi ta nga vuotongie ngan mi Silot,
16 e Iudas e natuon e Iakobo, ma e Iudas Iskariot, ese ta nga tsorubeit mi ka nia roev terie e Iesu.

E Iesu a nga vavasengei ma a nga tsatsang vavato
(Mataio 4:23-25)

17 E Iesu a nga tsotsour peuk meie gie nge tuir simi kato kaber duis. Mi gargar leong si ken sar madar tovtov gi nga mon ian en meie mi bineit leong beitsak kovuni sibu korot kokouk i Iudea, kovuni i Ierusalem, ma kovuni sibu enamon i koen i Turos ma i Sidon.
18 Gi nga nemei nia rongomie e Iesu terengien va ta mang nga vatoa gie si magi sar mienarouk. Ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga vikikinie gie, gi nga kalei.
19 Ma mi kulou kokouk gi nga konon nia tobelie e Iesu, simi vunan mi ngeisngeis a nga kovuni seie ma a nga vatoa gie kokouk.
20 E Iesu a nga dedeng rakot si ken sar madar tovtov nge pevien,

"Mi nires leong ta mon senga ese nga ta deng kielala va nga pinat sibu morumoruanga,
simi vunan nga ta so suvuon mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban.

21 Mi nires leong ta mon senga ese nga ta vitor ine,
simi vunan e Raban ta so vitingie nga.
Mi nires leong ta mon senga ese nga ta ta ine,
simi vunan nga ta so ngiets.
22 Mi nires leong senga sien gi ta karto nga nge purusie nga,
ma gi ta vavangiets nge nga, nge tsang vatsakatie bu
asanga surie e Natuon mi Ka.

23 “Nga ta ngas res ian simi ra nge kolueits ngan mi nires,
simi vunan kenga voirvoir ta leong die i kur simi rangit. Ine
simi sinavei kes mo, bu tubugie gi nga tsana sibu propet.

24 “Eiekesen mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta
suvuram,
simi vunan nga te suvuon mi tino ta molous.
25 Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta ngou kalei
ine,
simi vunan nga ta so vitor.
Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta ngiets ine,
simi vunan nga ta so masitinoiv nge ta.
26 Mi tsienakor leong ta monongie nga sien mi kulou kokouk
gi ta vakokoit tienenge nga,
surie malan ian, bu tubugie gi nga tsana sibu propet
bitbit.

Nga ta ngas aor molous ngan manga sar matakorot
(Mataio 5:38-48; 7:12)

27 “Eiekesen o oeng senga ese nga ta rorong seou. Nga ta
ngas tovie manga sar matakorot, nge kalei ngan egie ese gi
ta karto nga.
28 Nga ta ngas vatamase gie ese gi ta oeng subira nga. Ma
no surie egie ese gi ta tsak nge nga.
29 Sien va ka mei ta pantsie ke peir kes, vuris terie sien
ke peir ka ie buer. Sien va ka mei a poro ma kuirkuir ka i
marar, kian va e ta vangenge va ta poro ma kuirkuir ka i
ruom buer.
30 Tabarie bu mei kokouk gi ta nongie no, ma sien va ka
mei a poro misa va sevoi, kian va e ta no muerngan.
31 Tsana sibu mei mene malan nga ta lalaron va gi ta tsana
senga.
32 “Sien va nga ta tovie mo egie ian ese gi ta tovie nga,
vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Misasien bu ka
tsokor, gi ko tovie egie ese gi ta tovie gie.
33 Ma sien va nga ta tsana mi kepineits ta kalei segie ese
gi ta muna tsana mi kienelei senga, vasa nga ta suvuon ven
ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi ko tsana malan
buer.

34 Ma sien va nga ta vavatsir segie ese nga ta vodon
va nga ta poro man venemuer, vasa nga ta suvuon ven
ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi vavatsir buer
rakot sibu ka tsokor meie ngan kegi vienviendon nia por
muerngan man voirvoir pu.
35 Eiekesen nga ta ngas tovie manga sar matakorot. Tsana
mi kienelei segie, ma nga ta vavatsir segie nge kap vodon
nia por muerngan ka kepineits segie. Ma kenga voirvoir ta
so leong, ma nga ta so tsorubeit bu natuon e Raban ese ta
tsiroup, simi vunan eie a kalei ngan egie gi ta kap ko vuot
kalei sien ma bu tsaka mei.
36 Nga ta ngas vous ngan mi aor molous, malan mo e
Tamanga ta vous ngan mi aor molous.

Kian va nga ta vuortie ka mei
(Mataio 7:1-5)

37 "Ma kian va nga ta vuortie ka mei mene, terengien e
Raban ta kap mang vuortie nga. Kian va nga ta votorosie
ka mei mene, terengien e Raban ta kap mang votorosie nga.
Nga vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, terengien e Raban
ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.
38 Tabetabeir, terengien e Raban ta mang tabarie nga. E
Raban ta vovosuo ma ta vous puospuos vunie nga. A tuktuk,
mi sana puppuo nga ta pupuo ngan, e Raban ta tsang malan
ngan mo senga."
39 E Iesu a nga pengan segie buer ine mi nama puppuo,
"Ka kael a kap oit nia muongan ka turan kael, va gerek?
Vasa, guor ta kap so kor rubukien i aron ka mat?
40 Ka madar tovtov a kap tsiroup si man vavvasengei,
eiekesen eie ese man vavvasengei ta vavasengei kalei sien,
ta so tsorubeit malan man vavvasengei.
41 "Surie misa e ta dengarie mi kato tsop i matan e kasi
ma e kap vodon surie mi poko ei i mata kese?
42 Vasa ta oit ven va e ta oeng se kasi nge kia, 'Kasi, o ta
tsang rivie mi tsop ian i mata,' eiekesen evoi e kap oit nia
dengarie mi poko ei i mata kese? Evoi mi malamala ka duis.
Vourvour, e ta muna tsang rivie mi poko ei i mata, ma samo
e ta nangba oit nia dedeng kalei nia tsang rivie mi tsop i
matan e kasi.

Mi ei ma mi vuovuan
(Mataio 7:16-20; 12:33-35)

43 "Kap ka banga ei a vua ngan ka tsaka vuovuo, o, ka
tsaka ei ta vua ngan ka banga vuovuo.
44 Mi ei keskes a kilakilal nan simi vuovuan kesen. Bu
mei gi kap dikitie mi vuavua ta o, mi vuavua bereu simi
suo tsotso.

45 Mi banga ka a vorotsoruo bu banga kepineits sibu
banga kepineits ta noutngan i aron, ma mi tsaka ka
a vorotsoruo bu tsaka kepineits sibu tsaka kepineits ta
noutngan i aron. Mi kulou gi ko vokokotie mi sana ta vous
i arogie.

Mi ka sievei ma mi ka be
(Mataio 7:24-27)

46 "Surie misa nga vuotongie iou va, 'Mi Nguts, mi Nguts,'
ma nga kap tsana misa o ta pengan?
47 O ta vasangan senga vasa ta ven eie ese ta nemei seou
nge rongomie kong sar nama nge tsang vemusurie.
48 Eie a malan mi ka ta nga tsana mi vonuo ese ta nga
reiv peuk beitsak i keim nge voturie man arir mi vonuo i
popon mi ropoil. Mi taev a nga nemei nge soraran ian mi
vonuo eiekesen a kap nga oit nia une, simi vunan a nga
tsang vititirie.
49 Eiekesen mi mei ese ta rongomie kong sar nama ma a
kap tsang vemusurie, eie a malan mi mei ese ta nga tsana
mi vonuo i popon mi pier a kap ka poil en. Sien mi taev
leong ta nga soraran ian mi vonuo, a nga katsoup kor nge
sereir ruruvei."

7

Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi kulou ni minakiur

1 Sien e Iesu tate nga vavasengei voto ngan ine bu
kepineits simi kulou, a nga veis beit i Kapernaum.
2 Ian en, ken petspets mi muomuo simi kulou ni minakiur
a nga mon, ma man muomuo a nga ko lalaron beitsak.
Eiekesen a nga morouk nge vatvatta mesei.
3 Mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga rongovan e
Iesu ma a nga turan bu meinmenien bu muomuo sibu Iuda
rakot sien nia ra vereie va ta nga nemei nge me vatoa ken
petspets.
4 Sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga me no masitinoiv
sien malan ne, "Ine mi ka, a oit ngas va e ta kulie,
5 simi vunan eie a tovie gei bu Iuda ma a te nga voturie
kegei vona rengeir."
6 Io, e Iesu a nga nomeie gie.

Sien tate nga so beit vatavatat simi vonuo, mi muomuo
simi kulou ni minakiur a nga turan bu palapalan nia ra oeng
sien malan ne, "Mi Nguts, kian va e ta voruruit beitsak, simi
vunan o kap kalei oit nia tor va e ta nemei si kong vonuo.
7 Ine arie mi vunan o kap vodon buer va o kalei oit nia
nemei sevoi. Eiekesen, vuotongie mo ka nama, ma kong
petspets ta kalei.

8 Eou buer o mon i pakien mi vinuor, ma buer mi kulou ni
minakiur gi mon i pakien kong vinuor. O ta oeng seie ine,
'Veis,' ma eie ta veis, ma seie nikot o ta oeng sien, 'nemei,'
ma eie ta nemei. O oeng si kong petspets, 'Tsana ine,' ma
eie ta tsana."
9 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier beitsak
surie mi namanien ine mi ka, ma a nga vuvuris teteir simi
bineit gi ta nga vemusurie nge pevien, "O oeng senga, o
kap ngas nga vorotan ka suada vodovodon tuktuk ta leong
malan ine, misasien i Israel buer."
10 Samo mi kulou ian mi muomuo ta nga tura gie, gi
nga muer rakot si ken vonuo ma gi nga so vorotan ine mi
petspets tate nga kalei.

E Iesu a nga vatoa e natuon tamat mi vevien naor

11 I muir sien, e Iesu a nga rakot simi taon i Nain. Ma ken
sar madar tovtov meie mi bineit leong gi nga nomeie.
12 Ma sien tate nga so beit simi rumrubukien simi taon,
mi kuoluon ine mi taon gi nga sor vorotsoruo mi mei maet,
eie e natuon kes mo mi vevien naor tate nge mamaet labeit.
Ma mi bineit leong simi taon gi nga nomeie.
13 Sien mi Nguts ta nga pare ine mi vevien, a nga tovie
beitsak nge pevien, "Kian va e ta ta."
14 Samo a nga veis rakot nge soburo mi tsur gi ta nga
sorokie ngan mi tonuo, ma egie ian gi ta nga sorokie, gi nga
tuir vendir. Ma a nga pevien, "Ka vour, o oeng sevoi. Tsuok
tamtuir!"
15 Mi ka ese ta nga mesei a nga mogos ma a nga vakaek
nge vakokoit, ma e Iesu a nga teir muerngan se kinan.
16 Egie kokouk gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga
puongan e Raban nge pevien, "Mi propet ngeisngeis a te
tsorubeit i kotubugiet. E Raban a te nemei nia kulie ken
kulou."
17 Ine mi vinavatei surie e Iesu a nga puorkan kokouk i
Iudea ma bu enamon ververiris.

E Iesu meie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 11:2-19)

18 Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga pengan sien ine
bu kepineits kokouk. Io, e Ioanes a nga kuk nemei ngan ba
mei luo segie.
19 Ma a nga tura guor rakot simi Nguts nia ra vereie malan
ne, "Arie evoi te ian mi ka va ta ba beit, o, gei ta ngas rosie
ka mei mene?"
20 Sien ba ka guor tate nga nemei se Iesu, guor nga pevien,
"E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a tura gor nemei sevoi nia me
virei malan ne, 'Arie evoi te ian mi ka va ta ba beit, o, gei
ta ngas rosie ka mei mene?' "

21 Ian simi keipkepide ra e Iesu a nga vatoa palan egie ese
gi ta nga suvuon bu suada mienarouk ma egie ese bu tsaka
moromoruo ta nga tsegerie gie. Ma a nga vatoa palan bu
kael.
22 Io, e Iesu a nga kuil nama siba ka guor ta nga veis teie
mi nama, “Ngado muer nge so pengan se Ioanes mi sana
ngado tate pare nge rongomie. Bu kael gi te dedeng, bu
peong gi te veis, egie ese gi ta suvuon mi mienarouk lepra
gi te ketseketseng, bu pi gi te rorong, bu mei maet gi te to
muerengei simi miensei ma bu sinaortsak gi te rongomie
mi Banga Vinavatei.
23 Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk
seou ta kap kor.”

24 I murien ine ba ka e Ioanes ta nga turan guor tate nga
veis, e Iesu a nga vakaek nge vakokoit rakot simi bineit surie
e Ioanes. “Sien nga ta nga rakot simi beir, misa nga nga visi
ra pare? Mi rir mi mour ta uvie?
25 Sien va a kap, mi sana nga nga ra dengarie? Mi ka
a vavaso ngan bu banga tsetstseik? A kap, egie ese gi ta
vavaso ngan bu tsetstseik ta matmatot ma gi ta ko mon
simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kegi lakep leong nia
varese mo kegi tino simi pirpir, gi mon i aron bu vonuo
sibu kovakova ka leong.
26 Eiekesen, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare
mi propet? A tuktuk, o oeng senga, nga te nga pare mi ka
mi tsinatsangan ta rio mi propet.
27 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak
Leong:

“ ‘O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.’

28 O oeng senga, i kotubugie ese ian mi langei gi ta nga kava
gie, a kap ka mei a leong rio e Ioanes, eiekesen mi mei ese
ta lili i aron ken mangmagoso Nguts e Raban, eie a leong rio
e Ioanes.”
29 (Mi kulou kokouk ma mi kulou porpor takis buer, sien
gi ta nga rongomie ken sar nama e Iesu, gi nangba nga
teorbeten va mi sinavien e Raban a nga duis, simi vunan
gi te nga por sinusuruiv se Ioanes.
30 Eiekesen bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses gi nga purusie ken vienviendon e Raban surie egie
kesegie, simi vunan gi kap nga por sinusuruiv se Ioanes.)

31 Samo e Iesu a te buer nga vakokoit, “Mi sana o ta oit
nia pua meie mi kuoluon ine bu ra? Gi mala sa?

32 Egie gi malan bu madar gi ta mogos simi korot nia
verikuil nge lakep ma gi koupkoup vunie egie ka ie.

“ ‘Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,
eiekesen nga kap sieng,
gei kavarie mi pak nian mi miensei,
eiekesen nga kap ta.’

33 O pengan senga ine surie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv tate
nga nemei. A kap nga me ngou tsoik, ma un dangi vain, ma
nga ko pevien va eie a suvuon mi tsaka moromoruo.
34 E Natuon mi Ka a nga nemei ma a nga ngou nge un, ma
nga ko pevien, ‘Pare! Eie mi ka ngangeis ma mi ka unun, ma
e palapalan mi kulou porpor takis meie mi kulou tsokor!’
35 Eiekesen mi kulou ese gi ta tino ngan mi banga vien-
viendon se Raban, gi vara tuktuk ngan va ine mi banga
vienviendon a duis.”

Mi vevien tsokor a nga soan mi da sosong se Iesu

36 Mi meinmenien bu Parisaio a nga nongie e Iesu va ta
nga ra ngou meie. Io, e Iesu a nga rakot si ken vonuo ian
mi Parisaio ma a nga so mogos meie gie i bingan mi tsur
ngongou.
37 Mi vevien ian simi taon mi sinavien a nga tsokor, a nga
vakierngie va e Iesu a nga ngou si ken vonuo ine mi Parisaio.
Io, a nga por nemei ngan mi utut mi da sosong i aron.
38 Ma a nga me tuir i murien e Iesu, ma a nga sege
pukupukukaek siba kamen nge ta. Ma a nga vakaek nge
pupuluka ba kamen ngan ken sar dunutina. Samo a nga
dou vopura ngan bu vuruvuru kovan, ma a nga ngungurie
ba kamen nge soan mi da sosong i popon ba kamen.
39 Sien mi Parisaio ese ta nga nongie nemei ngan e Iesu
ta nga dengarie ine, a nga oeng veie mi aron, “Sien va eie
mi propet, a oit nia telekiran mi sana suada vevien ine a
tobelie, surie eie mi vevien tsokor.”
40 E Iesu a nga kuil nama, “Simon, o lalaro pengan sevoi
mi kepineits.”
E Simon a nga pevien, “Pengan seou, Vavvasengei.”
41 “Ba ka luo, guor nga por lakep nia kuil muerngan
simi ka. Mi mei a nga poro bu sinangavur mi napaririem
koboit (500) bu lakep denari ma mi mei mene bu sinangavur
napaririem (50) bu silva lakep.
42 A kap ka mei seguor a nga suvu lakep oit nia kuil
muerngan ine simi ka. Io, ngan mi aor molous, a nga vodon

7:41 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

tsupuk rivie seguor. Ma ine, e vodon ese seguor ta lalaron beitsak ine mi ka?”

43 E Simon a nga kuil nama, “O vodon va ian mi mei ta nga poro ta palan ma va ta kap ba kuil muerngan.”

E Iesu a nga pevien, “A duis ke nama.”

44 Samo a nga vuvuris rakot simi vevien ma a nga pevien se Simon, “E pare ine mi vevien? O nemei i aron ke vonuo. Evoi e kap terie seou ka da nian ba kameung, eiekesen eie a pupuluka ba kameung ngan ken sar dunutina ma a dou vopura ba kameung ngan mi vuruvuru kovan.

45 E kap ngungurie iou, eiekesen ine mi vevien, vakaek o ta rubukien, a kap matpomaer nia ngungurie ba kameung.

46 E kap soe teir oel i kovoung, eiekesen eie a soan mi da sosong siba kameung.

47 Io, o oeng sevoi, ken lalaron ine mi vevien nemei seou a leong beitsak, simi vunan o te vodon rivie palan ken sar sinavei tsokor. Eiekesen eie ese o ta vodon rivie ken sar sinavei tsokor ta kap palan, ken lalaron nemei seou ta lili.”

48 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.”

49 Bu vasier ka ie, gi nga vakaek nge vevuor i kotubugie kesegie, “Nge kia va eie ese ine mi ka? Bu sinavei tsokor buer a vodon rivie gie.”

50 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no. Veis ngan mi molu.”

8

Mi langei gi ta nga nomeie e Iesu

1 I murien ine, e Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon keskes, ma a nga vavatei katsep simi kulou ngan mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov gi nga nomeie.

2 Bu vevien mene e Iesu ta nga kareir rivie bu tsaka moromoruo segie nge vatoa gie si magi sar mienarouk, egie buer gie nga nomeie. Mi meinmenigie, e Maria kovuni i Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo sien,

3 ma ba meinmenien mene, e Ioana ken vevien e Kusa mi ka nennei si ken vonuo e Erot, a, e Susana, ma palan bu mei mene gi nga nomeie. Ine bu vevien gi nga kulie e Iesu meie ken sar madar tovtov ngan kegi sar kepineits kesegie.

Man nama puppuo bu pei
(Mataio 13:1-9; Marko 4:1-9)

4 Sien mi kulou gi ta nga vor ve beitbeit kovuni sibu
taon kokouk nge vorotan e Iesu, a nga vokokotie mi nama
puppuo segie.
5 “Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei. Sien ta nga
rivie bu pi ei, bu pei mene gi nga kor i popon mi baiveisveis.
Mi kulou gi nga popoporie ma bu ma gi nga nganie gie.
6 Bu pei mene gi nga kor simi popopeliets. Gi nga
tsutsuleik rovotsour eiekesen gi nga bukuk nge maet simi
vunan kap ka da simi pier.
7 Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine
bu suo tsotso gi nga to leong meie bu ei tsuotstsuor ma gi
nga pipitsie bu ei tsuotstsuor.
8 Ma bu pei mene, gi nga kor simi banga pier ma gi nga to
leong nge vua nge vuovuo. Bu pei keskes gi nga vua ngan
bu vuovuo a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa
gi ta nga tsuorkie.”
Sien e Iesu ta nga vaton ken nama puppuo, a nga oeng
leong, “Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.”

Man vuevue ine mi nama puppuo
(Mataio 13:10-17; Marko 4:10-12)

9 Ken sar madar tovtov gi nga vereie e Iesu ngan man
vuevue ine mi nama puppuo.
10 Io, a nga pevien, “E Raban a te nga terie senga mi
sinavei nia telekiran bu kepineits mumuningei surie ken
mangmagoso Nguts. Eiekesen sibu mei mene, o vakokoit
surie ine ngan mi nama puppuo. Terengien,

“ ‘va gi ta kap mang dedeng kilal misasien gi ta dedeng nge
dedeng,
va gi ta kap mang telekiran misasien gi ta rorong nge
rorong.’

11 “Man papapleis ine mi nama puppuo a malan ne. Ine
mi pi ei, eie ken nama e Raban.
12 Bu pei gi ta nga kor simi baiveisveis, egie gi malan bu
mei gi ta rongomie mi nama. I murien ine, e Satan a nemei
ma a tsang rivie ine mi nama sibu arogie, terengien va gi
ta kap mang vodovodon tuktuk ma e Raban ta kap mang
vatoa gie.
13 Bu pei mene gi ta nga kor simi korot bu vout en, egie
gi malan bu mei gi ta rong poro mi nama ngan mi nires.
Eiekesen kap kavo uvigie. Kegi vodovodon tuktuk ta to lili
mo, ma gi ta kor sien va ka konokonon ta beit.

8:10 ISA 6:9

14 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, egie
gi malan bu mei gi ta rongomie mi nama, eiekesen si kegi
minon, bu suasua vienviendon aor tsak, mi sinsuv ma bu
nires simi tino, gi ta pipitsie ma bu vuovuan gi kap oit nia
komois.
15 Eiekesen bu pei gi ta nga kor simi banga pier, gi malan
bu mei gi ta rongomie mi nama ngan mi banga aor nge rong
toungan si kegi sar tino ma gi tuir ngeisngeis nge vua nge
vuovuo.

Mi bember i pakien mi koi
(Marko 4:21-25)

16 "Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge kuva ngan
mi koi o, a ko terie i pakien mi tsur. Eiekesen a ko poro
nge vogosongie si man mogomogos, terengien egie ese gi ta
rubukien gi ta mang pare mi berber.
17 Bu kepineits kokouk gi ta mon mumuningei, gi ta beit
simi taparang, ma bu kepineits kokouk gi ta mon kokoiv, bu
mei gi ta telekiran o, gi ta beit simi kientsep.
18 Io, nga ta ngas vedidir surie kenga sar bairorrong. Segie
ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer
veleongtie kegi sinavei. Eiekesen segie ese gi ta kap lalaron,
misasien misa gi ta vodon va gi suvuon, e Raban ta por tsana
segie."

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Marko 3:31-35)

19 Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga nemei nia
me pare. Eiekesen gi kap nga oit va gi ta nga pare surie mi
bineit a nga kitipan.
20 Mi ka mene a nga pengan se Iesu, "E kina ma bu kasi,
die gi tuir i marar, ma gi lalaro pare no."
21 A nga kuil nama, "Mi kulou gi ta rongomie mi namanien
e Raban nge vemusurie, arie egie bu kinoung ma bu
kasiung."

E Iesu a nga vara tiko ngan mi lon
(Mataio 8:23-27; Marko 4:35-41)

22 Simi ra mene, e Iesu a nga ka simi galeu leong meie ken
sar madar tovtov ma a nga oeng segie, "Giet ta rakot simi
bienengeiv ka nikot simi barateis." Ma gi nga tsuk.
23 Simi poko ra mi galeu ta nga soer, e Iesu a te nga muang.
Ma mi lon a nga tsorungie gie i rou. A, mi naov gi nga
vakaek nge kopo vovoi simi galeu. Ma gi nga vatvatta luluis.
24 Ken sar madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, "Ka
leong, Ka leong, giet te vatvatta luluis!"
Ma a nga tamtuir nge oeng ngeisngeis veie mi mour ma
bu peiv. Ma a nga tiko.

25 Ma a nga vereie ken sar madar tovtov, “Iva kenga
vodovodon tuktuk?”
Gi nga motou nge kudier tsak ma gi nga vevuor i
kinorutugie malan ne, “Mi sana suada ka ine? Misasien
mi mour ma bu peiv, a oeng ngeisngeis segie ma gi rorong
sien.”

E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 8:28-34; Marko 5:1-20)

26 Samo gi nga soer rakot i Gerasa, mi enamon simi
bienengeiv ta matan veie i Galili.
27 Sien e Iesu ta nga tsour vataer simi galeu, mi ka kovuni
ian simi taon bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie, a nga
veis samsuoeie. A te nga potaram te, ine mi ka a kap nga
ko lavlav ma a kap nga ko mon si ka vonuo, eiekesen a nga
ko mon sibu rie tetteir tonuo.
28 Sien ta nga pare e Iesu, a nga koup nge tsibour mutur
i matan e Iesu nge koupkoup pevien, “Iesu, evoi e Natuon
e Raban ese ta tsiroup. Ke sana baitutuir meie iou? O no
masitinoiv. Kian va e ta votorosie iou!”
29 A nga koup malan ine simi vunan e Iesu a nga oeng
ven va mi tsaka moromoruo ta nga sorvekenan ine mi ka.
Mi tsaka moromoruo a nga ko tsegerie. Misasien va bu mei
gi ta nga rorotsie nge tsen ba riman ma ba kamen nge tuir
karie, a nga ko motukie bu tsen. Ma mi tsaka moromoruo
a nga ko tsal ngan rakot sibu korot kap kavo mei en.
30 E Iesu a nga vereie, “Ese mi asa?”
A nga kuil nama, “e Gargarleong,” simi vunan bu tsaka
moromoruo palan gi nga tsegerie.
31 Ma bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv rakot se
Iesu va ta kap nga sunura gie rakot simi Mat kap ka vunan.
32 Ian en, mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits.
Bu tsaka moromoruo gi nga nongie e Iesu va ta nga ture
vurukude gie i aron bu bor. Ma e Iesu a nga sunuir terie
gie.
33 Ma bu tsaka moromoruo gi nga sorvekenan ine mi ka
rakot ine sibu bor. Ine mi varin gi nga soer peuk simi
malamala tsetseir ma gi nga tsibour nge kong maet i rou.
34 Sien bu ka nennei bor, gi ta nga pare ine mi kepineits ta
nga tsorubeit, gi nga vi nge soer rakot nge ra vavatei ngan
simi taon ma sibu enamon.
35 Ma mi kulou gi nga me pare ine mi kepineits ta nga
tsorubeit. Sien gi tate nga me beit se Iesu, gi nga vorotan ine
mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour sorvekenan, a
nangba nga lavlav ma a te nga tsorubeit muerengei nangba

ken vienviendon. Ma a nga mogos i babaren ba kamen e
Iesu. Io, gi nga motou.
36 Mi kulou gi ta nga pare ine mi kepineits, gi nga pouts
ngan sibu mei mene vasa ine mi ka bu tsaka moromoruo gi
ta be nga tsegerie, a nga ketseketseng ven.
37 Samo mi kulou kokouk sibu enamon ververiris i Gerasa
gi nga nongie e Iesu va ta nga sorvekena gie simi vunan mi
mientou leong a te nga vara sigosigong ngan mi enamon.
Ma e Iesu a nga ka simi galeu nge tsuk sorvekena gie.
38 Ine mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour
sorvekenan, a nga no masitinoiv se Iesu va ta nga nomeie.
Eiekesen e Iesu a nga ture muerngan ma a nga oeng sien,
39 "Muerengei rakot si ke enamon nge ra oeng katsep ngan
mi sana banga tsientsang leong e Raban a te tsana sevoi." Io,
ine mi ka a nga veis nge ra vavatei ngan bu banga tsientsang
leong e Iesu ta nga tsana sien, simi kulou kokouk simi taon.

E natuon vevien e Iairo ma mi vevien ta nga tobelie ken lavlav e Iesu
(Mataio 9:18-26; Marko 5:21-43)

40 Si ken minuer e Iesu, mi bineit gi nga res suoeie, simi
vunan gi nga vor ve rosierosie.
41 Samo, mi ka mi asan e Iairo a nga nemei, eie mi
muomuo simi vona rengeir sibu Iuda. A nga me sege
pukupukukaek i matan e Iesu. Ma a nga no masitinoiv va e
Iesu ta nga nomeie rakot si ken vonuo,
42 simi vunan e natuon vevien mi kav kes, ese ken sar
avareit tate nga sinangavur kes ma luo, a te nga vatvatta
mesei.
Sien e Iesu tate nga veis rakot, mi bineit gi nga vususungie.
43 Io, mi vevien a nga mon i kotubugie. Ine mi vevien a
nga suvuon mi mienarouk nia kavakava mi dar sibu avareit
mi sinangavur kes ma luo, eiekesen kap ka mei a nga oit nia
vatoa si man mienarouk.
44 A nga ka i murien e Iesu nge tobelie mi tangatson ken
lavlav. Ma ian ngas te, a kap nga kava te mi dar.
45 Ma e Iesu a nga virei, "Ese a tobelie iou?"
Egie kokouk gi nga pevien va gi kap nga telekiran. E
Petro a nga pevien, "Ka leong, bu mei palan beitsak ine,
gi vususungie no."
46 Eiekesen e Iesu a nga pevien, "Mi mei ngas te a tobelie
iou. O rongmetsikien va mi ngeisngeis a te tsour sorvekena
iou."
47 Sien ine mi vevien tate nga telekiran va a kap ba nga
oit nia mumuningei, a nga dedeir nge veis rakot se Iesu. Ma
a nga sege pukupukukaek i matan. I matan ine mi vintuir,

a nga pengan se Iesu mi vunan ta nga tobelie ma vasa man
mienarouk a nga voto lalapus ven.
48 E Iesu a nga oeng ine simi vevien, “Natung vevien. Ke
vodovodon tuktuk a te vatoa no si ma mienarouk. Veis ngan
mi molu.”
49 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi ka kuvu
si ken vonuo ian mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda
a nga ra nemei nge oeng simi muomuo, “E natu a te maet.
Misasien. Kia nge vururutie te mi vavvasengei.”

50 Eiekesen e Iesu a nga rongomie ine, ma a nga oeng se
Iairo, “Kian va e ta motou. Vodovodon tuktuk mo ma e natu
vevien ta to.”
51 Sien e Iesu tate nga beit si ken vonuo mi muomuo, a
kap nga sunuir va kavo mei gi ta nga vemusurie rubukien
i ruom, eiekesen a nga kerie mo e Petro, e Ioanes, e Iakobo,
ma e taman meie e kinan ian mi tetsikevien.
52 Mi kulou gi nga aor tsak nge tengisie ian mi tetsikevien,
ma e Iesu a nga oeng segie malan ne, “Kian va nga ta ta, simi
vunan a kap maet, a muang be mo.”

53 Gi nga ngitsan e Iesu simi vunan gi nga telekiran va a
te nga maet.
54 Eiekesen e Iesu a nga popor i riman nge pevien, “Tsuok
tamtuir, natung!”
55 Samo, mi morumoruan a nga muerengei, ma ian ngas
te, a nga tsuok tamtuir. Ma e Iesu a nga tura gie va gi ta nga
tabarie ngan man ka puk nginonginou.
56 E taman meie e kinan, guor nga kudier tsak, eiekesen e
Iesu a nga oeng ngeisngeis seguor va guor ta kap nga vateie
ka mei ngan ine mi kepineits ta nga tsorubeit.

9

E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov
(Mataio 10:5-15; Marko 6:7-13)

1 E Iesu a nga kuk kakuon mi sinangavur kes ma luo ken
sar madar tovtov nemei sien ma a nga teir ngeisngeis ma
duis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo kokouk ma
nia vatoa bu tamat mienarouk.
2 Ma a nga ture vavasie gie nia ra vavatei ngan mi sinavien
e Raban nia vuor ma nia vatoa bu tamat mienarouk.
3 A nga oeng segie, “Kian va nga ta poro ka kepineits nian
mi vineis. Kian va nga ta poro ka vaong, ka vovvoi, ka tsoik,
kavo lakep, ma kavo vevveleis.
4 Mi sana vonuo gi ta marangata nga en, nga mon ian en
oit nga ta sorvekenan ine mi taon.

5 Sien va mi kulou gi ta kap marangata nga, sorvekenan
kegi sar taon nge titike riv puit sibu kamenga nia vakatsepa
segie va egie mo te meie e Raban.”
6 Io, bu madar tovtov gi nga sorvekenan nge veis ka i
aron bu enamon keskes, ma gi nga vavatei ngan mi Banga
Vinavatei nge vatoa bu tamat mienarouk sibu enamon
kokouk.

E Erot a nga basbaslieng
(Mataio 14:1-12; Marko 6:14-29)

7 Sien e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili,
ta nga rongomie bu nama surie misa ta nga tsorubeit, a
nga basbaslieng beitsak simi vunan mi kulou mene gi nga
pevien va e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te nga to muerengei
simi miensei.
8 Bu mei mene gi nga pevien va e Eliia a te nga beit vasvas,
ma bu mei mene buer gi nga pevien va eie mi meinmenien
bu propet muomuo ngan te, a nga to muerengei.
9 E Erot a nga pevien, “O nga tuturei nia kitip tsana mi
kovan e Ioanes. Eiekesen ese ine mi ka o rongomie man sar
vinavatei?” Ma a nga konon nia dengarie e Iesu.

E Iesu a nga tabarie mi kulou a oit mi 5,000
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Ioanes 6:1-14)

10 Sien ken sar aposol gi tate nga muerengei, gi nga me
pengan se Iesu bu kepineits kokouk gi ta nga tsana. Io, e
Iesu a nga kerie bu madar tovtov rakot simi taon mi asan i
Betsaida ivie gi nga oit nia ra mon egie kesegie en.
11 Sien mi bineit gi ta nga telekiran ivie e Iesu ta nga rakot
en, gi nga vemusurie. Ma e Iesu a nga res suoeie gie nge
vakokoit surie mi sinavien e Raban nia vuor ma a nga vatoa
bu tamat mienarouk gi ta nga pinat surie mi vavato.
12 Sien tate nga vor reivreiv, mi sinangavur kes ma luo
bu madar tovtov gi nga me oeng se Iesu, “Ture vavasie mi
bineit, terengien gi ta mang veis rakot sibu enamon ma sibu
korot tsangtsang tau gi ta mon viririsie giet nge vorotan bu
vonuo mutumutur ma magi kavo nginonginou, simi vunan
ine mi korot a mon peken bu enamon.”
13 Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, “Enga ngas te, nga
tabarie gie.”
Gi nga kuil nama, “Gei suvuon mo ba tsoik a napaririem
ma ba ie meses luo. Sien va gei ta kap veis nge ra voir magi
nginonginou ine mi bineit kokouk, gei kap oit nia tabarie
gie.”
14 Gi nga pevien malan ine, simi vunan mi aesaes sibu ka
a nga oit bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000).

Eiekesen a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Oeng segie
mi bineit va gi ta mogos a oit ba sinangavur mi napaririem
simi gargar keskes.”
15 Bu madar tovtov gi nga tsana malan, ma egie kokouk
gi nga mogos.
16 E Iesu a nga poro mi napaririem bu tsoik ma ba ie meses
luo ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase
gie. Ma a nga vor ve potpot terie bu tsoik sibu madar tovtov
nia tabarie mi bineit.
17 Egie kokouk gi nga ngou nge ti, ma bu madar tovtov gi
nga tsuokopie bu kapekapien nge votie mi sinangavur kes
ma luo bu leke.

Ken vinakokoit katsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-19; Marko 8:27-29)

18 Simi ra mene sien e Iesu ta nga ra no eie kesen, ken sar
madar tovtov gi nga me vorotan, ma a nga vosuoreie gie,
“Mi kulou gi ko pevien va eou ese?”
19 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e
Ioanes mi ka ni sinusuruiv, a, bu mei mene gi pevien va
evoi e Eliia, ma bu mei mene buer gi pevien va evoi mi
propet muomuo ngan e to muerengei.”
20 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien
va eou ese?”
E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia se Raban.”
21 E Iesu a nga vangenge gie ken sar madar tovtov va gi
ta kap nga vateie ngan ka mei mene ine mi kepineits.
22 Ma a nga pevien, “E Natuon mi Ka ta ngas suvu
vinekikin palan, ma bu muomuo, bu prist leong ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta sunuran. Ma gi ta
kenvamate ma simi ra a tourngan, ta to muerengei.”
23 Samo a nga pevien segie kokouk, “Sien va ka mei ta
lalaro vemusurie iou, eie ta ngas vodon rivie ken sar lalaron
surie eie kesen ma ta ngas tsuok sorokie man koitskoits sibu
ra kokouk nge vemusurie iou.
24 Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen
eie ese ta tsupuk rivie ken tino surie iou, ta so suvuon mi
tino.
25 Mi sana man kienelei, sien va ka mei ta suvuon mi
kaber kokouk eiekesen eie ta rivie ken tino kesen?
26 Sien va ka mei a mengemengeir rivie iou ma mi
namaniung, e Natuon mi Ka buer ta so mengemengeir rivie,
sien va eie ta nemei meie ngan man matvinavaso ma man
matvinavaso mi Tam ma magi matvinavaso ken sar angelo
e Raban.

27 O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi ta tuir ine, gi
ta kap so maet i muan va gi ta pare e Raban ta so vuor simi
mangmagoso enaenamon."

Ken baidendeng e Iesu a nga tsorubeit kekineits
(Mataio 17:1-8; Marko 9:2-8)

28 I murien ne, a nga malan va bu ra mi napaririem potsu
tour tate nga rovoriu sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine
ken sar nama, a nga kerie e Petro, a, e Ioanes ma e Iakobo
nge kien simi pout nia ra no.
29 Sien e Iesu ta nga no, mi matan a nga tsorubeit kekineits
si kegituo baidendeng ma man sar tsetstseik a nga tsorubeit
puneits malan mi busobuso naov.
30-31 Ma ian ngas te, ba ka luo, e Moses ma e Eliia, guor nga
tsorubeit vasvas ngan mi matvinavaso nge vakokoit meie e
Iesu. Gituo nga vakokoit surie ken minaet e Iesu, ian tate
nga vatavatat va ta nga tsang vaotie i Ierusalem.
32 E Petro ma ba turan madar tovtov gituo nga mat
mumuang nge muang, eiekesen sien gituo ta nga ra pan,
gituo nga pare man matvinavaso e Iesu ma ba ka luo guor
ta nga tuir meie.
33 Sien ba ka guor tate nga sorvekenan e Iesu, e Petro a
nga oeng sien, "Ka leong, a kalei va giet ta mon en ne. Giet
ta tsana kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e
Moses, ma ken ka mene e Eliia." Eie a kap nga telekiran
misa a nga pengan.
34 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal
a nga tsorubeit nge kuva gituo. Ma gituo nga motou sien
gituo ta nga mon i aron mi balbal.
35 Ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, "Ine arie
e Natung ese o ta nga vile. Nga rorong sien!"
36 Sien ine mi ien tate nga vakokoit voto, gituo nga
dengarie e Iesu kesen mo te. Ba madar tovtov gituo nga
toungan ine mi kepineits sibu arogie ma gituo kap nga
pengan si ka mei ian sibu ra misa gituo ta nga pare.

E Iesu a nga vatoa mi madar ta nga suvuon mi tsaka moromoruo
(Mataio 17:14-18; Marko 9:14-27)

37 Simi ra vemusurie, sien gi tate nga muerengei peuk
kovuni simi pout, mi bineit leong gi nga samsuoeie.
38 Io, mi ka a nga mon i aron mi bineit a nga koup pevien,
"Vavvasengei, o lalaron va e ta tovie e natung tamat kes.
39 Rorong! Mi tsaka moromoruo a ko tsegerie ma a ko
koupkoup, ma a ko vedederie nge tomekan i keim ma a ko
kat nge guruos mi ngutsuon. Ma a te tsang vatsakatie ma a
kap lalaro sorvekenan.

40 O nongie ke sar madar tovtov nia kareir rivie ine mi
tsaka moromoruo, eiekesen gi kap oit nia tsang vaotie.”
41 E Iesu a nga kuil nama, “Enga mi kuoluon ine bu ra,
kap kenga ka vodovodon tuktuk ma mi sinavinga a tsokor.
Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga
pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Kerie nemei ngan e
natu ine.”
42 Sien ine mi madar ta nga veis nemei, mi tsaka
moromoruo a nga tomeke vuturungie i keim simi kaber
nge vadotso. Eiekesen e Iesu a nga patsarie mi tsaka
moromoruo nge vatoa ine mi madar. Ma a nga teir
muerngan se taman.
43 Ma egie kokouk gi nga kudier tsak simi ngesengesien e
Raban.
Sien mi kulou kokouk gi ta nga vor ve vodovodon surie
bu kepineits kokouk e Iesu ta nga tsana, a nga pevien si ken
sar madar tovtov,
44 “Nga rorong kalei simi sana o lalaro pengan senga. E
Natuon mi Ka gi ta roev terie i riman mi kulou.”
45 Eiekesen gi kap nga katsep si man vuevue ine ken nama.
A te nga mumuningei segie, terengien va gi ta kap mang
nga telekiran. Ma gi nga motou nia vosuoreie ngan ine ken
vinakokoit.

Ese a tsiroup?
(Mataio 18:1-5; Marko 9:33-37)

46 Mi vinetei a nga beit i kotubuon bu madar tovtov va
ese segie a tsiroup i kotubugie.
47 E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon, io a nga
kerie mi natu madar ma a nga voturie i bingan.
48 Ma a nga oeng segie, “Eie ese ta suguo ine mi natu
madar simi asoung a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou, eie
a suguo ian eie ese ta nga tura iou. Eie ese ta lili i kotubunga
eie a tsiroup senga.”

Eie ese ta kap matakorot nge nga, eie senga
(Marko 9:38-40)

49 E Ioanes a nga pevien, “Ka leong, gei nga pare mi
ka a kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi asa ma
gei nga konon nia vangenge simi vunan a kap va eie mi
meinmenigiet.”
50 E Iesu a nga kuil nama, “Kian va nga ta vangenge, simi
vunan eie ese ta kap matakorot nge nga, eie senga.”

Mi kulou i Samaria gi kap nga lalaron e Iesu

51 Sien mi keipkepide ra tate nga vatavatat va e Iesu ta
nga kien i kur simi rangit, a nga tsana ken vienviendon va
ta nga rakot i Ierusalem.

52 Ma a nga ture muongan ba ka ni tinuturei va gituo ta
nga rakot simi enamon sibu Samaria nia ra rorois ngan bu
kepineits surie eie.
53 Eiekesen mi kulou ian en, gi kap nga lalaron nia suguo
simi vunan a nga tsana ken vienviendon va ta nga rakot i
Ierusalem.
54 Sien ba madar tovtov e Iakobo ma e Ioanes guor ta nga
rongomie ine, guor nga pevien, “Mi Nguts, e lalaron va gor
ta kukuo mi leing kovuni i kur simi rangit va ta voguersa
gie?”
55 Eiekesen e Iesu a nga vuvuris nge nasara guor [nge
pevien, “Ngado kap telekiran engado simi sana suada
moromoruo. E Natuon mi Ka a kap nga nemei nia
voguersan kegi tino mi kulou, eiekesen a nga nemei nia
vatoa gie.”]
56 ma gi nga rakot simi enamon mene.

Mi piner nia vemusurie e Iesu
(Mataio 8:19-22)

57 Sien gi ta nga vor ve veisveis i sar, mi ka a nga oeng
se Iesu, “O ta vemusurie no sibu korot kokouk ivie va e ta
rakot en.”
58 E Iesu a nga kuil nama sien, “Bu kopuen tso gi suvuon
magi sar mat ma bu ma gi suvuon magi sar tou, eiekesen e
Natuon mi Ka a kap suvuon ken ka korot nia vuturungie mi
kovan.”
59 E Iesu a nga oeng simi ka mene, “Vemusurie iou.”
Eiekesen a nga kuil nama, “Mi Nguts. E ta sunuir va o ta
be ra muna puononngie e tamoung.”
60 E Iesu a nga oeng sien, “Tsupuk rivie bu tamat miensei
gi ta puononngie bu turagie miensei, eiekesen evoi, ra
vavatei ngan ken mangmagoso Nguts e Raban sibu enamon
kokouk.”
61 Mi ka mene buer a nga pevien, “O ta vemusurie no
mi Nguts, eiekesen e ta muna sunuir nge iou va o ta be ra
tsekireriem meie kong tietie.”
62 E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka ese ta tsatsang ngan ba
bulumakau nia tsuopuo mi kaber ma a munu ermuer, eie a
kap kalei oit nian mi tsientsang si ken mangmagoso Nguts
e Raban.”

10

E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov

1 I murien ine, mi Nguts a nga vile bu sinangavur
napaririem potsu luo ma luo bu mei ma a nga ture luoluo
nge gie muo sien rakot sibu taon keskes ma bu enamon
keskes ivie va ta nga rakot en.

2 A nga oeng segie, “Mi nginonginou tate komois a palan,
eiekesen mi kulou nia kakarie mi tau a kap palan. Io, nga
ta nongie man Nguts mi tau ian tate komois va ta turan mi
kulou nia kakarie mi tau.
3 Veis! O tura nga malan bu natu sipsip gi ta rakot i
kotubuon bu kopuen tso.
4 Kian va nga ta sorokie ka lapa o, ka vovvoi o, ka poppop
ma kian va nga ta so valalaem meie ka mei i sar.
5 “Sien va nga ta so rubukien si ka vonuo, nga muna
pevien, ‘Mi molu ta mon ine simi vonuo.’
6 Sien va ka ka simi molu a mon ian, kenga molu ta kor
kuva. Sien va kap, kenga molu ta muerengei nemei senga.
7 Mon ian simi vonuo ma nganie nge unumie mi sana gi
ta tabarie nga ngan, simi vunan mi ka ni tsientsang ta ngas
suvuon ken voirvoir. Kian va nga ta totop matavanuo.
8 “Sien va nga ta beit simi taon ma gi suguo nga, nga ta
nganie mi sana nginonginou gi ta tabarie nga ngan.
9 Ma nga ta vatoa bu tamat mienarouk gi ta mon ian
en, ma nga ta oeng segie, ‘Mi ra va e Raban ta vuor, a te
vatavatat.’
10 Eiekesen sien va nga ta beit si ka taon ma gi kap suguo
nga, veisngie kegi sar rosar nge pevien,
11 ‘Misasien mi puit si kenga taon ian ta tsok sibu kamegei,
gei titike veie nge nga ngan. Eiekesen nga ta ngas katsep
sien ine. Mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat.’
12 O oeng senga, simi rangi vinuor, ian mi taon ta so
suvuon mi tsienakor leong rio i Sodom.”

Ba taon guor ta kap nga vodovodon tuktuk
(Mataio 11:20-24)

13 “Mi tsienakor leong sevoi i Korasin! Ma mi tsienakor
leong sevoi i Betsaida! Sien va ine bu kepineits ni
vovokudier gi ta nga tsana sengado va gi nga tsana i Turos
ma i Sidon, kebeir ngas te va gi nga vodon vuris nge tseik
tsetstseik bita ma soute puit i popogie.”
14 Eiekesen simi rangi vinuor, ngado ta so suvuon mi
tsienakor leong rio bu Turos ma bu Sidon.
15 Ma evoi i Kapernaum, vasa, e ta tsuok terie no kese i
kur kien simi rangit? A kap, e ta so peuk i keim i Ades.
16 “Eie ese ta rorong senga, a rorong seou. Eie ese ta
mekitsa nga, a mekitsa iou, ma eie ese ta mekitsa iou, a
mekitsan eie ese ta nga tura iou.”
17 Bu sinangavur napaririem potsu luo ma luo bu madar
tovtov gi nga muer ngan mi nires ma gi nga pevien, “Mi

10:15 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

Nguts, bu tsaka moromoruo buer gi nga rorong segei sien
gei ta nga oeng ngeisngeis segie ngan mi asa.”
18 E Iesu a nga kuil nama, “O te pare e Satan a kor malan
mi kutsukutsuleip kovuni i kur simi rangit.
19 Rorong! O te terie senga mi ngeisngeis nia veis i
popon bu tsotsoi ma bu novuot ma nia tseiptseiprio bu
ngesengesien mi matakorot, ma ta kap ka kepineits ta
vabasa nga.
20 Eiekesen, kian va nga ta res va bu tsaka moromoruo gi
rorong senga, eiekesen nga ta res simi vunan e Raban a te
vataro bu asanga die i kur simi rangit.”
21 Ian simi ra, mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Iesu
ngan mi nires ma a nga pevien, “Tama. Evoi man Nguts
mi rangit ma mi kaber. O puonge no surie e nga muningan
ine bu kepineits sibu ka sievei ma segie ese gi ta nga por
vinasengei, eiekesen e nga vasangan sibu natu madar. A
tuktuk, Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a nga
tsorubeit malan.”
22 Sien ta nga vaton ken nono, a nge pevien simi kulou,
“Bu kepineits kokouk e Tamoung a te nga terie seou. Kap
ka mei a telekiran va mi Nout eie ese, eiekesen mi Tam
kesen mo. Ma kap ka mei a telekiran va mi Tam eie ese,
eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi Nout ta vile gie
nia vasangan segie.”
23 Samo e Iesu a nga vuris rakot si ken sar madar tovtov
nge vakokoit menen segie, “Mi nires sibu katsomat ese gi ta
pare mi sana kepineits nga tate pare.
24 O oeng senga, palan bu propet ma bu kovakova ka leong
gi nga lalaron nia pare misa nga tate pare, eiekesen gi kap
nga oit nia pare, ma gi nga lalaron nia rongomie misa nga
tate rongomie, eiekesen gi kap nga oit nia rongomie.”

Man nama puppuo mi kangi Samaria

25 Simi ra mene mi ka sinavei sibu vinuor se Moses a nga
visi ruom tsang nama se Iesu ma a nga vereie, “Vavvasengei,
misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”
26 A nga oeng sien, “Mi Pakpak Leong, vasa a vakokoit
ven? Ma vasa ke teletelekirei surie?”
27 Ine mi ka a nga kuil nama, “E ta ngas lalaron beitsak
ma Raban ngan mi aro kokouk ma mi morumorua kokouk
ma mi ngisingisi kokouk ma mi vinavinadodo kokouk. Ma
e ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no kese.”
28 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Ke nama kuilkuil a duis.
Tsana malan ine ma e ta so suvuon mi tino.”
29 Eiekesen a nga lalaro vara matkalei ngan eie kesen, io,
a nga vereie e Iesu, “Ese e polopoloung?”

30 E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka a nga veis kovuni i
Ierusalem rakot i Ieriko. Ma i sar, a nga samsuoeie bu ka
puerpuer. Gi nga tsion rivie man sar tsetstseik nge tsatsakie
ma gi nga veis sorvekenan sien tate nga mesei oum.
31 Ma mi prist buer a si nga vemusurie ine mi rosar. Ma
sien ta nga me pare ian mi ka, a nga veis evisie nge rov riu.
32 Malan buer mo mi tu Levi a nga veis nemei. Ma sien
ta nga me beit ian simi korot, a nga me pare ma a nga veis
evisie nge rov rio.
33 Eiekesen mi kangi Samaria a nga veis buer ian simi
rosar. Sien ta nga me beit ian simi korot mi ka ta nga mutur
en, a nga pare ma a nga tovie.
34 A nga rakot sien ma a nga soe teir oel ma dangi vain
sibu kiem nge pipitsie. Samo a nga sor terie i popon man
dongki nge por rakot ngan simi vona vasier ivie a nga ra
naneie en.
35 Simi ra vemusurie a nga poro ba lakep denari luo ma
a nga terie simi ka nennei simi vona vasier nge pevien, ‘E
ta ngas naneie vakalaie ine mi ka. Sien va o ta muerengei
o ta ba me kulie kavo lakep mene e ta tomekan nia naneie
ine mi ka.’
36 “Ese segituo e vodon va eie e palapalan ine mi ka, bu
ka puerpuer gi ta nga keda?”
37 Mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil nama, “Mi mei
ese ta nga tovie.”
E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra tsana malan mo.”

E Iesu a nga ra pare e Mata ma e Maria

38 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve
veisveis, gi nga beit simi enamon ivie mi vevien mi asan e
Mata a nga mon en ma e Mata a nga kuk vurukude si ken
vonuo.
39 E kasien vevien a nga mon, mi asan e Maria. A nga
mogos i babaren ba kamen mi Nguts nge rongomie misa ta
nga vokokotie.
40 Eiekesen e Mata a nga vodovodon palan surie bu
kepineits nia rorois ngan niagie. Ma a nga nemei nge
vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts, a kalei sevoi sien eou keseung
mo o ta voruruit sibu tsientsang ma e kasiung vevien ta kap
kulie iou? Oeng sien va ta me kulie iou!”
41 Mi Nguts a nga kuil nama, “Mata, Mata. E vodovodon
palan nge aor putu surie bu kepineits palan,
42 eiekesen mi kepineits kes mo e pinat surie. E Maria a
vile misa ta kalei, ma o ta kap oit nia por tsana sien.”

10:35 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

11

E Iesu a nga vavasengei surie mi sinavei nia no
(Mataio 6:9-13; 7:7-11)

1 Simi ra mene e Iesu a nga ra no simi korot. Sien ta nga
no voto, mi mei si ken sar madar tovtov a nga oeng sien, "Mi
Nguts, vasangan segei mi sinavei nia no, malan e Ioanes ta
nga vasangan si ken sar madar tovtov."
2 Io, a nga oeng segie, "Sien va nga ta no, nga ta pevien:

" 'Tama,
a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa,
a kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.
3 Tabarie gei ngan mi nginonginou ta oit simi ra vere,
4 Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor,
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei tsokor bu mei
gi ta tsana segei.
Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu konokonon.' "

5 Ma a nga oeng segie, "Ka mene senga ese va ka
palapalan, a nga rakot sien sikati potaram nge pevien,
'Palapala, teir vunie nge iou kaba tsoik tour,
6 simi vunan e polopoloung a veisngie mi vineis ma a beit
vorota iou, ma o kap suvuon ka nginonginou nia tabarie
ngan.'
7 "Eiekesen ian mi mei i ruom a nga kuil nama, 'Kia nge
memekitsie iou. Mi matavanuo a te bouk, ma buer egei bu
natung gei te muang. O kap ba buer oit nia tamtuir nge por
terie ka kepineits sevoi.'
8 O oeng senga, ine e palapalan ta kap oit nia tamtuir nge
terie sien kaba tsoik surie keguor baser palapalan, eiekesen
surie mo ken viningir, ta tamtuir nge tsang vaotie ken pinat.
9 "Io, o oeng senga. Nga no, ma nga ta suvuon. Nga neis,
ma nga ta vorotan. Nga pinpin, ma mi matavanuo ta katsep
vunie nga.
10 Egie ese gi ta no, gi ta suv. Ma egie ese gi ta neisneis,
gi ta vorotan. Ma egie ese gi ta pinpin, mi matavanuo ta
katsep vunie gie.
11 "Ese senga bu tam, sien va ka natuon ta nongie ngan
ka ie, ta si terie sien ka tsotsoi?
12 O, sien va a nongie ngan ka katoru to, ta si terie sien ka
novuot?
13 Misasien enga bu tsaka mei, enga nga telekiran va nga
ta terie bu banga tienebeir sibu natunga. Ma ine, a tuktuk
rovoriu va e Tamoung die i kur simi rangit ta teir vunie nge
gie mi Moromoruo Tamat segie ese gi ta nongie!"

E Iesu ma e Belsebul
(Mataio 12:22-30; Marko 3:20-27)

14 E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo simi
ngong. Ma sien mi tsaka moromoruo tate nga sorvekenan
ian mi ka ta be nga ngong, a nga vakokoit ma mi bineit gi
nga kudier tsak.
15 Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, "A kareir rivie
bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, mi
kovan bu tsaka moromoruo."
16 Ma bu mei segie gi nga lalaro konon ma gi nga vereie
ngan ka totourlekier ni vovokudier kovuni simi rangit.

17 E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga
oeng segie, "Ka mangmagoso nguts ta vekapot nge veveken,
ta tsereir. Ma ka tietie ta vekapot nge veveken, ta tsereir.
18 Sien va e Satan a vekapot nge veveken meie eie kesen,
vasa ta oit nia tuir ven ken mangmagoso nguts? O vakokoit
ven ne simi vunan nga pevien va o kareir rivie bu tsaka
moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul.
19 Io, sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi
ngesengesien e Belsebul, ngan mi ngesengesien ese, kenga
sar madar tovtov gi ko kareir rivie bu tsaka moromoruo?
Io, gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis.
20 Ma sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan
mi pitsipitsiriman e Raban, ine a vasangan va mi ra va e
Raban ta vuor a te beit senga.

21 "Sien va ka ka ngeisngeis, a pernge vakalaie ken vonuo
kesen meie ngan ken sar kepineits nia veveken, ma ken sar
kepineits gi ta mon kalei.
22 Eiekesen sien va ka mei mene a ngeisngeis rio, ma a
me veveken meie nge tseiptseiprio, ta por tsana sien bu
kepineits nia veveken ta ko per popon ma ta pot vepats ngan
bu kepineits ian tate por tsana simi vinevineken.

23 "Eie ese ta kap mon seou, eie a matakorot meie iou, ma
eie ese ta kap kulie iou nia teie kakakuon mi kulou, eie a
kareir vepitsitsei nge gie.

24 "Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vekenan ka
mei, ta veisngie bu korot kap ka da en nia nesie ka korot va
ta maes en. Eiekesen va ta kap vorotan ka korot, ta pevien,
'O ta muer surie mi vonuo o ta nga sorvekenan.'
25 Sien va ta muerengei, ta vorotan mi vonuo va gi tate
videir vakalaie, ma bu kepineits gi mon duis.
26 Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu
luo bu tsaka moromoruo mene gi ta tsokor rio eie, ma gi ta
me rubukien nge mon ian en. Ma ken tino ian mi ka ta tsak
vekenan vourvour."

27 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu
kepineits, mi vevien i aron mi bineit a nga koup pevien sien,
“Mi nires ta mon meie ese ta nga kava no nge vosusuo no.”
28 Ma e Iesu a nga pevien, “Eiekesen mi nires tuktuk ta
mon segie ese gi ta rongomie mi namanien e Raban nge
vemusurie.”

Man totourlekier e Iona
(Mataio 12:38-42)

29 Sien mi bineit tate nga vor ve beitbeit palan, e Iesu a
nga pevien, “Mi kuoluon ine bu ra gi tsokor. Gi virei ngan
ka totourlekier ni vovokudier, eiekesen kap ka totourlekier
gi ta pare eiekesen man totourlekier e Iona.
30 E Iona a nga tsorubeit mi totourlekier sibu Nineve.
Malan mo, e Natuon mi Ka eie ta so tsorubeit man
totourlekier mi kuoluon ine bu ra.
31 Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong simi
enamon i Siba ta so tamtuir veie mi kuoluon ine bu ra ma
ta so votorosie gie, simi vunan a nga kovuni i tangatson
mi kaber nia me rongomie ken sar banga vienviendon e
Solomon. Ma ine, mi mei ese ta tsiroup rio e Solomon a te
beit.
32 Mi kuoluon i Nineve gi ta so tamtuir simi rangi vinuor
veie mi kuoluon ine bu ra nge votorosie gie, simi vunan
gi nga vurise aor sibu vinavatei se Iona, ma ine mi mei ta
leong se Iona a te beit ine.

Man Bember mi kurikurien mi ka
(Mataio 5:15; 6:22,23)

33 “Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge terie si ka
korot ivie va ta mumuningei, o, i pakien ka utut. Eiekesen
eie ta vogosongie i popon man mogomogos, terengien egie
ese gi ta rubukien gi ta mang dengarie mi berber.
34 Mi katsomat eie man bember mi kurikuri. Sien va ba
katsomata ta kalei, mi kurikuri kokouk buer ta vous ngan mi
berber. Eiekesen sien va ba katsomata ta tsak, mi kurikuri
buer ta vous ngan mi ngingi.
35 Io, nennei kalei, va ian mi berber ta mon i aro, ta masi
tsorubeit ngingi.
36 Sien va mi kurikuri ta vous nge berber ma kap ka korot
sien a ngingi, eie ta taparang rovoriu, malan mi rararangien
mi bember ta rarangie no.”

Bu tsienakor leong mi napaririem pouts kes
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)

37 Sien e Iesu tate nga vakokoit voto, mi Parisaio a te nga
nongie va ta nga ra ngou meie. Io, a nga rubukien nge
mogos rorois nia ngou.

38 Eiekesen ine mi Parisaio a nga kudier sien ta nga pare
e Iesu ta kap nga vavaon i muan va ta nga ngou.
39 Io, mi Nguts a nga oeng sien, “Rorong. Enga bu Parisaio,
nga ko govorie mi kurikurien kenga sar koi unun ma kenga
sar koi ngongou, eiekesen bu aronga a vous ngan mi sinavei
ngangaguo ma mi sinavei malangiets.
40 Enga bu be! Vasa, e Raban a nga tsana mo bu pirpir ka
i marar, ma a kap nga tsana te buer ka i ruom?
41 Eiekesen terie misa ta mon i aron ke koi sibu sinaortsak,
ma bu kepineits kokouk ta melemelen vunie nga.
42 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi
vunan nga ko terie se Raban mi korot kes simi karton
mi sinangavur kes si kenga sar tsientsuor nia vesena mi
nginonginou gi ta vuotongie ngan mi mint, a, mi balases ma
mi reie. Eiekesen nga ko vodon sasavoir ngan mi sinavei
duis ma mi lalaron rakot se Raban. Ine arie ba kepineits
kokouk nga ta ngas tsang vaotie ma kian va nga ta vodon
sasavoir ngan ka mei kes seguor.
43 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi
vunan nga lalaron beitsak kegi sar mogomogos bu muomuo
si kenga sar vona rengeir ma nga lalaron va gi ta mangara
nga sibu korot nia verikuil nge lakep.
44 “Mi tsienakor leong ta monongie nga, simi vunan nga
malan bu monmon kap kilakilal ivie mi kulou gi ta veis ka
i popon ma gi kap telekiran.”
45 Mi meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor a nga
pevien sien ine, “Vavvasengei, sien e ta oeng ven ian, e te
oeng balapoik nge gei buer.”
46 E Iesu a nga kuil nama, “Mi tsienakor leong buer ta
monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor, simi vunan nga
terie mi sinor i popon mi kulou ian ta mavev nia sorokie,
eiekesen enga ngas te nga kap terie ka pitsipitsiriem nia kuil
ian simi sinor.
47 “Mi tsienakor ta monongie nga, simi vunan nga tsana
bu totourkilal si magi sar monmon bu propet ian bu
tubunga gi ta nga kenvamate gie.
48 Io, nga te vara tuktuk nge aor kes ngan misa bu tubunga
gi ta nga tsana. Gi nga kenvamate bu propet, eiekesen nga
tsana magi sar monmon.
49 Surie ine mi vunan mo e Raban si ken banga vienvien-
don a pevien, ‘O ta ture terie segie bu propet ma bu aposol.
Gi ta kenvamate gie kavo mei nge vikikinie gie.’
50 Io, mi kuoluon ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie
mi daran bu propet vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi
mangmagoso enaenamon,

51 vakaek simi daran e Abel beit simi daran e Sakaria ese
gi ta nga kenvamate i kotubuon mi korot nia tu tienebeir
ma mi korot tamat. Io, O oeng senga, mi kuoluon ine bu ra
gi ta suvu vinatoreis surie gie kokouk.
52 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei
sibu vinuor, simi vunan nga te por tsana mi tsitstsi nian mi
teletelekirei simi namanien e Raban, eiekesen enga kesenga
nga kap ko rubukien. Ma nga ko tuir kitipan mi kulou gi ta
nga lalaron nia rubukien.”
53 Sien e Iesu tate nga rovotsour, bu Parisaio ma bu
vavvasengei sibu vinuor gi nga vakaek nge kengeir veie nge
virevirei sara surie bu kepineits palan,
54 simi vunan gi nga lalaro ruom tsang nama sien.

12

Mi namani venengeng surie bu malamala ka duis
(Mataio 10:26,27)

1 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi bineit leong
beitsak gi nga beit kouk, ma gi nga vekeir nge gie. Ma e
Iesu a nga muna vakokoit si ken sar madar tovtov, “Nga ta
ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio, arie ian mi sinavei
nia malamala ka duis.
2 Bu sana kepineits gi ta kuov muningan, gi ta mon vasvas,
ma bu sana kepineits gi ta mon kokoiv, gi ta mon simi
kientsep ma mi kulou gi tate telekiran.
3 Io, bu sana kepineits nga ta vokokotie simi ngingi, gi
ta rongomie simi taparang, ma mi sana kepineits nga ta
vemisir ngan senga kesenga i aron mi vonuo, gi ta vavatei
katsep ngan i kur i pungan mi vonuo.
4 “O oeng senga bu polopoloung. Kian va nga ta motovagie
ian gi ta ko kenvamate mi pirpir mo ma i muir sien, gi kap
oit nia tsana ka kepineits mene te buer.
5 Eiekesen o ta oeng senga ese va nga ta motovan. Nga
ta ngas motovan e Raban ese ta oit nia kenvamate nga nge
suvu duis nia tomeke nga simi leing leong ian ta kap ko
mesei. Io, o oeng senga, arie eie mo nga ta motovan.
6 Vasa, nga kap ko verikuil ngan mi napaririem bu
kamkambaliel ngan ba natu lakep luo? Eiekesen e Raban
a kap ko vodon sasavoir ngan ka mei segie.
7 A tuktuk, bu vurvur i kovanga e Raban a te ase gie. Kian
va nga ta motou, enga nga kalei rio gie bu kamkambaliel
palan.
8 “O oeng senga, eie ese ta vakokoit vavakatsep i matan
mi kulou va eie seou, e Natuon mi Ka buer ta so vakokoit
vavakatsep i matan ken sar angelo e Raban va eie seie.

9 Eiekesen eie ese ta vamoie iou i matan mi kulou, e
Natuon mi Ka buer ta so vamoie eie i matan ken sar angelo
e Raban.
10 Eie ese ta tomeke man nama e Natuon mi Ka, e Raban
ta vodon rivie, eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi
Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie ine.
11 "Sien va gi ta voturie nga simi vinuor i aron bu vona
rengeir sibu Iuda, o, i matan bu gavana o, bu muomuo ni
vuor, kian va nga ta vodovodon palan surie mi sana nama
nga ta so pengan nia tuir karie nga,
12 simi vunan mi Moromoruo Tamat ta veseveie nga ian
simi keipkepide ra ngan misa va nga ta ngas pengan."

Man nama puppuo mi ka suvuram ta nga be

13 Mi ka i kotubuon mi bineit a nga oeng se Iesu,
"Vavvasengei, oeng se kasiung va ta potakie i kotubugor bu
sinsuv se tamagor."
14 E Iesu a nga kuil nama, "Polopoloung, kap ka mei a
nga terie seou mi duis nia vuortie o, nia potakie mi sinsuv
i kotubungado."
15 Ma a nga oeng segie, "Nga nenei kalei! Kian va nga ta
lalaron beitsak nia suvu kepineits palan, simi vunan kenga
tino a kap vunan simi suvu sinsuv palan."
16 Io, e Iesu a nga pengan segie ine mi nama puppuo, "Ken
tau mi ka suvuram a nga konom beitsak.
17 A nga vodonomie eie kesen, 'Misa o tate tsana? Kap
kong ka vonuo nia teir toungan kong sar nginonginou.'
18 "Ma a nga pevien, 'Ine arie vasa o ta tsang venengan.
O ta bemengie kong sar vonuo totou nge nginonginou, ma o
ta tsana kavo mene leong. Ma i aron ine bu vonuo leong, o
ta teir toungan bu nginonginou ma kong sar sinsuv kokouk.
19 Ma o ta vakokoit seou keseung, "E suvuon ke sar
kepineits palan ian e oit nia mon kalei ngan sibu avareit
palan. E tate mogos kalei nge ngou, un, nge res." '
20 "Eiekesen e Raban a oeng sien, 'Evoi mi be! Ine sikati,
ke tino ta voto. Ma ese ta so suvuon ine bu kepineits e ta
nga teir toungan?'
21 "Ine arie mi sana ta tsorubeit segie bu mei gi ta teir
toungan kegi sar kepineits niagie kesegie, eiekesen gi mala
sinaortsak i matan e Raban."

Kia nge vodovodon palan
(Mataio 6:25-34)

22 Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, "Io, o oeng
senga. Kian va nga ta vodovodon palan surie kenga tino, va
misa nga ta nganie, o, surie mi kurikuringa, va misa nga ta
poul ngan.

23 Mi tino a putu rio mi nginonginou ma mi pirpir a putu
rio mi poul.
24 Nga pare bu bour, gi kap ko tsuor nge por nginonginou i
tau ma buer gi kap suvuon ka vonuo totou nge nginonginou,
eiekesen e Raban a ko tabarie gie. Ma kenga tino a putu rio
bu ma!
25 Ese mei senga a oit nia vakuora ken tino ngan mi
sinavei nia vodovodon palan?
26 Sien va nga ta kap oit nia tsana ka kepineits lili malan
ine, surie misa nga ta vodovodon palan surie bu kepineits
ka ie?
27 "Nga vodon surie bu gaelgael vasa gi to ven. Gi kap ko
tsatsang o, tsang poul niagie kesegie, eiekesen o oeng senga,
man sar matvinavaso e Solomon buer a kap nga matmatot
malan ka mene ine sibu gaelgael.
28 E Raban ngas te a ko vosonie gie bu uotuot ian gi ta
to nevere ma sivovo gi ta vo tomekan simi leing. Sien va a
malan ine, vasa, e Raban a kap oit nia vosonie nga? Madar!
kenga vodovodon tuktuk a lili te!
29 Ma kian va nga ta nesie nge vodovodon palan surie mi
sana va nga ta nganie nge unumie.
30 Mi kuoluon ine mi kaber gi ko nesie ine bu kepineits,
eiekesen e Tamanga a telekiran va nga pinat surie gie.
31 Eiekesen nga ta ngas neis vorotan mi saran e Raban va
ta vuortie kenga tino, ma ine bu kepineits, e Raban ta teir
vunie nge nga.
32 "Enga, mi gargar sipsip lili, kian va nga ta motou, simi
vunan e Tamanga a res nia terie senga mi vavatamaes
kovuni si ken mangmagoso Nguts.
33 Nga verikuil ngan kenga sar kepineits nge lakep nge
terie sibu sinaortsak. Nga tsana kenga kavo vovvoi kesenga
ian ta kap oit nia metseir. Ine mi vovvoi arie eie mi mos die
i kur simi rangit ian ta kap oit nia voto ma bu ka puerpuer
gi ta kap nemei vatvatta ma bu ngitsilik gi ta kap tsang
vatsakatie.
34 Ian ke sinsuv ta mon en, mi aro ma ke vienviendon ta
mon en buer.

Mi petspets ta ko nenei kalei

35 "Nga verevere kalei ma kenga sar bember ta ngas ber
rorois,
36 malan bu petspets gi ta rosie magi ka leong va ta
muerengei kuvu simi nginou ni verei, terengien va puk
lalapus mo, gi ta mang oit nia tsitsi varan sien va ta ra nemei
nge me pinpin.
37 Mi nires leong segie ian bu petspets sien va magi ka
leong ta beit vorota gie va gi ta rorois. O oeng tuktuk

senga, ine mi ka leong ta verevere kalei eie kesen nian
mi tsientsang, ma ta kuk vogosongie gie i bingan mi tsur
ngongou nge tabarie gie.
38 Mi nires leong segie ian bu petspets, sien va magi ka
leong ta beit vorota gie va gi rorois, misasien eie ta ra nemei
sikati potaram o, sivovo tarara.
39 Eiekesen nga ta ngas telekiran ine. Sien va e taman
mi vonuo ta telekiran va simi sana keipkepide ra mi ka
puerpuer va ta me puer sien, ta kap oit nia sunuir va ian
mi ka puerpuer ta bem rubukien si ken vonuo.
40 Enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon
mi Ka ta ra nemei simi keipkepide ra nga vodon va ta kap
nemei sien.”

Mi banga petspets ma mi tsaka petspets
(Mataio 24:45-51)

41 E Petro a nga vosuoreie, “Mi Nguts, e pengan ine mi
nama puppuo segei mo o, sibu mei kokouk?”
42 Mi Nguts a nga kuil nama, “Ese eie mi ka nennei a sievei
ma a ko tuktuk si ken tsientsang? Arie eie man ka leong ta
terie sien mi duis nia naneie ken sar petspets nge tabarie
gie duis sibu kato ra nia ngou.
43 Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong
ta me beit vorotan va a ngas tuir si ken baitutuir simi
tsientsang.
44 O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken
petspets nia naneie ken sar sinsuv kokouk.
45 Eiekesen, sien va ine mi petspets ta pevien seie kesen,
‘Ta potaram te mong ka leong ta ba muerengei,’ ma ta
vakaek nge tsatsakie gie bu petspets ka ma vevien, ma ta
mon ngan mo mi ngou ma mi un nge be,
46 io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra va
ta vodon ta kap beit sien ma si ka keipkepide ra eie ta kap
telekiran. Ma ta me tsetseik vatsakatie ine mi petspets nge
teir meie nge gie bu petspets rong tsak.
47 “Ma sien va ian mi petspets ta telekiran ken lalaron
man ka leong, eiekesen eie a kap rorois nge tsatsang
vemusurie ken lalaron man ka leong, man ka leong ta
tsetseik vatsakatie.
48 Eiekesen mi mei ese ta tsana bu kepineits ian ta otien
mi vinatoreis, eiekesen a kap nga telekiran, man ka leong
ta tsetseik vakalaie mo. Eie ese ta tserie bu kepineits ta
palan, eie ta kuil muerngan ta palan. Ma eie ese ta tserie
bu kepineits palan nia naneie, eie ta ngas kuil muerngan ta
palan beitsak.

E Iesu a nga me terie mi vinekapot, kap va mi molu
(Mataio 10:34-36)

49 "O nemei nia tunie mi kaber, ma o vodon ta kalei sien
va a te nga vakaek nge ngang.
50 O suvuon mi sinusuruiv mene ngas. Ine mi kepineits
a tsang vatsakatie ngas mi aroung tuir oit va ta tsorubeit
tuktuk.
51 Nga si vodon va o nga nemei nia terie mi molu ine simi
kaber? A kap, kap va mi molu, eiekesen mi vinekapot.
52 Tsuok vakaek ine, mi napaririem bu baser tamagie gi
ta vekapot, a tour gituo ta matakorot ngan a luo ma a luo
guor ta matakorot ngan a tour.
53 Mi tam ma e natuon tamat guor ta vematakorot nge
guor, mi kien ma e natuon vevien guor ta vematakorot nge
guor, ma ba baser anan guor ta ve matakorot nge guor."

Nga ta ngas telekire vakalaie mi keipkepide ra
(Mataio 16:2,3)

54 E Iesu a nga pevien simi bineit, "Sien nga ta pare mi
rangit ta voturie simi korot mi matanias ta ros, puk lalapus
nga ta pevien, 'tate uos,' ma ta ngas uos.
55 Ma sien va mi moru tunumeit ta beit, nga ta pevien va
mi enamon ta rarap, ma ta ngas malan te.
56 Enga bu malamala ka duis! Nga telekire vakalaie mi
sana ta beit sien nga ta pare bu kepineits ta tsorubeit simi
kaber ma simi rangit. Ma surie misa nga ta kap telekire
vakalaie ine bu kepineits gi ta vor ve beitbeit duis ine sibu
ra?

Vuduis nama meie kenga matakorot
(Mataio 5:25,26)

57 "Surie misa enga kesenga nga ta kap deng kielala mi
sana ta duis?
58 Sien va e ta veis rakot simi vinuor meie ian mi ka ta
terie no simi vinuor, konon nia vuduis nama meie ngas i
sar. Eie ta masi so terie no simi ka ni vuor nama, a, mi ka
ni vuor nama ta masi terie no simi girigirir, ma mi girigirir
ta masi terie no simi vona vinatoreis.
59 O oeng senga, e ta kap oit nia rovotsour simi vona
vinatoreis tuir oit e ta kuil vaton bu natu lakep kokouk."

13

Mi ni vodon vuris o, mi miensei

1 Mi kulou mene gi ta nga mon ian simi ra, gi nga pengan
se Iesu mi kulu Galili ese e Pilato ta nga kenvamate gie sien
gi ta nga tu terie kegi sar tienebeir ni varam.

2 E Iesu a nga virei, “Vasa, nga vodon va ine mi vinekikin
bu kangi Galili gi ta nga suvuon, a nga vasangan va egie gi
tsokor rio bu Galili mene?
3 O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris
sorvekenan kenga sar sinavei tsokor, enga kokouk buer nga
ta maet malagie.
4 Ma vasa nga vodon venengan ine mi sinangavur kes ma
mi napaririem potsu tour bu mei i Siloam ese gi ta nga maet
sien mi vonuo kuar ta nga kor i popogie? Vasa, nga vodon
ine a vasangan va egie gi tsokor rio mi kulou mene gi ta
mon i Ierusalem?
5 O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris
sorvekenan kenga sar sinavei tsokor, enga kokouk buer nga
ta maet mala gie.”

Man nama puppuo mi kapiek ta kap nga vua

6 Samo e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo,
“Mi ka a nga tsuorkie mi kapiek i aron ken tau. Ma a nga ko
nemei nge neis vuovuo sien, eiekesen a kap nga ko vorotan
ka vuovuo kes.
7 Io, a nga oeng si ken ka nennei tau, ‘Pare, siba avareit
tour, o nga munu nemei nge me neis vuovuo sien ine mi
kapiek ma o kap ngas vorotan ka vuovuo kes sien. Tar
tomekan! Surie misa ta vaton mi monokien mi kaber?’
8 “Eiekesen ine mi ka a nga kuil nama, ‘Ka leong, be buer
tsupuk rivie si ka avareit kes. O ta be buer tsoup viririsie
mi vunan ine mi kapiek nge vomuta.
9 Io, sien va mi ei ta vua simi avareit ian i kur, eie a kalei!
Sien va ta kap, io, e ta oeng ma o ta tar tomekan.’ ”

E Iesu a nga vatoa mi vevien muru simi Rangi Minaes

10 Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga vavasengei i aron
mi vona rengeir sibu Iuda.
11 Mi vevien a nga mon ian, ese mi tsaka moromoruo a nga
vaguo mi tsir ram i vunaturuon sibu avareit mi sinangavur
kes ma mi napaririem potsu tour. Mi tsir ram a nga guo ma
a kap nga oit nia vodusie mi vunaturuon rovoriu.
12 Sien e Iesu ta nga pare, a nga kuk nemei ngan sien nge
pevien. “Vevien, e te ketseketseng si ma mienarouk.”
13 Samo a nga teir riem i popon, ma ian ngas te, a nga
vodusie mi vunaturuon ma a nga vakaek nge puongan e
Raban.
14 Mi muomuo simi vona rengeir a nga petseir simi vunan
e Iesu a nga vatoa ine mi vevien simi Rangi Minaes, ma a
nga vor ve vakvakokoit simi bineit, “Giet suvuon bu ra mi
napaririem potsu kes nia tsatsang. Io, nemei i aron ine bu

ra nge me suvuon mi vavato, eiekesen kap va simi Rangi
Minaes.”
15 Mi Nguts a nga kuil nama sien nge pevien, “Enga bu
malamala ka duis! Enga keskes nga ko tsitsi vorotsoruo
kenga sar bulumakau o, kenga sar dongki si magi oiroir nge
kerie nia ra vuvunumie simi Rangi Minaes, va gerek?
16 Ma ine e tubuon vevien e Abaraam ese e Satan ta nga
visie bu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu
tour, vasa, a kap oit va ta ketseketseng ine si man baivinis
simi Rangi Minaes?”
17 Sien ta nga oeng ven ne, a nga vamangarie man sar
matakorot, eiekesen mi lobaram kokouk gi nga resmatan
bu banga kepineits mata tietienengei ta nga tsana.

Man nama puppuo mi pi mastat ma mi iis
(Mataio 13:31,32; Marko 4:30-32)

18 Io, e Iesu a nga virei, “Mi sinavien e Raban nia vuor, a
malan misa? Misa o ta vepuan ngan?
19 Eie a malan mi pi mastat mi ka ta nga poro nge tsuorkie
si ken tau. Ine mi ei tsuotstsuor a nga to leong ma bu ma gi
nga me tou sibu rakarakan.”
20 Ma a te buer nga virei, “Misa o ta vepuan ngan mi
sinavien e Raban nia vuor?
21 A malan mi iis mi vevien ta nga poro nge leik meie ngan
ba puol plaua tour oit ine mi plaua kokouk a nga popoek.”

Mi matavanuo matgurutsits
(Mataio 7:13,14,21-23)

22 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis rakot i Ierusalem, a
nga veisngie bu taon ma bu enamon keskes nge vavasengei.
23 Io, mi mei a nga vosuoreie, “Mi Nguts, vasa, e Raban ta
vatoa kaba mei mene mo?”
E Iesu a nga kuil nama segie,
24 “Nga ta vengeis nia rubukien ka ian simi matavanuo
matgurutsits, simi vunan, o oeng senga, palan mi kulou gi
ta konon nia rubukien eiekesen gi ta kap oit.
25 Sien e taman mi vonuo ta bokutie mi matavanuo, nga
ta tuir i marar nge pinpin ma nga ta pevien, ‘Mi Nguts, tsitsi
vadara gei!’
“Ma eie ta kuil nama, ‘O kap telekiran ivie nga kuvu en!’
26 “Samo nga ta kuil nama sien, ‘Gei nga ngou ma un meie
no, ma e nga vavasengei si kegei sar taon.’
27 “Eiekesen eie ta buer pevien, ‘O kap telekiran ivie nga
kuvu en. Nga tsupek sorvekena iou. Enga mi kulou tsokor!’
28 “Ian en, nga ta so ta nge vengvengio bu rivonga sien va
nga ta pare e Abaraam, a, e Isak, a, e Iakop ma bu propet i

aron ken mangmagoso Nguts e Raban, ma enga gi ta tomeke
vorotsoruo nga.
29 Mi kulou gi ta nemei kovuni simi matanias ta rar tsour
en ma simi matanias ta ros en, ma i matan mi enamon ma
i murien mi enamon, ma gi ta so mogos i bingan mi tsur
ngongou i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.
30 A tuktuk, egie ese gi ta vevemuir te gi ta so muomuo,
ma egie ese gi ta muomuo gi ta so vevemuir te.”

Ken tentoiv e Iesu surie i Ierusalem
(Mataio 23:37-39)

31 Ian ngas te, bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nge
oeng sien, “E ta ngas tsupek en ne nge rakot si ka korot
mene, simi vunan e Erot a lalaron va ta kenvamate no.”
32 Ma e Iesu a nga kuil nama segie, “Rakot nge oeng
ian simi kopuen tso ven ne, ‘Pare! Nevere ma sivo o
ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ma o ta vatoa bu
tamat mienarouk ma simi ra ta tour ngan o ta vaton kong
tsientsang.
33 Eiekesen, nevere, sivo ma simi ra ta vemusurie, o ta
ngas veisngie kong sar vineis, simi vunan a kap duis va ka
propet ta maet si ka korot mene eiekesen i Ierusalem!’
34 “Ierusalem, Ierusalem! E ko kenvamate bu propet nge
tomerie gie nge vunavout egie ese e Raban ta nga ture terie
sevoi. Palan bu ra, o nga lalaro kir kakuon ke kulou, malan
mi kina to ta govitan bu natuon i pakien ba poruoporuon,
eiekesen e kap nga sunuir.
35 Pare! Ke vonuo tate ringringidin. Ma o oeng sevoi, e ta
kap buer pare iou tuir oit va e ta pevien, ‘Mi vavatamaes ta
mon seie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts.’ ”

14

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk

1 Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga rakot nge ngou si
ken vonuo mi muomuo mene sibu Parisaio, ma mi kulou gi
nga mounnge vititirie.
2 Io, mi ka ese ba kamen ma ba riman ta nga ti, a nga mon
i muan.
3 E Iesu a nga vereie bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu
vinuor se Moses, “Kegiet vinuor a sunurie va giet ta vatoa
ka mei simi Rangi Minaes, o, kap?”
4 Eiekesen gi kap nga vokokotie ka nama. Io, e Iesu a nga
soburo ine mi ka nge vatoa si man mienarouk ma a nga ture
vavasie.
5 Samo e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien va ka mei senga
va e natuon o, ken ka bulumakau a kor loloim si ka matada

13:35 PSA 118:26

simi Rangi Minaes, vasa, eie ta ra teie tsana ian ngas te, o, kap?”
6 Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ine ken vinirei.

Mi sinavien mi mei nia vilikitie eie kesen ma nia suongaran bu mei

7 Sien ta nga pare bu vasier gi ta nga vile bu mogomogos ian ta otien mi kulou asna, e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo.
8 “Sien va ka mei ta nongie no va e ta ra ngou si ka nginou ni verei, kian va e ta so mogos si ka mogomogos simi kulou asna, simi vunan e taman mi nginou ta masi nongie buer ka ka as leong rio no va ta beit.
9 Sien va ta malan ian, e taman mi nginou ese ta nongie ngado kokouk, ta me oeng sevoi va e ta terie ke mogomogos ian simi ka as leong rio no. Ma e ta mengemengeir nge ra mogos si ka mogomogos ian ta otien mi kulou sasavoir.
10 Eiekesen, sien va gi ta nongie no, be ra mogos si ka mogomogos ian ta otien mi kulou sasavoir, terengien sien va e taman mi nginou ta nemei, ta mang me oeng sevoi, ‘Palapala, ra mogos nikot simi mogomogos asna.’ Ine ta terie sevoi mi as leong i kotubuon bu vasier kokouk ian gi ta beit.
11 Eie ese ta veleveleongtie eie kesen, gi ta por terie i keim mi asan ma eie ese ta vilivilikitie eie kesen, gi ta tsuok terie i kur mi asan.”
12 Samo e Iesu a nga pevien seie ese ta nga nongie va ta nga me ngou meie, “Sien va e ta tsana ka nginou sisiat o, sikati, kian va e ta kerie bu palapala, bu kasi o, bu patsa o, ka palapala suvuram. Sien va e tsang malan ngan ine, gi ta masi nongie no buer si ka nginou nge kulie sevoi.
13 Sien va e ta tsana ka nginou, kerie bu sinaortsak, bu peong, bu muru ma bu kael.
14 Ma e Raban ta so vatamase no, simi vunan gi ta kap oit nia kulie sevoi. Eiekesen e Raban ta ba so kulie sevoi sien va bu ka duis gi ta so to muerengei simi miensei.”

Man nama puppuo mi nginou leong
(Mataio 22:1-10)

15 Sien mi mei segie bu vasier ta nga rongomie ine mi nama, a nga oeng se Iesu, “E Raban ta vatamase mi ka ese ta ngou simi nginou i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Mi ka a nga potsie mi nginou leong ma a nga nongie bu vasier palan va gi ta nga nemei.
17 Ma simi ra nian te mi nginou, a nga turan ken petspets nia ra oeng segie ese tate nga muna nongie gie nia nemei simi nginou nge pevien, ‘Nga nemei. Mi nginou a te rorois.’

18 “Eiekesen egie kokouk gi nga vakaek nge vokokotie bu
namani tuir bibirit. Mi mei vourvour a nga pevien, ‘O ba
vorie mo mi poko pier, ma o ta ngas rakot nge ra pare. A
kalei va e ta vodon tsupuk rivie iou.’
19 “A, mi mei ka ie a nga pevien, ‘O ba vorie mo bu
bulumakau a otien bu aigor napaririem, ma o ta ngas ra
konon nia tsatsang nge gie. A kalei va e ta vodon tsupuk
rivie iou.’
20 “Ma mi mei buer ka ie a nga pevien, ‘Ine mo o ba rei.
O kap oit nia nemei.’
21 “Io, ken petspets a nga muer ma a nga me pengan si
man ka leong. Samo e taman mi vonuo a nga petseir ma
a nga oeng sien, ‘Rakot sibu rosar ma sibu tangatso rosar
simi taon ma kir nemei ngan bu sinaortsak, bu peong, bu
kael ma bu muru.’
22 “Io, mi petspets a nga pevien, ‘Ka leong, misa e tate nga
tura iou nia tsana, o te tsang vaotie, eiekesen a kap ngas
vous mi vonuo.’
23 “Samo mi ka leong a nga oeng si ken petspets, ‘Rakot
sibu rosar ma sibu enamon i marar simi taon nge gagei
gie bu mei kokouk rubukien terengien kong vonuo ta mang
vous.
24 O oeng senga, kap ka mei segie ine mi kulou o ta nga
nongie gie, ta tsuokopie man ka puk ine si kong nginou.’ ”

Mi piner nia tsorubeit ken madar tovtov e Iesu
(Mataio 10:37,38)

25 Io, mi bineit leong gi nga nomeie e Iesu. Ma a nga vuris
nge oeng segie.
26 “Sien va ka mei ta nemei seou ma ta kap karto e taman
ma e kinan, ken vevien ma bu natuon, bu kasien ma bu
vevinen ma buer ken tino, a kap oit va ta tsorubeit kong
madar tovtov.
27 Ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie
iou, eie a kap oit va ta tsorubeit kong madar tovtov.
28 “Sien va ka mei senga ta lalaro tsana ka vonuo kuar,
vourvour ta mogos nge ase ken sar lakep nia telekiran va
ken lakep a oit nia tsang vuruvan mi vonuo, va gerek?
29 Sien va ta kap muna ase ken lakep, eie ta kap oit nia
tsang vuruvan mi tsientsang simi vonuo i murien va tate
tsuok voturie bu arir. Ma bu mei gi ta pare ine, gi ta
vavangiets ngan.
30 Ma gi ta pevien, ‘Ine mi ka a nga vakaek nge tsana mi
vonuo ma a kap oit te nia tsang vuruvan.’
31 “O, sien va ka kovakova ka leong ta lalaro veveken
meie ka kovakova ka leong mene, vourvour eie ta muna
mogos nge deng telekiran va a ngeisngeis oit ngan ine bu

sinangavur sinangavur kes soloba (10,000) ken kulou ni minakiur va gi ta veveken meie mi mei ka ie meie ngan bu sinangavur sinangavur luo soloba (20,000) ken kulou ni minakiur, va gerek?

32 Sien va ta deng telekiran va a kap oit, eie ta turan ken ka ka nia ra konon nia vabatie mi ni vedeng i kotubuguor sien guor ta kap ngas me tuir matan vesuei.

33 Io, mi mei senga ese ta kap tsupuk rivie ken sar sinsuv kokouk, eie ta kap oit nia tsorubeit kong madar tovtov.

34 “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ken barabaratasie tate kapangan, kap ka mei ta ba oit nia vara barabaratasie ngan te buer.

35 Ma a kap ba kalei oit buer nia terie simi kaber o, teir muneik sien, eiekesen gi tate tomekan mo.

“Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.”

15

Mi sipsip ta nga veis bebeir
(Mataio 18:12-14)

1 Simi ra mene mi kulou porpor takis ma mi kulou tsokor gi nga nemei vatavatat se Iesu va gi ta nga me rongomie ken sar nama.

2 Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu lili ngan e Iesu ven ne, “Ine mi ka a ko suguo mi kulou tsokor ma a ko ngou meie gie.”

3 Io, e Iesu a nga oeng ngan segie mi nama puppuo.

4 “Sien va ka mene kes senga a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes koboit (100), ma sien va ka sipsip kes a veis bebeir, vasa, ine mi ka ta kap be voturie bu sinangavur mi napaririem pouts voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) bu sipsip simi poko roterir nge ra nesie ian mi mei ta nga veis bebeir oit va ta neis vorotan?

5 Sien va ta neis vorotan, ta tsuok sorokie terie i karakaran ngan mi nires.

6 Ma sien ta veis muer beit ngan i marar, ta kukuo bu palapalan ma bu patsan kokouk nge oeng segie, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong sipsip kes ta nga veis bebeir.’

7 O oeng senga, simi rosar kes mo, mi nires die i kur simi rangit surie ka ka tsokor va ta vodon vuris, ta leong beitsak rio mi nires surie bu sinangavur mi napaririem pouts voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) mi kulou duis ese gi ta kap ba pinat surie mi ni vodon vuris.”

Mi silva lakep ta nga kapangan

8 “Sien va ka vevien a suvuon mi sinangavur bu silva
lakep ma a rivie ka mene kes segie, eie ta vakartie mi
bember nge videir i aron mi vonuo, ma ta neis kalei oit
va ta neis vorotan ken lakep.
9 Sien va tate neis vorotan, eie ta kuk kakuon bu palapalan
ma egie ese gi ta mon kouk simi enamon kes nge pevien,
‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong silva lakep kes
ian o ta nga rivie.’
10 Io, o oeng senga, a kokouk malan mo, ken sar angelo e
Raban, gi ta res beitsak surie ka tsaka ka kes va ta vodon
vuris.”

Mi madar ta nga veis bebeir

11 Ma e Iesu a nga pevien, “Mi ka a nga suvuon ba natuon
tamat luo.
12 Mi vemuir ngan a nga oeng se taman, ‘Tama, e tate pot
terie kong potpot ian si ke sinsuv.’ Io, e tamaguor a nga
potakie ken sinsuv i kotubuguor.
13 “I murien mo ba ra, mi vemuirngan a nga por kakakuon
ken sar kepineits nge veis rakot simi enamon i pek, ma ian
en, a nga ra tomeke tuvuon ngan ken sar kepineits sibu
suasuada sinavei tsokor.
14 I murien tate nga tomeke vaton ken sar kepineits, mi
se leong a nga beit ian simi enamon. Ine mi madar a te nga
suvuon mi pinat leong.
15 Io, a nga ra vire tsientsang simi ka ian simi enamon,
ma a nga turan rakot si ken oiroir bor va ta nga ra tabarie
gie.
16 A nga lalaron beitsak nia nganie magi sar nginonginou
bu bor, simi vunan kap ka mei va ta nga tabarie ngan ka
kepineits.
17 “Io, a nga tovarebar nge pevien, ‘Ken sar petspets e
tamoung gi suvu nginonginou palan, eiekesen eou o tate
vitor maet en ne!
18 O ta ngas tamtuir nge muerengei rakot se tamoung. Ma
o ta so oeng sien, “Tama, o te nga tsana mi tsienakor se
Raban ma sevoi.
19 O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va
eou e natu. Tsana iou malan va eou ke petspets.” ’
20 Io, a nga tamtuir nge muerengei rakot se taman.

“Eiekesen sien ta ngas nga mon i pek, e taman a nga deng
kielala, ma mi aron a nga vous ngan mi tentoiv leong. Io, a
nga soer susueie, ma a nga rakopie nge ngungurie e natuon.
21 “E natuon a nga oeng sien, ‘Tama, o te nga tsana mi
tsienakor se Raban ma sevoi. O kap kalei oit va e ta ba buer
vuotongie iou ngan va eou e natu.’

22 “Eiekesen e taman a nga oeng si ken sar petspets,
‘Lalapus! Nga ra por nemei ngan mi banga kuirkuir vour
matkalei nge me vavatsekie ngan. Ma vasoan man ka
muguir i riman ma nga ta vavatsekie ngan kaba poppop
siba kamen.
23 Nga ra visie mi natu bor dasong nge me keda. Giet ta
tsana mi nginou ma giet ta res,
24 surie ine e natung a te nga mesei, eiekesen eie a te buer
to muerengei. A nga veis bebeir ma ine a te muer beit.’ Ma
gi nga me teie vabatie.
25 “Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, ken muariem a
nga mon i tau. Sien tate nga muerengei nge veis vatavatat
i marar, a si nga rongomie mi keneveir ma mi sinieng.
26 Io, a nga kukuo mi petspets nge vereie, ‘Mi sana
kepineits a tsorubeit?’
27 Mi petspets a nga kuil nama, ‘E kasi a te muerengei beit
ine. E tama a te keda mi natu bor dasong, simi vunan e kasi
a ngas to ma a te beit muerengei.’
28 “Mi muariem a nga petseir, ma a kap nga lalaro
rubukien. Io, e taman a nga rovotsour ma a nga me oeng
vamada va ta nga rubukien.
29 Eiekesen a nga kuil nama se taman, ‘Pare! ine bu
avareit kokouk, o nga tsatsang sevoi malan mi petspets mo.
Ma o kap nga rong tsak si ke ka ni tinuturei kes. Eiekesen
e kap ngas terie ka natu meme nia varese iou meie bu
polopoloung.
30 Ine e natu a nga tomeke tuvuon ngan ke sar kepineits
simi sinavei nia tabeir bor nge pirpir. Eiekesen sien ta
muerengei beit i marar, e tovie ma e keda ine mi natu bor
dasong!’
31 “E taman a nga oeng sien, ‘Natung, E ko mon meie iou
sibu ra kokouk ma bu kepineits kokouk o ta suvuon ine,
sevoi.
32 Eiekesen, a sogove va giet ta ngas res nge teie vabatie,
simi vunan ine e kasi a te nga mesei ma ine a te to
muerengei. A nga veis bebeir ma ine a te muer beit.’ ”

16

Man Nama Puppuo mi ka nennei nguts bitbit

1 E Iesu a te buer nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi ka
suvuram a nga suvuon mi ka nennei ese ta nga ko naneie
ken sar sinsuv. Eiekesen mi kulou gi nga pengan sien, va
ine mi ka nennei a nga tsatsang tsak ngan bu sinsuv.
2 Io, ine mi ka suvuram a nga virei vurukude nge vereie,
‘Mi sana ine o rongomie surie no? Me vasangan seou bu

tsientsang kokouk e ta nga tsana si kong sar sinsuv ian gi ta
nga mon si ke nennei, simi vunan e ta kap ba buer oit nia
tsatsang nia naneie kong sar sinsuv.'
3 "Io, ine mi ka nennei a nga oeng veie eie kesen nge kia
va, 'Misa o tate tsana? Mong ka leong a te tsang rivie iou si
kong tsientsang. O kap ngeisngeis te nia tsuopuo mi kaber,
ma o mengemengeir nia vor ve nono masitinoiv.
4 O te telekiran misa o ta tsana! Sien va o ta tsana ine, mi
kulou gi ta mang suguo iou si kegi sar vonuo sien va mong
ka leong ta voto iou si kong tsientsang.'
5 "Io, a nga kuk kakaku gie ese gi ta nga por kepineits
si man ka leong nge kap ngas nga kuil muerngan. Ma a
nga vereie mi mei vourvour, 'A voveis e suvuon nia kuil
muerngan si mong ka leong?'
6 "A nga pevien, 'Bu sinangavur napaririem pouts tour
koboit (800) bu galan oel.'
"Ine mi ka nennei a nga oeng sien, 'Poro ine mi pakapaka
rorou ta vasangan a voveis bu kepineits va e ta kulie. Ma
mogos lalapus. Ma vurisan nge vataro ba sinangavur voveit
koboit (400).'
7 "Samo, a nga vereie mi ka a luongan, 'Ma evoi a voveis
e ta kuil muerngan?'
"A nga kuil nama, 'Mi sinangavur kes koboit (100) bu lut
wit.'
"Ine mi ka nennei a nga oeng sien, 'Poro ine mi pakapaka
rorou ta vasangan a voveis bu kepineits va e ta kulie. Ma
vurisan nge vataro bu sinangavur napaririem pouts tour
(80).'
8 "Man ka leong a nga tienengan ine mi ka nennei nguts
bitbit, simi vunan ken sinavei a nga soer simi tsientsang ian
ta nga tsana. A tuktuk va mi kuoluon ine mi kaber, gi sievei
beitsak nia vodusie kegi sar sinavei mi kulou ine sibu ra rio
mi kulou simi taparang.
9 Ma o oeng senga, tsatsang ngan man sar sinsuv mi kaber
nia baser palapalan meie kavo mei palan, terengien, sien va
kenga sar sinsuv ta so voto, gi ta mang so kir vurukude nga
simi enamon ivie gi ta tino rovoriu en.
10 "Eie ese ta tuktuk nia naneie ian ta lili, ta oit tuktuk
nia naneie buer ian ta palan. Ma eie ese ta kap tuktuk nia
naneie ian ta lili, ta kap oit tuktuk nia naneie buer ian ta
palan.
11 Io, sien va nga ta kap tuktuk nia naneie bu sinsuv simi
kaber, ese ta oit nia terie bu sinsuv tuktuk i naparimanga?
12 Ma sien va nga ta kap tuktuk nia naneie ken ka
kepineits ka mei mene, ese ta teir vunie nge nga kenga ka
kepineits kesenga?

13 “Kap ka petspets a oit nia tsatsang si kaba ka leong luo,
simi vunan ta tsak ngan ka mei ma ta tovie mi mei mene, o,
eie ta tsok meie ka mei ma ta matagout ngan mi mei mene.
Nga kap oit va nga ta tsatsang kokouk se Raban ma sibu
sinsuv simi kaber.”
14 Bu Parisaio ese gi ta ko lalaron beitsak mi lakep, gi nga
rongomie ine bu namanien, ma gi nga vavangiets ngan e
Iesu.
15 Ma e Iesu a nga oeng segie, “Enga arie bu mei ese nga ta
vara matkalei nge nga kesenga i matan mi kulou, eiekesen
e Raban a telekiran bu aronga. Mi sana kepineits mi kulou
gi ta vodon veleongtie, eie a mat minogumiets i matan e
Raban.

Ken sar nama mene e Iesu

16 “Bu Vinuor se Moses ma bu vinavataor sibu propet,
gi nga vavatei ngan tuir oit sibu ra se Ioanes mi ka ni
sinusuruiv. Vakaek sibu ra se Ioanes, gi vavatei ngan mi
Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e Raban, ma bu
mei kokouk gi terie kegi ngeisngeis nia vemusurie.
17 A ngeisngeis va mi rangit ma mi kaber guor ta
kapangan eiekesen a ngeisngeis beitsak va ka puk ba tottok
lili sibu mat vinavataor simi Vinuor ta kapangan.
18 “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien nge reie
ka vevien mene, a te tsana mi sinavei nia rei puer, ma mi ka
ese ta reie ka vevien ken labeit tate nga vekapot sorvekenan,
a te tsana buer mi sinavei nia rei puer.

Mi ka suvuram meie e Lasaro

19 “Mi ka suvuram a nga mon. Eie a nga ko vavaso ngan
man sar tsetstseik dav matmatot ma a nga ko mon simi
sinavei nia pinike tuvuon ngan ken lakep leong nia varese
mo ken tino simi pirpir.
20 Simi rumrubukien si ken vonuo, gi nga ko me sor
vogosongie mi sinaortsak. Mi asan e Lasaro, ma mi
kurikurien a nga kibakibak.
21 Ma a nga ko lalaron va ta nga ve nganie bu sumusumu
nginonginou ta nga ko korkor kovuni si ken tsur ngongou
ian mi ka suvuram. Ma bu kopuen buer gi nga ko nemei
nge daemdaemkie ken sar kiem.
22 “Samo, ine mi sinaortsak a nga maet ma bu angelo gi
nga me sorokie teteir i bingan e Abaraam. Mi ka suvuram
buer a nga maet ma gi nga puonongie.
23 I Ades ivie ine mi ka suvuram ta nga mon simi vinekikin
leong, a nga dedeng kien i kur nge dengarie e Abaraam i pek
beitsak. Ma e Lasaro buer a nga mon i bingan.

16:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

24 Io, a nga koup pevien, ‘Tama Abaraam, aor molous
nge iou ma turan e Lasaro nia votsolopan mi louru
pitsipitsiriman simi da nge me votunga ngan mi karameung,
simi vunan o mon simi vinekikin leong ine simi leing!’
25 “Eiekesen e Abaraam a nga kuil nama, ‘Natung,
vodonomie bu ra e ta nga tino sien. E nga suvuon bu
banga kepineits, eiekesen e Lasaro a nga suvuon bu tsaka
kepineits. Eiekesen nevere eie a te mon simi vavaman en
ne ma evoi e te mon simi vinekikin leong.
26 Ma buer, i kotubugor ma evoi, mi moror leong a mon,
terengien va egie ese gi ta mon en ne nge lalaro rakot sevoi,
gi ta kap mang oit, ma ta kap oit va ka mei ta tsourarak
kovuni ian en nemei ne segor.’
27 “Ma ine mi ka suvuram a nga kuil nama, ‘Eiekesen o no
masitinoiv sevoi, tama. Turan e Lasaro teteir si ken vonuo
e tamoung,
28 simi vunan o suvuon bu kasiung a oit mi napaririem.
Turan nia ra terie mi namani venengeng segie terengien va
gi ta kap mang nemei ine simi enamon ni vinekikin.’
29 “E Abaraam a nga kuil nama, ‘Gi suvuon e Moses ma
bu propet. Vodon tsupuk rivie gie. Gi ta ngas rorong segie.’
30 “Ma a nga pevien, ‘A kap, tama Abaraam, sien va ka
mei kovuni simi miensei ta ra oeng segie, gi ta mang vodon
vuris.’
31 “E Abaraam a nga oeng sien, ‘Sien va gi ta kap rorong se
Moses ma bu propet, misasien buer ka ka va ta to muerengei
simi miensei, ta kap oit nia vakokoit vurisan bu arogie.’ ”

17

Mi sinavei tsokor
(Mataio 18:6,7,21,22; Marko 9:42)

1 E Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Bu
kepineits ta vokorongie bu mei simi sinavei tsokor, ta
tamtuir, eiekesen mi tsienakor leong seie ese ta vabatie gie
ine.
2 Sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir
va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala
ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie i rou.
3 Io, naneie no kese simi sana va e ta tsana.
“Sien va ka kasi ta tsana mi sinavei tsokor, oeng matan.
Ma sien va ta vodon vuris, vodon rivie ken sinavei tsokor.
4 Sien va ta tsana mi sinavei tsokor sevoi bu keipkepide
ra mi napaririem pouts luo i aron mi ra kes, ma sien va bu
keipkepide ra mi napaririem potsu luo a ra nemei nge me
pevien, ‘O te vodon vuris,’ vodon rivie eie.”

5 Bu aposol gi nga pevien simi Nguts, “Be veleongtie kegei
sar vodovodon tuktuk!”
6 Ma mi Nguts a nga kuil nama, “Sien va kenga vodovodon
tuktuk a lili malan mo ine mi pi mastat, va nga oit nia oeng
ine simi ei va ta tetekie bu buon nge ra tuir i rou, ma ta
ngas rorong senga.
7 “Sien va ka mei kes senga a suvuon mi petspets ta ko
tsatsang i tau o, naneie bu sipsip, ma sien va ta muerengei
simi korot nia tsatsang, vasa, eie ta oeng si ken petspets va
ta nemei nge ngou meie?
8 A kap. Eie ta oeng sien, ‘Rorois ngan mong nginonginou.
Ma verevere kalei nge tsatsang vunie iou sien va o ta ngou
nge un. I muir, e ta ba ngou nge un.’
9 Vasa, eie ta vuot kalei ian simi petspets surie a nga tsana
bu kepineits vemusurie mi tinuturei?
10 A kokouk buer senga, sien va nga ta tsana bu kepineits
kokouk vemusurie mi tinuturei, nga ta pevien, ‘Kap va
egei bu banga petspets. Gei tsang vemusurie mo kegei sar
baitutuir.’ ”

Mi sinangavur kes bu tamat mienarouk lepra

11 Sien e Iesu ta nga veis rakot i Ierusalem, a nga veis ka
i kotubuon i Samaria ma i Galili.
12 Ma sien tate nga visi beit simi enamon, mi sinangavur
kes bu tamat mienarouk lepra gi nga veis nemei sien. Ma
gi nga tuir i pek
13 nge koup pevien, “Iesu, Ka leong, tovie gei!”
14 E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Nga rakot nge
vasanga nga sibu prist.”
Ma sien gi ta nga veis sorvekenan, bu kurikurigie a te nga
tsorubeit melemelen.
15 Mi mei kes segie a nga pare va a te nga to si man
mienarouk, a nga muerengei nge puongan e Raban ngan
mi kinokinoup leong.
16 A nga me sege pukupukukaek i kamen e Iesu nge vuot
kalei sien. Ine mi ka, eie mi kangi Samaria.
17 E Iesu a nga pevien, “O si kia va mi sinangavur kes gi
te melemelen. Iva ngan mi napaririem potsu voveit?
18 Surie misa ine mi kibang, eie kesen mo a muerengei nia
puongan e Raban?”
19 Ma a nga oeng sien, “Tamtuir nge veis, ke vodovodon
tuktuk a te vatoa no.”

Mi ra va e Raban ta vuor
(Mataio 24:23-28,37-41)

20 Bu Parisaio gi nga vosuoreie e Iesu va venenges mi ra
va e Raban ta vuor va ta nemei. Io, a nga kuil nama, “Mi

sinavien e Raban nia vuor, eie a kap va mi kepineits nga ta
oit nia dengarie.
21 Kap ka mei va ta oit nia pevien, ‘Pare, eie te ine!’ o,
‘Eie te nikot!’ simi vunan ken sinavei nia vuor e Raban a
mon i aronga.”

22 Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Mi ra ta
nemei va nga ta lalaron beitsak nia mon meie e Natuon mi
Ka i aron ken sar ra, eiekesen nga ta kap oit.
23 Mi kulou gi ta pevien senga, ‘Eie te nikot!’ o, ‘Eie te
ine!’ Kian va nga ta dederivagie.
24 Sien va e Natuon mi Ka ta nemei, eie ta tsorubeit vasvas
malan mi kutsukutsuleip ian ta kutsuleip nge rarangie bu
korot kokouk simi mariu.
25 Eiekesen ta be muna suvuon bu vinekikin palan ma mi
kuoluon ine bu ra gi ta purusie.

26 “Sien e Natuon mi Ka va ta nemei, ta malan misa ta nga
tsorubeit ian sibu ra se Noa.
27 Mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, mi un, mi verei,
ma mi vavuo bu natugie, tuir oit e Noa ta nga rubukien si
man mon. Samo mi tubuik leong a nga me sorara gie.

28 “Ma sibu ra se Lot buer, mi kulou gi nga mon ngan mi
ngou, un ma verikuil nge kepineits ma tsuor tau nge sunge
vonuo.
29 Eiekesen sien e Lot ta nga sorvekenan i Sodom, mi leing
meie bu vout lemlemka a nga kor kuvu simi rangit malan
mi bat ma a nga tsang vatsakatie gie kokouk.

30 “Ine arie ta malan simi ra va e Natuon mi Ka ta tsorubeit
vasvas.
31 Ian simi ra, sien va ka mene ta mon i pungan mi vonuo
ken sar kepineits ta mon i aron, kian va ta tsour nia poro
ken sar kepineits. Malan mo sien va ka mene ta mon i tau,
kian va ta muerengei.
32 Vodonomie ken vevien e Lot!
33 Eie ese ta konon nia ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino,
ma eie ese ta kap ruit ngan ken tino, eie ta suvuon ken tino.
34 O oeng senga, ian sikati ba mei luo guor ta mutur simi
tsur kes, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes seguor
ma ka mei mene ta mon.
35 Ba vevien luo guor ta leik leseik kokouk, eiekesen e
Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes ma ka mei mene ta mon.”
36 [Ba ka luo guor ta tsatsang i tau, eiekesen e Natuon mi
Ka ta kerie ka mei kes ma ka mei mene ta mon.]

37 Ma bu madar tovtov gi nga vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts,
ivie ine bu kepineits ta tsorubeit en?”

E Iesu a nga kuil nama, “Ivie mi piripirien ka mene mesei
ta mon en, bu moduram gi ta beit kokouk en.”

18

Man nama puppuo mi sinavei nia no

1 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov ngan mi
nama puppuo nia vasangan segie mi sinavei nia no va gi ta
kap mang matpomaer sien.
2 “Simi taon mene mi ka ni vuor nama a nga mon. Eie
a kap nga ko motovan e Raban ma buer a kap nga ko
mangaran mi kulou.
3 Ma ine simi taon mi vevien naor tate nga mamaet labeit
buer a nga mon. A nga buburikie mi nemei nge oeng sien
ven ne, ‘Kulie iou si mong matakorot.’
4 “A te nga potaram te ine mi ka ni vuor nama ta nga
marsi kulie ine mi vevien, eiekesen i muir sien, a nga pevien
seie kesen ven ne, ‘O kap ko motovan e Raban ma o kap ko
mangaran mi kulou.
5 Eiekesen surie ine mi vevien ta munu memekitsie iou, o
ta dedeng sien nge kulie. Sien va o ta kap kulie, eie ta ngas
nemei seou sibu ra ma ta vamare iou!’ ”
6 Ma mi Nguts a nga pevien, “Nga rongomie nge por
sinavei simi sana ine mi tsaka ka ni vuor nama ta nga
pevien.
7 Vasa, e Raban ta kap kulie ken kulou ian tate nga viel
tsana gie, sien va gi ta no masitinoiv sibu rosisiat ma sibu
rokati? Ma buer eie ta kap lalapus nia kulie gie?
8 O oeng senga, e Raban ta lalapus nge kulie gie. Eiekesen
sien va e Natuon mi Ka ta nemei, vasa, eie ta oit nia vorotan
ka mei ta suvu vodovodon tuktuk ine simi kaber?”

Man nama puppuo mi Parisaio meie mi ka porpor takis

9 E Iesu a te buer nga vokokotie ine mi nama puppuo simi
kulou gi ta vodon veleongtie gie kesegie nge matagout ngan
bu mei mene.
10 “Ba ka luo guor nga kien simi Vona rengeir leong nia ra
no. Mi mei kes mi Parisaio, ma mi mei mene mi ka porpor
takis.
11 Mi Parisaio a nga tuir eie kesen ma a nga no ven ne, ‘O
vuot kalei, Raban, surie eou o kap malan bu ka puerpuer,
bu ka tsokor, ma bu ka simi tetteririv, ma buer o kap malan
ine mi ka porpor takis.
12 O ko vorvor ba ra luo i aron mi wik kes, ma o ko terie
sevoi a kes simi sinangavur kes sibu kepineits o ta poro.’
13 “Eiekesen mi ka porpor takis a nga tuir i pek, ma kap
va ta nga dedeng kien simi rangit, eiekesen a nga tutuo mi
bongabongan ma a nga pevien, ‘Raban, aor molous nge iou.
Eou mi ka tsokor!’
14 “O oeng senga, ine mi ka porpor takis, arie eie e Raban
a te nga tourtelekiran va eie mi ka duis, ma kap va mi

Parisaio. Egie ese gi ta veleveleongtie gie kesegie, e Raban ta vilikitie gie, ma egie ese gi ta vilivilikitie gie kesegie, e Raban ta veleongtie gie.”

E Iesu a nga vatamase bu natu madar
(Mataio 19:13-15; Marko 10:13-16)

15 Mi kulou gi nga kir nemei ngan buer bu natunatu madar se Iesu terengien va ta mang nga soburo nge vatamase gie. Eiekesen ken sar madar tovtov gi nga pare ine ma gi nga patsarie gie.

16 Eiekesen e Iesu a nga kukuo gie bu natu madar nemei seie nge pevien, “Nga ta ngas sunuir terie bu natu madar nemei seou, ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ine.

17 O oeng tuktuk senga, eie ese ta kap lalaron va e Raban ta vuortie ken tino malan ine mi natu madar, eie ta kap oit rovoriu nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.”

Mi muomuo suvuram
(Mataio 19:16-30; Marko 10:17-31)

18 Mi muomuo ni vuor a nga vosuoreie e Iesu, “Banga vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”

19 E Iesu a nga oeng sien, “Surie misa e ta vuotongie iou va mi banga vavvasengei? Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo.

20 E telekiran bu vuna vinuor ta pevien ne, ‘Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor. Ma e ta ngas mangaran e tama meie e kina.’ ”

21 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Tsuok vakaek te, o ta ngas nga madar vour, o nga vemusurie ine bu vinuor.”

22 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, “Mi kepineits kes e kap ngas tsana. E ta ngas verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge terie sibu sinaortsak, io, e ta ba so suvuon mi banga mos die i kur simi rangit. I muir, e ta nemei nge vemusurie iou.”

23 Eiekesen ine mi muomuo, sien ta nga rongomie ine, a nga aor tsak, simi vunan eie a nga suvuram beitsak.

24 E Iesu a nga pare ken aor tsak ine mi muomuo, ma a nga pevien, “Egie ese gi ta suvuram, a ngeisngeis segie nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!

18:20 EXO 20:12; DEU 5:16

25 A ngeisngeis beitsak simi ka suvuram va ta rubukien si
ken mangmagoso Nguts e Raban, rio mi kamel ta bilok ka i
aron mi mat simi pide re.”
26 Mi kulou gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga virei, “Sien
va ta malan, ma ese mo ta ba oit nia suvuon mi vavato?”
27 E Iesu a nga kuil nama, “Mi sana ta mavev simi kulou,
a kap mavev se Raban.”
28 E Petro a nga pevien, “Pare! Gei te sorvekenan kegei
sar sinsuv ma gei vemusurie no!”
29 E Iesu a nga pevien segie, “O oeng tuktuk senga, eie
ese ta sorvekenan ken vonuo o, ken vevien o, bu kasien o, e
taman meie e kinan o, bu natuon surie ken lalaron nia mon
i pakien ken vinuor e Raban,
30 eie ta so suvuon mi voirvoir leong beitsak ine sibu ra,
ma ta suvuon mi tino rovoriu ian sibu ra va ta nemei.”

E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Marko 10:32-34)

31 E Iesu a nga kir kakuon terie i gege mi sinangavur kes
ma luo ken sar madar tovtov nge oeng segie, “Nga rorong!
Nevere giet ta rakot i Ierusalem. Ian en, bu kepineits kokouk
bu propet gi ta nga vataro surie e Natuon mi Ka, ta so
tsorubeit tuktuk.
32 Ma gi ta terie i napariman bu Kibang. Ma gi ta so
vavangiets ngan, ma gi ta so vamangarie nge kientsuo.
33 Ma gi ta so beilbeiltsie nge kenvamate, eiekesen simi ra
ta tourngan ta to muerengei simi miensei.”
34 Eiekesen bu madar tovtov gi kap nga katsep ine sibu
namanien. Man vuevue ine mi nama a nga mumuningei
segie, ma gi kap nga katsep simi sana e Iesu ta nga
vokokotie.

E Iesu a nga vatoa mi kael
(Mataio 20:29-34; Marko 10:46-52)

35 Sien e Iesu tate nga nemei vatavatat i Ieriko, mi kael a
nga mogos i gege sar ma a nga vor ve nono kepineits.
36 Sien ta nga rongomie mi bineit gi ta nga me veis rov
riu, a nga virei, “Misa ine?”
37 Io, gi nga pengan sien, “E Iesu kovuni i Nasaret die a
rov riu.”
38 Ma a nga koup pevien, “Iesu, Natuon e Davit, tovie iou!”
39 Mi kulou gi ta nga veis muo, gi nga patsarie nge oeng
sien va ta nga bong. Eiekesen a nga koupkoup leong beitsak,
“Natuon e Davit, tovie iou!”
40 Io, e Iesu a nga so tuir, ma a nga tuturei surie ine mi
kael va gi ta nga kir nemei ngan seie. Sien tate nga nemei
vatavatat se Iesu, e Iesu a nga vosuoreie.

41 “Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?”
Mi kael a nga kuil nama, “Mi Nguts, o lalaro dedeng te
buer.”
42 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Vakakan nge dedeng! Ke
vodovodon tuktuk a te vatoa no!”
43 Ian ngas te mi kael a nga dedeng te buer. Ma a nga
vemusurie e Iesu nge puongan e Raban. Sien mi bineit gi ta
nga pare ine, egie kokouk gi nga puongan e Raban.

19

E Iesu ma e Sakaio

1 E Iesu a nga beit i Ieriko ma a te nga visi rov riu.
2 Ian en mi ka a nga mon mi asan e Sakaio. Eie mi
muomuo simi kulou porpor takis ma a nga suvuram.
3 A nga lalaron va ta nga pare e Iesu, eiekesen a kap
nga oit, simi vunan a nga poitpoit ma mi bineit buer a nga
beitsak.
4 Io, a nga soer muo nge ra vaen simi ei mi Sikamo nia
pare, simi vunan e Iesu a nga visi rov riu ka ian en.
5 Sien e Iesu ta nga me beit ian simi korot, a nga dedeng
kien i kur ma a nga oeng sien, “Sakaio, tsour lalapus.
Nevere, o ta ngas mon si ke vonuo.”
6 Io, ian ngas te a nga tsour ma a nga ra marangatan ngan
mi nires.
7 Samo mi kulou kokouk gi nga pare ine ma gi nga vakaek
nge ngungu lili, “A te ra mon vasier si ken vonuo mi ka
tsokor.”
8 I muir sien, e Sakaio a nga tamtuir nge pevien simi
Nguts, “Pare, mi Nguts! Ine o tate terie mi kapien si kong
sar sinsuv sibu sinaortsak, ma sien va o te nga bitie ka mei
ngan ken kavo lakep, o ta kuil muerngan ta vovoveit rio mi
sana o ta nga poro sien.”
9 E Iesu a nga pevien, “Nevere mi vavato a te beit ine simi
vonuo, simi vunan eie buer e natuon e Abaraam.
10 E Natuon mi Ka a nga nemei nia me nesie nge vatoa
ese ta nga bebeir.”

Man nama puppuo mi gold lakep
(Mataio 25:14-30)

11 Sien mi kulou gi ta ngas nga vor ve rorrong sibu nama,
e Iesu a nga vakaek nge vokokotie segie mi nama puppuo,
simi vunan a te nga vatvatta i Ierusalem ma mi kulou gi si
nga vodon va mi ra e Raban ta vuor va tate nga so beit ian
ngas te.
12 Io, a nga pevien, “Mi ka asna a nga rakot simi enamon
i pek va ta nga tsorubeit mi kovakova ka leong ma i muir
va ta ba nga ra muerengei.

13 A nga kukuo mi sinangavur kes ken sar petspets ma
a nga terie segie mi sinangavur kes bu gold lakep nge
pevien, ‘Nga tsatsang ngan ine bu lakep, tuir oit va o ta
ra muerengei.’
14 “Eiekesen mi kuoluon ian mi enamon gi nga aor putu
veie ma gi nga turan bu mei vemusurie nia ra pevien, ‘Gei
kap lalaron va ine mi ka ta tsorubeit magei kovakova ka
leong.’
15 “Io, a nga tsorubeit mi kovakova ka leong, ma i muir, a
nga muerengei nemei si ken enamon. Samo a nga tuturei
surie ian bu petspets ta nga teir gold lakep segie va ta nga
me telekiran a voveis lakep gi te buer nga vabatie ngan ian
bu lakep ta nga terie segie.
16 “Mi petspets vourvour a nga nemei ma a nga pevien,
‘Ka leong, o te nga vabatie mi sinangavur kes bu lakep mene
te buer i popon ke sar lakep.’
17 “Mi muomuo a nga pevien, ‘Mi banga tsientsang, kong
banga petspets! E ta so kovan bu taon mi sinangavur kes,
simi vunan e te nga tuktuk nia tsatsang kalei simi puk
tsientsang lili.’
18 “Mi petspets a luongan a nga nemei ma a nga pevien,
‘Ka leong, o te nga vabatie mi napaririem ba lakep mene te
buer i popon ke sar lakep.’
19 “Mi muomuo a nga pevien, ‘E ta kovan bu taon mi
napaririem.’
20 “Samo mi petspets mene a nga nemei ma a nga pevien,
‘Ka leong, ine arie ke lakep, o nga muningan i aron mi poko
lavlav.
21 O nga motova no, simi vunan evoi mi ka kov ngeisngeis.
E ko por tsana misa e ta kap nga teir toungan, ma e ko poro
bu nginonginou i tau ian e ta kap nga tsuorkie.’
22 “Mi muomuo a nga pevien, ‘O ta vuortie no ngan ke sar
nama kese. Evoi mi tsaka petspets! E telekiran va eou mi
ka kov ngeisngeis, ma e telekiran va o ko por tsana misa o
ta kap nga teir toungan, ma o ko poro bu nginonginou i tau
ian o ta kap nga tsuorkie.
23 Surie misa e ta kap nga terie kong lakep simi vona teteir
lakep, va gi ta nga tsatsang ngan, terengien, sien va o ta
muerengei, o ta mang me poro kavo lakep mene i popon
kong sar lakep.’
24 “Samo a nga oeng segie ian gi ta nga tuir i babaren,
‘Nga por tsana sien ken sar lakep nge terie simi mei ian ta
nga vabatie mi sinangavur kes bu lakep.’
25 “Eiekesen gi nga pevien, ‘Ka leong! Eie a te suvuon mi
sinangavur kes bu lakep!’

26 “A nga kuil nama, ‘O oeng senga, segie ese gi ta suvuon,
e Raban ta buer teteir i popon, eiekesen segie ese gi ta kap
suvuon, misasien va ka puk lili gi ta suvuon, e Raban ta por
tsana segie.
27 Eiekesen surie mong sar matakorot, ese gi ta kap nga
lalaron va o ta nga tsorubeit magi kovakova ka leong, nga
kir nemei nge gie nge kenvamate gie ine i matoung.’ ”

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Ioanes 12:12-19)

28 I murien e Iesu tate nga vokokotie vaton ine bu nama,
a nga veis muo nge gie rakot i Ierusalem.
29 Sien gi tate nga beit vatavatat i Betpage ma i Betani,
simi pout i Oliv, a nga turan ken ba madar tovtov luo, ma a
nga oeng seguor,
30 “Ngado ta rakot simi enamon nikot, ma sien va ngado
tate so beit, ngado ta so vorotan mi dongki vour gi pal
voturie ma kap ngas ka mei a nga kesie. Ngado ta so
ruobatie nge kir nemei ngan.
31 Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado
ta ruobatie?’ Ngado ta oeng sien, ‘Mi Nguts a pinat surie.’ ”
32 Io, guor nga veis ma guor nga so vorotan bu kepineits
a nga malan e Iesu tate nga vokokotie seguor.
33 Sien guor tate nga ruobatie ian mi dongki, ba taman
ian mi dongki gituo nga vereie guor, “Surie misa ngado ta
ruobatie ine mi dongki?”
34 Guor nga kuil nama, “Mi Nguts a pinat surie.”
35 Io, guor nga kir nemei ngan se Iesu, ma guor nga terie
maguor sar tsetstseik i popon mi dongki nge kulie e Iesu va
ta nga mogos i popon.
36 Sien tate nga mogos i popon mi dongki nge vor ve
veisveis, mi kulou gi nga poro magi sar tsetstseik nge
peperan i sar.
37 Ma sien tate nga beit simi korot ivie mi rosar kovuni
simi pout i Oliv tate me tsotsour peuk en, bu madar tovtov
kokouk gi nga vakaek nge puongan e Raban ngan bu
inagie i kur meie ngan mi nires leong surie bu kepineits
ni vovokudier kokouk gi tate nga pare.

38 “E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong ese ta nemei
ngan mi asan mi Nguts;
Mi molu simi rangit ma mi matvinavaso rakot se Raban die
i kur beitsak simi rangit!”

19:38 PSA 118:26

39 Bu Parisaio mene i aron mi bineit gi nga oeng se Iesu,
“Vavvasengei, nasaran ke sar madar tovtov!”
40 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng senga, sien va gi ta
bong, ine bu vunavout gi ta koupkoup.”
41 Sien e Iesu tate nga beit vatavatat i Ierusalem nge pare,
a nga tengisie.
42 Ma a nga pevien, “Sien va e nga deng kilala misa ta
oit nia vabatie mi ni vedeng nevere, va e Raban a kap nga
muningan sevoi.
43 Mi ra ta beit va ke sar matakorot gi ta tutuvol viririsie
no ma gi ta sikei vatavatat sevoi siba bienengeiv kokouk.
44 Gi ta vatsarerie vuruva no meie mi kulou kokouk i aron
ke oiroir, ma gi ta kap oit nia deng rivie ka vunavout va ta
mutur i popon ka turan vunavout, simi vunan e kap nga
deng kielala mi keipkepide ra e Raban ta nga me iro no
sien.”

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12-17; Marko 11:15-19; Ioanes 2:13-22)

45 Io, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir
leong ma a nga vakaek nge kareir vorotsoruo gie ese gi ta
nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits.
46 Ma a nga oeng segie, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kong
vonuo eie mi vonuo nia rengeir’, eiekesen nga si me tsana
va ‘magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.’ ”
47 Ma sibu ra kokouk a nga vavasengei simi vona rengeir.
Eiekesen bu prist leong, bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses ma bu muomuo simi kulou, gi nga konon va gi ta
nga kenvamate.
48 Eiekesen gi kap nga oit nia vorotan ka rosar nia keda,
simi vunan mi kulou kokouk gi nga lalaron beitsak nia
rongomie ken sar nama.

20

Gi nga virei surie mi duis e Iesu ta nga suvuon
(Mataio 21:23-27; Marko 11:27-33)

1 Simi ra mene sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou
i aron mi Vona rengeir leong nge vavatei ngan mi Banga
Vinavatei, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses, kokouk meie bu muomuo, gi nga nemei sien.
2 Ma gi nga pevien, “Pengan segei, ngan mi sana duis e
tsana ine bu kepineits? Ma ese a teir vunie nge no ine mi
duis?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “O ta vereie nga ngan buer mi
vinirei. Nga pengan seou.

19:46 ISA 56:7 **19:46** JER 7:11

4 Mi sinusuruiv se Ioanes a nga kovuni i kur simi rangit
o, simi ka?”
5 Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, “Sien va
giet ta pevien, ‘A kovuni i kur simi rangit,’ eie ta virei, ‘Surie
misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?’
6 Ma sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’ mi kulou
kokouk gi ta mekiro giet nge vout, surie gi telekiran va e
Ioanes eie mi propet.”
7 Io, gi nga kuil nama, “Gei kap telekiran ivie a nga kuvu
en.”
8 E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga
ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.”

Man nama puppuo bu tsaka kulou tsuotstsuor
(Mataio 21:33-46; Marko 12:1-12)

9 Io, e Iesu a nga vokokotie simi kulou ine mi nama
puppuo, “Mi ka a nga tsuorkie mi tau vain. A nga oeng
terie simi kulou tsuotstsuor ma a nga veis rakot i pek nge
ra mon potaram te.
10 Simi ra mi tau tate nga komois, a nga turan mi petspets
rakot ian simi kulou tsuotstsuor va gi ta mang nga teir
vunie ngan kavo vuovuo ian simi tau vain. Eiekesen mi
kulou tsuotstsuor gi nga tsatsakie nge ture muerngan riem
kapasen.
11 Ma a nga turan mi petspets mene eiekesen gi nga ra
tsatsakie te buer nge vamangarie nge ture muer ngan riem
kapasen.
12 Ma a nga turan mi petspets a tourngan, ma gi nga
tsetseik vatsakatie nge tomeke vorotsoruo simi tau.
13 “Io, e taman mi tau vain a nga pevien, ‘Misa o tate
tsana? O ta turan e natung tamat, mi ateung. Tavakier gi ta
mang so mangaran.’
14 “Eiekesen sien mi kulou tsuotstsuor gi ta nga dengarie
e natuon, gi nga vakvakokoit surie mi sana gi ta nga lalaro
tsana sien. ‘Ine arie e natuon ese ta so suvuon bu sinsuv
se taman. Giet ta kenvamate, ma bu kepineits ian va ta so
suvuon segiet mang.’
15 Io, gi nga raok tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau
vain nge kenvamate.
“Misa nieng e taman mi tau vain ta tsana segie?
16 Eie ta nemei ma ta me kenvamate ine mi kulou ma ta
terie mi tau si kavo mei mene.” Sien mi kulou gi ta nga
rongomie ine, gi nga pevien, “Kian va ine ta tsorubeit!”
17 E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga virei,
“Misa man vuevue ine simi Pakpak Leong ian gi ta nga
vataro ven ne?

‘Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos.’

18 Eie ese ta kor i popon ian mi vout ta katokatoim
vuolili, eiekesen eie ese ian mi vout va ta kor i popon, ta
kaviekaviets.”
19 Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu prist leong gi nga
nesie ka rosar nia rakopie e Iesu ian ngas te, simi vunan gi
nga telekiran va a nga vokokotie ine mi nama puppuo surie
gie. Eiekesen gi nga motovan mi kulou.

Mi voirvoir takis rakot se Kaesar
(Mataio 22:15-22; Marko 12:13-17)

20 Io, gi nga tura gituo ba ka ese va gituo ta nga mala ka
tuvuon mo nia dedeng puer ngan e Iesu. Gi nga vodon nia
ra ruom tsang nama sien terengien va gi ta mang nga terie
i riman ken ngeisngeis ma duis mi gavana.
21 Io, ian bu ka gi nga vereie, “Vavvasengei, gei telekiran
va e vokokotie nge vavasengei ngan ian ta duis. E
kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene eiekesen e
vavasengei ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk.
22 A duis segei va gei ta voir takis rakot se Kaesar o, kap?”
23 E Iesu a nga kielala ine kegi vinirei binit ma a nga oeng
segie.
24 “Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma. Mi
patsapatsan ma mi asan ese a mon sien ine?”
25 Gi nga kuil nama, “E Kaesar.”
Ma a nga oeng segie, “Io, terie rakot se Kaesar ian se
Kaesar, ma terie rakot se Raban ian se Raban.”
26 Io gi kap nga oit nia ruom tsang nama sien i matan mi
lobaram. Ma gi nga kudier si ken nama kuilkuil, ma gi nga
mogos bong.

Mi tino mumuerengei ma mi rei
(Mataio 22:23-33; Marko 12:18-27)

27 Bu meinmenien bu Sadukaio, ese gi ta nga ko pevien
va a kap ka tino mumuerengei, gi nga nemei se Iesu ngan
mi vinirei.
28 Gi nga pevien, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor
terie segei malan ne, ‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken
vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas reie
ine mi vevien nge suvu nout ken e kasien.’
29 Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon.
Mi muariem a nga reie mi vevien nge mesei ma a kap ka
natuon.
30 Mi vemusurie a nga reie ine mi vevien,

20:17 PSA 118:22

31 a, mi mei ta tour ngan buer a nga reie, ma simi rosar kes
mo ine mi napaririem potsu luo egie kokouk gi nga mesei,
ma gi kap nga suvu nout.
32 I muir sien, ine mi vevien buer a nga mesei.
33 Ma ine, simi tino mumuerengei ese te ken vevien segie,
sien mi napaririem potsu luo kokouk gi nga reie ine mi
vevien?”
34 E Iesu a nga kuil nama, “Mi kuoluon ine bu ra, gi rei
ma gi vavuo gie.
35 Eiekesen egie ese e Raban ta pevien va gi kalei oit nian
mi mangmagoso enaenamon vour ian va ta nemei ma ine
simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei o, gi ta kap so vavuo
gie,
36 ma gi ta kap ba buer so mesei, surie gi tate so tsorubeit
malan bu angelo. Egie bu natuon e Raban, surie gi nga to
muerengei simi miensei.
37 Ma e Moses buer a nga vara tuktuk ngan va bu mei
mesei gi ta to muerengei. I aron mi pinopinouts simi ei ta
nga ngang, a nga vuotongie mi Nguts va eie ‘man Raban e
Abaraam, a, man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’
38 Kap va eie magi Raban bu mei maet, eiekesen magi
Raban bu mei gi ta tino, simi vunan si ken baidendeng e
Raban, egie kokouk gi tino.”
39 Bu meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor gi nga
pevien, “Mi banga nama kuilkuil, Vavvasengei!”
40 Ma kap ka mei a ba nga vanvando vereie ngan ka
vinirei te buer.

Mi vinirei surie mi Messia
(Mataio 22:41-46; Marko 12:35-37)

41 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Surie misa gi ta pevien va
mi Messia eie e Natuon e Davit?
42 E Davit kesen a nga pevien ne sibu Pak.

‘Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts,
“Mogos si kong riem suv,
43 tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot
va ken baipoppop ba kame.” ’

44 E Davit a nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts.’ Vasa ta
oit ven va e Karisito e natuon te buer?”

E Iesu a nga oeng veie bu vavvasengei sibu vinuor se Moses
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)

45 Ma sien mi lobaram kokouk gi ta nga vor ve rorong, e
Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov.

20:37 EXO 3:6 **20:43** PSA 110:1

46 “Nga nenei kalei sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses.
Gi ko lalaro vakam nge veis tateie magi sar tsetstseik kuar
matkalei. Ma gi ko lalaron beitsak va gi ta mangara gie
sibu korot nia verikuil nge kepineits. Ma gi ko lalaron kegi
mogomogos bu muomuo si kegi sar vona rengeir ma kegi
mogomogos mi kulou asna sibu nginou.
47 Gi ko bit tsang kepineits sibu vevien naor gi tate nga
mamaet labeit. Ma gi ko vuotongie bu no kuar nia vakam.
Bu sua mei malan ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis leong
beitsak.”

21

Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Marko 12:41-44)

1 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga dengarie mi kulou
suvuram gi ta nga terie kegi sar tienebeir i aron mi korot
teteir lakep simi Vona rengeir leong.
2 A nga pare buer mi vevien sinaortsak tate nga mamaet
labeit ta nga terie ken ba natunatu lakep luo i aron mi korot
teteir lakep.
3 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Ine mi vevien
sinaortsak a terie ken tienebeir ian ta leong rio bu mei
mene.
4 Ine mi kulou suvuram kokouk gi terie mo mi mememo-
ruon kegi sar sinsuv, eiekesen ine mi vevien si ken mienagos
ni sinaortsak, a terie vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian
ta oit nia tino ngan.”

Bu totourlekier sibu ra vekvekitip
(Mataio 24:1,2; Marko 13:1,2)

5 Bu madar tovtov mene gi nga vakokoit surie vasa mi
kulou gi nga ko vosonie venengan mi Vona rengeir leong
meie ngan bu banga vout matmatot ma bu tienebeir gi ta
nga ko terie rakot se Raban. Eiekesen e Iesu a nga pevien,
6 “Egie kokouk ine bu vout nga ta pare gie, sien va mi ra ta
beit, kap ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. Egie
kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”
7 Gi nga vosuoreie, “Vavvasengei, venenges ine bu
kepineits gi ta tsorubeit? Ma mi sana ta muna tsorubeit
nia vasangan va mi ra a te nemei vatavatat?”
8 E Iesu a nga pevien, “Nga nenei kalei. Gi ta masi me
bitie nga. Mi kulou palan gi ta nemei ngan mi asoung nge
vakokoit ven ne, ‘Arie eou te ine,’ ma ‘Mi ra a te vatavatat.’
Eiekesen kian va nga ta vemusurie gie.”
9 Sien va nga ta rongomie bu vinevineken ma bu tseng,
kian va nga ta motou. Ian bu kepineits gi ta ngas muna
beit, eiekesen mi rangi kinitip ta kap ngas beit lalapus.

10 Ma a nga pevien segie, “Bu vuna enamon mene
gi ta matakorot meie bu vuna enamon mene, ma bu
mangmagoso nguts gi ta matakorot meie bu mangmagoso
nguts mene.
11 Ma bu oen leong ta beit simi kaber, ma si kavo korot
mene mi se leong ta tsorubeit ma mi mienarouk buer
ta vevaka. Ma bu kepineits nia vamatuo nga ma kavo
suasuada totourlekier, gi ta beit kuvu simi rangit.
12 “I muan va ine bu kepineits gi ta beit, gi ta rakopie
nga nge vikikinie nga ma gi ta vuortie nga i aron bu vona
rengeir sibu Iuda ma gi ta terie nga sibu vona vinatoreis
ma gi ta por terie nga i matan bu kovakova ka leong ma bu
kovakova ka simi gavaman. Io, gi ta tsana ine bu kepineits
simi vunan nga vodovodon tuktuk simi asoung.
13 Ma ine ta tsitsi vara nga nia vavatei katsep ngan mi
Banga Vinavatei.
14 Io, nga ta ngas tsana kenga sar vienviendon va nga ta
kap muna rorois ngan ka nama nia tuir kitipa nga,
15 simi vunan o ta terie bu nama ma mi banga vienvien-
don senga ian va manga sar matakorot gi ta kap oit nia rube
nge suereren bu namaninga.
16 Misasien bu kinanga, o, bu tamanga, o, bu kasinga, o,
bu patsanga, o, bu palapalanga, gi ta roev nianga. Ma kavo
mei senga, gi ta terie gie simi miensei.
17 Egie kokouk gi ta karto nga surie mi asoung.
18 Eiekesen kap ka ni vurvur kes sibu kovanga ta kapan-
gan.
19 Nga tuir ngeisngeis ma nga ta mang suvuon kenga tino.

E Iesu a nga peterie va gi ta nga vatsarerie i Ierusalem
(Mataio 24:15-21; Marko 13:14-19)

20 “Sien va nga tate pare mi kulou ni minakiur gi ta
viririsie i Ierusalem, nga ta telekiran va mi ra nia vatsarerie
a te vatavatat.
21 Io, egie gi ta mon i Iudea gi ta ngas vi ra kien sibu pout,
ma egie gi ta mon sibu taon gi ta ngas vi rovotsour, ma egie
gi ta mon sibu tau gi ta kap rubukien simi taon,
22 simi vunan, ian bu ra nia vavatoreis, arie bu ra bu
kepineits kokouk gi ta nga vataro simi Pakpak Leong ta
tsorubeit tuktuk sien.
23 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian
ma mi langei vusus ian simi keipkepide ra, simi vunan mi
putu leong beitsak ta betingie mi kaber ma ken aor rarap e
Raban ta kor i popon ine mi kulou.
24 Gi ta kenvamate gie nge sele, ma gi ta kir terie gie va
gi ta tsatsang vinatoreis sibu vuna enamon kokouk. Ma bu
Kibang gi ta popoporie i Ierusalem oit si kegi sar ra ta voto.

Ken minuer e Natuon mi Ka
(Mataio 24:29-31; Marko 13:24-27)

25 “Kavo totourlekier ta tsorubeit simi matanias, simi vura
ma sibu kaemkaem. Ma simi kaber, bu vuna enamon
kokouk gi ta aor tsak nge motovan mi tienengen bu naov
ma mi tinatakien mi barateis.
26 Mi kulou gi ta motou beitsak nge mesei oum surie bu
sana va ta ra nemei ine simi mangmagoso enaenamon, surie
man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor.
27 Samo gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi
balbal meie mi ngeisngeis ma mi banga matvinavaso.
28 Sien va ine bu kepineits gi tate tsorubeit, nga ta tsuok
tamtuir nge tuir pidipidin, simi vunan mi ra va e Raban ta
vatoa nga sien, a te vatavatat.”

Man vinasengei mi fik
(Mataio 24:32-35; Marko 13:28-31)

29 Ma e Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo, “Nga
pare, mi fik ma bu ei kokouk.
30 Sien va nga ta pare bu ei va gi ta bira, nga telekiran va
man vura mi parpar a te vatavatat.
31 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi tate vor ve
tsotsorubeit, nga ta telekiran va mi ra e Raban ta vuor a te
vatavatat.
32 “O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap
voto ngas tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
33 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar
nama ta kap so voto.
34 “Nga nenei kalei, terengien va mi sinavei nia varese
nga kesenga, ma mi da nia un nge be, ma mi vodovodon
palan surie ine mi tino, ta kap vuputungie bu aronga. Ma
ian mi ra ta masi beit lalapus nge vokudira nga malan mi
riok ta mutur rorois.
35 Ian mi ra ta beit simi kulou kokouk gi ta tino i popon
ine mi kaber kokouk.
36 Nga nenei kalei nge no sibu ra kokouk surie nga ta mang
suvu ngeisngeis nia evisie ian bu putu kokouk va gi ta so
tsorubeit, ma nga ta mang so oit nia tuir i matan e Natuon
mi Ka.”
37 Sibu ra, e Iesu a nga ko vavasengei i aron mi Vona
rengeir leong, ma sibu roreivreiv a nga ko rovotsour nge
kien simi pout i Oliv nge ra mon en sibu rokati.
38 Ma mi kulou kokouk gi nga ko pan tsourvovo nge rakot
sien simi Vona rengeir leong nia ra rorong.

22

E Iudas a nga sunuir nia roev terie e Iesu
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 Io, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap ka iis sien, a
te nga vatavatat.
2 Ma bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses gi nga vor ve nesienesie ka rosar nia kenvamate e
Iesu, simi vunan gi nga motovan mi kulou.
3 Samo e Satan a nga tsegerie e Iudas, mi asan mene e
Iskariot, eie mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu
madar tovtov.
4 E Iudas a nga rakot sibu prist leong ma sibu muomuo
simi kulou nennei simi Vona rengeir leong ma a nga ra
vakvakokoit meie gie vasa va ta nga roev terie venengan
e Iesu segie.
5 Gi nga res nge sunuir nia teir lakep sien.
6 Io, e Iudas a nga aor kes meie gie ma a nga vakaek nge
dedeng ngan ka kientsep va ta nga roev terie e Iesu segie
sien va ta nga kapkap.

E Iesu a nga nganie mi Nginu Pasova
(Mataio 26:17-25; Marko 14:12-21; Ioanes 13:21-30)

7 Samo mi ra nian mi nginou simi Tsoik kap ka iis sien, a
nga beit ian va gi ta keda sien ka natu sipsip va mi tienebeir
ni varam simi Nginu Pasova.
8 Io, e Iesu a nga oeng se Petro ma e Ioanes, “Ngado veis
nge ra rorois ngan magiet Nginu Pasova va giet ta mang so
nganie.”
9 Guor nga vosuoreie, “Ivie e lalaron va gor ta ra rorois
ngan en ine mi nginou?”
10 A nga kuil nama, “Ngado rorong! Sien va ngado ta so
beit simi taon, ngado ta so vesuei meie mi ka ta sorokie
ken utut mi da a mon sien. Ngado ta vemusurie rakot simi
vonuo va ta rubukien en.
11 Ma ngado ta vosuoreie e taman mi vonuo ven ne, ‘Mi
vavvasengei a virei; Iva ngan mi roruom ken bu vasier va o
ta nganie en mi Nginu Pasova meie kong sar madar tovtov?’
12 Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu
mogomogos ma mi tsur ngongou a mon en. Ngado ta tsang
rorois ngan mi nginonginou ian en.”
13 Io, guor nga veis nge vorotan bu kepineits malan mo
e Iesu ta nga vokokotie seguor. Ma guor nga tsang rorois
ngan mi Nginu Pasova en.

Ken nginou mi Nguts
(Mataio 26:26-30; Marko 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

14 Sien mi keipkepide ra tate nga beit, e Iesu ma bu aposol
gi nga mogos viririsie mi tsur ngongou.
15 Ma a nga oeng segie, “O nga masoron va o ta nganie
ine mi Nginu Pasova meie nga i muan va o ta suvuon mi
vinekikin.
16 O oeng senga, o ta kap ba buer ngou ine simi Nginu
Pasova tuir oit va man vuevue ta tsorubeit tuktuk i aron
ken mangmagoso Nguts e Raban.”
17 Samo e Iesu a nga poro mi koi unun nge vuot kalei se
Raban ma a nga pevien, “Nga poro ine, nge veun ngan i
kotubunga.
18 O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua
vain oit va mi ra va e Raban ta vuor va ta beit.”
19 Ma a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban ma a nga
potakie nge terie segie nge pevien, “Ine arie mi piripiriung o
te terie surie nga. Nga nganie ine mi tsoik nia barabaramata
iou.”
20 Simi rosar kes mo, i murien gi tate nga ngou voto, a nga
poro mi koi unun nge pevien, “Ine mi koi eie mi kinubuits
vour simi daroung, ivie a tamasoei surie nga.
21 Eiekesen, nga pare, mi ka ese va ta roev terie iou, a te
mogos meie iou ine simi tsur.
22 E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie ngas te ken lalaron
e Raban, eiekesen mi tsienakor leong ian simi ka ese va ta
roev terie iou simi matakorot.”
23 Gi nga vakaek nge vevirei nge gie ngan ese segie va ta
nga tsana ine.
24 Ma buer gi nga vakaek nge vetei nge nama i kotubugie
surie ese segie va ta leongleong.
25 E Iesu a nga oeng segie, “Bu kovakova ka leong sibu
Kibang gi vuortie bu kulugie. Ma egie ese gi ta suvu duis nia
vuortie gie, gi vuotongie gie kesegie va egie ‘Bu palapalan
mi kulou.’
26 Eiekesen kenga mienagos ta kap malan ine. Mi
leongleong i kotubunga ta ngas malan va eie mi lili, ma mi
muomuo ta ngas malan mi mei ese ta petspets.
27 Ese a leongleong? Mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur
nia ngou o, mi mei ese ta petspets? A tuktuk, mi mei ese
ta mogos i gegen mi tsur nia ngou arie eie a leongleong, va
gerek? Eiekesen eou o mon i kotubunga mala petspets.
28 Arie enga, nga nga tuir i babareung sien o ta nga suvu
konokonon.
29 Ma o terie senga mi duis nia vuor malan e Tamoung ta
nga terie seou mi duis nia vuor,
30 terengien nga ta mang ngou nge un si kong tsur
ngongou i aron kong mangmagoso Nguts ma nga ta so

mogos sibu mogomogos nia vuor nge vuortie mi sinangavur
kes ma luo bu matabu sibu Israel.”

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie
(Mataio 26:31-35; Marko 14:27-31; Ioanes 13:36-38)

31 “Simon, Simon, rorong! E Satan a nga vereie e Raban
nia sunurie va ta kono nga malan gi ta tsamaran mi kiev
niu.
32 Eiekesen o nongie e Raban va ta kulie no, Simon, va ke
vodovodon tuktuk ta kap kor. Ma sien va e ta muer nemei
seou, e ta ngas vakotsie bu kasi.”
33 Eiekesen a nga oeng ngeisngeis, “Mi Nguts, o rorois nia
nomeie no rakot simi vona vinatoreis ma simi miensei.”
34 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng sevoi Petro. E ta so
vamoie iou votour i muan va mi to ta kurkuku nevere.”
35 Ma e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien o ta nga ture tuvuon
nge nga, kap ka vovvoi, ka lapa o, ka poppop, vasa, nga nga
pinat si ka kepineits?”
Gi nga kuil nama, “A kap.”
36 A nga oeng segie, “Eiekesen ine, sien va nga suvu
vovvoi, poro, ma buer ka lapa. Ma sien va nga kap suvu
sele, verikuil ngan manga sar kuirkuir nge vorie ngan kenga
kavo sele.
37 Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Ma gi nga aes meie ngan
mi kulou kenken.’ Ma o oeng senga, ine mi vinavataor
arie surie iou ma ta ngas tsorubeit tuktuk si kong tino. Io,
misa mi Pakpak Leong ta vokokotie surie iou, ta tsorubeit
tuktuk.”
38 Bu madar tovtov gi nga pevien, “Pare, mi Nguts. Ba sele
luo ine.”
E Iesu a nga kuil nama, “A te oit.”

E Iesu a nga no simi pout i Oliv
(Mataio 26:36-46; Marko 14:32-42)

39 Io, e Iesu a nga rovotsour nge kien simi pout i Oliv
malan ta nga ko rarakot en, ma ken sar madar tovtov gi
nga nomeie.
40 Sien gi ta nga beit ian simi korot, a nga oeng segie, “Nga
no, terengien nga ta kap mang kor simi konokonon.”
41 A nga veis sorvekena gie rakot i pek malan ka mei
va ta oit nia toem ngan ka vunavout ma a nga sege
pukupukukaek en nge no.
42 “Tama, sien va e ta sunuir, por tsana seou ine mi koi
simi vinekikin, eiekesen, vemusurie ke lalaron ma a kap va
kong lalaron.”
43 Mi angelo kovuni die i kur simi rangit a nga beit sien
ma a nga vangasie.

22:37 ISA 53:12

44 Meie ngan mi aor tsak leong, a nga no ngeisngeis ma
mi bieneroik ta nga tsour i kurikurien peuk simi kaber a
nga malan mi dar.
45 Sien tate nga no voto, a nga tamtuir nge muerengei
rakot si ken sar madar tovtov. Ma a nga me vorota gie sien
gi ta nga vor ve mumuang simi vunan mi aor tsak a nga
vamare bu kurikurigie.
46 E Iesu a nga oeng segie, “Surie misa nga ta vor ve
mumuang? Nga pan nge no terengien nga ta kap mang kor
simi konokonon.”

Gi nga rakopie e Iesu
(Mataio 26:47-56; Marko 14:43-50; Ioanes 18:3-11)

47 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi bineit gi nga
nemei sien. Ma mi ka mi asan e Iudas, mi meinmenien mi
sinangavur kes ma luo, a nga muonge gie. Ma a nga rakot
se Iesu va ta nga ngungurie.
48 Eiekesen e Iesu a nga vosuoreie, “Iudas, vasa, e ta roev
terie e Natuon mi Ka ngan mi nginunguir?”
49 Sien ken sar madar tovtov e Iesu gi ta nga pare misa ta
nga lalaro tsorubeit, gi nga pevien, “Mi Nguts, gei ta veveken
ngan kegei sar sele?”
50 Ma mi mei segie a nga tseir rivie mi tateringan suv ken
petspets mi kovan bu prist.
51 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Kian ba buer ine mi
sinavei!” Ma a nga soburo mi tateringan mi ka ma a nga
som.
52 Samo e Iesu a nga pevien sibu prist leong, bu muomuo
simi kulou nennei simi Vona rengeir leong, ma bu muomuo
ese gi ta nga nemei, “Vasa, nga nemei meie bu sele ma bu
bam malan nga ta tsana simi ka kenken?
53 Bu ra palan o nga mon meie nga simi Vona rengeir
leong, ma nga kap nga rakopie iou. Eiekesen ine arie
nangba kenga keipkepide ra ivie va mi ngesengesien mi
ngingi ta vuortie nga sien.”

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Mataio 26:57,58,69-75; Marko 14:53,54,66-72; Ioanes 18:12-18,25-27)

54 Io, gi nga rakopie e Iesu, ma gi nga kerie rakot ngan si
ken vonuo mi kovan bu prist. E Petro a nga vor vevemuir
kinetagie.
55 Sien mi kulou gi tate nga tsinga mi leing i kotubuon mi
korot nia vuor nge mogos viririsie, e Petro a nga me mogos
meie gie buer.

56 Samo mi vevien petspets a nga pare ta nga mogos simi
rararan mi berber simi leing ma a nga aan vangvangasie
nge pevien, “Ine mi ka, eie buer a nga ko mon meie e Iesu.”
57 Eiekesen a nga vamoie nge pevien, “Vevien, o kap
telekiran ian mi ka.”
58 I muir lili mo, mi mei mene a nga pare nge pevien,
“Evoi buer mi meinmenigie.”
E Petro a nga pevien, “Madar, eou kap!”
59 I murien mi aua kes ta nga rov riu, mi ka mene a nga
tsue nge pevien, “A tuktuk ine mi ka a nga ko mon meie
simi vunan eie mi kangi Galili buer.”
60 E Petro a nga kuil nama, “Madar, o kap telekiran misa
e ta vokokotie!”
Duis sien ta ngas nga vakokoit, mi to a nga kurkuku.
61 Mi Nguts a nga vuvuris nge dengarie e Petro. Samo e
Petro a nga vodonomie ken nama mi Nguts ta nga vokokotie
sien malan ne, “I muan va mi to ta kurkuku nevere, e ta so
vamoie iou votour.”
62 Ma a nga veis rovotsour nge ta beitsak.

Mi kulou nennei gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Mataio 26:67,68; Marko 14:65)

63 Io, mi kulou ese gi ta nga naneie e Iesu gi nga vavangiets
ngan nge tutuo.
64 Ma buer gi nga pokutsie ba matan ma gi nga vosuoreie,
“Pengan! Ese a tutuo no?”
65 Ma gi nga vokokotie palan bu namani oeng balapoik
veie.

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Erot
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Ioanes 18:19-24)

66 Sien tate nga vo ra, bu muomuo leong simi kulou meie
bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi
nga beit kouk ma gi nga kerie e Iesu rakot simi Sanedrin.
67 Ma gi nga pevien, “Sien va evoi mi Messia, pengan
segei.”
Eiekesen a nga kuil nama, “Misasien va o ta pengan senga,
nga ta kap vodovodon tuktuk seou.
68 Ma sien va o ta vosuoreie nga, nga ta kap kuil nama
seou.
69 Eiekesen vakaek ine ngas te, e Natuon mi Ka ta mogos
simi bienengeiv suv se Raban ngeisngeis rovoriu.”
70 Ma egie kokouk gi nga pevien, “Arie evoi nieng e
Natuon e Raban, nge?”
A nga kuil nama, “Io, arie eou mo.”
71 Samo gi nga pevien, “Surie misa giet tate buer nesie
kavo nama mene nia patsal meie. Egiet kesegiet giet te
rorong simi ngutsuon kesen.”

23

1 Samo bu muomuo kokouk simi kulou gi nga tamtuir ma
gi nga kir rakot ngan e Iesu se Pilato.
2 Ma gi nga vakaek nge vepitsie ngan bu nama nge pevien,
“Gei te vorotan va ine mi ka a nga oengoeng ka i aron mi
kulou va gi ta kap vemusurie mi vinuor, ma a nga vangenge
gie va gi ta kap voir takis rakot se Kaesar ma a nga pevien
va eie mi Messia, mi kovakova ka leong.”

3 Io, e Pilato a nga vosuoreie e Iesu, “Arie evoi mi
kovakova ka leong sibu Iuda?”

E Iesu a nga kuil nama, “A malan mo e tate vuotongie.”

4 Ma e Pilato a nga oeng sibu prist leong ma mi bineit, “O
kap vorotan ken ka bienebeir ine mi ka.”

5 Eiekesen gi nga tsue nge pevien, “Eie a tsana mi
tsongetsonge i kotubuon mi kulou ngan ken sar vinasengei
simi enamon kokouk i Iudea. A nga vakaek i Galili ma a te
me beit en ne buer.”
6 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga virei va ine mi
ka eie mi kangi Galili.
7 Sien ta nga rongomie va eie a nga kovuni si ken
mangmagoso nguts e Erot, a nga ture varakoto se Erot ese
ta nga mon i Ierusalem ian simi ra.

8 Sien e Erot ta nga pare e Iesu, a nga res beitsak simi
vunan a nga ko pilang te nia pare. A nga rongovan bu
kepineits palan surie, io, a nga lalaron beitsak nia pare va
ta nga tsana kavo kepineits ni vovokudier.
9 A nga vosuoreie ngan bu vinirei palan, eiekesen e Iesu
a kap nga kulie ken ka virevirei.
10 Bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga
tuir ian ma gi kap nga maes nia vepitsie nge nama.
11 Ma i murien e Erot ma ken sar kulou ni minakiur gi tate
nga purusie nge vavangiets ngan, gi nga vavatsekie ngan mi
banga kuirkuir matkalei nge ture muerngan rakot se Pilato.
12 Ian simi ra nangba e Erot ma e Pilato guor nangba nga
baser palapalan. I muo sien ine, guor nga ko matakorot.

Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei
(Mataio 27:15-26; Marko 15:6-15; Ioanes 18:39—19:16)

13 E Pilato a nga kuk kakuon bu prist leong, bu muomuo
ni vuor ma mi kulou.
14 Ma a nga oeng segie, “Nga kerie ine mi ka nemei seou,
nge kia va a nga oeng ka i aron mi kulou va gi ta rong tsak. O
te me ververeie i matanga eiekesen o kap vorotan ka vunan
bu nama nga ta vepitsie ngan.

15 E Erot buer a kap vorotan ka vunan. Arie mi vunan a
te ture muerngan nemei segiet. Pare! Eie a kap nga tsana
ka kepineits ian ta oit nia masen.
16 Io, o ta votorosie ma o ta ruom rivie.”
17 [Sibu Nginu Pasova kokouk, e Pilato ta ngas nga ruom
rivie ka ka tsatsang vinatoreis vunie gie.]
18 Eiekesen mi bineit kokouk gi nga koupkoup, “Kenva-
mate! Ruom rivie e Barabas nemei segei!”
19 (Gi nga terie e Barabas simi vona vinatoreis surie ta nga
tsuok vakake mi tseng i aron mi taon ma surie mi kiden.)
20 E Pilato a nga lalaro ruom rivie e Iesu, io, a nga vakokoit
te buer simi bineit.
21 Eiekesen gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits!
Vetekiuo simi koitskoits!”
22 Mi keipkepide ra a tourngan a te buer nga vakokoit
segie, “Surie misa? Mi sana tsienakor ine mi ka a nga tsana?
O kap vorotan sien ka tsienakor ian ta otien mi miensei. Io,
o ta votorosie ma samo o ta ruom rivie.”
23 Eiekesen gi nga tsue nge oeng ngeisngeis ngan mi
kinokinoup leong va ta ngas nga vetekiuo simi koitskoits
ma kegi kinokinoup a nga tseiptseiprio ken lalaron e Pilato.
24 Io, e Pilato a nga sunuir vemusurie kegi lalaron.
25 A nga ruom rivie mi ka gi tate nga terie simi vona
vinatoreis surie mi tseng ta nga vakake ma surie mi kiden,
ese gi ta nga nongie ngan. Eiekesen a nga terie e Iesu i
naparimagie vemusurie kegi lalaron.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Ioanes 19:17-27)

26 Sien gi tate nga vor ve vavvasie e Iesu, gi nga rakopie e
Simon mi kangi Kurene ese ta nga kovuni si ken enamon nge
visi rubukien simi taon. Ma gi nga tsuok terie mi koitskoits
i karakaran nge votsuoke va ta nga sorokie mi koitskoits
vemusurie e Iesu.
27 Io, mi bineit leong beitsak gi nga veis vemusurie, pats
meie mi langei ese gi ta nga tengisie nge ta koupkoup surie.
28 Eiekesen e Iesu a nga vuvuris matan veie gie nge
pevien, “Mi langi Ierusalem, kian va nga ta tengisie iou. Nga
ta tengisie nga kesenga ma bu natunga,
29 simi vunan mi ra ta ba beit va nga ta pevien malan ine,
‘Mi nires leong simi langei gi ta kap nga suvu madar nge
kakkav nge vusus!’
30 Samo

‘gi ta oeng sibu pout, “Kor i popogei!”
ma gi ta oeng sibu kuitskuits, “Puonongie gei!” ’

23:30 HOS 10:8

31 Sien va mi kulou gi tsana ine bu kepineits sien mi ei ta
ngas to, misa ta tsorubeit sien va ta maraong?”
32 Ba ka luo mene, eguor ba ka kenken, gi nga vavasie
guor buer nia ra vetekiuo guor meie e Iesu.
33 Sien gi tate nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i
Paptikov, gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits meie ian ba
ka kenken, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si
ken bieng kieir.
34 Ma e Iesu a nga pevien, “Tama, vodon rivie kegi sar
sinavei tsokor, surie gi kap telekiran misa gi ta tsana.” Samo
gi nga por vepats ngan man sar tsetstseik sien gi tate nga
paluo satu ngan.
35 Ma mi kulou gi nga tuir nge vor ve dedeng, ma bu
muomuo ni vuor gi nga vavangiets nge pevien, “A nga vatoa
bu mei mene. Maga, giet ta pare va ta vatoa eie kesen sien
va eie ian mi Messia ese e Raban ta nga vile!”
36 Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan buer ma
gi nga me terie sien mi dangi vain monour.
37 Ma gi nga pevien, “Sien va evoi mi kovakova ka leong
sibu Iuda, vatoa no kese.”
38 Mi vinavataor a nga mon i kovan mi koitskoits ian ta
nga pevien, “Ine magi Kovakova ka leong bu Iuda.”
39 Mi meinmenien ian ba ka kenken a nga oeng balapoik
ngan buer, “Vasa, a kap va evoi mi Messia? Vatoa no kese
ma egor!”
40 Eiekesen mi mei ka ie a nga patsarie nge pevien, “E kap
motovan e Raban? Evoi e mon i pakien mi suada vinatoreis
kes mo.
41 Kenata vinatoreis a duis rovoriu, simi vunan nata
suvuon misa mi sinavinatau ta nga vabatie. Eiekesen ine
mi ka a kap nga tsana ka tsaka sinavei.”
42 Samo a nga pevien, “Iesu, vodonomie iou simi ra e ta
rubukien si ke mangmagoso Nguts.”
43 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk sevoi, nevere e
ta so mon meie iou simi enamon ni resres.”

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Ioanes 19:28-30)

44 A te nga sisiat potaram eiekesen mi matanias a kap nga
rar te ma mi ngingi leong a nga kuva mi enamon kokouk
tuir oit simi 3 kilok sireivreiv.
45 Ma mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge
bangie kitipan mi Korot Tamat Rovoriu i aron mi Vona
rengeir leong a nga kedeir napaluo.
46 Io, e Iesu a nga koup leong nge pevien, “Tama, simi
naparima, o terie mi morumoruong!” Ma sien ta nga koup
ven ne a nga maes rivie ken tino.

47 Mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga pare misa ta
nga tsorubeit, a nga puongan e Raban nge pevien, “A tuktuk
te, ine mi ka a duis rovoriu.”
48 Mi bineit gi ta nga beit nia orumie ine mi kepineits,
sien gi ta nga pare ine bu kepineits ta nga tsorubeit, egie
kokouk gi nga tamvie bu bongabongagie nia vasangan kegi
ni mesirik, ma gi nga veis.
49 Eiekesen egie kokouk ian gi ta nga telekiran e Iesu, meie
mi langei gi ta nga ko vemusurie kovuni i Galili, gi nga tuir
i pek lili nge pare ine bu kepineits.

Gi nga terie e Iesu simi monmon
(Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Ioanes 19:38-42)

50 Mi ka, mi asan e Iosep, eie mi meinmenien bu muomuo
simi Sanedrin. Ma eie mi banga ka ma ken tino a nga duis.
51 A kap nga aor kes meie kegi sinusunuir ma misa gi ta
nga tsana. Eie a kovuni i Arimatea mi taon i Iudea ma a nga
mon rorrois simi ra va e Raban ta vuor simi mangmagoso
enaenamon.
52 A nga rakot se Pilato ma a nga vosuoreie ngan mi
piripirien e Iesu.
53 Samo a nga por terie i keim nge ovutie ngan man banga
lavlav ma a nga ra vuturungie i aron mi monmon gi ta nga
kole simi vunavout ivie gi kap ngas nga vuturungie ka tonuo
en.
54 Ine mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes, ma mi Rangi
Minaes puk lili tate nga vakaek.
55 Mi langei ese gi ta nga ko nomeie e Iesu kovuni i Galili,
gi nga vemusurie ma gi nga ra pare ian mi monmon ma vasa
e Iosep a nga vuturungie venengan mi piripirien e Iesu.
56 Samo gi nga muerengei nge ra rorois ngan bu da saien
sosong ma bu turou sosong. Ma gi nga ra maes simi Rangi
Minaes vemusurie mi vuna vinuor.

24

E Iesu a nga to muerengei simi miensei
(Mataio 28:1-10; Marko 16:1-8; Ioanes 20:1-10)

1 Tsourvovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, mi
langei gi nga vo poro kegi sar da saien sosong gi ta nga
rorois ngan ma gi nga veis rakot ian simi monmon.
2 Gi si nga so vorotan mi vout gi te nga vuvuil rivie i matan
mi monmon.
3 Io, gi nga rubukien, eiekesen gi kap nga vorotan mi
piripirien mi Nguts e Iesu.
4 Ma sien gi ta ngas nga vor ve tsotsorvo surie ine mi
kepineits, puk kam lalapus, ba ka luo ian maguor sar

tsetstseik ta nga ber malan mi kutsukutsuleip, guor nga tuir
i bingagie.
5 Mi langei gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga
vagotuo bu kovagie nge matan i keim ma ba ka guor nga
pevien segie, “Surie misa nga ta nesie mi ka ta tino i
kinorotuon bu miensei?
6 Eie a kap mon en ne. A te to muerengei! Nga vodonomie
misa ta nga pengan senga sien ta ngas nga mon meie nga i
Galili.
7 A nga pevien, ‘E Natuon mi Ka gi ta ngas terie i napari-
man mi kulou tsokor, ma gi ta vetekiuo simi koitskoits ma
simi ra ta tour ngan ta to muerengei te buer.’ ”
8 Samo gi nangba nga vodonomie ken sar nama.
9 Ma gi nga sorvekenan mi monmon nge muerengei,
ma gi nga me vavatei ngan ine bu kepineits kokouk simi
sinangavur kes ma kes ma sibu mei ka ie buer.
10 Ine mi langei arie e Maria kovuni i Magadala, e Ioana,
e Maria e kinan e Iakobo ma bu vevien mene buer ese gi ta
nga nomeie gituo, gi nga vateie bu aposol.
11 Eiekesen gi kap nga vodovodon tuktuk ine simi langei,
simi vunan gi si nga vodon va mi nama sasavoir mo.
12 Eiekesen e Petro a nga tamtuir nge soer rakot ian simi
monmon. A nga so papangiot, ma a nga pare bu poko lavlav
puneits gi tate nga mutur kesegie, ma a nga kudier tsak surie
misa tate nga tsorubeit, ma a nga veis muerengei.

Mi rosar rakot i Emaos
(Marko 16:12,13)

13 Ine simi ra, ba madar tovtov luo segie guor nga rakot
simi enamon gi vuotongie va i Emaos, a malan va mi
napaririem potsu luo bu kilomita kovuni i Ierusalem.
14 Ma guor nga veis vakvakokoit surie bu kepineits kokouk
ian tate nga tsorubeit.
15 Sien guor ta nga vor ve vakvakokoit nge pedoran ine
bu kepineits i kotubuguor, e Iesu kesen a nga veis beit nge
nomeie guor,
16 eiekesen guor kap nga oit nia deng kielala.
17 Ma a nga vereie guor, “Misa ngado veis vokovokokotie?”
Guor nga tuir vedidir, ma bu mataguor a nga vuris.
18 Mi mei kes seguor, mi asan e Kleopas, a nga vereie,
“E ba beit vour mo ine i Ierusalem ma e kap telekiran bu
kepineits ta nga tsorubeit die siba ra?”
19 A nga virei, “Bu sana kepineits?”
Guor nga kuil nama, “Bu kepineits surie e Iesu kovuni
i Nasaret. Eie mi propet, ma mi namanien ma mi

tsinatsangan a nga suvu ngeisngeis i matan e Raban ma mi
kulou kokouk,
20 ma bu prist leong ma kegei muomuo ni vuor gi nga vuor
terie va gi ta nga kenvamate nge vetekiuo simi koitskoits.
21 Eiekesen gei si nga vodovodon tuktuk va arie eie mi ka
nia vara ketseketseng ngan i Israel. Io, ma buer, ine a te ra
tour ngan ian mi kepineits ta nga tsorubeit.
22 I popon ine, bu mei mene si kegei sar langei gi vo me
vatolala gei. Gi vo rakot ian simi monmon ine tsourvovo,
23 eiekesen gi kap vo ra vorotan mi piripirien. Gi vo nemei
nge me pengan va gi vo deng vakalaie te ba angelo, ese guor
ta pevien va a te to muerengei.
24 Bu mei mene segei gi te vo rakot ian simi monmon nge
ra vorotan malan mo mi langei gi ta pengan, eiekesen, e
Iesu, gi kap pare.”

25 Ma a nga oeng seguor, “Ngado be. Ma bu arongado a
kap lalapus nia vodovodon tuktuk simi sana bu propet gi ta
nga vokokotie!
26 Vasa, a kap duis va mi Messia ta ngas muna suvu
vinekikin ma samo ta ba suvuon man matvinavaso?”
27 Io, a nga teresan bu nama kokouk simi Pakpak Leong
seguor surie eie kesen, vakaek se Moses ma bu propet
kokouk.
28 Ma sien gituo tate nga so beit simi enamon ivie guor ta
nga lalaro rakot en, e Iesu a te nga visi veis rov riu.
29 Eiekesen guor nga tsue sien, “Mon meie gor, simi vunan
a te reivreiv seserigo ma a te vatavatat mi ngingi.” Io, a nga
rubukien nge mon meie guor.

30 Sien tate nga so mogos meie guor i bingan mi tsur
ngongou, a nga poro mi tsoik nge vatamase, ma a nga
potakie nge terie seguor.
31 Samo bu katsomataguor a nangba nga katsep ma guor
nga kielala, eiekesen a nga kapangan i mataguor.
32 Guor nga vevirei nge guor, “Bu aronatau a tamtuir sien
ta vakokoit meie natau i sar ma ta vakatsepa mi Pakpak
Leong senatau, va gerek?”

33 Io, ian ngas te, guor nga tamtuir nge muerengei rakot i
Ierusalem. Ian en, guor nga so vorotan mi sinangavur kes
ma kes meie bu mei mene gi ta nga mon kouk,
34 ma guor nga pengan segie, “A tuktuk! Mi Nguts a te to
muerengei ma a te vasvas se Simon.”

35 Samo guor nga vakaek nge vokokotie segie misa ta nga
tsorubeit i sar, ma vasa guor ba nga kielala venengan e Iesu
sien tate nga potakie mi tsoik.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar tovtov
(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Ioanes 20:19-23; Aposol 1:6-8)

36 Ma sien gi ta ngas nga vor ve vakvakokoit surie ine, e
Iesu ngas te a nga me tuir i kotubugie nge oeng segie, "Mi
molu ta mon meie nga."
37 Gi nga kudier nge motou, ma gi nga vodon va gi te nga
dengarie ka tonuo.
38 Eiekesen a nga oeng segie, "Surie misa nga ta aor tsak,
ma surie misa kenga sar vienviendon ta basbaslieng?
39 Nga dengarie ba rimoung ma ba kameung. Arie eou be
mo! Nga tobelie iou nge pare. Mi tonuo a kap suvu pineits
ma tsir malan nga tate pare o ta suvuon."
40 I murien ta nga pevien ne, a nga vasangan segie ba
riman ma ba kamen.
41 Eiekesen gi kap ngas nga oit nia vodovodon tuktuk simi
vunan gi nga vous ngan mi nires ma mi nikudier tsak. Io, a
nga vereie gie, "Nga suvuon ka puk nginonginou?"
42 Gi nga terie sien mi kato ie tuttu.
43 Ma a nga poro nge nganie i matagie.
44 Ma a nga oeng segie, "Sien o ta ngas nga mon meie nga,
o nga pengan senga va bu kepineits kokouk ian gi tate nga
vataro surie iou i aron mi Vinuor se Moses, bu vinavataor
sibu propet ma bu Pak, ta ngas tsorubeit tuktuk."
45 Samo a nga tsitsingie bu vinavinadodogie, terengien va
gi ta mang nga katsep simi Pakpak Leong.
46 Ma a nga oeng segie, "Ine arie misa gi ta nga vataro
simi Pakpak Leong, 'Mi Messia ta suvu vinekikin ma ta so
to muerengei simi ra ta tourngan.
47 Ma simi asan, gi ta vateie ngan mi kuoluon bu vuna
enamon kokouk terengien gi ta mang vodon vuris ma e
Raban ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor. Ine ta tsuok
vakaek i Ierusalem.'
48 Enga arie mi kulou nia vavatei katsep ngan ine bu
kepineits.
49 O ta so ture nemei ngan senga misa e Tamoung tate
nga kubutsie nia terie, eiekesen nga ta mon simi taon tuir
oit nga ta vavaso ngan mi ngeisngeis kovuni die i kur."

E Raban a nga kir kien ngan e Iesu i kur simi rangit
(Marko 16:19,20; Aposol 1:9-11)

50 Io, e Iesu a nga vavasie gie rovotsour rakot simi enamon
i Betani, ma a nga tsuok terie i kur ba riman nge vatamase
gie.
51 Sien eie ta ngas nga vatamase gie, a nga sorvekena gie
ma e Raban a nga kir kien ngan i kur simi rangit.

52 Samo gi nga rangarie ma gi nga muer rakot i Ierusalem
ngan mi nires leong.
53 Ma gi nga ko mon sibu ra simi Vona rengeir leong nge
puongan e Raban.

Mi Banga Vinavatei
E Ioanes
a nga vataro

Mi Nama a nga tsorubeit ka

1 Simi tsuoktsuok vakaek, mi Nama a te nga mon. Ma
ine mi Nama a nga mon meie e Raban, ma mi Nama eie e
Raban.
2 Mi Nama a nga mon meie e Raban simi tsuoktsuok
vakaek.
3 A nga tsana bu kepineits kokouk ngan mi Nama, io, a
kap ka kepineits a nga tsorubeit va ine mi Nama a kap nga
tsana.
4 Mi petsuon mi tino a nga mon seie, ma ine mi tino eie
man Berber mi kulou.
5 Ine mi Berber a rar i aron mi ngingi, ma mi ngingi a kap
nga oit nia tseiptseiprio.
6 Mi ka e Raban ta nga turan, a nga beit. Mi asan e Ioanes.
7 Eie a nga nemei nia vavatei katsep ngan ine mi Berber,
terengien va mi kulou kokouk gi ta mang vodovodon tuktuk
simi Berber.
8 A kap va eie ine mi Berber, eiekesen a nga nemei nia me
vavatei katsep ngan ine mi Berber.
9 Ine mi Berber tuktuk a nga me teir tinaparang simi kulou
kokouk sien ta nga nemei simi mangmagoso enaenamon.
10 Mi Nama a nga mon simi mangmagoso enaenamon.
Misasien ta nga vogosongie mi mangmagoso enaenamon,
mi mangmagoso enaenamon a kap nga deng kielala.
11 A nga nemei si ken enamon kesen, eiekesen ken kulou
gi kap nga suguo.
12 Eiekesen segie ese gi ta nga suguo nge vodovodon
tuktuk sien, a nga terie segie mi duis nia tsorubeit bu natuon
e Raban.
13 Kap va bu nout vemusurie mi saran mi matabu o, mi
lalaron simi pirpir o, mi lalaron siba tamat rei, eiekesen mi
kienakav si ken lalaron e Raban.
14 Ine mi Nama a nga me tsorubeit ka ma a nga mon
i kinorutugiet. Gei te me dengarie man matvinavaso, ine
man matvinavaso e Natuon mi Tam mi kav kes. Ma a nga
vous ngan mi tentoiv ma mi tuktuk.
15 E Ioanes a nga vavatei katsep ngan eie. A nga koup
pevien, “Ine arie eie ese o ta nga vakokoit surie. Eie ese ta
ba nemei vemusurie iou a tsiroup rio iou simi vunan eie a
nga muna tino seou.”

16 Surie ken tentoiv ian ta pu, egiet kokouk giet munu
suvuon bu vavatamaes.
17 E Raban a nga vuruvan bu vinuor se Moses va kegiet,
eiekesen mi tentoiv ma mi tuktuk a nga me tsorubeit tuktuk
se Iesu Karisito.
18 A kap ka mei rovoriu a nga pare e Raban, eiekesen e
Natuon mi kavkes, mi aten mi Tam, a nga vutuir vasangan.

E Ioanes mi ka ni sinusuruiv eie kap va mi Karisito
(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Ine arie ken vinavatei vavakatsep e Ioanes sien bu
muomuo sibu Iuda kovuni i Ierusalem gi ta nga turan bu
prist ma bu Levi nia ra vereie va eie ese.
20 Eie a kap nga muningan ka kepineits ma a nga vakokoit
katsep segie ven ne, “Eou kap va mi Messia.”
21 Gi nga vereie, “Vasa, arie evoi e Eliia?”
Ma a nga kuil nama, “A kap, kap va eou.”
Gi nga vosuoreie, “Arie evoi mi propet?”
Ma a nga kuil nama, “A kap.”
22 Samo gi nga vereie, “Evoi ese? Terie segei ka nama nia
ra pengan segie ese gi ta tura gei. Vasa e ta pevien nge no
kese?”
23 E Ioanes a nga kuil nama segie ngan bu nama ta mon si
ken vinavataor e Isaia mi propet nge pevien, “Eou mi inan
mi mei ta koupkoup pevien simi beir, ‘Tsang vodusie ken
rosar mi Nguts.’ ”
24 Io, egie ese bu Parisaio gi ta nga tura gie,
25 gi nga vereie e Ioanes, “Ma surie misa e ta tsana mi
sinusuruiv sien va a kap va evoi mi Messia o, e Eliia o, mi
propet?”
26 E Ioanes a nga kuil nama segie ven ne, “Eou, o tsana
mi sinusuruiv ngan mi da, eiekesen mi ka ese nga ta kap
telekiran a mon i kotubunga.
27 Eie ta vemusurie iou, eiekesen eou o kap kalei oit nia
ruobatie ba suo si man ba poppop.”
28 Ine mi kepineits a nga tsorubeit i Betani simi binan-
gavien mene mi da i Ioridan ivie e Ioanes ta nga tsana mi
sinusuruiv en.

E Iesu ken Natu Sipsip e Raban

29 Simi ra vemusurie, e Ioanes a nga pare e Iesu ta nga
veis nemei sien ma a nga pevien, “Nga pare, ian arie ken
Natu Sipsip e Raban, ese ta tsang rivie ken sar sinavei tsokor
mi mangmagoso enaenamon!

1:23 ISA 40:3

30 Ine arie eie o ta nga vakokoit surie, sien o ta nga pevien
va, ‘Eie ese ta nemei vemusurie iou, a tsiroup seou simi
vunan eie a te nga muna tino i muo seou.’
31 Eou ngas te o kap nga deng kielala eie, eiekesen o nga
me tsang sinusuruiv ngan mi da terengien va mi kulou i
Israel gi ta mang katsep se Eie.”
32 Io, e Ioanes a nga vavatei katsep ven ne, “O nga pare ian
mi Moromoruo ta nga tsour peuk kovuni simi rangit malan
mi buen nge mon sien.
33 Eou o kap nga deng kielala Eie, eiekesen e Raban ese
ta nga tura iou nia tsana mi sinusuruiv ngan mi da, a nga
oeng seou, ‘Mi ka va e ta pare va ian mi Moromoruo ta tsour
peuk nge mon sien, arie eie ta tsana mi sinusuruiv ngan mi
Moromoruo Tamat.’
34 Io, eou ngas te o te nga dengarie ma ine o vavatei
vavakatsep va ine arie e Natuon e Raban.”

Ken sar madar tovtov vourvour e Iesu

35 Simi ra vemusurie, e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a buer
nga tuir meie ba mei luo si ken sar madar tovtov.
36 Sien ta nga pare e Iesu ta nga me veis rio, a nga pevien,
“Nga pare, ken Natu Sipsip e Raban!”
37 Ken ba madar tovtov guor nga rongomie ta nga pevien
ne, ma guor nga vemusurie e Iesu.
38 E Iesu a nga eor muer, ma a nga pare guor ta nga
vemusurie ma a nga virei, “Misa ngado nesie?”
Guor nga vereie, “Rabbi, ivie e ko mon en?” (‘Mi Rabbi’,
man vuevue va ‘mi vavvasengei’.)
39 E Iesu a nga kuil nama, “Ngado nemei, ma ngado ta so
pare.”
Io, guor nga rakot nge dengarie ivie ta nga monmon en,
ma guor nga mon meie ian simi ra simi vunan a te nga
malan va mi 4 kilok sireivreiv.
40 E Andre, e kasien e Simon Petro, eie mi meinmeniguor
ine ba madar tovtov guor ta nga rongomie misa e Ioanes ta
nga vokokotie ma guor nga vemusurie e Iesu.
41 Mi kepineits vourvour e Andre ta nga tsana, a nga ra
vorotan e Simon, e kasien, nge pevien sien, “Gor te vorotan
mi Messia” (man vuevue va ‘mi Karisito’).
42 Ma a nga kerie e Simon rakot se Iesu.
E Iesu a nga dengarie nge pevien, “Evoi e Simon e natuon
e Ioanes, o tate tour asan nge no va evoi e Kepas.” (simi
namani Grik, ‘e Petro’, ma man vuevue va, ‘mi vunavout’.)

E Iesu a nga kukuo e Pilipo meie e Natanael

43 Simi ra vemusurie, e Iesu a nga visi veis rakot i Galili.
Ma a nga suoeie e Pilipo nge oeng sien, “Vemusurie iou.”

44 E Pilipo eie kovuni i Betsaida, simi taon e Andre ma e
Petro guor ta kovuni en.
45 E Pilipo a nga ra vorotan e Natanael ma a nga pevien
sien, “Gei te vorotan ian mi ka e Moses ta nga vavataor surie
simi Vinuor, ma bu propet gi ta nga vavataor surie. Eie e
Iesu kovuni i Nasaret, e natuon e Iosep.”
46 E Natanael a nga virei, “I Nasaret? A oit ka kepineits
kalei ta kovuni en ian?”
E Pilipo a nga oeng sien, “Nemei nge me pare.”
47 Sien e Iesu ta nga pare e Natanael tate nga veis beit, a
nga vakokoit surie, “Arie eie mi kangi Israel tuktuk. Kap ka
binit a mon sien.”
48 E Natanael a nga virei, “Vasa e telekira iou ven?”
E Iesu a nga kuil nama, “O pare no sien e ta ngas mogos
i pakien mi ei fik i muan e Pilipo ta ra kukuo no.”
49 Io, e Natanael a nga kuil nama, “Vavvasengei, evoi e
Natuon e Raban, evoi mi Kovakova ka leong sibu Israel.”
50 Ma e Iesu a nga pevien, “Vasa, e te vodovodon tuktuk
surie mo o ta pengan sevoi va o pare no sien e mon i pakien
mi ei fik? E ta so dengarie kavo kepineits leong rio ine.”
51 Ma a te buer nga pevien, “O oeng tuktuk sevoi, e ta so
dengarie mi rangit ta katsep, ma ken sar angelo e Raban gi
ta vaen kien ma gi ta tsour peuk i popon e Natuon mi Ka.”

2

E Iesu a nga vurisan mi da rakot simi dangi vain

1 Simi ra a tourngan, mi nginou ni verei a nga mon i Kana
simi enamon leong i Galili. E kinan e Iesu buer a nga me
mon ian en.
2 Ma e Iesu meie ken sar madar tovtov buer gi nga nongie
gie nia beit ian simi nginou ni verei.
3 Sien mi dangi vain tate nga voto, e kinan e Iesu a nga
pevien sien, “Magi dangi vain a te voto.”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Kina, kegi sana baitutuir meie
natau? Kong keipkepide ra a kap ngas beit.”
5 E kinan a nga oeng sibu petspets, “Nga tsana mo misa
ta oeng ngan senga.”
6 Bu Iuda gi nga ko vavaon vemusurie kegi sinavei nia
vara melemelen nge gie. Io, surie ine, bu utut vout mi
napaririem potsu kes a nga mon ian en. Mi mene kes ta
oit nia poro ba sinangavur luo o, tour bu galan da.
7 E Iesu a nga oeng sibu petspets, “Nga utuvie nge da ine
bu utut.” Io, gi nga utuvie gie oit sibu burigie.
8 Ma a nga oeng segie, “Ma ine, nga ut tsana kavo koip
nge ra terie simi muomuo ine simi nginou.”

Ma gi nga tsana malan.
9 Ma ine mi muomuo a nga un konon ine mi da ian tate
nga tsorubeit mi dangi vain. Ma eie a kap nga telekiran ivie
a nga kovuni en eiekesen bu petspets ese gi ta nga ut, gi nga
telekiran. Io, mi muomuo a nga kukuo mi ka ta nga rei vour
nemei i bingan,
10 ma a nga pevien, “Bu mei kokouk gi ko muna tabeir
ngan mi banga dangi vain. Ma i muir sien va bu vasier gi
tate un oit, gi ta nangba tabeir ngan mi dangi vain ta kap
kalei. Eiekesen evoi e por vangvangasie mi banga dangi
vain oit ine.”
11 E Iesu a nga tsana ine ken totourlekier ni vovokudier
vourvour i Kana simi enamon leong i Galili. Io, a nga vutuir
vasangan man matvinavaso. Ma ken sar madar tovtov gi
nga vodovodon tuktuk sien.

E Iesu a nga vietserie mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12,13; Marko 11:15-17; Luka 19:45,46)

12 I murien ine, e Iesu a nga kien i Kapernaum meie e
kinan ma bu kasien meie ken sar madar tovtov. Ma gi nga
mon ian en ba ra.
13 Io, sien tate nga vatvatta mi Nginu Pasova sibu Iuda, e
Iesu a nga peuk i Ierusalem.
14 I aron mi mararan mi Vona rengeir leong a nga so
vorotan mi kulou gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu
bulumakau, bu sipsip ma bu bour. Ma bu mei gi ta nga
verieis nge lakep gi nga mogos i babaren kegi sar tsur
vovvoturu.
15 Io, a nga tsana mi belibelits, ma a nga kareir vorotsoruo
gie kokouk i mararan mi Vona rengeir leong, meie bu sipsip
ma bu bulumakau. Ma a nga tsouptsan kegi sar lakep bu
mei ververieis nge lakep ma a nga vuir matan ngan i keim
kegi sar tsur.
16 Segie gi ta nga verikuil ngan bu bour, a nga pevien,
“Nga por rivie gie en ne! Kian va nga ta vurisan ken vonuo
e Tamoung va mi korot nia verikuil nge lakep!”
17 Ma ken sar madar tovtov gi nga vodonomie mi nama
simi Pakpak Leong ian ta pevien, “Kong tentoiv tuktuk rakot
si ke vonuo a ngang i aroung.”
18 Ma bu muomuo sibu Iuda gi nga oeng ngeisngeis sien,
“Mi sana totourlekier ni vovokudier e oit nia vasangan segei
nia vara tuktuk ngan ke duis nia tsana ine bu kepineits?”
19 E Iesu a nga kuil nama segie, “Nga ta vatsarerie ine mi
Vona rengeir leong, ma o ta tsuok voturie siba ra tour.”
20 Bu Iuda gi nga kuil nama, “A nga oit bu avareit ba
sinangavur voveit ma mi napaririem potsu kes (46) nia

2:17 PSA 69:9

tsana ine mi Vona rengeir leong. Ma evoi vasa? E ta tsuok
voturie mo siba ra tour, nge?”
21 Eiekesen mi Vona rengeir leong eie ta nga vakokoit
surie, ian mi piripirien ngas te.
22 Io, i murien e Raban ta nga vatoa simi miensei, ken sar
madar tovtov gi nga vodonomie misa ta nga vokokotie. Io,
gi nga vodovodon tuktuk simi Pakpak Leong ma bu nama
ian e Iesu tate nga vokokotie.
23 Io, sien e Iesu ta nga mon i Ierusalem simi Nginu
Pasova, palan mi kulou gi nga dengarie bu totourlekier ni
vovokudier ta nga tsana ma gi nga vodovodon tuktuk simi
asan.
24 Eiekesen e Iesu a kap nga vodovodon tuktuk si ka mei
segie, surie a nga telekiran bu arogie mi kulou kokouk.
25 Ma a kap nga pinat surie ka mei va ta nga vakatsepa
surie mi sinavien mi ka, simi vunan a nga telekiran misa ta
mon i aron mi ka.

3

E Iesu a nga vavasengei se Nikodemo

1 Io, mi Parisaio mi asan e Nikodemo, eie mi meinmenigie
bu muomuo si kegi sar vinuor bu Iuda.
2 Simi rokati mene, a nga nemei se Iesu nge me pevien,
“Rabbi, gei telekiran va evoi mi vavvasengei kuvu se Raban.
Simi vunan a kap ka mei a oit nia tsana ine bu totourlekier
ni vovokudier e ta tsana sien va e Raban a kap mon meie.”
3 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk sevoi. Kap ka
mei a oit nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban
sien va ta kap muna suvuon mi kienakav vuluo ngan.”
4 E Nikodemo a nga virei, “Vasa, ka mei ta oit va gi ta kav
vuluo ngan te buer sien va a te komois? Eie a kap oit va ta
rubukien i aron man tou se kinan va ta kava te buer!”
5 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk sevoi. Kap ka
mei a oit nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban
sien va ta kap muna suvuon mi kienakav simi da ma simi
Moromoruo Tamat.
6 Mi pirpir a kava mi pirpir, eiekesen mi Moromoruo
Tamat a kava mi moromoruo.
7 Kian va e ta kudier simi sana o ta pengan, ‘E ta ngas
suvuon mi kienakav vuluo ngan.’
8 Mi mour a ko uiv vemusurie ken lalaron. E ko rongomie
mi rororotuon, eiekesen e kap telekiran ivie a kovuni en o,
ivie ta rakot en. Io, a malan mo segie ese gi ta suvuon mi
kienakav simi Moromoruo Tamat.”
9 E Nikodemo a nga virei, “Vasa ine mi kepineits ta
tsorubeit ven?”

10 E Iesu a nga pevien, “Evoi mi vuna vavvasengei i Israel
ma e kap telekiran ine bu kepineits?
11 O oeng tuktuk sevoi. Gei vokokotie misa gei ta telekiran
ma gei vavatei katsep ngan misa gei tate nga pare, eiekesen
kap ka mei senga a vodovodon tuktuk si kegei vinakokoit
katsep.
12 O nga vokokotie sevoi bu kepineits ine simi kaber ma e
kap nga vodovodon tuktuk sien. Sien va a malan ian, vasa e
ta vodovodon tuktuk ven, sien va o ta vokokotie bu kepineits
kovuni simi rangit?
13 Kap ka mei a nga kien simi rangit eiekesen e Natuon
mi Ka ese ta nga kovuni simi rangit.
14 E Moses a nga tsuok terie i kur mi tsotsoi baras si man
ei simi beir, io, simi rosar kes mo, e Natuon mi Ka buer gi
ta ngas tsuok terie i kur,
15 terengien eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta mang
suvuon mi tino rovoriu.
16 “E Raban a nga tovie beitsak mi mangmagoso enaen-
amon. Io, a nga terie e Natuon mi kavkes, va eie ese ta
vodovodon tuktuk sien, ta kap maet, eiekesen ta suvuon mi
tino rovoriu.
17 E Raban a kap nga turan e Natuon nemei simi
mangmagoso enaenamon nia me vavatoreis, eiekesen a nga
turan va mi mangmagoso enaenamon ta mang suvu vavato
surie Eie.
18 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon e Raban, eie
ta kap tuir simi vinuor, eiekesen eie ese ta kap vodovodon
tuktuk, a te tuir simi vinuor simi vunan eie a kap nga
vodovodon tuktuk simi asan e Natuon e Raban mi kavkes.
19 Ine arie vasa mi vinuor a tsatsang ven. Mi Berber a te
nga beit simi mangmagoso enaenamon, eiekesen mi kulou
gi nga lalaron beitsak mi ngingi, ma kap va mi Berber, simi
vunan bu sinavigie a nga tsokor.
20 Eie ese ta tsana mi tsienakor a karto mi Berber, ma eie
ta kap nemei simi Berber surie a motou va bu sinavien ta
masi tsorubeit vasvas.
21 Eiekesen eie ese ta tsana mi tuktuk a ko nemei simi
Berber, terengien va mi kulou gi ta mang pare va misa ta
tsana a vemusurie ken lalaron e Raban.”

Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes surie e Iesu

22 I murien ne, e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis
rakot i Iudea. A nga mon en ian meie gie ma a nga tsana
mi sinusuruiv simi kulou.
23 Io, e Ioanes buer a nga tsana mi sinusuruiv i Aenon
vatvatta i Salim, simi vunan mi da leong a nga mon en ma
mi kulou gi nga nemei sien nia me por sinusuruiv.

3:14 NUM 21:9

24 Ine bu kepineits a nga tsorubeit i muan gi ta nga terie
e Ioanes simi vona vinatoreis.
25 Mi nama vevengeis a nga tsorubeit i kotubuon ken
sar madar tovtov e Ioanes, meie mi kangi Iudea, surie mi
sinavei nia suruvie bu mei vemusurie mi vinuor.
26 Gi nga nemei se Ioanes nge pevien, “Rabbi, ian mi ka
ta nga mon meie no nikot simi binangavien mene mi da i
Ioridan, ese e ta nga vavatei katsep ngan, eie a tsana mi
sinusuruiv, ma bu mei kokouk gi vor ve rarakot seie.”
27 E Ioanes a nga kuil nama, “Mi ka a oit nia suvuon mo
misa e Raban ta terie sien.
28 Enga ngas te nga oit nia vara tuktuk ngan misa o ta nga
pengan, ‘A kap va eou mi Karisito, eiekesen e Raban a nga
tura iou nia muo seie.’
29 Mi vevien va ta rei vour, arie eie ken vevien mi ka
va ta rei vour. Eiekesen e palapalan ine mi ka ian ta tuir
vatavatat, eie ta vous ngan mi nires sien ta rongomie mi
inan ine mi ka. Ine arie vasa kong nires ta me tsorubeit pu
ven.
30 Eie ta vor ve tsotsorubeit leong ma eou o ta vor ve
tsotsorubeit lili.
31 “Mi ka ta kovuni die i kur, a tsiroup rovoriu. Eiekesen
eie ese ta kovuni simi kaber, eie mi kangien mi kaber, ma a
vakokoit malan mi mei kuvu simi kaber. Io, mi ka ta kovuni
die i kur simi rangit, a tsiroup rovoriu.
32 Ine mi ka a vavatei katsep ngan misa ta nga pare nge
rongomie, eiekesen a kap ka mei a vodovodon tuktuk si ken
vinavatei vavakatsep.
33 Eie ese a vodovodon tuktuk si ken vinavatei vavakatsep,
a vara tuktuk ngan va e Raban eie mi tuktuk.
34 Io, mi Ka ese e Raban ta nga turan, a vokokotie bu
namanien e Raban, simi vunan e Raban a vovovsuo vunie
ngan mi Moromoruo Tamat.
35 Mi Tam a tovie e Natuon ma a nga terie bu kepineits
kokouk i riman.
36 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon, a suvuon mi
tino rovoriu, eiekesen eie ese ta rong tsak se Natuon, ta kap
so pare mi tino, eiekesen ken aor rarap e Raban a mon i
popon.”

4

E Iesu a nga vakokoit meie mi vevine Samaria

1 Bu Parisaio gi nga rongomie va e Iesu a nga tsana mi
sinusuruiv nge kerie palan mi kulou rio e Ioanes.
2 (Si man tuktuk, e Iesu a kap nga tsana mi sinusuruiv,
eiekesen ken sar madar tovtov.)

3 Sien mi Nguts tate nga vakierngie ine, a nga veis
sorvekenan i Iudea ma a nga muerengei te buer rakot i
Galili.
4 Ma e Iesu ta ngas nga veis ka i Samaria.
5 Io, i Samaria, a nga beit simi taon gi vuotongie va i
Sukar vatvatta mi kato kaber e Iakop ta nga terie se Iosep,
e natuon.
6 Mi matada se Iakop a nga mon en ian. E Iesu a nga maer
sien ta nga vesingie mi rosar kuar. Io, a nga mogos i gegen
mi matada. Ma a te nga sisiat potaram.
7 Mi vevine Samaria a nga nemei nia me ut ma e Iesu a
nga vereie, “Vevien, a oit va e ta vuvunumie iou?”
8 Eie a nga mon kesen ian simi keipkepide ra simi vunan
ken sar madar tovtov gi nga veis rakot simi taon nia ra voir
nginonginou.
9 Mi vevine Samaria a nga pevien sien, “Evoi mi Iuda ma
eou mi vevine Samaria. Surie misa e ta nongie iou nge da?”
(Simi vunan, bu Iuda gi kap ko baser palapalan meie bu
Samaria.)
10 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e nga telekiran ken
tienebeir e Raban ma sien va e nga telekiran eie ese ta vereie
no nge da, va e vosuoreie ma eie ta terie sevoi mi da ni tino.”
11 Ine mi vevien a nga pevien, “Ka leong, kap ke ka utut
nia ut ma mi matada a peuk beitsak i keim. Ivie e ta poro
en ine mi da ni tino?
12 E tamagei e Iakop a nga terie segei ine mi matada. Eie
ma bu natuon ma ken sar vinavinar kokouk gi nga ko me
un sien. Vasa, evoi e as leong rio e Iakop?”
13 E Iesu a nga kuil nama, “Eie ese ta un ine simi matada
ta moruo te buer,
14 eiekesen eie ese ta unumie mi da o ta terie sien, ta kap
moruo te buer. Mi da va o ta terie sien, ta tsorubeit mi da
kilikilivueit i aron nia terie mi tino rovoriu.”
15 Mi vevien a nga pevien, “Ka leong, terie seou ian mi
da, terengien va o ta kap mang moruo te buer, ma o ta kap
mang muermuerengei nemei en te ine nia me ut.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra kerie ke labeit nemei
ne.”
17 Mi vevien a nga kuil nama, “A kap kong ka labeit.”
E Iesu a nga pevien sien, “A duis sien e ta pevien va, ‘A
kap kong ka labeit.’
18 Si man tuktuk, e te nga reie ba ka napaririem ma mi
ka ine ngado tate mon kouk, eie kap va ke labeit. Misa e ta
pengan eie a tuktuk.”
19 Mi vevien a nga pevien, “Ka leong, o kielala va evoi mi
propet.

20 Bu tubugei bu Samaria gi nga ko rangarie e Raban
ine simi pout, eiekesen enga bu Iuda nga ko pevien va i
Ierusalem arie eie mi korot ivie mi kulou gi ta ngas rangarie
en e Raban.”
21 E Iesu a nga oeng sien, “Vevien. Vodovodon tuktuk simi
sa o ta vokokotie. Mi ra ta nemei va nga ta kap ba buer
rangarie mi Tam ine simi pout o, i Ierusalem.
22 Enga bu Samaria nga rangarie misa nga ta kap
telekiran, eiekesen egei bu Iuda gei rangarie misa gei ta
telekiran, simi vunan mi vavato a nga vunan sibu Iuda.
23 Eiekesen mi ra ta nemei ma ine a te beit va mi kulou
ese gi ta lalaro rengeir tuktuk, gi ta rangarie mi Tam ngan
mi moromoruo ma mi tuktuk, simi vunan mi Tam a nesie
mi suada kulou malan ine nia rangarie.
24 E Raban eie mi moromoruo, ma mi kulou gi ta rangarie,
gi ta ngas rangarie ngan mi moromoruo ma mi tuktuk.”
25 Mi vevien a nga pevien, “O telekiran va mi Messia ta
ba beit (ian gi ta vuotongie ngan e Karisito). Simi ra va ta
beit, Eie ta me palsie bu kepineits kokouk segei.”
26 Samo e Iesu a nga pevien, “Eou ese o ta vakokoit sevoi,
arie eou Eie.”

Bu madar tovtov gi nga vorotan e Iesu

27 Ian simi keipkepide ra, ken sar madar tovtov gi nga
muerengei beit ma gi nga kudier tsak nia vorotan e Iesu ta
nga vakokoit meie mi vevien. Eiekesen a kap ka mei a nga
vereie mi vevien, “Misa e lalaron?” o, nge vereie e Iesu,
“Surie misa e ta vakokoit meie?”
28 Samo ine mi vevien a nga sorvekenan ken utut da nge
muerengei rakot simi taon ma a nga ra oeng simi kulou,
29 “Nga nemei nge me pare mi ka ta pengan seou bu
kepineits kokouk o ta nga ko tsana. Tavakier ine arie eie
mi Messia?”
30 Io, gi nga rovotsour simi taon ma gi nga veis rakot seie.
31 Sien ine mi vevien ta nga rakot simi taon, ken sar
madar tovtov e Iesu gi nga no ngeisngeis se Iesu nge pevien,
“Vavvasengei, be nganie ma ka puk nginonginou.”
32 Eiekesen a nga oeng segie, “Mong nginonginou a mon,
ian kap kenga ka bienengeiv sien.”
33 Ma ken sar madar tovtov gi nga vakaek nge vakokoit i
kotubugie, “Tavakier nieng, ka mei a te me tabarie?”
34 E Iesu a nga pevien, “Mong nginonginou eie nia tsang
vemusurie ken lalaron ese ta nga tura iou, ma nia tsang
vuruvan ken tsientsang.
35 Vasa, nga kap ko pevien, ‘Ba vura voveit a ngas mon oit
simi ra nia kakarie mi tau’? Eiekesen o oeng senga, dedeng

kalei viririsie nga nge pare vasa a te komois ven bu tau nia
por nginonginou sien!
36 Mi ka ni tsientsang nia por nginonginou a te poro ken
voirvoir ma a vor ve tsatsang nia kerie bu mei rakot simi
tino rovoriu, terengien mi ka tsuotstsuor ma mi ka popor
nginonginou i tau eguor kokouk guor ta mang res.
37 Ine a vara tuktuk ngan ine mi vinavataor ian ta pevien,
'Mi ka kes a tsutsuor, a, mi ka mene a por nginonginou.'
38 O nga tura nga nia ra por nginonginou ivie nga ta
kap nga tsutsuor en. Bu mei mene gi nga tsana mi
tsientsang ngeisngeis ma enga nga te nga poro mi vuovuan
mi tsinatsangagie."

Bu Samaria gi nga vodovodon tuktuk

39 Palan bu Samaria kovuni ian simi taon gi nga
vodovodon tuktuk se Iesu simi vunan ine mi vevien a nga
vavatei katsep malan ine, "Eie a nga vokokotie seou bu
kepineits kokouk o ta nga tsana."
40 Io, sien bu Samaria gi ta nga nemei sien, gi nga no va
ta be nga mon meie gie. Ma a nga mon ba ra luo en ian.
41 Ma surie ken sar nama e Iesu, palan segie gi nga
vodovodon tuktuk.
42 Ma gi nga pevien ian simi vevien, "Ine, gei te vodovodon
tuktuk simi vunan egei kesegei gei te rongomie e Iesu, kap
va surie mi sana e ta nga pengan segei. A tuktuk, eie man
Ka ni vavato mi mangmagoso enaenamon."

E Iesu a nga vatoa e natuon mi muomuo

43 I murien ine ba ra luo, e Iesu a nga veis rakot simi
enamon leong i Galili.
44 (E Iesu a nga vavatei katsep ngan va mi propet a kap
suvu minangarei si ken enamon kesen.)
45 Sien ta nga so beit i Galili, mi kulou ian en gi nga
resmatan, simi vunan egie buer gi nga ra mon simi Nginu
Pasova i Ierusalem ma gi nga pare bu kepineits ian ta nga
tsana en.
46 Io, e Iesu a te buer nga rakot i Kana simi enamon
leong i Galili ivie ta nga muna vurisan en mi da rakot simi
dangi vain. Ian en mi muomuo ese ta nga ko tsatsang meie
mi kovakova ka leong a nga mon. E natuon tamat a nga
morouk nge mon i Kapernaum.
47 Sien ine mi ka ta nga rongovan va e Iesu a nga beit i
Galili kovuni i Iudea, a nga rakot sien ma a nga nongie va
ta nga ra vatoa e natuon tate nga vatvatta mesei.
48 E Iesu a nga oeng sien, "Vasa, nga ta ba vodovodon
tuktuk mo sien va nga ta pare ka totourlekier ma ka
kepineits ni vovokudier?"

49 Ine mi muomuo a nga pevien, “Ka leong, nemei lalapus.
E natung ta masi mesei.”
50 E Iesu a nga kuil nama, “Veis. E natu a te to.”
Ine mi ka a nga vodovodon tuktuk simi namanien ma a
nga veis.
51 Sien ta ngas nga vor ve veisveis i sar, ken ba petspets
gituo nga samsuoeie nge pengan va e natuon a te nga to si
man mienarouk.
52 A nga vosuoreie gituo va simi sana keipkepide ra e
natuon a nga vakaek nge kalei. Ma gituo nga pevien, “Simi
1 kilok sisiat nanor a te vio.”
53 Samo e taman mi madar a nga vodonomie ian mi
keipkepide ra sien e Iesu ta nga oeng sien, “E natu a te
to.” Io, eie ma egie kokouk si ken vonuo gi nga vodovodon
tuktuk.
54 Ine arie eie mi totourlekier ni vovokudier a luongan
ian e Iesu ta nga tsana i murien ta nga beit i Galili kovuni i
Iudea.

5

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk i Betsada

1 I murien ine, e Iesu a nga rakot i Ierusalem simi nginou
sibu Iuda.
2 I Ierusalem, vatvatta mi korot mi asan va Magi Rum-
rubukien bu Sipsip, mi koip a nga mon. Ine mi koip, simi
namani Iburu, gi nga vuotongie ngan i Betsada. Ma man ba
papael porpor mour a nga napaririem.
3 Ma ian siba papael, palan bu tamat mienarouk gi nga
mon en, bu kael, bu peong, ma bu muru. [Gi nga ko rosie
va mi da ta nga vovureis,
4 simi vunan ken angelo mi Nguts a nga ko tsour peuk
sibu ra mene nge me gula mi koip. Ma eie ese va ta nga
muna popop i aron ine mi koip i murien mi angelo ta nga
me gula, ta nga ketseketseng si man mienarouk.]
5 Mi ka ese ta nga morouk bu avareit ba sinangavur tour
ma mi napaririem potsu tour, a nga mon.
6 Sien e Iesu ta nga dengarie ine mi tamat mienarouk ta
nga mutur, a nga telekiran va ine mi ka a nga morouk kebeir
te. Ma a nga vosuoreie, “E lalaron va e ta kalei?”
7 Mi tamat mienarouk a nga kuil nama, “Ka leong. Kap ka
mei va ta kulie iou nia rubukien simi koip sien ta vovureis.
Sien o ta konon nia rubukien i aron, mi mei mene a ko muo
seou.”
8 E Iesu a nga oeng sien, “Tsuok tamtuir! Poro ke tsur nge
veis.”
9 Ian ngas te, ine mi ka a te nga ketseketseng, ma a nga
poro ken tsur nge veis.

Ine mi kepineits a nga tsorubeit simi Rangi Minaes.
10 Io, bu muomuo sibu Iuda gi nga oeng simi ka tate nga
kalei, “Ine mi ra, mi Rangi Minaes, ma a kap duis va e ta
sorokie ke tsur sien.”
11 Eiekesen a nga kuil nama segie ven ne, “Mi ka ta vatoa
iou a te oeng seou, ‘Tsuok sorokie ke tsur nge veis.’ ”
12 Gi nga vosuoreie, “Ese ian mi ka ta oeng sevoi nia tsana
ine?”
13 Eiekesen ine mi ka tate nga kalei, a kap nga telekiran
va ese ian mi ka, simi vunan mi bineit a nga palan beitsak
ma e Iesu a nga ku menen nge veis.
14 I muir sien, e Iesu a nga vorotan i aron mi Vona rengeir
leong, ma e Iesu a nga oeng sien, “Rorong, ine e te kalei.
Kian va e ta tsana mi sinavei tsokor te buer. Ka kepineits
tsokor rio vourvour ta masi beit sevoi.”
15 Io, ine mi ka a nga veis nge ra pengan sibu Iuda va arie
eie e Iesu mo a nga vatoa.

Mi tino kuvu simi Nout

16 Io, surie e Iesu ta nga tsana ine bu kepineits simi Rangi
Minaes, bu muomuo sibu Iuda gi nga vakaek nge vikikinie
e Iesu.
17 E Iesu a nga kuil nama segie, “E Tamoung a ko munu
tsatsang oit vere, ma eou buer o ta ngas tsatsang.”
18 Ma surie ine, kegi sar vienviendon bu Iuda nia
kenvamate a te nga tsorubeit ngeisngeis beitsak segie. Kap
va surie mo ta nga pop vuturungie man vinuor simi Rangi
Minaes, eiekesen buer surie a nga pevien va e Raban eie e
Taman ma a nga tsana eie kesen ta kokouk meie e Raban.
19 Io, e Iesu a nga kuil nama segie, “O oeng tuktuk senga.
Mi Nout kesen a kap oit nia tsana ka kepineits. Eie ta tsana
mo mi sana ta pare e Taman ta tsana. Ma mi sana mi Tam
ta tsana, mi Nout buer ta tsana.
20 Simi vunan mi Tam a ko tovie mi Nout ma a ko
vasangan sien bu kepineits kokouk Eie ta ko tsana. Ma mi
Tam ta vasangan sien bu tsientsang leong sorvekenan ine
va ta tsana, terengien va nga ta mang kudier.
21 Mi Tam a ko vatoa bu tamat miensei nge terie mi tino
segie. Malan be mo mi Nout a ko terie mi tino segie ese ta
lalaron.
22 Kap va mi Tam ta vuortie ka mei simi vinuor. Eiekesen
a te terie se Natuon bu ngeisngeis kokouk nia vuor,
23 terengien egie kokouk gi ta mang mangaran mi Nout
malan mo gi ta ko mangaran mi Tam. Eie ese ta kap
mangaran mi Nout, a kap mangaran mi Tam ese ta nga
turan mi Nout.

24 “O oeng tuktuk senga. Eie ese ta rongomie kong sar
nama nge vodovodon tuktuk seie ese ta nga tura iou, eie
ta suvuon mi tino rovoriu. Ma eie ta kap tuir simi vinuor,
eiekesen a te evisie mi miensei nge rakot simi tino.
25 O oeng tuktuk senga. Mi ra ta beit ma ine a te beit va
bu miensei gi ta rongomie mi inan e Natuon e Raban, ma
egie ese gi ta rongomie gi ta tino.
26 Mi Tam eie mi petsuon mi tino, ma a nga sunuir va mi
Nout buer ta tsorubeit mi petsuon mi tino.
27 Ma a nga terie mi duis simi Nout nia vuor, simi vunan
Eie e Natuon mi Ka.
28 “Kian va nga ta kudier tsak surie ine, simi vunan mi
ra va ta beit sien egie kokouk gi ta mon sibu monmon gi ta
rongomie mi inan.
29 Ma gi ta rovotsour. Egie ese gi ta nga tsana mi kienelei
gi ta to muerengei nge mon simi tino. Ma egie ese gi ta
nga tsana mi tsienakor gi ta to muerengei nge mon simi
vinatoreis.
30 O kap oit nia tsana ka kepineits eou keseung. O ko vuor
vemusurie misa o ta rongomie simi Tam. Ma kong sinavei
nia vuor a duis simi vunan o kap vemusurie kong lalaron,
eiekesen ken lalaron ese ta nga tura iou.

Bu vinavatei vavakatsep surie e Iesu

31 “Sien va O ta vavatei katsep nge iou keseung, Kong
vinavatei vavakatsep ta kap tuktuk.
32 Eiekesen mi mei mene a vavatei katsep nge iou, io, o
telekiran va ken vinavatei vavakatsep surie iou a tuktuk.
33 “Enga bu muomuo sibu Iuda, nga te nga turan kenga
sar ka ni tinuturei rakot se Ioanes, ma a nga vavatei katsep
ngan mi tuktuk surie Iou.
34 O kap pinat surie ka vinavatei vavakatsep surie iou
kuvu simi ka. Eiekesen o oeng veteringa nga ngan ken
vinavatei vavakatsep e Ioanes, terengien va nga ta mang
suvuon mi vavato.
35 E Ioanes eie mi bember ian ta nga ngang nge rar, ma
nga nga res nia mon i pakien ine ken berber ian ta nga mon
potaram lili.
36 “Eiekesen mi vinavatei vavakatsep o ta suvuon a leong
rio ken vinavatei vavakatsep e Ioanes, simi vunan ian bu
tsientsang e Tamoung ta nga tura iou nia me tsang vuruvan,
arie egie gi vavatei katsep nge Iou va e Tamoung a nga tura
Iou.
37 Ma e Tamoung ese ta nga tura Iou, arie Eie a nga vavatei
katsep nge Iou. Nga kap nga rongomie mi inan nge pare mi
matan.

38 Ma nga kap suvuon ken sar nama sibu aronga simi
vunan nga kap vodovodon tuktuk seie ian ta nga turan.
39 Nga ko menise vititirie mi Pakpak Leong simi vunan
nga vodon va ian bu nama ta terie senga mi tino rovoriu.
Ma arie ine mi Pakpak Leong a vavatei katsep nge Iou.
40 Eiekesen nga ngas mereis nia nemei seou nia poro mi
tino.
41 “O kap lalaro suvuon mi tietienengei kuvu simi kulou.
42 Eiekesen o telekiran va enga nga kap suvuon rovoriu
ka tentoiv rakot se Raban sibu aronga.
43 O te nga ra nemei ngan mi asan e Tamoung ma nga kap
nga me resmata iou, eiekesen sien va ka mei va ta nemei
ngan mi asan eie kesen, nga ta ba so resmatan.
44 Sien va nga ta suvuon mi tietienengei kuvu senga
kesenga, ma nga kap nesie mi tietienengei ta kuvu se Raban
eie mo a kes, vasa nga ta vodovodon tuktuk ven?
45 “Kian va nga ta vodon va o ta vepitsie nga i matan mi
Tam. Eiekesen mi ka ese ta vepitsie nga, arie eie e Moses
ese nga tate nga vodon va ta kulie nga.
46 Sien va nga te nga vodovodon tuktuk se Moses, va nga
te nga vodovodon tuktuk seou, simi vunan a nga vavataor
surie Iou.
47 Eiekesen sien va nga kap vodovodon tuktuk si ken sar
vinavataor, vasa nga ta mang vodovodon tuktuk ven si kong
sar nama?”

6

E Iesu a nga tabarie mi kulou mi 5,000
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 I muir sien ne, e Iesu a nga tsourarak rakot simi
bienengeiv ka nikot simi barateis i Galili (o, i Tiberias).
2 Mi bineit leong gi nga vemusurie simi vunan gi nga
pare bu totourlekier ni vovokudier ta nga tsana sibu tamat
mienarouk.
3 Io, e Iesu a nga kien simi pout nge mogos i bingan meie
ken sar madar tovtov.
4 Ma mi Nginu Pasova sibu Iuda a te nga vatavatat.
5 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga pare mi bineit leong
gi nga nemei seie, io, a nga vosuoreie e Pilipo, “Ivie giet ta
voir nginonginou en nian ine mi bineit va gi ta ngou?”
6 A nga pevien ne nia konon e Pilipo, sien eie a te nga
muna vodon vuturungie misa va ta nga tsana.
7 E Pilipo a nga kuil nama, “Sien va giet ta voir nginongi-
nou ngan ba sinangavur luo koboit (200) bu lakep denari

6:7 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

eie ta kap oit segie kokouk ine mi bineit va gi ta tsuokopie
magi kavo puk lili!”
8 Io, ken madar tovtov mene, e Andre e kasien e Simon
Petro, a nga pevien,
9 “Mi madar ine a suvuon bu tsoik bali mi napaririem ma
ba ie meses luo. Eiekesen ta kap oit nieng nia vaotie ine mi
kulou palan?”
10 E Iesu a nga pevien, “Nga oeng simi bineit va gi ta
mogos.” Ian en mi potpotbor a nga palan. Io, gi nga
mogos ma mi aesaes kokouk sibu ka mo segie a nga oit bu
sinangavur mi napaririem soloba (5,000).
11 Ma e Iesu a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban,
ma a nga pot terie segie gi ta nga mogos. Ma buer a nga
tsana malan mo siba ie meses. Ma egie kokouk gi nga ngou
ti.
12 Sien gi tate nga ngou ti, a nga oeng si ken sar madar
tovtov, “Nga por toungan bu kepide nginonginou, terengien
va giet ta kap mang tomeke tuvuon nge gie.”
13 Io, gi nga tsuok kakakuon ian bu kapekapien ine siba
tsoik bali mi napaririem nge vuotie sibu leke mi sinangavur
kes ma luo ian gi tate nga ti rivie.
14 Io, sien mi kulou gi ta nga pare ine mi totourlekier ni
vovokudier ta nga tsana, gi nga pevien, “A tuktuk rovoriu
ine arie eie mi Propet ian va ta nemei ine simi mangmagoso
enaenamon.”
15 Io, e Iesu a nga telekiran va gi ta nga lalaro votsuoke
va ta nga tsorubeit magi kovakova ka leong, io, a buer nga
sorvekena gie nge kien simi pout eie kesen.

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Marko 6:45-52)

16 Ma sireivreiv seserigo sien te, ken sar madar tovtov gi
nga peuk i koen.
17 Gi nga so kesie mi galeu nge tsourarak simi barateis
rakot i Kapernaum. Mi ngingi a te nga tsibour eiekesen e
Iesu a kap ngas nga vorota gie.
18 Samo, mi mour ngeisngeis a nga tsour ma mi barateis
a te nga vakaek nge sireir.
19 Sien gi ta nga vuruos ngan mi galeu rakot malan va mi
napaririem o, mi napaririem pouts kes bu kilomita, gi nga
pare e Iesu a nga veis i popon mi barateis nge beit vatavatat
simi galeu, ma gi nga motou beitsak.
20 Eiekesen a nga oeng segie, “Arie eou mo. Kian va nga
ta motou.”
21 Ma gi nga res nia kerie nemei i popon mi galeu, ma puk
lalapus mi galeu a te nga tsaer simi korot gi ta nga lalaro
rakot en.

22 Simi ra vemusurie te, ian mi bineit gi ta nga mon simi
bienengeiv ka nikot simi barateis ivie mi galeu ta nga tsuk
en, gi nga vodonomie va mi galeu kes mo a nga mon en ian,
ma gi nga vodonomie buer va e Iesu a kap nga ka meie ken
sar madar tovtov, eiekesen ken sar madar tovtov mo gi nga
tsuk.
23 Bu galeu mene kovuni i Tiberias gi nga me tsaer i
babaren ian mi korot ivie gi ta nga nganie en mi tsoik i
muir sien mi Nguts tate nga vuot kalei ngan.
24 Io, sien mi bineit gi ta nga pare va e Iesu ma ken sar
madar tovtov gi kap nga mon, gi nga ka ian sibu galeu nge
rakot i Kapernaum nia nesie e Iesu.

E Iesu eie mi tsoik ni tino

25 Io, gi nga tsaer i Kapernaum. Ma sien gi tate nga
vorotan e Iesu, gi nga pevien sien, “Vavvasengei, venenges
e nemei en ne?”
26 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga. Nga
lalaron nia vorota iou surie nga ta nga nganie bu tsoik nge ti,
kap va surie nga ta nga pare bu totourlekier ni vovokudier.
27 Kian va nga ta tsatsang surie mi nginonginou ian ta tsak
tuvuon, eiekesen surie mi nginonginou ian ta terie mi tino
rovoriu. Ine mi nginonginou, e Natuon mi Ka ta terie senga,
simi vunan e Raban mi Tam, a te nga tourtelekiran va eie
ta tsana ine mi tsientsang.”
28 Io, gi nga vosuoreie, “Misa gei ta ngas tsana va gei
ta mang tsana bu tsientsang e Raban ta lalaron va gei ta
tsana?”
29 E Iesu a nga kuil nama nge pevien, “Mi tsientsang e
Raban ta lalaron va nga ta tsana arie ine. Nga ta vodovodon
tuktuk mo seie ian tate nga turan.”
30 Io, gi nga pevien, “Mi sana totourlekier ni vovokudier e
ta tsana va gei ta mang pare nge vodovodon tuktuk sevoi?
Misa e ta tsana?
31 Bu tubugiet gi nga nganie mi manna simi beir, malan
mi Pakpak Leong ta pevien, ‘A nga terie mi tsoik kovuni
simi rangit nia nganie.’ ”
32 E Iesu a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Kap va
e Moses eie a nga terie senga mi tsoik kuvu simi rangit,
eiekesen e Tamoung arie eie a terie senga mi tsoik tuktuk
kuvu simi rangit.
33 Ian mi tsoik va e Raban ta terie, eie a kuvu simi rangit
ma a terie mi tino simi mangmagoso enaenamon.”
34 Ma gi nga pevien, “Mi Nguts, terie segei ian mi tsoik
sibu ra kokouk.”

6:31 EXO 16:4; NEH 9:15; PSA 78:24,25

35 Io, e Iesu a nga pevien segie, “Eou mi tsoik ni tino.
Eie ese ta nemei seou ta kap ba buer vitor. Ma eie ese ta
vodovodon tuktuk seou ta kap ba buer moruo.
36 Eiekesen malan o tate nga oeng senga, nga te dengarie
iou eiekesen nga kap vodovodon tuktuk.
37 Egie ese e Tamoung ta terie seou gi ta nemei seou. Ma
eie ese ta nemei seou, o ta kap ba buer matokeran,
38 simi vunan O nga nemei kuvu simi rangit nia vemusurie
ken lalaron Eie ese ta nga tura Iou, kap va nia vemusurie
kong lalaron.
39 Ma ine ken lalaron eie ese ta nga tura iou, va o ta kap
rivie ka mei segie kokouk tate nga terie seou, eiekesen o ta
ngas vatoa gie simi ra vekvekitip.
40 Mi lalaron se Tamoung a malan ne, eie ese ta dengarie
mi Nout nge vodovodon tuktuk sien, ta suvuon mi tino
rovoriu ma o ta vatoa simi ra vekvekitip.”

41 Io, bu Iuda gi nga vakaek nge nama palan surie Eie,
simi vunan a nga pevien, “Eou mi tsoik ian ta nga kuvu
simi rangit.”
42 Ma gi nga pevien, “Ine mi ka arie e Iesu e natuon e
Iosep, va gerek? Giet telekiran e taman ma e kinan. Ma
surie misa ta si pevien va a nga kuvu simi rangit?”

43 E Iesu a nga kuil nama, “Kian va nga ta nama palan i
kotubunga kesenga.
44 Kap ka mei a oit nia nemei seou sien va mi Tam ese ta
nga tura iou ta kap kir nemei ngan seou. Ma o ta vatoa simi
ra vekvekitip.
45 Mi Pakpak Leong a pevien ne, ‘E Raban ta veseveie bu
mei kokouk.’ Eie ese ta rongomie mi namanien e Tamoung
nge por sinavei sien, ta nemei seou.
46 Kap ka mei a te nga pare mi Tam, eiekesen eie mo ese
ta nga kuvu se Raban arie eie a nga pare mi Tam.
47 O oeng tuktuk senga. Eie ese ta vodovodon tuktuk tate
suvuon mi tino rovoriu.
48 Eou mi tsoik ni tino.
49 Bu tubunga gi nga nganie mi manna simi beir, eiekesen
gi nga maet.
50 Eiekesen ine arie mi tsoik ta nga kuvu simi rangit. Ma
eie ese ta nganie, ta kap maet.
51 Eou mi tsoik ta tino ian ta nga kuvu simi rangit. Sien
va ka mei ta nganie ine mi tsoik, ta tino rovoriu. Ma ine
mi tsoik eie mi pientsiung ian o ta terie va mi mangmagoso
enaenamon ta mang suvu tino.”

6:45 ISA 54:13

52 Io, bu Iuda gi te nga vevengeis nge nama i kotubugie
kesegie. “Ine mi ka, vasa ta terie ven mi pientsien va giet ta
nganie?”
53 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga. sien va
nga ta kap nganie mi pientsien e Natuon mi Ka nge unumie
mi daran, nga ta kap suvuon mi tino i aronga.
54 Eie ese ta nganie mi Pientsiung nge unumie mi Daroung
a suvuon mi tino rovoriu ma o ta vatoa simi ra vekvekitip.
55 Surie mi Pientsiung eie mi nginonginou tuktuk, ma mi
Daroung eie mi kepineits tuktuk nia un.
56 Eie ese ta nganie mi Pientsiung nge unumie mi
Daroung, a tino seou ma eou o tino seie.
57 E Tamoung ese ta tino, a nga tura iou. Ma O tino simi
vunan mi Tam a terie mi tino seou. Io, eie ese ta nganie iou,
ta tino buer simi vunan o terie mi tino seie.
58 Ine arie eie mi tsoik ta nga kuvu simi rangit, a kap nga
malan mi manna ian bu tubunga gi ta nga nganie, eiekesen
gi nga maet. Eie ese ta nganie ine mi tsoik, ta tino rovoriu.”
59 E Iesu a nga vuotongie ine mi nama sien ta nga
vavasengei i aron mi vona rengeir sibu Iuda i Kapernaum.

Palan ken sar madar tovtov gi nga murien veie e Iesu

60 Palan ken sar madar tovtov gi nga rongomie ine nge
pevien, “Ine mi vinasengei a ngeisngeis beitsak. Ese a oit
nia katsep sien?”
61 E Iesu a te nga telekiran va gi te nga nama palan
surie ine, ma a nga pevien segie, “Vasa, ine bu nama a me
vokorongie kenga sar vienviendon?
62 Sien va nga ta pare e Natuon mi Ka ta kien simi korot
ta nga kuvu en vourvour, vasa nga ta ven?
63 Mi Moromoruo Tamat a ko terie mi tino. Mi ngesenge-
sien mi ka a tuvuon rovoriu. Ine bu nama o ta vokokotie
senga, a kuvu simi Moromoruo ian ta terie mi tino.
64 Eiekesen kavo mei senga gi kap vodovodon tuktuk.” E
Iesu a nga vakokoit malan ine simi vunan a te nga muna
telekiran ese segie gi kap nga vodovodon tuktuk, ma ese va
ta nga roev terie.
65 Ma a nga pevien, “Ine arie mi vunan, o nga pengan
senga va kap ka mei ta oit nia nemei seou sien va mi Tam
ta kap tor ngan.”
66 Surie ine mi vunan, palan ken sar madar tovtov e Iesu
gi nga muer sorvekenan ma gi kap nga nomeie ba buer.
67 Io, e Iesu a nga vosuoreie mi sinangavur kes ma luo bu
madar tovtov, “Ma enga buer nga te lalaro sorvekena iou?”
68 E Simon Petro a nga kuil nama sien, “Mi Nguts! Gei ta
ba rakot se ese? Evoi e suvuon bu nama simi tino rovoriu.

69 Gei vodovodon tuktuk nge telekiran va evoi ken Ka
Tamat e Raban.”
70 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, o kap nga vile nga, mi
sinangavur kes ma luo? Eiekesen mi mei kes senga eie mi
moromoruo tsak!”
71 (A nga vakokoit surie e Iudas e natuon e Simon Iskariot,
surie eie mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu
madar tovtov, ma eie va ta ba nga roev terie e Iesu.)

7

E Iesu a nga rakot simi Nginou sibu Papael

1 I muir sien ne, e Iesu a nga veis veriris i Galili, ma a kap
nga lalaro veis ka i Iudea simi vunan bu Iuda gi nga rorois
nia kenvamate.
2 Eiekesen sien mi Nginou nia barabaramatan bu Papael
sibu Iuda tate nga beit vatavatat,
3 bu kasien gi nga oeng sien, “Veis sorvekenan ine mi
korot nge rakot i Iudea, terengien ke sar madar tovtov gi
ta mang pare bu kepineits ni vovokudier e ta tsana.
4 Kap ka mei a ko tsang muningan bu kepineits sien va ta
lalaron va bu mei kokouk gi ta telekiran misa ta tsana. Sien
va e ta oit nia tsana ine bu kepineits, vasanga no kese simi
mangmagoso enaenamon.”
5 Misasien egie bu kasien, gi kap nga vodovodon tuktuk
sien buer.
6 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Kong keipkepide ra a kap
ngas beit, eiekesen senga, bu suasua keipkepide ra a kalei
mo.
7 Mi mangmagoso enaenamon a kap oit nia karto nga,
eiekesen a karto iou simi vunan o vavatei katsep ngan va
mi sana ta tsana a tsokor.
8 Nga ta rakot simi nginou. Eiekesen eou o kap ngas oit
nia rakot simi nginou, simi vunan kong keipkepide ra a kap
ngas beit oit.”
9 A nga vokokotie ine bu nama, ma a nga mon i Galili.
10 I murien bu kasien gi tate nga rakot simi nginou, eie
buer a nga veis, kap va i matan bu mei, eiekesen a nga veis
mumuningei mo.
11 Io, simi nginou, bu Iuda gi nga vor ve dendeng nge
virevirei ngan, “Iva ngan ian mi ka?”
12 I kotubuon mi bineit gi nga vor ve virevirei menemenen
surie. Bu mei mene gi nga pevien, “Eie mi banga ka.” Ma
bu mei mene gi nga pevien, “A kap, a mono bitie mi kulou.”
13 Eiekesen kap ka mei a nga vokokotie ka nama surie eie i
matan mi lobaram simi vunan gi nga motovan bu muomuo
sibu Iuda.

E Iesu a nga vavasengei simi Nginou

14 Simi ra i kotubuon mi nginou, e Iesu a nangba nga
rakot i mararan mi Vona rengeir leong ma a nga vakaek
nge vavasengei.
15 Bu Iuda gi nga kudier nge virei, “Ine mi ka vasa a nga
suvu venengan ine mi suada sinavei, sien a kap nga mon si
ka vinasengei?”
16 E Iesu a nga kuil nama, “Kong vinasengei kap va seou
keseung, eiekesen a kovuni seie ese ta nga tura iou.
17 Sien va ka mei ta res nia tsang vemusurie ken lalaron
e Raban, eie ta ba telekiran va kong vinasengei a kovuni se
Raban o, a kovuni seou keseung.
18 Egie ese gi ta vokokotie bu namanigie kesegie, gi tsana
nia suvuon mi tietienengei segie kesegie. Eiekesen Eie ese
ta tsatsang nia tienengan mi Mei ese ta nga turan, Eie mi
tuktuk ma a kap ka binit a mon seie.
19 E Moses a nga terie senga mi vinuor, va gerek? Eiekesen
kap ka mei senga a vemusurie. Surie misa nga ta lalaro
kenvamate iou?”
20 Mi bineit gi nga kuil nama, “Mi tsaka moromoruo a
tsegerie no. Ese a lalaro kenvamate no?”
21 E Iesu a nga kuil nama segie, “O nga tsana mi kepineits
ni vovokudier kes, ma enga kokouk nga te kudier beitsak.
22 E Moses a nga terie mi vinuor senga va nga ta ngas
vavaroup. (Si man tuktuk a kap nga kovuni se Moses,
eiekesen simi tubunga.) Io, arie mi vunan nga ko varapuo
bu natu madar simi Rangi Minaes.
23 Io, misasien simi Rangi Minaes, nga ta ngas varapuo ka
natu madar terengien va nga ta kap mang pop vuturungie
mi Vinuor se Moses. Ma surie misa nga ta petseir veie iou
va o vatoa vuruvan ine mi ka simi Rangi Minaes?
24 Kian va nga ta vuortie ka mei vemusurie ken baiden-
deng, eiekesen nga ta ngas vuortie vemusurie misa ta
tuktuk.”

Arie e Iesu, mi Messia?

25 Io, bu mei mene kovuni i Ierusalem gituo nga virei,
“Vasa, a kap va arie mi ka gi ta lalaro kenvamate?
26 Pare, a vakokoit i matan mi lobaram eiekesen gi kap
vokokotie ka nama sien. Tavakier bu muomuo gi te katsep
va eie mi Messia nieng?
27 Eiekesen giet telekiran va ine mi ka a kovuni ivie.
Eiekesen sien va mi Messia ta nemei, kap ka mei ta telekiran
va eie a kovuni ivie.”
28 E Iesu a ngas nga vavasengei i mararan mi Vona rengeir
leong, samo a nga koup pevien, “Io, nga telekira iou, ma nga

telekiran va Eou kovuni ivie. O kap mon en ne surie kong
lalaron. Eiekesen eie ese ta tura iou, eie a tuktuk. Nga kap
telekiran,
29 eiekesen o telekiran simi vunan Eou o kovuni seie ma
eie a nga tura Iou."

30 Sien ta nga pevien ne, gi nga lalaro rakopie. Eiekesen
kap ka mei a nga konon nia rakopie, simi vunan ken
keipkepide ra a kap ngas nga beit.
31 Eiekesen palan mi kulou simi bineit gi nga vodovodon
tuktuk sien nge pevien, "Sien va mi Messia va ta beit, ta kap
oit nia tsana kavo totourlekier ni vovokudier palan rio ine
mi ka, nge?"

32 Bu Parisaio gi nga rongomie mi bineit gi ta nga
vevemisir ngan ine bu kepineits surie e Iesu. Samo bu prist
leong ma bu Parisaio gi nga turan mi kulou nennei simi
Vona rengeir leong nia ra rakopie.

33 E Iesu a nga pevien, "O ta kap mon potaram meie nga
ma samo o ta muerengei rakot se ese ta nga tura iou.
34 Nga ta nesie iou eiekesen nga ta kap so vorota iou, ma
ivie va o ta mon en, nga ta kap oit nia nemei en."

35 Bu muomuo sibu Iuda gi nga veveoeng i kotubugie,
"Ivie ine mi ka a vodon nia rakot en va giet ta kap oit nia
vorotan? Tavakier nieng eie ta rakot sibu taon sibu Grik
ivie kegiet sar kulou gi ta mon en nge ra vavasengei sibu
Grik?
36 A pevien, 'Nga ta nesie iou eiekesen nga ta kap vorota
iou, ma ivie o ta mon en, nga ta kap oit nia nemei en.' Misa
man vuevue ine ken nama?"
37 Simi ra vekvekitip, eie mi ra leong ine simi nginou,
e Iesu a nga tamtuir nge koup pevien, "Sien va ka mei a
moruo eie ta ngas nemei seou.
38 Io, eie ese va ta vodovodon tuktuk seou ta ngas me un
simi vunan mi Pakpak Leong a pevien, 'Bu kakada simi da
nian mi tino ta so rovotsour kovuni i aron.' "
39 E Iesu a nga vokokotie ine mi nama surie mi Moro-
moruo Tamat, ian egie ese gi ta nga vodovodon tuktuk sien
va gi ta ba nga so suvuon. Tuir oit ian simi ra e Raban a
kap ngas nga terie mi Moromoruo Tamat simi vunan e Iesu
a kap ngas nga suvuon man matvinavaso.

40 Sien mi kulou mene gi ta nga rongomie ine ken nama,
gi nga pevien, "A tuktuk, ine mi ka eie mi Propet."

41 Bu mei mene gi nga pevien, "Eie mi Messia."

Eiekesen bu mei mene ngas buer gi nga pevien, "Mi
Messia ta kap oit nia kovuni i Galili, va gerek?

42 Vasa, mi Pakpak Leong a kap pevien va mi Messia ta
tubunien e Davit ma ta kuvu i Betilem simi taon ivie e Davit
ta nga mon en?”
43 Io, mi vinekopot a nga mon i kotubugie surie e Iesu.
44 Bu mei mene gi nga lalaro rakopie, eiekesen kap ka mei
a nga rakopie.

Bu muomuo sibu Iuda gi kap nga suvuon mi vodovodon tuktuk

45 Sien mi kulou nennei simi Vona rengeir leong gi ta nga
muerengei, bu prist leong ma bu Parisaio gi nga vosuoreie
gie, “Surie misa nga ta kap kerie nemei ngan?”
46 Mi kulou nennei gi nga kuil nama, “Kap ngas ka mei a
nga vakokoit malan ine mi ka ta vakokoit.”
47 Bu Parisaio gi nga oeng balapoik, “Vasa, a te bitie nga
buer?
48 Vasa, ka mei segei bu muomuo ni vuor o, bu Parisaio a
vodovodon tuktuk sien, nge?
49 Ine mi bineit gi kap katsep si ka puk sibu vinuor se
Moses, io, gi mon i pakien ken sinubirei e Raban.”
50 E Nikodemo, ese ta be nga muna rakot se Iesu ma eie
mi meinmenigie bu Parisaio, a nga virei,
51 “Kegiet vinuor a kap sunurie nia votorosie ka mei sien
va giet ta kap ngas muna rongomie misa ta nga tsana, va
gerek?”
52 Gi nga kuil nama, “Arie evoi buer kovuni i Galili, nge?
Menisan mi Pakpak Leong nge vorotan va kap ka propet ta
kovuni i Galili.”
53 Ma gi nga muerengei rakot si kegi sar vonuo.

8

Mi vevien simi sinavei nia rei puer

1 Io, gi nga muerengei, eiekesen e Iesu a nga rakot simi
Pout i Oliv.
2 Tsourvovo, a te buer nga vo beit simi Vona rengeir leong.
Ma mi kulou kokouk gi nga me viririsie. Ma a nga mogos
ma a nga tsuok vakaek nge vavasengei segie.
3 Ma bu vavvasengei simi vinuor ma bu Parisaio gi nga
kerie nemei ngan mi vevien ese gi ta nga rakopie sien ta nga
tsana mi sinavei nia rei puer. Ma gi nga voturie i matan mi
lobaram.
4 Ma gi nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, ine mi vevien gi
te rakopie simi keipkepide ra ta nga tsana mi sinavei nia rei
puer.

7:53 Mi pakapaka rorou kebeir gi ta nga vataro nge riem simi namani Grik muomuo ngas te, a kap suvuon bu kitsip se Ioanes 7:53 - 8:11.

5 Simi vinuor se Moses a nga oeng ngeisngeis va giet ta
toem vamate bu suada vevien malan ine. Ma evoi, vasa ke
vienviendon?”
6 Gi nga vakokoit ven ne nia ruom tsang nama se Iesu va
gi ta mang vepitsie ngan ka kepineits.

Eiekesen e Iesu a nga tsologout nge vavataor ngan mi
pitsipitsiriman simi kaber.
7 Sien gi ta ngas nga tsue va ta nga kulie ka nama, a nga
tsuok tamtuir ma a nga pevien segie, “Sien va ka mei senga
a ketseketseng simi sinavei tsokor, eie ta muna tome ngan
ka vout ine mi vevien.”
8 Ma a te buer nga tsologout nge vavataor simi kaber.

9 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga veis pats vo kes,
vakaek sibu komois, tuir oit e Iesu kesen mo a te nga mon
meie mi vevien ta ngas nga tuir ian en.
10 E Iesu a nga tsuok tamtuir nge vereie mi vevien,
“Vevien, ivanga gie te? Ka mei segie a votorosie no?”

11 Ine mi vevien a nga kuil nama, “Ka leong, a kap ka
mei.”
Io, e Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap votorosie no.
Veis. Ma kian va e ta tsana te buer ka sinavei tsokor.”

Ken vinavatei vavakatsep e Iesu a tuktuk

12 Io, e Iesu a nga vakokoit te buer sibu Parisaio, “Eou man
Berber mi mangmagoso enaenamon. Eie ese ta vemusurie
iou, ta kap veis simi ngingi eiekesen ta suvuon man Berber
mi Tino.”
13 Bu Parisaio gi nga pevien sien, “E vavatei katsep ngan
evoi kese. Ke vinavatei vavakatsep a kap tuktuk.”

14 E Iesu a nga kuil nama, “Misasien o ta vavatei katsep
ngan eou keseung, kong vinavatei vavakatsep a tuktuk simi
vunan o telekiran ivie o nga kuvu en ma ivie o ta rakot en.
Eiekesen enga nga kap telekiran ivie o nga kuvu en, ma ivie
o ta rakot en.
15 Nga ko vuortie iou ngan mi sinavei simi kaber, eiekesen
eou o kap vuortie ka mei.
16 Eiekesen sien va o ta vuor, kong sinavei nia vuor a
tuktuk simi vunan a kap va eou mo o vuor, eiekesen o vuor
meie mi Tam ese ta nga tura iou.
17 Gi nga vataro si kenga vinuor buer va sien va ka ba
mei luo guor ta vavatei katsep ngan mi nama kes, keguor
vinavatei vavakatsep a tuktuk.
18 Eou o vavatei katsep ngan eou keseung, ma mi Tam ese
ta nga tura iou a vavatei katsep nge iou.”

19 Io, gi nga virei, “Iva ngan e tama?”

E Iesu a nga kuil nama, “Nga kap telekira iou ma e
Tamoung. Sien va nga nga telekira iou, va nga telekiran
buer e Tamoung.”
20 E Iesu a nga vokokotie ine bu nama sien ta ngas nga
vavasengei i babaren mi korot teteir lakep i aron mi Vona
rengeir leong. Eiekesen kap ka mei a nga rakopie simi
vunan ken keipkepide ra a kap ngas nga beit.
21 Ma e Iesu a te buer nga pevien segie, “O ta veis
sorvekena nga ma nga ta nesie iou ma nga ta maet meie
ngan kenga sar sinavei tsokor. Ivie o ta rakot en, nga ta kap
oit nia rakot en.”
22 Ma bu Iuda gi nga pevien, “Vasa, eie ta kenvamate eie
kesen? Arie mi vunan nieng a pevien va giet ta kap oit nia
rakot ivie ta rakot en?”
23 E Iesu a nga pevien segie, “Enga nga kovuni i keim ma
eou o kovuni die i kur. Enga mi kuoluon mi kaber, eiekesen
eou kap.
24 Arie mi vunan o ta pevien senga va nga ta maet meie
ngan kenga sar sinavei tsokor. Simi vunan sien va nga ta
kap vodovodon tuktuk va eou arie Eie, nga ta maet meie
ngan kenga sar sinavei tsokor.”
25 Io, gi nga vereie, “Evoi ese?”
E Iesu a nga kuil nama, “Eou eie ese o ta nga pengan senga
vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
26 O suvuon palan bu kepineits nia vakokoit surie nga
ma nia oeng subira nga. Eiekesen Eie ese ta nga tura iou
a tuktuk ma misa o ta rongomie seie, o vokokotie simi
mangmagoso enaenamon.”
27 Gi kap nga telekiran va e Iesu a nga vokokotie mi Tam
segie.
28 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Simi ra va nga tate tsuok
terie i kur e Natuon mi Ka simi koitskoits, nga ta telekiran va
eou arie Eie. Ma nga ta telekiran va o kap tsana ka kepineits
vemusurie kong lalaron, eiekesen o vokokotie mo misa e
Tamoung ta nga veseveie iou ngan.
29 Ma eie ese ta nga tura iou, a mon meie iou. A kap nga
tsupuk rivie iou, simi vunan o ko munu tsana misa ta varese
Eie.”
30 Palan bu mei gi ta nga rongomie ine bu kepineits, gi
nga vodovodon tuktuk sien.

Bu Natuon e Abaraam

31 Io, e Iesu a nga oeng segie bu Iuda gi ta nga vodovodon
tuktuk seie, “Sien va nga ta por vangvangasie mi namani-
ung, enga kong sar madar tovtov tuktuk,
32 ma nga ta telekiran mi tuktuk, ma mi tuktuk ta vara
ketseketseng nge nga.”

33 Gi nga kuil nama, “Egei bu tubuon e Abaraam ma gei
kap ngas petspets si ka mei. Vasa e si pevien va gei ta ba
ketseketseng?”
34 E Iesu a nga kuil nama segie, “O oeng tuktuk senga. Eie
ese ta tsana mi sinavei tsokor, eie a petspets simi sinavei
tsokor.
35 Mi petspets a kap oit va ta ba tsorubeit mi meinmenien
ken tietie man ka leong. Eiekesen mi nout ta mon mi
meinmenien ken tietie sibu ra bu ra.
36 Io, sien va mi Nout ta vara ketseketseng nge nga, nga ta
ketseketseng tuktuk.
37 O telekiran va enga bu tubuon e Abaraam. Eiekesen nga
lalaron nia kenvamate iou, simi vunan kap man ka korot mi
namaniung sibu aronga.
38 O vokokotie misa e Tamoung ta nga vasangan seou.
Eiekesen enga nga tsana misa nga ta nga rongomie se
tamanga.”
39 Ma gi nga kuil nama sien, “E Abaraam eie e tamagei.”
E Iesu a nga pevien segie, “Sien va enga bu natuon e
Abaraam, nga ta tsana misa eie ta nga ko tsana.
40 Eiekesen ine, nga lalaro kenvamate iou, misasien o te
vokokotie mi tuktuk ian o ta nga rongomie se Raban. E
Abaraam a kap nga tsana ka sinavei malan ine.
41 Nga ko tsana misa e tamanga ta ko tsana.”
Ma gi nga kuil nama, “A kap va egei bu natu tenei. E
Raban ngas arie eie e tamagei.”

Bu natuon mi kovan bu tsaka moromoruo

42 E Iesu a nga oeng segie, “Sien va e Raban eie e tamanga,
va nga nga lalaro iou, simi vunan o nga nemei senga kovuni
se Raban ma ine o mon ine. O kap nga nemei vemusurie
kong lalaron keseung, eiekesen e Raban a nga tura iou.
43 Surie misa nga ta kap katsep simi sa o ta vokokotie?
Simi vunan nga kap oit nia rongomie mi namaniung.
44 Enga se tamanga, mi kovan bu moromoruo tsak, ma
nga ko lalaro vemusurie ken lalaron e tamanga. Vakaek
simi tsuoktsuok vakaek eie mi ka kenken ma a kap nga ko
mon simi bienengeiv simi tuktuk, simi vunan kap ka tuktuk
a mon seie. Sien ta vokokotie ka binit, a tsana ine vemusurie
mi sinavien, simi vunan eie mi ka bitbit ma e taman bu binit
kokouk.
45 Eiekesen, o vokokotie mi tuktuk. Arie mi vunan nga
kap vodovodon tuktuk seou!
46 Ese senga a oit nia vara tuktuk nge iou va o suvu sinavei
tsak? Sien va o vokokotie mi tuktuk, surie misa nga ta kap
vodovodon tuktuk seou?

47 Eie ese se Raban, a rorong si ken sar nama e Raban. Ma
enga nga kap rorong sien, simi vunan enga a kap va enga
se Raban.”

E Iesu ma e Abaraam

48 Bu Iuda gi nga kuil nama nge oeng sien, “Vasa, a kap
duis va gei ta pevien va evoi mi kangi Samaria ma mi tsaka
moromoruo a te tsegerie no?”
49 E Iesu a nga kuil nama, “O kap suvuon ka tsaka
moromoruo. Eiekesen o mangaran e Tamoung, ma enga
nga mugumitsa iou.
50 O kap nesie ka kepineits nia tienenge iou keseung.
Eiekesen mi Ka ese ta nesie ine mi tietienengei a mon. Ma
eie ta vuor.
51 O oeng tuktuk senga. Eie ese ta vemusurie mi
namaniung ta kap ba maet.”
52 Ma bu Iuda gi nga oeng sien, “Ine gei te telekiran va e
suvuon mi tsaka moromoruo! E Abaraam a te nga maet, ma
bu propet buer. Eiekesen evoi e pevien va sien va ka mei ta
vemusurie mi namani, eie ta kap ba maet.
53 Nge kia va evoi e tsiroup rio e Abaraam e tamagei ese
ta nga maet? Ma bu propet buer gi te nga maet. Nge kia va
evoi ese?”
54 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va o ta tienenge iou
keseung, mong matvinavaso eie mi kepineits tuvuon. E
Tamoung ese nga ta ko pevien va manga Raban, a tienenge
iou.
55 Nga kap ngas telekiran, eiekesen eou mo o telekiran.
Sien va o ta pevien va o kap telekiran, o ta tsorubeit mi ka
bitbit mala nga. Eiekesen o telekiran Eie nge vemusurie mi
Namanien.
56 E tamanga e Abaraam a nga res sien ta nga vodon va
ta nga dengarie kong rangi bineit. A nga dengarie ma a nga
res.”
57 Io, bu Iuda gi nga oeng sien, “A kap ngas sinangavur
napaririem ke sar avareit ma e te nga pare e Abaraam?”
58 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga. I muan
gi ta nga kava e Abaraam, Eou o mon!”
59 Io, gi nga tsuok vout nia tomerie, eiekesen e Iesu a nga
ku menen nge sorvekenan mi Vona rengeir leong.

9

Mi ka ta nga kael ngas te si ken kienakav

1 Sien e Iesu tate nga vor ve veisveis, a nga pare mi ka ta
nga kael ngas te sien gi ta nga kava.
2 Ken sar madar tovtov gi nga vereie, “Vavvasengei, se ese
ken sinavei tsokor va ine mi ka ta nga kael ngas te si ken

kienakav? Ken sinavei tsokor eie kesen o, keguor sinavei
tsokor e kinan ma e taman?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “A kap va a vunan simi sinavei
tsokor se kinan o, se taman o, seie kesen. Eiekesen ine a
nga tsorubeit, terengien va ken tsientsang e Raban ta mang
so tsorubeit vasvas seie.
4 Giet ta ngas tsana ken tsientsang eie ese ta nga tura iou
sien ta ngas sisiat. Mi kati ta ra nemei va ka mei ta kap ba
oit nia tsatsang.
5 Sien o ta ngas mon simi mangmagoso enaenamon, eou
man Berber mi mangmagoso enaenamon.”
6 I muir sien ta nga vokokotie ine, e Iesu a nga kinouts
simi pier ma a nga lakie mi kinouts meie ngan mi pier, ma
a nga poro nge mirie ngan ba katsomatan ine mi kael.
7 Ma a nga oeng sien, “Veis nge ra suruvie ba katsomata
simi matada i Siloam (Man vuevue ine mi as, va ‘Turan’).”
Io, ine mi kael a nga ra suruvie ba katsomatan ma a nga oit
nia dedeng nge muerengei.
8 Bu palapalan ma mi kulou gi ta nga ko dengarie muomuo
ta nga ko vor nono kepineits, gi nga virei, “Ine kap va arie
eie mo mi ka ta nga ko mogos nge vor nono kepineits?”
9 Bu mei mene gi nga pevien, “Arie eie mo.”
Eiekesen bu mei mene gi nga pevien, “A kap, kap va eie.
A mat malan mo ian mi kael.”
Eiekesen ine mi ka ta be nga kael a nga tsue nge pevien,
“Arie eou be mo ian mi ka.”
10 Ma gi nga vereie, “Vasa e ven ine, ma e nangba
dedeng?”
11 A nga kuil nama segie, “Mi ka mi asan e Iesu a nga lakie
mi pier meie mi kientsuon nge mirie ngan ba katsomatoung
ma a nga tura iou nia ra suruvie simi matada i Siloam. Io,
o nga ra suruvie ma o nangba nga oit nia dedeng.”
12 Gi nga vereie, “Ivangan eie?”
Ma a nga kuil nama, “O kap telekiran.”

Bu Parisaio gi nga virei petise surie mi vavato

13 Ma gi nga kerie ine mi ka ta be nga kael muomuo rakot
sibu Parisaio.
14 Mi ra e Iesu ta nga tsana ine mi pier nge vakalaie ine
mi kael arie mi Rangi Minaes.
15 Ma bu Parisaio gi nga vereie te buer vasa a nangba nga
oit nia dedeng ven. Ma a nga oeng segie, “A nga poro bu
pier nge terie siba katsomatoung ma o nga ra suruvie ma
ine o nangba oit nia dedeng.”
16 Io, bu mei mene segie bu Parisaio, gi nga pevien, “Mi ka
ine, kap va eie kuvu se Raban simi vunan a kap mangaran
man vinuor mi Rangi Minaes.”

Eiekesen bu mei mene segie gi nga pevien, “Vasa ta ven va
ka mei tsokor ta tsana bu suada totourlekier ni vovokudier
malan ine?” Samo mi vinekopot a nga mon i kotubugie.

17 Ma bu Parisaio gi te buer nga vereie ine mi kael,
“Vasa e ta pevien ngan ine mi ka sien a tsang vakalaie ba
katsomata?”

Ma a nga kuil nama, “Eie mi propet.”

18 Bu muomuo sibu Iuda gi kap ngas nga vodovodon
tuktuk va ine mi ka ta nga kael muomuo ma ine a te oit
nia dedeng, tuir oit gi nga kukuo e kinan meie e taman,

19 ma gi nga vereie guor, “Ine arie e natungado? Ngado
pevien va a nga kael ngas te si ken kienakav. Ma vasa a ven
ine a te dedeng?”

20 Io, e taman meie e kinan guor nga kuil nama, “Gor
telekiran va eie e natugor. Ma gor telekiran va e kinan ta
nga kava a te nga kael.

21 Eiekesen gor kap telekiran vasa a ven ma ine a te oit
nia dedeng. Ma gor kap telekiran va ese a tsang vakalaie
ine ba katsomatan. Nga ta vereie eie. A te leong oit, ma a
oit nia kuil nama eie kesen!”

22 E kinan meie e taman guor nga pevien ne simi vunan
guor nga motovan bu muomuo sibu Iuda. Gi te nga kubutsie
mi nama nge sunurie va eie ese ta vakokoit katsep ngan va
e Iesu eie mi Messia, gi ta matokeran si kegi vona rengeir.

23 Arie mi vunan e taman meie e kinan guor nga vakokoit
ven ne, “A te komois oit. Nga vereie.”

24 Mi keipkepide ra ta vuluo ngan gi nga kukuo ine mi ka
ta be nga kael muomuo nge oeng sien, “Pengan mi tuktuk i
matan e Raban. Gei telekiran va ine mi ka eie mi ka tsokor.”

25 Ine mi ka a nga kuil nama, “O kap telekiran va eie mi
ka tsokor o, kap. Mi kepineits kes mo o telekiran, muomuo
o nga kael, eiekesen ine o te dedeng!”

26 Io, gi nga vereie, “Mi sana ven a te tsana sevoi? Vasa a
tsang vakalaie venengan ba katsomata?”

27 A nga kuil nama, “O te muna pengan senga. Ma nga kap
rorong. Surie misa nga ta lalaro rongomie te buer? Tavakier
enga buer nga lalaro tsorubeit ken sar madar tovtov, nge?”

28 Ma gi nga oeng vatsakatie nge pevien, “Arie evoi ken
madar tovtov! Eiekesen egei ken sar madar tovtov e Moses!

29 Gei telekiran va e Raban a nga vakokoit se Moses,
eiekesen gei kap telekiran ivie ine mi ka a kuvu en!”

30 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Ine mi kepineits a
kekineits. Nga kap telekiran ivie a kuvu en, eiekesen a tsang
vakalaie ba katsomatoung!

31 Giet telekiran va e Raban a kap ko rorong si ka mei
tsokor. A ko rorong mo sibu mei gi ta mangaran nge tsana
misa ta lalaron va gi ta tsana.
32 Vakaek si man tsuoktsuok vakaek ine mi mangmagoso
enaenamon, kap ka mei giet nga rongomie va a nga tsang
vakalaie ka kael ta nga kael ngas te sien gi ta nga kava.
33 Sien va e Raban a kap nga turan ine mi ka, va a kap oit
nia tsana ka kepineits."
34 Gi nga kuil nama sien, "Gi nga kava no simi sinavei
tsokor. Ma e lalaro vavasengei segei?" Io, gi nga matokeran
simi vona rengeir.

Mi kael simi moromoruo

35 Sien e Iesu ta nga rongomie va gi nga kareir vorotsoruo
ine mi ka, a nga vorotan nge vereie, "E vodovodon tuktuk
se Natuon mi Ka?"
36 Ma ine mi ka a nga kuil nama, "Mi Nguts. Eie ese?
Pengan seou, terengien o ta mang vodovodon tuktuk sien."
37 E Iesu a nga oeng sien, "E te pare, ma arie eie ine, e te
vakokoit meie."
38 Ma ine mi ka a nga pevien, "Mi Nguts, o vodovodon
tuktuk!" Ma a nga rangarie e Iesu.
39 E Iesu a nga pevien, "O nga nemei ine simi mangmagoso
enaenamon nia vuor, terengien va egie ese gi ta kael, gi ta
mang dedeng, ma egie ese gi ta dedeng, gi ta mang kael."
40 Ma bu Parisaio gi ta nga mon meie guor, gi nga
rongomie ine ma gi nga vereie, "Vasa, egei buer gei kael?"
41 E Iesu a nga kuil nama, "Sien va nga nga kael, va nga
kap suvu sinavei tsokor. Eiekesen sien nga pevien, 'Gei oit
nia dedeng,' kenga sar sinavei tsokor a ngas mon meie nga."

10

Mi ka nennei sipsip ma ken sar sipsip

1 E Iesu a te buer nga pevien, "O oeng tuktuk senga, eie ese
ta kap rubukien ka simi rumrubukien simi oiroir sibu sipsip
eiekesen ta derak kitip nge rubukien, eie mi ka puerpuer ma
mi ka kenken.
2 Eiekesen eie ese ta rubukien ka simi rumrubukien, eie
mi ka nennei sipsip.
3 Io, mi ka nennei simi rumrubukien ta tsitsivaran mi ka
nennei sipsip, ma bu sipsip gi rong kielala mi inan. Eie a ko
vuotongie bu asagie bu sipsip keskes, ma a ko muonge gie
rovotsour i marar.
4 Sien va ta kir terie ken sar sipsip kokouk i marar, ta
veis muonge gie. Ma bu sipsip gi vemusurie simi vunan gi
telekiran mi inan.

5 Eiekesen gi ta kap vemusurie ka mat tso. Sien va ka mat
tso va ta kukuo gie, bu sipsip gi ta vi ngan, simi vunan gi
kap telekiran mi inan mi mat tso."
6 E Iesu a nga vokokotie ine mi nama puppuo segie,
eiekesen gi kap nga telekiran mi vunan ine mi nama ta nga
vokokotie segie.
7 Io, e Iesu a nga oeng te buer segie, "O oeng tuktuk senga,
eou mi rumrubukien nian bu sipsip.
8 Egie kokouk ese gi ta muo seou, egie bu ka puerpuer ma
bu ka kenken. Eiekesen bu sipsip gi kap nga rongomie bu
inagie.
9 Eou mi rumrubukien. Sien va ka mei ta rubukien ka en
seou, eie ta suvuon mi vavato ma eie ta rubukien rovotsour
ma ta vorotan mi minous.
10 Mi ka puerpuer a nemei mo nia me puer nge ken nge
tsang vatsakatie gie. Eiekesen eou, o nemei, terengien va
gi ta mang suvuon mi tino, io, gi ta suvuon mi tino ian ta
vousvous.
11 "Eou mi banga ka nennei sipsip. Mi banga ka nennei
sipsip a ko terie ken tino surie ken sar sipsip.
12 Eie ese ta tsatsang suri lakep, a kap va eie mi ka nennei
sipsip ian ta taman bu sipsip. Sien va eie ta pare ka kopuen
tso va ta nemei, ta sorvekenan bu sipsip nge vi. Ma mi
kopuen tso ta me keda bu sipsip nge kareir vonuvie gie.
13 Ine mi ka ta vi, simi vunan eie a tsatsang suri lakep mo,
ma a kap vodon puputungie gie bu sipsip.
14 "Eou mi banga ka nennei sipsip. O telekiran kong sar
sipsip, ma kong sar sipsip gi telekira iou,
15 malan mi Tam a telekira iou ma o telekiran mi Tam.
Ma o terie kong tino surie bu sipsip.
16 O suvuon buer bu sipsip mene, ma egie a kap va egie
kovuni ine simi oiroir. O ta ngas kir nemei nge gie buer. Ma
gi ta rongomie mi inoung, ma mi gargar sipsip ta kes mo
ma mi ka nennei ta kes mo.
17 Mi Tam a tovie iou, simi vunan eou o ta terie kong tino
surie va o ta mang por muerngan te buer.
18 A kap ka mei ta por rivie kong tino, eiekesen o terie
kong tino vemusurie kong lalaron. Ma o suvuon mi duis
nia terie, ma o suvuon mi duis nia por muerngan te buer.
Ine arie e Tamoung a nga pevien va o ta ngas tsana malan."
19 Mi vinekopot a nga tsorubeit i kotubuon bu Iuda surie
ine bu nama.
20 Palan segie gi nga pevien, "Mi tsaka moromoruo a te
tsegerie, ma eie a te be. Surie misa nga ta rorong sien?"
21 Bu mei mene gi nga pevien, "Ine kap va bu namanien
mi ka ese ta suvu tsaka moromoruo. Mi tsaka moromoruo
a kap oit nia vakalaie ka kael, va gerek?"

Bu Iuda gi kap nga vodovodon tuktuk

22 Io, si man vura mi tinuong, mi Nginou nia barabara-
matan mi Vatavatamse simi Vona rengeir leong i Ierusalem
a te nga beit.
23 E Iesu a nga veis i mararan mi Vona rengeir leong si
ken korot porpor mour e Solomon.
24 Ma bu muomuo sibu Iuda gi nga me viririsie ma gi nga
vereie, “Vasa ta be potaram ven te va gei ta mon ngan ine
mi vienviendon basbaslieng? Sien va evoi mi Messia, penge
vakatsepa segei.”
25 Ma e Iesu a nga kuil nama segie, “O te pengan senga,
ma nga kap vodovodon tuktuk. Bu tsientsang o ta tsana
simi asan e Tamoung, ine a vavatei katsep ngan senga va
eou ese.
26 Eiekesen enga nga kap vodovodon tuktuk seou, simi
vunan enga kap va kong sar sipsip.
27 Kong sar sipsip gi rongomie mi inoung, ma o telekira
gie, ma gi vemusurie iou.
28 Ma o terie mi tino rovoriu segie, ma gi ta kap ba tsereiv.
Ma a kap ka mei ta rou tsana gie i rimoung.
29 E Tamoung ese ta nga terie gie seou, a tsiroup sibu mei
kokouk. Io, a kap ka mei ta rou tsana gie i napariman e
Tamoung.
30 Eou meie ngan e Tamoung, gor kes mo.”
31 Bu Iuda gi nga tsuokopie bu vunavout te buer nia
tomerie.
32 Ma e Iesu a nga oeng segie, “O te nga vasangan senga
palan bu banga tsientsang kuvu se Tamoung. Ma surie mi
sana kepineits, nga lalaro tomerie iou?”
33 Bu Iuda gi nga kuil nama sien, “Surie mi banga
tsientsang, gei ta kap tomerie no. Eiekesen surie mo mi
namani oeng balapoik rakot se Raban. Evoi mi ka tuvuon
mo ma e pevien va evoi e Raban.”
34 Io, e Iesu a nga kuil nama segie, “Mi vinavataor a mon
simi Vinuor senga va e Raban a nga pevien, ‘Enga bu raban.’

35 E Raban a nga vuotongie egie ese gi ta nga suvuon mi
namanien e Raban va egie bu raban. Ma mi namanien mi
Pakpak Leong a kap vuris.
36 Io, mi Tam a nga vokunie iou nge tura iou nemei ine
simi mangmagoso enaenamon. O nga pevien, ‘Eou e Natuon
e Raban’? Ma surie misa nga ta pevien va o te oeng balapoik
ngan e Raban?
37 Sien va o ta kap tsana ken tsientsang e Tamoung, kian
va nga ta vodovodon tuktuk seou.

10:34 PSA 82:6

38 Misasien enga nga ta kap vodovodon tuktuk seou,
sien va o ta tsana bu tsientsang se Tamoung, nga ta ngas
vodovodon tuktuk sibu tsientsang o ta tsana, terengien nga
ta mang telekiran nge katsep va mi Tam a tino seou, ma eou
o tino simi Tam."
39 Io, gi nga konon nia rakopie te buer, eiekesen a nga
evisie gie nge veis.
40 Ma e Iesu a te buer nga rakot nge ra tsourarak simi da
i Ioridan. Ma a nga so beit ian simi enamon e Ioanes ta nga
muna tsana mi sinusuruiv en ma a nga mon ian en.
41 Ma palan mi kulou gi nga nemei sien nge pevien,
"E Ioanes a kap nga tsana ka totourlekier ni vovokudier,
eiekesen ken sar vinakokoit kokouk e Ioanes surie ine mi
ka, a tuktuk."
42 Io, palan bu mei gi nga vodovodon tuktuk sien ian en.

11

Ken miensei e Lasaro

1 Mi ka, mi asan e Lasaro, a nga morouk. Eie kuvu i Betani,
mi enamon se Maria meie e Mata, eguor ba baser kasien
vevien.
2 Ine e Maria eie e vevinen e Lasaro ian ta nga morouk.
Arie eie mi vevien ese ta nga soan mi da sosong simi Nguts
nge dou vopura ba kamen ngan mi vuruvuru kovan.
3 Io, ine ba baser kasien vevien guor nga vuruve nama
beit se Iesu nge pevien, "Mi Nguts, mi mei ese e ta ko tovie,
eie a morouk."
4 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, "Ine
man mienarouk e Lasaro ta kap voto ngan mi miensei,
eiekesen ine nian man matvinavaso e Raban, terengien man
matvinavaso e Natuon e Raban ta mang tsorubeit vasvas
surie ine."
5 E Iesu a nga tovie beitsak e Mata meie e kasien vevien
ma e Lasaro.
6 Eiekesen sien ta nga rongomie va e Lasaro a nga morouk,
a nga mon ba ra luo te buer ivie ta nga mon en.
7 Ma i murien ne, a nga oeng si ken sar madar tovtov,
"Giet ta buer muerengei rakot i Iudea."
8 Bu madar tovtov gi nga pevien, "Vavvasengei, siba ra
die mo bu Iuda gi nga lalaro tomerie no nge vout. Ma ine e
lalaro muer rakot en te buer?"
9 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, a kap sinangavur kes ma
luo bu aua nian mi taparang i aron mi ra? Eie ese ta veis
simi taparang ta kap tsuobakan, simi vunan a dedeng ngan
man berber ine mi mangmagoso enaenamon.
10 Eiekesen eie ese ta veis simi ngingi ta tsuobakan, simi
vunan eie a kap suvu berber."

11 I murien ta nga pevien ne, a nga oeng segie, “E
palapalagiet e Lasaro a te muang, eiekesen o ta rakot nge
vapada.”
12 Samo ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, “Mi Nguts,
sien va eie a muang mo, eie ta buer kalei.”
13 E Iesu a nga vakvakokoit surie ken miensei, eiekesen
ken sar madar tovtov gi si nga vodon va a nga vakokoit
surie mi minuang tuktuk.
14 Io, a nga oeng katsep segie, “E Lasaro a te mesei.
15 Ma surie nga, o res sien o kap nga mon i babaren,
terengien va nga ta mang vodovodon tuktuk. Eiekesen giet
ta ngas rakot sien.”
16 Io, e Tomas (gi vuotongie ngan e Didimas) a nga oeng
sibu madar tovtov ka ie, “Egiet buer giet ta ra, va giet ta
mang ra mesei meie.”

E Iesu a nga vamada ba baser kasien vevien

17 Si ken bineit e Iesu i Betani, a nga so vorotan va e Lasaro
a te nga mon i aron mi monmon ba ra voveit.
18 I Betani a kap pek vekenan i Ierusalem, a oit mo ba
kilomita tour.
19 Ma palan bu Iuda gi te nga nemei se Mata ma e Maria
nia vamada guor surie ken miensei e vevineguor.
20 Sien e Mata tate nga rongovan va e Iesu a te nga nemei,
a nga veis nia ra suoeie, eiekesen e Maria a nga mon simi
vonuo.
21 E Mata a nga pevien se Iesu, “Mi Nguts, sien va e nga
mon en ne, va e vevineung a kap nga mesei.
22 Eiekesen o telekiran va misasien nevere, e Raban ta
terie sevoi mi sana kepineits e ta nongie ngan.”
23 E Iesu a nga oeng sien, “E vevine ta to muerengei.”
24 E Mata a nga kuil nama, “O telekiran va eie ta to
muerengei simi tino mumuerengei simi ra vekvekitip.”
25 E Iesu a nga oeng sien, “Eou mi tino mumuerengei ma
mi tino. Eie ese ta vodovodon tuktuk seou, ta tino, misasien
ta mesei.
26 Ma eie ese ta tino ma a vodovodon tuktuk seou, ta kap
ba mesei. Vasa, e vodovodon tuktuk sien ine?”
27 E Mata a nga oeng sien, “Io, mi Nguts. O vodovodon
tuktuk va evoi mi Messia, e Natuon e Raban, ese gi ta nga
pevien va ta nga nemei simi mangmagoso enaenamon.”
28 Ma i murien e Mata ta nga pevien ne, a nga muer nge ra
kukuo e Maria e kasien vevien nge vemisir sien nge pevien,
“E Vavvasengei te ine, ma a virei nge no.”
29 Sien e Maria ta nga rongomie ine, a nga tamtuir lalapus
ma a nga rakot se Iesu.

30 Io, e Iesu a kap ngas nga beit simi enamon, eiekesen a
ngas nga mon simi korot ivie e Mata ta nga suoeie en.
31 Bu Iuda gi nga mon meie e Maria simi vonuo nia
vamada, ma sien gi ta nga dengarie ta nga tamtuir lalapus
nge veis, gi nga vemusurie, simi vunan gi si nga vodon va
ta nga rakot simi monmon nia ra ta.
32 Sien e Maria ta nga so beit simi korot ivie e Iesu ta nga
mon en nge dengarie, a nga tsibour mutur i matan ma a
nga pevien, “Mi Nguts, sien va e te nga mon en ne, va e
vevineung a kap nga mesei.”
33 Sien e Iesu ta nga pare e Maria ta nga ta, ma bu Iuda
gi ta nga nemei meie buer gi ta nga ta, a nga kitip mi aron
ma a nga aor tsak,
34 ma a nga virei, “Ivie nga te vuturungie en?”
Gi nga kuil nama, “Mi Nguts. Nemei nge me pare.”
35 E Iesu a nga ta.
36 Ma bu Iuda gi nga pevien, “Pare! Ken tentoiv rakot se
Lasaro a leong beitsak!”
37 Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, “Eie a nga vakalaie
mi kael. Surie misa a kap nga oit buer nia tuir karie ine mi
ka simi miensei?”

E Iesu a nga vatoa e Lasaro simi miensei

38 Io, e Iesu a ngas nga kitip mi aron ma a nga rakot simi
monmon. Ine mi tetteir mi rie ma mi vunavout a nga bontie
man rumrubukien.
39 A nga pevien, “Nga tsang rivie ine mi vunavout.”
Eiekesen e Mata, e vevinen ine mi ka mesei, a nga pevien,
“Mi Nguts, malan te ine, tate sien tsak simi vunan a te voveit
ba ra karie ta nga mesei sien.”
40 Samo e Iesu a nga oeng sien, “Vasa, o kap ngas pengan
sevoi va sien va e ta vodovodon tuktuk, e ta dengarie man
matvinavaso e Raban?”
41 Io, gi nga vuvuil rivie mi vunavout. Samo e Iesu a nga
dedeng kien i kur ma a nga pevien, “Tama, o vuot kalei
sevoi va e te rongomie iou.
42 O telekiran va e ko munu rorong seou, eiekesen o
pevien ne surie ine mi kulou gi ta tuir en ne, va gi ta mang
vodovodon tuktuk va evoi e nga tura iou.”
43 Ma sien tate nga pevien ne, e Iesu a nga koup leong nge
pevien, “Lasaro! Rovotsour!”
44 Ma samo e Lasaro a nga rovotsour. Gi nga pipitsie nge
kato lavlav puneits vakaek siba kamen oit siba riman, ma
mi kato lavlav mene i matan.
E Iesu a nga oeng segie, “Nga ruobatie bu kato lavlav sien
ma nga tsupuk rivie va ta veis.”

Mi roevroev nia kenvamate e Iesu
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Luka 22:1,2)

45 Io, palan bu Iuda ese gi ta nga me iro e Maria, ma gi
tate nga pare misa e Iesu ta nga tsana, gi nga vodovodon
tuktuk sien.
46 Eiekesen bu mei segie gi nga rakot sibu Parisaio ma gi
nga ra potsukie segie misa e Iesu ta nga tsana.
47 Io, bu prist leong ma bu Parisaio gi nga kukuo mi
mienagos meie mi Sanedrin bu muomuo nia vuor.

Ma gi nga pevien, “Misa ine giet tsana? Ine mi ka a te
tsana palan bu totourlekier ni vovokudier.
48 Sien va giet ta vodon sasavoir ngan, bu mei kokouk gi
tate vodovodon tuktuk sien, ma bu Roma gi ta nemei ma gi
ta me por tsana kegiet Vona rengeir leong ma kegiet vuna
enamon.”
49 Samo mi meinmenigie, mi asan e Kaiapas ese ta nga
kovan bu prist ian simi avareit, a nga pevien, “Nga kap
telekiran ka kepineits tuktuk!
50 Nga kap katsep va a kalei beitsak va ka ka kes ta mesei
surie mi kulou eiekesen a kap kalei va kegiet vuna enamon
kokouk ta tsereiv.”
51 Eie a kap nga vokokotie ine si ken vienviendon eie
kesen, eiekesen surie eie a nga kovan bu prist ian simi
avareit, a nga peterie va e Iesu ta nga mesei surie kegi vuna
enamon bu Iuda.
52 Ine mi nama peteteir a kap va surie mo kegi vuna
enamon i Iudea eiekesen surie buer bu natuon e Raban gi
ta mon sibu korot mene simi mangmagoso enaenamon, nia
teie kakaku gie va gi ta kes.
53 Io, vakaek ian simi ra gi nga vakaek nge roev nian e
Iesu.
54 Io, surie ine, e Iesu a kap ba buer nga veisveis i matan
mi lobaram i kotubuon bu Iuda. Eiekesen a nga veis nge ra
mon simi taon i Epraem vatvatta mi beir, ivie a nga mon en
meie ken sar madar tovtov.
55 Sien tate nga vatvatta mi Nginu Pasova sibu Iuda, palan
mi kulou gi nga veis kien vekenan bu enamon gi ta nga
ko mon en rakot i Ierusalem nia vara melemelen nge gie i
muan mi Nginu Pasova.
56 Io, gi nga vor ve nesienesie e Iesu, ma sien gi ta nga so
tuir i mararan mi Vona rengeir leong gi nga vevirei nge gie,
“Vasa nga vodon ven? Eie ta kap nemei ine simi Nginou?”
57 Eiekesen bu prist leong meie bu Parisaio gi nga terie
mi nama va sien va ka mei va ta nga vorotan ivie e Iesu ta
mon en, eie ta ngas me vateie gie surie va gi ta mang nga
ra rakopie.

12

E Maria a nga soan mi da sosong se Iesu i Betani

1 Bu ra mi napaririem potsu kes a ngas nga mon i muan
mi Nginu Pasova, io, e Iesu a nga beit i Betani ivie e Lasaro
ta nga ko mon en, eie ian mi ka e Iesu ta nga vatoa simi
miensei.
2 A te nga reivreiv ma gi nga tutu nian e Iesu ian en. E
Mata a nga tsitsik ma e Lasaro a nga mon meie gie gi ta nga
mogos viririsie mi tsur ngongou meie e Iesu.
3 Samo e Maria a nga por nemei ngan mi koip da sosong
ian gi ta nga tsana ngan mi dangien mi nat matan kesen.
Man voirvoir a nga vaen beitsak. Io, a nga soan siba kamen
e Iesu ma a nga dou vopura ngan mi vuruvuru kovan. Ma
mi aron mi vonuo a nga vous ngan mi siesienan ian mi da
sosong.
4 Eiekesen e Iudas Iskariot, mi meinmenien ken sar madar
tovtov e Iesu, ian i muir va ta nga so roev terie e Iesu, a nga
pevien,
5 “Surie misa giet ta kap nga verikulie ine mi da sosong
ngan mi lakep nge terie sibu sinaortsak? Ine man voirvoir
a oit ba sinangavur tour koboit (300) bu lakep denari.”
6 A nga pevien ne simi vunan eie mi ka puerpuer, a kap
va eie a nga tovie bu sinaortsak. Eie man ka nennei mi puol
lakep, ma a nga ko poro bu lakep mene ken eie kesen.
7 E Iesu a nga kuil nama, “Nga tsupuk rivie ine mi vevien.
A te tsana ine nia rorrois ngan kong mintur simi monmon.
8 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra, eiekesen o ta
kap mon meie nga sibu ra.”
9 Mi bineit leong sibu Iuda gi nga vakierngie va e Iesu a
nga mon ian en. Ma gi nga nemei nia pare e Iesu ma buer
e Lasaro ian e Iesu ta nga vatoa simi miensei.
10 Eiekesen bu prist leong gi nga roev nia kenvamate e
Lasaro buer,
11 simi vunan palan bu Iuda gi nga murien veie gie ma gi
nga vodovodon tuktuk se Iesu surie mi sana ta nga tsorubeit
se Lasaro.

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong

(Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Luka 19:28-40)

12 Simi ra vemusurie, mi bineit leong ian gi ta nga nemei
simi Nginu Pasova, gi nga rongovan e Iesu va ta nga veis
nemei i Ierusalem.

12:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

13 Ma gi nga poro bu pakapaka bebei nge ra suoeie, ma gi
nga vakaek nge koupkoup,

“Osana!
E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi
Nguts!
E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong sibu Israel!”

14 E Iesu a nga vorotan mi natu dongki ma a nga ka i
popon, malan mo mi Pakpak Leong ta pevien,
15 “Kian va e ta motou, e Natuon vevien i Sion!
Dengarie, ma kovakova ka leong a nemei,
a kesie mi natu dongki.”

16 Vourvour, ken sar madar tovtov gi kap nga katsep surie
ine bu kepineits kokouk. Eiekesen i murien e Iesu ta nga
suvuon man matvinavaso, gi nangba nga katsep va ine mi
vinavataor simi Pakpak Leong a nga vakokoit surie e Iesu,
ma buer va ine bu kepineits a nga tsorubeit tuktuk seie.
17 Io, mi kulou ian gi ta nga mon meie eie sien ta
nga kukuo e Lasaro simi monmon nge vatoa e Lasaro
simi miensei, gi nga vor ve poutspouts ngan misa ta nga
tsorubeit.
18 Palan mi kulou gi nga ra suoeie e Iesu, simi vunan
gi te nga rongomie va a nga tsana ine mi totourlekier ni
vovokudier.
19 Io, bu Parisaio gi nga vevuor i kotubugie, “Pare, giet
ta kap tsang vaotie te ka kepineits. Pare, mi mangmagoso
enaenamon kokouk gi te vemusurie eie!”

E Iesu a nga peterie ken miensei

20 Kavo mei segie bu Grik gi nga nomeie egie ese gi ta nga
rakot i Ierusalem nia ra rengeir ine simi Nginu Pasova.
21 gi nga ra vorotan e Pilipo kovuni i Betsaida simi enamon
leong i Galili, ma gi nga vereie, “Ka leong, gei lalaro pare e
Iesu.”
22 E Pilipo a nga ra pengan se Andre. Io, e Andre meie e
Pilipo guor nga ra pengan se Iesu.
23 E Iesu a nga kuil nama, “Mi keipkepide ra a te beit va
e Natuon mi Ka ta suvuon man matvinavaso.
24 O oeng tuktuk senga, sien va ka pidepide wit ta kap kor
simi kaber nge mesei, ta mon mi pei kes mo. Eiekesen sien
va ta mesei, ta vua ngan palan bu vuovuo.
25 Eie ese ta tovie ken tino, ta votsorovie, ma eie ese ta
karto ken tino ine simi kaber, ta suvuon mi tino rovoriu.

12:13 Osana - mi namani Iburu ma man vuevue va “Vatoa ine.” **12:13** PSA 118:25,26 **12:15** ZEC 9:9

26 Eie ese ta tsatsang seou ta ngas vemusurie iou, ma ivie
o ta mon en, kong petspets buer ta mon meie iou en. Mi
Tam ta tienengan mi mei ese ta tsatsang seou.
27 “Ma ine mi aroung a moungmoung. Ma vasa o ta
pevien? O ta pevien, ‘Tama, vatoa iou ian simi keipkepide
ra’? A kap, ine arie mi vunan o nga nemei va nian ine mi
keipkepide ra.
28 Tama, vutuir vasangan man matvinavaso mi asa!”
Samo mi ien a nga pevien kovuni simi rangit, “O te nga
vutuir vasangan man matvinavaso, ma o ta vutuir vasangan
te buer.”
29 Mi bineit gi ta nga mon ian en nge rongomie ine, gi nga
pevien va mi tengteng. Ma bu mei mene gi nga pevien va
mi angelo a nga vakokoit sien.
30 Ma e Iesu a nga pevien, “Ine mi ien a beit nian manga
kalekalei, ma kap va nioung.
31 Mi keipkepide ra va e Raban ta viertan mi mangmagoso
enaenamon a te beit, ma tate kareir rivie man ka leong ine
mi mangmagoso enaenamon.
32 Eiekesen, simi ra va gi ta tsuok terie iou i kur simi
koitskoits, o ta teie mi kulou kokouk nemei seou.”
33 A nga pevien ne nia vasangan segie mi sana suada
miensei va ta nga mesei ngan.
34 Mi bineit gi nga kuil nama, “Gei te nga rongomie simi
Pakpak Leong va mi Messia ta tino rovoriu, ma vasa e si
pevien, ‘E Natuon mi Ka gi ta ngas tsuok terie i kur simi
koitskoits’? Ese ine e Natuon mi Ka?”
35 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Mi Berber ta kap mon
potaram meie nga. Veis, sien mi Berber ta ngas mon meie
nga, terengien va mi ngingi ta kap mang tseiptseiprio nga.
Eie ese ta veis simi ngingi a kap telekiran va ivie a rakot en.
36 Nga vodovodon tuktuk ine simi Berber sien ta ngas
mon, terengien va nga ta mang tsorubeit bu natuon mi
Berber.” E Iesu a te nga vokokotie ine bu kepineits ma a
nga sorvekena gie nge kokoiv.

Bu Iuda gi kap ngas nga vodovodon tuktuk

37 Misasien e Iesu tate nga tsana ine bu totourlekier ni
vovokudier i matagie bu Iuda, gi kap ngas nga vodovodon
tuktuk sien.
38 Ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk nia vara tuktuk
ngan mi namanien e Isaia mi propet ian ta pevien,

“Mi Nguts, ese a te nga vodovodon tuktuk si kegei sar nama
ma se ese mi Nguts a te nga vasangan mi ngesenge-
sien?”

12:38 ISA 53:1

39 Eiekesen gi kap nga oit nia vodovodon tuktuk, malan e
Isaia ta nga vokokotie buer.

40 “E Raban a te nga vakale bu katsomatagie
ma a te nga vara papan ngan bu arogie,
terengien gi ta kap mang oit nia dedeng ngan bu katso-
matagie,
ma gi ta kap mang oit nia katsep ngan bu arogie,
nge vodon vuris, ma o ta kap mang vatoa gie.”

41 E Isaia a nga vokokotie ine surie e Iesu, simi vunan a te
nga pare man matvinavaso mi Messia.
42 Palan mi kulou meie bu muomuo sibu Iuda, gi nga
vodovodon tuktuk se Iesu. Eiekesen gi kap nga vasangan
kegi sar vodovodon tuktuk simi vunan gi nga motou va bu
Parisaio gi ta masi nga matokera gie si kegi sar vona rengeir.
43 Simi vunan gi nga lalaron beitsak mi tietienengei kuvu
simi ka rio mi tietienengei kuvu se Raban.
44 Ma e Iesu a nga koup pevien, “Eie ese ta vodovodon
tuktuk seou, eie a kap vodovodon tuktuk seou mo, eiekesen
simi Ka ese ta nga tura iou.
45 Eie ese ta dengarie iou, a pare mi Ka ese ta nga tura
iou.
46 O nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon malan
va mi Berber, terengien va mi kulou kokouk gi ta vodovodon
tuktuk seou gi ta kap ba mon simi ngingi.
47 “Egie ese gi ta rongomie bu namaniung eiekesen gi kap
vemusurie gie, o ta kap vuortie gie surie, simi vunan o kap
nga nemei nia votorosie mi mangmagoso enaenamon eieke-
sen o nga nemei nia vatoa mi mangmagoso enaenamon.
48 Eiekesen mi mei a mon nia vuortie egie ese gi ta purusie
iou ma bu namaniung. Mi nama o tate nga vokokotie, arie
eie ta vuortie gie simi ra vekvekitip.
49 Simi vunan o kap nga vakokoit ngan kong lalaron
keseung, eiekesen mi Tam ese ta nga tura iou a nga oeng
ngeisngeis seou ngan misa va o ta ngas vokokotie.
50 O telekiran va ken nama ngeisngeis arie mi petsuon mi
tino rovoriu. Io, misa o ta vokokotie arie mo misa mi Tam
tate nga pengan seou nia vokokotie.”

13

E Iesu a nga suruvie bu kamegie ken sar madar tovtov

1 Mi ra i muan mi rangi Nginu Pasova a nga beit. E
Iesu a nga telekiran va mi keipkepide ra a te nga beit va

12:40 ISA 6:10

ta sorvekenan ine mi mangmagoso enaenamon nge rakot
simi Tam. Ma a nga ko tovie ken kulou gi ta nga mon simi
mangmagoso enaenamon, ma a nga tovie gie oit si ken ra
vekvekitip.

2 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga ngou
kokouk, ma mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga muna
terie mi vienviendon i aron e Iudas Iskariot, e natuon e
Simon, va ta nga roev terie e Iesu.
3 E Iesu a nga telekiran va mi Tam a nga terie bu kepineits
kokouk i riman. Ma buer a nga telekiran va a nga kuvu se
Raban ma ta ba muer rakot se Raban.
4 Io, a nga tamtuir sorvekenan mi korot nia ngou nge kaor
rivie man tsetstseik ka i marar, ma a nga rorosan mi dondou
i kinorotuon.
5 Samo a nga soan mi da i aron mi utut, ma a nga vakaek
nge suruvie bu kamegie bu madar tovtov nge vopura gie
ngan mi dondou ta nga rorosan i kinorotuon.

6 Io, a nga nemei se Simon Petro. Ma e Petro a nga oeng
sien, “Mi Nguts, vasa, e ta suruvie ba kameung?”

7 E Iesu a nga kuil nama sien, “Ine, e kap telekiran misa
o tsana, eiekesen e ta ba telekiran ba i muir.”

8 E Petro a nga pevien, “Kian va e ta suruvie ba kameung!”

Ma e Iesu a nga pevien, “Sien va o ta kap suruvie ba kame,
a kap ke ka baitutuir meie iou.”

9 E Simon Petro a nga kuil nama sien, “Mi Nguts, kap va ba
kameung mo, eiekesen suruvie ba rimoung ma mi kovoung
buer!”
10 E Iesu a nga pevien, “Eie ese tate nga sisi, a te tsorubeit
melemelen te. Ma a pinat surie mo nia suruvie ba kamen.
Enga nga te melemelen, eiekesen kap va enga kokouk.”
11 E Iesu a te nga telekiran va ese ta nga roev terie eie.
Arie mi vunan a nga pevien, “Kap va enga kokouk nga
melemelen.”
12 Io, sien e Iesu tate nga suruvie bu kamegie, a nga tseik
muerngan man tsetstseik ma a nga muerengei rakot si ken
mogomogos simi tsur. Ma a nga virei, “Nga telekiran misa
o tate tsana senga?
13 Nga ko vuotongie iou va eou mi vavvasengei ma mi
Nguts, ma a duis simi vunan arie eou.
14 Eou manga Nguts ma manga vavvasengei. O te suruvie
bu kamenga. Enga buer nga ta ngas vesuruiv ngan bu
kamenga.
15 O te vutuir vasangan mi puppuo senga surie va nga ta
ngas tsana malan o te tsana senga.

16 O oeng tuktuk senga, a kap ka petspets a leong rio man
ka leong ma a kap ka ka ni tinuturei a leong rio mi ka ta
turan.
17 Io, nga te telekiran ine, ma mi nires leong ta mon senga
sien va nga ta tovtov ngan.

E Iesu a nga peterie va mi mei ta nga roev terie eie
(Mataio 26:20-25; Marko 14:17-21; Luka 22:21-23)

18 "O kap vakokoit surie nga kokouk. O telekira gie
egie ese o ta nga vile gie. Eiekesen mi nama simi Pakpak
Leong a pevien ne, 'Eie ese ta tsutsuok meie iou si mong
nginonginou a te murien veie iou.' Ma ine mi nama ta
ngas tsorubeit tuktuk.
19 "O pengan senga ine i muan va ta tsorubeit, terengien
va nga ta mang vodovodon tuktuk va eou mi Messia sien va
ine ta tsorubeit.
20 O oeng tuktuk senga, eie ese ta suguo ka mei o ta turan,
a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou a suguo mi Ka ta nga
tura iou."
21 Sien e Iesu tate nga pevien ne, a nga aor tsak ma a nga
vavatei katsep nge pevien, "O oeng tuktuk senga, mi mei
kes senga ta roev terie iou simi matakorot."
22 Bu madar tovtov gi nga vevededeng nge gie keskes, ma
gi nga sesebetei va a nga oeng terie se ese ine mi nama.
23 Mi meinmenien bu madar tovtov eie ese mi aten e Iesu,
a nga mogos i babaren.
24 E Simon Petro a nga teik mat rakot sien nge pengan,
"Vereie, a pengan ese?"
25 Samo a nga vevedikeir se Iesu nge vereie, "Mi Nguts,
ese ian?"
26 E Iesu a nga kuil nama, "O ta tsonga mi poko tsoik i aron
mi koi ngongou ma o ta terie sien, arie eie mi ka." Samo a
nga poro mi poko tsoik nge tsonga ma a nga terie se Iudas,
e natuon e Simon Iskariot.
27 Ian ngas te, sien e Iudas ta nga poro mi tsoik, e Satan a
nga rubukien sien.
E Iesu a nga pevien sien, "Lalapus nge tsana mi sana e ta
visi tsana!"
28 Eiekesen kap ka mei segie gi ta nga mogos viririsie mi
tsur ngongou a nga katsep simi sana mi vunan e Iesu ta nga
vokokotie ine rakot sien.
29 E Iudas a nga ko naneie mi puol lakep. Ma surie ine,
bu mei segie bu madar tovtov gi si nga vodon va e Iesu a
nga oeng sien va ta nga rakot nge vorie misa gi ta nga pinat
ngan simi nginou, o, va ta nga ra terie kavo kepineits sibu
sinaortsak.

13:18 PSA 41:9

30 I muir sien e Iudas ta nga poro ine mi poko tsoik, a nga
rovotsour ian ngas te. Ma a te nga kati.

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie eie

31 Io, sien e Iudas tate nga rovotsour, e Iesu a nga pevien,
"Ine, man matvinavaso e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas,
ma man matvinavaso e Raban ta tsorubeit vasvas surie Eie.
32 Sien va man matvinavaso e Raban ta tsorubeit vas-
vas surie Eie, e Raban buer ta vutuir vasangan man
matvinavaso e Natuon mi Ka ian ngas te.
33 "Bu natung, o ta kap mon potaram meie nga. Nga ta
ba nesie iou. Ma ine o pengan senga buer misa o tate nga
pengan sibu muomuo sibu Iuda; nga kap oit nia beit simi
korot o ta rakot en.
34 "Io, mi vuna vinuor vour o ta terie senga va nga ta ngas
totoiv ververkis. Nga ta ngas totoiv ververkis malan o ta nga
tovie nga.
35 Sien va nga ta totoiv ververkis, io, mi kulou kokouk gi
ta telekiran va enga kong sar madar tovtov."
36 E Simon Petro a nga virei, "Ivie e ta rakot en, mi Nguts?"
E Iesu a nga kuil nama, "Ine, e kap oit nia vemusurie iou
ivie va o ta rakot en. Eiekesen i muir, e ta ba so vemusurie
iou."
37 E Petro a nga virei, "Mi Nguts. Surie misa o ta kap oit
nia vemusurie no ine? O rorois nia maet surie no!"
38 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, e rorois nia maet surie
iou? O oeng tuktuk sevoi, i muan va mi to ta kurkuku, e ta
so vamoie iou votour!"

14

E Iesu a nga vamada ken sar madar tovtov

1 E Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Kian va
nga ta aor tsak. Vodovodon tuktuk se Raban ma vodovodon
tuktuk buer seou.
2 I aron ken vonuo e Tamoung a palan bu korot nia mon
en. Sien va a kap, va o nga pengan senga. O ta ra tsang
rorois ngan kavo korot nianga.
3 I murien va o ta ra tsang rorois ngan kenga korot, o ta
ba muerengei nge kerie nga, terengien va nga ta mang ra
mon ivie o ta mon en.
4 Nga telekiran mi rosar rakot ivie o ta rakot en."

E Iesu eie mi Rosar rakot simi Tam

5 E Tomas a nga pevien sien, "Mi Nguts, gei kap telekiran
ivie e ta rakot en. Vasa gei ta telekire venengan ine mi
rosar?"

6 E Iesu a nga kuil nama sien, “Eou mi rosar, mi tuktuk,
ma mi tino. Kap ka mei a oit nia beit se Tamoung si ka rosar
mene eiekesen seou mo.
7 Sien va nga te telekira iou, va nga telekiran buer
e Tamoung. Ma vakaek ine, nga telekiran ma nga te
dengarie.”

8 E Pilipo a nga pevien sien, “Mi Nguts, vasangan segei mi
Tam va ta mang vaotie gei.”

9 E Iesu a nga kuil nama, “A te nga potaram te o nga
mon meie nga, ma e kap ngas telekira iou, Pilipo? Eie ese
tate pare iou, a te pare mi Tam. Surie misa e ta pevien,
‘Vasangan segei mi Tam?’
10 Vasa, e kap vodovodon tuktuk va o tino simi Tam ma
mi Tam a tino seou? Bu nama o ta vokokotie rakot sevoi,
a kap vemusurie kong lalaron. Mi Tam ese ta tino seou, a
tsana ken tsientsang.
11 Vodovodon tuktuk va o tino se Tamoung ma e Tamoung
a tino seou. Sien va ta kap, vodovodon tuktuk surie mi
tsinatsangoung.
12 O oeng tuktuk senga, eie ese ta vodovodon tuktuk seou,
ta tsana malan o ta tsana. Ma ta tsana buer bu kepineits
leong rio misa o ta nga tsana, simi vunan o ta rakot se
Tamoung.
13 Ma o ta tsana bu sana nga ta no surie simi asoung,
terengien va e Tamoung ta mang suvuon man matvinavaso
surie e Natuon.
14 Sien va nga ta nongie iou ngan ka sana kepineits simi
asoung, o ta tsang vaotie.

Ken kinubuits e Iesu surie mi Moromoruo Tamat

15 “Sien va nga ta tovie iou, nga ta vemusurie kong sar
nama ngeisngeis.
16 O ta nongie mi Tam, ma eie ta terie senga mi Ka ni
kuilkuil mene, va ta mang mon meie nga sibu ra bu ra.
17 Eie mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan mi tuktuk.
Mi mangmagoso enaenamon a kap oit nia suvuon, simi
vunan a kap pare ma a kap telekiran. Eiekesen enga nga
telekiran, simi vunan a te mon meie nga ma ta tsegerie nga.
18 O ta sorvekena nga eiekesen o ta kap sunuir va nga ta
mon malan bu natu tenei. O ta ba nemei senga.
19 Ta kap potaram mo, ma mi mangmagoso enaenamon
ta kap ba pare iou, eiekesen enga nga ta ba pare iou, simi
vunan o tino, ma enga buer nga ta tino.
20 Ian simi ra, nga ta telekiran va o tino se Tamoung, ma
enga nga tino seou, ma o ta tino senga.

21 Eie ese ta rong poro kong sar nama ngeisngeis nge
vemusurie gie, arie eie ese a tovie iou. Ma e Tamoung ta
tovie eie ese ta tovie iou. Eou buer o ta tovie ma o ta vasanga
iou sien."
22 E Iudas (kap va e Iudas Iskariot) a nga pevien sien, "Mi
Nguts, ta mang sa va e ta vasanga no segei, eiekesen simi
mangmagoso enaenamon kap?"
23 E Iesu a nga kuil nama sien, "Eie ese ta tovie iou, ta
vemusurie kong nama. Ma e Tamoung ta tovie. Ma egor e
Tamoung gor ta me tino seie.
24 Eie ese ta kap tovie iou, a kap vemusurie kong sar nama,
ma ine mi nama nga ta rongomie a kap va seou, eiekesen a
kuvu se Tamoung ese ta nga tura iou.
25 "O te nga pengan senga ine sien o ta nga mon meie nga.
26 Eiekesen mi Ka ni kuilkuil, mi Moromoruo Tamat, ese
e Tamoung ta turan simi asoung, eie ta vasangan senga bu
kepineits kokouk ma ta oeng veteringa nga ngan bu sana o
tate nga pengan senga.
27 Mi molu o ta sorvekene terie senga. Arie kong molu o
terie. O kap terie senga malan mi mangmagoso enaenamon
ta tabeir. Kian va nga ta aor tsak nge motou.
28 "Nga te nga rongomie va o nga pengan senga malan
ine, 'O ta sorvekena nga, eiekesen o ta ra muerengei nemei
senga.' Sien va nga tovie iou, va nga res va o ta rakot se
Tamoung, simi vunan eie a tsiroup seou.
29 O te muna peterie misa va ta tsorubeit, terengien va
nga ta mang vodovodon tuktuk ine simi kepineits va ta
tsorubeit.
30 O ta kap vakokoit potaram meie nga, simi vunan man
ka leong mi mangmagoso enaenamon ta nemei. Eie a kap
oit ngeisngeis rio iou.
31 Eiekesen mi mangmagoso enaenamon ta ngas telekiran
va o tovie mi Tam. Arie mi vunan o tsana mi sana e
Tamoung ta nga oeng ngeisngeis ngan seou.
"Lalapus ma, giet tate veis.

15

Mi vain ma bu rakarakan

1 "Eou mi vain tuktuk ma e Tamoung eie mi ka nennei tau
vain.
2 A ko tar rivie bu rakrak seou gi ta kap ko vua. Io, bu
rakaraka vain gi ta vua a ko tov putiputi gie surie va gi ta
mang vua palan.
3 Enga nga te melemelen surie mi nama o tate nga
vokokotie senga.

4 Nga ta ngas tsok seou ma eou o ta ngas tsok senga. A
kap ka rakaraka vain a ko vua sien va ta kap tsok simi vain.
Enga buer nga ta kap oit nia vua ngan kavo vuovuo sien va
nga ta kap tsok seou.
5 “Eou mi vain, enga bu rakarakan ine mi vain. Sien va
ka mei ta tsok seou ma o ta tsok sien, eie ta vua ngan kavo
vuovuo palan. Sien va nga ta kap tsok seou, nga ta kap oit
nia tsang vaotie ka kepineits.
6 Sien va ka mei ta kap tsok seou, eie ta malan bu rakaraka
ei gi ta tomekan nge mamarongo, ma gi ta sere tou nge gie
ma gi ta tomeke terie simi leing nge tunie.
7 Sien va nga ta tsok seou ma kong nama a mon i aronga,
nga ta nongie mi sana kepineits nga ta lalaron, ma nga ta
suvuon ine mi kepineits.
8 E Tamoung ta suvuon mi matvinavaso sien va nga ta
vua ngan bu vuovuo palan ma ta vasangan va enga kong
sar madar tovtov.
9 “Malan e Tamoung a ko tovie iou, eou buer o tovie nga.
Nga ta ngas mon i aron kong tentoiv.
10 Sien va nga ta vemusurie kong sar nama ngeisngeis, nga
ta mon i aron kong tentoiv, malan o ta vemusurie ken sar
nama ngeisngeis e Tamoung ma o mon i aron ken tentoiv.
11 O te pengan senga ine mi kepineits, terengien va kong
nires ta mang mon i aronga, ma va kenga sar nires ta mang
me tsorubeit pu.
12 Kong nama ngeisngeis a malan ine, ‘Nga ta ngas totoiv
ververkis nge nga malan o ta tovie nga.’
13 Mi vuna tentoiv tuktuk a oit va ta tsourbeit vasvas sien
va ka mei a tsupuk rivie ken tino nia kulie bu palapalan.
14 Enga bu polopoloung sien va nga ta vemusurie kong sar
nama ngeisngeis.
15 O ta kap vuotongie va enga bu petspets, simi vunan mi
petspets a kap telekiran mi sana man ka leong ta tsana. Io,
o te vuotongie nga va enga bu polopoloung, simi vunan bu
kepineits o ta nga rongomie se Tamoung o te pengan senga.
16 Nga kap nga vile iou, eiekesen eou o nga vile nga nia ra
tsatsang nge vua ngan kavo vuovuo ian ta mon rovoriu. Io,
e Tamoung ta terie senga mi sana kepineits nga ta nongie
simi asoung.
17 Ine arie kong nama ngeisngeis. Nga ta ngas totoiv
ververkis.

Mi mangmagoso enaenamon ta karto bu madar tovtov

18 “Sien va mi mangmagoso enaenamon ta karto nga, nga
ta vodonomie va a nga muna karto iou.

19 Sien va enga mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon,
va a nga tovie nga. Eiekesen enga kap va mi kuoluon. Io, o
te nga viel tsana nga kuvu simi mangmagoso enaenamon,
ma arie mi vunan a ko karto nga.
20 Nga vodonomie mi nama o tate nga vokokotie senga
ven ne, ‘A kap ka petspets a leong rio man ka leong.’ Sien
va gi te vikikinie iou, gi ta vikikinie nga buer. Sien va gi te
rorong si kong nama, gi ta rorong si kenga sar nama buer.
21 Gi ta tsang malan ngan senga ine simi vunan enga kong
sar madar tovtov, ma gi kap telekiran mi Ka ese ta nga tura
iou.
22 Sien va o kap nga nemei nge me vakokoit segie, va gi
kap oit nia maduo surie kegi sar sinavei tsokor. Eiekesen
ine, kap man ka namani tuir bibirit si kegi sar sinavei tsokor.
23 Eie ese ta karto iou, a karto buer e Tamoung.
24 Sien va o kap nga tsana i kotubugie bu kepineits ni
vovokudier ian kap ka mei mene a oit nia tsana, va gi kap
oit nia maduo surie kegi sar sinavei tsokor. Eiekesen ine, gi
te nga pare bu kepineits o ta nga tsana, ma gi karto iou ma
e Tamoung buer.
25 Eiekesen gi te nga tsana ine nia vara tuktuk ngan misa
gi ta nga vataro simi Pakpak Leong malan ne, ‘Gi karto iou
eiekesen kap ka vunan.’
26 “O ta turan mi Ka ni kuilkuil, mi Moromoruo Tamat ian
ta vasangan mi tuktuk. Eie ta nemei kuvu se Tamoung, ma
ta vavatei katsep nge iou.
27 Ma enga buer nga ta vavatei katsep, simi vunan nga te
nga mon meie iou vakaek simi tsuoktsuok vakaek.

16

1 “Bu kepineits kokouk o te pengan senga, terengien va
nga ta kap mang veis bebeir.
2 Bu Iuda gi ta matokera nga si kegi sar vona rengeir,
eiekesen mi keipkepide ra va ta beit va gi ta kenvamate nga
nge vodon va gi tsatsang se Raban.
3 Gi ta tsana ine bu kepineits simi vunan gi kap ngas
telekiran mi Tam ma eou.
4 O te pengan senga ine bu kepineits, terengien va nga ta
mang vodonomie misa o te nga vakokoit surie gie, sien va
ine bu kepineits va ta tsorubeit. O kap nga pengan senga
vourvour simi vunan o nga mon meie nga.

Mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat

5 “Eiekesen ine, o ta rakot seie ese ta nga tura iou, ma kap
ka mei senga a vereie iou, ‘Ivie e ta rakot en?’

15:25 PSA 35:19; PSA 69:4

6 Nga vous ngan mi aor tsak simi vunan o te vokokotie ine
bu kepineits senga.
7 Eiekesen o oeng tuktuk senga, surie manga kalekalei, o
ta sorvekena nga. Sien va o ta kap sorvekena nga, mi Ka ni
kuilkuil ta kap ra nemei senga. Eiekesen sien va o ta veis, o
ta ra turan nemei senga.
8 Eie ta ra nemei, ma ta me oeng matan mi kulou simi
mangmagoso enaenamon surie kegi baitutuir simi sinavei
tsokor, simi sinavei duis, ma simi sinavei nia viertan mi
kulou.
9 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei
tsokor, simi vunan gi kap vodovodon tuktuk seou.
10 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei
duis, simi vunan o ta kien simi Tam, ma nga ta kap ba oit
nia pare iou.
11 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei
nia viertan mi kulou, simi vunan man ka leong mi mang-
magoso enaenamon a te nga tuir simi vinuor.
12 "O suvuon palan bu kepineits mene nia pengan senga,
eiekesen nga kap oit nia telekire ruobata gie.
13 Eiekesen, sien mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan
mi tuktuk va ta nemei, eie ta muonge nga rakot simi tuktuk.
Eie ta kap vokokotie vemusurie ken lalaron kesen, eiekesen
ta vokokotie mo misa ta rongomie ma ta vakatsepa senga
misa va ta ba beit.
14 Eie ta vutuir vasangan mong matvinavaso, simi vunan
ta vasangan senga misa ta poro seou.
15 Bu kepineits kokouk se Tamoung, arie seou. Arie mi
vunan o te pevien va mi Moromoruo Tamat ta vasangan
senga misa ta poro seou.
16 "Ta kap potaram te va nga ta kap pare iou, ma ta kap
potaram te buer, va nga ta ba pare iou."

Kegi aor tsak bu madar tovtov ta tsorubeit mi nires

17 Bu mei mene si ken sar madar tovtov e Iesu gi nga
vevirei nge gie kesegie, "Misa mi vunan ine mi nama ta
pevien, 'Ta kap potaram te va nga ta kap pare iou, ma ta kap
potaram te buer, nga ta ba pare iou.'? Ma misa mi vunan ine
mi nama ta pevien, 'Simi vunan o ta kien se Tamoung.'?"
18 Io, gi nga pevien, "Ma misa mi vunan ta pevien, 'Ta kap
potaram te?' Giet kap telekiran misa a vakokoit surie."
19 E Iesu a nga telekiran va gi nga lalaro vosuoreie ngan
ine, io, a nga pevien segie, "Nga vevirei nge nga kesenga va
misa mi vunan o ta pevien ne, 'Ta kap potaram te va nga ta
kap pare iou, ma buer ta kap potaram te va nga ta ba pare
iou'?

20 O oeng tuktuk senga, nga ta aor tsak nge ta, eiekesen mi
mangmagoso enaenamon ta res. Nga ta aor tsak, eiekesen
kenga aor tsak ta vuris nge tsorubeit mi nires.
21 Mi vevien va ta pan ken madar ta rongmetsikien
mi vinavasor, simi vunan ken keipkepide ra a te beit,
eiekesen sien tate kava ken natu madar, ta vodon punan
mi vinavasor, simi vunan a res va mi natu madar a te beit
ine simi kaber.
22 Io, ine, enga buer nga suvu aor tsak, eiekesen o ta ba
buer pare nga ma nga ta res ma a kap ka mei ta por tsana
kenga nires.
23 Ian simi ra, nga ta kap vosuoreie iou surie ka kepineits.
O oeng tuktuk senga, mi Tam ta terie senga misa nga ta
nongie simi asoung.
24 Oit ine, nga kap ngas nongie iou ngan ka kepineits simi
asoung. Nga ta no ma nga ta so suvuon, va kenga nires ta
mang tsorubeit pu.
25 “O nga vokokotie bu kepineits ngan bu nama puppuo,
mi keipkepide ra ta beit va o ta kap ba vakokoit simi nama
puppuo, eiekesen o ta vakokoit katsep ngan mi Tam.
26 Ian simi ra, nga ta no simi asoung. O kap pevien va o
ta nongie mi Tam kenga,
27 simi vunan mi Tam kesen a tovie nga, surie nga te nga
tovie iou ma nga te nga vodovodon tuktuk seou va o nga
kuvu se Raban.
28 O nga kuvu simi Tam nge beit simi mangmagoso
enaenamon. Ma o ta sorvekenan ine mi mangmagoso
enaenamon nge muerengei rakot simi Tam.”
29 Samo ken sar madar tovtov e Iesu gi nga pevien, “Pare,
e nangba vakokoit katsep, ma e kap vakokoit ngan te bu
nama puppuo.
30 Ine, gei nangba katsep va e telekiran bu kepineits
kokouk, ma e kap pinat surie ka mei va ta vosuoreie no ngan
kavo virevirei. Io, gei vodovodon tuktuk va e nga kuvu se
Raban.”
31 E Iesu a nga kuil nama, “Nga te vodovodon tuktuk
nangba?
32 Nga rorong! Mi keipkepide ra ta beit, ma a te beit va
nga ta mon vepitsitsei, mi mei keskes si ken enamon. Nga
ta sorvekena iou, eiekesen o kap mon keseung, simi vunan
mi Tam a mon meie iou.
33 “O te pengan senga ine bu kepineits, terengien va nga
ta mang suvuon mi molu surie iou. I aron mi mangmagoso
enaenamon nga ta suvuon mi tsienakor leong, eiekesen bu
aronga ta ngas ngeisngeis! Simi vunan o te tseiptseiprio mi
mangmagoso enaenamon.”

17

Ken nono e Iesu surie eie kesen

1 I murien e Iesu tate nga vokokotie ine bu kepineits, a
nga dedeng kien i kur simi rangit nge pevien,
"Tama, mi keipkepide ra a te beit. Vutuir vasangan
man matvinavaso e Natu, terengien va e Natu ta vutuir
vasangan ma matvinavaso.
2 E te nga terie sien mi duis va ta kovan mi kulou kokouk
terengien va ta mang terie mi tino rovoriu segie ese e tate
nga terie sien.
3 Ine arie mi tino rovoriu, va gi ta mang telekira no, evoi
mi Raban tuktuk a kes mo, ma buer va gi ta telekiran e Iesu
Karisito ese e ta nga ture nemei ngan.
4 O nga vutuir vasangan ma matvinavaso simi kaber
surie o te tsang vaton ine mi tsientsang e ta nga terie seou
nia tsana.
5 Ine, Tama, vutuir vasangan mong matvinavaso i mata
ngan mi matvinavaso ian nata ta nga suvuon i muan mi
vinagoso.

E Iesu a nga no surie ken sar madar tovtov

6 "Ma o te nga vasanga no segie ese e ta nga terie seou
kuvu simi mangmagoso enaenamon. Egie sevoi ma e nga
terie gie seou ma gi nga vemusurie ke sar nama.
7 Ine, gi te telekiran va bu kepineits kokouk e ta nga
terie seou, a kovuni sevoi.
8 Bu nama kokouk e ta nga terie seou, o te terie segie
ma gi te suvuon. Ma gi katsep tuktuk va o nga kuvu sevoi,
ma gi vodovodon tuktuk va e nga tura iou.
9 O no kegie. O kap no ken mi mangmagoso enaenamon,
eiekesen kegie ese e ta nga terie seou simi vunan egie sevoi.
10 Mi kulou kokouk ian va seou, arie sevoi, ma ian va
sevoi, arie seou. Ma egie gi nga vutuir vasangan mong
matvinavaso.
11 O ta kap ba mon simi mangmagoso enaenamon,
eiekesen egie gi ngas mon simi mangmagoso enaenamon.
Ma o nemei sevoi. Tama melemelen, pernge gie ngan mi
asa, mi as ian e tate nga terie seou, terengien va gi ta mang
tsorubeit kes malan enatau nata ta kes.
12 Sien o ta nga mon meie gie, o nga pernge gie ngan mi
asa ian e tate nga terie seou. Ma o nga pernge gie va kap
ka mei segie ta nga tsereiv. Eiekesen mi mei mo ese tate
nga mon ine simi rosar nia tsereiv terengien va mi Pakpak
Leong ta mang tsorubeit tuktuk.
13 "Ma ine, o nemei sevoi ma o nga vokokotie ine bu
kepineits simi ra o ta ngas nga mon simi mangmagoso

enaenamon terengien va gi ta mang suvuon kong nires
ian va ta tsorubeit tuktuk si kegi tino.
14 Ma ke nama o te nga terie segie eiekesen mi
mangmagoso enaenamon a nga karto gie, simi vunan a kap
va egie mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon malan eou
buer kap va mi kangien mi mangmagoso enaenamon.
15 O kap nongie no va e ta por tsana gie ine simi
mangmagoso enaenamon, eiekesen va e ta pernge gie simi
Tsaka Ka.
16 A kap va egie mi kuoluon mi mangmagoso enaena-
mon malan eou buer kap va mi kangien mi mangmagoso
enaenamon.
17 Vokunie gie ngan mi tuktuk. Ke nama eie mi tuktuk.
18 Malan e ta nga tura iou nemei simi mangmagoso
enaenamon, eou buer o te nga tura gie rakot simi mang-
magoso enaenamon.
19 O nga teir putan kong tino sevoi nian magi kalekalei,
terengien va egie buer gi ta mang teir putan tuktuk kegi sar
tino sevoi.

E Iesu a nga no surie mi kulou vodovodon tuktuk

20 "Kong nono a kap va surie gie mo, eiekesen o no buer
surie egie ese va gi ta so vodovodon tuktuk seou surie kegi
sar nama vavakatsep kong sar madar tovtov.
21 Tama, malan enatau nata ta kes, egie buer gi ta
tsorubeit kes nge tsok senatau, terengien va mi mang-
magoso enaenamon ta mang vodovodon tuktuk va e te nga
tura iou.
22 Mi matvinavaso e tate nga terie seou, o te terie segie
terengien va gi ta mang tsorubeit kes malan enatau nata ta
kes.
23 Egei gei kes ma enatau nata kes. Surie ine, gi ta mang
tsorubeit kes tuktuk terengien mi mangmagoso enaenamon
ta telekiran va e nga tura iou, ma e nga tovie gie malan e ta
nga tovie iou.
24 "Tama, o lalaron va egie ese e ta nga terie seou, gi ta
mon meie iou ivie o ta mon en, terengien va gi ta mang
pare mong matvinavaso ian e tate nga terie seou surie e
nga tovie iou i muan mi vinagoso.
25 "Tama, e duis rovoriu. Mi mangmagoso enaenamon
a kap telekira no, eiekesen eou o telekira no. Ma egie ine
gi telekiran va e nga tura iou.
26 Ma o te nga penge vakatsepa mi asa segie, ma o ta
vavakatsep ngas segie, terengien mi tentoiv e ta nga tovie
iou ngan ta mang mon i arogie ma eou buer o ta mang mon
i arogie."

18

Gi nga rakopie e Iesu

1 Sien e Iesu tate nga no voto, a nga tsourarak meie ken sar
madar tovtov simi malaev i Kidron. Ma ian en mi tau a nga
mon. Ma e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga rubukien
en.
2 E Iudas ese ta nga roev terie e Iesu, a nga telekiran ian
mi korot, simi vunan palan bu ra e Iesu ma ken sar madar
tovtov gi nga ko ra beit kouk en.
3 Samo e Iudas a nga kerie mi kulou ni minakiur sibu
Roma ma mi kulou nennei simi Vona rengeir leong rakot
ian simi tau. Io, bu prist leong meie bu Parisaio gi nga tura
gie ese gi ta nga sorokie bu bember, a, bu berber, ma bu
kepineits nia veveken.
4 E Iesu a nga telekiran bu kepineits kokouk va ta nga
tsorubeit sien, ma a nga veis rovotsour nge vereie gie, “Ese
nga nesie?”
5 Gi nga kuil nama, “E Iesu kovuni i Nasaret.”
E Iesu a nga pevien, “Arie eou mo ine.” E Iudas ese ta nga
roev terie e Iesu a nga tuir meie gie.
6 Io, sien e Iesu ta nga oeng segie, “Arie eou mo ine,” gi
nga so muer nge kor mutur i keim.
7 Samo e Iesu a te buer nga vereie gie, “Ese nga nesie?”
Gi nga pevien, “E Iesu kovuni i Nasaret.”
8 E Iesu a nga kuil nama, “O te pengan senga va arie eou
mo ine. Sien va nga ta nesie iou, nga tsupuk rivie gie ine.”
9 A nga pevien ine nia vara tuktuk ngan mi nama ta nga
vokokotie, “Tama o kap rivie ka mei kes segie ese e ta nga
terie seou.”
10 E Simon Petro a nga suvuon ken kuor kenken, ma a nga
teie vorotsoruo nge ravan ma a nga tseir rivie mi tateringan
ken petspets mi kovan bu prist. Mi asan ine mi petspets e
Malko.
11 E Iesu a nga oeng se Petro, “Teir muerngan ke kuor si
man sovsov! Vasa, o ta kap un te ine simi koi e Tamoung ta
nga terie seou?”

E Iesu a nga tuir i matan bu prist

12 Samo mi kulou ni minakiur sibu Roma meie magi
muomuo ma bu ka nennei simi Vona rengeir leong, gi nga
rakopie e Iesu nge visie.
13 Ma gi nga muna kir terie se Annas, eie e taman ken
vevien e Kaiapas ese ta nga kovan bu prist ian simi avareit.
14 E Kaiapas arie eie ese ta nga vanuo bu Iuda va ta kalei
sien va ka ka kes ta maet surie mi kulou kokouk.

18:9 Ioanes 6:39

E Petro a nga vamoie e Iesu vourvour
(Mataio 26:69,70; Marko 14:66-68; Luka 22:55-57)

15 E Simon Petro ma mi madar tovtov mene guor nga
vemusurie e Iesu. Mi kovan bu prist a nga telekiran ine
mi madar tovtov, ma a nga nomeie e Iesu rakot i mararan
ken vonuo mi kovan bu prist.
16 Eiekesen e Petro a nga mon i marar i babaren mi
rumrubukien. Io, ine mi madar tovtov, ese mi kovan bu
prist ta nga telekiran, a nga muerengei rovotsour nge ra
oeng simi tetsikevien ta nga naneie mi rumrubukien nge
kir vurukude e Petro.
17 Ine mi tetsikevien ta nga tuir simi rumrubukien a nga
vereie e Petro, "Arie evoi buer mi meinmenigie ine bu
madar tovtov ine simi ka, nge?" E Petro a nga kuil nama,
"Eou kap."
18 Mi tunga ra te, io, mi kulou nennei simi Vona rengeir
leong ma bu petspets gi te nga tsinga mi leing ma gi nga tuir
viririsie nge mariur sien. Ma e Petro a nga tuir meie gie nge
mariur.

Mi kovan bu prist a nga vereie e Iesu
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Mi kovan bu prist a nga vereie e Iesu surie ngan ken
sar madar tovtov ma ken sar namani vinasengei.
20 E Iesu a nga kuil nama sien, "O nga ko vakokoit i matan
bu mei kokouk ma o nga ko vavasengei i aron bu vona
rengeir sibu Iuda ma mi Vona rengeir leong, ivie mi kulou
gi ta ko beit kokouk en. Ma o kap nga vakokoit muningan
kavo kepineits.
21 Surie misa nga ta vosuoreie iou? Vosuoreie mi kulou
gi ta nga ko rongomie iou. Gi telekiran misa o tate nga
vokokotie."
22 Sien e Iesu ta nga vakokoit ven ne, mi ka nennei ian ta
nga tuir i babaren a nga pantsie nge pevien, "Ke sinavei nia
kuil nama simi kovan bu prist, arie ta malan ian?"
23 E Iesu a nga kuil nama sien, "Sien va o vokokotie ka
tsaka nama, e ta vakokoit vakatsepa misa a tsak. Eiekesen
sien va o vokokotie mi nama duis, surie misa e ta pantsie
iou?"
24 Ma gi kap ngas nga ruom rivie mi suo sien. Io, e Annas
a nga turan rakot se Kaiapas, mi kovan bu prist.

E Petro a nga vamoie e Iesu ba keipkepide ra luo
(Mataio 26:71-75; Marko 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 E Simon Petro a ngas nga tuir nge mariur, io, bu mei gi
nga pevien sien, "Arie evoi buer ken madar tovtov ine mi

ka, va gerek?” Eiekesen e Petro a nga vamoi nge pevien,
“Eou kap.”
26 Ma ken petspets mi kovan bu prist, eie e patsan ian mi
ka e Petro ta nga tseir rivie mi tateringan, a nga pevien,
“Vasa, o nga pare no sien e ta nga mon meie i tau?”
27 Samo e Petro a te buer nga vamoi ma ian ngas te mi to
a nga kurkuku.

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Mataio 27:1,2,11-14; Marko 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Tsoruvovo mokuopkuop, gi nga vavasie e Iesu kuvu
simi vonuo se Kaiapas rakot si ken vonuo mi gavana. Ma
bu Iuda gi kap nga rubukien simi vonuo, simi vunan gi kap
nga lalaro pop vuturungie kegi vinuor nge vara bita nge gie
i matan kegi vinuor, terengien va gi ta mang nga nganie mi
Nginu Pasova.
29 Io, e Pilato mi gavana a nga rovotsour surie gie nge
virei, “Surie misa nga lalaro voturie ine mi ka simi vinuor?”
30 Gi nga kuil nama, “Sien va a kap va eie mi ka tsokor, va
gei kap kir terie sevoi.”
31 E Pilato a nga oeng segie, “Enga ngas te, nga ta vuortie
ngan kenga vinuor.”
Gi nga kuil nama, “Gei kap suvuon mi duis nia terie ka
mei simi miensei.”
32 Gi nga vakokoit malan ine nia tsang vaotie mi nama e
Iesu ta nga peterie surie mi sana suada miensei va ta nga
maet sien.
33 E Pilato a nga muerengei rubukien i aron mi vonuo ma
a nga vereie e Iesu, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu
Iuda?”
34 E Iesu a nga kuil nama, “Ine mi virevirei a kuvu sevoi
kese? O, bu mei gi pengan be mo sevoi surie iou?”
35 E Pilato a nga kuil nama, “Eou kap va mi kangi Iuda.
Ke sar nama kes ma bu prist leong gi terie no seou. Misa e
nga tsana?”
36 E Iesu a nga kuil nama, “Kong mangmagoso Nguts
a kap mon ine simi mangmagoso enaenamon. Sien va
kong mangmagoso Nguts a mon ine simi mangmagoso
enaenamon, va kong sar petspets gi veveken karie iou
terengien va bu muomuo sibu Iuda gi ta kap mang rakopie
iou. Eiekesen kong mangmagoso nguts a kap mon en ne.”
37 Io, e Pilato a nga vereie, “Arie evoi mi kovakova ka
leong, nge?”
E Iesu a nga kuil nama, “A duis e ta pevien va eou mi
kovakova ka leong. Gi nga kava iou ma o nga nemei ine

simi mangmagoso enaenamon nia vavatei katsep ngan mi
tuktuk. Egie ese gi ta tino ngan mi tuktuk gi ta rorong seou."
38 E Pilato a nga virei, "Ma misa ine mi tuktuk?"
Samo a nga muerengei rovotsour i marar simi kulou nge
pevien, "O kap vorotan ka kepineits nia voturie eie simi
vinuor.
39 Eiekesen simi sinavei sibu tubunga, o ta ngas vara
ketseketseng ngan ka ka tsatsang vinatoreis simi Nginu
Pasova. Nga lalaron va o ta vara ketseketseng ngan ine mi
kovakova ka leong sibu Iuda?"
40 Gi nga kuil nama sien nge koup, "A kap va eie, eiekesen
e Barabas!" E Barabas eie mi ka kenken.

19

Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei

1 Io, e Pilato a nga kerie e Iesu nge oeng va gi ta nga
beilbeiltsie.
2 Ma mi kulou ni minakiur gi nga ruonie man kovage ngan
mi suo tsotso nge vavatsekie ngan mi kovan. Ma gi nga
vavatsekie ngan mi lavlav dav.
3 Ma gi nga vakaek nge nemei sien nge pevien, "E ta
tino kuar mi kovakova ka leong sibu Iuda!" Ma gi nga me
pantsie mi matan.
4 E Pilato a te buer nga rovotsour i marar nge oeng segie
bu Iuda, "Pare, o ta kir vorotsoruo nemei senga va nga ta
mang pare va o kap vorotan ken ka tsienakor."
5 Io, e Iesu a nga rovotsour teie mi kovage suo tsotso i
kovan ma mi lavlav dav i kurikurien. E Pilato a nga oeng
segie, "Nga pare, ine arie mi ka!"
6 Sien bu prist leong ma bu ka nennei simi Vona rengeir
leong gi ta nga dengarie, gi nga koup, "Vetekiuo simi
koitskoits! Vetekiuo simi koitskoits!" Eiekesen e Pilato a
nga oeng segie, "Nga ta kerie nge ra vetekiuo simi koitskoits.
Eou o kap vorotan ken ka tsienakor ine mi ka."
7 Bu Iuda gi nga kuil nama, "Gei suvuon mi vinuor. Ma
vemusurie ine mi vinuor, eie ta ngas maet simi vunan a nga
pevien va eie e Natuon e Raban."
8 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga motou beitsak.
9 Ma a nga muerengei rubukien simi vonuo se gavana ma
a nga vereie e Iesu, "Evoi kuvu ivie?" Eiekesen e Iesu a kap
nga terie sien ka nama kuilkuil.
10 E Pilato a nga oeng sien, "E ta kap vokokotie ka nama
seou, nge? Vasa, e kap telekiran va o suvuon mi ngeisngeis
nia vara ketseketseng nge no, o, nia vetekiuo no simi
koitskoits?"

11 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e Raban die i kur simi
rangit a kap nga terie sevoi mi duis, va e kap suvu ngeisngeis
nia vuortie iou. Io, mi kulou gi ta nga terie iou sevoi, gi
suvuon mi sinavei tsokor a leong beitsak.”
12 Io, e Pilato a nga vakaek nge nesie ka rosar nia ruom
rivie e Iesu. Eiekesen bu Iuda gi nga koup, “Sien va e ta
ruom rivie ine mi ka, a kap va evoi e palapalan e Kaesar. Eie
ese ta pevien va eie mi kovakova ka leong, eie a matakorot
meie e Kaesar.”
13 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga kir vorotsoruo e
Iesu i marar, ma a nga mogos simi mogomogos nia vuor simi
korot gi ko vuotongie ngan i Tsur Vunavout, simi namani
Iburu gi vuotongie va i Kapata.
14 Ma a te nga sisiat potaram simi ra i muan mi Nginu
Pasova.
E Pilato a nga pevien sibu Iuda, “Ine arie manga kovakova
ka leong!”
15 Samo gi nga koup, “Ken rivie! Ken rivie! Vetekiuo simi
koitskoits!”
E Pilato a nga vereie gie, “Nga lalaron va o ta vetekiuo
manga kovakova ka leong?”
Bu prist leong gi nga kuil nama, “Gei kap suvuon ka
kovakova ka leong mene eiekesen e Kaesar mo.”
16 Io, e Pilato a nangba nga terie e Iesu i naparimagie nia
vetekiuo simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Luka 23:26-43)

Io, mi kulou ni minakiur sibu Roma gi nga kir tsana e
Iesu.
17 Ma e Iesu a nga rovotsour nge sorokie man koitskoits,
ma a nga beit simi korot gi vuotongie ngan i Paptikov, simi
namani Iburu i Golgota.
18 Ian en, gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits, ma gi nga
vetekiuo buer ba ka luo mene. Mi mei kes si ken bieng suv
ma mi mei mene si ken bieng kieir ma e Iesu i kotubuguor.
19 E Pilato a nga tuturei nia vataro mi vinavataor nge terie
i kovan mi koitskoits. A nga aes malan ine; IESU KOVUNI I
NASARET, MAGI KOVAKOVA KA LEONG BU IUDA.
20 Palan mi kulou gi nga ase ine simi vunan mi korot gi ta
nga vetekiuo e Iesu en, a nga vatavatat simi taon leong. Ma
gi nga vataro simi namani Iburu, Latin ma Grik.
21 Io, bu prist leong gi nga oeng se Pilato, “Kian va e ta
vataro va ‘Magi kovakova ka leong bu Iuda’, eiekesen ‘Ine
mi ka a nga pevien, eou magi kovakova ka leong bu Iuda.’ ”
22 E Pilato a nga kuil nama, “Misa o tate vataro, o te
vataro.”

23 I muir sien gi ta nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits, ba
ka ni minakiur gituo nga poro man sar tsetstseik ka i marar
nge potakie i kotubugituo ba ka voveit. Ma gituo nga poro
buer man tsetstseik ka i ruom gi ta nga tsana ngan mi lavlav
kuar.
24 Ma mi kulou ni minakiur gi nga pevien segie kesegie,
"Kian va giet ta derikie. Giet ta paluo satu nge derie va ese
ta mang poro."
Ine mi kepineits a nga tsorubeit ni vara tuktuk ngan mi
nama simi Pakpak Leong ian ta pevien,

"Gi nga potakie mong sar tsetstseik i kotubugie
ma gi nga paluo satu surie mong tsetstseik."

Ma ine arie misa mi kulou ni minakiur gi ta nga tsana.
25 E kinan e Iesu, e kasien vevien, e Maria ken vevien e
Klopas ma e Maria Magadala, gi nga tuir i babaren man
koitskoits e Iesu.
26 Sien e Iesu ta nga pare e kinan ma mi madar tovtov ian
mi aten guor ta nga tuir vatavatat, a nga pevien se kinan,
"Vevien, pare, ine arie e natu."
27 Samo a nga pevien simi madar tovtov, "Pare, ine arie e
kina." Vakaek ian simi ra, ine mi madar tovtov a nga naneie
e kinan e Iesu si ken vonuo.

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Luka 23:44-49)

28 I muir sien, e Iesu a nga telekiran va ine bu kepineits a
te nga voto. Ma a nga pevien, "O moruo," ine nia vaotie bu
nama simi Pakpak Leong.
29 Mi gonggoi ta nga vous nge dangi vain monour a nga
mon. Io, gi nga vosuvie mi poko dondou ine simi dangi vain
monour ma gi nga ror terie simi rakaraka ei nge vutuirse
terie i ngutsuon.
30 E Iesu a nga unumie ma a nga pevien, "A te voto."
Samo a nga vosogule mi kovan ma a nga tsupuk rivie mi
morumoruan.
31 Io, arie mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes ma mi
Nginu Pasova. Bu Iuda gi kap nga lalaron va bu pirpir va gi
ta nga mon simi koitskoits simi Rangi Minaes, surie ine mi
Rangi Minaes eie a tamat rovoriu. Ma gi nga vereie e Pilato
va ta nga tor va gi ta nga dokie bu legelegegituo ma gi ta
nga poro ba piripirigituo peuk i keim.
32 Io, mi kulou ni minakiur gi nga ra dokie ba legelegen
mi ka vourvour gi ta nga vetekiuo simi koitskoits i bingan e
Iesu ma samo simi ka vorosurie.

19:24 PSA 22:18

33 Eiekesen sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga dengarie
va a te nga maet. Ma gi kap nga dokie te ba legelegen.
34 Eiekesen mi meinmenien mi kulou ni minakiur a nga
tsoka mi baban e Iesu ngan ken biul, ma ian ngas te mi dar
ma mi da guor nga so rovotsour.
35 Ma ian mi ka ta nga derie misa ta nga tsorubeit, a nga
vavatei katsep ngan ine bu kepineits terengien va enga buer
nga ta mang vodovodon tuktuk. Ken vinavatei vavakatsep
a tuktuk. Ma a nga telekiran va a vavatei ngan mi tuktuk.
36 Ine bu kepineits a nga tsorubeit, terengien va gi ta
vaotie misa mi Pakpak Leong ta pevien, “Kap ka tsir kes
sien ta so korot,”
37 ma buer mi nama mene simi Pakpak Leong a pevien,
“Mi kulou gi ta so dengarie eie ese gi ta nga tsoka.”

Gi nga terie mi piripirien e Iesu simi monmon
(Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 I muir sien, e Iosep kovuni i Arimatea a nga nongie
e Pilato va ta tor va ta nga poro mi piripirien e Iesu. (E
Iosep buer a nga ko vemusurie e Iesu, eiekesen a nga ko
mumuningei simi vunan a nga motovan bu muomuo sibu
Iuda.) E Pilato a nga sunuir va e Iosep ta nga suvuon mi
piripirien e Iesu. Io, e Iosep a nga rakot nge por tsana.
39 E Nikodemo, ese ta be nga muna ra vorotan e Iesu
sikati, a nga nomeie e Iosep. A nga sorokie ba sinangavur
tour kilogram mi mira ian ta nga lakie meie ngan mi dangi
alovera.
40 Ma guor nga poro mi piripirien e Iesu nge ra gulie ngan
man lavlav kuar meie bu sien sosong vemusurie mi sinavien
bu Iuda gi ta nga ko tsatsang rorois simi tienteir.
41 Ian simi korot gi ta nga vetekiuo en e Iesu simi
koitskoits, mi tau a nga mon en, ma ian en buer mi monmon
vour ivie gi kap ngas nga vuturungie ka tonuo en.
42 Guor nga vuturungie mi piripirien e Iesu en simi vunan
ian mi ra eie mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes ma sien
ine mi korot a mang nga vatavatat.

20

Mi tino mumuerengei simi miensei

1 Sivovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, e Maria
kovuni i Magadala a nga vo rakot ine simi monmon ma a si
nga pare va mi vunavout gi te nga vuvuil rivie i matan mi
monmon.
2 Io, a nga soer rakot se Simon Petro ma mi madar tovtov
mene ian mi aten e Iesu, ma a nga pevien seguor, “Gi te por

19:36 EXO 12:46; NUM 9:12; PSA 34:20 **19:37** ZEC 12:10

tsana mi Nguts simi monmon, ma gei kap telekiran ivie gi
te terie en!”
3 Ma e Petro meie ngan ian mi madar tovtov guor nga
rakot ine simi monmon.
4 Eguor kokouk guor nga soer, eiekesen ian mi madar
tovtov a nga soer rio e Petro. Ma a nga muna so beit simi
monmon.
5 A nga tsologout nge dedeng i aron mi monmon ma a nga
pare bu lavlav, eiekesen a kap nga rubukien.
6 Samo e Simon Petro a nga so beit nge rubukien simi
monmon. Eiekesen a si nga pare mo bu lavlav gi ta nga
mutur.
7 Ma mi kato lavlav gi ta nga ovutie ngan mi kovan e
Iesu, a kap nga mutur meie ian bu lavlav, eiekesen a nga vil
mutur kesen.
8 Samo ian mi madar tovtov ta nga muna so beit simi
monmon, a nangba nga rubukien nge dengarie ma a nga
vodovodon tuktuk.
9 Eiekesen gi kap ngas nga katsep kalei simi Pakpak Leong
ian ta pevien va eie ta to muerengei simi miensei.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas se Maria Magadala

10 Samo ba madar tovtov guor nga veis muerengei rakot
i marar.
11 E Maria a nga tuir nge ta i marar simi monmon. Sien ta
ngas nga vor ve tata, a nga tsologout nge dedeng rubukien
simi monmon.
12 Ma a nga pare ba angelo luo guor nga vavaso ngan
bu tsetstseik puneits ma guor nga mogos simi korot mi
piripirien e Iesu ta nga mutur en. Mi mene kes i koruongen
ma mi mei mene i pakaken.
13 Ma guor nga vereie ine mi vevien, “Misa e tengisie?”
Ma a nga kuil nama seguor, “Gi te me por tsana mong
Nguts, ma o kap telekiran ivie gi te terie en.”
14 Sien tate nga pevien ne, a nga vuvuris nge pare e Iesu
ta nga tuir i pek lili, eiekesen a kap nga telekiran va eie e
Iesu.
15 E Iesu a nga vereie, “Vevien, misa e tengisie? Ese e
lalaro pare?”
E Maria a si nga vodon va ine mi ka eie mi ka tsatsang
simi tau. Ma a nga oeng sien, “Sien va evoi e poro nge terie
si ka korot mene, ma pengan seou ivie e terie en. Ma o ta
rakot nge ra poro.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Maria!”
E Maria a nga vuvuris matan veie nge oeng sien ngan mi
namani Iburu, “Raboni!” (Man vuevue va, ‘mi vavvasen-
gei’.)

17 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Kian va e ta soburo iou simi
vunan o kap ngas muerengei kien se Tamoung. Eiekesen
rakot sibu kasiung nge pengan segie va o tate muerengei
kien se Tamoung ma e Tamanga, eie mong Raban ma manga
Raban.”
18 Io, e Maria kovuni i Magadala a nga rakot nge ra vateie
bu madar tovtov va a te nga pare mi Nguts. Ma a nga
pengan segie misa e Iesu ta nga pengan sien.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas sibu madar tovtov
(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Sireivreiv seserigo ian simi ra vourvour simi wik, bu
madar tovtov gi te nga me oir kouk. (Ma gi te nga tsekitie
mi matavanuo, simi vunan gi nga motovan bu muomuo sibu
Iuda.) Samo e Iesu a nga nemei nge me tuir i kotubugie ma
a nga pevien ne, “Mi molu ta mon meie nga!”
20 I muir sien tate nga vakokoit segie, a nga vasangan segie
ba riman ma mi baban. Ma bu madar tovtov gi nga res
beitsak sien gi ta nga pare mi Nguts.
21 Ma e Iesu a nga oeng segie te buer, “Mi molu ta mon
meie nga! Malan e Tamoung ta nga tura iou, io, eou buer o
ta tura nga.”
22 Samo a nga kuiv terie ken mour segie ma a nga pevien,
“Nga suvuon mi Moromoruo Tamat.
23 Sien va nga ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu
mei mene, gi te ketseketseng. Sien va nga ta kap vodon
rivie kegi sar sinavei tsokor, gi kap ketseketseng.”

E Iesu meie e Tomas

24 Mi mei segie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov,
e Tomas (gi ko vuotongie va e Didimas) a kap nga mon meie
gie sien e Iesu ta nga beit.
25 Io, bu madar tovtov gi nga pengan sien, “Gei te pare mi
Nguts!”
E Tomas a nga oeng segie, “Sien va o ta kap pare bu nia
nil siba riman nge tsure terie mi pitsipitsirimoung sibu nia
nil nge tsure terie mi rimoung simi nia eon i baban, o kap
oit nia vodovodon tuktuk.”
26 I murien bu ra mi napaririem potsu tour, bu madar
tovtov gi nga beit kouk te buer i aron mi vonuo ma e
Tomas a nangba nga mon meie gie. Io, gi nga tsekitie
bu matavanuo eiekesen e Iesu a nga beit nge me tuir i
kotubugie nge pevien, “Mi molu ta mon meie nga!”
27 Ma a nga pevien se Tomas, “Tsure terie mi pitsipitsirima
en ne, nge pare ba rimoung. Ma tsuran mi rima ine i
baboung. Kian va e ta basbaslieng si ke vodovodon tuktuk.
E ta ngas vodovodon tuktuk.”

28 E Tomas a nga kuil nama sien, “Mong Nguts ma mong
Raban!”
29 E Iesu a nga oeng sien, “E te vodovodon tuktuk nangba
simi vunan e te pare iou? Mi nires leong segie ese gi ta
vodovodon tuktuk misasien gi ta kap pare iou.”
30 Io, i matan ken sar madar tovtov, e Iesu a nga tsana
palan bu totourlekier ni vovokudier ian gi ta kap mon i aron
ine mi pakapaka rorou.
31 Eiekesen ine o nga vataro va nga ta ngas vodovodon
tuktuk va e Iesu eie mi Messia e Natuon e Raban. Ma surie
kenga vodovodon tuktuk simi asan, nga ta mang suvuon mi
tino.

21

E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar tovtov i Galili

1 I murien ine, e Iesu a nga tsorubeit vasvas te buer si ken
sar madar tovtov simi barateis i Tiberias. A nga tsorubeit
vasvas segie ven ne.
2 E Simon Petro, e Tomas gi ta vuotongie va e Didimas,
e Natanael kovuni i Kana simi enamon leong i Galili, a, ba
natuon e Sebedi, ma ba madar tovtov luo mene, gi nga mon
kokouk.
3 E Simon Petro a nga oeng segie, “O ta be ra vongon,” ma
gi nga pevien, “Gei ta nomeie no.” Io, gi nga rovotsour nge
ka simi galeu eiekesen ian simi kati gi kap nga sovie ka ie
rovrovoriu.
4 Simi sir tate nga kapot, e Iesu a nga tuir i koen. Eiekesen
bu madar tovtov gi nga bangata e Iesu.
5 Samo a nga vereie gie, “Bu natung, nga sovie kavo ie?”
Gi nga kuil nama, “A kap.”
6 Ma a nga oeng segie, “Nga ra vululusie kenga ben simi
bienengeiv suv simi galeu, ma nga ta sovie kavo ie.” Io, gi
nga vululusie kegi ben ma samo gi kap nga oit nia te vavane
muerngan terie i aron mi galeu simi vunan gi nga sovie bu
ie palan beitsak.
7 Ma mi madar tovtov ian mi aten e Iesu, a nga oeng se
Petro, “Arie eie mi Nguts!” Sien e Petro ta nga rongomie va
eie mi Nguts, a nga tsekie man tsetstseik ka i marar (simi
vunan a nga kaor rivie sien ta nga tsatsang) ma a nga tsibour
i rou.
8 Bu madar tovtov mene gi ta nga ka simi galeu, gi nga
vuruos tateie mi ben vatare i koen tate nga vous nge ie,
simi vunan a kap nga pek kuvu i koen. A nga malan va bu
sinangavur napaririem potsu voveit (90) bu mita mo.

9 Sien gi ta nga me tsour vataer i koen, gi nga me pare mi
leing ta nga ngang meie ba ie i popon ma ba tsoik.
10 E Iesu a nga oeng segie, “Nga por nemei ngan ine kavo
ie ian nga ta sovie gie.”
11 E Simon Petro a nga peuk nge teie vatare mi ben i
koen. Ine mi ben a nga vous ngan bu ie leong. A nga oit
mi sinangavur kes koboit ma bu sinangavur mi napaririem
ma a tour i popon (153) kokouk. Misasien ta nga palan bu
ie, ine mi ben a kap nga kabem.
12 E Iesu a nga oeng segie, “Nga nemei nge me ngou.”
Eiekesen a kap ka madar tovtov a nga aor ngeisngeis nia
vereie va, “Evoi ese?” simi vunan gi nga kielala va eie mi
Nguts.
13 Io, e Iesu a nga me poro mi tsoik nge terie segie, ma a
nga tsang malan ngan buer simi ie.
14 Ine arie mi keipkepide ra a tourngan e Iesu a nga
tsorubeit vasvas sibu madar tovtov i murien ta nga to
muerengei simi miensei.

E Iesu a nga vovoruo ken tsientsang e Petro

15 Io, sien gi tate nga ngou voto, e Iesu a nge pevien se
Simon Petro, “Simon, natuon e Ioanes. E tovie iou beitsak
rio bu mei ka ine gi ta tovie iou?”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts. E telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Tabarie kong sar natu sipsip.”
16 Mi keipkepide ra a luongan e Iesu a te buer nga pevien
sien, “Simon, natuon e Ioanes. E tovie iou?”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts, e telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Naneie kong sar sipsip.”
17 Mi keipkepide ra a tourngan e Iesu a nga pevien sien,
“Simon, natuon e Ioanes. E tovie iou?”
E Petro a nga aor putu simi vunan e Iesu a te nga virei
votourngan, “E tovie iou?”. Ma a nga oeng sien, “Mi Nguts,
e telekiran bu kepineits kokouk, ma e telekiran va o tovie
no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Tabarie kong sar sipsip.”
18 “O oeng tuktuk sevoi. Sien e ta ngas nga ka vour, evoi
kese e nga ko vevveleis rorois nge rakot sibu korot e ta lalaro
rakot en, eiekesen sien va e ta so komois, e ta so kadosan
ba rima ma ka mei ta so verengie no nge kir terie no simi
korot e ta kap lalaro rakot en.”
19 A nga pevien ne nia vasangan mi suada miensei e Petro
va ta nga suvuon nia vutuir vasangan man matvinavaso e
Raban. Samo e Iesu a nga oeng sien, “Vemusurie iou!”
20 E Petro a nga vuris nge pare ine mi madar tovtov ian
mi aten e Iesu ta nga vemusurie gie. Ine arie ese ta nga

vevedikeir se Iesu simi Nginu Pasova nge pevien, “Mi Nguts,
ese ta so roev terie no?”
21 Io, sien e Petro ta nga dengarie, a nga virei, “Mi Nguts,
ma vasa ngan eie ine?”
22 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va o lalaron va eie ta mon
oit va o ta muerengei, evoi ke sana baitutuir sien? Evoi,
vemusurie iou.”
23 Io, ine mi nama a nga soer i kotubugie mi kulou gi ta
nga ko vemusurie e Iesu va ine mi madar tovtov va ta kap
maet. Eiekesen e Iesu a kap nga pevien va ta kap maet.
A nga pevien, “Sien va o lalaron va eie ta mon oit va o ta
muerengei, evoi ke sana baitutuir sien?”
24 Ine arie mi madar tovtov ta nga vavatei katsep ngan
ine bu kepineits nge vavataor vuturungie, ma gei telekiran
va misa ta nga vavatei ngan a tuktuk.
25 E Iesu a nga tsana palan bu kepineits mene. Sien va ine
bu kepineits kokouk o nga vavataor vuturungie, o vodon mi
mangmagoso enaenamon kokouk a kap oit nia suvuon bu
pakapaka rorou kokouk.

Mi Tsinatsangan
Bu Aposol

E Raban a nga kerie e Iesu kien i kur simi rangit

1 Ka leong Tiopilus.

Si kong vinavataor vourvour, o nga vavataor surie bu sana kepineits kokouk e Iesu ta nga tsana nge vavasengei ngan si man tsuoktsuok vakaek ken tsientsang,

2 oit simi ra e Raban ta nga kerie kien i kur simi rangit. I muan ta nga kien i kur, ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat, a nga oeng votuomara gie bu aposol ta nga viel tsana gie.

3 I murien ta nga suvuon mi vinekikin, e Iesu kesen a nga tsorubeit vasvas sibu aposol meie ngan palan bu kepineits nia vara tuktuk ngan va eie a nga to muerengei. A nga tsorubeit vasvas segie i aron bu ra ba sinangavur voveit ma a nga vakokoit surie mi mangmagoso Nguts e Raban.

4 Sien ta nga mon meie gie, a nga oeng ngeisngeis segie ven ne, “Kian va nga ta sorvekenan i Ierusalem, eiekesen nga ta rosie mi sana e Tamoung ta nga kubutsie nia terie senga malan o tate nga pengan senga.

5 E Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv ngan mi da, eiekesen i murien ka ba ra, nga ta ba por sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat.”

6 Io, sien bu aposol gi ta nga beit kouk meie e Iesu, gi nga vosuoreie, “Mi Nguts, ine sibu ra, e ta tsang muerngan mi mangmagoso nguts sibu Israel?”

7 E Iesu a nga oeng segie, “A kap va kenga kepineits va nga ta telekiran mi keipkepide ra ma mi ra ian e Tamoung tate nga totok telekiran ngan ken duis.

8 Eiekesen nga ta suvu ngeisngeis sien va mi Moromoruo Tamat ta nemei nge tsegerie nga ma nga ta vavatei nge iou i Ierusalem, i Iudea ma i Samaria beit si man votovoto mi mangmagoso enaenamon.”

9 Io, i murien ta nga vakokoit ngan ine, e Raban a nga kerie e Iesu kien i kur simi rangit i matagie, ma mi balbal a nga kitipan kegi baidendeng.

10 Gi nga dedeng ngeisngeis e Iesu sien ta nga kien i kur simi mariu, samo ba ka luo maguor sar tsetstseik puneits guor si nga tuir i bingagie.

11 Ma guor nga pevien, “Mi kulu Galili, surie misa nga ta ngas vor dendeng kien i kur simi mariu? Ine e Iesu e Raban

ta kir tsana senga kien i kur simi rangit, ta buer muerengei
malan mo ine nga tate dengarie ta kien i kur simi rangit."

Gi nga vile e Matias nia kulie e Iudas

12 Samo bu aposol gi nga muerengei rakot i Ierusalem
kovuni simi pout i Oliv. Ine mi pout a mon vatavatat i
Ierusalem. Kovuni simi pout i Oliv beit i Ierusalem a oit
mi kilomita kes ian va ka mei ta oit nia veisngie vemusurie
man vinuor mi Rangi Minaes.
13 Sien gi tate nga beit, gi nga vaen kien simi roruom i kur
simi vonuo ivie gi ta nga ko mon en. Egie ese gi ta nga beit
ian en, arie e Petro, e Ioanes, e Iakobo, e Andre, e Pilipo, e
Tomas, e Bartolomeu, e Mataio, e Iakobo e natuon e Alpeo, e
Simon simi gargar sibu Silot, ma e Iudas e natuon e Iakobo.
14 Gi nga ko munu beit kouk nia rengeir, kokouk meie mi
langei ma e Maria e kinan e Iesu, ma bu kasien.
15 Ian sibu ra, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga oir kouk,
mi sinangavur kes koboit ma ba sinangavur luo i popon
(120) egie kokouk. Ma e Petro a nga tamtuir nge pevien,
16 "Bu kasiung, mi nama i aron mi Pakpak Leong ta ngas
tsorubeit tuktuk surie e Iudas ese ta nga muongan mi kulou
nia rakopie e Iesu. Ine mi nama, mi Moromoruo Tamat a
nga vorotsoruo i ngutsuon e Davit muomuo ngas te.
17 E Iudas eie e turagiet ka ni tsientsang."
18 (Ngan mi voirvoir e Iudas ta nga poro simi tsaka sinavei,
a nga vorie ngan ken kato pier, ivie ta nga kor nge muongan
en mi kovan, ma a nga puor kapot, ma mi tienen a nga soer
rovotsour.
19 Egie kokouk i Ierusalem gi nga rongovan ine mi
kepineits. Io, gi nga vuotongie ngan ian mi kato pier i
Akeldama, man vuevue va, 'mi pier simi dar'.)
20 "E Davit a nga vataro simi pakapaka rorou Bu Pak ven
ne,

" 'A kalei va ken vonuo ta mon ringringidin,
kian va ka mei ta mon sien.'

Ma

'A kalei va ka mei mene ta poro ken mogomogos simi
tsientsang.'

21-22 "Io, giet ta ngas vile ka mei mene va ta me tuir pats
meie gei nia vavatei katsep ngan ken tino mumuerengei e
Iesu. Eie ngas mi mei ese ta nga ko mon meie gei sibu ra
mi Nguts e Iesu ta nga mon i kotubugei, vakaek simi ra e

Ioanes ta nga tsana mi sinusuruiv se Iesu tuir oit simi ra e
Raban ta nga kir tsana e Iesu segiet kien i kur simi rangit.”
23 Io, gi nga voturie ba ka luo, e Iosep gi nga ko tutuo ngan
e Barsabas (mi asan mene buer e Iusto) ma e Matias.
24 Samo bu aposol gi nga no, “Mi Nguts, e telekiran bu
arogei kokouk. Vasangan segei ese mei seguor e vile
25 va ta poro mi tsientsang aposol, ivie e Iudas tate nga
sorvekenan nge rakot si ken kato pier.”
26 Samo gi nga tsang vemusurie mi sinavigie nia vivviel.
Ma mi vivviel a nga beit va e Matias va arie eie. Io, gi nga
kir vurukude va ta nga mon meie bu aposol mi sinangavur
kes ma kes.

2

Ken bineit mi Moromoruo Tamat simi rangi Pentekost

1 Sien mi rangi Pentekost tate nga beit, bu aposol gi nga
mon kokouk simi korot kes.
2 Samo mi tienengen mi kepineits malan va mi mour
leong, a si nga beit kovuni simi rangit nge vovosuo mi vonuo
ivie gi ta nga mon en.
3 Gi nga pare misa ta nga beit malan va bu karame leing
ta nga kor mogos i popon mi kulou keskes.
4 Egie kokouk gi nga vous ngan mi Moromoruo Tamat
ma gi nga vakaek nge vakokoit ngan bu vuna nama mene
ian mi Moromoruo Tamat ta nga tsana va gi ta nga oit nia
vokokotie.
5 Ian simi ra, bu Iuda ese gi ta nga ko rengeir rakot
se Raban kovuni sibu vuna enamon mene gi nga mon i
Ierusalem.
6 Sien gi ta nga rongomie ine mi tienengi kepineits malan
mi mour leong, mi bineit leong gi nga me oir kouk. Gi
nga kudier simi vunan egie keskes gi nga rongomie bu ka
vodovodon tuktuk gi ta nga vakokoit ngan kegi sar vuna
nama.
7 Gi nga kudier tsak ma gi nga vevirei nge gie, “Ine mi
kulou gi ta vakokoit malan ine, egie mi kulu Galili, nge?
8 Eiekesen giet si rongomie gie gi vakokoit ngan bu
namanien bu enamon gi ta nga kava giet en.
9 Egiet giet kovuni i Partia, i Media ma i Elam, ma kovuni
i Mesopotamia, i Iudea ma i Kapadokia, i Pontus ma i Asia,
10 ma kovuni i Prikia, i Pampilia, i Isip ma bu korot i Libia
vatavatat i Kurene. Bu mei segiet giet kovuni i Roma,
11 (bu Iuda ma bu Kibang gi ta vemusurie mi rengeir sibu
Iuda.) Ma bu mei segiet giet kovuni i Krete ma i Arap. Ma
giet si rongomie gie va gi vakokoit ngan kegiet sar vuna
nama surie bu kepineits leong e Raban tate nga tsana!”

12 Gi nga kudier tsak nge basbaslieng ma gi nga vevirei
nge gie kesegie, “Mi sana man vuevue ine?”
13 Eiekesen bu mei mene segie gi nga vavangiets nge gie
ma gi nga pevien, “Ine mi kulou gi te un dangi vain beitsak
te.”

Ken vinavatei e Petro

14 Samo e Petro a nga tsik tamtuir meie mi sinangavur kes
ma kes bu madar tovtov ma ngan mi ien leong a nga vakaek
nge vakokoit simi bineit, “Enga bu turoung Iuda, ma enga
nga ta mon i Ierusalem! Nga rorong seou ma o ta palsie
senga misa man vuevue ine.
15 Ine mi kulou gi kap un dangi vain malan nga ta pevien.
Ine a ngas mi 9 kilok mo sivovo!
16 Eiekesen ine arie misa e Ioel mi propet ta nga vokokotie.

17 “E Raban a nga pevien, ‘Sibu ra vekvekitip,
o ta poek soan mi Morumoruong simi kulou kokouk.
Bu natunga tamat ma bu natunga vevien gi ta vavatei ngan
mi sana nama o ta terie segie,
kenga sar ka vour gi ta dengarie kavo baidendeng,
kenga sar komois gi ta borea ngan kavo binorea.
18 Ma buer si kong sar petspets, kokouk bu ka ma bu vevien,
o ta puek soan mi Morumoruong ian sibu ra,
io, gi ta vavatei ngan mi sana nama o ta terie segie.
19 O ta vasangan palan bu kepineits ni vovokudier die i kur
simi rangit
ma palan bu totourlekier ine i keim simi kaber.
Mi dar ma mi leing ma mi kienkou leong ta beit,
20 mi matanias ta ngingi,
ma mi vura ta vuris nge mereik mala dar,
i muan mi ra leong simi Nguts ian ta va ta beit ngan
man matvinavaso.
21 Ma mi kulou kokouk gi ta no simi asan mi Nguts, gi ta so
suvuon mi vavato.’

22 “Mi kulu Israel, nga rorong. E Iesu kovuni i Nasaret,
eie mi ka e Raban ta nga vara tuktuk ngan va a nga ture
terie senga. E Raban a nga sunuir va e Iesu ta nga tsana
bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i kotubunga
malan nga ta telekiran.
23 Ine mi ka e Raban a nga ture terie senga vemusurie ken
lalaron ian tate nga vodon vuturungie. Ma enga, meie ngan
mi kuilkuil sibu ka tsokor, nga nga vetekiuo simi koitskoits
nge terie simi miensei.

24 Eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei ma a nga
vara ketseketseng ngan sibu vinekikin simi miensei, simi
vunan mi miensei a kap nga oit nia por vangvangasie.
25 E Davit a nga vakokoit surie e Iesu malan ine,

" 'O dengarie mi Nguts i muoung sibu ra kokouk.
Simi vunan a mon si kong riem suv, o ta kap oit nia dendeir.
26 Io, mi aroung a vous ngan mi nires,
ma kong sar nama a vasangan mi nires leong.
Ma mi piripiriung ta tino ngan mi vodovodon rorrois,
27 simi vunan o telekiran va evoi mi Nguts e ta kap tsupuk rivie mi morumoruong i Ades,
eou ke Ka Tamat, o telekiran buer va e ta kap sunuir va mi piripiriung ta kopop.
28 E te vasangan seou mi rosar rakot simi tino,
ma e ta mon meie iou nge vovosuo iou ngan mi nires.' "

29 "Bu kasiung, o ta vakokoit vakatsepa va magiet kovakova ka leong e Davit a nga mesei ma gi te nga puonongie.
Ma man monmon a mon ine meie giet ine simi ra.
30 E Davit eie mi propet, ma a nga telekiran misa e Raban
ta nga kukubuits meie eie, va e Raban ta tsana ka tubuon
va ta tsorubeit Kovakova ka leong malan eie.
31 A nga deng mua mi sana va e Raban ta ba nga tsana,
io, a nga vakokoit ngan ken tino mumuerengei simi miensei
mi Messia ven ne,

'E Raban a kap nga tsupuk rivie eie i Ades ma
mi piripirien a kap nga kopop.'

32 E Raban a nga vatoa ine e Iesu simi miensei, ma egei
kokouk ine, gei vara tuktuk ngan surie ine.
33 E Raban a nga tsuok terie i kur e Iesu nge vogosongie si
ken riem suv. Ma e Taman a nga terie seie mi Moromoruo
Tamat ian ta nga kubutsie nia terie, ma a te poek soan ine
mi Moromoruo Tamat segei malan ine nga tate dengarie nge
rongomie.
34 E Davit a kap ngas nga kien i kur simi rangit, eiekesen a
nga pevien,

"Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts,
'Mogos si kong riem suv,

2:27 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

35 tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot man poppop ba
kame.’

36 “Io, enga bu Israel kokouk, nga ta ngas telekiran va
e Raban a te nga tsana ine e Iesu va eie mi Nguts ma mi
Messia. Eie ian mi ka nga ta nga vetekiuo simi koitskoits.”

37 Sien mi kulou gi ta nga rongomie ine, a nga tsoka bu
arogie. Ma gi nga oeng se Petro ma sibu aposol, “Bu kasigei,
mi sana gei ta ngas tsana?”

38 E Petro a nga kuil nama, “Enga kokouk nga ta ngas
vodon vuris nge por sinusuruiv simi asan e Iesu Karisito,
terengien va e Raban ta mang vodon rivie kenga sar sinavei
tsokor, ma ta tabarie nga ngan mi Moromoruo Tamat.
39 Ine mi kinubuits arie senga, sibu tubunga ma segie gi
ta mon sibu enamon i pek. Mi Nguts magiet Raban ta terie
mi Moromoruo Tamat simi kulou kokouk ese ta kukuo gie
nemei seie.”
40 Meie ngan bu nama palan mene, e Petro a nga
vokokotie segie, ma a nga vanuo vangvangasie gie nge
pevien, “Nga ta ngas pits peken mi kulou tsokor ine sibu
ra. Nga ta masi suvuon mi vinatoreis meie gie!”
41 Egie ese gi ta nga rong poro ken sar nama e Petro, gi nga
por sinusuruiv. Io, ian simi ra, ba sinangavur tour soloba
(3,000) mi kulou gi nga rubukien si kegi gargar mi kulou
vodovodon tuktuk.

Kegi tino mi kulou vodovodon tuktuk

42 Gi nga terie kegi tino kokouk si kegi vinasengei bu
aposol, simi sinavei nia oir kouk, simi sinavei nia vepot
ngan mi tsoik, ma simi sinavei nia no rakot se Raban.
43 Bu mei kokouk gi nga kudier tsak simi vunan bu aposol
gi nga ko tsana palan bu kepineits ni vovokudier ma bu
totourlekier.
44 Mi kulou vodovodon tuktuk kokouk gi nga ko oir kouk
ma kegi sar kepineits kokouk a nga kes mo.
45 Gi nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits ma gi
nga terie segie ese gi ta nga mon pinat.
46 Sibu ra kokouk gi nga ko munu beit kokouk i mararan
mi Vona rengeir leong. Gi nga ko ngou kokouk i aron kegi
sar vonuo ngan mi nires ma mi banga aor.
47 Ma gi nga ko puongan e Raban ma gi nga mon nge res
surie bu banga aor simi kulou kokouk. Ma sibu ra keskes mi
Nguts a nga vor ve veleveleongtie mi aesaes si kegi gargar
mi kulou ese e Raban ta nga vatoa gie.

3

E Petro a nga vatoa mi muru

1 Simi ra mene, e Petro ma e Ioanes guor nga rakot simi
Vona rengeir leong simi 3 kilok sireivreiv, mi keipkepide ra
nia rengeir.
2 Mi ka a nga muru vakaek te si ken kienakav, gi nga sor
rakot ngan simi rumrubukien simi Vona rengeir leong. Mi
asan ine mi rumrubukien va 'Matkalei'. Sibu ra kokouk gi
nga ko vogosongie ine mi muru en va ta nga ve no lakep
segie gi ta nga ko rubukien i mararan mi vona rengeir.
3 Sien ta nga pare e Petro ma e Ioanes guor tate nga visi
rubukien, a nga nongie guor nge lakep.
4 E Petro ma e Ioanes guor nga deng vangvangasie. Samo
e Petro a nga pevien, "Pare gor!"
5 Io, ine mi muru a nga deng vangvangasie guor, ma a nga
vodon va ta nga tserie ka kepineits kovuni seguor.
6 Eiekesen e Petro a nga pevien, "Mi lakep silva ma gold o
kap suvuon, eiekesen mi sana o ta suvuon o ta terie sevoi.
Simi asan e Iesu Karisito kovuni i Nasaret, tamtuir nge veis."
7 Samo e Petro a nga popor ka si ken riem suv, ma a nga
kulie nia tamtuir, ma ian ngas te ba kamen guor te nga
tsorubeit ngeisngeis.
8 Io, a nga rov tamtuir ma a nga vakaek nge veis. Samo
a nga vemusurie guor rubukien i mararan mi vona rengeir.
A nga veis nge kolkolueits ma a nga puongan e Raban.
9 Mi kulou kokouk gi nga pare ta nga veis nge puongan e
Raban.
10 Sien gi ta nga deng kielala va arie eie mo mi ka ta nga ko
mogos nge vor nono kepineits simi rumrubukien 'Matkalei'
simi vona rengeir, gi nga kudier tsak simi sana tate nga
tsorubeit seie.

E Petro a nga vakokoit simi Vona rengeir leong

11 Sien ian mi ka ta nga popor vengeis se Petro ma e
Ioanes, mi kulou kokouk gi nga kudier tsak ma gi nga soer
nemei segituo, simi korot gi vuotongie ngan va 'Ken Korot
porpor mour e Solomon'.
12 Sien e Petro tate nga pare ine, a nga oeng segie, "Kulou
Israel, surie misa nga te kudier tsak surie ine mi kepineits?
Kian va nga ta aan nge gor nge vodon va gor vatoa ine mi
muru ngan mi ngisingisigor o, ngan kegor tentoiv.
13 Man Raban e Abaraam, e Isak ma e Iakop, ma man
Raban bu tubugiet, a me terie mi as leong se Iesu, ken
petspets. Eiekesen nga nga terie simi kiden, ma nga nga
matokeran i matan e Pilato, misasien e Pilato tate nga vodon
nia ruom rivie.

14 Nga te nga matokeran ken ka e Raban ese ta tamat
ma duis, ma nga te nga nongie va ta nga ruom rivie mi
ka kenken nge terie senga.
15 Nga te nga kenvamate man Nguts mi tino, eiekesen e
Raban a nga vatoa simi miensei. Egor gor me vara tuktuk
ngan ine.
16 Ine mi ka nga ta pare ma nga ta telekiran, a te tsorubeit
ngeisngeis ngan mi asan e Iesu. Arie mi asan e Iesu ma mi
vodovodon tuktuk seie mo a vara ketseketseng rovoriu ngan
te ine mi ka si man mienarouk i matanga kokouk.

17 "Io, bu kasi, o telekiran va nga te nga tsana mi sinavei
nia vodon sasavoir malan manga sar muomuo.
18 Eiekesen e Raban a me tsang vaotie misa ta nga peterie
i ngutsugie bu propet va ken Messia ta ngas suvu vinekikin.
19 Io, nga ta ngas vodon vuris, ma nga ta ngas vuvuris
rakot se Raban, terengien va ta mang beir rivie kenga sar
sinavei tsokor, ma mi keipkepide ra nia vovoruo mi tino ta
mang kovuni simi Nguts,
20 ma ta mang turan e Iesu. E Iesu eie mi Messia ese e
Raban tate nga vile va kenga.
21 E Iesu ta ngas mon simi rangit oit simi ra va e Raban ta
tsang vovoruo bu kepineits kokouk, malan ta nga vokokotie
muomuo ngas te i ngutsugie ken sar propet e Raban.
22 E Moses a nga pevien, 'Mi Nguts manga Raban ta
voturie manga ka propet mala iou, kovuni i kotubunga ngas
te. Nga ta ngas rorong sibu kepineits kokouk va ta pengan
senga.
23 Eie ese va ta kap rorong sien, e Raban ta matokeran nge
tsang rivie eie sorvekenan mi kuoluon.'

24 "A tuktuk, bu propet kokouk vakaek se Samuel ma egie
i murien, palan segie gi ta nga vakokoit, gi te nga peterie
misa va tate nga tsorubeit ine sibu ra.
25 Ma enga nga me suv sibu kinubuits e Raban ta nga tsana
meie ngan bu propet ma bu tubunga. E Raban a nga pevien
se Abaraam, 'Se tubu, o ta vatamase mi kulou kokouk simi
kaber.'
26 Sien e Raban tate nga voturie ken ka ni tinuturei, a nga
muna turan rakot senga nia vatamase nga ma a nga tsana va
nga ta vurisan kenga sar tino sorvekenan bu sinavei tsokor."

4

E Petro ma e Ioanes i matan mi Sanedrin

3:23 DEU 18:15,18,19 **3:25** GEN 22:18

1 Bu prist ma mi muomuo simi kulou nennei simi Vona
rengeir leong ma bu Sadukaio gi nga nemei se Petro ma e
Ioanes sien guor ta nga vor ve vakvakokoit simi kulou.
2 Gi nga aor putu beitsak simi vunan guor nga vavasengei
simi kulou nge vavatei ngan mi asan e Iesu va mi tino
mumuerengei simi miensei a tuktuk.
3 Io, gi nga rakopie guor nge terie guor simi vona
vinatoreis oit simi ra ka ie, simi vunan a te nga reivreiv
seserigo.
4 Eiekesen palan egie ese gi ta nga rongomie keguor nama,
gi nga vodovodon tuktuk ma mi aesaes kokouk simi kulou
a nga beit oit malan bu sinangavur mi napaririem soloba
(5,000).
5 Simi ra vemusurie, bu muomuo ni vuor, bu muomuo
simi kulou ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, gi nga
beit kouk i Ierusalem.
6 E Annas mi kovan bu prist a nga mon, meie e Kaiapas,
e Ioanes, e Aleksandro ma bu ka simi tietie simi kovan bu
prist.
7 Gi nga voturie e Petro ma e Ioanes i matagie ma gi nga
vakaek nge vosuovosuoreie guor, “Ngan mi sana ngeisngeis
ma ngan mi asan ese ngado te tsana ine?”
8 E Petro a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge oeng
segie, “Enga bu muomuo ni vuor ma enga bu muomuo simi
kulou!
9 Sien va gor tuir simi vinuor nevere surie mi kienelei
ta nga tsorubeit simi muru ma sien va nga lalaro telekiran
vasa a te nga ketseketseng ven,
10 a kalei va enga kokouk meie mi kulu Israel nga ta ngas
telekiran va ine mi ka ta tuir i matanga, a te ketseketseng
simi asan e Iesu kovuni i Nasaret ese nga ta nga vetekiuo
i popon mi koitskoits ma ese e Raban ta nga vatoa simi
miensei.
11 Eie e Iesu ian mi Pakpak Leong ta nga vakokoit surie
malan ine,

“mi vunavout, enga bu ka poitspoits vonuo, nga ta nga
purusie,
a me tsorubeit mi vunavout mogos.

12 Eie kesen mo a oit nia vatoa giet, simi vunan a kap ka mei
mene te buer e Raban a terie va ta oit nia vatoa giet simi
sinavei tsokor i pakien mi rangit.”
13 Sien gi tate nga pare keguor aor ngeisngeis e Petro ma
e Ioanes nge telekiran nangba va guor kap nga mon si ka

4:1 Sadukaio - mi gargar sibu Iuda gi ta kap vodovodon tuktuk simi tino mumuerengei.

vavvasengei ma eguor ba ka tuvuon mo, gi nga kudier ma
gi nga vodonomie va eguor guor nga ko nomeie e Iesu.
14 Eiekesen gi kap nga oit nia tsana ka kepineits veie guor
simi vunan gi nga pare ine mi ka guor ta nga vatoa, a nga
tuir meie guor.
15 Io, gi nga oeng ngeisngeis va gituo ta nga rovotsour
sorvekenan mi Sanedrin. Ma egie kesegie gi nga vak-
vakokoit ven ne,
16 "Misa giet ta tsana ine siba ka? Bu mei kokouk
i Ierusalem gi telekiran va guor tsana mi kepineits ni
vovokudier a kekineits rio bu kepineits ni vovokudier mene,
ma egiet giet kap oit nia vamoie.
17 Eiekesen, nia vaton ine mi kepineits va ta kap puorkan
i kotubuon mi kulou, giet ta ngas vangenge guor va guor ta
kap ba buer vakokoit si ka mei ngan mi asan e Iesu."
18 Samo gi te buer nga kuk vurukude guor ma gi nga
vengeng vangvangasie guor va kian ba buer va guor ta nga
vokokotie o, vavasengei ngan mi asan e Iesu.
19 Eiekesen e Petro ma e Ioanes guor nga kuil nama, "Enga
ngas te, nga viertan mi sana a duis i matan e Raban. Nia
rorong senga o, nia rorong se Raban?
20 Gor kap oit nia voto simi vokokotie misa egor kesegor
gor te nga pare nge rongomie."
21 I murien gi tate buer nga vengeng vangvangasie guor,
gi nga ture rivie guor. Gi nga ture rivie guor simi vunan gi
kap nga oit nia vorotan ka vunan nia votorosie guor, surie
mi kulou kokouk gi nga puongan e Raban simi sa tate nga
tsorubeit.
22 Ine mi ka e Petro ma e Ioanes guor ta nga vatoa
simi sinavei ni vovokudier, ken sar avareit a nga rio ba
sinangavur voveit.

Kegi no mi kulou vodovodon tuktuk

23 I murien gi tate nga ture rivie guor, guor nga
muerengei rakot sibu meinmeniguor ma guor nga potsukie
bu kepineits kokouk bu prist leong ma bu muomuo simi
kulou gi tate nga vokokotie seguor.
24 Sien gi ta nga rongomie ine, egie kokouk gi nga rengeir
rakot se Raban, ma gi nga pevien, "Mi Nguts, e nga tsana mi
rangit, mi kaber, ma mi barateis ma bu kepineits kokouk gi
ta tino segie.
25 Simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat e nga vorot-
soruo mi nama i ngutsuon ke ka petspets e Davit, e tubugei,

"Surie misa bu vuna enamon gi nga petseir beitsak?
Surie misa mi kulou gi nga rove bu bas ian ta gov?

26 Bu kovakova ka leong simi kaber gi nga rorois nia veveken
ma bu muomuo ni vuor gi nga tuir kouk
nia matakorot meie mi Nguts ma nia matakorot meie ken Messia.

27 A tuktuk e Erot ma e Pontio Pilato, guor nga beit kouk
ine simi taon leong meie bu Kibang ma mi kulu Israel va gi
ta nga rove man bas e Iesu Ke petspets tamat ese e ta nga
vokunie.
28 Gi nga tsana ine bu kepineits vemusurie mi sana e te nga
pete vuturungie va ta nga tsorubeit surie ke lalaron.
29 Ma ine, mi Nguts, vodonomie vasa gi vamatuo gei ven,
ma vangasie gei ke sar petspets nia vavatei ngan ke nama
ngan mi aor ngeisngeis.
30 Parasan mi rima nge vatoa mi kulou si magi sar
mienarouk nge tsana bu totourlekier ni vovokudier ma bu
kepineits ni vovokudier simi asan e Iesu Ke petspets ese ta
tamat.”
31 I murien gi tate nga rengeir voto, mi korot ivie gi ta nga
mon kouk en a nga oen. Ma egie kokouk gi nga vous ngan
mi Moromoruo Tamat, ma gi nga vavatei ngan ken nama e
Raban ngan mi aor ngeisngeis.

Gi nga vevepot ngan kegi sar sinsuv i kotubugie

32 Mi kulou vodovodon tuktuk, egie kokouk gi nga aor kes
ma kegi sar vienviendon a nga kes. Kap ka mei a nga pevien
va ken sar sinsuv va seie kesen, eiekesen gi nga vevepot
ngan kegi sar sinsuv kokouk i kotubugie.
33 Ngan mi ngeisngeis leong, bu aposol gi nga ko munu
vavatei katsep ngan ken tino mumuerengei simi miensei mi
Nguts e Iesu. Ma ken tentoiv leong e Raban a nga kuvagie
kokouk.
34 Kap ka mei i kotubugie a nga pinat surie ka kepineits.
Egie ese gi ta nga suvu kaber o, vonuo gi nga verikuil nge
lakep ngan kegi sar kaber ma vonuo.
35 Ma gi nga poro bu lakep nge ra terie i napariman bu
aposol ma gi nga potakie ine bu lakep rakot segie nia vaotie
kegi sar pinat vovokes.
36 E Iosep mi Levi kovuni i Kupro ese bu aposol gi ta
nga tutuo ngan mi as Barnabas, (man vuevue va, ‘mi ka
vokovokoits’)
37 a nga verikuil nge lakep ngan ken poko kaber, ma a nga
poro bu lakep nge ra terie i napariman bu aposol.

4:26 Messia - mi namani Iburu ma man vuevue va ‘mi ka ese e Raban ta vokunie ngan mi oel nian ken tsientsang.’

5

E Ananias ma E Sapira

1 Simi ra mene mi ka mi asan e Ananias meie ken vevien
mi asan e Sapira, guor nga verikuil nge lakep ngan mi poko
kaber.
2 Eiekesen e Ananias a nga por vangasie mi kapien sibu
lakep va seie kesen, ma ken vevien a nga telekiran ine.
Samo e Ananias a nga poro ian bu lakep ka ie nge ra
vuturungie i kamen bu aposol.
3 Eiekesen e Petro a nga pevien, “Ananias, surie misa e
Satan ta tsegerie no va e ta bitie mi Moromoruo Tamat ma
e te suvuon mi kapien sibu lakep e ta nga tserie nian mi
poko kaber?
4 Vasa, a kap va sevoi sien e ta kap ngas nga verikuil ngan?
Ma vasa, i murien e tate verikuil ngan, ine mi lakep a kap
mon si ke nennei? E kap bitie mi kulou, eiekesen e te bitie
e Raban.”
5 Sien e Ananias ta nga rongomie ine bu nama, a nga
tsibour mutur ma a nga maet. Ma mi mientou leong a nga
beit segie kokouk ese gi ta nga rongovan mi sana ta nga
tsorubeit.
6 Samo ba ka vour gituo nga nemei ma gituo nga gulie
mi piripirien nge sor rovotsour ngan ma gituo nga ra
puonongie.
7 Ma i murien ba aua tour tate nga voto, ken vevien a si
nga rubukien eiekesen a kap nga telekiran misa a te nga
tsorubeit.
8 E Petro a nga vosuoreie, “Pengan seou. Ine arie mi
voirvoir kokouk evoi ma e Ananias ngado poro simi poko
pier?”
A nga kuil nama, “Io, ian arie mi voirvoir kokouk.”
9 E Petro a nga oeng seie, “Surie misa evoi ma ke labeit
ngado sunurie va ngado ta konon mi Morumoruan mi
Nguts? Pare! Ba ka ese gituo ta ra puonongie ke labeit
egituo te die i matavanuo ma gituo ta sorokie no rovotsour
buer.”
10 Ian ngas te, e Sapira a nga tsibour mutur i matan ma a
nga maet. Samo ian ba ka vour gituo nga rubukien ma gituo
nga vorotan va a te nga maet. Ma gituo nga sor vorotsoruo
nge puonongie i babaren ken labeit.
11 Mi mientou leong a nga betingie mi kulou vodovodon
tuktuk kokouk ma egie ese gi ta nga rongovan bu sana ta
nga tsorubeit.

Bu aposol gi nga vatoa bu tamat mienarouk

12 Bu aposol gi nga tsana palan bu kepineits ni vovokudier
ma bu totourlekier i kotubugie mi kulou. Ma mi kulou

vodovodon tuktuk gi nga ko beit kouk simi korot gi
vuotongie ngan 'Ken Korot porpor mour e Solomon'.
13 Kap ka mei mene a ba nga aor ngeisngeis nia tsok
pekouk meie gie, misasien gi ta nga suvu minangarei kuvu
simi kulou.
14 Eiekesen palan mi kulou ma mi langei gi nga vodovodon
tuktuk simi Nguts ma mi aesaes segie a nga vor vaenvaen
kien i kur.
15 Surie mi tsientsang aposol gi ta nga tsana, mi kulou gi
nga sorokie bu tamat mienarouk rakot sibu gege rosar ma
gi nga vuturungie gie i popon bu tsur mutumutur terengien
sien va e Petro ta nga veis rov rio gie, mi mommoruvien ta
mang nga momoruvie gie.
16 Bu bineit buer kovuni sibu taon viririsie i Ierusalem, gi
nga sor nemei ngan kegi sar tamat mienarouk ma egie bu
tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie, ma egie kokouk gi
nga suvuon mi vavato.

Gi nga vikikinie gie bu aposol

17 Samo mi kovan bu prist ma bu turan prist kokouk ese
gi ta mon simi gargar sibu Sadukaio gi nga ngungutsuo gie
bu aposol.
18 Gi nga rakopie bu aposol ma gi nga vurukude gie simi
vona vinatoreis.
19 Eiekesen i aron mi rokati ken angelo mi Nguts a nga
tsitsingie mi matavanuo simi vona vinatoreis ma a nga kir
vorotsoruo gie i marar.
20 Mi angelo a nga pevien, "Nga rakot nge tuir i mararan
mi Vona rengeir leong ma nga vateie mi kulou ngan man
sar vinakokoit ine mi Tino."
21 Sien ta nga vo ra, gi nga rubukien i mararan mi vona
rengeir malan mi angelo ta nga oeng segie ma gi nga vakaek
nge vavasengei simi kulou.
Sien mi kovan bu prist ma bu turan prist gi ta nga beit,
gi nga kuk kakuon mi Sanedrin meie bu muomuo kokouk
sibu Israel. Ma gi nga tuturei nia ra kerie bu aposol nemei
kuvu simi vona vinatoreis.
22 Eiekesen sien bu muomuo simi kulou nennei simi Vona
rengeir leong gi ta nga so beit simi vona vinatoreis, gi kap
nga so pare gie te. Io, gi nga muerengei ma gi nga ra pengan,
23 "Gei vorotan mi vona vinatoreis gi tsekitie, ma bu
ka nennei gi tuir sibu matavanuo. Eiekesen sien gei tate
tsitsingie, gei kap vorotan ka mei i ruom."
24 Sien gi ta nga rongomie ine mi nama, mi muomuo simi
kulou nennei simi Vona rengeir leong ma bu prist leong, a
nga bakiet bu arogie ma gi nga vodovodon palan va misa ta
tsorubeit surie ine.

25 Samo mi ka mene a nga nemei ma a nga pevien, “Bu
ka nga ta terie gie simi vona vinatoreis, gi si tuir i mararan
mi Vona rengeir leong nge vavasengei simi kulou!”
26 Io, mi muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir
leong a nga veis meie ken sar gargar ma gi nga ra kerie bu
aposol. Eiekesen gi kap nga votsuoke gie, simi vunan gi nga
motou va mi kulou gi ta masi nga tome gie nge vout.
27 I muir gi tate nga ra kerie gie, gi nga me voturie
gie i matan mi Sanedrin ma mi kovan bu prist a nga
vosuovosuoreie gie.
28 “Gei vengeng vangvangasie nga va nga ta kap vavasen-
gei simi asan e Iesu, eiekesen nga vavasengei simi kulou
sibu korot kokouk i Ierusalem ngan kenga sar nama ma nga
lalaro vepitsie gei va gei nga voguersan ken tino ine mi ka.”
29 E Petro ma bu aposol gi nga pevien, “Gei ta ngas rorong
surie e Raban mo ma kap va mi kulou!
30 Magi Raban bu tamagiet a nga vatoa e Iesu simi miensei
i murien nga ta nga vetekiuo i popon mi koitskoits nge
kenvamate.
31 E Raban a nga tsuok terie i kur i bingan si ken riem suv
nia vasangan va eie mi natu vavaku ma mi ka ni vavato. E
Raban a nga tsana ine terengien va ta mang kulie giet bu
Israel nia vodon vuris ma va ta mang vodon rivie bu sinavei
tsokor.
32 Gei tuir nia vara tuktuk ngan ine bu kepineits, ma buer
mi Moromoruo Tamat ese e Raban ta nga terie segie ese gi
ta rorong sien.”
33 Sien bu muomuo simi vinuor gi ta nga rongomie ine, gi
nga aor rarap beitsak ma gi nga lalaro kenvamate gie.
34 Eiekesen mi meinmenien ian bu muomuo, mi Parisaio
mi asan e Gamaliel, eie mi vavasengei simi Vinuor, ma mi ka
aiminangarei. A nga tuir i kotubuon mi Sanedrin ma a nga
oeng ngeisngeis va mi kulou gi ta be nga ture vorotsoruo bu
aposol nia ra rorois lili.
35 Samo a nga oeng segie, “Enga mi kulou Israel, nga ta
ngas meikmekikir simi sana nga ta lalaro tsana ine simi
kulou.
36 A kap ngas potaram mo sorvekenan, e Teudas a nga
beit nge pevien va eie mi ka asna, ma mi kulou a oit ba
sinangavur voveit koboit (400) gi nga vemusurie. Eiekesen
mi kulou ni minakiur sibu Roma gi nga kenvamate, ma mi
kulou gi ta nga vemusurie gi nga vi vepitsitsei ma ian mi
kepineits a nga ra sasavoir mo.
37 I murien e Teudas, e Iudas mi kangi Galili a nga beit.
Ian sibu ra, mi kulou kokouk gi nga teir as simi gavaman.
Ma a nga muongan mi kulou ni rong tsak sibu Roma. Eie

buer a nga maet ma mi kulou gi ta nga vemusurie gi nga vi
vepitsitsei.
38 Io, surie ine bu ka, o vanuo nga va nga ta tsupuk rivie
gie ine bu ka. Nga ta sanga gie! Sien va ine mi vienviendon
a kuvu simi kulou mo, misa ine mi kulou gi ta lalaro tsana,
ta voto sasavoir mo.
39 Eiekesen sien va ine mi vienviendon a vunan se Raban,
nga kap oit nia tuir biritie ine mi kulou. Nga ta masi vorotan
va nga te veveken meie e Raban."
40 Io, bu muomuo simi vinuor gi nga rorong vemusurie
mi namanien e Gamaliel. Gi nga kuk vurukude bu aposol
ma gi nga dadakie gie. Samo gi nga vengeng vangvangasie
gie va gi ta kap nga vavatei ngan mi asan e Iesu, ma gi nga
ture rivie gie.
41 Bu aposol gi nga sorvekenan mi Sanedrin. Gi nga res
simi vunan e Raban a nga pare gie va gi nga oit tuktuk nia
suvu vinekikin surie mi asan e Iesu.
42 Ma sibu ra kokouk, i mararan mi Vona rengeir leong ma
si kegi sar vonuo keskes, gi kap nga maes nia vavasengei ma
vavatei katsep ngan va e Iesu eie mi Messia.

6

Mi napaririem potsu luo mi kulou kuilkuil

1 Ian sibu ra, mi aesaes sibu madar tovtov a nga vor
vaenvaen. Bu Iuda gi ta nga ko ogeoge Grik i kotubugie,
gi nga nama palan veie bu Iuda gi ta nga ko ogeoge Iburu,
simi vunan mi langei naor segie gi tate nga mamaet labeit
gi kap nga poro kegi potpot sibu nginonginou nian bu ra
keskes.
2 Io, mi sinangavur kes ma luo bu aposol gi nga kuk
kakuon bu madar tovtov kokouk ma gi nga pevien, "A kap
duis va gei ta vodon sasavoir ngan mi tsientsang nia vavatei
ngan mi namanien e Raban simi vunan gei voruruit nia pot
teir nginonginou ma lakep vunie gie bu mei.
3 Bu kasiung, nga ta viel tsana mi napaririem potsu luo
bu mei aiminangarei, ma egie ese gi ta vous ngan mi
Moromoruo Tamat ma mi banga vienviendon. Gei ta terie
ine mi tsientsang i naparima gie.
4 Ma gei ta terie kegei tino simi tsientsang nia rengeir ma
simi tsientsang nia vavatei ngan mi namanien e Raban."
5 Ine mi vienviendon, egie kokouk gi nga resmatan ma gi
nga viel tsana e Stepano, mi ka a vous ngan mi vodovodon
tuktuk ma mi Moromoruo Tamat, ma buer e Pilipo, e
Prokorus, e Nikanor, e Timon, e Parmenas, ma e Nikolaus
mi Kibang kovuni i Antiok ese ta be nga muna vuvuris nge
tsorubeit va eie mi Iuda.

6 Gi nga vasanga gie ine mi kulou sibu aposol. Ma i murien
gi ta nga no, gi nga teir riem i popogie nia tourtelekira gie
simi tsientsang.
7 Io, ken nama e Raban a nga puorkan. Mi aesaes sibu
madar tovtov i Ierusalem a nga vaen lalapus ma buer palan
bu prist gi nga me suvuon mi vodovodon tuktuk.

Gi nga rakopie e Stepano

8 E Stepano, mi ka a nga vous ngan mi tentoiv ma
mi ngeisngeis se Raban, eie a nga tsana bu kepineits ni
vovokudier ma bu totourlekier i kotubugie mi kulou.
9 Eiekesen bu mei gi nga me nama vevengeis meie e
Stepano. Egie mi gargar gi vuotongie ngan 'mi Vona rengeir
sibu Iuda simi Kulou Ketseketseng'. Ine mi kulou, egie bu
Iuda kovuni i Kurene ma i Aleksandria ma siba korot leong
i Kilikia ma i Asia.
10 Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ken ka nama e Stepano
simi vunan mi Moromoruo Tamat a nga kulie va ta nga
vakokoit ngan mi banga vienviendon.
11 Samo gi nga oeng ka i arogie mi kulou mene va gi ta nga
pevien malan ine, "Gei rongomie e Stepano a oeng balapoik
ngan e Moses ma e Raban."
12 Io, gi nga oeng ka i aron mi kulou ma bu muomuo ma
bu vavasengei simi vinuor. Gi nga rakopie e Stepano ma gi
nga ra voturie i matan mi Sanedrin.
13 Samo gi nga kir vurukude mi kulou nia me vokokotie
bu nama binit veie. "Ine mi ka a kap maer nia veke man
nama mi vona rengeir tamat ma mi Vinuor se Moses.
14 Gei te nga rongomie a nga pevien va ine e Iesu kovuni i
Nasaret ta vatsarerie ine mi Vona rengeir ma ta vurisan mi
vinuor e Moses ta nga teir vunie nge giet."
15 Egie kokouk mi Sanedrin gi nga dedeng ngeisngeis rakot
se Stepano, ma gi nga pare mi matan a nga mat malan mi
matan mi angelo.

7

Ken vinakokoit e Stepano i matan mi Sanedrin

1 Ma mi kovan bu prist a nga vosuoreie e Stepano, "Bu
kepineits ine mi kulou gi ta vokokotie surie no a tuktuk?"
2 E Stepano a nga kuil nama, "Bu kasiung ma Tamoung!
Nga rorong seou! E Raban, si man matvinavaso, a nga
tsorubeit vasvas se tubugiet e Abaraam sien ta nga mon i
Mesopotamia, i muan sien ta nga veis nge ra mon i Aaran.
3 Ma a nga oeng sien, 'Sorvekenan bu patsa ma ke enamon
nge rakot simi enamon o ta ba vasangan sevoi.'

4 “Io, e Abaraam a nga sorvekenan mi enamon i Kaldea
ma a nga ra mon i Aaran. I murien e taman tate nga maet,
e Raban a nga ture vavasie rakot ine simi enamon ivie nga
tate mon en nevere!
5 E Raban a kap nga terie ka kato kaber se Abaraam
simi enamon ine, misasien ka kato kaber a oit simi kamen.
Eiekesen e Raban a nga kukubuits va ta nga terie mi kaber
se Abaraam ma bu tubuon i murien eie, misasien e Abaraam
a kap ngas nga suvu madar.
6 Ine arie mi sana e Raban ta nga vokokotie se Abaraam,
‘Bu tubu, gi ta mon kibang si ka enamon mene, ma gi ta
tsatsang petspets en ma mi kulou en ne gi ta vikikinie gie
sibu avareit ba sinangavur voveit koboit (400).’
7 E Raban a buer nga pevien, ‘O ta teir vinatoreis simi
vuna enamon ivie gi ta tsatsang petspets en. Ma i murien
ine, bu tubu, gi ta tamtuir nge veis sorvekenan ian mi
enamon. Ma gi ta me tsatsang seou ine simi enamon.’
8 Samo, e Raban a nga terie se Abaraam mi sinavei nia
vavaroup va eie man totourkilal ken kinubuits meie eie.
Io, e Abaraam a nga varapuo e Isak e natuon simi ra mi
naparirіem potsu tour ngan i murien ken kienakav. E Isak
a nga varapuo e Iakop e natuon, ma e Iakop a nga varapuo
mi sinangavur kes ma luo bu natuon ese bu tubugiet sibu
matabu i Israel.

9 “Ine bu natuon e Iakop gi nga ngungutsuo e Iosep e
kasigie, ma gi nga verikuil ngan eie nge voirvoir simi kulou
ese gi ta nga por terie i Isip nia tsatsang petspets. Eiekesen
e Raban a nga mon meie
10 nge kulie sibu putu ta nga tsorubeit sien. Simi ra e Iosep
tate nga beit i matan e Parao, mi kovakova ka leong i Isip,
e Raban a nga terie se Iosep mi banga vienviendon ma e
Raban a nga tsana va e Parao ta nga resmatan. Io, e Parao
a nga voturie e Iosep va ta nga gavana simi enamon i Isip
kokouk ma si ken sar sinsuv.

11 “Samo mi se leong a nga beit sibu korot kokouk i Isip
ma i Kanaan ian ta nga terie mi putu leong beitsak. Bu
tubugiet gi kap nga oit nia vorote nginonginou.
12 Io, simi ra e Iakop ta nga rongomie va mi nginonginou
nia vovoir a nga mon i Isip, a nga turan bu natuon, bu
tubugiet. Ine arie kegi vineis vourvour nia rakot i Isip.
13 Simi vineis a nga luo ngan e Iosep a nangba nga oeng
katsep sibu kasien va eie e Iosep, ma e Parao a te nga nangba
vakierngie ken tietie e taman e Iosep.
14 I murien ine, e Iosep a nga vavariu surie e taman, e
Iakop, va eie ma ken tietie kokouk va gi ta nga nemei i Isip.

Egie kokouk gi nga oit bu sinangavur mi napaririem potsu
luo ma mi napaririem (75).
15 Io, e Iakop meie egie kokouk gi nga tamtuir nge veis
rakot i Isip, ma eie ma bu tubugiet gi nga maet en.
16 Gi nga sor muer ngan bu tsirigie rakot i Sekem nge
puonongie gie i aron mi monmon ivie e Abaraam ta nga
voir tsana simi matabu se Aamor ngan bu lakep.
17 “Sien tate nga beit vatavatat mi ra va e Raban tate nga
vara tuktuk ngan ken kinubuits se Abaraam, mi aesaes si
kegiet kulou i Isip a te nga leong beitsak.
18 Samo mi kovakova ka leong mene ta kap nga telekiran
ka puk surie e Iosep, a nga vakaek nge vuortie i Isip.
19 A nga bitie kegiet kulou nge terie mi putu leong sibu
tubugiet ngan mi nama ngeisngeis nia teir rivie bu natunatu
madar i pek, terengien va gi ta mang nga maet.
20 “Ian sibu ra, gi nga kava sien e Moses. Eie mi banga
natu madar rovoriu i matan e Raban. Si ba vura tour gi nga
naneie i aron ken vonuo e taman.
21 Sien gi tate nga teir rivie, e natuon vevien e Parao a nga
vorotan ma a nga suongore veleongtie malan va e natuon
tuktuk.
22 E Moses a nga tovtov ngan bu suada sinavei leong i Isip,
ma a nga sievei beitsak simi sinavei nia vakokoit ma simi
sinavei nia tsana bu suasuada tsientsang.
23 “Sien tate nga sinangavur voveit ken sar avareit e
Moses, a nga vodon nia ra iro ken sar nama kes bu Israel.
24 A nga pare mi kangi Isip ta nga keda mi mei kes sibu
Israel, io, e Moses a nga rakot nge tuir kulie mi kangi Israel
ma a nga kenvamate mi kangi Isip.
25 E Moses a nga vodon va ken kulou kesen gi ta nga oit
nia deng kielala va e Raban a nga tsatsang i aron ken tino
nia vatoa gie, eiekesen gi kap nga deng kielala.
26 Simi ra vemusurie, e Moses a nga pare ba kangi Israel
luo guor ta nga veveken, ma a nga konon nia vamada guor.
Ma a nga pevien, ‘Ngado rorong. Engado ba baser kasien.
Surie misa ngado ta veken nge ngado?’
27 “Eiekesen mi ka ese ta nga tsak ngan e palapalan, a nga
duo subikan e Moses rakot i gege ma a nga pevien, ‘Ese a
nga voturie no va e ta muomuo nge vuorvuor segei?
28 Vasa, e lalaro kenvamate iou malan e ta kenvamate mi
kangi Isip nanor?’
29 Sien e Moses ta nga rongomie ine mi nama, a nga vi
rakot i Midia ivie a nga ra mon vasier en ma a nga suvuon
ba natuon luo en.
30 “I murien bu avareit ba sinangavur voveit tate nga
rovoriu, mi angelo a nga tsorubeit vasvas se Moses i aron

mi berber simi leing ta nga ngang i aron mi ei tsotso simi
beir vatavatat simi pout i Sinai.
31 Sien e Moses ta nga pare ine, a nga kudier tsak simi
sana ta nga pare. Sien ta nga veis rakot vatavatat nia ra
deng vititirie, a nga rongomie mi inan mi Nguts,
32 'Eou mi Raban sibu tubunga, mi Raban se Abaraam,
Isak ma e Iakop.' E Moses a nga motou nge dendeir ma a
kap nga oit ba buer nia dedeng.

33 "Samo mi Nguts a nga oeng sien, 'Kaor rivie ma ba
poppop. Mi korot e ta tuir en, eie mi pier tamat.
34 A tuktuk o te dengarie mi vinekikin ta monongie kong
kulou i Isip. O te rongomie kegi tina ma o te tsorupeuk nia
vatoa gie. Lapus, o ta ture muer nge no rakot i Isip.'

35 "Mi kulou Israel gi nga purusie e Moses ngan mi nama
ven ne, 'Ese a nga voturie no nia muomuo ma nia vuorvuor
segei?' Ine arie e Moses mo ese e Raban ta nga turan va
eie magi muomuo ni vuor ma mi ka nia vatoa gie, meie mi
kuilkuil simi angelo ese ta nga tsorubeit sien i aron mi ei
tsotso.
36 E Moses a nga kir vorotsoruo gie kovuni i Isip, ma a nga
tsana bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i Isip
ma simi Barateis Mereik ma i aron mi beir sibu avareit ba
sinangavur voveit.

37 "Ine arie e Moses mo ese ta nga oeng sibu Israel ven ne,
'E Raban ta voturie ka propet mala iou kovuni senga ngas
te.'
38 Arie eie mo mi ka ese ta nga mon meie bu tubugiet gi ta
nga oir kouk simi beir, meie mi angelo ese ta nga vakokoit
sien i popon mi pout i Sinai, ma a nga poro ken namani tino
e Raban nia vavasie nemei ngan segiet.

39 "Eiekesen bu tubugiet gi kap nga lalaro rorong se
Moses. Gi nga mereis, ma sibu arogie gi nga vodon va a
kalei gi ta nga muerengei rakot i Isip.
40 Io, gi nga oeng se Aron, 'Tsana kegei kavo patspats va
gi ta tsorubeit kegei sar raban va gi ta mang muonge gei.
Ine mi ka e Moses ese ta nga muonge giet sorvekenan i Isip,
gei kap telekiran mi sana a te tsorubeit sien!'
41 Io, ian simi ra ngas te, gi nga tsana mi patsapatsan mi
natu bulumakau. Ma gi nga vavadengeir ngan mi vinavinar
rakot sien nge tsana mi nginou leong nia vasangan kegi
nires surie mi sana gi ta nga tsang vabatie ngan bu rimagie.
42 Eiekesen e Raban a nga murien veie gie, ma a nga
tsupuk rivie gie va gi ta nga tsatsang sibu kepineits gi ta
mon die i kur simi rangit. Ine a kokouk meie mi sana bu
propet gi ta nga vataro simi Pakpak Leong,

" 'Enga bu Israel, nge kia va nga nga terie seou bu tienebeir ni varam
i aron ba sinangavur voveit bu avareit simi beir?
43 A kap. Enga nga sorokie man vona sel e Molek mi raban bitbit,
ma ken kaemkaem e Repan manga raban bitbit.
Ine arie bu patspats nga ta nga tsana nge rengeir rakot sien.
Surie ine, o ta ture vavasie nga rakot i pek vekenan i Babilon nia tsatsang vinatoreis.'

44 "Bu tubugiet gi nga suvuon mi vona sel simi beir ian ta nga vara tuktuk ngan va e Raban a nga mon meie gie. Gi nga tsana malan e Raban ta nga vokokotie se Moses, vemusurie mi puppuo ta nga vasangan sien.
45 Ma i murien bu avareit, bu tubugiet ese gi tate nga suvuon mi vona sel, gi nga sorokie meie nge gie sien e Iosua ta nga muonge gie nge por tsana mi kaber sibu vuna enamon e Raban ta nga kareir vorotsoruo gie sien i muo sibu tubugiet. Ma ine mi vona sel a nga mon ian en oit sibu ra se Davit.
46 E Raban a nga resmatan e Davit ma e Davit a nga vereie nia tsana ka vonuo va mi kulu Israel gi ta nga rangarie e Raban en.
47 Eiekesen e Solomon arie eie ese a nga tsana mi vona rengeir ken mi kulou nia rengeir en rakot se Raban.
48 "Eiekesen e Raban ese ta tsiroup a kap ko mon i aron bu vona rengeir ian mi kulou gi ta tsana ngan bu rimagie malan mi namanien mi propet ian ta nga pevien,

49 " 'Mi rangit eie kong mangmagoso Nguts nia vuor,
ma mi kaber eie man poppop ba kameung.
Mi sana suada vonuo nga ta tsana va seou? mi Nguts a pevien,
Iva ngan kong enamon va o ta maes en?
50 Vasa, a kap va eou keseung o nga tsana gie ine bu kepineits kokouk?'

51 "Io, e Stepano a nga vasoma ken vinavinakokoit rakot sibu muomuo simi vinuor malan ine, "Enga mi kulou kov ngeisngeis! Bu aronga a mon i pek sorvekenan e Raban, ma bu tateringanga a te pi nia rongomie mi namanien! Nga malan mo bu tubunga. Nga ko munu rong tsak simi Moromoruo Tamat!
52 Ese propet bu tubunga gi kap nga vikikinie? Gi nga kenvamate buer bu propet gi ta nga vavatei katsep ngan

7:50 ISA 66:1-2

ken bineit mi Ka Duis. Ma ine mi Ka, nga te nga roev terie
i riman mi kulou kenken ma gi te nga kenvamate.
53 Arie enga mo, nga ta nga suvuon ken vinuor e Raban,
ian ta nga terie senga i riman bu angelo, eiekesen nga kap
vemusurie."

Gi nga toem vamate e Stepano nge vunavout

54 Sien bu muomuo simi vinuor gi tate nga rongomie ine,
gi nga aor rarap veie ma gi nga kengeir nge nganapas veie.
55 Eiekesen, e Stepano a nga vous ngan mi Moromoruo
Tamat, ma a nga dedeng kien simi rangit nge pare man
matvinavaso e Raban ma e Iesu ta nga tuir si ken riem suv
e Raban.
56 "Nga rorong!" e Stepano a nga oeng segie. "O pare mi
rangit a katsep ma e Natuon mi Ka a tuir si ken riem suv e
Raban!"
57 Sien bu muomuo simi vinuor gi ta nga rongomie ine
mi nama, gi nga koup leong beitsak nge tsotsongie bu
tateringagie ngan bu rimagie. Ma egie kokouk gi nga
soererie nge rakopie.
58 Ma gi nga teie terie die i muirmuir simi taon nge tome
nge vunavout. Mi kulou gi ta nga vepitsie nge nama e
Stepano, gi nga kaor vuturungie magi sar kuirkuir i babaren
ba kamen mi ka vour mi asan e Saulo.
59 Sien gi ta ngas nga vor ve tometome nge vunavout, e
Stepano a nga no kien simi Nguts malan ine, "Mi Nguts e
Iesu, e ta suvuon mi morumoruong."
60 Ma a nga sege pukupukukaek ma a nga koup leong,
"Mi Nguts! Kian va e ta votorosie gie surie ine kegi sinavei
tsokor gi ta tsana." E Stepano a nga oeng malan ine ma a
nga tsupuk rivie ken tino.

8

1 Ma e Saulo a nga aor kes ngan mi kiden se Stepano.

E Saulo a nga vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk

Ian simi ra, mi vinevinekikin leong a nga tsuok vakaek
nge beit simi kulou vodovodon tuktuk i Ierusalem. Ma
egie kokouk gi nga vi vepitsitsei rakot sibu korot mene simi
provins i Iudea ma i Samaria, eiekesen bu aposol gi nga mon
i Ierusalem.
2 Mi kulou gi ta nga ko mangaran e Raban gi nga
puonongie e Stepano nge ta beitsak.
3 Eiekesen e Saulo a nga vakaek nge voguersa gie mi
kulou vodovodon tuktuk. A nga veisngie bu matavanuo nge
teie tsana mi kulou ma mi langei vodovodon tuktuk nge
vurukude gie simi vona vinatoreis.

E Pilipo a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei i Samaria

4 Io, egie ese gi ta nga vi vepitsitsei gi nga veis nge vavatei
ngan mi Banga Vinavatei.
5 E Pilipo a nga rakot simi taon leong i Samaria ma a nga
vavatei ngan man Banga Vinavatei mi Messia.
6 Sien mi bineit gi ta nga rongomie nge pare bu kepineits
ni vovokudier e Pilipo ta nga tsana, gi nga rong poro mi
sana ta nga pengan.
7 Bu tsaka moromoruo gi nga koup ram nge rovotsour
vekenan bu mei palan, ma palan bu peong ma bu muru gi
nga ketseketseng.
8 Io, mi kulou simi taon gi nga res beitsak.

E Simon mi tamatinuom

9 Mi tamatinuom a nga mon ine simi taon mi asan e
Simon. A nga ko umuo bu kepineits sibu avareit palan ma
bu Samaria gi nga kudier tsak sien. A nga ko vakam va eie
mi ka asna.
10 Misasien bu mei asna o, bu mei sasavoir, egie kokouk
gi nga rong poro seie mi sana ta nga vokokotie. Gi nga
ko pevien, “Ine mi ka arie eie ese gi ta vuotongie va ‘Mi
ngesengesien leong e Raban’.”
11 Gi nga vemusurie simi vunan a nga ko umuo bu
kepineits ma a nga vokudira gie sibu avareit palan.
12 Eiekesen sien e Pilipo ta nga vavatei ngan mi Banga
Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban ma surie
mi asan e Iesu Karisito, bu ka ma bu vevien gi nga
vodovodon tuktuk sien nge por sinusuruiv.
13 E Simon buer a nga vodovodon tuktuk nge por
sinusuruiv. Samo a nga vemusurie e Pilipo ma a nga kudier
tsak sien ta nga pare bu kepineits leong ni vovokudier ma
bu totourlekier ian ta nga tsorubeit.
14 Bu aposol gi ta nga mon i Ierusalem gi nga rongovan
va mi kulu Samaria gi nga suvuon mi namanien e Raban.
Io, gi nga turan e Petro ma e Ioanes rakot segie.
15 Sien guor tate nga so beit, guor nga no surie mi kulou gi
ta nga vodon vuris va gi ta mang nga suvuon mi Moromoruo
Tamat,
16 simi vunan mi Moromoruo Tamat a kap ngas nga mon
segie. Gi nga por sinusuruiv mo simi asan mi Nguts e Iesu.
17 Samo e Petro ma e Ioanes guor nga teir riem i popogie,
ma gi nga suvuon mi Moromoruo Tamat.
18 Sien e Simon ta nga pare va mi kulou gi tate nga suvuon
mi Moromoruo Tamat sien bu aposol gi ta nga teir riem i
popogie, a nga lalaro voir tsana mi ngeisngeis se Petro meie
e Ioanes.

19 Ma a nga pevien, “Ngado terie ine mi ngeisngeis seou
buer, terengien va eie ese o ta teir riem i popon ta suvuon
mi Moromoruo Tamat.”
20 Eiekesen e Petro a nga oeng sien, “E Raban ta votsorovie
ke lakep meie no, simi vunan e te vodon va e oit nia
voirtsana ken tienebeir e Raban ngan mi lakep!
21 E kap suvu potpot o, sinsuv ine si kegei tsientsang, simi
vunan mi aro a kap mon duis meie e Raban.
22 Vodon vuris nge sorvekenan ke sar tsaka vienviendon
nge no rakot simi Nguts va eie ta mang vodon rivie ke sar
tsaka vienviendon.
23 O pare va e vous ngan mi tsaka vienviendon ma mi
sinavei tsokor a visie no.”
24 E Simon a nga oeng se Petro ma e Ioanes, “Engado
kokouk ngado no rakot simi Nguts surie iou terengien va mi
sana ngado ta pengan seou, ta kap mang tsorubeit seou.”
25 I murien guor tate nga vakokoit vasangan nge vavatei
katsep ngan man Banga Vinavatei mi Nguts, e Petro
ma e Ioanes guor nga muerengei rakot i Ierusalem. Si
keguor vineis muerengei, guor nga vavatei ngan mi Banga
Vinavatei sibu enamon palan i Samaria.

E Pilipo ma mi muomuo kovuni i Etiopia

26 Io, ken angelo mi Nguts a nga vakokoit se Pilipo, “Tsuok
tamtuir nge veis rakot simi rosar ian ta kovuni i Ierusalem
rakot i Gasa.” (Ine mi rosar a mon simi beir.)
27 Io, a nga tamtuir nge veis, ma si ken vineis a nga
samsuoeie mi muomuo leong kovuni i Etiopia ese ta nga
ko naneie bu lakep simi mangmagoso nguts simi kovakova
vevien leong ta nga vuor i Etiopia. Eie a te nga ra rengeir i
Ierusalem,
28 ma si ken vineis muerengei a nga mogos simi karis. Ma
a nga ase mi Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro.
29 Mi Moromoruo Tamat a nga oeng se Pilipo, “Veis rakot
simi karis nge veis i babaren.”
30 Io, e Pilipo a nga soer rakot simi karis nge rongomie ian
mi ka ta nga aes simi Pakpak Leong se Isaia mi propet ma
a nga vosuoreie, “E katsep simi sa e ta ase?”
31 A nga kuil nama, “Vasa o ta katsep ven, sien va ka mei
va ta kap palsie seou?” Io, a nga kuk vavane e Pilipo va ta
nga mogos meie.
32 Mi korot ine mi muomuo leong ta nga ase simi Pakpak
Leong a nga malan ine:

“A nga malan mi sipsip gi ta kerie nia ra keda.
Ma malan mi natu sipsip ta kap kieng sien va gi ta lutuo
mi vuruvuruon,

a kap nga vokokotie ka nama.
33 Gi nga mugumitsan ma a kap ka mei a nga tuir ken simi vinuor.
Kap ka mei a oit nia teresan mi tubuon,
simi vunan ken tino simi kaber a te me voto.”

34 Ine mi muomuo leong a nga vosuoreie e Pilipo, “Pengan seou, ese ine mi propet a vakokoit surie? Eie kesen o, ka mei mene?”
35 Samo e Pilipo a nga vakaek nge vakokoit, ma a nga vakake ken nama ngan ian mi korot mi muomuo leong ta nga ase simi Pakpak Leong se Isaia mi propet ma a nga vateie ngan man Banga Vinavatei e Iesu.
36 Sien guor ta nga vor ve sosoer simi rosar, guor nga beit simi da ma mi muomuo leong a nga pevien, “Pare, mi da ine. Misa a tuir biritie iou va o ta kap por sinusuruiv?”
37 [Ma e Pilipo a nga kuil nama, “Sien va evoi e vodovodon tuktuk ngan mi aro kokouk, e oit nia por sinusuruiv.” Ma mi muomuo leong a nga pevien, “O vodovodon tuktuk va e Iesu Karisito eie e Natuon e Raban.”]
38 Ma a nga oeng simi ka ta nga vasore mi karis va ta nga tuir. Samo e Pilipo ma mi muomuo guor nga tsour ma e Pilipo a nga tsana sien mi sinusuruiv ian simi da.
39 Sien guor ta nga vaen kien kovuni i da, puk lalapus mo, mi Morumoruan mi Nguts a nga kir rivie e Pilipo. Ma mi muomuo a kap ba nga pare. Ma a nga tsuok vakake ken vineis te buer ngan mi nires leong.
40 Eiekesen e Pilipo a nga vorotan va eie a te nga mon i Atsoto ma a nga veis veriris sibu taon kokouk nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei, tuir oit a nga beit i Kaesarea.

9

E Saulo a nga vurisan ken tino

1 Io, e Saulo a ngas nga vous ngan mi aor rarap nia kenvamate ken sar madar tovtov mi Nguts. Ma a nga rakot simi kovan bu prist.
2 Ma a nga ra vosuoreie ngan kavo pakapaka rorou nia rubukien sibu vona rengeir sibu Iuda i Damasko, terengien sien va ta vorotan ese ka o, vevien ta nga vemusurie mi saran mi Nguts, ta mang nga kerie gie nia ra tsatsang vinatoreis i Ierusalem.
3 Sien tate nga veis vatavatat i Damasko, mi berber leong kovuni simi rangit a si nga ber viririsie.
4 A nga kor mutur i keim ma a nga rongomie mi ien ta nga pevien, “Saulo, Saulo, surie misa e ta vikikinie iou?”
5 E Saulo a nga virei, “Ka leong, evoi ese?”

Mi ien a nga pevien, “Eou e Iesu ese e ta vikikinie.
6 Ine, tsuok tamtuir nge veis rakot simi taon. Ian en, gi ta
pengan sevoi misa e ta tsana.”
7 Mi kulou gi ta nga nomeie e Saulo gi nga tuir meneme-
nen. Gi kap nga vuotongie ka nama. Gi nga rongomie mi
ien eiekesen gi kap nga dengarie ka mei.
8 E Saulo a nga tsuok tamtuir i keim nge vakakan, eiekesen
a kap nga oit nia pare ka kepineits. Io, gi nga por ka i riman
ma gi nga muongan rubukien i Damasko.
9 Si ba ra tour a nga kael sien, ma a kap nga ngou nge un.
10 I Damasko mi madar tovtov a nga mon, mi asan e
Ananias. I aron mi baidendeng, mi Nguts a nga oeng sien,
“Ananias!”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts.”
11 Mi Nguts a nga pevien, “Tamtuir nge veis rakot si ken
vonuo e Iudas simi rosar gi vuotongie va mi Rosar Duis ma
e ta so virei ngan mi ka kovuni i Tarsus, mi asan e Saulo.
Ine a vor ve nono.
12 Simi baidendeng, a te nga pare mi ka mi asan e Ananias
a nga nemei nge teir riem i popon, terengien va ta mang
dedeng te buer.”
13 E Ananias a nga kuil nama, “Mi Nguts, o nga rongomie
bu nama surie ine mi ka sibu mei palan ma surie bu
tsienakor ta nga tsana si ke kulou i Ierusalem.
14 Ma ine a nemei ngan mi duis kovuni sibu prist leong
nia rakopie gie ese gi ta vodovodon tuktuk simi asa.”
15 Eiekesen mi Nguts a nga oeng sien, “Rakot! Ine mi ka
o te vile nia vavatei ngan mi asoung i kotubugie bu Kibang
ma bu kovakova ka leong ma i matan mi kulu Israel.
16 O ta vasangan sien vasa ta ngeisngeis ven mi vinekikin
va ta suvuon surie mi asoung.”
17 Io, e Ananias a nga veis rakot nge rubukien simi vonuo
e Saulo ta nga mon en. Ma a nga teir riem i popon nge
oeng sien, “Kasi, Saulo, mi Nguts e Iesu ese ta nga beit sevoi
simi rosar sien e ta nga nemei ine, a tura iou terengien
va e ta mang dedeng te buer ma e ta mang vous ngan mi
Moromoruo Tamat.”
18 Ian ngas te, mi kepineits malan mi pipipiru ie a nga
koro siba katsomatan e Saulo ma a nga oit nia dedeng te
buer. Ma a nga tamtuir nge ra por sinusuruiv,
19 ma i murien tate nga ngou voto, a nga muerengei beit
ken ngeisngeis.

E Saulo a nga vavatei i Damasko

E Saulo a nga mon ba ra mene meie mi kulou vodovodon
tuktuk i Damasko.

20 Ma a nga vakaek nge vavatei surie e Iesu sibu vona
rengeir sibu Iuda va e Iesu eie e Natuon e Raban.
21 Egie ese gi ta nga rongomie mi namanien e Saulo, gi
nga kudier tsak ma gi nga vereie, “Ine arie eie ese ta nga ko
voguersa gie mi kulou i Ierusalem ese gi ta nga ko rangarie
e Iesu, nge? Ma eie a te nemei nia rakopie nge kerie gie
rakot sibu prist leong, nge?”
22 Eiekesen ken vinakokoit e Saulo a nga vor ve beitbeit
ngeisngeis, ma a nga vasangan tuktuk va e Iesu eie mi
Messia. Io, bu Iuda gi ta nga mon i Damasko gi nga
rongomie mi namanien ma gi kap ba nga oit nia vokokotie
ka nama.
23 I murien bu ra palan tate nga rovoriu, bu Iuda gi nga
roev nia kenvamate e Saulo.
24 Eiekesen e Saulo a te nga vakierngie kegi roevroev.
Sibu rosisiat ma bu rokati, bu Iuda gi nga ko kok sibu mata
rumrubukien simi taon nia kenvamate.
25 Io, sikati ngas te ken sar madar tovtov gi nga vunurie
e Saulo ngan mi leke teteir i muirmuir simi mat ian simi
oiroir.

E Saulo a nga mon i Ierusalem

26 Sien e Saulo ta nga nemei i Ierusalem, a nga konon nia
mon kouk meie bu madar tovtov, eiekesen gi nga motou,
simi vunan gi kap nga vodon va eie mi madar tovtov tuktuk.
27 Eiekesen e Barnabas a nga kerie ma a nga beit ngan sibu
aposol. Io, a nga pengan segie vasa e Saulo a nga samsuoeie
ven mi Nguts si ken vineis, ma vasa mi Nguts a nga vakokoit
ven sien, ma i Damasko, vasa a nga vakokoit venengan mi
asan e Iesu ngan mi aor ngeisngeis.
28 Io, e Saulo a nga mon meie gie. Ma a nga veis veriris
i Ierusalem nge vavatei ngan mi asan mi Nguts meie ngan
mi aor ngeisngeis.
29 A nga vakokoit nge nama vevengeis meie bu Iuda
kovuni i Grik, eiekesen gi nga lalaro kenvamate e Saulo.
30 Sien mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga vakierngie
ine, gi nga kerie e Saulo rakot i Kaesarea ma gi nga ture
vavasie rakot i Tarsus.
31 Io, i aron i Iudea, i Galili ma i Samaria, mi kulou
vodovodon tuktuk gi nga tino ngan mi molu meie mi aor
koits. Gi nga ko munu mon ngan mi minangarei rakot simi
Nguts. Ma mi Moromoruo Tamat a nga vakotsie bu arogie
ma mi aesaes segie a nga vor ve leongleong.

E Petro a nga mon i Lidda ma i Ioppa

32 Io, e Petro a nga vesingie bu korot kokouk, ma i aron
ken vineis mene, a nga rakot i Lidda nia ra irogie mi kulou
vodovodon tuktuk gi ta nga mon ian en.
33 Ian en, a nga vorotan mi ka, mi asan e Aeneas ese ta
nga muru sibu avareit mi napaririem potsu tour ma a nga
ko vor ve mutumutur mo simi tsur.
34 E Petro a nga oeng sien, “Aeneas, e Iesu Karisito a vatoa
no. Tsuok tamtuir nge vil vakalaie ke mutumutur.” Ma ian
ngas te e Aeneas a nga tsuok tamtuir.
35 Egie kokouk gi ta nga mon i Lidda ma i Saron, gi nga
pare ine ma gi nga vodon vuris rakot simi Nguts.
36 Io, i Ioppa mi vevien a nga mon en, ma a nga vodovodon
tuktuk simi Nguts. Mi asan e Tabita. Simi namani Grik gi
vuotongie ngan e Dokas, ma a nga ko tsana mi kienelei ma
a nga ko kulie bu sinaortsak.
37 Ian simi ra, a nga morouk nge maet, ma mi piripirien
gi nga suruvie nge sor terie simi roruom i kur.
38 I Lidda a mon vatavatat i Ioppa. Io, sien mi kulou
vodovodon tuktuk gi ta nga rongomie va e Petro a nga mon
i Lidda, gi nga turan ba ka luo rakot sien ngan mi nama ven
ne, “Lalapus nemei segei!”
39 Io, e Petro a nga tamtuir nge vemusurie guor. Sien tate
nga so beit gi nga so kerie kien simi roruom i kur. Bu vevien
naor kokouk gi tate nga mamaet labeit gi nga tuir i babaren
e Petro ma gi nga ta nge vasangan bu kuirkuir ma bu lavlav
meie bu tsetstseik mene buer e Dokas ta nga ko tsana gie
sien ta ngas nga to.
40 E Petro a nga ture vorotsoruo gie kokouk, ma a nga sege
pukupukukaek nge no. Samo a nga matan veie mi vevien
maet, ma a nga pevien, “Tabita, tamtuir.” Ma mi vevien
a nga vakakan, ma sien ta nga pare e Petro a nga tsuok
tamtuir nge mogos.
41 E Petro a nga por ka i riman nge kulie nia tsuok tamtuir.
Samo a nga kukuo mi kulou vodovodon tuktuk meie bu
vevien naor ma a nga vasangan segie va ine mi vevien a
te to.
42 Man vinavatei misa e Petro ta nga tsana, a nga puorkan
mi enamon kokouk i Ioppa, ma mi kulou palan gi nga
vodovodon tuktuk simi Nguts.
43 E Petro a nga mon i Ioppa bu ra palan meie mi ka mi
asan e Simon eie mi ka tsangtsang piripiri bulumakau.

10

E Petro ma e Konelius

1 Io, mi ka a nga mon i Kaesarea, mi asan e Konelius. Eie
mi muomuo simi kulou ni minakiur sibu Roma, mi gargar
gi ta vuotongie va bu Italia.
2 Eie ma ken tietie kokouk gi nga ko mangaran e Raban.
Ma a nga ko kulie buer bu Iuda gi ta nga mogos sinaortsak,
ma a nga ko no rakot se Raban.
3 Simi ra mene, a nga malan va simi 3 kilok sireivreiv, e
Konelius a nga pare mi baidendeng a nga katsep beitsak. A
nga pare mi angelo se Raban ta nga rubukien nge pevien,
"Konelius!"
4 E Konelius a nga motou beitsak ma a nga deng
vangvangasie nge pevien, "Mi Nguts, misa e lalaron?"

Mi angelo a nga kuil nama, "E Raban a resmata no surie
ke sar nono ma ke sar kuilkuil sibu sinaortsak. Ine bu
kepineits e ta ko munu tsana a malan mi tienebeir rakot
se Raban.
5 Nevere, turan kaba ka rakot i Ioppa nia kerie mi ka mi
asan e Simon, mi asan mene e Petro.
6 Eie a mon si ken vonuo e Simon, mi ka tsangtsang piripiri
bulumakau. Ken vonuo a mon i koen."
7 Mi angelo a nga pevien malan ine se Konelius ma a nga
sorvekenan. Ma e Konelius a nga kukuo ken ba petspets luo
ma mi ka simi minakiur. Ine mi ka simi minakiur a nga ko
rengeir rakot se Raban, ma guor nga ko mon e Konelius.
8 I murien ta nga pengan segituo misa ta nga tsorubeit
sien, a nga tura gituo rakot i Ioppa nia ra kerie e Petro.

Ken baidendeng e Petro ta nga pare

9 Simi ra vemusurie sien ian ba ka tour gituo ta nga vor
ve veisveis rakot vatavatat simi taon i Ioppa, e Petro a te
nga vaen i popon mi vonuo nia ra no. A nga malan va sisiat
potaram.
10 E Petro a te nga vitor ma a nga lalaro ngou. Sien gi
ta nga vor ve rorrois ngan mi nginonginou, a nga pare mi
baidendeng.
11 A nga pare mi rangit ta nga katsep ma a nga pare
mi kepineits malan mi lavlav leong gi nga popor ka siba
tangatson voveit nge vunurie peuk i keim.
12 A nga vous ngan bu suasuada vinavinar kaek voveit,
bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber, ma bu ma simi mariu.
13 Samo mi ien a nga oeng sien, "Petro! Tamtuir! Keda
kavo mene nge nganie."
14 E Petro a nga kuil nama, "O kap oit tuktuk, mi Nguts! O
kap ngas nganie ka kepineits ivie mi vinuor sibu Iuda ta nga
gol kitipan nia nganie ma gi vuotongie va a kap melemelen."

15 Mi ien a nga oeng sien te buer, “Kian va e ta vuotongie
ka kepineits va a kap melemelen ian e Raban tate nga vara
melemelen ngan.”

16 Ine mi kepineits a nga beit votour. Ma ian ngas te gi nga
por muerngan ine mi lavlav leong kien i kur simi rangit.

17 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vodovodon surie man
vuevue ine ken baidendeng, ba ka e Konelius ta nga tura
gituo, gituo te nga beit si ken vonuo e Simon ma gituo nga
tuir simi rumrubukien.
18 Ma gituo nga virei va e Simon mi asan mene e Petro a
mon ian o, kap.

19 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vodovodon surie ine
ken baidendeng, mi Morumoruan mi Nguts a nga oeng sien,
“Petro, ba ka tour gituo nesie no.
20 Tsuok tamtuir nge rovotsour. Kian va e ta meikmekikir
nia nomeie gituo simi vunan eou ngas te o tura gituo.”

21 E Petro a nga rovotsour nge pevien segituo, “Mi ka
ngatuo ta nesie, arie eou mo. Ngatuo nesie iou surie misa?”

22 Gituo nga kuil nama, “E Konelius, mi muomuo simi
kulou ni minakiur sibu Roma, a tura gatuo. Eie mi ka duis
ma a ko mangaran e Raban, ma bu Iuda gi ko mangaran.
Ken angelo e Raban a nga oeng sien va ta tuturei surie no
va e ta nemei si ken vonuo, terengien va ta mang rongomie
misa va e ta vokokotie.”
23 Samo, e Petro a nga oeng segituo va gituo ta be nga mon
meie mi kati kes.

E Petro a nga mon si ken vonuo e Konelius

Simi ra vemusurie, e Petro ma ba ka gituo nga tsuok nge
vineis meie mi kulou vodovodon tuktuk kovuni i Ioppa.
24 Simi ra vemusurie, gi nga so beit i Kaesarea. E Konelius
a nga rosie gie. A nga kuk kakuon bu patsan ma bu
palapalan tuktuk nemei si ken vonuo.
25 Sien e Petro ta nga visi rubukien, e Konelius a nga
suoeie e Petro, ma a nga sege pukupukukaek nge rengeir
rakot seie.
26 Eiekesen e Petro a nga tsuok voturie nge oeng sien,
“Tsuok tamtuir. Eou buer mi ka mo.”

27 E Petro a nga vor ve patapatar se Konelius sien guor ta
nga veis rubukien, ma a nga vorotan palan bu mei gi ta nga
mon en.
28 Ma a nga pevien, “Nga telekiran a kap duis si kegei
vinuor va ka mei sibu Iuda va ta mon meie o, iro ka kibang.
Eiekesen e Raban a te vasangan va eou o ta kap pevien ngan
ka mei va a kap tamat, o, a kap melemelen.

29 Io, sien nga ta tuturei surie iou, o nemei senga, ma o
kap oeng ngan ka nama va o ta kap nemei. O ta vereie nga,
surie misa nga ta tuturei surie iou?”
30 E Konelius a nga kuil nama, “Ba ra voveit a te rovoriu,
o nga no rakot se Raban i aron kong vonuo simi 3 kilok
sireivreiv. Samo o nga pare mi ka ta nga tuir i matoung, ma
man sar tsetstseik gi nga kutsukutsuleip.
31 Ian mi ka a nga pevien seou, ‘Konelius! E Raban a te
rongomie ke sar nono, ma a vodonomie ke tienebeir nia
kulie bu sinaortsak.
32 Turan kaba ka rakot i Ioppa nia ra kerie mi ka, mi asan e
Simon, mi asan mene e Petro. Ine mi ka a mon simi vonuo
se Simon, eie mi ka tsangtsang piripiri bulumakau. Ken
vonuo a mon i koen.’
33 Ma ian ngas te, o nga tuturei surie no, ma a kalei sien
e beit vorota gei. I matan e Raban, gei rorois nia rongomie
misa magiet Nguts a oeng ngeisngeis sevoi va e ta pengan
segei.”

Ken vinakokoit e Petro

34 Io, e Petro a nga tsuok vakaek nge vinakokoit, “Ine o
nangba katsep va a tuktuk rovoriu va e Raban a kap ko
puluo mo ka ba mei eiekesen a ko lalaron bu suasuada mei
kokouk.
35 Sibu vuna enamon kokouk, eie ese ta mangaran e
Raban ngan mi mientou nge tsana mi sinavei duis, e Raban
ta sunurie va seie.
36 Nga telekiran mi nama e Raban ta nga terie sibu Israel.
Ine mi nama a vavatei ngan man banga vinavatei mi molu
ian ta nga beit ngan e Iesu Karisito. Eie mi Nguts sibu mei
kokouk.
37 Nga telekiran mi sana kepineits tate nga tsorubeit simi
enamon kokouk i Iudea vakaek i Galili, i murien e Ioanes ta
nga vavatei ngan mi sinusuruiv.
38 Ma nga telekiran surie e Iesu kovuni i Nasaret va e
Raban a nga vokunie ngan mi Moromoruo Tamat ma mi
ngeisngeis. E Raban a nga mon meie. Io, e Iesu a nga rakot
sibu enamon kokouk nge tsana mi kienlei ma a nga vatoa
bu mei kokouk gi ta nga mon i pakien mi ngesengesien mi
tsaka moromoruo.
39 “Egei gei vara tuktuk ngan bu kepineits kokouk ta nga
tsana gie simi enamon sibu Iuda ma i Ierusalem. Gi nga
vetekiuo simi koitskoits.
40 Eiekesen, simi ra a tourngan, e Raban a nga vatoa, ma
a nga tsana va ta nga tsorubeit vasvas simi kulou.
41 A kap va simi kulou kokouk, eiekesen segei mo ese e
Raban tate nga viel tsana va gei ta vara tuktuk ngan bu

kepineits tate nga tsorubeit. Egei gei nga un nge ngou meie
i murien e Iesu ta nga to muerengei simi miensei.
42 Ma e Iesu a nga tura gei va gei ta vavatei ngan mi nama
rakot simi kulou kokouk ma a nga tura gei va gei ta vakokoit
vasangan va eie mi Ka e Raban tate nga vile nia vuortie egie
gi ta ngas to ma egie gi tate maet.
43 Bu propet kokouk gi nga vakokoit katsep ngan va mi
kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk sien, kegi sar sinavei
tsokor e Raban ta vodon rivie ngan mi ngesengesien mi
asan."

Bu Kibang gi te suvuon mi Moromoruo Tamat

44 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi
Moromoruo Tamat a nga peuk i popogie gi ta nga rongomie
ine mi vinavatei.
45 Bu Iuda simi vodovodon tuktuk gi ta nga nomeie e
Petro, gi nga kudier va e Raban a nga terie mi Moromoruo
Tamat sibu Kibang buer.
46 Simi vunan, gi nga rongomie gie va gi nga vakokoit ngan
bu suada nama sibu enamon mene nge puongan e Raban.
E Petro a nga pevien,
47 "Ine mi kulou gi te suvuon mi Moromoruo Tamat malan
mo egiet. Vasa, ka mei a oit nia tuir biritie gie va gi ta por
sinusuruiv ngan mi da?"
48 Ma a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta por sinusuruiv
simi asan e Iesu Karisito. Ma gi nga vereie e Petro va ta nga
mon meie gie si kaba ra.

11

E Petro a nga vakokoit vakatsepa eie kesen

1 Bu aposol ma mi kulou vodovodon tuktuk se Iesu simi
enamon leong i Iudea gi nga rongomie va bu Kibang buer
gi te nga vodovodon tuktuk si ken nama e Raban.
2 Io, sien e Petro tate nga beit i Ierusalem, egie bu Iuda
simi vodovodon tuktuk, gi nga oeng matan
3 nge pevien ne, "Surie misa e ta nga rakot simi korot sibu
Kibang gi ta kap ko vavaroup ma e nga ra ngou meie gie?"
4 Eiekesen e Petro a nga vakokoit vakatsepa segie mi sana
kepineits ta nga tsorubeit seie.
5 "Sien o ta nga mon simi taon i Ioppa nge no, o nga pare
mi baidendeng. O nga pare mi kepineits a nga malan mi
lavlav leong gi ta nga popor ka siba tangatson voveit nge
vunurie peuk i keim kuvu i kur simi rangit, ma a nga peuk
duis seou.

6 O nga dedeng rakot i aron ma o nga pare bu suasuada
vinavinar kaek voveit, bu vinavinar tso, bu vinavinar gi ta
dodoil simi kaber, ma bu ma simi mariu.
7 Ma o nga rongomie mi ien a nga pevien seou, 'Tamtuir,
Petro, keda kavo mene nge nganie!'
8 "Eiekesen o nga pevien, 'O kap oit, mi Nguts! O kap
ngas nga nganie ka nginonginou ta kap melemelen ivie mi
vinuor sibu Iuda ta nga gol kitipan nia nganie.'
9 "Ma mi ien a buer nga vakokoit kovuni simi rangit, 'Mi
kepineits e Raban tate nga vara melemelen ngan, e ta kap
pevien va a kap melemelen.'
10 Ine mi kepineits a nga tsorubeit votour seou, ma ine bu
kepineits kokouk gi nga teie muerngan kien simi rangit.
11 "Ian simi poko keipkepide ra ngas te, ba ka tour gituo
te nga beit simi vonuo ivie o ta nga mon en. Mi ka a nga
mon i Kaesarea a nga tura gituo nemei seou.
12 Ma mi Moromoruo Tamat a nga oeng seou va o ta nga
nomeie gituo, ma o ta kap nga vodovodon palan. Ma ine mi
naparirіem potsu kes mi kulou vodovodon tuktuk kovuni i
Ioppa gi nga nomeie iou, ma gei nga ra beit si ken vonuo
ian mi ka.
13 Ma a nga pengan segei va a nga pare mi angelo a nga
tsorubeit vasvas i aron ken vonuo. Ma mi angelo a nga
pevien sien ven ne, 'Tuturei surie e Simon gi vuotongie buer
va eie e Petro ese ta mon i Ioppa.
14 Ma eie ta vokokotie bu nama sevoi, vasa e Raban ta
vatoa no ven ma ke tietie simi sinavei tsokor.'
15 "Ma sien o ta nga vakaek nge vakokoit, mi Moromoruo
Tamat a nga tsour peuk segie malan ta nga tsorubeit
vourvour te segiet.
16 Ma o nga vodonomie misa mi Nguts ta nga pengan, 'E
Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv ngan mi da, eiekesen enga
nga ta suvuon mi sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat.'
17 E Raban a nga terie buer sibu Kibang ine mi tienebeir
ta kokouk mo meie mi tienebeir ian ta nga terie segiet sien
giet ta nga vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu Karisito. Ma
o kap oit nia vangenge mi tsinatsangan e Raban segie."
18 Sien gi ta nga rongomie ine bu nama se Petro, gi kap ba
buer nga nama palan veie ma gi nga puongan e Raban ma
gi nga pevien, "Ine giet te telekiran va e Raban a te sunuir
va bu Kibang buer gi ta vodon vuris terengien va gi ta mang
suvuon mi tino rovoriu."

Mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok

19 Sien gi tate nga kenvamate e Stepano gi nga vikikinie
buer egie ese gi ta nga vodovodon tuktuk se Iesu. Io, mi
kulou vodovodon tuktuk gi nga vi vepitsitsei rakot i Poinike,

i Kupro, ma i Antiok. Ma gi nga ra vokokotie man Banga
Vinavatei e Iesu sibu Iuda mo.
20 Eiekesen mi kulou vodovodon tuktuk mene kuvu i
Kupro ma i Kurene, gi nga rakot i Antiok nge vokokotie man
Banga Vinavatei mi Nguts e Iesu sibu Grik buer.
21 Ma mi ngesengesien mi Nguts a nga mon segie, ma
palan beitsak bu mei gi nga vodovodon tuktuk nge vuvuris
rakot simi Nguts.
22 Ine mi vinavatei a te nga beit simi kulou vodovodon
tuktuk i Ierusalem, ma gi nga turan e Barnabas rakot i
Antiok.
23 Sien ta nga so beit nge pare mi sana e Raban tate nga
tsana simi kulou surie ken tentoiv, a nga res ma a nga
vakotsie gie va gi ta nga tsok tuktuk simi Nguts ngan bu
arogie kokouk.
24 E Barnabas eie mi banga ka, ma a nga vous ngan mi
Moromoruo Tamat ma a nga vodovodon tuktuk rovoriu, io,
palan beitsak mi kulou gi nga vurise tino rakot simi Nguts.
25 Samo e Barnabas a nga rakot i Tarsus va ta nga ra pare
e Saulo.
26 Sien tate nga ra vorotan, a te nga kir rakot ngan i
Antiok. Io, ian simi avareit kokouk, guor nga mon meie
gie mi kulou vodovodon tuktuk, ma guor nga vavasengei
simi kulou palan beitsak ngan mi namanien e Raban. Ma
gi nangba nga vuotongie gie ngan va Ken kulou e Karisito
vourvour i Antiok.
27 Ian simi ra, bu propet mene gi ta nga kuvu i Ierusalem
gi nga peuk i Antiok.
28 Mi mei kes segie mi asan e Agabus, a nga tamtuir ma
simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat a nga peterie va
mi se leong va ta nga beit simi kaber kokouk. Ma sien e
Klaudio ta nga vuor i Roma, ine mi se a te nga tsorubeit.
29 Io, ine mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok gi nga vodon
vuturungie nia vavasie kegi sar lakep nia kulie bu kasigie i
Iudea. Io, gi nga teteir oit si kegi sar sinsuv.
30 Ma gi nga turan e Barnabas meie e Saulo nia ra terie
ian mi lakep sibu muomuo simi kulou vodovodon tuktuk.

12

Bu vinekikin palan

1 Ian sibu ra mi kovakova ka leong e Erot a nga rakopie
mi kulou vodovodon tuktuk nia ra vikikinie gie.
2 A nga oeng va gi tate nga kenvamate e Iakobo, e kasien
e Ioanes, ngan mi sele.
3 Sien e Erot ta nga telekiran ine mi kiden a nga varese
gie bu Iuda, a nga tuturei nia rakopie buer e Petro. Ine bu

kepineits a nga tsorubeit simi Nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien.
4 I muir sien gi tate nga rakopie, a nga terie simi vona vinatoreis. A nga terie i riman ba gargar voveit simi kulou ni minakiur va gi ta nga naneie vititirie. E Erot a nga vodon nia vuortie e Petro i matan mi kulou i murien mi Nginu Pasova va tate nga voto.
5 Io, e Petro a nga mon simi vona vinatoreis, eiekesen mi kulou vodovodon tuktuk gi nga no ngan bu arogie kokouk rakot se Raban surie e Petro.

Mi angelo a nga kir rivie e Petro simi vona vinatoreis

6 Simi rokati, va sivovo sien va e Erot ta nga vo vuortie, e Petro a nga muang i kotubuon ba ka luo ni minakiur. Gi nga vis kakuon bu rimagituo ngan ba tsen luo. Ma mi kulou nennei gi nga tuir nge nenei simi matavanuo.
7 Puk lalapus, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit ma mi berber a nga rar i aron mi vona vinatoreis. Samo a nga pan vapada e Petro, ma a nga oeng sien, “Lalapus! Tamtuir!” Ian ngas te mi tsen a nga koro siba riman e Petro.
8 Io, mi angelo a nga oeng sien, “Verengie no ngan ke verevere nge tsekie ma ba poppop.” Ma e Petro a nga tsang malan ngan. Ma mi angelo a nga oeng sien te buer, “Tsekie ma kuirkuir ka i marar nge vemusurie iou.”
9 E Petro a nga vemusurie rovotsour simi vona vinatoreis. Eiekesen a kap nga telekiran mi kepineits mi angelo ta nga tsana va a nga tuktuk. A si nga vodon va a nga pare mo mi baidendeng.
10 Guor nga veis evisie mi ka ni minakiur vourvour ma mi mei vorosurie nge ra beit simi mata rumrubukien gi ta nga tsana ngan mi aen, ivie guor nga oit nia dedeng rakot simi taon leong. Ine mi mata rumrubukien, eie kesen a nga katsep ma guor nga rovotsour sien. Sien guor tate nga veis rakot simi rosar, puk lalapus, mi angelo a te nga sorvekenan e Petro.
11 Io, ken vienviendon e Petro a nangba nga katsep ma a nga pevien, “Ine, o te telekiran va ine mi kepineits a tuktuk. Mi Nguts a turan ken angelo nemei nia me kir rivie iou si ken ngeisngeis e Erot ma simi sana kepineits bu Iuda gi ta nga vodon nia tsana seou.”
12 Ma ian ngas te, a nga rakot si ken vonuo e Maria, e kinan e Ioanes gi nga ko vuotongie buer ngan e Marko, ivie bu mei palan gi ta nga oir kouk nge no en.
13 E Petro a nga me pinpin i matavanuo ma mi vevien petspets mi asan e Roda a nga nemei nia me vavatora sien.

12:4 Ba ka voveit gituo mon simi gargar keskes simi kulou ni minakiur sibu Roma.

14 Sien ta nga rong kielala mi inan e Petro, a nga res
beitsak, io, a si kap nga tsitsingie mi matavanuo eiekesen
a nga soer muerengei. Ma a nga ra pengan va e Petro die a
tuir i marar simi matavanuo.
15 Ma gi nga pevien ne, “E be goit!” Eiekesen a ngas nga
vengeis va a nga tuktuk te. Io, gi nga pevien, “Ken angelo
be mo ian.”
16 Eiekesen e Petro a ngas nga vor ve pinpin, ma sien gi
ta nga tsitsi nge pare va eie, gi nga kudier ngan.
17 Ma e Petro a nga tam vosoponge gie. Ma a nga potsukie
segie vasa mi Nguts a nga kir tsana venengan simi vona
vinatoreis ma a nga oeng ven ne, “Nga vateie e Iakobo ma
bu kasiung ngan ine mi kepineits.” Samo a te buer nga
rovotsour sorvekena gie nge rakot simi korot mene.
18 Sien tate nga vo ra, bu ka ni minakiur gi nga kudier
tsak nge motou simi sana ta nga tsorubeit se Petro.
19 Ma e Erot a nga terie mi nama nia nesie e Petro,
eiekesen gi kap nga oit nia vorotan. Ma a nga virei telekira
gie, ma a nga terie mi nama ngeisngeis nia kenvamate ine
bu ka ni minakiur.

Ken miensei e Erot

Ma i muir sien, e Erot a te nga sorvekenan i Iudea nge ra
mon i Kaesarea.
20 E Erot a nga petseir veie beitsak mi kulou kovuni i Turos
ma i Sidon, io, mi kulou gi nga veis kokouk nia ra pare e
Erot. Muna, gi nga ra vuduis nama meie e Blasto, mi ka
ese ta nga vuortie ken vonuo mutumutur mi kovakova ka
leong, va ta nga kulie gie. I muir, gi nga ra vereie e Erot surie
ken aor molous, simi vunan gi nga ko por nginonginou simi
enamon simi kovakova ka leong.
21 Io, e Erot a nga terie mi ra, ma ian simi ra a nga vavaso
ngan man sar matvinavaso mi kovakova ka leong, ma a nga
mogos i popon mi mogomogos ni vuor ma a nga vakokoit
rakot simi kulou.
22 Ma mi kulou gi nga koup, “A malan va mi inan mi
raban, kap va mi inan mi ka!”
23 Ma ian ngas te ken angelo mi Nguts a nga pantsie e Erot,
simi vunan a kap nga puongan e Raban, ma bu kunkun gi
te nga nganie mi kurikurien ma a te nga maet.
24 Eiekesen, mi namanien e Raban a nga puorkan bu
enamon palan nge to.
25 Sien e Barnabas meie e Saulo guor tate nga vaton
keguor tsientsang, guor nga muerengei kovuni i Ierusalem,
ma guor nga kerie e Ioanes mi asan mene e Marko.

13

Gi nga vile nge turan e Barnabas ma e Saulo

1 I kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok, bu
propet ma bu vavvasengei simi Pakpak Leong gi nga mon.
Bu asagie e Barnabas, e Simeon mi asan mene e Niger, e
Lusius kovuni i Kurene, ma e Manaen (ese ta nga leong kouk
meie e Erot mi kovakova ka leong) ma e Saulo.
2 Sien gi ta nga rengeir rakot simi Nguts nge vorvor, mi
Moromoruo Tamat a nga pevien, "Nga ta ngas totoka e
Barnabas ma e Saulo nian mi tsientsang o ta nga vile guor
nia tsana."
3 Io, i murien gi ta nga vorvor nge no, gi nga teir riem i
popoguor nge vatamase guor ma gi nga ture vavasie guor.

I aron i Kupro

4 Io, guor nga veis vemusurie ken tinuturei mi Moro-
moruo Tamat. Guor nga veis peuk i Seleukia ma guor nga
ka mon rakot i Kupro.
5 Sien guor ta nga beit i Salamis, guor nga vavatei ngan
mi namanien e Raban sibu vona rengeir sibu Iuda. E
Ioanes Marko a nga nomeie guor nia kulie guor si keguor
tsientsang.
6 Gituo nga veis viririsie bu enamon kokouk simi nuos oit
gituo nga beit i Papo. Ian en gituo nga samsuoeie e Ba-Iesu,
mi tamat inum. Eie mi Iuda ma buer mi propet bitbit.
7 Eie a nga ko mon meie mi gavana e Segio Paulo, mi ka
sievei. Mi gavana a nga tuturei surie e Barnabas ma e Saulo
simi vunan a nga lalaron nia rongomie ken nama e Raban.
8 Eiekesen e Eluma mi tamat inum (arie man vuevue ine
mi asan) a nga suerere gituo ma a nga konon nia vurisan
ken vienviendon mi gavana va ta kap nga vodovodon
tuktuk.
9 Samo e Saulo, ese gi vuotongie ngan e Paulo, a nga vous
ngan mi Moromoruo Tamat, ma a nga deng vangvangasie e
Eluma nge pevien,
10 "Evoi e natuon e Satan ma man matakorot bu kepineits
kokouk ian ta dokei! E vous ngan bu suada sinavei nguts
bitbit ma bu sinavei nia tsik pipius. Sisa e ta maes nia
vurivurisan mi rosaran mi Nguts ian ta duis?
11 Pare, mi riman mi Nguts a mon i popo nia votorosie
no. E ta so mat kael ma si kavo ra, e ta kap oit nia pare mi
rararan mi matanias."
Ian ngas te, mi ou ma mi ngingi a nga kuva ba katsomatan
ma a nga veis mat kael veririu nge nesie ka mei va ta nga
por ka i riman nge muo ngan.

12 Samo, mi gavana a nga kudier beitsak si man vinasen-
gei mi Nguts ma a nga vodovodon tuktuk sien ta nga pare
misa tate nga tsorubeit.

E Paulo a nga vavatei i Antiok i aron i Pisidia

13 Kovuni i Papo, e Paulo ma ba palapalan, gituo nga ka
mon rakot i Pega simi enamon leong i Pampilia. Ian en e
Ioanes Marko a nga sorvekena guor nge rakot i Ierusalem.
14 Kovuni i Pega guor nga veis rakot i Antiok i aron i
Pisidia. Ma simi Rangi Minaes guor nga rakot simi vona
rengeir sibu Iuda nge mogos.
15 I murien gi ta nga ase bu nama simi Vinuor se Moses ma
sibu vinavataor sibu propet, bu muomuo simi vona rengeir
gi nga turan mi nama rakot seguor nge pevien, “Ba kasi,
sien va ngado suvu nama nia vangasie mi kulou, ngado ta
vakokoit.”
16 E Paulo a nga tuir ma a nga tsuok terie i kur ba riman
nge pevien, “Enga kong kulou Israel ma enga bu Kibang nga
vodovodon tuktuk se Raban, nga rorong seou!
17 Magiet Raban ine mi kulou Israel a nga vile bu tubugiet
ma a nga vara veleongtie gie si kegi minon i Isip. Ma ngan
mi ngeisngeis leong, a nga muonge gie rovotsour ian simi
enamon.
18 A kap nga mekitsan mi sinavigie i aron mi beir sibu
avareit ta nga oit malan va ba sinangavur voveit.
19 E Raban a nga tsang rivie bu vuna enamon a nga
napaririem potsu luo simi enamon leong i Kanaan ma a
nga potakie mi kaber nge terie simi kuoluon.
20 Bu kepineits kokouk ine ta nga tsorubeit a nga poro
malan va bu avareit ba sinangavur voveit koboit ma bu
sinangavur mi napaririem i popon (450).
“I muir, a nga terie segie bu ka ma ba vevien nia vuortie
gie, tuir oit sibu ra se Samuel mi propet.
21 Samo mi kulou gi nga virei ngan ka kovakova ka leong
ma a nga terie segie e Saulo e natuon e Kis simi matabu
Beniamin, ese ta nga vuor sibu avareit ba sinangavur voveit.
22 I murien e Raban ta nga tsang rivie e Saulo a nga tsana
e Davit va eie magi kovakova ka leong. A nga vavatei katsep
ngan surie e Davit malan ine, ‘O te vorotan e Davit e natuon
e Iesse va eie mi ka ta lalaron beitsak nia vemusurie bu
sinaviung. Eie ta tsana bu kepineits kokouk vemusurie kong
lalaron.’
23 “Kovuni sibu tubuon e Davit, e Raban a nga terie sibu
Israel mi ka ni vavato e Iesu, malan ken kinubuits.
24 I muan ken bineit e Iesu, e Ioanes a nga vavatei ngan
mi sinavei nia vodon vuris ma mi sinusuruiv simi da rakot
sibu Israel kokouk.

25 Sien e Ioanes tate nga vor ve vavaton ken tsientsang,
a nga pevien, ‘Nga vodon va eou ese? Kap va eou ian mi
ka. Eiekesen eie ian ta vemusurie iou, o kap kalei oit nia
ruobatie man ba poppop.’
26 “Bu kasi, bu natuon e Abaraam, ma enga mi kulou
vodovodon tuktuk, ine mi vinavatei surie mi vavato, e
Raban a nga terie segiet.
27 Mi kulu Ierusalem ma magi sar muomuo ni vuor gi kap
nga deng kielala e Iesu o, bu nama sibu propet gi ta nga ko
ase sibu Rangi Minaes. Ma gi nga tsang vaotie ine bu nama
sien gi ta nga tsang vatsakatie e Iesu.
28 Misasien gi ta kap nga vorotan ka banga vunan nia
masen, gi nga nongie e Pilato va ta nga tor nia kenvamate.
29 Sien gi tate nga tsang vaotie bu kepineits kokouk malan
gi ta nga vataro simi Pakpak Leong surie, gi nga por terie i
keim kovuni simi koitskoits ma gi nga vuturungie i aron mi
monmon.
30 Eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei.
31 Ma sibu ra palan, a nga tsorubeit vasvas segie ese gi ta
nga nomeie kovuni i Galili beit i Ierusalem. Arie egie ine, gi
me vakokoit vasangan si kegiet kulou.
32 “Gor vateie nga ngan mi Banga Vinavatei ian e Raban
ta nga kubutsie rakot sibu tubugiet.
33 A te me tsang vaotie niagiet, sien tate me vatoa e Iesu
simi miensei, malan mi vinavataor ta mon sibu Pak, mi
korot leong sien, a luo,

“ ‘Evoi e natung,
nevere o me tsorubeit e Tama.’

34 Ine mi nama surie va e Raban ta nga vatoa simi miensei
ma va ta kap oit nia kopop, a mon simi Pakpak Leong ven
ne,

“ ‘O ta terie sevoi bu vavatamaes tuktuk ian o ta nga
kukubuits meie ngan e Davit.’

35 Io, mi nama mene i aron mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E ta kap so tsupuk rivie va ke Ka Tamat va ta oiv nge
kopop i aron mi monmon.’

36 “Sien e Davit tate nga vaotie ken lalaron e Raban sibu
avareit ta nga tino sien, a nga maet ma gi nga puon meie
ngan bu tubuon ma mi piripirien a nga oiv nge kopop.

13:34 ISA 55:3 **13:35** PSA 16:10

37 Eiekesen mi ka ese e Raban ta nga vatoa simi miensei
a kap nga oiv.
38 “Io, bu kasi, o lalaron va nga ta telekiran va surie
mi tsinatsangan e Iesu, man vinavatei mi vodon ririv sibu
sinavei tsokor gei vateie nge nga.
39 Mi Vinuor se Moses a kap nga oit nia tsana va nga ta nga
tsorubeit duis i matan e Raban, eiekesen e Iesu a tsana ese
mune gi ta vodovodon tuktuk sien va gi ta tsorubeit duis.
40 Io, nga nenei kalei va misana nama bu propet gi ta nga
vokokotie ta kap mang tsorubeit senga.

41 “ ‘Pare! Enga mi kulou oengoeng balapoik, nga ta kudier
tsak nge maet,
simi vunan o ta tsana ka kepineits si kenga sar ra
ian va nga ta kap oit rovrovoriu nia vodovodon tuktuk sien,
misasien va ka mei ta palsie senga.’ ”

42 Sien e Paulo ma e Barnabas guor tate nga visi rovotsour
simi vona rengeir, mi kulou gi nga nongie guor va guor
ta nga buer me vakokoit surie ian bu kepineits simi Rangi
Minaes ka ian i kur.
43 Sien mi rengeir tate nga voto, palan bu Iuda ma bu
Kibang gi ta nga tuir pats meie bu Iuda nge rangarie e
Raban, gi nga vemusurie e Paulo ma e Barnabas. Ma guor
nga vakokoit meie gie nge vakotsie va gi ta tino si ken
tentoiv e Raban.
44 Io, ian simi Rangi Minaes te, mi kulou kokouk ine simi
taon gi nga nemei nia rongomie ken nama mi Nguts.
45 Sien bu Iuda gi ta nga pare mi bineit, gi nga ngungutsuo
nge oeng balapoik ngan misa e Paulo ta nga vokokotie.
46 Samo e Paulo ma e Barnabas guor nga vakokoit
ngeisngeis rakot segie, “Gor ta ngas muna vokokotie ken
nama e Raban rakot senga. Eiekesen surie nga kap lalaron
ine ma nga si vodon va nga kap kalei oit nia suvuon mi tino
rovoriu, io, ine gor te vuris rakot sibu Kibang.
47 Simi vunan mi Nguts a te nga terie mi nama ngeisngeis
segor ven ne,

“O te tsana ngado va engado man berber bu Kibang,
terengien va ngado ta mang vavatei ngan mi rosaran
mi vavato oit si man votovoto mi kaber.”

48 Sien bu Kibang gi ta nga rongomie ine, gi nga res nge
puongan mi Nguts surie ken nama, ma egie kokouk ese e

13:41 HAB 1:5 **13:47** ISA 42:6; 49:6

Raban ta nga vile gie nia suvuon mi tino rovoriu, gi nga vodovodon tuktuk.
49 Ken nama mi Nguts a nga puorkan ian simi enamon kokouk.
50 Eiekesen bu Iuda gi nga oeng ka i aron mi langei asna gi ta nga ko rangarie e Raban ma bu muomuo simi taon. Io, gi nga vakaek nge vikikinie e Paulo ma e Barnabas. Ma gi nga kareir vavasie guor si kegi enamon.
51 Io, guor nga titike riv puit siba kameguor veie gie ma guor nga veis rakot i Ikonium.
52 Ma mi kulou vodovodon tuktuk gi nga vous ngan mi nires ma mi Moromoruo Tamat.

14

I aron mi enamon i Ikonium

1 I Ikonium e Paulo ma e Barnabas guor nga rakot simi vona rengeir sibu Iuda malan guor ta nga ko tsana. Ian en guor nga vavatei ngeisngeis, io, palan beitsak bu Iuda ma bu Kibang gi te nga vodovodon tuktuk.
2 Eiekesen bu mei mene sibu Iuda gi ta nga ngengeir pupuris simi vodovodon tuktuk, gi nga oengoeng ka i arogie bu Kibang va gi ta mang nga matakorot meie mi kulou vodovodon tuktuk.
3 Io, e Paulo ma e Barnabas guor nga mon potaram ian en nge vor ve vavavatei ngeisngeis meie ngan mi ngeisngeis kuvu simi Nguts. Mi Nguts a nga vaotie guor nia tsana bu kepineits ni vovokudier, terengien ta mang nga vara tuktuk ngan man nama ken tentoiv.
4 Mi kulou ian simi taon leong gi te nga vekapot rakot siba gargar, mi gargar mene gi te nga vemusurie bu Iuda ma mi gargar mene gi te nga vemusurie bu aposol.
5 Bu mei mene sibu Kibang ma bu Iuda, gi nga oir kouk meie magi sar muomuo, ma gi nga roev nia tsang vatsakatie guor ba aposol nge visi tome guor nge vout.
6 Eiekesen sien guor ta nga vakierngie ne, guor nga vi rakot simi taon i Lustra ma i Derbe simi provins i Laikonia ma sibu enamon ta mon viririsie.
7 Ian en, guor nga vor ve vavavatei ngan mi Banga Vinavatei.

I Listra ma i Derbe

8 Io, i Lustra, e Paulo ma e Barnabas guor nga pare mi peong ta nga mogos. A nga muru ba kamen vakaek ngas te si ken kienakav ma a kap nga ko oit nia veis.
9 A nga mogos nge rongomie ken sar vinakokoit e Paulo. E Paulo a nga pare va a nga suvuon mi vodovodon tuktuk

va ta nga oit nia suvuon mi vavato. Io, a nga tomeke mat
duis rakot sien.
10 Ma e Paulo a nga oeng leong, “Tsuok tamtuir ngan ba
kame!” Ian ngas te, mi ka a nga rov tamtuir ma a nga tsuok
vakaek nge veis.
11 Sien mi lobaram gi ta nga pare misa e Paulo ta nga
tsana, gi nga koup ngan mi namani Laikonia, “Bu raban gi
te peuk ine i keim segiet nge tsorubeit mala ka!”
12 E Barnabas gi nga vuotongie ngan e Tseus. Ma e Paulo
gi nga vuotongie ngan e Erme simi vunan bu nama kokouk,
eie a nga ko vokokotie.
13 Ken vona rengeir e Tseus a nga mon i marar simi taon
leong. Ken prist e Tseus a nga poro bu bulumakau tamat
ma bu purpur gi ta nga tio ma a nga rakot simi matavanuo
rumrubukien, simi vunan eie meie mi bineit gi nga lalaro
vavadengeir ngan rakot seguor.
14 Eiekesen sien ba aposol, e Barnabas ma e Paulo guor
ta nga rongomie misa gi ta nga lalaro tsana, guor nga
derikie maguor sar kuirkuir nge soer rubukien i kotubuon
mi bineit.
15 Ma guor nga kopuo gie, “Mi kulou, surie misa nga ta
tsana ine? Egor buer mo ba ka mala nga. Gor nemei nia
vateie nga ngan mi Banga Vinavatei, va nga ta ngas vuris
sorvekenan ine bu kepineits sasavoir nge vuris rakot se
Raban ta tino. Ine mi Raban eie ese ta nga tsana mi rangit,
mi kaber, mi barateis ma bu kepineits gi ta tino i arogie.
16 Muomuo, a nga sunurie bu vuna enamon kokouk va gi
ta nga vemusurie kegi sar rosar.
17 Eiekesen a kap nga muningan eie kesen simi kulou va
gi ta kap mang telekiran. A nga kalei nge nga ngan bu
banga kepineits nia vara tuktuk ngan va eie a tino. A teir
vunie nge nga mi bat kovuni simi rangit ma bu suasuada
tsientsuor nia ngou, duis si man sar ra. A vosuvu vunie nga
nge nginonginou ma bu aronga a vovosuo ngan mi nires.”
18 Misasien guor ta nga vokokotie ine bu nama, guor kap
nga oit nia vangenge mi bineit va gi ta kap vavadengeir
ngan ka tienebeir rakot seguor.
19 Samo bu Iuda ese gi ta nga beit kovuni i Antiok ma
i Ikonium, gi nga oeng ka i aron mi bineit ma gi nga tuir
meie gie. Gi nga tome e Paulo nge vunavout ma gi nga teie
rovotsour ngan i marar simi taon. Gi si nga vodon va e
Paulo a te nga maet.
20 Eiekesen i muir sien bu mei gi ta nga vodovodon tuktuk
gi tate nga me tuir viriviririsie, e Paulo a nga tamtuir nge
rubukien muerengei simi taon. Simi ra vemusurie, eguor e
Barnabas guor nga rakot i Derbe.

Keguor minuer rakot i Antiok i Suria

21 Guor nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei ine simi taon
ma guor nga teie kegi vienviendon mi kulou palan va gi ta
vodovodon tuktuk se Iesu. Samo guor nga muerengei rakot
i Listra, i Ikonium ma i muir i Antiok.
22 Guor nga vakokoit vangasie nge vakotsie mi kulou
vodovodon tuktuk va gi ta ngas nga tuir ngeisngeis si kegi
vodovodon tuktuk. Guor nga pevien, “Giet ta ngas suvuon
bu vinekikin palan nia rubukien si ken mangmagoso Nguts
e Raban.”
23 Sibu vona rengeir keskes, guor nga vile kegi sar komosi
ka ni tsientsang. Ma ngan mi vorvor meie bu nono, guor
nga terie gie si ken nennei mi Nguts ese gi ta nga terie kegi
vodovodon tuktuk sien.
24 I murien guor tate nga veis ka i aron i Pisidia, guor nga
beit i Pampilia.
25 Ma sien guor tate nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei
i Pega, guor nga peuk i Attalia.
26 Kovuni i Attalia, guor nga ka mon nge tsourarak
muerengei rakot i Antiok, mi enamon ivie gi ta be nga terie
guor en si ken tentoiv e Raban surie mi tsientsang ine guor
tate nga me vaton.
27 Sien guor tate nga beit i Antiok, guor nga kir kakuon mi
kulou vodovodon tuktuk, ma guor nga pengan bu kepineits
kokouk e Raban ta nga tsana i aron keguor vineis ma vasa
ta nga tsitsingie venengan mi rosar va bu Kibang gi ta nga
vodovodon tuktuk simi Nguts.
28 Ma guor nga mon potaram meie gie mi kulou
vodovodon tuktuk.

15

Kegi bineit kouk bu muomuo i Ierusalem

1 Bu ka mene gi nga kuvu i Iudea rakot i Antiok gi nga
vavasengei sibu mei mene va gi ta nga vodovodon tuktuk se
Raban malan ine, “Sien va nga ta kap suvuon mi vinavaroup
vemusurie mi vinuor se Moses, nga ta kap oit nia so suvuon
mi vavato.”
2 Ine mi nama a nga teie terie e Paulo ma e Barnabas va
guor ta nga vevengeis nge vevetei nge nama meie gie. Io,
e Paulo ma e Barnabas gi nga vile guor meie bu ka mene
gi ta nga vodovodon tuktuk se Raban va gi ta nga rakot i
Ierusalem nia ra pare bu aposol ma bu muomuo surie ine
bu nama.
3 Io, bu muomuo simi vona rengeir gi nga ture vavasie gie.
Ma sien gi ta nga veis ka i aron i Poinike ma i Samaria, gi
nga potsukie vasa e Raban a nga vurise venengan kegi tino

bu Kibang. Ine mi nama a nga terie mi nires leong simi
kulou vodovodon tuktuk.
4 Io, sien gi tate nga beit i Ierusalem, bu mei kokouk i
aron mi vona rengeir meie bu aposol ma bu muomuo gi nga
marangata guor. Guor nga pengan segie mi sana e Raban
tate nga tsang vaotie seguor.
5 Eiekesen, mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga kovuni
simi gargar sibu Parisaio, gi nga tamtuir nge pevien, "Bu
Kibang gi ta ngas suvu vinavaroup nge vemusurie mi
Vinuor se Moses."
6 Bu aposol ma bu muomuo gi nga beit kokouk nia
vakvakokoit surie ine mi nama.
7 I murien bu vinavinakokoit palan surie ine, e Petro a
nga tsuok tamtuir ma a nga pevien, "Bu kasiung! Nga
telekiran va muomuo ngas te, e Raban a nga viel tsana iou
i kinorutunga, terengien va bu Kibang gi ta mang rongomie
mi Banga Vinavatei simi ngutsuung nge vodovodon tuktuk
sien.
8 E Raban a telekiran bu arogie mi kulou kokouk, ma a nga
vasangan va a suguo gie sien ta nga terie mi Moromoruo
Tamat segie malan ta nga tsana segiet.
9 A kap potakie giet mei gie, simi vunan e Raban a
nga vara melemelen ngan bu arogie ngan kegi vodovodon
tuktuk sien.
10 Io, surie misa nga ta lalaro konon e Raban? Nga terie mi
putu simi vinavaroup i popon mi kulou vodovodon tuktuk.
Ine mi putu bu tamagiet ma egiet buer, egiet kokouk giet
kap oit nia sorokie."
11 A kap! Giet vodovodon tuktuk va, ngan ken tentoiv
magiet Nguts e Iesu, giet te suvuon mi vavato, malan egie
buer gi ta suvuon.
12 Bu mei kokouk gi ta nga mon ian en, gi nga mon
menemenen nge rorong se Barnabas ma e Paulo guor ta nga
pengan bu kepineits ni vovokudier e Raban ta nga vaotie
guor ngan nia tsana i kotubuon bu Kibang.
13 Sien guor tate nga vakokoit voto, e Iakobo a nga pevien,
"Bu kasi, nga ta rorong seou,
14 e Simon a te palsie segiet vasa e Raban a nga muna
vasangan ven ken lalaron sien ta nga viel tsana mi kulou i
kotubuon bu Kibang va egie seie."
15 Kegi sar nama bu propet a kokouk meie ine, malan gi
tate nga vataro.

16 " 'I murien ine, o ta muerengei
ma o ta tsang muerngan ken vonuo e Davit ian tate nga
kor.
Ma ian simi tsiri vonuo, o ta tsang muerngan

malan si man matvinavaso vourvour.
17 Terengien va mi kulou kokouk gi ta mang nesie mi Nguts,
ma buer bu Kibang kokouk gi ta mang suvuon mi
asoung.'
18 Mi Nguts ese ta nga vasangan ine bu kepineits simi kulou
muomuo te a vokokotie ine mi nama.

19 "Kong vienviendon a malan ine. Giet ta kap terie mi tsuotsuobakei sibu Kibang gi ta vor ve vuvuvuris nemei se Raban.
20 Eiekesen giet ta ngas vavataor rakot segie va gi ta kap nganie mi tintu gi tate nga vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit, ma gi ta kap tsana mi sinavei tetteririv, ma gi ta kap nganie mi dar ma mi pientsien mi vinavinar gi ta duorkie.
21 Simi vunan ine bu vinuor se Moses gi te nga vokokotie potaram te i aron bu taon kokouk ma gi ko munu ase i aron bu vona rengeir sibu Iuda sibu Rangi Minaes kokouk."

Mi pakapaka rorou rakot sibu Kibang gi ta vodovodon tuktuk

22 Samo bu aposol ma bu muomuo meie mi kulou kokouk simi vona rengeir, gi te nga viel tsana ba mei segie nia vemusurie e Paulo ma e Barnabas rakot i Antiok. Gi nga viel tsana e Silas ma e Iudas ese gi ta ko vuotongie ngan va e Barsabas, eguor ba muomuo i kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk.
23 Bu muomuo gi nga ture vavasie guor ngan ine mi pakapaka rorou ta nga pevien,

"Egei bu aposol ma bu muomuo simi vona rengeir, ma egei bu kasinga.

Gei turan kegei ni vuot kalei rakot sibu Kibang ese gi ta vodovodon tuktuk i Antiok, i Suria ma i Kilikia.

24 Gei nga rongomie va bu mei segei gi siger nga rakot
senga nge ra tsola kenga sar vienviendon.
25 Io, gei aor kes nia turan kaba ka rakot senga meie e Barnabas ma e Paulo,
26 ese guor ta kap ruit ngan keguor tino surie mi asan magiet Nguts e Iesu Karisito.
27 Gei turan e Iudas ma e Silas nia so vara tuktuk ngan mi ngutsuguor misa gei ta vataro i aron ine mi pakapaka rorou.

15:17 AMO 9:11-12

28 Vemusurie ken lalaron mi Moromoruo Tamat, gei
sunuir va gei ta kap terie ka putu mene i poponga, eiekesen
arie mo ine ba nama venengeng.
29 Kian va nga ta nganie bu kepineits gi tate vavadengeir
ngan rakot sibu raban bitbit, a, mi dar, ma mi pientsien mi
vinavinar gi ta duorkie. Ma kian va nga ta tsana mi sinavei
tetteririv. Sien va nga ta kap tsana ine bu tsaka sinavei,
kenga mienagos ta kalei. A kalei rovoriu."

30 Io, gi nga turan ba ka peuk i Antiok ivie gituo ta nga
ra kuk kakuon en mi kulou sibu vona rengeir kokouk nge
terie segie ine mi pakapaka rorou.
31 Mi kulou gi nga ase ma gi nga res, simi vunan ine mi
nama vavakatsep a nga vakotsie gie.
32 E Iudas ma e Silas, eguor ngas te ba propet, guor nga
vakotsie nge vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
33 I murien ba ra gituo ta nga mon ian en, mi kulou
vodovodon tuktuk gi nga tukok tarave gituo va gituo tate
nga muerengei rakot segie gi ta nga tura gituo.
34 [Eiekesen e Silas a nga vodon va ta be buer nga mon
meie gie i Antiok.]
35 Eiekesen e Paulo ma e Barnabas guor ngas nga mon i
Antiok, ivie eguor meie bu ka mene gi nga vavasengei en
nge vavatei ngan ken nama mi Nguts.

Mi vinekapot se Paulo ma e Barnabas

36 I murien ba ra e Paulo a nga oeng se Barnabas, "Giet ta
muerengei nge ra iro bu kasigiet sibu enamon ivie giet tate
nga vavatei ngan en mi namanien mi Nguts ma giet ta ra
pare vasa gi te to ven."
37 E Barnabas a nga lalaro kerie e Ioanes Marko meie guor,
38 eiekesen e Paulo a nga tsue va guor ta kap nga kerie,
simi vunan a te nga sorvekena guor i Pampilia ma a kap
nga tsatsang meie guor te simi tsientsang.
39 Guor nga vetei nge nama oit guor nga vekapot. E
Barnabas a nga kerie e Marko ma guor nga ka mon rakot i
Kupro.
40 Eiekesen e Paulo a nga vile e Silas ma i murien mi kulou
vodovodon tuktuk gi tate nga terie guor si ken tentoiv mi
Nguts, guor nga veis.
41 Guor nga veis ka i aron i Suria ma i Kilikia nge vangasie
gie mi kulou sibu vona rengeir.

16

E Timote a nga nomeie e Paulo ma e Silas

1 E Paulo ma e Silas guor te nga veis beit i Derbe ma i
Lustra, ivie mi ka vodovodon tuktuk mi asan e Timote ta nga
ko mon en. E kina, eie mi vevine Iuda ese ta nga vodovodon
tuktuk. Eiekesen e taman, eie mi kangi Grik.
2 Mi kulou vodovodon tuktuk kovuni i Lustra ma i
Ikonium gi nga pengan va e Timote eie mi banga ka.
3 E Paulo a nga lalaron va e Timote va ta nga nomeie, io,
a nga varapuo simi vunan e taman e Timote eie mi kangi
Grik ma bu Iuda gi ta nga mon ian en gi nga telekiran.
4 Sien gituo ta nga vesingie bu taon, gituo nga vokokotie
ian bu nama bu aposol ma bu muomuo i Ierusalem gi ta
nga aor kes ngan va bu mei gi ta vemusurie.
5 Io, mi kulou sibu vona rengeir gi nga tsorubeit ngeis-
ngeis simi vodovodon tuktuk ma mi aesaes a nga vor ve
leongleong sibu ra kokouk.

Ken baidendeng e Paulo i Troas

6 E Paulo meie ba ka gituo te nga veis rakot simi enamon
leong i Prugia ma i Galatia simi vunan mi Moromoruo
Tamat a kap nga sunuir va gituo ta nga vavatei ngan mi
namanien mi Nguts simi enamon leong i Asia.
7 Sien gituo tate nga beit simi tieng i Musia, gituo nga
konon nia rubukien simi enamon leong i Bitunia, eiekesen
mi Morumoruan e Iesu a kap nga sunurie gituo.
8 Io, gituo nga veis evisie i Musia nge rakot i Troas.
9 Ian sikati e Paulo a nga pare mi baidendeng va mi ka
kovuni i Makedonia a nga tuir nge no masitinoiv ven ne,
“Nemei ine i Makedonia nge me kulie gei.”
10 I muir sien e Paulo tate nga deng vaton mi baidendeng,
gei te nga seseing nia rakot i Makedonia, simi vunan gei te
nga telekiran va e Raban a nga kukuo gei nia ra vavatei
ngan mi Banga Vinavatei simi kulou ian en.

E Ludia a nga vurisan ken tino i Pilippoi

11 Samo gei te nga ka mon kovuni i Troas ma gei te nga
soer duis rakot i Samotrake, ma simi ra vemusurie gei nga
soer rakot i Neapolis.
12 Kovuni ian en, gei nga soer rakot i Pilippoi, mi taon
leong i Makedonia, ivie bu Roma gi ta nga vuor en. Ma gei
nga ra mon ian en ba ra.
13 Simi Rangi Minaes gei te nga veis rovotsour simi taon
nge rakot i gegen mi da ivie va gei ta nga ra vorotan ka
korot nia no en. Sien gei tate nga mogos, gei nga vakokoit
simi langei ian gi ta nga beit kouk en.
14 I kotubugie ine mi langei mi vevien kovuni i Tuateira
a nga mon. Mi asan e Ludia. Ma a nga ko tsatsang verikuil

ngan ken sar lavlav dav nge lakep. Ma a nga ko rangarie e
Raban. Mi Nguts a nga tsitsingie mi aron nia rong poro mi
namanien e Paulo.
15 I muir sien eie ma egie kokouk ian si ken vonuo gi
tate nga por sinusuruiv, a nga nongie gei nia rakot si ken
vonuo ma a nga pevien, “Sien va nga ta vodovodon tuktuk
va o vodovodon tuktuk simi Nguts, nga ta ra nemei si kong
vonuo.” Ma a nga tsue te va gei ta nga rakot.

E Paulo ma e Silas i aron mi vona vinatoreis i Pilippoi

16 Simi ra mene sien gei ta nga visi rakot simi korot nia
no, gei nga so samsuoeie mi tetsikevien petspets mi tsaka
moromoruo ta nga tsegerie ma ta nga ko peteteir. A nga
ko por lakep palan ken man sar ka leong ngan ta nga ko
vokokotie bu kepineits va ta ba nga beit i muir.
17 Ine mi tetsikevien a nga vemusurie e Paulo ma a nga
vor ve koupkoup surie gei. “Ine ba ka egituo ken ba ka ni
tsientsang e Raban ese ta tsiroup. Gituo ko vokokotie senga
mi saran mi vavato.”
18 Ine mi tetsikevien a nga ko tsana ine sibu ra palan, tuir
oit e Paulo a te nga maer sien ma a nga vuvuris nge oeng
simi tsaka moromoruo, “Simi asan e Iesu Karisito, o oeng
ngeisngeis sevoi. Rovotsour sorvekenan!” Ian ngas te mi
tsaka moromoruo a nga rovotsour sorvekenan.

19 Sien man sar ka leong ian mi tetsikevien petspets gi tate
nga telekiran va kegi rosar nia por lakep a te nga tsokor,
gi nga rakopie e Paulo ma e Silas nge teie guor rakot sibu
muomuo simi taon simi korot nia beit kouk.
20 Ma gi nga voturie guor i matan bu muomuo sibu ka ni
vuor nama nge pevien, “Ine ba ka eguor ba kangi Iuda, ma
guor me vakake bu tsienakor i aron kegiet taon.
21 Guor vasangan simi kulou bu suada sinavei ivie ta kap
duis va egei mi kulu Roma gei ta vemusurie o, pupua.”

22 Mi bineit buer gi nga tuir kouk meie gie nge suereren
e Paulo ma e Silas, ma bu muomuo sibu ka ni vuor nama gi
nga tuturei va gi ta nga deir rivie maguor sar tsetstseik nge
tsatsakie guor.
23 I murien gi tate nga tsatsakie vatsakatie guor te, gi nga
tomeka guor i aron mi vona vinatoreis ma gi nga terie mi
nama ngeisngeis simi ka nennei simi vona vinatoreis va ta
nga naneie vititirie guor.
24 Sien ta nga rongomie ine mi nama ngeisngeis, a nga
terie guor simi roruom i kutum te simi vona vinatoreis ma
a nga pipits pataman bu kameguor siba mat i kotubuon ba
poko ei luo.

25 Malan va sikati potaram, e Paulo ma e Silas guor nga
vor ve nono nge kavakavarie bu pak rakot se Raban, ma bu
ka tsatsang vinatoreis ka ie gi nga rongomie guor.
26 Puk lalapus, mi oen leong a nga beit nge vedederie mi
mendien mi vona vinatoreis. Ian ngas te bu matavanuo
kokouk simi vona vinatoreis gi nga katsep ma bu tsen gi ta
nga rorotsie ngan mi kulou tsatsang vinatoreis gi nga koro
kor.
27 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga pan, ma sien
ta nga pare bu matavanuo kokouk gi tate nga katsep, a nga
tiki tsana ken kuor ma a nga visi kenvamate eie kesen, simi
vunan a nga vodon va mi kulou tsatsang vinatoreis kokouk
gi te nga vi.
28 Eiekesen e Paulo a nga kopuo, “Kian va e ta kenvamate
no kese! Egei kokouk ine gei mon!”

29 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga tuturei surie
ka berber ma a nga bubu rubukien. Samo a nga dedeir kor
i matan e Paulo ma e Silas.
30 Ma a nga kir vorotsoruo guor nge virei, “Ba ka leong,
misa o ta ngas tsana nia suvuon mi vavato?”

31 Guor nga kuil nama, “Vodovodon tuktuk simi Nguts e
Iesu, ma e Raban ta vatoa no, evoi ma ke tietie kokouk.”
32 Samo guor nga vateie ngan ken nama mi Nguts ma egie
kokouk gi ta nga mon si ken vonuo.
33 Ian ngas te sikati, ine mi ka nennei simi vona vinatoreis
a nga kerie guor ma a nga vuie keguor sar kiem. Ma ian
ngas buer te, eie ma ken tietie gi nga por sinusuruiv.
34 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga kir rubukien
nge guor si ken vonuo ma a nga tabarie guor. Eie ma ken
tietie kokouk gi nga vous ngan mi nires, simi vunan gi te
nga vodovodon tuktuk se Raban.

35 Sien tate nga vo ra, bu muomuo sibu ka ni vuor nama
sibu Roma gi nga turan bu girigirir rakot simi ka nennei
simi vona vinatoreis ngan ine mi nama, “Ruom rivie ian ba
ka.”
36 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga pengan se
Paulo, “Bu muomuo sibu ka ni vuor nama sibu Roma gi te
tuturei va o tate ruom rivie ngado. Io, ine ngado tate veis.
Ngado veis ngan mi molu.”

37 Eiekesen e Paulo a nga oeng ine sibu girigirir, “Gi kap
nga vuor nama eiekesen gi siger nga tsatsakie gor i matan
bu mei kokouk. Misasien egor ba kangi Roma, gi siger nga
tomeke vurukude gor mo i aron mi vona vinatoreis. Ma ine
gi lalaro ture menentagor? A kap! Egie ngas te gi ta ngas
nemei nge me nomeie gor rovotsour.”

38 Bu girigirir gi nga muerengei rakot nge ra pengan ine
bu nama sibu muomuo sibu ka ni vuor nama, ma sien gi ta
nga rongomie va e Paulo ma e Silas ba kangi Roma, gi nga
kudier nge motou.
39 Io, gi nga rakot nge ra oeng vakalaie guor, ma gi nga
kir vorotsoruo guor simi vona vinatoreis nge no masitinoiv
seguor va guor tate nga sorvekenan mi taon.
40 I murien guor tate nga rovotsour simi vona vinatoreis,
guor nga rakot si ken vonuo e Ludia. Ian en guor nga
vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ma guor nga vakotsie
gie. Samo guor nga sorvekena gie.

17

E Paulo a nga vavatei i Tesalonika

1 Io, sien gituo tate nga veis ka i aron i Ampipolis ma i
Apolonia, gituo nga beit i Tesalonika ivie mi vona rengeir
sibu Iuda a nga mon en.
2 Malan mi sinavien e Paulo ta nga ko tsana, eie a nga
rakot simi vona rengeir ma i aron ba Rangi Minaes tour a
nga vevengeis surie bu nama simi Pakpak Leong meie gie,
3 nge palsie nge vara tuktuk ngan va mi Messia ta ngas
nga suvu vinekikin nge to muerengei simi miensei.
E Paulo a nga pevien, “Ine e Iesu o ta vateie nge nga ngan,
eie mi Messia.”
4 Ma bu mei mene segie gi nga vurisan kegi sar vodovodon
surie mi sana e Paulo meie e Silas guor ta nga vokokotie, ma
gi nga tuir kokouk meie guor, ma buer palan bu Grik gi ta
nga ko rangarie e Raban ma palan bu vevien aiminangarei
buer.
5 Eiekesen bu Iuda gi nga ngungutsuo guor. Io, gi nga kir
kakuon mi kulou veisveis sasavoir simi korot nia verikuil,
nge tsuok voturie mi gargar nia tsana mi sinavei tsokor ma
gi nga tsuok vakake mi tseng simi taon. Gi nga lalapus rakot
si ken vonuo e Iason nge nesie e Paulo ma e Silas va gi ta
nga kir vorotsoruo guor simi bineit.
6 Eiekesen, sien gi ta kap nga vorota guor, gi nga teie
vorotsoruo e Iason meie mi kulou vodovodon tuktuk mene
i matan bu muomuo simi taon leong nge koupkoup ven ne,
“Ine mi kulou gi te tsana mi tsienakor simi mangmagoso
enaenamon kokouk. Ma gi te beit ine buer.
7 Ma e Iason a nga kerie gie rakot si ken vonuo. Egie
kokouk gi kap lalaro vemusurie ken vinuor e Kaesar nge
vor ve vokovokokotie va mi kovakova ka leong mene mi
asan e Iesu.”
8 Sien gi ta nga rongomie ine, mi bineit ma bu muomuo
simi taon leong gi nga basbaslieng.

9 Bu muomuo gi nga tsana e Iason ma bu mei mene va gi
ta nga vorie mi vinuor, ma gi nga ruom rivie gie.

E Paulo ma e Silas guor nga rakot i Berea

10 Sien tate nga kati, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga
turan e Paulo ma e Silas rakot i Berea. Sien guor ta nga beit
ian en, guor nga so rubukien simi vona rengeir sibu Iuda.
11 Io, mi kulu Berea egie mi banga kulou, ma mi sinavigie
a nga kalei rio mi kulu Tesalonika. Gi nga rong poro mi
nama ma gi ngas nga masoron. Ma sibu ra kokouk gi nga ko
tiorbeten mi Pakpak Leong nia telekiran ken nama e Paulo
va a tuktuk o, a kap.
12 Palan bu Iuda, meie palan bu vevien ma bu ka
aiminangarei sibu Grik gi nga vodovodon tuktuk.
13 Sien bu Iuda i Tesalonika gi ta nga vakierngie va e Paulo
a nga vavatei ngan mi namanien e Raban i Berea, gi nga
rakot buer en, ma gi nga vara tsogolivo ngan mi bineit nge
tsuok voturie mi tseng.
14 Mi kulou vodovodon tuktuk ian en gi nga ture volo-
pusuo e Paulo peuk i koen. Eiekesen e Silas meie e Timote
guor nga mon i Berea.
15 Mi kulou gi nga veis naneie e Paulo beit i Aten. Ma
gi nga muerengei sorvekenan ngan ken nama vavakatsep
rakot se Silas meie e Timote va guor ta ngas nga nemei
lalapus nge vorotan.

E Paulo a nga vavatei i Aten

16 E Paulo a nga rosie e Silas meie e Timote i Aten, ma
a nga pare mi taon a nga suvuon bu patspats sibu raban
bitbit. Ine a nga puputungie mi aron e Paulo.
17 Io, i aron kegi vona rengeir bu Iuda, a nga vetei nge
nama meie bu Iuda ma bu Kibang ese gi tate nga ko rangarie
e Raban. Ma sibu ra, a nga vakvakokoit meie mi kulou ese
gi ta nga mon i aron mi korot nia verikuil.
18 Mi gargar simi kulou sievei sibu Epikurea ma bu Stoik
gi nga nama vevengeis meie e Paulo. Bu pout mene gi nga
vevirei, “Mi sana ine mi be a lalaro vokokotie?”

Bu pout mene gi nga kuil nama, “A mat malan va eie a
patara magi sar raban bu kibang.”

Gi nga oeng malan ine simi vunan e Paulo a nga vavatei
ngan man Banga Vinavatei e Iesu ma mi tino mumuerengei
simi miensei.
19 Gi nga kir terie e Paulo i matan bu Areopagus, ma gi
nga vosuoreie, “Pengan segei mi sana vinasengei vour ian
e ta vasangan.
20 Evoi e me terie bu vienviendon kekineits si kegei
bairorrong ma gei lalaro telekiran vasa gi vunan ven.”

21 Mi kulu Aten meie bu kibang ese gi ta nga me mon
ian, gi kap nga tsana ka kepineits mene eiekesen gi nga ko
vokokotie nge rongomie bu vienviendon vour ta nga beit.
22 Samo e Paulo a nga tsiktamtuir i kotubugie bu Areopa-
gus ma a nga pevien, “Mi kulou kuvu i Aten! Si kenga tino
kokouk, o dengkelala sibu binangavinga va enga mi kulou
ni rengeir.
23 Sien o ta veis veriris ma deng vititirie kenga sar
kepineits nia rengeir, o deng vorotan buer mi korot nia
tu tienebeir meie ngan mi vinavataor i popon malan ine,
‘Rakot simi Raban gei kap telekiran.’ Nga ko rengeir rakot
simi sa nga kap telekiran. Ma ine o ta vateie nga ngan.
24 “E Raban ese ta nga tsana mi mangmagoso enaenamon
ma bu kepineits i aron, eie mi Nguts die i kur simi rangit
ma simi kaber ma a kap mon sibu vona rengeir mi kulou gi
ta ko tsana ngan bu rimagie.
25 Ma a kap pinat surie kegiet kuilkuil simi vunan a kap
pinat surie ka kepineits. Eie mo kesen a terie simi kulou mi
tino ma mi mour ma bu kepineits kokouk buer.
26 Simi ka kes mo e Raban a nga vabatie bu matabu
kokouk, va gi ta tino simi kaber kokouk. Ma a nga totok
telekiran bu poko keipkepide ra segie ma kegi enamon ivie
va gi ta mon en.
27 E Raban a nga tsana ine, terengien va mi kulou gi ta
nesie nge nemei vatavatat nge vorotan. E Raban a kap mon
i pek sorvekena giet keskes.
28 Simi vunan seie mo giet suvu tino nge veisveis ma
giet mon kalei, malan kenga ba ka putput pak guor ta nga
pevien,

‘Egiet bu natuon buer.’

29 “Io, giet te tsorubeit bu natuon e Raban. Giet ta kap
vodon va e Raban a malan mi patspats gi ta tsana ngan mi
gold, mi silva o, mi vunavout vemusurie kegi sar sinavei nia
toik.
30 Muomuo, e Raban a kap nga vakvakokoit palan segie mi
kulou gi ta nga vodon sasavoir. Eiekesen nevere a vakokoit
ngeisngeis simi kulou simi mangmagoso enaenamon kok-
ouk, va gi ta ngas vodon vuris.
31 E Raban a te nga totoka mi ra sien va eie ese tate nga
viel tsana va ta vuortie mi kaber ngan ken sinavei duis. E
Raban a te nga vara tuktuk ngan ine simi kulou sien ta nga
vatoa simi miensei.”
32 Sien gi ta nga rongomie e Paulo ta nga vakokoit surie
mi tino mumuerengei simi miensei, bu mei mene segie gi

nga vavangiets ngan e Paulo, eiekesen bu mei mene gi nga
pevien “Gei lalaro rongomie va e ta vokokotie ian bu nama
te buer.”
33 Ma samo e Paulo a nga sorvekena gie bu Areopagus.
34 Eiekesen ba mei segie gi nga tsorubeit mi kulou
vodovodon tuktuk. I kotubugie, e Dionisio, mi meinmenien
bu Areopagus, ma buer mi vevien mi asan e Damaris ma ba
mei mene.

18

E Paulo a nga vorotan e Priskila ma e Akuila i Korinto

1 I murien ine, e Paulo a nga sorvekenan i Aten ma a nga
veis rakot i Korinto.
2 Ian en, a nga vorotan mi kangi Iuda mi asan e Akuila
ese gi ta nga kava i Pontus. Eie a nangba nga beit kovuni
i Italia meie ken vevien e Priskila, simi vunan e Klaudio
a nga oeng ngeisngeis sibu Iuda nia sorvekenan i Roma. E
Paulo a nga ra iro guor,
3 ma a nga mon nge tsatsang meie guor simi vunan e
Akuila eie buer mi ka tsangtsang sel nia por lakep malan
mo e Paulo.
4 Sibu Rangi Minaes, e Paulo a nga ko vakvakokoit
vakatsepa gie i aron kegi sar vona rengeir ma a nga konon
nia vakokoit kerie kegi sar vienviendon bu Iuda ma bu Grik.
5 Sien e Silas ma e Timote guor tate nga beit kovuni i
Makedonia, e Paulo a nga teir putan ken tino nia vavatei
ngan mi namanien e Raban nge vakokoit vasangan sibu
Iuda va e Iesu eie mi Messia.
6 Eiekesen gi nga vakaek nge suereren ken sar nama e
Paulo nge oeng vatsakatie. Ma a nga tsopure riv puit si ken
lavlav ma a nga oeng segie, “Kenga miensei a kap vunan
seou! Enga kesenga nga vunan! Vakaek ine ma i muir o ta
rakot sibu Kibang.”
7 Io, a nga sorvekenan mi vona rengeir ma a nga ra
rubukien si ken vonuo e Tito Iusto ese a nga ko rangarie
e Raban. Ken vonuo a nga mon i babaren mi vona rengeir
sibu Iuda.
8 Mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda mi asan e
Krispo, eie meie egie kokouk si ken vonuo gi nga vodovodon
tuktuk simi Nguts. Ma mi kulou palan kovuni i Korinto gi
ta nga rongomie mi namanien e Paulo, gi nga vodovodon
tuktuk nge por sinusuruiv.
9 Simi kati mene, mi Nguts a nga oeng se Paulo i aron mi
baidendeng ven ne, “Kian va e ta motou. Kian va e ta maer
nia vavatei ma kian va e ta bong,

18:2 E Klaudio - eie mi kovan bu kovakova ka leong sibu Roma.

10 simi vunan o mon meie no. A kap ka mei ta oit nia
tsang vatsakatie no, simi vunan palan mi kulou i aron ine
mi taon egie kong kulou."
11 Io, e Paulo a nga mon ian en mi avareit kes ma mi
kapien, ma a nga vavasengei simi kulou ngan mi namanien
e Raban.
12 Sien e Galio ta nga tsorubeit mi gavana i Akaia, bu
Iuda gi nga beit kouk. Ma gi nga rakopie e Paulo nge kerie
rubukien ngan simi korot nia vuor nama.
13 Gi nga pevien, "Ine mi ka, a ko tsue va mi kulou gi ta
rangarie e Raban simi rosar ian ta kap duis simi vinuor."
14 E Paulo a te nga visi vakokoit eiekesen e Galio a nga
pevien sibu Iuda, "Sien va ine bu nama a vemusurie ka
tsaka sinavei o, ka tsienakor leong beitsak, a duis va o ta
rorong senga.
15 Eiekesen nga nama palan ngan bu nama ma bu as ma
kenga sar vinuor. Enga kesenga nga ta vodusie. O ta kap
vodusie ian bu kepineits."
16 Ma a nga ture vorotsoruo gie simi korot nia vuor nama.
17 Samo, gi nga rakopie e Sostenes, mi muomuo simi vona
rengeir sibu Iuda, ma gi nga tsatsakie i matan mi korot nia
vuor nama. Eiekesen e Galio a nga vodon sasavoir ngan mo.

E Paulo a nga muerengei rakot i Antiok

18 E Paulo a nga mon bu ra palan i Korinto. Samo a nga
sorvekena gie mi kulou vodovodon tuktuk ma a nga ka mon
meie e Priskila ma e Akuila rakot i Suria. I muan ken vineis,
e Paulo a nga varake mi kovan i Kenkrea simi vunan eie a
nga vemusurie ken vakavakariem meie e Raban.
19 Gi nga beit i Epeso ma e Paulo a nga sorvekenan en e
Priskila meie e Akuila. Samo, eie kesen mo a nga rubukien
simi vona rengeir sibu Iuda ma a nga vevuor nge nama meie
bu Iuda.
20 Mi kulou gi nga oeng rutie e Paulo va ta be nga mon
meie gie, eiekesen a kap nga sunuir.
21 Ma a nga oeng segie sien ta nga sorvekena gie, "Sien va
e Raban ta sunuir, o ta muerengei vorota nga." Ma a nga ka
mon nge sorvekenan i Epeso.
22 Sien e Paulo tate nga beit i Kaesarea, a nga veis rakot
i Ierusalem ma a nga ra irogie mi kulou simi vona rengeir,
ma a nga peuk i Antiok.
23 Ma i murien mi minon potaram a nga sorvekenan
i Antiok. Ma a nga vesingie bu korot kokouk simi
enamon leong i Galatia ma i Prugia nge vangasie mi kulou
vodovodon tuktuk.

E Apolo a nga mon i Epeso

24 Ian sibu ra mi kangi Iuda mi asan e Apolo, ese gi ta nga
kava simi enamon i Aleksandria, a nga nemei i Epeso. Eie
mi ka sievei ma a nga telekire vititirie mi nama simi Pakpak
Leong.
25 Gi te nga vavasengei sien simi saran mi Nguts. Ma ken
lalaron nia vavatei a nga leong beitsak ma ken sar namani
vinasengei rakot simi kulou surie e Iesu a nga duis rovoriu.
Eiekesen a nga telekiran mo mi sinusuruiv se Ioanes.
26 Ma a nga vakaek nge vakokoit ngan mi aor ngeisngeis
segie i aron mi vona rengeir sibu Iuda. Sien e Priskila ma e
Akuila guor ta nga rongomie, guor nga kerie rakot si keguor
vonuo ma guor nga palsie vititirie sien mi saran e Raban.
27 Sien e Apolo tate nga lalaro veis rakot i Akaia, mi kulou
vodovodon tuktuk gi nga vakotsie nge vavataor rakot simi
kulou vodovodon tuktuk ian en nia so marangatan. Sien
tate nga so beit, a nga terie mi kuilkuil leong segie gi ta nga
vodovodon tuktuk se Raban surie ken tentoiv.
28 A nga ko munu tseiptseiprio bu Iuda sibu namani
vevengeis i matan bu mei palan sien ta nga vara tuktuk
ngan i aron bu nama simi Pakpak Leong va e Iesu eie mi
Messia.

19

E Paulo a nga mon i Epeso

1 Sien e Apolo ta ngas nga mon i Korinto, e Paulo a nga
veis ka i aron bu enamon nge beit i Epeso. Ian en a nga
vorotan mi kulou vodovodon tuktuk.
2 Ma a nga vereie gie, “Nga te nga suvuon buer mi
Moromoruo Tamat sien nga ta nga tsorubeit mi kulou
vodovodon tuktuk?”
Gi nga kuil nama, “A kap, gei kap ngas nga rongomie va
ka Moromoruo Tamat buer ine a mon.”
3 Ma e Paulo a nga virei, “Mi sana suada sinusuruiv nga
te nga suvuon?”
Gi nga kuil nama, “Mi sinusuruiv se Ioanes.”
4 E Paulo a nga pevien, “Mi sinusuruiv se Ioanes eie mi
sinusuruiv nia vodon vuris. Ma e Ioanes a nga oeng simi
kulou va gi ta ngas nga vodovodon tuktuk se Iesu ese ta ba
nga vemuir sien.”
5 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga por sinusuruiv simi
asan mi Nguts e Iesu.
6 Ma sien e Paulo ta nga teir riem i popogie, mi
Moromoruo Tamat a nga tsegerie gie ma gi nga vakokoit
ngan bu namanien bu vuna enamon mene nge vakokoit
ngan mi sana nama e Raban ta nga terie segie.

7 Egie kokouk ine a nga oit mi sinangavur kes ma luo mi
kulou.
8 I aron ba vura tour, e Paulo a nga ko rubukien i aron mi
vona rengeir sibu Iuda nge vavatei ngan mi aor ngeisngeis
ma a nga ko vetei nge nama ngeisngeis nia kerie kegi
vodovodon surie mi mangmagoso Nguts e Raban.
9 Eiekesen bu mei mene segie bu arogie a nga bakiet. Ma
gi nga ngengeir pupuris nia vodovodon tuktuk. Ma gi nga
oeng vatsakatie ine mi Saran mi Nguts i matan mi bineit.
Io, e Paulo a nga sorvekena gie. Ma a nga kerie mi kulou
vodovodon tuktuk meie, ma sibu ra a nga vakvakokoit meie
gie i aron mi vona vavasengei gi vuotongie va mi Turanno.
10 Io, a nga mon malan siba avareit luo, ma egie kokouk
bu Iuda ma bu Grik gi ta nga monongie mi enamon leong i
Asia, gi nga rongomie mi namanien mi Nguts.

Bu natuon tamat e Skeva

11 E Raban a nga tsana bu kepineits ni vovokudier ian ta
nga kekineits i riman e Paulo.
12 Io, mi kulou gi nga nemei nge poro mo ken poko lavlav
dodou riv bieneroik ma mi poko lavlav ta nga ko tsekie sien
ta nga ko tsatsang va gi ta nga vuturungie i popon bu tamat
mienarouk. Ma magi sar mienarouk a nga ko voto ma bu
tsaka moromoruo gi nga ko tsourvekena gie.
13 Bu mei mene sibu Iuda ese gi ta nga veis veriris nge
kareir rivie bu tsaka moromoruo, gi nga konon nia tsatsang
buer ngan mi asan mi Nguts e Iesu segie ese bu tsaka
moromoruo gi ta nga tsegerie gie. Gi nga oeng sibu tsaka
moromoruo, “Simi asan e Iesu ese e Paulo ta vavatei ngan,
o oeng ngeisngeis sevoi nia rovotsour.”
14 Mi napaririem potsu luo bu natuon tamat e Skeva, mi
prist leong sibu Iuda gi nga tsana ine.
15 Simi ra mene, mi tsaka moromoruo a nga vavatora
segie, “O telekiran e Iesu ma buer o telekiran e Paulo.
Eiekesen enga ese mune?”
16 Io, ian mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie a nga
rovongie gie ma a nga tsatsakie gie nge tseiptseiprio gie. Ma
gi nga soer beol rovotsour ian si ken vonuo te bu kuirkuir
daradarak.
17 Sien ine tate nga rorongovei sibu Iuda ma bu Grik gi ta
nga mon i Epeso, gi nga motou ma gi nga tsuok terie i kur
mi asan mi Nguts e Iesu.
18 Palan segie gi tate nga me vodovodon tuktuk, gi nga
nemei nge vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor.
19 Ma bu mei mene segie gi ta nga ko tsang tinepekei nge
poits reie, gi nga nemei te kegi sar pakapaka rorou kokouk

nge tunie gie i matan mi lobaram. Magi voirvoir kokouk
a nga oit bu sinangavur sinangavur mi napaririem soloba
(50,000) bu lakep silva.
20 Ine simi rosar, ken nama mi Nguts a nga puorkan ma a
nga to meie mi ngeisngeis.

21 I murien ine bu kepineits kokouk tate nga beit, e Paulo
a te nga vodon nia rakot i Ierusalem, i murien va tate nga
muna vesingie bu enamon i Makedonia ma i Akaia. E Paulo
a nga pevien, "I murien va o tate mon ian en, o ta ngas ra
iro gie buer bu Roma."
22 A nga turan ba ka ni kulie, e Timote ma e Erasto, rakot
i Makedonia, simi vunan eie va ta be nga mon potaram lili
mo simi enamon leong i Asia.

Mi tseng i Epeso

23 Ian simi ra, mi namani vevengeis a nga tamtuir i Epeso
surie mi Saran mi Nguts.
24 E Demetrius, eie mi tunumar nia toik patspats nge silva
ese ta nga ko toke bu patsapatsan lili man vona rengeir mi
raban bitbit e Atemis. Ma a nga ko vabatie mi lakep leong
beitsak kegie bu turan tunumar.
25 Io, e Demetrius a nga kuk kakaku gie bu turan tunumar
ma a nga pevien, "Mi Kulou! Nga telekiran va giet suvu
banga lakep ine simi tsientsang.
26 Nga dengarie nge rongomie vasa ine mi ka e Paulo
tate vikisie venengan bu vinavinadodogie bu mei nge tateie
palan bu mei ine i Epeso ma kokouk te ine simi enamon
leong i Asia. Eie a pevien va bu raban giet ta toke mo, a kap
va bu raban tuktuk.
27 Ka tsienakor ta beit va kegiet banga as surie kegiet
tsientsang nia verikuil nge kepineits tate sasavoir, ma buer
mi vona rengeir simi raban vevien e Atemis tate kepineits
tuvuon. Ma ine mi raban vevien ese gi ta ko rangarie
kokouk simi enamon leong i Asia ma simi mangmagoso
enaenamon, gi tate vodon punan ken vuna ngeisngeis."

28 Sien gi tate nga rongomie ine, gi nga kengeir ma gi nga
vakaek nge koupkoup, "A leong beitsak, mi asan e Atemis
sibu Epeso!"
29 I muir mo sien, mi taon kokouk gi nga vavaperor. Mi
kulou gi nga rakopie e Gaius ma e Aristakus, ba palapalan
e Paulo kovuni i Makedonia. Ma gi nga tateie guor rakot i
mararan mi korot nia beit kouk.
30 E Paulo a nga lalaro ra beit vasvas i matan mi bineit,
eiekesen mi kulou vodovodon tuktuk gi kap nga sunurie.

31 Ma buer bu muomuo ian simi provins ese bu palapalan
e Paulo, gi nga vuruve nama nge oeng ngeisngeis sien va ta
kap nga ra beit nge vasvas ian simi korot.
32 Mi bineit gi ngas nga basbaslieng, ma bu mei mene gi
nga koupkoup ngan mi kepineits mene ma bu mei mene gi
nga koupkoup ngan mi kepineits mene buer. Ma palan simi
kulou gi kap nga telekiran misa mi vunan gi ta nga beit ian
en.
33 Bu Iuda gi nga tsure terie e Aleksandro i muo ma bu
mei mene simi bineit gi nga oeng sien va ta nga vakatsepa
ine mi putu. A nga tamvosopenge mi bineit va gi ta nga
bong terengien va ta mang nga vakatsepa gie.
34 Eiekesen sien gi tate nga kielala va eie mi kangi Iuda,
egie kokouk gi nga koupkoup oit ba aua luo, “A leong
beitsak, mi asan e Atemis sibu Epeso!”
35 Mi muomuo simi taon a nga vangenge mi bineit
nge pevien, “Mi kulu Epeso, mi mangmagoso enaenamon
kokouk a telekiran va mi taon i Epeso eie a taman mi vona
rengeir se Atemis ma ian simi patsapatsan ta nga kor kovuni
simi rangit.
36 Ma sien ine bu kepineits gi kap nga oit nia mumuningei,
nga ta ngas menemenen ma kian va nga ta tsana kavo
kepineits be.
37 Nga te kir nemei ngan ine ba ka, eiekesen guor kap
nga puer si ka vona rengeir o, guor kap nga oeng vatsakatie
magiet raban vevien.
38 Io, ma sien va e Demetrius ma bu turan tunumar va gi
ta suvu putu meie ka mei, mi vinuor a mon meie buer bu
ka ni vuor nama. Gi oit nia vuor terie mi duis.
39 Sien va kavo kepineits ngas buer vede nga lalaro
vorotsoruo, nga ta ngas vodusie i matan mi kulou nia vuor
nama.
40 Malan te ne, gi tate oit nia vuortie giet surie mi tseng ian
ta tsorubeit vere. Ma sien va gi ta vereie giet nia vakatsepa
mi vunan ine mi tseng, giet ta kap oit nia vakatsepa mi
vunan.”
41 I murien ta nga pevien ne, a nga vaton ian mi bineit
kouk.

20

E Paulo a nga rakot i Makedonia ma i Gris

1 I murien ine mi tseng tate nga voto, e Paulo a te nga
tuturei surie mi kulou vodovodon tuktuk. Ma i murien tate
nga vakokoit vakotsie gie, a nga tsekireriem meie gie nge
tsuok nge vineis rakot i Makedonia.
2 A nga vesingie ian bu korot nge vakokoit vakotsie palan
mi kulou ian en, ma i muir a ba nga so beit i Gris,

3 ivie a nga mon en ba vura tour. Samo a nga vodon nia
muerengei ka i Makedonia te buer, simi vunan bu Iuda gi
nga roev nia kenvamate sien ta nga visi soer rakot i Suria.
4 Mi kulou gi ta nga nomeie e Paulo arie egie ine, e Sopatro
e natuon tamat e Puros kovuni i Berea, e Aristakus meie
e Sekoudos kovuni i Tesalonika, e Gaius kovuni i Derbe, e
Timote, ma e Tutsikos meie e Tropimo kovuni i Asia.
5 Ine mi kulou gi te nga muo nge rosie gei i Troas.
6 Eiekesen egei gei nga ka mon kovuni i Pilippoi i murien
bu ra simi Nginou nian mi Tsoik Kap man ka iis sien. I
murien ba ra napaririem, gei nga so beit vorota gie i Troas,
ma gei nga mon ian en bu ra mi napaririem potsu luo.

E Paulo a nga vatoa e Iutukos

7 Simi ra vourvour simi wik, gei nga me beit kouk nia
barabaramatan mi nginou simi Nguts. E Paulo a nga vavatei
simi kulou oit sikati potaram, simi vunan simi ra sivo sien,
eie tate nga vo veis.
8 Palan bu berber gi nga ber i kur ian simi vonuo gei ta
nga beit kouk en.
9 Mi ka vour mi asan e Iutukos a nga mogos i popon mi
matavanuo porpor mour. Ma sien e Paulo tate nga vor ve
vakvakokoit rakot die, e Iutukos a nga putu ba katsomatan
ma a nga mat mumuang. Ma sien tate nga muang tsotsoroiv
te, a nga kor peuk i keim kovuni simi kato vonuo ta tour
ngan die i kur. Sien gi ta nga me tsuokopie, a te nga maet.
10 Eiekesen e Paulo a nga tsour peuk i keim nge tsi-
borungie ma a nga raok terie i bongabongan ma a nga
pevien, “Kian va nga ta vodovodon palan. A te to!”
11 Samo a nga vaen muerengei te buer teteir i kur ma
a nga so potakie mi tsoik nge nganie. I muir sien a nga
vakokoit oit te sivovo, e Paulo a nga sorvekena gie.
12 Mi kulou gi nga kerie ian mi ka vour tate nga to nge
rakot i marar ma bu arogie a nga suvuon mi vavaman leong.

Ken vinakokoit vekvekitip e Paulo i Epeso

13 Gei te nga veis nia ra ka mon rakot i Asos, ivie va gei ta
ba nga so vekeisie en e Paulo. A nga oeng segei ven ne simi
vunan a nga veis ka i sar.
14 Sien tate nga so beit vorota gei i Asos, gei nga so vekeisie
nge rakot i Mitulen.
15 Simi ra vemusurie, gei nga soer kovuni ian en nge ra
tsaer i Tsios. Ma mi ra i murien te buer ian mi ra, gei te nga
tsourarak rakot i Samos, ma simi ra vemusurie te buer gei
te nga rakot i Mileto.

16 E Paulo a te nga tsana ken vienviendon nia so ka i rou
rovoriu mo i Epeso, va mi minon simi enamon leong i Asia
ta masi nga so vururutie, simi vunan a nga bubu surie va
ta nga so beit i Ierusalem i muan mi rangi Pentekost, sien
va ta nga oit.

17 Gei te nga so beit i Mileto, ma e Paulo a nga tuturei
surie bu muomuo simi vona rengeir i Epeso.
18 Sien gi tate nga me beit, a nga oeng segie ven ne,
“Nga telekiran vasa o nga tino ven meie nga vakaek simi
ra vourvour o ta nga beit simi enamon leong i Asia.
19 O nga tsatsang simi Nguts ngan mi sinavei nia vilikitie
iou ma ngan bu dunutina, misasien gi ta nga vosorkie iou
ngan kegi sar roevroev bu Iuda va nioung.
20 Nga telekiran o kap nga meikmekikir nia vakatsepa nga
ngan bu kepineits kokouk ian ta kulie nga. Eiekesen o nga
vavatei nge vavasengei senga i matan bu mei palan ma si
kenga sar vonuo keskes.
21 O te nga vakatsepa kokouk sibu Iuda ma sibu Grik va
gi ta ngas vurise aor rakot se Raban nge suvu vodovodon
tuktuk si magiet Nguts e Iesu.

22 “Ma ine, simi vunan o ta ngas vemusurie ken lalaron
mi Moromoruo Tamat, o ta ngas rakot i Ierusalem, misasien
o ta kap telekiran misa ta so tsorubeit seou nikot.
23 O telekiran mo va sibu taon kokouk, mi Moromoruo
Tamat a nga ko oeng veteringa iou ngan bu vinatoreis ma
bu vinekikin va o ta ba nga samsuoeie gie.
24 Eiekesen o vodonomie kong tino va a sasavoir mo seou.
O lalaron nia vuruvan mi sinoer nge vaton mi tsientsang mi
Nguts e Iesu tate nga terie seou ivie va eou o ta vara tuktuk
ngan ine mi Banga Vinavatei surie ken tentoiv e Raban.

25 “O nga me vateie nga ngan ken mangmagoso Nguts e
Raban. Ma ine o telekiran va kap ka mei i kotubunga ta ba
buer pare iou.
26 Io, o ta vakatsepa nga nevere va o te ketseketseng simi
daran mi kulou,
27 simi vunan o kap nga tekikir nia vateie nga ngan ken
sar vuna vienviendon kokouk e Raban.
28 Io, nga ta ngas naneie vakalaie nga kesenga ma mi
kulou vodovodon tuktuk se Raban ian mi Moromoruo
Tamat tate nga terie si kenga nennei. Ma nga ta ngas naneie
vakalaie gie malan va enga kegi sar ka nennei sipsip. E
Raban a nga voir tsana gie ngan mi daran.
29 O telekiran va i muriung, bu kopuen tso gi ta beit nge
mon i kotubunga, ma gi ta tsang vatsakatie kenga sar sipsip.

30 Ma buer kavo meinmeninga, gi ta tsorubeit nge
vakokoit puiltsan mi nama tuktuk terengien va gi ta mang
bit tsana mi kulou vodovodon tuktuk.
31 Io, nga ta ngas nenei kalei! Nga ta vodonomie va i
aron ba avareit tour, o kap nga maes nia oeng veteringa
nga keskes sibu rokati ma sibu rosisiat meie bu dunutina.
32 “Ine o te terie nga se Raban ma si man Banga Vinavatei
ken tentoiv ian ta oit nia vangasie kenga tino nge teir
vavatamaes senga meie gie ken kulou vavaku e Raban.
33 O kap nga aroie ka lakep o, ka lavlav si ka mene.
34 Enga kesenga nga telekiran va ine ba rimoung keseung
a ko vaotie kong sar pinat meie bu pinat segie buer gi ta
nomeie iou.
35 Sibu kepineits kokouk o ta tsana, o nga vasangan senga
va, ngan ine mi suada perperngeits, giet ta ngas kulie gie
ese gi ta sinaortsak. Ma buer giet ta ngas vodonomie mi
namanien mi Nguts e Iesu ian ta pevien, ‘Mi nires leong ta
beit simi sinavei nia tabetabeir, rio simi sinavei nia tsatsir.’ ”
36 I murien ken sar nama vokovokoits, a nga sege
pukupukukaek meie gie kokouk ma gi nga no rakot se
Raban.
37 Egie kokouk gi nga ta sien gi ta nga tsekireriem meie
nge veraraok.
38 Mi kepineits ta nga vakebirie beitsak bu arogie ian mi
namanien ta nga pevien, va gi ta kap nga oit ba buer nia
dengarie mi matan. Samo gi nga ra riv terie simi mon.

21

Ken vineis e Paulo rakot i Ierusalem

1 I murien gei tate nga tsekireriem meie gie bu muomuo
i Epeso, gei nga tsuk nge soer rakot duis i Kos. Simi ra
vemusurie, gei nga rakot i Rodos ma kovuni ian en, gei nga
beit i Patara.
2 Gei nga vorotan mi mon a nga visi rakot i Poinike. Io,
gei nga ka sien nge tsuk.
3 I murien gei tate nga dengarie i Kupro, gei nga soer terie
si kegei bienengeiv kieir ma gei nga soer oit gei nga beit i
Suria. Gei nga vataer i Turos, ivie va ine mi mon ta nga
paek rivie ken sar vinavaka en.
4 Gei nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ian en,
ma gei nga mon meie gie bu ra mi napaririem potsu luo.
Simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat gi nga vangenge e
Paulo va ta kap nga kien i Ierusalem.
5 Eiekesen sien kegei sar ra nia mon meie gie tate nga voto,
gei nga sorvekena gie ma gei te buer nga veis. Mi kulou
vodovodon tuktuk ma kegi sar vevien meie bu natugie gi

nga veis meie gei rovotsour simi taon. Sien gei tate nga so
beit i koen, gei nga sege pukupukukaek nge no.
6 I murien gei tate nga tsekireriem meie gie, gei nga ka
simi mon, ma mi kulou vodovodon tuktuk gi nga muerengei.
7 Gei nga soer kovuni i Turos ma gei nga so tsaer i Tolemai,
ivie gei nga so ra vorotan mi kulou vodovodon tuktuk, ma
gei nga mon meie gie mi ra kes.
8 Simi ra vemusurie gei nga tsuk nge beit i Kaesarea ma
gei nga mon si ken vonuo e Pilipo, mi ka vavvatei ngan mi
Banga Vinavatei. Eie mi meinmenien ine mi napaririem
potsu luo mi kulou ese gi ta nga vile gie i Ierusalem.
9 A nga suvuon ba natuon vevien voveit gituo ta kap ngas
nga rei ma gituo nga ko vokokotie bu nama e Raban ta nga
ko vakinebatie sibu arogituo.
10 I murien gei tate nga mon bu ra ian en, mi propet mi
asan e Agabus a nga peuk kovuni i Iudea.
11 A nga me vorota gei ma a nga poro ken verevere e Paulo
ma a nga rorotsie ngan ba riman ma ba kamen eie kesen
nge pevien, “Mi Moromoruo Tamat a pevien, ‘Ine simi rosar
kes mo, bu Iuda kovuni i Ierusalem gi ta rorotsie e taman
ine mi verevere ma gi ta terie i riman bu Kibang.’ ”
12 Sien gei ta nga rongomie ine, egei meie mi kulou ian
en gei nga no masitinoiv se Paulo va ta kap nga kien i
Ierusalem.
13 Eiekesen e Paulo a nga kuil nama, “Surie misa nga ta
ta nge tsang vatsakatie mi aroung? O kap rorois mo va gi ta
so visie iou, eiekesen o rorois buer nia so mesei i Ierusalem
surie mi asan mi Nguts e Iesu.”
14 Sien gei ta kap ba nga oit nia vurisan ken vienviendon,
gei nga tsupuk ririv nge pevien, “A kalei, ken lalaron mi
Nguts ta tsorubeit tuktuk sevoi.”
15 I murien ine, gei nga seseing nge veis rakot i Ierusalem.
16 Mi kulou vodovodon tuktuk mene kovuni i Kaesarea
gi nga nomeie gei nge kir rakot nge gei si ken vonuo e
Nason ivie va gei ta nga mon en. Eie kovuni i Kupro ma mi
meinmenien mi kulou gi ta nga muna vodovodon tuktuk.

E Paulo a nga beit i Ierusalem

17 Sien gei tate nga so beit i Ierusalem, mi kulou
vodovodon tuktuk gi nga marangata gei ngan mi nires
leong.
18 Simi ra vemusurie, e Paulo ma egei kokouk gei nga ra
vorotan e Iakobo. Ian en, bu muomuo kovuni i Ierusalem
buer gi nga mon.

19 E Paulo a nga vuot kalei segie ma a nga vakokoit
vakatsepa bu kepineits e Raban tate nga tsana si ken
tsientsang nian mi Banga Vinavatei i kotubugie bu Kibang.

20 Sien gi tate nga rongomie ine bu nama, gi nga puongan
e Raban. Samo gi nga pevien se Paulo, “Kasigei! Pare. Palan
bu sinangavur soloba bu Iuda gi te vodovodon tuktuk ma
egie kokouk gi te ngeisngeis nia vemusurie mi Vinuor.
21 Gi te nga rongovan va e vavasengei sibu Iuda ese gi ta
mon i kotubuon bu Kibang nia murien veie bu vinuor se
Moses, ma buer e nga pengan segie va gi ta kap varapuo
bu natugie ma va gi ta kap mon vemusurie bu vinuor simi
tubugie.
22 A tuktuk va gi ta rongomie va e te beit. Misa giet ta oit
nia tsana?
23 Io, tsana malan va gei ta pengan sevoi. Ine a voveit ba
ka, gituo mon meie gei ma gituo te vakavakariem i matan e
Raban.
24 Nomeie ine ba ka nge mon meie gituo sibu tsientsang
nia tsorubeit melemelen i matan e Raban ma vovoir kegituo,
terengien gi ta mang varake bu kovagituo. Ma mi kulou
kokouk gi ta mang telekiran va ine bu nama surie no, a kap
tuktuk, eiekesen e tino vemusurie mi Vinuor.
25 Ma sibu Kibang gi ta vodovodon tuktuk, gei te nga
vavataor rakot segie nge pengan kegei lalaron va gi ta
ngas voto simi sinavei nia nganie mi pineits gi tate nga
vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit, o, mi dar, o, mi
pientsien bu vinavinar gi ta duorkie gie. Ma gi ta kap tsana
mi sinavei tetteririv.”
26 Simi ra vemusurie te, e Paulo a nga kerie ian ba ka
nge vara melemelen ngan eie kesen meie gituo. Samo a nga
rakot simi Vona rengeir leong nia ra vakatsepa mi ra nia
vaton mi tsientsang nia tsorubeit melemelen ma va gituo ta
ba terie kegituo sar tienebeir ni varam keskes.

Gi nga rakopie e Paulo

27 Sien mi napaririem potsu luo bu ra tate nga lalaro
rovoriu, bu meinmenien bu Iuda kovuni simi enamon leong
i Asia, gi nga dengarie e Paulo simi Vona rengeir leong. Gi
nga tsumatsuma mi bineit ma gi nga rakopie.
28 Ma gi nga koupkoup pevien, “Mi kulu Israel, nga kulie
gei! Ine arie eie mi ka ta nga vavasengei simi kulou sibu
korot kokouk va gi ta matakorot meie giet, ma mi Vinuor se
Moses, ma ine mi Vona rengeir leong. Ma buer a nga kerie
bu Grik va gi ta rubukien i mararan mi Vona rengeir leong
ma a nga vara bita ngan ine mi korot tamat.”

29 [Gi te nga muna dengarie e Tropimo mi kangi Epeso
meie e Paulo simi taon ma gi si nga vodon va e Paulo a te
nga kir terie i mararan mi Vona rengeir leong.]
30 Mi taon kokouk gi nga tamtuir, ma mi kulou gi nga soer
nemei kovuni sibu tangatso rosar kokouk. Gi nga rakopie e
Paulo ma gi nga tateie vorotsoruo simi Vona rengeir leong,
ma lalapus gi nga bokutie bu matavanuo rumrubukien.
31 Ma sien gi tate nga lalaro kenvamate, mi vinavatei a
te nga ra beit si magi muomuo leong mi kulou ni minakiur
kovuni i Roma va mi taon kokouk i Ierusalem a nga mon i
aron mi tseng.
32 Lalapus mo ine mi muomuo leong a nga kerie ba
muomuo i pakien meie mi kulou ni minakiur nge soer peuk
simi bineit. Sien ian mi kulou gi ta nga lalaro kenvamate e
Paulo, gi ta nga pare mi muomuo ma ken sar ka ni minakiur,
gi nangba nga maes nia tsatsakie e Paulo.
33 Mi muomuo leong a nga nemei nge rakopie e Paulo ma
a nga tuturei nia visie ngan ba tsen luo. Ma a nga vosuoreie
va eie ese ma misa a nga tsana.
34 Bu mei mene i aron mi bineit gi nga koup pengan mi
kepineits mene ma bu mei mene mi kepineits mene buer.
Ma sien ian mi muomuo ta kap nga oit nia poro ka nama
tuktuk surie bu nama palan, a nga oeng ngeisngeis va gi
tate nga por terie e Paulo simi oiroir sibu ka ni minakiur.
35 Sien gi tate nga vavasie e Paulo beit simi rumrubukien,
kegi lalaron mi kulou nia kenvamate a te nga beit ngeis-
ngeis. Ine a nga tsana mi kulou ni minakiur va gi ta nga
sorokie.
36 Mi bineit ian gi ta nga vemuir gi nga vor ve koupkoup
ven ne, “Nga ken rivie!”

E Paulo a nga oeng vakatsepa eie kesen

37 Sien mi kulou ni minakiur gi tate nga por terie e Paulo
i aron mi oiroir, a nga vereie magi muomuo leong, “A oit va
o ta vakokoit meie no?”
Mi muomuo simi minakiur a nga vereie, “E ko ogeoge
Grik buer?
38 O si kia va evoi ian mi kangi Isip ese ta nga tsuok vakake
mi minakiur veie mi gavaman muomuo nge muongan ba
sinangavur voveit soloba (4,000) mi kulou kenken teteir simi
beir tuvuon.”
39 E Paulo a nga kuil nama ven ne, “Eou mi Iuda kovuni
i Tarsus i Kilikia, mi kangien mi taon asna. A oit va e ta
sunuir va o ta be vakokoit ine simi kulou?”
40 Ma sien mi muomuo leong simi kulou ni minakiur tate
nga sunuir, e Paulo a nga tuir i popon bu baipoppop nge

tamvosopenge mi bineit. Sien gi tate nga menen kokouk te, a nga ogeoge Iburu nge gie.

22

1 “Bu kasiung ma bu tamoung, nga ta rorong ine si kong namani vavakatsep.”

2 Ma sien gi ta nga rongomie va a nga vakokoit ngan mi namani Iburu vunie gie, gi nga menemenen nge rorong kalei.

Ma e Paulo a nga pevien.

3 “Eou mi Iuda gi nga kava iou i Tarsus i Kilikia, eiekesen o nga leong ine simi taon i Ierusalem. E Gamaliel a nga vasange vakalaie te seou mi vinuor sibu tubugiet ma o nga teir vuruvan kong tino se Raban malan mo enga kokouk nevere.

4 O nga vikikinie mi kulou gi ta nga vemusurie mi Rosaran e Iesu va gi ta mang nga mesei. Ma o nga rakopie palan mi kulou ma mi langei nge terie simi vona vinatoreis.

5 Io, mi kovan bu prist meie bu muomuo simi vinuor kokouk gi oit nia vara tuktuk ngan ine kong nama. Gi nga terie seou buer ba pakapaka rorou vavakatsep rakot sibu turagie Iuda gi ta nga mon i Damasko. Ma o nga rakot surie gie ese gi ta nga vemusurie ine mi Rosar va o ta nga kir nemei nge gie i Ierusalem nia tsatsang vinatoreis.

Ken vinakokoit e Paulo surie ken tino sien ta nga vurise aor

6 “Simi rosisiat mene sien o tate nga nemei vatavatat i Damasko, puk kam lalapus, mi berber a nga rar beitsak kovuni simi rangit nge rar viririsie iou.

7 O nga kor mutur i keim nge rongomie mi ien ta nga vakokoit seou ven ne, ‘Saulo! Saulo! Surie misa e ta vikikinie iou?’

8 “Ma o nga virei, ‘Evoi ese, ka leong?’ Mi ien a nga kuil nama ven ne.

“ ‘Eou e Iesu kovuni i Nasaret, ese e ta vikikinie.’

9 Mi kulou gi ta nga nomeie iou, gi nga pare mi berber eiekesen gi kap nga rongomie mi ien ta nga vakokoit seou.

10 “Ma o nga virei, ‘Misa o ta ngas tsana, ka leong?’

“Ma mi Nguts a nga oeng seou, ‘Tamtuir nge rakot i Damasko, ma ian en gi ta pengan sevoi mi tsientsang e Raban ta lalaron va e ta tsana.’

11 Mi kulou gi ta nga nomeie iou, gi nga por ka i rimoung nge vavasie iou rubukien i Damasko, simi vunan mi ngesengesien ian mi berber a te nga vakale ba matoung.

12 “Mi ka mi asan e Ananias a nga mon. Eie mi ka a nga vodovodon tuktuk se Raban ma a nga vemusurie vititirie

kegiet vinuor. Ma eie mi ka aiminangarei sibu Iuda gi ta
nga mon en ian.
13 Ma a nga me tuir i bingoung nge pevien, ‘Kasiung,
Saulo, vakakan nge dedeng!’ Ma ian ngas te, o nangba nga
oit nia dedeng nge dengarie e Ananias.
14 “Ma samo a nga pevien, ‘Man Raban bu tamagiet a te
viel tsana no va e ta mang telekiran ken lalaron surie no
ma e ta mang pare ken Ka Duis nge rongomie ken sar nama
kuvu i ngutsuon.
15 E ta so tsorubeit mi ka ni vakvakokoit katsep ngan surie
eie simi kulou kokouk misa e tate dengarie nge rongomie.
16 Ma ine, misa e ngas rosie? Tsuok tamtuir nge ra por
sinusuruiv. Ma no simi asan mi Nguts va ta suruiv vara
melemelen nge no sorvekenan ke sar sinavei tsokor.’

E Raban a nga turan e Paulo nia vavatei sibu Kibang

17 “Sien o ta nga muerengei beit i Ierusalem nge no i aron
mi Vona rengeir leong, o nga dengarie mi baidendeng,
18 nge pare mi Nguts a nga vakokoit, ‘Lalapus! Ine ngas
te, sorvekenan i Ierusalem, simi vunan gi ta kap rong poro
misa e ta vakokoit katsep ngan surie iou.’
19 “O nga kuil nama, ‘Mi Nguts, ine mi kulou gi telekire
vititirie iou va o nga ko rubukien rovotsour ngan kegi sar
vona rengeir nia raok vurukude gie simi vona vinatoreis
nge pantsie gie ese gi ta nga vodovodon tuktuk sevoi.
20 Ma sien mi daran e Stepano ese ta nga ko vavatei katsep
ngan mi asa, ta nga pur, o nga sunuir meie gie ese gi ta nga
kenvamate e Stepano ma o nga naneie magi sar tsetstseik.’
21 “Io, mi Nguts a nga pevien seou, ‘Veis, o tura no rakot i
pek sibu Kibang.’ ”

E Paulo eie mi kangi Roma

22 Mi bineit gi nga rorong se Paulo tuir oit ta nga pevien
ne. Samo, gi nga koupkoup pevien, “Nga ken rivie! A kap
kalei oit va ta to!”
23 Ma gi nga koupkoup nge tsion rivie magi sar kuirkuir
ka i marar nge tsouptse puit teteir i kur.
24 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur sibu Roma a
nga terie mi nama ngeisngeis si ken sar ka va gi ta vurukude
e Paulo si kegi oiroir nge beiltsie ngan mi belibelits nge virei
petisan. Gi nga tsana ine nia vorotan mi vunan bu Iuda gi
ta nga koupkoup veie.
25 Eiekesen sien gi tate nga visie nia beilbeiltsie, e Paulo
a nga pevien simi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga
tuir vatavatat, “Vasa, a duis simi vinuor nia beiltsie ka kangi
Roma ese a kap ngas nga tuir i matan ka vinuor?”

26 Sien mi muomuo ta nga rongomie ine, a nga rakot si
magi muomuo leong nge pevien sien, “Misa e ta tsana? Ine
mi ka eie mi kangi Roma.”
27 Io, mi muomuo leong a nga rakot se Paulo ma a nga
vosuoreie, “Pengan seou. Evoi mi kangi Roma?”
E Paulo a nga kuil nama, “Io.”
28 Mi muomuo leong a nga pevien, “O nga tsorubeit mi
kangi Roma sien o ta nga vovoir rakot simi gavaman ngan
mi lakep leong.”
E Paulo a nga kuil nama, “Eiekesen eou mi kangi Roma
vemusurie e tamoung ma e kinoung.”
29 Ma ian ngas te, mi kulou gi ta be nga lalaro ververeie e
Paulo, gi nga sorvekenan, ma ian mi muomuo leong buer a
nga motou sien tate nga telekiran va a te nga visie nge tsen
e Paulo, mi kangi Roma.

E Paulo a nga vavatei i matan mi Sanedrin

30 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga lalaro
vorote vititirie mi sana mi vunan bu Iuda gi ta nga vepitsie
e Paulo. Io, simi ra vorosurie, a nga ruom rivie mi tsen
se Paulo ma a nga oeng ngeisngeis sibu prist leong ma mi
Sanedrin kokouk va gi ta nga beit kouk. Io, a nga voturie e
Paulo i matagie.

23

1 E Paulo a nga dedeng ngeisngeis rakot simi Sanedrin,
ma a nga pevien, “Bu kasiung. O te nga tsang vaotie kong
baitinuir rakot se Raban ngan mi banga baivinakier tuir oit
ine.”
2 Ma surie ine, e Ananias, mi kovan bu prist, a nga oeng
simi kulou gi ta nga tuir i babaren va gi ta nga pan ka i
ngutsuon e Paulo.
3 Ma e Paulo a nga pevien sien malan ine, “E Raban ta
keda no, evoi mi biribirit molop gi ta kovuo nge puneits! E
mogos ian en nia vuortie iou vemusurie mi Vinuor, eiekesen
e rov derka mi Vinuor simi vunan e oeng segie va gi ta
pantsie iou!”
4 Ma mi kulou gi ta nga tuir i babaren e Paulo, gi nga
pevien, “E te oeng vatsakatie mi kovan bu prist se Raban.”
5 E Paulo a nga kuil nama, “Bu kasiung, o kap deng kielala
va eie mi kovan bu prist. O telekiran va mi Pakpak Leong a
pevien, ‘Kian va e ta oeng vatsakatie ma muomuo ni vuor.’ ”
6 Sien e Paulo ta nga deng kielala va bu mene bu Sadukaio
ma bu mei mene bu Parisaio, a nga koup pevien simi
Sanedrin, “Bu kasiung, eou mi Parisaio ma e tamoung buer

23:5 EXO 22:28

mi Parisaio. O tuir simi vinuor surie si kong vodovodon
tuktuk surie mi tino mumuerengei simi miensei."
7 Sien ta nga oeng ven ne, bu Parisaio ma bu Sadukaio gi
te nga tsuok vakake mi vinetei nge nama i kotubugie, ma
ba gargar guor nga vekapot.
8 (Simi vunan bu Sadukaio gi ko pevien va kap ka tino
mumuerengei ma kap kavo angelo ma kavo moromoruo,
ivie bu Parisaio gi ko vodovodon tuktuk segituo kokouk ine.)
9 Io, mi kinokinoup a te nga leong te, ma bu vavvasengei
simi vinuor simi gargar sibu Parisaio, gi nga tsuok tamtuir
nge vaperor. Ma gi nga pevien, "Gei kap vorotan ka
tsienakor ine simi ka. Tavakier ka moromoruo o, ka angelo
ta masi vakokoit teteir sien?"
10 Mi vinetei a te nga lalaro vabatie ka tseng, io, ian mi
muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga motou va gi
ta masi nga tsaptsapkie e Paulo. Io, a nga turan mi kulou
ni minakiur nia peuk nge ra teie tsana e Paulo segie nge kir
vurukude i aron kegi oiroir.
11 Sikati ian simi ra, mi Nguts a nga me tuir i babaren
e Paulo ma a nga pevien, "Kian va e ta motou. E ta aor
ngeisngeis! E nga vakokoit vasanga iou i Ierusalem ma e ta
buer so tsana malan mo i Roma."

Gi nga roev nia kenvamate e Paulo

12 Sivovo sien te, bu Iuda gi te nga oir kouk nge rove man
nama e Paulo va gi ta nga kenvamate. Gi nga vakavakariem
ven va gi ta kap nga ngou ma un oit va gi ta nga kenvamate
e Paulo.
13 Mi aesaes kokouk ine simi kulou, a nga rio ba
sinangavur voveit.
14 Gi nga rakot sibu prist leong ma bu muomuo nge
pevien, "Gei te tsana kegei vakavakariem va gei ta kap ngou
ma un oit gei ta kenvamate e Paulo.
15 Io, enga meie mi Sanedrin, nga ta turan ka nama simi
muomuo leong simi kulou ni minakiur va ta kir vorotsoruo
e Paulo senga nge pevien va nga lalaro telekire vakalaie
mi vunan bu nama surie eie. Ma egei, gei ta rorois nge
kenvamate i muan va ta beit senga."
16 Eiekesen e tsikien e Paulo a te nga rongomie ian kegi
roevroev, ma a nga rakot simi oiroir simi kulou ni minakiur
nge ra pengan se Paulo.
17 Ma e Paulo a nga kukuo mi muomuo simi kulou ni
minakiur nge oeng sien, "Kerie ine mi madar rakot si manga
muomuo leong. A lalaro pengan sien ka kepineits."
18 Io, ine mi ka a nga kir terie si man muomuo leong nge
pevien, "E Paulo, mi ka ta mon simi vona vinatoreis, a tura

iou nia kir terie ine mi madar sevoi, simi vunan a suvuon
nieng ka nama nia pengan sevoi.”
19 Ine mi muomuo leong a nga por ka i riman rakot i gege
nge vereie, “Misa e lalaro pengan seou?”
20 A nga pevien, “Bu Iuda, gi te kukubuits va sivo gi ta
vo vereie no nia kerie e Paulo rakot simi Sanedrin va gi ta
lalaro vereie te buer.
21 Eiekesen kian va e ta vo rorong segie, simi vunan
mi kulou a rio ba sinangavur voveit gi ta vo kokovan nia
kenvamate. Gi tsana kegi vakavakariem va gi ta kap ngou
ma un oit va gi ta kenvamate e Paulo. Ma ine gi te rorois
mo nia tsana ine mi kepineits ma gi te rosie mo ke tinor.”
22 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga oeng
sien, “Kian va e ta pengan si ka mene va e me pouts seou.”
Ma a nga ture vavasie ian mi madar.

Gi nga turan e Paulo rakot se Peliks mi gavana

23 Samo magi muomuo leong a nga kukuo ba muomuo
simi kulou ni minakiur nge oeng seguor, “Ngado ta rorois
ngan kavo ka ni minakiur oit mi sinangavur luo koboit
(200) nia rakot i Kaesarea, kokouk meie bu sinangavur
napaririem potsu luo (70) egie gi ta ka oos ma ba sinangavur
luo koboit (200) mi kulou gi ta ko makiur nge eon. Ma nga
ta rorois nia tsuok nge vineis simi 9 kilok ine sikati.
24 Nga ta por terie buer ka oos se Paulo nia kesie, ma nga
ta naneie ken vineis beit se Peliks mi gavana.”
25 Ma mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga vataro
mi kato pakapaka rorou malan ine,

26 “Eou, e Klaudio Lusio.

O terie mi minangarei rakot sevoi Gavana Peliks.

27 Bu Iuda gi nga rakopie ine mi ka ma gi nga vatvatta
kenvamate. O telekiran va ine mi ka eie mi kangi Roma,
io, eou ma kong kulou ni minakiur gei nga me teie rivie
nge kulie.
28 O nga lalaro telekiran misa gi ta nga vepitsie ngan,
io, o te nga kir pepekutsie si kegi Sanedrin.
29 O nga vorotan va bu nama gi ta nga vepitsie ngan, a
vemusurie mo bu vinirei si kegi vinuor kesegie. Eiekesen a
kap nga tsana ka kepineits ian ta vaotie va ta masen o, nia
tsatsang vavatoreis.
30 Ma sien o ta rongomie va bu Iuda gi nga tsana kegi
roevroev nia kenvamate, o ture volopusuo nemei sevoi. Ma

o te oeng ngeisngeis segie ian gi ta nga vepitsie nge nama
va gi ta ba me vodusie i mata.”

31 Io, mi kulou ni minakiur gi nga tsang vemusurie ian
mi tinuturei. Gi nga kerie e Paulo ian sikati ngas te oit i
Antipatris.
32 Sivovo sien te, mi kulou ni minakiur gi te nga
muerengei rakot si kegi oiroir ma egie gi ta ko ka oos nge
makiur, gi nga veis te e Paulo.
33 Sien gi tate nga so beit i Kaesarea, gi nga terie mi
pakapaka rorou simi gavana nge terie e Paulo i napariman.
34 Mi gavana a nga tiro ine mi nama simi pakapaka rorou
ma a nga vosuoreie e Paulo va eie a kovuni simi sana
provins. Sien ta nga vorotan va eie kovuni i Kilikia,
35 a nga pevien, “O ta ba rongomie ke baitutuir sien va ian
mi kulou gi ta nga vepitsie no gi ta me beit”. Samo a nga
terie mi nama va e Paulo ta nga mon i pakien mi nennei
simi kulou gi ta nga ko naneie ken vonuo mi gavana.

24

E Paulo a nga tuir i matan e Peliks

1 I murien bu ra mi napaririem, e Ananias, mi kovan bu
prist, a nga beit i Kaesarea meie bu muomuo sibu Iuda ma
mi ka sinavei simi vinuor mi asan e Tetalus. Ma gi nga
vateie e Peliks mi gavana ngan bu nama gi ta nga vepitsie
ngan e Paulo.
2 Sien gi tate nga kuk vurukude e Paulo terie i matan e
Peliks, e Tetalus a nga vakaek nge vepitsie e Paulo ngan bu
nama malan ine, “Gei nga res simi vunan a nga potaram
te mi molu gei tate nga suvuon i pakien ke vuorvuor. Ma i
pakien ine ke banga vuorvuor palan bu banga kepineits e
nga vabatie si kegei mienagos.
3 Gei nga deng kielala ine bu kepineits sibu korot kokouk
ma surie ine gei vuot kalei rovoriu sevoi.
4 Eiekesen o ta kap oit nia vururutie no. O te lalaron mo
va e tate tovie gei nge rorong surie mo kegei puk nama
poitpoit.
5 “Gei vorotan va ine mi ka eie mi ka tsokor, ma a nga
ko vakake bu tseng i kotubuon bu Iuda simi mangmagoso
enaenamon ma eie mi muomuo simi gargar gi ta vuotongie
ngan Bu Nasaret.
6 A nga konon buer nia vara bita ngan mi Vona rengeir
leong, io, gei nga rakopie. [Gei lalaron nia vuortie
vemusurie kegei vinuor.

7 Eiekesen e Lusio mi muomuo leong simi kulou ni
minakiur a nga me teie tsana segei
8 ma a nga terie mi nama ngeisngeis va mi kulou gi ta
vepitsie, gi ta ngas me tuir i mata.] Sien va evoi kese e ta
vosuovosuoreie, e ta oit nia vorotan mi tuktuk surie ian bu
kepineits gei ta vepitsie ngan."
9 Ma bu Iuda buer gi nga vasom nama va ine bu nama a
nga tuktuk.

E Paulo a nga oeng vakatsepa eie kesen i matan e Peliks

10 Sien mi gavana ta nga teik matan e Paulo va tate nga
vakokoit, e Paulo a nga pevien, "O telekiran va e nga vuortie
ine mi enamon sibu avareit palan te, ma ine o res nia
vakatsepa iou surie ine bu nama i mata.
11 Malan evoi ngas te e ta oit nia vorotan, simi ra mi
sinangavur kes ma luo bu ra tate nga rovoriu, o nga rakot i
Ierusalem nge ra rengeir.
12 Bu mei gi ta vepitsie iou, gi kap nga vorotan va o ta nga
vevengeis meie ka mei simi Vona rengeir leong, o, va o ta
nga tsuok vakake ka tseng i kotubuon mi kulou simi vona
rengeir sibu Iuda o, sibu korot i Ierusalem.
13 Ma gi kap oit nia vara tuktuk ngan ine bu nama gi ta
vepitsie iou ngan.
14 Eiekesen o ta vakokoit katsep va o rangarie magi Raban
bu tubugei, malan va eou mi meinmenien mi Saran mi
Karisito ian gi ta pevien va mi gargar simi vodovodon
tuktuk mene. O vodovodon tuktuk sibu kepineits kokouk
ian ta venvenioit meie mi Vinuor se Moses ma o vodovodon
tuktuk sibu vinavataor sibu propet.
15 Ma o suvuon mi vodovodon rorrois se Raban mala gie
ine, va bu mei duis ma bu mei tsokor kokouk gi ta so to
muerengei simi miensei.
16 Io, o ko munu vengeis nia naneie vakalaie kong
baivinakier i matan e Raban ma mi kulou.
17 "I murien ba avareit o ta nga ra mon i pek, o nga
muerengei i Ierusalem ngan mi lakep nia kulie kong kulou
ma o nga me teir tienebeir simi Vona rengeir leong.
18 O te nga vemusurie mi vinuor ian ta vara melemelen
nge iou sien gi ta nga me vorota iou i aron mi mararan mi
Vona rengeir leong. Kap ka bineit a nga mon ian, ma a kap
te ka tseng buer.
19 Eiekesen bu Iuda kovuni simi provins i Asia gi ta nga
mon ian, gi ta ngas tuir i mata nevere nge vokokotie bu
kepineits o ta nga tsana, sien va gi suvuon kavo kepineits
veie iou.

20 O, egie ese gi ta mon ine, a kalei va gi ta ngas vokokotie
mi sana tsienakor gi nga vorotan seou sien o ta nga tuir i
matan mi Sanedrin.
21 Mi nama kes mo o ta nga koup ngan i matagie, a malan
ine, ‘Nga vuortie iou nevere, simi vunan o vodovodon
tuktuk va egie ese gi ta nga maet gi ta so to muerengei simi
miensei.’ ”
22 Samo e Peliks ese ta nga katsep kalei simi gargar simi
Saran mi Karisito, a nga vaton mi vuor nama ma a nga
pevien, “Sien va e Lusio mi muomuo leong simi kulou ni
minakiur ta nemei, o ta ba me pengan kong vienviendon
surie ke putu.”
23 Ma a nga terie mi nama ngeisngeis simi muomuo simi
kulou ni minakiur va ta ngas nga naneie vakalaie e Paulo,
ma a nga terie sien kavo keipkepide ra nia mon ketseketseng
ma a nga sunurie bu palapalan e Paulo va gi ta nga deng
surie ken sar pinat.

E Paulo a nga tuir i matan e Peliks ma e Darusila

24 I murien ba ra pats oit tate nga rovoriu, e Peliks a nga
nemei meie ngan ken vevien, mi asan e Darusila, eie mi
vevine Iuda. A nga tuturei surie e Paulo ma a nga rorong
sien ta nga vokokotie mi sinavei nia vodovodon tuktuk se
Karisito Iesu.
25 Eiekesen, sien e Paulo ta nga vakokoit surie mi sinavei
ian ta duis i matan e Raban, ma mi sinavei nia vuor vakalaie
mi lalaron ma mi Rangi Vinuor ian ta ba nemei, e Peliks a
nga motou ma a nga pevien, “A te oit! E tate veis. O ta ba
buer tuturei surie no sien va o ta vorotan ka kientsep.”
26 Si ken vienviendon mene, a si nga vodon va e Paulo ta
nga teir menentan sien kavo lakep. Arie mi vunan a nga
tuturei surie e Paulo nge vakokoit meie sibu keipkepide ra
palan.
27 I murien ba avareit luo tate nga rovoriu, e Posius Pestus
a nga kulie e Peliks simi mogomogos ni gavana, eiekesen e
Peliks a nga sorvekenan e Paulo simi vona vinatoreis, simi
vunan a nga lalaron va ta nga varese bu Iuda.

25

E Paulo i matan e Pestus

1 Io, e Pestus a nga beit ine simi enamon leong. I murien
ba ra tour, e Pestus a nga rakot i Ierusalem kovuni i
Kaesarea.
2 Ian en, bu prist leong ma bu muomuo sibu Iuda gi nga
beit i matan ma gi nga vokokotie sien bu kepineits gi ta nga
vepitsie ngan e Paulo.

3 Gi nga no ngeisngeis se Pestus va ta nga sunurie kegi
lalaron va ta nga kir nemei ngan e Paulo i Ierusalem, simi
vunan gi nga roev nia kokovan va gi ta nga so kenvamate i
sar.
4 E Pestus a nga kuil nama, “E Paulo a mon i Kaesarea,
ma eou buer puk lili o ta muerengei.
5 Io, a kalei va nga ta turan manga kavo muomuo nia
nomeie iou va gi ta so vokokotie bu sana nama nga vepitsie
ngan, sien va a nga tsana ka tsienakor.”
6 I murien ken minon meie gie bu ra mi napaririem potsu
tour o, mi sinangavur kes, a nga muerengei rakot i Kaesarea.
Ma simi ra vemusurie, a nga mogos si ken mogomogos nia
vuor nama, ma a nga tuturei surie e Paulo va ta nga me tuir
i matan.
7 Sien e Paulo ta nga beit, bu Iuda gi ta nga kovuni i
Ierusalem, gi nga tuir viririsie ma gi nga vakaek nge vepitsie
e Paulo ngan bu kepineits ta leong si kegi baidendeng.
Eiekesen gi kap nga oit nia vara tuktuk ngan bu nama gi
ta nga vokokotie.
8 Samo e Paulo a nga vakokoit vakatsepa, “O kap nga tsana
ka tsaka kepineits veie mi Vinuor sibu Iuda, o, veie mi Vona
rengeir leong, o, veie e Kaesar.”
9 Eiekesen e Pestus a nga lalaron va ta nga varese bu Iuda,
io, a nga vosuoreie e Paulo, “Vasa, e tor va e ta rakot i
Ierusalem nge ra tuir simi vinuor i matoung surie ine bu
kepineits gi ta vepitsie nge no?”
10 E Paulo a nga kuil nama, “Ine o tuir simi korot nia vuor
nama segie bu Roma, ivie a duis va gi ta ngas vuortie iou
en. O kap tsana ka tsienakor sibu Iuda, malan evoi kese e
ta katsep kalei sien.
11 Sien va o tsana ka kepineits ian a oit va o ta masen, o
kap mereis va o ta maet. Eiekesen sien va bu nama bu Iuda
gi ta vokokotie surie iou a kap tuktuk, kap ka mei a oit nia
terie iou i naparimagie. O no va o ta tuir i matan e Kaesar!”
12 I murien e Pestus tate nga vakvakokoit meie ken kulou
gi ta nga ko teir banga vienviendon sien, a nga kuil nama,
“E no va e ta tuir i matan e Kaesar, io, o ta tura no rakot se
Kaesar!”

E Pestus a nga nesie ka vinavanou se Agripa

13 I murien ba ra mene tate nga rovoriu, e Agripa mi
kovakova ka leong meie e Benis, guor nga nemei i Kaesarea
nia me vasangan keguor minangarei rakot se Pestus.
14 Sien guor tate nga mon ba ra meie e Pestus, e Pestus
a nga vakokoit vakatsepa e Paulo simi kovakova ka leong
malan ine, “Mi ka a mon ine ese e Peliks ta nga terie simi
vona vinatoreis.

15 Sien o ta nga rakot i Ierusalem, bu prist leong ma bu
muomuo sibu Iuda, gi nga vepitsie ngan bu sua nama. Ma
gi nga nongie iou va o ta vuor terie eie simi vinatoreis.
16 “Eiekesen o nga oeng segie va ine a kap va mi sinavien
bu Roma nia teir tuvuon ngan ka mei simi miensei, sien va
a kap ngas tuir matan vesuei meie mi kulou gi ta vepitsie
nge nama ma a kap ngas vakokoit vakatsepa nia tuir kitipan
eie kesen sibu namani vepipits.
17 Sien gi ta nga nemei en ne nia vuor nama, o kap nga
lalaron nia rorois, eiekesen simi ra vemusurie o nga tsuok
vakake mi vuor nama, ma o nga tuturei va gi ta nga kir
rubukien ngan ine mi ka.
18 Sien mi kulou gi ta nga tamtuir nge vepitsie nge nama,
gi kap nga vuortie ngan kavo suada kepineits tsak ian o ta
nga vodonomie malan.
19 Eiekesen gi si nga suvuon mo bu nama vevengeis meie
surie kegi sar sinavei nia rengeir ma surie mi ka tate nga
maet mi asan e Iesu ese e Paulo a pevien va a tino.
20 O kap nga katsep simi sinavei nia virei petisan surie ine
bu kepineits. Io, o nga vosuoreie e Paulo va a nga sunuir
nia rakot nia tuir i matan mi vinuor i Ierusalem surie ine
bu nama.
21 Eiekesen e Paulo a nga no va ta mon i pakien kong
nenei tuir oit va ta nga tuir i matan e Kaesar. Io, o nga oeng
ngeisngeis va gi ta nga naneie vititirie tuir oit va o ta turan
rakot se Kaesar.”
22 Samo e Agripa a nga oeng se Pestus, “O lalaron va eou
keseung o ta rongomie ine mi ka.”

E Pestus a nga kuil nama, “Sivo, e ta vo rongomie.”

E Paulo i matan e Agripa

23 Simi ra vemusurie, e Agripa meie e Benis guor nga
nemei ngan maguor matvinavaso leong ma guor nga
rubukien simi korot nia vuor meie bu muomuo leong simi
minakiur ma bu muomuo i Kaesarea. Si ken tinuturei e
Pestus, gi nga kir rubukien ngan e Paulo.
24 E Pestus a nga pevien, “Kovakova ka leong Agripa, ma
enga kokouk nga mon meie gei, nga pare ine mi ka! Bu Iuda
kokouk i Ierusalem ma en ne, gi nga koupkoup nge nongie
iou va ine mi ka ta ngas maet.
25 Eiekesen o vorotan va a kap tsana ka kepineits ian va ta
oit nia masen. Ma surie ken nono nia tuir i matan e Kaesar,
o te tsana kong vienviendon nia turan rakot i Roma.
26 Eiekesen o kap suvuon ka vunan nia vavataor rakot se
Kaesar, mong ka leong. Arie mi vunan o kir nemei ngan i
matanga kokouk, ma i mata evoi e Agripa mi kovakova ka

leong, terengien, i murien va gei ta virei petisan e Paulo, o
ta mang oit nia suvuon ka kepineits nia vataro.
27 Simi vunan, o vodon va a kap duis nia turan ka mei
tsatsatsang vavatoreis rakot se Kaesar, sien va a kap ka
nama duis simi sana tuktuk gi vepitsie ngan.”

26

E Paulo a nga vakatsepa eie kesen i matan e Agripa

1 Samo e Agripa a nga oeng se Paulo, “O sunuir va e ta
vakatsepa evoi kese.” Io, e Paulo a nga tsuok terie i kur mi
riman nia vasangan mi minangarei ma a nga vakaek nge
vakokoit vakatsepa.
2 “Kovakova ka leong, Agripa! O res beitsak nia tuir i mata
va o ta vakatsepa iou nevere sibu kepineits kokouk bu Iuda
gi ta vepitsie nge iou,
3 simi vunan evoi e katsep kalei sibu sinavien mi tubugei
bu Iuda ma kegei sar nama vevengeis. Io, o nongie no va e
ta rongomie kong sar nama ma e ta kap matpomaer.
4 “Bu Iuda kokouk gi telekiran vasa o nga tino ven vakaek
o ta nga lili, kovuni si man tsuoktsuok vakaek kong tino i
aron kong enamon, ma i Ierusalem buer.
5 Gi nga telekira iou sibu avareit palan, ma sien va gi ta
lalaro vavatei katsep, gi oit nia vara tuktuk ngan va o nga
tino malan va eou mi meinmenigie bu Parisaio, mi gargar
gi ta ko vemusurie vitivititirie bu vinuor si kegei sinavei nia
rengeir.
6 Ma nevere o tuir i matan mi vinuor surie kong
vodovodon tuktuk si ken kinubuits e Raban meie bu
tubugei.
7 Ine arie mi kinubuits kegei matabu mi sinangavur kes
ma luo gei vodovodon rorrois va gei ta pare va ta tsorubeit
tuktuk sien gei ta munu rangarie e Raban ngan kegei tino
kokouk sibu rosisiat ma rokati. Kovakova ka leong! Surie
ine mi vodovodon rorrois mo, bu Iuda gi vepitsie iou nge
nama.
8 Surie misa a mavev senga nia vodon tuktuk va e Raban
ta oit nia vatoa bu miensei?
9 “Eou keseung buer o nga ko vodon va o ta ngas nga
tsana bu kepineits kokouk nia matakorot ngan mi asan e
Iesu kovuni i Nasaret.
10 Arie misa o tate nga tsana i Ierusalem. Ngan kegi
sinusunuir bu prist leong, o nga terie palan mi kulou
vodovodon tuktuk simi vona vinatoreis. Ma sien gi ta nga
terie gie simi miensei, eou buer o nga sunurie.
11 Palan bu ra o nga rubukien rovotsour ngan bu vona
rengeir sibu Iuda nia ra votorosie gie, ma o nga konon nia

votsuoke gie va gi ta nga oeng balapoik ngan e Karisito.
Kong pientseir veie gie a te nga vara be nge iou, ma a nga
tsana iou va o ta nga rakot buer sibu enamon sibu kibang
nia ra vikikinie gie.
12 “Simi suada vineis mene malan ine, o nga rakot i
Damasko ngan mi duis i pakien mi tinuturei sibu prist leong.
13 Kovakova ka leong! A nga malan va sisiat potaram sien
o ta nga veis i sar, samo o nga pare mi berber kovuni simi
rangit. Ine mi berber a nga rar ngeisngeis sorvekenan mi
rararangien mi matanias ma a nga rar viririsie iou meie mi
kulou gi ta nga nomeie iou.
14 Egei kokouk gei nga kor mutur simi kaber ma o nga
rongomie mi ien ta nga vakokoit nemei seou simi namani
Iburu, ‘Saulo, Saulo, surie misa e ta vikikinie iou. E tsang
vatsakatie evoi kese mo sien e ta veveken meie iou.’
15 “Samo o nga virei, ‘Evoi ese, ka leong?’
“Mi Nguts a nga kuil nama, ‘Eou e Iesu ese e ta vikikinie.
16 Tsuok tamtuir! O te beit sevoi nia vile no va evoi kong
ka ni tinuturei nia vara tuktuk ngan sibu mei misa e tate
pare nevere ma misa va o ta vasangan sevoi.
17 O ta tura no rakot segie bu Israel ma bu Kibang, ma o
ta pernge no va gi ta kap mang tsang vatsakatie no.
18 Io, e ta ra tsana va gi ta dedeng va gi ta mang vuvuris
sorvekenan mi ngingi rakot simi berber ma va gi ta mang
sorvekenan mi ngesengesien e Satan rakot se Raban. Ma
samo gi ta suvuon mi vodon ririv si kegi sar sinavei tsokor
ma gi ta suvuon kegi ka baimogomogos i kotubuon mi kulou
ese e Raban tate nga vokunie gie surie kegi vodovodon
tuktuk seou.’ ”

E Paulo a nga vokokotie ken tsientsang

19 “Io, Kovakova ka leong Agripa! O kap nga rong tsak
simi baidendeng kovuni simi rangit o ta nga pare.
20 O nga muna vavatei segie i Damasko, samo segie i
Ierusalem ma i Iudea kokouk ma sibu Kibang buer, va gi
ta ngas nga vodon vuris nge rakot se Raban ma gi ta tsana
bu kepineits nia vara tuktuk ngan kegi vurise tino.
21 Arie mi vunan bu Iuda gi nga rakopie iou i mararan mi
Vona rengeir leong ma gi nga konon nia kenvamate iou.
22 Eiekesen e Raban a nga kulie iou tuir oit simi ra nevere.
Io, o tuir ine nge vakokoit vasangan simi kulou sasavoir ma
mi kulou asna, bu kepineits kokouk o ta nga pare. O kap
vokokotie ka kepineits vour i popon misa bu propet ma e
Moses gi ta nga vokokotie va ta tsorubeit.
23 Gi nga vokokotie va mi Messia ta ngas nga suvu
vinekikin ma eie ta tsorubeit mi ka vourvour nia to

muerengei simi miensei, ma va ta vavatei ngan mi berber
rakot simi kuoluon ma sibu Kibang."
24 Sien e Paulo ta nga vokokotie ine bu namani vavakat-
sep, e Pestus a nga koup pevien, "Paulo, mi kova a te be! Ke
sinavei leong a te vara be nge no."
25 Eiekesen e Paulo a nga kuil nama, "O kap be, ka leong
Pestus. Misa o ta pengan sevoi, a tuktuk ma a kap va mi
namani be.
26 E Agripa, mi kovakova ka leong a telekiran ine bu
kepineits, ma o ketseketseng nia vakokoit sien simi vunan
o vodovodon tuktuk va a telekiran ine bu kepineits kokouk.
Ine bu kepineits gi kap nga tsorubeit si ka tiligu.
27 Kovakova ka leong Agripa! E vodovodon tuktuk sibu
namanien bu propet? O telekiran va e vodovodon tuktuk
segie."
28 Samo e Agripa a nga oeng se Paulo, "Vasa, e vodon va
ine si puk keipkepide ra poitpoit mo va e ta oit nia vurisan
kong vienviendon va o ta tsorubeit ken ka e Karisito?"
29 E Paulo a nga kuil nama, "Sien va a poitpoit mi
keipkepide ra o, a kuar, kong nono rakot se Raban va evoi
ma egie kokouk ine gi ta mogos nge rorong seou, nga ta
tsorubeit ken kulou e Iesu mala iou, eiekesen o kap lalaron
va gi ta visie nga nge tsen mala iou."
30 Samo mi kovakova ka leong, meie mi gavana, ma e
Benis ma egie ian gi ta nga mogos meie gie gi nga tamtuir.
31 Ma i murien gi tate nga veis rovotsour, gi nga vakokoit
i kotubugie kesegie, "Ine mi ka, a kap tsana ka kepineits ian
ta oit nia masen o, mon surie simi vona vinatoreis."
32 Ma e Agripa mi kovakova ka leong a nga oeng se Pestus,
"Ine mi ka a oit va gi te nga ruom rivie simi vona vinatoreis,
sien va a kap nga no nia tuir i matan e Kaesar."

27

E Paulo a nga rakot i Roma

1 Io, sien kegi vienviendon tate nga seing va gei tate nga
tsuk rakot i Italia, gi nga terie e Paulo ma bu ka tsatsang
vinatoreis i napariman e Iulius, ese ta nga muongan mi
gargar mene si ken kulou ni minakiur mi kovakova ka leong
i Roma.
2 Gei nga ka simi mon kuvu i Adramitium. Ine mi mon a
te nga visi soer rakot sibu enamon mene i koen simi provins
i Asia ma gei nga tsuk. E Aristakus kovuni i Makedonia simi
provins Tesalonika, a nga nomeie gei.

3 Simi ra vorosurie, gei nga tsaer i Sidon. Ma e Iulius a nga
kalei ngan e Paulo nge sunurie va ta nga ra iro bu palapalan,
terengien va gi ta mang nga ra kulie si ken kavo pinat.
4 Kovuni ian en, gei nga tsuk nge soer kokoiv simi
binangavien mi nuos i Kupro ivie ta nga tiko. (simi vunan
mi mour a nga ngeisngeis)
5 Gei nga soer ka i rou i Kilikia ma i Pampilia ma gei nga
beit i Mira i aron mi enamon leong i Lukia.
6 Ian en, mi muomuo simi kulou ni minakiur a te nga
vorotan mi mon kuvu i Aleksandria ta nga visi rakot i Italia.
Ma egei kokouk gei nga ka sien.
7 Si ba ra, gei nga vor ve sosoer menemenen nge vor ve
vengevengeis tuir oit gei nga so soer rov riu i Nidos. Mi
mour a nga leong beitsak ma a nga tsana gei va gei ta kap
nga oit nia soer vemusurie kegei sinoer. Io, gei nga soer
kokoiv i bingan mi nuos i Krete ta nga tiko nge soer rovoriu
simi boronguts i Salmoni.
8 Gei nga soer tam nge vor ve vengevengeis tuir oit gei nga
tsaer simi korot gi vuotongie ngan i Banga Rovang, vatvatta
mi taon i Lasea.
9 Palan bu ra a te nga rovoriu ma mi barateis a te nga
tsokor te nia soer te buer, ma mi ra nia vorvor buer a te nga
rovoriu. Io, e Paulo a nga vanuo vangvangasie gie.
10 “Mi kulou, o te pare va kegiet vineis tate tsokor. Mi
tsienakor leong ta beit simi mon meie bu kepineits ta
vekeisie ma si kegiet sar tino buer.”
11 Eiekesen mi muomuo simi kulou ni minakiur a kap nga
rorong ian si ken nama e Paulo, eiekesen a nga vemusurie
keguor sar vinavanou mi gonggou meie e taman mi mon.
12 Ian mi rovang a kap nga kalei va gei ta nga vitik mour
en. Io, mi kulou kokouk gi nga oeng va gei ta buer nga tsuk
nge konon nia soer rakot i Poeniks, va gei ta mang nga ra
vitik mour en. Sien ian i Banga Rovang a matan veie mi
moru avareit.

Mi mour leong

13 Sien mi moru tunumeit tate nga vakaek nge uiv, mi
kulou gi si nga vodon va gi tate nga oit nia tsang vaotie kegi
lalaron nia tsuk en ian. Io, gi nga teie vavane mi aga nge
tsuk ma gi nga soer tam simi nuos i Krete.
14 Eiekesen i muir lili mo sien, mi moru avareit ngeisngeis
a nga mour peuk kovuni i popon mi nuos.
15 A nga tsorungie mi mon, ma mi mon a kap nga oit nia
samsuoeie. Io, gei te nga matpomaer nge veteik surie mi
mour.

16 Sien gei tate nga soer kokoiv ka i bingan puk nuos gi
vuotongie ngan i Kauda, gei nga ngeisngeis patsa man puk
galeu mi mon va ta masi nga mout tsana.
17 Gi nga teie vavane mi galeu nge pal vangasie simi mon.
Surie kegi mientou va gi ta masi nga soer nge kots sibu meit
i Sirtis, gi nga votsorungie gie bu sel simi mon, ma gei nga
veteik surie mo mi mour.
18 Mi mour ma bu peiv gi te nga leong beitsak te, io, simi
ra vemusurie te, gi nga vakaek nge tomeke rivie i rou bu
kepineits gi ta nga vekeisie simi mon. Simi vunan mi mour
leong a te nga tsang vatsakatie gei te.
19 Ma simi ra vemusurie, gi te nga tomeke rivie i rou man
sar kepineits mi mon.
20 Palan bu ra gei kap nga pare mi matanias ma bu
kaemkaem. Ma mi mour leong a ngas nga mon malan. Gei
kap nga vodon va gei ta ba nga to.
21 A te nga palan bu ra, mi kulou gi kap nga por
nginonginou. Io, e Paulo a nga tuir i matagie ma a nga
pevien, “Mi kulou, sien va nga te nga rong surie kong sar
namani vinavanou va giet ta kap nga tsuk sorvekenan i
Banga Rovang i Krete, va nga oit nia evisie ine bu bienabas.
22 Ma ine o vanuo vangvangasie nga va nga ta aor
ngeisngeis. Kap ka mei senga ta maet. Mi mon mo ta tsereiv.
23 Sikati sien ine tate vo ra, ken angelo mong Raban ese o
ta ko rengeir rakot sien, a me beit seou.
24 Ma a pevien, ‘Paulo, kian va e ta motou. E ta ngas so
tuir i matan e Kaesar, ma e Raban si ken tentoiv rakot sevoi
a te vatoa gie ine mi kulou gi ta nomeie no.’
25 Io, mi kulou! Kian va nga ta motou, simi vunan o
vodovodon tuktuk se Raban va bu kepineits ta tsorubeit
malan eie ta pengan seou.
26 Eiekesen mi mour ta ngas so vakotsa giet si ka nuos.”

A nga puopuorie mi mon simi meit

27 Simi rokati mi sinangavur kes ma voveit ngan, gei ngas
nga vor ve boekboek simi barateis i Adria, ma a nga malan
va sikati potaram bu tetelepen gi nga rongmetsikien va gi
te nga vatavatat i koen.
28 Gi nga poro mi suo mi vovoputu sien nge pepekutsie
i rou ma gi nga vorotan va a ngas nga raman oit ba
sinangavur tour bu pendon. I muir lili mo, gi te buer nga
pepekutsie mi suo ma gi nga vorotan va a nga raman oit ba
sinangavur luo bu pendon.
29 Surie gi nga motou va gei ta masi nga so kots sibu
aimeit, bu tetelepen gi nga tomekan ba aga voveit i taven
mi mon ma gi nga no nge rorois va ta nga ra.

30 Bu tetelepen gi nga konon va gi ta nga vi, io, gi nga
pepekutsie mi galeu i rou nge bit va gi ta nga ra pepekutsie
kaba aga mene i muan mi mon.
31 Eiekesen e Paulo a nga oeng simi kulou ni minakiur
meie magi muomuo, “Sien va ine bu tetelepen gi ta kap
mon i popon mi mon, nga ta kap oit nia to.”
32 Io, mi kulou ni minakiur gi nga kot motukie bu suo simi
galeu ma gi nga vetekiran.

33 Tsourvovo mokuopkuop, e Paulo a nga nongie gie va
gi ta ngas nga ngou. Ma a nga pevien, “I aron bu ra
mi sinangavur kes ma voveit tate nga rovoriu, kenga sar
vienviendon a kap nga mogos kalei, ma nga kap nga nganie
manga kavo nginonginou.
34 O nongie nga va nga ta ngas ngou va nga ta mang to.
Misasien ka vurvur kes i kovan ka mei senga, a kap oit va
ta kapangan. Kap ka mei senga ta viruo.”
35 I murien ta nga pevien ne, a nga poro mi tsoik ma a nga
vuot kalei se Raban i matagie kokouk. Samo a nga potakie
nge vakaek nge ngou.
36 Ine mi sinavei a nga vangasie bu arogie ma egie buer
gi nga ngou.
37 Egei kokouk i popon mi mon gei nga oit ba sinangavur
luo koboit ma bu sinangavur napaririem pouts luo ma mi
napaririem potsu kes i popon. (276).
38 Sien gi tate nga ngou ti, gi nga tomekan bu puol wit i
rou nia vara mamavuek ngan mi mon.

39 Sien tate nga vo ra, gi kap nga kielala mi enamon.
Eiekesen gi nga pare mi vatavataer meie mi rokokoen, ma
gi nga konon va gi ta nga vatare en mi mon sien va a nga
oit.
40 Io, gi nga kot rivie bu aga ma ian buer simi keipkepide
ra kes mo, gi nga ruom rivie terie i rou mi voes i taven mi
mon nia gogotie. Samo gi nga tsuok voturie mi sel leong i
muan mi mon ma mi mour a nga uiv vatare gei i koen.
41 Eiekesen mi mon a nga so soer vaen i popon mi meit
nge kots. Mi ngutsuon mi mon a nga kots ngeisngeis ma a
kap nga oit nia tampuots. Ma bu naov gi nga tsiptsip volili
ngan mi taven.

42 Mi kulou ni minakiur gi nga roev va gi ta nga
kenvamate mi kulou tsatsang vinatoreis kokouk nia tuir
kitipa gie va gi ta masi nga kekeis vataer nge so vi.
43 Eiekesen mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga
lalaro vatoa e Paulo, io, a nga vangenge gie va gi ta kap
tsana misa gi ta nga rove. A nga oeng ngeisngeis va ese

mune gi ta nga oit nia kekeis, gi ta nga muna tsibour i rou
nge kekeis vataer i koen.
44 Bu mei ka ie, gi ta ba nga boek vataer i popon bu poko
palang o, ngan bu kato ketsipien mi mon. Io, egei kokouk
gei nga vataer kalei i koen.

28

Mi minon i Malta

1 Sien gei tate nga vataer kalei i koen, gei nga vorotan va
ine mi nuos mi asan i Malta.
2 Mi kulou ian en gi nga kuil vititirie gei. Mi bat a te nga
vakaek nge uos ma mi enamon a nga tuong, io, mi kulou gi
nga tsinga mi leing nge marangata gei.
3 Io, e Paulo a nga seran bu poko keriot ma sien ta nga
tomeke terie gie simi leing, mi kumomou a nga dodoil
rovotsour sibu poko keriot simi vunan a nga rongmetsikien
mi tinarapan mi leing, ma mi kumomou a nga aratie nge
pipitsie mi riman e Paulo.
4 Sien mi kuoluon ine mi nuos gi ta nga pare ine mi
kumomou ta nga tekiu i riman e Paulo, gi nga vakokoit i
kotubugie ven ne, “A tuktuk, Ine mi ka eie mi ka kenken.
Mi raban vevien ese ta ko votorosie mi kulou tsokor, a kap
sunuir va ta to, misasien va a nga evisie mi bienabas i rou.”
5 Eiekesen e Paulo a nga tsopure rivie mi kumomou rakot
i aron mi leing, eiekesen mi baiarar simi kumomou a kap
nga tsang vatsakatie ken tino.
6 Gi nga moun ngan e Paulo va mi riman ta nga ti o, va ta
nga tsibour mutur nge maet. Eiekesen i murien gi tate nga
pilang dedeng va ka kepineits ta nga tsorubeit sien, gi nga
vurisan kegi vienviendon nge pevien va eie mi raban.
7 Ine mi korot a kap nga pek sorvekenan ken korot e
Poplius mi muomuo leong ine simi nuos. A nga kerie gei
rakot si ken vonuo nge marangata gei siba ra tour.
8 E taman e Poplius a nga morouk nge mutur i ruom. Eie
a nga marakuon mi kuirkuir rarap ma mi pekpek nge dar. E
Paulo a nga nemei nge rubukien vorotan ma i murien tate
nga no rakot se Raban, a nga teir riem i popon nge vatoa si
man mienarouk.
9 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, bu tamat
mienarouk kokouk ian simi nuos gi nga nemei ma e Paulo
a nga vatoa gie.
10 Mi kulou ine simi nuos gi nga vasangan kegi minangarei
nemei segei ngan bu suada sinavei palan, ma sien gei tate
nga visi ka mon, gi nga terie segei bu suada kepineits gei ta
nga pinat surie ine simi vineis.

Mi vineis kovuni i Malta beit i Roma

11 I murien mi minon i Malta siba vura tour, gei nga ka
simi mon kovuni i Aleksandria ian gei ta nga vitik mour
en ian. Ine simi mon, gi nga toik terie i ngutsuon mi
patsapatsan ba ruoruo ian magi raban.
12 Gei nga so vataer i Sirakusa ma gei nga so mon en ba
ra tour.
13 Gei nga tsuk en ian ma gei nga soer vataer i Regium.
Simi ra vemusurie, mi moru tunumeit a nga vakaek nge uiv,
ma i murien ba ra luo gei nga vataer i Puteoli.
14 Ian en gei nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ma
gi nga nongie gei va gei ta be nga mon meie gie bu ra mi
napaririem potsu luo. Io, gei nga so beit i Roma.
15 Mi kulou vodovodon tuktuk i Roma gi nga rongovan va
gei te nga nemei. Io, gi nga veis samsuoeie gei simi korot
nia verikuil nge kepineits i Appius ma simi korot nia por
minaes simi kulou gi ta nga ko vesingie mi rosar kuar. Sien
e Paulo ta nga pare gie, a nga vuot kalei se Raban ma a nga
suvuon mi aor koits.
16 Sien gei tate nga so beit i Roma, bu muomuo i Roma gi
nga sunurie va e Paulo ta nga mon eie kesen meie mi ka ni
minakiur ese va ta nga naneie.

E Paulo a nga vavatei i Roma

17 I murien ba ra tour, e Paulo a nga kuk kakuon bu
muomuo sibu Iuda. Sien gi tate nga beit kouk, e Paulo a
nga oeng segie, “Bu kasiung, misasien o kap nga tsana ka
kepineits veie kegiet kulou o, veie mi sinavien mi tubugiet,
gi nga rakopie iou i Ierusalem nge terie iou i napariman bu
Roma.
18 Gi nga vosuovosuoreie iou ma gi nga lalaro ruom rivie
iou, simi vunan o kap nga tsana ka tsienakor ian va o ta nga
oit nia masen.
19 Eiekesen sien bu Iuda gi ta nga oengoeng palan ngan
ine mi vienviendon, a nga terie iou va o ta nga no nia ra tuir
i matan e Kaesar, misasien o ta kap suvuon ka kepineits nia
vepitsie ngan kong kulou.
20 Gi nga visie iou ngan ine mi tsen surie mi ka ese bu
Israel gi ta nga rosie va ta me vatoa gie, ma ine arie mi
vunan o lalaron nia pare nga nge vakokoit meie nga surie.”
21 Gi nga pevien, “Gei kap nga poro ka pakapaka rorou
kovuni i Iudea nia vakatsepa gei surie no. Ma a kap buer
ka meinmenigei ese ta kovuni nikot a me beit ngan ka
vinavatei, o, a me vokokotie ka tsaka nama veie no.
22 Eiekesen gei lalaro rongomie ke sar sana vienviendon,
simi vunan gei telekiran va mi kulou sibu korot kokouk gi
vakokoit veie ine mi gargar evoi mi meinmenigie.”

23 Io, gi nga kubutsie mi ra meie e Paulo va gi ta nga me
vorotan. Ma a nga palan segie gi nga nemei ian simi ra
simi korot ivie e Paulo ta nga mon en. Vakaek sivovo beit
sireivreiv seserigo, e Paulo a nga vavatei nge palsie ken
mangmagoso Nguts e Raban. Ma a nga vakokoit surie mi
Vinuor se Moses ma sibu propet nia teie kegi vienviendon
va gi ta mang nga vodovodon tuktuk se Iesu.
24 Ine bu namanien e Paulo a nga tsoka bu arogie bu
mei mene segie, eiekesen bu mei mene gi kap nga lalaro
vodovodon tuktuk sien.
25 Io, gi nga nama vevengeis i kotubugie ma gi nga
vakaek nge sorvekenan e Paulo sien tate nga vuotongie mi
nama vekvekitip malan ine, "Mi Moromoruo Tamat a nga
vokokotie mi tuktuk sibu tubugiet i ngutsuon e Isaia mi
propet malan ine,

26 " 'Rakot ine si kong kulou nge pevien,
"Nga ta rorong nge rorong, eiekesen nga ta kap katsep,
nga ta dedeng nge dedeng, eiekesen nga ta kap dedeng
kilal."
27 Surie bu arogie a te teng,
bu tateringagie a kap oit nia rorong
ma gi te momoge bu katsomatagie.
Sien va a kap nga malan ian, va bu katsomatagie a nga
dedeng,
ma bu tateringagie a nga rorong,
ma kegi vienviendon a nga katsep,
ma buer gi nga vuvuris nemei seou,
ma va o nga vatoa gie.'

28 "Io, nga ta ngas telekiran va man vinavatei ken vavato
e Raban, a te nga turan rakot sibu Kibang, io, gi ta rorong!"
29 [I murien e Paulo ta nga vakokoit vaton ine mi nama,
bu Iuda gi nga veis nge nama vevengeis beitsak i kotubugie.]
30 I aron ba avareit luo, e Paulo a nga monongie mi vonuo
ta nga ko vorievorie ma a nga ko marangatan bu mei gi ta
nga ko me iro.
31 E Paulo a nga vavatei ngan mi sinavien e Raban nia
vuor, ma a nga vavasengei surie mi Nguts e Iesu Karisito
ngan mi aor ngeisngeis, ma kap ka mene a nga vangenge.

28:27 ISA 6:9,10

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Roma

1 Eou e Paulo, ken petspets e Karisito Iesu. E Raban a nga
vile iou va ken aposol. Io, a nga totoka iou nia vavatei ngan
mi Banga Vinavatei kovuni se Raban.
2 Ine mi Banga Vinavatei, arie ken kinubuits e Raban ta
nga tsana muomuo ngas te, ma ken sar propet gi nga vataro
simi Pakpak Leong ian ta tamat.
3 Ma ine mi Banga Vinavatei arie surie e Natuon. Simi
tino simi pirpir, eie mi tubuon e Davit,
4 eiekesen surie ken tino mumuerengei e Iesu Karisito
magiet Nguts, mi Moromoruo Tamat a nga vutuir vasangan
ngan mi ngeisngeis va eie e Natuon e Raban.
5 E Raban a nga vasangan ken tentoiv seou, ma ngan e
Iesu, a nga terie seou mi tsientsang aposol nia vateie mi
kulou sibu vuna enamon kokouk ngan mi Banga Vinavatei.
A nga tsana malan ine va gi ta mang mangaran mi asan e
Iesu ma gi ta mang vodovodon tuktuk nge vemusurie.
6 Ma enga buer enga bu meinmenigie mi kulou ese e
Raban ta nga vile gie va egie se Iesu Karisito.

7 O vavataor rakot senga kokouk i Roma ese e Raban ta
nga tovie nga nge vile nga va enga mi kuoluon.

Mi tentoiv ma mi molu rakot senga kovuni se Raban e
Tamagiet ma kovuni simi Nguts e Iesu Karisito.

Ken lalaron e Paulo nia iro gie bu Roma

8 Vourvour, o vuot kalei rakot si mong Raban simi asan e
Iesu Karisito surie nga kokouk, simi vunan man vinavatei
kenga vodovodon tuktuk a puorkan bu korot kokouk simi
mangmagoso enaenamon.
9-10 O tsatsang se Raban ngan kong tino kokouk ma o
vavatei ngan man Banga Vinavatei e Natuon. Ma e Raban a
telekiran va o ko vodonomie nga i aron kong sar nono sibu
ra kokouk. Ma o no va e Raban ta sunuir nge tsitsingie kong
ka rosar nia ra iro nga.
11 O lalaron beitsak nia pare nga, terengien va o ta mang
me terie senga bu tienebeir simi moromoruo nia vangasie
nga.
12 O lalaro tsana ine nia vangasie nga si kenga vodovodon
tuktuk, ma enga buer nga ta mang vangasie iou.

13 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va palan bu ra
o nga roev nia nemei senga eiekesen bu tutuir bibirit a nga
mon oit nevere. O lalaro mon meie nga, terengien va o ta
mang teie kavo mene i kotubunga nemei se Karisito, malan
o ta nga tsana i kotubuon bu vuna enamon mene.
14 E Raban a nga terie i naparimoung mi tsientsang nia
vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu Grik ma segie kap va
bu Grik, ma simi kulou sievei ma sibu be.
15 Arie mi vunan o lalaron beitsak buer nia me vavatei
senga ese nga ta mon i Roma.
16 O kap mangmangarien mi Banga Vinavatei, simi vunan
eie mi ngesengesien e Raban nia vatoa mi kulou kokouk ese
gi ta vodovodon tuktuk sien, vourvour, bu Iuda ma i muir
bu Kibang.
17 Ine mi Banga Vinavatei a vasangan va mi vodovodon
tuktuk mo eie mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban,
malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Mi kulou ian gi ta duis
i matan e Raban, gi ta tino ngan mi vodovodon tuktuk.”

Ken aor rarap e Raban rakot simi kulou kokouk

18 Kovuni simi rangit, e Raban a nga vasangan ken aor
rarap veie bu sinavei kokouk simi kap mangaran e Raban
ma bu tsaka sinavei simi kulou gi ta ko vara sasavoir ngan
mi tuktuk ngan kegi sar tsaka sinavei.
19 Mi kulou gi te nga katsep simi sana gi ta nga oit nia
telekiran surie e Raban, simi vunan e Raban ngas te a te
nga vakatsepa segie.
20 Mi ngesengesien e Raban ian ta kap man ka votovoto
ma bu kepineits gi ta vara tuktuk ngan va eie mi Raban,
bu katsomat gi kap oit nia pare. Eiekesen, vakaek simi
vinagoso, mi kulou gi nga oit nia deng kielala vititirie ian
bu kepineits si ken vinagoso e Raban. Arie mi vunan mi
kulou gi kap suvu nama nia tuir bibirit va gi kap telekiran
e Raban.
21 Misasien gi ta telekiran e Raban, gi kap mangaran e
Raban, ma gi kap vuot kalei sien, ma bu vinavinadodogie a
sasavoir mo, ma bu arogie ian ta be a vous ngan mi ngingi.
22 Gi si vodon va gi sievei eiekesen gi be.
23 Gi nga purusie man matvinavaso e Raban ese ta kap
oit nia oiv, ma gi nga tsana nge rangarie mi patsapatsan mi
mene ese va ta oiv, meie buer bu ma, bu vinavinar kaek
voveit, ma bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber.
24 Io, e Raban a nga tsupuk rivie gie ine mi kulou va gi ta
vemusurie kegi sar lalaron sibu arogie nia tsana mi sinavei

1:17 HAB 2:4

tetteririv. Ma kegi sar lalaron a nga teie gie nia tsana mi tsienakor ngan bu kurikurigie meie bu mei ka ie.

25 Gi nga verikulie mi tuktuk se Raban ngan mi binit, ma gi nga rangarie bu kepineits simi vinagoso, ma a kap va mi Raban ese ta nga vogosongie gie. Eiekesen mi kulou gi ta ngas puongan e Raban sibu ra bu ra, Amen.

26 Arie mi vunan, e Raban a nga tsupuk rivie gie va gi ta vemusurie kegi sar tsaka lalaron ian ta nga teie teir mienengeir segie. Mi langei gi kap nga lalaro vemusurie mi sinavei duis nia mutur meie mi ka eiekesen gi si nga mutur meie bu turagie vevien.

27 Simi rosar kes mo, mi kulou gi nga sorvekenan mi sinavei duis nia mutur meie mi vevien, ma gi nga dirka nia mutur meie bu turagie ka. Mi kulou gi nga tsana bu sinavei ta teie teir mienengeir meie bu turagie ka, ma egie kesegie gi te nga kapie mi vuovan bu tsaka sinavigie.

28 Ma gi nga vodon sasavoir nia telekiran e Raban va eie ese, io, a nga tsupuk rivie gie va bu tsaka vinavinadodogie ta vuortie gie nia tsana bu suasuada sinavei gi ta kap duis.

29 Gi vous ngan bu suasuada tsaka sinavei, mi sinavei nia tsak ngan bu mei mene, mi sinavei nia ngaguo, ma mi sinavei nia karto bu mei mene. Ma gi vous ngan mi sinavei nia aroie, mi sinavei nia ken mene, mi sinavei nia veveken, mi sinavei nia bitbit, ma mi sinavei nia oengoeng tsak. Ma gi ngungu lili nge meon.

30 Ma gi karto e Raban, gi vepupuris nge gie kesegie, gi vakam nge kakaleong, gi vabatie bu tsaka sinavei vour, ma gi rong tsak sibu tam ma bu kien.

31 Gi kap suvu banga vienviendon, kegi sar nama a gov, gi kap totoiv, ma gi kap aor kalei ngan bu mei mene.

32 Gi telekiran va ken vinuor e Raban a pevien va egie ese gi ta pupua ine bu suada sinavei, gi ta masen. Eiekesen gi ngas ko munu tsana malan ine, ma gi resmatan egie buer gi ta pupua ine bu suada sinavei.

2

Ken sinavei duis nia vuor e Raban

1 Io, enga kokouk ese nga ta vuortie bu mei mene, ta kap kenga ka nama nia tuir bibirit. Sien nga ta vuortie bu mei mene, nga votorosie enga kesenga, simi vunan enga buer nga tsana ian bu suada kepineits.

2 Giet telekiran va e Raban ta vuortie mi kulou gi ta tsana ian bu suada kepineits vemusurie mi tuktuk.

3 Io, sien va e vuortie gie eiekesen evoi kese e tsana ian
bu suada kepineits, madar! e si vodon va e ta oit nia vingan
ken vinatoreis e Raban?
4 E Raban a ko munu kalei nge no, ma a ko munu por
vururutie ken vinatoreis, ma a ko munu onvidit, eiekesen e
mekitsan ine ken kienelei. Vasa, e kap telekiran va ine ken
kienelei e Raban a teir kientsep sevoi nia vodon vuris?
5 Eiekesen, surie ke aor teng ma ke menereis nia vodon
vuris, e toungan ma aor rarap kese rosie mi ra va e Raban
ta vasangan sien ken aor rarap meie ken sinavei duis nia
vuor.
6 E Raban ta so vorie gie vaotie misa egie keskes gi ta nga
tsana.
7 Sibu mei gi ta vengeis nia tsana mi kienelei nge nesie mi
tietienengei, mi asna ma mi tino ian ta kap tsereiv, e Raban
ta so terie segie mi tino rovoriu.
8 Eiekesen segie ese gi ta vodon veleongtie egie kesegie
mo ma gi ta purusie mi tuktuk nge vemusurie mi sinavei ta
kap duis, e Raban ta so poek soan ken pientseir ma ken aor
rarap veie gie.
9 Mi putu leong ma mi tsienakor leong ta monongie bu
mei kokouk ese gi ta tsana mi sinavei tsokor; vourvour sibu
Iuda ma i muir sibu Kibang.
10 Eiekesen mi tietienengei, mi asna ma mi molu ta rakot
segie ese gi ta tsana mi kienelei; vourvour sibu Iuda ma i
muir sibu Kibang.
11 Simi vunan si ken baidendeng e Raban, mi kulou
kokouk gi venvenioit mo.
12 Egie kokouk gi ta kap telekiran mi Vinuor se Raban, ma
gi tsana mi sinavei tsokor, gi ta tsereiv misasien gi ta kap
telekiran mi Vinuor. Ma egie kokouk gi ta mon i pakien mi
Vinuor nge tsana mi sinavei tsokor, mi Vinuor ngas te ta
vuortie gie.
13 Simi vunan a kap va egie ese gi ta rongomie mi Vinuor,
egie bu ka duis i matan e Raban, eiekesen egie ese gi ta
vemusurie, gi ta vuotongie gie va egie bu ka duis i matan e
Raban.
14 Bu Kibang gi kap suvuon mi Vinuor. Sien va mi
vinavinadodogie ta vuortie gie nia tsana mi sana ta mon
simi Vinuor, ine a me tsorubeit kegi sar vinuor misasien gi
ta kap suvuon mi Vinuor.
15 Ine a vasangan va mi sana mi Vinuor ta lalaron a mon
sibu arogie, ma kegi baivinakier a vara tuktuk ngan ine.
Arie mi vunan kegi sar vienviendon a vutuir vasangan va
kegi sar tsientsang a kalei o, a tsak.

2:6 PSA 62:12; PRO 24:12

16 Mi ra ta beit va e Raban, ngan e Iesu Karisito, ta vuortie
bu vienviendon kokoiv simi kulou, malan kong vinavatei ta
vokokotie.

Bu Iuda ma mi Vinuor

17 Evoi e pevien va evoi mi Iuda, ma e voturie ke tino i
popon mi Vinuor ma e vakam ngan ke banga mienagos meie
e Raban.
18 Ma e telekiran ken lalaron e Raban nge resen mi sana
ta duis simi vunan mi Vinuor a vasangan sevoi.
19 E vodon tuktuk va evoi magi muomuo bu kael, ma kegi
berber egie ese gi ta mon simi ngingi.
20 Ma e vodon va e oit nia votovongie bu be, nge
vavasengei sibu natu madar simi vunan e katsep simi
Vinuor ian ta vous ngan mi teletelekirei ma mi tuktuk.
21 Io, e ko vavasengei sibu mei mene. Surie misa e ta kap
vavasengei sevoi kese? E ko vavatei va kian mi puer. Surie
misa e ta puer?
22 E ko pevien simi kulou va kian mi rei puer. Ma surie
misa e ta rei puer? E ko karto bu raban bitbit. Ma surie
misa e ta pure kegi sar vonuo rengeir?
23 E ko vakam ngan ken Vinuor e Raban. Surie misa e ta
but vuturungie ken Vinuor nge vamangarie e Raban?
24 Mi Pakpak Leong a pevien, “Surie nga mo, bu Kibang
gi oeng balapoik ngan e Raban.”

25 Mi vinavaroup eie mi kepineits kalei sien va e ta
vemusurie mi Vinuor, eiekesen sien va e ta but vuturungie
mi Vinuor, e tate tsorubeit mi ka kap vavavaroup.
26 Sien va mi kulou kap vavavaroup, gi vemusurie mi
Vinuor, vasa, a kap oit nia vuotongie gie va egie mi kulou
vavavaroup?
27 Sien va mi ka kap vavavaroup, a vemusurie mi
Vinuor, vasa, a kap oit nia vuortie no? E nga suvuon mi
vinavataor simi vinuor ma mi vinavaroup eiekesen e nga
but vuturungie mi Vinuor.

28 Simi tino evoi mi Iuda ma e suvu vinavaroup simi pirpir
eiekesen ine a kap tsana no va evoi mi Iuda tuktuk.
29 Eiekesen mi ka mi aron ta duis i matan e Raban, arie eie
mi Iuda tuktuk. Ma mi vinavaroup a kap va mi vinavaroup
simi pirpir eiekesen arie mi vurise tino ian mi Moromoruo
Tamat ta vabatie, ma a kap va surie mi vinavataor simi
Vinuor. Ma kegi tietienengei ine mi suada mei a kuvu se
Raban, kap va kuvu simi kulou.

2:24 ISA 52:5; EZK 36:22

3

E Raban a ko tuktuk simi namanien

1 Mi sana kienlei bu Iuda gi suvuon? O, man sana kienlei
mi vinavaroup?
2 A palan man sar kienlei sibu rosar kokouk! Vourvour, e
Raban a nga terie mi namanien i naparimagie bu Iuda.
3 A tuktuk, bu mei mene segie gi kap nga tuktuk nia
vemusurie. Ma vasa te, ine mi sinavigie a vara sasavoir
ngan mi sinavien e Raban va a kap tuktuk simi namanien?
4 A kap rovoriu! Mi kulou kokouk gi ko bit, eiekesen e
Raban a ko tuktuk. Mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi kulou gi ta telekiran va ke nama a duis
ma sien e ta tuir simi vinuor, e ta tseiptseiprio."

5 Eiekesen sien va kegiet sinavei tsokor, a vutuir vasangan
ken sinavei duis e Raban, vasa giet ta pevien? Vasa, e Raban
a kap duis sien ta poek soan ken aor rarap veie giet? (O
vakokoit vemusurie mo mi vienviendon simi kulou.)
6 A kap rovoriu! Sien va ta malan, e Raban vasa ta vuortie
venengan mi mangmagoso enaenamon?
7 Bu mei mene gi ta oit nia pevien, "Sien va kong nama
binit a vara mata tietienengei ngan ken nama tuktuk e
Raban, surie misa a ngas vuortie iou va eou mi ka tsokor?"
8 Sien va gi ta vemusurie ine bu suada vienviendon, gi
ta oit nia pevien, "Giet ta tsana mi tsienakor, terengien va
mi kienelei ta mang beit." Ma mi kulou gi oeng vatsakatie
gei va gei vokokotie ine mi nama. Eiekesen egie ese gi ta
vokokotie ine mi nama, gi ta so suvuon mi vinatoreis.

A kap ka mene a duis i matan e Raban

9 Vasa giet ta pevien? Egiet bu Iuda, giet kalei rovoriu
rio bu Kibang? A kap rovoriu! Giet te vakokoit katsep
va bu Iuda ma bu Kibang egie kokouk gi mon i pakien mi
ngesengesien mi sinavei tsokor.
10 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"A kap ka mene a duis i matan e Raban, a kap ka mei kes.
11 A kap ka mene a katsep se Raban,
a kap ka mene a nesie e Raban.
12 Mi kulou kokouk gi te nga veis sorvekenan e Raban,
egie kokouk gi te tsorubeit sasavoir.
A kap ka mene a tsana mi kienelei,
a kap ka mei kes."
13 "Bu ngutsugie a malan mi monmon ian ta katsep.

3:4 PSA 51:4 **3:10** PSA 14:1-3; PSA 53:1-3

Bu karamegie a vous ngan mi binit.”
“Bu tinumbu tsotsoi a mon sibu ngutsugie.”
14 “Bu ngutsugie a vous ngan bu namani sinubirei ma
bu namani oengoeng tsak.”
15 “Bu kamegie a lalapus nia kenvamate bu mene.
16 Gi veis nge terie mi bienabas ma mi masitinoiv sibu
korot kokouk gi ta vesingie.
17 Ma gi kap telekiran mi rosaran mi molu.”
18 “Gi kap ko motovan e Raban.”

19 Ma giet telekiran va misa mi Vinuor ta pengan, a vokokotie gie ese gi ta mon i pakien mi Vinuor, terengien va ta mang vabongo gie mi kulou kokouk, ma mi mangmagoso enaenamon kokouk gi ta mang tuir simi vinuor se Raban.
20 Simi vunan kap ka mene ta tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor. Eiekesen mi tsinatsangan mi Vinuor, a me vakatsepa misa mi sinavei tsokor.

Mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban

21 Eiekesen mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban a te tsorubeit vasvas. Ine mi rosar a kap vunan sibu Vinuor, eiekesen mi Vinuor ma bu propet gi vakokoit vasangan ine mi rosar.
22 Mi kulou kokouk gi tsorubeit duis i matan e Raban surie kegi vodovodon tuktuk se Iesu Karisito. Si ken baidendeng e Raban, bu mei kokouk gi venvenioit.
23 Mi kulou kokouk gi te nga tsana mi sinavei tsokor ma kegi tino a kap oit nia vasangan man matvinavaso e Raban.
24 Eiekesen gi oit nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan ken tentoiv ian ta teir tuvuon ngan. Io, gi oit nia tsorubeit duis simi vunan e Karisito Iesu a nga vara ketseketseng nge gie simi sinavei tsokor.
25 E Raban a nga turan e Iesu va ta nga tsorubeit va eie mi tienebeir ni varam terengien va mi kulou gi ta mang suvuon mi vodon ririv si kegi sar sinavei tsokor surie kegi vodovodon tuktuk. E Raban a nga tsana ine nia vasangan va eie a duis simi vunan a nga onvidit nge por vururutie ken aor rarap veie kegi sar sinavei tsokor mi kulou gi ta nga mon muomuo.
26 Ine sibu ra, e Raban a vasangan va eie a duis sien ta vuotongie mi kulou tsokor va egie mi kulou duis surie kegi vodovodon tuktuk se Iesu.
27 Io, mi sana kepineits giet ta oit nia vakam ngan? A kap ka kepineits. Vasa, a oit va giet ta tsorubeit duis ngan mi

3:18 PSA 36:1

sinavei nia vemusurie mi vinuor? A kap oit, eiekesen ngan
mi vodovodon tuktuk mo.
28 Giet tuir simi vienviendon va mi kulou gi ta tsorubeit
duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk, a kap va
ngan mi sinavei nia vemusurie mi vinuor.
29 Vasa, e Raban eie magi Raban mo bu Iuda, ma a kap
va magi Raban bu Kibang? A kap, eie magi Raban buer bu
Kibang.
30 Io, a kes mo mi Raban. Misasien va mi mei vavavaroup
o, kap vavavaroup, e Raban ta vuotongie guor va eguor ba
ka duis surie keguor vodovodon tuktuk.
31 Vasa, ine mi vodovodon tuktuk a me vara sasavoir ngan
mi vinuor? A kap rovoriu! Eiekesen giet vangasie mi vinuor.

4

Ken vodovodon tuktuk e Abaraam

1 Giet ta vakokoit surie mi sana e Abaraam e tubugiet ta
nga vorotan simi tsinatsangan mi vodovodon tuktuk.
2 Sien va e Abaraam a nga tsorubeit duis i matan e Raban
ngan mi sinavei nia vemusurie mi vinuor, va a nga suvuon
ka kepineits nia vakam ngan i matan mi kulou, ma a kap
va i matan e Raban.
3 Mi Pakpak Leong a pevien, “E Abaraam a nga vodovodon
tuktuk se Raban, io, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka
duis.”
4 Io, sien va ka mei ta tsatsang surie lakep, ken voirvoir
a kap va mi tienebeir eiekesen mi voirvoir nian ken
bieneroik.
5 Sien va ka mei ta kap tsatsang nia tsorubeit duis eiekesen
a vodovodon tuktuk se Raban, ine mi mei ta tsorubeit duis
i matan e Raban surie ken vodovodon tuktuk, simi vunan e
Raban a vuotongie mi ka tsokor va eie mi ka duis vemusurie
ken vodovodon tuktuk.
6 E Davit buer a nga vakokoit surie man vavatamaes mi
ka ese e Raban ta nga vuotongie va eie mi ka duis misasien
a kap nga tsana ka kepineits nia suvuon mi vavatamaes.

7 “Mi nires leong segie
ese e Raban ta nga vodon rivie
nge puonongie kegi sar sinavei tsokor.
8 Mi nires leong seie
ese mi Nguts ta kap ba buer tsekerie ken sar tsaka
sinavei.”

4:3 GEN 15:6 **4:8** PSA 32:1,2

9 Ine mi vavatamaes arie segie mi kulou vavavaroup mo?
O, segie buer mi kulou kap vavavaroup? Giet ko pevien, "E
Raban a nga vuotongie e Abaraam va eie mi ka duis surie
ken vodovodon tuktuk."
10 Sisa ine mi kepineits a nga tsorubeit? A nga tsorubeit
i murien ken vinavaroup, o, i muan? A kap nga tsorubeit i
murien eiekesen i muan ken vinavaroup!
11 E Abaraam a nga muna tsorubeit duis surie ken
vodovodon tuktuk sien ta kap ngas nga por vinavaroup. Io,
a nga por vinavaroup nia tourtelekiran va eie mi ka duis.
Surie ine, e Abaraam a nga tsorubeit va eie e tamagie mi
kulou ese gi tate tsorubeit duis surie kegi vodovodon tuktuk
se Raban misasien gi ta kap nga por vinavaroup.
12 Ma e Abaraam eie e taman buer mi kulou vavavaroup
gi ta tino vemusurie mi vienesien mi vodovodon tuktuk ian
e tamagiet e Abaraam ta nga suvuon i muan ta nga por
vinavaroup.
13 E Raban a nga terie ken kinubuits se Abaraam ma simi
tubuon va ta nga terie mi mangmagoso enaenamon segie.
Ine mi kinubuits a kap nga vunan simi vinuor, eiekesen a
nga vunan simi vodovodon tuktuk ian ta nga tsana va e
Abaraam eie mi ka duis.
14 Sien va e Raban a nga terie ken kinubuits se Abaraam
ma simi tubuon surie va gi ta nga vemusurie mi Vinuor, mi
vodovodon tuktuk ma ine mi kinubuits va guor sasavoir.
15 Mi Vinuor a teie terie ken aor rarap e Raban. Sien va a
kap ka vinuor, va a kap ka kepineits nia rong tsak sien.
16 Io, e Raban a terie ken kinubuits surie mi vodovodon
tuktuk mo. A nga teir tuvuon ngan ine mi kinubuits va mi
tubuon kokouk gi ta ba so suvuon. Ma ine mi kinubuits
a kap va simi tubuon e Abaraam mo ese gi ta suvuon
mi Vinuor, eiekesen segie buer ese gi ta vemusurie mi
vienesien ken vodovodon tuktuk e Abaraam. E Abaraam
eie e tamagiet kokouk,
17 malan mi Pakpak Leong ta pevien, "O te nga tsana no
va evoi e taman bu vuna enamon palan." Io, e Abaraam eie
e tamagiet i matan e Raban simi vunan a nga vodovodon
tuktuk se Raban ese ta vatoa bu miensei nge vabatie misa
ta kap ngas nga mon.
18 Misasien a mavev nia vodovodon rorrois surie ine
mi nama, e Abaraam a nga vodovodon tuktuk ma a nga
tsorubeit e tamagie bu vuna enamon palan vemusurie mi
vinavataor simi Pakpak Leong ta pevien, "Mi tubu gi ta
palan beitsak."

4:11 GEN 17:10 **4:13** GEN 17:4-6; 22:17,18 **4:17** GEN 17:5 **4:18** GEN 15:5

19 Ken vodovodon tuktuk e Abaraam a kap nga meur,
misasien eie tate nga komois tsokor te ma ken sar avareit
a te nga oit mi sinangavur kes koboit (100) ma e Sera, ken
vevien a kap nga porpor madar.
20 Io, e Abaraam a kap nga tsupuk rivie ken vodovodon
tuktuk si ken kinubuits e Raban eiekesen ken vodovodon
tuktuk a nga to nge ngeisngeis ma a nga terie mi tietienengei
se Raban.
21 Eie a nga telekiran tuktuk va e Raban a nga oit nia tsang
vaotie misa ta nga kukubuits ngan.
22 Arie mi vunan, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka
duis, malan gi te nga vataro simi Pakpak leong.
23 Io, ine mi vinavataor, a kap va nian mo e Abaraam,
24 eiekesen nia giet kokouk buer, surie e Raban ta so
vuotongie giet va egiet mi kulou duis simi vunan giet
vodovodon tuktuk seie ese ta nga vatoa e Iesu magiet Nguts
simi miensei.
25 E Raban a nga terie e Iesu va ta nga maet surie kegiet
sar sinavei tsokor, ma a nga vatoa simi miensei terengien
va giet ta mang tsorubeit duis i matan.

5

Mi molu ma mi nires

1 Io, sien giet tate nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan
kegiet vodovodon tuktuk, giet te me suvuon mi molu meie
e Raban surie mi sana magiet Nguts e Iesu Karisito ta nga
tsana.
2 Surie kegiet vodovodon tuktuk se Iesu Karisito, e Raban
a nga tengeip vurukude giet ngan e Iesu Karisito i aron ken
tentoiv ivie ine giet tate mon sien. Ma giet res simi vunan
giet suvu vodovodon rorrois va e Raban ta so vosonie giet
ngan man matvinavaso.
3 Ma buer giet res i aron bu vinekikin, simi vunan giet
telekiran va ine bu vinekikin a varatsangie giet nia onvidit.
4 Ine mi sinavei nia onvidit a vabatie mi sinavei nia
tseiptseiprio bu suada vinekikin ma ine mi sinavei a vabatie
mi vodovodon rorrois surie mi vavato.
5 Ma ine mi vodovodon rorrois, a kap oit nia vara aor tsak
nge giet, simi vunan e Raban a nga terie mi Moromoruo
Tamat segiet ma a te me poek soan ken tentoiv sibu arogiet.
6 Sien giet ta kap ngas nga suvu ngeisngeis, e Karisito a
nga me maet surie giet ese giet ta kap mangaran e Raban
simi keipkepide ra duis ngas te e Raban ta nga totoka terie.
7 A ngeisngeis beitsak va ka mei ta maet ken ka mei duis.
Tavakier ka mei nieng vede a oit nia maet ken ka banga
mene.

4:25 ISA 53:4,5

8 Eiekesen e Raban a nga vasangan ken tentoiv nemei
segiet, io, sien giet ta ngas nga tino simi sinavei tsokor, e
Karisito a nga me maet surie giet.
9 Giet te me tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi
daran e Iesu. Ma ine, a tuktuk rovoriu va ta so vatoa giet
sorvekenan ken aor rarap e Raban!
10 Sien giet ta ngas nga matakorot veie e Raban, ken
miensei e Natuon a nga tsana giet va giet ta vedeng meie. Io,
ine, giet te me baser palapalan meie e Raban, ma a tuktuk
rovoriu, e Raban ta ba vatoa giet ngan ken tino e Natuon!
11 A kap va arie mo ian, eiekesen giet resmatan buer surie
mi sana e Raban ta nga tsana ngan magiet Nguts e Iesu
Karisito ese ta nga votsokote giet meie e Raban va giet tate
me baser palapalan meie.

E Adam ma e Karisito

12 Io, mi sinavei tsokor a nga rubukien simi mangmagoso
enaenamon surie mo mi ka kes, ma mi sinavei tsokor a nga
me terie mi miensei. Io, mi miensei a nga beit simi kulou
kokouk simi vunan egie kokouk gi te nga tsana mi sinavei
tsokor.
13 Misasien mi Vinuor ta kap ngas nga beit, mi sinavei
tsokor a te nga mon simi mangmagoso enaenamon. Eieke-
sen kap man ka vinatoreis mi sinavei tsokor simi vunan mi
vinuor a kap nga mon.
14 Eiekesen vakaek sibu ra se Adam beit sibu ra se Moses,
mi miensei a nga vuortie mi kulou kokouk, misasien gi ta
kap nga tsana buer mi sinavei tsokor malan e Adam ta nga
tsana. Ken tino e Adam eie a pua ken tino eie ese va ta ba
nga beit.
15 Eiekesen mi tienebeir kuvu se Raban a kekineits
sorvekenan ken bienebeir e Adam. Ken bienebeir ian mi
ka kes a nga teie terie mi miensei sibu mei palan. Ma ine, a
tuktuk rovoriu va ken tentoiv e Raban ma ken tienebeir ian
ta nga nemei surie ken tentoiv mi ka kes, e Iesu Karisito, ta
pusa mi kulou palan!
16 Ma ken tienebeir e Raban a kekineits sorvekenan mi
vuovuan ken bienebeir e Adam. Ken ni vuor e Raban a nga
terie mi vinatoreis surie mo mi bienebeir kes, eiekesen ken
tienebeir e Raban a me tsana va mi kulou gi ta tsorubeit
duis misasien bu bienebeir a palan.
17 Mi miensei a nga vuortie mi kulou kokouk surie ken
bienebeir mi ka kes. Ma ine, a tuktuk rovoriu va egie ese
gi ta vous ngan ken tentoiv e Raban ma egie ese e Raban
ta tsana va gi ta tsorubeit duis, gi ta to nge tseiptseiprio bu
sinavei tsokor surie mi sana mi Ka kes e Iesu Karisito ta nga
tsana.

18 Io, mi tsinatsangan mi bienebeir kes, a nga teie terie mi
vinatoreis simi kulou kokouk. Eiekesen mi tsinatsangan mi
sinavei duis kes, a nga tsana va mi kulou gi ta tsorubeit duis
i matan e Raban nge terie mi tino simi kulou kokouk.
19 Palan bu mene gi nga tsorubeit bu ka tsokor surie ken
sinavei rong tsak mi ka kes. Eiekesen palan bu mene gi ta
so tsorubeit bu ka duis i matan e Raban surie ken sinavei
nia rorong kalei mi Ka kes.
20 Mi Vinuor a nga beit va ta mang vasangan vasa a leong
ven mi sinavei tsokor. Eiekesen, ivie mi sinavei tsokor ta
vous en, ken tentoiv e Raban ta leong rio ngas te.
21 Io, mi sinavei tsokor a nga vuortie mi kulou ngan mi
miensei. Eiekesen, ken tentoiv e Raban a vuor nia tsana
va gi ta tsorubeit duis surie mi sana e Iesu Karisito magiet
Nguts tate nga tsana. Arie mi vunan giet ta so suvuon mi
tino rovoriu.

6

Mi ngesengesien mi miensei a te nga tsereiv

1 Vasa giet ta oit nia pevien? Giet ta munu tsana mi sinavei
tsokor terengien va mi tentoiv ta mang leong?
2 A kap rovoriu! Giet te nga maet sorvekenan mi sinavei
tsokor, ma surie misa va giet tate buer tino vemusurie?
3 Nga telekiran va egiet kokouk giet te nga por sinusuruiv
nia mesei meie e Karisito Iesu, simi ra giet tate nga por
sinusuruiv nia tsok meie.
4 Sien giet ta nga por sinusuruiv, giet te nga maet ma gi
te nga puonongie giet meie e Karisito, terengien va giet ta
mang suvuon mi tino vour malan mo mi Tam ta nga vatoa e
Karisito simi miensei ngan mi ngesengesien ian ta tsiroup.
5 Sien va giet tate nga tsok se Karisito si ken miensei, giet
ta so to muerengei malan eie ta nga to muerengei.
6 Giet te telekiran va kegiet sinavei kebeir ni tino a te
nga tekiu meie e Karisito simi koitskoits nia vaton mi
ngesengesien mi sinavei tsokor si kegiet tino ma giet ta kap
ba buer tsorubeit petspets simi sinavei tsokor.
7 Simi vunan egie ese gi tate nga maet, gi te ketseketseng
simi sinavei tsokor.
8 Io, simi vunan giet te nga maet meie e Karisito, giet
vodovodon tuktuk va giet ta ba so to meie.
9 Giet telekiran va e Karisito ta kap ba buer maet simi
vunan a te nga to muerengei simi miensei. Ma mi miensei
a kap ba buer oit nia vuortie.
10 Sien e Karisito ta nga maet, a nga maet vekes surie bu
sinavei tsokor kokouk te. Eiekesen, mi tino ta tino ngan, a
tino pats meie ngan e Raban.

11 Simi rosar kes mo, nga ta ngas vodon surie nga kesenga
va nga te maet sorvekenan mi sinavei tsokor, eiekesen, ine,
nga te me tino pats meie e Raban simi vunan nga te tsok se
Karisito Iesu.
12 Io, kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsokor ta vuortie
mi kurikuringa, ma kian va nga ta tor vemusurie mi lalaron
simi pirpir.
13 Kian va nga ta sunuir va ka karton mi kurikuringa
ta tsana mi sinavei tsokor malan bu kepineits tsatsatsang
nia tsana bu sinavei ian ta kap duis. Eiekesen nga ta
ngas terie bu kurikuringa se Raban malan mi ka ta tino
muerengei simi miensei ma nga ta ngas terie bu karton mi
kurikuringa se Raban malan bu kepineits tsatsatsang nia
tsana mi sinavei ian ta duis.
14 Kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsokor ta vuortie
nga simi vunan nga kap mon i pakien mi vinuor eiekesen i
pakien mi tentoiv.

Mi petspets simi sinavei duis

15 Io, giet kap mon i pakien mi vinuor eiekesen i pakien mi
tentoiv. Ma vasa, a kalei va giet ta tsana mi sinavei tsokor?
A kap rovoriu!
16 Nga telekiran va nga ta tsorubeit petspets simi mei ese
nga ta sunuir nia rorong sien. Nga oit nia sunuir nia rorong
simi sinavei tsokor ian ta teie terie mi miensei. O, nga oit nia
sunuir nia rorong se Raban ese ta tsana va nga ta tsorubeit
duis.
17 Eiekesen o vuot kalei se Raban. Vourvour nga te nga
petspets simi sinavei tsokor, eiekesen ine, ngan bu aronga
kokouk, nga te vemusurie bu vinasengei e Raban ta nga
terie i naparimanga.
18 E Raban a nga vara ketseketseng nge nga sorvekenan
mi sinavei tsokor, ma nga te tsorubeit petspets simi sinavei
duis e Raban ta resen.
19 O vokokotie ine bu suada nama puppuo vemusurie
kegiet mienagos ine sibu ra simi vunan bu vinavinadodonga
a poitpoit. Vourvour, nga nga sunuir va bu karton mi
kurikuringa ta tsorubeit petspets simi sinavei tetteririv ma
simi sinavei nia but vuturungie mi vinuor. Eiekesen ine,
nga ta ngas sunuir va bu karton mi kurikuringa ta tsorubeit
petspets simi sinavei duis terengien va kenga sar tino ta
mang tsorubeit tamat.
20 Sien nga ta nga mon petspets simi sinavei tsokor, nga
kap nga suvuon kenga ka baitutuir nia tsana mi sana e
Raban ta resen.
21 Mi sana kienelei nga nga suvuon sibu kepineits nga ta
nga ko tsana? Ian bu kepineits nga ta nga ko tsana, gi teie

teir mienengeir, ma bu vuovuan ian bu kepineits arie mi
miensei!
22 Eiekesen, ine, nga te ketseketseng sorvekenan mi
sinavei tsokor nge tsorubeit petspets se Raban. Ma ine mi
suada mienagos, ta vara tamat nge nga. Ma mi vuovan arie
mi tino rovoriu.
23 Man voirvoir mi sinavei tsokor eie mi miensei mo,
eiekesen mi tienebeir kovuni se Raban eie mi tino rovoriu
ian ta vunan se Karisito Iesu magiet Nguts.

7

Mi nama puppuo simi mienagos ni rei

1 Bu kasiung, nga te telekire vititirie surie mi vinuor va
mi vinuor a oit nia vuortie mi kulou sien gi ta ngas to.
2 O ta pua malan ine, mi vevien rei eie a mon i pakien ken
labeit vemusurie mi vinuor simi mienagos ni rei, eiekesen,
sien va ken labeit a maet, eie a te ketseketseng simi vinuor
simi mienagos ni rei.
3 Io, sien va ken labeit a ngas to ma eie a te buer reie ka ka
mene, ine mi vevien a tsana mi sinavei ni rei puer, eiekesen
sien va ken labeit a te maet, ine mi vevien a te ketseketseng
simi vinuor simi mienagos ni rei, ma sien va a te buer reie
ka ka mene, eie a kap tsana mi sinavei ni rei puer.
4 Io, bu kasiung, enga buer nga te nga maet simi vinuor
simi vunan enga bu karton mi kurikurien e Karisito. Ma
enga seie ese ian ta nga to muerengei simi miensei. Surie
ine, nga oit nia vabatie mi banga sinavinga rakot se Raban.
5 Sien giet ta nga tino vemusurie mi lalaron simi pirpir,
mi Vinuor a nga tsuok voturie bu tsaka lalaron. Ma ian bu
tsaka lalaron, gi nga tsatsang sibu karton mi kurikurigiet
nia vabatie mi vuovuo ian va ta teie terie mi miensei.
6 Eiekesen ine, giet te ketseketseng simi Vinuor simi vunan
giet te nga maet sorvekenan bu kepineits ian ta nga ko
visie giet. Ma giet te oit nia tsatsang vemusurie mi rosaran
vour mi Moromoruo, ma a kap va mi rosaran kebeir mi
vinavataor simi Vinuor.

Mi vinevineken meie mi sinavei tsokor

7 Ma vasa giet ta oit nia pevien? Mi vinuor eie mi sinavei
tsokor? A kap rovoriu! A tuktuk, sien va a kap ka vinuor, va
o kap nga oit nia telekiran mi sinavei tsokor. O kap nga oit
nia telekiran va misa mi sinavei nia aroie sien va mi vinuor
a kap nga pevien, “Kian va e ta aroie.”
8 Eiekesen mi sinavei tsokor a nga tsatsang i aron ine mi
vuna vinuor nge vakinebatie bu suasuada sinavei nia aroie i
aroung. Sien va kap ka vinuor, mi sinavei tsokor a te mesei.

7:7 EXO 20:17; DEU 5:21

9 Sien o ta kap ngas nga telekiran mi Vinuor, o nga to.
Eiekesen sien mi vuna vinuor ta nga beit, mi sinavei tsokor
a nga to ma o te nga maet.
10 O nga vodon va mi vuna vinuor ta me terie mi tino,
eiekesen a si nga me terie mi miensei seou.
11 Mi sinavei tsokor a nga me tsatsang ka i aron mi
vuna vinuor nge bitie iou ma ngan mi vuna vinuor a nga
kenvamate iou.
12 Io, mi Vinuor a tamat, ma mi vuna vinuor a tamat ma
a duis nge kalei.
13 Vasa, ian mi kepineits ta kalei a vabatie mi miensei
seou? A kap rovoriu! Eiekesen mi sinavei tsokor a tsatsang
ka i aron mi sana ta kalei nge vabatie mi miensei seou,
terengien va mi sinavei tsokor ta mang tsorubeit vasvas va
eie ngas mi sinavei tsokor. Io, mi tsinatsangan mi vuna
vinuor a te me vasange vuruvan vasa a tsokor ven ine mi
sinavei tsokor.
14 Giet telekiran va mi vinuor eie mi kepineits a mo-
romoruo, eiekesen eou mi ka simi pirpir ma o tsorubeit
petspets simi sinavei tsokor.
15 O kap katsep simi sa va o ko tsana. Misa o ta lalaro tsana
o kap tsana eiekesen o si tsana misa o ta mugumitsan.
16 Sien va o ta tsana misa o ta kap lalaro tsana, a vasangan
va o aor kes ngan mi vinuor va eie a kalei.
17 Io, ine, a kap va eou o tsana ine, eiekesen mi sinavei
tsokor mo ian ta mon i aroung.
18 O telekiran va kap ka banga kepineits a mon ine si kong
tino simi pirpir. Kong lalaron nia tsana mi kienelei, eiekesen
o kap oit nia tsang vaotie.
19 Mi sana ta kalei o ta lalaron nia tsana, o kap tsana,
eiekesen o si tsana mi sana ta tsokor ian o ta kap lalaron
nia tsana.
20 Ma sien va o tsana misa o ta kap lalaron nia tsana, a
kap va eou o tsana ine, eiekesen mi sinavei tsokor ian ta
mon i aroung.
21 Io, o me vorotan va mi rosaran mi tino a malan ine. O
lalaro tsana mi banga sinavei eiekesen mi tsaka sinavei a
mon meie iou.
22 Simi aroung, o ko resen ken vinuor e Raban.
23 Eiekesen o pare mi vinuor mene a tsatsang i kotubuon
bu karton mi kurikuriung. Ine mi vinuor a veveken meie
mi vinuor ian mi vinavinadodoung ta aor kes ngan. Ma
a tsana iou va mi ka tsatsang vinatoreis simi vinuor simi
sinavei tsokor ta mon sibu kartoung.
24 O lavei! Eou mi masitinoiv. Ese ta so vatoa eou ine simi
kuirkuir ian va ta mesei?
25 O vuot kalei se Raban surie e Iesu Karisito magiet Nguts!

Io, simi vinavinadodoung, o vemusurie ken vinuor e Raban, eiekesen si kong tino simi pirpir, o si vemusurie mi vinuor simi sinavei tsokor.

8

Mi tino ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat

1 Io, egie ese gi ta tsok se Karisito Iesu, gi ta kap ba buer suvuon ka vinatoreis.
2 Simi vunan, ngan e Karisito Iesu, mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat ian ta terie mi tino, a nga vara ketseketseng nge nga simi ngesengesien mi sinavei tsokor ma mi miensei.
3 Mi Vinuor se Moses a kap nga oit nia tsana ine, simi vunan mi tino simi pirpir a nga vara bileits ngan. Eiekesen e Raban a nga tsana malan ine. A nga turan e Natuon kesen va ta nga me tsorubeit ka malan va eie mi mei tsokor ma va ta nga me tsorubeit mi tienebeir nia varam rivie kegiet sar sinavei tsokor. Io, ine simi rosar, e Raban a nga votorosie kegi sinavei tsokor mi kuoluon ine mi kaber,
4 terengien va misa mi vinuor ta lalaron va giet ta ngas tsana, ta mang me tsorubeit tuktuk si kegiet tino, io, giet ko vemusurie mi lalaron simi Moromoruo Tamat, a kap va mi lalaron simi pirpir.
5 Egie ese gi ta tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, kegi sar vienviendon gi vokotserie sibu kepineits mo simi pirpir. Eiekesen egie ese gi ta tino vemusurie mi lalaron simi Moromoruo Tamat, kegi sar vienviendon gi vokotserie sibu kepineits mo simi Moromoruo Tamat.
6 Mi vienviendon ian ta vokotserie sibu kepineits simi pirpir, arie mi miensei, eiekesen mi vienviendon ian ta vokotserie sibu kepineits simi Moromoruo Tamat, arie mi tino ma mi molu.
7 Simi vunan egie ese gi ta vokotserie sibu kepineits simi pirpir, gi matakorot veie e Raban. Gi kap tor surie ken sar vinuor e Raban, ma a tuktuk, gi kap oit nia tor surie.
8 Ma egie ese gi ta vemusurie mi lalaron simi pirpir, gi kap oit nia varese e Raban.
9 A kap va mi lalaron simi pirpir a vuortie nga, eiekesen sien va mi Morumoruan e Raban ta mon sibu aronga, mi Morumoruan ta vuortie nga. Sien va ka mene a kap suvuon mi Morumoruan e Karisito, eie kap va se Karisito.
10 Sien va e Karisito a mon senga, misasien va bu piripiringa ta so maet surie mi sinavei tsokor, bu morumoruanga ta tino simi vunan nga te tsorubeit duis i matan e Raban.

11 Sien va mi Morumoruan e Raban ese ta nga vatoa e
Iesu simi miensei va ta tino i aronga, eie ese ta nga vatoa e
Karisito simi miensei, ta terie buer mi tino sibu piripiringa
ian va ta maet. Eie ta tsana ine ngan mi Morumoruan ta
tino i aronga.
12 Io, bu kasiung, giet suvu tsientsang va giet ta ngas tsana,
eiekesen kap va giet ta tino vemusurie ngan mi lalaron simi
pirpir.
13 Sien va nga ta tino vemusurie mi lalaron simi pirpir,
nga ta so maet, eiekesen sien va nga ta kenvamate bu
tsinatsangan mi pirpir ngan mi kuilkuil simi Moromoruo
Tamat, nga ta so tino.
14 Egie ese mi Morumoruan e Raban ta muonge gie, egie
bu natuon e Raban.
15 Enga nga kap suvuon mi moromoruo ian ta vara
petspets nge nga ma ian ta vamatuo nga, eiekesen nga
suvuon mi moromoruo ian ta tour nout nge nga. Ma, ngan
ine mi moromoruo, giet ko vuot pevien, “Abba! Tama!”
16 Mi Moromoruo Tamat eie kesen a me vutuir vasangan
simi morumoruagiet va egiet bu natuon e Raban.
17 Sien va ta malan, giet ta so suvu sinsuv simi Tam buer.
Egiet meie e Karisito giet ta so suvu sinsuv se Raban. A
tuktuk, sien va giet ta suvu vinekikin meie e Karisito, giet
ta so suvu tietienengei meie buer.

Mi matvinavaso ian va ta ba beit

18 O telekiran va bu vinekikin ine sibu ra a kap kalei oit nia
pua meie mi matvinavaso ian va ta ba so tsorubeit vasvas
segiet.
19 Mi vinagoso a mat petspets nge rorois nia pare va e
Raban ta so vutuir vasangan bu natuon.
20 Mi vinagoso a kap nga oit nia tsang vaotie ken vuna
vienviendon e Raban, a kap va vemusurie ken lalaron
kesen, eiekesen vemusurie ken lalaron e Raban.
21 Misasien va ta malan ine, mi vinagoso a vodon rorrois
va ta ba so ketseketseng si ken tsientsang petspets simi
miensei ma ta so tuir pats meie bu natuon e Raban si magi
matvinavaso.
22 Io, giet telekiran va, tuir oit ine, mi vinagoso a ngas
meririeng ngan mi vinavasor malan mi vevien ta papan
madar.
23 Ma a kap va mi vinagoso mo, eiekesen egiet ese giet
ta suvuon mi Moromoruo Tamat malan va mi tsiktsik eor,
egiet buer giet meririeng ngan mi vinavasor eiekesen giet

8:15 Abba - mi namani Iburu ma man vuevue va Tama

rorrois ngan mi nires leong va e Raban ta tour natuon nge giet, ma ta vara ketseketseng ngan bu piripirigiet.

24 Io, surie ine mi vodovodon rorrois, giet nga suvu vavato. Eie ese tate pare misa ta nga ko vodovodon rorrois surie, eie a kap ba pinat nia vodovodon rorrois surie te buer.

25 Eiekesen sien va giet ta vodovodon rorrois surie misa giet ta kap ngas pare, giet ta ngas onvidit nge rorrois ngan mi mat petspets.

26 Simi rosar kes mo, mi Moromoruo Tamat buer a ko kulie giet sien va giet ta kap oit ngeisngeis. Giet kap telekiran vasa giet ta no ven, eiekesen mi Moromoruo Tamat ngas te a ko no surie giet ngan ken aor masitinoiv kokouk ian simi sinavei ta kap ka nama a oit nia vuot pats meie ngan.

27 Ma e Raban ese ta ko deng tseptseperie bu arogiet kokouk, a telekiran ken vienviendon mi Moromoruo Tamat, simi vunan mi Moromoruo Tamat a ko no ngeisngeis vemusurie ken lalaron e Raban surie giet mi kuoluon.

Mi tino nia tseiptseiprio bu kepineits kokouk

28 Giet telekiran va e Raban a tsana bu kepineits kokouk va gi ta tsatsang kokouk nia vabatie magi kienelei mi kulou gi ta lalaron beitsak e Raban. Ine mi kulou arie egie ese e Raban ta nga vile gie vemusurie ken vuna vienviendon.

29 E Raban a nga muna telekiran ngas te mi kuoluon ma a nga muna tov vuturungie va gi ta tsorubeit malan e Natuon, terengien va e Natuon ta mang tsorubeit mi muariem sibu kasien.

30 Ma egie ese e Raban ta nga muna tov vuturungie nia vile gie, a nga vile gie nge vuotongie gie va egie mi kulou duis. Ma ine mi kulou duis, a nga vosonie gie ngan man matvinavaso.

31 Ma vasa giet ta pevien ngan ine bu kepineits? Sien va e Raban segiet, ese ta oit nia oge giet?

32 E Raban a kap nga ruit ngan e Natuon, eiekesen a nga terie nia giet kokouk. Ine a nga vutuir vasangan va a oit buer nia tabarie giet tuvuon ngan bu suada kepineits kokouk.

33 Ese a oit nia vepitsie giet sien e Raban a te nga vile giet va egiet mi kuoluon? E Raban eie ngas te a nga vuotongie giet va egiet mi kulou duis.

34 Ma ese a oit nia votorosie giet? A kap ka mei, simi vunan e Karisito Iesu a nga maet ma a nga to muerengei ma ine a mogos simi bienangaev suv se Raban ma buer a no surie giet.

35 Ese a oit nia vurik rivie giet si ken tentoiv e Karisito?
Bu tsienakor leong? o, bu putu? o, bu vinekikin? o, mi se?
o, mi mienagos sinaortsak? o, bu bienabas? o, bu kiden?
36 Ine a kokouk meie misa mi Pakpak Leong ta pengan,

"Surie no, gei ko munu suoeie bu bienabas sibu ra.
Gei malan mi sipsip gi ta visi kenvamate."

37 Eiekesen, a kap. Ine sibu kepineits kokouk, giet te nga
tseiptseiprio vuruva gie ngan e Karisito ese ta nga tovie giet.
38 O vodovodon tuktuk va bu kepineits malan mi miensei,
o, mi tino, o, bu angelo, o, bu tsaka moromoruo, o, egie sibu
ra vere, o, sibu ra ian va gi ta beit, o, bu ngeisngeis
39 o, mi enamon die i kur o, mi mendien mi kaber, o bu
kepineits mene simi vinagoso, gi kap oit nia vurik rivie giet
si ken tentoiv e Raban simi vunan giet te tsok se Karisito
Iesu magiet Nguts.

9

Ken vivviel e Raban sibu Israel

1 O vokokotie mi tuktuk simi vunan eou se Karisito. O kap
bit. Kong baivinakier meie mi Moromoruo Tamat guor vara
tuktuk ngan va
2 o suvuon mi aor tsak leong ma a munu ta mi aroung
3 surie kong sar nama kes. A oit va o ta mon i pakien mi
sinubirei nge tampaek sorvekenan e Karisito sien va ine ta
kulie bu patsoung va gi ta suvu vavato.
4 Egie mi kulu Israel. Ma e Raban a nga tour natuon nge
gie ma a nga vasangan segie man matvinavaso. Ma a nga
tsana ken sar kinubuits meie gie nge teir vunie nge gie mi
Vinuor, ma gi suvuon mi duis nia rengeir simi Vona rengeir
leong meie bu vakavakariem se Raban.
5 Egie bu tubuon mi kulou asna. Ma e Karisito a nga
tubunie gie vemusurie mi dar. Ma eie mi Raban ese ta
vuortie bu kepineits kokouk. Mi tietienengei ta rakot seie
sibu ra bu ra! Amen.
6 O kap pevien va e Raban a kap nga tsang vaotie ken
nama, simi vunan a kap va egie kokouk bu Israel egie bu
Israel tuktuk.
7 Ma a kap va bu tubuon kokouk e Abaraam, egie bu
natuon tuktuk. E Raban a nga kukubuits meie ngan e
Abaraam malan mi Pakpak Leong ta pevien, "Mi tubu ta
kovuni se Isak."
8 Ine a malan ine, a kap va bu tubuon kokouk e Abaraam
vemusurie mi daran, egie bu natuon e Raban eiekesen bu

8:36 PSA 44:22 **9:7** GEN 21:12

natuon gi ta beit vemusurie ken kinubuits e Raban, arie egie
bu natuon e Abaraam.
9 Ine arie misa ine mi kinubuits ta pevien, “Simi ra malan
ine simi avareit ian, o ta muerengei ma e Sera ta suvuon ka
madar tamat.”
10 Ma mi namani vakavakariem a nga beit buer se Rebeka
sien tate nga kour ngan ba ruoruo simi tam kes, e tubugiet
e Isak.
11-12 I muan e Rebeka ta nga kava ba ruoruo ma i muan
guor ta kap ngas nga tsana ka sinavei kalei o, tsokor, e
Raban a nga pevien se Rebeka, “Mi muariem ta tsatsang se
kesen lili.” Ine a vasangan va e Raban a ko viviel vemusurie
ken vienviendon kesen, a kap va vemusurie mi vuovuan mi
tsinatsangan.
13 Arie mi vunan mi Pakpak Leong ta pevien, “O tovie e
Iakop eiekesen o karto e Esau.”
14 Vasa, giet oit nia pevien? Mi sinavien e Raban a kap
duis, nge? A kap rovoriu!
15 Simi vunan a nga oeng se Moses,

“O ta vasangan kong aor molous simi mei o ta lalaro
vasangan kong aor molous sien,
ma o ta vasangan kong tentoiv simi mei o ta lalaro
vasangan kong tentoiv sien.”

16 Ken vakavakariem e Raban a kap vunan si kegi lalaron
mi kulou o, simi tsinatsangagie, eiekesen a vunan si ken aor
molous.
17 Io, simi Pakpak Leong e Raban a nga pevien se Parao, “O
nga tsuok voturie no, terengien va o ta mang tsatsang nge
no nia vasangan mi ngisingisiung, ma mi asoung ta mang
rorongovei simi kaber kokouk.”
18 Io, e Raban a ko vasangan ken aor molous simi mei
vemusurie ken lalaron, ma a ko vara aor teng ngan mi mei
vemusurie ken lalaron.
19 Ka mei senga ta oit nia vereie iou, “Surie misa e Raban
a ngas vorotan bu bienebeir segiet? Kap ka mene a oit nia
suereren ken lalaron.”
20 Madar! E vodon va evoi ese va e ta vuvurisei veie e
Raban? Vasa, mi bua pier a oit nia pevien simi tunumar,
“Surie misa e ta toik malan nge iou ine?”
21 Sien mi tunumar ta tokie bu koi ngan simi bua pier kes,
vasa, a kap suvu duis va ta tokie mi koi nian mi tsientsang
ian ta potokivout ma mi koi mene nian mi tsientsang ian ta
kap potokivout?

9:9 GEN 18:10 **9:11-12** GEN 25:23 **9:13** MAL 1:2,3 **9:15** EXO 33:19
9:17 EXO 9:16 **9:20** ISA 29:16; 45:9

22 Io, e Raban a nga lalaron nia vasangan ken aor rarap ma
mi ngesengesien. Eiekesen a nga onvidit nge por vururutie
ken aor rarap veie gie ese gi ta sogove mi miensei ma ken
aor rarap.
23 Ma a nga lalaron buer nia vasangan man matvinavaso
ian ta tsiroup simi kulou kegi tino ta sogove ken aor
molous, egie ese ta nga muna vile gie va gi ta suv si man
matvinavaso.
24 Arie egiet ine mi kulou, ese ta nga viel tsana giet i
kotubuon bu Iuda ma i kotubuon buer bu Kibang,
25 malan mo e Raban ta nga vorotsoruo ine mi nama i
ngutsuon e Osea,

"Egie ese a kap va mi kuloung,
o ta vuotongie gie va mi kuloung.
Ma o ta tovie gie
ese o ta kap nga muna tovie gie.

26 Ma

"Vourvour, a nga oeng segie,
'Enga a kap va mi kuloung.'
Eiekesen, ine, eie ta oeng segie,
'Enga bu natuon e Raban ta tino.' "

27 Surie bu Israel, e Isaia a nga koup pevien,

"Misasien mi aesaes simi kuoluon i Israel ta palan malan
bu pide koen,
ka ba mei mo segie, gi ta suvuon mi vavato.
28 Mi Nguts ta lalapus nge vaton vititirie ken namani vuor i
popon mi kaber."

29 Ine a malan mo e Isaia tate nga muna pengan,

"Sien va mi Nguts ngeisngeis beitsak a kap nga vatoa ka ba
mei simi tubugiet,
va giet te tsorubeit malan mi kuoluon i Sodom ma i
Gomora."

A kap kegi ka vodovodon tuktuk bu Israel

30 Vasa giet ta oit nia pevien? Bu Kibang ese gi ta kap nga
vengeis nia tino simi sinavei duis, e Raban a nga vuotongie
gie va egie mi kulou duis surie kegi vodovodon tuktuk.

9:25 HOS 2:23 **9:26** HOS 1:10 **9:27** ISA 10:22,23 **9:29** ISA 1:9

31 Eiekesen bu Israel ese gi ta nga vengeis nia tino
vemusurie mi vinuor nia tsorubeit duis, gi kap nga tsang
vaotie.
32 Surie misa? Simi vunan gi kap nga vengeis nia tino
ngan mi vodovodon tuktuk, eiekesen gi si nga vengeis nia
vemusurie mo mi Vinuor. Ma gi nga tsuomtsuom nge gie
ine simi vunavout nia tsuotsuobakei.
33 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Pare, o vuturungie mi vunavout nia tsuotsuobakei i Sion
ma mi vunavout leong nia tsana gie va gi ta kor,
ma eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta kap oit va ta
mengemengeir."

10

1 Bu kasiung, mi aroung a ta surie bu Israel ma o ko no
rakot se Raban surie gie va gi ta suvuon mi vavato.
2 O oeng tuktuk senga, ine mi kulou gi te teir punutan
kegi tino se Raban eiekesen gi kap telekire vititirie vasa gi
ta ngas tino ven.
3 Gi nga vodon sasavoir ngan mi saran mi sinavei nia
tsorubeit duis i matan e Raban ma gi nga vabatie kegi rosar
kesegie. Ma gi kap nga tor surie mi sinavien e Raban nia
vara duis ngan mi kulou.
4 Mi tsinatsangan mi vinuor a te me voto se Karisito. Ma
eie ese ta vodovodon tuktuk se Karisito, eie ta tsorubeit duis
i matan e Raban.
5 E Moses a nga vavataor surie ine mi sinavei malan ine,
'Eie ese ta tor surie bu vinuor nia tsorubeit duis i matan e
Raban, eie ta ngas tino ngan bu vinuor kokouk.'
6 Eiekesen mi kulou gi ta nga tsorubeit duis i matan e
Raban ngan mi vodovodon tuktuk, gi ta kap virei, "Ese ta
kien i kur simi rangit nia ra kerie e Iesu peuk ine i keim?"
7 Ma gi ta kap virei buer, "Ese ta peuk simi mendien
mi korot sibu miensei? (nia ra kir muerngan e Iesu simi
miensei.)"
8 Eiekesen gi ta pevien, "Mi nama a mon meie nga. A
mon sibu ngutsunga ma sibu aronga." Ine mi nama surie
mi vodovodon tuktuk arie misa gei vavatei ngan.
9 Sien va nga ta vakokoit katsep ngan bu ngutsunga va e
Iesu eie mi Nguts ma nga vodovodon tuktuk sibu aronga va
e Raban a nga vatoa simi miensei, e Raban ta so vatoa nga.
10 Surie kegiet vodovodon tuktuk ngan bu arogiet kokouk,
giet me tsorubeit duis i matan e Raban ma surie kegiet

9:33 ISA 28:16 **10:5** LEV 18:5 **10:6** DEU 30:12-14

vinakokoit katsep ngan bu ngutsugiet, giet me suvuon mi vavato.
11 Simi vunan mi Pakpak Leong a pevien, “Egie ese gi ta vodovodon tuktuk seie gi ta kap ba buer mengemengeir.”
12 A kap ka kepineits ian ta kekineits i kotubuon bu Iuda ma bu Kibang. Magi Nguts eie a kes mo ma a ko vosuvu vunie nge gie ngan bu vavatamaes sibu mei kokouk ese gi ta no rakot seie.
13 Simi vunan “egie kokouk ese gi ta no rakot simi Nguts, gi ta suvuon mi vavato.”

14 Vasa gi ta oit nia no ven rakot simi Nguts, sien va gi kap vodovodon tuktuk sien? Ma vasa gi ta oit nia vodovodon tuktuk ven seie, sien va gi kap nga rongomie man vinavatei. Ma vasa gi ta oit nia rongomie ven, sien va a kap ka mei a me vavatei ngan segie.
15 Ma vasa gi ta oit nia vavatei ven, sien va mi Nguts a kap tura gie? Malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Bu kamegie mi kulou gi ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei a mata tietienengei!”

16 Eiekesen a kap va egie kokouk gi nga tor surie mi Banga Vinavatei. E Isaia a nga pevien, “Mi Nguts! Ese a nga vodovodon tuktuk si kegei vinavatei?”
17 Io, mi vodovodon tuktuk a tsorubeit sien giet ta rongomie man Banga Vinavatei e Karisito.
18 Eiekesen, vasa, gi kap ngas nga rongomie? A kap, gi te nga rongomie. Mi Pakpak Leong a pevien,

“Bu inagie, a rorongovei simi kaber kokouk.
Ma mi namanigie, a rorongovei oit si man votovoto mi mangmagoso enaenamon.”

19 Ma vasa, bu Israel gi kap nga katsep? A kap, gi te nga katsep. Vourvour te, e Moses a nga pevien,

“O ta vara ngunguts nge nga surie mi kulou ese kap va kong kulou.
O ta vara aor rarap nge nga ngan mi kulou be.

20 Ma e Isaia a nga suvu aor ngeisngeis nge pevien,

“Mi kulou gi ta kap nga nesie iou, gi nga neis vorota iou.
O nga tsorubeit vasvas segie ese gi ta kap nga vovosurei nge eou.”

10:11 ISA 28:16 **10:13** JOL 2:32 **10:15** ISA 52:7 **10:16** ISA 53:1 **10:18** PSA 19:4 **10:19** DEU 32:21 **10:20** ISA 65:1

21 Eiekesen surie gie bu Israel a nga pevien,

“I aron mi ra pu o parsie riem vunie gie
ine mi kulou rong tsak ma mi kulou aor teng.”

11

Ken tentoiv e Raban sibu Israel

1 Ma o ta virei, e Raban a nga murien veie mi kuoluon?
A kap rovoriu! Eou buer mi kangi Israel, mi tubuon e
Abaraam, kovuni simi matabu se Beniamin.
2 E Raban a kap nga murien veie mi kuoluon egie ese
a te nga vile gie. Nga telekiran misa mi Pakpak Leong ta
vokokotie surie e Elia sien ta nga oge e Raban surie bu Israel
malan ne,
3 “Mi Nguts, gi te kenvamate ke sar propet ma gi te
vatsarerie bu korot nia tu tienebeir rakot sevoi. Eou
keseung mo o te to, ma gi lalaro kenvamate iou buer.”
4 Eiekesen e Raban a nga kuil nama sien, “O te nga teir
kakentsan va keoung bu sinangavur mi napaririem pouts
luo soloba (mi 7,000) mi kulou ese gi ta kap nga rangarie e
Baal.”
5 Io, ine sibu ra buer, e Raban a te viel tsana ken puk
gargar lili ngan ken tentoiv.
6 Ken vivviel a vunan si ken tentoiv mo, a kap va a vunan
simi tsientsang. Sien va a vunan simi tsientsang, ken tentoiv
a te me sasavoir.
7 Io, bu Israel gi kap nga neis vorotan misa gi ta nga
nesie, eiekesen ken puk gargar lili ta nga vile gie, gi nga
neis vorotan. Ma egie ese gi ta kap mon si ken vivviel, e
Raban a nga vara aor teng nge gie,
8 malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“E Raban a nga vamoge bu morumoruagie
terengien va bu katsomatagie gi ta kap mang oit nia
dedeng
ma bu tateringagie gi ta kap mang oit nia rorong,
tuir oit ine sibu ra.”

9 Ma e Davit a nga pevien,

“A kalei va kegi sar nginou, ta tsorubeit riok nia on segie,
ma mi kepineits nia tsuotsuobakei segie ma mi kepineits
nia teir vinatoreis segie.
10 Ma a kalei va bu katsomatagie ta ngingi terengien va gi
ta kap mang dedeng,

10:21 ISA 65:2 **11:3** 1KI 19:10,14 **11:4** 1KI 19:18 **11:8** DEU 29:4; ISA 29:10

ma va gi ta mang keilkeilgo rovoriu ngan kegi sinor.”

E Raban ta vatoa bu Kibang

11 Ma o ta buer virei. Vasa, bu Iuda gi nga tsuomtsuom
nge kor tsokor te? A kap rovoriu! Eiekesen, surie kegi sar
sinavei tsokor, mi vavato a te beit sibu Kibang, ma ine a
tsana va bu Iuda gi ta ngungutsuo gie.
12 Eiekesen, kegi sar sinavei tsokor bu Iuda a teie terie mi
vavatamaes leong simi mangmagoso enaenamon, ma kegi
kinor simi vodovodon tuktuk a teie terie mi vavatamaes
leong sibu Kibang. Sien va ta malan, sien va bu Iuda kokouk
gi ta muerengei nemei se Raban, ine ta oit nia teie terie
mi vavatamaes leong beitsak te va ta pusa mi mangmagoso
enaenamon kokouk.
13 O vakokoit senga bu Kibang. Simi vunan eou mi aposol
rakot senga, o vodon veleongtie ine kong tsientsang.
14 Tavakier, o ta mang oit nia tsana kong kulou va gi ta
ngungutsuo bu Kibang, terengien va kavo mei segie gi ta
mang suvu vavato.
15 Sien e Raban ta nga matokeran bu Iuda, ine a nga teie
terie mi ni vedeng i kotubuon mi mangmagoso enaenamon
meie e Raban. Ma vasa ta mat ven sien va e Raban ta
kir muerngagie? Ta mat malan mi tino mumuerengei sibu
tamat miensei.
16 Sien va ka puk simi bua plaua gi ta terie se Raban a
tamat, io, ine mi bua plaua pu buer a tamat. Sien va mi
buon mi ei a tamat, io, bu rakarakan buer a tamat.
17 Enga nga malan bu rakaraka oliv tso. Gi te nga votsok
terie nga simi oliv tavanuo simi korot ivie bu rakarakan gi
te nga kor en. Enga bu rakarakan, nga to matda kalei simi
buon ine mi oliv tavanuo.
18 Io, kian va nga ta vakam matan ine bu rakaraka oliv gi
tate nga tar tomekan. Vodonomie ine! Nga kap tabarie mi
buon, eiekesen mi buon a tabarie nga.
19 Nga ta oit nia pevien, “Gi nga tar tomekan ine bu
rakrak, terengien va gi ta mang votsok terie gei.”
20 A tuktuk. Gi nga tar tomeka gie simi vunan gi kap
nga vodovodon tuktuk, eiekesen enga nga me tsok surie mo
kenga vodovodon tuktuk. Kian va nga ta vakam, eiekesen
nga ta ngas motou,
21 simi vunan, sien va e Raban a nga tar tomekan bu
rakarakan mi oliv tavanuo, eie ta oit buer nia tar tomeka
nga.
22 Io, nga ta ngas vodonomie ken sinavei nia kalei ngan
bu mei ma ken sinavei nia kov ngeisngeis e Raban. A
kov ngeisngeis veie egie ese gi ta kor simi sinavei tsokor,

11:10 PSA 69:22,23

eiekesen ta kalei nge nga sien va nga ta munu veis i aron ken
kienelei. Sien va a kap, enga buer, e Raban ta tar tomeka
nga.
23 Ma sien va bu Iuda gi ta vodon vuris sorvekenan
mi sinavei nia kap vodon tuktuk, e Raban ta buer votsok
muerngagie simi oliv tavanuo, simi vunan eie a oit nia tsana
malan.
24 Enga bu Kibang, nga malan bu rakarakan mi oliv tso
eiekesen e Raban a tar tsana nga nge votsok terie nga simi
oliv tavanuo. Ma ine, ta molous beitsak se Raban va ta
votsok muerngagie bu rakaraka oliv tavanuo simi vunan
egie bu auon mi oliv tavanuo.

E Raban ta vatoa bu Israel kokouk

25 Bu kasiung, o lalaron va nga ta kap vodon sasavoir ngan
ine ken vienviendon mumuningei e Raban, terengien va nga
ta kap mang vakam. Ken vienviendon mumuningei a malan
ine. E Raban a nga vara aor teng ngan bu mei mene sibu
Israel tuir oit mi aesaes kokouk sibu Kibang e Raban ta nga
terie va gi ta nemei sien.
26 Ma samo, e Raban ta vatoa bu Israel kokouk, malan mi
Pakpak Leong ta pevien,

"Mi ka vavato ta kovuni i Sion
ma eie ta tsang rivie bu sinavei nia kap mangaran e
Raban simi tubuon e Iakop."
27 "Ma ine arie kong kinubuits meie gie,
simi ra va o ta tsang rivie kegi sar sinavei tsokor."

28 Simi baidendeng simi Banga Vinavatei, bu Iuda egie ken
sar matakorot e Raban. Surie ine, e Raban a nga vatamase
nga bu Kibang. Eiekesen, simi baidendeng si ken vivviel
e Raban, gi suvuon ken tentoiv surie ken kinubuits ta nga
terie simi tubugie.
29 Io, e Raban a kap oit nia por muerngan ken vavatamaes
ma ken vivviel si ka mei.
30 Vourvour, nga nga rong tsak se Raban, eiekesen, ine, e
Raban a te me vasangan ken aor molous senga simi vunan
bu Iuda gi rong tsak.
31 Simi rosar kes mo, misasien bu Iuda gi ta rong tsak
se Raban, e Raban ta vasangan ken aor molous segie, simi
vunan a te nga vasangan ken aor molous senga bu Kibang.
32 E Raban a te nga bouk karie bu mei kokouk nia tsatsang
vinatoreis surie kegi sar sinavei rong tsak, terengien va eie
ta mang vasangan ken aor molous segie kokouk.

11:27 ISA 59:20,21; ISA 27:9; JER 31:33,34

Mi tietienengei rakot se Raban

33 Ba madar! A leong pilang ken banga vienviendon ma ken
teletelekirei e Raban!
Ma a mavev segiet nia telekire ruobatan ken sinavei nia
vuor
ma ken vuna vienviendon!
34 Ese a oit nia telekire ruobatan ken vienviendon mi Nguts?
O, ese a oit nia vanuo?
35 Ese a te nga vutuir man ora e Raban va eie ta ba kulie?
36 Bu kepineits kokouk gi vunan seie nge suvu tino seie ma
gi mon surie eie.
Seie man matvinavaso sibu ra bu ra! Amen.

12

Mi tienebeir ni varam ian ta suvu tino

1 Io, bu kasiung, ngan ken aor molous e Raban, o nongie nga va nga ta teir putan bu kurikuringa rakot se Raban malan va mi tienebeir ni varam ian ta suvu tino ma ta tamat, ma ta varese e Raban. Ine arie kenga rengeir tuktuk simi moromoruo.

2 Kian va nga ta tino vemusurie mi sinavien ine mi kaber, eiekesen nga ta ngas sunuir va e Raban ta vovoruo bu vinavinadodonga nge vurisan kenga sar tino, terengien va nga ta mang telekiran ken lalaron e Raban ian va ta kalei ma ta varese ma ta dokei rovoriu.

3 Ngan ken tentoiv e Raban ta nga terie seou, o oeng senga kokouk. Kian va nga ta vodon veleongtie nga beitsak rio misa nga ta ngas vodon surie. E Raban a nga terie senga keskes mi puppuo ian ta sogove kenga sar vodovodon tuktuk. Nga ta ngas pua vakalaie nga vemusurie ine kenga sar puppuo.

4 Mi kuirkuir a suvuon bu karton palan, ma ine bu karton, kegi sar tsientsang keskes a kekineits.

5 Simi rosar kes mo, egiet giet palan eiekesen egiet keskes bu karton mi kuirkuir kes ian mi kurikurien e Karisito, ma egiet keskes giet pinat surie bu karton ka ie.

6 Egiet keskes giet suvuon bu tienebeir ian ta kekineits vemusurie ken tentoiv e Raban tate nga terie segiet. Sien va kavo mei segiet gi suvuon mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogie, kegi vinakokoit ta ngas toun meie kegi vodovodon tuktuk.

7 Sien va kegi tienebeir, eie nia tsatsang kuilkuil, gi ta ngas tsatsang nia kuil. Sien va kegi tienebeir, eie nia vavasengei, gi ta ngas vavasengei.

8 Sien va kegi tienebeir, eie nia vakotsie bu mene, gi ta ngas vakotsie bu mei mene. Sien va kegi tienebeir, eie nia

---

11:34 ISA 40:13 **11:35** JOB 41:11

tabeir, gi ta ngas tabetabeir. Sien va kegi tienebeir, eie nia muomuo, gi ta ngas terie kegi tino kokouk nia muomuo. Sien va kegi tienebeir, eie nia vasangan mi aor molous, gi ta ngas vasangan mi aor molous sibu mei mene ngan mi nires.

Mi sinavei nia tovie bu mei mene

9 Kenga tentoiv ta ngas tuktuk. Nga ta ngas karto misa ian ta tsokor ma nga ta ngas por vangasie misa ta kalei.
10 Nga ta ngas totoiv ververkis nge nga malan va enga bu baser kasien. Nga ta ngas vodon veleongtie bu palapalanga rio enga kesenga.
11 Kian va nga ta matpomaer si kenga sinavei nia teir puta nga simi tsientsang. Nga ta ngas tsatsang simi Nguts ngan bu aronga kokouk.
12 Nga ta ngas res nge vodon rorrois sibu sana vavatamaes ta kuvu se Raban. Nga ta ngas tuir ngeisngeis misasien bu putu. Ma nga ta ngas tuktuk simi sinavei nia no.
13 Nga ta ngas vaotie kegi sar pinat mi kuoluon e Raban. Nga ta ngas suguo vititirie bu vasier.
14 Nga ta ngas vatamase egie ese gi ta vikikinie nga. Io, nga ta ngas vatamase gie ma kian va nga ta oeng vatsakatie gie.
15 Nga ta ngas res meie egie ese gi ta res, ma nga ta ngas ta meie egie ese gi ta mon ngan mi tina.
16 Kenga mienagos ta ngas kalei. Kian va nga ta kakaleong, eiekesen nga ta ngas sunuir nia baser palapalan meie bu sinaortsak. Kian va nga ta vodon va nga sievei beitsak.
17 Kian va nga ta kulie mi tsienakor ngan mi tsokor si ka mei. Nga ta ngas pik ngan kenga sinavei i matan mi kulou.
18 Nga ta ngas konon bu rosar kokouk ian ta oit nia vabatie mi ni vedeng meie bu mei kokouk.
19 Bu banga kasiung, kian va nga ta kulie ka tsienakor, eiekesen nga ta ngas sunuir va e Raban ta ba kulie, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“Mi Nguts a pevien, ‘Mi sinavei nia kulie mi tsienakor, arie seou.
O ta kulie mi tsienakor.’ ”

20 Eiekesen, nga ta ngas tsana malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Sien va kenga matakorot a vitor, nga ta ngas tabarie.
Sien va a moruo, nga ta ngas vovonumie.

12:19 DEU 32:35

Sien va nga ta tsang malan ngan ine, nga ta vamangarie
vakalaie gie te.”

21 Kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsak ta rube nga,
eiekesen nga ta ngas tseiptseiprio mi sinavei tsak ngan mi
banga sinavei.

13

Mi sinavei nia tor surie mi gavaman

1 Mi kulou kokouk gi ta ngas tor surie bu duis simi
gavaman, simi vunan bu duis kokouk gi vunan se Raban.
Ma bu duis simi gavaman gi ta mon ine, e Raban ngas te a
nga vogosongie gie.
2 Ma mi kulou gi ta matakorot veie mi gavaman, egie
gi matakorot veie misa e Raban tate nga vogosongie. Ma
egie ese gi ta tsatsang malan ngan ine, gi ta teie terie mi
vinatoreis segie kesegie.
3 Mi kulou ni vuor gi kap mon nia vamatuo mi kulou gi
ta tsana bu banga sinavei, eiekesen mi kulou ese gi ta tsana
bu tsaka sinavei. Io, sien va nga ta lalaro mon ketseketseng
sorvekenan ine mi mientou, nga ta ngas tsana bu banga
sinavei, terengien va gi ta mang tienenge nga.
4 Egie ken sar ka ni tsientsang e Raban nia kulie nga.
Eiekesen, sien va nga ta tsana mi tsaka sinavei, nga ta ngas
motova gie, simi vunan gi suvuon mi duis nia votorosie nga.
Egie ken sar ka ni tsientsang e Raban nia terie ken aor rarap
e Raban i popogie ese gi ta tsana mi tsaka sinavei.
5 Io, nga ta ngas tor surie mi gavaman nia evisie ken aor
rarap e Raban, ma buer nia vangasie kenga baivinakier.
6 Surie ine mi vunan nga ta voir takis buer. Bu ka leong
simi gavaman arie egie ken sar petspets e Raban ma gi ko
terie kegi tino ine simi tsientsang.
7 Nga ta ngas teir vaotie bu baitutuir kokouk rakot simi
gavaman. Nga ta ngas vorie mi takis ma man voirvoir mi
kuilkuil kuvu simi gavaman. Ma nga ta ngas vasangan
kenga mientou segie ese nga ta ngas motovan, ma kenga
minangarei segie ese nga ta ngas mangaran.

Giet ta ngas totoiv simi vunan mi Ra a te beit

8 Kian va nga ta suvuon ka ora. Mi ora kes nga ta ngas
suvuon, arie eie mi sinavei nia tovie bu mei mene. Sien va
nga ta tovie bu mei mene, nga te vaotie mi sana mi Vinuor
ta vokokotie.
9 Mi vuna vinuor a pevien, “Kian va nga ta rei puer. Kian
va nga ta ken mene. Kian va nga ta puer. Kian va nga ta

12:20 PRO 25:21,22

aroie ken ka kepineits mi ka mene.” Ine bu vuna vinuor
meie bu vuna vinuor ka ie, egie kokouk gi me suovevier
simi vuna vinuor kes ian ta pevien, “Nga ta ngas tovie bu
mei mene malan nga ta tovie enga kesenga.”
10 Mi tentoiv a kap ko tsang vatsakatie ka mei mene. Io,
mi sinavei nia totoiv arie eie mi sinavei ian ta tsang vaotie
bu vinuor kokouk.
11 Nga ta ngas tsana ine, simi vunan nga te katsep sibu
sana suada ra ine. Simi ra giet ta nga suvuon mi vodovodon
tuktuk vourvour sien, mi ra nia suvuon mi vavato a ngas
nga mon i pek. Eiekesen, ine, nga ta ngas pan, simi vunan
ine mi ra a te vatavatat.
12 Mi kati a te lalaro voto, ma a te vatvatta ra. Io, giet
ta ngas voto vuruvan bu sinavien mi ngingi nge tsekie bu
kepineits nia makiur simi taparang.
13 Giet ta ngas tino duis malan mi ka ta veis sisiat. Kian va
giet ta ra mon sibu suada tsaka bineit nia un nge be. Kian
va giet ta tsana mi sinavei tetteririv, ma kian va giet ta tino
mala kopuen. Ma kian va giet ta vesas nge ngungutsuo bu
mei mene.
14 Nga ta ngas sunurie e Iesu Karisito va eie ta vuortie nga,
ma kian va nga ta vokotserie kenga vienviendon nia varese
mi tsaka lalaron simi pirpir.

14

Mi sinavei nia vodon veleongtie bu mei mene

1 Nga ta ngas suguo egie ese gi ta kap ngeisngeis simi
vodovodon tuktuk. Ma kian va nga ta oeng matan nge gie
surie mo kenga sar baitutuir a kap venvenioit meie gie.
2 Ka mei a vodovodon tuktuk va a oit nia nganie bu suada
nginonginou eiekesen ka mei mene ese ken vodovodon
tuktuk ta kap ngeisngeis, ta ngo bie mo.
3 Mi mei ese ta nganie bu suada nginonginou kokouk ta
kap matagout ngan mi mei ese ta kap. Ma mi mei ese ta kap
nganie bu suada nginonginou kokouk ta kap vukulik ngan
mi mei ese ta nganie bu suada nginonginou kokouk, simi
vunan e Raban a ko suguo ine bu suada mei.
4 Nge kia va evoi ese va e ta vukulik ngan ken petspets ka
mei mene? Man ka leong kesen mo, eie ta vuortie va ta tuir
o, ta kor. Ma eie ta tuir simi vunan mi Nguts a oit nia tsana
va ta tuir.
5 Kavo mei gi vodon puputungie ka ra rio mi ra mene, ma
kavo mei mene gi vodon va bu ra kokouk gi venvenioit. Bu

13:9 EXO 20:13-15,17; DEU 5:17-19; DEU 5:21 **13:9** LEV 19:18

mei keskes gi ta ngas soer surie mo kegi sar vienviendon
kesegie.
6 Eie ese ta vodon puputungie ka ra kes, eie a tsana ine
nian mi Nguts. Eie ese ta nganie bu suada nginonginou
kokouk, eie a tsana ine nian mi Nguts simi vunan a vuot
kalei ngan se Raban. Ma eie ese ta kap nganie bu suada
nginonginou mene, eie a tsana ine nian mi Nguts ma a vuot
kalei se Raban.
7 Kap ka mene segiet a tino nian eie kesen ma kap ka
mene segiet a mesei nian eie kesen.
8 Sien va giet ta tino, giet tino nian mi Nguts ma sien va
giet ta mesei, giet mesei nian mi Nguts. Io, misasien giet ta
tino o, mesei, egiet simi Nguts.
9 Arie mi vunan, e Karisito a nga mesei ma a nga to
muerengei terengien va eie ta mang tsorubeit mi Nguts simi
miensei ma simi tino.
10 Eiekesen surie misa e ta vukulik ngan e kasi? O, surie
misa e ta matagout ngan e kasi? Egiet kokouk giet ta so tuir
i matan ken vinuor e Raban.
11 Mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi Nguts a pevien, 'O vakavakariem ngan kong tino,
va mi kulou kokouk, gi ta ba sege pukupuku kaek i motoung
ma bu ngutsugie mi kulou kokouk, gi ta ba puongan e Raban.' "

12 Io, egiet keskes giet ta ngas so vakokoit vasangan bu
sinavigiet kokouk i matan e Raban.
13 Io, giet tate voto simi sinavei nia vukulik ngan bu mei
mene. Eiekesen giet ta ngas tsana kegiet vienviendon va
giet ta kap terie mi tsuotsuobakei o, mi tutuir bibirit sibu
kasigiet.
14 O tsok simi Nguts e Iesu, io, o vodovodon tuktuk va bu
nginonginou kesegie gi melemelen. Eiekesen sien va ka mei
ta vodon va kavo nginonginou gi kap melemelen, seie kesen
mo gi kap melemelen.
15 Sien va mi sana nginonginou e ta nganie a vara
vatsakatie mi aron e kasi, e kap ba tino vemusurie mi
sinavien mi tentoiv. Kian va e ta nganie sien va mi sa e
ta nganie ta vokorongie ken vienviendon e kasi, simi vunan
e Karisito a nga maet surie.
16 Kian va e ta sunurie va gi ta oeng vatsakatie mi sana
sinavei e ta vodon va a kalei.
17 Mi sinavien e Raban nia vuor, a kap va nian mi sinavei
nia un ma ngou, eiekesen nian mi sinavei nia tino duis i

14:11 ISA 45:23

matan e Raban, ma mi sinavei nia tino simi molu meie mi
nires ian ta kovuni simi Moromoruo Tamat.
18 Sien va ka mei ta tsatsang se Karisito ine simi suada
rosar, a varese e Raban ma mi kulou buer gi ta resmatan.
19 Giet ta ngas vengeis nia vemusurie mi sana ta vabatie
mi molu ma ta vakotsie egiet kesegiet.
20 Kian va giet ta tsang vatsakatie ken tsientsang e Raban
surie mo mi nginonginou. Bu nginonginou kokouk gi kalei
nia nganie eiekesen a tsak sien va mi sana giet ta nganie ta
vokorongie ka mei mene.
21 Io, a kalei va giet ta kap nganie mi pineits o, unumie
mi dangi vain o, tsana ka kepineits ian va ta vokorongie bu
kasigiet.
22 Ma ke vodovodon tuktuk surie ine mi kepineits, ta ngas
mon kokoiv sengado e Raban mo. Mi nires leong seie ese ta
kap votorosie eie kesen surie misa ta tsana mi kepineits ian
ta vodon va a kalei.
23 Eiekesen eie ese ta suvuon ba vienviendon luo simi sa
va ta nganie, e Raban ta votorosie, simi vunan a kap ngou
ngan mi vodovodon tuktuk. Ma bu kepineits kokouk ian ta
kap vunan simi vodovodon tuktuk, eie mi sinavei tsokor.

15

1 Egiet ese kegiet vodovodon tuktuk tate ngeisngeis, giet ta
ngas kulie egie ese kegi vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis,
terengien va gi ta mang oit nia tseiptseiprio kegi sar putu.
Kian va giet ta varese egiet kesegiet mo.
2 Giet ta ngas varese bu palapalagiet nian magi kalekalei
terengien va giet ta mang vangasie gie.
3 Ma buer, e Karisito a kap nga varese eie kesen malan mi
Pakpak Leong ta pevien, “Bu namani vinavangiets gi ta nga
vavangiets ngan e Raban, a nga kor i popoung.”
4 Bu kepineits kokouk muomuo gi ta nga vataro simi
Pakpak Leong, egie nia vanuo giet nge vakotsie giet,
terengien va giet ta mang suvuon mi vodovodon rorrois
ngan mi sinavei nia onvidit.
5 E Raban a ko terie mi sinavei nia onvidit ma mi sinavei
vokovokoits. Io, o no va e Raban ta tsana nga va nga ta aor
kes i kotubunga si kenga vineis vemusurie e Karisito,
6 terengien va ngan mi aor kes ma mi ien kes, giet ta mang
tsuok terie i kur mi asan e Raban e Taman magiet Nguts e
Iesu Karisito.
7 Io, nga ta ngas suguo nga ververkis malan mo e Karisito
ta nga suguo nga, terengien va mi kulou gi ta mang puongan
e Raban.

15:3 PSA 69:9

8 O oeng senga, e Karisito a nga tsorubeit petspets sibu
Iuda nia vasangan va e Raban a ko tuktuk si ken sar
kinubuits ta nga tsana meie bu tubugie,
9 terengien va bu Kibang gi ta mang tsuok terie i kur mi
asan e Raban surie ken aor molous malan mo mi Pakpak
Leong ta pevien,

"Io, o ta puonge no i kotubuon bu Kibang,
O ta kaveir nge puongan mi asa."

10 Ma buer a pevien,

"Nga res, bu Kibang meie mi kuoluon e Raban."

11 Ma a te buer pevien,

"Nga puongan mi Nguts, enga kokouk bu Kibang,
Nga keveir nge puongan, enga kokouk mi kulou."

12 Ma e Isaia buer a pevien,

"Mi duvduv simi tietie se Iesse ta tsutsuleik,
Ma ta tamtuir nge vuortie bu Kibang,
Ma bu Kibang gi ta voturie kegi vodovodon rorrois sien."

13 O no va e Raban, ese ta terie mi vodovodon rorrois
senga, ta vovosuo nga ngan mi nires ma mi molu surie
kenga vodovodon tuktuk, terengien va kenga vodovodon
rorrois ta mang ngeisngeis beitsak ngan mi ngesengesien
mi Moromoruo Tamat.

E Paulo ken ka ni tsientsang e Raban sibu Kibang

14 Io, bu kasiung, o telekiran tuktuk va nga vous ngan
mi kienelei ma mi teletelekirei. Ma nga oit nia vanuo nga
ververkis.
15 Eiekesen o vavataor rakot senga ngan mi aor ngeisngeis
surie kavo baitutuir nia oeng veteringa nga ngan. E Raban,
ngan ken tentoiv,
16 a nga vile iou va ken ka ni tsientsang e Karisito Iesu
rakot sibu Kibang. O tsatsang malan va eou mi prist ma o
vavatei ngan mi Banga Vinavatei se Raban, terengien va mi
Moromoruo Tamat ta mang vokunie gie ma va gi ta mang
tsorubeit mi tienebeir ian e Raban ta resen.
17 Io, o oit nia vakam ngan kong tsientsang se Raban, simi
vunan o tsok se Karisito Iesu.

15:9 2SA 22:50; PSA 18:49 **15:10** DEU 32:43 **15:11** PSA 117:1 **15:12** ISA 11:10

18 O ta kap vakam ngan ka kepineits eiekesen ngan mo
misa e Karisito tate nga tsang vaotie nge iou. O nga vavatei
nge tsatsang sibu Kibang ma gi te me tor surie e Raban.
19 O nga teie nemei nge gie ngan mi ngesengesien
bu totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier ian mi
ngesengesien mi Morumoruan e Raban ta nga vabatie. Io, o
te nga vesingie bu korot kokouk, vakaek i Ierusalem rakot
simi enamon leong i Ilurikon, ma o te nga vavatei vuruvan
ngan man Banga Vinavatei e Karisito.
20 Ma kong lalaron a leong beitsak nia vavatei ngan
mi Banga Vinavatei sibu korot ivie gi ta kap ngas nga
vakierngie en e Karisito. Io, o kap nga tsatsang simi korot
ivie mi mei mene ta te nga muna tsatsang en.
21 A malan mo mi Pakpak Leong ta pevien,

"Egie ese gi ta kap ngas nga rongomie man vinavatei, gi ta
pare,
ma egie ese gi ta kap nga rongomie ine, gi ta katsep."

22 Arie mi vunan, o kap nga oit nia lalapus nia me vorota
nga.

Ken roevroev e Paulo nia iro i Roma

23 Eiekesen ine a kap te ka enamon mene va o ta ba
tsatsang sien i aron ine mi enamon leong. Sibu avareit
palan o nga lalaron beitsak nia me iro nga.
24 Io, o te tsana kong vienviendon va o ta so iro nga si
kong vineis rakot i Spania. Ma i murien va o tate so ki mon
meie nga, o lalaron va nga ta kulie iou si kong vineis.
25 Eiekesen, ine, o ta rakot i Ierusalem ngan mi kuilkuil
ken mi kuoluon e Raban ian en.
26 Surie egie i Makedonia ma i Akaia gi nga res nia
terie kegi tienebeir nia kulie bu sinaortsak i kotubuon mi
kuoluon e Raban i Ierusalem.
27 Gi nga res nia tsana ine. A tuktuk, gi suvu ora sibu
Iuda. Simi vunan bu Iuda gi nga pot vunie gie ngan mi
vavatamaes simi moromoruo ma a duis va bu Kibang gi ta
ngas pot vunie gie bu Iuda ngan mi vavatamaes nian mi
pirpir.
28 Io, i murien va o tate so vetserie mi lakep i naparimagie,
o ta so iro nga si kong vineis rakot i Spania.
29 Ma sien va o ta beit senga, o telekiran va o ta nemei
ngan mi vavatamaes ian ta vous puospuos kuvu se Karisito.
30 Bu kasiung, o nongie nga simi asan magiet Nguts e Iesu
Karisito ma si ken tentoiv mi Moromoruo Tamat va nga ta

15:21 ISA 52:15

tuir pats meie iou nia no surie iou ngan bu aronga kokouk
rakot se Raban.
31 Nga ta no va e Raban ta tuir karie iou simi kulu Iudea
gi ta kap vodovodon tuktuk, ma nga ta no va mi kuoluon e
Raban i Ierusalem gi ta mang resen kong tsientsang.
32 Io, sien va e Raban ta sunuir, o ta ra nemei senga ngan
mi nires ma ine ta vangasie giet kokouk.
33 Man Raban mi molu ta mon meie nga kokouk. Amen.

16

Ken namani vuot kalei e Paulo

1 Ine o vakokoit katsep ngan senga e vevinegiet e Poebe,
eie mi muomuo nennei simi vona rengeir i Kenkrea.
2 O nongie nga simi asan mi Nguts va nga ta marangatan
simi sinavei ian ta otien mi kuoluon e Raban ma misa ta
pinat surie nga ta terie sien mi kuilkuil, simi vunan a nga
terie mi kuilkuil leong sibu mei palan, meie iou buer.
3 Nga ta terie kong namani vout kalei rakot se Priska ma e
Akuila, eguor ba turoung ka ni tsientsang se Karisito Iesu.
4 A tuktuk, guor nga rorois nia tsupuk rivie keguor sar tino
surie iou. Ma kap va eou mo o terie kong namani vuot kalei
seguor eiekesen bu vona rengeir sibu Kibang kokouk buer.
5 Kong namani vout kalei rakot simi kulou vodovodon
tuktuk ian nga ta ko beit kouk si keguor vonuo.
Kong namani vout kalei rakot se Epaeneto eie e polopoloung
mi ateung, ma eie mi mei vourvour i Asia ta nga vodovodon
tuktuk se Karisito
6 Kong namani vout kalei rakot se Maria, ese ta nga tsatsang
ngeisngeis nia kulie nga.
7 Kong namani vuot kalei rakot se Andronika ma e Iunia,
eguor ba patsoung ivie guor ta nga mon meie iou simi vona
vinatoreis. Guor suvu minangarei i kotubuon bu aposol, ma
guor nga muna vodovodon tuktuk se Karisito muna seou.
8 Kong namani vuot kalei rakot se Ampiliata, eie e
polopoloung mi ateung ma a vodovodon tuktuk simi Nguts.
9 Kong namani vuot kalei rakot se Urbana, eie e turagiet ka
ni tsientsang se Karisito, meie e Staki eie mi ateung.
10 Kong namani vuot kalei rakot se Apeles ese tate pitak ken
vodovodon tuktuk se Karisito meie mi gargar si ken vonuo
e Aristobulu.
11 Kong namani vuot kalei rakot se patsoung e Erodion, meie
mi gargar si ken vonuo e Narkisu ese gi tsok simi Nguts.
12 Kong namani vuot kalei rakot se Trupaena ma e Truposa
ese guor ta tsatsang si ken tsientsang mi Nguts meie e Persi
e polopoloung mi ateung ese ta nga terie te ken tino si ken
tsientsang mi Nguts.

13 Kong namani vuot kalei rakot se Rupus ese ken banga ka
ni tsientsang mi Nguts meie buer e kinan ese ta nga suguo
eou malan va e natuon tuktuk.
14 Kong namani vuot kalei rakot se Asunkrito, e Plegon, e
Erme, e Patrobas ma e Erma meie bu kasigiet gi ta mon
meie gie.
15 Kong namani vout kalei rakot se Pilologo ma e Iulia, e
Nerio ma e kasien vevien, meie e Olimpa ma mi kuoluon e
Raban ian gi ta mon meie gie.
16 Nga terie kenga sar namani vout kalei rakot senga keskes
meie mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat.
Bu vona rengeir kokouk se Karisito gi terie buer kegi
namani vuot kalei rakot senga.

17 Bu kasiung, ine, o nongie nga va nga ta nenei kalei
simi kulou ian gi ta vabatie bu vinekopot ma gi ta terie bu
tutuir bibirit simi rosaran mi vodovodon tuktuk ngan mi
vinasengei ian ta kap venvenioit meie misa nga tate nga
poro. Nga ta ngas tsupek sorvekena gie.
18 Simi vunan bu suada kulou malan ine, gi kap tsatsang si
magiet Nguts e Karisito, eiekesen gi si tsatsang nian mo magi
sar kalekalei. Gi vadonuo nge bitie mi kulou aor mongon.
19 Bu mei kokouk gi te vakierngie mi sinavinga nia tor
simi Nguts. Io, o vous ngan mi nires surie nga. Eiekesen o
lalaron va nga ta suvuon mi banga vienviendon surie misa
ta kalei, ma nga ta mon ketseketseng sorvekenan mi sa ta
tsokor.
20 Puk lili mo, mi Raban simi molu ta voguersan e Satan i
pakien bu naparikamenga.
Mi tentoiv si magiet Nguts e Iesu ta mon meie nga.
21 E Timote, eie e turoung ka ni tsientsang, a terie buer
ken namani vout kalei rakot senga, meie buer e Lukio ma e
Iason meie buer e Sosipatro, egituo ba patsoung.
22 Eou, e Tertio, o vataro ine mi pakapaka rorou, ma o
terie buer kong namani vout kalei rakot senga simi asan mi
Nguts.
23 E Gaius, ese ta nga suguo eou meie mi kulou vodovodon
tuktuk kokouk, a terie buer ken namani vout kalei rakot
senga.
E Erasto, mi ka nennei lakep simi taon, meie buer e Kuarto
e kasigiet simi vodovodon tuktuk, guor terie buer keguor
namani vout kalei rakot senga.
24 [Ma mi tentoiv si magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon
meie nga kokouk. Amen.]

16:16 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kasien.

25 Ma ine, giet ta puongan e Raban eie ese ta oit
nia vangasie kenga vodovodon tuktuk ngan man Banga
Vinavatei e Iesu Karisito o ta nga vateie nga ngan. Ine mi
vinavatei a nga mon mumuningei kebeir te,
26 eiekesen, ine, a te me beit vasvas. E Raban ese ta
tino rovoriu, a nga oeng ngeisngeis va ken sar propet gi ta
nga vavataor surie ine mi vinavatei, terengien va bu vuna
enamon kokouk gi ta mang tor surie nge vodovodon tuktuk
sien.
27 Ma ine, surie e Iesu Karisito, giet ta puongan mi Raban
kes mo ese ta suvu banga vienviendon, sibu ra bu ra! Amen.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot
Sibu Korinto (1)

Ken namani vuot kalei e Paulo

1 Eou e Paulo. Surie ken lalaron, e Raban a nga vile iou
va o ta nga tsorubeit ken aposol e Karisito Iesu.
Egor e kasigiet e Sostenes,
2 gor vavataor rakot senga mi kulou vodovodon tuktuk
se Raban i Korinto, ese e Raban ta nga vokunie nga simi
vunan nga tsok se Karisito Iesu. Ma a nga vile nga va enga
mi kuoluon. Ma ine mi pakapaka rorou a rakot buer simi
kulou sibu korot kokouk ese gi ta ko rangarie magiet Nguts
e Iesu Karisito, eie magiet Nguts ma magi Nguts buer.

3 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma
simi Nguts e Iesu Karisito, ta mon meie nga.

Ken ni vuot kalei e Paulo se Raban

4 O vuot kalei se Raban sibu ra kokouk surie ken tentoiv
ta nga terie senga simi vunan nga te tsok se Karisito Iesu.
5 A nga veleongtie kenga sinavei nia vakokoit vititirie bu
kepineits kokouk ma kenga teletelekirei surie bu kepineits
kokouk.
6 Io, kenga tino a te me vara tuktuk ngan man vinavatei
vavakatsep e Karisito.
7 Io, nga kap pinat surie ka tienebeir simi moromoruo sien
nga ta vengeis nia rorois si ken minuer magiet Nguts e Iesu
Karisito.
8 E Raban ta vangasie kenga vodovodon tuktuk oit simi
votovoto, terengien va ka puk bienebeir ta kap mang
monongie nga simi ra magiet Nguts e Iesu Karisito ta
muerengei.
9 E Raban ese ta nga vile nia tsok pekouk meie e Natuon,
e Iesu Karisito magiet Nguts, a ko tuktuk ngan misa ta ko
vokokotie.

Mi vinekopot simi vona rengeir

10 Bu kasiung, o nongie nga simi asan magiet Nguts Iesu
Karisito va nga ta aor kes, terengien va ta kap mang ka
vinekopot i kotubunga ma va kenga sar baitutuir ma bu
vinavinadodonga gi ta mang tsorubeit kes.
11 Bu kasiung, bu mene si ken vonuo e Kloe, gi nga me
pengan seou va mi vinetei nge nama a mon i kotubunga.

12 Gi nga me pengan va bu mei mene senga gi pevien,
“Eou o vemusurie e Paulo,” ma bu mei mene gi pevien,
“O vemusurie e Apolo,” ma bu mei mene gi pevien,
“O vemusurie e Petro,” ma bu mei mene gi pevien, “O
vemusurie e Karisito.”
13 Vasa, e Karisito a kopokopot? Vasa, e Paulo a nga tekiu
simi koitskoits surie nga? Ma vasa, nga nga por sinusuruiv
simi asan e Paulo?
14 O vuot kalei rovoriu se Raban simi vunan o kap nga
tsana ka sinusuruiv si ka mene senga eiekesen se Krispo
ma e Gaius mo,
15 terengien va ka mene ta kap mang pevien va a nga por
sinusuruiv simi asoung.
16 A tuktuk, o nga tsana mi sinusuruiv se Stepana meie
egie ese gi ta mon si ken vonuo. O kap vodonomie va o nga
tsana ka sinusuruiv si ka mei mene buer.
17 E Karisito a kap nga tura iou nia tsana mi sinusuruiv,
eiekesen nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei. Sien va o
ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, o kap vavatei ngan
mi sinavei simi ka. O ta masi tsana va mi tsinatsangan
e Karisito i popon mi koitskoits ta tsorubeit mi kepineits
sasavoir.

E Karisito eie ken banga vienviendon e Raban

18 Man vinavatei mi koitskoits eie mi kepineits be si kegi
baidendeng egie ese gi tate tsereiv. Eiekesen segiet ese giet
ta suvuon mi vavato, giet deng kielala va ine mi vinavatei
eie mi ngesengesien e Raban.
19 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“O ta vatsarerie kegi banga vienviendon mi kulou sievei,
ma o ta purusie kegi teletelekirei mi kulou sievei.”

20 Ivie a me terie en bu ka sievei ma bu vavvasengei
simi vinuor ma mi kulou sievei simi pedore nama ine sibu
ra? E Raban a te nga vabea man banga vienviendon mi
mangmagoso enaenamon.
21 Surie ken banga vienviendon e Raban, mi kulou gi
kap nga oit nia telekiran e Raban ngan kegi sar banga
vienviendon. Arie mi vunan, e Raban a nga res nia vatoa bu
mei ese gi ta vodovodon tuktuk simi vinavatei ian mi kulou
gi ta vodon va mi namani be.
22 Bu Iuda gi ko nongie ka totourlekier ni vovokudier ma
bu Grik gi ko nesie mi banga vienviendon.
23 Eiekesen egei gei vavatei ngan va e Karisito a nga tekiu
simi koitskoits. Ine a tsorubeit mi kepineits ni tsuotsuobakei

---

1:19 ISA 29:14

sibu Iuda, ma sibu Kibang, ma a tsorubeit va eie mi namani be.
24 Eiekesen, segie ese e Raban tate nga vile gie, misasien va egie bu Iuda o, bu Grik, e Karisito eie mi ngesengesien ma ken banga vienviendon e Raban.
25 Mi kepineits e Raban ta nga tsana, misasien ta mata-mata be, eie a tsiroup rio mi sinavigie. Ma mi kepineits e Raban ta nga tsana, misasien ta kap mat ngeisngeis, a ngeisngeis rio mi ngisingisigie.
26 Bu kasiung, nga vodonomie vasa nga nga ko tino ven i muan e Raban ta nga vile nga. Simi baidendeng simi kulou simi kaber, a kap kavo mei palan senga gi nga sievei, ma a kap kavo mei palan senga gi nga suvu ngeisngeis, ma a kap kavo mei senga gi nga kuvu sibu tietie asna.
27 Eiekesen e Raban a nga vile bu kepineits matamata be simi mangmagoso enaenamon nia vamangarie bu ka sievei. Ma a nga vile bu kepineits kap mat ngeisngeis simi mangmagoso enaenamon nia vamangarie gie gi ta ngeisngeis.
28 E Raban a nga vile bu kepineits sasavoir simi mang-magoso enaenamon ma bu kepineits ni minogumiets, ma bu kepineits tuvuon nia vatsarerie bu kepineits ian mi kulou gi ta vodon veleongtie,
29 terengien va kap ka mene ta mang vakam i matan e Raban.
30 Io, e Raban a nga tsana va nga ta me tsok se Karisito Iesu. Ma e Raban a nga tsana va e Iesu ta tsorubeit mi banga vienviendon nian magiet kalekalei. Ma e Karisito a nga tsana giet va giet ta tsorubeit duis i matan e Raban, ma a nga vara tamat nge giet nge vara ketseketseng nge giet.
31 Io, malan ta mon simi Pakpak Leong, “Eie ese ta vakam, eie ta ngas vakam ngan mo misa mi Nguts tate nga tsana.”

2

1 Bu kasiung, sien o ta nga me vorota nga nge vavatei katsep ngan e Raban, o kap nga nemei nia vokokotie bu nama ian ta mata tietienengei malan bu ka sievei gi ta ko vokokotie.
2 Simi vunan o nga tsana kong vienviendon nia vavatei ngan mo e Iesu Karisito ma ken miensei i popon mi koitskoits.
3 Sien o ta nga nemei senga, o kap nga aor ngeisngeis. O nga nemei ngan mi mientou ma mi dendeir.
4 Kong nama o ta nga vavatei ngan, o kap nga vavatei ngan mi banga vienviendon simi ka o, bu nama nia romuo

---

1:31 JER 9:24

nga, eiekesen o nga vavatei nia vasangan mi ngesengesien
mi Moromoruo Tamat.
5 O nga tsana ine terengien va nga ta mang vodovodon
tuktuk simi ngesengesien e Raban ma kap va simi banga
vienviendon simi kulou.

Mi banga vienviendon simi Moromoruo Tamat

6 Eiekesen, sien o ta mon i kotubugie mi kulou kegi tino
tate pitak, o vokokotie mi banga vienviendon, a kap va
mi banga vienviendon kuvu simi kaber, o, mi vienviendon
kuvu sibu muomuo ni vuor ine simi kaber ese va gi ta ba
so tsorubeit sasavoir.
7 A kap, gei vokokotie ken banga vienviendon mu-
muningei e Raban. Ine mi banga vienviendon a nga mon
kokoiv ma e Raban a nga muna vodon vuturungie i muan
mi vinagoso nian magiet kalekalei.
8 Eiekesen kap ka mene sibu muomuo ni vuor ine simi
kaber a nga katsep surie ine. Sien va gi nga katsep sien, va
gi kap nga vetekiuo magiet banga Nguts simi koitskoits.
9 Ine arie misa mi Pakpak Leong a nga vakokoit surie sien
ta nga pevien,

"A kap ka katsomat a nga dengarie,
ma a kap ka taterieng a nga rongomie,
ma a kap nga beit si ka vienviendon si ka mene
misa e Raban ta nga tsang rorois ngan vunie nge gie ese
gi ta lalaron beitsak."

10 Eiekesen e Raban a te nga puke ine bu kepineits
mumuningei segei ngan mi ngesengesien mi Morumoruan.
Mi Moromoruo Tamat a ko neis vorotan bu kepineits
kokouk misasien mi vinavinadodon kokoiv e Raban.
11 A kap ka mene a oit nia telekiran ken vienviendon mi
mei mene, eiekesen mi morumoruan kesen. Malan mo,
ken vienviendon e Raban, mi Morumoruan kesen mo a
telekiran.
12 Io, e Raban a nga vosuvu vunie nge gei ngan mi
Morumoruan, a kap va mi moromoruo kuvu simi mang-
magoso enaenamon, terengien va gei ta mang telekiran bu
vavatamaes e Raban ta nga tabeir tuvuon nge gei ngan.
13 Ma gei vokokotie ine mi kepineits simi kulou. Sien
gei ta vakokoit, gei kap vokokotie misa mi kulou gi ta nga
vavasengei ngan segei ngan kegi sar banga vienviendon,
eiekesen misa mi Moromoruo Tamat ta nga vavasengei
ngan segei. Gei palsie bu vinavinadodon mi Moromoruo
ngan bu nama simi Moromoruo.

2:9 ISA 64:4

14 Eiekesen mi mei ese ta kap suvuon mi Moromoruo
Tamat, a kap ko sunuir nia suvuon bu kepineits ian ta kuvu
simi Morumoruan e Raban, simi vunan gi mat sasavoir sien.
Ma a kap oit nia katsep segie, simi vunan egie mo ese gi ta
suvuon mi Moromoruo Tamat gi ta oit nia katsep segie.
15 Mi mei ese ta suvuon mi Moromoruo Tamat, ta menisa
gie bu kepineits kokouk, eiekesen a kap ka mene ta oit nia
menisan ine mi ka.
16 Mi Pakpak Leong a virei,

"Ese a oit nia telekire ruobatan mi vinavinadodon mi Nguts?
Ese a oit nia teir nama vinavanou sien?"

Eiekesen giet suvuon mi vinavinadodon e Karisito.

3

Mi namani vinavanou surie mi vinekopot simi vona rengeir

1 Io, bu kasiung, o kap nga oit nia vakokoit senga malan
va o ta vakokoit simi kulou gi ta tino ngan mi Moromoruo,
eiekesen o nga vakokoit malan va o ta vakokoit simi kuoluon
mi kaber. Enga nga mala natunatu madar simi sinavei nia
vodovodon tuktuk se Karisito.
2 O nga tabarie nga ngan mi dangi sus, kap va mi
nginonginou ngeisngeis, simi vunan nga kap nga oit nia
nganie. Io, nga kap ngas oit,
3 simi vunan nga ngas tino malan mi kuoluon mi kaber.
Mi sinavei nia ngunguts ma mi sinavei nia vetei nge nama a
ngas mon i kotubunga. Ine a vasangan va enga mi kuoluon
ngas mi tino simi pirpir ma nga ngas tino malan mi kuoluon
mi kaber.
4 Bu mei mene senga gi pevien, "Eou se Paulo," ma bu mei
mene gi pevien, "Eou se Apolo." Vasa, ine a kap vasangan
va enga mi kuoluon mi kaber?
5 Ese e Apolo? Ma ese e Paulo? Egor e Apolo egor ba
petspets mo. Surie bu tsinatsangagor, nga te me suvuon mi
vodovodon tuktuk. Egor keskes gor nga tsana mi tsientsang
ian mi Nguts tate nga pot terie segor.
6 Eou o nga tsuorkie mi pei, ma e Apolo a nga vomuta,
eiekesen e Raban a nga tsana va ta to leong.
7 Mi mei ese ta tsuorkie ma mi mei ese ta vomuta, guor
tuvuon, eiekesen e Raban kesen mo a asna simi vunan a
tsana mi pei va ta to leong.

2:16 ISA 40:13

8 Mi mei ese ta tsuorkie ma mi mei ese ta vomuta, guor
tsatsang vemusurie mi vienviendon kes mo, eiekesen guor
ta por voirvoir vemusurie keguor bieneroik.
9 Egor ba baser palapalan simi tsientsang e Raban ta nga
terie. Enga ken tau ma ken vonuo e Raban.
10 Vemusurie ken tentoiv e Raban ta nga terie seou, o nga
vogosongie man mogomogos mi vonuo malan mi banga ka
poitspoits vonuo. Ma bu mei mene gi tsang vonuo i popon.
Eiekesen eie ese ta tsang vonuo i popon ine mi mogomogos,
ta ngas nenei kalei simi tsinatsangan nia voturie mi vonuo.
11 A kap ka mei mene a oit nia vogosongie man ka
mogomogos mene mi vonuo, simi vunan e Iesu Karisito eie
ine mi mogomogos.
12 Io, bu mei keskes gi ta tsang vonuo i popon ine mi
mogomogos ngan mi gold o, mi silva o, bu suada vout mat
kalei o, bu ei o, mi rir o, mi pakapaka un.
13 Eiekesen mi vuovuan mi tsinatsangagie ta tsorubeit
vasvas simi tinaparang simi vunan mi Ra nia vuor ta beit
ngan mi leing ma ine mi leing ta tunie nia konon mi kienelei
simi tsinatsangagie.
14 Sien va misa mi ka ta voturie, ta ngas tuir, eie ta ba so
poro man voirvoir.
15 Sien va ta ngang, eie ta suvuon man tsienakor. Eie ta
to, eiekesen ta malan mi ka ta tsirivie mi leing.
16 Vasa, nga kap telekiran va enga ken vonuo e Raban ma
mi Morumoruan a mon i aronga?
17 E Raban ta voguersan eie ese ta vatsarerie ken vonuo
e Raban, simi vunan ken vonuo e Raban a tamat ma enga
arie ken vonuo e Raban.
18 Kian va kenga vienviendon ta bitie nga kesenga. Sien
va ka mene senga a vodon va a sievei beitsak ine simi kaber,
eie ta ngas tsorubeit be, terengien va ta mang tsorubeit mi
ka sievei.
19 Simi vunan ine mi banga vienviendon simi mang-
magoso enaenamon eie mi kepineits be mo i matan e Raban.
Malan mi Pakpak Leong ta pevien, “E Raban ta tsomve mi
kulou sievei sien gi ta paluo ngan kegi sar sinavei.”
20 Ma a pevien buer, “Mi Nguts a telekiran va bu
vinavinadodogie mi kulou sievei ta tuvuon mo.”
21 Io, kian va nga ta vakam ngan ka mene! Bu kepineits
kokouk egie senga.
22 E Paulo o, e Apolo o, e Petro o, ine mi mangmagoso
enaenamon o, ine mi tino o, mi miensei o, nevere o,
vevemuir, egie kokouk senga.

3:19 JOB 5:13 **3:20** PSA 94:11

23 Ma enga se Karisito ma e Karisito eie se Raban.

4

Bu Aposol se Karisito

1 Io, nga ta ngas vodonomie gei va egei ken sar petspets
e Karisito ma egei bu ka nennei si ken sar vienviendon
mumuningei e Raban.
2 Ma ine bu ka nennei gi ta ngas vara tuktuk ngan va gi
tuktuk si kegi tsientsang.
3 Mi kepineits lili seou sien va enga o, mi kulou nia vuor,
gi vuortie iou. A tuktuk, eou buer o kap vuortie iou keseung.
4 Kong baivinakier a ketseketseng simi bienebeir, eiekesen
ine a kap va a vara tuktuk ngan va kong tino a duis. Mi
Nguts arie eie ese ta vuortie iou.
5 Io, kian va nga ta vuortie ka mene i muan mi ra e Raban
tate nga totoka. Nga ta rorois oit si ken minuer mi Nguts.
Eie ta vutuir vasangan simi tinaparang misa ta ko mon simi
ngingi ma ta vutuir vasangan ken sar vuna vienviendon mi
ka. Ma samo, mi ka keskes ta suvuon nangba mi tietienengei
kuvu se Raban.
6 Bu kasiung, o vakokoit puppuo ngan kegor tino e Apolo
nia kulie nga, terengien va nga ta mang tovtov si kegor
tino, ma nga ta kap mang solongenge si misa ta mon simi
vinavataor. Ma ta kap mang ka sinavei nia vakam ngan ka
mei nge matagout ngan ka mei ka ie.
7 Ese a tsana no va e ta kalei rio bu mei mene? Misa e
suvuon ian va a kap kuvu se Raban? Ma sien va e poro
seie, surie misa e ta vakam malan va e kap nga poro sien?
8 Nga te suvuon oit si kenga lalaron! Nga te suvuram!
Nga te nga tsorubeit bu kovakova ka leong sien gei ta kap
nga mon meie nga! A tuktuk, kong lalaron te va nga ta
tsorubeit bu kovakova ka leong, terengien va gei ta mang
tsorubeit kovakova ka leong meie nga! Ma samo egei buer
gei ta mang suvuon ka potpot si kenga sar mangmagoso
nguts!
9 A mat malan va e Raban a te terie gei, ken sar aposol,
simi korot vekvekitip, simi gargar kulou gi tate mon simi
vinatoreis va gi ta mesei. Gei te tsorubeit mi kepineits ni
ourour simi mangmagoso enaenamon, i matan bu angelo
ma mi kulou.
10 Gei matamata be simi vunan gei terie kegei tino se
Karisito, eiekesen enga bu ka sievei simi vunan nga te
vodovodon tuktuk se Karisito! Egei gei kap ngeisngeis
eiekesen enga nga ngeisngeis! Mi kulou gi mugumitsa gei,
eiekesen gi mangara nga!

11 Tuir oit ine simi keipkepide ra, gei ko vitor nge moruo,
ma gei ko lavlav ngan bu poul kedekedeir. Ma mi kulou gi
ko tsak nge gei, ma gei kap suvuon ka korot nia mutur.
12 Gei tsatsang ngeisngeis ngan bu rimagei kesegei. Sien
gi ta subira gei, gei vuot vatamase gie. Sien gi ta vikikinie
gei, gei onvidit ngan.
13 Sien gi ta oeng vatsakatie gei, gei kulie ngan mo mi
nama kalei. Tuir oit ine, mi kulou gi vodon va gei mala
biror ine simi mangmagoso enaenamon.
14 O kap vavataor rakot senga nia vamangarie nga,
eiekesen nia vanuo nga malan va enga bu natung bu ateung.
15 Misasien manga sar vavvasengei surie e Karisito ta
palan beitsak, nga kap suvuon kavo tamanga palan. Eou
o te nga tsorubeit e tamanga, sien o nga vateie nga ngan
man Banga Vinavatei e Karisito Iesu.
16 Io, o nongie nga va nga ta ngas vemusurie mi vinisiung.
17 Ine arie mi vunan o turan e Timote rakot senga. Eie
e natung mi ateung ma a ko tuktuk si ken tsientsang simi
Nguts. Eie ta so oeng veteringa nga ngan kong tino nia
vemusurie e Karisito Iesu ian ta kokouk meie misa o tate
nga vasangan sibu vona rengeir sibu korot kokouk.
18 Bu mei mene senga gi suvuon mi sinavei nia kakaleong
simi vunan gi si vodon va o ta kap me iro nga.
19 Sien va mi Nguts ta sunuir, o ta nemei lalapus vorota
nga ma o ta ba me telekiran va mi sana ngeisngeis tuktuk
ine mi kulou kakaleong gi vakokoit vakam ngan.
20 Io, mi sinavien e Raban nia vuor, eie mi ngeisngeis, a
kap va mi namanama mo.
21 Misa nga lalaron va o ta tsana? Vasa, o ta nemei ngan
ka kat nia beilbeiltsie nga? O, o ta nemei ngan mi tentoiv
ma mi sinavei menemenen?

5

E Paulo a nga nasaran bu mei simi tetteririv

1 O nga vakierngie va kavo mene senga gi tino simi sinavei
tetteririv. A tuktuk, ine mi sinavei a tsak rio mi sinavigie bu
Kibang. O rongomie va mi ka a mutur meie ken vevien e
taman.
2 Ma enga nga si vakam ngan! Vasa, nga kap mesirik surie
ine mi sinavei tsokor nge matokeran ian mi ka?
3 Misasien o ta kap mon i babarenga, o mon meie nga
simi moromoruo. Ma o te vuortie vaton ine mi ka ese ta
nga tsana ine mi sinavei tsokor malan mo va o mon meie
nga.

4 Sien va nga ta beit kouk simi asan magiet Nguts e
Iesu, ma o ta mon meie nga simi moromoruo, ma sien mi
ngesengesien magiet Nguts e Iesu ta mon meie nga,
5 nga ta ngas terie ine mi ka i napariman e Satan,
terengien va ta mang voguersan mi piripirien ma e Raban ta
mang vatoa mi morumoruan ine mi ka si ken rangi minuer
mi Nguts e Iesu.
6 A kap duis kenga sinavei nia vakam. Vasa, nga kap
telekiran va ka puk iis lili a oit va ta vara popoek ngan mi
bua plaua pu?
7 Nga ta tsang rivie ian mi iis kebeir terengien va nga ta
mang tsorubeit mi bua plaua vour kap ka iis sien. Simi
vunan e Karisito, kegiet natu sipsip nian mi Nginu Pasova,
a te nga tsorubeit mi tienebeir ni varam.
8 Io, giet ta ngas barabaramatan ine mi Nginou, eiekesen
giet ta kap tsana ine ngan mi iis kebeir ian ta suvuon mi
sinavei malangiets ma mi sinavei tsokor, eiekesen ngan mi
Tsoik kap ka iis sien, mi tsoik ian ta melemelen ma ta tuktuk.
9 I aron kong pakapaka rorou, o nga vavataor va nga ta
kap tino pats meie mi kulou tetteririv.
10 O kap vakokoit surie mi kulou kap vodovodon tuktuk
ese gi ta ko tino vemusurie mi sinavei tetteririv o, mi sinavei
ngangaguo o, mi sinavei puerpuer o, mi sinavei nia rangarie
bu raban bitbit. Sien nga ta lalaron nia evisie gie, nga ta
ngas sorvekenan ine mi mangmagoso enaenamon.
11 Eiekesen o vokokotie ine mi nama surie bu mein-
meninga ese gi ta vuotongie gie kesegie va bu kasinga
eiekesen gi ngas tsana mi sinavei tetteririv, mi sinavei
ngangaguo, mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit, mi
sinavei oengoeng tsak, mi sinavei nia un nge be, ma mi
sinavei puerpuer. Kian va nga ta ngou meie ian mi suada
kulou.
12 Kong sana baitutuir nia vuortie gie ese kap va bu
meinmenigiet? Eiekesen giet ta ngas vuortie mo bu
meinmenigiet.
13 Io, egie ese kap va bu meinmenigiet, e Raban ta vuortie
gie. Mi Pakpak Leong a pevien, “Nga sunuragie mi kulou
tsokor i kotubunga.”

6

Mi vuor nama i kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk

1 Sien va ka mene senga ta suvu putu meie ka mei mene
senga, surie misa va ta por terie keguor putu i napariman
mi vinuor simi kulou gi ta kap mangaran e Raban? Ma

5:7 EXO 12:5 **5:8** EXO 13:7; DEU 16:3 **5:13** DEU 17:7

surie misa va ta kap por terie keguor putu i napariman mi
kuoluon e Raban?
2 Vasa, nga kap telekiran va mi kuoluon e Raban va gi ta
so vuortie mi mangmagoso enaenamon? Ma sien va nga
ta ba so vuortie mi mangmagoso enaenamon, a kap oit va
enga kesenga nga ta vodusie bu puk putu lili i kotubunga?
3 Vasa, nga kap telekiran va giet ta ba so vuortie bu
angelo? Sien va ta malan, vasa, giet kap suvu duis nia
vuortie bu kepineits ine simi tino simi kaber?
4 Sien va nga ta suvuon ka kepineits nia vuor nama surie,
surie misa nga ta sunuir va bu mei ese gi ta kap suvu
minangarei i kotubuon mi kulou simi vona rengeir va gi
ta vuortie ian mi putu?
5 O pevien ine nia vamangarie nga. Vasa, kap ka mene i
kotubunga a sievei oit nia vodusie kenga sar putu?
6 Surie misa nga ta kir terie e kasinga i napariman mi
vinuor simi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk?
7 A tuktuk, sien va mi mene senga ta kir terie e kasien i
napariman mi vinuor, ine a vasangan va nga te kor. Surie
misa nga ta kap oit nia onvidit ngan sien va ka mene senga
ta tsak nge nga nge bitie nga?
8 Eiekesen, enga kesenga nga si tsak nge gie nge bitie gie,
misasien egie bu kasinga simi vodovodon tuktuk.
9 Vasa, nga kap telekiran va mi kulou tsokor gi ta kap
so suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e
Raban? Kian va kenga vienviendon kesenga ta bitie nga.
Bu mene gi ta tsana mi sinavei tetteririv o, gi ta rangarie
bu raban bitbit o, gi ta rei puer o, gi ta tsana mi sinavei
tabakou,
10 o, bu mene gi ta puer o, gi ta ngangaguo o, gi ta unun
nge be, o, gi ta meon, o, gi ta tsik pipius, gi ta kap so suvu
vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban.
11 Bu mene senga gi nga ko tino ven, eiekesen, ine, simi
asan mi Nguts e Iesu Karisito ma simi ngesengesien mi
Morumoruan magiet Raban, e Raban a te vara melemelen
nge nga nge vokunie nga, ma nga te me tsorubeit mi kulou
duis i matan.

Mi sinavei tetteririv

12 Nga ko pevien, “O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu
kepineits kokouk,” eiekesen kap va egie kokouk gi ta terie
mi kienelei senga. Eou buer o ta pevien, “O te suvuon mi
sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk,” eiekesen o ta
kap tsorubeit petspets si ka kepineits.
13 Nga ko pevien, “Mi nginonginou nian mi kititei ma mi
kititei nian mi nginonginou,” eiekesen o ta pengan senga,

e Raban ta voguersa guor kokouk. Mi piripirigiet eie kap
va nian mi sinavei tetteririv, eiekesen giet ta ngas terie simi
Nguts, terengien va ta mang naneie mi piripirigiet.
14 Io, e Raban a nga vatoa mi Nguts simi miensei ma ta
vatoa giet buer simi miensei ngan ine mi ngesengesien.
15 Vasa, nga kap telekiran va bu piripiringa egie bu karton
mi kurikurien e Karisito? Ma vasa, o ta por tsana bu
karton e Karisito nge votsok terie i kurikurien mi mei simi
tetteririv? Ta kap malan rovoriu!
16 Vasa, nga kap telekiran va mi ka ta tsok meie mi vevien
simi tetteririv, eie a me tsorubeit kes meie simi pirpir? Mi
Pakpak Leong a pevien, “Ba mene luo guor ta tsorubeit mi
pirpir kes.”
17 Eiekesen eie ese ta tsok simi Nguts, eguor mi Nguts,
guor kes simi moromoruo.
18 Nga ta ngas vi sorvekenan mi sinavei nia tetteririv. Bu
sinavei tsokor mene mi ka ta tsana, gi mon i marar simi
piripirien, eiekesen eie ese ta tsana mi sinavei tetteririv, eie
a tsana mi sinavei tsokor veie mi piripirien kesen.
19 Vasa, nga kap telekiran va bu piripiringa, egie ken
vonuo mi Moromoruo Tamat ese ta mon i aronga, ma ese
ta nga kovuni se Raban? Bu piripiringa a kap va senga
kesenga.
20 Simi vunan e Raban a nga voir tsana nga ngan mi
voirvoir leong. Io, nga ta ngas vasangan mi minangarei
rakot se Raban ngan bu piripiringa.

7

Mi mienagos ni rei

1 Io, o ta kuil nama surie misa nga tate nga vavataor surie.
A kalei va mi ka va ta kap rei.
2 Eiekesen surie mi sinavei tetteririv ta tsorubeit leong, mi
ka keskes ta ngas suvuon ken vevien kesen ma mi vevien
keskes buer ta ngas suvuon ken labeit kesen.
3 Mi ka ta ngas tsang vaotie ken baitutuir simi mienagos
ni rei meie ken vevien, ma mi vevien buer ta ngas kulie ken
labeit nia vaotie keguor banga mienagos ni rei.
4 Mi kurikurien mi vevien rei a kap va seie kesen eiekesen
ken labeit a vuortie, ine simi rosar kes mo, mi kurikurien
ken labeit buer a kap va seie kesen eiekesen ken vevien a
vuortie.
5 Enga bu tamat rei, kian va nga ta mereis nia mutur meie
kenga sar vevien o, labeit keskes. Engado ba baser tamat rei,
ngado ta oit nia aor kes mo va ngado ta kap mutur kokouk

6:16 GEN 2:24

terengien va ngado ta mang suvuon ka kientsep nia ra no.
I muir, ngado ta ngas me mon kouk. Simi vunan e Satan ta
masi kono ngado sien va ngado kap oit nia vuor vakalaie
kengado sar lalaron.
6 Si kong baidendeng, ine mi nama a kalei nia vemusurie,
eiekesen o kap vokokotie ine mi nama va mi vinuor.
7 O lalaron va mi kulou kokouk va gi ta mala iou. Eiekesen
mi mei keskes a suvuon ken tienebeir kovuni se Raban.
8 Io, o vakokoit rakot segie bu naor, a kalei va gi ta mon
naor mala iou.
9 Eiekesen, sien va gi ta kap oit nia vuor vakalaie kegi sar
lalaron, gi ta ngas rei. Simi vunan bu arogie ta masi dirka
nia mutur meie ka mei mene.
10 O oeng ngeisngeis rakot sibu tamat rei. Ine mi nama
a kap va kuvu seou eiekesen simi Nguts. Mi vevien ta kap
sorvekenan ken labeit.
11 Eiekesen sien va ta sorvekenan ken labeit, eie ta ngas
mon naor o, eie ta ngas muerengei rakot si ken labeit. Ma
mi ka ta kap vekapot sorvekenan ken vevien.
12 Eou mo o vokokotie ine mi nama rakot sibu mei mene
senga, a kap va mi Nguts. Sien va mi ka a suvuon ken vevien
ese ta kap ngas vodovodon tuktuk se Karisito, ma ken
vevien a res nia mon meie, eie ta kap vekapot sorvekenan.
13 Ma sien va mi vevien a suvuon ken labeit ese ta kap
ngas vodovodon tuktuk se Karisito, ma ken labeit a res nia
mon meie, eie ta kap vekapot sorvekenan.
14 Simi vunan mi ka ese ta kap vodovodon tuktuk eie ta
tsorubeit melemelen surie ken vevien, ma mi vevien ese
ta kap vodovodon tuktuk eie ta tsorubeit melemelen surie
ken labeit. Sien va a kap malan ian, va bu natuguor gi kap
melemelen, eiekesen ine gi te tsorubeit tamat.
15 Sien va ka mei ese ta kap vodovodon tuktuk va ta lalaro
vekapot simi mienagos ni rei, nga ta sunuir surie. Mi mei
ese ta vodovodon tuktuk, eie a ketseketseng si man putu
ine mi vinekapot. E Raban a te nga viel tsana giet va giet ta
mang mon simi molu.
16 Evoi mi vevien, e ta ngas telekiran va ke labeit ta oit nia
vurisan ken tino surie no. Ma evoi mi ka, e ta ngas telekiran
va ke vevien ta oit nia vurisan ken tino surie no.
17 Io, mi mei keskes ta ngas tino vemusurie ken vivviel e
Raban ma mi suada tino mi Nguts tate nga pot terie sien.
Ine arie mi vinuor o terie sibu vona rengeir kokouk.
18 Mi ka ese tate nga muna suvuon mi vinavaroup sien e
Raban ta nga vile, eie ta kap konon nia tsorubeit mala ka
kap vavavaroup. Ma mi ka ese ta kap nga muna suvuon

mi vinavaroup sien e Raban ta nga vile, eie ta kap por vinavaroup.

19 Sien va mi ka a suvuon mi vinavaroup o, a kap suvuon, eie mi kepineits tuvuon mo. Mi kepineits ian ta potokivout arie mi sinavei nia vemusurie ken sar vuna vinuor e Raban.

20 Mi mei keskes ta ngas tino vemusurie ken sana suada baimogomogos ta nga mon sien, sien e Raban ta nga vile.

21 Evoi mi petspets sien e Raban ta nga vile no? Kian va e ta vodovodon palan. Eiekesen sien va e oit nia tsorubeit mi ka ketseketseng, a kalei va e ta tsana malan.

22 Eie ese ta nga mon petspets simi ra mi Nguts ta nga vile, a te tsorubeit mi ka ketseketseng surie e Karisito. Ine simi rosar kes mo, eie ese ta kap nga mon petspets simi ra mi Nguts ta nga vile, a te tsorubeit ken petspets e Karisito.

23 E Raban a te nga voir tsana nga ngan mi voirvoir. Io, kian va nga ta petspets simi kulou.

24 Bu kasiung, mi mei keskes ta ngas mon meie e Raban si ken sana baimogomogos ta nga mon en simi ra e Raban ta nga vile.

25 Ma surie bu vevien gi ta kap ngas telekire ka, o kap suvuon ka nama ngeisngeis kuvu simi Nguts surie gie, eiekesen o ta terie kong vienviendon. Ine mi vinavinadodoung, nga oit nia vodovodon tuktuk sien, simi vunan mi Nguts a nga aor molous nge iou.

26 Surie mi putu ian ta monongie nga, o vodon a kalei va nga ta ngas mon malan nga ta ko tino ven.

27 E suvuon ma ka matavanuo? Kian va e ta nesie ka rosar nia vekapot nge sorvekenan. E kap suvuon ma ka matavanuo? Kian va e ta nesie ke ka vevien.

28 Eiekesen sien va e rei, e kap tsana mi sinavei tsokor. Ma sien va mi vevien kap ngas telekire ka a rei, eie a kap tsana mi sinavei tsokor. Eiekesen egie ian gi ta rei gi ta samsuoeie bu putu palan ine simi tino. O vakokoit nia tuir karie nga sibu putu.

29 Bu kasiung, o oeng senga ine. A kap palan te bu ra gi mon. Vakaek ine egie ese gi ta rei gi ta mon malan va gi kap rei.

30 Egie ese gi ta mon ngan mi tina, gi ta mon malan va gi kap ta. Egie ese gi ta res, gi ta mon malan va gi kap res. Egie ese gi ta vovoir, gi ta mon malan va gi kap suvu kepineits.

31 Ma egie ese gi ta tsatsang ngan bu kepineits ine simi mangmagoso enaenamon, gi ta mon malan va ine mi tsientsang a kap potokivout si kegi tino. Simi vunan ine mi mangmagoso enaenamon ma bu kepineits kokouk a vor votovoto.

32 O lalaron va kenga sar vienviendon ta ketseketseng
sorvekenan mi sinavei nia vodovodon palan. Mi ka ta kap
rei, eie a vodon veleongtie ken sar tsientsang mi Nguts ma
vasa va ta varese venengan mi Nguts.
33 Eiekesen mi ka rei a vodon veleongtie bu kepineits ine
simi kaber, ma vasa va ta varese ven ken vevien.
34 Ine a tsana ken vienviendon a vetvettei. Mi vevien
naor ta kap ngas rei o, mi vevien kap telekire ka, a vodon
veleongtie ken sar tsientsang mi Nguts terengien va ta
mang teir putan mi kurikurien ma mi morumoruan si
ken tsientsang mi Nguts. Eiekesen mi vevien rei a vodon
veleongtie bu kepineits ine simi mangmagoso enaenamon,
ma vasa va ta varese ven ken labeit.
35 O vokokotie ine nian manga kalekalei, kap va nia
vangenge nga, eiekesen nia vakotsie nga va nga ta mang
tino simi rosar ian ta sogove mi sinavei nia teir putan mi
tino simi Nguts.
36 Sien va ka ka a tsana ka sinavei ian ta kap duis i matan
ken vou ese ken sar avareit a te oit nia rei, ma a vodon va
ta ngas rei, nga ta sunuir va guor ta rei. Eie a kap tsana mi
sinavei tsokor.
37 Eiekesen mi ka ese ta tuir pidipidin si ken vienviendon
va ta kap rei, ma a kap suvuon ka potpot nia rei, ma ta suvu
ngeisngeis nia vuor vakalaie ken lalaron, ma a te tsana ken
vienviendon va ta kap rei, eie buer a kalei.
38 Io, eie ese ta reie ken vou, eie a kalei, eiekesen eie ese
ta kap rei, eie a kalei beitsak.
39 Mi vevien rei a tsok meie ken labeit sien ken labeit
ta ngas to, eiekesen sien va ken labeit tate maet, eie a
ketseketseng nia reie ese ka va ta lalaron, eiekesen eie ta
ngas reie ka ka vodovodon tuktuk simi Nguts.
40 Si kong baidendeng, eie ta res beitsak sien va a mon
naor. Ma o vodon va eou buer o suvuon mi Morumoruan e
Raban.

8

Mi nginonginou vavadengeir sibu raban bitbit

1 Io, surie mi nginonginou gi ta nga vavadengeir ngan
rakot sibu raban bitbit, egiet kokouk giet te telekiran va
misa giet ko tsana ngan. Ine mi suada teletelekirei ta
vakabangie gie mi kulou, eiekesen mi tentoiv ta vangasie
gie mi kulou.
2 Eie ese ta vodon va a telekiran ka kepineits, a kap ngas
telekire vaotie misa va ta ngas telekiran.
3 Eiekesen eie ese ta lalaron beitsak e Raban, e Raban a
telekiran mi aron.

4 Io, o ta vakokoit surie mi nginonginou gi ta nga
vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit. Giet te telekiran
va bu raban bitbit egie bu kepineits tuvuon mo ine simi
mangmagoso enaenamon ma giet telekiran va a kes mo mi
Raban.
5 Bu kepineits palan simi rangit ma simi kaber, mi kulou
gi si vuotongie va egie bu raban o, bu nguts.
6 Eiekesen segiet, a kes mo magiet Raban, ma eie mi Tam
ese ta nga vogosongie bu kepineits kokouk ma egiet giet tino
sien. Ma magiet Nguts a kes mo, e Iesu Karisito ese ta nga
vabatie bu kepineits kokouk ma a nga terie mi tino segiet.

7 Eiekesen a kap va mi kulou kokouk gi katsep ine simi
kepineits. Bu mene gi ngas vodon va bu patspats gi suvu
tino. Ma sien va gi ta nganie bu suada nginonginou, a tsola
kegi sar baivinakier ian ta kap ngeisngeis.
8 Eiekesen mi nginonginou a kap teie terie giet vatavatat
se Raban. Misasien va giet ta nganie o, va giet ta kap nganie,
a kap tsana va kegiet tino ta kalei o, tsak.

9 Nga suvuon mi duis nia siger ngou, eiekesen nga ta
nenei kalei va nga ta kap tsana va ine mi sinavinga ta masi
tsorubeit mi kepineits ni tsuotsuobakei segie ese bu arogie
ta kap ngeisngeis.
10 Nga telekiran ine bu kepineits. Eiekesen sien va kavo
mene ese kegi baivinakier ta kap ngeisngeis, gi dengarie va
nga ngou i aron mi vona rengeir sibu raban bitbit, vasa, ine
ta kap oit nia vakotsie gie nia ngou simi nginonginou gi ta
vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit?
11 Io, ine e kasinga ese ken baivinakier a kap ngeisngeis
ma ese Karisito ta nga maet surie, kenga teletelekirei a te
vokorongie.
12 Sien va nga ta tsana mi sinavei tsokor si ka kasinga
ian simi rosar, ma sien va ine ta tsang vatsakatie ken
baivinakier ta kap ngeisngeis, nga te tsana mi sinavei tsokor
veie e Karisito.
13 Io, sien va mi sana o ta nganie a vokorongie e kasiung,
o ta kap ba buer nganie ka puk pintsi vinavinar, terengien
va o ta kap mang vokorongie.

9

Kegi duis bu Aposol

1 Vasa, eou o kap ketseketseng? Vasa, a kap va eou mi
aposol? Vasa, o kap ngas nga pare e Iesu magiet Nguts?
Ma vasa, enga a kap va bu vovuan kong tsientsang simi
ngesengesien mi Nguts?

2 Misasien kap va eou mi aposol simi baidendeng sibu mei
mene, eiekesen senga, eou mi aposol! Simi vunan enga mi
totourlekier ian ta vara tuktuk ngan va eou ken aposol mi
Nguts.
3 Sien va mi kulou gi ta menisan nge virei surie kong duis
simi tsientsang aposol, o ta kuil nama ven ne.
4 Vasa, a kap kegei ka duis nia ngou nge un?
5 Vasa, a kap kegei ka duis nia reie kavo vevien vodovodon
tuktuk nge kerie gie meie gei, malan bu turagei aposol meie
ba kasien mi Nguts ma e Petro?
6 O, vasa, egor e Barnabas mo, gor ta ngas tsatsang nia
vaotie kegor mienagos?
7 Ese mei simi kulou ni minakiur a vorie ken bieneroik
eie kesen? Ma ese a tsuorkie ka tau vain ma a si kap nganie
ka vuovuo sien? Ma ese a poltse dangi susu sipsip ma a si
kap unumie?
8 Vasa, o vokokotie ine vemusurie mi vinavinadodon mo
mi ka? Vasa, mi Vinuor a kap vakokoit surie buer ine bu
kepineits?
9 Mi vinuor se Moses a pevien, “Kian va e ta ror pomutie
mi ngutsuon mi bulumakau sien va e ta tsatsang ngan nia
pop vetseran bu wit.” Vasa, e Raban a nga vokokotie ine mi
nama surie bu bulumakau mo?
10 A kap, a nga vokokotie ine mi nama surie giet buer,
va gerek? Io, mi vinuor a mon niagiet, simi vunan mi
ka ta keirkeir mat o, mi ka ta por nginonginou i tau, eie
ta tsatsang nge vodon rorois nia poro ken potpot ine simi
nginonginou.
11 Sien va gei te nga tsuorkie bu pei simi moromoruo sibu
aronga, vasa, a kap duis va gei ta poro kavo kepineits senga
nia vaotie kegei mienagos?
12 Sien va bu mei mene gi suvuon ine mi duis nia poro
mi kuilkuil senga, egei buer gei suvuon mi duis ian ta leong
sien.
Eiekesen gei kap puputungie kenga tino ngan ine kegei
duis nia por kuilkuil senga. Gei onvidit ngan mo ine bu
kepineits terengien gei ta kap mang tuir bibirit si man
Banga Vinavatei e Karisito.
13 Vasa, nga kap telekiran va egie gi ta tsatsang simi vona
rengeir gi poro magi nginonginou simi Vona rengeir leong,
ma egie gi ta tsatsang simi korot nia tu tienebeir, gi ngou
simi sana gi ta tunie i popon mi korot nia tu tienebeir?
14 Simi rosar kes mo, mi Nguts a oeng ngeisngeis va egie
ese gi ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei gi ta poro bu
kepineits nia vaotie kegi mienagos kuvu ine simi tsientsang.

9:9 DEU 25:4 **9:13** DEU 18:1

15 Eiekesen o kap puputungie ken tino ka mene ngan ine
bu duis. Ma o kap vataro ine ngan mi vodovodon rorrois va
nga ta mang tsana ka kepineits malan ine seou. A kalei mo
seou va o ta vitor maet eiekesen o kap lalaron va ka mene
ta vara sasavoir ngan kong duis nia vavatei.
16 Misasien o ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, kap ka
kepineits va o ta vakam ngan, simi vunan e Raban a nga
terie seou ine mi tsientsang. Mi tsienakor ta so poro iou
sien va o ta kap vavatei ngan ine mi Banga Vinavatei!
17 Sien va o ta tsana ine mi tsientsang vemusurie kong
lalaron, o ta poro man voirvoir. Eiekesen o tsana ine nia
vaotie mo kong potpot, surie mo misa e Raban ta nga terie
i naparimoung nia tsana.
18 Ma misa ian kong voirvoir? Mi voirvoir arie mo mi
kientsep nia tsatsang tuvuon nia vavatei ngan mi Banga
Vinavatei, terengien va o ta kap mang puputungie ken tino
ka mei ngan kong duis simi tsientsang nia vavatei.
19 A tuktuk o ketseketseng ma kap ka mene a vuortie iou,
eiekesen o tsana iou va o ta tsorubeit petspets sibu mei
kokouk terengien va o ta mang teie tsana kavo mene palan
nemei se Karisito.
20 I matan bu Iuda, o tino malan buer mo va eou mi Iuda
terengien o ta mang teie tsana gie bu Iuda nemei se Karisito.
Ma segie gi ta mon i pakien mi vinuor, misasien kap kong
ka baitutuir simi vinuor, o tino malan buer mo va o mon i
pakien mi vinuor, terengien va o ta mang teie tsana gie.
21 O kap vodon sasavoir ngan ken vinuor e Raban ma o
mon i pakien ken vinuor e Karisito. Eiekesen, segie ese gi ta
kap mon i pakien mi vinuor, o tino malan buer mo va o kap
mon i pakien mi vinuor, terengien va o ta mang teie tsana
gie.
22 Segie gi ta kap ngeisngeis, o tsorubeit mala gie buer,
terengien va o ta mang teie tsana gie. Io, sibu suada rosar
kokouk, o ko tino mala gie bu suada mene, terengien va o
ta mang teie tsana kavo mene segie nemei se Karisito.
23 O tsana ine bu kepineits kokouk nia kulie mi Banga
Vinavatei va ta puorkan, terengien va o ta mang suvu potpot
si man vavatamaes mi Banga Vinavatei.
24 Vasa, nga kap katsep va ka mene kes mo simi kulou
kokouk gi ta soer simi sinoer, ta por voirvoir? Io, nga ta
ngas soer simi sinavei ian ta oit va nga ta por voirvoir.
25 Bu mene kokouk gi ta ko vevepen sibu pinaluo, gi
pupua ngan mi sinavei ni vuor vakalaie kegi sar lalaron
sibu kepineits kokouk. Gi tsana ine nia poro mi voirvoir ian
va ta kap mon potaram, eiekesen egei gei soer simi sinoer
nia poro mi voirvoir ian va ta mon rovoriu.

26 Io, o kap soer malan mi ka ta soer si ka sinoer kap ka
vunan, ma o kap tutut malan mi ka ta vuovuorpa sien ta
tutut.
27 A kap, o tut varatsangie mi kurikuriung keseung va ta
mang vemusurie kong lalaron. Terengien va i murien o ta
vavatei sibu mei mene, eou keseung o ta kap mang rivie
mong voirvoir. Arie mi vunan o tsana ine.

10

Mi namani venengeng surie man vinavinateteik bu Israel

1 Bu kasiung, o kap lalaron va nga ta vodon punan bu
kepineits ta nga tsorubeit sibu tubugiet. Egie kokouk gi nga
mon i pakien mi balbal ma gi nga veis i popon mi kebeir
puor ka i aron mi barateis Mereik.
2 Egie kokouk gi nga por sinusuruiv i pakien mi balbal ma
i aron mi barateis ma gi nga tsorubeit mi kuoluon e Moses.
3 Ma egie kokouk gi nga nganie mi suasuada nginonginou
kes mo simi moromoruo.
4 Ma egie kokouk gi nga unumie mi da kes mo simi
moromoruo. Gi nga un simi vout simi moromoruo ian ta
nga nomeie gie, ma ine mi vout eie e Karisito ngas te.
5 Eiekesen e Raban a kap nga resmatan palan segie, io, bu
piripirigie a nga mutur vepitsitsei simi beir.
6 Ma ine bu kepineits gi nga tsorubeit va bu puppuo nia
vangenge giet, terengien va giet ta kap mang biken bu tsaka
sinavei malan bu tubugiet gi ta nga tsana.
7 Kian va nga ta rangarie bu raban bitbit malan bu mene
segie gi ta nga tsana, malan mi Pakpak Leong ta pevien,
“Mi kulou gi mogos nia ngou nge un ma gi tamtuir nge riris
garamuit.”
8 Ma kian va giet ta tsana mi sinavei tetteririv malan bu
mene segie gi ta nga tsana. Simi ra kes mo mi 23,000 mi
kulou segie gi nga mesei.
9 Ma kian va giet ta konon mi Nguts, malan bu mene segie
gi ta nga tsana. Bu tsotsoi gi nga keda gie.
10 Ma kian va nga ta ngengeir pupuris malan bu mene
segie gi ta nga tsana. Ken angelo kenken e Raban a nga
keda gie.
11 Ine bu kepineits a nga tsorubeit segie malan va mi
puppuo nia vangenge giet, ma mi kulou gi nga vataor
vuturungie ine bu kepineits va ta tsorubeit mi namani
venengeng segiet ese giet tate tino ine sibu ra vekvekitip.

10:1 EXO 13:21,22; EXO 14:22-29 **10:4** EXO 17:6; NUM 20:11 **10:5** NUM 14:29,30 **10:7** EXO 32:6 **10:8** NUM 25:1-18 **10:9** NUM 21:5,6 **10:10** NUM 16:41-49

12 Io, sien va ka mei senga a vodon va a te tuir ngeisngeis
te, eie ta ngas nenei kalei va ta masi kor!
13 Sien va nga ta suoeie kavo konokonon, nga ta
vodonomie va ian bu konokonon a kap kekineits sorveke-
nan bu suada konokonon bu mene gi ta ko suoeie. Eiekesen
e Raban ese ta ko tuktuk si ken sar kinubuits, eie ta kap
sunurie ka konokonon ian ta ngeisngeis rio mi ngisingisinga
va ta beit senga. Eiekesen sien va nga tate mon si ka
konokonon, e Raban ta vasangan senga ka rosar nia vi
sorvekenan terengien va nga ta mang pertsan.

Mi nginou nian bu raban bitbit ma mi nginou simi Nguts

14 Io, bu banga kasiung, nga ta ngas vi sorvekenan mi
sinavei nia rangarie bu raban bitbit.
15 O ta vakokoit rakot senga mi kulou sievei, ma enga
kesenga nga ta ngas menisan ine mi namaniung.
16 Sien giet ta un simi koi unun simi nginou simi Nguts,
nge vuot kalei rakot se Raban, vasa, giet kap tsok pekouk
simi vavatamaes simi daran e Karisito? Ma sien giet ta
potakie mi tsoik nge ngou, vasa, giet kap tsok pekouk simi
vavatamaes simi kurikurien e Karisito?
17 Simi vunan mi tsoik a kes, misasien egiet giet palan,
giet tsorubeit mi kuirkuir kes sien giet ta tsutsuok kokouk
ine simi tsoik kes.
18 Nga vodonomie gie bu Israel. Egie ese gi ta nganie mi
tienebeir ni varam rakot se Raban, gi tuir kouk simi rengeir
rakot se Raban simi korot nia tu tienebeir.
19 Vasa, o pengan senga va bu raban bitbit ma bu kepineits
mi kulou gi ta vavadengeir ngan, arie mi kepineits tuktuk?
20 A kap. Mi sana o lalaro vokokotie, arie ine. Bu kepineits
bu Kibang gi ta ko vavadengeir ngan, gi te vavadengeir ngan
rakot sibu tsaka moromoruo, a kap va se Raban. Ma o kap
lalaron va nga ta tourpats meie bu tsaka moromoruo.
21 Nga kap oit nia un siba koi kokouk, simi Nguts ma
simi tsaka moromoruo, ma nga kap oit nia ngou siba tsur
ngongou kokouk, simi Nguts ma simi tsaka moromoruo.
22 Vasa, giet lalaro vara ngunguts ngan mi Nguts? Ma
vasa, nge kia va giet ngeisngeis rio mi ngesengesien mi
Nguts?

Kegi duis nia mon ketseketseng mi kulou vodovodon tuktuk

23 Nga ko pevien, “O te suvuon mi sinusunuir nia tsana
bu kepineits kokouk,” eiekesen kap va bu kepineits kokouk
va nian manga kalekalei. Nga ko pevien, “O te suvuon mi

10:18 LEV 7:6

sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk,” eiekesen kap va
bu kepineits kokouk a oit nia vangasie nga.
24 Giet ta kap tsatsang nia vakalaie giet mo, eiekesen nia
vakalaie bu mei mene.
25 Nga nganie bu suada pintsi vinavinar nga ta vorie
sibu korot nia verikuil, ma kian va nga ta virei surie va
ivie a kuvu en. Tamasi tsang vatsakatie kenga baivinakier
kesenga.
26 Mi Pakpak Leong a pevien, “Mi kaber eie simi Nguts,
meie bu kepineits kokouk gi ta mon sien.”
27 Sien va ka mei ta kap vodovodon tuktuk a nongie nga
nia ra ngou meie ma nga tor sien, nga nganie mi sana vede
gi ta tabarie nga ngan ma kian va nga ta virei surie va ine mi
nginonginou ivie a kuvu en. Tamasi tsang vatsakatie kenga
baivinakier.
28 Eiekesen sien va ka mene ta pevien senga, “Ine, gi nga
vavadengeir ngan rakot simi raban bitbit,” kian va nga ta
nganie. Tamasi tsang vatsakatie ken baivinakier ian mi mei
ese ta pengan senga.
29 Kap va surie kenga baivinakier, eiekesen surie ken
baivinakier ian mi mei.
Misa mi vunan va ken baivinakier ka mei ta vuortie iou
si kong duis nia tsana bu kepineits?
30 Sien va o vuot kalei se Raban surie mi nginonginou o
ta tsutsuok sien, misa mi vunan va gi ta oeng vatsakatie iou
surie mi kepineits o tate vuot kalei ngan?
31 Io, sien va nga ta ngou o, nga ta un o, misana kepineits
nga ta tsana, nga tsana mo nian man matvinavaso e Raban.
32 Kian va nga ta terie mi tsuotsuobakei sibu mei misasien
va egie bu Iuda o, bu Grik o, mi kulou vodovodon tuktuk se
Raban,
33 mala iou o ta ko konon nia varese bu mei kokouk sibu
suada rosar kokouk ma a kap va o tsatsang nia vakalaie iou
keseung eiekesen nia vakalaie bu mei palan terengien va gi
ta mang suvuon mi vavato.

11

1 Nga ta ngas vemusurie mi vinisiung, malan eou o ta
vemusurie mi vienesien e Karisito.

Mi sinavei nia rangarie e Raban

2 Io, o tienenge nga simi vunan nga ko vodonomie iou sibu
ra kokouk ma nga ko por vangvangasie bu vinasengei o ta
nga vavasengei ngan senga.

10:26 PSA 24:1

3 Eiekesen o lalaron va nga ta ngas katsep va mi kovan mi
kulou kokouk eie e Karisito, ma mi kovan mi vevien eie mi
ka, ma mi kovan e Karisito eie e Raban.
4 Sien va ka ka ta kuva mi kovan sien ta no o, ta vokokotie
bu nama kuvu se Raban, a vamangarie mi kovan.
5 Sien va ka vevien ta kap kuva mi kovan sien ta no o,
vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vamangarie mi kovan.
Ine, a kokouk malan mo sien va gi ta vakore mi vuruvuru
kovan.
6 Sien va ka vevien ta kap lalaron nia kuva mi kovan,
gi ta ngas lutuo mi vuruvuru kovan. Ma sien va ta
mangmangarien mi vuruvuru kovan va gi ta lutuo o,
vakore, eie ta ngas kuva mi kovan.
7 Mi ka ta kap kuva mi kovan simi vunan eie mi
patsapatsan e Raban ma man matvinavaso. Eiekesen mi
vevien eie man matvinavaso mi ka.
8 Simi vunan mi ka a kap nga kovuni simi vevien, eiekesen
mi vevien a nga kovuni simi ka.
9 Ma e Raban a nga tsana mi ka kap va nia vaotie ken
pinat mi vevien, eiekesen a nga tsana mi vevien ken mi ka.
10 Surie ine mi vunan ma surie bu angelo, mi vevien ta
ngas kuva mi kovan ngan ka kepineits nia tourtelekiran mi
duis.
11 Eiekesen, i matan mi Nguts, mi vevien a kap ketseket-
seng vekenan mi ka, o, mi ka a kap ketseketseng vekenan
mi vevien.
12 Simi vunan mi vevien a nga kovuni simi ka, io, a malan
buer mi ka a pitier simi vevien. Eiekesen bu kepineits
kokouk a kovuni se Raban.
13 Vasa nga vodon venengan ne? A duis va mi vevien ta
no rakot se Raban sien va a kap kuva mi kovan?
14 Vasa, mi tino a kap vasangan va mi ka ta suvuon mi
vuruvuru kov kuar ta ngas mangmangarien?
15 Eiekesen mi vevien ta suvuon mi vuruvuru kovan ta
kuar, eie a mata tietienengei ngan, simi vunan e Raban a
nga terie sien va man ouvouv mi kovan.
16 Sien va ka mene a kap aor kes ngan ine, gei kap suvuon
ka sinavei mene te buer surie ine mi bienangaev. Bu vona
rengeir kokouk se Raban buer gi aor kes ngan.

Mi Nginou simi Nguts

17 Ine, o ta vakokoit surie mi kepineits mene, eiekesen o
kap oit nia puonge nga surie, simi vunan kenga sar bineit
kouk a ko vabatie mi tsienakor ian ta rio mi kienelei.
18 Vourvour, o rongomie va mi vinekopot a ko mon i
kotubunga si kenga sar bineit kouk nia rengeir, ma o ki
vodon tuktuk ine sibu nama.

19 Eiekesen, mi vinekopot ta ngas beit i kotubunga
terengien va mi kulou gi ta mang deng kielala gie ese mune
senga gi ta duis i matan e Raban.
20 Sien nga ta ko beit kouk, nga si kap ko vodon veleongtie
mi Nginou simi Nguts.
21 Enga keskes nga siger ko bubu nia ngou ma nga kap ko
rosie bu mei mene. Io, ka mei mene ta mon vitor, ma ka
mei mene tate un nge be.
22 Vasa, nga kap suvu vonuo nia ngou nge un en? O, vasa,
nga mugumitsan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban nge
vamangarie gie ian gi ta kap suv? Vasa o ta be pevien te
senga? Vasa, nge kia va o ta mang puonge nga surie ine? A
kap rovoriu!

23 O nga pengan senga misa o ta nga poro simi Nguts. Mi
Nguts e Iesu ian sikati va gi tate nga roev terie, a nga poro
mi tsoik,
24 ma sien tate nga vuot kalei ngan, a nga potakie nge
pevien, “Ine arie mi kurikuriung, ian o ta teir vunie nge
nga. Nga nganie ine nia vodon barabaramata iou.”
25 Simi rosar kes mo i murien gi tate nga ngou voto, a
nga poro mi koi unun nge pevien, “Ine mi koi unun, eie mi
kinubuits vour simi daroung. Nga unumie ine nia vodon
barabaramata iou.”
26 Sibu ra nga ta nganie ine mi tsoik nge un ine simi koi
unun, nga ta ngas vavatei katsep ngan ken miensei mi Nguts
tuir oit va eie ta muerengei.

27 Io, eie ese ta nganie ine mi tsoik o, un ine simi koi
unun simi Nguts ngan mi sinavei ta kap otien ine, a tsana
mi sinavei tsokor veie mi kurikurien ma mi daran mi Nguts.
28 Mi ka ta ngas menise vititirie eie kesen, ma i muir, ta
ngou simi tsoik nge un simi koi unun.
29 Simi vunan mi mene ese ta ngou nge un ma a kap deng
kielala va ine arie mi kurikurien mi Nguts, eie a te teie terie
mi vinatoreis i popon sien ta nganie nge unumie.
30 Ian arie mi vunan, palan i kotubunga gi morouk nge
kap ngeisngeis, ma bu mene senga gi te mesei.
31 Eiekesen sien va giet ta menise vititirie giet kesegiet,
giet ta kap suvuon mi vinatoreis.
32 Sien va mi Nguts ta vuortie giet nge votorosie giet,
a vodusie giet terengien va giet ta kap mang suvuon mi
vinatoreis meie mi mangmagoso enaenamon.

33 Io, bu kasiung, sien nga ta beit kouk nia ngou, nga ta
ngas rosie bu palapalanga.

34 Ma sien va ka mene a vitor, eie ta ngas muna ngou en
seie, terengien va eie ta kap mang teie terie ka vinatoreis si
kenga bineit kouk.
Io, sien va o ta me beit, o ta ba me terie kavo namani
vinavanou mene.

12

Bu tienebeir simi moromoruo

1 Io, bu kasiung, o kap lalaron va nga ta vodon sasavoir
ngan bu tienebeir simi moromoruo.
2 Nga telekiran sien nga ta kap ngas nga vodovodon tuktuk
se Karisito, bu tioronga gi nga muonge nga nia veis bebeir
rakot sibu patspats ngong.
3 Io, o oeng senga, a kap ka mene ese ta vous ngan mi
Morumoruan e Raban ta oit nia oeng subiran e Iesu, ma
kap ka mene ta oit nia pevien, “e Iesu eie mi Nguts,” sien
va mi Moromoruo Tamat ta kap mon sien.
4 Bu suada tienebeir gi mon, eiekesen gi kuvu simi
Moromoruo kes mo.
5 Bu suada tsientsang nia kuil gi mon, eiekesen giet
tsatsang simi Nguts kes mo.
6 Bu suada rosar nia tsatsang gi mon, eiekesen mi Raban
kes mo a tsana gie kokouk si kegiet sar tino kokouk.
7 Mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat a tsorubeit
vasvas si kegiet sar tino keskes nia kulie giet kokouk.
8 Mi Moromoruo Tamat a terie simi mei mi nama ian ta
vous ngan mi banga vienviendon, ma simi mei mene, ine
mi Moromoruo Tamat a terie mi nama ian ta vous ngan mi
teletelekirei.
9 Ma ine mi Moromoruo Tamat a terie mi vodovodon
tuktuk simi mei, ma simi mei mene, ine mi Moromoruo
Tamat kes mo a terie mi tienebeir ni vatoa bu tamat
mienarouk,
10 ma simi mei mene, mi tienebeir nia vabatie bu kepineits
ni vovokudier, ma simi mei mene, mi tienebeir ni vokokotie
mi nama e Raban ta vakinebatie simi aron, ma simi mei
mene, mi tienebeir nia kielala bu suada moromoruo, ma
simi mei mene, mi tienebeir nia vakokoit ngan bu vuna
nama kekineits, ma simi mei mene, mi tienebeir nia vue
ine bu nama.
11 Ine bu tsientsang kokouk mi Moromoruo kes mo a
tsana, ma a terie gie sibu mei keskes vemusurie ken lalaron.
12 Bu karton mi kuirkuir a palan eiekesen gi vabatie mi
kuirkuir kes mo. Io, e Karisito a malan buer mo. Misasien
mi kuirkuir a kes mo, a suvuon palan bu karton, ma
misasien ta palan bu karton mi kuirkuir, egie kokouk gi
vabatie mo mi kuirkuir kes. Io, e Karisito a malan buer mo.

13 Egiet kokouk giet por sinusuruiv simi Moromoruo
Tamat kes nge tsorubeit mi kuirkuir kes. Misasien va egiet
bu Iuda o, bu Kibang, o, bu petspets o, kap va bu petspets,
giet te suvuon mi Moromoruo kes.
14 Io, mi kuirkuir a kap suvuon mi karton kes mo, eiekesen
a suvuon palan bu karton.
15 Sien va mi kaek a pevien, “A kap va eou mi riem. Arie
mi vunan, a kap va eou mi karton mi kuirkuir,” eiekesen
ine a kap vasangan va mi kaek kap va eie mi karton mi
kuirkuir.
16 Sien va mi taterieng a pevien, “A kap va eou mi
katsomat. Arie mi vunan, a kap va eou mi karton mi
kuirkuir,” eiekesen ine a kap vasangan va mi taterieng kap
va eie mi karton mi kuirkuir.
17 Sien va mi kuirkuir kokouk eie mi katsomat, vasa ta
rorong ven? Ma sien va mi kuirkuir kokouk eie mi taterieng,
vasa ta tsik sien ven?
18 Eiekesen e Raban a nga vasom kakuon bu karton, bu
korot keskes simi kuirkuir a vemusurie mo ken lalaron.
19 Sien va bu korot kokouk gi me tsorubeit mi suada korot
kes mo, mi kuirkuir ta tsorubeit misa?
20 Io, a palan bu korot eiekesen mi kuirkuir a kes mo.
21 Mi katsomat a kap oit nia oeng simi riem, “O kap pinat
surie no!” o, mi kov a kap oit nia oeng simi kaek, “O kap
pinat surie no!”
22 Si man tuktuk, bu korot ian gi ta kap suvu ngeisngeis,
egie buer gi suvu tsientsang.
23 Ma bu korot ian giet ta vodon va gi mat sasavoir, giet
vosonie gie ngan mi kepineits ta mata tietienengei, ma bu
korot ian ta kap mat kalei, giet vosonie gie ngan mi kepineits
ta matmatot,
24 eiekesen bu korot mat kalei gi kap pinat surie ka
banga nennei. Eiekesen e Raban a nga vosom kakuon bu
korot kokouk ma bu korot ian gi ta pinat, a nga vara mata
tietienengei nge gie,
25 terengien va ta kap mang ka vinekopot i kotubuon mi
kuirkuir, eiekesen bu karton gi ta mang ve nenei nge gie
keskes.
26 Ma sien va ka korot ta rongmetsikien mi vinavasor, bu
karton kokouk gi ta rongmetsikien mi vinavasor meie, ma
sien va ka korot ta suvuon mi minangarei, bu karton kokouk
gi ta resmatan.
27 Io, enga kokouk enga mi kurikurien e Karisito, ma enga
keskes enga bu karton.
28 Ma i aron mi vona rengeir, e Raban a nga voturie kavo
mei ni tsatsang segie. Vourvour, bu aposol, a luongan bu
propet, a tourngan bu vavvasengei, ma samo mi kulou ni

tsana bu kepineits ni vovokudier, ma mi kulou nia vatoa
bu mienarouk, ma mi kulou nia kulie bu mei mene, ma mi
kulou nia muongan mi tsientsang, ma mi kulou nia vakokoit
ngan bu vuna nama kekineits.
29 Vasa, enga kokouk bu aposol? Vasa, enga kokouk bu
propet? Vasa, enga kokouk bu vavvasengei? Ma vasa, enga
kokouk bu ka nia tsana bu kepineits ni vovokudier?
30 Vasa, enga kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vatoa bu
mienarouk? Vasa, enga kokouk nga suvuon mi tienebeir nia
vakokoit ngan bu vuna nama kekineits? Vasa, enga kokouk
nga suvuon mi tienebeir nia vue ine bu nama?
31 Eiekesen nga ta ngas vingir surie mi banga tienebeir
ian ta potokivout.

Ma, ine, o ta vasangan senga mi rosaran mi tino mene ian
ta tsiroup.

13

Mi tentoiv kap man ka tieng

1 Misasien va o ta oit nia vakokoit ngan bu vuna nama
simi kulou ma sibu angelo, sien va o kap totoiv, o malan be
mo mi garamuit o, mi tidil ta tata.
2 Misasien va o tate suvuon mi tienebeir ni vokokotie
mi nama e Raban ta vakinebatie simi aroung ma o oit
nia palsie bu kepineits ta mumuningei ma o suvuon mi
teletelekirei, ma misasien va o tate suvu vodovodon tuktuk
oit nia vekesikan bu pout, sien va o kap totoiv, eou mi
kepineits tuvuon mo.
3 Misasien va o tate terie kong sar sinsuv kokouk sibu
sinaortsak ma o sunuir terie mi kurikuriung simi leing, sien
va o kap totoiv, ine mi sinaviung a kap teie terie ka kienlei
seou.
4 Mi tentoiv eie mi sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia
kalei ngan bu mei mene. A kap va mi sinavei nia ngunguts,
o, nia vakam, o, nia lapopo.
5 Mi tentoiv a kap va mi sinavei malangiets, o, mi sinavei
nia ngaguo, o, mi sinavei nia petseir lalapus, ma a kap ko
tsekirie bu bienebeir.
6 Mi tentoiv a kap ko resen mi sinavei ian ta kap duis i
matan e Raban, eiekesen a ko resen mi tuktuk.
7 Mi tentoiv arie eie magi suosuovevier bu kepineits
kokouk, ma a ko vakinebatie mi vodovodon tuktuk, mi
vodovodon rorrois, ma mi sinavei nia tuir pidipidin.
8 Mi tentoiv a kap ko meur. Eiekesen mi tienebeir ni
vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, ma
mi tienebeir nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, ma

mi tienebeir nia telekiran bu kepineits kokouk, gituo ta so voto.
9 Simi vunan ine mi tienebeir nia telekiran bu kepineits kokouk ma mi tienebeir nia vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, eguor guor kap pu.
10 Eiekesen, sien va mi kepineits ian ta pu ta beit, ine bu kepineits ta kap pu, gi ta so voto.
11 Sien o ta ngas nga madar lili, o nga vakokoit mala madar lili. O nga vodovodon mala madar lili. Ma kong teletelekirei a nga mala madar lili. Sien o tate nga ka leong, o te nga terie bu sinavien bu natu madar lili i muriung.
12 Vere giet dengarie bu kepineits malan mi patspats simi tirotirong ian ta bou. Eiekesen i muir, giet ta ba so vevedeng. Vere kong teletelekirei a kapien mo, eiekesen i muir o ta ba so telekire vuruvan, malan e Raban ta telekire vititirie iou.
13 Ma mi vodovodon tuktuk, mi vodovodon rorrois, ma mi tentoiv, ine ba kepineits tour ta mon rovoriu. Eiekesen mi kepineits ian ta tsiroup segituo ine, arie mi tentoiv.

14

Bu tienebeir simi Moromoruo Tamat

1 Nga ta ngas vengeis nia tino ngan mi tentoiv. Ma nga ta ngas vingir surie bu tienebeir simi moromoruo. Io, mi tienebeir va nga ta ngas vingir beitsak surie, arie mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu aronga.
2 Mi mei ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, a kap vakokoit rakot simi kulou eiekesen se Raban. A tuktuk, a kap ka mene a katsep simi sa ta vokokotie. Eie a vokokotie bu kepineits mumuningei ngan mi morumoruan mo.
3 Eiekesen mi mei ese ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vakokoit rakot simi kulou nia vangasie gie ma nia vakotsie gie nge vamada gie.
4 Mi mei ese ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, a vangasie eie kesen, eiekesen eie ese ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
5 O lalaron va enga kokouk nga ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, eiekesen o lalaron beitsak va nga ta vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu aronga. Eie ese ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits ma a kap vue man vuevue nia kulie mi kulou simi vona rengeir, eie a kap kalei rio mi mei ese ta vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sien.
6 Bu kasiung, sien va o nemei senga nge vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, mi sana kienelei o terie senga? Tavakier nieng ta kulie nga sien va o ta me puke vasangan senga ken nama mumuningei e Raban o, o me terie senga

mi teletelekirei o, mi nama e Raban ta nga vakinebatie i
aroung o, mi namani vinavanou.
7 Misasien bu kepineits gi ta kap suvu tino malan mi pout
veos o, mi napa ei, gi ta ko vabatie bu ien. Ma sien va bu
inagie gi ta ta kokouk, ka mei vasa ta telekire venengan va
mi sana ien gi paluo ngan?
8 Ma sien va mi tuvuir ta kap ta katsep, ese ta oit nia rorois
nia makiur?
9 Io, a malan buer senga. Sien va nga ta vokokotie bu
nama ian mi kulou gi ta kap katsep sien, vasa ka mene
ta telekire venengan va misa nga ta vokokotie? Nga tate
vakvakokoit mo simi mariu.
10 Tavakier a palan bu suasuada vuna nama ine simi
mangmagoso enaenamon, ma egie kokouk mi kulou gi
vakokoit nge gie.
11 Eiekesen sien va o kap katsep si man vuevue misa mi
ka ta vokokotie seou, eou mi kibang ian simi ka ta vakokoit,
ma eie buer mi kibang seou.
12 Io, surie nga ta vingir nia suvuon bu tienebeir simi
moromoruo, nga ta ngas vengeis nia tsorubeit kalei sibu
tienebeir ian va ta vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
13 Mi mei ese ta vakvakokoit ngan ka vuna nama kekineits
ta ngas no va eie ta mang oit nia vue misa eie ta vokokotie.
14 Simi vunan, sien va o ta no ngan ka vuna nama
kekineits, mi morumoruong a no, eiekesen mi vinav-
inadodoung a mon sasavoir mo.
15 Io, misa o ta ngas tsana? O ta no ngan mi morumoruong
eiekesen o ta ngas no buer ngan mi vinavinadodoung. O ta
keveir ngan mi morumoruong, eiekesen o ta ngas keveir
ngan buer mi vinavinadodoung.
16 Sien va e puongan e Raban ngan mi morumorua mo,
ka mene ese ta kap sievei, vasa ta oeng ‘Amen’ ven si ke
puoppuongei, surie eie a kap telekiran misa e vokokotie?
17 E oit nia terie ka banga pupuongei, eiekesen a kap
vangasie mi mei ka ie.
18 O puongan e Raban sien o vakokoit ngan bu vuna nama
kekineits muo senga kokouk.
19 Eiekesen, i aron mi bineit kouk simi vona rengeir, o
lalaron mo va o ta vokokotie kaba kato nama napaririem
segie gi ta oit nia katsep sien nia vanuo gie. Ine a
kalei beitsak simi vakokoit ngan mi sinangavur sinangavur
soloba (10,000) bu nama si ka vuna nama kekineits.
20 Bu kasiung, kian va nga ta vodovodon malan mi madar
lili. Io, nga ta ngas ketseketseng simi sinavei tsokor malan
mi natunatu madar, eiekesen bu vinavinadodonga ta ngas
pitak.

21 Simi Vinuor, mi Nguts a nga pevien,

“Kovuni simi kulou gi ta vokokotie bu vuna nama kekineits
ma kovuni i ngutsuon bu kibang
o ta vakokoit ine simi kulou,
eiekesen gi ta kap ngas rorong seou.”

22 Mi sinavei nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits,
eie mi totourlekier nian mi kulou kap vodovodon tuktuk,
a kap va nian mi kulou vodovodon tuktuk. Mi sinavei nia
vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, eie
mi totourlekier nian mi kulou vodovodon tuktuk, a kap va
nian mi kulou kap vodovodon tuktuk.
23 Ma sien va enga kokouk simi vona rengeir nga ta beit
kouk ma enga kokouk nga ta vakokoit ngan bu vuna nama
kekineits, ma kavo mene a kap va bu meinmeninga o, kavo
mene gi ta kap vodovodon tuktuk, gi ta me rubukien, vasa,
gi ta kap oit nia pevien va nga te be?
24 Eiekesen sien va ka mene kap vodovodon tuktuk o, ka
mene ese a kap va mi meinmeninga ta rubukien sien va
enga kokouk nga ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, eie
ta aor kier sibu nama kokouk va eie mi ka tsokor i matanga
kokouk.
25 Ma bu sinavien mumuningei ta tsorubeit vasvas. Io,
eie ta tsibour mutur nge rangarie e Raban, nge pevien, “A
tuktuk, e Raban a mon meie nga!”

Mi saran mi rengeir

26 Bu kasiung, misa giet ta oit nia pevien? Sien nga ta beit
kouk, bu mene senga gi ta kaveir, bu mene gi ta vavasengei,
bu mene gi ta puke mi nama kuvu se Raban, bu mene gi
ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits o, bu mene gi ta
vue. Egie kokouk ine gi ta ngas tsana nia vangasie mi kulou
simi vona rengeir.
27 Sien va ka mei a vakokoit ngan ka vuna nama kekineits,
ta luo o, ta tour mo gituo ta ngas vakokoit keskes, ma ka
mene ta ngas vue.
28 Sien va a kap ka mene va ta vue ine mi nama, mi ka
ta vakokoit ta ngas bong i aron kenga bineit kouk ma ta
vakokoit menemenen meie mo e Raban.
29 Ta luo o ta tour kaba mene senga gituo ta ngas vokokotie
mi nama kuvu se Raban, ma bu mei ka ie gi ta ngas menise
vakalaie misa gi ta vokokotie.
30 Sien va ka nama kuvu se Raban a beit si ka mei segie
ian gi ta mogos, mi ka ta muna vakokoit, ta ngas bong nge
sunurie ine mi mei ta vakokoit.

14:21 ISA 28:11,12

31 Enga kokouk nga oit nia vokokotie mi nama kuvu se
Raban. Eiekesen nga ta ngas vakokoit pats vokes terengien
va enga kokouk nga ta mang suvu vinavanou ma ine bu
nama ta mang vakotsie nga.
32 Bu ka nia vokokotie mi nama kuvu se Raban gi ta ngas
vuor vakalaie ine kegi sar tienebeir simi moromoruo.
33 Simi vunan e Raban a kap va mi Raban simi sinavei nia
tsolavole eiekesen nian mi molu.
Sibu vona rengeir kokouk simi kuoluon e Raban,
34 mi langei gi ta ngas mogos bong sibu bineit kouk sibu
vona rengeir. Gi kap suvu duis nia vakokoit, ma gi ta ngas
rorong susuir, malan mi Vinuor ta pevien.
35 Sien va gi ta lalaro virei surie ka kepineits, gi ta ngas
vereie kegi sar labeit kesegie i marar, simi vunan a kap kalei
rovoriu va ka vevien ta vakokoit i aron mi bineit kouk simi
vona rengeir.
36 Vasa, mi namanien e Raban a nga muna vakaek senga?
O, arie enga mo mi nama a ba nga me beit senga?
37 Sien va ka mene a vodon va eie mi propet o, mi ka simi
moromoruo, a kalei eie ta deng kielala va misa o ta vataro
rakot senga eie ken nama ngeisngeis mi Nguts.
38 Sien va eie ta vodon sasavoir ngan ine, enga buer nga
ta vodon sasavoir ngan ine mi ka.
39 Io, bu kasiung, nga ta ngas vingir surie mi tienebeir
nia vokokotie mi nama kuvu se Raban, ma kian va nga ta
vangenge bu mei ka ie va gi ta kap vakokoit ngan bu vuna
nama kekineits.
40 Eiekesen bu kepineits kokouk nga ta ngas tsang vakalaie
ma nga ta ngas vemusurie mi sinavei nia pete vititirie gie.

15

Ken tino mumuerengei e Karisito

1 Bu kasiung, o lalaro oeng veteringa nga ngan mi Banga
Vinavatei o tate nga vateie nga ngan ian nga tate nga suvuon
nge tuir surie.
2 Ma ine mi Banga Vinavatei ta so vatoa nga, sien va nga ta
por vangvangasie ine mi nama o tate nga vateie nga ngan.
Sien va ta kap, kenga vodovodon tuktuk ta sasavoir mo.
3 O nga terie senga mi nama o tate nga muna suvuon ian
ta potokivout beitsak. Ine mi nama arie man vinavatei ken
miensei e Karisito surie kegiet sar sinavei tsokor vemusurie
bu nama simi Pakpak Leong.
4 Gi nga puonongie ma simi ra ta tourngan a nga to
muerengei simi miensei vemusurie bu nama simi Pakpak
Leong.

15:4 PSA 16:8-10

5 Io, a nga beit vasvas se Petro ma samo sibu madar tovtov
mi sinangavur kes ma luo.
6 Ma i muir, a nga beit vasvas segie mi kulou vodovodon
tuktuk sien gi ta nga beit kokouk. Mi aesaes a nga rio bu
sinangavur mi napaririem koboit (500). Palan segie gi ngas
to, eiekesen bu mei mene gi te nga maet.
7 Samo a nga beit vasvas se Iakobo ma samo sibu aposol
kokouk.
8 I muir ba te, a nga beit vasvas seou buer. O nga malan
mi natu madar ta beit matakut.
9 Eou mi mei lili beitsak i kotubuon bu aposol, ma o kap
kalei oit va gi ta vuotongie iou va mi aposol, simi vunan o
nga vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk se Raban.
10 Eiekesen si ken tentoiv e Raban a me tsana iou va o tate
tsorubeit malan ine o tate malan, ma ken tentoiv nemei seou
a kap nga sasavoir. O nga tsatsang rio bu aposol kokouk, ma
a kap va eou eiekesen ken tentoiv e Raban ta nga mon seou.
11 Misasien va eou, o nga vavatei o, egie, gi nga vavatei,
eie a kokouk mo. Enga kokouk nga nga vodovodon tuktuk
simi Banga Vinavatei.

Kegi tino mumuerengei bu miensei

12 Sien va gei vavatei ngan va e Karisito a nga tino
muerengei simi miensei, surie misa bu mei mene senga gi
ta pevien va a kap ka tino mumuerengei sibu miensei?
13 Sien va kap ka tino mumuerengei sibu miensei, e
Karisito buer a kap nga oit nia tino muerengei simi miensei.
14 Ma sien va e Karisito a kap nga tino muerengei, va kegei
vinavatei a sasavoir mo meie buer kenga vodovodon tuktuk.
15 I popon ine, gi ta vorotan va gei vavatei ngan mi namani
binit surie e Raban, simi vunan gei nga vakokoit katsep
ngan va e Raban a nga vatoa e Karisito simi miensei. Sien
va kap ka tino mumuerengei simi miensei, va e Raban a kap
nga vatoa e Karisito.
16 Ma sien va a kap ka tino mumuerengei simi miensei,
va e Karisito buer a kap nga to muerengei.
17 Ma sien va e Karisito a kap nga to muerengei, va kenga
vodovodon tuktuk a sasavoir ma nga ngas mon i pakien mi
ngesengesien kenga sar sinavei tsokor.
18 Sien va a malan ine, egie ese gi ta nga mesei meie kegi
vodovodon tuktuk se Karisito, va gi te nga tsereiv buer.
19 Ma sien va kegiet vodovodon rorrois surie e Karisito va
nian mi tino ine simi kaber mo, egiet bu sinavoir rovoriu
simi kulou kokouk.
20 Eiekesen e Karisito a te nga to muerengei simi miensei,
ma a te tsorubeit mi vuovuo vourvour sibu miensei ian va
gi ta ba so to muerengei.

21 Simi vunan mi miensei a nga beit surie mi ka, kegi tino
mumuerengei bu miensei buer a beit surie mi ka.
22 Ma surie e Adam bu mei kokouk gi ta maet, ma surie e
Karisito bu mei kokouk gi ta tino.
23 Eiekesen gi ta to muerengei vemusurie kegi sar keip-
kepide ra. Vourvour e Karisito muna, ma ken kulou kokouk
ba simi ra va e Karisito ta muerengei.
24 Samo mi votovoto ta beit, ma e Karisito ta terie ken
mangmagoso Nguts rakot se Raban mi Tam i murien va tate
vatsarerie bu vinuor, bu ngeisngeis ma bu duis kokouk.
25 Simi vunan eie ta ngas vuor tuir oit va ta pop terie man
sar matakorot kokouk i pakien ba kamen.
26 Mi matakorot vekvekitip va ta vatsarerie eie mi mien-
sei.
27 Eiekesen mi Pakpak Leong a pevien, “E Raban a nga
terie bu kepineits kokouk i pakien ba kamen.” Sien ta
pevien va ‘bu kepineits kokouk a te nga terie i pakien’, a
katsep va ine mi nama a kap pok kakuon e Raban, ese ta
nga terie bu kepineits kokouk i pakien e Karisito.
28 Sien va tate teir vaton bu kepineits kokouk i pakien
mi ngesengesien mi Nout, mi Nout buer ta terie eie kesen
i pakien mi ngesengesien eie ese ta nga terie bu kepineits
kokouk i pakien, terengien va e Raban ta mang tsiroup si
kegi tino kokouk ma sibu kepineits kokouk.
29 Io, sien va kap ka tino mumuerengei, mi sana man
kienelei segie ese gi ta por sinusuruiv nia teie terie mi tino
sibu miensei? Sien va bu miensei gi ta kap to muerengei,
surie misa bu mene gi ta por sinusuruiv nia teie terie mi
tino sibu miensei?
30 Ma egei, surie misa gei ta sunuir nia suoeie bu bienabas
sibu ra kokouk?
31 Bu kasiung, o oeng tuktuk senga, o suoeie mi miensei
sibu ra kokouk. O oit nia pengan senga ine, simi vunan o
res beitsak surie nga ese nga ta tsok se Karisito Iesu magiet
Nguts.
32 Sien va o nga veveken meie bu vinavinar tso i Epeso
surie ka kepineits simi kaber, mi sana kienlei a nga terie
seou? Sien va kap ka tino mumuerengei simi miensei,

“Giet tate ngou nge un,
surie, giet ta vo mesei.”

33 Kian va nga ta sunuir va gi ta bitie nga. Bu palapalanga
mi sinavigie ta tsak, gi ta vara vatsakatie bu sinavinga.

15:27 PSA 8:6 **15:32** ISA 22:13

34 Kenga sar vienviendon ta ngas muerengei simi sinavei
duis ma kian va nga ta tsana bu sinavei tsokor. O vokokotie
ine nia vamangarie nga simi vunan bu mei mene senga gi
kap telekiran e Raban.

Mi kuirkuir simi tino mumuerengei

35 Kovo mei senga gi ta virei, "Vasa bu miensei gi ta to
muerengei ven? Ma mi sana suada kuirkuir gi ta suvuon?"
36 Enga bu be! Mi pei nga ta tsuorkie ta ngas muna mesei
ma i muir ta ba to.
37 Sien nga ta tsutsuor, nga kap ko tsuorkie mi ei pu,
eiekesen nga ko tsuorkie mi pei, tavakier bu wit ma bu
kepineits mene buer a malan.
38 Eiekesen e Raban kesen mo a terie mi piripirien mi pei
vemusurie ken lalaron. Io, bu ei keskes gi to vemusurie kegi
suada pei.
39 Ma a kap kokouk bu kuirkuir. Mi kurikurien bu mei
a kokouk mo, eiekesen bu vinavinar gi suvuon mi suada
kuirkuir mene, bu ma gi suvuon mi suada kuirkuir mene,
ma bu ie gi suvuon mi suada kuirkuir mene.
40 Ma bu kuirkuir simi rangit ma bu kuirkuir simi kaber
buer a mon. Mi matvinavaso sibu kuirkuir simi rangit
eie mi suada matvinavaso mene, ma mi matvinavaso sibu
kuirkuir simi kaber eie mi suada matvinavaso mene.
41 Mi matanias a suvuon mi suada matvinavaso mene, ma
mi vura mi suada matvinavaso mene, ma bu kaemkaem
gi suvuon mi suada matvinavaso mene. Ma bu kaemkaem
keskes gi suvuon magi sar matvinavaso ian ta kekineits.
42 Io, kegi tino mumuerengei bu miensei buer ta malan.
Gi ta puonongie misa ta oiv nge kopop, eiekesen misa va ta
so to muerengei, eie ian mi kuirkuir ta kap oiv nge kopop.
43 Misa gi ta puonongie meie ngan mi minogumiets, ta so
to muerengei meie ngan mi matvinavaso. Gi ta puonongie
misa ta kap ngeisngeis, eiekesen ta so to muerengei meie
ngan mi ngeisngeis.
44 Gi ta puonongie mi kuirkuir simi kaber mo, eiekesen
mi kuirkuir simi moromoruo ta so to muerengei.
Sien va mi kuirkuir simi kaber ta mon, mi kuirkuir simi
moromoruo buer a mon.
45 Mi Pakpak Leong a pevien malan ine, "Mi ka vourvour,
e Adam a nga tsorubeit mi mei ian ta tino." Mi Adam
vekvekitip, a te nga tsorubeit mi moromoruo ian ta teir tino.
46 Mi kuirkuir simi moromoruo a kap nga muna beit,
eiekesen mi kuirkuir simi kaber a nga muna beit, ma i muir
mi kuirkuir simi moromoruo.

15:45 GEN 2:7

47 Mi ka vourvour a nga kuvu simi pier simi kaber, ma mi
ka a luongan a nga kuvu simi rangit.
48 Bu mei kokouk i popon mi kaber gi suvuon bu suada
kuirkuir malan ian simi ka ta nga kuvu simi kaber. Io,
malan be mo, bu mei kuvu simi rangit gi suvuon mi kuirkuir
malan ian simi ka ta nga kuvu simi rangit.
49 Giet te suvuon mi patsapatsan mi mei kuvu simi kaber,
malan mo, giet ta ba so suvuon buer mi patsapatsan ian mi
ka kuvu simi rangit.

50 Bu kasiung, o oeng senga. Mi pirpir ma mi dar guor
ta kap oit nia suvu vavatamaes kuvu si ken mangmagoso
Nguts e Raban, ma buer mi mei ta oiv nge kopop ta kap oit
nia so suvuon mi kepineits ian ta kap oiv.
51-52 Nga rorong! O pengan senga mi kepineits mu-
muningei. Kap va egiet kokouk giet ta maet, eiekesen sien
mi tuvuir vekvekitip ta ta, puk kam lalapus, egiet kokouk
giet ta ba so vuris. Simi vunan va mi tuvuir ta ta, bu miensei
gi ta ba so to muerengei meie ngan mi kuirkuir ian ta kap
oiv nge kopop, ma egiet buer giet ta ba so vuris.
53 Simi vunan mi kuirkuir ian ta oiv nge kopop ta ngas
vuris rakot simi kuirkuir ian ta kap oiv nge kopop. Ma
mi kepineits ian ta kap mon rovoriu ta vuris rakot simi
kepineits ian ta mon rovoriu.
54 Simi ra mi kuirkuir ian ta oiv ta tsekie mi kuirkuir
ian ta kap oiv, ma sien mi kepineits ta kap mon potaram
ta vuris rakot simi kepineits va ta mon rovoriu, ine mi
namanien e Raban ta tsorubeit tuktuk, ‘Mi miensei a te kor
simi vinevineken.’

55 “Evoi, mi miensei, iva ngan ke ngeisngeis nia tseipt-
seiprio?
Iva ngan ke bambas?”

56 Ken bambas mi miensei eie mi sinavei tsokor, ma mi
ngesengesien mi sinavei tsokor eie mi vinuor.
57 Eiekesen giet ta vuot kalei se Raban! A nga turan
magiet Nguts e Iesu Karisito va giet ta mang tseiptseiprio
mi vinevineken.

58 Io, bu banga kasiung, nga ta ngas tuir ngeisngeis nge
onvidit. Ka kepineits ta masi ura nga. Ma nga ta teir
putan kenga tino si ken tsientsang mi Nguts, simi vunan
nga telekiran va kenga bieneroik surie mi Nguts a kap va
mi kepineits sasavoir.

15:54 ISA 25:8 **15:55** HOS 13:14

16

Mi tienebeir nian mi kuoluon e Raban

1 Io, o lalaro vakokoit surie mi tienebeir nia kulie mi
kuoluon e Raban. Nga ta tsang malan ngan misa o tate nga
pengan sibu vona rengeir i Galatia.
2 Simi ra vourvour sibu wik keskes, enga keskes nga
ta ngas teir ka kentsan kavo lakep vemusurie kenga sar
voirvoir nga ta poro. Nga ta por toungan, terengien sien va
o ta vorota nga, nga ta kap mang terie te buer ka tienebeir
mene.
3 Io, sien va o ta vorota nga, o ta ba vataro bu pakapaka
rorou nge terie si ka ba mene ese nga tate vile gie, ma o ta
tura gituo rakot i Ierusalem nia ra terie kenga sar tienebeir.
4 Sien va a kalei va eou buer o ta rakot, gi ta nomeie iou.

Ken vineis vekvekitip e Paulo

5 I murien va o ta veis ka i Makedonia, o ta ba so iro nga
surie o ta veis ka i Makedonia.
6 Tavakier, o ta me ki mon potaram meie nga, sitei, o ta
masi mon oit va bu vura tuong ta voto, terengien va nga ta
mang kulie iou si kong vineis.
7 O kap lalaron va o ta iro nga ine nge veis rov riu. O
lalaron va o ta mon meie nga kavo ra sien va mi Nguts ta
sunuir.
8 Eiekesen o ta mon i Epeso oit simi rangi Pentekost,
9 simi vunan e Raban a te tsitsingie mi rosar seou nia
tsana mi banga tsientsang nia vavatei, eiekesen palan bu
matakorot a mon buer.
10 Io, sien va e Timote ta vorota nga, kian va nga ta
vamatuo eiekesen nga ta ngas marangatan simi vunan a
tsatsang simi Nguts mala iou mo.
11 Kian va nga ta sunuir va mi kulou gi ta purusie.
Eiekesen nga ta ngas vavasie si ken vineis ngan mi molu,
terengien va ta mang me vorota iou. O lalaron va o ta pare
meie bu kasien.
12 O lalaro vakokoit surie e Apolo e kasigiet. O nga nongie
va ta nga me iro nga meie bu kasien. Ine a kap ngas me
lalaro iro nga, eiekesen ta ba me vorota nga sien va ta
suvuon ka kientsep.
13 Nga ta ngas pan nge tuir ngeisngeis simi vodovodon
tuktuk. Ma nga ta ngas per nge ngeisngeis.
14 Nga ta ngas vasangan mi tentoiv si kenga sar tsientsang
kokouk.
15 Nga telekiran va e Stepana meie ken tietie egie mi
vuovuo vourvour i Akaia, ma gi nga terie kegi sar tino simi
tsientsang nia kulie mi kuoluon e Raban. O nongie nga bu
kasiung,

16 va enga buer nga ta tor surie ine mi gargar ma segie
ese gi ta nga tsatsang meie gie.
17 O res beitsak nia pare e Stepana, e Portunato ma e
Akaiko, simi vunan gi nga vaotie misa o ta nga pinat surie
kuvu senga.
18 Gi nga vakotsie mi morumoruong ma bu morumoru-
anga buer. Nga ta ngas vasangan kenga minangarei rakot
simi suada kulou.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

19 Bu vona rengeir simi enamon leong i Asia gi turan kegi
vuot kalei rakot senga. E Akuila ma e Priska meie mi kulou
vodovodon tuktuk gi ta ko beit kouk si keguor vonuo, gi
turan kegi ni vuot kalei kuvu sibu arogie rakot senga simi
asan mi Nguts.
20 Bu kasiung en ne, gi turan kegi ni vuot kalei rakot senga.
Nga marangata nga ververkis ngan mi vinengunguir simi
sinavei ian ta tamat.
21 Eou e Paulo, o vataro ine mi namani vuot kalei ngan
mi rimoung keseung.
22 Sien va ka mene a kap tovie mi Nguts, mi sinubirei ta
kor i popon. Nemei magiet Nguts!
23 Ken tentoiv mi Nguts e Iesu ta mon meie nga.
24 Kong tentoiv rakot senga kokouk mi kuoluon e Karisito
Iesu. Amen.

16:20 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kasien.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot
Sibu Korinto (2)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu vemusurie ken lalaron e Raban.

Egor e Timote e kasigiet, gor vavataor rakot senga mi kulou vodovodon tuktuk i Korinto ma simi kuoluon e Raban simi enamon kokouk i Akaia.

2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

E Raban mi vunan mi vavaman

3 Giet ta puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito. Eie mi vunan mi aor molous ma mi vavaman ian ta pu.
4 Eie a ko vamada gei sibu vinekikin kokouk gei ta ko suvuon, terengien va gei ta mang oit nia vamada bu mei mene gi ta suvu vinekikin. Io, gei ta oit nia vamada gie ngan mi vavaman ian e Raban tate nga vamada gei ngan.
5 Gei suvuon palan beitsak bu vinekikin surie e Karisito, ma kegei vavaman kuvu se Karisito buer, a naberak.
6 Sien va gei ta suvu vinekikin, a kalei simi vunan eie nia teie terie mi vavaman ma mi vavato senga. Ma sien va gei ta suvu vavaman, a kalei simi vunan eie nia terie mi vavaman senga ian ta vabatie mi sinavei nia onvidit sibu vinekikin malan gei ta nga suvuon.
7 Ma kegei vodovodon rorrois surie nga, a kap ko moruor simi vunan gei telekiran va e Raban ta vamada nga buer sien nga ta tuir pats meie gei si kegei sar vinekikin.
8 Bu kasiung, gei lalaron va nga ta vakierngie bu vinekikin gei ta nga suoeie simi enamon leong i Asia. Ine bu vinekikin a te nga puputungie gei beitsak, io, gei kap nga oit ngeisngeis nia pertsa gie, ma kegei vodovodon rorrois nia tino a te nga tsereiv.
9 A tuktuk, gei nga rongmetsikien malan va a te tsorubeit tuktuk ine mi nama simi vinuor ta pevien va gei ta ngas maet. Eiekesen ine a nga tsorubeit nia vasangan segei va gei ta kap terie kegei vienviendon si kegei ngeisngeis eiekesen se Raban ese ta oit nia vatoa bu miensei.
10 E Raban a te nga vatoa gei simi bienabas leong, ma ta ba so vatoa gei. Io, seie mo, gei te voturie kegei vodovodon rorois va eie ta so vatoa gei buer.

11 Ma nga ta kulie gei ngan kenga sar nono, terengien va
bu mei palan gi ta mang vuot kalei rovoriu se Raban surie
e Raban a te nga kulie kegi sar nono bu mei palan surie mi
vavatamaes ian ta nga beit segei.

E Paulo a nga vurisan ken vineis

12 Io, gei res beitsak nge vakokoit va kegei baivinakier a
vara tuktuk ngan va gei te nga tino ngan mi sinavei ian
ta tamat ma mi sinavei tuktuk ian ta kuvu se Raban. Gei
kap nga tino vemusurie mi vienviendon kuvu simi kaber
eiekesen gei nga tino vemusurie ken tentoiv e Raban. Gei
nga tino malan ian i matan mi kulou simi mangmagoso
enaenamon ma i matanga buer.
13-14 Io, gei kap vataro ka kepineits rakot senga ian va nga
ta kap oit nia tiro nge katsep sien. Ine, nga ki vakierngie gei,
eiekesen, o lalaron va nga ta ba so vakierngie vakalaie gei
terengien va nga ta mang so vakokoit puonge gei, malan mo
va gei ta so vakokoit puonge nga si ken rangi minuer magiet
Nguts e Iesu.
15 O nga telekiran tuktuk va nga te nga vakierngie
vakalaie iou. Arie mi vunan, o nga tsana kong vienviendon
va o ta muna iro nga terengien va o ta mang vatamase vuluo
nge nga.
16 O nga tsana kong vienviendon nia so iro nga si kong
vineis rakot i Makedonia ma si kong vineis muer buer. Ma
i muir, nga ta ba so vavasie iou rakot i Iudea.
17 Vasa, nga vodon va o roev kopan ine kong vineis? O,
vasa, nga vodon va o tsana kong vienviendon malan mi
kuoluon ine mi kaber ese gi ta ko tor bit?
18 Eiekesen, malan e Raban ta ko tuktuk si ken sar nama,
kegei sar nama rakot senga a kap va mi namani tor bit.
19 Surie e Natuon e Raban, e Iesu Karisito, ian egatuo e
Silas ma e Timote gatuo ta nga vavatei ngan i kotubunga,
eie a kap ko tor bit eiekesen a ko tsang vaotie ken sar nama.
20 Misasien ta palan ken sar kinubuits e Raban, gi te nga
tsorubeit tuktuk se Karisito. Io, giet ko pevien “Amen” ngan
e Karisito nia tsuok terie i kur mi asan e Raban.
21 Io, arie e Raban eie ese ta ko vangasie gei meie nga va
giet ta mang tuir ngeisngeis se Karisito. Ma a nga vokunie
giet.
22 Ma a nga totoka giet nge teir vunie nge giet mi
Moromoruo Tamat sibu arogiet malan mi tsiktsik eor.
23 O pengan senga va e Raban a deng tseptseperie tuktuk
kong tino. O nga tsana kong vienviendon va o ta kap rakot
i Korinto, simi vunan o kap nga lalaron nia so nasara nga.

24 Gei kap lalaro vuortie kenga vodovodon tuktuk. Eiekesen gei lalaro tsatsang kokouk meie nga terengien va nga ta mang suvuon mi nires, simi vunan nga tuir ngeisngeis si kenga vodovodon tuktuk.

2

1 Io, o te nga tsana kong vienviendon va o ta kap ba buer ra iro nga, simi vunan o kap lalaron nia vara mesirik nge nga.
2 Sien va o ta vara mesirik nge nga, ese ta ba buer mon nia varese iou? A kap ka mene, eiekesen enga mo ian o ta nga vara mesirik nge nga.
3 Arie mi vunan o nga vavataor surie si kong pakapaka rorou vourvour, terengien va o ta kap mang me mesirik surie egie ese va gi ta ngas varese iou, sien va o ta nemei. O telekiran tuktuk va enga kokouk nga ta res meie iou.
4 O nga vavataor rakot senga ngan mi vinavasor leong i aroung ma mi aor tsak meie mi tina, a kap va nia vara mesirik nge nga eiekesen nia vakatsepa nga surie kong tentoiv leong senga.

Mi vodon ririv simi sinavei tsokor

5 Sien va ka mei a nga vabatie mi mesirik, a kap nga vara mesirik nge iou mo eiekesen a nga ki vara mesirik nge nga kokouk buer. O vakokoit malan ine, terengien va kong nama surie ine mi mei ta kap mang ngeisngeis beitsak.
6 Ian mi vinatoreis nga ta aor kes ngan nge terie sien, a nga otien.
7 Eiekesen, ine, nga ta ngas vodon rivie ken sinavei tsokor nge vamada, terengien va mi aor tsak leong ta kap mang oit nia tseiptseiprio.
8 Io, o nongie nga va nga ta ngas vasangan va nga ngas tovie.
9 O nga muna vataro ian mi pakapaka rorou nia kono nga terengien va o ta mang telekiran va nga vemusurie kong sar nama kokouk.
10 Sien va nga ta vodon rivie ken sinavei tsokor ian mi ka, eou buer o ta vodon rivie. Ma sien va o ta vodon rivie, o tsana ine i matan e Karisito nian manga kalekalei,
11 terengien va e Satan ta kap mang so tsatsang ka i arogiet. Simi vunan giet te vakierngie ken sar tsaka vienviendon.

Bu ka ni tsientsang simi Kinubuits Vour

12 Io, o nga rakot i Troas nia vavatei ngan man Banga Vinavatei e Karisito. Ma o nga vorotan va mi Nguts a te nga tsitsi vadara iou.

13 Eiekesen mi aroung a kap ngas nga kalei, simi vunan
o kap nga so vorotan e kasiung e Tito ian en. Io, o nga
sorvekena gie nge rakot i Makedonia.

14 Eiekesen mi ni vuot kalei rovoriu rakot se Raban. Eie a
ko vavasie gei ese gei ta tsuok meie e Karisito nia vasangan
mi ni tseiptseiprio bu vinevineken. E Raban a ko tsana
gei va gei ta mang vasangan i aron bu enamon kokouk
mi teletelekirei surie e Karisito malan mi banga sesien
mirimirir.

15 Kegei sar tino a malan va mi banga sesien mirimirir
ian e Karisito ta tabarie terie se Raban. Ma ine mi banga
sesien mirimirir a rakot segie gi ta suvuon mi vavato, ma
buer segie gi ta tsereiv.

16 Sibu mei ese gi ta tsereiv, egei mi sesien mirimirir nia
terie mi miensei, ma sibu mei ese gi ta suvuon mi vavato,
egei mi sesien mirimirir nia terie mi tino. Ese a otien ine
mi suada tsientsang?

17 Gei kap tsatsang malan bu mei palan ese gi ta vavatei
ngan mi namanien e Raban nia suvu lakep. Eiekesen gei
vavatei ngan mi namanien e Raban ngan mi tuktuk i matan
e Raban simi vunan egei mi kuoluon e Karisito ma e Raban
a nga tura gei.

3

1 Kian va nga ta vodon va o konon nia puonge iou keseung.
A tuktuk, o kap pinat surie va kavo mene gi ta vavataor
rakot senga nia puonge iou. O, o kap pinat surie nga nia
vavataor rakot sibu mei mene nia puonge iou malan bu mei
mene.

2 Enga ngas te enga kegei sar pakapaka rorou vavakatsep
ian ta to sibu arogei ma bu mei kokouk gi oit nia ase nge
telekiran.

3 A tuktuk, enga mi pakapaka rorou vavakatsep kovuni
se Karisito, mi vuovuan kegei tsientsang. Ma a kap vataro
ngan mi taor eiekesen ngan mi Morumoruan mi Raban
ian ta tino. Ma a kap vataro sibu kalape vout vavvataor
eiekesen a vataro sibu arogie bu mei.

4 Gei vakokoit ven ne simi vunan gei suvu aor ngeisngeis
se Raban ngan e Karisito.

5 Gei kap pevien va gei oit nia tsana ine mi tsientsang egei
kesegei. Gei oit mo nia tsana ine sien va e Raban ta vangasie
gei.

6 E Raban a tsana gei va gei ta oit nia tsorubeit bu ka
ni tsientsang simi Kinubuits Vour. Ine mi Kinubuits Vour a
kap va simi vinuor gi ta nga vataro simi pakapaka rorou
eiekesen kuvu simi Moromoruo. Mi vinuor gi ta nga vataro

a terie mi miensei eiekesen mi Moromoruo Tamat a terie mi tino.

Man matvinavaso mi Kinubuits Vour

7 Mi tsinatsangan ine mi vinuor a nga terie mi miensei simi kulou. Sien e Raban ta nga pok terie ine mi vinuor simi kalape vout nge terie segie, a nga tsorubeit meie mi matvinavaso. Mi kulou gi kap nga oit nia aan ngan ine mi matvinavaso ta nga rar i matan e Moses, misasien tate nga vor meurmeur.
8 Man matvinavaso ken tsientsang mi Moromoruo a leong rio man matvinavaso ine mi vinuor e Raban ta nga pok terie simi kalape vout.
9 Mi tsientsang ian ta votorosie mi kulou a suvuon man matvinavaso, eiekesen man matvinavaso mi tsientsang va ta vara duis ngan mi kulou i matan e Raban, a tsiroup rio.
10 Misa ta nga muna suvu matvinavaso, ine, a kap te man ka matvinavaso, simi vunan man matvinavaso mi Kinubuits Vour a tsiroup rio.
11 Ma sien va mi kinubuits kebeir ian tate nga meur ta nga beit ngan mi matvinavaso, man matvinavaso mi kinubuits vour ian ta mon rovoriu ta tsiroup rio.
12 Io, surie gei suvuon ine mi suada vodovodon rorrois, gei vakokoit ngan mi aor ngeisngeis.
13 Gei kap malan e Moses, ese ta nga kuva nge poko lavlav mi matan nia kitipan bu Israel va gi ta kap mang nga aan ngan ian mi matvinavaso ta nga vor ve meurmeur sien.
14 Eiekesen bu vinavinadodogie a nga teng. Ma tuir oit ine sibu ra, ian mi poko lavlav a ngas kuvagie sien gi ta ase ine mi namanien mi kinubuits kebeir. Ma ine mi poko lavlav a oit va ta kapangan mo sien va gi ta tsok se Karisito.
15 Tuir oit ine sibu ra, sien gi ta ase bu vinuor se Moses, ine mi poko lavlav a ngas kitipan bu arogie.
16 Eiekesen si ka keipkepide ra va ka mei ta vuvuris rakot simi Nguts, ine mi poko lavlav ta kapangan.
17 Io, mi Nguts eie mi Moromoruo. Ma ese mene va ta suvuon mi Morumoruan mi Nguts, eie ta suvuon mi tino ketseketseng.
18 Bu matagiet a kap ka kepineits a kuva, ma egiet kokouk giet kutsuleip vasangan man matvinavaso mi Nguts malan mi tirotirong. Ine mi matvinavaso kuvu simi Nguts ian mi Morumoruan e Raban, a te tsatsang sibu arogiet va giet ta mang vuvuris nge tsorubeit malan eie.

4

Mi mos i aron mi koi

1 Io, e Raban a nga aor molous nge gei nge terie segei ine
mi tsientsang. Arie mi vunan, gei ko aor koits.
2 Ma gei te tsang rivie bu suada sinavei mienengeir ian ta
kokoiv. Ma gei kap konon nia bitie bu mene ma gei kap vuot
puiltsan ken nama e Raban. Eiekesen kegei tino a vasangan
mi tuktuk i matan e Raban, io, gei vuot tienenge gei kesegei
rakot si kegi baivinakier mi kulou kokouk.
3 Sien va mi Banga Vinavatei gei ta vavatei ngan a kokoiv,
eie a kokoiv mo segie ese gi ta so tsereiv.
4 Man raban bitbit ine mi mangmagoso enaenamon, a te
vara ngingi ngan bu vinavinadodogie mi kulou gi ta kap
vodovodon tuktuk, terengien va gi ta kap mang oit nia pare
mi rararangien man Banga Vinavatei mi matvinavaso se
Karisito ese mi patsapatsan e Raban.
5 Gei kap vavatei nge gei kesegei, eiekesen gei vavatei
ngan e Iesu Karisito va eie mi Nguts. Ma gei vavatei nge
gei va egei kenga sar petspets mo surie e Iesu.
6 E Raban ese ta nga pevien, “Tinaparang! Rar katsep simi
ngingi,” eie a nga tsana buer ine mi berber va ta rar i arogei,
terengien va gei ta mang katsep surie man matvinavaso e
Raban ian ta rar kuvu simi matan e Karisito.
7 Eiekesen gei suvuon ine mi mos i aron bu koi gi ta
tsana ngan mi pier nia vasangan va ine mi ngeisngeis ian
ta tsiroup a kovuni se Raban, ma a kap va kovuni segei.
8 Bu tsienakor gi viririsie gei sibu bienangaev kokouk
eiekesen gi kap tou vuturungie gei. Gei vodovodon palan
eiekesen kegei vienviendon a kap kor.
9 Gei suvu vinekikin eiekesen e Raban a kap ko vodon
tsupuk rivie gei. Gi ken vuturungie gei eiekesen gei kap
tsereiv.
10 Sibu ra kokouk, gei ko suvuon bu vinekikin sibu
kurikurigei malan e Iesu ta nga suvuon mi miensei,
terengien va ken tino e Iesu ta mang tsorubeit vasvas sibu
kurikurigei.
11 Io, gei ko munu tino i pakien man bienabas mi miensei
simi vunan gei ko tsatsang se Iesu, terengien va ken tino
e Iesu ta mang tsorubeit vasvas sibu kurikurigei ian ta so
tsereiv.
12 Io, mi miensei a tsatsang si kegei sar tino, eiekesen mi
tino a tsatsang si kenga sar tino.
13 Mi Pakpak leong a pevien, “O nga vakokoit, simi vunan
o nga vodovodon tuktuk.” Mi morumoruagei a tuir pats
meie ine mi suada vodovodon tuktuk. Io, gei vakokoit buer
simi vunan gei vodovodon tuktuk buer.

4:13 PSA 116:10

14 Gei telekiran va e Raban ese ta nga vatoa mi Nguts e
Iesu, ta so vatoa gei meie ngan e Iesu. Ma ta tsana gei meie
nga va giet ta so tuir i matan.
15 Ine bu kepineits kokouk nian manga kalekalei. Arie
mi vunan, ken tentoiv e Raban a vor ve teteie terie va ta
palan mi kulou gi ta nemei se Karisito, va kegi ni vuot
kalei rovoriu se Raban surie man matvinavaso ta mang vous
puospuos.
16 Io, gei ko aor koits. Misasien mi kurikurigei gi ta vor
ve peukpeuk, e Raban a ko munu vovuro bu morumoruagei
sibu ra bu ra.
17 Bu tsienakor gei ta suvuon ine, gi lili beitsak ma ta kap
mon potaram, eiekesen gi ta teie terie mi matvinavaso ian
ta tsiroup rio bu tsienakor kokouk ma ta mon rovoriu.
18 Kegei vienviendon a kap kots sibu kepineits ian gei ta
oit nia pare eiekesen sibu kepineits ian gei ta kap oit nia
pare. Simi vunan bu sana kepineits gei ta oit nia pare, gi ta
kap mon potaram, eiekesen bu sana kepineits gei ta kap oit
nia pare, gi ta mon rovoriu.

5

Kegiet vonuo simi rangit

1 Bu piripirigiet a malan mi vona sel simi kaber. Giet
telekiran va simi ra ine mi vona sel ta tsereir kor, giet ta
suvuon mi vonuo ta mon rovoriu die i kur simi rangit. Ine
mi vonuo, e Raban ngas te a tsana nia giet, a kap va mi
kulou gi tsana ngan bu rimagie.
2 Ma giet to meririeng i aron ine mi vona sel, ma giet
lalaron beitsak va giet ta so vavaso ngan mi vonuo kovuni
die i kur simi rangit,
3 simi vunan giet ta kap beol sien giet ta vavaso ngan ine
mi vonuo.
4 A tuktuk, sien giet ta mon i aron ine mi vona sel, giet
meririeng nge mon ngan mi putu. Giet kap lalaron va giet
ta tsang rivie ine mi vona sel eiekesen giet lalaron va giet
ta vavaso ngan mi vonuo simi rangit, terengien va mi tino
ta mang tseiptseiprio mi sana va ta maet.
5 Arie eie e Raban, a nga rorois nge giet nian ine mi vuna
vienviendon, ma a te nga terie segiet mi Moromoruo Tamat
va mi tsiktsik eor.
6 Io, giet ko munu suvuon mi aor koits. Giet telekiran
va giet mon i pek simi Nguts sien giet ta tino i aron bu
piripirigiet.
7 Simi vunan giet tino ngan mi vodovodon tuktuk, ma a
kap va mi sana kepineits giet ta pare.

8 A tuktuk, giet suvuon mi aor koits, ma giet lalaron
beitsak nia sorvekenan ine bu piripirigiet nge so mon meie
mi Nguts.
9 Io, misasien va giet ta mon ine simi pirpir o, giet ta mon
sorvekenan ine mi pirpir, kegiet vuna vienviendon arie nia
varese mi Nguts sibu ra kokouk,
10 simi vunan egiet kokouk giet ta ngas so tuir i matan
ken mogomogos ni vuor e Karisito. Ma egiet keskes giet ta
so suvuon man voirvoir bu tsinatsangagiet ian giet ta nga
tsana sien giet ta ngas nga tino simi pirpir, iva ta kalei o, ta
tsokor.

Mi tsientsang ian ta vabatie mi ni vedeng

11 Io, gei telekiran vasa gei ta tino ven nia vasangan mi
mientou ma mi minangarei rakot simi Nguts. Arie mi vunan
gei vakokoit nia teie kegi vienviendon mi kulou nemei sien.
E Raban a deng tseptseperie gei, ma o vodon tuktuk va enga
buer nga oit nia deng tseptseperie gei.
12 Gei kap konon buer nia vuot tienenge gei kesegei rakot
senga, eiekesen gei teir vasangan mi vunan va nga ta mang
pouts vakam nge gei, terengien va nga ta mang oit nia kuil
nama segie ese gi ta ko vakam ngan mo misa mi kulou gi ta
oit nia pare, ma a kap va mi sa ta mon sibu arogie.
13 Sien va gei be, gei malan ine nia tsana mi kienlei se
Raban. Sien va gei tsana mi banga sinavei, gei tsana ine nia
kulie nga.
14 Ken tentoiv e Karisito a vuortie kegei sar tino. Gei
vodovodon tuktuk va mi ka kes a nga maet surie mi kulou
kokouk, io, mi kulou kokouk buer gi nga maet.
15 A nga maet surie mi kulou kokouk terengien va egie
ese gi ta tino, gi ta kap mang tino vemusurie kegi lalaron
kesegie, eiekesen gi ta mang tino vemusurie ken lalaron eie
ese ta nga maet surie gie nge to muerengei.
16 Io, vakaek vere, gei kap teorbeten ken tino ka mei
vemusurie mi baidendeng simi tino simi pirpir. Vourvour,
gei nga teorbeten ken tino e Karisito ngan mi sinavei malan
ne, eiekesen, ine, gei kap tsana malan ngan te.
17 Io, sien va ka mene ta tsok se Karisito, ken tino ta
tsorubeit vour. Bu sinavei kebeir a te tsereiv ma bu sinavei
vour a te beit!
18 Ine bu kepineits kokouk a nga vunan se Raban ese ta
nga turan e Karisito nia me vabatie mi ni vedeng i kotubuon
eie meie giet, ma a nga vosuvu vunie nge gei mi tsientsang
nia vabatie mi ni vedeng meie e Raban.
19 E Raban a nga tsana ine ngan e Karisito terengien va
mi ni vedeng ta mang nga mon i kotubuon mi kulou simi

kaber meie eie, ma a kap ba nga vodonomie kegi sar sinavei
tsokor. Ma a nga terie i naparimagei ine mi tsientsang nia
vavatei ngan man vinavatei mi ni vedeng.
20 Io, gei tsorubeit mi kulou nia tourtelekiran e Karisito.
Ma sien gei ta vavatei ngan ine man vinavatei e Karisito, a
malan va e Raban kesen a vakokoit sibu ngutsugei. Io, gei
tourtelekiran e Karisito ma gei nongie nga va nga ta ngas
suvuon mi ni vedeng meie e Raban.
21 E Karisito a kap nga suvuon ka sinavei tsokor, eiekesen
e Raban a nga tsana va ta nga tsorubeit mi ka tsokor nia
kulie giet, terengien va giet ta mang tsok se Karisito nge
tsorubeit duis i matan e Raban.

6

1 Io, egei bu turan ka ni tsientsang e Raban, ma gei oeng
ngeisngeis senga va nga ta kap vodon sasavoir ngan ken
tentoiv e Raban nga tate nga suvuon.
2 Simi Pakpak Leong e Raban a pevien,

"Duis simi keipkepide ra nia vasangan kong tentoiv,
o nga rorong senga.
Ma simi rangi vavato,
o nga kulie nga."

Nga rorong, nevere, arie mi keipkepide ra va e Raban ta
vasangan ken tentoiv, ma nevere arie mi rangi vavato.

E Paulo a nga suoeie bu putu

3 Si kegei tsientsang, gei kap ko tsana ka kepineits nia
tsuotsuobakei si ka mei, terengien va mi kulou gi ta kap
mang oit nia oge gei surie ine kegei tsientsang.
4 Eiekesen sibu kepineits kokouk gei ta tsana, gei vasan-
gan va egei ken sar petspets tuktuk e Raban. Gei nga mon
menemenen nge onvidit misasien gei ta suoeie bu tsienakor,
bu poko ra ngeisngeis, ma bu putu.
5 Gi nga tsatsakie gei nge vurukude gei sibu vona
vinatoreis. Ma sibu tseng, gei nga suvu bienabas. Gei nga
tsatsang beitsak, ma gei kap nga muang kalei ma gei nga
vitor.
6 Eiekesen, gei nga tino ngan mi sinavei melemelen, mi
teletelekirei surie mi tuktuk, mi sinavei nia onvidit, ma mi
sinavei nia kalei ngan bu mei mene. Ma mi Moromoruo
Tamat a nga kulie gei ma gei nga tovie mi kulou ngan bu
arogei kokouk.
7 Gei nga vavatei ngan mi tuktuk. Ma gei nga tsatsang
ngan mi ngesengesien e Raban. Gei nga suvuon mi sinavei

6:2 ISA 49:8

duis ian kegei kepineits nia veveken, nia tuir suoeie ma nia
tuir karie gei.
8 Egei ngas ken sar petspets e Raban misasien va mi kulou
gi mangara gei o, gi kap mangara gei o, gi vakokoit puonge
gei o, gi nama vatsakatie gei. Gei tino ngan mi tuktuk,
eiekesen gi pevien va egei mi kulou tsiktsik pipius.
9 Gi telekira gei, eiekesen gei mon malan va gi kap telekira
gei. Gei vatvatta maet, eiekesen gei ngas to. Gi keda gei
eiekesen gi kap kenvamate gei.
10 Mi aortsak a mon nge gei, eiekesen gei vous ngan mi
nires. Gei mon sinaortsak, eiekesen gei vara suvuram ngan
palan bu mei. Gei kap suvuon ka kepineits, eiekesen gei
suvuon bu kepineits kokouk.
11 Bu palapalagei i Korinto, gei kap nga vakokoit
muningan ka kepineits senga ma gei nga tovie nga ngan
bu arogei kokouk.
12 Egei gei kap ko por vururutie kegei tentoiv rakot senga,
eiekesen enga nga ko por vururutie kenga tentoiv nemei
segei.
13 O vakokoit senga malan va o vakokoit sibu natung. Nga
ta ngas vasangan mi sinavei ian ta kokouk meie mi sinavei
gei ta nga vasangan senga. Nga ta ngas tovie gei.

Mi namani venengeng surie mi kulou kap vodovodon tuktuk se Karisito

14 Kian va nga ta tino pats meie mi kulou gi ta kap
vodovodon tuktuk. Mi duis ma mi bienebeir, vasa guor ta
oit nia baser palapalan ven? Mi berber, vasa ta oit nia mon
kokouk ven meie mi ngingi?
15 Mi sana banga mienagos a mon i kotubuon e Karisito
meie e Belial? Mi ka vodovodon tuktuk, vasa ta me kes ven
mi sinavien meie mi ka kap vodovodon tuktuk?
16 Mi sana baitutuir a mon i kotubuon mi Vona rengeir
leong se Raban meie bu raban bitbit? Io, egiet, ken sar
vonuo tamat mi Raban ian ta tino rovoriu. E Raban ngas
te a nga pevien;

“O ta mon meie gie
ma o ta veis i kotubugie,
ma eou o ta mon magi Raban,
ma egie, gi ta tsorubeit kong kulou.”

17 “Io, nga ta vekapot sorvekena gie.
Kian va nga ta soburo ka kepineits ian ta kap melemelen,
terengien va o ta mang suguo nga.

6:15 Belial - mi namani Grik, mi asan mene mi kovan bu moromoruo tsak.

18 O ta mon va eou e Tamanga,
ma enga nga ta tsorubeit bu natung tamat ma bu natung vevien,
mi Nguts ian ta tsiroup rovoriu a pevien.”

7

1 Io, bu banga kasiung, giet suvuon ine bu kinubuits kuvu se Raban. Arie mi vunan giet ta ngas vara melemelen nge giet kesegiet sorvekenan bu kepineits kokouk ian ta vara bita ngan mi pirpir ma mi moromoruo. Ma giet ta ngas mangaran e Raban nge tsorubeit tamat rovoriu i matan.

Mi kulou vodovodon tuktuk i Korinto gi nga varese e Paulo

2 Nga vodonomie gei ngan bu aronga kokouk. Gei kap nga tsana ka tsienakor si ka mei. Gei kap nga tsang vatsakatie ka mei, ma gei kap nga bit kesie ka kepineits si ka mei.

3 Nga telekiran va o kap vokokotie ine nia votorosie nga, simi vunan o nga muna vakokoit va enga bu ategei, io, gei ta vodonomie nga sibu ra kokouk misasien va giet tino o, giet maet.

4 O suvuon mi aor ngeisngeis surie nga. Ma o ko vuot puonge nga sibu mei palan. Nga ko vakotsie iou beitsak. Ma mi aroung a vous ngan mi nires leong misasien o ta suoeie bu tsienakor.

5 Ma sien gei ta nga beit i Makedonia, gei kap nga suvuon ka minaes. Gei nga suoeie bu suada putu sibu bienangaev kokouk. Bu mei mene gi nga vevengeis nge nama meie gei, ma mi mientou a nga monongie bu arogei.

6 Eiekesen e Raban ese ta ko vamada bu mei gi ta aor tsak, a nga vamada gei ngan ken bineit e Tito.

7 Ma a kap va surie ken bineit mo eiekesen surie buer mi vavaman nga ta nga terie sien. A nga pengan segei kenga lalaron beitsak nia pare gei, ma kenga mesirik surie mi kepineits ta nga tsorubeit senga, ma a nga pengan buer kenga lalaron nia tuir kouk meie iou. Io, kong nires a nga leong beitsak rio vourvour.

8 Misasien va kong pakapaka rorou vavakatsep a te nga vara mesirik nge nga, o kap tovarebar surie va o nga vataro. A tuktuk, o nga tovarebar eiekesen o nga telekiran va kong pakapaka rorou a nga tsang vatsakatie nga simi bo vour mo.

9 Ine, o res simi vunan kenga aor tsak a nga teie terie nga nia vurise aor misasien o ta nga vara mesirik nge nga. Ian mi suada mesirik a nga beit senga vemusurie ken lalaron e Raban. Io, kenga mesirik a kap nga vunan segei.

10 Mi mesirik kovuni se Raban a vabatie mi vurise aor
ma mi vavato, ma a kap vabatie mi tovarebar. Eiekesen mi
mesirik simi kaber ta vabatie mi miensei.
11 Nga pare misa ine mi mesirik kovuni se Raban a nga
vabatie i aronga. A nga vabatie mi sinavei nia vengeis
nia tsana bu tsientsang kokouk, mi lalaron leong nia vara
tuktuk nge nga kesenga va nga ketseketseng sibu suada
bienebeir, mi lalaron leong nia tuir meie mi duis, mi sinavei
nia naneie vakalaie nga, mi lalaron leong nia pare iou, mi
sinavei nia perngan bu mei mene ma mi sinavei nia derie
mi vuduvuduis ta tsorubeit. Sibu baitutuir kokouk, nga te
nga vara tuktuk nge nga kesenga va nga ketseketseng ine
simi bienangaev.
12 Sien o ta nga vavataor rakot senga, a kap va o nga
vavataor surie ian mi mei ese ta nga tsana mi tsienakor
o, seie ese ine mi tsienakor ta nga rakot sien, eiekesen o nga
vavataor terengien va enga kesenga nga ta mang so pare
vasa kenga pepperengei segei a nga ven i matan e Raban.
13 Ine bu kepineits kokouk gi nga vakotsie gei.

Io, i popon ine, gei nga res beitsak buer nia pare va e
Tito a nga res, simi vunan enga kokouk nga nga vadonuo
mi morumoruan.
14 Ma o nga vakokoit puonge nga seie, ma nga kap nga
vamangarie iou. Sibu kepineits kokouk, o nga ko vokokotie
ngan mi tuktuk rakot senga, ma ine, kegei namani puonge
nga se Tito a me tsorubeit tuktuk.
15 Ma ken tentoiv rakot senga a leong beitsak, sien ta
ko vodonomie va enga kokouk nga nga vemusurie ken sar
vinavanou nge marangatan meie mi minangarei ma mi
mientou.
16 Io, o res beitsak simi vunan o te oit nia suvuon mi aor
ngeisngeis senga sibu kepineits kokouk.

8

Mi sinavei nia tabetabeir

1 Bu kasiung, ine, gei lalaron va nga ta telekire surie ken
tentoiv e Raban ian ta nga terie sibu vona rengeir simi
enamon leong i Makedonia.
2 Gi nga suvuon palan bu vinekikin tsokor, ma gi nga
sinaortsak rovoriu, eiekesen gi nga res beitsak ma gi nga
parsie riem nia tabeir.
3 O oeng tuktuk senga, gi nga tabeir ngan misa gi ta nga
oit nia tabeir ngan. Bu mei mene segie, gi nga tabeir rio
misa gi ta nga oit nia tabeir ngan. Si kegi lalaron,

4 gi nga no masitinoiv segei va gei ta nga sunuir va gi ta
mang tuir pats meie gei simi tsientsang nia kulie mi kuoluon
e Raban i Iudea.
5 Gi si nga tsana rio misa gei ta nga vodon va gi ta nga
tsana. Vourvour, gi nga terie kegi tino rakot simi Nguts, ma
i muir, gi nga terie kegi tino nemei segei vemusurie ken
lalaron e Raban.
6 E Tito a te nga muna tsuok vakake ine mi tsientsang.
Io, gei nga nongie va ta ra kulie nga nia vuruvan kenga
tsientsang nia tabarie gie mi kuoluon e Raban i Iudea.
7 Io, mi tsinatsanganga a nga tuir tsiroup sibu kepineits
kokouk, malan mi vodovodon tuktuk se Karisito, mi sinavei
nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei, mi teletelekirei surie
e Karisito, mi aor tamtuir nia kuil, ma kenga tentoiv nemei
segei. Ma o lalaron va ine mi sinavinga nia tabetabeir buer
ta ngas tsorubeit kalei beitsak.

8 Kap va o votsuoke nga, eiekesen o pengan senga kegi
lalaron leong bu Makedonia nia kuil, terengien va o ta mang
telekiran man tuktuk kenga tentoiv.
9 Nga telekiran ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito.
Eie a nga suvuram, eiekesen surie nga, a nga tsorubeit
sinaortsak, terengien va nga ta mang so suvuram surie ken
mienagos sinaortsak.

10-11 Simi avareit tate nga voto, enga mi gargar vourvour
nia suvuon mi lalaron nia tabeir, a tuktuk, enga arie mi
gargar vourvour nia tabeir. Ma si kong baidendeng, a kalei
va nga ta ngas vuruvan misa nga tate nga tsuok vakaek
ngan. Bu aronga a nga tamtuir surie ine mi tsientsang ngan
mi nires, io, nga ta ngas vuruvan ngan misa nga ta suvuon.
12 Sien va kenga lalaron nia tabeir a leong beitsak, e Raban
ta resen mi tienebeir ian ta otien mo kenga sinsuv. E Raban
ta kap resmatan mi mei ese ta tabeir rio misa ta suvuon.

13 Gei kap lalaron va nga ta suvu putu i murien nga ta
tabeir matabe sibu mei mene. Eiekesen gei lalaron va mi
kuilkuil ta ngas venvenioit.
14 Ine sibu ra nga suvuram ma nga oit nia kulie gie ese gi
ta pinat. Io, va i muir nga ta so pinat, egie ese gi ta suvuram
gi ta ba so kulie nga. Io, ine simi rosar, kenga mienagos ta
so venvenioit.
15 Ine simi suada mienagos a malan misa mi Pakpak Leong
ta pevien, “Eie ese ta nga tsuok toungan ta palan, a kap nga
suvuon palan rio ken sar pinat. Ma eie ese ta nga tsuok
toungan ta lili, a kap nga suvuon ka pinat.”

E Tito meie bu palapalan

16 Eiekesen o vuot kalei rovoriu se Raban simi vunan a
nga tsuok voturie ken lalaron e Tito nia pernge nga malan
o ta ko pernge nga.
17 E Tito a nga sunuir ngan mi nires sien gei ta nga oeng
sien va ta nga ra iro nga. A tuktuk, ken lalaron eie kesen
ngas te a nga tamtuir nia ra iro nga.
18 Meie e Tito, gei nga turan e kasigiet ese mi vona rengeir
ta vuot tietienengei surie ken sinavei nia tsatsang ngan mi
Banga Vinavatei.
19 I popon ine, mi vona rengeir a nga vile va ta nomeie
gei sien gei ta sorokie mi tienebeir rakot i Ierusalem. Ine
kegei tsientsang eie nia vutuir vasangan man matvinavaso
mi Nguts ma nia vasangan kegei lalaron beitsak nia kuil.
20 Gei ko naneie vakalaie kegei sar tino terengien va mi
kulou gi ta kap mang vorotan ka bienebeir si kegei sinavei
nia naneie ine mi tienebeir leong.
21 Gei lalaron nia tsana bu suada tsientsang ian ta duis i
matan mi Nguts ma buer i matan mi kulou.
22 Gei nga turan e kasigiet mene meie guor ese ta nga
ko vasangan va eie a mat petspets sibu tsientsang, ma ine,
a mat petspets beitsak simi vunan a suvuon mi aor koits
leong surie nga.
23 E Tito eie mi pumung ma e turoung ka ni tsientsang
nia kulie nga. Ba kasigei ese gituo ta nomeie, gituo
tourtelekiran bu vona rengeir ma gituo vutuir vasangan
man matvinavaso e Karisito.
24 Io, nga ta ngas vasangan kenga tentoiv ine siba ka
meie mi vunan kegei ni vakam surie nga terengien bu vona
rengeir gi ta mang pare.

9

1 A kap pinat va o ta vavataor rakot senga surie ine mi
tienebeir nian mi kuoluon e Raban i Iudea.
2 Simi vunan o telekiran va nga lalaron beitsak nia kuil,
ma o nga vakokoit vakam ngan ine sibu Makedonia. O nga
pengan va enga bu Akaia nga nga rorois nia turan kenga
tienebeir vakaek te simi avareit die tate nga voto. Ma sien
gi ta nga rongovan kenga lalaron leong nia tabeir, a nga
tsuok voturie mi lalaron sibu mei palan nia terie kegi sar
tienebeir.
3 Eiekesen o turan ine ba kasigiet rakot senga va gituo
ta so pare va kenga tienebeir a te rorois malan o ta nga
pevien, terengien va kong namani vakam nge nga ta kap
mang tsorubeit mi nama gov.
4 Sien va ka kangi Makedonia ta nomeie iou nge vorotan
va kenga tienebeir a kap ngas rorois, kap va enga mo nga ta

mengemengeir eiekesen eou buer, simi vunan o nga suvuon
mi aor koits surie nga.
5 Io, o nga vodon va ta kalei sien va o ta ture volopusuo
e Tito meie ian ba ka rakot senga i muo seou, terengien va
gituo ta mang so kulie nga nia rorois ngan kenga tienebeir
ian nga ta nga kukubuits nia terie. Ma samo ine mi tienebeir
ta mang tsorubeit mi tienebeir va nga ta tabeir ngan mi
nires ma a kap va surie mi vinotsuaek.

Nga ta ngas tsutsuor palan

6 Nga ta ngas vodonomie ine mi nama: Eie ese ta kap
tsutsuor palan, ta kap por nginonginou palan i tau. Ma eie
ese ta tsutsuor palan, ta por nginonginou palan i tau.
7 Mi mei keskes ta ngas vodovodon kalei nge tabeir
vemusurie mi sana lalaron ta tamtuir tuktuk i aron. Kian va
nga ta tabeir sien va kenga lalaron nia tabeir a kap tamtuir
o, ka mei a votsuoke nga nia tabeir. E Raban a ko lalaron
mi mei ese ta tabetabeir resres.
8 Ma e Raban a oit nia vosuvu vunie nge nga rio kenga sar
pinat, terengien va nga ta mang suvuon palan beitsak mi
sinavei nia tsana bu banga tsientsang kokouk, simi vunan
nga ko munu suvuon bu kepineits kokouk nga ta pinat surie.
9 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"E Raban a ko tabeir resres vunie bu sinaortsak,
ma ine ken sinavei duis ta kap man ka votovoto."

10 E Raban a ko tabarie bu ka tsuotstsuor ngan bu pi ei ma
mi tsoik nia ngou. Io, eie ta so tabarie nga ngan bu pi ei
nge tsana va ta palan ma ta veleongtie kenga kienakeir simi
sinavei duis nia tabeir.
11 Eie ta vara suvuram nge nga sibu kepineits kokouk va
nga ta mang oit nia munu tabetabeir. Ma palan mi kulou gi
ta vuot kalei rovoriu se Raban sien va gei ta ra terie kenga
tienebeir.
12 Ine mi tsientsang nga ta tsana, kap va nia vaotie mo kegi
pinat mi kuoluon e Raban, eiekesen a tsana va kegi ni vuot
kalei rovoriu rakot se Raban ta vous puospuos.
13 Io, kenga tsientsang a te me vara tuktuk ngan va kenga
tino a duis. Ma mi kulou gi ta puongan e Raban surie kenga
sinavei nia rorong ian ta tuir pats meie kenga baitinuir simi
Banga Vinavatei ma surie kenga sinavei nia tabetabeir rakot
segie ma simi kulou kokouk.
14 Ma gi ta no surie nga ngan bu arogie kokouk, surie ken
vuna tentoiv e Raban ta nga terie senga.

9:9 PSA 112:9

15 Giet ta vuot kalei rovoriu se Raban surie ken tienebeir
leong nemei segiet!

10

Ken namani tuir bibirit e Paulo

1 Io, eou e Paulo, o nongie nga ngan ken sinavei ni molu
ma ken sinavei menemenen e Karisito. Mi kulou gi si pevien
nge iou va o ko aor molous nge nga sien va o ta mon meie
nga, eiekesen, sien va o ta mon i pek, o ko vavataor rakot
senga ngan bu nama ngeisngeis!
2 O nongie nga va nga ta kap tsana iou va o ta me petseir
veie nga, simi vunan o oit nia petseir beitsak veie egie ese gi
ta vodon va mi tsinatsangagei a vemusurie mo mi sinavien
mi kaber.
3 Gei tino ine simi kaber, eiekesen gei kap makiur
vemusurie mi sinavien mi kaber.
4 Bu kepineits nia makiur gei ta veveken ngan, a kap va bu
kepineits simi kaber, eiekesen ken sar kepineits ngeisngeis
e Raban nia makiur ian ta oit nia vatsarerie ken sar korot
ngeisngeis mi matakorot.
5 Gei ko pop vuturungie bu vienviendon teteir ma bu
namani kakaleong kokouk ian ta tamtuir nge kitipan mi
rosar nia telekiran tuktuk e Raban ma gei ko teie bu
vinavinadodogei kokouk nge votovongie gie nia tor surie
e Karisito.
6 Ma i muir sien va kenga sinavei nia vemusurie e Karisito
ta tsorubeit tuktuk, gei ta so rorois nia votorosie gie ese va
gi ta kap vemusurie e Karisito.
7 Nga ko tsana kenga vienviendon vemusurie kenga
baidendeng ka i marar mo. Sien va ka mei a vodon tuktuk
va eie se Karisito, eie ta ngas vodonomie buer va egei buer
se Karisito malan eie.
8 Misasien o ta vakam beitsak surie mi duis e Raban ta nga
teir vunie nge gei, o ta kap mangmangarien, simi vunan ine
mi duis arie nia vangasie nga, kap va nia vatsarerie nga.
9 O kap lalaron va nga ta vodon va o konon nia vamatuo
nga ngan kong pakapaka rorou rakot senga.
10 Bu mene gi si pevien, “Bu nama i aron ken sar pakapaka
rorou a putu ma ngeisngeis, eiekesen sien va ta mon meie
giet, a kap mat putu ma ken sar vinakokoit a sasavoir.”
11 Ine bu suada mene, gi ta ngas telekiran va a kap
kekineits misa gei ta vataro simi pakapaka rorou sien gei
ta mon pekenga ma misa va gei ta so tsana sien va gei ta so
vorota nga.
12 Gei kap oit nia konon va gei ta pua nge gei meie ian mi
kulou gi ta vodon va gi kalei beitsak. Eiekesen gi be simi
vunan gi vevepuo nge gie kesegie.

13 Eiekesen egei gei ta kap vakam nge solongenge simi
tieng nian mi sinavei ni pouts vakam ngan misa e Raban
tate nga terie segei. Ma ine mi tieng a oir karie kegei duis
nia vangasie nga buer.
14 Gei kap siger solongenge simi sinavei ni pouts vakam
surie nga simi vunan nga mon i aron ine mi tieng. Ma
a tuktuk gei nga muna nemei senga ngan man Banga
Vinavatei e Karisito.
15 Ma buer gei kap siger solongenge simi sinavei ni pouts
vakam surie kegi bieneroik mi kulou mene. Eiekesen gei
vodon tuktuk va kegei tsientsang i kotubunga ta vor ve
leongleong sien va kenga vodovodon tuktuk ta vor ve toto
ngeisngeis,
16 terengien va gei ta mang oit nia vavatei ngan mi Banga
Vinavatei sibu korot i pek senga ivie kap ngas kavo mene
gi tsatsang en. Gei kap lalaron nia pouts vakam surie kegi
tsientsang gi ta nga tsana i aron kegi tieng.
17 Malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Eie ese ta lalaro
pouts vakam, ta ngas pouts vakam ngan mo misa mi Nguts
ta nga tsana.”
18 Simi vunan, mi mei ese ta tienengan eie kesen, e Raban
a kap ko resmatan, eiekesen a ko resmatan mi mei ese mi
Nguts ta tienengan.

11

E Paulo ma bu aposol bitbit

1 O lalaron va nga ta onvidit ngan kong sar nama misasien
o ta vokokotie bu nama ian ta malan va bu namani be. A
tuktuk nga te onvidit nge iou.
2 O teir putan kong vienviendon surie nga malan mo e
Raban ta teir putan ken vienviendon surie mi kuoluon. Nga
malan mi vevien vour ese ta kap ngas telekire ka, ma o nga
vouo nge nga ngan mi ka kes, eie e Karisito.
3 Eiekesen o moungmoung va bu vinavinadodonga ta
masi kor sorvekenan kenga sinavei nia teir putan kenga
sar tino se Karisito ngan mi sinavei ian ta tuktuk ma a
melemelen, malan mo e Iva ta nga rorong si ken nama binit
ian mi tsotsoi.
4 Nga ko sunurie mi siger mei nia me vavatei, misasien
va ta me vavatei ngan ka Iesu mene ian ta kekineits se
Iesu gei ta vateie nga ngan o, ka moromoruo mene ian
ta kekineits simi Moromoruo Tamat nga ta nga suvuon o,
ka suada banga vinavatei mene ian ta kekineits simi Banga
Vinavatei nga ta nga vodovodon tuktuk sien.
5 Eiekesen o kap vodon va o lili segie bu ‘aposol asna’.

10:17 JER 9:24

6 Misasien o ta vakokoit batbat, o telekiran misa o ta
vokokotie. Io, gei nga ko munu vakatsepa nga ngan ine mi
kepineits sibu rosar kokouk.
7 O kap nga por man voirvoir sien o ta nga vateie nga
ngan man Banga Vinavatei e Raban. Ma o nga vilikitie iou
nia tsuok terie nga i kur. Vasa, ine mi sinaviung, a vasangan
va o te nga tsana mi sinavei tsokor? A kap.
8 Sien o ta nga me tsatsang i kotubunga, bu vona rengeir
mene gi nga vorie iou. Io, o nga pure gie nieng nia me
tsatsang tuvuon senga?
9 Ma si kong sar pinat simi tino i aron kong minon meie
nga, o kap nga puputungie ken tino ka mei senga. Bu kasigei
kuvu i Makedonia gi nga me vaotie kong sar pinat. Ma sibu
kepineits kokouk, o te nga vuortie kong tino va o ta kap
mang nga puputungie kenga sar tino, ma o ta tsana malan
ngan buer.
10 Surie mi tuktuk se Karisito a to i aroung, o ta kap oit
nia maes nia pouts vakam ngan ine i aron mi enamon leong
i Akaia.
11 Nge kia va o pevien malan ine surie o kap tovie nga? A
kap, e Raban a telekiran va o tovie nga!
12 Eiekesen, o ta vor ve tsanatsana misa o ta tsana ine,
terengien va o ta mang tsang rivie mi vunan mi sinavei ni
pouts vakam segie mi kulou ese gi ta lalaron mi kientsep nia
tsorubeit venvenioit meie gei simi tsientsang gi ta ko pouts
vakam ngan.
13 Ine mi kulou egie bu aposol bitbit ma egie mi kulou
tsiktsik pipius ngan kegi tsientsang. Gi si vurisan egie
kesegie nge tsorubeit malan ken aposol e Karisito.
14 O kap kudier, simi vunan e Satan buer a ko vurisan eie
kesen nge tsorubeit malan mi angelo simi berber.
15 Io, a kap ka kepineits nia kudier ngan sien va ken sar
petspets gi ta vurisa gie kesegie nge tsorubeit malan bu
petspets simi sinavei duis. Si man votovoto kegi tino, gi
ta ba so suvuon misa ta sogove bu sinavigie.

Ken sar vinekikin e Paulo, mi aposol

16 Malan o tate muna vokokotie, o kap lalaron va ka mene
ta vodon va eou mi be. Eiekesen sien va nga ta vodon va eou
mi be, ta kalei va nga ta rorong seou malan va nga rorong
si ka be, terengien va o ta be ki vakokoit vakam.
17 Si kong sinavei nia pouts vakam meie ngan mi aor
ngeisngeis, o kap vakokoit malan mi Nguts ta vakokoit,
eiekesen o vakokoit malan mi be.
18 Ma sien bu mene palan gi pouts vakam vemusurie mi
tino simi kaber, eou buer o ta pouts vakam malan!

19 Enga nga sievei nieng? Nga ko res nge terie nga nia
rorong sibu namani be.
20 A tuktuk, nga ko terie nga mo misasien va gi ta vara
petspets nge nga, o, bit kisie kenga sar kepineits, o, pure
nga, o, kakaleong nge nga o, pantsie bu piringa.
21 Tavakier nieng o mengemengeir nia pevien va egei gei
kap nga ngeisngeis oit nia tsang malan ngan ian.

Eiekesen misana suada kepineits gi ta lalaro pouts vakam
ngan, eou buer o oit nia pouts vakam ngan. Tavakier nieng
o te buer vakokoit mala be.
22 Vasa, egie bu Iburu? Eou buer mi Iburu. Vasa, egie
bu kangi Israel? Eou buer mi kangi Israel. Vasa, egie gi
tubunien e Abaraam? Eou buer o tubunien e Abaraam.
23 Ma vasa, egie ken sar petspets e Karisito? O vakokoit
malan va eou mi be rovoriu, eiekesen eou ken banga
petspets e Karisito rio gie. O nga tsatsang ngeisngeis beitsak
te. Ma o nga mon i aron bu vona vinatoreis palan bu ra. Gi
nga tsatsakie iou ngan mi belibelits palan bu keipkepide ra.
Palan bu keipkepide ra, o nga vatvatta mesei.
24 Ba keipkepide ra napaririem, bu Iuda gi nga tsatsakie
iou ngan mi belibelits mi aesaes a nga oit ba sinangavur ma
mi napaririem potsu voveit (mi 39).
25 Ba keipkepide ra tour, bu Roma gi nga tsatsakie iou ngan
bu poko ei. Mi keipkepide ra kes, bu mei mene gi nga tome
iou nge vout. Ba keipkepide ra tour, gei nga luluis ngan mi
mon, io, mi ra kes sien ian ba keipkepide ra tour o nga mon
i aron mi barakatsep mi rosisiat ma mi rokati.
26 I aron kong sar vineis palan, o nga samvesuei meie bu
tsienakor sibu da gi ta nga taev ma meie mi kulou kenken.
O nga samvesuei meie bu tsienakor si kong sar nama kes
meie buer bu Kibang. O nga samvesuei meie mi tsienakor i
aron bu taon leong, sibu korot beir, ma simi barateis ta nga
tsokor. Ma o nga samvesuei meie mi tsienakor sibu mei gi
ta nga pevien va egie mi kulou vodovodon tuktuk eiekesen
a kap.
27 O nga tsatsang ngeisngeis beitsak ma o kap nga por
minuang kalei sibu rokati palan. Ma palan bu keipkepide
ra, o nga vitor nge moruo ma o nga mon sibu ra palan meie
kap ka nginonginou. Palan bu keipkepide ra, o nga dendeir
ngan mi tinuong simi vunan o kap nga suvu lavlav.
28 Ma i popon ine bu kepineits, kong vienviendon a nga
ko putu surie mi kulou vodovodon tuktuk kokouk.
29 Sien va ka mene a kap suvu ngeisngeis, eou buer o ta
kap suvu ngeisngeis. Sien va ka mene ta vokorongie ka mei
simi sinavei tsokor, mi aroung ta ngang tamtuir veie.

30 Sien va o ta ngas pouts vakam, o ta pouts vakam ngan
mo bu kepineits ian ta vutuir vasangan bu bienangaev ivie
o ta kap suvu ngeisngeis en.
31 E Raban a telekiran va o kap bit. Ma e Raban eie e
Taman magiet Nguts e Iesu, ese mi tietienengei ta ngas rakot
sien sibu ra bu ra.
32 Sien o tate nga mon i Damasko, mi gavana i pakien mi
kovakova ka leong e Areta, a nga terie mi kulou ni minakiur
sibu matavanuo rumrubukien simi taon nia rakopie iou.
33 Eiekesen bu polopoloung gi nga vunurie iou ka simi mat
simi oiroir ngan mi leke ma o nga vi sorvekenan.

12

Mi baidendeng e Paulo ta nga pare

1 O ta ngas pouts vakam, misasien va a kap vabatie ka
kienelei. Ine, o ta vokokotie bu baidendeng o ta nga pare
ma bu kepineits mumuningei ian mi Nguts ta nga puke seou.
2 O telekiran mi ka ese ta vodovodon tuktuk se Karisito.
E Raban a nga kir terie ian mi ka i kur simi rangit a
tourngan ian simi avareit mi sinangavur kes ma voveit bu
avareit die tate nga voto. O kap telekiran va a nga kerie mi
morumoruan mo o, meie ngan mi piripirien. E Raban kesen
mo a telekiran.
3 Io, o telekiran va e Raban a nga kir terie ine mi ka simi
enamon ni resres. O kap telekiran va a nga kerie meie mi
piripirien o, a kap, eiekesen e Raban a telekiran.
4 A nga rongomie ian bu nama ivie kap ka nama a sogove
nia vakokoit surie ngan. Mi mei ta kap oit nia vokokotie.
5 O ta pouts vakam ngan ine mi suada mei, eiekesen o
ta kap pouts vakam nge iou keseung. Sien va o ta pouts
vakam, o ta pouts vakam ngan mo bu bienangaev ivie o ta
kap suvu ngeisngeis en.
6 Sien va o ta lalaron nia pouts vakam, o ta kap tsana
malan va eou mi be, simi vunan o ta vokokotie mi tuktuk.
Eiekesen o ta kap pouts vakam nge iou, terengien va mi
kulou gi ta kap mang vodon veleongtie iou rio misa gi ta
deng kielala si kong tino ma simi namaniung.
7 O telekiran palan bu banga kepineits mumuningei ian e
Raban ta nga puke seou. Eiekesen e Raban a nga sunurie va
ka kepineits tsuotstsuo ta mon simi kurikuriung ian ta nga
tsatsang malan va ken ka ni tinuturei e Satan nia vikikinie
iou. Ine a nga tsorubeit seou terengien va o ta kap mang
tsuok terie mi asoung keseung i kur.
8 Ba keipkepide ra tour, o nga no masitinoiv simi Nguts va
ta nga tsang rivie ine mi kepineits simi piripiriung.

9 Eiekesen e Raban a nga oeng seou, “Kong tentoiv mo
eie a oit sevoi. Mi ngisingisiung ta tsorubeit pu sien e ta
kap ngeisngeis.” Io, o res beitsak nia pouts vakam ngan
va o kap suvu ngeisngeis, terengien va mi ngesengesien e
Karisito ta mang kuva iou.
10 Io, surie e Karisito, o tino resres misasien o kap ngeis-
ngeis. O oit nia tino resres ngan bu namani vinavangiets,
bu putu, bu vinekikin ma bu suada tsienakor, simi vunan
sien o ta kap suvu ngeisngeis, o suvu ngeisngeis.

E Paulo a nga vodovodon palan surie bu Korinto

11 O nga tsorubeit be, eiekesen enga kesenga nga me tsana
iou va o ta mala be. Si man tuktuk, nga ta ngas vakokoit
tienenge iou simi vunan o kap lili ine sibu ‘aposol asna’,
misasien eou mi ka tuvuon.
12 O nga tsana bu totourlekier i kotubunga ian ta vara
tuktuk ngan va eou mi aposol tuktuk. O nga tsana bu
totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier ma bu kepineits
nia vasangan mi ngeisngeis ngan mi sinavei ni onvidit sibu
rosar kokouk.
13 O nga tsana mi sinavei kes mo senga malan o ta nga
tsana sibu vona rengeir mene. Eiekesen mi kepineits kes o
ta kap nga tsana, o kap nga puputungie kenga tino. Tavakier
nieng ine mi sinaviung a tsak. Sien va ta malan, nga ta ngas
vodon rivie ine kong bienebeir.
14 Ine a votour ngan ba keipkepide ra o rorois nia ra
iro nga, ma o ta kap puputungie kenga tino. Kap va o
vemusurie kenga sar sinsuv, eiekesen o lalaro pare nga mo.
Kap va bu nout gi ta ngas popor nian bu kien ma tam,
eiekesen bu kien ma tam gi ta ngas popor nian bu nout.
15 O ta res mo nia terie kong sar sinsuv kokouk nia kulie
kenga sar tino ma o ta res nia terie kong tino surie nga. Sien
va kong tentoiv surie nga ta vor ve leongleong, vasa, kenga
tentoiv surie iou ta si vor ve lili?
16 Kavo mei senga gi ta pevien va o kap nga puputungie
kenga sar tino, eiekesen gi si vodon va o nga sievei beitsak
nge por tsang kepineits senga ngan mi sinavei nia tsik
pipius.
17 Eiekesen vasa, o nga turan ka mei va ta nga ra bit kisie
kavo kepineits senga?
18 O nga nongie e Tito va ta nga rakot senga ma o nga turan
e kasiung va ta nomeie. Vasa, e Tito a nga me bit kisie ka
kepineits senga? Ma vasa, gor kap nga tsana bu kepineits
ngan mi Moromoruo kes ma mi vinisigor a kap kokouk?
19 Tavakier nga vodon va gei nga konon nia tuir biritie
gei simi sa gei ta tsana i matanga. Si man tuktuk, gei nga

vakokoit vemusurie ken lalaron e Karisito i matan e Raban. Ma bu banga kasiung, bu kepineits kokouk gei ta tsana, gei tsana nia vangasie nga.

20 O meikmekikir, sien va o ta me iro nga, o ta masi me vorotan senga misa o ta kap lalaron, ma nga ta masi me vorotan seou misa nga ta kap lalaron. O meikmekikir va nga ta masi suvuon mi sinavei nia vetei nge nama, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei nia aor rarap lalapus, mi sinavei nia pepot simi mienagos, mi sinavei nia oeng vatsakatie bu mei mene, mi sinavei nia meon, mi sinavei nia vakam, ma mi sinavei nia tsola mi mienagos.

21 Io, sien va o ta buer nemei, o meikmekikir va mong Raban ta masi vamangarie iou i matanga. Ma mi aortsak leong ta monongie iou surie palan senga gi ta be nga muna kor simi sinavei tsokor, gi kap ngas vodon vuris sibu sinavei tsokor gi ta nga ko pupua, malan mi sinavei bita, mi sinavei tetteririv ma mi sinavei nia tino mala kopuen.

13

Bu namani vinavanou vekvekitip

1 Ine arie kong vineis a tourngan nia me iro nga. Mi Pakpak Leong a pevien, “Bu kepineits kokouk ian ta tuir i matan mi vinuor, gi ta ngas suvuon ka nama si ka ba mei luo o tour nia vara tuktuk ngan.”

2 O te nga muna oeng segie ese gi ta nga tsana bu sinavei tsokor sien o ta nga mon meie nga si kong vineis a luongan. Ine, sien o ta mon i pek senga, o ta buer oeng segie ma sibu mei kokouk. Si kong minuer rakot senga, o ta kap so vodon tsupuk rivie egie ese gi ta nga tsana mi sinavei tsokor.

3 O ta vasangan senga bu kepineits kokouk nia vara tuktuk ngan va bu sana kepineits o ta vokokotie a kovuni se Karisito. Mi sinavien e Karisito nia vodusie mi sinavinga a kap molous, eiekesen a vasangan mi ngesengesien i kotubunga.

4 Gi nga vetekiuo e Karisito i popon mi koitskoits surie a kap suvu ngeisngeis, eiekesen, a te to ngan mi ngesengesien e Raban. Ma gei tsok se Karisito, io, egei buer gei kap suvu ngeisngeis, eiekesen ngan mi ngesengesien e Raban, egei buer gei te tino meie e Karisito nia tsatsang senga.

5 Nga kono nga kesenga nia pare va nga tino ngan mi vodovodon tuktuk. Nga menise vakalaie nga kesenga. Sien va nga ta kap kor ine simi konokonon, nga ta deng kielala va e Iesu Karisito a tino i aronga.

6 O vodon va nga ta deng kielala va gei kap kor ine simi konokonon.

7 Io, gei no rakot se Raban va nga ta kap tsana ka
bienebeir. Kegei sar no a kap va nia vasangan simi kulou
va gi ta pare gei va gei tseiptseiprio mi konokonon, eiekesen
gei no va nga ta mang tsana misa ta duis misasien gei te mat
malan va gei te kor.
8 Gei kap oit nia tsana ka kepineits ian ta suereren mi
tuktuk, eiekesen gei oit nia tsana ka kepineits nian mo mi
tuktuk.
9 Gei res sien gei ta kap ngeisngeis ma enga nga ngeis-
ngeis. Gei no va nga ta tsorubeit pitak.
10 Arie mi vunan o vavataor rakot senga sien o ngas mon i
pek, terengien va o ta kap mang me aor rarap veie nga sien
va o ta me vodusie mi sinavinga ngan mi duis mi Nguts ta
nga terie seou nia vangasie nga ma kap va nia vatsarerie
nga.

Bu namani vuot kalei vekvekitip

11 Bu kasiung, ine arie kong nama vekvekitip. Nga res.
Nga tsorubeit pitak. Nga vangasie nga ververkis. Nga tino
ngan mi aor kes ma mi molu. Ma man Raban mi tentoiv ma
mi molu ta mon meie nga.
12 Nga ta marangata nga ververkis ngan mi vinengunguir
simi sinavei ian ta tamat.
13 Mi kuoluon e Raban kokouk en ne, gi turan kegi ni vuot
kalei rakot senga.
14 Ken tentoiv mi Nguts e Iesu Karisito ma ken tentoiv e
Raban ma mi ni tsok pekouk simi Moromoruo Tamat ta mon
meie nga kokouk.

13:12 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kesen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Galatia

Ken namani vuot kalei e Paulo

1-2 Eou, e Paulo, meie bu kasiung kokouk ese gi ta mon meie iou en ne, gei vavataor rakot sibu vona rengeir i Galatia. Eou mi aposol. Ine kong tsientsang aposol a kap va a kuvu simi kulou o, a kap va a tourtelekiran ka gargar simi kulou, eiekesen a kuvu ngas se Iesu Karisito ma se Raban mi Tam ese ta nga vatoa e Iesu simi miensei.

3 Mi tentoiv ma mi molu kovuni se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito, ta mon meie nga.

4 E Iesu a nga tsupuk rivie ken tino surie kegiet sar sinavei tsokor, vemusurie ken lalaron e Raban e Tamagiet, terengien va ta mang vatoa giet ine sibu ra tsokor.

5 Mi matvinavaso rakot se Raban mo sibu ra bu ra. Amen.

A kes mo mi Banga Vinavatei

6 O kudier tsak va nga si nga lalapus nia murien veie e Raban ese ta nga vile nga ngan ken tentoiv e Karisito, nge vemusurie mi banga vinavatei mene ian ta kekineits.

7 Io, a kap ka banga vinavatei mene. Bu mei mene mo gi konon nia tsola kenga sar vienviendon nge puiltsan man Banga Vinavatei e Karisito.

8 Eiekesen, eie ese ta vateie nga ngan ka banga vinavatei ian ta kap toun meie mi Banga Vinavatei gei tate nga muna vateie nga ngan, e Raban ta subiran ine mi ka misasien va eie mi meinmenigei o, ka angelo kovuni simi rangit.

9 Malan gei tate nga muna vokokotie, ma ine, o tate buer vokokotie. Sien va ka mene ta vateie nga ngan ka banga vinavatei mene ian ta kap toun meie mi Banga Vinavatei nga tate nga muna suvuon, e Raban ta votorosie ine mi ka!

10 Vasa, nga si vodon va o konon nia teie mi tietienengei kuvu simi kulou nemei seou? A kap, se Raban mo. Vasa, nga si vodon va o konon nia varese mi kulou? Sien va o ngas konon nia varese mi kulou, a kap va eou ken petspets e Karisito.

E Raban a nga vile e Paulo va eie mi aposol

11 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va ine mi Banga Vinavatei o ta nga vavatei ngan, a kap kuvu si ken vienviendon ka mei.

12 Simi vunan o kap poro si ka mei o, kap ka mei a vasangan seou, eiekesen o nga poro se Iesu Karisito sien ta nga puke seou.

13 Nga te nga rongovan vasa o nga tino ven muomuo
vemusurie mi sinavien bu Iuda, ma vasa o nga ko vikikinie
vatsakatie venengan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban
nge konon nia ken rivie gie.
14 O nga rio bu turoung Iuda egei mi kienakav kes
nia vemusurie mi sinavien bu Iuda. Ma o nga terie
te mi ngisingisiung ma kong tino kokouk nia vemusurie
vitivititirie mi sinavien mi tubuk.
15 Eiekesen e Raban a nga muna totoka iou sien o ta ngas
nga mon i aron mong tou se kinoung ma a nga vile iou ngan
ken tentoiv nia tsana ken tsientsang.
16 Ma a nga res nia vasangan e Natuon seou, terengien va
o ta mang nga vavatei ngan sibu Kibang. Io, o kap nga rakot
si ka mene nia por vinavanou.
17 Ma o kap nga rakot buer i Ierusalem nia ra pare egie ese
gi ta nga muna tsorubeit aposol seou. Eiekesen o nga rakot
duis i Arabia ma o nga muerengei nemei te buer i Damasko.
18 Io, i murien ba avareit tour, o nga rakot i Ierusalem
nia ra vakvakokoit meie e Petro nge mon meie bu ra mi
sinangavur kes ma mi napaririem.
19 Eiekesen o kap nga pare ka aposol mene. O nga pare e
Iakobo mo, e kasien mi Nguts.
20 E Raban a deng tseptseperie te mi aroung kokouk va
ine bu kepineits o ta vataro kap va mi binit.
21 I murien ine, o nga rakot simi enamon leong i Siria ma
i Kilikia.
22 Eiekesen egie mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito i
Iudea, gi kap nga deng kielala va o te nga vurise tino.
23 Gi nga rongovan mo mi pinouts malan ine, “Mi ka ese
ta nga ko vikikinie giet, ine a te vavatei ngan mi vodovodon
tuktuk ian ta nga konon nia vatsarerie.”
24 Ma gi nga puongan e Raban surie mi sana kepineits ta
nga tsorubeit seou.

2

Bu Aposol mene gi nga resmatan e Paulo

1 I murien bu avareit mi sinangavur kes ma voveit, o te
buer nga rakot i Ierusalem meie e Barnabas. Ma o nga kerie
buer e Tito.
2 O nga rakot en ian surie mi baidendeng e Raban tate
nga vasangan seou. Ma o nga vorotan bu muomuo mo nge
vakatsepa segie mi Banga Vinavatei o ta nga vavatei ngan i
kotubuon bu Kibang. O nga tsana malan ine simi vunan o
kap nga lalaron va kong tsientsang o ta nga muna tsana o,
ine o ta vor ve tsanatsana va ta masi sasavoir.

3 Misasien e Tito ese ta nga nomeie iou, eie mi kangi Grik,
gi kap nga votsuoke va ta nga vavaroup.
4 Ine mi kepineits a nga tsorubeit simi vunan bu mei mala-
mala ka vodovodon tuktuk gi nga tsiriv menen rubukien si
kegei oiroir nia deng pure mi sinavei nia mon ketseketseng
giet ta nga suvuon se Karisito Iesu, terengien va gi ta mang
nga tsana giet va giet ta tsorubeit petspets simi sinavigie.
5 Eiekesen gei kap nga teir kientsep segie si ka keipkepide
ra kes. Gei nga lalaron va man tuktuk mi Banga Vinavatei
ta mang tino senga.
6 Io, bu muomuo simi kulou gi ta nga mon en ian, gi kap
nga terie kavo nama mene i popon kong sar nama. Misasien
egie mi kulou asna, kegi baitutuir ta kap oit nia vurisan kong
vienviendon. Si ken baidendeng e Raban, mi kulou kokouk
gi venvenioit mo.
7 Eiekesen gi nangba nga deng kielala va e Raban a nga
terie i naparimoung mi tsientsang nia vavatei ngan mi
Banga Vinavatei sibu Kibang, malan mo e Petro ta suvuon
mi tsientsang nia vavatei ngan ine mi Banga Vinavatei sibu
Iuda.
8 E Raban a nga tsana e Petro va eie mi aposol rakot sibu
Iuda. Ma buer a nga tsana iou va eou mi aposol rakot sibu
Kibang.
9 E Iakobo, e Petro ma e Ioanes ese ba ka leong, sien
gituo ta nga deng kielala va ine mi tsientsang e Raban a nga
terie seou, gituo nga tsekirerieim meie egor e Barnabas, nia
tourtelekiran va egor ba turagie ka ni tsientsang. Gi nga res
va egor gor ta nga rakot nge vavatei sibu Kibang, ma egituo
gituo ta nga vavatei sibu Iuda.
10 Mi kepineits mo gituo ta nga nongie segor va gor ta
ngas nga vodonomie bu sinaortsak, ian mi kepineits o nga
res beitsak nia tsana.

E Paulo a nga oeng matan e Petro

11 Sien e Petro ta nga nemei i Antiok, o nga oeng matan
simi vunan a nga bebeir rovoriu.
12 I muan kegituo bineit ba ka e Iakobo ta nga tura gituo,
e Petro a be nga ko ngou meie bu Kibang. Eiekesen a
nga teikkir nge sorvekena gie bu Kibang sien gituo ta nga
beit, simi vunan a nga motovan va egie mi gargar simi
vinavaroup.
13 Bu Iuda mene buer gi nga tuir meie simi sinavien nia
malamala ka duis. E Barnabas buer a nga soliko ian simi
sinavigie.
14 Sien o ta nga pare va gi kap nga vemusurie vititirie mi
tuktuk simi Banga Vinavatei, o nga oeng se Petro i matagie

kokouk ven ne, “Evoi mi Iuda, eiekesen e tino malan bu
Kibang ma e kap tino malan bu Iuda. Surie misa ine e
ta konon nia votsuoke bu Kibang va gi ta vemusurie mi
sinavien bu Iuda?
15 “Egiet bu Iuda simi kienakav, ma egiet mi kulou tsokor
eiekesen a kap tsokor malan bu Kibang.
16 Giet telekiran va mi ka a kap tsorubeit duis i matan e
Raban ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, eiekesen
ngan mo mi vodovodon tuktuk se Karisito Iesu. Io, egiet
buer giet vodovodon tuktuk se Karisito Iesu va giet ta mang
tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk
se Karisito, ma a kap va simi sinavei nia vemusurie mi
Vinuor, simi vunan, ngan mi sinavei nia vemusurie mi
Vinuor, kap ka mene a oit nia tsorubeit duis i matan e
Raban.
17 “Sien va giet ta konon nia tsorubeit duis i matan e
Raban ngan mi vodovodon tuktuk se Karisito, eiekesen a
si me tsorubeit vasvas va egiet bu mei tsokor buer, vasa,
ine a vasangan va e Iesu a vangasie mi sinavei tsokor? A
kap rovrovoriu!
18 Sien va o tate buer tsuok voturie bu sana o tate nga
vatsarerie, o vara tuktuk ngan va eou mi ka nia pop
vuturungie bu vinuor.
19 Surie mi tsinatsangan mi Vinuor, o te nga masen mi
Vinuor, terengien va o ta mang tino se Raban.
20 O te nga tekiu meie e Karisito simi koitskoits ma kap
va eou ba buer o to, eiekesen e Karisito a to i aron kong
tino. Mi tino ine o ta to ngan simi pirpir, o tino ngan mi
vodovodon tuktuk se Natuon e Raban ese ta nga tovie iou
nge tsupuk rivie ken tino surie iou.
21 O kap vodon sasavoir ngan ken tentoiv e Raban, simi
vunan, sien va mi ka ta oit nia tsorubeit duis i matan e
Raban ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, io, ken
miensei e Karisito a te sasavoir!”

3

Mi vodovodon tuktuk se Iesu ma mi vinuor

1 Enga bu Galatia, enga bu be! Ese a potsie nga? O te nga
vakokoit vasangan i matanga kokouk ken miensei e Iesu
Karisito i popon mi koitskoits.
2 O lalaron va nga ta vakatsepa iou ngan mo mi kepineits
kes. Vasa, nga nga suvuon mi Moromoruo Tamat surie nga
ta nga vemusurie mi Vinuor? O, surie kenga vodovodon
tuktuk simi sana nga ta nga rongomie surie e Karisito?

3 Vasa, nga ngas be te? Nga te nga vakaek nge tino ngan
mi Moromoruo Tamat. Ma vasa, ine nga te lalaro vara pu
ngan kenga tino ngan mi ngisingisinga kesenga?
4 Vasa, nga nga suvuon palan bu vinekikin tuvuon mo? O
vodon va a kap.
5 Nga si vodon va e Raban a nga terie mi Moromoruo
Tamat senga nge tsana bu kepineits ni vovokudier i ko-
tubunga simi vunan nga nga vemusurie mi Vinuor? A kap.
A nga tsana ine bu kepineits simi vunan nga nga vodovodon
tuktuk simi sana nga ta nga rongomie surie e Karisito.

6 Nga vodonomie e Abaraam. Mi Pakpak leong a pevien,
"E Abaraam a nga vodovodon tuktuk se Raban, ma surie
ken vodovodon tuktuk, e Raban a nga vuotongie va eie mi
ka duis."
7 Io, nga ta ngas telekiran va egie ese gi ta vodovodon
tuktuk se Raban, arie egie bu natuon e Abaraam.
8 Bu nama simi Pakpak Leong a nga muna peterie va e
Raban ta tsana bu Kibang va gi ta tsorubeit duis i matan
surie kegi sar vodovodon tuktuk. Arie mi vunan e Raban
a nga muna vavatei ngan mi banga vinavatei se Abaraam
malan ine, "Surie no mo, o ta vatamase bu vuna enamon
kokouk."
9 Io, egie ese gi ta suvuon mi vodovodon tuktuk, egie
buer e Raban ta vatamase gie meie e Abaraam mi ka simi
vodovodon tuktuk.
10 Eiekesen egie ese gi ta vodon va gi oit nia tsorubeit duis
ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, gi mon i pakien
ken sinubirei e Raban, simi vunan mi nama simi Pakpak
Leong a pevien, "Eie ese ta kap vemusurie bu vinavataor
kokouk gi ta mon i aron mi pakapaka rorou simi Vinuor,
eie a mon i pakien ken sinubirei e Raban."
11 A katsep va kap ka mei a tsorubeit duis i matan e Raban
ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, simi vunan mi
Pakpak Leong a pevien, "Eie ese ta tsorubeit duis i matan e
Raban, eie ta tino ngan mi vodovodon tuktuk."
12 Io, mi Vinuor a kap vunan simi vodovodon tuktuk, simi
vunan mi Pakpak Leong a pevien, "Eie ese ta tovtov ngan
ine bu vinuor, eie ta ngas tino nge gie."
13 E Karisito a nga voir tsana giet nia vara ketseketseng
nge giet si man sinubirei mi Vinuor ta nga terie i popogiet.
A nga terie eie kesen i pakien ine mi sinubirei surie giet
malan mi Pakpak Leong ta pevien, "Eie ese gi ta vetekiuo
simi ei, eie a mon i pakien mi sinubirei."
14 E Karisito a nga tsang malan ngan ine, terengien mi
vavatamaes e Raban ta nga kukubuits nia terie se Abaraam
ta mang nemei sibu Kibang. Ma, sien va giet ta vodovodon

tuktuk, giet ta mang poro mi Moromoruo Tamat e Raban ta nga kukubuits nia terie.

Mi Vinuor ma mi Kinubuits

15 Bu kasiung, o lalaro oeng puppuo ngan ka kepineits ine si kegiet tino. Sien va ka ba ka guor te nga kukubuits, a kap ka mei a oit nia tsitsirie o, toim terie ka kepineits i popon.

16 Io, e Raban a nga terie mi kinubuits se Abaraam ma simi beitpakien. Mi Pakpak Leong a kap vakokoit va "rakot sibu beitpakien" ian a palan, eiekesen a vakokoit va "rakot simi beitpiki" va mi mei kes mo. Ma ine arie eie mi Karisito.

17 Mi sana o ta konon nia pengan, a malan ine. Mi Vinuor ian ta nga beit i murien bu avareit ba sinangavur voveit koboit ma ba sinangavur tour i popon (430), a kap tsitsirie mi kinubuits e Raban ta nga tsana ma a kap beir rivie ken kinubuits e Raban.

18 Sien va giet ta suvuon mi sinsuv surie mi sinavei nia vemusurie mi vinuor, ine mi sinsuv a kap ba buer vunan simi kinubuits. Eiekesen, surie ken tentoiv, e Raban a nga terie mi sinsuv rakot se Abaraam surie ken kinubuits ta nga tsana.

19 Io, ine mi Vinuor nia sa? E Raban a nga terie ine mi Vinuor va giet ta mang vakierngie misa mi sinavei tsokor. E Raban a nga terie ine mi Vinuor sibu angelo nia terie se Moses, eie mi ka ta tuir i kutum se Raban ma mi kulou. Mi tsinatsangan ine mi Vinuor a nga tuir oit mo si ken bineit mi beitpakien e Abaraam ese e Raban ta nga kukubuits surie.

20 Io, mi ka ta tuir i kutum kap ken ka tsientsang sien va ka gargar a kes mo, eiekesen sien e Raban ta nga terie mi kinubuits se Abaraam, a kap nga vuruvan si ka mei mene.

21 Vasa, ine mi Vinuor a matakorot meie ken kinubuits e Raban? A kap rovoriu! Sien va mi vinuor a oit nia terie mi tino segiet, va giet tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia vemusurie ine mi vinuor.

22 Eiekesen mi Pakpak Leong a vakokoit vakatsepa va mi kulou kokouk gi petspets simi sinavei tsokor. Io, mi kulou gi ta mang oit nia suvuon ken kinubuits e Raban ngan mi vodovodon tuktuk se Iesu Karisito.

23 I muan ine mi vodovodon tuktuk ta nga beit, mi vinuor a nga vuortie giet, tuir oit mi tsinatsangan mi vodovodon tuktuk ta nga tsorubeit vasvas.

24 Io, mi Vinuor a te nga tsorubeit mi vavvasengei nia muonge giet rakot se Karisito, terengien va giet ta mang me tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk.

25 Eiekesen, ine, mi ra va mi vodovodon tuktuk ta terie mi tino a te beit. Giet kap ba buer mon i pakien mi vinuor.

Bu natuon e Raban

26 Enga kokouk enga bu natuon e Raban surie kenga
vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
27 Enga kokouk nga te nga por sinusuruiv nge tsok se
Karisito ma enga kesenga nga te vavaso ngan e Karisito.
28 Misasien va enga bu Iuda o, bu Grik, o, enga bu petspets
o, bu ka ketseketseng, o, enga bu ka o, bu vevien, enga nga
kes mo surie nga nga tsok se Karisito Iesu.
29 Sien va enga se Karisito, enga bu natuon e Abaraam,
ma nga ta suvuon mi kinubuits e Raban tate nga terie se
Abaraam.

4

1 Io, o ta pengan senga. Sien va mi nout ese va ta suvuon
mi sinsuv se taman, a ngas natu madar, ken tino a kap
kekineits sorvekenan ken tino mi petspets, misasien va eie
a suvuon bu kepineits kokouk.
2 Ine mi natu madar ta ngas mon i pakien ken nennei mi
ka ta naneie meie ken sar sinsuv tuir oit simi ra e taman ta
nga totok terie.
3 Ine, a kokouk malan mo, sien giet ta ngas nga natu
madar, bu suada vinuor simi kaber gi nga pipitsie giet.
4 Eiekesen, sien mi ra e Raban ta nga totoka tate nga beit,
e Raban a nga turan e Natuon, ese mi vevien ta nga kava
ma ken kienakav a nga beit i pakien mi Vinuor.
5 E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang voir tsana
giet nia vara ketseketseng nge giet simi Vinuor nge tour
natuon nge giet.
6 Io, egiet te bu natuon e Raban. Arie mi vunan, a nga
turan mi Morumoruan e Natuon rubukien sibu arogiet, ian
ta kulie giet nia vuot pevien, “Abba, Tama.”
7 Io, a kap te va enga ba buer bu petspets, eiekesen enga
te bu natuon. Ma sien va enga bu natuon, e Raban ta terie
senga ken vatavatamse ian ta otien bu natuon.

E Paulo a nga mesirik surie bu Galatia

8 Vourvour, sien nga ta kap ngas nga telekiran e Raban,
nga nga petspets sibu raban ian ta kap tuktuk.
9 Io, ine nga te me telekiran e Raban, (si man tuktuk e
Raban a telekira nga). Surie misa nga te buer muerengei
rakot simi vinuor ian ta kap suvu ngeisngeis ma ta tuvuon?
Vasa, nga lalaron va nga tate buer tsorubeit ken sar petspets
mi vinuor?
10 Nga ko barabaramatan bu suasuada ra ma bu vura ma
bu kentseir ma bu rito!
11 O mesirik surie nga simi vunan kong bieneroik surie
nga ta masi tuvuon mo.

12 Bu kasiung, o nongie nga. Nga ta tsorubeit mala iou,
surie o nga tsorubeit mala nga. Nga kap nga tsana ka
tsienakor seou.
13 Malan nga tate telekiran, o nga vavatei ngan mi Banga
Vinavatei senga vourvour simi vunan o nga morouk.
14 Ma ine mong mienarouk a nga tsorubeit mi kepineits
nia kono nga, eiekesen nga kap nga mugumitsa iou o,
matokera iou. Eiekesen nga si nga suguo iou malan va
eou mi angelo kovuni se Raban, o, malan va e Iesu Karisito
kesen.
15 Kenga tino a nga ko vous ngan mi nires, eiekesen
ivangan te ian mi nires? O oeng ngan mi tuktuk. Sien va
a nga oit, va nga nga tsang rivie bu katsomatanga nge terie
seou.
16 Vasa, ine o te tsorubeit manga matakorot surie o te
pengan senga mi tuktuk?

17 Ian bu vavvasengei bitbit gi vengeis nia nesie nga meie
ngan mi vienviendon ian ta kap kalei. Gi lalaron mo va nga
ta murien veie gei, terengien va nga ta mang vengeis nia
vemusurie gie.
18 A kalei va nga ta vengeis nia tsana mi sana ian ta kalei
sibu ra kokouk, misasien va o ta mon meie nga o, o ta kap
mon meie nga.
19 Bu natung, o te buer rongmetsikien mi vinavasor surie
nga malan mi vevien ta rongmetsikien mi vinavasor simi
por madar, oit va nga ta tsorubeit malan e Karisito.
20 O lalaron beitsak nia mon meie nga ma nia vakokoit
vakalaie nga. O kudier beitsak simi sinavinga.

E Agar ma e Sara

21 Enga ese nga ta lalaro mon i pakien mi vinuor,
nga pengan seou. Nga kap katsep simi sa mi vinuor ta
vokokotie?
22 Mi Pakpak Leong a pengan va e Abaraam a nga suvuon
ba natuon tamat luo, e natuon mene simi vevien petspets
ma e natuon mene simi vevien ketseketseng.
23 E natuon tamat simi vevien petspets, a nga beit
vemusurie mi sinavei simi kaber, eiekesen e natuon tamat
simi vevien ketseketseng, a nga beit vemusurie mi kin-
ubuits.
24 Ine mi pinopinouts giet oit nia poro malan va mi
nama puppuo, simi vunan ba vevien guor tourtelekiran ba
kinubuits luo. E Agar a tourtelekiran mi kinubuits kovuni
simi pout i Sinai ian ta nga vabatie bu nout ese mune va gi
ta nga tsorubeit petspets.

25 Io, e Agar a tourtelekiran mi pout i Sinai i Arabia ma
mi taon i Ierusalem ine sibu ra, simi vunan eie a tsatsang
petspets meie bu natuon.
26 E Sara, mi vevien ketseketseng, eie a tourtelekiran mi
taon i Ierusalem die i kur. Ma arie eie e kinagiet.
27 Arie mi vunan gi nga vataro simi Pakpak Leong malan
ine,

"E ta res, evoi mi vevien kap kakkav!
Keveir nge koupkoup ngan mi nires,
evoi mi vevien ese e ta kap suvuon mi vinavasor simi kienakav!
Simi vunan, evoi, mi vevien ese ke labeit tate nga rei rivie no ma e ta kap oit nia kakkav,
e ta suvu palan bu natu rio mi vevien ese ta suvu labeit."

28 Bu kasiung, enga bu natuon e Raban vemusurie ken
kinubuits, malan e Isak.
29 Ian simi ra, ian mi madar ese gi ta nga kava vemusurie
mi sinavei simi kaber a nga vikikinie ian mi madar ese gi
ta nga kava vemusurie mi lalaron simi Moromoruo. Ma a
kokouk meie ine sibu ra buer.
30 Eiekesen vasa mi Pakpak Leong a vakokoit ven?
"Matokeran mi vevien petspets ma e natuon, surie e natuon
mi vevien petspets ta kap suvuon ka potpot sibu sinsuv simi
tam malan e natuon mi vevien ketseketseng ta suvuon."
31 Io, bu kasiung, egiet kap va bu natuon mi vevien
petspets, eiekesen egiet bu natuon mi vevien ketseketseng.

5

Mi sinavei nia mon ketseketseng surie e Karisito

1 E Karisito a te nga vara ketseketseng nge giet. Io, nga
ta tuir ngeisngeis ma kian va nga tate buer sunuir va mi
vinuor ta vara petspets nge nga.
2 Rorong! Eou e Paulo, o oeng senga, sien va nga ta tor
ngan mi vinavaroup nia tsorubeit duis i matan e Raban, nga
kap oit nia suvuon ka kuilkuil se Karisito.
3 O ta buer vateie vakatsepa eie ese ta tor ngan mi
vinavaroup, va eie ta ngas vemusurie bu vinuor kokouk.
4 Sien va nga ta vemusurie mo mi vinuor nia konon nia
tsorubeit duis i matan e Raban, nga te kor sorvekenan e
Karisito. Nga te kor sorvekenan ken tentoiv e Raban.
5 Eiekesen egiet ese giet ta tino ngan mi Moromoruo
Tamat, giet rorrois nia tsorubeit duis i matan e Raban surie
kegiet vodovodon tuktuk se Karisito.

4:27 ISA 54:1

6 Se Karisito Iesu, mi vinavaroup o, kap, eie mi kepineits
tuvuon mo. Eiekesen mi kepineits ian ta potokivout eie mi
vodovodon tuktuk ian ta tsorubeit vasvas simi sinavei nia
totoiv.
7 Nga te nga soer simi banga sinoer. Ese a nga tsola nga
nia vemusurie mi tuktuk?
8 Ian mi suada tsotstsol a kap kovuni se Raban ese ta nga
vile nga.
9 Mi puk iis lili a oit nia vara popoek ngan mi bua plaua
kokouk.
10 Enga nga tsok simi Nguts. Ma o vodovodon tuktuk va
nga ta kap sunurie ka suada vienviendon mene. Eiekesen
mi mei ese ta tsolatsola nga ngan ine bu suada vienviendon,
mi Nguts ta votorosie, misasien va eie ese.
11 Bu kasiung, sien va o ngas vor ve vavavatei ngan mi
vinavaroup, surie misa o ta ngas suvu vinekikin? Sien va ta
malan, mi ngesengesien mi koitskoits ta kap ba buer va mi
kepineits nia tsuotsuobakei te segie.
12 Surie ian mi kulou tsotstsol, o lalaron beitsak va gi ta
varapuo nge pokie gie kesegie!
13 Bu kasiung, e Raban a nga vile nga va nga ta ketseket-
seng. Eiekesen a kap nga vara ketseketseng nge nga va nga
ta vemusurie bu tsaka lalaron simi pirpir. Eiekesen nga ta
tsatsang petspets senga ververkis ngan mi tentoiv.
14 Bu vinuor kokouk gi vunan simi vuna vinuor kes mo
ian ta pevien, “E ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie
no kese.”
15 Sien va nga ta vor ve vevear nge vevetsuar malan bu
vinavinar, nga ta nenei kalei, nga ta masi voguersa nga
kesenga.

Mi tino ngan mi Moromoruo

16 Io, o oeng senga, nga ta sunuir va mi Moromoruo Tamat
ta muongan kenga sar tino, terengien va nga ta kap mang
vemusurie mi lalaron simi pirpir.
17 Mi lalaron simi pirpir ma mi lalaron simi Moromoruo
Tamat, guor ve matakorot nge guor. Arie mi vunan, nga kap
ko tsana misa nga ta lalaron nia tsana.
18 Eiekesen sien va mi Moromoruo Tamat ta muonge nga,
nga kap ba buer mon i pakien mi Vinuor.
19 Bu tsinatsangan mi lalaron simi pirpir a katsep ma arie
egie ine. Mi sinavei tetteririv, mi tsaka vienviendon ma mi
tino mala kopuen,
20 mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit, mi sinavei nia
tsang tinepekei, mi sinavei ni matakorot, mi sinavei nia
tsuok vakake mi tseng, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei

nia kengeir, mi sinavei ngangaguo, mi sinavei vengevengeit,
mi sinavei nia tsola mi mienagos,
21 ma mi sinavei nia matabiek, mi sinavei nia un nge be,
mi sinavei nia oir kouk nia tsana bu tsaka sinavei ma bu
suada tsaka sinavei mene buer. O tate buer terie mi namani
venengeng senga malan o tate nga muna tsana, va egie ese
gi ta tino malan ine, gi ta kap so suvu vavatamaes si ken
mangmagoso Nguts e Raban.
22 Eiekesen bu vuovuan mi Moromoruo Tamat a malan
ine, mi tentoiv, mi nires, mi molu, mi tinuir pidipidin, mi
sinavei nia kulie bu mei mene, mi sinavei nia tsana mi
kienelei, mi sinavei nia tino ngan mi tuktuk,
23 mi sinavei nia tino menemenen, ma mi sinavei nia vuor
vakalaie ken lalaron eie kesen. A kap ka vinuor a oit nia
vangenge ine bu sinavei.
24 Mi kuoluon e Karisito Iesu gi te nga vetekiuo simi
koitskoits kegi sar lalaron simi pirpir ma kegi sar sinavei
nia matabiek.
25 Sien va giet ta tino ngan mi Moromoruo Tamat, giet ta
ngas pouts kaek vemusurie mi Moromoruo Tamat.
26 Kian va giet ta vakam, o, vengevengeit, o, ngunguts.

6

Mi banga sinavei nia kulie mi kulou kokouk

1 Bu kasiung, sien va ka mene ta tuveir simi sinavei tsokor,
enga ese nga ta suvuon mi Moromoruo Tamat nga ta kir
muerngan. Eiekesen nga ta nenei kalei va enga buer nga ta
masi tuveir ian simi konokonon.
2 Nga ta ve sor ngan kenga sar sinor. Simi sinavei malan
ine, nga ta tsang vaotie ken vinuor e Karisito.
3 Sien va ka mene a vodon va eie a asna, eiekesen a kap
asna, a bitie eie kesen.
4 Mi ka keskes ta ngas deng surie mi tsinatsangan eie
kesen. Sien va a kalei, eie ta nangba oit nia puongan eie
kesen, ma kian va ta pua mi tsinatsangan meie bu mei
mene.
5 Surie mi mei keskes ta ngas sorokie ken sinor eie kesen.
6 Eie ese ta por vinasengei simi namanien e Raban, ta
ngas potakie ken sar banga kepineits kokouk meie man
vavvasengei.
7 Kian va e ta bitie no kese. A kap ka mene a oit nia bitie e
Raban. Mi sana kepineits mi mei ta tsuorkie, eie ta so dikie
bu vuovuan.
8 Eie ese ta tsutsuor simi pirpir nia varese eie kesen, eie
ta so poro mi tsienakor kovuni simi pirpir. Eiekesen eie ese
ta tsutsuor simi Moromoruo Tamat, eie ta so poro mi tino
rovoriu kovuni simi Moromoruo Tamat.

9 Io, kian va giet ta matpomaer nia tsana mi kienelei, simi
vunan mi ra ta beit va giet ta kakarie mi vavatamaes sien
va bu arogiet ta kap matpomaer.
10 Io, sien giet ta ngas suvuon mi kientsep nia kulie bu
mei mene, giet ta ngas tsana mi kienelei simi kulou kokouk,
ma giet ta ngas vodon veleongtie egie ese simi tietie simi
vodovodon tuktuk.

Kap va mi vinavaroup eiekesen mi vinagoso vour

11 Nga pare ian bu mat vinavataor leong o ta vataro ngan
mi rimoung keseung!
12 Egie ese gi ta lalaro vasangan mi banga baidendeng
simi pirpir, gi me konon nia votsuoke nga nia vavaroup,
terengien va gi ta kap mang suvu vinekikin surie man
koitskoits e Karisito.
13 Misasien gi tate nga suvuon mi vinavaroup, gi kap
vemusurie mi Vinuor, eiekesen gi si lalaron va nga ta
vavaroup terengien va gi ta mang pouts vakam ngan bu
piripiringa.
14 Eiekesen o ta kap ba pouts vakam ngan ka kepineits
mene eiekesen man koitskoits mo magiet Nguts e Iesu
Karisito. Si man koitskoits e Iesu, o te nga tekiu murien
veie mi mangmagoso enaenamon ma mi mangmagoso
enaenamon a te nga murien veie iou.
15 Mi vinavaroup o, kap, ine mi kepineits a tuvuon mo.
Mi kepineits ta potokivout arie mi vinagoso vour.
16 Mi molu ma mi aor molous ta mon segie ese gi ta
vemusurie ine mi rosar. Ma ine mi kulou arie egie bu Israel,
mi kuoluon e Raban.
17 Io, vakaek ine, kian va ka mene ta te terie iou simi putu,
surie o suvuon bu kirakira simi kurikuriung nia vasangan
va eou se Karisito Iesu.
18 Bu kasiung, ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta
mon meie bu morumoruanga, Amen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Epeso

1 Eou e Paulo. E Raban a nga vile iou va o ta tsorubeit ken
aposol e Karisito Iesu. O vavataor rakot senga mi kuoluon e
Raban i Epeso ese nga ta ko tuktuk si kenga mienagos meie
e Karisito Iesu.
2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma
simi Nguts e Iesu Karisito, ta mon meie nga.

Bu vavatamaes simi moromoruo

3 Giet ta puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu
Karisito ese ta nga vatamase giet ngan bu vavatamaes kok-
ouk kuvu die i kur simi rangit nia kulie bu morumoruagiet
simi vunan giet tsok se Karisito.
4 I muan mi vinagoso simi mangmagoso enaenamon, e
Raban a nga muna vile giet ngan e Karisito terengien va giet
ta mang tino tamat ma kap ka bienebeir i matan e Raban.
5 Si ken tentoiv, a nga muna tov vuturungie ngas te va ta
nga vile giet ngan e Iesu Karisito va egiet giet ta tsorubeit
bu natuon. A nga tsana ine vemusurie ken lalaron ian ta
resmatan.
6 Io, giet ta ngas puongan e Raban surie ken tentoiv leong
beitsak ian ta nga vosuvu vunie nge giet tuvuon ngan surie
e Natuon mi aten.
7 E Karisito a te nga voir tsana giet nia vara ketseketseng
nge giet ngan mi daran surie giet te tsok seie. A nga tsana
ine nia vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor, vemusurie ken
tentoiv ian ta leong beitsak.
8 Io, a te nga vovosuo puospuos vunie nge giet ngan ken
tentoiv. Ngan ken banga vienviendon ma ken teletelekirei
kokouk,
9 a nga vasangan ken vienviendon mumuningei si ken
lalaron ian tate nga tsana ngan mi nires. Ine arie mi sa
a nga lalaron va e Karisito va ta nga tsana.
10 Samo, sien va mi ra ta nga totok terie va tate beit, eie
ta teie kakakuon bu kepineits kokouk simi rangit ma simi
kaber nemei i pakien ken vinuor e Karisito.
11 E Raban a ko tsang vaotie bu kepineits kokouk ta nga
muna tov vuturungie ngas te vemusurie ken lalaron. Io, a
nga vile gei ngan e Karisito vemusurie misa tate nga muna
vodon mua ngas te.
12 A nga tsana ine kegei mi gargar vourvour simi kulou
vodovodon tuktuk se Karisito, terengien va bu mei mene gi
ta mang puongan e Raban si man matvinavaso.

13 Ma ine enga buer nga te nga rongomie mi namani
tuktuk, eie mi Banga Vinavatei ian ta vatoa nga. Sien nga ta
nga vodovodon tuktuk se Karisito, a nga totoka nga va seie
ngan mi Moromoruo Tamat ian tate nga kubutsie.
14 Mi Moromoruo Tamat eie kegiet tsiktsik ier kovuni se
Raban nia vara tuktuk ngan va giet ta so suvuon ken sinsuv
ma va e Raban ta vara ketseketseng nge gie mi kuoluon.
Ine ta tsana va mi kulou gi ta puongan e Raban si man
matvinavaso.

Ken nono e Paulo surie mi kuoluon e Karisito i Epeso

15 O nga rongovan kenga vodovodon tuktuk simi Nguts e
Iesu, ma kenga tentoiv rakot simi kuoluon e Raban kokouk.
16 Io, o kap nga maer nia vuot kalei se Raban surie nga
ma o ko vodonomie nga si kong sar nono.
17 O munu no rakot se Tamagiet ese man matvinavaso ta
leong beitsak. Eie man Raban magiet Nguts e Iesu Karisito.
O no va ta terie mi Morumoruan ian ta vosuvu vunie
nga ngan mi banga vienviendon ma ta puek vasangan mi
sinavien e Raban, terengien va nga ta mang telekire vititirie
e Raban.
18 O no buer va eie ta vakatsepa bu matan bu morumoru-
anga terengien va nga ta mang telekiran mi sana kienelei va
ta tsorubeit senga surie ken vivviel nemei senga, ma vasa a
leong ven man matvinavaso ken sinsuv nian mi kuoluon.

19 Ma o no buer va nga ta telekiran ken ngeisngeis ian
ta tsiroup sibu kepineits kokouk nge kulie giet ese giet ta
vodovodon tuktuk sien. Ine mi ngesengesien leong, arie mi
ngeisngeis
20 ian ta nga tsatsang ngan sien ta nga vatoa e Karisito
simi miensei nge vogosongie si ken bienengeiv suv die i kur
simi rangit.
21 Io, e Karisito a tsiroup rio bu muomuo ni vuor, mi kulou
gi ta suvu duis ma ngeisngeis, bu nguts, ma bu kepineits
kokouk gi ta suvu as ine sibu ra ma sibu ra ian va ta nemei.
22 Ma e Raban a nga terie bu kepineits kokouk i pakien
ba kamen e Karisito nge totok telekiran va ta tsorubeit
mi kovan bu kepineits kokouk nian mi kulou vodovodon
tuktuk.
23 Io, mi kulou vodovodon tuktuk egie mi kurikurien e
Karisito ma e Karisito a ko mon meie gie sibu ra bu ra, ma
eie a ko vovosuo nge tino bu kepineits kokouk sibu korot
kokouk.

1:20 PSA 110:1 **1:22** PSA 8:6

2

E Raban a nga vatoa giet ngan e Karisito

1 Io, enga nga te nga maet surie kenga sar bienebeir ma
kenga sar sinavei tsokor.
2 Io, nga nga veisngie mi saran ine mi mangmagoso
enaenamon nge rorong surie mi muomuo ni vuor simi
mangmagoso nguts simi mariu. Arie eie mi moromoruo ian
tate vuortie kegi tino mi kulou rong tsak.
3 Egiet kokouk buer giet te nga ko tino surie kegiet sar
lalaron simi pirpir ma sibu vinavinadodogiet. Vakaek si
kegiet kienakav, giet ngas mon i pakien ken aor rarap e
Raban malan bu mei mene buer.
4 Eiekesen e Raban a vous ngan mi aor molous, ma surie
ken tentoiv leong niagiet,
5 a nga vatoa giet simi miensei meie e Karisito, misasien
giet nga maet surie kegiet sar bienebeir. (Io, a nga vatoa nga
ngan ken tentoiv.)
6 Ma a nga vatoa giet simi miensei meie e Karisito nge
vogosongie giet simi enamon die i kur simi rangit meie, simi
vunan giet tsok se Karisito Iesu.
7 E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang vasangan
ken tentoiv ian ta tsiroup simi kuoluon ian bu ra va ta beit.
A nga muna vasangan ine ken tentoiv segiet i aron ken
kienelei, simi vunan giet tsok se Karisito Iesu.
8 Io, ngan ken tentoiv, a nga vatoa nga simi vunan nga te
nga vodovodon tuktuk sien. Ine mi vavato, eie ken tienebeir
e Raban nemei senga, ma a kap va a nga vunan senga,
9 o, simi tsinatsanganga. Io, arie mi vunan kap ka mene
a oit nia vakam ngan ine mi vavato.
10 Egiet mi tsinatsangan e Raban, io, a nga vovoruo kegiet
tino ngan e Karisito Iesu terengien va giet ta mang tsang
vaotie bu banga tsientsang ian e Raban tate nga muna rorois
ngan va giet ta tino vemusurie.

Mi ni tsuok pekouk meie e Karisito

11 Io, kian va nga ta vodon punan va enga bu Kibang simi
pirpir, ma egie ese gi ta nga suvuon mi vinavaroup kovuni
simi ka, gi nga ko vuotongie nge nga va enga mi kulou kap
vavavaroup.
12 Kian va nga ta vodon punan va ian sibu ra, nga nga
mon peken e Karisito, ma kap va enga bu meinmenigie bu
Israel, ma kap kenga ka baitutuir simi kinubuits e Raban
tate nga kubutsie. Nga te nga mon ine simi mangmagoso
enaenamon eiekesen kap kenga ka vodovodon rorrois sibu
banga kepineits ma nga kap nga telekiran e Raban.

13 Eiekesen, ine, enga nga te tsok se Karisito Iesu. Misasien
nga te nga mon peken e Raban, e Karisito a te nga tengeip
vatvatta nga se Raban ngan mi daran.
14 Io, e Karisito ngas te a te nga vabatie mi ni vedeng
i kotubugiet. A nga kir kakuon ba gargar nge tsana va
mi gargar kes ma a nga toke mi oror simi sinavei ni ve
matakorot ian ta nga tsana mi vinekopot i kotubugiet.
15 Ngan ken miensei, a nga kitipie man tsientsang bu
suada vinuor sibu Iuda ian ta nga pot rivie bu Kibang,
terengien va eie ta mang tsana va ba mei luo va guor ta
tsorubeit mi mei vour kes ma ta mang vabatie mi ni vedeng.
16 I popon mi koitskoits, a nga varam rivie kegiet sar
sinavei ni ve matakorot. Io, a nga votsok kakuon ine ba
gargar luo va guor ta tsorubeit mi kurikurien mi mei kes
nge vabatie mi ni vedeng meie e Raban.
17 E Karisito a nga me vavatei ngan mi vinavatei ni molu
rakot senga ese nga ta nga mon peken e Raban, ma buer
segie ese gie ta nga mon vatvatta.
18 Io, surie e Karisito, egiet kokouk giet oit nia veis beit
simi Tam ngan mi Moromoruo Tamat eie a kes mo.
19 Surie ine, enga bu Kibang, enga kap ba buer va enga
bu mat tso o, bu kibang. Eiekesen nga te tsorubeit mi kulou
simi vuna enamon kes meie mi kuoluon e Raban. Io, enga
mi kulou simi tietie se Raban.
20 Giet malan mi vonuo ian gi ta voturie i popon mi vout,
man mogomogos ine mi vonuo arie bu aposol ma bu propet,
ma e Karisito Iesu eie mi vout mogos nia sorokie ine mi
vonuo.
21 Ma egiet mi kulou vodovodon tuktuk giet me som sien
ma giet vor tsotsorubeit mi vonuo tamat ken mi Nguts.
22 Surie nga te tsok se Karisito, enga bu Kibang buer nga
me vosom kakakuo nga kokouk nia tsorubeit mi vonuo va
mi Morumoruan e Raban va ta mon en.

3

Ken tsientsang e Paulo surie bu Kibang

1 Io, eou, e Paulo o mon simi vona vinatoreis surie mi
tsientsang e Karisito Iesu ta nga terie seou nia vavatei ngan
mi vinavatei surie ken tentoiv e Raban rakot senga bu
Kibang.
2 A tuktuk, nga te nga rongomie va e Raban a nga terie
i naparimoung ine mi tsientsang nia vakokoit katsep ngan
ken tentoiv rakot senga.

2:17 ISA 57:19

3 E Raban a nga puke seou ken vienviendon mumuningei,
malan puk lili sien o tate nga muna vavataor rakot ngan
senga.
4 Sien nga ta ase ine, nga ta ba katsep simi sa o
telekiran surie ken vienviendon mumuningei e Raban surie
e Karisito.
5 E Raban a kap nga vakatsepa ine mi vienviendon simi
kulou muomuo. Eiekesen ine sibu ra, a te puke ine ngan
mi Moromoruo Tamat si ken sar aposol ma bu propet ese ta
nga vile.
6 Ken vienviendon e Raban a malan ine. Surie e Karisito
Iesu, mi Banga Vinavatei a te nga tsana va bu Kibang gi tate
suvu potpot meie bu Israel sibu vavatamaes kuvu se Raban,
ma gi tate tsorubeit bu meinmenien mi kuirkuir kes, ma gi
tate suvu potpot si ken kinubuits ian tate nga kubutsie.

7 Ngan ken tentoiv e Raban ma mi ngesengesien, o te nga
tsorubeit mi ka ni tsientsang simi Banga Vinavatei.
8 Eou o lili beitsak te si ken kulou kokouk e Raban,
eiekesen e Raban si ken tentoiv a nga vile iou va o ta vavatei
sibu Kibang surie bu banga vavatamaes kuvu se Karisito ian
giet ta kap oit nia telekire vaotie.
9 E Raban ese ta nga vogosongie bu kepineits kokouk,
a nga vile iou buer va o ta vakatsepa ken vienviendon
mumuningei ian ta nga mumuningei muomuo te tuir oit
ine.
10 Io, a nga vile iou nia tsana ine va ken sar banga
vienviendon ta mang katsep sibu angelo ni vuor ma sibu
angelo ese gi ta suvu duis simi rangit. A nga tsana ine ngan
misa ta nga tsana si ken kulou vodovodon tuktuk.
11 E Raban a nga vodon nia tsana ine muna ngas te, ma a
nga tsang vaotie ine ngan e Karisito Iesu magiet Nguts.
12 Simi vunan giet vodovodon tuktuk sien ma giet tsok
seie, giet suvu piner ma aor ngeisngeis nia veis beit se
Raban.
13 Io, o nongie nga va nga ta kap aortsak simi vunan o
suvu vinekikin kenga. Ine arie mi kepineits va nga ta ngas
res surie.

Ken nono a luongan e Paulo surie bu Epeso

14 Surie ine, o sege pukupukukaek i matan mi Tam,
15 ese ta vunan bu tietie kokouk simi rangit ma i popon
mi kaber.
16 O no va eie ta vangasie bu aronga surie man
matvinavaso leong ngan mi ngeisngeis ian ta kuvu simi
Morumoruan,

17 terengien va e Karisito ta mang mon sibu aronga surie
kenga vodovodon tuktuk sien. O no va nga ta mang tsotsoke
bou ngeisngeis i aron ken tentoiv,
18 terengien va enga meie mi kuoluon e Raban kokouk,
nga ta mang oit nia katsep vasa a bara, ma a kuar, ma a
leong nge raman ven ken tentoiv e Karisito.
19 Ma o lalaron va nga ta rongmetsikien ine ken tentoiv
ian ta tsiroup rio kegiet sar teletelekirei. Io, kenga sar tino
ta mang vous ngan bu kepineits kokouk se Raban.
20 E Raban a suvu ngeisngeis nia tsana bu kepineits ta
leong rio bu kepineits giet ta nongie o, vodonomie, ma eie
a tsana gie ngan mi ngeisngeis ian ta tsatsang sibu arogiet.
21 Giet ta puongan e Raban surie bu banga kepineits tate
nga tsana simi kulou vodovodon tuktuk ma se Karisito Iesu
sibu ur kokouk sibu ra bu ra! Amen.

4

Mi kulou vodovodon tuktuk gi tsok pekouk meie e Karisito

1 Io, o mon simi vona vinatoreis surie mi Nguts. Ma o
nongie nga va nga ta ngas tino simi sinavei ian ta sogove
ken vivviel e Raban rakot senga.
2 Sibu kepineits kokouk nga ta tsana, nga ta ngas vilikitie
nga kesenga ma nga ta ngas tsana mi sinavei menemenen
sibu mei mene. Nga ta ngas suvuon mi sinavei ni onvidit
ma mi sinavei nia mon rorrois ngan mi aor molous. Ma nga
ta ngas totoiv ververkis nge nga.
3 Nga ta ngas vengeis nia por vangasie mi sinavei nia
tsok pekouk i aron mi oiroir simi molu ian ta kuvu simi
Moromoruo Tamat.
4 Egiet bu karton mi kuirkuir kes. Ma mi Moromoruo
Tamat, eie a kes, malan mo a kes kegiet vodovodon rorrois
si ken vivviel e Raban nemei segiet.
5 Mi Nguts, eie a kes. Mi vodovodon tuktuk, eie a kes. Ma
mi sinusuruiv, eie a kes.
6 E Raban, eie a kes ma eie e Taman mi kulou kokouk. Ma
a kuva giet kokouk nge tsatsang nge giet kokouk, ma a mon
sibu arogiet kokouk.
7 Io, e Karisito a te nga teir vunie nge giet ken tentoiv
vemusurie ken sinavei nia tabeir.
8 Arie mi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“Sien ta nga kien i kur,
a nga kerie egie ese ta nga tseiptseiprio gie,
ma a nga terie bu suasuada tienebeir simi kulou.”

4:8 PSA 68:18

9 Sien ian mi Pakpak leong ta pevien, “Eie a nga kien i
kur,” misa man vuevue ine? Man vuevue ine va e Karisito
a te nga muna tsour peuk simi mendien mi kaber.
10 Eie ese ta nga tsour peuk ine i keim arie eie mo mi
ka ese ta nga kien i kur beitsak rio bu enamon simi rangit
kokouk, terengien va ta mang mon meie gie bu kepineits
kokouk.
11 Arie eie mo e Karisito ese ta nga terie bu suasuada
tienebeir simi kulou. A nga vile bu mei va gi ta tsorubeit
bu aposol, bu mei mene va gi ta tsorubeit bu propet, bu
mei mene va gi ta tsorubeit bu ka nia vavatei ngan mi
Banga Vinavatei, bu mei mene va gi ta tsorubeit bu ka nia
naneie mi kulou simi vona rengeir, ma bu mei mene va gi
ta tsorubeit vavvasengei.
12 A nga tsana ine nia rorois ngan mi kuoluon e Raban
nia tsana ken tsientsang ma nia vangasie mi kurikurien e
Karisito.
13 Ine mi tsientsang ta ngas tsatsang tuir oit egiet kokouk
giet ta me aor kes si kegiet sar vodovodon tuktuk ma si
kegiet sar teletelekirei surie e Natuon e Raban nge tsorubeit
pitak si kegiet sinavei va ta oit malan mi sinavien e Karisito
ian ta pu.
14 Io, giet ta kap ba buer mala natunatu madar nge
sunuir va mi kulou nguts bitbit gi ta bitie giet ngan kegi sar
vinasengei binit ma ngan kegi sar sinavei nia tsik pipius.
Kian va giet ta sunuir va gi ta tsola kegiet mienagos malan
bu naov gi ta vuolovuolokie mi galeu ma mi mour ta
bebaran.
15 Eiekesen, giet ta ngas vokokotie mi tuktuk ngan mi
tentoiv, terengien va bu bienangaev kokouk si kegiet tino
ta mang tsorubeit pitak oit malan ken tino e Karisito eie mi
kovan mi kuoluon.
16 Ma e Karisito a votsok kakakuon ken kulou kokouk
malan bu badomdom gi ta vosom kakakuon bu karton
mi kurikurien mi mei. Ma mi kurikurien a to leong nge
tsorubeit ngeisngeis i aron mi tentoiv simi vunan ine bu
karton keskes gi tsana kegi sar tsientsang keskes.

Mi tino sibu Natuon mi Berber

17 Io, o vakokoit nia vanuo nga simi asan mi Nguts, kian va
nga ta tino ba buer malan bu Kibang. Bu vinavinadodogie
a gov.
18 Bu vinavinadodogie gi mon simi ngingi, ma gi mon
peken mi tino ian ta kuvu se Raban simi vunan mi sinavei
ni vodon sasavoir a monongie gie ma bu arogie a bakiet.
19 Gi kap ko mengemengeir, misasien gi ta tsana bu tsaka
sinavei. Egie kesegie gi te nga terie kegi tino simi sa mi

pirpir ta lalaron, ma gi tsana bu suada sinavei ian ta bita
ma bu sinavei nia matabiek.
20 Eiekesen ine, a kap va mi rosaran ian nga tate nga
tovtov ngan surie e Karisito.
21 A tuktuk, nga te nga rongomie mi namanien e Karisito.
Io, nga nga rorong poro mi vinasengei surie mi tuktuk ian
ta mon se Iesu simi vunan nga nga tsok seie.
22 Surie kenga sar sinavei kebeir ni tino, ine mi vinasengei
a pevien va nga ta ngas tsang rivie kenga sar sinavei kebeir
ni tino ian mi lalaron nia tino ngan mi binit ta ko tsang
vatsakatie.
23 Ma a pevien buer va bu aronga ma bu vinavinadodonga
ta ngas tsorubeit vour.
24 Ma buer a pevien va nga ta ngas vavaso ngan mi sinavei
vour ni tino ian e Raban tate nga tsana malan mi sinavien
ian ta dokei nge tamat ma ta tuktuk.

25 Io, nga ta ngas tsang rivie mi sinavei ni binit. Ma
enga keskes nga ta ngas vakokoit ngan mi tuktuk sibu
palapalanga, surie egiet bu karton mi kuirkuir kes.
26 Sien va nga ta aor rarap, nenei kalei va nga ta masi
tsana ka sinavei tsokor. Kian va kenga aor rarap ta mon oit
mi matanias va ta ros,
27 ma kian va nga ta terie ka kientsep se Satan.
28 Eie ese ta puerpuer, ta ngas voto simi sinavei nia
puer, eiekesen ta ngas tsatsang ngan ba riman nia tsana mi
kienelei, terengien va ta mang suvu kepineits nia tabarie bu
sinaortsak.
29 Kian va nga ta oengoeng tsak, eiekesen nga ta vokokotie
bu nama ian ta kulie nge vangasie gie mi kulou nia vaotie
kegi sar pinat. Eiekesen nga ta ngas vokokotie bu nama ian
ta vatamase mi kulou ese gi ta rorong senga.
30 Kian va nga ta vara masitinoiv ngan mi Moromoruo
Tamat simi vunan eie mi baitottok ian e Raban tate nga
totoka nga ngan, nian mi ra va ta vara ketseketseng nge
nga simi sinavei tsokor.
31 Nga ta ngas tsang rivie mi sinavei nia aor putu ma aor
rarap, ma mi sinavei nia kengeir, mi sinavei nia vavaperor
ma mi sinavei nia oeng balapoik sibu aronga, meie ngan bu
suasuada sinavei nia karto bu mei mene.
32 Eiekesen nga ta ngas ve kalei nge nga nge totoiv
ververkis nge nga. Ma nga ta ngas ve vodon ririv ngan bu
tsaka sinavinga keskes, malan mo e Raban tate nga vodon
rivie kenga sar tsaka sinavei ngan e Karisito.

4:24 GEN 1:26; Kolose 3:10 **4:25** ZEC 8:16 **4:26** PSA 4:4

5

1 Io, nga ta ngas tino vemusurie mi sinavien e Raban, simi
vunan enga bu natuon, bu aten.
2 Nga ta ngas tino ngan mi tentoiv, malan mo e Karisito
ta nga tovie giet nge tsupuk rivie ken tino surie giet malan
mi tienebeir ni varam rakot se Raban ian ta sien mirimirir.
3 Nga ta ngas kitipie vuruvan mi sinavei tetteririv, mi
sinavei bita, ma mi sinavei matabiek i kotubunga simi
vunan ine bu suada sinavei a kap sogove mi kuoluon e
Raban.
4 Ma buer nga ta ngas kitipie vuruvan bu namani
vamangarie bu mei, bu namani be, ma bu vinavangiets tsak
ian ta kap sogove nga, eiekesen nga ta ngas vokokotie mo
bu namani vuot kalei rovoriu.
5 Nga te telekiran tuktuk va egie ese gi ta tino simi sinavei
tetteririv o, mi sinavei bita o, mi sinavei matabiek, gi ta kap
suvu vavatamaes si ken mangmagoso Nguts e Karisito ma e
Raban. Arie egie mi kulou gi ta rangarie bu raban bitbit.
6 Kian va nga ta sunuir va mi kulou gi ta bitie nga ngan
bu nama gov, simi vunan ken aor rarap e Raban ta kor i
popogie ese gi ta rong tsak.
7 Io, kian va nga ta vetala meie ine bu suada mei.

8 Muomuo, enga bu natu ngingi, eiekesen ine, enga te bu
natu Berber simi Nguts. Nga ta ngas tino malan bu natuon
mi Berber,
9 simi vunan mi vuovan mi Berber arie egie bu suasuada
kienlei, mi sinavei duis, ma mi tuktuk.
10 Ma nga ta konon nia neis vorotan misa va ta varese mi
Nguts.
11 Kian va nga ta tuir pats meie egie ese gi ta ko tsana bu
suada tsientsang simi ngingi ian ta gov, eiekesen nga ta ngas
vutuir vasanga gie simi taparang.
12 Giet kap oit nia vor patpatara misa mi kulou kap
vodovodon tuktuk gi ta ko tsang menentan, simi vunan egie
bu kepineits ni mengemengeir.
13 Eiekesen sien mi Berber ta rarangie gie, mi kulou gi ta
katsep vasa a tsak ven ine bu kepineits.
14 Io, arie mi Berber ian va ta tsana bu kepineits kokouk
va ta mon simi taparang. Arie mi vunan mi Pakpak Leong
ta pevien,

“Nga pan, bu muang ngeis,
Ma nga tsuok tamtuir vekenan mi miensei.
Ma e Karisito ta rar i poponga.”

15 Io, nga ta ngas nenei vasa nga ta tino ven. Kian va nga
ta tino malan mi kulou be, eiekesen nga ta ngas tino malan
mi kulou sievei.
16 Nga ta ngas tsana kenga sar keipkepide ra kokouk va gi
ta vabatie mi kienelei, simi vunan ine bu ra gi tsokor.
17 Io, kian va nga ta mala be, eiekesen nga ta ngas konon
nia telekiran misa mi Nguts a lalaron va nga ta tsana.
18 Kian va nga ta un dangi vain nge be, simi vunan ta masi
tsang vatsakatie kenga tino. Eiekesen, nga ta ngas sunuir va
mi Moromoruo Tamat va ta tsegerie nga.
19 Nga ta ngas vakokoit i kotubunga ngan bu nama sibu
pak, sibu paka rengeir ma sibu pak ian mi moromoruo
Tamat ta vabatie sibu aronga. Ma nga ta ngas kaveir nge
puongan mi Nguts ngan bu aronga.
20 Ma sibu ra kokouk nga ta ngas vuot kalei rovoriu se
Raban mi Tam surie bu kepineits kokouk simi asan magiet
Nguts e Iesu Karisito.
21 Nga ta ngas vevetor nge nga simi vunan nga mangaran
e Karisito.

Ba baser tamat rei

22 Enga mi langei rei, enga keskes nga ta ngas tor surie
kenga sar labeit malan mo nga ta ko tor surie mi Nguts.
23 Io, mi ka rei eie mi kovan ken vevien, malan e Karisito
eie mi kovan mi kulou vodovodon tuktuk, ma egie mi
kurikurien e Karisito, ma eie kegi ka ni vavato.
24 Io, mi langei rei, gi ta ngas tor surie kegi sar labeit sibu
kepineits kokouk, malan mi kulou vodovodon tuktuk gi ta
ngas tor surie e Karisito.
25 Enga mi kulou rei, enga keskes nga ta ngas tovie kenga
sar vevien, malan mo e Karisito ta nga tovie mi kulou
vodovodon tuktuk nge tsupuk rivie ken tino surie gie,
26 terengien va Eie ta mang vara melemelen nge gie ngan
mi sinusuruiv simi da nge vokunie gie ngan mi nama.
27 Io, a nga tsana ine terengien va ta mang vosonie mi
kulou vodovodon tuktuk va gi ta mata tietienengei si ken
baidendeng. E Karisito a kap lalaron va kavo katokatoka o,
kavo suoksuokbour, o, kavo suada tsienakor mene ta vara
mat tsak nge gie, eiekesen a lalaron va kegi tino ta tamat
ma kap ka bienebeir.
28 Simi rosar kes mo, mi ka rei ta ngas tovie ken vevien,
malan eie ta ko tovie eie kesen. A tuktuk, mi ka ese ta tovie
ken vevien, a tovie eie kesen.
29 Io, a kap ka mene a ko karto mi kurikurien eie
kesen, eiekesen a perngan nge pikngan malan e Karisito ta
perngan nge pikngan mi kulou vodovodon tuktuk,
30 surie egiet bu karton mi kurikurien.

31 Mi Pakpak Leong a pevien, “Mi ka ta sorvekenan e
taman ma e kinan nge tsok meie ken vevien, ma guor ta
tsorubeit mi kuirkuir kes.”
32 Mi kepineits mumuningei ta mon i aron ine mi nama a
potokivout, io, o vokokotie ine surie mi mienagos i kotubuon
e Karisito ma mi kulou vodovodon tuktuk.
33 Io, mi ka ta ngas tovie ken vevien malan eie ta tovie eie
kesen, ma mi vevien rei ta ngas mangaran ken labeit.

6

Bu nout meie bu kien ma bu tam

1 Bu nout, nga ta ngas tor surie bu kinanga ma bu tamanga
simi vunan enga simi Nguts ma ine mi sinavei a duis nia
tsana.
2 Mi vuna vinuor vourvour meie man kinubuits a pevien,
“E ta ngas mangaran e tama meie e kina,
3 terengien va bu kepineits kokouk si ke tino ta mang
tsorubeit kalei ma ke tino ta mang kuar i popon mi kaber.”
4 Enga bu tam, kian va nga ta vara aor rarap ngan
bu natunga eiekesen nga ta ngas vetedara gie ngan mi
vuduvuduis ma mi namani vinavanou simi Nguts.

Bu petspets ma bu Ka leong

5 Enga bu petspets, nga ta tor surie manga sar ka leong
ine simi kaber meie ngan mi minangarei ma mi mientou.
Nga ta tsatsang segie ngan mi tuktuk malan nga ta tsana se
Karisito.
6 Kian va nga ta tsana ine nia vadengarie gie ma nia
varese mo manga sar ka leong, eiekesen nga ta tsatsang
malan va enga ken sar petspets e Karisito vemusurie ken
lalaron e Raban ngan bu aronga kokouk.
7 Nga ta tsatsang meie ngan bu aronga kokouk malan va
nga tsatsang simi Nguts, ma kap va simi kulou,
8 simi vunan nga telekiran va mi Nguts ta so vorie giet
vemusurie misana kienelei giet ta tsana, misasien va egiet
bu petspets o, mi kulou ketseketseng.
9 Simi rosar kes mo, enga bu ka leong, nga ta kalei ngan
kenga sar petspets ma kian va nga ta vamatuo gie. Simi
vunan enga kokouk meie kenga sar petspets, manga Ka
leong a mon i kur simi rangit, ma si ken baidendeng, mi
kulou kokouk gi venvenioit mo.

Bu kepineits se Raban nian mi minakiur

10 Ine arie kong nama vekvekitip. Nga ta tuir ngeisngeis
ngan mi ngeisngeis leong simi Nguts.

6:2 DEU 5:16

11 Nga vavaso ngan bu kepineits se Raban nian mi
minakiur, terengien nga ta mang oit nia tuir ngeisngeis
karie ken sar roevroev mi kovan bu moromoruo tsak.
12 Simi vunan kegiet vinevineken kap va veie mi pirpir o,
mi dar, eiekesen giet veveken veie bu muomuo ni vuor, ma
veie bu mei gi ta suvu duis, ma veie bu ngeisngeis ine simi
kaber ngingi ma veie mi ngesengesien bu moromoruo tsak
simi rangit.
13 Io, nga ta ngas vavaso ngan bu kepineits kokouk se
Raban nian mi minakiur, terengien simi ra mi tsienakor ta
beit, nga ta mang oit nia tuir karie bu kepineits kokouk, ma
i murien mi minakiur, nga ta ngas oit nia tuir ngeisngeis.
14 Io, nga ta ngas tuir ngeisngeis nge verengie nga ngan
mi verevere ian arie mi tuktuk, ma nga ta ngas tsekie mi
kakakuir nian mi bongbong ian mi sinavei duis se Raban.
15 Ma nga ta ngas tsekie ba poppop ian mi renorois nia ra
vavatei ngan mi Banga Vinavatei ian ta vabatie mi molu.
16 Meie gie kokouk ine, nga ta ngas tsuok sorokie mi napa
ei ni tutuir kakuir, eie mi vodovodon tuktuk ian ta oit nia
pusuvie bu eon lemlemka kovuni simi ka tsokor.
17 Ma nga ta ngas tsekie mi kovamon ian mi vavato ma
poro mi kuor simi Moromoruo Tamat, arie ian mi namanien
e Raban.
18 Ngan bu suada nono ma vinirei, nga ta ngas vengeis nia
no sibu ra kokouk ngan mi ngesengesien mi Moromoruo
Tamat. Io, nga ta ngas rorrois nge no surie mi kuoluon
kokouk e Raban.
19 Ma nga ta ngas no surie iou buer. Nga ta ngas no rakot
se Raban va ta terie bu nama i ngutsung nia vakokoit surie
bu kepineits mumuningei simi Banga Vinavatei ngan mi aor
ngeisngeis,
20 simi vunan o mon simi baivinis surie va eou mi ka ni
vakokoit ken e Karisito Iesu. Nga ta ngas no va o ta mang
vakokoit ngan mi aor ngeisngeis simi rosar ian ta duis.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

21 E Tukiko eie e banga kasinga ma mi petspets ese ta ko
tuktuk si ken tsientsang rakot simi Nguts. Ma eie ta vateie
nga ngan bu kepineits kokouk terengien va enga buer nga
ta mang telekiran vasa o tino ven ma misa o ko tsana.
22 Io, o turan rakot senga, terengien va nga ta mang
telekiran vasa gei mon ven ma eie ta vamada bu aronga.
23 Bu kasiung, mi molu, mi tentoiv meie ngan mi
vodovodon tuktuk kuvu se Raban mi Tam ma simi Nguts
Iesu Karisito ta mon meie nga.

24 Ma ken tentoiv e Raban ta mon pats meie gie ese gi ta
tovie magiet Nguts e Iesu Karisito ngan mi tentoiv ian ta
kap oit nia mesei.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Pilippoi

1 Eou e Paulo. Egor e Timote, egor ken ba petspets e
Karisito Iesu. Gor vavataor rakot simi kuoluon e Karisito
Iesu i Pilippoi, ma rakot buer segie bu muomuo ma bu ka
tsatsang kuilkuil.
2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma
simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

Ken nono e Paulo surie mi kuoluon e Karisito i Pilippoi

3 Sibu ra kokouk o ko vuot kalei se Raban sien o ta ko
vodonomie nga.
4 Ma si kong sar nono kokouk surie nga, o ko no meie
ngan mi nires,
5 simi vunan nga nga tuir pats meie iou nia valalame mi
Banga Vinavatei vakaek simi ra nga ta nga rong vourvour
ngan tuir oit ine.
6 Ma o vodon tuktuk va e Raban ese ta nga vakake ine
mi banga tsientsang i aronga, ta tsang vuruvan ine mi
tsientsang tuir oit simi ra va e Karisito Iesu ta muerengei.
7 A duis va kong rongrongmetsikei rakot senga ta malan
ine, simi vunan nga mon simi ateung. Io, enga nga ko tuir
pats meie iou i aron ken tentoiv e Raban, misasien o ta mon
simi vona vinatoreis o, o ta tuir karie mi Banga Vinavatei
nge vara tuktuk ngan.
8 E Raban a telekiran tuktuk va o lalaron beitsak nia pare
nga kokouk, simi vunan o tovie nga malan e Karisito Iesu
ta tovie nga.
9 Ma o no va kenga tentoiv ta to leong meie mi teletelekirei
ma mi sinavei nia deng mua misa ta kalei,
10 terengien va nga ta mang telekiran misa ta kalei beitsak.
Io, kenga tino ta mang tuktuk ma ta kap ka bienebeir sien,
tuir oit simi ra va e Karisito ta muerengei.
11 Ma nga ta mang vous ngan bu vuovan mi sinavei
duis kovuni se Iesu Karisito, terengien va kenga tino ta
mang vasangan man matvinavaso e Raban nge terie mi
tietienengei rakot sien.

Ken baivinis e Paulo a nga velelebe mi Banga Vinavatei

12 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va mi sana
kepineits ta nga tsorubeit seou a me kuil nia velelebe mi
Banga Vinavatei.

13 Surie ine, mi kulou tutuir kakuir simi vonuo se gavana
meie bu mei mene kokouk buer gi telekiran va o mon simi
baivinis surie e Karisito.
14 Surie mong baivinis, palan bu kasiung ese gi ta
vodovodon tuktuk simi Nguts, gi suvu aor ngeisngeis nia
vokokotie mi namanien e Raban ma gi kap motou.

15 A tuktuk bu mei gi vavatei ngan e Karisito simi vunan gi
ngungutsuo iou ma gi lalaro but vuturungie kong tsientsang,
eiekesen bu mei mene gi vavatei meie ngan mi banga aor.
16 Ine mi kulou gi ta vavatei ngan mi banga aor, gi tsana
ine simi vunan gi tovie iou. Ma gi telekiran va e Raban a
nga vile iou nia tuir karie mi Banga Vinavatei.
17 Eiekesen egie ian gi ta ngungutsuo iou, gi vavatei
meie ngan kegi sar vienviendon kakaleong ian ta kap duis
ma meie ngan mi vienviendon nia vikikinie iou ine simi
baivinis.
18 Ma samo misa te? Sibu rosar kokouk, misasien va mi
vienviendon a duis o, a kap duis, gi ngas vavatei ngan e
Karisito, ma surie ine, o res.

Io, o ta ngas res surie ine.

19 O telekiran va ine ta terie mi vavato seou vemusurie
kenga sar no surie iou meie ken kuilkuil mi Morumoruan e
Iesu Karisito.
20 O vodon tuktuk nge vodon rorrois ngan mi nires leong
va o ta kap vamangarie iou si ka suada rosar, eiekesen o ta
suvuon mi aor ngeisngeis leong nge puongan e Karisito si
kong tino, misasien va o tino o, o maet.
21 Sien va o ta tino, ine mi tino se Karisito ma sien va o ta
maet, eie nian mong kalekalei.
22 Sien va o ta ngas tino ine simi tino, o ta vabatie kavo
banga tsientsang eiekesen o kap katsep va mi sana rosar o
tate vile.
23 A ngeisngeis seou nia vile ka mei seguor ine, o lalaron
nia maet nge so mon meie e Karisito, simi vunan ian a kalei
beitsak.
24 Eiekesen a kalei beitsak buer va o ta ngas to, simi vunan
nga pinat surie iou.
25 O vodon tuktuk va ine a duis, io, o ta tino nge tsatsang
meie nga, terengien va kenga vodovodon tuktuk ta mang
to leong ma nga ta mang suvuon mi nires surie kenga
vodovodon tuktuk.
26 Io, sien va o ta muerengei vorota nga, kenga nires surie
iou ta vous puospuos surie giet tsok se Karisito Iesu.

27 Nga ta ngas tino ngan mo mi tino ian ta sogove man
Banga Vinavatei e Karisito. Samo o ta mang telekiran va
nga tuir kouk meie mi aor kes nge vengeis nia tino ngan mi

vodovodon tuktuk simi Banga Vinavatei, misasien o ta me
pare nga o, o ta rongova nga mo.
28 Kian va nga ta motovan egie ese gi ta matakorot veie
nga. Ine mi sinavinga ta vasangan segie va e Raban ta
voguersa gie, eiekesen ta vasangan senga va ta vatoa nga.
29 E Raban a nga sunuir va nga ta suvuon mi vodovodon
tuktuk se Karisito ma buer nia suvu vinekikin surie e
Karisito.
30 Nga nga pare iou o nga suvu vinekikin, ma ine nga ngas
rongovan kong sar putu. Io, simi rosar kes mo, enga buer
nga te suvu vinekikin.

2

Mi tino vemusurie mi vienesien e Karisito

1 Sien va kenga tino meie e Karisito a vakotsie nga, ma sien
va ken tentoiv a vamada nga, ma sien va nga mon aor kes
simi Moromoruo Tamat, ma sien va nga suvuon mi tentoiv
ma mi aor molous veie bu mei mene,
2 io, nga ta ngas vara pu ngan kong nires. Nga ta ngas
aor kes ververkis, ma nga ta ngas totoiv ververkis, ma
nga ta ngas tsatsang ngan mi moromoruo kes ma ngan mi
vienviendon kes.
3 Kian va nga ta tino ngan mi vienviendon kakaleong ma
kian va nga ta veleveleongtie nga kesenga. Eiekesen, nga ta
ngas vilikitie nga kesenga ma nga ta ngas vodon veleongtie
bu mei mene rio nga kesenga.
4 Kian va nga ta tsana misa va ta vakalaie nga mo,
eiekesen nga ta tsana buer misa ta vakalaie bu mei mene.
5 Mi sinavinga ta ngas kokouk malan mi sinavien e
Karisito Iesu.

6 E Karisito, eie a kokouk meie e Raban,
eiekesen a kap nga vodon va ta nga por vangasie ken
duis nia mon venvenioit meie e Raban.
7 Eiekesen a nga tsana eie kesen va ta nga tsorubeit mo mi
ka tuvuon,
ma a nga mala petspets sien ta nga me tsorubeit mi ka.
8 Ma i murien ta nga tsorubeit mi ka, a nga vilikitie eie kesen
ma a nga sunurie mi miensei i popon mi koitskoits!
9 Surie ine, e Raban a nga tsuok terie i kur nge vogosongie
simi mogomogos ian ta tsiroup
ma a nga terie sien mi as ian ta tsiroup rio bu as kokouk.
10 Io, mi kulou kokouk gi ta so mangaran mi asan e Iesu
nge sege pukupuku kaek i matan,
egie die i kur simi rangit ma simi kaber ma egie buer i
mendien mi kaber.

11 Ma bu mei kokouk gi ta vakokoit katsep ngan va e Iesu
Karisito eie mi Nguts,
terengien va kegi tino ta mang vasangan man
matvinavaso e Raban mi Tam.

Nga ta rar mala kaemkaem

12 Io, bu banga polopoloung, malan nga ta nga ko tor surie
iou sien o ta mon meie nga o, o ta kap mon meie nga buer,
nga ta ngas vutuir vasangan mi vavato si kenga sar tino
meie mi minangarei ma mi mientou.
13 Simi vunan e Raban a ko tsatsang i aronga nia tsuok
voturie mi lalaron ma mi ngeisngeis nia tsang vaotie mi
sana ta resmatan.
14 Nga ta ngas tsana bu kepineits kokouk ma kian va nga
ta nama palan o, vetei nge nama,
15 terengien va nga ta mang vara tuktuk nge nga kesenga
va kenga tino ta kap suvuon ka kepineits va gi ta oge nga
ngan ma kenga tino tate tsorubeit melemelen. Nga ta ngas
tsana ine simi vunan enga bu natuon e Raban ese nga ta
tino i aron ine bu ra ian mi kulou gi ta ko tino ngan mi
sinavei vilvilguo ma mi sinavei tsokor. Ma nga ta rar mala
kaemkaem simi mangmagoso enaenamon.
16 Nga ta ngas por vangvangasie mi namani tino terengien
va o ta mang resmata nga simi ra va e Karisito ta muerengei,
simi vunan o kap nga soer nge biroik tuvuon.
17 Kenga tsientsang simi vodovodon tuktuk simi Nguts
a malan mi tienebeir ni varam. Misasien va mi daroung
ta tamasoei i popon ine mi tienebeir ni varam malan mi
tienebeir dangi vain, o ta res ma o lalaron va enga kokouk
buer nga ta res.
18 Ma enga buer nga ta ngas aor kalei nge res meie iou.

E Timote ma e Epaprotito

19 Sien va mi Nguts e Iesu ta sunuir, o vodon va i aron ine
ba ra, o ta ba turan e Timote rakot senga, terengien va o ta
mang res sien va o ta rongomie ka nama surie kenga tino.
20 Kap ka banga ka mene a mon meie iou a malan e Timote
ese ta ko tovie nga tuktuk.
21 Bu mei mene kokouk gi ko lalaro vemusurie kegi sar
lalaron mo, kap va ken lalaron e Iesu.
22 Eiekesen e Timote a nga vara tuktuk ngan eie kesen va
eie a sogove nia tsana bu suada tsientsang sien ta nga kulie
iou nia velelebe mi Banga Vinavatei malan mi natu madar
ta tuir pats meie e taman.
23 Io, o vodon va o ta ba turan rakot senga ian simi ra ngas
te va o tate katsep simi sa va ta tsorubeit seou.

24 Ma o vodon tuktuk va mi Nguts ta sunuir va eou buer
ngas te o ta ba so vorota nga.
25 Eiekesen o vodon va o ta ngas turan e kasiung, e
Epaprotito, muerengei rakot senga. Eie e turoung ka ni
tsientsang ma e turoung ka ni minakiur, ma buer eie kenga
ka ni sosoer. Nga te nga turan nia me kulie iou si kong sar
pinat.
26 Eie a lalaron beitsak nia ra pare nga kokouk ma a
vodovodon palan buer simi vunan nga te nga vakierngie
va a nga morouk.
27 A tuktuk, a nga morouk beitsak ma a nga vatvatta
mesei, eiekesen e Raban a nga vasangan ken aor molous
sien ma seou buer terengien va mi aor tsak leong ta kap
mang nga monongie iou.
28 Io, surie ine, o lalaron beitsak nia turan e Epaprotito
muerengei rakot senga. Enga buer nga ta res nia so pare,
ma o ta kap ba buer vodovodon palan surie.
29 Nga ta ngas suguo ngan mi nires leong simi vunan eie
simi Nguts, ma nga ta ngas vasangan kenga minangarei sibu
mei malan eie,
30 simi vunan a te nga vatvatta mesei surie ken tsientsang
e Karisito, ma a nga terie ken tino nia kulie iou sibu
tsientsang ian nga ta kap nga oit nia tsana seou.

3

Mi petsuon mi Tino

1 Bu kasiung, ine kong nama vekvekitip. Nga ta ngas
resmatan mi Nguts! A kap man ka vientso seou nia vavataor
te buer senga, ma o tsana ine nian manga kalekalei.
2 Nga ta ngas nenei kalei ian sibu kopuen. Nga ta ngas
nenei kalei simi kulou gi ta tsana mi sinavei tsokor. Nga ta
ngas nenei kalei simi kulou gi ta tsana mi vinavaroup ngan
mi vienviendon mene,
3 surie egiet giet te nga suvuon mi vinavaroup tuktuk
simi vienviendon duis. Giet rangarie e Raban ngan mi
Morumoruan ma giet puongan e Karisito Iesu ma giet kap
vakam ngan mi pirpir.
4 A tuktuk eou keseung o suvuon bu vunan va o ta vakam
ngan mi pirpir.

Sien va ka mei mene a suvuon ka vunan nia vakam ngan
mi pirpir, eou o suvuon a palan rio segie.
5 O nga suvuon mi vinavaroup i murien bu ra mi
naparíriem pouts tour e kinoung ta nga kava eou, ma eou
mi kangi Israel simi matabu Beniamin, eou mi Iburu tuktuk.

Ma eou mi Parisaio surie o vemusurie vititirie bu vinuor se
Moses.
6 O nga ngeisngeis nia tsana ken tsientsang e Raban, io,
o nga solongenge nge vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk
se Karisito. Ma eou mi ka duis simi sinavei ni vemusurie
bu Vinuor se Moses ma kap ka bienebeir a mon seou.

7 Eiekesen bu sana kepineits o ta nga vodon va a nga
potokivout, ine, o vodon va ine bu kepineits a sasavoir mo
surie mi sana e Karisito ta nga tsana.
8 I popon ian, o vodon va bu kepineits kokouk gi sasavoir
simi vunan mi teletelekirei surie Karisito Iesu mong Nguts
a tsiroup rio bu kepineits kokouk. Io, o tsupuk rivie bu
kepiniets kokouk nge vodon va egie bu biror terengien va o
ta mang suvuon e Karisito,
9 ma o ta mang tsok seie. O kap oit nia suvuon mi tino duis
meie e Raban ngan mi sinavei nia vemusurie bu vinuor se
Moses eiekesen ngan mi vodovodon tuktuk se Karisito mo.
E Raban a nga tor va o ta tino duis meie kong vodovodon
tuktuk se Karisito.
10 O lalaro telekiran e Karisito ma mi ngeisngeis ian ta
nga vatoa simi miensei. Ma o lalaro suvuon mi vinekikin
nge maet malan ta nga suvuon,
11 terengien va o ta mang suvuon mi tino mumuerengei
simi miensei.

Mi sinoer ngeisngeis rakot simi votovoto

12 O kap vokokotie ine bu kepineits kokouk va o te tsang
vaotie gie o, o te tsorubeit kalei oit, eiekesen o nga vengeis
nia vaotie misa e Karisito Iesu ta nga vile iou nia suvuon.
13 Bu kasiung, o kap vodon va o te tsang vaotie ine,
eiekesen o te suvuon mo mi vienviendon kes. O vodon terie
i muriung bu kepineits ian o ta nga ko tsana ma o soer surie
ian bu kepineits gi ta mon i muo seou.
14 O vengeis nia soer beit simi votovoto nia suvuon mi
voirvoir. E Raban a vile iou nia so suvuon ine mi voirvoir
die i kur surie mi sana e Karisito Iesu ta nga tsana.

15 Egiet ese giet tate komois simi vodovodon tuktuk
se Karisito, giet ta ngas tuir kouk surie ine mi rosar.
Eiekesen sien va ka mene senga, a suvuon ka vienviendon ta
kekineits sorvekenan ine, e Raban ta puek vasangan senga
buer.
16 Giet ta ngas tino mo ian simi rosar giet tate nga muna
vemusurie.
17 Bu kasiung, nga ta ngas vemusurie mi vinisiung nge
deng surie gie ese gi ta tino vemusurie mi rosar gei tate nga
vasangan senga.

18 O nga ko pengan senga muomuo ma ine o te buer pengan senga meie kong dunutina va palan segie gi matakorot ngan man koitskoits e Karisito.
19 Man votovoto kegi tino, mi tsienakor. Bu kititagie arie magi raban, ma gi vakam ngan bu kepineits nia mangmangarien, ma gi vodonomie mo bu kepineits simi kaber.
20 Eiekesen egiet, egiet mi kuoluon mi enamon die i kur simi rangit, ma giet vor ve rorrois ngan mi nires surie mi Ka ni Vavato kovuni en. Magiet Nguts e Iesu Karisito,
21 a suvu ngeisngeis ian ta oit nia tsana bu kepineits kokouk va gi ta tor surie, ma ta vovoruo ine mi piripirigiet ian va ta oiv, rakot sibu pirpir malan seie ian ta nga suvu matvinavaso.

4

1 Io, bu banga kasiung, o tovie nga nge lalaron beitsak nia pare nga surie o resmata nga ma enga bu vuovan kong tsientsang. Nga ta ngas tino tuktuk simi Nguts, bu banga polopoloung!

Mi sinavien mi kulou vurise tino

2 O nongie ngado ba vevien e Iuodia ma e Suduke va ngado ta aor kes simi vunan engado simi Nguts.
3 Io, Sutsuge, evoi e turoung ka ni tsientsang tuktuk, o nongie no buer va e ta kulie guor ine ba vevien. Guor nga baser palapalan meie iou simi tsientsang nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei. Guor nga ko tsatsang meie e Klemen ma bu turoung ka ni tsientsang mene buer ese bu asagie ta mon simi pakapaka rorou ni tino.
4 Nga ta ngas resmatan mi Nguts sibu ra bu ra. O ta buer pevien, nga ta ngas res!
5 Nga ta ngas ve kalei nge nga i matan mi kulou. Mi Nguts a te vatavatat.
6 Kian va nga ta vodovodon palan surie ka kepineits eiekesen sibu suasuada baitutuir, nga ta ngas no ngan mi tietienengei. Ma si kenga sar nono, nga ta ngas teir vasangan kenga lalaron se Raban.
7 Io, ken molu e Raban ian ta tsiroup simi teletelekirei simi kulou, ta tuir karie bu aronga ma bu vinavinadodonga simi vunan enga se Karisito Iesu.
8 Ine kong nama vekvekitip, bu kasiung, mi sana ta tuktuk, mi sana ta vabatie mi sinavei ni minangarei, mi sana ta duis, mi sana ta melemelen, mi sana ta mata tietienengei, mi sana ta vabatie mi banga as, sien va kavo kepineits ta kalei beitsak o, ta kalei oit nia vabatie mi tietienengei, vodon surie ine bu kepineits.

9 Ma misa nga tate tovtov ngan nge suvuon ma misa nga
tate rongomie nge pare seou, nga ta pupua ine bu kepineits,
ma e Raban nian mi molu ta mon meie nga.

Mi ni vuot kalei surie mi tienebeir

10 O res beitsak surie mi sana mi Nguts ta nga tsana,
simi vunan enga buer nga vasangan kenga vienviendon
nemei seou. A tuktuk, o telekiran va nga nga vodonomie
iou oit nevere eiekesen nga kap nga suvuon ka kientsep nia
vasangan kenga vienviendon.
11 O kap vokokotie ine simi vunan o suvu pinat. O nga
varatsangie iou nia res mo simi sana ta betingie iou sibu
suasuada baitutuir.
12 A te dada seou vasa o ta tino ven sien o ta suvu pinat o,
sien o ta suvuram. I aron bu suasuada baitutuir, a te dada
seou vasa o ta tino ven sien va o ta ti o, o ta vitor, ma a te
dada seou vasa o ta tino ven sien o ta suv o, o ta pinat.
13 O oit nia tsana bu kepineits kokouk simi vunan e
Karisito a vangasie iou.
14 Eiekesen enga nga nga tsatsang kalei nia sor kulie iou
sien o ta nga suvu vinekikin.
15 Enga bu Pilippoi nga telekiran va enga mo nga nga kulie
iou nia vaotie kong sar pinat ngan mi lakep sien o ta nga
me vavatei ngan mi Banga Vinavatei senga nge sorvekenan
i Makedonia. A kap ka vona rengeir mene a nga kulie iou
ine simi sinavei.
16 Sien o ta nga mon i Tesalonika, siba keipkepide ra mene,
enga mo, nga nga vuruve terie seou bu tienebeir nia vaotie
kong sar pinat.
17 O vokokotie ine, simi vunan o lalaron va nga ta suvu
vavatamaes surie kenga sar banga sinavei, a kap va o pinat
surie ka tienebeir kuvu senga.
18 Io, o te nga suvuon bu kepineits kokouk nia vaotie kong
sar pinat. Ma o kap ba buer pinat surie ka kepineits, simi
vunan o te nga tserie bu tienebeir kovuni senga i riman e
Epaprotito. Ine bu tienebeir egie bu banga tienebeir ta sien
mirimirir ma bu tienebeir ni varam ian ta duis nge varese
e Raban.
19 Ma kong Raban ta vaotie kenga sar pinat kokouk ngan
bu banga sinsuv kuvu se Karisito Iesu!
20 Mi matvinavaso ta rakot si magiet Raban, mi Tam ma
ta mon sibu ra bu ra. Amen.

Mi ni vuot kalei vekvekitip

21 O terie kong vuot kalei rakot senga mi kuoluon e
Karisito Iesu. Bu kasiung gi ta mon meie iou en ne, gi terie
buer kegi ni vuot kalei rakot senga.

22 Mi kuoluon e Raban gi terie kegi ni vuot kalei rakot
senga. Ine mi ni vuot kalei a potokivout simi vunan a kuvu
buer segie ese gi ta tsatsang si ken vanuo e Kaesar.
23 Ken tentoiv mi Nguts Iesu Karisito ta mon sibu
morumoruanga. Amen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Kolose

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu vemusurie ken
lalaron e Raban. Egor e Timote e kasigiet,
2 gor vavataor rakot senga mi kuoluon e Raban i Kolose.
Enga bu kasigei ese mi sinavinga ta ko tuktuk si kenga
vodovodon tuktuk se Karisito.

Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ta rakot
senga.

Mi namani vuot kalei rovoriu ma mi nono

3 I aron kegor sar nono surie nga, gor ko munu vuot kalei
rovoriu se Raban e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito,
4 simi vunan gor te nga rongovan kenga vodovodon
tuktuk se Karisito Iesu, ma kenga tentoiv rakot simi kuoluon
kokouk e Raban.
5 Nga te nga muna rongomie mi namani tuktuk, mi Banga
Vinavatei, ian ta nga teie terie senga ine mi vodovodon
rorrois. Kenga vodovodon tuktuk ma kenga tentoiv a vunan
si kenga vodovodon rorrois surie mi sana e Raban tate
rorois ngan va senga die i kur simi rangit.
6 Sibu korot kokouk simi mangmagoso enaenamon, ine
mi Banga Vinavatei a ko munu puorkan nge vua ngan bu
vuovuo, malan mo ta nga ko munu tsatsang i kotubunga
vakaek simi ra nga ta nga rongomie ine mi nama nge katsep
simi tuktuk surie ken tentoiv e Raban.
7 E Epapras a nga me vavasengei senga surie ine mi Banga
Vinavatei. Eie e turagei ka ni tsientsang ese ta ko tuktuk
siken tsientsang se Karisito. Ma a tourtelekira gei ine simi
tsientsang rakot senga.
8 Ma a nga vateie gor ngan kenga tentoiv ian mi Moro-
moruo Tamat ta nga terie senga.
9 Arie mi vunan, vakaek simi ra gor ta nga rongomie vasa
nga ko tino ven, gor kap nga maes nia no surie nga. Gor
no rakot se Raban va ta kulie nga terengien va nga ta mang
telekiran bu kepineits kokouk e Raban ta lalaron va nga
ta tsana, io, gor no va ta kulie nga nia sievei beitsak sibu
kepineits simi moromoruo nge katsep surie gie kokouk.
10 Ma gor ko no ven ne terengien va nga ta mang tino
ngan mi tino ian ta sogove ken lalaron mi Nguts, ma va nga
ta mang varese mi Nguts sibu rosar kokouk. Kenga sar tino
ta vua ngan bu vuovuo sibu banga tsientsang kokouk ma
kenga teletelekirei surie e Raban ta vor ve leongleong.

11 Ma gor no buer va e Raban ta vangasie nga ngan mi
ngesengesien ian ta tsiroup terengien va nga ta mang tuir
ngeisngeis simi sinavei nia res ngan mi sinavei nia onvidit.
12 O no va nga ta vuot kalei rovoriu simi Tam surie ta nga
tsana nga va nga ta kalei oit nia suv si ken sinsuv ta nga pot
terie simi kuoluon gi ta mon i aron mi berber.
13 Simi vunan a nga vatoa giet simi ngesengesien mi
ngingi, ma a nga kir vurukude giet si ken mangmagoso
Nguts e Natuon, eie mi aten,
14 ese ta nga vorie giet nia vara ketseketseng nge giet nge
vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor.

Ken tsientsang e Karisito ian ta tsiroup

15 E Raban, giet kap oit nia pare, eiekesen e Karisito eie
mi patsapatsan. Eie mi muariem sibu kepineits kokouk e
Raban ta nga vogosongie.
16 Ngan e Karisito, e Raban a nga vogosongie bu kepineits
kokouk simi rangit ma simi kaber, ma buer bu kepineits
giet ta oit nia dengarie ma bu kepineits giet ta kap oit nia
dengarie malan bu moromoruo ian ta suvu ngeisngeis, bu
moromoruo ian ta suvu duis, bu moromoruo ni nguts, ma
bu moromoruo ni vuor. Bu kepineits kokouk a nga tsana
ngan e Karisito ma bu kepineits kokouk gi mon ken eie.
17 E Karisito a nga muna mon i muan mi vinagoso. Ma
bu vinagoso kokouk gi mon si kegi korot duis i pakien ken
nennei.
18 Mi vona rengeir eie mi kurikurien, io, e Karisito eie
mi kovan mi vona rengeir. Eie man tsuoktsuok vakaek mi
vona rengeir, ma eie mi mei vourvour nia to muerengei i
kotubuon bu mei maet. Io, eie mi mei ian ta tsiroup sibu
kepineits kokouk.
19 Simi vunan e Raban a nga res nia sunuir va bu kepineits
kokouk ian ta vasangan va eie mi Raban ta mon se Karisito.
20 Ma ngan e Karisito, e Raban a nga vabatie mi ni vedeng
i kotubuon eie kesen meie bu kepineits kokouk ine i keim
ma die i kur simi rangit. Ma a nga tutuo mi molu ngan mi
daran e Karisito ta nga tamasoei i popon mi koitskoits.

21 Vourvour, nga nga mon i pek se Raban ma bu vinav-
inadodonga a nga matakorot veie surie bu tsaka sinavei nga
ta nga tsana.
22 Eiekesen, ine, e Raban a nga vabatie mi ni vedeng
meie nga ngan ken miensei e Karisito simi pirpir, terengien
va giet ta mang oit nia tuir i matan ngan mi tino ian ta
tamat ma ta kap kavo bienebeir sien, ma mi tino ian ta
ketseketseng sibu namani vepipits.

23 Ine ta tsorubeit tuktuk sien va nga ta vor ve tutuir
ngeisngeis simi vodovodon tuktuk ma nga ta kap tampaek
sorvekenan kenga vodovodon rorrois simi Banga Vinavatei
ian nga tate nga rongomie. Ine mi Banga Vinavatei a nga
puorkan mi vinagoso kokouk i pakien mi rangit, ma eou e
Paulo, o nga tsorubeit mi ka ni vavatei ngan ine.

Ken bieneroik e Paulo surie mi kuoluon e Karisito

24 Io, o res nia sorokie mi vinavasor nian manga kalekalei.
O lalaro kulie mi vona rengeir ian mi kurikurien e Karisito,
io, o tsang vuruvan kong potpot nia sorokie mi vinavasor
simi kurikuriung ian ta ngas mon va o ta sorokie surie e
Karisito.
25 E Raban a nga terie mi tsientsang nia kulie mi vona
rengeir i naparimoung terengien va o ta mang vavatei
vititirie mi namanien senga.
26 Ma a nga muningan ine ken vodovodon mumuningei
simi kulou vakaek ngas te si man tsuoktsuok vakaek mi
vinagoso. Eiekesen, ine, a nangba vasangan si ken kulou.
27 E Raban a nga lalaron nia vasangan sibu Kibang
vasa a mata tietienengei ven man matvinavaso ine ken
vodovodon mumuningei. Ine mi vodovodon mumuningei
arie e Karisito a to si kenga tino, ma ine arie mi vodovodon
rorrois surie man matvinavaso e Raban.
28 Io, gei vavatei ngan e Karisito simi kulou kokouk. Gei
vanuo nge vavasengei simi kulou kokouk ngan mi banga
vienviendon terengien va gei ta mang vutuir vasanga gie
kokouk i matan e Raban simi vunan kegi tino a te pitak se
Karisito.
29 Surie ine, o bierokien ine bu tsientsang ngan mi
ngesengesien e Karisito ian ta ko tsatsang i aroung.

2

1 O lalaron va nga ta telekiran va o tsatsang ngeisngeis
beitsak nia kulie nga ma bu Laodikea ma egie ese gi ta kap
ngas pare iou.
2 Mi vunan kong tsientsang arie nia vakotsie bu arogie nge
tsana va gi ta aor kes i aron mi tentoiv, va gi ta mang suvuon
mi banga vavatamaes, terengien va gi ta mang telekire
ruobatan ken vienviendon mumuningei e Raban. Ine mi
vienviendon mumuningei arie e Karisito.
3 Ma seie mo bu mos kokouk kuvu simi banga vienvien-
don ma teletelekirei gi ta mumuningei.
4 O pengan senga ine simi vunan ka mene ta masi me
vadonuo nga.
5 Misasien va o ta kap mon meie nga simi pirpir, simi
moromoruo o mon meie nga. Ma o res nia pare kenga

sinavei nia vuor vakalaie kenga tino ma kenga vodovodon tuktuk se Karisito ian ta tuir koits.

E Karisito a vara ketseketseng nge giet simi vinuor simi kulou

6 Io, nga te nga vodon tuktuk va e Karisito Iesu eie manga Nguts, io, nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tsok se Karisito.
7 Nga ta ngas tsotsoke bou nge to matda se Karisito. Ma nga ta ngas tuir koits simi vodovodon tuktuk malan nga tate nga tovtov ngan. Ma nga ta ngas vous ngan mi tietienengei.
8 Kian va nga ta sunuir va kavo mei gi ta vara petspets nge nga ngan bu vienviendon simi kaber ian ta gov ma ta suvu binit. Ine bu suada vienviendon gi kuvu si kegi sinavei bu tubugie ma kuvu simi moromoruo ian ta vuortie ine mi mariu ma mi kaber, ma a kap kuvu se Karisito.
9 Bu kepineits kokouk ian gi ta vasangan e Raban va eie mi Raban, a mon simi kurikurien e Karisito.
10 Ma kenga tino a te tsorubeit pu sien nga te tsok se Karisito. Eie a kovan bu ngeisngeis ma bu duis kokouk simi moromoruo.
11 Ma buer, sien nga ta tsok se Karisito, nga te por vinavaroup ian kap va mi kulou gi ta tsana, eiekesen mi vinavaroup e Karisito ta tsana, eie mi vinavaroup ian ta tov rivie mi ngesengesien mi sinavei tsokor.
12 Gi te nga puonongie nga meie e Karisito sien nga ta nga por sinusuruiv ma e Raban a te nga vatoa nga meie e Karisito simi vunan nga te nga vodovodon tuktuk simi ngesengesien e Raban ese ta nga vatoa e Karisito simi miensei.
13 Nga te nga maet surie kenga sar sinavei tsokor, io, nga te nga maet simi vunan nga kap nga tov rivie bu sinavei tsokor. Eiekesen e Raban a nga vatoa nga meie e Karisito, io, a nga vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor kokouk.
14 E Raban a nga tsang rivie mi ngesengesien mi pakapaka rorou ian ta nga tourtelekiran kegiet ora ian ta tsatsang veie giet. Ma a nga por tsana nge vetekiuo ine mi pakapaka rorou simi koitskoits.
15 E Raban a nga tsang rivie bu ngeisngeis ma bu duis simi moromoruo, ma a nga vamangarie gie i matan mi lobaram sien ta nga tseiptseiprio gie ngan man koitskoits e Karisito.
16 Io, kian va nga ta sunuir va ka mei ta votorosie nga surie mi sana kepineits nga ta nganie o, unumie, o, surie bu ra leong simi rengeir ma mi nginou simi vura vour o, mi Rangi Minaes.
17 Egie ine, bu kepineits nia vutuir vasangan mo misa va ta so beit. Eiekesen mi kepineits tuktuk, arie e Karisito.

18 Sien va kavo mei gi ta pevien va gi te nga dengarie ka
kepineits si kegi baidendeng, ma gi ta me oeng senga va
nga ta vilikitie nga nge rangarie bu angelo, kian va nga ta
rorong segie. Kian va nga ta sunuir va gi ta pevien va nga
kap kalei oit nia suvuon manga voirvoir. A kap ka vunan
kegi nama eiekesen gi ko lapopo mo ngan bu kepineits ta
kuvu si kegi vienviendon.
19 Ma gi kap me tsok se Karisito mi kovan mi kuirkuir.
I pakien ken nennei e Karisito, bu karton kokouk simi
kuirkuir gi to ngeisngeis nge som kokouk sibu baivosovo-
som ngan bu kepkeptiniu, ma gi ta to leong vemusurie ken
lalaron e Raban.
20-21 Nga te nga maet meie e Karisito nge tampaek
sorvekenan bu moromoruo ian ta vuortie mi mangmagoso
enaenamon. Kegi vinuor a pevien, “Kian va nga ta popor
ngan bu rimanga! Kian va nga ta daem pare! Ma kian va
nga ta tobelie!” Io, surie misa nga ta vemusurie bu suada
sinavei malan ine?
22 Ine bu kepineits kokouk, gi ta so tsereiv, simi vunan ine
bu sinavei a vunan si kegi vinuor ma si kegi vinasengei mi
kulou simi kaber.
23 Bu suada vinuor malan ine a mat malan va gi vunan
simi banga vienviendon, simi vunan gi lalaron va mi kulou
gi ta vemusurie mi sinavei nia rengeir ian ta ngeisngeis
beitsak, ma mi sinavei nia vilikitie gie ma mi sinavei
ngeisngeis nia vadakara mi kuirkuir. Eiekesen ine bu
vinuor gi kap oit nia kulie ian mi sinavei nia vuor vakalaie
mi tsaka lalaron simi pirpir.

3

Mi rosar nia tino ngan mi tino ta tamat

1 Io, sien va nga te nga to muerengei meie e Karisito, nga
ta ngas vokotserie kenga sar vienviendon sibu kepineits ta
mon i kur. Ian en, e Karisito a mogos si ken bienangaev suv
e Raban.
2 Nga ta ngas vokotserie kenga sar vienviendon sibu
kepineits ta mon die i kur simi rangit, kap va bu kepineits
gi ta mon simi kaber,
3 simi vunan nga te nga maet ma kenga sar tino meie e
Karisito a te mon kokoiv se Raban.
4 E Karisito eie mi vunan kenga tino ma simi ra e Karisito
ta tsorubeit vasvas, enga buer nga ta tsorubeit vasvas meie
e Karisito i aron man matvinavaso.
5 Nga ta ngas kenvamate bu sana sinavei simi kaber ian gi
ta mon sibu aronga, malan mi sinavei tetteririv, mi sinavei

bita, mi sinavei matabiek, mi tsaka lalaron ma mi sinavei
ngaguo ian arie mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit.
6 Surie ine bu suada sinavei, mi ra va e Raban ta poik soan
ken aor rarap ta beit.
7 Nga nga ko tino vemusurie ine bu suada sinavei sien
kenga sar tino ta nga mon i kotubuon ine bu suada sinavei.
8 Eiekesen, ine, nga ta ngas tsang rivie ine bu suada
sinavei kokouk, malan mi sinavei nia petseir, mi sinavei
nia aor rarap, mi sinavei nia oengoeng tsak, mi sinavei nia
meon ma bu suada nama mienengeir sibu ngutsunga.
9 Kian va nga ta ve bit nge nga, simi vunan nga te tsang
rivie kenga sinavei kebeir ni tino.
10 Ma nga te nga suvuon mi sinavei vour ni tino ian
e Raban ta vor ve vovovoruo terengien va nga ta mang
tsorubeit malan eie ese ta nga vogosongie nga ma nga ta
mang suvuon mi teletelekirei tuktuk surie eie.
11 I aron ine mi tino vour, a kap ka kepineits ta kekineits i
kotubuon bu Grik ma bu Iuda, mi kulou vavavaroup ma mi
kulou kap vavavaroup, bu mat tso, bu kangien bu enamon
kapa deng, bu petspets ma mi kulou kap petspets. Eiekesen
e Karisito mo giet ta ngas vodon veleongtie ma a mon sibu
arogiet kokouk.

12 E Raban a te nga viel tsana nga va nga ta nga tsorubeit
mi kulou tamat ma bu aten. Io, nga ta ngas vavaso ngan bu
suasuada sinavei, malan mi sinavei nia totoiv, mi sinavei
nia kalei ngan bu mei mene, mi sinavei nia vilikitie enga
kesenga, mi sinavei menemenen ma mi sinavei nia onvidit.
13 Sien va ka mei senga ta vabatie mi putu, a kalei va enga
kesenga nga ta onvidit ngan ian mi putu, ma a kalei va nga
ta ve vodon ririv ngan kenga sar bienebeir i kotubunga. E
Raban a te nga vodon rivie kenga sar bienebeir, io, enga
buer nga ta ngas tsana malan.
14 Ma i popon ine bu suada banga sinavei, nga ta ngas
vavaso ngan mi sinavei nia totoiv ian ta te kakakuon bu
kepineits kokouk nia vabatie mi aor kes.

15 Nga ta ngas sunuir va mi molu kuvu se Karisito ta
vuortie bu aronga, simi vunan enga bu karton mi kuirkuir
kes ma e Raban a nga vile nga nia tino ngan mi molu.
Ma nga ta ngas vout kalei rovoriu rakot se Raban sibu ra
kokouk.
16 Nga ta ngas sunuir va mi namanien e Karisito ta vous
puospuos nge tino sibu aronga. Nga ta ngas vavasengei nge
vanuo nga ververkis ngan bu banga vienviendon kokouk.
Nga ta ngas kavarie bu pak simi buk Pak o, bu paka rengeir
o, bu pak mi Moromoruo Tamat ta vabatie sibu aronga. Nga

ta ngas kaveir ngan mi ni vuot kalei rovoriu rakot se Raban
ngan bu aronga kokouk.
17 Si kenga sar vinakokoit ma si kenga sar tsientsang
kokouk nga ta tsana, nga ta ngas tsana gie simi asan mi
Nguts e Iesu. Ngan e Iesu, nga ta ngas vuot kalei rovoriu se
Raban, mi Tam.

Mi banga mienagos sibu tietie

18 Enga mi langei rei, nga ta ngas tor surie kenga sar labeit.
Ine mi sinavei eie a duis i matan mi Nguts.
19 Enga bu ka rei, nga ta ngas tovie kenga sar vevien. Kian
va nga ta tsang vatsakatie bu arogie.
20 Enga bu nout, nga ta ngas rorong sibu tamanga ma
kinanga sibu ra kokouk, simi vunan ine mi suada sinavei
a varese mi Nguts.
21 Enga bu tam, kian va nga ta vavasora bu natunga, surie
kegi mat petspets ta masi kor.
22 Enga bu petspets nga ta ngas vemusurie bu tinuturei
kokouk si manga sar ka leong. Ma nga ta kap tsatsang i
matagie mo nia varese gie, eiekesen nga ta ngas tsatsang
malan nga ta tsatsang simi Nguts ngan mi banga aor ma mi
mientou.
23 Bu kepineits kokouk nga ta tsana, nga ta ngas tsatsang
ngan mi aronga kokouk malan nga ta tsatsang nian mi Nguts
ma a kap va nian mi kulou,
24 simi vunan nga telekiran va nga ta suv si ken sinsuv e
Raban malan mi voirvoir. Mi Nguts nga ta tsatsang sien eie
e Karisito.
25 Ma egie ese gi ta tsana ka bienebeir, gi ta poro man
voirvoir ian mi bienebeir ta vabatie. Ma e Raban a ko
vuortie bu sinavien mi kulou simi rosar kes mo.

4

1 Enga bu ka leong. Nga ta ngas kalei ngan kenga sar
petspets kokouk simi rosar ian ta otie gie keskes, simi vunan
nga telekiran va enga buer nga suvuon manga ka leong die
i kur simi rangit.

Mi namani vinavanou

2 Nga ta ngas vengeis nia no. Sien nga ta no nga ta ngas
nennei kalei nge vuot kalei rovoriu se Raban.
3 Ma nga ta ngas no surie gei buer va e Raban ta tsitsi
vadara gei terengien va gei ta mang vavatei ngan mi
vienviendon mumuningei surie e Karisito. Surie ine, o mon
simi vona vinatoreis.
4 Nga ta ngas no va o ta mang vavatei katsep simi rosar
va o ta ngas vavatei ngan.

5 Nga ta ngas tino ngan mi banga vienviendon sien nga ta
mon meie mi kulou kap vodovodon tuktuk. Ma nga ta ngas
tsana kenga sar keipkepide ra kokouk va gi ta vabatie mi
kienelei.
6 Kenga sar vinakokoit ta ngas vous ngan mi tentoiv malan
mi barateis ta tsana mi nginonginou ta kon kalei, ma nga ta
ngas telekiran vasa nga ta kuil nama ven simi kulou kokouk.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

7 E Tukiko ta ba vateie nga ngan bu sana kepineits ta nga
tsorubeit seou. Eie e banga kasigiet. A ko tuktuk si ken
tsientsang ma eie e turagei ka ni tsientsang simi Nguts.
8 O nga turan e Tukiko rakot senga surie ine, terengien
va nga ta mang vakierngie kegei mienagos ma ta mang
vakotsie bu aronga.
9 E Onesimo ta nomeie. E Onesimo eie e banga kasigiet ma
a ko tuktuk si ken tsientsang, ma eie mi meinmeninga. Guor
ta so vateie nga ngan bu kepineits kokouk gi ta tsorubeit en
ne.
10 E Aristakus eie a mon meie iou simi vona vinatoreis.
A turan ken ni vuot kalei rakot senga. Ma e Marko eie e
tsikien e Barnabas, eie buer a turan ken ni vuot kalei rakot
senga. Malan nga te nga suvuon mi nama vavakatsep surie
e Marko, sien va ta beit senga, nga ta marangatan.
11 E Iesu mi asan mene e Iusto, eie buer a turan ken ni vuot
kalei rakot senga. Ine ba ka, egituo mo ba Iuda i kotubuon
bu turoung ka ni tsatsang surie ken mangmagoso Nguts e
Raban. Ma gituo nga vakotsie vakalaie iou te.
12 E Epapras eie mi meinmeninga ma ken petspets e Iesu
Karisito. A turan ken ni vuot kalei rakot senga. A ko
munu vengeis nia nono surie nga, terengien va kenga tino
ta mang pitak ma nga ta mang suvu aor koits tuktuk surie
ken lalaron e Raban sibu kepineits kokouk.
13 O oit nia vara tuktuk ngan va ta tsatsang ngeisngeis
surie nga ma segie gi ta mon i Laodikea ma i Ierapolis.
14 Ma e Luka kegei banga ka porpor oiv meie e Demas
guor turan keguor ni vuot kalei rakot senga.
15 O lalaron va nga ta terie kong namani vuot kalei rakot
sibu kasigiet gi ta mon i Laodikea, ma se Numpa meie mi
kulou vodovodon tuktuk gi ta ko beit kouk si ken vonuo.
16 Sien va nga tate ase vuruvan ine mi pakapaka ro-
rou, nga ta vavasie rakot simi kulou vodovodon tuktuk i
Laodikea va gi ta ase vuruvan ine buer. Ma nga ta ngas ase
buer mi pakapaka rorou o ta nga vavataor rakot segie bu
Laodikea.
17 Nga oeng se Arkipo ven ne, “E ta ngas tsang vaton mi
tsientsang mi Nguts ta nga terie sevoi.”

18 Eou e Paulo, o vataro kong namani vuot kalei ngan mi
rimoung keseung. Nga vodonomie va o mon i aron mi vona
vinatoreis. Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot
Sibu Tesalonika (1)

1 Eou e Paulo, egatuo e Silas ma e Timote, gatuo vavataor
rakot simi kulou vodovodon tuktuk i Tesalonika, enga ese
se Raban mi Tam ma simi Nguts e Iesu Karisito.
Mi tentoiv ma mi molu ta mon meie nga.

Mi namani vuot kalei surie kegi vodovodon tuktuk bu Tesalonika

2 Gei ko munu vuot kalei se Raban surie nga kokouk sien
gei ta ko no surie nga. Si kegei sar nono,
3 gei pengan se Raban mi Tam surie kenga sar banga
tsientsang nga ta nga tsana ngan kenga vodovodon tuktuk,
ma buer kenga bieneroik meie ngan mi tentoiv ma kenga
baitinuir pidipidin i aron kenga vodovodon rorrois surie mi
ra va e Iesu ta muerengei.
4 Bu kasiung, e Raban a tovie nga, ma gei telekiran va a
nga vile nga va enga seie,
5 simi vunan mi Banga Vinavatei gei ta nga poro nemei
ngan senga, a kap nga nemei ngan mo mi nama, eiekesen
a nga nemei ngan buer mi ngeisngeis ma mi teletelekirei
tuktuk ian mi Moromoruo Tamat ta nga terie. Nga telekiran
vasa gei nga ko tino ven nia kulie nga sien gei ta nga mon i
kotubunga.
6 Nga te nga pupua kegei tino ma mi tino simi Nguts.
Misasien bu vinekikin ngeisngeis, nga nga resmatan mi
Banga Vinavatei ngan mi nires simi Moromoruo Tamat.
7 Io, nga nga tsorubeit mi puppuo simi kulou vodovodon
tuktuk simi enamon leong i Makedonia ma i Akaia.
8 Ma ken nama mi Nguts a nga kovuni senga ma a
nga puorkan bu enamon kokouk ivie mi kulou gi tate me
telekiran kenga vodovodon tuktuk se Raban, a kap mo va
i Makedonia ma i Akaia. Io, gei kap pinat te buer nia
vokokotie ka nama surie ine.
9 Mi kulou kokouk gi vor ve pepengan vasa nga nga
resmata gei ven sien gei ta nga mon meie nga. Gi nga
pengan buer vasa nga nga vuris ven rakot se Raban
sorvekenan bu raban bitbit nge tsatsang simi Raban tuktuk
ta tino,
10 ma nia rosie e Natuon e Raban va ta kuvu simi rangit,
ese e Raban ta nga vatoa simi miensei. Eie e Iesu, ese va ta
vatoa giet si ken aor rarap e Raban va ta so beit.

2

Ken tsientsang e Paulo i Tesalonika

1 Bu kasiung, nga telekiran va kegei vineis nia me iro nga
a kap nga sasavoir.
2 Malan nga tate telekiran, gei te nga suvu vinekikin ma gi
te nga vavangiets vatsakatie gei i Pilippoi, eiekesen magiet
Raban a nga kulie gei va gei ta nga ngeisngeis nia vateie
nga ngan ken Banga Vinavatei, misasien bu tutuir bibirit
ngeisngeis.
3 Kegei sar vinavanou rakot senga, a kap va mi bienebeir,
o mi tsaka vienviendon o, mi binit.
4 Eiekesen gei vavatei ngan mi Banga Vinavatei, simi
vunan e Raban a nga sunuir nia terie i naparimagei. Gei
kap varese mi kulou eiekesen e Raban ese ta ko konon bu
arogiet.
5 Nga telekiran va gei kap nga vadonuo nga ma gei kap
nga muningan kegei ka sinavei matabiek senga. E Raban a
vara tuktuk ngan ine.
6 Gei kap nga nesie kavo namani tietienengei kuvu senga
o, sibu mei mene. Gei kap nga nongie kavo kepineits senga,
misasien egei bu aposol se Karisito va gei suvu duis nia no.
7 Eiekesen gei nga mon menemenen i kotubunga, malan
mi kien ta naneie bu natuon.
8 Gei nga tovie nga beitsak, io, gei nga res nia terie senga
ken Banga Vinavatei e Raban meie kegei tino kokouk. Enga
nga leong si kegei vienviendon.
9 Bu kasiung, nga vodonomie kegei bieneroik ma bu putu
gei ta nga suvuon. Gei nga tsatsang sibu rosisiat ma rokati,
terengien va gei ta kap mang puputungie ka mene senga,
sien gei tate nga vateie nga ngan ken Banga Vinavatei e
Raban.
10 Sien gei ta nga mon meie nga mi kulou vodovodon
tuktuk, mi tino gei ta nga tino ngan, a nga melemelen ma a
nga duis, ma kap ka bienebeir sien. Nga te nga dengarie va
ine a tuktuk ma e Raban buer a oit nia vara tuktuk ngan.
11 Nga telekiran va mi sinavei gei ta nga tsana senga
keskes a nga malan mi sinavei mi tam ta tsana sibu natuon
tuktuk.
12 Gei munu vakotsie nga nge vamada nga ma gei munu
oeng ngeisngeis senga va nga ta tino simi sinavei va e Raban
ta resmatan. Eie ngas te a nga vile nga nia rubukien si
ken mangmagoso Nguts e Raban ma nia suvu pinot si ken
matvinavaso.
13 Sien gei tate nga vateie nga ngan mi namanien e Raban,
nga nga suvuon ine mi nama va mi namanien e Raban ngas
te, a kap va simi kulou. Arie mi vunan gei munu vuot kalei

se Raban. Ma mi namanien e Raban a munu tsatsang sibu
aronga mi kulou vodovodon tuktuk.
14 Bu kasiung, bu vinekikin nga ta nga suoeie a toun meie
bu vinekikin mi kuoluon e Raban i Iudea gi ta nga suoeie
surie kegi vodovodon tuktuk se Karisito Iesu. Nga te suvu
vinekikin kovuni ngas te si kenga sar nama kes, malan egie
gi tate nga suvu vinekikin kovuni sibu Iuda.
15 Bu Iuda mene gi nga kenvamate mi Nguts e Iesu ma bu
propet ma gi nga matokera gei. Gi kap ko varese e Raban
ma gi matakorot meie bu mene kokouk.
16 Gi konon nia tuir kitipa gei va gei ta kap vavatei sibu
Kibang, terengien va e Raban ta kap mang vatoa gie. Ine
simi rosar, gi ko munu vovosuo kegi sar tino ngan mi sinavei
tsokor oit ta naberak. Ma ken aor rarap e Raban a te beit
nangba segie.

Ken lalaron e Paulo nia irogie bu Tesalonika

17 Bu kasiung, gei te nga mon i pek sorvekena nga sibu
ra ta kap nga potaram, eiekesen kegei sar vienviendon a
ngas nga mon meie nga ma gei nga vengeis ngan mi lalaron
leong nia me iro nga.
18 Gei nga lalaron nia rakot senga, eiekesen e Satan a nga
tuir kitipa gei. A tuktuk eou e Paulo o nga konon nge konon
nia rakot senga.
19 Enga kegei vodovodon rorrois va misa ta tsorubeit. Ma
enga kegei nires ma magei kovage ian va gei ta so res ngan
si ken minuer magiet Nguts e Iesu Karisito.
20 A tuktuk enga magei matvinavaso ma kegei nires.

3

1 Io, sien gei ta nga pilang konokonon nia ra iro nga, gei
nga vodon va a kalei va gei ta nga mon kesegei i Aten,
2 ma nia turan mo e Timote rakot senga. E Timote eie
e kasigei ma eie e turagei ka ni tsatsatsang se Raban nia
vavatei ngan ken Banga Vinavatei e Karisito. Gei turan nia
vangasie kenga vodovodon tuktuk nge vakotsie nga,
3 terengien va ka mene senga ta kap mang basbaslieng
surie ine bu vinekikin. Enga kesenga, nga te telekiran va
gei ta ngas suoeie ine bu vinekikin.
4 A tuktuk sien gei ta nga mon meie nga, gei nga vor
ve pepengan va gei ta suvu vinekikin, ma a nga tsorubeit
malan nga tate nga telekiran.
5 Surie ine, sien o ta kap ba buer nga oit nia rorois
te, o nga turan e Timote nia ra katsep kalei surie kenga
vodovodon tuktuk. O nga meikmekikir va e Satan ta masi

nga vokorongie nga, ma kegei bieneroik ta masi sasavoir mo.

Mi namani vokovokoits kuvu se Timote

6 Eiekesen e Timote ine mo a nangba nga beit segei kovuni
senga, ma a me pengan segei mi vinavatei kalei surie kenga
vodovodon tuktuk ma kenga tentoiv. Ma a me pengan
segei buer va nga ko munu vodon muer surie kegiet banga
mienagos, ma nga lalaron beitsak nia pare gei, malan gei ta
lalaron beitsak nia pare nga.
7 Bu kasiung, misasien gei suvu putu ma vinekikin, ine mi
nama surie kenga vodovodon tuktuk a nga vakotsie gei.
8 Io, ine, gei te tino kalei nangba, surie nga ngas tuir
ngeisngeis simi Nguts.
9 Mi sana namani vuot kalei gei ta oit nia terie se Raban
surie mi nires leong gei ta nga suvuon i matan e Raban surie
nga?
10 Sibu rokati ma rosisiat, gei munu no ngeisngeis va gei
ta mang so pare nga nge teir vaotie kenga sar pinat si kenga
vodovodon tuktuk.
11 Io, a kalei va e Raban e Tamagiet ma e Iesu magiet Nguts
va guor ta muongan kegei vineis rakot senga.
12 A kalei va mi Nguts ta veleongtie kenga tentoiv ma ta
naberak rakot senga keskes ma simi kulou kokouk, malan
mo kegei tentoiv rakot senga.
13 A kalei va Eie ta vangasie bu aronga, terengien va nga
ta kap mang suvu bienebeir ma va nga ta mang tsorubeit
tamat i matan e Raban e Tamagiet si ken minuer magiet
Nguts e Iesu meie ken kulou vivviel.

4

Mi tino nia varese e Raban

1 Io, bu kasiung, gei nga vanuo nga va vasa nga ta ngas
tino ven nia varese e Raban. A tuktuk nga te tino nia varese
e Raban. Ine, simi asan mi Nguts e Iesu, gei nongie nga nge
vanuo vangvangasie nga va nga ta vengeis va kenga tino ta
vor ve kalekalei.
2 Simi vunan nga te telekiran bu namani vinavanou gei ta
nga vanuo nga ngan, gei nga vokokotie ngan mi duis kuvu
simi Nguts e Iesu.
3 E Raban a lalaron va nga ta tsorubeit tamat, io, nga ta
ngas murien veie mi sinavei tetteririv.
4 Ma enga keskes nga ta ngas telekiran nia naneie bu
kurikuringa simi rosar ian ta tamat ma ta mat minangarei.
5 Ma kian va nga ta vemusurie mi sinavei nia bike vevien
o, bike ka, malan bu Kibang gi ta kap telekiran e Raban.

6 Ma kian va nga ta bitie bu kasinga vemusurie ine bu
suada sinavei. Mi Nguts ta votorosie mi kulou surie bu
suada sinavei tsokor malan ine, malan gei tate nga muna
oeng vakatsepa nga.
7 E Raban a nga vile giet va giet ta tino ngan mi tino tamat,
a kap va mi tino ta kap melemelen.
8 Io, eie ese ta vodon purusie ine mi namani vinavanou,
eie a kap purusie mo ken vinavanou mi ka eiekesen a
purusie e Raban ese ta ko terie senga ken Moromoruo
Tamat.
9 Io, surie mi sinavei nia totoiv ververkis, nga kap pinat
surie va gei ta vavataor rakot senga, surie e Raban kesen a
te nga vavasengei senga nia totoiv ververkis nge nga.
10 Ma a tuktuk nga tovie bu kasinga kokouk i Makedonia.
Eiekesen gei vanuo vangvangasie nga va nga ta vengeis va
kenga tentoiv ta vor ve leongleong.
11 Nga ta ngas vengeis nia tino menemenen, ma nia naneie
vakalaie kenga sar tsientsang ma kian mi tsotstsol, ma
nia tsatsang ngan bu rimanga, malan mo gei ta nga oeng
ngeisngeis ngan senga.
12 Terengien va mi kulou kap vodovodon tuktuk gi ta
mang mangara nga, ma va nga ta kap mang pinat surie ka
kepineits.

Ken minuer mi Nguts

13 Bu kasiung, gei lalaron va nga ta vakierngie misa va ta
so tsorubeit segie ese gi tate nga maet, terengien va nga ta
kap mang aortsak malan mi kulou ese gi ta kap suvuon mi
vodovodon rorrois.
14 Gei vodovodon tuktuk va e Iesu a nga maet ma a nga
to muerengei simi miensei. Ma buer, e Raban ta kerie bu
tamat miensei gi ta nga vodovodon tuktuk seie ma se Iesu.
15 Vemusurie mi namanien mi Nguts kesen, gei pengan
senga va egiet ese giet ta tino oit si ken rangi minuer mi
Nguts, giet ta kap so muo segie ine bu tamat miensei.
16 Io, mi Nguts kesen ta so tsour peuk kovuni simi rangit
meie ngan mi kinoup ngeisngeis meie mi inan mi kovakova
angelo, ma meie ngan mi kinuk si ken tuvuir e Raban ma
egie mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito gi ta nga maet,
gi ta muna to muerengei.
17 I murien ian, egiet ese giet ta tino nge mon giet ta
nomeie gie i aron mi balbal nia samvesuei meie mi Nguts
simi mariu ma giet ta so mon meie mi Nguts sibu ra bu ra.
18 Io, giet ta vakokoit vakotsie egiet ververkis ngan ine bu
nama.

5

Nga ta rosie mi ra va mi Nguts ta muerengei

1 Bu kasiung, nga kap pinat surie va gei ta vavataor rakot
senga surie mi keipkepide ra o, mi ra ine bu kepineits va ta
so tsorubeit sien,
2 simi vunan nga telekire vititirie va ken ra mi Nguts ta
beit malan va mi ka puerpuer simi rokati.
3 Sien mi kulou gi ta ngas pevien, “Giet te tino ngan
mi molu, ma bu kepineits kokouk gi mon kalei,” puk kam
lalapus, mi tsienakor ta so beit segie malan mi vinavasor
simi por madar ta beit simi kien, ma gi ta kap so oit nia
vingan.
4 Eiekesen enga bu kasiung, nga kap mon simi ngingi, io,
ine mi ra a kap oit nia so vokudira nga malan va mi ka
puerpuer.
5 Enga kokouk enga bu natuon mi berber ma enga bu
natuon mi taparang. A kap va egiet bu natuon mi kati o,
mi ngingi.
6 Io, giet ta kap malan bu mei mene gi ta muang eiekesen
giet ta ngas mat panpan nge vuor vakalaie kegiet sar lalaron
keskes.
7 Egie ese gi ta muang, gi ko muang sikati, ma egie ese gi
ta un da be, gi ko un nge be sikati.
8 Eiekesen sien egiet simi taparang, giet ta ngas vuor
vakalaie kegiet sar lalaron keskes nge tsekie kegiet kakakuir
nian mi bongbong ian mi vodovodon tuktuk ma mi tentoiv,
ma kegiet kovamon aen ian mi vodovodon rorrois simi
vavato.
9 Surie e Raban a kap nga vile giet nia suvuon mi vinekikin
si ken aor rarap eiekesen nia suvuon mi vavato si magiet
Nguts e Iesu Karisito.
10 A nga maet surie giet terengien va giet ta mang tino
rovoriu meie, misasien va giet ta to o, maet si ken rangi
minuer.
11 Io, nga ta ngas vakokoit vakotsie nga nge vangasie nga
ververkis malan mo nga ta ko tsana.

Ken vinavanou vekvekitip e Paulo

12 Bu kasiung, ine, gei nongie nga va nga ta mangaran
manga sar muomuo si ken tsientsang mi Nguts. Gi tsatsang
ngeisngeis i kotubunga nge terie bu nama vinavanou senga.
13 Nga ta ngas vodon puputungie gie nge vasangan mi
tentoiv leong segie surie kegi tsientsang. Nga ta ngas tino
ngan mi banga mienagos i kotubunga.
14 Bu kasiung, gei no masitinoiv va nga ta vanuo gie bu
mat maermaer ma nga ta vangasie bu mene gi ta ko pukuo

mi tsientsang ma nga ta kulie gie ese gi ta kap ngeisngeis
ma nga ta tuir pidipidin meie mi kulou kokouk.
15 Nga ta ngas vuor vakalaie gie va kap ka mene ta kulie
mi tsokor ngan ka tsienakor, eiekesen sibu ra kokouk nga ta
ngas konon va nga ta tsana mi kienelei senga ververkis ma
sibu mene kokouk.
16 Nga ta ngas resres sibu ra kokouk.
17 Kian va nga ta maes simi rengeir.
18 Io, nga ta ngas vuot kalei se Raban surie bu kepineits
kokouk ta tsorubeit. Ine arie ken lalaron e Raban surie nga
simi vunan enga nga tsok se Karisito Iesu.
19 Kian va nga ta pusuvie mi Moromoruo Tamat.
20 Kian va nga ta matagout ngan bu nama kuvu se Raban.
21 Nga ta ngas menise vititirie bu kepineits kokouk, ma
nga ta por vangasie misa ta kalei.
22 Ma nga ta ngas murien veie bu suasuada sinavei tsokor
kokouk.
23 A kalei man Raban mi molu ta tsana va nga ta tsorubeit
tamat rovoriu ma ta per ngan mi morumoruanga, ma
mi vinavinadodonga ma mi kurikuringa va nga ta mang
ketseketseng sorvekenan bu suada bienebeir oit si ken
minuer magiet Nguts e Iesu Karisito.
24 Eie ese ta nga vile nga, a ko tuktuk si ken sar nama ma
ta tsang vaotie ine.

25 Bu kasiung, nga ta no surie gei.
26 Nga ta ngas vuot kalei sibu kasigiet kokouk ngan mi
nginunguir simi sinavei ian ta tamat.
27 O oeng ngeisngeis senga simi asan mi Nguts va nga ta
ngas ase ine mi pakapaka rorou simi kulou kokouk gi ta
vodovodon tuktuk.
28 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie
nga.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot
Sibu Tesalonika (2)

1 Eou e Paulo, egatuo e Silas ma e Timote, gatuo vavataor
rakot simi kulou vodovodon tuktuk i Tesalonika, enga ese
va se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito.
2 Mi tentoiv ma mi molu kovuni se Raban e Tamagiet ma
simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

Mi namani vuot kalei ma mi nono

3 Bu kasiung, a duis va gei ta ngas vuot kalei se Raban
surie nga sibu ra kokouk, simi vunan kenga vodovodon
tuktuk a vor ve toto leong ma mi tentoiv nga ta ko totoiv
ververkis ngan a vor ve leongleong.
4 Io, gei ko vakokoit vakam nge nga rakot segie mi kuoluon
e Raban surie kenga sinavei nia tuir pidipidin ma kenga
vodovodon tuktuk i aron bu vinekikin ma bu konokonon
ian nga tate suoeie.
5 Ine bu kepineits gi vara tuktuk ngan va ken sinavei e
Raban nia vuor a duis, io, nga ta so tsorubeit kalei oit nian
ken mangmagoso Nguts e Raban ian nga tate suvu vinekikin
surie.
6 Io, a duis va e Raban mo ta kuil muerngan mi vinekikin
segie ese gi ta vikikinie nga,
7 ma ta vara ketseketseng nge nga si kenga sar vinavasor,
ma ta tsang malan ngan buer segei sien va magiet Nguts
e Iesu ta tsorubeit vasvas kovuni simi rangit meie ken sar
angelo ngeisngeis.
8 I aron mi leing ian ta lamlamka, eie ta me votorosie
egie ese gi ta kap telekiran e Raban ma egie ese gi ta kap
vemusurie man Banga Vinavatei magiet Nguts e Iesu.
9 E Raban ta votorosie gie ngan mi vinatoreis kap man ka
votovoto, ma gi ta tampaek sorvekenan rovoriu mi Nguts
ma man matvinavaso mi ngesengesien.
10 Ine bu kepineits ta tsorubeit tuktuk simi ra va Eie ta
beit. Ian simi ra, mi kuoluon e Raban gi ta vutuir vasangan
man matvinavaso. ma mi kulou vodovodon tuktuk, gi ta
vasangan mi minangarei rakot seie. Enga buer nga ta mon
i kotubugie, simi vunan enga nga te vodovodon tuktuk si
kegei vinavatei vavakatsep surie Eie.
11 Arie mi vunan gei ko munu no surie nga. Gei nongie
magiet Raban va ta tsana kenga sar tino va ta kalei oit nian
ken vivviel nemei senga. Ma gei no buer va e Raban ta tsang

vaotie ngan mi ngesengesien kenga sar lalaron kokouk
nia vabatie mi kienelei ma mi tsinatsangan mi vodovodon
tuktuk.
12 Surie ken tentoiv magiet Raban ma magiet Nguts e
Iesu Karisito, mi kulou kokouk gi ta mang so vasangan mi
minangarei rakot simi asan magiet Nguts e Iesu surie nga,
ma buer gi ta mang so vasangan mi minangarei senga surie
eie.

2

Mi ka leleiltsei simi vinuor

1 Bu kasiung, o oeng ngeisngeis senga surie ken minuer
magiet Nguts e Iesu Karisito ma kegiet bineit kouk meie.
2 Kian va nga ta lalapus va kenga baitutuir ta moruor
o, kenga sar vienviendon ta basbaslieng sien va nga ta
rongomie mi nama va ken ra mi Nguts a te beit. Gi si pevien
va ine mi nama a kuvu si kegei namani peteteir, o, si kegei
vinavatei, o, si kegei pakapaka rorou.
3 Kian va nga ta sunuir va ka mene ta bitie nga, simi
vunan ine mi ra ta kap ngas beit, tuir oit va mi kulou gi
ta muna leiltsei veie e Raban, ma tuir oit va mi ka leleiltsei
simi vinuor ta tsorubeit vasvas. Ine mi ka e Raban ta so
voguersan.
4 Eie ta matakorot veie bu kepineits kokouk ian gi ta
vuotongie va mi raban o, gi ta rangarie, ma eie kesen ta
tsuok terie i kur mi asan i popogie kokouk. Io, eie ta
rubukien nge mogos i aron mi Vona rengeir leong se Raban
ma ta pevien va eie mi Raban.

5 Vasa, nga kap vodonomie te ine bu kepineits o ta nga
pengan senga sien o ta ngas nga mon meie nga?
6 Ma ine, nga me telekiran ese a raok vururutie ine mi ka.
Ma ine mi ka ta so tsorubeit vasvas si man keipkepide ra
tuktuk.
7 Mi ngesengesien ine mi ka leleiltsei simi vinuor, a te
tsatsang kokoiv ma ta mon kokoiv tuir oit va eie ese ta por
vururutie ta so tsupuk rivie.
8 Ma samo ine mi ka leleiltsei simi vinuor ta nangba beit
vasvas, ese va e Iesu ta so kenvamate ngan mi mour kovuni
i ngutsuon ma ta voguersan ngan man matvinavaso ken
bineit.
9 Ine mi ka leleiltsei simi vinuor ta beit, ma eie ta tsatsang
vemusurie duis ken tsientsang e Satan ian ta tsang vasangan
bu ngeisngeis bitbit, bu totourlekier bitbit ma bu kepineits
ni vovokudier bitbit.

10 Ma ngan bu suada binit simi sinavei tsokor eie ta bitie
gie ese va gi ta tsereiv. Gi ta tsereiv simi vunan gi kap lalaro
vodovodon tuktuk simi tuktuk va ta mang vatoa gie.
11 Io, arie mi vunan e Raban ta terie segie mi vienviendon
nia basbaslieng beitsak terengien va gi ta mang vodovodon
tuktuk si ken sar binit.
12 Egie kokouk gi ta so tuir simi vinuor simi vunan gi kap
nga vodovodon tuktuk simi tuktuk ma gi si nga resen bu
sinavei tsokor.

Nga tuir ngeisngeis

13 Bu kasiung enga bu aten mi Nguts, gei ta ngas munu
vuot kalei se Raban surie nga, simi vunan e Raban a nga
vile nga simi vakavakaek va nga ta suvuon mi vavato ngan
mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat ian va ta vara tamat
nge nga ma ngan mi vodovodon tuktuk simi tuktuk.
14 Surie ine mi vavato mo a nga kukuo nga sien gei ta
nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei, terengien va nga ta
mang suvu potpot si man matvinavaso magiet Nguts e Iesu
Karisito.
15 Io, bu kasiung, nga ta tuir ngeisngeis nge por vangvan-
gasie bu vinasengei gei tate nga vasangan senga ngan mi
nama gei ta nga vokokotie o, ngan bu pakapaka rorou gei
ta nga vataro.
16 Magiet Nguts e Iesu Karisito ngas ma e Raban e
Tamagiet guor nga tovie giet ma guor nga terie segiet mi
vavaman kap man ka votovoto ma mi banga vodovodon
rorrois ngan mi tentoiv.
17 Io, a kalei va guor ta vamada nga nge vangasie bu
aronga sibu banga tsientsang kokouk nga ta tsana ma simi
sana nga ta vokokotie.

3

Ken lalaron e Paulo va gi ta no

1 Bu kasiung, ine kong nama vekvekitip. Nga ta no surie
gei va ken nama mi Nguts ta puorkan lalapus ma ta suvuon
mi minangarei, malan ta nga tsorubeit senga.
2 Ma nga ta no va e Raban ta vatoa gei i napariman bu
ka tsokor, simi vunan kap va bu mei kokouk gi suvuon mi
vodovodon tuktuk.
3 Eiekesen mi Nguts a ko tuktuk si ken sar nama, ma eie
ta vangasie nge pernge nga simi Tsaka Ka.
4 Gei suvu vodovodon tuktuk simi Nguts va nga te tsana
ma nga ta vor ve tsanatsana bu kepineits ian gei tate nga
vokokotie senga.

5 A kalei va mi Nguts ta muongan bu aronga va nga ta
mang katsep nge tovtov si ken tentoiv e Raban ma si ken
sinavei e Karisito nia tuir pidipidin.

Mi namani venengeng veie bu matmaermaer

6 Bu kasiung, simi asan mi Nguts e Iesu Karisito, gei oeng
ngeisngeis senga, va nga ta ngas pits peken bu kasinga
matmaermaer ma egie ese gi ta kap tino vemusurie mi
vinasengei gei tate nga vasangan senga.
7 Enga keskes nga telekire vititirie va nga ta ngas tsang
vemusurie mi sana gei ta nga tsana. Egei kap va bu mat
maermaer, io, gei kap nga mon tuvuon sien gei ta nga mon
meie nga.
8 Ma gei kap nga ngou tuvuon ngan ken ka nginonginou
ka mene, bu nginonginou kokouk gei nga vorie. Eiekesen
gei nga tsatsang ngeisngeis sibu rosisiat ma rokati nia suvu
kepineits nia vaotie kegei minon, terengien va gei ta kap
mang nga puputungie ka mene senga.
9 Gei nga tsana malan ine, nia tsana mi puppuo i matanga
va nga ta mang vemusurie, kap va gei kap suvu duis nia
nongie nga surie kenga kuilkuil.
10 Sien gei ta ngas nga mon meie nga, gei nga terie senga
ine mi vinuor, “Sien va ka mene ta kap tsatsang, eie ta kap
ngou buer.”
11 Gei rongomie va bu mene senga va egie bu mat
maermaer. Gi kap ko tsana kavo tsientsang eiekesen gi ko
tsotstsol.
12 Simi asan mi Nguts e Iesu Karisito gei oeng ngeisngeis
nge nongie bu suada mene malan ian va gi ta mogos
menemenen nge tsatsang nia vaotie kegi mienagos.
13 Eiekesen enga bu kasiung, kian va nga ta matpomaer
nia tsana mi sinavei ta duis.
14 Sien va ka mene a kap vemusurie kegei namani
vinavanou ine simi pakapaka rorou, nga ta deng vititirie ma
nga ta pits peken, terengien va eie ta mang mengemengeir.
15 Eiekesen kian va nga ta tsana malan va eie manga
matakorot, eiekesen nga ta vakokoit vanuo malan va eie
e kasinga.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

16 A kalei va man Nguts mi molu eie kesen ta vovosuo
kenga tino ngan mi molu sibu suada baitutuir kokouk sibu
ra. Mi Nguts ta mon meie nga kokouk.
17 Eou e Paulo, o vataro ine kong namani vuot kalei ngan
mi rimoung keseung. Ine arie vasa o ko vataro venengan
kong totourlekier si kong sar pakapaka rorou kokouk. Ma
ine arie vasa o ko vavataor ven.

18 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie
nga kokouk.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot
Se Timote (1)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu. O nga tsorubeit
mi aposol vemusurie ken tinuturei e Raban kegiet ka ni
vavato ma e Karisito Iesu ese kegiet vodovodon rorrois nian
mi vavato.
2 O vavataor rakot se Timote, e natung tuktuk simi
vodovodon tuktuk.
Mi tentoiv, mi aor molous ma mi molu se Raban mi Tam
ma e Karisito Iesu magiet Nguts ta mon meie no.

Mi namani venengeng veie bu vavvasengei bitbit simi Vinuor

3 Sien o ta nga rakot i Makedonia, o nga nongie no va e ta
ngas nga mon i Epeso, terengien va e ta mang vangenge gie
ese gi ta vasangan bu vinasengei binit.
4 Ma e ta ngas vangenge gie va gi ta kap terie te kegi tino
nia pouts pinopinouts nge terese matabu ian ta kap ko voto.
Ine bu suada kepineits a ko vabatie mo mi vetei nge nama,
ma a kap ko kulie mi kulou va gi ta tsana ken tsientsang e
Raban ian gi ta oit nia tsana ngan mi vodovodon tuktuk.
5 Mi petsuon kong vinavanou arie mi tentoiv ian ta
kovuni simi aor kalei ma simi banga baivinakier ma simi
vodovodon tuktuk.
6 Bu mei mene gi te nga bebeir sorvekenan ine mi
vinavanou nge vuvuris rakot sibu nama gov.
7 Ma gi lalaron nia tsorubeit vavvasengei simi vinuor,
eiekesen gi kap katsep simi sa gi ta vokokotie misasien gi
ta vodon va gi katsep sien.
8 Giet telekiran va mi Vinuor a kalei sien va giet ta tsatsang
kalei ngan.
9 Giet telekiran va mi Vinuor a kap va niagie mi kulou
duis, eiekesen niagie mi kulou rong tsak sibu vinuor, mi
kulou leleiltsei, mi kulou gi ta kap mangaran e Raban, mi
kulou tsokor, ma buer mi kulou gi ta kap tamat, mi kulou gi
ta kap ko rangarie e Raban, mi kulou gi ta keda bu tamagie
o, bu kinagie, ma mi kulou kenken.
10-11 Ma giet telekiran buer va mi vinuor arie niagie mi
kulou simi tetteririv, mi kulou gi ta tsanatsana mi sinavei
nia tabakou, mi kulou gi ta ko raok pure bu mei nia verikuil
ngan nge lakep, ma mi kulou poutspouts bit nge vokokotie
mi binit i matan mi vinuor. Ma giet telekiran buer va mi

vinuor arie niagie mi kulou gi ko tsana bu suada kepineits gi ta suereren mi vinasengei tuktuk ian ta toun meie mi Banga Vinavatei e Raban ta nga terie i naparimoung. Ine mi Banga Vinavatei a kuvu se Raban ese ta vunan mi nires ma a tsiroup.

Ken tentoiv mi Nguts rakot se Paulo

12 O vuot kalei rakot se Karisito Iesu magiet Nguts, simi vunan a nga vangasie iou nge dengarie va o nga ko tuktuk si kong sar tsientsang, ma a nga terie ken tsientsang i naparimoung.
13 Misasien o ta nga ko oengoeng balapoik ngan mi Nguts ma o ta nga ko vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk nge ngengeir, a nga vasangan ken aor molous seou simi vunan o kap nga katsep simi sa o ta nga ko tsana ma o kap ngas nga suvuon mi vodovodon tuktuk.
14 Magiet Nguts a nga kalei nge iou beitsak. Ma a nga vovosuo puospuos mi aroung ngan mi vodovodon tuktuk ma mi tentoiv se Karisito Iesu.
15 E Karisito Iesu a nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon nia vatoa mi kulou tsokor. Ine mi vinakokoit a tuktuk rovoriu ma a otien va mi kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk sien. Eou mi mei tsokor rovoriu segie kokouk.
16 Eiekesen, surie ine, e Raban a nga vasangan seou ken aor molous, terengien va kong tino ta mang vasangan ken sinavei e Karisito Iesu nia onvidit ian ta mon rovoriu. Ma surie ne, mi kulou gi ta mang vodovodon tuktuk nge suvuon mi tino rovoriu.
17 E Raban eie mi Kovakova ka leong ese ta mon rovoriu ma ta kap maet, ma ese giet ta kap oit nia pare ma eie mo mi Raban kes. Mi minangarei ma mi matvinavaso ta rakot se Raban sibu ra bu ra. Amen.
18 Timote, natung! O terie sevoi ine mi vinavanou ian ta toun meie misa gi tate nga peterie surie no. Terengien va e ta mang vemusurie gie nge veveken kalei simi banga vinevineken.
19 Tuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk meie mi banga baivinakier. Bu mei mene gi kap tor vemusurie kegi banga baivinakier ma gi te vokorongie kegi vodovodon tuktuk.
20 Ma ba mei segie, e Umeneo ma e Aleksandro. O nga terie guor i napariman e Satan, terengien va guor ta mang deng kielala va guor te nga tsana mi tsienakor ma guor ta mang voto simi sinavei nia oeng balapoik ngan e Raban.

2

Mi Rosar ni Rengeir ma nia no

1 O oeng ngeisngeis sevoi. I muan va e ta tsana ka
kepineits mene, e ta ngas vengeis nia no rakot se Raban
va ta teir vaotie kegi pinat bu mei kokouk, ma e ta ngas
no surie bu mei mene, ma e ta ngas tuir nia tourtelekiran
bu mei kokouk nge no surie gie, ma e ta ngas vuot kalei se
Raban surie mi sana kienlei ta nga tsana sibu mei kokouk.
2 E ta ngas no surie bu kovakova ka leong ma egie
ese gi ta muomuo, terengien va kegiet mienagos ta mang
menemenen ma ta suvuon mi molu sien giet ta rangarie e
Raban ngan mi minangarei.
3 Ine mi suada sinavei, eie a kalei ma a varese e Raban
kegiet ka ni vavato.
4 E Raban a lalaron nia vatoa mi kulou kokouk ma a
lalaron va gi ta me telekiran mi tuktuk.
5 Mi Raban a kes mo ma mi ka ta tuir i kutum a kes buer
i kotubuon e Raban ma mi kulou. Ine mi ka arie e Karisito
Iesu,
6 ese ta nga tsupuk rivie ken tino nia voir muerngan mi
kulou kokouk. Ine arie mi vinakokoit katsep e Raban ta nga
terie duis si man keipkepide ra.
7 Arie mi vunan e Raban a nga vile iou va eou mi ka ni
vavatei ma mi aposol. O oeng tuktuk, o kap bit. A nga
vile iou va o ta vavasengei sibu Kibang surie mi vodovodon
tuktuk ma mi tuktuk.
8 Io, o lalaron va bu ka sibu enamon kokouk ese kegi tino
ta tamat, gi ta tsuok terie i kur bu rimagie nia vasangan mi
minangarei rakot se Raban nge no. Sien gi ta no, gi ta ngas
ketseketseng sorvekenan mi sinavei ni petseir o, vevetsuar.
9 O lalaron va mi langei gi ta vavaso kalei mo ma mi
baidendeng si magi sar vinavaso ta matmatot, ma gi ta kap
vavalos ngan mi pal vuruvuru kov o, mi gold o, mi reamon,
ma bu lavlav man lakep ta leong.
10 Eiekesen gi ta ngas vavaso ngan mi banga sinavei ian
ta sogove mi langei ese gi ta pevien va gi ko rengeir rakot
se Raban.
11 Mi vevien ta ngas rorong susuir sibu vinasengei ngan
mi sinavei menemenen.
12 O kap sunurie va ka vevien ta vavasengei o, ta vuortie
mi ka. Eie ta ngas mon menemenen.
13 Simi vunan e Raban a nga muna tsana e Adam ma i
muir e Iva.
14 Ma a kap va e Adam a nga muna kor simi binit, eiekesen
mi vevien arie eie a nga muna kor ma a nga tsorubeit mi
mei tsokor.
15 Eiekesen mi langei gi ta suvuon mi vavato sien va gi ta
tino ngan mi vodovodon tuktuk, ma mi tentoiv ma mi tino

ta tamat, meie mi sinavei nia vuor vakalaie kegi sar lalaron, simi vunan gi ta kakkav.

3

Bu muomuo simi vona rengeir

1 Mi nama ian va mi kulou gi ta oit nia vodovodon tuktuk a malan ne, ‘Sien va ka mei a voturie ken vodovodon va ta tsorubeit muomuo simi vona rengeir, eie ta ngas lalaron mi banga tsientsang.’

2 Io, ine mi muomuo mi sinavien ta ngas dokei i matan mi kulou, ma ta ngas tuktuk si ken mienagos ni rei, ma eie ta ngas menemenen, ma ta ngas vuortie vakalaie ken lalaron, ma ta ngas suvu minangarei kuvu sibu mei mene, ma ta ngas suguo ese mune gi ta vorotan, ma ta ngas oit nia vavasengei,

3 ma ta kap un nge be, ma ta kap ngengeir eiekesen eie ta ngas menemenen, ma ta kap vevesas, ma ta ngas ketseketseng sorvekenan mi sinavei nia vetoron mi lakep.

4 Eie ta ngas vuortie vakalaie ken tietie ma ta ngas deng surie va bu natuon gi ta tor surie nge mangaran.

5 (Sien va eie a kap telekiran vasa ta vuortie venengan ken tietie, vasa ta naneie venengan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban?)

6 Kian va e ta sunuir va mi mei vour simi vodovodon tuktuk se Karisito va ta tsorubeit mi muomuo. Eie ta masi vakam nge kor simi vinatoreis malan e Satan.

7 Mi sinavien ta ngas dokei i matan mi kulou kap vodovodon tuktuk. Mi kulou kap vodovodon tuktuk gi ta masi vamangarie ma eie ta masi on simi riok se Satan.

8 Simi rosar kes mo, bu muomuo nennei buer, gi ta ngas suvu minangarei kuvu sibu mei mene, ma gi ta kap karaem luo, ma mi dangi vain ta kap sosove kegi tino, ma gi ta kap por lakep simi suada rosar ian ta kap duis.

9 Gi ta ngas por vangvangasie man tuktuk mi vodovodon tuktuk meie mi banga baivinakier.

10 Gi ta ngas muna vara tuktuk nge gie kesegie va gi kalei. Ma sien va mi kulou gi ta vorotan va kap ka kepineits nia oge gie surie, gi ta nangba oit nia tsourbeit bu muomuo nennei.

11 Simi rosar kes mo, kegi sar vevien gi ta ngas suvuon mi minangarei, ma gi ta kap oengoeng tsak, eiekesen gi ta ngas vuortie vakalaie kegi sar lalaron, ma gi ta ngas tuktuk si kegi sar tsientsang kokouk.

12 Mi muomuo nennei ta ngas tuktuk si ken mienagos ni rei, ma ta ngas vuortie vakalaie bu natuon ma ese mune gi ta mon si ken vonuo.

13 Egie ese gi ta vabatie mi banga tsientsang, gi ta suvuon
mi as leong ma ine ta teie terie mi aor ngeisngeis si kegi
vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
14 O lalaron nia ra iro no lalapus. Eiekesen o vataro ine
bu namani vinavanou rakot sevoi.
15 Sien va o ta roir, ine bu namani vinavanou gi ta kulie
no nia telekiran vasa ken tietie e Raban gi ta ngas tino ven.
Egie arie mi kulou vodovodon tuktuk se Raban ese ta tino,
ma egie man arir mi tuktuk ma mi vunavunan mi tuktuk.
16 Mi kepineits leong ta mumuningei ian giet ta
vodovodon tuktuk sien arie ine, ma kap ka vinirei surie.

E Karisito a nga tsorubeit vasvas simi pirpir.
Ma mi Moromoruo Tamat a nga vara tuktuk ngan va
eie a duis i matan e Raban.
Bu angelo gi nga pare.
Man vinavatei a nga puorkan bu vuna enamon.
Mi kulou simi mangmagoso enaenamon gi nga vodovodon
tuktuk seie.
Ma e Raban a nga kir terie i kur ngan man matvinavaso.

4

Mi namani vinavanou rakot se Timote

1 Mi Moromoruo Tamat a vakatsepa va simi ra vevemuir,
kavo mei mene gi ta kor sorvekenan kegi sar vodovodon
tuktuk ma gi ta vemusurie bu moromoruo simi binit ma
kegi vinasengei bu moromoruo tsak.
2 Ine bu suada vinasengei a kuvu sibu malamala ka duis
gi ta ko vokokotie mi binit ma kegi baivinakier a te maet.
3 Gi ta vangenge gie va gi ta kap rei, ma gi ta oeng
ngeisngeis va gi ta vorovoron kavo nginonginou mene.
Eiekesen e Raban a nga tsana ian bu nginonginou niagie
mi kulou vodovodon tuktuk ma mi kulou gi ta telekiran mi
tuktuk va gi ta vuot kalei se Raban nge nganie.
4 Bu kepineits kokouk e Raban ta nga tsana gie, gi kalei
ma a kap ka kepineits va giet ta oit nia purusie, sien va giet
ta poro nge vuot kalei ngan se Raban.
5 Simi vunan mi namanien e Raban ma kegiet sar nono a
vara melemelen ngan ine bu nginonginou.
6 Sien va e ta vakokoit vasangan ine bu kepineits sibu
kasigiet, evoi mi banga ka ni tsientsang se Karisito Iesu
simi vunan e te to leong ngan bu nama ian ta vabatie
mi vodovodon tuktuk ma mi banga vinasengei e tate nga
vemusurie.
7 Kian va e ta voruruit nia patara bu suada pinopinouts
simi kaber ian ta sogove mo kegi tino bu labatevien. E ta

ngas vadakara no kese va e ta tsorubeit mi mei ese ta ko
mangaran e Raban.
8 Sien va e ta vadakara mi kurikuri, eie a kalei, eiekesen
mi tino ian ta vemusurie mi rosaran e Raban, a kalei rovoriu
sibu kepineits kokouk, simi vunan a suvuon mi kinubuits
nian mi tino ine ma mi tino i muir.
9 Ine mi vinakokoit a tuktuk rovoriu ma a otien va mi
kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk sien.
10 Ma surie ine, giet tsatsang ngeisngeis nge biroik simi
vunan giet te vokotserie kegiet sar vodovodon rorrois se
Raban ese ta tino. Eie mi ka ni vavato simi kulou kokouk,
ma segie mi kulou vodovodon tuktuk, eie a tuktuk rovoriu.
11 E ta ngas terie segie ine bu namani vinavanou ma ine
bu vinasengei.
12 Kian va e ta vodon pukuo egie ese gi ta purusie no
si ke baitutuir surie va evoi mi guam, eiekesen e ta ngas
vasangan ke sinavei simi kulou vodovodon tuktuk simi
sinavei nia vakokoit, simi sinavei nia tino, simi sinavei nia
totoiv, simi vodovodon tuktuk ma simi tino ian ta tamat,
terengien va gi ta mang vemusurie ke banga sinavei.
13 Tuir oit simi ra va o ta beit, e ta ngas voruruit nia ase
bu nama simi Pakpak Leong i matan mi kulou vodovodon
tuktuk ma nia vavatei nge vavasengei ngan.
14 Mi Moromoruo Tamat a nga terie sevoi mi tienebeir
sien bu propet gi ta nga vokokotie bu nama kuvu se Raban
ma bu komois simi vona rengeir gi ta nga teir riem i popo.
Kian va e ta vodon sasavoir ngan ine mi tienebeir.
15 Tovtov ngan ine bu kepineits nge terie ke tino kokouk
segie, terengien va mi kulou kokouk gi ta mang pare va ke
sinavei nia tino a vor ve pitapitak.
16 Naneie vakalaie ke tino ma ke vinasengei. Vengeis nia
tsana ine bu kepineits, surie va e ta mang vatoa evoi kese
ma egie buer ese gi ta rongomie no.

5

Mi namani vinavanou nian bu vevien naor, bu komois, ma bu petspets

1 Kian va e ta oeng matan ka komois, eiekesen vakokoit
ngan mi minangarei rakot seie malan va eie e tama. E ta
ngas vakokoit sibu guam malan va egie bu kasi.
2 E ta ngas vakokoit sibu labatevien malan va egie bu kina.
Ma e ta ngas vakokoit rakot sibu vevien vour ngan mi aor
melemelen malan va egie bu vevine.
3 Kuil vititirie bu vevien naor kegi sar labeit gi tate nga
maet ma gi ta suvu pinat.

4 Eiekesen, sien va ka vevien naor a suvuon bu natuon
o, bu tubuon, ine bu natuon o, bu tubuon gi ta ngas muna
tsana kegi baitutuir kuvu se Raban ngan mi sinavei nia kuil
vititirie kegi sar tietie ma nia kuil muerngan mi nennei sibu
tam ma bu kien, simi vunan ine mi suada sinavei a varese
e Raban.
5 Mi vevien naor ese ta mon kesen ma ta suvu pinat, eie a
vokotserie ken vodovodon rorrois se Raban ma a ko rengeir
sibu rokati ma rosisiat nge no va e Raban ta kulie.
6 Eiekesen mi vevien naor ese ta terie ken tino nia varese
eie kesen, a te maet misasien ta ngas to.
7 Terie ine bu namani vinavanou simi kulou, terengien
va gi ta mang tino ketseketseng sorvekenan bu namani
vepipits.
8 Sien va ka mei a kap naneie vakalaie ken tietie ma bu
patsan, a te vamoie ken vodovodon tuktuk ma a tsokor rio
mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk.

9 Aes terie ka vevien naor simi gargar sibu vevien naor
sien va ken sar avareit a te rio bu sinangavur mi napaririem
pouts kes (60), ma buer sien va a nga tuktuk si ken mienagos
ni rei.
10 Eie ta ngas suvuon mi asna si ken sar banga tsientsang,
malan va eie mi banga kien ese ta ko naneie vakalaie
bu natuon, ma eie mi vevien sussuong, ma a ko tsatsang
petspets simi kuoluon e Raban, nge kulie mi kulou gi ta suvu
putu, ma a ko terie ken tino sibu suada banga tsientsang.

11 Ma bu vevien naor vour kegi sar labeit gi tate nga maet
kian va e ta aes terie gie meie ngan ine mi gargar, simi
vunan kegi vodovodon tuktuk se Karisito ta kor sien va kegi
lalaron nia rei ta tamtuir.
12 Ma gi ta tovarebar surie mi sinavigie simi vunan gi te
nga tsola kegi vakavakariem gi ta nga muna tsana.
13 I popon ine, gi ta masi tsorubeit bu vevien mat
maermaer ma gi ta totop matavanuo, ma gi ta masi ngungu
lili nge tsotstsol ma gi ta masi patara bu nama ian ta kap
vaotie gie nia vokokotie.
14 Io, o lalaron va bu vevien naor vour gi ta rei, gi ta
suvu nout, ma gi ta naneie kegi sar vonuo, terengien va
mi matakorot ta kap oit nia tomekan ka tsaka nama veie
gie.
15 Simi vunan bu vevien naor mene gi te vuvuris nge
vemusurie e Satan.
16 Sien va ka vevien vodovodon tuktuk a suvuon kavo
vevien naor si ken tietie, eie ta ngas naneie gie ma ta
kap terie mi putu simi vona rengeir, terengien va mi vona
rengeir ta mang naneie bu vevien naor ese gi ta suvu pinat.

17 Bu komosi ka ni tsientsang ese gi ta ko muo vakalaie
kegi sar tsientsang simi vona rengeir, a sogove gie nia
suvuon mi minangarei leong, ma egie ese gi ta tsatsang
ngeisngeis nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei ma nia
vavasengei, gi ta ngas suvuon mi minangarei leong.
18 Mi nama simi Pakpak Leong a pevien, “Kian va e ta ror
pomutie mi ngutsuon mi bulumakau sien va e ta tsatsang
ngan nia pop vetseran bu wit,” ma “Mi ka ni tsientsang ta
ngas poro man voirvoir.”
19 Kian va e ta rorong si ka namani vepipits surie ka
komosi ka ni tsientsang sien va a kap luo o, tour ba mei
gituo ta me vakokoit katsep ngan.
20 Egie ese gi ta ko tsana mi sinavei tsokor, e ta ngas nasara
gie i matan mi lobaram, terengien va bu mei mene gi ta
mang poro malan va mi namani venengeng.
21 I matan e Raban ma e Karisito Iesu ma bu angelo
e Raban ta nga vile gie, o oeng ngeisngeis sevoi va e ta
vemusurie ine bu vinavanou. Sien va e ta tsang vaotie ine
bu vinavanou, e ta ngas tsana simi kulou kokouk ngan mi
suada sinavei kes mo. Ma kian va ke sinavei ta vuvuris surie
kegie sana suada baitutuir mi kulou.
22 Kian va e ta bubu nia teir riem i popon ka mei nia
teie terie si ken tsientsang mi Nguts. Kian va e ta tuir pats
meie egie ese gi ta tsana mi sinavei tsokor. E ta ngas mon
ketseketseng sorvekenan mi sinavei tsokor.
23 Kian va e ta un da tuvuon mo, eiekesen e ta ngas
unumie ka puk dangi vain lili nia kulie mi kobikobi ma nia
kitipan bu mienarouk ta ko poro no.
24 Bu tsaka sinavien bu mei a beit vasvas ian ngas te ma
kegi sar sinavei tsokor gi muna beit i matan mi vinuor,
eiekesen bu tsaka sinavien bu mei mene gi ta ba beit vasvas
i muir.
25 Malan mo, bu banga tsientsang gi ko beit vasvas, ma
egie buer ian gi ta kap ngas beit vasvas, gi ta kap oit nia
mon mumuningei.

6

1 Egie ese gi ta petspets gi ta ngas terie kegi minangarei
rakot si magi sar ka leong, terengien va ta kap ka mei ta
tomekan ka tsaka nama veie e Raban ma kegiet vinasengei.
2 Enga bu petspets ese manga sar ka leong gi ta vodovodon
tuktuk, nga ta kap vodon vilikitie gie, simi vunan egie bu
turagie ka ni vodovodon tuktuk. Eiekesen, nga ta ngas terie
kenga sar tino nia tsatsang segie, simi vunan egie ese gi ta

5:18 DEU 25:4

suvu potpot si man kalekalei kenga sar tsientsang, arie egie mi kulou vodovodon tuktuk ma e Karisito a tovie gie.
Io, e ta ngas vavasengei nge vavatei ngan ine bu vinavanou.

Mi sinavei nia vetoron mi lakep

3 Egie ese gi ta vavasengei ngan mi vinasengei mene ian ta kap toun meie ken banga vinasengei magiet Nguts Iesu Karisito ma mi vinasengei ian ta kuvu se Raban,
4 gi vakam mo ma gi kap telekiran ka kepineits. Ma gi suvuon mo mi tsaka lalaron nia tsue ngan kegi sar vienviendon mo nge vevetei nge nama ian ta vabatie mi sinavei nginunguts, mi sinavei nia veveken, mi sinavei nia oeng balapoik, ma bu tsaka vienviendon.
5 Ma gi ko vabatie mi putu. Bu vinavinadodogie a te tsokor, ma gi te votsorovie mi tuktuk. Ma gi si vodon va mi tino nia vemusurie mi rosaran e Raban, eie mi rosar nia tsorubeit suvuram.
6 Eiekesen mi tino ian ta vemusurie mi rosaran e Raban a tsana va giet ta tsorubeit suvuram sien va giet ta mon ngan mi nires surie mo misa giet ta suvuon.
7 Simi vunan giet kap nga beit teie ka kepineits simi mangmagoso enaenamon, ma giet ta kap oit nia por tsana ka kepineits sien.
8 Io, giet ta ngas mon ngan mi nires sien va giet ta suvu nginonginou ma lavlav.
9 Eiekesen egie ese gi ta lalaro tsorubeit suvuram, gi ta kor simi konokonon ma gi ta on sibu vienviendon be ma sibu tsaka lalaron ian va ta teie vokorongie nge voguersa gie.
10 Mi sinavei nia vetoron mi lakep eie mi vunan bu kepineits tsokor. Bu mei mene gi ta vetoron mi lakep, gi te tsupuk rivie kegi vodovodon tuktuk ma mi masitinoiv leong a te monongie gie.

Mi namani vinavanou rakot se Timote

11 Eiekesen evoi, ken ka e Raban, e ta ngas vavarei sorvekenan ine bu suada sinavei. Ma e ta ngas vengeis nia tsorubeit duis i matan e Raban nge vemusurie mi rosaran e Raban. Ma e ta ngas vengeis nia suvuon mi vodovodon tuktuk, mi sinavei nia totoiv, mi sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia mon menemenen.
12 E ta ngas soer ngeisngeis si man sinoer mi vodovodon tuktuk. Ma e ta ngas por vangasie mi tino rovoriu ian e Raban ta nga vile no nia suvuon sien e ta nga vakokoit vasangan ke vodovodon tuktuk se Karisito i matan mi lobaram.
13 I matan e Raban ese ta nga terie mi tino sibu kepineits kokouk, ma i matan e Karisito Iesu ese ta nga vakokoit

vasangan mi tuktuk i matan e Pontio Pilato, o oeng
ngeisngeis sevoi
14 va e ta ngas vemusurie vititirie ine bu namani vina-
vanou ngan mi sinavei kap ka bienebeir sien tuir oit mi ra
va magiet Nguts e Iesu Karisito ta tsorubeit vasvas.
15 E Raban ta vutuir vasangan e Karisito duis simi ra tate
nga totoka. E Raban eie mi vunan mi nires ma eie kesen
mo mi muomuo ni vuor ma eie mi kovan bu kovakova ka
leong ma magi Nguts bu nguts.
16 Ma eie kesen mo mi minaet a kap mon seie, ma a mon
simi berber ian a kap ka mei mene ta oit nia beit vatavatat
sien. A kap ka mene a nga dengarie, o, a oit nia dengarie. Mi
minangarei ma mi ngeisngeis ta mon seie rovoriu! Amen.
17 E ta ngas oeng ngeisngeis segie ese gi ta suvuram ine
simi mangmagoso enaenamon, va gi ta kap vakam ngan
o, gi ta kap vokotserie kegi vodovodon rorrois simi tino
suvuram ian va ta tsereiv lalapus, eiekesen gi ta ngas terie
kegi vodovodon rorrois se Raban ese ta suvuram ma ta
vosuvu vunie giet ngan bu kepineits kokouk giet ta oit nia
resen.
18 E ta ngas oeng ngeisngeis segie nia tsana mi kienelei. Gi
ta ngas suvuram simi banga tsientsang, ma gi ta ngas suvu
sinavei nia tabetabeir ma gi ta ngas rorois nia pot vunie bu
mei ngan kegi sar sinsuv.
19 Ine simi rosar, gi ta toungan bu mos niagie malan va
mi vunavunan mi tino sibu ra ian va ta beit, terengien va
gi ta mang suvuon mi tino ian ta tuktuk.
20 Timote, e ta ngas naneie vakalaie misa e Raban tate
nga terie i naparima. E ta ngas evisie bu sinavei nia vevetei
ngan bu nama gov ma mi vinasengei gi si vuotongie ngan
va ‘mi teletelekirei’ ian ta suereren mi tuktuk.
21 Bu mei mene gi ta nga vemusurie ine bu suada sinavei,
gi te tsupuk rivie kegi vodovodon tuktuk.
Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot
Se Timote (2)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu. E Raban a nga
vile iou va eou ken aposol va o ta mang vavatei ngan ken
kinubuits ian va ta terie mi tino rovoriu segiet sien giet ta
tsok se Iesu Karisito.
2 O vavataor rakot se Timote e natung mi ateung.
Mi tentoiv ma mi aor molous ma mi molu kuvu se Raban
mi Tam ma se Iesu Karisito magiet Nguts ta mon meie no.

Bu namani vokovokoits aor nia tino tuktuk

3 O tsatsang se Raban meie ngan kong baivinakier katsep
malan bu tubuk gi ta nga tsana. Ma o vuot kalei se Raban
sien o ta vodonomie no i aron kong sar nono sibu rokati ma
rosisiat.
4 O vodonomie ke sar dunutina, ma o lalaron beitsak te
nia pare no, terengien va o ta mang vous ngan mi nires.
5 O vodonomie buer ke vodovodon tuktuk. Ine mi
vodovodon tuktuk a nga muna mon se tubu vevien e Lois
ma se kina e Iunike, ma o telekiran tuktuk va a mon sevoi
buer.
6 Ine arie mi vunan o oeng veteringa no va e ta vatoa mi
tienebeir kuvu se Raban ian ta nga beit sevoi simi ra o ta
nga teir riem i popo.
7 E Raban a kap nga terie segiet mi moromoruo simi
mientou, eiekesen mi moromoruo simi ngeisngeis ma simi
tentoiv ma simi sinavei nia vuor vakalaie kegiet sar lalaron.
8 Io, kian va e ta mengemengeir nia vavatei katsep ngan
magiet Nguts, ma kian va e ta mangmangarien simi vunan
eou o mon simi vona vinatoreis surie e Karisito. Eiekesen
e ta ngas tuir pats meie iou ngan mi ngesengesien e Raban
misasien mi vinekikin surie mi Banga Vinavatei.
9 E Raban a nga vatoa giet nge vile giet, terengien va giet ta
mang tino ngan mi tino ian ta tamat. Ine a kap vunan simi
tsinatsangagiet, eiekesen a vunan ngas te si ken lalaron ma
si ken tentoiv e Raban ian ta nga terie segiet ngan e Karisito
Iesu i muan mi tsuoktsuok vakaek simi vinagoso.
10 Eiekesen ine ken tentoiv a te nga me tsorubeit vasvas
segiet sien magiet ka ni vavato e Iesu Karisito ta nga beit. E
Karisito a te nga tseiptseiprio mi ngesengesien mi miensei,
ma ngan mi Banga Vinavatei, a nga vutuir vasangan mi
rosar simi tino rovoriu.

11 Ma e Raban a nga viel tsana iou va eou mi ka ni vavatei
ngan ine mi Banga Vinavatei ma va eou mi aposol ma mi
vavvasengei.
12 Ine arie mi vunan o suvuon mi vinekikin malan ine.
Eiekesen o kap mengemengeir, simi vunan o telekiran ese
o ta vodovodon tuktuk sien, ma o vodovodon tuktuk va
e Raban a oit nia naneie vakalaie mi sana ta nga terie i
naparimoung tuir oit simi ra vekvekitip.
13 E ta ngas por vangasie kong sar banga nama malan
va eie mi vinasengei duis. E ta ngas tsana ine ngan mi
vodovodon tuktuk meie ken tentoiv e Karisito Iesu.
14 Ngan mi kuilkuil simi Moromoruo Tamat ese ta tino i
arogiet, naneie vakalaie mi banga kepineits ian e Raban tate
nga terie i naparima.
15 E telekiran va mi kulou kokouk i aron mi enamon leong
i Asia, pats meie e Pugelo ma e Ermogene, gi te nga murien
veie iou.
16 Mi Nguts ta vasangan ken aor molous rakot si ken tietie
e Onesiporo simi vunan a nga ko munu vakotsie iou ma
a kap nga mangmangarien sien o ta nga mon simi vona
vinatoreis.
17 Ma simi ra sien tate nga beit i Roma, a nga neneis
ngeisngeis surie iou oit a nga vorota iou.
18 Mi Nguts ta sunuir va e Onesiporo ta vorotan ken aor
molous si ken rangi minuer e Karisito! Ma e telekire vititirie
va a nga kulie iou sibu rosar palan sien o ta nga mon i Epeso.

2

1 Io, Timote, evoi e natung! Tuir ngeisngeis i aron ken
tentoiv e Karisito Iesu.
2 E te nga rongomie mi sana kepineits o ta nga ko
vavasengei ngan i matan mi lobaram. Terie ine bu
vinasengei i naparimagie mi kulou ese e ta vodon va gi
tuktuk si kegi sar tsientsang ma ese gi ta suvu sinavei nia
vavasengei sibu mei mene.
3 Tuir ngeisngeis meie gei sibu suada vinekikin malan ken
banga ka ni minakiur e Karisito Iesu.
4 Bu ka ni minakiur gi ta mon si kegi tsientsang, gi kap
oit nia tsana ka tsientsang mene ian kap va kegi baitutuir.
Eiekesen gi ta ngas varese mo magi ka leong simi minakiur.
5 Simi rosar kes mo, sien va ka mei ta soer si ka sinoer
eiekesen a kap soer vemusurie bu vinuor, eie ta kap poro
man voirvoir.
6 Mi ka tsangtsang tau ese ta ko tsatsang ngeisngeis ta
muna suvuon ken potpot sibu nginonginou i tau.
7 Vodon surie misa o ta vokokotie simi vunan mi Nguts ta
kulie no nia katsep kalei surie ine bu kepineits kokouk.

8 Vodonomie e Iesu Karisito. Eie mi tubuon e Davit ma a
nga to muerengei simi miensei. Ine arie mi Banga Vinavatei
o ta vavatei ngan.
9 Io, surie ine mi Banga Vinavatei, o mon ngan mi
vinekikin ma o mon simi baivinis malan mi ka kenken.
Eiekesen mi namanien e Raban a kap mon ngan man ka
baivinis.
10 Io, o res nia onvidit ngan bu kepineits kokouk nian ken
kulou vivviel e Raban, terengien va egie buer gi ta mang
suvuon mi vavato kuvu se Karisito Iesu ma mi matvinavaso
ian ta mon rovoriu.
11 Mi nama ian va mi kulou gi ta oit nia vodovodon tuktuk
a malan ne,

Sien va giet te nga maet meie e Karisito,
giet ta so tino buer meie.
12 Sien va giet ta tuir ngeisngeis,
egiet buer giet ta so vuor meie.
Sien va giet ta vamoie e Karisito,
eie buer ta so vamoie giet.
13 Sien va giet ta kap tuktuk seie,
eie a ngas ko tuktuk segiet
simi vunan e Karisito eie a kap oit nia vamoie eie kesen.

Mi ka ni tsientsang ese e Raban ta resen

14 Oeng veteringa gie surie ine bu suada kepineits.
Vangenge gie simi asan e Raban va gi ta kap vetei nge nama.
Ine bu suada sinavei, egie bu kepineits sasavoir mo ma gi
ta vokorongie eie ese ta rongomie gie.
15 E ta ngas vengeis nia vutuir vasanga no kese i matan e
Raban malan va mi ka ni tsientsang ese e Raban ta resen. E
ta ngas tsana ine malan mi mei ese ta kap mangmangarien
ken tsientsang ma malan mi mei ese ta vavasengei vititirie
mi namani tuktuk.
16 E ta ngas sorvekenan bu sinavei nia vevetei ngan bu
nama gov simi vunan ine mi suada sinavei a teie terie mi
kulou i pek sorvekenan e Raban.
17 Kegi vinasengei ta puorkan malan mi kiem tsokor. Ba
mene segie arie e Umeneo ma e Pilato.
18 Guor te nga bebeir sorvekenan mi tuktuk. Guor munu
pevien va mi tino mumuerengei a te nga voto, ma guor ko
vamare kegi vodovodon tuktuk bu mei mene.
19 Eiekesen mi kuoluon e Raban gi tuir ngeisngeis malan
mi vunavunan mi vonuo, ma e Raban a nga totoka ngan
mi vinavataor ven ne, “Mi Nguts a telekiran egie ese mi

kuoluon. Io, mi kulou kokouk gi ta rangarie mi Nguts, gi ta
ngas sorvekenan mi sinavei tsokor.”
20 I aron mi vonuo leong, bu koi gi palan. A kap va bu
koi kokouk gi tsana ngan mi gold o, silva eiekesen bu koi
mene gi tsana ngan mi ei ma mi pier. Bu koi mene magi
tsientsang a potokivout, ma bu koi mene magi tsientsang a
kap potokivout.
21 Sien va ka mei ta vara melemelen ngan eie kesen sibu
sinavei tsokor kokouk, eie ta tsorubeit mi koi man tsientsang
ta potokivout. Ma ken tino ta tsorubeit tamat, ma ta oit nia
varese man ka leong, ma tate rorrois nia tsana bu suada
banga tsientsang.
22 E ta ngas sorvekenan bu tsaka lalaron simi tino sibu
guam. E ta ngas vengeis nia tsorubeit duis i matan e Raban.
Ma e ta ngas vengeis nia suvuon mi vodovodon tuktuk, mi
sinavei nia totoiv, ma mi molu. E ta ngas tsana ine meie mi
kulou gi ta rangarie mi Nguts ngan bu arogie ta melemelen.
23 E ta ngas tsupuk rivie mi sinavei be ma mi sinavei nia
vevengeis surie bu kepineits sasavoir simi vunan e telekiran
va ine bu suada sinavei gi ko vabatie mo mi vinesas.
24 Ken petspets mi Nguts ta kap vevesas. Eiekesen eie
ta ngas kalei nge gie mi kulou kokouk, ma ta ngas oit
nia vavasengei ma ta ngas suvuon mi sinavei nia onvidit
misasien ka mene ta tsak ngan.
25 E ta ngas suvuon mi sinavei menemenen sien e ta oeng
matagie ese gi ta matakorot veie no. Tavakier e Raban ta
terie mi kientsep segie va gi ta vodon vuris nge telekiran mi
tuktuk.
26 Io, kegi vienviendon ta muerengei beit, ma gi ta koro
sorvekenan ken riok e Satan ese ta nga vauna gie nge tsana
gie nia vemusurie ken lalaron.

3

Mi sinavien mi kulou sibu ra vekvekitip

1 Ma e ta ngas deng kielala ine bu suada kepineits. Mi
tsienakor leong ta mon sibu ra vekvekitip.
2 Mi kulou gi ta tovie egie kesegie. Gi ta vetoron mi lakep.
Gi ta vakam nge kakaleong. Gi ta oeng balapoik ngan bu
mene. Gi ta rong tsak sibu tam meie bu kien. Gi ta kap ve
vuot kalei. Gi ta kap tino melemelen.
3 Gi ta kap totoiv. Gi ta kap ve vodon rivie kegi sar sinavei
tsokor bu mei mene. Gi ta oengoeng tsak. Gi ta kap vuor
vakalaie kegi sar lalaron. Gi ta tsorubeit mi kulou ngangnga.
Ma gi ta kap lalaro tsana mi kienelei.

2:19 NUM 16:5

4 Gi ta murien veie bu palapalagie. Gi ta bubulou ngan bu
tsientsang kokouk. Gi ta vodon veleongtie egie kesegie. Gi
ta kap lalaron nia varese e Raban eiekesen egie kesegie.
5 Gi ta malan va gi tino vemusurie mi rosaran e Raban,
eiekesen gi ta purusie mi ngesengesien ian mi rosar. Kian
va e ta baser palapalan meie ine bu suada mei.
6 Bu mei mene segie gi ta vadonuo kavo tietie mene ma gi
ta teie kegi sar vienviendon bu vevien bu vinavinadodogie
ta kap ngeisngeis. Bu suada vevien ine, bu sinavei tsokor
a puputungie kegi sar tino ma gi ko veteik surie bu suada
tsaka lalaron.
7 Ma gi ko munu poro bu suada vinasengei vour eiekesen
gi kap oit nia telekiran mi tuktuk.
8 Ine mi kulou gi matakorot veie mi tuktuk malan e
Iane ma e Iabre guor ta nga matakorot veie e Moses. Bu
vinavinadodogie a gov ma kegi sar vodovodon tuktuk a te
kor.
9 Eiekesen ta kap putpek segie nia tsana ine bu suada
sinavei be simi vunan mi kulou kokouk gi ta katsep si kegi
sar binit malan misa ta nga tsorubeit ian siba ka.

Ken namani vinavanou e Paulo rakot se Timote

10 Eiekesen evoi, e telekire vititirie kong sar vinasengei ma
vasa o tino ven. E telekiran misa o lalaron nia tsana ngan
kong tino ma misa o vodovodon tuktuk sien. E telekiran
kong sinavei nia onvidit simi vinekikin, kong sinavei nia
totoiv, ma kong sinavei nia tuir ngeisngeis sibu putu.
11 Ma e telekiran bu vinekikin ma bu putu o ta nga suoeie i
Antiok, i Ikonium ma i Lustra, ma mi sana suada vinekikin
o nga suvuon nge onvidit ngan. Eiekesen mi Nguts a nga
vatoa iou ine sibu suada putu kokouk.
12 A tuktuk, mi kulou kokouk ese gi ta tsok se Karisito Iesu
ma ese gi ta lalaro tino vemusurie mi rosaran e Raban, gi
ta suvu vinekikin.
13 Eiekesen bu mei tsokor ma bu mei malamala ka duis,
gi ta vor toto leong simi sinavei tsokor surie gi ta ve bit nge
gie kesegie.
14 Eiekesen, evoi, e ta ngas vengeis nia tino vemusurie bu
sana vinasengei e ta nga poro nge vodovodon tuktuk sien,
simi vunan e telekiran egie ese gi ta nga vavasengei sevoi
ngan ine bu vinasengei.
15 Vakaek sien e ta ngas nga natunatu madar, e te nga
telekiran bu nama simi Pakpak Leong tamat ian ta oit nia

3:8 Iane ma Iabre: Ba asaguor a kap mon simi Pakpak Leong. Eiekesen palan mi kulou gi vodovodon tuktuk va eguor guor ba tamatinuom i Isip. Ma guor nga matakorot veie e Moses sien ta nga visi muonge gie bu Israel sorvekenan i Isip. Pare EXO 7:11,22

terie mi banga vienviendon nia suvuon mi vavato surie mi
vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
16 Bu nama kokouk simi Pakpak Leong, e Raban a nga
vakinebatie simi vinavinadodon mi kuoluon. Ma ine bu
nama a kalei beitsak nia vavasengei segiet ngan mi tuktuk,
ma nia vanuo giet va giet ta mang tino melemelen, ma
nia vodusie kegiet tino, ma nia varatsangie giet va giet ta
tsorubeit duis i matan e Raban.
17 Terengien va mi kuoluon e Raban gi ta mang tsorubeit
dokei oit nia tsana bu suada banga tsientsang kokouk.

4

1 Simi ra va e Karisito Iesu ta muerengei nge tsuok voturie
ken mangmagoso Nguts, eie ta me vuortie bu mei gi ta tino
ma bu mei gi ta maet. Io, i matan e Raban ma e Karisito, o
oeng ngeisngeis sevoi.
2 E ta ngas vavatei ngan mi namanien e Raban. Rorois nia
vavatei ngan misasien ka kientsep ta mon o, kap. Vodusie
kegi sar tino mi kulou. Patsarie gie surie kegi sar sinavei
tsokor nge vakotsie gie ngan mi sinavei nia onvidit ma mi
namani vinavanou.
3 Simi vunan mi ra ta ba beit va mi kulou gi ta kap lalaron
nia rorong simi banga vinasengei. Eiekesen gi ta nesie palan
kavo vavvasengei nia varese mo bu tateringagie.
4 Ma gi ta murien veie mi tuktuk nge vemusurie bu
pinopinouts tuvuon.
5 Eiekesen evoi, e ta ngas mat petspets sibu suada tino
kokouk. E ta ngas tuir ngeisngeis sibu vinekikin. E ta ngas
vavatei ngan mi Banga Vinavatei nge tsang vaotie ke sar
tsientsang.
6 O te nga soe terie kong tino se Raban malan mi tienebeir
gi ta ko terie ngan mi da o, mi dangi vain. Kong ra nia
sorvekenan ine mi kaber a te vatavatat.
7 O te nga soer simi banga sinoer, ma o te soer vaton. O
te nga tuktuk si ken tsientsang e Karisito.
8 Io, o ta so suvuon mi kovage ian ta tourtelekiran va kong
tino a te varese mi Nguts. Ian simi ra, mi Nguts ese ta ko
vuor ngan mi sinavei duis simi kulou kokouk, ta so terie
seou ine mi voirvoir, ma buer segie ese gi ta lalaron beitsak
va Eie ta muerengei lalapus.

Mi namani vinavanou

9 O no va e ta nemei seou lalapus sien va e ta oit.
10 E Demas a nga murien veie iou nge sorvekena iou rakot
i Tesalonika simi vunan a nga lalaron beitsak bu kepineits
simi kaber. E Kreske a nga rakot i Galatia. Ma e Tito a nga
rakot i Dalmatia.

11 E Luka mo a mon meie iou. Sien va e ta nemei, kerie
e Marko simi vunan eie a oit nia kulie iou si kong sar
tsientsang.
12 O nga turan e Tukiko rakot i Epeso.
13 Sien va e ta nemei, por nemei ngan mong kuirkuir ian
o ta nga sorvekenan se Karpo i Troa meie ngan kong sar
pakapaka rorou o ta nga vavataor sien, ma kian va e ta
vodon punagie bu pakapaka rorou gi ta nga tsana ngan bu
piripiri vinavinar.
14 E Aleksandro, eie mi ka ta ko tsanatsana bu kepineits
ngan mi aen, a nga matakorot veie kong tsientsang. Mi
Nguts ta votorosie surie mi sana kepineits tate nga tsana.
15 E ta ngas nennei kalei surie eie, simi vunan a nga
matakorot ngeisngeis veie kegei sar vinavatei.
16 Simi ra vourvour o tate nga tuir i matan mi vinuor,
a kap ka mei a nga me kulie iou, ma mi kulou kokouk gi
nga murien veie iou. O no va mi vinatoreis ine sibu suada
sinavei ta kap kor i popogie.
17 Eiekesen mi Nguts a nga tuir meie iou nge vangasie iou,
terengien va o ta mang vavatei vuruvan mi Banga Vinavatei
ma bu Kibang kokouk gi ta mang rongomie ine. Mi Nguts a
nga vatoa eou i ngutsuon mi laion.
18 Ma mi Nguts ta vatoa eou sibu suada bienabas tsokor
ma ta kerie iou rakot si ken mangmagoso Nguts e Raban die
i kur simi rangit. Mi matvinavaso ta mon seie sibu ra bu ra.
Amen.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

19 Terie kong namani vuot kalei se Priska meie Akuila. Ma
terie buer kong namani vuot kalei si ken tietie e Onesiporo.
20 E Erasto a nga mon i Korinto. Ma e Tropimo a nga
morouk sien o ta nga sorvekenan i Mileto.
21 E ta ngas vengeis nia beit en ne i muan man vura mi
tinuong. E Eubolo meie e Pude, e Lino ma e Klaodia ma mi
kulou vodovodon tuktuk kokouk en ne gi vavasie kegi sar
namani vuot kalei rakot sevoi.
22 O no va mi Nguts ta mon meie mi morumorua ma mi
tentoiv ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Se Tito

1 Eou e Paulo, ken petspets e Raban ma ken aposol e
Iesu Karisito. E Raban a nga tura iou nia vangasie kegi
vodovodon tuktuk mi kulou e Raban ta nga vile gi, ma nia
kulie gie va gi ta mang telekiran mi tuktuk surie mi tino nia
vemusurie mi rosaran e Raban,
2 ma nia kulie gie va gi ta mang suvuon mi vodovodon
rorrois simi tino rovoriu ian e Raban ta nga kukubuits terie
segiet muomuo ngas te. E Raban a kap oit nia bitie giet.
3 Io, duis ian simi ra e Raban ta nga totoka, a nga
vakatsepa ken Nama ngan kong vinavatei. E Raban magiet
ka ni vavato a nga terie i naparimoung ine mi tsientsang
nia vavatei.

4 O vavataor rakot se Tito, e natung tuktuk simi
vodovodon tuktuk.

Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban mi Tam ma se
Karisito Iesu magiet ka ni vavato ta mon meie no.

Ken tsientsang e Tito i Krete

5 O nga sorvekena no i Krete, va e ta mang tsang vuruvan
bu kepide tsientsang ta kap ngas nga voto, ma va e ta mang
voturie kavo muomuo sibu vona rengeir sibu taon keskes
malan o ta nga oeng sevoi.
6 Mi muomuo ta kap suvuon ka bienebeir. Eie ta ngas
tuktuk si ken mienagos ni rei, ma bu natuon gi ta ngas
vodovodon tuktuk se Karisito ma gi ta kap tino malan bu
natu kap rorong vinavanou nge leiltsei sibu kien ma bu tam.
7 Mi kovan bu muomuo sibu vona rengeir, eie mi ka
nennei si ken sar tsientsang e Raban. Eie ta kap suvuon
ka bienebeir, ma ta kap kakaleong nge aor rarap lalapus.
Eie ta kap un nge be, ma ta kap kenken mene nge vengeis
nia por lakep simi rosar ian ta kap duis.
8 Eie ta ngas suvuon mi sinavei nia suongore mene. Ma ta
ngas lalaron misa ta kalei. Ma eie ta ngas suvuon mi sinavei
nia vuor vakalaie ken lalaron. Ma ken tino ta ngas duis nge
tamat. Ma eie ta ngas suvuon mi sinavei nia votovongie ken
tino eie kesen.
9 Eie ta ngas por vangvangasie mi vinasengei tuktuk ian ta
nga suvuon. Ma ta ngas oit nia vakotsie bu mei mene ngan
mi banga vinasengei nge vodusie egie ese gi ta matakorot
veie.

10 A palan mi kulou egie ese gi ta ko leiltsei ma kegi sar
nama a gov ma gi ko bitie mi kulou. Io a palan beitsak segie
mi gargar ese gi ta vangasie mi sinavei nia por vinavaroup
nian mi vavato.
11 E ta ngas vangenge gie va gi ta kap vavasengei, simi
vunan gi vavasengei ngan mi sana ta kap otie gie nia
vavasengei ngan, ma gi vokorongie gie bu tietie. Gi lalaron
mo nia bit kisie kegi sar lakep bu mei mene.
12 Mi meinmenien bu propet segie, a nga pevien, “Bu
Krete egie bu ka bitbit, ma egie bu tsaka vinavinar tso, ma
egie bu ka matmaermaer ma bu ka ngangeis.”
13 Ine mi nama a tuktuk. Io, ke nama ta ngas ngeisngeis
sien va e ta oeng matagie, terengien va kegi vodovodon
tuktuk ta mang tsorubeit kalei.
14 Kian va e ta sunuir va gi ta vavaterieng sibu suada
pinopinouts sibu Iuda ma si kegi sar vinuor mi kulou gi
ta murien veie mi tuktuk.
15 Bu kepineits kokouk a melemelen segie ese gi ta tino
melemelen, eiekesen a kap ka kepineits a melemelen segie
ese gi ta tino ngan mi sinavei ta bita ma ese gi ta kap
vodovodon tuktuk. A tuktuk, bu vinavinadodogie ma kegi
baivinakier, a te tsokor.
16 Gi si vodon va gi telekiran e Raban eiekesen mi sinavigie
a vasangan va gi kap telekiran. Gi tino ngan mi sinavei ian
mi kulou gi ta ko mugumitsan, ma gi ko rong tsak. Ma gi
kap oit nia tsana ka kepineits kalei.

2

Bu namani vinavanou sibu suada gargar simi vona rengeir

1 E ta ngas vokokotie mi sana ta toun meie mi banga
vinasengei.
2 E ta ngas oeng sibu komois va gi ta ngas vuor vakalaie
kegi sar lalaron, gi ta ngas tino ngan mi sinavei ian ta oit
nia suvuon mi minangarei, ma gi ta ngas vuor vakalaie kegi
sar tino. Gi ta ngas suvuon mi banga vodovodon tuktuk. Gi
ta ngas totoiv. Ma gi ta ngas onvidit.
3 Simi rosar kes mo, e ta ngas vanuo gie buer bu
labatevien va gi ta ngas tino vemusurie mi rosaran e Raban,
ma va gi ta kap ngungu lili ma va gi ta kap mon petspets
simi sinavei nia un nge be. Eiekesen gi ta ngas vavasengei
ngan misa ta kalei,
4 terengien va gi ta mang oit nia vakotsie gie bu vevien
vour nia tovie kegi sar labeit ma bu natugie.
5 Ma e ta ngas vanuo gie buer bu vevien vour va gi ta
ngas vuor vakalaie kegi sar lalaron, ma va kegi tino ta

ngas melemelen. Ma va gi ta ngas voruruit sibu tsientsang
si kegi sar vonuo, ma va gi ta ngas tor surie kegi sar
labeit, terengien va a kap ka mei ta mang vamangarie mi
Namanien e Raban.
6 Ma buer, e ta ngas vakotsie bu guam va gi ta ngas vuor
vakalaie kegi sar lalaron.
7 Sibu kepineits kokouk evoi kese e ta ngas tsorubeit
mi banga puppuo simi banga sinavei. Ma sien va e ta
vavasengei, ke tino ta ngas toun meie ke sar vinasengei ma
e ta ngas vavasengei simi sinavei ian va e ta oit nia suvu
minangarei.
8 E ta ngas vavasengei ngan mi sana ta duis ian ka mei ta
kap oit nia vukulik ngan, terengien va ma sar matakorot
gi ta mang mengemengeir simi vunan gi ta kap oit nia
vokokotie kavo nama tsak surie giet.
9 E ta ngas vanuo gie bu petspets va gi ta ngas tor surie
magi sar ka leong nge varese gie, ma va gi ta kap vuvurisei
segie.
10 Ma e ta ngas vanuo gie va gi ta kap puer segie, eiekesen
gi ta ngas vasangan va gi oit nia tuktuk sibu tsientsang
kokouk. Ine ta tsuok voturie kegi vienviendon mi kulou
nia lalaro rongomie man vinasengei e Raban magiet Ka ni
vavato.
11 E Raban a te nga vasangan ken tentoiv ian ta terie mi
vavato simi kulou kokouk.
12 Ma a nga vavasengei segiet va giet ta ngas mugumitsan
mi sinavei nia murien veie e Raban meie bu tsaka lalaron
ine simi kaber, ma va giet ta ngas vuor vakalaie kegiet sar
lalaron nge tino duis vemusurie mi rosaran e Raban ine sibu
ra.
13 A nga terie segiet mi vodovodon rorrois surie mi
vavatamaes. Io, a nga tsana va giet ta rorois nia pare man
matvinavaso e Raban ngeisngeis ma e Iesu Karisito magiet
ka ni vavato.
14 A nga terie eie kesen surie giet nia vara ketseketseng
nge giet sibu suada sinavei rong tsak sibu vinuor, ma
nia vara melemelen nge giet va giet ta mang tsorubeit
mi kuoluon tuktuk ese gi ta lalaron beitsak nia tsana mi
kienelei.
15 E ta ngas vavasengei ngan ine bu kepineits. E ta
ngas vakotsie gie mi kulou nge nasara gie ngan mi nama
ngeisngeis. Kian va e ta sunuir va ka mene ta purusie no.

3

Mi tino simi rosaran e Raban

1 E ta ngas oeng veteringa gie mi kulou nia tor surie
magi sar muomuo ni vuor ma bu mei gi ta suvu duis simi

gavaman. Gi ta ngas rorong surie gie nge rorois nia tsana
mi sana ta kalei,
2 ma gi ta kap oeng balapoik ngan ka mei, eiekesen gi
ta ngas tino ngan mi molu ma mi sinavei ta menemenen.
Ma gi ta ngas vasangan mi minangarei tuktuk simi kulou
kokouk.
3 Vourvour, egiet buer giet nga be ma giet nga ko
vuvurisei, ma mi kulou gi nga ko bitie giet. Ma giet nga
ko tsatsang petspets sibu suada sinavei simi aor tamtuir
ma sibu suada lalaron simi pirpir. Ma giet nga tino ngan
mi sinavei nia aor rarap nge ngunguts, ma mi sinavei nia
matakorot veie giet kesegiet.
4 Eiekesen e Raban a nga vasangan ken aor molous ma
ken tentoiv segiet.
5 A nga vatoa giet surie ken aor molous, a kap va surie
bu sinavei duis giet ta nga tsana. Io, a nga vara melemelen
nge giet si kegiet sar sinavei tsokor, ma a nga terie segiet mi
tino vour, ma a nga vovoruo kegiet sinavei nia tino ngan mi
Moromoruo Tamat.
6 E Raban a nga poek soan mi Moromoruo Tamat i
popogiet ngan e Iesu Karisito magiet ka ni vavato.
7 E Karisito a nga tovie giet, io, a nga tsana va giet ta
tsorubeit mi kulou duis i matan e Raban. Ma a nga tsana va
giet ta tsorubeit bu natuon e Raban nge terie mi vodovodon
rorrois nia suvuon mi tino rovoriu.
8 Ine mi nama a tuktuk. O lalaron va e ta vakokoit
ngeisngeis ngan ine bu kepineits terengien va mi kulou ese
gi ta vodovodon tuktuk se Raban, kegi vienviendon ta mang
leong nia tsana bu banga sinavei. Ine bu suada sinavei a
kalei ma a ko kulie mi kulou kokouk.
9 Eiekesen e ta ngas evisie mi sinavei be nia vevetei nge
nama nge terese matabu. Ma e ta ngas evisie buer mi
sinavei nia vesas ma nia vetei nge nama surie mi Vinuor,
simi vunan ine bu suada sinavei gi sasavoir ma a kap oit
nia kulie mi kulou.
10 Egie ese gi ta ko vabatie mi vinekapot, e ta ngas vengeng
vuluo nge gie. Ma i muir e ta ngas pits pekegie.
11 E telekiran va bu suada mei malan ine, kegi sinavei a te
tsokor. Gi vor tsanatsana mi sinavei tsokor ma kegi sinavei
tsokor a teie teir vinatoreis segie kesegie.

Mi nama vekvekitip

12 O ta turan e Artema o, e Tukiko rakot sevoi. Ma
sien va ka mene seguor ta so vorota no, e ta ngas vengeis
nia me vorota iou i Nikopoli, simi vunan o te tsana kong
vienviendon nia so mon en ian siba vura simi tinuong.

13 Sien va e Sena mi ka simi vinuor ma e Apolo guor ta
visi veis, e ta ngas kuil vititirie guor va guor ta kap mang
pinat si ka kepineits si keguor vineis.
14 Kenata kulou gi ta ngas tovtov nia terie kegi tino nia
tsana bu kepineits kalei, terengien va gi ta mang tsang
vaotie bu suada pinat, ma gi ta kap mang mon simi tino
kap ka vuovuan.
15 Egie kokouk ese gi ta mon meie iou, gi terie kegi ni vuot
kalei rakot sevoi. Ma e ta terie buer kegei ni vuot kalei rakot
segie mi kulou vodovodon tuktuk ese gi ta ko tovie gei.
Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Se Pilemon

1 Eou e Paulo. O mon i aron mi vona vinatoreis surie e
Iesu Karisito. Egor e Timote, e kasigiet, gor vavataor rakot
sevoi e Pilemon. Evoi e banga palapalagor ma e turagor ka
ni tsientsang se Raban.
2 Ine mi pakapaka rorou a rakot buer se Apia e vevinegiet
ma se Arkipo e turagiet ka ni minakiur se Raban ma segie
mi kulou vodovodon tuktuk gi ta ko beit kouk si ke vonuo.

3 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma
simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

Ken tentoiv ma ken vodovodon tuktuk e Pilemon

4 O ko munu vuot kalei rovoriu rakot si mong Raban sien
o ta vodonomie no i aron kong sar nono,
5 simi vunan o rongovan ke vodovodon tuktuk simi Nguts
e Iesu ma ke tentoiv rakot simi kuoluon kokouk e Raban.
6 O no va kegiet ni tsok pekouk simi vodovodon tuktuk ta
mang teie terie mi teletelekirei pu surie bu kepineits kokouk
giet ta suvuon si kegiet tino ian ta tsok se Karisito.
7 Kasiung, ke tentoiv a teie terie mi nires leong ma mi
vinakoits leong seou, simi vunan e nga vakotsie mi kuoluon
e Raban.

Ken vinavanou e Paulo surie e Onesimo

8 Io, e Karisito a vangasie iou ma o oit nia oeng ngeisngeis
sevoi va misa e ta ngas tsana.
9 Eiekesen o ta nongie no mo simi vunan o tovie no. O
tsana malan ine misasien eou e Paulo, ma eou mi komois
ma ine, o mon i aron mi vona vinatoreis surie e Karisito
Iesu.
10 O nongie no va e ta kalei ngan e Onesimo ese ta nga
tsorubeit malan va e natung sien o ta nga mon simi vona
vinatoreis.
11 Vourvour, a kap nga oit nia kulie no sibu tsientsang
kokouk, eiekesen, ine, a oit nia kulie no ma eou buer.
12 O ture muerngan e Onesimo, mi ateung, rakot sevoi.
13 O nga lalaron va ta nga mon meie iou nia sorokie ke
tsientsang nia kulie iou sibu ra o ta ngas mon simi vona
vinatoreis surie mi Banga Vinavatei.
14 Eiekesen o kap lalaron nia tsana ka kepineits sien va
e ta kap sunuir, simi vunan o kap lalaron va e ta tsana ka
kienelei ngan mi vovotsuaek eiekesen ngan ke lalaron kese
mo.

15 Tavakier e Onesimo a nga vi sorvekena no nge mon i
pek siba vura, terengien va e ta mang sunuir va ta me mon
meie no rovoriu.
16 Ma a kap malan va eie ke petspets eiekesen mi mei ese
ta kalei rio mi petspets malan e kasi tuktuk. Kong tentoiv
rakot se Onesimo a leong eiekesen ke tentoiv rakot seie
a leong beitsak simi vunan a kap va eie ke petspets mo
eiekesen e kasi i aron ken tentoiv mi Nguts.
17 Io, sien va e vodon va eou mi pumu, e ta ngas suguo e
Onesimo malan e ta suguo iou.
18 Sien va a nga tsak nge no nge suvuon ka ora sevoi, o ta
kuil muerngan sevoi.
19 Eou e Paulo, o vataro ine mi pakapaka rorou ngan ba
rimoung. O ta kuil muerngan ine sevoi. Ma o ta kap oeng
veteringa no va e suvu ora seou surie ke tino.
20 Io, kasiung, o lalaron va e ta kerie muerngan e Onesimo
surie enatau simi Nguts, Vangasie mi aroung surie enatau
se Karisito.
21 O vavataor rakot sevoi simi vunan o vodon tuktuk va e
ta tsana misa o ta lalaron va e ta tsana ma o telekiran va e
ta tsang vaotie rio misa o ta nongie sevoi nia tsana.
22 Ma mi kepineits mene, rorois ngan kong ka korot nia
mutur, simi vunan o lalaron va e Raban ta vavatora si ke
sar no nge sunuir va o ta muerengei rakot sevoi.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

23 E Epapras a mon meie iou simi vona vinatoreis surie e
Karisito Iesu. Ma a turan ken ni vuot kalei rakot sevoi.
24 E Marko, e Aristakus, e Demas ma e Luka, egie bu
turoung ka ni tsientsang, egie buer gi turan kegi ni vuot
kalei sevoi.
25 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie
mi morumorua.

Mi pakapaka rorou rakot
Sibu Iburu

E Iesu Karisito eie e Natuon e Raban

1 Muomuo, e Raban a nga vakokoit sibu tubugiet i
ngutsuon bu propet sibu keipkepide ra palan ma sibu
suasuada rosar palan.
2 Eiekesen ine sibu ra vekvekitip e Raban a te vakokoit
nemei segiet i ngutsuon e Natuon. E Raban a nga totoka va
ta suvuon ken sar sinsuv kokouk, ma ngan ine mi Nout mo
e Raban a nga vogosongie ine mi mangmagoso enaenamon.
3 Ine mi Nout arie mi rararangien man matvinavaso e
Raban, ma mi sinavien ine mi Nout a vutuir vasangan
duis mi sinavien e Raban. Ma surie ken nama ian ta suvu
ngeisngeis, bu kepineits kokouk gi tuir ngeisngeis. I murien
tate nga tsang vaton mi tsientsang nia vara melemelen nge
giet sorvekenan mi sinavei tsokor, a nga mogos si ken riem
suv e Raban ese ta tsiroup.
4 Io, e Natuon e Raban a nga tsorubeit tsiroup sibu angelo,
malan mo mi as e Raban ta nga terie sien, a kalei beitsak
rio bu asagie bu angelo.
5 Simi vunan e Raban a kap nga pengan si ka angelo malan
ine,

“Evoi e Natung,
nevere o te tsorubeit va eou e Tama.”

Ma e Raban a kap nga pevien buer,

“O ta tsorubeit va eou e Taman,
ma eie ta tsorubeit va eie e Natung.”

6 Ma sien e Raban ta turan e Natuon mi muariem nemei
simi kaber, a pevien,

“Ken sar angelo kokouk e Raban gi ta ngas rengeir rakot
sien.”

7 Ma surie bu angelo, e Raban a pevien,

“E Raban a nga tsana ken sar angelo malan mi mour,
ma a nga tsana ken sar petspets malan bu berber simi
leing.”

1:5 PSA 2:7 **1:5** 2SA 7:14; 1CH 17:13 **1:6** DEU 32:43 **1:7** PSA 104:4

8 Eiekesen surie mi Nout, e Raban a pevien,

“Oo Raban, ke mogomogos ni vuor ta mon sibu ra bu ra rovoriu,
evoi mi kovakova ka leong ma mi ngisingisi nia vuor ta tsorubeit vasvas vemusurie mi sinavei duis mo.
9 E nga tovie mi sana ta duis ma e nga karto mi sana ta tsokor.
Io, ma Raban a te nga vokunie no ngan mi oel nia vasangan mi nires,
va evoi e tsiroup rio bu palapala.”

10 Ma a pevien buer,

“Mi Nguts, simi tsuoktsuok vakaek e nga vogosongie mi tsukatsukan mi mangmagoso enaenamon,
ma mi rangit eie mi tsinatsangan ba rima.
11 Guor ta tsereiv, eiekesen evoi e ta mon.
Eguor kokouk guor ta muduis mala lavlav kebeir.
12 E ta so lokuma guor mala kuirkuir kebeir.
Keguor baidendeng ta meur mala lavlav kebeir.
Eiekesen evoi e kap ko vevekieis.
Ma ke sar avareit ta kap ba buer voto.”

13 Ma e Raban a kap ko pevien si ka angelo malan ine,

“Mogos ine si kong riem suv
oit va o ta tsana ma sar matakorot
va man poppop ba kame.”

14 Bu angelo egie bu moromoruo ni tsatsang kuilkuil. Egie bu moromoruo kuvu se Raban nia tsatsang segie ese gi ta so suvuon mi vavato.

2

Mi namani venengeng surie mi sinavei basbaslieng

1 Io, giet ta ngas vokotserie bu vinavinadodogiet simi nama ian giet tate nga rongomie terengien va kegiet sar tino ta kap mang basbaslieng sorvekenan ine mi nama.
2 Mi nama e Raban ta nga terie sibu tubugiet i ngutsuon bu angelo, a nga vasangan mi tuktuk ian giet ta oit nia vodovodon tuktuk sien. Ma egie ese gi ta nga tsola ine mi nama o, gi ta kap nga vemusurie, gi te nga suvuon man vinatoreis mi sinavigie.

1:9 PSA 45:6,7 **1:12** PSA 102:25-27 **1:13** PSA 110:1

3 Vasa giet ta oit nia vi ven ine simi vinatoreis sien va giet
ta vodon sasavoir ngan ken vavato leong e Raban? Mi Nguts
eie kesen a nga muna vavatei katsep ngan ine mi vavato ma
egie ese gi ta nga rongomie ine mi nama, gi nga me vara
tuktuk ngan segiet.
4 E Raban buer a nga vara tuktuk ngan ken vavato
meie gie, sien ta nga tsana bu suada totourlekier ma bu
kepineits ni vovokudier nge pot terie segie bu tienebeir simi
Moromoruo Tamat vemusurie ken lalaron kesen.

Mi ka ese ta muonge giet rakot si ken vavato e Raban

5 E Raban a kap nga terie segie bu angelo mi duis nia
vuortie mi mangmagoso enaenamon ian va ta ba nemei. Ine
mi mangmagoso enaenamon arie giet vor ve vakvakokoit
surie.
6 Eiekesen mi korot i aron mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi ka eie misa e ko vodon puputungie?
E natuon mi ka eie misa e ko vodon puputungie?
7 Simi puk keipkepide ra poitpoit mo, e nga vilikitie eie i
pakien bu angelo,
E te nga vosonie ngan mi kovage ian ta vasangan mi
matvinavaso ma mi minangarei.
8 Ma e te nga terie bu kepineits kokouk i pakien ba
kamen."

Sien e Raban ta nga terie bu kepineits kokouk i pakien, a
kap ka kepineits va a kap nga mon i pakien ken vinuor. Ine,
giet kap ngas pare ka mei va ta vuortie bu kepineits kokouk.
9 Eiekesen giet pare e Iesu, ese e Raban ta nga vilikitie i
pakien bu angelo simi puk keipkepide ra poitpoit, terengien
va ta mang maet surie mi kulou kokouk ngan ken tentoiv e
Raban. Ine, giet pare e Iesu ese e Raban ta vosonie ngan mi
kovage ian ta vasangan mi matvinavaso ma mi minangarei,
simi vunan a te nga suvuon mi vinekikin oit va ta mesei.
10 E Raban a nga vogosongie bu kepineits kokouk ma
eie mi vunan bu kepineits kokouk. Ma a nga sogove va
ta ngas tsana ken tino e Iesu va ta tsang vaotie ken vuna
vienviendon e Raban surie ta nga suvuon mi vinekikin.
Terengien va ta mang teie terie kavo nout palan nia suvuon
mi matvinavaso. E Iesu arie eie mi mei ese ta muonge gie
va gi ta mang suvuon mi vavato.
11 Mi ka ese ta vara tamat ngan mi kulou, ma egie ese gi
ta tsorubeit tamat, egie kokouk gi kuvu simi Tam kes mo.
Ine arie mi vunan e Iesu a kap mangmangari vuotongie gie
va egie bu kasien.

2:8 PSA 8:4-6

12 Eie a pevien,

“O ta vavatei katsep ngan mi asa rakot sibu kasiung,
i matan mi bineit nia rengeir, o ta kavarie bu pak nia puonge no.”

13 Ma a pevien buer,

“O ta vokotserie kong vodovodon tuktuk seie.”

Ma a pevien buer,

“Rorong, eou o mon meie bu nout e Raban tate nga terie gie seou.”

14 Io, surie ine bu nout gi nga vou simi pirpir ma mi dar,
e Iesu buer a nga tsorubeit malagie, terengien va si ken
miensei, ta mang oit nia voguersan mi ngesengesien e Satan,
ese ta suvuon mi ngesengesien mi miensei,
15 ma ta mang vara ketseketseng nge gie ese gi ta nga ko
mon petspets simi mientou surie mi miensei.
16 Ma a me katsep va a kap va bu angelo ese e Iesu a kulie
gie, eiekesen a kulie mi tubuon e Abaraam.
17 Io, e Iesu ta ngas tsorubeit mala gie bu kasien sibu
bienangaev kokouk, terengien va ta mang tsorubeit mi
kovan bu prist ese ta ko vasangan mi tentoiv nge tuktuk
siken tsientsang i matan e Raban. Surie ine, a oit nia varam
rivie kegi sar sinavei tsokor mi kulou.
18 Simi vunan eie ngas te a te nga suoeie bu konokonon
nge suvu vinekikin, eie a oit nia kulie gie ese gi tate suoeie
bu konokonon.

3

E Iesu a tsiroup rio e Moses

1 Io, bu kasiung, enga mi kuoluon e Raban simi vunan e
Raban a te nga viel tsana nga buer. Nga ta ngas teir putan
mi vinavinadodonga kokouk rakot se Iesu ese giet ta vavatei
katsep ngan va eie mi Aposol ma mi Kovan bu prist.
2 A nga ko tuktuk siken tsientsang se Raban ese ta nga vile,
malan buer mo e Moses ta nga ko tuktuk simi tsinatsangan
kokouk si ken vonuo e Raban.
3 E Iesu a kalei rio e Moses nia suvuon mi minangarei
leong, malan mo mi ka tsangtsang vonuo a suvuon mi
minangarei leong rio mi vonuo ta tsana.

2:12 PSA 22:22 **2:13** ISA 8:17 **2:13** ISA 8:18

4 Bu vonuo kokouk, bu mei mene gi tsana gie, eiekesen e
Raban eie a nga tsana bu kepineits kokouk.
5 E Moses, ken petspets, a nga ko tuktuk simi tsinatsangan
si ken vonuo e Raban. Ma a nga vakokoit vasangan bu
kepineits va e Raban ta ba so vokokotie i muir.
6 Eiekesen e Karisito, mi Nout, a nga ko tuktuk si ken
tsientsang nia vuor vakalaie bu kepineits si ken vonuo e
Raban. Ma egiet ken vonuo e Raban sien va giet ta tuir
ngeisngeis si kegiet vodovodon rorrois ian giet ta ko aor
koits nge vakam ngan.

Mi namani venengeng surie mi tino ta kap suvu vodovodon tuktuk

7 Io, malan mi Moromoruo Tamat ta pevien,

"Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
8 kian va ta papan bu aronga,
malan bu tubunga gi ta nga tsana sien gi ta nga rong tsak se Raban,
ma sien gi ta nga konon e Raban simi beir.
9 Ian en, bu tubunga gi nga terie iou simi konokonon,
ma sibu avareit ba sinangavur voveit gi nga pare mi sana o ta nga tsana.
10 Io, o nga aor rarap beitsak veie mi kuoluon ian bu ra,
ma o nga pevien, 'Bu arogie a ko mon i pek te,
ma gi kap telekiran mi sinaviung.'
11 Io, o nga aor rarap nge tsana kong vakavakariem va,
'Gi ta kap ba buer oit nia rubukien si kong minaes.' "

12 Nga nenei kalei bu kasiung, terengien va ka mene senga
ta kap mang suvu tsaka vienviendon ma ken vodovodon
tuktuk ta kap mang kor sorvekenan e Raban ese ta tino.
13 Eiekesen nga ta ngas vakotsie nga ververkis sibu ra
kokouk, sien va gi ngas vuotongie ngan ine mi ra va,
"Nevere." Mi sinavei tsokor ta masi bit tsana ken ka
vienviendon ka mei senga ma mi aron ta masi papan.
14 Giet te me tuir pats meie e Karisito sien va giet ta
tuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk giet tate nga muna
suvuon te vourvour oit si kegiet ra vekvekitip.
15 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
kian va ta papan bu aronga,
malan bu tubunga gi ta nga rong tsak seou."

3:11 PSA 95:7-11 **3:15** PSA 95:7,8

16 Ese ine mi kulou gi nga rongomie e Raban nge rong tsak
sien? Arie egie ese e Moses ta nga kir vorotsoruo gie i Isip.
17 Ese ine mi kulou e Raban a nga aor rarap veie gie i aron
bu avareit ba sinangavur voveit? A nga aor rarap veie gie
ese gi ta nga tsana mi sinavei tsokor, ma bu piripirigie a nga
kor mutur simi beir.
18 Sien e Raban ta nga tsana ken vakavakariem va gi ta
kap ba buer oit nia rubukien si ken minaes, ese mune ine
mi kulou a nga vakokoit surie gie? Arie egie ese gi ta nga
rong tsak se Raban.
19 Io, giet te pare va gi kap nga oit nia rubukien, simi
vunan gi kap nga suvuon mi vodovodon tuktuk.

4

Mi Rangi Minaes simi kuoluon e Raban

1 Io, surie ken kinubuits e Raban va giet ta rubukien si
ken minaes, a ngas mon malan, nga ta ngas nenei kalei va
ka mei senga ta kap mang kor sorvekenan.
2 A tuktuk, giet te nga rong poro ian mi banga vinavatei,
malan mo bu Israel gi tate nga suvuon. Eiekesen ine mi
nama gi tate nga rongomie a kap nga vabatie ka kienelei
segie, simi vunan gi kap nga rong poro meie ngan mi
vodovodon tuktuk.
3 Surie giet te nga vodovodon tuktuk, giet te nga rubukien
si ken minaes malan mo e Raban ta nga pevien,

"O nga vakavakariem sien o ta nga aor rarap,
'Gi ta kap rubukien si kong minaes.' "

A nga pevien ne, misasien a te nga tsang vaton ken
tsientsang sien ta nga vogosongie mi mangmagoso enaen-
amon.
4 Simi korot mene i aron mi Pakpak Leong, e Raban a nga
vakokoit surie mi ra ta napaririem potsu luo ngan ven ne,
"Simi ra mi napaririem potsu luo ngan, e Raban a nga maes
rivie ken sar tsientsang kokouk."
5 Ma i aron te buer ine mi kitsip, a nga pevien, "Gi ta kap
ba buer oit nia rubukien si kong minaes."
6 Io, a ngas mon malan ven terengien va kavo mene gi
ta mang rubukien ian simi minaes. Ma egie ese gi ta nga
muna rongomie mi banga vinavatei, gi kap nga rubukien
surie kegi ni rong tsak.
7 I murien bu avareit palan tate nga rov riu, e Raban a te
nga vodon terie ka ra mene ian va ta nga vuotongie ngan

4:3 PSA 95:11 **4:4** GEN 2:2

va “Nevere,” ma a nga pevien ne i ngutsuon e Davit malan
ta nga vokokotie vourvour,

“Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
kian va ta papan bu aronga.”

8 Sien va e Iosua a te nga teir minaes segie, va e Raban a
kap nga vakokoit surie ka ra mene te buer.
9 Io, mi Rangi Minaes a ngas mon, mi minaes nian mi
kuoluon e Raban.
10 Eie ese ta rubukien nge suvuon mi minaes meie e Raban,
ta maes rivie ken sar tsientsang kesen malan e Raban ta nga
maes rivie ken tsientsang.
11 Io, giet ta ngas vengeis nia rubukien ian simi minaes,
terengien va ka mei ta kap mang kor malan egie ese gi ta
nga rong tsak.
12 Mi namanien e Raban a tino ma a tsatsang ngas. Eie a
va beitsak rio bu suasua sele ni veveken ta va vuluovuluo.
Ine mi nama a ko tsotsok rubukien te i mendien ken tino mi
mei nge beit simi korot ivie ken tino ma mi morumoruan
guor ta som en, ma ivie bu baivosovosom ma bu tsimnien
mi tsir gi ta som en. Eie a oit nia viertan mi vienviendon
ma mi vuna vienviendon i aron ka mei.
13 Kap ka kepineits simi vinagoso a oit nia kokoiv se
Raban. Bu kepineits kokouk gi mon simi tinaparang si ken
baidendeng ma gi mon katsep i matan. Ma seie mo giet ta
ngas vutuir vasangan misa giet ta ko tsana.

E Iesu eie mi kovan bu prist ese ta tsiroup

14 Io, giet ta ngas tuir ngeisngeis si kegiet vodovodon
tuktuk giet tate nga vakokoit vakatsepa, simi vunan giet
suvuon mi kovan bu prist ian ta tsiroup, ese tate nga
rubukien simi rangit. Eie e Iesu e Natuon e Raban.
15 Giet suvuon mi kovan bu prist, ma kap va eie mi mei
ese ta kap oit nia tovie kegiet tino ian ta kap ngeisngeis.
Eiekesen eie mi mei ese ta nga suvu konokonon sibu suasua
baitutuir malan giet ta suvuon buer, eiekesen a kap suvuon
ka sinavei tsokor si ken tino.
16 Io, giet ta ngas beit si ken mogomogos ni vuor e Raban
simi tentoiv ngan mi aor koits, terengien va e Raban ta mang
vasangan mi aor molous meie mi tentoiv ian ta kulie giet
sibu ra va giet ta pinat surie.

5

1 Bu kovan bu prist keskes, e Raban a ko viel tsana gie
i kotubuon mi kulou nge voturie gie nia tourtelekiran mi

4:7 PSA 95:7,8

kulou i aron bu tsientsang prist rakot se Raban ma nia terie
bu tienebeir ma bu tienebeir ni varam surie bu sinavei
tsokor.
2 Mi kovan bu prist eie mi mei mo ma a kap suvu aor
ngeisngeis sibu suada sinavei palan. Arie mi vunan a oit
nia vuor menemenen nge gie ese gi ta vodon sasavoir nge
veis bebeir.
3 Surie ine, eie ta ngas terie bu tienebeir ni varam nian
kegi sar sinavei tsokor mi kulou ma seie kesen buer.
4 Ma kap ka mei ta teie terie ine mi minangarei seie kesen,
eiekesen ta ba so suvuon sien va e Raban ta vile va ta
suvuon. E Aron buer a nga malan.
5 Io, e Karisito buer a kap nga teie terie seie kesen mi
minangarei bu kovan bu prist gi ta ko suvuon. Eiekesen e
Raban a nga oeng seie malan ine,

"Evoi e natung.
Nevere o te tsorubeit e Tama."

6 Ma buer simi kitsip mene, a nga oeng sien malan ine,

"Evoi mi prist sibu ra bu ra,
malan e Melkisedek."

7 Si ken sar ra e Iesu i popon mi kaber, a nga teir kien
ngan ken sar nono ma ken sar lalaron surie bu kepineits va
e Raban ta tsang vaotie. A nga tsana ine ngan mi tina leong
ma mi dunutina rakot simi mei ese va a oit nia vatoa eie
simi miensei. Ma e Raban a nga rongomie simi vunan eie a
ko mangaran.
8 Misasien eie e Natuon e Raban, a nga tovtov ngan mi
sinavei nia rorong surie, sien ta nga suvuon mi vinekikin.
9 Ma, sien ken tino ta nga tsang vaotie ken vuna
vienviendon e Raban, e Iesu a nga tsorubeit va eie mi vunan
mi vavato sibu ra bu ra segie ese gi ta rorong surie.
10 Ma e Raban a nga viel tsana va e Iesu ta tsorubeit mi
kovan bu prist malan e Melkisedek.

Mi namani venengeng surie mi kinor simi vodovodon tuktuk

11 Gei suvuon bu nama palan nia vakokoit surie e
Melkisedek, eiekesen a ngeisngeis beitsak nia palsie simi
vunan kenga vienviendon a roir nia rong poro.
12 A tuktuk, a te oit bu ra va nga te tsorubeit kavo
vavasengei, eiekesen nga pinat surie ngas kavo mene nia
vavasengei senga ngan mi vinasengei vourvour si ken nama

5:5 PSA 2:7 **5:6** PSA 110:4

e Raban ian ta molous. Nga ngas pinat surie mi dangi sus, kap va mi nginonginou ngeisngeis!

13 Eie ese ta tino ngan mi dangi sus mo, a kap dada simi sinavei nia tsana misa ta duis, simi vunan eie ngas mi natunatu madar.

14 Eiekesen mi nginonginou ta ngeisngeis eie nian bu mene kegi sinavei tate pitak. Gi te nga tovtov simi sinavei nia viertan misa ta kalei o, tsokor.

6

1 Io, giet tate sorvekenan mi vinasengei vourvour surie e Karisito nge poro mi vinasengei nian mi kulou gi ta pitak. Giet ta kap ba buer vavasengei ngan mi vinasengei vourvour simi sinavei nia vodon vuris sorvekenan bu kepineits ian ta vabatie mi miensei, ma simi sinavei ni vodovodon tuktuk se Raban,

2 ma simi por sinusuruiv, ma simi teir riem i popon mi mene, ma simi tino mumuerengei simi miensei, ma simi tsinatsangan mi vinuor ian ta mon sibu ra bu ra.

3 Ma giet ta tsana ine bu kepineits sien va e Raban ta tor.

4 Sien va mi kulou gi te muna telekiran man tuktuk e Raban, nge daem pare mi tienebeir kuvu se Raban, nge suvu potpot simi Moromoruo Tamat,

5 ma sien va gi te muna daem pare mi kienelei simi namanien e Raban ma mi ngesengesien ian bu ra va ta ba nemei,

6 ma samo gi te kor sorvekenan e Raban, a kap oit va gi ta vovoruo kegi ni vodon vuris, simi vunan gi te buer vetekiuo e Natuon e Raban simi koitskoits nge teir mienengeir sien i matan mi lobaram.

7 Mi kaber ian ta unumie mi bat ta kor i popon nge vabatie palan bu tsientsuor ian ta kalei segie ese gi ta tsuotsuor, ta suvuon mi vavatamaes kuvu se Raban.

8 Eiekesen sien va mi poko kaber ta vabatie mo bu suada suo tsotso, kap ka kienlei a mon, ma a te vatavatat va e Raban ta subiran. Ma mi leing ta so tu vaton.

9 Bu banga polopoloung, misasien gei ta vakokoit malan ne, gei suvu aor koits surie nga. Gei telekiran va nga suvuon mi banga kepineits ian ta me beit meie ngan mi vavato.

10 E Raban a kap ko tsana bu kepineits ian ta kap duis. Eie ta kap vodon punan mi tsinatsanganga ma mi tentoiv nga ta nga vasangan surie mi asan sien nga ta nga kulie mi kuoluon e Karisito ma ine buer nga ngas kulie gie.

11 Gei lalaron va enga keskes nga ta vasangan ine mi suada sinavei nia vengeis, tuir oit kenga tino ta maes, terengien va

bu kepineits nga ta vodovodon rorrois surie, ta ba tsorubeit tuktuk.
12 Gei kap lalaron va nga ta matpomaer, eiekesen gei lalaron va nga ta tsorubeit malan egie ese va gi ta so suvuon misa e Raban ta nga kukubuits ngan surie kegi sar vodovodon tuktuk ma kegi sinavei ni onvidit.

Giet ta ngas vodovodon tuktuk si ken kinubuits e Raban

13 Sien e Raban ta nga tsana mi kinubuits meie e Abaraam, kap ka mei a nga tsiroup oit va ta nga vakavakariem ngan. Io, a nga vakavakariem ngan eie kesen.
14 A nga pevien, "O ta ba vatamase no ma o ta ba veleongtie mi tubu."
15 Ma i murien e Abaraam ta nga onvidit nge rorois, a nga suvuon misa e Raban ta nga kubutsie nia terie sien.
16 Sien va ka mei ta vakavakariem, ta vakavakariem ngan mi mei ta leong seie. Io, ine mi vakavakariem ta oit nia vaton ka vevetei nge nama.
17 Simi rosar kes mo, segie ese va gi ta so suvuon misa e Raban tate nga kubutsie, e Raban a lalaron va ta vakatsepa va ta kap oit nia vurisan ken vuna vienviendon. Io, a nga vara tuktuk ngan ine ngan mi vakavakariem.
18 E Raban a nga terie segiet ken vakavakariem ma ken kinubuits. Ine ba kepineits luo guor ta kap oit nia vuris simi vunan e Raban a kap oit nia bit. Io, egiet ese giet ta nga vi rakot sien nge mon i pakien ken nennei, giet ta mang suvuon mi vinekoits nia tuir ngeisngeis simi vodovodon rorrois surie misa va ta ba beit.
19 Giet suvuon ine mi vodovodon rorrois malan mi vovoputu nian kegiet tino ian ta kap oit nia kakasik. Ine mi vodovodon rorrois a rubukien simi Korot Tamat Rovoriu i murien mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong.
20 E Iesu a te nga muna rubukien ine simi korot i muo segiet, ma a te nga tsorubeit va eie mi kovan bu prist sibu ra bu ra, malan e Melkisedek.

7

E Melkisedek mi Prist

1 Ine e Melkisedek eie a nga mon mi kovakova ka leong i Salem ma eie mi prist se Raban ese ta tsiroup. Ma a nga suoeie e Abaraam nge vatamase sien ta nga muerengei kuvu simi vinevineken ivie ta nga ra tseiptseiprio bu kovakova ka leong en.
2 Ma e Abaraam a nga terie sien mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk ta nga ra veveken tsana. Man vuevue ine mi as Melkisedek arie va "Mi kovakova ka leong simi sinavei duis". Ma buer eie mi

kovakova ka leong i Salem, man vuevue va “mi kovakova ka leong simi molu”.
3 A kap man ka vinavinateteik surie e taman o, e kinan o, ka tubuon o, ka nama vavakatsep surie ken kienakav ma ken miensei. Eie a malan e Natuon e Raban ma a mon mi prist sibu ra bu ra.
4 Nga ta ngas deng kielala vasa a tsiroup ven e Melkisedek. E Abaraam buer a nga terie sien mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk ta nga ra veveken tsana!
5 Ma mi vinuor a pevien va bu tietie sibu Levi ese gi ta tsorubeit prist, gi ta poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits si kegi sar nama kes, misasien gi kuvu si ken tietie e Abaraam.
6 E Melkisedek a kap va mi beitpakien mi matabu Levi, eiekesen a nga poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk kuvu se Abaraam, ma a nga vatamase eie ese ta nga suvuon ken sar kinubuits e Raban.
7 Giet te telekiran va mi ka leong eie mi mei ese va ta vatamase mi ka ta mon i pakien.
8 Bu prist, misasien va gi ta maet, gi ko poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk simi kulou, eiekesen e Melkisedek ese mi Pakpak leong ta pevien va a tino rovoriu, a nga poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes.
9 Bu Levi gi ko poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes. Io, giet oit nia pevien va, sien e Abaraam ta nga terie ken korot se Melkisedek, egie buer gi te nga terie mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes se Melkisedek.
10 Simi vunan e Levi a ngas nga vou i aron e tubuon sien e Melkisedek ta nga suoeie e Abaraam.

E Iesu a malan e Melkisedek

11 Bu Israel gi nga suvuon mi vinuor surie mi tsientsang prist sibu Levi. Sien va mi tsientsang prist sibu Levi a nga oit nia tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban, surie misa e Raban a nga pevien va ka prist malan e Melkisedek va ta ba buer beit, a kap va malan e Aron?
12 Ma sien va ka vevekieis simi tsinatsangan bu prist, ka vevekieis buer ta ngas mon sibu vinuor.
13 Mi mei ese o te vakokoit surie, eie simi matabu mene, ma kap ka mene kuvu ian simi matabu a nga tsatsang simi korot nia tu tienebeir.
14 A katsep va magiet Nguts eie mi tubuon mi matabu sibu Iuda, ma e Moses a kap nga vakokoit surie ine mi matabu sien ta nga vakokoit surie mi tsientsang prist.

15 Ma ine mi kepineits a me katsep beitsak. Mi prist mene
a te beit ese ta malan e Melkisedek.
16 A nga tsorubeit prist vemusurie mi ngesengesien mi
tino ian ta kap oit nia tsereiv, a kap va vemusurie bu vinuor
simi kulou.
17 Mi Pakpak Leong a pevien,

"Evoi mi prist sibu ra bu ra,
malan e Melkisedek."

18 Bu vinuor kebeir gi nga teir kakentsan simi vunan a
kap ngeisngeis ma a kap kalei oit nia vemusurie,
19 (simi vunan mi vinuor a kap nga oit nia tsana ka
kepineits va ta tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban,)
ma mi banga kepineits giet ta oit nia vodovodon rorrois
surie, a te beit va giet ta mang nemei vatvatta e Raban.
20 Ma e Raban a nga tsana ine ngan mi vakavakariem! Bu
prist mene gi kap suvuon ka vakavakariem sien gi ta nga
tsorubeit bu prist.
21 Eiekesen e Iesu a nga tsorubeit prist ngan mi
vakavakariem sien e Raban ta nga pevien sien,

"Mi Nguts a te vakavakariem,
ma ta kap vurisan ken vienviendon,
'Evoi mi prist sibu ra bu ra.' "

22 Surie ine mi vakavakariem, e Iesu a te me tsorubeit kegiet
tsiktsik ier nian mi banga kinubuits.
23 Bu prist muomuo gi nga palan, simi vunan mi miensei
a nga ko tuir kitipa gie nia munu tsatsang prist sibu ra.
24 Eiekesen e Iesu a to sibu ra bu ra, ma ken tsientsang
prist a kap nga terie i napariman ka mene.
25 Io, eie a oit nia vatoa gie kokouk ese mune gi ta nemei
se Raban ngan e Iesu, simi vunan eie a to sibu ra bu ra nia
nongie e Raban surie gie.
26 Eie mi kovan bu prist ese ta ko vaotie kegiet sar pinat.
Ken tino a tamat, ma a kap ken ka bienebeir, kap ken ka
sinavei bita, ma a mon i pek sorvekenan mi kulou tsokor.
Ma a tsiroup rio mi rangit.
27 Eie a kap malan bu kovan bu prist mene. A kap pinat
surie va ta terie bu tienebeir ni varam sibu ra kokouk surie
ken sar sinavei tsokor ma kegi sar sinavei tsokor mi kulou.
A nga terie mi tienebeir ni varam vekes nian bu ra kokouk
sien ta nga terie eie kesen.

7:17 PSA 110:4 **7:21** PSA 110:4

28 Mi vinuor a ko vile bu ka va gi ta tsorubeit bu kovan bu
prist, misasien bu arogie a kap ngeisngeis, eiekesen ine mi
vakavakariem ta ba nga vemuir simi vinuor, a viel tsana e
Natuon e Raban ese a te tsang vaotie ken vuna vienviendon
e Raban sibu ra bu ra.

8

Mi kovan bu prist simi kinubuits vour

1 Mi kepineits o tate vokokotie a malan ine. Giet suvuon
mi kovan bu prist ese ta mogos simi riem suv si ken
mogomogos ni vuor mi Raban ian ta tsiroup die i kur simi
rangit.
2 Eie a tsatsang malan va eie mi kovan bu prist i aron
mi korot ta tamat simi vona sel tuktuk ian mi Nguts ta nga
tsana ma a kap va mi kulou gi nga tsana.
3 Vemusurie mi vinuor, bu kovan bu prist kokouk gi ta
ngas tabeir ngan bu tienebeir ma bu tienebeir ni varam. Io,
ine buer, mi kovan bu prist ta ngas suvuon ken ka tienebeir.
4 Sien va Eie a nga mon simi kaber, va a kap nga oit nia
tsorubeit prist, simi vunan bu prist gi mon nia tabeir ngan
ine bu tienebeir vemusurie bu vinuor.
5 Mi tsientsang prist gi ta tsana, eie a malan mo man
puppuo misa ta mon die i kur simi rangit. Arie mi vunan,
sien e Moses ta nga visi tsana mi vona sel, e Raban a nga
terie mi nama ngeisngeis sien, “E ta ngas tsang vititirie va
e ta tsana bu kepineits kokouk vemusurie bu puppuo o ta
nga vasangan sevoi i popon mi pout.”
6 Eiekesen e Iesu a te nga suvuon mi tsientsang prist ian
ta tsiroup rio segie, simi vunan mi kinubuits ian ta nga
tsana i kotubuon e Raban ma mi kulou eie a tsiroup. Ine
mi kinubuits vour a vunan bu banga kinubuits.
7 Sien va a kap ka bienebeir a mon simi kinubuits
vourvour, va a kap pinat surie ka kinubuits mene te buer.
8 Eiekesen e Raban a nga vorotan mi bienebeir simi kulou,
io, a nga pevien,

“Rorong, mi Nguts a pevien, Bu ra ta beit
sien o ta tsana mi kinubuits vour
meie gie bu Israel
ma meie gie bu Iuda.
9 Ta kap malan mi kinubuits
o ta nga tsana meie mi tubugie
sien o ta nga poro gie ngan ba rimoung
nia muonge gie sorvekenan i Isip,

8:5 EXO 25:40

simi vunan gi kap nga mon tuktuk vemusurie kong kinubuits,
ma o nga vuris murien veie gie,
mi Nguts a pevien.
10 Ine mi kinubuits vour, o ta ba tsana meie bu Israel
ian sibu ra va ta nemei, mi Nguts a pevien.
O ta terie kong sar vinuor si kegi sar vienviendon
ma o ta vataro sibu arogie.
Eou o ta tsorubeit magi Raban,
ma gi ta tsorubeit kong kulou.
11 Ma gi ta kap pinat surie va ka mei mene ta vavasengei sibu turagie enamon kes
o, si ka kasien nge pevien, ‘Nga ta ngas telekiran mi Nguts,’
simi vunan egie kokouk gi ta so telekira iou,
vakaek sibu mei lili segie beit sibu mei leong.
12 O ta vodon rivie kegi sar bienebeir
ma o ta kap ba buer vodonomie kegi sar bienebeir.”

13 Sien e Raban ta vuotongie ine “mi kinubuits vour”, a te tsana mi mene vourvour va a te kebeir. Ma misa a te kebeir ma misa a te mouron, a te vatavatat mo va tate kapangan.

9

Bu vinuor kebeir simi sinavei nia rengeir

1 Io, mi kinubuits vourvour, a nga suvuon mi saran mi rengeir ma mi korot tamat nia rengeir ine i keim simi kaber.
2 Gi nga voturie mi vona sel. A luo ba roruom i aron. Simi roruom vourvour, man mogomogos mi bember a nga mon, ma buer mi tsur teteir kepineits meie mi tsoik ta tamat i popon. Ine mi korot gi tutuo ngan va mi Korot Tamat.
3 Io, mi roruom a luongan man baba mi lavlav leong, gi nga tutuo ngan va mi Korot Tamat Rovoriu.
4 I aron ine mi roruom, mi korot nia tu buliebuliet saien sosong gi ta nga tsana ngan mi gold, a nga mon en. Ma mi Bokis kinubuits ian gi ta nga kuva ngan mi gold, a nga mon en buer. Ma i aron ine mi bokis ine bu kepineits a nga mon, mi koi gold ngan mi Manna i aron, ma ken vaong e Aron ian ta nga duduv, ma ba kalape vout mi vinavataor simi kinubuits ta nga mon sien.
5 I popon ine mi bokis, ba patsapatsan ba vinagoso ian ta suvuon ba purupuruoguor a nga mon ngan man matvinavaso. Ma ba purupuruoguor a nga kuva mi korot nia vodon rivie bu sinavei tsokor. Eiekesen o kap oit nia palsie vititirie ine bu kepineits nevere.

8:12 JER 31:31-34

6 Sien bu kepineits kokouk gi tate nga rorois ngan, bu prist
gi ko rubukien simi roruom vourvour sibu ra kokouk nia ra
tsana kegi sar tsientsang prist.
7 Eiekesen simi korot ta tamat rovoriu, mi kovan bu prist
a ko rubukien vekes mo i aron mi avareit kes meie mi dar
nia terie rakot se Raban surie ken sar sinavei tsokor ma bu
sinavei tsokor simi kulou gi ta kap nga telekiran va gi nga
tsana.
8 Mi Moromoruo Tamat a vasangan segiet ven ne, mi
Korot Tamat Rovoriu a ngas nga mon mumuningei sien mi
vona sel vourvour ta ngas nga tuir.
9 Ine a vasangan bu kepineits ian giet ta ngas vodonomie
ine sibu ra. Bu tienebeir ma bu tienebeir ni varam gi ta
tabeir rakot ngan se Raban, gi kap oit nia vara melemelen
ngan ken baivinakier mi kulou rengeir.
10 Gi ko tsana ine ngan mo mi nginonginou ma mi
kepineits nia un ma bu suada sinavei nia vara melemelen
nge gie. Ine arie bu vinuor nian mi kurikurigiet ian ta
suvuon man tsientsang oit mi keipkepide ra va e Raban ta
so voturie mi vinuor vour.

Mi daran e Iesu

11 E Karisito a te nga tsorubeit mi kovan bu prist sibu
banga kepineits gi tate mon ine. A te nga me rubukien
simi vona sel ian ta potokivout ma ian ta vaotie ken vuna
vienviendon e Raban. Ine mi vona sel a kap va ka mene a
nga tsana ma a kap va mi karton ine mi vinagoso.
12 A kap nga rubukien ngan mi daran ka meme ma ka
natu bulumakau, eiekesen, ngan mi daran eie kesen a nga
rubukien simi korot ta tamat rovoriu vekes mo nian bu ra
kokouk. Ngan ine mi sinavien, a nga vabatie mi vavato
niagiet sibu ra bu ra.
13 Mi daran mi meme ma mi bulumakau gi nga ko tsopurie
ngan bu mei ma mi putien mi kina bulumakau matavour
gi ta nga tunie, gi nga ko sovutan i popogie ese gi ta kap
melemelen nia vara melemelen nge gie terengien va bu
kurikurigie gi ta mang melemelen.
14 Eiekesen, mi tsinatsangan mi daran e Karisito a leong
rio ine bu suada sinavei. Ngan mi Moromoruo ian ta tino
rovoriu, e Karisito ese ta kap suvuon ka bienebeir, a nga
tabeir ngan eie kesen rakot se Raban nia vara melemelen
ngan kegiet baivinakier sorvekenan mi tsinatsangagiet ian
ta vabatie mi miensei terengien va giet ta mang tsatsang se
Raban ese ta tino.
15 Arie mi vunan, e Karisito arie eie mi mei ese ta vabatie
mi kinubuits vour i kotubuon e Raban ma mi kulou. Ma egie
ese e Raban tate nga vile gie, gi ta suvuon mi vavatamaes

sibu ra bu ra ian e Raban ta nga kubutsie nia terie. Ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk sien e Karisito ta nga maet nia vara ketseketseng nge giet si man vinatoreis mi sinavei tsokor gi ta nga tsana i pakien mi kinubuits vourvour.

16 Sien va mi tam a terie mi duis i popon e natuon, a pinat surie mi nama nia vara tuktuk ngan ken miensei ine mi tam i muan va mi nout ta poro ken sinsuv se taman.

17 Simi vunan ine mi suada kinubuits ta tsorubeit tuktuk mo sien va mi tam ta maet, ma a kap oit nia tsorubeit tuktuk sien va mi tam a ngas to.

18 Arie mi vunan mi kinubuits vourvour buer a kap oit nia tsorubeit tuktuk sien va kap ka dar.

19 E Moses a te nga vakokoit katsep simi kulou kokouk ngan bu vuna vinuor kokouk ta nga mon simi Vinuor. Samo a nga poro mi daran mi bulumakau ma mi meme, ma a nga gula meie ngan mi da. Ma a nga tsopuran i popon mi pakapaka rorou sibu vinuor ma mi kulou kokouk ngan mi aien mi ei Isop meie mi poko vuruvuru sipsip mereik.

20 Ma a nga pevien, “Ine arie mi dar simi kinubuits ian e Raban ta nga oeng terie senga.”

21 Ine simi rosar kes mo, e Moses a nga tsopurie mi vona sel ngan mi dar ma buer bu kepineits kokouk gi ta nga ko rengeir ngan.

22 A tuktuk, vemusurie mi Vinuor, giet ta pevien va bu kepineits kokouk gi ta tsorubeit melemelen ngan mi dar. Ma sien va ka dar ta kap so, ta kap ka vodon ririv sibu sinavei tsokor.

23 Io, man sar puppuo bu kepineits die i kur simi rangit, gi ta ngas tsorubeit melemelen vemusurie ine mi sinavei, eiekesen bu kepineits simi rangit, gi ta tsorubeit melemelen ngan bu tienebeir ni varam ian gi ta kalei rio ine mi sinavei.

24 E Karisito a kap nga rubukien simi korot tamat rovoriu ian mi kulou gi ta nga tsana ngan bu rimagie. Ine mi korot, arie man puppuo mo mi korot tamat rovoriu tuktuk. Eiekesen a nga kien simi rangit, ma, ine, a tsorubeit vasvas i matan e Raban nia tourtelekira giet.

25 Ma e Karisito a kap tabeir ngan eie kesen sibu keipkepide ra palan, malan mi kovan bu prist gi ta ko rubukien simi Korot Tamat Rovoriu sibu avareit keskes meie ngan mi dar ian ta kap va seie kesen.

26 Sien va a kap malan, va e Karisito a nga oit nia maet palan bu keipkepide ra vakaek simi vinagoso simi mangmagoso enaenamon. Eiekesen, ine sibu ra vekvekitip, a nga tsorubeit vasvas vekes mo nian bu ra kokouk nia tsang rivie bu sinavei tsokor. A nga tsana ine, sien ta nga tabeir ngan eie kesen malan mi tienebeir ni varam rakot se Raban.

27 Mi kulou kokouk gi ta ngas maet vekes, ma i muir gi ta
so tuir simi vinuor.
28 Io, e Karisito buer a nga tabeir ngan eie kesen vekes mo
rakot se Raban malan mi tienebeir ni varam, nia tsang rivie
kegi sar sinavei tsokor mi kulou. Ma ta tsorubeit vasvas
vuluongan nia vatoa gie ese mune gi ta onvidit nge rosie, a
kap va nian kegiet sar sinavei tsokor.

10

Mi tienebeir ni varam e Iesu vekes nian bu ra kokouk

1 Mi vinuor se Moses eie man puppuo mo bu banga
kepineits ian va gi ta nemei, ma a kap va mi kepineits
tuktuk. Arie mi vunan mi tienebeir ni varam gi ta ko
munu tabeir ngan sibu avareit kokouk, a kap oit nia vara
melemelen rovoriu ngan bu sinavigie mi kulou simi rengeir.
2 Sien va ine bu suada tienebeir a nga oit nia vara
melemelen rovoriu ngan bu sinavigie mi kulou, va gi nga
oit nia maes simi sinavei nia terie mi tienebeir. Simi vunan,
sien va bu sinavigie mi kulou simi rengeir a te nga tsorubeit
melemelen, va gi kap ba oit nia mesirik surie kegi sar
sinavei tsokor.
3 Eiekesen sibu avareit, ian bu tienebeir ni varam, a ko
teie terie bu vinavinadodogie va gi ta vodon muer surie kegi
sar sinavei tsokor.
4 Simi vunan mi daran mi bulumakau ma mi meme a
mavev nia tsang rivie mi sinavei tsokor.
5 Io, sien e Karisito ta nga nemei ine simi kaber, a nga
pevien se Raban,

"E kap lalaron bu tienebeir ni varam ma bu tienebeir,
eiekesen e rorois ngan mi pirpir nioung.
6 E kap resmatan bu vinavinar ni tienebeir gi ta tunie
ma bu tienebeir nia tsang rivie bu sinavei tsokor.
7 Ma o nga pevien, 'Pare, O te beit nia tsang vaotie ke lalaron,
Oo Raban,
malan mo gi ta nga vataro surie iou simi Pakpak
Leong.' "

8 Vourvour, e Karisito a nga pevien, "Bu tienebeir ni varam
meie bu tienebeir, ma bu vinavinar ni tienebeir gi ta tunie
meie bu tienebeir nia tsang rivie bu sinavei tsokor, e kap nga
lalaron, ma e kap nga resmatan buer" (misasien gi te nga
tabeir ngan ine bu suada tienebeir vemusurie mi vinuor).
9 Samo a nga pevien, "Pare, O te nemei nia me tsang vaotie
ke lalaron." Io, e Raban a nga beir rivie mi kinubuits

10:7 PSA 40:6-8

vourvour terengien va ta mang voturie mi kinubuits ta
luongan.
10 Ma vemusurie ken lalaron e Raban, giet te nga me
tsorubeit melemelen sien e Iesu Karisito ta nga tabeir vekes
ngan mi kurikurien nian bu ra kokouk.
11 Sibu ra kokouk bu prist kokouk gi ko tuir nge tsana bu
tsientsang prist ma gi ko tabeir ngan bu tienebeir ni varam
ta kokouk mo, eiekesen ian ta kap ba buer oit nia tsang rivie
bu sinavei tsokor.
12 Eiekesen e Karisito a te nga terie mi tienebeir kes ni
varam surie bu sinavei tsokor nian bu ra kokouk, samo a
nga mogos si ken riem suv e Raban.
13 Vakaek ian simi ra, a mogos rosie man sar matakorot
va gi ta tsorubeit ken poppop nian ba kamen.
14 Ngan ian mi tienebeir kes, a te nga tsana gie ese gi ta
tsorubeit melemelen va gi ta vaotie ken vuna vienviendon
e Raban sibu ra kokouk.
15 Mi Moromoruo Tamat buer a oeng katsep segiet ngan
ine. Vourvour, a pevien,

16 “Ine arie mi kinubuits o ta tsana meie gie
i murien ian bu ra, mi Nguts a pevien.
O ta terie kong sar vinuor i arogie,
ma o ta vataro si kegi sar vienviendon.”

17 Ma a pevien buer,

“Kegi sar sinavei tsokor ma kegi sinavei rong tsak,
o ta kap ba buer vodonomie.”

18 Sien mi vodon ririv ine sibu sinavei tsokor a te beit, a kap
ka pinat te buer nia terie kavo tienebeir.
19 Io, bu kasiung. Giet te suvuon mi aor koits nia rubukien
simi Korot Tamat Rovoriu ngan mi daran e Iesu.
20 A nga tsitsivadara giet ngan mi rosar vour ni tino
terengien va giet ta mang veis ka i kutum simi baba gi ta
nga tsana ngan mi lavlav leong ian arie mi kurikurien.
21 Ma giet suvuon mi kovan bu prist ese ta tsiroup ma a vuor
vakalaie ken vonuo e Raban.
22 Giet ta ngas nemei vatavatat se Raban ngan mi aor ian ta
tuktuk ma ta vous ngan mi vodovodon tuktuk, simi vunan
a nga tsopurie bu arogiet ngan mi daran e Karisito nia vara
melemelen nge giet sorvekenan bu baivinakier tsokor, ma a
nga suruvie bu kurikurigiet ngan mi da melemelen.

10:16 JER 31:33 **10:17** JER 31:34

23 Giet ta ngas por vangvangasie mi vodovodon rorrois simi
sana giet ta ko vakokoit vasangan, simi vunan eie ese ta
kukubuits, a ko tuktuk si ken sar kinubuits.
24 Ma giet ta ngas vodonomie vasa giet ta oit nia vakotsie giet
keskes ven nia suvuon mi tentoiv ma bu banga tsientsang.
25 Ma kian va giet ta matpomaer simi sinavei nia tsokpekouk
malan bu mei gi ta ko matpomaer nia tsana, eiekesen giet
ta ngas munu vengeis nia vakotsie giet keskes simi vunan
ken minuer mi Nguts a te vatavatat.
26 Sien va giet ta vor tsanatsana bu sinavei tsokor misasien
giet tate nga muna telekiran mi tuktuk, a kap ba buer ka
tienebeir ni varam nian bu sinavei tsokor,
27 eiekesen man mientou mo mi rangi vinuor ma mi leing
leong ian va ta so voguersan man sar matakorot e Raban.
28 Eie ese va ta tsetsekie mi Vinuor se Moses ma sien va
a luo o, a tour ba mei gituo vara tuktuk ngan va eie a te
tsana malan, ta ngas mesei, ma gi ta kap vasangan sien ka
aor molous.
29 Nga vodon surie ine. Sien va mi mei ta but vuturungie
e Natuon e Raban nge vodon va mi dar simi kinubuits ian ta
nga vara melemelen ngan va mi kepineits sasavoir, ma sien
va ta oeng vavado ngan mi Moromoruo simi aor molous,
vasa, ta kap leong mi vinatoreis nian ine mi mei?
30 Giet te telekiran eie ese ta nga pevien, “Mi tsientsang
nia kuil muerngan mi tsienakor, arie seou ma o ta kuil
muerngan.” Ma a nga pevien buer, “Mi Nguts ta vuortie
ken kulou.”
31 Sien va giet ta mon i pakien ken aor rarap e Raban ta
tino, eie mi kepineits ian va giet ta ngas motovan beitsak.
32 Nga vodonomie ian bu ra muomuo. I murien nga tate
nga telekiran man tuktuk e Raban, nga nga suereren bu
vinekikin leong eiekesen nga nga onvidit ngan.
33 Sibu ra mene gi nga vavangiets nge vikikinie nga i
matan mi lobaram, ma sibu ra mene nga nga tuir meie gie
ese gi ta nga suvuon ian bu suada vinekikin.
34 Nga nga tovie egie ese gi ta nga mon simi vona
vinatoreis ma nga nga res mo misasien bu mei gi ta nga
por tsana kenga sar sinsuv, simi vunan nga telekiran va
enga kesenga nga te suvuon bu banga sinsuv ian va ta mon
rovoriu.
35 Io, kian va nga ta tsupuk rivie kenga aor koits, simi
vunan nga ta so suvuon man voirvoir leong.
36 Nga ta ngas onvidit, terengien sien va nga tate tsang
vaotie ken lalaron e Raban, nga ta mang so suvuon misa ta
nga kubutsie.

10:30 DEU 32:36; PSA 135:14

37 Simi vunan puk lili mo te,

“Eie ese va ta so nemei ta ba beit ma ta kap roir.
38 Eiekesen kong kulou duis, gi ta tino ngan mi vodovodon tuktuk
ma sien va ka mene segie ta murien veie iou
o ta kap resmatan.”

39 Eiekesen egiet kap va bu meinmenigie ese gi ta murien veie e Raban nge tsereiv. Eiekesen egiet bu meinmenigie ese gi ta suvuon mi vodovodon tuktuk, ian ta vatoa giet.

11

Mi Vodovodon Tuktuk

1 Io, mi sinavei nia vodovodon tuktuk arie mi sinavei nia telekiran tuktuk va giet ta so suvuon misa giet ta vodon rorrois surie, ma arie mi sinavei nia telekiran tuktuk va misa giet ta kap pare ta tsorubeit tuktuk.

2 Surie ine mi vodovodon tuktuk, mi kulou muomuo gi nga suvuon mi namani tietienengei kuvu se Raban.

3 Ngan mi vodovodon tuktuk, giet telekiran va mi mang-magoso enaenamon a nga tsorubeit surie ken nama e Raban, io, misa giet ta pare, a nga tsang vabatie ngan misa giet ta kap oit nia pare.

4 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abel a nga terie mi banga tienebeir ni varam se Raban ian ta kalei rio se Kain. E Raban a nga vakokoit tienengan ken tienebeir e Abel ma a nga vuotongie ngan e Abel va eie mi ka duis surie ken vodovodon tuktuk. Ma ngan mi vodovodon tuktuk, e Abel a ngas vokokotie ine, misasien tate nga maet.

5 Surie ken vodovodon tuktuk e Enok e Raban a nga kir kien ngan i kur va ta kap mang nga rongmetsikien mi miensei. Gi kap nga vorotan mi piripirien simi vunan e Raban a te nga kerie. I muan ken kinakir, e Raban a nga ko resmatan ken tino.

6 Sien va ka mei a kap suvuon mi vodovodon tuktuk, ta mavev seie nia varese e Raban, simi vunan eie ese ta nemei se Raban ta ngas vodovodon tuktuk va Eie a tino ma va Eie ta so teir voirvoir segie ese gi ta vengeis nia nesie.

7 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Noa a nga rongomie mi namani peperengei kuvu se Raban surie bu kepineits ta kap ngas nga pare. Ngan mi minangarei, a nga tsana mi mon leong nia vatoa ken tietie. Io, ngan ine ken tsientsang, e Noa a nga teie terie mi sinubirei i popon mi mangmagoso

---

10:38 HAB 2:3,4

enaenamon ma a nga tsorubeit mi ka duis i matan e Raban
vemusurie mi vodovodon tuktuk.
8 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam a nga rong
vemusurie ken nama e Raban sien ta nga kukuo nia rakot
simi enamon ian va ta ba nga suvuon, ma a nga tor nge veis,
misasien a kap nga telekiran ivie va ta nga rakot en.
9 Ngan mi vodovodon tuktuk, a nga mon kibang ine simi
enamon e Raban ta nga kubutsie nia terie sien. A nga
monongie mi vonuo sel, ma e Isak ma e Iakop buer guor
nga mon ven. Gituo nga suvuon mi kinubuits kes.
10 E Abaraam a nga tsana ine simi vunan a nga rosie mi
taon ian e Raban ta nga potsie nge voturie, meie ngan man
mogomogos ian ta mon rovoriu.

11 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam, misasien ken
sar avareit a te nga komois rovoriu, ma e Sara, misasien
a kap nga oit te nia tsang madar, e Abaraam a nga oit nia
tsorubeit mi tam, simi vunan a nga vodovodon tuktuk va e
Raban eie mi mei a ko tuktuk si ken sar kinubuits.
12 Io, e Abaraam, a nga malan mi mei ta maet ma a kap
nga oit nia vabatie ka madar. Eiekesen bu tubuon gi nga
beit palan malan bu kaemkaem die i kur simi rangit, ma bu
pide koen ian a kap oit nia aes ruobatan.

13 Egie ine mi kulou kokouk gi ngas nga to ngan mi
vodovodon tuktuk sien gi ta nga maet. Gi kap nga suvuon
bu kepineits e Raban ta nga kubutsie. Eiekesen gi nga deng
barabaramatan ngan mi nires i pek ngas te. Ma gi nga
vakokoit vasangan va gi nga mon mala kibang ma vasier
i popon ine mi kaber.
14 Egie ese gi ta vakokoit malan ine, a vasangan va gi vor
ve nesienesie kegi ka enamon kesegie.
15 Sien va gi nga vor ve vodovodonomie mi enamon gi ta
nga sorvekenan, va gi nga sievan ka rosar nia muerengei.
16 Eiekesen gi nga lalaron ka banga enamon ian ta malan
mi enamon se Raban. Io, e Raban a kap mangmangarien va
gi ta vuotongie va eie magi Raban, ma a te nga rorois ngan
mi taon va segie.

17 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam a nga terie e
Isak malan va mi tienebeir ni varam, sien e Raban ta nga
konon. E Abaraam eie mi mei ta nga suvuon bu kinubuits,
eiekesen a nga rorois nia terie e natuon kes mo malan va
mi tienebeir ni varam,
18 misasien e Raban ta nga oeng sien, “Ngan e Isak, bu
tubu gi ta beit.”

11:18 GEN 21:12

19 E Abaraam a nga vodon ven va e Raban a oit nia vatoa
mi kulou ese gi tate maet. A malan ine ken vienviendon, e
Abaraam a nga por muerngan e Isak simi miensei.

20 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Isak a nga vatamase ba
natuon, e Iakop ma e Esau nian keguor tino vevemuir.

21 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Iakop, sien tate nga
vatvatta mesei, a nga vatamase ba natuon e Iosep ma a nga
mogos vevedikeir si ken vaong nge rangarie e Raban.

22 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Iosep, sien ken ra nia
maet a te nga vatavatat, a nga vakokoit surie mi kinakir
sibu Israel sorvekenan i Isip, ma a nga vakokoit segie surie
bu tsirien.

23 Ngan mi vodovodon tuktuk, e taman meie e kinan e
Moses guor nga muningan e Moses siba vura tour i murien
gi ta nga kava, simi vunan gi nga pare va eie mi natu madar
mat dokei ma gi kap nga motovan ken vinuor mi kovakova
ka leong.

24 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Moses, sien tate nga to
leong, a kap nga lalaron va gi ta nga telekiran va eie e
natuon e natuon vevien e Parao.

25 A nga lalaron va ta nga sorokie mi putu meie ken kulou
e Raban, ma a kap nga tino ngan mi nires ta kuvu simi
sinavei tsokor ian ta kap mon potaram.

26 A nga vodon va mi tino nia suvu vinekikin surie mi
Messia arie a kalei beitsak rio bu sinsuv i Isip, simi vunan
a nga deng barabaramatan ken voirvoir.

27 Ngan mi vodovodon tuktuk, a nga sorvekenan i Isip ma
a kap nga motovan ken aor rarap mi kovakova ka leong. A
nga tuir ngeisngeis, simi vunan a nga pare eie ese giet ta
kap oit nia pare.

28 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Moses a nga tsana mi
Nginu Pasova ma mi sinavei nia tsopurie bu matavanuo
ngan mi dar terengien va mi mei ese ta nga keda bu
muariem ta kap mang nga keda bu muariem sibu Israel.

29 Ngan mi vodovodon tuktuk, mi kulou gi nga kitipie mi
barateis mereik malan va mi kaber puor, ma sien bu Isip gi
ta nga konon nia kitipie, gi nga kong.

30 Ngan mi vodovodon tuktuk, bu oiroir i Ieriko gi nga
tsereir mutur i murien bu Israel gi ta nga veis viririsie sibu
ra mi napaririem potsu luo.

31 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Raap mi vevien tetteririv
a kap nga suoeie ka kiden meie gie ese gi ta nga rong tsak se
Raban, simi vunan a nga marangatan ba kangi Israel guor
ta nga ra dedeng puer.

32 Ma misa ngas buer o ta pengan? O kap suvu keipkepide
ra kuar oit nia vakokoit surie e Gidion, e Barak, e Samson,
e Iepta, e Davit, ma e Samuel meie bu propet.
33 Ngan mi vodovodon tuktuk, ine mi kulou gi nga
tseiptseiprio bu vinevineken meie bu mangmagoso nguts
mene. Ma gi nga tsana bu kepineits duis nge suvuon misa e
Raban tate nga kubutsie nia terie segie. Ma gi nga vangongo
bu ngutsuon bu laion,
34 ma gi nga pusuvie mi leing leong, ma gi nga evisie mi
miensei simi kuor. Ma gi kap nga ngeisngeis eiekesen gi
te nga tsorubeit ngeisngeis. Ma gi nga tsorubeit ngeisngeis
sibu vinevineken ma gi nga tseiptseiprio mi kulou minakiur
sibu enamon mene.
35 Mi langei gi te nga por muerngan kegi tino bu
patsagie simi miensei, ma bu mei mene gi nga suvuon mi
vinekikin leong eiekesen gi kap nga sunuir nia tsorubeit
ketseketseng, terengien va gi ta mang suvuon mi banga tino
mumuerengei.
36 Bu mene, mi kulou gi nga vavangiets nge beiltsie gie,
io, mi kulou gi nga visie gie ngan mi baivinis nge terie gie
simi vona vinatoreis.
37 Gi nga tome gie nge vout, gi nga kitip luo segie, gi nga
kenvamate gie ngan mi kuor. Gi nga vavatsekie gie ngan
mo bu piripiri sipsip ma meme. Ma gi nga mon sinaortsak.
Gi nga vikikinie gie nge tsak nge gie.
38 Ine mi mangmagoso enaenamon a kap nga kalei oit
segie. Gi nga veririu sibu korot simi beir ma bu pout. Ma
gi nga kokoiv i aron bu rie ma bu mat simi kaber.
39 Ine mi kulou kokouk, gi nga suvuon mi tietienengei
surie kegi sar vodovodon tuktuk. Eiekesen kap ka mene
segie a nga suvuon misa e Raban tate nga kubutsie,
40 simi vunan e Raban a nga vodon mua mi kepineits ta
kalei beitsak segiet, terengien va egie meie egiet kokouk giet
ta mang tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban.

12

E Raban a vodusie bu natuon

1 Mi kulou palan ese gi ta nga vutuir vasangan mi tino
simi vodovodon tuktuk, magi sar pinopinouts a mon sibu
arogiet. Io, giet ta tsang rivie bu kepineits gi ta ko vururutie
giet ma bu sinavei tsokor ian ta ko pupurikie giet. Io, giet
tate vengeis nia soer ian simi sinoer e Raban ta nga tsana
niagiet.
2 Giet ta ngas vuvudaran e Iesu ese eie mi tsuoktsuok
vakaek ma mi vekvekitip si kegiet vodovodon tuktuk. A nga
onvidit ngan mi vinekikin simi koitskoits ma a nga vodon

sasavoir ngan man mienengeir mi koitskoits surie mi nires
leong va ta ba nga so suvuon i muir. Ine, a mogos simi
bienangaev suv si ken mogomogos ni vuor e Raban.
3 Nga ta ngas vodon surie eie ese ta nga onvidit sibu suada
minogumiets bu mei tsokor gi ta nga terie sien, terengien va
nga ta kap mang aor tsak nge tsupuk rivie kenga aor koits.
4 Si kenga vinekumuir meie mi sinavei tsokor, nga kap
ngas vekumuir oit va mi dar ta so.
5 Ma nga te vodon punan ian mi nama vokovokoits ian ta
vuotongie nge nga va bu natuon,

"Natung, kian va e ta vodon sasavoir ngan ken vuduvuduis
mi Nguts,
ma kian va e ta tsupuk rivie ke aor koits buer sien ta
nasara no,
6 simi vunan mi Nguts a ko vodusie gie kokouk ese ta tovie
gie,
ma a ko votorosie gie kokouk ese ta suguo gie va bu
natuon."

7 Nga ta ngas onvidit ngan mi vuduvuduis kuvu se Raban,
surie eie a vuortie nga malan va enga bu natuon. Ese nout
e taman a kap ko vodusie?
8 Sien va e Raban ta kap vodusie nga malan ta ko vodusie
bu natuon, enga bu natu tenei, kap va bu natuon tuktuk.
9 Bu tamagiet ine simi kaber buer gi ko vodusie giet ma
giet ko mangara gie surie kegi sinavei. Kegiet renorong se
Tamagiet simi moromoruo ta ngas kalei beitsak, ma giet ta
tino!
10 Bu tamagiet ine simi kaber gi nga vodusie giet ve-
musurie kegi lalaron siba avareit mo sien giet ta ngas nga
lili, eiekesen e Raban a vodusie giet nian magiet kalekalei
va giet ta mang tino ngan mi sinavien e Raban ian ta tamat.
11 Mi vuduvuduis, sien va ta tsorubeit, a kap mat malan
va mi kepineits nia terie mi nires eiekesen mi vinavasor.
Eiekesen, i muir, ine mi vuduvuduis ta vabatie mi banga
vuovuo simi sinavei duis ian ta suvu molu niagie ese gi tate
nga tovtov sien.
12 Io, nga ta ngas vangasie bu rimanga ian ta kap
ngeisngeis ma bu kamenga ian ta modokudouk.
13 "Vodusie mi baiveisveis nian bu kamenga," terengien
va bu kaek tsak gi ta kap mang kor eiekesen gi ta
ketseketseng si magi sar mienarouk.

12:6 PRO 3:11,12 **12:13** PRO 4:26

Mi namani venengeng veie mi sinavei nia vuvurisei veie Raban

14 Nga ta ngas vengeis nia suvuon mi molu si kenga
mienagos meie bu mei kokouk. Ma nga ta ngas vengeis nia
suvuon mi sinavei ian ta tamat. Sien va kap ngan ine mi
sinavei, kap ka mene ta oit nia pare mi Nguts.
15 Nenei kalei va ka mene senga ta kap masi poro ken
tentoiv e Raban. Nenei kalei buer va ka vienviendon tsak
ta masi tsotsok rovotsour nge vabatie ka putu nge vara bita
ngan kavo mei palan.
16 Nenei kalei va ka mei senga ta masi suvuon mi sinavei
tetteririv, o, ta masi rivie mi vodovodon tuktuk malan e
Esau ese ta nga verikuil ngan ken duis simi muariem ngan
man koi nginonginou.
17 Ma, i muir, sien ta nga lalaro suvuon ian mi vata-
vatamse se taman, e taman a nga purusie, simi vunan
kap ka rosar nia vurise muerngan mi sana ta nga tsana,
misasien ta nga neis ngan mi dunutina.
18 Nga kap nga beit simi pout ian nga ta oit nia tobelie ma
ian ta ngang nge berber. Nga kap nga beit simi pout ian mi
ngingi, mi mat melesusuir, ma mi mour leong gi ta mon en.
19 Nga kap nga beit simi pout ian mi tienengen leong mi
tuvuir ta mon en meie ngan mi ien ian ta nga vamatuo
beitsak bu tubunga. Io, gi nga no va ta kap nga vakokoit
te buer,
20 simi vunan, a nga ngeisngeis beitsak segie nia ve-
musurie mi nama venengeng ian ta pevien, “Misasien ka
vinavinar, sien va ta tobelie mi pout, gi ta ngas toem
vamate.”
21 Ine man baidendeng a nga vamatuo gie beitsak va e
Moses ta nga pevien, “O dendeir ngan mi mientou.”
22 Eiekesen enga nga te beit simi Pout i Sion, ma simi taon
i Ierusalem simi rangit, mi taon se Raban ian ta tino. En
ian, bu angelo palan beitsak gi mon ngan mi nires.
23 Ma nga te beit simi bineit kouk sibu muariem ian bu
asagie ta mon simi rangit, ma nga te beit se Raban mi ka ni
vuor nama sibu mei kokouk, ma sibu morumoruagie bu ka
duis gi ta nga tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban.
24 Ma nga te beit se Iesu, mi mei ese ta vabatie mi
kinubuits vour i kotubuon e Raban ma mi kulou. Ma nga
te beit simi daran e Iesu ian ta vabatie mi kinubuits ian ta
kalei beitsak rio mi kinubuits simi daran e Abel.
25 Nga ta ngas nenei kalei va nga ta masi kap rorong se
Raban ese ta vakokoit senga. Mi kulou ese gi ta nga purusie
ken sar namani venengeng mi ka simi kaber, gi kap nga vi

12:20 EXO 19:12,13 **12:21** DEU 9:19

sorvekenan mi vinatoreis. Egie ese gi ta murien veie eie
ese ta vokokotie mi namani venengeng kuvu simi rangit, ta
ngeisngeis beitsak segie nia vi sorvekenan mi vinatoreis.
26 Mi inan a nga vedederie mi kaber sien e Raban ta nga
vakokoit simi pout i Sinai. Eiekesen ine a te kukubuits nge
pevien, “Si ka keipkepide ra mene, o ta vedederie mi kaber
ma buer mi rangit.”
27 Ine mi nama, “Si ka keipkepide ra mene” a vutuir
vasangan va bu kepineits simi vinagoso, e Raban ta ved-
ederie gie nge tsang rivie gie. Ma bu kepineits ta kap oit nia
moruor, gi ta mang mon.
28 Surie e Raban tate sunuir va giet ta mon i aron ken
mangmagoso Nguts ian ta kap oit nia moruor, giet ta ngas
vuot kalei rovoriu se Raban nge rengeir simi rosar ian va
ta resen meie mi minangarei ma mi mientou,
29 simi vunan magiet Raban eie mi leing ni vovogureis.

13

Mi namani vinavanou vekvekitip

1 Giet ta ngas totoiv ververkis sibu ra kokouk.
2 Kian va nga ta vodon sasavoir ngan mi sinavei nia
marangatan bu vasier. Ine simi sinavei, bu mei gi nga
marangatan bu angelo, misasien gi kap nga telekiran va ine
bu vasier bu angelo.
3 Nga ta ngas vodonomie gie mi kulou vodovodon tuktuk
ese gi ta mon simi vona vinatoreis malan va enga buer
nga mon i aron mi vona vinatoreis meie gie. Nga ta ngas
vodonomie gie ese gi ta suvu vinekikin, malan va enga buer
nga rongmetsikien ine mi suada vinekikin.
4 Egiet kokouk giet ta ngas mangaran mi mienagos ni
rei. Ma ba baser tamat rei guor ta ngas tuktuk si keguor
mienagos ni rei. Simi vunan e Raban ta votorosie gie ese
gi ta tsana mi sinavei nia tsola mi mienagos ni rei ma mi
sinavei nia tabeir bor nge pirpir.
5 Nga ta ngas nenei kalei va kenga sinavei ta mon
ketseketseng sorvekenan mi sinavei nia vetoron mi lakep
ma nga ta ngas resmatan ngan mo mi sana nga tate suvuon.
Simi vunan e Raban eie ngas te a nga pevien ne,

“O ta kap ba buer sorvekena no,
ma o ta kap ba buer tuir murien veie no.”

6 Io, giet tate vakokoit ngan mi aor koits,

12:26 HAG 2:6 **13:5** DEU 31:6

“Mi Nguts eie kong ka ni kuilkuil. O ta kap motou.
Mi sana tsienakor mi kulou gi ta oit nia tsana seou?”

7 Nga ta ngas vodonomie manga sar muomuo ese gi ta
nga ko vokokotie mi namanien e Raban senga. Ma nga ta
ngas vodonomie mi vuovuan kegi tino nge vemusurie mi
vinisigie si kegi vodovodon tuktuk.
8 E Iesu Karisito a kokouk nanor, nevere ma sibu ra bu ra.
9 Kian va nga ta veteik surie bu suasuada vinasengei ta
kekineits, simi vunan a kalei va mi tentoiv ta vodusie bu
aronga ma kap va mi vinuor surie mi nginonginou. Egie
ese gi ta vemusurie ine bu vinuor, gi kap poro ka kienelei
kuvu ine sibu vinuor.
10 Giet suvuon mi korot nia tu tienebeir, eiekesen bu prist
ese gi ta ko tsatsang si kegi vona rengeir sel, gi kap suvu
duis nia ngou si kegiet korot nia tu tienebeir.
11 Mi kovan bu prist a ko sorokie mi daran bu vinavinar
rakot simi Korot Tamat Rovoriu nia terie mi tienebeir nian
bu sinavei tsokor. Eiekesen mi piripirien ine bu vinavinar
gi ko tunie i muirmuir simi enamon.
12 Io, e Iesu buer a nga sorokie mi vinekikin i muirmuir
simi taon nia vara tamat ngan mi kulou ngan mi daran
kesen.
13 Io, egiet buer giet ta ngas rakot sien i muirmuir simi
taon nge suvu potpot simi mienengeir ian ta nga sorokie.
14 Giet kap suvuon ka taon ian ta mon rovoriu ine simi
kaber, eiekesen giet vor ve nesienesie mi taon ian va ta ba
beit.
15 Io, ngan ken kuilkuil e Iesu, giet ta terie kegiet
tietienengei rakot se Raban sibu ra kokouk, arie kegiet
tienebeir ni varam. Ma ine mi sinavei arie mi vuovuan bu
ngutsugiet ian ta vakokoit vasangan mi asan.
16 Ma kian va nga ta vodon punan nia tsana mi kienelei
ma mi sinavei nia tabetabeir. Surie ine mi suada tienebeir
e Raban a ko resen.
17 Nga ta ngas vemusurie kegi sar namani vinavanou
manga sar muomuo nge tor surie gie. Simi vunan gi ko
naneie kenga tino ma gi ta ba pengan se Raban surie
mi tsinatsangagie. Rorong segie terengien va gi ta mang
tsatsang ngan mi nires. Sien va nga ta kap rorong segie, gi
ta tsatsang ngan mi minesirik. Ma ine ta kap vabatie mi
kienelei senga.
18 Nga ta ngas no surie gei, simi vunan gei telekiran
kegei baivinakier a ketseketseng ma gei lalaro tino ngan mi
minangarei sibu kepineits kokouk.

13:6 PSA 118:6,7

19 O nongie nga va nga ta ngeisngeis nia nongie e Raban,
terengien va o ta mang muerengei lalapus rakot senga.
20-21 Io, e Raban a nga kir muerngan magiet Nguts e Iesu,
mi vuna Ka Nennei Sipsip, kovuni simi miensei ngan mi
dar simi kinubuits ian ta mon rovoriu. O no va man Raban
mi molu ta terie senga bu banga kepineits kokouk nia vaotie
nga nia tsana ken lalaron. O no buer va eie ta tsatsang ngan
e Iesu Karisito i kotubugiet nia vabatie bu kepineits ian ta
resen si ken baidendeng. Mi matvinavaso ta mon se Iesu
Karisito sibu ra bu ra. Amen.
22 Bu kasiung, o lalaron va nga ta rorong nge tino ngan
kong nama vokovokoits. Ine mi pakapaka rorou o tate
vataor terie senga a poitpoit mo.
23 O lalaron va nga ta telekiran e kasigiet e Timote a te
nga rovotsour simi vona vinatoreis. Sien va ta beit lalapus,
o ta sunuir va ta nomeie iou nia so pare nga.
24 Nga terie kegei ni vuot kalei si manga sar muomuo ma
si ken kulou e Raban. Egie simi enamon leong i Italia gi
vavasie kegi ni vuot kalei rakot senga.
25 Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou
E Iakobo

1 Eou e Iakobo, mi petspets se Raban ma simi Nguts e Iesu
Karisito.

O vavataor rakot sibu matabu mi sinangavur kes ma luo
gi ta mon vepitsitsei i kotubuon bu vuna enamon.

Kong ni vuot kalei rakot senga.

Bu putu ma bu konokonon

2 Bu kasiung, sien va nga ta suoeie bu suada konokonon,
nga ta ngas vodonomie va ine bu konokonon, va egie bu
kepineits nia resmatan,
3 simi vunan nga telekiran va ine bu konokonon ian gi ta
konon kenga vodovodon tuktuk, gi ta vabatie mi sinavei nia
onvidit.
4 Kenga sinavei nia onvidit ta ngas ra vua, terengien va
kenga tino ta mang pitak ma nga ta kap ba buer pinat surie
ka kepineits.
5 Sien va ka mei senga a pinat surie mi banga vienvien-
don, eie ta ngas nongie e Raban, ma e Raban ta terie.
E Raban a kap ko dengarie kegi sar bienebeir mi kulou
eiekesen a ko tabatabarie gie kokouk.
6 Eiekesen sien va eie ta no, ta ngas vodovodon tuktuk se
Raban, ma eie ta kap suvuon ka ba vienviendon luo. Simi
vunan eie ese ta suvuon ba vienviendon luo, a malan mi
tesien mi barakatsep ian mi mour ta uiv vasorerie.
7-8 Ka mene malan ine, a kap ko oit nia tsana ken
vienviendon ma a basbaslieng surie bu kepineits kokouk
va ta tsana. Io, eie ta kap vodon va ta suvuon ka kepineits
kovu simi Nguts.
9 Mi ka vodovodon tuktuk ese ta sinavoir, eie ta ngas res
sien e Raban ta tsuok terie i kur.
10 Eiekesen mi ka vodovodon tuktuk ese ta suvuram, eie
ta ngas res sien e Raban ta vilikitie, simi vunan eie ta tsereiv
malan mi purapura ei tso.
11 Mi matanias ta vaen kien, ma mi tinarapan ngeisngeis
ta vabiletsie. Io, bu purapura ei gi ta kor, ma magi
matvinavaso ta tsereiv. Simi rosar kes mo, mi kulou
suvuram gi ta so tsereiv misasien gi ta voruruit nia naneie
kegi sar sinsuv.
12 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta onvidit sibu
konokonon. Ma sien va gi ta onvidit nge tseiptseiprio bu

konokonon, e Raban ta so terie segie mi kovage ni tino ian
ta nga kukubuits nia terie segie ese gi ta tovie.
13 Sien va ka mei ta mon simi konokonon, kian va eie
ta pevien, “E Raban a kono iou,” simi vunan mi tsaka
moromoruo a kap oit nia konon e Raban, ma e Raban a
kap ko konon ka mei.
14 Eiekesen mi konokonon a kuvu si ken tsaka lalaron mi
mei ma ine ken tsaka lalaron ngas te a ko romuo nge teie
eie kesen.
15 Io, ine mi tsaka lalaron a vabatie mi sinavei tsokor.
Ma samo ine mi sinavei tsokor ta komois nge vabatie mi
miensei.
16 Bu banga kasiung. Kian va nga ta sunuir va ka mei
mene ta bitie nga.
17 Bu banga tienebeir kokouk ma bu tienebeir ian ta dokei
rovoriu, gi kuvu die i kur simi Tam ese ta nga vogosongie bu
berber. Ma mi sinavien mi Tam a kap ko vuvuris malan bu
mammariu ian ta ko vurivuris vemusurie bu rararangien
bu berber.
18 Vemusurie ken lalaron, a nga terie segiet mi tino vour
ngan mi namani tuktuk terengien va giet ta mang tsorubeit
mi kulou ian gi ta tsiroup i kotubuon mi vinagoso.

Mi sinavei nia rorong ma mi sinavei nia tsatsang

19 Io, bu banga kasiung. Nga ta ngas vodonomie ine. Enga
kokouk nga ta ngas lalapus nia rongomie bu nama. Ma kian
va nga ta bubu nia vakokoit nge petseir.
20 Simi vunan ken pientseir mi mei a kap vabatie mi tino
ian ta duis i matan e Raban.
21 Io, nga ta ngas tsang rivie bu suada sinavei bita kokouk
ma bu suada sinavei ian ta tsokor si kenga sar tino. Ma
nga ta vilikitie nga mo nge suvuon mi nama e Raban ta nga
tsuorkie sibu aronga ian ta oit nia vatoa nga.
22 Kian va nga ta bitie nga kesenga ngan mi sinavei nia
rongomie mo ine mi nama, eiekesen nga ta ngas puapua
misa ta pevien.
23 Eie ese ta rongomie mi nama eiekesen a kap puapua, a
malan mi mei ta dengarie mi matan simi tirotirong.
24 A dengarie eie kesen, i muir, a veis vekenan. Ma ian
ngas te a vodon punan vasa eie a mat ven.
25 Eiekesen eie ese ta menise vititirie bu banga vinuor
ian ta vara ketseketseng ngan mi kulou, eie ta kap vodon
punan misa ta nga rongomie eiekesen a puapua. E Raban
ta vatamase ine mi suada mei surie mi sa ta tsana.
26 Sien va ka mene ta vodon va a suvuon mi sinavei nia
rangarie e Raban eiekesen a kap naneie mi karamen, eie

a bitie eie kesen ma ken sinavei nia rangarie e Raban a
sasavoir mo.
27 Mi sinavei nia rangarie e Raban e Tamagiet ese ta
melemelen ma kap ka bienebeir sien a malan ine. Giet
ta ngas kulie bu natu naor ma bu vevien naor gi tate nga
mamaet labeit ese gi ta mon simi putu ma giet ta ngas tuir
karie egiet kesegiet sibu kepineits simi kaber ian ta vara bita
ngan bu arogiet.

2

Mi sinavei nia viertan mi kulou

1 Bu kasiung, enga mi kulou vodovodon tuktuk si magiet
Nguts e Iesu Karisito ese ta mon si man matvinavaso. Io,
kian va kenga sinavei ta vuvuris surie kegi sana suada
baitutuir mi kulou.
2 O ta vakokoit senga ngan mi nama puppuo. Ba
meinmeninga, guor me rubukien si kenga mienagos kouk,
mi mei a vatsere bu muguir gold nge tsekie bu bira
tsetstseik, ma mi mei mene a sinaortsak nge tsekie bu
tsetstseik muduis.
3 Ma nga ko vasangan mi sinavei kalei simi mei ta
vavaso ngan bu bira tsetstseik nge pevien, “Ine, ke banga
mogomogos ine,” eiekesen nga ko pevien simi sinaortsak,
“Evoi, tuir en nikot,” o, “Mogos i keim i bingan ba
kameung.”
4 Vasa, ine a kap vasangan kenga sinavei nia viertan mi
kulou vemusurie kegi baitutuir nge tsorubeit mi ka ni vuor
nama ngan bu tsaka vuna vienviendon?
5 Nga rorong, bu banga kasiung. E Raban a nga vile
bu sinaortsak ine simi mangmagoso enaenamon va gi ta
suvuram simi vodovodon tuktuk, ma gi ta suvu vavatamaes
kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban ian ta nga
kukubuits nia terie segie ese gi ta tovie.
6 Eiekesen enga, nga si vavangiets ngan ian mi sinaortsak.
Vasa, a kap va mi kulou suvuram gi puputungie kenga tino
ma a kap va egie gi tateie nga rakot simi vinuor?
7 Vasa, a kap va arie egie gi oeng balapoik ngan mi banga
asan e Iesu Karisito ian nga ta sorokie?
8 Mi vinuor ian ta tsiroup a mon simi Pakpak leong a
pevien, “E ta ngas tovie egie ese gi ta mon kouk simi enamon
kes malan e ta tovie no kese.” Sien va nga ta tsang vaotie
ine mi vinuor, nga te tsana mi sinavei duis.
9 Eiekesen sien va nga ta tino ngan mi sinavei nia viertan
bu mei mene, nga te tsana mi sinavei tsokor, ma mi vinuor
a te vutuir vasangan va enga mi kulou ruberube bu vinuor.

10 Eie ese ta vemusurie bu vinuor kokouk eiekesen a kor
si ka mene kes ine sibu vinuor, eie ta kapie man vinatoreis
mi sinavei nia rube bu vinuor kokouk.
11 Simi vunan e Raban ese ta pevien, “Kian va e ta rei
puer,” a pevien buer, “Kian va e ta kenvamate ka mene.” Io,
misasien e ta kap rei puer, eiekesen sien va e ta kenvamate
ka mene, e te tsorubeit mi mei ruberube bu vinuor.
12 Io, nga ta ngas vakokoit nge tsatsang malan mi kulou
ese e Raban va ta so vuortie gie ngan mi vinuor ian ta vara
ketseketseng ngan mi kulou.
13 Sien va nga ta kap vasangan kenga aor molous sibu mei
mene, e Raban ta kap so vasangan ken aor molous sien va ta
so vuortie nga. Eiekesen sien va nga ta aor molous ngan bu
mei mene, ine kenga sinavei ta tseiptseiprio mi vinatoreis!

Mi vodovodon tuktuk ma mi tsientsang

14 Bu kasiung, sien va nga ta pevien va nga suvuon mi
vodovodon tuktuk, eiekesen kenga vodovodon tuktuk a kap
ka tsinatsangan, man sana kienlei ine? Vasa, ine mi suada
vodovodon tuktuk a oit nia vatoa nga?
15 Sien va ka kasinga o, ka vevinenga a kap man ka
tsetstseik nia tsekie ma a kap man ka nginonginou nia
vaotie ken tino,
16 ma sien va nga pevien sien, “Veis ngan mi molu. Vavaso
nge ngou kalei,” eiekesen nga kap tabarie ngan ka tsetstseik
o, nginonginou, man sana kienlei ine?
17 Io, mi sinavei nia vodovodon tuktuk eie buer a malan
ine. Sien va mi vodovodon tuktuk a mon eie kesen ma a
kap ka tsinatsangan, ine mi suada vodovodon tuktuk a te
maet.
18 Eiekesen ka mei ta oit nia pevien, “E suvuon mi
vodovodon tuktuk. Ma eou o suvuon mi tsinatsangoung.”
Ma o ta pevien sien, “Vasangan seou ke vodovodon tuktuk
ian ta kap ken ka tsientsang. Ma o ta vasangan sevoi kong
vodovodon tuktuk ngan mi sana o ta tsana.”
19 Evoi e vodovodon tuktuk va e Raban eie a kes mo. Ian
a kalei. Bu tsaka moromoruo buer gi vodovodon tuktuk
malan ian, ma gi dendeir nge motou!
20 Oi! Evoi mi be! E ngas lalaron ka kepineits nia
vara tuktuk ngan mi vodovodon tuktuk ian ta kap ka
tsinatsangan va eie mi kepineits sasavoir?
21 Nga vodonomie e Abaraam e tubugiet. E Raban a nga
vuotongie va eie mi ka duis surie mi sana ta nga tsana sien
ta nga terie e Isak rakot se Raban i popon mi korot nia tu
tienebeir.

2:11 EXO 20:14; DEU 5:18 **2:11** EXO 20:13; DEU 5:17

22 Pare? Ken vodovodon tuktuk a nga tsatsang meie ken
sar tsientsang ma ken vodovodon tuktuk a nga pitak ngan
mi vuovuan bu tsinatsangan.
23 Ma ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk malan mi
Pakpak leong ian ta pevien, “E Abaraam a nga vodovodon
tuktuk se Raban, ma surie ken vodovodon tuktuk, e Raban
a nga vuotongie va eie mi ka duis.” Ma mi kulou gi nga
vuotongie va eie e palapalan e Raban.
24 Io, nga telekiran va mi mei ta tsorubeit duis i matan
e Raban ngan bu tsinatsangan, ma a kap va surie mi
vodovodon tuktuk mo.
25 Ine a kokouk meie misa ta nga tsorubeit se Raap, mi
vevien tetteririv. A nga tsorubeit duis i matan e Raban surie
mi tsinatsangan sien ta nga suguo ba ka dedeng puer sibu
Israel nge kulie guor nia vi sorvekenan mi taon simi rosar
mene.
26 Io, mi pirpir a kap ka morumoruan, a te maet. Malan
ine, mi vodovodon tuktuk ian ta kap ka tsinatsangan, a te
maet buer.

3

Mi sinavei nia varatsangie mi karaem

1 Bu kasiung, kian va nga ta sunuir va palan senga gi
ta tsorubeit bu vavvasengei. Simi vunan nga te telekiran
va egiet bu vavvasengei giet ta so tuir simi vinuor ian
ta ngeisngeis beitsak rio mi vinuor bu mei ka ie va gi ta
suvuon.
2 Io, egiet kokouk giet ko kor simi bienebeir sibu rosar
palan. Sien va ka mei a kap bebeir simi namanien, ken tino
a te pitak ma buer ta oit nia vuor vakalaie mi kurikurien
kokouk.
3 Nga vodonomie mi sinavei nia vasore mi oos. Sien va
giet ta lalaron va mi oos ta rorong segiet, giet ta terie ka
poko aen i ngutsuon. Ma giet ta oit nia tsana mi oos va ta
rakot ivie giet ta lalaron.
4 Nga vodonomie buer mi mon. Misasien ta leong, ma mi
mour ngeisngeis ta vururan, mi voes lili mo ta vurisan mi
mon nge soer rakot simi korot mi gonggou ta lalaron.
5 Malan mo, mi karaem buer a lili simi kurikurigiet, ma
eie a ko vakokoit vakam ngan bu kepineits leong.

Nga vodonomie, ka puk leing lili a oit nia vara ngang ngan
mi roniot leong.
6 Mi karaem a malan mi leing. Eie mi karton mi kuirkuir,
a vous ngan bu tsaka sinavei. Ma a tsang vatsakatie mi
kuirkuir kokouk nge vara ngang ngan mi vienesien mi tino

kokouk. Ma eie kesen ta ngang ngan mi leing kuvu simi
leing leong ian ta kap ko mesei.
7 Mi kulou gi oit nia varatsangie gie bu suasuada vinav-
inar tso, bu ma, bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber, o, bu
ie. Io, bu vinavinar gi te rats.
8 Eiekesen a kap ka mei a oit nia varatsangie mi karaem.
Eie mi tsaka kepineits ian ta kap ko maes, ma a vous ngan
mi bo ian ta vabatie mi miensei.
9 Ngan ine mi karaem, giet puongan magiet Nguts ma mi
Tam, ma buer giet subiran ngan bu mei ese e Raban ta nga
tsana bu sinavigie va ta tsorubeit malan mi sinavien.
10 Mi namani tietienengei ma sinubirei, guor rovotsour
simi nguts kes. Bu kasiung, kian va ta malan ian.
11 Vasa, mi da ta damits ma mi da ta bo, guor oit nia
kelivueit rovotsour si ka mat kes?
12 Bu kasiung, vasa, mi ta a oit nia vua ngan ka vuavua
bereu, ma mi kapiek a oit nia vuangan ka vuavua ta? A kap.
Ka matada tsak buer a kap oit nia vabatie mi da ta damits.

Mi banga vienviendon kuvu die i kur simi rangit

13 Sien va nga sievei nge katsep surie mi rosaran e Raban,
nga ta ngas vara tuktuk ngan ine mi suada sinavei ngan
kenga banga tino ma kenga banga tsientsang menemenen
ian ta kuvu simi banga vienviendon.
14 Eiekesen sien va mi sinavei nia aor tsakan mi mei mene
ma mi sinavei nia ngaguo guor ta mon sibu aronga, kian va
nga ta pouts vakam nge vamoie mi tuktuk.
15 Ine bu suada vienviendon, a kap kovuni die i kur simi
rangit, eiekesen a kovuni ine simi kaber, a kap kovuni
simi morumoruan e Raban, eiekesen a kovuni sibu tsaka
moromoruo.
16 Ivie mi sinavei nia aor tsakan mi mei mene ma mi
sinavei nia ngaguo ta mon en, mi sinavei nia leiltsei ma
bu suasuada tsaka sinavei ta mon en buer.
17 Eiekesen mi banga vienviendon ian ta kuvu die i kur
simi rangit, vourvour, a ko vabatie mi sinavei melemelen.
Ma buer a ko vabatie mi molu, mi sinavei menemenen, ma
mi sinavei nia baser palapalan. Ma a ko vovovsuo giet ngan
mi aor molous ma bu banga vuovuan. Ma a kap ko viertan
mi kulou, ma a ko tuktuk.
18 Mi mei ese ta ko vabatie mi ni vedeng, ta tsuorkie bu pi
ei ngan mi molu, ma ta suvuon mi vuovuo, arie mi sinavei
duis i matan e Raban.

4

Mi sinavei nia tor surie e Raban

1 Surie misa nga ta veveken nge vevesas i kotubunga?
Vasa, ine a kap vunan si kenga lalaron nia varese enga
kesenga ian ta ko veveken i aronga?
2 Nga ko biek suri kepineits eiekesen nga kap poro, arie
mi vunan nga ko ken mene. Nga ko ngunguts suri banga
kepineits eiekesen nga kap oit nia poro, arie mi vunan nga
ko vesas nge veveken. Nga kap poro simi vunan nga kap
nongie e Raban.
3 Misasien nga ta nongie e Raban, nga kap suvuon, simi
vunan nga ko nongie ngan mi vuna vienviendon ian ta kap
melemelen ma nga ko lalaron mo nia varese nga ngan.

4 Enga mi kulou rerei puer. Vasa, nga kap telekiran
va mi sinavei nia baser palapalan meie mi mangmagoso
enaenamon, ta tsana nga va nga ta tsorubeit man matakorot
e Raban? Mi mei ese ta vodon nia baser palapalan meie
mi mangmagoso enaenamon, a tsorubeit man matakorot e
Raban.
5 Mi Pakpak leong a pevien, “E Raban a ngunguts surie mi
moromoruo ian ta nga terie nia mon i arogiet.” Ma vasa,
nga vodon va mi Pakpak Leong a kap suvuon ka vunan sien
ta vokokotie ine mi nama?
6 Eiekesen e Raban a vasangan segiet ken tentoiv leong
beitsak. Arie mi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“E Raban a matakorot veie egie ese gi ta tsuok terie gie
kesegie i kur,
eiekesen a vasangan ken tentoiv segie ese gi ta vilikitie
gie kesegie.”

7 Io, nga ta ngas tor surie e Raban. Nga ta ngas veveken
meie e Satan ma eie ta vi sorvekena nga.
8 Nga ta ngas rakot vatavatat se Raban ma eie ta nemei
vatavatat senga. Enga mi kulou tsokor, nga ta ngas vavaon
rivie bu sinavei tsokor. Enga mi kulou ese nga ta suvuon
ba vienviendon luo, nga ta ngas vara melemelen ngan bu
aronga.
9 Nga ta ngas tovarebar nge ta ngan mi aor tsak surie
kenga sar sinavei tsokor. Nga ta ngas vurisan kenga nginiets
rakot simi tina, ma kenga nires rakot simi masitinoiv.
10 Nga ta ngas vilikitie nga kesenga i matan mi Nguts, ma
eie ta tsuok terie nga i kur.

11 Bu kasiung, kian va nga ta veveoeng vatsakatie enga
keskes. Eie ese ta oeng vatsakatie e kasien, o, ta vuor
vatsakatie e kasien, a oeng vatsakatie nge vuor vatsakatie
ken vinuor e Raban. Sien va nga ta vuortie ken vinuor e

Raban, enga a kap va mi kulou nia vemusurie ken vinuor e
Raban eiekesen mi kulou nia vuortie mi vinuor.
12 E Raban, eie kesen mo a terie bu vinuor ma a vuortie
mi kulou. Eie mo a oit nia vatoa mi kulou nge voguersa gie.
Mi sana duis nga suvuon nia vuortie bu palapalanga?

Mi namani venengeng surie mi sinavei ni kakaleong

13 Nga rorong, enga mi kulou ese nga ta pevien, “Nevere,
o, sivo gei ta peuk si ka taon leong ma gei ta ra mon en
ka avareit, ma gei ta tsang lakep va gei ta mang poro kavo
lakep palan.”
14 Nga kap telekiran va misa ta vo tsorubeit si kenga sar
tino sivo. Kenga sar tino a malan mi kienkou simi da rarap
ian ta mon lili mo, ma samo a te buer kapangan.
15 Eiekesen nga ta ngas pevien, “Sien va mi Nguts ta
lalaron va gei ta tsana, gei ta to nge tsana ine mi kepineits
o, ian mi kepineits.”
16 Eiekesen ine, nga si vakam nge kakaleong. Ian mi suada
sinavei nia kakaleong eie mi tsaka sinavei.
17 Io, sien va nga te telekiran mi sana ta duis va nga ta
ngas tsana eiekesen nga kap tsana, nga te tsana mi sinavei
tsokor.

5

Mi namani venengeng rakot sibu ka suvuram

1 Nga rorong, enga mi kulou suvuram, nga ta ngas ta nge
meririeng surie mi tsienakor leong ian a te vatvatta kor i
poponga.
2 Kenga sar sinsuv a te tsokor, ma bu ngitsilik gi te nganie
manga sar banga tsetstseik.
3 Ma kenga sar gold ma silva gi te mouron. Ine bu
totourlekier va a te mouron, ta vutuir vasangan kenga
bienebeir ma ta nganie bu kurikuringa malan mi leing ta
tunie rivie. Nga te nga toungan palan kenga sar sinsuv ine
sibu ra vekvekitip.
4 Pare! Nga kap ngas vorie mi kulou porpor nginonginou
gi ta tsatsang si kenga sar tau, ma gi koupkoup veie nga. Ma
kegi sar kinokinoup ine mi kulou, a te beit si ken bairorrong
mi Nguts ese ta tsiroup.
5 Nga ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kenga
lakep leong nia varese mo kenga tino simi pirpir. Ma nga te
nga tino ngan mi sinavei ian va ta varese mo bu piripiringa.
Nga te nga vovosuo kenga sar lalaron ngan bu kepineits ian
ta varese bu aronga mo nia soe mi kiden.
6 Nga te votorosie nge keda mi kulou ese kegi tino ta duis
ma gi kap nga matakorot veie nga.

Mi sinavei ni onvidit simi vinekikin

7 Io, bu kasiung, nga ta onvidit tuir oit si ken minuer mi
Nguts. Nga vodonomie mi kulou tsuotstsuor. Gi ko onvidit
nge rorois oit bu banga nginonginou i tau ta komois. Ma
gi ko onvidit nge rorois va mi bat vourvour ma mi bat
vekvekitip ta uosangie.
8 Enga buer, nga ta onvidit. Bu aronga ta ngas ngeisngeis
simi vunan ken minuer mi Nguts a te vatavatat.
9 Bu kasiung, kian va nga ta nama palan veie nga kesenga.
E Raban ta masi so vuortie nga. Pare, mi ka ni vuor nama
a te tuir i matavanuo!
10 Bu kasiung, nga ta ngas vemusurie bu vinisigie bu
propet ese gi ta nga vakokoit simi asan mi Nguts. Gi nga
suoeie bu vinekikin palan, eiekesen gi nga onvidit.
11 Surie egie ese gi ta nga onvidit, giet pevien va gi suvu
nires. Nga te nga rongomie vasa e Iop a nga onvidit ven,
ma nga te nga telekiran vasa mi Nguts a nga vakalaie ven e
Iop. Mi Nguts a vous ngan mi tentoiv ma mi aor molous.
12 Bu kasiung, o ta vokokotie mi kepineits ta leong. Kian
va nga ta vakavakariem ngan mi rangit, o, mi kaber, o, ka
kepineits mene. Eiekesen nga ta pevien “io” sien va “io”,
ma “a kap” sien va “a kap”. Nga ta masi tuir simi vinuor.

Mi nono simi ka vodovodon tuktuk

13 Sien va ka mene senga a suvu vinekikin, eie ta ngas no
rakot se Raban. Sien va ka mene senga a res, eie ta ngas
kavarie bu pak nia puongan e Raban.
14 Sien va ka mene senga a morouk, eie ta ngas nongie bu
muomuo simi vona rengeir va gi ta nemei sien, terengien
va gi ta mang soe oel sien nge no simi asan mi Nguts.
15 Ma ine mi nono gi ta no ngan mi vodovodon tuktuk,
ta vatoa mi tamat mienarouk, io, mi Nguts ta vatoa ine mi
tamat mienarouk. Ma sien va a te nga tsana kavo sinavei
tsokor, mi Nguts ta vodon rivie.
16 Io, nga ta ngas vakokoit vasangan kenga sar sinavei
tsokor senga kesenga, terengien va nga ta mang ketseket-
seng sibu mienarouk. Ken nono mi ka duis a tsatsang
ngeisngeis nge vabatie mi kienlei.
17 E Elia eie mi ka mala giet mo. Ma sien ta nga no rakot
se Raban ngan mi aron kokouk va ta kap nga uos, a kap nga
uos simi kaber siba avareit tour ma mi kapien.
18 Ma sien ta nga no te buer rakot se Raban, mi bat a
nga uos kuvu simi mariu ma mi kaber a te nga vabatie bu
nginonginou.
19 Bu kasiung, sien va ka mei i kotubunga ta veis bebeir
sorvekenan mi tuktuk ma ka mei mene a kir muerngan,

20 nga ta ngas vodonomie ine. Eie ese ta kir muerngan
mi ka tsokor si ken bienebeir, ta so vatoa ine mi mei simi
miensei ma ta tsana va e Raban ta vodon rivie palan ken
sar sinavei tsokor.

Ken pakapaka rorou vourvour
E Petro (1)

1 Eou e Petro, ken aposol e Iesu Karisito.

O vavataor rakot senga ken kulou vivviel e Raban ese nga ta vepitsitsei nge mon kibang i Pontus, i Galatia, i Kapadokia, i Asia, ma i Bitunia.
2 E Raban mi Tam a nga muna telekira nga ma a nga vara tamat nge nga ngan mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat. Ma a nga vile nga va nga ta mang tor surie ken nama e Iesu Karisito ma mi daran ta mang vara melemelen nge nga.
E Raban ta veleongtie mi tentoiv ma mi molu si kenga sar tino.

Mi vodovodon rorrois ian va ta ba tsorubeit tuktuk
3 Puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito! Si ken aor molous leong, e Raban a nga vosuvu vunie giet ngan mi tino vour sen e Iesu Karisito tanga to muerengei simi miensei. Io, a nga vosuvu vunie giet ngan ine mi tino vour terengien va giet ta mang tino ngan mi vodovodon rorrois ian ta ba tsorubeit tuktuk.
4 Ma giet ta vodovodon rorrois nia suvuon mi vavatamaes ian e Raban tate rorois ngan va ken mi kuoluon. A te rorois ine mi vavatamaes nia nga simi rangit ivie va ta kap tsak nge kopop ma ta kap meur.
5 Ma surie kenga vodovodon tuktuk se Raban, eie ta tuir karie nga ngan mi ngesengesien, oit va nga ta so suvuon mi vavato ian tate rorois nia vutuir vasangan simi ra vekvekitip.
6 Io, nga ta ngas res surie ine, misasien nga te mesirik simi puk keipkepide ra ine surie bu suasuada konokonon.
7 Ine bu konokonon a beit nia vara tuktuk ngan kenga vodovodon tuktuk. Kenga vodovodon tuktuk a kalei beitsak rio mi gold ian ta ko tsereiv misasien mi leing ta tunie va ta tsorubeit mi gold matan kesen. Ma kenga vodovodon tuktuk ta mang teie terie senga mi tietienengei, mi matvinavaso ma mi minangarei simi ra va e Iesu Karisito ta tsorubeit vasvas.
8 Misasien nga ta kap ngas nga pare e Iesu Karisito, nga lalaron beitsak. Ma misasien nga kap pare e Iesu Karisito ine sibu ra, nga vodovodon tuktuk sien. Ma nga vous ngan mi nires leong ian ta tsiroup ma kap ka nama a oit nia vakokoit vasangan vasa a tsiroup ven,

9 simi vunan e Raban a nga vatoa nga surie kenga
vodovodon tuktuk sien.
10 Surie ine mi vavato, bu propet gi nga menise vititirie
nge virei surie nia telekiran vasa e Raban ta vatoa nga ven,
ma gi nga vavatei ngan ken tentoiv e Raban ian va ta ba
nemei senga.
11 Mi Morumoruan e Karisito ese ta nga mon sibu arogie,
a nga peterie segie ken vinekikin e Karisito ma man
matvinavaso ian va ta ba nga suvuon i muir. Gi nga
konon nia vorotan va ese mei ta nga tsorubeit e Karisito
ma venenges va ta nga beit.
12 Sien gi ta nga vavatei ngan ine bu kepineits, e Raban
a nga puek vasangan segie va ine bu kepineits ta kap
nga tsorubeit tuktuk si kegi sar ra, eiekesen ta ba nga
tsorubeit tuktuk si kenga sar ra. Ine, nga te rongomie mi
Banga Vinavatei ian bu mei gi ta nga me vavatei ngan. Gi
nga vavatei ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat e
Raban ta nga turan kuvu simi rangit. Ma bu angelo buer gi
lalaron beitsak nia katsep surie ine bu kepineits.

Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat

13 Io, bu vinavinadodonga ta ngas rorois nian mi
tsientsang. Nga ta ngas mat panpan, ma nga ta ngas
vokotserie kenga vodovodon rorrois simi tentoiv ian va ta
nemei senga simi ra va e Iesu Karisito ta tsorubeit vasvas
sien.
14 Enga bu natuon e Raban, nga ta ngas rorong sien. Kian
va nga ta sunuir va kenga tsaka lalaron ta vuortie kenga
sar tino. Nga te nga suvuon ine mi tsaka lalaron sien nga ta
ngas nga tino sasavoir ngan mi Banga Vinavatei.
15 Eiekesen kenga sar sinavei kokouk ta ngas tamat, malan
ken sinavei mi mei ese ta nga vile nga, ta tamat.
16 Simi vunan mi Pakpak leong a pevien, “Nga ta ngas tino
ngan mi tino ian ta tamat, simi vunan o tamat.”
17 E Raban a ko vuortie mi kulou vemusurie bu tsinatsan-
gagie ngan mi suada rosar kes mo. Sien va nga vuotongie
va eie mi Tam si kenga sar nono rakot sien, nga ta ngas
tino ngan mi mientou sien nga ta ngas mon kibang ine simi
kaber.
18 Nga telekiran va e Raban a nga vara ketseketseng nge
nga sorvekenan mi tino gov. Ine mi suada tino a nga kovuni
sibu tubunga. E Raban a kap nga vara ketseketseng nge nga
ngan bu kepineits ian ta tsereiv malan mi silva o, gold,
19 eiekesen ngan mi banga daran e Karisito, mi Natu sipsip
kap ka bienebeir o, kirakira sien.

1:16 LEV 11:44,45; LEV 19:2; LEV 20:7

20 E Raban a nga vile e Karisito i muan mi vinagoso
simi mangmagoso enaenamon, ma e Raban a nga vutuir
vasangan ine sibu ra vekvekitip surie kenga kienelei.
21 Ngan e Karisito, nga te me vodovodon tuktuk se Raban
ese ta nga vatoa e Karisito simi miensei nge tsuok terie i
kur mi asan, terengien va kenga sar vodovodon tuktuk ma
kenga sar vodovodon rorrois ta mang kots se Raban.
22 Ngan kenga sinavei nia rorong surie mi tuktuk, nga
te nga vara melemelen ngan kenga sar tino nia suvuon mi
tentoiv tuktuk rakot sibu kasinga. Nga ta ngas vengeis nia
totoiv ververkis ngan bu aronga kokouk,
23 simi vunan nga te nga suvuon mi tino vour ian ta kap
kuvu simi pi ei ian va ta tsereiv eiekesen a kuvu simi pi ei
ian va ta kap tsereiv. Eie mi namani tino se Raban ian ta
mon rovoriu.
24 Malan mi Pakpak leong ta pevien,

"Mi kulou kokouk gi malan mi uotuot,
ma magi sar matvinavaso a malan bu purapura uotuot.
Bu uotuot gi bileits ma bu puorpuor gi kor,
25 eiekesen mi namanien mi Nguts ta mon rovoriu."

Ma ine mi nama, arie mi Banga Vinavatei gi tate nga me
vateie nga ngan.

2

1 Io, nga ta ngas pits peken bu suada sinavei tsokor kokouk
malan mi sinavei ni matakorot ma mi sinavei binit, mi
malamala ka duis, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei nia
meon sibu aronga.
2 Nga ta ngas vetoron mi dangi sus simi moromoruo ian ta
melemelen, malan mi natunatu madar, terengien va kenga
tino ta mang vor ve toto leong beit simi vavato.
3 Nga ta ngas tsana malan ine simi vunan nga te nga daem
pare vasa mi Nguts a kalei rovoriu ven.

Mi vunavout ian ta tino ma ken kulou vivviel e Raban

4 Nga nemei simi Nguts. Eie a malan mi vunavout ta tino
ian mi kulou gi ta nga purusie. Eiekesen e Raban a nga vile
ma si ken baidendeng, a nga mata tietienengei.
5 Enga buer nga malan mi vunavout ta tino ma e Raban
a tsana va nga ta tsorubeit mi vonuoan mi moromoruo,
terengien va nga ta mang tsatsang malan bu prist tamat nia
tabarie terie mi tienebeir ni varam simi moromoruo ian va
e Raban ta resen surie mi tsinatsangan e Iesu Karisito.
6 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

1:25 ISA 40:6-8

"Pare, O vogosongie mi vunavout i Sion,
mi vout mogos ian o te vile ma a mata tietienengei.
Ma eie ese ta vodovodon tuktuk sien,
ta kap so mengemengeir."

7 Io, senga ese nga ta vodovodon tuktuk, ine mi vunavout a
mata tietienengei eiekesen segie ese gi ta kap vodovodon
tuktuk, ine mi vunavout a mat sasavoir segie. Ine mi
vinakokoit a kokouk malan mi sa mi Pakpak leong ta pevien;

"Mi vunavout bu ka tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a te tsorubeit mi vunavout mogos nia sorokie mi
vonuo,"

8 Ma mi korot mene simi Pakpak leong a pevien,

"Ine mi vunavout nia tsuotsuobakei simi kulou,
ma mi vunavout nia tsana gie va gi ta kor."

Gi tsobaka gie simi vunan gi kap rorong surie mi namanien
e Raban. Ma ine arie ken bairoevroev e Raban va ta
tsorubeit malan.
9 Eiekesen enga ken kulou vivviel e Raban, ma enga bu
prist simi kovakova ka leong. Enga ken vuna enamon tamat,
ma enga mi kuoluon. E Raban a nga vile nga va nga ta
mang oit nia vavatei katsep ngan ken kienlei ian ta tsiroup.
A nga kuk vorotsoruo nga sorvekenan mi ngingi nge kerie
nga rubukien si ken banga berber.
10 Vourvour, kap va enga mi kuoluon e Raban, eiekesen,
ine, nga te me tsorubeit mi kuoluon. Vourvour, nga kap nga
suvuon ken aor molous, eiekesen, ine, nga te me suvuon
ken aor molous.
11 Bu banga polopoloung, nga mala kibang ma mat tso ine
simi mangmagoso enaenamon. O nongie nga va nga ta pits
peken mi tsaka lalaron simi pirpir ian va ta veveken meie
bu morumoruanga.
12 Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta kalei rovoriu i
kotubuon mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk, misasien
gi ta vepitsie nga malan va nga te tsana ka sinavei tsokor.
Sien va nga ta tino malan, gi ta mang pare bu banga
tsinatsanganga nge puongan e Raban simi ra ta iro giet.

Mi mienagos i pakien bu muomuo ni vuor ma bu ka leong

13 Surie ken kienelei mi Nguts, nga ta ngas tor surie bu
vinuor simi kaber, o, simi kovakova ka leong ese ta suvuon
mi duis,

2:7 PSA 118:22 **2:8** ISA 8:14

14 o, sibu gavana ese mi kovakova ka leong ta nga turan
nia ra votorosie egie ese gi ta tsana bu sinavei tsokor ma
nia ra tienangan egie ese gi ta tsana bu sinavei dokei.
15 Simi vunan e Raban a lalaron va nga ta ngas tsana bu
sinavei duis terengien va nga ta mang vabongo mi kulou be
si kegi sar namani be.
16 Nga ta ngas mon malan va enga mi kulou ketseketseng,
eiekesen kian va nga ta kukuov ngan kenga mienagos
ketseketseng nia tsana bu sinavei tsokor. Nga ta ngas mon
malan va enga ken sar petspets e Raban.
17 Nga ta ngas mangaran bu mei kokouk, nga ta ngas tovie
bu kasinga simi vodovodon tuktuk, nga ta ngas motovan
e Raban, ma nga ta ngas vasangan mi minangarei simi
kovakova ka leong.
18 Enga bu petspets, nga ta tor surie manga sar ka leong
ngan mi minangarei kokouk. A kap va segie ese mo gi ta
kalei nge nga ma gi ta vodonomie nga, eiekesen segie buer
ese gi ta tsak nge nga.
19 Mi ka a oit nia suvuon mi vinekikin ian ta kap ka vunan.
Eiekesen sien va ta vodonomie e Raban nge onvidit ngan ine
mi vinekikin, e Raban ta resmatan.
20 Mi sana tietienengei ta tsorubeit senga sien va nga ta
onvidit ngan mi vinatoreis surie mi sinavei tsokor nga ta
tsana? Eiekesen, sien va nga ta onvidit ngan mi vinekikin
surie mi banga sinavei nga ta tsana, ine arie mi kepineits
va e Raban ta tienenge nga ngan.
21 E Raban a nga kuk tsana nga nia suvuon ine mi
suada sinavei, simi vunan e Karisito a nga suvuon mi
vinekikin surie nga. A nga tsana ine va ta nga tsorubeit
mi puppuo si kenga tino va nga ta mang oit nia vemusurie
ba naparikamen.

22 “A kap nga tsana ka sinavei tsokor
ma a kap ka nama binit gi nga rong vorotan i ngutsuon.”

23 Sien gi ta nga vavangiets ngan, a kap nga kulie kegi
ka namani vinavangiets. Sien ta nga rongmetsikien mi
vinavasor i kurikurien, a kap nga vamatuo gie. Eiekesen
a nga terie eie kesen i napariman e Raban ese ta ko vuor
vaotie mi sinavien mi ka keskes.
24 E Karisito a nga sorokie kegiet sar sinavei tsokor simi
kurikurien i popon mi koitskoits, terengien va giet ta mang
maet simi sinavei tsokor ma giet ta mang tino surie mi
sinavei duis. Ma surie mo ken sar nia bienabas, nga te nga
to.

2:22 ISA 53:9

25 Nga te nga malan mi sipsip ta veis bebeir, eiekesen ine,
nga te muerengei nemei simi ka nennei sipsip ian ta ko
perngan kenga sar tino.

3

Mi mienagos ni rei

1 Simi rosar kes mo, enga mi langei rei, nga ta ngas
tor surie kenga sar labeit, misasien kavo mei segie gi ta
kap vodovodon tuktuk simi Namanien e Raban. Io, ine
kenga banga sinavei ta mang teie kegi vienviendon nemei
se Raban, ma a kap va surie mi namaninga.
2 Simi vunan gi ta pare bu sinavinga ian ta melemelen ma
ian ta suvu minangarei.
3 Kian va nga ta vosonie bu kurikuringa ngan misa ta mat
matot simi baidendeng mo, malan mi sinavei nia virie bu
vuruvuru kovanga, ma mi sinavei nia tsekie bu kepineits gi
ta tsana ngan mi gold meie bu poul ta mat matot.
4 Eiekesen, manga matvinavaso ta ngas kuvu sibu aronga
ian ta mon mumuningei, malan mi sinavei menemenen
ma ian gi ta kap ko meur. Ine bu suada sinavei, gi mata
tietienengei i matan e Raban.
5 Ine simi rosar kes mo, mi langei muo ese kegi tino ta
tamat nge terie kegi sar vodovodon rorrois se Raban, gi nga
ko vavaso malan. Gi nga ko tor surie kegi sar labeit.
6 E Sara a nga ko malan ine. A nga ko tor surie e Abaraam
ma a nga ko tutuo ngan va eie man nguts. Nga tate tsorubeit
bu natuon vevien, sien va nga ta vemusurie misa ta duis, ma
va nga ta kap motovan ka kepineits va ta vamatuo nga.
7 Enga mi kulou rei, ian simi suada rosar, nga ta ngas
tino meie kenga sar vevien ngan mi teletelekirei va mi
kurikurien mi langei a kap ngeisngeis beitsak. Nga ta ngas
vasangan kenga sar minangarei rakot segie simi vunan egie
buer gi ta so suvuon mi tino ian va ta kuvu se Raban
vemusurie ken tentoiv. Nga ta ngas tsana malan ine
terengien ka kepineits ta kap oit nia tuir karie kenga sar
nono.

Mi vinekikin surie mi sinavei nia tsana mi kienlei

8 Ine o te lalaro vaton misa o tate nga vokokotie.
Enga kokouk nga ta ngas suvuon mo mi aor kes ma mi
rongrongmetsikei kes. Nga ta ngas totoiv ververkis malan
bu baser kasien, ma nga ta ngas ve kalei nge nga nge vilikitie
enga kesenga.
9 Kian va nga ta kulie mi tsienakor ngan mi tsienakor ma
kian va nga ta kulie mi sinubirei ngan mi sinubirei, eiekesen
nga ta ngas vatamase gie, simi vunan e Raban a nga vile nga

nia tsana ine ma enga buer nga ta suvuon mi vavatamaes
kuvu se Raban.
10 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Eie ese ta lalaro res si ken tino
nge pare bu banga ra,
ta ngas vuor vakalaie mi karamen sibu tsaka nama
ma mi burien sibu suada nama binit.
11 Eie ta ngas vuvuris vekenan mi tsaka sinavei nge tsana
mi kienelei.
Eie ta ngas vengeis nia suvuon mi molu.
12 Simi vunan mi matan mi Nguts a ko deng surie mi kulou
duis
ma mi tateringan a ko rongomie kegi sar nono,
eiekesen mi Nguts a ko matakorot veie eie ese ta tsana mi
tsaka sinavei.”

13 Ese a oit nia voguersa nga sien va nga ta vengeis nia
tsana mi kienlei?
14 Eiekesen, misasien va nga ta so suvuon mi vinekikin
surie mi sinavei nia tsana mi kienlei, ine arie mi kepineits
nia resen. Kian va nga ta motovan misa mi kulou gi ta
vamatuo nga ngan, ma kian va nga ta pukuo.
15 Eiekesen, i aronga, nga ta ngas vodon veleongtie va e
Karisito eie mi Nguts. Sibu ra kokouk, nga ta ngas rorois
nia vakokoit vakatsepa kenga baitutuir sien va ka mei ta
vosuoreie nga surie kenga vodovodon rorrois se Raban.
Eiekesen nga ta ngas tsana ine ngan mi sinavei menemenen
ma ngan mi minangarei.
16 Ma kenga sar baivinakier ta ngas melemelen.
Terengien, egie ese gi ta oeng vatsakatie nga surie kenga
banga sinavei nga ta suvuon se Karisito, va gi ta mang
mangmangarien bu tsaka namanigie kesegie.
17 A kalei va nga ta suvuon mi vinekikin surie mi kienlei
nga tate tsana sien va ine ken lalaron e Raban. Eiekesen ta
tsokor rovoriu sien va mi vinekikin ta beit senga surie bu
tsaka kepineits nga ta tsana.
18 E Karisito a nga maet vekes mo surie kegiet sar sinavei
tsokor kokouk. A tuktuk, mi ka duis a nga maet surie mi
kulou tsokor nia kerie giet rakot se Raban. Mi kulou gi nga
kenvamate mi piripirien e Karisito, eiekesen e Raban a nga
vatoa mi morumoruan.
19 Ma simi tino ni moromoruo, a nga ra vavatei sibu
morumoruagie mi kulou ese gi ta nga mon simi korot nia
tsatsang vinatoreis.

3:12 PSA 34:12-16

20 Ine bu moromoruo, arie bu morumoruagie mi kulou
ese gi ta kap nga rorong vemusurie e Raban, sien e Raban
ta nga rorois menemenen va gi ta nga vodon vuris sibu ra e
Noa ta nga tsana sien mi mon leong. Io, ian mi napaririem
potsu tour bu mei gi ta nga ka simi mon mo, e Raban a nga
vatoa gie simi tubuik leong.
21 Ine mi da simi tubuik leong a me vutuir vasangan
mi sinusuruiv ian tate vatoa nga ngan simi ngesengesien
ken tino mumuerengei e Iesu Karisito, ine sibu ra. Ine mi
sinusuruiv a kap va nia suruiv rivie bu bita i kurikuringa,
eiekesen eie kenga kinubuits meie e Raban va kenga sar
baivinakier ta mon kalei.
22 E Iesu Karisito a te nga kien i kur simi rangit ma a
te mon si ken bienangaev suv e Raban. Bu angelo ma bu
kepineits ian gi ta suvuon mi duis ma mi ngeisngeis, gi mon
i pakien ken vinuor.

4

Mi tino surie e Raban

1 Io, e Karisito a nga suvuon mi vinekikin i kurikurien.
Ma enga buer nga ta ngas rorois ngan bu vinavinadodonga
ngan ine mi suada vuna vienviendon, simi vunan eie ese
tate suvuon mi vinekikin i kurikurien, a te voto nia tsana
mi sinavei tsokor.
2 Io, sien ta ngas tino simi kaber, ken tino ta ngas
vemusurie ken lalaron e Raban, a kap va mi tsaka lalaron
simi kaber.
3 A te me oit en ne kenga tino muomuo ian ta nga
vemusurie mi lalaron simi kulou kap vodovodon tuktuk. Gi
ko tino simi sinavei mala kopuen, simi sinavei matabiek,
simi sinavei nia un nge be, simi sinavei nia oir kouk nge
tsana mi tsaka sinavei, simi sinavei nia beit kouk nia un
nge be, ma simi sinavei nia rangarie bu raban bitbit ngan
mi sinavei minogumiets.
4 Gi kudier va nga kap volopusuo nge tuir pats meie gie
simi sinavei ian ta tsokor rovoriu ma gi oeng vatsakatie nga.
5 Eiekesen gi ta ngas vakokoit vasangan mi sinavigie se
Raban ese ta rorois va ta vuortie egie ese gi ta ngas tino ma
egie ese gi tate nga maet.
6 Arie mi vunan, mi Banga Vinavatei a te nga beit buer
segie ese gi tate nga maet, terengien va, sibu morumoruagie,
gi ta mang tino vemusurie ken lalaron e Raban, misasien,
sibu piripirigie, gi ta suvu vinatoreis malan mi kulou
kokouk gi ta suvuon.

7 Mi kinitip sibu kepineits kokouk a te vatavatat. Io, nga
ta ngas mat panpan nge vuor vakalaie bu vinavinadodonga
terengien va nga ta mang oit nia no.
8 Mi sinavei ian ta tsiroup a malan ine. Nga ta ngas
vengeis nia totoiv ververkis, simi vunan mi tentoiv a ko
kuva palan bu sinavei tsokor.
9 Nga ta ngas suguo bu palapalanga si kenga sar vonuo
keskes ma nga ta kap nama palan.
10 Enga keskes nga te suvuon bu suasuada banga tienebeir.
Io, nga ta ngas tsatsang nge gie nia vangasie bu mei mene,
malan bu banga ka nia naneie vakalaie ken tentoiv e Raban
11 Eie ese ta vavatei, eie ta ngas tsana malan mi mei ese ta
vavatei ngan mi namanien e Raban. Eie ese ta ko kuliekulie
bu mei mene, eie ta ngas tsana malan mi mei ese ta ko kuil
ngan mi ngeisngeis ian e Raban ta terie sien. Terengien va
nga ta mang oit nia puongan e Raban sibu kepineits kokouk
surie e Iesu Karisito. Mi matvinavaso ma mi ngeisngeis ta
mon seie sibu ra bu ra. Amen.

Mi vinekikin surie mi tino nia vemusurie e Karisito

12 Bu banga polopoloung, sien va nga ta suoeie mi
vinekikin ian va ta kono nga, kian va nga ta kudier malan
va nga te suoeie mi kepineits ian ta kekineits rovoriu.
13 Eiekesen nga ta ngas res simi vunan nga te tuir pats
meie e Karisito si ken sar vinekikin, terengien va nga ta
mang vous ngan mi nires leong simi ra va man matvinavaso
ta tsorubeit vasvas.
14 Nga ta ngas res sien va mi kulou gi ta oeng vatsakatie
nga surie nga te sorokie mi asan e Karisito, simi vunan mi
Morumoruan e Raban ian ta suvu ngeisngeis a mon meie
nga.
15 Nga ta ngas nenei kalei va nga ta kap suvu vinekikin
surie mi sinavei simi ken mene, o, mi sinavei nia puer, o,
bu suada sinavei tsokor mene, o, mi sinavei nia tsotstsol si
ken baitutuir bu mei mene.
16 Eiekesen sien va nga ta suvu vinekikin surie va enga mi
kuoluon e Karisito, nga ta kap mangmangarien, eiekesen
nga ta ngas puongan e Raban simi vunan nga sorokie mi
asan e Karisito.
17 Simi vunan mi ra nia vuor a te beit ma mi kuoluon e
Raban arie egie bu mei vourvour nia tuir simi vinuor. Sien
va ta malan, vasa ta ven kegi votovoto mi kulou gi ta kap
rorong surie ken banga vinavatei e Raban?
18 Malan mi Pakpak leong ta pevien,

“Sien va a ngeisngeis va mi kulou duis gi ta suvuon mi
vavato,

misa ta tsorubeit segie mi kulou tsokor ese gi ta vodon
sasavoir ngan e Raban?”

19 Io, egie ese gi ta suvu vinekikin vemusurie ken lalaron
e Raban, gi ta ngas tsana mi kienlei nge terie kegi sar tino i
napariman e Raban ese ta nga vogosongie mi mangmagoso
enaenamon. Eie a ko tuktuk si ken sar vakavakariem.

5

Sibu komosi ka ni tsientsang ma bu ka vour

1 Io, bu komosi ka ni tsientsang, eou e turanga komois.
Ngan ba katsomatoung o nga pare vasa e Karisito a nga
suvu vinekikin ven. Ma eou buer o ta so tuir pats meie e
Karisito si man matvinavaso sien va ta tsorubeit vasvas. O
nongie nga ngan mi aroung kokouk.
2 Nga ta ngas naneie vakalaie mi kuoluon e Raban ian
ta nga terie i naparimanga. Nga ta ngas sunuir nge vuor
vakalaie gie vemusurie ken lalaron e Raban, kap va mi
vinotsuaek. Sien va nga ta tsana ine, kian va nga ta
tsana ngan mi sinavei nia bike lakep, eiekesen nga ta ngas
vemusurie kenga lalaron ian ta tamtuir nia tsatsang.
3 Kian va nga ta vuortie gie ese e Raban ta nga terie
i naparimanga. Eiekesen nga ta ngas tsorubeit mi banga
puppuo i matagie.
4 Ma sien va mi kovan bu ka nennei sipsip ta tsorubeit
vasvas, nga ta so suvuon mi kovage ta mata tietienengei ian
va man matvinavaso ta kap meur.
5 Enga mi kulou vour, simi rosar kes mo, nga ta ngas tor
surie kenga sar komosi ka ni tsientsang. Ma enga kokouk
nga ta ngas vavaso ngan mi sinavei ni vilikitie nga kesenga
nge tsatsang sibu mei mene senga. Simi vunan mi Pakpak
leong a pevien,

“E Raban a matakorot veie mi kulou ese gi ta ko
veleveleongtie gie kesegie
eiekesen a terie mi tentoiv rakot simi kulou ese gi ta ko
vilikitie gie kesegie.”

6 Io, nga ta ngas vilikitie nga kesenga i pakien mi ngesen-
gesien e Raban ian ta tsiroup, terengien va Eie ta mang so
tsuok terie nga i kur simi ra tate nga muna vile.
7 Nga ta ngas terie kenga sar minesirik se Eie simi vunan a
ko pernge nga.

4:18 PRO 11:31 **5:5** PRO 3:34

8 Nga ta ngas vuor vakalaie kenga sar tino nge mat
panpan. Kenga matakorot, e Satan, a veririu malan mi laion
ese ta kengeir nge nesie ka mei va ta soba.
9 Nga ta ngas matakorot veie, ma nga ta ngas tuir ngeis-
ngeis si kenga vodovodon tuktuk, simi vunan nga telekiran
va bu kasinga simi vodovodon tuktuk simi mangmagoso
enaenamon, gi ko munu suoeie buer bu suada vinekikin
nga ta ko suoeie.
10 E Raban a nga vile nga va nga ta tsok se Karisito si
man matvinavaso ian ta mon rovoriu. Nga ta so suvuon mi
vinekikin simi puk keipkepide ra poitpoit, ma man Raban
mi tentoiv kokouk, eie kesen ta so tsang vakalaie nga nge
vangasie bu aronga terengien va nga ta mang suvuon mi
aor koits nge tuir ngeisngeis.
11 Mi ngeisngeis ta mon meie e Raban sibu ra bu ra. Amen.

Mi ni vuot kalei vekvekitip

12 O vodon tuktuk va e Silvanus eie e banga kasigiet ese ta
ko tuktuk si ken tsientsang. Ngan ken kuilkuil, o nga vataro
ine mi pakapaka rorou vavakatsep poitpoit nia vakotsie nga
nge vakokoit vasangan va ine mi nama arie ken tentoiv
tuktuk e Raban. Nga ta ngas tuir ngeisngeis i aron ken
tentoiv.
13 Mi kulou vodovodon tuktuk i Babilon ese e Raban ta nga
vile gie meie nga, gi turan kegi ni vout kalei rakot senga, ma
e Marko, e natung simi vodovodon tuktuk, buer a turan ken
ni vuot kalei senga.
14 Nga ta ngas vuot kalei senga keskes ngan mi vinengun-
guir nia vasangan kenga tentoiv.
Mi molu ta mon meie nga kokouk ese nga ta tsok se
Karisito.

5:12 Greek Silvanus, mi asan mene e Silas

Ken pakapaka rorou vuluongan
E Petro (2)

1 Eou e Simon Petro, ken petspets ma ken aposol e Iesu
Karisito.
O vavataor rakot senga ese nga tate suvuon mi vodovodon
tuktuk ian ta potokivout malan segei. Nga te suvuon ine mi
vodovodon tuktuk simi vunan ken sinavei magiet Raban ma
mi Ka ni Vavato e Iesu Karisito a duis.
2 Mi tentoiv ma mi molu ta vous si kenga sar tino simi
vunan nga te telekiran e Raban ma e Iesu magiet Nguts.

Ken vivviel e Raban

3 Ngan ken ngeisngeis, e Raban a nga teir vunie nge giet
bu kepineits kokouk nia tino simi sinavei nia rengeir. Giet
suvuon ine bu kepineits simi vunan giet telekiran eie ese ta
nga vile giet va giet ta suvuon man matvinavaso ma man
kienelei.
4 Ine simi rosar, a nga terie segiet ken sar banga kinubuits
ian ta potokivout. Ngan ine bu kinubuits, nga ta oit nia vi
sorvekenan bu sinavei matabiek ian ta ko tsang vatsakatie
mi mangmagoso enaenamon ma nga ta oit nia suvu potpot
si ken banga sinavei e Raban.
5 Surie ine mi vunan, nga ta ngas vengeis nia puapua ine
bu kepineits. I popon mi vodovodon tuktuk, nga ta ngas
vengeis nia suvuon mi kienlei, ma i popon mi kienlei, mi
teletelekirei,
6 ma i popon mi teletelekirei, mi sinavei ni vuor vakalaie
kenga lalaron kesenga, ma i popon mi sinavei ni vuor
vakalaie kenga lalaron kesenga, mi sinavei ni onvidit, ma
i popon mi sinavei ni onvidit, mi sinavei nia mangaran e
Raban,
7 ma i popon mi sinavei nia mangaran e Raban, mi sinavei
nia mon baser palapalan, ma i popon mi sinavei nia mon
baser palapalan, mi tentoiv.
8 Sien va nga suvuon ine bu suada sinavei ma gi ta vor ve
toto leong i aronga, ine bu suada sinavei gi ta tsana va nga
ta oit nia telekire vititirie magiet Nguts e Iesu Karisito ma
gi ta tsana va kenga sar tino ta vua ngan palan bu banga
vuovuo.
9 Eiekesen eie ese ta kap suvuon ine bu sinavei, eie a kap
oit nia dengarie ine bu kepineits ta mon i pek, ma eie a
malan mi kael. A te vodon punan va e Raban a te nga vara
melemelen ngan sorvekenan ken sar sinavei tsokor kebeir.

10 Io, bu kasiung, nga ta ngas vengeis nia vara tuktuk
ngan va enga bu meinmenien mi kulou ese e Raban tate
nga kukuogie nge vile gie. Sien va nga ta tsana malan ine,
nga ta kap oit nia kor.
11 Ma nga ta suvuon mi duis nia rubukien ngan mi nires
leong si ken mangmagoso Nguts e Iesu Karisito magiet
Nguts, ma mi Ka ni Vavato ian ta vuor sibu ra bu ra.

Mi namani propet simi Pakpak leong

12 Io, sibu ra kokouk o ta ba oeng veteringa nga surie ine
bu kepineits misasien nga te telekira gie ma kenga tino a
tuir ngeisngeis i popon ine mi tuktuk nga tate suvuon ne.
13 O vodon va a duis va o ta vovoruo kenga sar vienvien-
don tuir oit mi ra va o ta sorvekenan ine kong tino simi
piripiriung, terengien va nga ta mang vodonomie ine bu
kepineits.
14 Simi vunan o telekiran, puk lili mo te va o tate tsupuk
rivie kong tino simi pirpir malan magiet Nguts e Iesu
Karisito tate nga vakatsepa seou.
15 Ma o ta vengeis nia tsana va nga ta vodonomie ine bu
kepineits sibu ra kokouk i murien o ta sorvekenan ine kong
tino simi pirpir.
16 Sien gei ta nga pengan senga surie mi ngesengesien
magiet Nguts e Iesu Karisito, ma ken minuer, gei kap nga
vemusurie bu pil ka mei a nga vodon terie. Ngan bu
katsomatagei ngas te, gei nga pare mi ngesengesien ian ta
tsiroup.
17 A nga suvuon mi minangarei ma mi matvinavaso kuvu
se Raban mi Tam, sien mi ien ta nga beit seie kuvu se Raban
si man matvinavaso ian ta tsiroup nge pevien, “Ine arie e
Natung mi ateung. O resmatan beitsak.”
18 Ma gei nga mon meie simi pout ian ta tamat, ma egei
ngas te, gei nga rongomie ine mi ien ta nga kuvu simi rangit.
19 Io, gei suvuon mi nama sibu propet ta nga tsorubeit
tuktuk. Ma a kalei va enga buer nga ta vodonomie ine mi
nama, simi vunan ine mi nama a malan mi bember ta rar
simi korot ngingi tuir oit sivovo mokuopkuop, ma a malan
mi matalala ta rar tsour nge rarangie bu aronga.
20 Eiekesen mi kepineits leong nga ta ngas telekiran a
malan ne. Nga ta ngas telekire vititirie va kap ka namani
propet simi Pakpak Leong, a nga kuvu si kegi papapleis bu
propet.
21 Simi vunan a kap ka namani propet a nga beit
vemusurie ken lalaron ka ka, eiekesen mi Moromoruo
Tamat ngas te, a nga tsegerie mi ka va ta nga vokokotie
mi nama kuvu se Raban.

2

Bu vavvasengei bitbit

1 Eiekesen bu propet bitbit gi te nga tamtuir i kotubugie mi
kuoluon e Raban. Malan be mo, kavo vavvasengei bitbit gi
ta tamtuir i kotubunga. Ma gi ta me vavasengei menemenen
ngan kegi vinasengei ian ta voguersan kenga sar vodovodon
tuktuk. Ma gi ta vamoie mi Nguts ese ta nga voir tsana gie
nge vara ketseketseng nge gie. Ma gi ta so teie terie mi
tsienakor i popogie kesegie ian ta voguersa gie ine ngas te.
2 Palan mi kulou gi ta vemusurie bu suada sinavei
tetteririv, ma surie ine mi sinavigie, mi kulou gi ta oeng
balapoik ngan mi saran mi tuktuk.
3 Ma gi ta bit kisie nga ngan kegi sar pil ian ta vunan si kegi
sinavei matabiek. Magi vinatoreis ian ta nga vakaek ngas te
muomuo, a ngas mon rorois, ma mi ka va ta voguersa gie,
a kap muang.
4 E Raban a kap nga vodon tsupuk rivie bu angelo sien
gi ta nga tsana mi sinavei tsokor, eiekesen a nga votorosie
gie nge tomeke terie gie simi mat ian gi ta ba so suvuon mi
vinavasor leong en. Ma gi mon rosie mi Rangi Vinuor.
5 Ma e Raban a kap nga vodon rivie mi kulou simi
mangmagoso enaenamon si ken sar ra e Noa, eiekesen a
nga vatoa e Noa, mi ka ni vavatei surie mi sinavei ian ta
duis i matan e Raban, meie ba mei mi napaririem pouts luo
sien ta nga terie mi tubuik leong i popon mi mangmagoso
enaenamon simi kulou ian gi ta kap nga mangaran e Raban.
6 Ma e Raban a nga votorosie nge voguersan mi taon leong
i Sodom ma i Gomora ma guor nga tsorubeit mi puti leing
mo. A nga tsana ine nia vasangan mi puppuo simi sana
kepineits va ta beit segie mi kulou gi ta murien veie e Raban.
7 Ma a nga vatoa e Lot mi ka duis sien ta nga mesirik surie
mi kulou rong tsak gi ta nga ko tino simi sinavei tetteririv.
8 Io, e Lot eie mi ka duis i matan e Raban ma a nga mon
i kotubugie sibu ra kokouk. Ma sien ta nga ko pare nge
rongomie kegi sinavei rong tsak, ine kegi sinavei a nga ko
vakebirie ken banga aor.
9 Io, e Raban a telekiran vasa ta vatoa ven mi kulou duis
simi konokonon, ma a telekiran vasa ta terie ven mi kulou
tsokor simi vinatoreis tuir oit simi Rangi vinuor.
10 Ine a sogove mi kulou ese gi ta ko vemusurie mi
tsaka lalaron simi pirpir nge mugumitsan mi ngesengesien
e Raban.
Ma ine bu vavvasengei bitbit gi ko aor ngeisngeis nge
kakaleong ma gi kap motou nia oeng balapoik ngan bu
angelo.

11 Bu angelo gi ngeisngeis rio gie, eiekesen gi kap ko oeng
vatsakatie gie nge vepitsie gie i matan mi Nguts.
12 Eiekesen ine bu vavvasengei bitbit gi malan va egie bu
vinavinar gi kap suvu vienviendon, ma gi ko vorosurie bu
lalaron simi pirpir be mo. Gi malan bu vinavinar tso gi ta
nga beit simi kaber va mi kulou gi ta oit nia riko gie nge
kenvamate gie. Gi ko oeng balapoik ngan bu kepineits gi ta
kap telekiran. Gi ta ngas babas malan bu vinavinar tso.
13 Gi ta suvu bienabas malan va man voirvoir bu bienabas
gi tate nga tsana. Gi si vodon va mi sinavei simi ngou ma un
nge be sisiat, eie mi sinavei nia resen. Egie bu katokatoka
ma mi kepineits mengemengeir i kotubunga. Ma gi ko resen
kegi sar binit sien gi ta ngou meie nga.
14 Bu katsomatagie a vous ngan mi sinavei tetteririv ma
gi kap maes nia tsana mi sinavei tsokor. Ma gi ko ketie gie
mi kulou kegi sar vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis nia
tsana mi sinavei tsokor. Gi ko vadakara bu arogie ngan mi
sinavei matabiek. Gi mon i pakien ken sinubirei e Raban!
15 Gi nga murien veie mi sinavei duis, ma gi te nga veis
bebeir. Gi nga vemusurie mi sinavien e Balaam, e natuon e
Beor, ese ta nga lalaron beitsak mi lakep nia tsana mi sinavei
ian ta kap duis.
16 Eiekesen mi dongki ngong ese ta nga vakokoit malan mi
ka, a nga nasaran e Balaam surie mi sinavei tsokor ta nga
tsana. Ma ine mi dongki a nga ken vangenge ine mi propet
e Balaam si ken sinavei be.
17 Ine bu vavvasengei bitbit gi malan mi matada tate
maes. Ma gi malan bu balbal mi mour leong ta ko vasorerie.
Mi ngingi e kinagie a te rorois niagie.
18 Gi ko vakokoit vakam ngan bu nama gov. Ma ngan mi
tsaka lalaron simi pirpir, gi ko ketie mi kulou ese ine ba
mo gi tate vi sorvekena gie mi kulou ese gi ta ko mon simi
bienebeir.
19 Gi ko kukubuits nia terie simi kulou mi tino ketseket-
seng sien egie ngas te gi petspets sibu sinavei malangiets.
Mi ka ta tsorubeit petspets simi kepineits ian ta tseiptseiprio
ken tino.
20 Sien va mi kulou gi te nga vi sorvekenan bu
sinavei malangiets simi mangmagoso enaenamon ngan mi
teletelekirei surie magiet Nguts ma e Iesu Karisito mi ka
ni vavato, ma gi te buer tuoer nge petspets simi sinavei
malangiets, kegi sar tino ta me tsak rovoriu sorvekenan kegi
sar tino vourvour.
21 Sien va gi kap ngas nga telekiran mi saran mi duis, eie a
ki kalei. Simi vunan a kap kalei va gi te nga telekiran, samo
gi te buer murien veie mi nama ngeisngeis ian ta tamat gi
tate nga suvuon.

22 Ine mi kepineits a vara tuktuk ngan ba namani
vinavanou ian ta pevien, “Mi kopuen a muerengei rakot
simi mutan kesen,” ma “Mi bor ian tate sisi, a muerengei
nge ra pipie te buer simi pipia bor.”

3

Mi Ra simi Nguts

1 Bu banga polopoloung, ine kong pakapaka rorou a
luongan o tate vataro rakot ngan senga. Ine siba pakapaka
rorou o lalaro oeng veteringa nga nge vapada kenga sar
vuna vienviendon ian ta tuktuk.
2 O lalaron va nga ta ngas vodon muerengei surie mi nama
ken sar propet e Raban gi ta nga vokokotie muomuo ngas te
ma mi nama ngeisngeis simi Nguts, mi ka ni vavato, ta nga
terie i ngutsuon bu aposol nianga.
3 Vourvour, nga ta ngas telekiran va mi kulou ni oeng
balapoik gi ta nemei sibu ra vekvekitip nge oeng balapoik
nge nga vemusurie kegi sar tsaka lalaron.
4 Ma gi ta pevien, “A nga kukubuits va ta nemei, va
gerek? Ma ivangan te? Bu tubugiet gi te nga maet, eiekesen
bu kepineits kokouk gi mon malan ngas te vakaek si man
tsuoktsuok vakaek mi vinagoso.”
5 Gi tsana kegi vienviendon va gi ta ngas vodon sasavoir
ngan man tuktuk mi vinagoso. Ma ngan mi nama, e Raban
a nga vakinebatie mi rangit ma mi kaber ian ta nga kovu
simi da ma ngan mi da.
6 Ngan ine mi da a nga vabatie mi tubuik leong nge
vatsarerie mi mangmagoso enaenamon.
7 Eiekesen surie ngas ine mi nama, a nga tsana mi rangit
ma mi kaber va ta mon rosie mi leing va ta ba so beit simi
Rangi vinuor ma mi ra nia voguersan mi kulou ese gi ta kap
mangaran e Raban.
8 Bu banga polopoloung, kian va nga ta vodon punan ine
mi kepineits kes. Si ken baidendeng mi Nguts, mi ra kes
a malan va bu avareit mi 1,000, ma bu avareit mi 1,000 a
malan va mi ra kes.
9 Mi Nguts a kap tumar nia vaotie ken kinubuits malan
kavo mei gi ta vodon malan. Eie a onvidit nge nga va a kap
lalaron ka mene ta tsereiv, eiekesen mi kulou kokouk gi ta
ngas vodon vuris.
10 Eiekesen ken ra mi Nguts va ta nemei malan mi ka
puerpuer. Ine simi ra, mi rangit ta kapangan ngan mi
tienengen leong. Ma bu kepineits simi rangit gi ta dumuits
simi leing. Ma mi kaber meie bu kepineits kokouk i popon
gi ta tsereiv.

11 Io, ine bu kepineits kokouk ta tsereiv ine simi rosar.
Sien va ta malan, mi sana suada mei nga ta tsorubeit malan?
Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat nge mangaran e
Raban,
12 sien nga ta vengeis nia rorrois surie ian mi ra se Raban
va ta tsorubeit lalapus. Ian simi ra, mi rangit ta ngang nge
tsereiv, ma bu kepineits kokouk simi rangit ta dumuits ngan
mi tinarapan mi leing.
13 Eiekesen vemusurie ken kinubuits e Raban, giet vokot-
serie kegiet vienviendon simi rangit vour ma mi kaber vour
ivie mi kulou gi ta suvuon mi banga mienagos meie e Raban.
14 Io, bu banga polopoloung, surie nga ko rorois ian
sibu kepineits, nga ta ngas vengeis nia suvuon mi tino ta
melemelen ma kap ka bienebeir sien i matan e Raban nge
suvuon mi banga mienagos meie.
15 Nga ta ngas vodonomie va ken sinavei nia onvidit
magiet Nguts, eie mi vavato, malan mo e banga kasigiet
e Paulo buer ta nga vavataor nemei senga ngan mi banga
vienviendon e Raban ta nga terie sien.
16 Si ken sar pakapaka rorou kokouk, a nga vakokoit ngan
ine bu kepineits. Ken sar nama mene ine sibu pakapaka
rorou a ngeisngeis nia telekire ruobatan, ma mi kulou
vodon sasavoir ma mi kulou gi ta kap tuir pidipidin gi ko
puiltsan ine mi nama malan gi ta ko tsana sibu nama mene
simi Pakpak leong. Gi voguersa gie kesegie.
17 Io, bu banga polopoloung, simi vunan nga te katsep
surie ine, nga ta ngas peperengei kalei terengien va nga ta
kap mang veteik surie mi kulou rong tsak ma nga ta kap
mang kor sorvekenan kenga baitinuir.
18 Eiekesen nga ta ngas to leong i aron mi tentoiv ma mi
teletelekirei surie magiet Nguts ma kegiet ka ni vavato e
Iesu Karisito. Mi matvinavaso ta mon seie ine ma sibu ra
bu ra ma ta kap man ka votovoto! Amen.

Ken pakapaka rorou vourvour
E Ioanes (1)

Mi Namani Tino

1 Gei vavataor rakot senga surie mi Namani tino ian
tate nga mon ngas te simi tsuoktsuok vakaek. Gei te nga
rongomie nge pare ine mi Nama, io, gei te nga pare ngan
bu katsomatagei nge tobelie ngan bu rimagei.
2 Sien ine mi tino tate nga me tsorubeit vasvas, gei te nga
pare. Io, ine, gei vavatei katsep ma gei vavatei ngeisngeis
ngan senga ine mi tino rovoriu ian ta nga mon meie mi Tam
nge me beit vasvas segei.
3 Misa gei ta nga pare nge rongomie, gei vavatei ngan
senga buer, terengien va nga ta mang me tsok pekouk meie
gei. Ma a tuktuk, egiet giet tsok pekouk meie mi Tam ma
meie e Natuon, e Iesu Karisito.
4 Gei vataro ine terengien va kegiet nires ta mang
tsorubeit pu.

Mi vineis simi Tinaparang

5 Ine arie mi vinavatei gei ta nga rongomie se Natuon ma
gei vavatei ngan senga, va e Raban eie mi tinaparang ma a
kap ka ngingi rovoriu a mon seie.
6 Sien va giet ta pevien va giet tsok pekouk meie eie,
eiekesen giet ngas veis simi ngingi, giet bit ma giet kap tino
vemusurie mi tuktuk.
7 Eiekesen sien va giet ta veis simi Tinaparang malan eie
ta mon simi Tinaparang, egiet giet tsok pekouk, ma mi daran
e Iesu, e Natuon e Raban, a vara melemelen nge giet sibu
sinavei tsokor kokouk.
8 Sien va giet ta pevien va giet kap suvu sinavei tsokor,
giet bitie giet kesegiet ma mi tuktuk a kap mon segiet.
9 Sien va giet ta vakokoit katsep ngan kegiet sar sinavei
tsokor, eie ta vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor nge vara
melemelen nge giet sorvekenan bu sinavei ta kap duis i
matan e Raban, simi vunan eie a ko tuktuk si ken sar
kinubuits ma mi sinavien a duis.
10 Sien va giet ta pevien va giet kap nga tsana mi sinavei
tsokor, giet tsana e Raban va eie mi nguts bitbit, ma ken
nama a kap mon segiet.

1:1 Gei E Ioanes, e Petro ma e Iakobo. **1:1** Ioanes 1:1

2

1 Bu natung, o vataro ine mi nama rakot senga, terengien
va nga ta kap mang tsana mi sinavei tsokor. Eiekesen sien
va ka mei a tsana ka sinavei tsokor, giet suvuon mi Ka a ko
vakokoit simi Tam kegiet. Eie e Iesu Karisito mi ka duis i
matan e Raban.
2 Eie a nga me varam rivie kegiet sar sinavei tsokor ngan
ken tino, ma kap va segiet mo eiekesen mi kuoluon mi
mangmagoso enaenamon kokouk buer.
3 Sien va giet vemusurie ken sar vinuor e Raban, giet
telekiran va giet te me telekiran tuktuk va eie ese.
4 Eie ese ta pevien, “O telekiran eie ese,” eiekesen a kap
vemusurie ken sar vinuor, eie mi nguts bitbit, ma mi tuktuk
a kap mon seie.
5 Eiekesen, sien va ka mei ta vemusurie mi namanien e
Raban, ken lalaron rakot seie a te tsorubeit pu. Ine arie vasa
giet telekire venengan va giet tino seie.
6 Eie ese ta pevien va a tino seie, ta ngas tino malan e Iesu
ta nga tino ven.
7 Bu banga kasiung, o kap vataro ka vinuor vour rakot
senga, eiekesen mi vinuor kebeir mo ian nga tate nga muna
suvuon. Ine mi vinuor kebeir arie mi nama nga tate nga
rongomie.
8 Eiekesen, simi bienangaev mene, o vataro rakot senga mi
vinuor vour. Man tuktuk ine mi vinuor vour a beit vasvas se
Karisito ma senga, simi vunan mi ngingi a te vor ve votovoto
ma mi Tinaparang tuktuk a te rar.
9 Eie ese ta pevien va a mon simi Tinaparang eiekesen a
karto e kasien, eie a ngas mon simi ngingi.
10 Eie ese ta tovie e kasien, eie a mon simi Tinaparang ma
kap ka kepineits i aron ken tino va ta vara tsuotsuobakei
ngan.
11 Eiekesen eie ese ta karto e kasien, eie a mon simi ngingi
ma a veisveis i aron mi ngingi. A kap telekiran va ivie a veis
rakot en, simi vunan mi ngingi a te vakale ba katsomatan.

12 Bu natu madar, o vavataor rakot senga,
simi vunan e Raban a te nga vodon rivie kenga sar
sinavei tsokor simi asan e Karisito.
13 Bu tam, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga telekiran ese ta nga tino te vakaek simi
tsuoktsuok vakaek.
Bu madar vour, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga te tseiptseiprio mi Tsaka Ka.
14 Bu natu madar, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga te telekiran mi Tam.

Bu tam, o te vavataor rakot senga,
simi vunan nga te telekiran ese ta nga tino te vakaek
simi tsuoktsuok vakaek.
Bu madar vour, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga ngeisngeis,
ma ken nama e Raban a mon senga,
ma nga te tseiptseiprio mi Tsaka Ka.

Kian va nga ta lalaron mi sinavien mi kaber

15 Kian va nga ta lalaron mi sinavien mi kaber, o, bu suasua kepineits simi kaber. Sien va ka mene ta lalaron mi sinavien mi kaber, ken tentoiv mi Tam a kap mon seie.
16 Simi vunan bu sinavei kokouk simi kaber, malan mi sinavei nia vetoron bu sinavei tsokor, mi sinavei nia aroie, ma mi sinavei nia vakam, egie ine gi kap kovuni simi Tam, eiekesen gi kovuni simi kaber.
17 Mi mangmagoso enaenamon ma ken sar sinavei nia vetoron bu sinavei tsokor ta voto, eiekesen mi ka ese ta vemusurie ken lalaron e Raban ta tino rovoriu.

Mi namani venengeng surie man matakorot e Karisito

18 Bu natung, mi ra vekvekitip a te vatavatat. Ma nga te rongomie va man matakorot e Karisito ta beit. Ma ine, palan man sar matakorot e Karisito gi te beit. Ine arie vasa giet telekire venengan va mi ra vekvekitip a te vatavatat.
19 Gi nga veis sorvekena giet, simi vunan a kap va egie bu meinmenigiet. Sien va egie bu meinmenigiet, va gi nga mon meie giet. Eiekesen gi te nga sorvekena giet. Ma ine a nga vasangan va kap ka mene segie va eie mi meinmenigiet.
20 Eiekesen e Karisito a nga vokunie nga ngan mi Moromoruo Tamat, ma enga kokouk nga telekiran mi tuktuk.
21 Mi vunan o vavataor rakot senga, a kap va nga kap telekiran mi tuktuk, eiekesen nga te telekiran, simi vunan kap ka binit a ko kovuni simi tuktuk.
22 Ese mi ka bitbit? Eie ese ta vamoie e Iesu va eie mi Karisito, ine mi suada ka arie eie man matakorot e Karisito. A vamoie mi Tam ma e Natuon.
23 Eie ese ta vamoie mi Nout, a kap suvuon mi Tam, eiekesen eie ese ta vakokoit katsep ngan mi Nout, a suvuon mi Tam buer.
24 Nga ta ngas nenei va mi sana nga tate nga muna rongomie ta mon senga. Sien va ta malan, enga buer nga ta tino simi Nout ma simi Tam.
25 Mi Nout a nga kubutsie va ta terie segiet mi tino rovoriu.
26 O vataro ine bu kepineits rakot senga surie egie ese mune gi ta konon nia bitie nga.
27 Eiekesen senga, ine mi Moromoruo Tamat ian e Karisito tate nga vokunie nga ngan, a te mon meie nga. Ma nga kap

pinat surie ka mene va ta vavasengei senga simi vunan mi
Moromoruo Tamat a vavasengei senga surie bu kepineits
kokouk. Ken vinasengei a tuktuk ma a kap va mi namani
binit. Io, nga tino se Karisito malan mo mi Moromoruo
Tamat tate nga vavasengei senga.

Bu natuon e Raban

28 Io, bu natung, nga ta ngas tsok se Karisito, terengien
va giet ta mang aor ngeisngeis ma giet ta kap mang
mengemengeir sien va ta beit.
29 Sien va nga ta telekiran va eie mi ka duis i matan e
Raban, nga ta telekiran va egie ese gi ta pupua mi sana ta
duis i matan e Raban, egie bu natuon e Raban.

3

1 Madar! Ken tentoiv mi Tam ta nga vosuvu vunie nge
giet a leong beitsak! Ma a te vuotongie giet va bu natuon.
Ma a tuktuk, egiet bu natuon e Raban. Mi mangmagoso
enaenamon a kap telekira giet, simi vunan a kap nga
telekiran buer e Raban.
2 Bu banga kasiung, ine egiet te bu natuon e Raban,
eiekesen giet kap katsep vasa giet ta so tsorubeit ven. Giet
telekiran va giet ta so tsorubeit malan e Karisito sien va ta
muerengei, simi vunan giet ta pare eie malan eie ngas te.
3 Eie ese ta suvuon ine mi vodovodon rorrois se Karisito,
a ko vara melemelen ngan eie kesen malan mo e Karisito ta
melemelen.
4 Eie ese ta pupua mi sinavei tsokor, eie a pupua mi
sinavei nia leiltsei simi vinuor. Ine mi sinavei nia leiltsei
simi vinuor, eie mi sinavei tsokor.
5 Eiekesen nga telekiran e Karisito a nga beit va ta mang
tsang rivie kegiet sar sinavei tsokor, ma si ken tino a kap ka
sinavei tsokor.
6 Eie ese ta tino se Karisito, a kap ba vor ve tsanatsana
mi sinavei tsokor. Eie ese ta vor ve tsanatsana mi sinavei
tsokor, eie a kap ngas pare nge telekiran e Karisito.
7 Bu natung, kian va nga ta sunurie ka mei va ta bitie nga.
Eie ese ta pupua mi duis, eie mi ka duis i matan e Raban
malan mo e Karisito eie ta duis.
8 Eie ese ta pupua mi sinavei tsokor, eie se Satan, simi
vunan e Satan a nga tsana bu sinavei tsokor kovuni te simi
tsuoktsuok vakaek. E Natuon e Raban a nga peuk simi kaber
nia vatsarerie mi tsinatsangan e Satan.
9 Kap ka natuon e Raban a ko pupua mi sinavei tsokor,
simi vunan mi tino se Raban a mon seie. Eie ta kap oit nia
tsana mi sinavei tsokor, simi vunan eie te e natuon e Raban.
10 Ine arie vasa giet telekire venengan ese va bu natuon e
Raban ma ese va bu natuon e Satan. Eie ese va ta kap pupua

mi duis, o, ta kap tovie e kasien, a kap va eie e natuon e Raban.

Giet ta tovie giet ververkis

11 Ine arie mi vinavatei nga ta nga rongomie ngas te simi tsuoktsuok vakaek, “Giet ta ngas tovie giet ververkis.”

12 Kian va nga ta vemusurie mi sinavien e Kain. Eie simi Tsaka Ka ma a nga keda e kasien. Ma surie misa ta nga keda? Simi vunan mi sinavien a nga tsokor ma mi sinavien e kasien a nga duis i matan e Raban.

13 Bu kasiung, kian va nga ta kudier tsak sien va mi mangmagoso enaenamon ta karto nga.

14 Giet telekiran va giet te sorvekenan mi miensei rakot simi tino, simi vunan giet tovie bu kasigiet. Eie ese ta kap totoiv, a ngas mon simi miensei.

15 Eie ese ta karto e kasien, eie mi ka kenken. Ma nga telekiran va mi ka kenken a kap suvuon mi tino rovoriu si ken tino.

16 Ine arie vasa giet telekire venengan va misa mi tentoiv. E Karisito a nga tsupuk rivie ken tino surie giet. Ma egiet buer giet ta ngas tsupuk rivie kegiet sar tino surie bu kasigiet.

17 Sien va ka mei a suvu kepineits ma a pare e kasien ta pinat eiekesen a deng sasavoir ngan, vasa ta suvuon venengan ken tentoiv e Raban?

18 Bu natung, kian va giet ta totoiv ngan mi namanigiet o, mi ngutsugiet mo, eiekesen giet ta ngas totoiv ngan mi tsinatsangagiet ma mi tuktuk.

19-20 Surie ine, giet telekiran va egiet simi tuktuk. Io, misasien giet ta tovarebar surie bu sinavigiet, giet ta ngas aor ngeisngeis i matan e Raban, simi vunan e Raban a leong beitsak rio bu vinavinadodogiet, ma eie a telekiran bu kepineits kokouk.

21 Bu banga kasiung, sien va bu arogiet ta ketseketseng, giet te suvuon mi aor ngeisngeis nia tuir i matan e Raban.

22 Ma giet poro seie mi sana kepineits giet ta nongie ngan, simi vunan giet vemusurie ken sar vuna vinuor ma giet tsana bu sinavei eie ta resen.

23 Ma ine arie ken sar vuna vinuor e Raban, va giet ta vodovodon tuktuk simi asan e Natuon, e Iesu Karisito. Ma giet ta tovie giet ververkis, malan mo e Karisito ta nga oeng ngeisngeis ngan segiet.

24 Egie ese gi ta vemusurie ken sar vuna vinuor, gi tino seie ma eie a tino segie. Giet telekiran va e Raban a tino segiet simi vunan mi Moromoruo Tamat ta nga terie segiet a vara tuktuk ngan ine.

4

Mi moromoruo tuktuk ma mi moromoruo bitbit

1 Bu banga kasiung, kian va nga ta vodovodon tuktuk sibu
moromoruo kokouk, eiekesen nga ta kono gie nia telekiran
va gi kovuni se Raban o, a kap, simi vunan palan bu propet
bitbit gi te vesingie mi mangmagoso enaenamon.
2 Ine arie vasa nga ta deng kielala venengan va mi
Morumoruan e Raban. Eie ese ta vakokoit katsep va e Iesu
Karisito a nga tsorubeit ka, ine mi moromoruo a kovuni se
Raban.
3 Eiekesen eie ese ta kap vakokoit katsep ngan e Iesu, a kap
kovuni se Raban. Ine arie mi morumoruan man matakorot
e Karisito ian nga tate nga rongovan va ta beit. Ma ine a te
mon simi mangmagoso enaenamon.
4 Bu natung, enga kovuni se Raban ma nga te tseiptseiprio
bu propet bitbit, simi vunan mi Moromoruo Tamat ian ta
mon i aronga, a tsiroup rio mi moromoruo i arogie ese mune
kovuni simi mangmagoso enaenamon.
5 Egie gi kovuni simi mangmagoso enaenamon, ma
surie ine, gi vokokotie bu kepineits mo simi mangmagoso
enaenamon, ma mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon
gi rorong segie.
6 Egiet giet kovuni se Raban. Ma eie ese ta telekiran e
Raban, a rorong segiet, eiekesen eie ese ta kap kovuni se
Raban ta kap rorong segiet. Ine arie vasa giet ta oit nia deng
kielala venengan mi potpot i kotubuon mi moromoruo simi
tuktuk ma mi moromoruo simi binit.

Ken tentoiv e Raban ma kegiet tentoiv

7 Bu kasiung, giet ta ngas tovie giet ververkis, simi vunan
mi tentoiv a kovuni se Raban. Eie ese ta ko totoiv, eie e
natuon e Raban ma a telekiran e Raban.
8 Eie ese ta kap ko totoiv a kap telekiran e Raban, simi
vunan e Raban eie mi tentoiv.
9 Ine arie vasa e Raban a nga vasange venengan ken
tentoiv segiet. A nga turan e Natuon tamat mi kav kes
peuk simi mangmagoso enaenamon, terengien va ta mang
vosuvu vunie nge giet ngan mi tino.
10 Ine arie mi tentoiv. A kap va egiet giet nga muna tovie
e Raban eiekesen e Raban a nga tovie giet ma a nga turan e
Natuon va ta nga me varam rivie kegiet sar sinavei tsokor
ngan ken tino.
11 Bu kasiung, e Raban a te nga tovie giet, ma egiet buer
giet ta ngas totoiv ververkis nge giet.
12 Kap ngas ka mei a nga pare e Raban, eiekesen sien va
giet ta totoiv ververkis, e Raban a tino segiet ma a me vara
pu ngan ken tentoiv i arogiet.

13 Giet telekiran va giet tino seie ma eie a tino segiet, simi
vunan a te terie segiet mi Morumoruan.
14 Ma gei te nga pare nge vavatei vakatsepa va e Raban
a nga turan e Natuon tamat va eie man ka ni vavato mi
mangmagoso enaenamon.
15 Sien va eie ese va ta vakokoit katsep ngan mi aron va e
Iesu eie e Natuon e Raban, e Raban a tino seie ma eie a tino
se Raban.
16 Ma ine, giet telekiran nge vodovodon tuktuk simi
tentoiv ian e Raban ta suvuon niagiet.
E Raban eie mi tentoiv. Eie ese ta tino ngan mi tentoiv, a
tino se Raban ma e Raban a tino seie.
17 Ine simi sinavei, mi tentoiv a tsorubeit pu i kotubugiet,
terengien, giet ta mang so mon ngan mi aor ngeisngeis simi
rangi vinuor, simi vunan ine simi mangmagoso enaenamon
giet tino malan e Karisito.
18 Kap ka mientou a mon simi tentoiv simi vunan mi
tentoiv ian ta pu, a kareir rivie mi mientou. Mi vienviendon
surie mi vinatoreis a vabatie mi mientou. Arie mi vunan eie
ese ta suvu mientou, mi tentoiv si ken tino a kap tsorubeit
pu.
19 Giet totoiv simi vunan e Raban a nga muna tovie giet.
20 Sien va ka mei a pevien, “O tovie e Raban,” eiekesen si
ken tino a karto bu kasien, eie mi nguts bitbit, simi vunan
ka mei ta kap tovie e kasien ian ta oit nia pare, a kap oit nia
tovie e Raban ian ta kap oit nia pare.
21 Ma e Raban a te terie segiet ine mi vinuor, “Eie ese ta
tovie e Raban ta ngas tovie buer bu kasien.”

5

Mi vodovodon tuktuk se Natuon e Raban

1 Eie ese ta vodovodon tuktuk va e Iesu Eie mi Karisito,
eie e natuon e Raban. Ma eie ese ta tovie e Raban a ko tovie
buer e Natuon.
2 Giet telekiran va giet tovie bu natuon e Raban simi
vunan giet tovie e Raban ma giet vemusurie ken sar vinuor.
3 Giet tovie e Raban, arie mi vunan giet vemusurie ken
sar vinuor. Ma ken sar vinuor a kap mavev nia vemusurie,
4 simi vunan bu natuon kokouk e Raban gi ko tseipt-
seiprio mi sinavien mi mangmagoso enaenamon. Kegiet
vodovodon tuktuk, arie kegiet ngeisngeis nia tseiptseiprio
mi sinavien mi mangmagoso enaenamon.
5 Ese a ko tseiptseiprio mi sinavien mi mangmagoso
enaenamon? Eie mo ese ta vodovodon tuktuk va e Iesu eie
e Natuon e Raban.
6 Ine arie e Iesu Karisito ese ta nga nemei ngan mi da ma
mi dar. Eie a kap nga nemei ngan mo mi da, eiekesen ngan

mi da ma mi dar kokouk. Ma mi Moromoruo Tamat eie mi
tuktuk ma a vavatei katsep ngan ine.
7-8 Mi Moromoruo Tamat, mi da, ma mi dar gituo vavatei
katsep va eie e Natuon e Raban. Ma egituo kokouk gituo aor
kes.
9 Giet vodovodon tuktuk simi nama vavakatsep simi
kulou, eiekesen ken nama vavakatsep e Raban a tsiroup.
Ma ine mi nama vavakatsep se Raban, a vakokoit katsep
ngan e Natuon.
10 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon e Raban a
suvuon ine ken nama vavakatsep e Raban si ken tino.
Eie ese ta kap vodovodon tuktuk se Raban, a te me tsana
e Raban va eie mi nguts bitbit, simi vunan a kap nga
vodovodon tuktuk si ken nama vavakatsep ta nga vokokotie
surie e Natuon.
11 Ma mi nama vavakatsep a malan ine, e Raban a te nga
terie segiet mi tino rovoriu, ma ine mi tino a mon se Natuon.
12 Eie ese ta suvuon e Natuon e Raban, a suvuon ine mi
tino. Eie ese ta kap suvuon e Natuon e Raban, a kap suvuon
ine mi tino.

Man votovoto bu nama vinavanou

13 O vataro ine bu kepineits rakot senga nga ta vodovodon
tuktuk simi asan e Natuon e Raban, terengien va nga ta
mang telekiran va nga suvuon mi tino rovoriu.
14 Egiet giet suvu aor ngeisngeis i matan e Raban, simi
vunan a rongomie giet sien va giet ta nongie ngan ka sana
kepineits vemusurie ken lalaron.
15 Ma sien va giet telekiran va e Raban a rongomie giet
sien giet ta no, giet telekiran va eie ta teir vunie nge giet mi
sana kepineits giet ta nongie ngan.
16 Sien va ka mei a pare e kasien a tsana ka sinavei tsokor
eiekesen ine mi sinavei tsokor a kap oit nia teie terie eie
simi miensei, eie ta ngas no rakot se Raban va ta terie se
kasien mi tino. O vakokoit surie eie ese ta tsana mi sinavei
tsokor ian ta kap oit nia teie terie simi miensei. Eiekesen a
mon buer bu sinavei tsokor ian ta teie terie simi miensei. O
kap pevien va eie ta no surie ine.
17 Bu sinavei kokouk iva ta kap duis, arie bu sinavei tsokor,
ma a mon buer bu sinavei tsokor mene gi ta kap oit nia teie
terie simi miensei.
18 Giet telekiran va ka natuon e Raban a kap ba buer
tsanatsana mi sinavei tsokor simi vunan e Natuon e Raban
ta naneie, ma mi Tsaka Ka ta kap oit nia voguersan.
19 Giet telekiran va egiet bu natuon e Raban, ma giet
telekiran mi Tsaka Ka a vuortie mi mangmagoso enaena-
mon.

20 Giet telekiran va e Natuon e Raban a te nga beit ma a te
nga vakatsepa giet terengien va giet ta mang telekiran va e
Raban eie mi tuktuk. Ma giet tino seie ese ian mi tuktuk ma
buer se Natuon ese ian e Iesu Karisito. Eie mi Raban tuktuk
ma eie mi petsuon mi tino rovoriu.
21 Bu natung, nga ta nennei kalei senga kesenga sibu
raban bitbit.

Ken pakapaka rorou vuluongan
E Ioanes (2)

1 Eou mi komosi ka ni tsientsang,

O vavataor rakot sevoi mi vevien ese e Raban ta nga vile no meie bu natu. O tovie nga ngan mi tuktuk. Kap va eou mo eiekesen egie kokouk gi ta telekiran mi tuktuk, gi tovie nga buer,
2 simi vunan ine mi tuktuk a tino segiet nge mon meie giet sibu ra bu ra.

3 Mi tentoiv, mi aor molous ma mi molu se Raban mi Tam, ma se Iesu Karisito, e Natuon mi Tam, ta mon meie giet ese giet ta tino ngan mi tuktuk ma mi tentoiv.

4 O nga res beitsak nia vorotan ba mei mene sibu natu ese gituo ta tino vemusurie mi tuktuk, malan mo mi Tam ta nga oeng ngeisngeis segiet nia tino ven.
5 Vevien, ine, o nongie no va giet ta ngas totoiv ververkis. Ine kap va mi vinuor vour o vataro rakot senga eiekesen mi vuna vinuor giet tate nga suvuon vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
6 Ma ine arie mi tentoiv. Giet ta ngas tino vemusurie ken vuna vinuor e Raban. Ken vuna vinuor a pevien va giet ta ngas tino simi tentoiv malan nga tate nga rongomie vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
7 Palan bu mei nguts bitbit gi ta kap vakokoit katsep ngan e Iesu Karisito va a nga tsorubeit ka, gi te vesingie mi mangmagoso enaenamon kokouk. Mi suada mei malan ne, eie mi nguts bitbit ma man matakorot e Karisito.
8 Nga ta nenei kalei va nga ta masi rivie misa nga tate nga biroik surie, terengien nga ta mang so poro mi voirvoir pu.
9 Eie ese ken vinasengei ta solongenge sibu vinasengei se Iesu Karisito, eie a kap suvuon e Raban. Eie ese ta tino vemusurie ken vinasengei e Iesu Karisito, eie a suvuon kokouk mi Tam ma mi Nout.
10 Sien va ka mei ta nemei senga eiekesen a kap vavasengei ngan ken vinasengei e Iesu Karisito, kian va nga ta marangatan si kenga sar vonuo, o, resmatan.
11 Eie ese ta resmatan, eie a tuir meie si ken sar sinavei tsokor.
12 O suvuon bu kepineits palan o ta lalaro vataro rakot senga, eiekesen o kap lalaron nia vataro simi pakapaka

rorou. Simi vunan o lalaron beitsak va eou ngas te o ta ra vorota nga nge vakokoit meie nga, terengien kegiet nires ta mang tsorubeit pu.

13 Bu natuon e kasi vevien ese e Raban ta nga vile, gi terie kegi ni vuot kalei buer rakot sevoi.

Ken pakapaka rorou votourngan
E Ioanes (3)

1 Eou mi komosi ka ni tsientsang.

O vavataor rakot se Gaius, e banga polopoloung ese o ta tovie ngan mi tuktuk.

2 Io, banga polopoloung, o no rakot se Raban va bu kepineits kokouk va gi ta tsorubeit kalei mo sevoi ma mi kurikuri ta mon kalei, malan mo mi morumorua ta mon kalei.
3 O nga res beitsak sien bu mene sibu kasinatau gi ta nga me vavatei katsep ngan ke baitinuir ngeisngeis simi tuktuk ma vasa e tino ven i aron mi tuktuk.
4 Kong nires a leong beitsak rovoriu sien o ta rongomie va bu natung gi tino vemusurie mi tuktuk.
5 Banga polopoloung, e ko tuktuk sibu tsientsang e ta tsana nia kulie bu kasinatau, misasien va egie bu kangien bu enamon mene.
6 Gi te vavatei katsep ngan ian ke tentoiv simi kulou vodovodon tuktuk. E tsatsang kalei nia ture vavasie gie si kegi vineis ngan mi sinavei e Raban ta resmatan.
7 Simi vunan gi nga veis nia vavatei ngan mi asan e Karisito ma gi kap nga poro ka kuilkuil segie ese gi ta kap vodovodon tuktuk.
8 Io, giet ta ngas kulie bu sua mei malan ine, terengien giet ta mang tuir kouk si man tsientsang mi tuktuk.
9 O te vavataor rakot si ke kulou vodovodon tuktuk, eiekesen e Diotrepes ese ta ko kakaleong, ta kap rorong simi sa gei ta vokokotie.
10 Io, sien va o ta rakot, o ta vakokoit vasangan bu suada sinavien ta ko tsana. A ko vepitsie gei simi rosar ian ta kap duis ngan bu tsaka nama. Ma kap va arie mo ine, a kap res nia marangatan bu kasinatau ma buer a vangenge gie ese gi ta lalaron nia marangata gie, ma a matokera gie simi vona rengeir.
11 Banga polopoloung, kian va e ta pupua misa ta tsokor, eiekesen e ta ngas pupua misa ta kalei. Eie ese ta tsana mi kienelei, eie se Raban, ma eie ese ta tsana mi tsienakor eie a kap ngas telekiran e Raban.
12 Bu mei kokouk gi tienengan e Demetrius, ma buer ken tino a vasangan mi tuktuk. Egei buer gei tienengan, ma e telekiran va mi sana gei ta vokokotie, a tuktuk.

13 O suvuon palan bu kepineits nia pengan sevoi, eiekesen
o kap lalaron nia vataro rakot sevoi simi pakapaka rorou.
14 O lalaron beitsak nia pare no ine mo, ma eou ngas te
o ta ba vorota no ma enatau nata ta ba vevededeng nge
vakokoit.

15 Mi molu ta mon meie no.
Bu palapala en ne gi terie kegi ni vuot kalei rakot sevoi.
Ma e ta vuruvan kong vuot kalei rakot sibu palapalanatau
keskes.

Ken pakapaka rorou
E Iuda

1 Eou e Iuda, ken petspets e Iesu Karisito ma e kasien e
Iakobo.
O vavataor rakot simi kulou ese e Raban ta nga vile gie
va gi ta tino si ken tentoiv e Raban ma si ken pepperengei
e Iesu Karisito.
2 Mi aor molous, mi tentoiv ma mi molu se Raban ta
vousvous vunie nga.

Bu vavvasengei bitbit

3 Io, bu banga polopoloung, o nga lalaron tuktuk nia
vavataor rakot senga surie mi vavato giet tate suvuon.
Eiekesen o rongmetsikien va o ta ngas vavataor nge vakotsie
nga nia tuir ngeisngeis surie mi vodovodon tuktuk ian e
Raban tate nga teir vuruvan rovoriu segie mi kuoluon simi
keipkepide ra a kes mo nian bu ra kokouk.
4 O pengan senga ine, simi vunan kavo mei ese gi ta
kap nga mangaran e Raban, gi te nga tsiriv menemenen
rubukien i kotubunga. Egie arie bu mei ese gi ta vurisan mi
vinasengei surie ken tentoiv e Raban nge pevien va a sunuir
va giet oit nia tino simi sinavei tetteririv. Ma gi vamoie e
Iesu Karisito, magiet Ka leong ma magiet Nguts. Muomuo
ngas te, mi Pakpak Leong a nga pevien va bu sua mei malan
ine, e Raban ta so votorosie gie.
5 Misasien nga te telekiran kokouk te ine, o lalaro oeng
veteringa nga va mi Nguts a nga kir tsana mi kuoluon
kovuni i Isip, eiekesen i muir a nga tsang vatsakatie egie
ese gi ta kap nga vodovodon tuktuk.
6 Ma bu angelo gi ta kap nga mon tsok si kegi sar
tsientsang nge sorvekenan kegi korot, egie ine, e Raban a
nga terie gie simi ngingi, nge visie gie ngan bu tsen ta mon
rovoriu nia voturie gie simi vinuor ian simi Ra leong.
7 Simi rosar kes mo, i Sodom ma i Gomora ma bu taon
vatvatta guor, gi nga rubukien i aron mi sinavei tetteririv
ma mi sinavei ni tabakou. Ma gi nga suvuon mi vinatoreis
simi leing ta kap man ka votovoto. Ine arie man puppuo mi
sana va ta ba tsorubeit segie mi kulou tsokor.
8 Simi rosar kes mo, ine bu mei gi ta ko pare mi
baidendeng, gi tino ngan mi sinavei tetteririv nge purusie
mi duis se Raban ma gi oeng balapoik ngan bu angelo.

1:7 GEN 19:1-24

9 Eiekesen misasien e Mikael mi kovan bu angelo, sien ta
nga vevetei nge nama meie mi kovan bu tsaka moromoruo
surie mi piripirien e Moses, a kap nga aor ngeisngeis nia
oeng matan ngan ka tsaka nama, eiekesen a nga pevien mo,
“Mi Nguts ta patsarie no!”
10 Eiekesen ine bu mei gi oeng vatsakatie bu sana
kepineits gi ta kap katsep sien. Ma malan bu vinavinar tso,
gi vemusurie ngas te mi sinavigie gi tate nga beit malan te,
ma ine arie bu kepineits a voguersa gie.
11 Mi tsienakor leong ta monongie gie! Gi te vemusurie
mi sinavien e Kain. Surie mi lakep, gi te verou surie mi
bienebeir e Balaam ta nga tsana. Gi te leiltsei malan e Kora
ta nga leiltsei ma gi ta so maet.
12 Ine bu mei, gi malan mi mu tsokor ma gi malan bu
lopo kap minangarigie si kenga sar nginou kouk, ma gi
vodonomie egie kesegie mo. Egie bu balbal ta kap vabatie
mi bat, eiekesen mi mour ta vasore gie mo. Egie bu ei
kap kavo vuovuagie ma gi te tetekie gie, ma gi te maraong
rovoriu.
13 Egie bu tadaro peiv simi barateis, gi vasangan simi
kientsep mi minangarigie malan mi peiv ta sireir. Egie bu
kaemkaem tsongtsong, egie nian mi ngingi e kinagie ian ta
kap man ka votovoto.
14 E Enok, simi kienakav ta napaririem potsu luo ngan i
murien e Adam, a nga oeng peteteir surie ine bu mei, “Pare,
mi Nguts a nemei meie ngan ken sar angelo bu sinangavur
bu sinangavur i popon bu sinangavur soloba,
15 nia vuortie mi kulou kokouk, ma nia votorosie mi kulou
kokouk gi ta kap mangaran e Raban surie kegi sar sinavei
tsokor kokouk gi ta nga tsana simi rosar ian ta murien veie
e Raban, ma surie bu tsaka nama kokouk mi kulou tsokor gi
ta kap mangaran e Raban gi tate nga vokokotie veie ngan.”
16 Ine bu mei egie mi kulou namanama palan ma mi kulou
nia vepitsie mi kulou mene. Gi vemusurie kegi sar tsaka
lalaron kesegie. Ma gi veleveleongtie egie kesegie ma gi
vadonuo bu mei mene nian magi kalekalei egie kesegie.

Mi vinavanou nia tuir ngeisngeis

17 Eiekesen enga bu banga polopoloung, nga ta ngas
vodonomie misa bu aposol si magiet Nguts e Iesu Karisito
gi tate nga peterie.
18 Gi nga pevien senga, “I aron bu ra vekvekitip, ta so
beit kavo mei nia oeng vavangiets ngan e Raban ma gi ta
vemusurie kegi sar tsaka lalaron kesegie.”

1:11 GEN 4:3-8; NUM 22:1-35; 16:1-35

19 Ine arie mi kulou ese gi ta tsana mi vinekopot senga,
gi vemusurie mi lalaron simi pirpir, ma gi kap suvuon mi
Morumoruan e Raban.
20 Eiekesen enga, bu banga polopoloung, nga ta vakotsie
nga keskes i popon kenga sar vodovodon tuktuk ian ta tamat
ma nga ta no simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.
21 Nga ta tuir ngeisngeis i aron ken tentoiv e Raban, sien
nga ta rosie mi tino rovoriu ian magiet Nguts e Iesu Karisito
ta ba me terie senga si ken aor molous.
22 Nga ta ngas aor molous ngan egie ese kegi sar
vienviendon ta moruor.
23 Nga ta ngas tiki tsana mi kulou mene simi leing
nge vatoa gie, ma nga ta ngas vasangan mi aor molous
simi kulou mene nge nenei kalei. Mi sinavigie ta masi
tseiptseiprio nga. Io, nga ta ngas pits pekegie ma buer magi
sar tsetstseik ian ta katokatoka ngan mi sinavei tsokor.

Bu namani pupuongei rakot se Raban

24 E Raban ta oit nia pernge nga va nga ta kap mang kor.
Ma eie ta beir rivie kenga sar bienebeir ma ta so voturie
nga meie ngan mi nires leong i matan man matvinavaso.
25 Io, surie e Iesu Karisito magiet Nguts, mi matvinavaso,
mi minangarei, mi ngeisngeis, ma mi duis ta mon se Raban
magiet Ka ni vavato, vakaek muomuo ngas te, nevere ma
sibu ra bu ra ma ta kap man ka votovoto! Amen.

Mi namani
Puek Vasangan

Mi nama vavakatsep vourvour

1 Ine man nama e Iesu Karisito ian tate nga puek vasangan
surie bu kepineits va ta ngas tsorubeit tuktuk lalapus. E
Raban a nga terie ine mi nama se Iesu va e Iesu ta nga
vasangan si ken sar petspets. Io, a nga turan ken angelo ma
mi angelo a nga vateie e Ioanes, ken petspets.
2 E Ioanes a nga vavatei vakatsepa bu kepineits kokouk
tate nga pare. Io, a nga vavatei vakatsepa mi namanien e
Raban ma ken vinavatei vavakatsep e Iesu Karisito.
3 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ase nge rongomie
ine mi namani peteteir kuvu se Raban, ma segie ese gi ta
tino vemusurie bu vinavataor ta mon ine simi pakapaka
rorou, simi vunan mi Ra a te vatavatat.

Mi namani vuot kalei ma mi namani tietienengei

4 Eou e Ioanes. O vavataor rakot sibu vona rengeir mi
napaririem potsu luo gi ta mon simi enamon leong i Asia.
Mi tentoiv ma mi molu rakot senga kovuni se Raban ese
ta mon ine ma ese ta nga muna mon ma ese va ta ba nemei,
ma kovuni sibu Moromoruo mi napaririem potsu luo ese gi
ta tuir i matan ken mogomogos ni vuor,
5 ma kovuni se Iesu Karisito. Eie mi ka ese ta ko tuktuk
si ken sar namani vavatei katsep, ma eie mi ka vourvour
nia to muerengei simi miensei, ma eie mi ka ese ta suvu
ngeisngeis nia vuortie bu kovakova ka leong simi kaber.
E Iesu a tovie giet ma a nga vara ketseketseng nge giet si
kegiet sar sinavei tsokor ngan mi daran,
6 ma a te nga tsana va egiet mi kuoluon ken mangmagoso
Nguts e Raban ma a te nga tsana va egiet bu prist ese va giet
ta tsatsang se Raban mi Tam. Mi matvinavaso ma mi duis
nia vuor, seie sibu ra bu ra! Amen.

7 Pare, a nemei ngan mi balbal,
ma bu katsomatan mi kulou kokouk gi ta dengarie,
misasien egie buer ese gi ta nga tsoka.
Ma bu suasua vuna matabu kokouk simi kaber gi ta ta
surie eie.
Io, ine bu kepineits ta tsorubeit malan! Amen.

8 Mi Nguts e Raban a pevien, “Eou mi Alpa ma mi Omega,
mi tsuoktsuok vakaek ma mi votovoto. Eou mi Raban ese ta

mon ine ma ese ta nga muna mon ma ese va ta ba nemei, ma kong ngeisngeis a tsiroup.”

Mi ka ese ta malan e Natuon mi Ka

9 Eou, e Ioanes, e kasinga. Eou e turanga ka ni tsientsang se Iesu. Ma o tuir pats meie nga si ken vinekikin ma si ken mangmagoso Nguts ma simi sinavei ni onvidit. O nga ra mon simi nuos gi vuotongie ngan i Patimos simi vunan o te nga vavatei ngan mi namanien e Raban nge vavatei katsep ngan e Iesu.

10 Si ken Ra mi Nguts, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou, ma o nga rongomie mi ien leong kuvu i muriung malan mi tienengen mi tuvuir,

11 ian ta nga pevien, “Vataro sika pakapaka rorou misa e ta pare, ma vuruve terie sibu vona rengeir mi napaririem potsu luo, i Epeso, i Semena, i Pegamum, i Tiatira, i Sadis, i Piladelpia, ma i Laodikea.”

12 Samo o nga vuvuris nia pare mi ien ian ta nga vakokoit seou. Ma o nga pare man sar mogomogos bu bember mi napaririem potsu luo gi ta tsana ngan mi gold.

13 Ma o nga pare mi mei a mat malan ‘e Natuon mi Ka’ i kotubuon ine bu mogomogos. A nga tsekie man tsetstseik kuar beit siba tsingotsingo kamen, ma a nga sasvekvek ngan i karakaran mi poko lavlav kuar ta nga kutsukutsuleip malan mi gold.

14 Mi vuruvuru kovan a nga puneits beitsak malan mi vuruvuru sipsip o, mi busobuso naov. Ma ba katsomatan a nga berber malan mi leing.

15 Ba kamen a nga lemlemka malan mi baras mi leing ta tunie. Ma mi inan a nga malan mi tienengen mi da leong va ta taev.

16 A nga poro bu kaemkaem mi napaririem pouts luo ngan mi riman suv. Ma mi sele ian ta va vuluovuluo a nga rovotsour i ngutsuon. Ma mi matan a nga malan mi matanias ian ta rar ngeisngeis beitsak.

17 Sien o ta nga dengarie, o nga tsibour mutur i kamen malan mi mei ta mesei. Ma a nga soburo iou ngan mi riman suv nge pevien, “Kian va e ta motou. Eou mi tsuoktsuok vakaek ma mi votovoto.

18 Eou mi mei ian ta tino. O te nga maet, eiekesen, pare, o tino rovoriu! Ma o suvuon bu tsitstsi nian bu miensei ma nian i Ades.

19 “Io, vataro ine bu kepineits e tate pare, ma bu kepineits ine tate tsorubeit, ma bu kepineits ian va ta tsorubeit tuktuk i muir.

1:18 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

20 Man vuevue ine mi nama mumuningei surie ine
bu kepineits a malan ine. Mi napaririem pouts luo bu
kaemkaem ian e ta nga pare gie si kong riem suv, egie man
sar angelo bu vona rengeir mi napaririem pouts luo, ma
mi napaririem pouts luo man sar mogomogos bu bember gi
ta tsana ngan mi gold, egie bu vona rengeir mi napaririem
pouts luo.

2

Mi nama rakot simi vona rengeir i Epeso

1 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Epeso
malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta poro mi napaririem
pouts luo bu kaemkaem ngan mi riman suv nge veis ka i
kotubuon mi napaririem pouts luo man sar mogomogos
bu bember gi ta tsana ngan mi gold.

2 'O telekiran misa e ta ko tsana. E ko vengeis nge
onvidit simi sa e ta ko tsana. Ma e kap ko terie no simi
kulou tsokor. Ma e te nga menisa gie ese gi ta vuotongie gie
kesegie va egie bu aposol eiekesen si man tuktuk a kap, ma
e te nga vorotan va egie mi kulou nguts bitbit.

3 O telekiran va e te nga onvidit nge tuir ngeisngeis simi
vinekikin surie mi asoung. Ma mi minaer simi tsientsang a
kap nga monongie no.

4 Eiekesen o suvuon mi kepineits nia patsarie no surie.
E te nga tsupuk rivie ke tentoiv ian e tate nga muna
suvuon vourvour.

5 Io, e ta ngas vodonomie ivie e ta nga kor kuvu en! Ma e
ta ngas vodon vuris nge tsana mi tsientsang e ta nga ko tsana
vourvour. Sien va e ta kap vodon vuris, o ta nemei sevoi nge
por tsana man mogomogos mi bember sevoi sorvekenan
man korot tutuir.

6 Eiekesen e suvuon ine mi kepineits o ta resmatan. Arie
e ko karto bu tsinatsangagie bu Nikolaita ian o ta karto buer.

7 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi
Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir. Seie ese ta
tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta terie sien mi
duis nia ngou simi ei ni tino ian ta mon si ken enamon ni
resres e Raban.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Semena

8 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Semena
malan ine.

1:20 angelo - mi namani Grik ma man vuevue va mi ka ni tinuturei **2:1** O, mi ka tinuturei; a mon buer simi kitsip 8, 12 ma 18

Ine mi nama a kuvu simi mei ese eie mi Tsuoktsuok vakaek ma mi Votovoto, ma ese ta nga maet nge to muerengei.

9 O telekiran mi vinekikin e ta suvuon. Ma o telekiran e mon sinaortsak, eiekesen si man tuktuk, e suvuram! O telekiran va e suvuon bu namani vepipits kuvu sibu mei gi ta vuotongie gie va egie bu Iuda, eiekesen si man tuktuk, egie mi gargar se Satan.

10 Kian va e ta motovan mi sana vinekikin e ta so suvuon. O oeng sevoi, e Satan ta tomeke terie kavo mei senga simi vona vinatoreis nia kono nga. Ma nga ta so suvuon mi vinekikin sibu ra mi sinangavur kes. Eiekesen e ta ngas tuir ngeisngeis sike vodovodon tuktuk seou misasien va e ta suoeie mi miensei, ma o ta so terie sevoi mi kovage ni tino.

11 Eie ese ta suvu taterieng, ta rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir. Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, eie ta kap so suvuon man vinavasor mi miensei a luongan.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Pegamum

12 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Pegamum malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta suvuon mi sele ian ta va vuluovuluo.

13 O telekiran ivie e ko mon en. Ine mi korot, ken mogomogos ni vuor e Satan a mon en. Eiekesen e te por vangvangasie mi asoung, ma e kap nga vamoie ke vodovodon tuktuk seou ian sibu ra se Antipas, kong ka ni vavatei ese ta ko tuktuk si ken tsientsang, misasien ta nga suoeie mi kiden nge maet simi korot e Satan ta ko mon en.

14 Eiekesen, o suvuon ba kepineits nia patsarie no surie. Ba mei gituo mon sevoi ese gituo nga vemusurie ken vinasengei e Balaam. E Balaam a nga vavasengei se Balak nia teir tsuotsuobakei sibu Israel va gi ta nga nganie bu kepineits gi ta nga vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit nge tsana mi sinavei tetteririv.

15 Ine simi rosar kes mo, ba mei mene buer sevoi gituo vemusurie kegi vinasengei bu Nikolaita.

16 Io, e ta ngas vodon vuris! Sien va ta kap, o ta nemei lalapus sevoi ma o ta veveken meie gituo ngan ian mi sele i ngutsuung.

17 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir. Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta tabarie nge manna, mi nginonginou tamat ian o tate nga muningan.

Ma o ta terie sien mi vout puneits ian mi as vour o tate
pok terie sien. A kap ka mei a telekiran ine mi as eiekesen
eie mo ese ta tserie ine mi vout.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Tiatira

18 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Tiatira
malan ine.

Ine mi nama a kuvu se Natuon e Raban ese ba
katsomatan ta malan mi leing ian ta ber ngeisngeis ma
ba kamen ta malan mi brons ian ta lemlemka.

19 O telekiran misa e ta ko tsana. E ko totoiv nge
vodovodon tuktuk, ma e ko vengeis nge onvidit si ke
kuilkuil. O telekiran va e ko tsatsang rio misa e ta nga ko
tsana vourvour.

20 Eiekesen o suvuon ine mi kepineits nia patsarie no
surie. E kap ko vangenge e Isabel. Ine mi vevien, a
vuotongie eie kesen va eie mi propet ma a ko vavasengei
si kong sar petspets nge muonge gie rakot simi sinavei
nia tetteririv ma simi sinavei nia nganie bu kepineits gi
ta vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit.

21 O nga terie mi kientsep ine simi vevien nia vodon
vuris, eiekesen a kap nga lalaron nia vuvuris sorvekenan
ken sinavei tetteririv.

22 Rorong, o ta tsana ine mi vevien va ta morouk beitsak.
Ma o ta tomeke terie gie ese gi ta tsana mi sinavei tetteririv
meie simi tsienakor leong, sien va gi ta kap vodon vuris
sorvekenan mi sinavien ine mi vevien.

23 O ta kenvamate bu natuon. Samo bu vona rengeir
kokouk gi ta telekiran va o ko deng tseptseperie bu arogie
ma bu vinavinadodogie mi kulou. O ta kuil muerngan segie
keskes vemusurie bu tsinatsangagie.

24 Eiekesen enga bu mei mene i Tiatira, nga kap
vemusurie ken vinasengei ine mi vevien ma nga kap tovtov
sibu kepineits mumuningei se Satan. Ma o oeng senga, o ta
kap terie ka putu i poponga.

25 Eiekesen nga ta ngas por vangvangasie misa nga ta
suvuon oit simi ra o ta nemei.

26 Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber
ma ese ta tsatsang vemusurie kong lalaron oit simi ra
vekvekitip, o ta teir vunie ngan mi duis nia vuortie bu
vuna enamon,

27 'Eie ta vuortie gie ngan mi poko aen kuar,
malan mi tunumar ta tang porie mi koi pier,

malan mi duis o ta nga tserie se Tamoung.

2:27 PSA 2:9

28 Ma o ta terie sien mi matalala.
29 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi
Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir.

3

Mi nama rakot simi vona rengeir i Sadis

1 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Sadis
malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta suvuon mi
napaririem potsu luo bu Morumoruan e Raban ma mi
napaririem potsu luo bu kaemkaem. O telekiran misa e
ta ko tsana. E si vodon va mi kulou gi telekiran va ke
vodovodon tuktuk a tino eiekesen ke vodovodon tuktuk a
te maet.

2 E ta ngas pan! Ma e ta vangasie mi sana ta ngas
mon sevoi ian tate visi maet. Simi vunan o kap vorotan ka
kepineits si ke sar tsientsang va a dokei si ken baidendeng
kong Raban.

3 Io, e ta ngas vodonomie mi sana e tate nga rong poro
nge tino vemusurie. Ma e ta ngas vodon vuris sorvekenan
ke sar sinavei tsokor. Sien va e ta kap pan, o ta nemei
malan mi ka puerpuer, ma e ta kap telekiran simi sana poko
keipkepide ra va o ta beit sevoi.

4 Eiekesen ba mei senga i Sadis, gituo kap ngas vara bita
ngan magituo sar tsetstseik. Ma gituo ta tsekie magituo
sar tsetstseik puneits nge veis meie iou, simi vunan mi
sinavigituo a kalei oit nia veis meie iou.

5 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, gi
ta vavatsekie ngan man tsetstseik puneits mala gituo ine ba
mei. Ma o ta kap beir rivie mi asan simi pakapaka rorou
ni tino, ma o ta vakokoit katsep ngan mi asan i matan e
Tomoung ma ken sar angelo.

6 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi
Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Piladelpia

7 “Ma vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i
Piladelpia malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta tamat ma a tuktuk.
Ine mi mei a poro ken tsitstsi e Davit. Ma misa ta
tsitsingie, a kap ka mei a oit nia bokutie, ma misa ta
bokutie, a kap ka mei a oit nia tsitsingie.

8 O telekiran misa e ta ko tsana. Misasien e suvuon mi
ngeisngeis lili mo, e te nga vemusurie kong sar nama ma e

kap nga vamoie mi asoung. Arie mi vunan, i mata, o te nga tsitsingie mi kokkou ma a kap ka mene a oit nia bokutie.

9 Rorong, mi gargar se Satan, gi si pevien va egie bu Iuda eiekesen si man tuktuk a kap. Egie mi gargar nguts bitbit. Io, o ta tsana gie va gi ta nemei nge sege pukupukukaek siba kame ma o ta tsana gie va gi ta vakierngie va o tovie no.

10 Simi vunan e te nga vemusurie kong sar nama ngeis-ngeis ian ta pevien va e ta ngas onvidit sibu vinekikin, o ta kir tsana no sorvekenan mi keipkepide ra simi konokonon ian va ta beit i popon mi mangmagoso enaenamon kokouk nia konon mi kulou gi ta to i popon mi kaber.

11 O ta beit lalapus sevoi. E ta ngas por vangvangasie misa e tate suvuon, terengien va kap ka mene ta mang por tsana ma kovage.

12 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta voturie malan va eie mi arir nian ken vonuo tamat kong Raban, ma eie ta kap ba buer rovotsour ine simi vonuo. Ma o ta vataro sien mi asan kong Raban ma mi asan ken taon kong Raban. Ine mi taon arie mi Ierusalem vour ian ta tsour peuk sorvekenan mi rangit kuvu si kong Raban. Ma eou o ta vataro sien mi asoung vour buer.

13 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Laodikea

14 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Laodikea malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese eie mi Amen. Eie a ko tuktuk siken sar nama ma a ko vavatei katsep ngan mi tuktuk ma buer eie mi muomuo ni vuor si ken vinagoso e Raban.

15 O telekiran misa e ta ko tsana. E kap ko tuong o, e kap ko rarap. O lalaron va e ta ngas tuong o, e ta ngas rarap!

16 Eiekesen e ko rarap lili mo, e kap rarap ma e kap tuong. Io, o ta loke rivie no i ngutsuung.

17 E ko pevien, ‘O suvuram ma o te kalei ngan bu kepineits nia vakalaie iou ma o kap pinat surie te buer ka kepineits.’ Eiekesen e kap deng kielala va e te mon masitinoiv te. Ma e te mon sinaortsak ma e te beol nge kael.

18 Ine arie kong namani vinavanou rakot sevoi. A kalei va e ta vorie mi gold seou ian gi tate nga tu rivie bu biror sien, terengien va e ta mang tsorubeit suvuram. Ma a kalei va e ta vorie bu tsetstseik puneits nia karie mi piripiri, terengien va e ta kap mang beol nge mengemengeir. Ma a

kalei va e ta vorie mi marasin nian ba katsomata, terengien va e ta mang dedeng.

19 Egie ese o ta tovie gie, o ko vodusie nge patsarie gie. Io, e ta ngas vengeis sibu tsientsang kokouk, ma e ta ngas vodon vuris.

20 Rorong! O tuir i matavanuo nge pinpin. Sien va ka mei ta rongomie mi inoung nge tsitsi vadara iou, o ta so rubukien vorotan nge ngou meie ma eie ta ngou meie iou.

21 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta sunurie va ta mogos meie iou si kong mogomogos ni vuor, malan mo eou o tate nga tseiptseiprio nge mogos meie e Tomoung si ken mogomogos ni vuor.

22 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir.”

4

Mi mogomogos ni vuor simi rangit

1 Io, i murien ine bu kepineits, o nga dengarie mi matavanuo simi rangit ta nga katsep, ma ine mi ien vourvour o ta nga rongomie, ian ta nga malan mi tienengen mi tuvuir ta nga vakokoit seou, a nga pevien, “Ra nemei kien ine i kur, ma o ta vasangan sevoi misa va ta ba tsorubeit i murien ine bu kepineits.”

2 Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou ma o nga pare mi mogomogos ni vuor simi rangit ma mi mei a nga mogos i popon.

3 Ian mi mei ta nga mogos i popon mi mogomogos ni vuor, a nga rar malan mi vunavout davadavak gi ta vuotongie ngan mi Iaspa ma mi vunavout mereik gi ta vuotongie ngan mi Kanelian. Ma mi todar ta nga rar malan mi vunavout mangmangeda gi ta vuotongie ngan mi Emerald, a nga viririsie mi mogomogos ni vuor.

4 Bu mogomogos ni vuor ba sinangavur luo ma voveit gi nga mon viririsie ian mi mogomogos ni vuor ma bu komosi ka ni tsientsang ba sinangavur luo ma voveit gi nga mogos i popon. Gi nga tsekie mi tsetseik puneits kuar ma gi nga tsekie magi sar kovage gi ta nga tsana ngan mi gold.

5 Kovuni ian simi mogomogos ni vuor, mi rararangien mi kutsukutsuleip ma mi tienengen mi tengteng a nga beit. I matan ian mi mogomogos ni vuor, mi napaririem potsu luo bu berber gi nga ber. Arie egie mi napaririem potsu luo bu Moromoruo se Raban.

6 Ma buer i matan ian mi mogomogos ni vuor, mi barateis a mon ian ta tiko nge katsekatsepa malan mi vunavout Kristal.

Viririsie ine mi mogomogos ni vuor, ba vinagoso voveit
ian ta tino, gituo mon vokotubuo siba binangavien voveit.
Palan bu katsomat gi nga kuva gituo, i muagituo ma i
murigituo.
7 Mi vinagoso vourvour a nga matamatan mi laion, ma mi
mei a luongan a nga matamatan mi natu bulumakau tamat,
ma mi mei a tourngan a nga matamatan mi ka, ma mi mei
a voveitngan a nga matamatan mi talagou ta rovrov.
8 Mi mei keskes ine siba vinagoso, a nga suvuon bu
poruoporuon mi napaririem potsu kes ma bu katsomat
palan a nga kuva bu purupuruogituo ka i kur ma ka i
pakien. Sibu rosisiat ma sibu rokati, gituo kap maes nia
kaveir ven ne,

"A tamat, a tamat, a tamat
mi Nguts e Raban, ian ta tsiroup ngeisngeis,
ese ta nga muna mon ma ine a mon, ma va ta nemei."

9 Sien ba vinagoso ian ta tino gituo terie mi matvinavaso,
mi minangarei, ma mi ni vuot kalei rakot seie ese ta mogos
i popon mi mogomogos ni vuor ma ta tino rovoriu,
10 ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang
gi sege pukupukukaek i matan eie ese ta mogos i popon ine
mi mogomogos ni vuor nge rengeir rakot seie ese ta tino
rovoriu. Gi kaor vuturungie magi sar kovage i matan mi
mogomogos ni vuor nge pevien,

11 "Magei Nguts ma magei Raban,
evoi e kalei oit nia suvuon mi matvinavaso,
mi minangarei, ma mi ngeisngeis ni vuor,
surie e ta nga vogosongie bu kepineits kokouk,
ma vemusurie ke lalaron e nga vogosongie gie
ma gi mon."

5

Mi pakapaka rorou vivvil ma Mi Natu Sipsip

1 Samo, o nga dengarie mi pakapaka rorou vivvil simi
riman suv eie ese ta nga mogos simi mogomogos ni vuor.
Ma mi vinavataor a nga mon siba bienengeiv kokouk ma gi
nga buliet vangvangasie ngan mi napaririem potsu luo bu
poko buliebuliet.
2 Ma o nga dengarie mi angelo ngeisngeis ta nga vakokoit
katsep ngan mi ien leong nge pevien, "Ese a kalei oit nia
tsang rivie sien ine bu poko buliebuliet nge vueie ine mi
pakapaka rorou vivvil?"

3 Eiekesen kap ka mei simi rangit ma simi kaber o, i
mendien mi kaber, a nga oit nia tsitsingie ian mi pakapaka
rorou vivvil nge dedeng i aron.
4 O nga ta masitinoiv beitsak simi vunan gi kap nga
vorotan ka mei va a nga kalei oit nia tsitsingie ine mi
pakapaka rorou vivvil nge dedeng i aron.
5 Samo mi mei kes sibu komosi ka ni tsientsang a nga oeng
seou, “Kian va e ta ta! Pare, mi Laion simi matabu Iuda, mi
Buon e Davit, a te tseiptseiprio. Eie a oit nia tsang rivie ian
bu poko buliebuliet mi napaririem pouts luo nge vueie ine
mi pakapaka rorou vivvil.”

6 Samo o nga dengarie mi Natu Sipsip ian ta nga mat
malan va gi te nga muna kenvamate. Eie a nga tuir i
kotubuon mi mogomogos ni vuor meie ba vinagoso voveit
ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. Ine mi Natu
Sipsip a nga suvuon bu koum mi napaririem potsu luo ma
bu katsomat mi napaririem potsu luo. Ine bu katsomat, arie
egie mi napaririem potsu luo bu Moromoruo se Raban ian
e Raban ta nga turan rakot sibu korot kokouk simi kaber.
7 Ine mi Natu Sipsip a nga nemei nge por tsana ian mi
pakapaka rorou vivvil simi riman suv eie ese ta nga mogos
simi mogomogos ni vuor.
8 Ma sien tate nga poro ine mi pakapaka rorou vivvil, ba
vinagoso voveit ian ta tino meie bu komosi ka ni tsientsang
ba sinangavur luo ma voveit gi nga sege pukupukukaek
i matan ian mi Natu Sipsip. Bu mei keskes segie gi nga
suvuon bu aap ma bu koi gi ta tsana ngan mi gold ian ta
nga vous ngan mi buliebuliet saien sosong, arie kegi sar
nono mi kuoluon e Raban.
9 Ma gi nga kavarie mi pak vour,

“Evoi e kalei oit nia poro ine mi pakapaka rorou vivvil
ma nia tsang rivie ian bu buliebuliet sien,

simi vunan gi nga kenvamate no,
ma ngan mi dara e nga voir tsana mi kulou va ken e
Raban
kuvu sibu matabu kokouk ma bu vuna nama kokouk
ma bu suasuada kulou kokouk ma bu vuna enamon
kokouk.

10 E te nga tsana gie va egie mi kuoluon ken mangmagoso
Nguts magiet Raban ma e te nga tsana gie va egie bu
prist nia tsatsang sien.
Ma gi ta vuor i popon mi kaber.”

5:8 Mi aap eie kegi kepineits nia togo bu Iuda malan mi napa ei taongtaong

11 Samo o nga dengarie nge rongomie mi inan bu angelo
gi ta nga viririsie mi mogomogos ni vuor ma ba vinagoso
ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. Mi aesaes segie
a palan beitsak a kap ka mei a oit nia ase.
12 Ngan mi ien leong gi nga pevien,

“Ine mi Natu Sipsip gi ta nga kenvamate eie a kalei oit.
Eie a kalei oit nia suvuon mi ngeisngeis ni vuor, bu sinsuv,
bu banga vienviendon, mi ngeisngeis,
ma mi minangarei, mi matvinavaso ma mi tietienengei!”

13 Samo o nga rongomie bu vinagoso kokouk simi rangit
ma simi kaber ma i mendien mi kaber ma i popon mi
barateis ma bu kepineits kokouk i aron, gi nga kaveir,

“Rakot seie ese ta mogos simi mogomogos ni vuor ma rakot
simi Natu Sipsip
mi tietienengei ma mi minangarei ma mi matvinavaso ma
mi ngeisngeis,
ta mon rovoriu sibu ra bu ra!”

14 Ian ba vinagoso voveit ian ta tino, gituo nga pevien,
“Amen” ma bu komosi ka ni tsientsang gi nga sege
pukupukukaek nge rengeir.

6

Bu buliebuliet mi napaririem potsu luo

1 Samo, o nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie
mi buliebuliet vourvour sibu buliebuliet mi napaririem
potsu luo ian gi ta nga buliet vangsie ngan mi pakapaka
rorou vivvil. Samo o nga rongomie mi mei kes siba vinagoso
voveit ian ta tino a nga vakokoit meie ngan mi ien malan
mi tengteng nge pevien, “Nemei!”
2 Simi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie
mi oos puneits! Mi mei ese ta nga kesie, a nga suvuon mi
penepeneok ma a nga tserie mi kovage, ma a nga rovotsour
nge tseiptseiprio bu vinevineken ma ta ba buer tseiptseiprio
bu vinevineken mene.
3 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a
luongan, o nga rongomie mi vinagoso ian ta tino a luongan
ta nga pevien, “Nemei!”
4 Samo mi oos mene ian ta nga mereik a nga rovotsour. Mi
mei ta nga kesie a nga suvuon mi ngeisngeis nia por tsana
mi molu simi kaber va mi kulou gi ta mang veken nge gie
nge kenvamate gie kesegie. A nga tserie buer mi sele leong.

5 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet
a tourngan, o nga rongomie mi vinagoso ian ta tino a
tourngan ta nga pevien, “Nemei!” Io, o nga dengarie mi
oos megeot! Mi mei ta nga kesie a nga suvuon i riman ba
kepineits nia pua nge telekiran mi putu.
6 Samo o nga rongomie mi kepineits malan mi ien i
kotubuon ba vinagoso voveit ian ta tino a nga pevien, “Mi
koi wit kes man voirvoir mi tsientsang nian mi ra kes. Ma
ba koi bali tour man voirvoir mi tsientsang nian mi ra kes.
Kia nge tsang vatsakatie mi dangi oel ma mi dangi vain!”

7 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a
voveitngan, o nga rongomie mi ien kuvu simi vinagoso ian
ta tino a voveitngan a nga pevien, “Nemei!”
8 Ma o nga dengarie mi oos putiputiet! Mi asan mi mei ta
nga kesie ine mi oos ‘E Miensei’ ma e Ades a nga vemusurie.
Guor nga suvuon mi ngeisngeis nia vuortie mi korot kes siba
korot voveit simi kaber kokouk nia kenvamate gie ngan mi
sele, mi vientor, ma bu mienarouk tsak ma bu vinavinar tso
simi kaber.
9 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet
mi napaririem ngan, o nga dengarie, i pakien mi korot nia
tu tienebeir, bu morumoruagie gi tate nga maet surie mi
namanien e Raban ma surie gi ta nga tuktuk simi tsientsang
nia vavatei ngan.
10 Gi nga koup ngan mi ien leong, “O, mi Nguts ngeisngeis,
evoi e tamat ma e tuktuk. Vasa, a ngas potaram te i muan
va e ta voturie gie simi vinuor gi ta mon i popon mi kaber?
Ma sisa e ta ba ken kuilkulien mi daragei?”
11 Samo ine bu moromoruo egie keskes gi nga tserie mi
tsetstseik kuar puneits, ma e Raban a nga oeng segie va gi
ta mon nge maes lili te buer tuir oit mi aesaes sibu turagie
ka ni tsientsang ma mi kulou vodovodon tuktuk ese va gi ta
suoeie mi kiden malan egie gi tate nga suoeie, ta tsorubeit
pu.

12 O nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi
buliebuliet mi napaririem potsu kes ngan. Ma mi oen leong
a nga beit, ma mi matanias a nga tsorubeit ngingi malan mi
deuv, ma mi vura a nga tsorubeit mereik malan mi dar.
13 Ma bu kaemkaem simi mariu gi nga kor simi kaber
malan bu vuavua eits gi ta korkor simi mour leong.
14 Samo mi mariu a nga vil nge kapangan malan mi
pakapaka rorou vivvil, ma bu pout ma bu nuos kokouk gi
nga kakasik sorvekenan magi sar mogomogos.

6:8 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

15 Samo magi sar kovakova ka leong mi kaber, bu ka
leong simi gavaman, bu ka leong simi kulou ni minakiur,
bu ka suvuram, bu ka ngeisngeis, bu petspets ma bu ka
ketseketseng kokouk, gi nga kokoiv i aron bu rie ma i pakien
bu vam sibu pout.
16 Ma gi nga oeng sibu pout ma sibu vuna vout, "Kor kuva
gei nge muninga gei simi matan eie ese ta mogos i popon
ian mi mogomogos ni vuor ma si ken aor rarap mi Natu
Sipsip!
17 Simi vunan mi ra tsokor si keguor aor rarap a te beit.
Ma ese a oit nia pertsan ian mi ra?"

7

Mi 144,000 bu Israel

1 I murien ine, o nga pare ba angelo voveit gituo ta
nga tuir siba tangatson voveit mi kaber. Gituo nga por
vangvangasie ba mata mour voveit simi kaber, terengien
va mi mour ta kap mang uvie mi kaber ma mi barateis ma
bu ei.
2 Samo o nga pare mi angelo mene ta nga kien kuvu simi
korot mi matanias ta rar tsour en. A nga poro mi totourkilal
se Raban ian ta tino. Ma a nga koup ngeisngeis rakot siba
angelo voveit ese e Raban ta nga teir ngeisngeis segituo nia
tsang vatsakatie mi kaber ma mi barateis.
3 A nga koup ven ne, "Kian va nga ta tsang vatsakatie mi
kaber o, mi barateis o, ka ei, tuir oit gei ta terie ka totourkilal
i matadigie ian ta tourtelekiran va egie ken sar petspets
magiet Raban."
4 Ma o nga rongomie mi aesaes kokouk simi kulou gi ta
suvu totourkilal, a nga oit mi 144,000 i kotubuon bu matabu
kokouk sibu Israel.

5 Io, mi 12,000 kulou simi matabu se Iuda gi nga suvuon mi
totourkilal,
ma simi matabu se Ruben, mi 12,000,
ma simi matabu se Gat, mi 12,000,
6 ma simi matabu se Aser, mi 12,000,
ma simi matabu se Naptali, mi 12,000,
ma simi matabu se Manase, mi 12,000,
7 ma simi matabu se Simeon, mi 12,000,
ma simi matabu se Levi, mi 12,000,
ma simi matabu se Isakar, mi 12,000,
8 ma simi matabu se Sebulon, mi 12,000,
ma simi matabu se Iosep, mi 12,000,
ma simi matabu se Beniamin, mi 12,000.

Mi bineit leong gi nga tsekie bu tsetseik puneits

9 Ma i muir sien, i aron ine mi baidendeng ta nga tsorubeit
seou, o nga pare mi bineit leong ian a kap ka mene va a nga
oit nia ase mi aesaes kakakuon segie. Ine mi bineit, gi nga
kuvu sibu vuna enamon kokouk, sibu matabu kokouk, sibu
suasua da kuirkuir, ma sibu suada vuna nama. Gi nga tuir i
matan mi mogomogos ni vuor ma i matan mi Natu sipsip. Gi
nga tsekie magi sar tsetstseik kuar puneits, ma sibu rimagie
gi nga poro bu pakapaka bebei.
10 Ma gi nga koup ngan mi ien leong ven ne,

"Mi vavato a kuvu si magiet Raban
ese ta mogos i popon ken mogomogos ni vuor,
ma a kuvu simi Natu sipsip."

11 Ma bu angelo kokouk gi nga tuir viririsie mi mogomogos
ni vuor meie bu komosi ka ni tsientsang ma ba vinagoso
voveit ian ta tino. Gi nga sege pukupukukaek i matan mi
mogomogos ni vuor nge rengeir rakot se Raban.
12 Gi nga pevien,

"Amen!
Mi tietienengei ma mi matvinavaso
ma mi banga vienviendon ma mi ni vuot kalei ma mi minangarei
ma mi ngeisngeis ni vuor ma mi ngeisngeis
ta mon rovoriu si magiet Raban.
Amen!"

13 Ma samo mi mene segie bu komosi ka ni tsientsang a
nga vereie iou, "Ine mi bineit gi ta tsekie bu tsetstseik kuar
ian ta puneits, egie ese mune? Ma ivie gi nga kuvu en?"
14 Ma o nga kuil nama, "Mi ka leong, evoi ngas e telekira
gie."
Ma a nga pevien, "Ine mi bineit arie egie ese gi tate nga
rovotsour vekenan mi vinekikin leong. Ma gi nga suruvie
magi sar tsetstseik nge vara puneits nge gie ngan mi daran
mi Natu sipsip.
15 Surie ine mo,

"gi tuir i matan ken mogomogos ni vuor.
Ma sibu rosisiat ma sibu rokati gi ko tsatsang sien i aron ken vona rengeir.
Ma eie ese ta mogos si ken mogomogos ni vuor, eie ta kuva gie ngan mi minoruvien.
16 Ma gi ta kap ba buer vitor.
Ma gi ta kap ba buer moruo.

Ma mi matanias ta kap ba buer rapa gie.
Ma ka kepineits rarap beitsak ta kap ba buer asuo gie.
17 Simi vunan, mi Natu sipsip ese ta mon i kutum si ken mogomogos ni vuor, ta tsorubeit mi ka nennei segie malan mi ka nennei sipsip.
Eie ta kir terie gie simi matada ni tino ian ta kilikilivueit.
Ma e Raban ta dou vopura kegi sar dunutina kokouk sibu katsomatagie.”

8

Mi buliebuliet mi napaririem potsu luo ngan

1 Sien mi Natu sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi napaririem potsu luo ngan, mi rangit a nga tuno mi kepide aua kes.
2 Ma o nga pare mi napaririem potsu luo bu angelo gi ta nga tuir i matan e Raban. Ma gi nga tserie mi napaririem potsu luo bu tuvuir.
3 Mi angelo mene ese ta nga suvuon mi koi gi ta tsana ngan mi gold nia tu buliebuliet saien sosong, a nga me tuir i gegen mi korot nia tu tienebeir. Ma a nga tserie bu buliebuliet saien sosong palan nia tutu rakot se Raban meie ngan kegi sar nono mi kuoluon e Raban. A nga tsana ine simi korot nia tu tienebeir gi ta tsana ngan mi gold ian ta mon i muan ken mogomogos ni vuor.
4 Kuvu i riman mi angelo, mi kienkou simi uiluiltan saien sosong meie ngan kegi sar nono mi kuoluon e Raban, a nga kien beit i matan e Raban.
5 Samo mi angelo a nga poro mi koi nia tu buliebuliet saien sosong nge vovosuo ngan mi leing kuvu simi korot nia tu tienebeir, ma a nga tomeke peuk ngan ine simi kaber. Ma mi kutsukutsuleip a nga kutsuleip ma mi tengteng a nga puorpuor, ma mi kaber a nga oen.

Bu tuvuir

6 Ma ian mi napaririem potsu luo bu angelo gi nga poro mi napaririem potsu luo bu tuvuir nge rorois nia kuvie gie.
7 Mi angelo vourvour a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi bat ais meie ngan mi leing gi te nga leik meie ngan mi dar a te nga uos peuk nge kor i popon ine mi kaber. Mi korot kes mene siba korot tour simi kaber kokouk ma bu ei meie bu uotuot mangmangeda egie kokouk ian gi ta mon ine simi korot, gi nga ngang nge dumuits.
8 Ma mi angelo a luongan a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi kepineits a nga malan mi pout leong a nga ngang, gi nga tomeke vetseboruo simi barateis. Ma mi korot kes siba

korot tour simi barateis kokouk a nga vuris nge tsorubeit dar.
9 Ma mi gargar kes siba gargar tour sibu vinagoso kokouk simi barateis, gi nga maet. Ma mi gargar kes siba gargar tour sibu mon kokouk, gi nga tsereiv.
10 Mi angelo a tourngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi kaemkaem ram ta nga ber malan mi berber, a nga kor kovuni simi rangit. Ma a nga kor i popon mi gargar kes siba gargar tour sibu da ma bu da kilikilivueit kokouk.
11 Mi asan ine mi kaemkaem mi Ei Bo. Ma bu da simi gargar kes siba gargar tour sibu da kokouk, gi nga tsorubeit bo. Ma palan mi kulou gi nga maet surie ine bu da ian gi ta nga tsorubeit bo.
12 Mi angelo a voveitngan a nga kuvie ken tuvuir. Mi korot kes siba korot tour simi matanias pu, ma mi korot kes siba korot tour simi vura pu, ma mi gargar kes siba gargar tour sibu kaemkaem kokouk, gi nga kapokapot ma bu rararangigie a te nga mesei. Ma mi korot kes siba korot tour simi rosisiat a nga ngingi, ma mi rokati buer a nga malan.
13 Samo simi baidendeng ian ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie nge rongomie mi talagou ta nga rov i kur te simi balbal. Ma a nga koup ngan mi ien leong, “Tsenakor leong! Tsenakor leong! Tsenakor leong ta monongie mi kulou gi ta mon ine simi kaber. Simi vunan ba angelo tour mene gituo ngas rorois nia kuvie kegituo sar tuvuir!”

9

1 Samo mi angelo mi napaririem ngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma o nga dengarie mi kaemkaem ta nga kor kuvu simi mariu peuk ine simi kaber. Ian mi kaemkaem a nga tserie mi tsitstsi nia tsitsingie mi Mat kap ka vunan.
2 Sien ta nga tsitsingie mi Mat kap ka vunan, mi kienkou a nga kien i kur kuvu sien malan mi kienkou simi leing leong beitsak. Mi kienkou kuvu ine simi Mat a nga bokutie mi rararangien mi matanias ma mi mariu.
3 Ma kuvu ian simi kienkou bu tsiko gi nga pits peuk ine simi kaber ma gi nga tserie mi ngeisngeis malan kegi ngeisngeis bu novuot simi kaber.
4 Gi kap nga suvuon mi sinusunuir nia tsang vatsakatie bu uotuot simi kaber o, bu roniot o, bu ei eiekesen mi kulou egie ese mo gi ta kap nga suvuon ken totourkilal e Raban i matadigie.
5 Ine bu tsiko gi kap nga suvuon mi sinusunuir nia kenvamate gie, eiekesen gi nga suvuon mo mi sinusunuir nia vikikinie gie siba vura mi napaririem. Ma mi vinavasor

gi ta nga suvuon ine simi vinekikin a nga malan mi vinavasor ka mei ta suvuon sien mi novuot ta novuo.
6 Ian sibu ra mi kulou gi ta nesie mi miensei eiekesen gi ta kap vorotan; gi ta lalaron beitsak nia mesei eiekesen mi miensei ta vi nge gie.
7 Bu tsiko gi nga matamatan bu oos gi ta nga rorois ngan nian mi vinevineken. I popon bu kovagie gi nga tsekie bu kepineits gi ta nga malan bu kovage gi ta tsana ngan mi gold, ma bu matagie a nga mat malan bu matan bu ka.
8 Mi vuruvuru kovagie a nga malan mi vuruvuru kovagie bu vevien, ma bu rivogie a nga malan bu rivogie bu laion.
9 Gi nga suvuon bu kakakuir nian mi bongbong malan mi kakakuir bongbong aen, ma mi tienengen bu purupuruogie a nga malan mi tienengen bu karis ma bu oos palan gi ta soer tateie gie lalapus rakot simi vinevineken.
10 Gi nga suvuon bu bakenken sibu lutulutugie malan sibu novuot, ma ian sibu lutulutugie gi nga suvuon mi ngeisngeis nia vabasa mi kulou siba vura mi napaririem.
11 Magi kovakova ka leong eie mi angelo simi Mat kap ka vunan. Mi asan simi namani Iburu eie e Abadon, ma simi namani Grik, e Apolion.
12 Mi tsienakor vourvour a te rovoriu; ma ba tsienakor luo mene buer ta ngas ra nemei.
13 Mi angelo mi napaririem potsu kes ngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma o nga rongomie mi ien a nga kovuni siba koum voveit simi korot nia tu tienebeir i matan e Raban ian gi ta tsana nge gold.
14 Mi ien a nga vakokoit simi angelo mi napaririem potsu kes ngan ese ta nga suvuon mi tuvuir, “Ruom rivie ba angelo voveit gituo ta mon simi baivinis simi da leong i Iupurates.”
15 Ma ian ba angelo gituo ta nga mon rorois nian ine mi keipkepide ra, ine mi ra, ine mi vura, ma ine mi avareit, gituo nga tsorubeit ketseketseng nia kenvamate mi gargar kes siba gargar tour simi kulou kokouk.
16 Mi aesaes ian simi kulou ni minakiur gi ta nga ka oos a nga oit mi 200 million. O nga rongomie ine kegi aesaes kakuon.
17 Bu ka gi ta nga kesie bu oos ma bu oos o ta nga dengarie i aron kong baidendeng, gi nga mat malan ine. Kegi sar kakakuir nian mi bongbong a nga mereik ngeisngeis ma mangmangeda ngingi nge ngongo malan mi salpa. Bu kovagie bu oos gi nga mat malan bu kovagie bu laion, ma kuvu sibu ngutsugie mi leing, mi kienkou, ma mi salpa gi nga rovotsour.

9:11 Abadon ma Apolion - man vuevue va mi ka nia vovogureis

18 Mi gargar kes siba gargar tour simi kulou kokouk gi
nga masen ian ba suada tsienakor leong, arie mi leing, mi
kienkou, ma mi salpa gi ta nga kuvu sibu ngutsugie.
19 Mi ngisingisigie bu oos a mon sibu ngutsugie ma sibu
lutulutugie. Bu lutulutugie gi malan bu tsotsoi ma gi suvuon
bu kovagie ian gi ta ko vabasa bu mei ngan.
20 Mi kulou gi ta kap nga maet ine sibu tsienakor leong,
gi kap nga vodon vuris sorvekenan mi tsinatsangan bu
rimagie, ma gi kap nga voto simi sinavei nia rangarie bu
tsaka moromoruo ma bu patspats gi ta tsana ngan mi gold,
silva, brons, vunavout ma mi poko ei. Ian bu patspats gi
kap oit nia dedeng o, rorong o, veis.
21 Ma gi kap nga vodon vuris buer sorvekenan kegi sar
kiden, kegi sar tinepekei, kegi sar sinavei tetteririv, ma kegi
sinavei nia puer.

10

Mi angelo ma mi pakapaka rorou lili vivvil

1 A samo o nga dengarie mi angelo mene ian ta ngeisngeis
beitsak, ma a nga tsour peuk kuvu simi rangit. A nga vavaso
ngan mi balbal ma mi todar a nga tuir ka i kur i kovan, ma
mi matan a nga malan mi matanias, ma ba kamen a nga
malan ba poko arir kuar ta ngang.
2 Ma a nga suvuon i riman mi pakapaka rorou lili ian tate
nga vue. A nga voturie mi kamen suv i popon mi barateis
ma mi kamen kieir i popon mi kaber.
3 Ma a nga koup ngan mi ien leong malan mi inan mi laion
ta kengeir ma sien ta nga koup, bu inagie mi napaririem
potsu luo bu tengteng gi nga vakokoit.
4 Ma sien bu inagie mi napaririem potsu luo bu tengteng
gi ta nga vakokoit, o nga visi vavataor, eiekesen o si nga
rongomie mi ien kuvu simi rangit a nga pevien, “Buliet
vangvangasie bu kepineits ian bu inagie mi napaririem
potsu luo bu tengteng gi ta vokokotie ma kian va e ta
vavataor vuturungie.”
5 Samo mi angelo ese o ta nga pare ta nga tuir i popon mi
barateis ma i popon mi kaber, a nga vavane terie i kur mi
riman suv rakot simi rangit.
6 Ma a nga vakavakariem ngan e Raban ese ta tino rovoriu
sibu ra bu ra, ese ta nga vogosongie mi rangit meie bu
kepineits gi ta mon sien, mi kaber meie bu kepineits gi ta
mon i popon, ma mi barateis meie bu kepineits gi ta mon
sien. Ma a nga pevien, “E Raban ta kap ba buer rorois te
buer!

7 Eiekesen sibu ra ian mi angelo mi napaririem potsu
luo ngan va ta visi kuvie ken tuvuir, ken vienviendon
mumuningei e Raban ta tsorubeit pu, malan mo ta nga
vakokoit katsep ngan si ken sar petspets, bu propet.”

8 Samo ian mi ien kuvu simi rangit o ta nga muna
rongomie, a te buer nga oeng seou, “Rakot nge poro mi
pakapaka rorou vivvil ian tate vue i riman mi angelo ese
ta tuir i popon mi barateis ma i popon mi kaber.”

9 Io, o nga rakot simi angelo nge oeng sien va ta nga
terie seou mi pakapaka rorou vivvil lili. Ma a nga oeng
seou, “Poro nge nganie. Ine ta tsana va mi tia ta tsorubeit
mamagits, eiekesen simi ngutsu ine ta damits malan mi
masiu.”

10 O nga poro ine mi pakapaka rorou vivvil lili simi riman
mi angelo nge nganie. A nga damits malan mi masiu i
ngutsuung, eiekesen sien o tate nga konomie, a nga tsana
va mi tioung a nga mamagits.

11 Samo ine mi ien a nga oeng seou, “E ta ngas buer
vokokotie bu nama e Raban ta vakinebatie i aro surie bu
suada kuirkuir, bu vuna enamon, bu vuna nama ma bu
kovakova ka leong.”

11

Ba ka luo ni vavvatei katsep

1 Io, o nga tserie mi poko ei kuar nia pua bu kepineits, ma
mi mei a nga oeng seou ven ne, “Ra pua ken vonuo tamat e
Raban meie mi korot nia tu tienebeir. Ma ase bu mei kokouk
gi ta rengeir en.

2 Eiekesen e ta kap pua mi mararan, simi vunan eie mi
korot nian bu Kibang. Gi ta poporie mi taon tamat sibu
vura ba sinangavur voveit ma luo.

3 Ma o ta terie mi duis si kong ba ka luo ni vavatei
katsep. Guor ta tsekie mi suada tsetstseik nia vasangan mi
masitinoiv, ma guor ta vokokotie mi nama kuvu se Raban
simi 1260 bu ra.”

4 Ine ba ka luo, eguor ba ei oliv luo ma ba mogomogos luo
sibu bember ian ta tuir i matan man Nguts mi kaber.

5 Sien va ka mei ta konon nia vabasa guor, mi leing ta kuvu
sibu ngutsuguor nge tu vudumutsie maguor sar matakorot,
io, eie ese ta konon nia vabasa guor ta ngas maet ine simi
rosar.

6 Ine ba ka, guor suvuon mi ngeisngeis nia bokutie mi
rangit va mi bat ta kap mang uos sibu ra guor ta vokokotie
mi nama kuvu se Raban. Ma guor suvu ngeisngeis nia
vurisan bu da va gi ta tsorubeit dar, ma nia tsang vatsakatie

mi kaber ngan bu suasuada tsienakor leong sibu keipkepide
ra guor ta lalaron nia tsang malan ngan.
7 Sien va guor tate vavatei katsep voto, ine mi vinavinar
tso ta vaen kien nge rovotsour kuvu simi Mat kap ka vunan,
ta veveken meie guor. Ma eie ta tseiptseiprio guor nge
kenvamate guor.
8 Ma bu piripiriguor ta mutur simi rosar ian simi taon
leong. Mi as puppuo ine simi taon, arie i Sodom ma i Isip.
Ine arie mi taon ivie gi ta nga vetekiuo en maguor Nguts
simi koitskoits.
9 Mi kulou kuvu sibu suada kuirkuir, sibu matabu, sibu
vuna nama ma sibu vuna enamon, gi ta pare ba piripiriguor
siba ra tour ma mi kapien. Eiekesen gi ta kap sunuir va ba
piripiriguor ta mutur si ka monmon.
10 Ma mi kulou simi kaber gi ta res nia pare guor va guor
te maet. Ma gi ta sieng nge ngou nge vevekuil nge tienebeir,
simi vunan ine ba propet guor nga vikikinie vatsakatie te
mi kulou gi ta mon simi kaber.
11 Eiekesen, i murien ba ra tour ma mi kapien, mi mour
ni tino kuvu se Raban a nga rubukien seguor. Ma guor
nga tsuok tamtuir. Ma egie ese gi ta nga dengarie guor,
mi mientou a nga tseiptseiprio gie.
12 Ma samo guor nga rongomie mi ien kovuni simi rangit
ta nga oeng seguor ven ne, “Ngado vaen kien en ne.” Io,
guor nga kien i kur simi rangit i aron mi balbal ma maguor
sar matakorot gi nga dengarie guor.
13 Ma ian simi keipkepide ra duis, mi oen leong a nga beit,
ma mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes ian simi taon,
a te nga tsereir. Ma mi 7,000 mi kulou gi te nga mesei simi
oen. Ma mi kulou gi ta ngas nga mon, gi nga motou beitsak
te ma gi nga tsuok terie i kur mi asan e Raban simi rangit.
14 Io, mi tsienakor a luongan a te voto. Eiekesen mi
tsienakor a tourngan ta nemei lalapus.

Mi tuvuir mi napaririem potsu luo ngan

15 Io, mi angelo mi napaririem potsu luo ngan, a nga kuvie
mi tuvuir ma bu ien leong simi rangit gi nga koupkoup ven
ne,

“Mi mangmagoso enaenamon kokouk a te tsorubeit ken
mangmagoso Nguts magiet Nguts meie ken Karisito,
ma eie ta vuor sibu ra bu ra kap man ka votovoto.”

16 Samo ian ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni
tsientsang gi ta nga mogos i popon kegi sar mogomogos

ni vuor i matan e Raban, gi nga sege pukupukukaek nge
rangarie e Raban.
17 Ma gi nga pevien,

"Gei vuot kalei sevoi, mi Nguts mi Raban ese ta tsiroup,
mi mei ese ta mon ine ma ese ta nga muna mon,
simi vunan e te nga poro mi ngisingisi leong beitsak
nge vakaek nge vuor.
18 Bu vuna enamon gi nga aor rarap, ma ke aor rarap a te
beit.
Mi keipkepide ra a te beit nia vuortie bu miensei,
ma nia teir voirvoir si ke sar petspets, bu propet,
ma si ke kulou ma segie ese gi ta mangaran mi asa,
misasien mi kulou sasavoir o, mi kulou asna.
Ine arie mi keipkepide ra nia voguersa gie ese gi ta nga
voguersan mi kaber."

19 Samo ken vonuo tamat e Raban simi rangit a nga katsep,
ma o nga dengarie man vovvoi ken kinubuits e Raban i aron.
Ma mi kutsukutsuleip a nga kutsuleip, mi tengteng a nga
puorpuor, ma mi oen leong a nga beit ma mi bat ais a nga
num ngan.

12

Mi vevien ma mi Dregon

1 Samo, mi totourlekier leong a nga tsorubeit vasvas simi
rangit. Ma mi vevien a nga mon. Eie a nga vavaso ngan mi
matanias, ma mi vura i pakien ba kamen, ma i kovan, a nga
tsekie mi kovage ta nga suvuon mi sinangavur kes ma luo
bu kaemkaem.
2 Ine mi vevien a nga tian ma a nga koup simi vunan mi
vinavasor nia por madar a te nga beit sien.
3 Ma samo, mi totourlekier mene a si nga tsorubeit vasvas
simi rangit. Mi dregon mereik leong beitsak a nga mon. Eie
a nga suvuon bu kovan mi napaririem potsu luo, ma mi
sinangavur kes bu koum ma mi napaririem potsu luo bu
kovage a nga mon i popon bu kovan.
4 Mi lotoloton a nga darasan mi gargar kes siba gargar
tour sibu kaemkaem kokouk simi rangit nge tomeka gie
simi kaber. Ma ine mi dregon a nga tuir i matan ian mi
vevien ta nga visi kakav, terengien va ta mang nga nganie
mi natunatu madar sien va mi vevien ta kava.
5 Io, mi vevien a te nga kava mi madar tamat ese va ta
vuortie bu vuna enamon kokouk ngan mi poko aen kuar.
Ma, puk lalapus mo, gi nga por tsana e natuon nge kien
ngan i kur se Raban ma si ken mogomogos ni vuor.

6 Ine mi vevien a nga vi rakot simi beir ivie e Raban tate
nga rorois ngan va mi korot nia naneie en simi 1,260 bu ra.
7 Ma mi vinevineken leong a nga tamtuir simi rangit. E
Mikael meie ken sar angelo gi nga veveken meie ian mi
dregon. Ma mi dregon meie ken sar angelo gi nga kuil
vinevineken segie.
8 Eiekesen mi dregon meie ken sar angelo gi kap nga
ngeisngeis oit, ma kap kegi ka korot nia mon te simi rangit.
9 Ma gi nga tomekan ine mi dregon leong peuk ine i keim.
Ine mi dregon muomuo ngan te, gi vuotongie va e Diabolo o,
e Satan ian ta ko bitie mi kulou kokouk simi mangmagoso
enaenamon. Gi nga tomekan peuk ine i keim simi kaber
meie ken sar angelo.
10 Samo o nga rongomie mi ien leong kuvu simi rangit a
nga pevien,

"Ine, mi vavato ma mi ngeisngeis ma ken mangmagoso
Nguts magiet Raban
ma ken duis e Karisito a te beit.
Io, mi ka ese ta ko vepitsie bu kasigiet
i matan magiet Raban sibu rosisiat ma rokati
gi te tomekan peuk i keim.
11 Gi nga tseiptseiprio
ngan mi daran mi Natu Sipsip
ma ngan kegi namani vavatei katsep.
Gi kap nga ruit ngan kegi sar tino
misasien gi ta nga suoeie mi kiden.
12 Io, enga bu Rangit ma enga ese mune nga ta mon sien,
nga ta ngas res!
Eiekesen mi tsienakor leong ta rakot simi kaber ma mi
barateis,
simi vunan e Satan a te tsour peuk sengado!
Eie a vous ngan mi aor rarap,
simi vunan a te telekiran va ken keipkepide ra a te
poitpoit."

13 Ma sien ine mi dregon tate nga deng kielala va gi te
nga tomeke terie i keim simi kaber, a nga ra kararie ian mi
vevien ese ta nga kava mi madar tamat.
14 Eiekesen ine mi vevien a nga tserie ba poroporuon luo
mi talagou leong, terengien va ta mang nga oit nia rov rakot
si ken korot simi beir, ivie va gi ta naneie en siba avareit tour
ma mi kapien ma ta mon peken ian mi dregon.
15 Ma ine mi dregon a nga mutan mi da kuvu i ngutsuon
terengien va ta mang nga so surie ine mi vevien nge taev
rivie.

16 Eiekesen mi kaber a nga kulie ine mi vevien, io, a nga
pangang nge un vamsa ian mi da leong mi dregon ta nga
mutan i ngutsuon.
17 Ma mi dregon a nga aor rarap veie ine mi vevien. Ma
a nga ra veveken meie bu natuon mene ine mi vevien. Ine
bu natuon arie egie ese gi ta ko vemusurie bu vuna vinuor
se Raban nge por vangasie ken vinavatei vavakatsep e Iesu.
18 Ma samo mi dregon a nga tuir i bourbournga koen.

13

Ba vinavinar tso luo

1 Samo i aron kong baidendeng, o nga dengarie mi
vinavinar tso leong ta nga kienbeit rovotsour simi barateis.
Ine mi vinavinar tso a nga suvuon mi napaririem potsu
luo bu kovan ma mi sinangavur kes bu koum, ma i popon
ken sar koum mi sinangavur kes bu kovage, ma i popon bu
kovan, bu as ian ta oeng balapoik ngan e Raban.
2 Ine mi vinavinar tso o ta nga pare, a nga matamatan
mi leopat, eiekesen ba kamen a nga malan ba kamen mi
bea ma mi ngutsuon a nga malan mi ngutsuon mi laion. Mi
dregon a nga terie ken ngeisngeis simi vinavinar tso ma ken
mogomogos ni vuor meie mi duis leong.
3 Mi kov kes sibu kovan ine mi vinavinar tso a nga malan
va a te nga suvu bienabas, eiekesen ken sar kiba bienabas
a te nga maov. Mi mangmagoso enaenamon kokouk gi nga
dederivan nge vemusurie ine mi vinavinar tso.
4 Mi kulou gi nga rangarie mi dregon simi vunan a te nga
terie mi duis ine simi vinavinar tso, ma gi nga rangarie buer
mi vinavinar tso nge pevien, “Ese a malan ine mi vinavinar
tso? Ese a oit nia veveken meie?”
5 Ine mi vinavinar tso a nga suvuon mi ngutsuon nia
vokokotie mi namani vakam ma nia oeng balapoik ngan e
Raban. Ma a nga tserie mi duis nia tsatsang ngan sibu vura
ba sinangavur voveit ma luo.
6 A nga pangang nge oeng balapoik ngan e Raban, ma a
nga oeng vatsakatie mi asan ma ken vonuo ma egie ese gi
ta mon simi rangit.
7 A nga tserie mi ngeisngeis nia veveken meie mi kuoluon
e Raban ma nia tseiptseiprio gie. Ma a nga tserie mi duis
nia vuortie bu matabu kokouk, bu suada kuirkuir kokouk,
bu vuna nama kokouk, ma bu vuna enamon kokouk.
8 Mi kulou kokouk gi ta mon simi kaber gi ta rangarie
ine mi vinavinar tso. Arie egie bu asagie gi ta kap mon i
aron mi pakapaka rorou ni tino simi Natu sipsip vakaek si
man vakavakaek mi mangmagoso enaenamon. Ine mi Natu
sipsip eie ese ta nga suoeie mi kiden.

9 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.

10 Sien va ka mei va ta ngas mon simi baivinis,
eie ta ba so mon simi baivinis.
Sien va ka mei va ta ngas suoeie mi kiden ngan mi sele,
eie ta ba so suoeie mi kiden ngan mi sele.

Ine mi nama nia oeng votuomaran mi kuoluon e Raban va gi ta ngas suvuon mi sinavei ni onvidit ma mi vodovodon tuktuk.

Mi vinavinar tso kuvu simi kaber

11 Samo o nga dengarie mi vinavinar tso mene ian ta nga kienbeit kuvu simi kaber. A nga suvuon ba koum luo malan mi natu sipsip, eiekesen a nga vakokoit malan mi dregon.

12 Eie a nga tsatsang ngan ken sar duis kokouk ian mi vinavinar tso vourvour nia tuir nge tourtelekiran. A nga tsana ine, terengien va mi kaber meie mi kulou gi ta mon sien va gi ta mang rangarie ian mi vinavinar tso vourvour ken sar kiba bienabas tate nga maov.

13 Ma a nga tsana bu totourlekier leong ni vovokudier, a nga tsana buer va mi leing ta peuk i keim simi kaber kuvu simi rangit i matan mi lobaram.

14 A nga tserie mi sunusunuir nia tsana bu totourlekier ni vovokudier i matan ian mi vinavinar tso vourvour. Ngan ine bu totourlekier ni vovokudier, a nga bitie mi kulou simi kaber. A nga oeng segie va gi ta nga tsana mi patsapatsan ian mi vinavinar tso vourvour ese ta nga suvuon mi kiba bienabas eiekesen a te buer nga tino.

15 Ma a nga tserie mi ngeisngeis nia teir mour si man patspats mi vinavinar tso vourvour, terengien va ta mang oit nia vakokoit nge terie egie ese gi ta kap tor nia rangarie mi patspats simi miensei.

16 A te buer nga votsuoke mi kulou kokouk, bu ka lili ma bu ka leong, bu ka suvuram ma bu sinaortsak, bu ka petspets ma bu ka ketseketseng, va gi ta suvuon mi totourkilal sibu rimagie suv o, sibu matadigie.

17 Terengien va kap ka mei ta mang oit nia vorie ka kepineits o, verikuil nge lakep ngan ken sar kepineits sien va a kap suvuon ine mi totourkilal ian ta vutuir vasangan mi asan mi vinavinar tso o, mi aesaes ian ta tourtelekiran mi asan.

18 A pinat surie mi banga vienviendon nia katsep surie ine mi aesaes. Mi mei ese ta suvuon mi teletelekirei mo a oit nia vorotan man vuevue ine man aesaes ian mi vinavinar tso, simi vunan ine mi aesaes a tourtelekiran mi ka. Io, man aesaes arie mi 666.

14

Mi Natu Sipsip ma mi 144,000 mi kuoluon

1 Samo, i aron mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga
dengarie mi Natu Sipsip ta nga tuir i popon mi pout Sion.
Ma mi 144,000 mi kulou ese gi ta nga vataro ba asaguor mi
Natu Sipsip meie e Taman sibu matadigie, gi nga mon meie.
2 Ma o nga rongomie mi ien kuvu simi rangit malan mi
tienengen mi taev leong ma mi tienengen mi tengteng ian
ta puor leong. Ine mi ien o ta nga rongomie a nga malan
mi tienengen bu aap mi kulou gi ta togo.
3 Ian mi 144,000 mi kulou gi nga kavarie mi pak vour i
muan mi mogomogos ni vuor ma ba vinagoso voveit ian
ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. A kap ka mene a
nga oit nia tovtov ngan ine mi pak, eiekesen ian mi 144,000
mi kulou ese e Raban tate nga voir tsana gie nia vara
ketseketseng nge gie sorvekenan mi kaber, egie mo gi nga
oit.
4 Ine mi kulou, gi kap nga vara bita nge gie kesegie ngan
bu vevien, simi vunan gi nga naneie vakalaie egie kesegie va
gi ta mang mon melemelen. Gi ko vemusurie mi Natu Sipsip
sibu korot kokouk ta rakot en. E Raban a te nga voir tsana
nge vara ketseketseng nge gie sorvekenan mi kuoluon ine
mi kaber. Arie egie bu vuovuo vourvour nian mi tienebeir
rakot se Raban ma simi Natu Sipsip.
5 A kap ka binit a nga mon i ngutsugie, ma gi kap suvuon
ka bienebeir.

Ba angelo tour

6 Samo, o nga dengarie mi angelo mene ta nga rovrov
simi mariu. A nga suvuon mi Banga Vinavatei ian ta mon
rovoriu nia vavatei rakot segie ese gi ta tino i popon mi
kaber, sibu vuna enamon, sibu matabu, sibu vuna nama,
ma sibu suada kuirkuir.
7 A nga oeng ngan mi ien leong, “Nga mangaran e Raban
nge tsuok terie i kur mi asan, simi vunan man keipkepide ra
ken vinuor a te beit. Nga rangarie eie ese ta nga vogosongie
mi rangit, mi kaber, mi barateis ma bu da kilikilivueit.”
8 Ma mi angelo a luongan a nga vemuir nge pevien, “E
Babilon a te nga kor! Mi taon leong a te nga kor. Ine arie
ese ta nga tsana va bu vuna enamon gi ta unumie mi dangi
vain ian ta vunan si ken lalaron simi sinavei tetteririv.”
9 Samo mi angelo a tourngan a nga vemusurie guor ma
a nga oeng ngan mi ien leong, “Sien va ka mei ta rangarie
ine mi vinavinar tso meie man patspats, ma ta suvuon mi
totourkilal i matadien o, i riman,

14:2 Mi aap eie kegi kepineits nia togo bu Iuda malan mi napa ei taongtaong

10 eie buer ta unumie mi dangi vain si ken aor rarap e
Raban. Ine mi dangi vain a nga matan kesen mo ma gi nga
soan i aron man koi ken aor rarap. I matan ken sar angelo
e Raban ma mi Natu Sipsip, gi ta vikikinie ngan mi leing ma
mi salpa ian ta ngang.
11 Ma mi kinokuvu leing ian ta vikikinie gie ta tobous kien
i kur sibu ra bu ra. Kap ka ra o, kati nia por minaes segie
ese gi ta rangarie mi vinavinar tso meie man patspats, o,
egie ese gi ta suvuon mi totourkilal ian arie mi asan."
12 Mi kuoluon e Raban ese gi ta ko vemusurie ken sar vuna
vinuor nge vodovodon tuktuk se Iesu, gi ta ngas onvidit.
13 Ma samo, o nga rongomie mi ien kuvu simi rangit,
"Vavataor malan ine, 'Mi nires leong segie ese gi ta maet
simi vunan gi tsok simi Nguts vakaek ine simi ra ma sibu
ra vevemuir.' "
Mi Moromoruo a nga pevien, "Io, gi ta maes si kegi
tsientsang ngeisngeis, simi vunan bu vuovuan kegi sar
tsientsang ta so nomeie gie."

Mi kienakeir simi kaber

14 Samo, i aron mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o
nga dengarie mi balbal puneits, ma mi mei a nga malan e
natuon mi ka a nga mogos i popon. A nga tsekie mi kovage
gi ta tsana ngan mi gold i kovan ma a nga suvuon mi sele
va i riman.
15 Ma mi angelo mene a nga rovotsour simi vona rengeir,
ma a nga koup ngan mi ien leong seie ese ta nga mogos i
popon mi balbal nge pevien, "Poro ke sele nge ra lem tsana
bu nginonginou, simi vunan mi ra nia kakarie mi tau a te
beit, io, mi tau simi kaber a te komois."
16 Samo, eie ese ta nga mogos i popon mi balbal, a nga
ravan ken sele i popon mi kaber, ma a nga kakarie tsana bu
nginonginou simi kaber.
17 Ma mi angelo mene a nga rovotsour kuvu simi vona
rengeir ian ta mon simi rangit, ma eie buer a nga suvuon
mi sele ian ta va.
18 Samo mi angelo mene ese ta suvuon mi ngeisngeis nia
vuortie mi leing, a nga rovotsour kuvu simi korot nia tu
tienebeir. Ma a nga koup ngan mi ien leong rakot seie ese
ta nga suvuon mi sele va nge pevien, "Poro ke sele va nge
ra lem tsana nge por kakakuon bu kievkiev vain simi kaber,
simi vunan bu kievkiev vain gi te komois."
19 Io, mi angelo a nga ravan ken sele i popon mi kaber
nge por kakakuon bu kievkiev vain simi kaber, ma a nga
tomeke terie gie simi korot nia pop poltse vain ian si ken
aor rarap e Raban.

20 Ine mi korot nia pop poltse vain a nga mon i mararan
mi oiroir simi taon. Ma gi nga popoporie gie, ma mi dar
a nga so rovotsour kuvu ine simi korot nge vaen kien beit
malan mi kuar simi ka ma a nga so rakot simi korot ian
ta mon i pek te malan ba sinangavur tour koboit (300) bu
kilomita.

15

Bu angelo mi 7 meie bu tsienakor leong mi 7

1 Samo, o nga dengarie mi totourlekier ni vovokudier
mene simi rangit ian ta potokivout. O nga dengarie mi
napaririem potsu luo bu angelo meie mi napaririem potsu
luo bu tsienakor leong. Arie egie bu tsienakor leong
vekvekitip. Surie gie ken aor rarap e Raban a te voto.
2 Ma o nga dengarie mi kepineits ta nga mat malan mi
barateis a tiko rovoriu meie mi leing. Ma egie ese gi tate
nga tseiptseiprio mi vinavinar tso meie man patspats ma
man aesaes mi asan, gi nga tuir i popon mi barateis ian ta
tiko rovoriu, ma gi nga suvuon bu napa ei se Raban.
3 Ma gi nga kavarie ken pak e Moses, ken petspets e Raban,
ma gi nga kavarie buer ken pak mi Natu Sipsip,

"Ke sar tsientsang a leong nge mata tietienengei,
Mi Nguts e Raban ese ta tsiroup.
Mi sinavei duis ma mi tuktuk arie mi Rosara,
Mi kovakova ka leong sibu vuna enamon.
4 Mi Nguts, a kap ka mene va ta kap mangara no,
ma a kap ka mene va ta kap tsuok terie i kur mi asa.
Simi vunan evoi kese mo e tamat.
Bu vuna enamon kokouk gi ta nemei
nge rengeir rakot sevoi,
simi vunan bu tsinatsanga ian ta dokei, gi te tsorubeit
vasvas."

5 A samo, i aron mi baidendeng ian ta nga tsorubeit seou,
o nga dengarie simi rangit, mi vona rengeir ian arie mi vona
sel simi Vinavatei vavakatsep, a nga katsep.
6 Ma mi napaririem potsu luo bu angelo ese gi ta nga
suvuon mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong, gi
nga rovotsour simi vona rengeir. Gi nga vavaso ngan mi
banga tsetstseik ian ta melemelen nge matarar, ma gi nga
sasvekvek ngan i karakaragie mi poko lavlav kuar ian ta
nga kutsukutsuleip malan mi gold.
7 Samo mi mene segie ba vinagoso voveit ian ta tino, a nga
teir vunie nge gie mi napaririem potsu luo bu angelo bu koi
mi napaririem potsu luo gi ta nga tsana ngan mi gold. Ine

bu koi gi nga vous ngan ken aor rarap e Raban ese ta tino
rovoriu sibu ra bu ra.
8 Ma mi vona rengeir a nga vous ngan mi kienkou kuvu si
man matvinavaso ma mi ngesengesien e Raban, ma kap ka
mene a nga oit nia rubukien simi vona rengeir tuir oit mi
napaririem potsu luo bu tsienakor leong kuvu sibu angelo
mi napaririem potsu luo gi nga voto.

16

Bu koi mi 7 ian ta vous ngan ken aor rarap e Raban

1 Samo o nga rongomie mi ien leong kovuni simi vona
rengeir leong ta nga oeng sibu angelo mi napaririem potsu
luo, “Nga ra soan ken aor rarap e Raban ian ta mon sibu
koi mi napaririem potsu luo i popon mi kaber.”
2 Mi angelo vourvour a nga veis nge soan ken koi i popon
mi kaber, ma bu tsaka kiem meie ngan mi vinavasor gi nga
tsorubeit simi kulou ese gi ta nga suvuon man totourkilal
ian mi vinavinar tso nge rangarie man patspats.
3 Mi angelo a luongan a nga soan ken koi i popon mi
barateis, ma mi barateis a nga tsorubeit malan mi daran
mi ka maet. Ma bu kepineits kokouk ta suvu tino i aron mi
barateis gi nga maet.
4 Mi angelo a tourngan a nga soan ken koi i popon bu da
leong ma bu da kilikilivueit. Ma gi nga tsorubeit dar.
5 Samo o nga rongomie mi angelo ta nga vuortie bu da, a
nga pevien ne,

“E duis si ke sinavei nia viertan mi kulou,
O, evoi e tamat, evoi e mon ine, ma e nga muna mon.
6 Gi nga tsana va mi daran ke kulou ma bu propet, ta nga
so.
Ma e te terie segie mi dar va gi ta unumie. Ine, a sogove
kegi sinavei.”

7 Ma o nga rongomie mi ien kuvu simi korot nia tu tienebeir
a nga pevien,

“A tuktuk, mi Nguts mi Raban ese ta tsiroup,
Ke sinavei nia viertan mi kulou a tuktuk ma a duis.”

8 Mi angelo a voveitngan a nga soan ken koi i popon mi
matanias, ma ine a nga tsana va mi matanias ta asuo bu
kurikurigie mi kulou ngan mi tinarapan malan mi leing.
9 Mi tienarap leong a nga asuo mi kulou. Ma gi nga oeng
balapoik ngan mi asan e Raban ian ta suvu ngeisngeis nia

vuortie bu tsienakor leong, ma gi kap nga vodon vuris nge
tsuok terie i kur mi asan.
10 Mi angelo mi napaririem ngan a nga soan ken koi i
popon ken mogomogos ni vuor ian mi vinavinar tso. Ma
samo mi ngingi a nga kor kuva ken mangmagoso nguts ian
mi vinavinar tso, ma mi kulou gi nga aratie bu karamegie
surie mi vinavasor.
11 Ma gi nga subiran mi Raban simi rangit surie kegi sar
vinavasor ma kiem, eiekesen gi kap nga vodon vuris nge
sorvekenan misa gi ta nga ko tsana.
12 Mi angelo mi napaririem potsu kes ngan a nga soan ken
koi i popon mi da leong beitsak i Iupurates, ma samo mi da
sien a te nga maes nia rorois ngan mi rosar sibu kovakova
ka leong kuvu simi korot mi matanias ta rar tsour en.
13 Ma samo o nga pare ba moromoruo tsak tour gituo
ta nga matamatan bu kurou. Gituo nga rovotsour kuvu i
ngutsuon ian mi dregon, kuvu i ngutsuon ian mi vinavinar
tso ma i ngutsuon mi propet bitbit.
14 Egituo arie ba moromoruo tsak gituo ta nga ko tsana bu
totourlekier ni vovokudier, ma gituo nga rovotsour rakot si
man sar kovakova ka mi mangmagoso enaenamon nia por
kakaku gie nian mi vinevineken si ken Ra leong e Raban ese
ta tsiroup.
15 “Rorong, o ta nemei malan mi ka puerpuer! Mi nires
leong seie ese ta mon nge pan nge naneie vakalaie man
tsetstseik va ta kap mang veisveis beol nge mengemengeir
i matan mi lobaram.”
16 Samo gi nga por kakakuon bu kovakova ka leong simi
korot gi ta vuotongie simi namani Iburu va ‘i Amagedon’.
17 Mi angelo mi napaririem potsu luo ngan a nga soan ken
koi simi mariu, ma samo mi ien leong kuvu simi mogomogos
ni vuor a nga rovotsour kovuni simi vona rengeir, a nga
pevien, “Bu kepineits kokouk gi te tsorubeit tuktuk!”
18 Samo mi kutsukutsuleip, mi rororotuon ma mi puor-
puor mi tengteng ma mi oen leong beitsak a nga beit. Ine
mi oen a nga ngeisngeis beitsak ma kap ka oen mene a nga
tsorubeit ngeisngeis malan ine, vakaek simi ra mi ka ta nga
vakaek nge mon simi kaber. Io, ine mi oen a nga leong ma
a nga tsak rovoriu.
19 Ian mi taon leong beitsak a nga kapot siba korot tour.
Ma bu taon sibu vuna enamon gi nga sereir. E Raban a
kap nga vodon punan i Babilon mi taon leong ma a nga
vuvunumie ngan mi koi ta nga vous ngan mi dangi vain si
ken aor rarap beitsak.
20 Bu nuos kokouk gi nga vi ma bu pout a nga kapanga
gie.

21 Kuvu simi rangit mi bat ais leong beitsak a nga uosangie
mi kulou. Mi pide bat ais keskes a nga putu malan bu
sinangavur mi napaririem (50) bu kilogram. Ine mi bat
ais arie mi vinatoreis kuvu se Raban. Ma mi kulou gi nga
subiran e Raban surie ine mi vinatoreis simi vunan a te nga
tsokor rov riu.

17

Mi vevien tetteririv asna

1 Mi mene kes simi napaririem pouts luo bu angelo ese gi
ta nga suvuon mi napaririem pouts luo bu koi a nga nemei
nge pevien seou, "Nemei, o ta vasangan sevoi mi vinatoreis
ian ta beit simi vevien tetteririv asna ese ta mogos i popon
bu da palan.
2 Bu kovakova ka leong simi kaber, gi nga tsana mi sinavei
tetteririv meie, ma mi kulou simi kaber gi nga un nge be
ngan mi dangi vain ian ta tourtelekiran mi sinavei tetteririv
ine simi vevien."
3 Ma samo, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou ma
ine mi angelo a nga sorokie iou rakot simi beir tuvuon, ma
o nga pare mi vevien a nga mogos i popon mi vinavinar tso
mereik ngeisngeis. Ine mi vinavinar tso a nga vous ngan bu
as palan ian ta oeng balapoik ngan e Raban ma a suvuon
mi napaririem pouts luo bu kovan ma mi sinangavur kes
man sar koum.
4 Mi vevien a nga tsekie man tsetstseik ian ta dav nge
mereik ngeisngeis, ma a nga vavaso ngan mi gold, bu
vunavout ta matmatot ma bu banga reamon simi kiem. Simi
riman, a nga poro mi koi gi ta tsana ngan mi gold ian ta
nga vous ngan bu suada kepineits ni minogumiets ma bu
kepineits bita ian ta vunan si ken sar sinavei tetteririv ine
mi vevien.
5 I matadien, gi nga vataro mi as ian man vuevue ta
mumuningei malan ne,

E BABILON LEONG ROVORIU
E KINAN BU VEVIEN TETTERIRIV
MA MI KEPINEITS NI MINOGUMIETS SIMI KABER.

6 O nga pare va ine mi vevien a nga un nge be ngan mi
daran mi kuoluon e Raban ma bu daragie ese gi ta nga ko
vavatei katsep ngan e Iesu.

Sien o ta nga pare ine mi vevien, o nga kudier tsak.

7 Ma samo, mi angelo a nga pevien seou, "Surie misa e ta
kudier? O ta vakatsepa no si man vuevue ta mumuningei
ine mi vevien ma mi vinavinar tso ta ka sien, ian ta suvuon

mi napaririem pouts luo bu kovan ma mi sinangavur kes
man sar koum.
8 Mi vinavinar tso ian e ta nga pare, a nga muna mon,
eiekesen ine a kap mon te. A visi vaen kien i kur kovuni simi
Mat kap ka vunan ma ta ra tsereiv. Mi kulou simi kaber ese
e Raban ta kap nga vataro bu asagie simi pakapaka rorou
ni tino i muan man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso
enaenamon, gi ta kudier sien gi ta pare ine mi vinavinar
tso, simi vunan muomuo a nga muna mon, ma ine a kap
mon te, eiekesen ta ba buer so tsorubeit.
9 "Ine bu kepineits, mi ka ese ta suvuon mi banga
vienviendon mo a oit nia katsep sien. Mi napaririem pouts
luo bu kovan gi tourtelekiran mi napaririem pouts luo bu
pout ivie mi vevien ta mogos i popogie.
10 Ma gi tourtelekiran buer mi napaririem potsu luo bu
kovakova ka leong. Mi napaririem segie gituo te nga kor,
mi mene a te mon ine, ma mi mene ka ie a kap ngas beit.
Sien va ta nemei, eie ta ngas mon lili mo.
11 Mi vinavinar tso ian ta be nga muna mon, eiekesen
ine a kap mon te, eie mi kovakova ka leong mi napaririem
potsu tour ngan. Si man tuktuk, eie mi meinmenien mi
napaririem potsu luo bu kovakova ka leong, ma eie ta ra
tsereiv.
12 "Mi sinangavur kes bu koum e ta nga pare gi tourteleki-
ran mi sinangavur kes bu kovakova ka leong ese gi ta
kap ngas suvuon kegi kavo mangmagoso nguts, eiekesen
simi aua kes mo gi ta suvuon mi duis nia vuor malan mi
kovakova ka leong meie ine mi vinavinar tso.
13 Gi suvuon mi aor kes ma gi ta terie kegi sar ngeisngeis
ma duis simi vinavinar tso.
14 Gi ta veveken meie mi Natu sipsip ma mi Natu Sipsip ta
tseiptseiprio gie simi vunan eie mi Nguts sibu nguts ma mi
Kovakova ka leong sibu kovakova ka leong, ma egie ese gi
ta mon meie eie, arie egie ian ta nga kukuogie nge vile gie
ma gi ko tuktuk seie."
15 Samo, mi angelo a nga pengan seou, "Bu da ian e ta nga
pare, ivie ian mi vevien tetteririv ta nga mogos i popon, a
tourtelekiran mi kulou kokouk sibu vuna enamon ma sibu
vuna nama.
16 Mi vinavinar tso ma mi sinangavur kes man sar koum
e ta nga pare, gi ta karto ine mi vevien tetteririv. Gi ta tsang
vatsakatie eie ma gi ta tsupukrivie va eie ta beol, ma gi ta
nganie mi pientsien nge tunie simi leing.
17 Simi vunan e Raban a te nga terie mi lalaron sibu arogie
va gi ta mang tsang vaotie ken bairoevroev. Gi ta aor kes va
gi ta terie kegi sar duis nia vuor ian simi vinavinar tso. Gi ta

tsana malan ine tuir oit bu namanien e Raban ta tsorubeit tuktuk.
18 Mi vevien e ta nga pare, eie a tourtelekiran mi taon leong ian ta vuortie bu kovakova ka leong simi kaber.”

18

1 I muir sien, o nga pare mi angelo mene ta nga tsour peuk kuvu simi rangit. A nga suvuon mi duis leong, ma man matvinavaso a nga rarangie mi kaber.
2 Ngan mi ien leong a nga koup ven ne,

“E Babilon a te nga kor! Mi taon leong a te nga kor!
Eie a te tsorubeit kegi enamon bu moromoruo tsak,
ma mi korot ian bu moromoruo bita kokouk gi ko oir kouk en,
ma mi korot ian bu suada ma bita ma bu ma minogumiets gi ko oir kouk en.
3 Surie bu vuna enamon kokouk gi nga unumie
mi dangi vain be si ken sinavei tetteririv.
Bu kovakova ka leong simi kaber gi nga tsana mi sinavei tetteririv meie,
ma bu ka ververkuil nge kepineits simi kaber gi te nga tsorubeit suvuram surie ken sinavei tetteririv ian ta kap man ka oiroir.”

4 Samo o nga rongomie mi ien mene kuvu simi rangit ta nga pevien ne,

“Enga kong kulou, nga rovotsour ine simi taon,
terengien va nga ta kap mang suvuon ka potpot si ken sar sinavei tsokor,
terengien va nga ta kap mang suvuon man sar tsienakor leong,
5 surie ken sar sinavei tsokor a te tutuvol nge kien i kur beit simi rangit,
ma e Raban a te vodonomie ken sar sinavei malangiets.
6 Nga ta kulie ngan mi sana tate nga tsana senga.
Nga ta kuil vuluo ngan mi sana tate nga tsana.
Io, nga ta vovous vuluovuluongan ken koi ngan misa ta nga terie.
7 Terie sien mi vinavasor ma mi masitinoiv ian ta leong kokouk meie
ken sinavei nia tienangan eie kesen ma ken sinavei nia pinike tuvuon ngan ken lakep leong nia varese mo ken tino simi pirpir.
Surie a ko vakam ven ne,

'Eou o mogos malan mi kovakova vevien leong, kap va eou mi vevien naor tate nga mamaet labeit,
ma o ta kap ba buer ta masitinoiv.'
8 Io, i aron mi ra kes mo mi tsienakor leong ta pop vuturungie,
mi miensei, mi masitinoiv, ma mi se leong.
Mi leing leong ta tu vudumutsie,
surie mi Nguts e Raban ese ta vuortie, a ngeisngeis.

9 "Bu kovakova ka leong simi kaber gi ta nga tsana mi sinavei tetteririv meie nge mon meie simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kegi lakep leong nia varese mo kegi tino simi pirpir, gi ta ta masitinoiv nge maduo surie ine mi taon sien gi ta dengarie mi kienkou simi leing ian ta tu vudumutsie.
10 Gi ta tuir i pek, simi vunan gi motou va gi ta masi suvuon ine mi vinekikin meie. Gi ta pevien,

" 'Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo, mi taon leong, Oo, Babilon, evoi mi taon ngeisngeis!
I aron mi aua kes mo, ma vinatoreis a te beit!'

11 "Bu ka ververkuil nge lakep ngan bu kepineits simi kaber gi ta ta masitinoiv nge tengisie simi vunan kap ka mene a ba vorie te buer ken sar kepineits;
12 bu gold, bu silva, bu bira vunavout matmatot, bu vunavout simi kiem, bu banga lavlav ian ta dav nge siksik, ma mereik ngeisngeis, bu suasuada ei saien sosong, bu suasuada kepineits gi ta tsana ngan mi kuruban mi elepant, mi ei man voirvoir ta vaen, mi brons, mi aen, ma mi vunavout mabel,
13 ma bu sinemon, bu kepineits kon sosong, bu kepineits saien sosong, mi turou sosong gi ko tsana ngan mi uiluiltan mi ei, mi dangi vain, mi oel, mi plaua ma bu wit, bu bulumakau, bu sipsip, bu oos ma bu karis, bu petspets, ma mi tino simi ka buer.
14 "Gi ta pevien, 'Ian mi ei vuovuo e ta pilang rorrois sien, a kap mon te sevoi, ma ke suvuram ma bu kepineits ian ta matmatot a te kapanga gie, ma e ta kap oit nia vorotan te buer.'
15 Bu ka ni verikuil nge lakep ngan bu kepineits ese gi ta nga tsorubeit suvuram surie eie, gi ta tuir i pek sien nge motovan man vinavasor leong. Gi ta ta masitinoiv nge tengisie,
16 ma gi ta pevien,

" 'Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo, mi taon leong.

A te vavaso ngan mi banga lavlav dav ma mereik ngeisngeis,
ma a te vavaso ngan mi gold ta kutsukutsuleip, bu vunavout matmatot, ma bu banga reamon simi kiem!
17 I aron mi aua kes mo, ian mi sinsuv leong a te tsereiv!'

"Bu gonggou sibu mon ma bu mei gi ta ka sien, bu tetelepen, ma bu mei kokouk gi ta tsang lakep i rou, egie kokouk gi ta tuir i pek.
18 Sien gi ta nga dengarie mi kienkou kuvu simi leing ian ta tu vudumutsie, gi ta koup nge pevien, 'Ese a ba nga pare ka taon leong malan ine?'
19 Ma gi ta sovutan mi puit i kovagie nge ta masitinoiv. Ma gi ta pevien,

"Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo mi taon leong,
ngan ine mi taon leong egie kokouk ese gi ta nga suvuon bu mon i rou,
gi te nga tsorubeit suvuram ngan ken sar sinsuv!
I aron mi aua kes mo, a te sereir!
20 Oo mi rangit, e ta res surie eie a te sereir!
Enga mi kuoluon e Raban ma bu aposol ma bu propet, nga ta res!
E Raban a te terie sien man vinatoreis surie ken sinavei ta nga tsana senga."

21 Samo mi angelo ngeisngeis a nga tsuokopie mi vunavout ta nga malan mi vunavout leong nia vamama bu wit ma a nga tomekan simi barateis nge pevien,

"Ngan ken sinavei ian ta per beitsak,
eie ta tomekan mi taon leong e Babilon i rou
ma kap ka mene ta ba oit nia neis vorotan te buer.
22 Mi tienengen mi napa ei ian bu mei gi ta togo, ma bu pout veos ma bu tuvuir gi ta kuvie,
kap ka mene ta ba oit nia rongomie gie i aron ke oiroir.
Ka ka ni tsientsang sibu suada tsientsang,
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia vorotan i aron ke oiroir.
Mi tienengen mi vunavout leong nia vamama bu wit,
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia rongomie i aron ke oiroir.
23 Mi bember ta kap ba buer oit nia ber i aron ke oiroir.
Mi inaguor mi ka rei vour ma mi vevien rei vour
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia rongomie guor i aron ke oiroir.

Ke kulou ni verikuil nge lakep ngan bu kepineits, gi nga
asna simi mangmagoso enaenamon.
Ngan ke sar tinepekei, e te tsana va bu vuna enamon
kokouk gi tate veis bebeir.
24 I aron ine mi taon mi kulou gi te vorotan mi daragie bu
propet ma mi daran mi kuoluon e Raban,
ma mi daran mi kulou ese gi ta nga suoeie mi kiden
simi kaber.”

19

Alleluia!
1 I murien ine, o nga rongomie mi kepineits malan mi ien
leong simi bineit leong simi rangit a nga pevien,

“Alleluia!
Mi vavato ma mi matvinavaso ma mi ngeisngeis egie
kokouk se Raban,
2 simi vunan ken sinavei nia viertan mi kulou, a tuktuk
ma a duis.
A nga votorosie mi vevien tetteririv asna
ese ta nga vokorongie mi kaber ngan mi sinavien
tetteririv.
E Raban a kuil kiden simi vevien surie bu daragie ken sar
petspets.”

3 Ma gi te buer nga koup ven ne,

“Alleluia!
Mi kienkou kuvu ine simi vevien a tobous kien i kur sibu ra
bu ra.”

4 Ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang
ma ba vinagoso voveit ian ta tino gi nga sege pukupukukaek
nge rengeir rakot se Raban ese ta nga mogos i popon ken
mogomogos ni vuor. Ma gi nga pevien,

“Amen, Alleluia!”

5 Samo mi ien ta nga kuvu simi mogomogos ni vuor a nga
pevien,

“Puongan kegiet Raban,
enga kokouk ese ken sar petspets,
enga ese nga ta ko mangaran,
enga kokouk mi kulou sasavoir ma mi kulou asna!”

6 Samo, o nga rongomie mi kepineits malan mi ien simi
bineit leong ma malan mi tienengen bu da ta taev ngeisngeis
ma malan mi tienengen mi tengteng ta puorpuor leong. A
nga koup pevien,

"Alleluia! Giet ta puongan e Raban!
Simi vunan magiet Nguts mi Raban ian ta tsiroup, a vuor.
7 Giet ta res nge res
ma giet ta tsuok terie i kur mi asan!
Simi vunan mi ra ni verei simi Natu Sipsip a te beit,
ma ken vevien ni rei vour a te mon rorois.
8 A nga tserie mi banga lavlav ta matarar nge melemelen nia tsekie."

(Ine mi banga lavlav a tourtelekiran mi sinavei dokei simi
kuoluon e Raban.)
9 Samo, mi angelo a nga oeng seou, "Vataro mi nama
malan ine, 'Mi nires leong ta mon segie ese gi ta suvuon mi
sunusunuir nia nemei simi nginou leong ni verei simi Natu
Sipsip!' " Ma a nga oeng buer seou, "Ine bu nama tuktuk se
Raban."
10 Samo, o nga sege pukupukukaek i matan ba kamen mi
angelo nia rangarie. Eiekesen a nga oeng seou, "Kian va e
ta tsana malan ian! Eou mi petspets mala no meie bu kasi.
Enga nga ko tino tuktuk si ken vinavatei vavakatsep e Iesu.
E ta ngas rangarie e Raban! Simi vunan, mi tuktuk e Iesu
ta vavatei katsep ngan, a tsana va mi kulou va gi ta vavatei
katsep ngan mi namani peteteir kuvu se Raban."

Mi ka ta kesie mi oos puneits

11 Ma o nga pare mi rangit a nga katsep ma mi oos puneits
a nga mon i muoung. Mi asan mi ka ta kesie a malan ne, 'Mi
ka ta ko tuktuk si ken sar nama', ma 'Mi Tuktuk'. Ngan ken
sinavei ian ta duis, a ko vuortie mi kulou ma a ko veveken
sibu vinevineken.
12 Ba katsomatan a nga malan mi berber simi leing, ma
a nga tsekie bu kovage palan i kovan, ma simi kurikurien
man vinavataor mi asan a mon ma eie kesen mo a telekiran
ine mi as. Bu mei mene gi kap telekiran.
13 Man tsetstseik kuar ta nga tsekie, a nga vosuvie simi
dar. Ma mi asan 'mi Namanien e Raban'.
14 Mi kulou ni minakiur simi rangit gi nga vavaso ngan
mi banga lavlav ian ta puneits nge melemelen, ma gi nga
kesie magi sar oos puneits nge vemusurie eie.
15 Kuvu i ngutsuon, mi sele va a nga rovotsour. Ma ngan
ine mi sele a nga keda bu vuna enamon. Ma eie ta vuortie
gie ngan mi poko aen kuar, ma ta popoporie bu vuavua vain

i aron mi korot nia pop poltse vain ian si ken aor rarap leong
e Raban ese ta tsiroup.
16 I popon man tsetstseik kuar ma i popon ba tuvukamen
man vinavataor ine mi asan a nga mon:
"Mi Kovan bu kovakova ka leong kokouk, ma Man Nguts
bu Nguts kokouk."
17 Ma samo, o nga pare mi angelo a nga tuir i aron mi
matanias nge koup leong sibu ma kokouk gi ta rov simi
mariu malan ne, "Enga kokouk nga nemei simi nginou leong
se Raban.
18 Nga nemei nge nganie mi pientsien bu kovakova ka
leong ma mi pientsien bu muomuo simi kulou ni minakiur
ma mi pientsien bu ka per ma mi pientsien bu oos meie egie
ese gi ta ka sien ma mi pientsien mi kulou, bu petspets meie
bu ka ketseketseng, ma mi kulou sasavoir meie mi kulou
asna."
19 Ma samo, o nga pare ian mi vinavinar tso ma bu
kovakova ka leong simi kaber meie kegi sar ka ni minakiur,
gi nga me beit nia veveken meie ian mi ka ta nga kesie mi
oos puneits ma ken kulou ni minakiur.
20 Eiekesen ine mi ka a nga rakopie ine mi vinavinar
tso meie ken propet bitbit ese ta nga tsana bu kepineits ni
vovokudier i matan mi vinavinar tso. Ngan ine bu suada
kepineits ni vovokudier, ine mi propet bitbit a nga bit tsana
gie mi kulou gi tate nga suvuon ken totourkilal mi vinavinar
tso nge rangarie man patspats. Ine mi vinavinar tso ma ine
mi propet bitbit guor ngas to, ma ian mi ka ta nga kesie mi
oos a nga tomeke guor i aron mi tuo leong simi leing ian mi
salpa ta ngang ngeisngeis en.
21 Ma ine mi ka ta nga kesie mi oos, a nga kenvamate
keguor sar ka ni vinevineken ngan mi sele ta nga rovotsour
i ngutsuon. Io, bu ma gi nga nganie bu pientsigie ine mi
kulou ni vinevineken nge ti.

20

Bu avareit mi 1,000

1 Samo, o nga pare mi angelo ta nga tsour peuk kuvu simi
rangit. Simi riman a nga poro man tsitstsi mi Mat kap ka
vunan. Ma a nga poro buer mi tsen leong.
2 A nga rakopie mi dregon. Ine mi dregon arie mi tsotsoi
ta nga mon muomuo ngas te ma arie e Diabolo o, e Satan.
Ma ine mi angelo a nga visie ngan man tsen va ta mon oit
mi 1,000 bu avareit.
3 Mi angelo a nga tomekan i aron mi Mat kap ka vunan,
ma a nga bokutie ine mi mat nge tsekirie nge buliet
vangvangasie, terengien va e Satan ta kap mang bit tsana

gie te buer mi kulou sibu vuna enamon tuir oit bu avareit mi
1,000 ta rovoriu. I murien ian, eie ta ngas mon ketseketseng
simi puk keipkepide ra poitpoit mo.
4 Samo o nga pare bu mogomogos ni vuor ma bu mei gi ta
nga mogos sien. Gi nga tserie mi duis nia vuor nama. Egie
arie ian bu mei ese mi kulou gi ta nga ol rivie bu kovagie
surie gi ta nga vavatei katsep ngan e Iesu nge vemusurie mi
namanien e Raban. Gi kap nga rangarie mi vinavinar tso
o, man patspats ma gi kap nga suvuon ken totourkilal sibu
matadigie o, sibu rimagie. Ma gi nga to muerengei nge vuor
meie e Karisito oit sibu avareit mi 1,000.
5 Ine, mi tino mumuerengei vourvour. (Mi kulou mene gi
ta nga muna maet, gi kap ngas nga to muerengei tuir oit bu
avareit mi 1,000 ta voto.)
6 Mi nires leong segie ese gi ta suvuon mi potpot simi tino
mumuerengei vourvour simi vunan egie mi kulou tamat.
Surie egie ine, mi miensei vuluongan a kap suvuon te mi
ngeisngeis nia vuortie gie eiekesen gi ta tsorubeit ken sar
prist e Raban meie e Karisito ma gi ta vuor meie sibu avareit
mi 1,000.

Man keipkepide ra tsokor e Satan

7 Sien bu avareit mi 1,000 ta voto, io, e Raban ta ruom
rivie e Satan sorvekenan ken vinatoreis.
8 Ma ta rovotsour nge me bit tsana mi kulou sibu vuna
enamon kokouk gi ta mon siba tangatsuon voveit mi kaber.
Ine bu vunan enamon gi vuotongie ngan i Gok ma i Magok.
E Satan ta kuk kakaku gie nia vakake mi vinevineken. Mi
aesaes si ken sar ka ni minakiur a malan mi ngirngir i koen.
9 Ma gi nga veis garagara rakot sibu korot kokouk simi
kaber, nge me viririsie mi korot simi kuoluon e Raban ma
mi taon ian e Raban ta tovie. Eiekesen mi leing a nga tsour
peuk kuvu simi rangit nge me voguersa gie.
10 Ma e Satan ese ta nga bit tsana mi kulou, e Raban a nga
tomeke peuk ngan simi tuo leong simi leing ian bu salpa ta
nga ngang en. Mi vinavinar tso ma mi propet bitbit guor te
nga mon ian simi tuo leong simi leing ma gituo ta suvuon
mi vinavasor sisiat ma sikati sibu ra bu ra.

Bu miensei gi ta tuir simi vinuor

11 Samo, o nga pare mi mogomogos puneits leong ni vuor,
ma mi ka ta nga mogos i popon. Ma mi kaber ma mi rangit
guor nga vi sorvekenan mi matan, ma guor nga tsereiv.
12 Ma o nga pare bu miensei, egie ian mi kulou asna ma mi
kulou sasavoir, gi ta nga tuir i muan mi mogomogos ni vuor.
Ma bu angelo gi nga vue bu pakapaka rorou vivvil ma gi nga
vue mi pakapaka rorou vivvil mene arie mi pakapaka rorou

ni tino. Ma e Raban a nga vuortie bu miensei vemusurie bu tsinatsangagie ian ta mon sibu pakapaka rorou.

13 Mi barateis a nga tsupuk rivie bu miensei gi ta nga mon sien, ma mi miensei ma mi Ades guor nga tsupuk rivie gie bu miensei gi ta nga mon sien. Ma e Raban a nga vuortie gie kokouk vemusurie bu tsinatsangagie.

14 I murien ian, a nga tomeka guor mi miensei meie mi Ades simi tuo leong simi leing. Ine mi tuo leong simi leing arie mi miensei a luongan.

15 Ma egie ese bu asagie gi ta kap nga vorotan simi vinavataor i aron mi pakapaka rorou ni tino, e Raban a nga tomeka gie simi tuo leong simi leing.

21

Mi Ierusalem vour

1 Samo, o nga pare mi rangit vour ma mi kaber vour. Mi rangit vourvour ma mi kaber vourvour a te nga voto rovoriu ma kap ba buer ka barateis.

2 Ma o nga pare mi taon tamat, mi Ierusalem vour, ta nga tsour peuk simi rangit kuvu se Raban. Eie a nga suvuon mi banga matvinavaso malan mi vevien rei vour ta vavaso nge rorois nia reie ken labeit.

3 Ma o nga rongomie mi ien leong kuvu simi mogomogos ni vuor a nga pevien, “Pare, ken vonuo e Raban a mon i kotubuon mi kulou, ma eie ta mon meie gie, ma gi ta tsorubeit mi kuoluon e Raban, ma e Raban ngas te ta mon meie gie.

4 Eie ta dou vopura bu dunutina kokouk sibu matagie. Ma ta kap ba buer ka miensei, ka masitinoiv, ka tina, o, ka vinavasor, simi vunan bu kepineits kebeir gi te voto rovoriu.”

5 Ma mi ka ta mogos i popon mi mogomogos ni vuor a nga pevien, “Pare, o te tsang vovoruo bu kepineits kokouk!” Ma a nga pevien buer ine, “Vataro ine bu nama, simi vunan ine bu nama a tuktuk ma a kalei oit nia vodovodon tuktuk sien.”

6 Samo a nga pengan seou ine, “Bu kepineits kokouk gi te tsorubeit tuktuk. Eou mi Alpa ma mi Omega, mi vakavakaek ma mi votovoto. Seie ese ta moruo, o ta teir tuvuon ngan sien mi matada kilikilivueit ni tino.

7 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, ta so to suvuon bu sinsuv kuvu seou, ma eou o ta tsorubeit man Raban, ma eie ta tsorubeit e natung.

8 Eiekesen mi kulou mat motomotou ma mi kulou kap vodovodon tuktuk ma mi kulou tsokor ma mi kulou kenken

---

20:13 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

ma mi kulou tetteririv ma bu tamat inum ma mi kulou gi
ta rangarie bu raban bitbit ma mi kulou nguts bitbit, kegie
korot a mon i aron mi tuo leong simi leing ian ta ngang ngan
mi salpa. Arie mi miensei a luongan."

9 Samo, mi angelo kes sibu angelo mi napaririem potsu
luo ese gi ta nga suvuon bu koi mi napaririem potsu luo
ta nga vous ngan mi napaririem potsu luo bu tsienakor
leong vekvekitip, a nga nemei nge oeng seou, "Nemei, o ta
vasangan sevoi ian mi vevien rei vour, eie ken vevien mi
Natu Sipsip."
10 Ma mi Moromoruo a nga tsegerie iou, ma mi angelo a
nga kerie iou rakot simi pout leong beitsak nge vasangan
seou mi taon tamat, i Ierusalem, ian ta nga tsour peuk simi
rangit kuvu se Raban.
11 Ine mi taon a nga rar meie ngan man matvinavaso
e Raban. A nga kutsukutsuleip malan mi vunavout Iaspa
ian ta matmatot nge katsekatsepa malan mi vunavout gi ta
vuotongie ngan mi kristal.
12 Ine mi taon man oiroir a nga leong nge kien i kur.
Man sar rumrubukien a nga oit mi sinangavur kes ma luo
ma mi sinangavur kes ma luo bu angelo gi nga tuir sibu
rumrubukien. Gi nga vataro bu asan mi sinangavur kes ma
luo bu matabu sibu Israel i popon bu rumrubukien.
13 Ba rumrubukien tour simi bienangaev mi matanias ta
rar tsour en, ba mene tour simi bienangaev mi matanias ta
ros en, ba mene tour simi bienangaev suv ma ba mene tour
simi bienangaev kieir.
14 Ma man oiroir ine mi taon a nga suvuon mi sinangavur
kes ma luo bu vunavout nian man sar mogomogos mi taon,
ma bu asagie mi sinangavur kes ma luo ken sar aposol mi
Natu Sipsip gi nga mon i popon ine bu vunavout.

15 Ine mi angelo ta nga vakokoit meie iou, a nga suvuon
mi poko pupuo kuar gi ta tsana nge gold nia pua mi taon
meie man sar rumrubukien ma man sar oiroir.
16 Man kuar ba oiroir voveit a nga kokouk, mi lebelebe
sien ma mi leong sien a nga kokouk. Ma a nga pua ine mi
taon ngan ine mi poko pupuo kuar gi ta tsana nge gold ma a
nga vorotan va mi lebelebe sien, mi leong sien ma mi kuar
sien, egituo keskes a nga oit ba sinangavur luo soloba ma
ba sinangavur luo koboit i popon (2,200) bu kilomita.
17 Ma a nga pua mi butuo simi oiroir ma a nga vorotan
va a nga oit bu sinangavur mi napaririem potsu kes ma mi
napaririem i popon (65) bu mita. Eie a nga pua vemusurie
mo kegi sinavei nia pupuo mi kulou ma bu angelo.

18 Man oiroir mi taon, e Raban a nga tsana ngan mi
vunavout Iaspa ma a nga tsana ine mi taon ngan mi gold
matan kesen mo malan mi vout katsekatsepa.
19 Man sar mogomogos ba oiroir simi taon, e Raban a nga
vosonie ngan bu suada vunavout matmatot. Mi mogomogos
vourvour eie mi vunavout Iaspa, mi mene a luongan, mi
vunavout Sapaia, ma mi mene a tourngan, mi vunavout
Kalkedon, ma mi mene a voveitngan, mi vunavout Emerald.
20 Ma mi mene mi napaririem ngan, mi vunavout
Sadonuks, mi mene mi napaririem potsu kesngan, mi
vunavout Sadius, mi mene mi napaririem potsu luo ngan,
mi vunavout Krisolait, mi mene mi napaririem potsu
tourngan, mi vunavout Beril, mi mene mi napaririem potsu
voveitngan, mi vunavout Topas, mi mene mi sinangavur
kesngan, mi vunavout Krisopras, mi mene mi sinangavur
kes ma kesngan, mi vunavout Iasin, ma mi mene mi
sinangavur kes ma luongan, mi vunavout Ametis.
21 Ma bu rumrubukien mi sinangavur kes ma luo, e
Raban a nga tsana ngan bu banga reamon simi kiem. Bu
rumrubukien keskes, a nga tsana ngan mi banga reamon
simi kiem kes. Ma mi rosar simi taon, a nga tsana
ngan mi gold matan kesen mo malan mi vunavout ian ta
katsekatsepa.
22 O kap nga pare ka vona rengeir i aron ine mi taon, simi
vunan mi Nguts e Raban ian ta tsiroup ma mi Natu Sipsip
arie eguor man vona rengeir ine mi taon.
23 Ine mi taon a kap pinat surie mi matanias ma mi vura
nia teir berber sien simi vunan man matvinavaso e Raban
a teir berber sien, ma mi Natu Sipsip arie man bember.
24 Bu vuna enamon, gi ta so veis i aron mi tinaparang ian
simi berber, ma bu kovakova ka leong simi kaber gi ta me
vurukude magi sar matvinavaso ma minangarei en.
25 Sibu ra kokouk, man sar rumrubukien, gi ta kap ba buer
bokutie simi vunan kap ka kati ta mon sien.
26 Ma gi ta me vurukude magi sar matvinavaso ma
minangarei bu vuna enamon kokouk en.
27 Ka kepineits ian ta kap melemelen, o, ese mune gi ta
ko tsana bu suada sinavei ni minogumiets ma mi sinavei
bitbit, gi ta kap oit rovoriu nia rubukien sien. Eiekesen egie
ese bu asagie gi ta mon si ken pakapaka rorou ni tino mi
Natu Sipsip, egie mo gi ta rubukien ine simi taon.

22

Mi da leong ma mi ei ni Tino

1 Samo, mi angelo a nga vasangan seou mi da leong simi
da ni tino ian ta kadakadapeir malan mi vunavout Kristal
ma ian ta so kuvu si ken mogomogos ni vuor e Raban ma
simi Natu Sipsip.
2 Ine mi da, a nga so peuk i kutum simi rosar leong ine
simi taon. Si ba gegen ine mi da, mi ei ni tino a nga tuir,
ma a nga vua ngan bu suada vuovuo mi sinangavur kes ma
luo. Ma a nga ko vua mi keipkepide ra kes sibu vura keskes.
Ma bu pakapakan ine mi ei eie nia vatoa bu vuna enamon
si magi sar mienarouk.
3 Kap ka sinubirei te buer ta mon. Ma ken mogomogos ni
vuor e Raban ma simi Natu Sipsip, ta so mon i aron ine mi
taon, ma ken sar petspets, gi ta so tsatsang sien.
4 Gi ta so pare mi matan, ma mi asan ta mon i matadigie.
5 Ma ta kap te ka rokati mene te buer, ma gi ta kap pinat
surie ka rararan mi berber o, mi matanias, simi vunan mi
Nguts e Raban ta teir berber segie, ma gi ta vuor mala
kovakova ka leong sibu ra bu ra.
6 Ma mi angelo a nga pengan seou, “Ine bu nama a tuktuk
ma a kalei oit nia vodovodon tuktuk sien. Ma mi Nguts,
magi Raban bu morumoruagie bu propet, a nga turan ken
angelo nia vasangan si ken sar petspets bu kepineits ian va
ta ngas so tsorubeit tuktuk lalapus.”

Ken minuer e Iesu

7 E Iesu a nga pevien, “Rorong, o ta nemei lalapus! Mi
nires leong segie ese gi ta rorong sibu namani peteteir kuvu
se Raban ta mon ine simi Pakpak Leong.”
8 Eou e Ioanes, arie eou mo ese ta nga rongomie nge
dengarie ine bu kepineits. Sien o ta nga rongomie nge
dengarie gie, o nga sege pukupukukaek i matan ba kamen
nia rangarie mi angelo ese ta nga vasangan seou ian bu
kepineits.
9 Eiekesen a nga oeng seou, “Kian va e ta tsana malan ian!
Eou mi petspets mala no meie bu kasi ian bu propet ma egie
ese gi ta nga vemusurie bu nama ine simi pakapaka rorou.
Rangarie e Raban!”
10 Ma a nga oeng seou, “Kian va e ta muningan ine
bu namani peteteir kuvu se Raban ian ta mon ine simi
pakapaka rorou, simi vunan mi Ra a te vatavatat.
11 Eie ese ta ko tsana bu sinavei tsokor, tsupuk rivie va ta
vor ve tsanatsana bu sinavei tsokor. Eie ese ta ko tsana bu
sinavei ni minogumiets, tsupuk rivie va ta vor ve tsanatsana
bu sinavei ni minogumiets. Eie ese ta ko tsana bu sinavei
dokei, tsupuk rivie va ta vor ve tsanatsana bu sinavei dokei.
Ma eie ese ken tino ta tamat, tsupuk rivie va ta tino malan.”

12 “Rorong, o ta nemei lalapus! O ta nemei ngan bu
voirvoir meie iou, nia vorie enga keskes vemusurie kenga
sar sinavei nga tate nga tsana.
13 Eou mi Alpa ma mi Omega, mi Muomuo ma mi
Vevemuir, ma mi Vakavakaek ma mi Votovoto.”
14 “Mi nires leong segie ese gi ta poltsan magi sar tsetstseik
kuar, terengien va gi ta mang suvuon mi duis nia ngou simi
vuovuan mi ei ni tino ma va gi ta mang rubukien ka sibu
rumrubukien ine simi taon.
15 Eiekesen i muirmuir simi taon, mi kulou ese gi ta tino
mala kopuen, mi kulou gi ta ko tsang tinepekei, mi kulou
tetteririv, mi kulou kenken, mi kulou gi ta ko rangarie bu
raban bitbit, ma egie kokouk ese gi ta ko vetoron nia tsana
mi sinavei bitbit, gi mon en.
16 “Eou e Iesu, o te nga turan kong angelo nia vavatei
vakatsepa bu kepineits senga bu vona rengeir. Eou mi
Buon ma mi Tubuon e Davit, ma eou mi Matalala ian ta
rar ngeisngeis.”
17 Mi Moromoruo Tamat meie mi vevien rei vuor, guor
pevien, “Nemei!” Ma eie ese ta rongomie ine mi nama, eie
ta ngas pevien, “Nemei!” Ma eie ese ta moruo, eie ta ngas
nemei nge un tuvuon ngan mi da ni tino sien va ta lalaron.
18 O oeng terie mi namani vienengeng segie ese gi ta
rongomie bu namani peteteir kuvu se Raban ian ta mon
ine simi pakapaka rorou. Sien va ka mei ta teim terie ka
nama mene ine sibu nama, e Raban ta so terie i popon bu
tsienakor leong ian ta mon simi vinavataor i aron ine mi
pakapaka rorou.
19 Ma sien va ka mei ta tsang rivie ka nama ine sibu
namani peteteir kuvu se Raban ian ta mon ine simi
pakapaka rorou, e Raban ta so tsang rivie sien ken potpot
simi ei ni tino ma ta so tsang rivie sien buer ken potpot
simi taon tamat ian ta mon simi vinavataor i aron ine mi
pakapaka rorou.
20 Eie ese ta vavatei katsep ngan ine bu kepineits, a pevien,
“Io, o ta nemei lalapus!”
Amen, Nemei, Mi Nguts Iesu.
21 Mi tentoiv simi Nguts Iesu ta mon meie mi kuoluon
kokouk e Raban! Amen.